

غۇلجا شەھىرى ئاۋغۇست ئېيىدا ئۆز گۈزەللىكىنى تولۇق كۆرسىتىدۇ؛ كوچىلارنىڭ ئىككى قاسنىقىدىكى سۇۋادان تېرەكلەر ئەتىگەنكى ئىللىق قويۇش، سالقىن شامالدا يوپۇرماقلىرىنى كۆمۈش تەڭگىلەردەك يالتىرىتىپ ئاستا ئىرغاڭلايدۇ. تېرەك ئاستىدىكى ئېرىقلاردا ئېقىۋاتقان سۈزۈك سۇ، گۈللەر ۋە ئالىملار بىلەن ھۆسن كۆرسەتكەن خۇش پۇراقلىق ھويلىلارنىڭ ئالدىدىن ئۆتكەندە شۇنچە رەھمەت ئېيتىدۇ. سۇ چېچىلغان كوچىلار، قورۇلارنىڭ ئالدىلىرىدا دۇنيادىن غەمىسىز قارا كۆز بالىلار پىخىلداپ كۈلۈشۈپ بىر-بىرىنى قوغلىشىدۇ، ھايات لەززىتىدىن بەھرىمەن بوۋاي-مومىيلار يۈزلىرىدىكى قورۇقلارنى كۆپەيتىشىپ كۈلۈشۈپ، بىر-بىرىگە قارىشىپ قويۇپ ئۈنسۈز سۆزلىشىپ ئىچ-ئىچىدىن شادلىنىدۇ. ئىسسىق نان، سۈت-قايماق ساتقۇچىلار بۇك-باراقسان، سالقىن كوچىلاردا رىتىملىق ۋارقىرىشىپ ئالدىماي مېڭىشىدۇ. بازارغا، دۇكان ئېچىشقا كېتىۋاتقان تىجارەتچىلەر بىر-بىرىگە ئالدىراپ سالام بېرىشىدۇ-دە، ئاياغلىرىدىن مودا بويىچە غاچ-غاچ چىقىرىپ، قىزىل مانچىستىر بۆكلىرىنى بىردە كۆزىگە، بىردە گەجگە تەرەپكە سۈرۈپ قويۇپ نېمىلەرنىدۇر ھېسابلاپ مېڭىشىدۇ. بالىلار توپ-توپ بولۇشۇپ ۋارقىرىشىپ، نېمىلەرنىدۇر تالىشىپ مەكتەپلەرگە ماڭىدۇ. كالا سىڭدا مەكتەپكە بارىدىغان باي بالىلىرى ھارۋىدا ئارغىماق ئاتلىرىدەك غادىيىپ ئولتۇرۇپ، زوقلانغۇچىلارنى ئىزدەپ ئىككى تەرەپكە پات-پات قاراپ قويۇشىدۇ.

- يەنە مىزگان، - دېدى مۇتائالى خەلىپىتىم تەسۋى سىيرىپ يازلىق چايخانىسىدا كۆرپە ئۈستىدە ئولتۇرۇپ، - بۇنىسى ئەتىگەنلىك چېيىمۇ، ئىشقا ماڭغىنىمۇ؟

- ئىشقا بولسا كېرەك خەلىپىتىم، - يېڭىلا سەپەردىن قايتىپ كەلگەن قەشقەرلىك يىگىت ئورنىدىن مىدىرلاپ قويۇپ جاۋاب بەردى. خەلىپىتىم ھويلىدىكى قىپقىزىل مۇنلىرى شاخلىرىنى ئېگىپ يەرگە يەتكۈزگەن ئالما دەرەخلىرىگە قاراپ قويۇپ:

- بۇ ئېلىخان تۆرەممۇ ئاشۇرۇۋەتتى. ھەر كۈنى بەش ۋاخ نامىزىغا، ئىشقا ماڭغان-چۈشكىنىگە مىزگان چالغىلى تۇرسا، ئۇنى ئاز دەپ بىر يەرگە ماڭسا ئالدىدا ئون ئاتلىق چاپارمەن، كەينىدە يەنە شۇنچىلىك، بۇ قانداق بولغىنى!

- ھەزرەتلىرى بۇ گەپنى سىلى دېيەلەيلا، ھېكمەتگە غوجام دېيەلەيدۇ، باشقا كىم، ھە راست، غېنى باتۇر

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

دېيەلەيدۇ. يەنە كىم ئاۋۇ كۆك ئاسماننى يېپىنچا، قارا يەرنى چۈشەك قىلىپ ئۈچ - تۆت ئايدىن بېرى چۆللەردە يېتىۋاتقان ئەسكەرلەرمۇ دېيەلەيدۇ جۇمۇسلا!

- ھە، گەپ قىل ساۋۇتۇم، راست ئەمەسمۇ؟ جەڭ مەيدانىدا نامرات دېھقان بالىلىرى سوقۇش قىلىدۇيۇ، راھىتىنى بايلار كۆرىدۇ. نوغايگورد، ئۈچدەرۋازا، توغرىكوۋرۇك كۈچلىرىدا ئاخشاملىرى نوغاي، ئورۇس ياشلىرى گارمون تارتىپ جىر - جىرلىشىپ ئوينىشىۋاتقان، ئۇيغۇر بايلىرىنىڭ بالىلىرى ئۇلارنىڭ ئىچىگە كىرىۋالغان. ئالدىنقى سەپتە يۈز جەڭچى قۇربان بولسا ئۇنىڭ توقسان توققۇزى نامراتنىڭ بالىسى، شەھەردىكى ئىدارىلەردە ئۇنىڭ تەتۈرى، يۈز خىزمەتچىنىڭ توقسان توققۇزى شەھەر بايلىرىنىڭ بالىلىرى. نۇرغۇن مەھەممەت ئوقۇغانغۇ، تازا ياخشى ئوقۇغان بالا، ئۇ جەڭ قىلىۋاتىدۇ. ئۇنىڭ بىلەن ئوقۇغان باي بالىلىرىنىڭ ھەممىسى ئىدارىلەردە، ئولتۇرىشى كالاسكا، يېتىشى سىم كارۋات، يېيىشى پولۇ - بەتتە. بىز شۇنى دەپ سوقۇشۇۋاتىمىزما؟

- ياشاپ كەتسە ھەزرىتىم، سىلنىڭ ھەربىر گەپلىرى...

- بولدى، بولدى ماختىما. ماڭ ھارۋىنى قات، چۇلۇقاغا چىقىپ باغنى كۆرۈپ كېلىمىز.

ئاپئاق ساقال، قاڭشارلىق، گەۋدىلىك بوۋاي تىزىغا تايىنىپ ئورنىدىن تۇردى.

ئىككى ئات قوشۇلغان، سايىۋەنلىك خادىم شەھەر ئىچى - ئوردا مەھەللىسىگە كەلدى. غوجام ئېلىخان

تۆرەمنىڭ يېنىغا كەتكەنكىن. خادىم مەدرىسىنىڭ ئالدىدىن ئۆتۈپ، توغرىكوۋرۇككە قاراپ ماڭدى.

«ۋاقىتلىق ھۆكۈمەت» ئۆز ۋاقتىدىكى گومىنداڭ ھەربىي شتابى جايلاشقان چوڭ باغدىكى قاڭالتىردا

يېپىلغان، بىر قەۋەتلىك ئۆيلەردە ئىدى. دەرۋازىدا قوراللىق ئەسكەرلەر بار ئىدى.

قاراۋۇللار دىن نازارىتىنىڭ نازىرى، ھۆرمەتلىك خەلپەم ھەزرەتكە تىك تۇرۇپ چاس بېرىشتى. ھارۋا رەئىسلەر

خىزمەت بىناسى - ئىشكى ئۈستىدە قاڭالتىردىن قىلىنغان چېدىرچە لەمپىسى، تاختاي پەلەمپەيلىرىنىڭ ئىككى

يېقىدا كۆك سىرلانغان رېشاتكىسى بار ئۆينىڭ ئالدىدا توختىدى. ئۇ يەردىمۇ ئەسكەر، قاراۋۇللار خەلپىتىمگە چاس

بېرىشتى. خەلپىتىم پەلەمپەي بىلەن ئۆرلەپ زالغا كىردى. نېرىقى ئۆيدىن غوجامنىڭ:

- لەۋەي، خۇرجاغا ۋابال، بايلارغا سالايلى بۇ سېلىقنى! - دېگەن سۆزى ئاڭلاندى. ئېلىخان تۆرەم ساپ

ئۆزىنىڭ تىلىدا:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- بولمايدىلەر، شۇ نەقە، شۇ نەقە! - دېگەن سۆزى ھەم ئاڭلاندى. ئىككى رەئىس بىر ئىشنى

تالىشۋاتقانلىقى ئېنىق ئىدى. ئوتتۇرىدىكى ئۆيدىن ھۆكۈمەتنىڭ باش كاتىپى ئابدۇرۇپ مەخسۇم، ئۇنىڭ بىلەن ھەربىي ئىشلار ئىدارىسىنىڭ باشلىقى ئەخمەتجان قاسىمى، ئىچكى ئىشلار نازارىتىنىڭ نازىرى قارا بۇرۇت، ئاق يۈزلۈك رەخمىجان سابىر ھاجى چىقىپ مۇتائالى خەلىپىتىگە سالام بېرىشتى.

- مالىيە قىيىنچىلىقى! - دېدى يەنە بىر ئۆيدىن ئاق يۈزلۈك بىر كىشى چىقىپ، كۆپچىلىككە سالام بېرىپ ئالدىراپ سۆزلەپ. بۇ كىشى ھۆكۈمەتنىڭ مالىيە نازىرى ئەنۋەر مۇسابايوف ئىدى. ئۇنىڭ بىلەن بىللە ئېگىز، قارا بۇرۇت، قاڭشارلىق ئادەمىمۇ بىللە چىقىپ:

- ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم، ئابدۇمۇتائالى خەلىپىتىم ھەزرەتلىرى! - دەپ سالام بەردى. بۇ كىشى ئالىي سوت مەھكىمىسىنىڭ باشلىقى مۇھەممەتجان مەخسۇم ئىدى.

«ئازادلىق تەشكىلاتى» نىڭ غوللۇق ئەزالىرى، قۇرغۇچىلىرىنىڭ تولىسى ھازىر ھۆكۈمەت رەھبەرلىرى ئىدى.

ئۇلار كېچە - كۈندۈز ئۆيلىرىگە قايتىشماي ئىشلەپ، ئالدىنقى سەپ، ئوتتۇرا، شىمالىي ۋە جەنۇبىي يۆنىلىشتىكى بىرنەچچە ئون مىڭ ئەسكەر، ئىدارە - ئاپپاراتلار، شىركەت، زاۋۇت، كان، دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق ۋە مەكتەپلەر، ساقلىقنى ساقلاش ئىشلىرىدىكى قىيىنچىلىقلارنى ھەل قىلىش ئۈچۈن ۋۇجۇدى بىلەن بىرلىپ ئىشلىمەكتە ئىدى. «ھەممە ئالدىنقى سەپ ئۈچۈن» دېگەن گەپ ھەممە جايدا تەكرارلىناتتى، ھەممە ئىش مالىيىگە تاقىلاتتى. ئوزۇق - تۈلۈك، قورال - ياراغ، قاتناش ئۈچۈن ماشىنا، ئات - ئۇلاغ، كىيىم - كېچەك، دورا ۋە ماتېرىياللار، گېزىت - ژورناللار... ھەممىلا ئىش پۇل بىلەن پۈتەتتى. غۇلجا بايلىرى قورۇ - قورۇ قويلىرىنى، مال - دۇنياسىنى، زاۋۇتلىرىنىڭ كىرىملىرىنى تەقدىم قىلىشماقتا. دېھقان - چارۋىچىلار ئۆزلىرى ئاچ قالسىمۇ قولدا بارىنى ئالدىنقى سەپكە بەرمەكتە، لېكىن يەنىلا مالىيە قىيىنچىلىقى ئېغىر ئىدى.

- قېنى، قېنى! - دەپ يىغىن زالىنى كۆرسەتتى ئابدۇرۇپ مەخسۇم ئوتتۇرىدىكى چوڭ قوش ئىشكىلىك ئۆيىنى ئىككى قولى بىلەن ئىشارەت قىلىپ. رەھبەرلەر ئابدۇمۇتائالى خەلىپىتىگە ئەگىشىپ نەقىشلىك فرانسۇز ئورۇندۇقلىرى بىلەن بېزەلگەن خانىغا كىرىشتى. دۇئادىن كېيىن خەلىپەم ھەزرەت كۈلۈپ قوپۇپ:

- ئەنۋەر ئەپەندىم بار يەردە قىيىنچىلىق بولماس. ھەركۈنى زاۋۇتىڭىز تۆت قېتىم «پۇل» دەپ

ھۆزلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ۋارقىرايدۇغۇ! - دەپ چاقچاق قىلدى. كۆپچىلىك كۈلۈشتى.

- ھەركۈنى تەرەپ - تەرەپتىن ئادەملەر كېلىۋاتىدۇ. ئۈرۈمچىدىن، قەشقەر، خوتەن، تۇرپان، قۇمۇللاردىن

كېلىۋاتىدۇ. ھەربىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىمۇ كۆپىيىۋاتىدۇ! - دېدى ئەنۋەر مۇسابايوفمۇ لايىقىدا چاقچاق

قىلىپ، - زاۋۇتىمىز ھەركۈنى «كېلىۋاتىدۇ، كېلىۋاتىدۇ!» دەپ خەۋەر بېرىپ تۇرۇۋاتىدۇ!

كۆپچىلىك يەنە كۈلۈشتى.

- پۈتۈن شىنجاڭدىكى ئېزىلىۋاتقان مىللەتلەرنىڭ كۆزى غۇلجىدا، - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى، - ئاپرىلنىڭ

ئاخىرىدا سوپاخۇن پولكوۋنىڭ سەكسەن يەتتە نەپەر پىدائىي بىلەن كېلىپ بىزنىڭ سېپىمىزگە قوشۇلدى.

بۆرتالادىن، شىخودىن يەنە قاراشەھەر، ئاقسۇ، كۇچالاردىن كېلىپ قوشۇلۇۋاتقانلارمۇ بار. لېكىن مالىيىدە

قىيىنچىلىق چوڭ بولسىمۇ، بىزنىڭ ئەمگەكچى خەلقىمىز يۆلەنچۈكىمىز، خەلقپەرۋەر بايلىرىمىزمۇ كۆپ، تاراباغاتاي

ۋالىيسى باسباي بىزگە مىڭ تۇياق قوي ياردەم قىلدى!

- ھە، ۋاھ! - دېدى رەھىمجان قىزىقپ، - قازاق بايلىرى مىڭ قوي بەرگەن يەردە ئۇيغۇر بايلىرى قالاتتىمۇ؟

شۇ چاغدا زالغا ئىككى رەئىس - ئالدىدا ۋىجىك، كەكە ساقال، ئاق خالات، بېشىغا تاشكەنت دوپپىسى

كىيگەن ئېلىخان تۆرەم، كەينىدە ئېگىز، ئاپئاق بۇرۇتلىرى ئىككى ياققا قايرىلغان، چاققان ئاق ساقىلى ئۆزىگە

ياراشقان، ئاق يۈزلۈك، قاڭشارلىق، سارغۇچ خالات ۋە يېشىل دۇخاۋا گۈللۈك بۆك كىيگەن ھېكمەت غوجام كىرىپ

كەلدى. كۆپچىلىك ئورۇنلىرىدىن دۈرىدە تۇرۇشتى. رەئىسلەر مۇتائالى خەلىپىتىم بىلەن ئاۋۋال كۆرۈشتى. خەلىپىتىم

ئاپئاق ساقال، ئاپئاق سەللە ۋە ئاق خالات بىلەن ھەيۋەتلىك كۆرۈنەتتى.

- قەرز ۋەرقى تارقىتىشنىڭ گېپى! - دېدى ھېكمەت غوجام سالاملىشىشلاردىن كېيىن دۇئا قىلىپ ئولتۇرۇپ

بولۇپ، - خۇرجاغا سېلىق سالماق ياخشى دەۋاتىمەن تۆرەمگە.

- ئىستىقلال ھەممە ئۈچۈن! - دېدى تۆرەم ئاچچىق كۈلۈپ قويۇپ، - ئەسكەرلىرىمىز ۋاللاھىلەزىم،

بىللاھىلەزىم دەپ قۇرئاننى سۆيۈپ قەسەم ئىچىپ غازاتقا ماڭدى، ئازادلىق ئۈچۈن كۈرەش قىلماسلىق جىنايەت،

زۇلۇمغا قارشى تۇرماسلىق خىيانەت!... مانا بۇ «ئويغان» گېزىتىنىڭ چاقىرىقى. باي، گاداي ئايرىلمايدۇ. پۇلى

بارلار پۇلىنى، پۇلى يوقلار جېنىنى ئۇرۇشقا ئاتىماق لازىم!

ھۆزلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تۆرەمنىڭ ھەربىر سۆزى بۇيرۇق، ھۆكۈم بولۇۋاتقان كۈنلەردە، ئۇنىڭ گېنىنى يىرىدىغان ئادەم يوقنىڭ ئورنىدا.

- لەۋەي، - دېدى ھېكمىبەگ غوجام يەنە گېپىنى تەكرارلاپ، - خۇرجانىڭ غېمىنى يەپ ئىنقىلابنى باشلىغان بىز. مەقسىتىمىز خۇرجانى زۇلۇمدىن قۇتۇلدۇرۇشقا تەقسىر؟ شۇنداق. ئۆلۈۋاتقانمۇ خۇرجا، جېنىنى ئالقىنىغا ئالغانمۇ خۇرجا، ئۇرۇشتىمۇ شۇلار، بۇ يەردە يەنە زۇلۇم شۇلارغا ئارتىلسا ئادىللىق بولماس!

- ھەق راست، - دېدى ئابدۇمۇتائالى خەلىپىتىم دەرھاللا، - قەرز ۋەزەقى قولدا بارلارغا تارقىتىلغان. ئۈچ ۋاخ تامىقىغا ئامالى يوق ئادەم ھەج قىلىشىمۇ راۋا ئەمەس. مانا مەن يۈز مىڭ دوللارلىق قەرز ۋەزەقى ئالىمەن!

- مەن بىر مىليون دوللارلىق ئالاي! - دېدى ئەنۋەر مۇسابايوف.

- ھە، مەنمۇ تۆت يۈز مىڭ دوللارلىق! - دېدى ھېكمىبەگ غوجاممۇ دەرھاللا، - مېلىمىز تۈگىسە، ساندۇقتا ئالتۇنلىرىمىز بار، ئۇمۇ تۈگىسە يەر-زېمىنىمىز بار. خۇرجادا بىر ئات، بىر كالا، ئىككى - ئۈچ خويىدىن باشقا نېمە بار؟ لەۋەي، خۇرجا قاقشىمىغاي ئەمدى!

ئېلىخان تۆرەم دەرھال گەپنىڭ ماۋزۇسىنى يۆتكىدى:

- مەن ئەخمەتجاننى ئېلىپ بۈگۈنلا بورتالاغا ماڭمەن، سۈيدۈڭ1 - ئاتقۇچى پۈلك ھازىر بورتالادا. ئۇلار شىخوغا ھۇجۇغا مېڭىشنىڭ ئالدىدا بىز بېرىپ ئەسكەرلەردىن ھال سورايمىز!

- بىزمۇ بارايلى! - دېيىشتى كۆپچىلىك خۇشال بولۇپ، - خۇدايىم نۇسرەت ئاتا قىلغاي!

- بۇ يەردە ھېكمىبەگ غوجام تۇرۇپ تۇرسۇن! - دېدى ئېلىخان تۆرەم بۇيرۇق بەرگەندەك قىلىپ، - بىز ھازىرلا يولغا چىقىمىز. شىخونى ئالساق ئۈرۈمچىنىڭ يولى ئېچىلىدۇ. مۇشۇ ئورۇسلارلا كاشلا قىلىمىسا بۇ يىل بىزنىڭ ئىسلام بايرىقىمىز شىڭشىڭشياغا قادىلىپ بولىدۇ، خۇدايىم بۇيرۇسا!

- ئامىن! - دېدى مۇتائالى خەلىپىتىم قوللىرىنى كۆتۈرۈپ. ئۇلار ئېلىخان تۆرەمنىڭ دېگىنىدەك بولۇشنى تىلەپ، چىن كۆڭۈللىرىدىن ئاللاتائالادىن شاپائەت تىلەشتى. خەلىپەم ھەزرەت سۈرە ئوقۇپ ھەربىر «ئامىن» دېگەندە، تىتىرىگەن ئاۋازلارمۇ تەڭلا «ئامىن» دېيىشتى. ھەممىنىڭ كۆزلىرى ياش، لەۋلىرى تىتىرىمەكتە ئىدى.

- زۇلۇم، ھاقارەت سۆڭەك - سۆڭەكتىن ئۆتكەچكە، بىز جېنىمىزنى ئالقىنىمىزغا ئالغان. بىزگە لازىمى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئادىمىي ھايات. بىز باشقىنىڭ رىزىقىغا قول سوزىمىدۇق. باشقىنى قۇل قىلماقچى ئەمەسمىز، ئۆزىمىزنى قۇتقۇزماقچى. مۇشۇ ئورۇندۇقلارنىڭ، مۇشۇ ئۆيلەرنىڭ تىلى بولسا سۆزلەر ئىدى: ياۋىسىلىك بېشىمىزغا دەسسەپ تۇرۇپ نېمىلەرنى قىلىمىدى؟ نى - نى ئوغلانلىرىمىزنىڭ كۆزىنى ئويدى، تېرىسىنى سويدى، بەدىنىگە يىڭنە سانجىپ قىيناپ جېنىنى ئالدى. بايلىقىمىزنى خالىغانچە بۇلاپ - تالدى، مەردلىكىمىزنى ئاجىزلىقىمىز ھېسابلىدى، كەڭ قورساقلىقىمىزنى دۆتلۈكىمىز دەپ چۈشەندى، بىز ئۇلارنىڭ ئالدىدا 16 - 17 - ئەسىرلەردىكى نېگىرلار، ئىندىئانلار بولۇپ قالدۇق. ھەتتا ئۇلار بىزنى مىللەت سۈپىتىدە يوق قىلىۋەتمەكچىمۇ بولۇشتى. مەن ئۆز قۇلقىم بىلەن: «بۇ خەق مۇنبەت يەردە ئۆسكەن ياۋا ئوت، يۇلۇپ تاشلاپ يەرنى ئىشلىتىش كېرەك!» دېگەنلىرىنى ئاڭلىغانمەن!

- راست، راست، ھاقارەتلەنمىگەن، ئازابلانمىغان كىم قالدى؟ بۇنداق زالىم ھۆكۈمەتنى ئاغدۇرمىساق

ئەۋلادلىرىمىز قارغىمامدۇ بىزنى!

- ۋاللاھىلەزىم، بىللاھىلەزىم!

- قانغا قان، جانغا جان!

- ئەلەقساسۇل مەنەلەھق!

دۇئا قەسەمگە، خەلق ۋە ئۆزى ئالدىدىكى ئەھدىنامىگە ئايلاندى. ئۇلار ھاياجانلانغان، روھلانغانىدى.

گويا ناپالىئون 1811 - يىلى موسكۋادىن چېكىنمەك بولغاندا، كوتۇزۇق ئەيسانىڭ تامغا مىخلانغان سۈرىتى ئالدىدا يىغلاپ تۇرۇپ ھاياجان بىلەن سۆزلىگەندەك، گويا گېرمانىيە 1941 - يىلى 6 - ئاينىڭ 22 - كۈنى ئەتىگەن سائەت ئۈچتە سوۋېتقا ھۇجۇم قىلغاندىن كېيىن، 1941 - يىلى 7 - ئاينىڭ 3 - كۈنى ستالىن پۈتۈن سوۋېت خەلقىگە رادىئودا قەسەم مەنىسىدە سۆزلىگەندەك، يەنە گويا 1937 - يىلى 7 - ئاينىڭ 7 - كۈنى ياپۇنىيە جۇڭگوغا بېسىپ كىرىپ لۇگۇچياۋ ۋەقەسىنى پەيدا قىلغاندىن كېيىن، 8 - ئاينىڭ 25 - كۈنى ماۋزېدۇڭ يەنئەندە قەسەمىسىمان نۇتۇق سۆزلىگەندەك ۋە يەنە گويا شۇ چاغدا جياڭ جېيىشىمۇ ئوخشاش مەنىدە شۇ ئىش توغرىسىدا بايانات ئېلان قىلغانغا ئوخشاش...

ئۇلار خەلقى ئالدىدا ئۆزلىكىدىنلا قەسەم بېرىشتى...

- بۇ بىر ئۇلۇغ سەپەرگەن! - دېدى ئەنۋەر مۇسابايوف كۆپچىلىك جىمغاندىن كېيىن، - مەن بىر تەكلىپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بەرمەكچىمەن .

- خوش قېنى!

- تۆرەم ئاتىمىز بىلەن ئەخمەت ئەپەندىنى ئۆزىتىپ قويۇش يۈزىسىدىن گۈللۈك قورۇدا بىر نەزىر - چاي بېرەي

دەيمەن، يۇرت كاتتىلىرىمىز ئاتىمىز بىلەن ئەپەندىنى دۇئا بىلەن ئۆزىتىپ قويسا.

- چۈشلۈك تاماققا لوسگوڭغا - شاكىرجان باينىڭ ئۆيىگە خەۋەر بېرىۋەتكەندۇق .

- ئىككى سائەتتە چېيىمىز تەييار بولىدۇ . ئۆيىمىز مانا يولنىڭ ئۇ چېتىدىلا . شاكىرجان بايغا مەن تېلېفۇن

بېرىپ دەپ قويىمەن .

- شۇنداق بولسۇن، تۆرەم جاناپلىرى .

- رەئىس جۇمھۇرىمىز ئېلىخان تۆرەم جانابلىرى بىلەن ھەمداستىخان بولۇۋالايلى!

- شۇنداق قىلسىلا تۆرەم!

كۆپچىلىك تەرەپ - تەرەپتىن چۇرقىراشتى .

- ماقۇل! - دېدى تۆرەم كۈلۈپ قويۇپ، - بۇ ئىشنىمۇ ئورۇس باشلىقلارغا دوكلات قىلىماسىز ھە؟

كۆپچىلىك كۈلۈشتى . ھەرقانداق ئىش سوۋېت كونسۇلى ياكى 2 - دومغا دوكلات قىلىنىدىغان بولغاچقا،

بۇ ئىشتىن نارازى باشلىقلار تۆرەمنىڭ تەنسىدىن كۈلۈشتى .

- دېمىسىمۇ ھەممىلا ئىش ئۇلارنىڭ كۆرسەتمىسى بىلەن بولۇۋاتىدۇ، ئەپەندىم! - دېدى مۇھەممەتجان

مەخسۇم ئەخمەت ئەپەندىگە قاراپ، نارازىلىقىنى ئوچۇق ئاشكارىلاپ، - بىز قانداق ھۆكۈمەت ئۆزى؟ رەئىس

جۇمھۇرىمىز چېغىدا نەگە بارىدۇ، نېمە قىلىدۇ ھەممىنى سوراپ ئولتۇرسا، مەن سوتنىڭ باشلىقى ئۆلۈمگە ھۆكۈم

قىلىمەنۇ، 2 - دومنىڭ تەستىقىنى ئالىمەن، مايتاغدىن توپىلاڭ كۆتۈرۈپ، سوپاخۇن دېگەن يىگىت مىڭ مۇشەققەتتە

ئەسكەرلىرىنى باشلاپ غۇلجىغا كەلدى، خەۋرىڭىز بار ئەپەندىم . ئورۇسلار ئاشۇ سەكسەن نەچچە يىگىتنى

قورالسىزلاندۇردى . تۆرەم ئاتىمىز ئارىغا كىرىپ مىڭ تەسلىكتە قوراللىرىنى ئېلىپ بەردى . مانا ھازىر سوپاخۇن نۇرغۇن

ئادەم بىلەن ئاقسۇغا چۈشۈپ ئۇ يەرنى تىترەتمەكتە!

ئەخمەتجان - ھەربىي ئىشلار كومىتېتىنىڭ مەسئۇلى قارىقۇمچاق، قارا بۇرۇت يىگىت كۈلۈپلا قويدى، ئىپادە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بىلدۈرمىدى.

- خىتايدىن قۇتۇلۇپ ئورۇسقا تۇتۇلغان ئوخشايمىز، - دېدى مۇھەممەتجان مەخسۇم خاپا

بولۇپ، - ھەربىيە كوماندېر روتىدىن يۇقىرى كوماندېرلار تاماملا ئورۇس.

- قانداق قىلىمىز، بىز خەقتىن ھەربىي تاختىكا بىلىدىغان، كوماندېر بولالىغۇدەكلەر راستتىنلا

يوقكەن، - دېدى رەخمىجان سابىر ھاجىيوف، - ھەممىمىز قوراللارنىڭ تىلىنى ئورۇسلاردىن ئەمدى ئۆگەندۇق،

ئورۇش مەيدانىدىكى ھەرىكەتلەرنىمۇ شۇلار ئۆگەتتى.

- مۇستاپا كامالدەك بىر ئەزىمەت بولسىدى ھەي! - دېدى ئېلىخان تۆرەم ئەلەم بىلەن، - ئامال يوق، جىڭغا

ئىسھاقبېك، شىخوغا پالىنوف ئورۇش قوماندانى بولۇپ ماڭدى. بىزدىن بۇ ئىشقا لايىق بىرى چىقمىدى. شېڭ

ئىسھىي سوپاخۇننى تەربىيەلەپ قويغانىكەن، مانا ئۇيغۇردىن ھەربىي بىلىمى بار ئادەم شۇ!

تۆرەمنىڭ گېپىنى ئۇيغۇرلارغا قىلىنغان مەسخىرە دەپ چۈشەنگەن مۇتائالى خەلىپىتىم:

- قوماندانىڭ كاتتىسى ئەنجانلىقتىن چىقىدۇ. مەزەمەت زامانىدىكى مانجۇلارغا قارشى غازاتتا «مەھمۇد

پوچى» دېگەن بىرى چىقىۋىدى، ياغاچتىن زەمبىرەك ياساپ غۇلجىنى تىترەتتى. بىراق زەمبىرىكى دۈشمەنگە

تەگمەي تاس قالدى ئۆزىنى يوقاتقىلى. مانا ئەنجانلىق ھەربىي ئالىم!

- ھا - ھا - ھا...!

ھېكمەتگ غوجام ھەممىدىن قاتتىق كۈلدى. بۇ بىر توپ غۇلجا يۇقىرى قاتلاملىرىنىڭ ئوقۇمۇشلۇق،

ئىناۋەتلىك، ئەل سۆيەر كاتتىلىرى ئارىسىدا بىرلا ئەخمەتجان كەم سۆز، خىيالچان ۋە ھەممىگىلا ئىللىق چىراي

بىلەن قاراپ كۈلۈپ قويدىغان يىگىت. قالغانلىرىنىڭ ھەممىسىنىڭ ئۆز ھېسابى، مۇددىئاسى بار ئىدى. لېكىن ئۇلار

ھېچ نەدە بۇ مۇددىئالىرىنى ئوچۇق - يورۇق دېيەلمەيتتى، سىرداشلار جەم بولۇپ قېلىشقانلىرىدىلا پىچىرلىشىپ

دېيىشەلەيتتى. لېكىن بىرلا ئىش ئۇلارنىڭ ھەممىسىگە ياقمايتتى: بۇ «ۋاقىتلىق ھۆكۈمەت» چوڭ - كىچىك

ئىشلارنىڭ ھەممىسىدىلا سوۋېت كونسۇلىنىڭ ياكى 2 - دومىنىڭ يوليورۇقىنى ئالاتتى. بۇ ئىشتىن ھېچكىم رازى

ئەمەس ئىدى.

تۇرمۇش ھېچكىمنى رازى قىلغان ئەمەس. گەرچە چوڭ ئۆزگىرىشلەر بولۇپ، بىرلىگە تاج، بىرلىگە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كشەن - كويىزا ھەدىيە بولۇپ تۇرسىمۇ، ھايات ھامان قېلىپىدىن چىقالمايدۇ. بۇ زېمىندا قانچە قانلار تۆكۈلدى، كۆز يېشىنىڭ ۋە كۈلگە - ناخشىنىڭ ھېسابى يوق، شۇنداقتىمۇ ھاياتتىن رازى بولۇپ ئۆتكەن بىرمۇ ئادەم يوق. 1732 - يىلى مەنچىڭ خانلىقىغا تەۋەلىك بىلدۈرگەنلىكى ئۈچۈن يۇڭجېڭ خاننىڭ «جاساقبەگ» يارىلىقىغا، كېيىن چيەنلۇڭ خانغا ساداقەت كۆرسەتكەنلىكى ۋە ئىلىنى گۈللەندۈرۈشتە خىزمەت كۆرسەتكەنلىكى ئۈچۈن «ۋاڭ»لىق ئۈنۋانىغا ئېرىشكەن ئىمىن ۋاڭنىڭ 9 - مىراسخورى ھاكىم ئاغچىنىڭ ھېسابىدا ھېكمىيەگە ئاتالغان غىياسىدىن بەگ غوجام بولسۇن، ياكى مۇنۇ ساھىبجانا - شىنجاڭدىكى ئەڭ چوڭ باي ھۈسەنباينىڭ ئەۋلادى ئەنۋەر مۇسابايوف بولسۇن، ياكى «ئۇسۇلى جەدىت»نى غۇلجىغا ئەكىرىپ، تاپقان - تەرگىنىنى مائارىپ ئۈچۈن سەرپ قىلىپ، خەلقپەرۋەرلىكى ۋە پاكىز پەزىلىتى بىلەن ھۆرمەت تاپقان ئابدۇموتائالى خەلىپىتىم ھەزرەتلىرى بولسۇن، ياكى ئاتۇشتىن ھەۋەس بىلەن ئىلىغا كېلىپ بۇ يەرنى گۈللەتكەن سابىر ھاجىلار ئەۋلادىدىن بولغان رەخمىجان سابىر ھاجىيوف بولسۇن، ياكى باشقىلار بولسۇن، ھاياتتىن ھېچكىم رازى بولغان ئەمەس. ئەلۋەتتە رۇسلارنىڭ تاجاۋۇزى بىلەن گۇمران بولغان قوقان خانلىقىنىڭ ھەسرەتلىك پۇشتى ئېلىخان تۆرەم ھەممىدىن بەتتەر نارازى ئىدى. ھايات ھېچكىمنى رازى قىلىمىدى. ئۇلارنىڭ ھەممىسى خەلىقكە، شۇ قاتاردا ئۆزلىرىگە بەخت ئىزدىگۈچىلەر، بۇ ئۇلارنىڭ ئورتاقلىقى. لېكىن بۇ ئورتاقلىق ئىچىدە نۇرغۇن كۈرەشلەر، زىددىيەتلەر مەۋجۇت. بۇنى ھەممىسى چۈشىنىدۇ. تۆكۈلگەن ۋە تۆكۈلىدىغان قانلار كىملىرىنى رازى قىلىدۇ، كىملىرىنىڭ پايدىسىغا بولىدۇ؟ بۇ تېخى ھېچكىمگە مەلۇم ئەمەس. خۇددى ئالدىنقى سەپتە ئۆلۈمنى ئۈنتۈپ، دۈشمەننى يوقىتىشقا ئويلاپ سوقۇشۇۋاتقان جەڭچى كىم ۋە نېمە ئۈچۈن قۇربان بېرىشنى ئويلاپ ئۆلتۈرمىغاندەك، بۇ ھوقۇق ۋە ئىناۋەت ئىگىلىرىمۇ كېچە - كۈندۈز تىرىشىپ - تىرىشىپ كىمگە ئىشلەۋاتقىنىنى بىلمەيدۇ. بىرلا ئەخمەتجان ئۇلار بىلىمگەننى بىلىدۇ. چۈنكى ئۇ كۆپ ۋە ئەتراپلىق ئويلايدۇ، ئۆگىنىدۇ ۋە خۇلاسەلەيدۇ. ھازىر ۋە كەلگۈسى توغرىسىدا توغرا ۋە ئېنىق چۈشەنچىگە ئېگە بولۇش ئۈچۈن، دۇنيادا، جۇڭگودا، مۇنۇ شىنجاڭدا بولۇۋاتقان ئىشلارنى ئۆچۈر - نۇجۇرلىرىگىچە بىلىۋېلىشقا تىرىشىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن مۇنۇ ھۆكۈمەت كاتتىۋاشلىرىنىڭ مۇددىئا - مەقسەتلىرى ئۇنىڭغا ئايدىك. لېكىن ئۇ ھېچكىمگە ھېچنەمە دېمەيدۇ. ئۇ ھەممىلا ئادەمنىڭ گېپىنى مېيىقىدا كۈلۈپ قويۇپ بېرىپ ئاڭلايدۇ. سۇئاللارغا ئاددىيلا جاۋاب بېرىش بىلەنلا چەكلىنىدۇ. ئۇنىڭ گېزىتلىرىگە ئا.ئىلىلىق دېگەن تەخەللۇس بىلەن ئۇيغۇر، رۇس

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تىللىرىدا يازغان ماقالىلىرى ئۇنىڭ راۋان، مەنىلىك جۈملىلەردىن تۈزۈلدىغان ئاغزاكى نۇتۇقلىرىدا زادىلا تەكرارلانمايدۇ. ئۇ گويا ھېچنەدە، ھېچ نەرسە يازمىغاندەك، ئۇچىسىغا پودپولكوۋنىك بەلگىسى بار ھەربىي كىيىم كىيىپ، پۇتىغا ئۆتۈك كىيىپ بىردە خادىك بىلەن، بىردە ئۆزى ھەيدىگەن «قارا» ماشىنىدا ئالدىراپ يۈرۈپ ئالدىنقى سەپ ئۈچۈن تەمىنات، ئادەم ۋە قوراللارنى تەييارلاش بىلەن بولغان كۈنلەرنى ئۆزىمۇ تۇيماي ئۆتكۈزمەكتە. شۇڭا ئۇ ھەم سىرلىق، ھەم ھۆرمەتلىك.

يالغۇز ھېكمىبەگ غوجاملا ئالدىراش ئەمەس. ئۇ ئىشخانىسىدا ئولتۇرۇپ يارەنلىرىنى يىغىۋېلىپ چاقچاق - كۈلكە بىلەن ۋاقىت ئۆتكۈزۈپ رەئىسنىڭ چىشىغا تېگىدۇ. بەش ۋاخ نامىزىنى شەھەر ئىچىدىكى مەدرىسىگە بېرىپ جامائەت بىلەن ئالدىرىماي ئوقۇيدۇ، كالاكىغا ئولتۇرۇۋېلىپ نەزىر - چىراغ، توي - تۆكۈنلەرگە بېرىپ تۇرىدۇ. باغ، دەريا بويلىرىدا ئۆز ھەمسۆھبەتلىرى بىلەن ساز - نەغمە تىڭشاپ چاقچاقلىشىپ كۆڭۈل ئېچىشىنىمۇ قولىدىن بەرمەيدۇ. مۇئاۋىن رەئىس جۈمھۇرلۇق نامى ئۇنىڭ تۇرمۇشىنى قىلچە ئۆزگەرتىمىگەن. ئۇنىڭ ئۈچۈن تۇرمۇش بىر قېلىپتا، گويا ھېچ ئىش بولمىغاندەك. ئۇ باشقىلاردەك كەلگۈسى توغرىسىدا ئويلاپمۇ ئولتۇرمايدۇ، ئۇنىڭ ھېچنىمىدىن تەمەسى يوق. ئۇنىڭ باشقىلاردىن پەرقى بىرلا: ھۆكۈمەتكە كىرىدىغان ئەرز - شىكايەتچىلەرنىڭ تولىسى ئۇنى ئىزدەيدۇ. ئۇ ناھەقچىلىكلەرنى ئاڭلىغاندىلا خاپا بولۇپ:

- لەۋەي، خۇرجانى بۆزەك ئەتكىنى نېمىسى! - دەپ قويدۇ ۋە بۇ ئىشنى مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلارغا شۇ كۈنىلا يەتكۈزىدۇ، جاۋاپ ئالىدۇ. ئۇ ھەممىگە مۇشۇ بىرلا ئىشنى - دېھقانلارغا زۇلۇم بولۇۋاتامدۇ يوق، دېگەننىلا ئۆلچەم قىلىدۇ. يەرگە ئىشلەيدىغان بىچارىلەرنىڭ دىلى ئازار يېمىسلا، خەلق ھۆكۈمەتتىن زارلىمىسلا، باشقا ئىشلارنىڭ كارايتى چاغلىق. مانا بۇ ئۇنىڭ ھاياتتىن تىلەيدىغىنى. لېكىن دىنىي نازارەتنىڭ نازىرى جىق ئىشلارغا باش قاتۇرىدۇ. ئۇنىڭ غەم - ئەندىشىلىرىمۇ كۆپ. ئۇ ھەممە ئىشقا ھەقىقەت ۋە ساۋابنى ئۆلچەم قىلىشقا ئادەتلەنگەن ئادەم. ئۇ تۇرمۇشتا ناھەقچىلىك، ۋابالچىلىق بولماسلىقىنى تىلەيدۇ. ھەر ۋاخ نامىزىدىن كېيىن جايىنامازدا ئۇزاق ئولتۇرۇپ، ئىگىسىدىن خەلقىگە ياخشىلىق، ھۆكۈمىتىگە ئىنساپ - دىيانەت تىلەيدۇ. ئۇنىڭ ئۆلپەتلىرى:

- خەلىپىتىم، ئەمدى قانداقراق ھۆكۈمەت سوراركىن بىزنى؟ - دەپ سورىغاندا، ئۇ:

- ئادىل ھۆكۈمەت بولسلا بولدى. ئورۇس بولامدۇ، خىتاي بولامدۇ، ئۇيغۇر بولامدۇ، ئادىل بولسلا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بولدى! - دەپ جاۋاب بېرىدۇ. ھەر قېتىم ئېلىخان تۆرەم:

- مۇسۇلمان دۆلىتى قىلىمىز. شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتى قۇرۇپ، سەئۇدى ئەرەبىستانىدەك،

ئىراق، تۈركىيىلەردەك دۇنيا سەھنىسىدىن ئورۇن ئىگىلەيمىز، - دېگەندە، خەلىپىتىم:

- پادىشاھ بار يەردە ئادىللىق قانچىلىك ئۆمۈر سۈرەرەكەن تۆرەم جانابلىرى؟ - دەپ سوراپمۇ قويدۇ. بۇ گېپى

بىلەن تۆرەمگە پادىشاھلىق ياراشمايدۇ، دېگەن مەنىنى ئەسكەرتىپ كەچى بولىدۇ.

- ئەڭ چوڭ ئادىللىق بىر مىللەتنىڭ ئۆزىگە ئۆزى خوجا بولالىشى!

- ياق، بۇلا كۇپايە ئەمەس، باشقا مىللەتتىن چىققان جاللاتلاردىن ئۆز مىللىتىدىن چىققان جاللاتلار

ئېشىپمۇ كېتىدۇ. دۇنيادا بۇنىڭغا مىسال كۆپ. ئادىللىق پۇقرالارنىڭ بەخت - سائادىتىدە كۆرۈلسە بولىدۇ.

بۇ خىل تالاش - تارتىشلار دائىم بولۇپ تۇرىدۇ. تۆرەمگە گەپ ياندۇرالايدىغان ئىككىلا ئادەم بارلىقى مانا

مۇشۇنداق شەكىللەنگەن.

بۇ ئىش تۆرەمگە ھەر قانچە ھار تۇيۇلسىمۇ، يۈزمۇيۈز چىش يېرىپ بىر نېمە دېيەلمەيدۇ، ساپ ئۆزبېك تىلىدا

باشقىلارغا:

- خەلق نېمە كويدا، بۇلار نېمە كويدا، بىز بۇ يەردە غەم بىلەنمۇ، ئۇلار ئەتىدىن - كەچ كىرگۈچە

ۋا - خا - خا - خا بىلەن، - دەيدۇ غەزىپىنى ئىپادىلەپ.

ھېكمەتگە غوجام بىلەن ئابدۇمۇتائالى خەلىپىتىم بىللە بولغاندىمۇ، تۆرەم توغرىسىدا

ئاڭلىغان - كۆرگەنلىرىنى بىر - بىرىگە دېيىشىپ تۆرەمنىڭ غەيۋىتىنى قىلىشىدۇ. ئۇيغۇرچىلىقى كۈچلۈك تارانچى

بايلىرى بىلەن ئاتۇش بايلىرى بولسا ھەتتا تۆرەمنى ئاشكارا تىللىشىدۇ. بۇ تىللاشلارنى ئاڭلىغان غوجام قاقاقلاپ

كۈلۈپ:

- لەۋەي، ئۆزىنى مەلىك ئابدۇلئەزىزخانغا تەڭلەشتۈرىدۇ دەڭا! - دەپ قويدۇ.

باغ قورۇ بۇ يىل تېخىمۇ گۈزەللەشكەن، ئەڭ چوڭ ئۇيغۇر بېيىنىڭ بۇ قورۇسىنىڭ ياپىيىش ئالما، سىدە،

تېرەكلەرنىڭ يوپۇرماقلىرىمۇ ئالاھىدە مايلاشقان، پاكىز ھاۋادا نازۇك شاخلارنىڭ تولغىنىشلىرى يۇمران بەدەن،

غۇبارسىز قىزلارنىڭ ئۇسسۇللىرىدەك جىلۋىلىك. شەرقىي شىمالدىن غەربىي جەنۇبقا ئاققان سۈزۈك ئۆستەڭ سۈيىنىڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بېتىگە دەرەخ، ئاسمان ۋە قۇش كۆلەڭگىلىرى ئاجايىپ سىرلىق، گۈزەل رەسىملەرنى سىزغان، كىشى ئىختىيارسىز ئۇنىڭغا تەلپۈنىدۇ. ئەتىر گۈللەر ئەتراپىدا ئوينىشىپ يۈرگەن خىلمۇ خىل رەڭدار كېپىنەكلەر گۈزەل يازنىڭ تەشۋىقاتچىلىرى. ئۇلار ئادەملەرگە ھايات قەدىرىنى تەسۋىرلەيدۇ ئادەممۇ بىزگە ئوخشاش قىسقا ئۆمۈرلۈك، پەرقىمىز ئىنسان ئۆز ھاياتىنى قەدىرلەشنى بىلمەيدۇ، سوقۇشىدۇ، تىللىشىدۇ، بىز ئەكسىچە، مۇھەببەتتىن باشقىنى بىلمەيمىز... مانا بۇ ئۇلارنىڭ كۈيى.

باغ قورۇغا كىرگەن مەرتىۋىلىكلەر سالقىن يوللاردا كېتىۋېتىپ، يېڭىدىن ھاۋا رەڭدە سىرلانغان رېشاتكا، كۆۋرۈك، ئىشك - دېرىزە ۋە راۋاقلارنى كۆرۈپ ياز گۈزەللىكىدىن زوق ئېلىشتى. غۇلجا باغلىرى كىشىگە شېئىرىي ھېسسىيات ۋە ياشلىق ئەسلىمىلەردىن باشقا ھېچنېمە تەقدىم قىلمايدۇ، ھەرقانداق بىر باغرى تاش ئادەممۇ ھاياتتىن بىر ئىككى نەرسىنى تېلەيدۇ.

- قېنى، قول چايقايلى!

ئاپئاق، كەشتىلىك لۆڭگىلەرنى مۈرىلىرىگە سېلىشقان، ئوخشاش كىيىنگەن چىرايلىق بالىلار مىس چىلاپچىلارنى ھەربىر مېھماننىڭ ئالدىغا ئەكىلىپ، ئاۋۋال ئېگىلىپ سالام بېرىپ ئاندىن قوللىرىغا سۇ قويۇشماقتا. بۇ بالىلار مۇسابايوف ئائىلىسىنىڭ خۇسۇسىي مەكتەپلىرىدە تەربىيەلەنگەن نامرات بالىلار. غوجام بىلەن خەلىپىتىم ھەممىدىنمۇ بالىلاردىن كۆپرەك لەززەت ئالدى.

نەزىر - چاي تولىمۇ داغدۇغىلىق، كۆڭۈللۈك ئۆتتى. ياپپىشىل چىمەنلىككە قېچىزىل گىلەملەر، يىپەك كۆرىپلەر سېلىنغان، ئاپئاق مامۇق ياستۇقلار تاشلانغان. سالقىن شامال گۈللەر ھىدى بىلەن ھەربىر مېھماننى تەبرىكلەپ يۈزلىرىنى سىيىپ، ئادەملەرنى راھەت - پاراغەتكە، ئىنسانلارغىلا مەنسۇپ بولغان شېرىن ھېسسىياتقا ئۈندىمەكتە، لېكىن تۆرەم خۇشاللىق ئورنىغا قايغۇ ياغدۇرۇپ:

- شىخودا دۈشمەننىڭ نەچچە مىڭ چېرىكى ئامېرىكا قوراللىرىنى بەتلەپ پۈتتەي، ئاكوپ، بېلىندازلىرىدا بېزىنىڭ بالىلىرىمىزنى كۈتۈپ تۇرماقتا. قۇرئان سۆيۈپ قەسەم ئىچىشكەن يىگىتلىرىمىز چېكىنمەيدۇ، يانمايدۇ، جەستى شۇ يەردە قالغان باتۇرلىرىمىزنىڭ روھلىرى جەننەتتە بولىدۇ. ئامان قېلىپ ئىسلام بايرىقىنى شىخو ئاسمىنىدا لەپىلدەتتەن قەيسەرلىرىمىز - غازىلارنىڭ ناملىرى ھەربىر دىلدىن مەڭگۈلۈك ئورۇن ئالىدۇ. قېنى، ئابدۇمۇتائالى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

خەلىپىم ھەزرەتلىرى، ياۋنى دەسسەشكە ئاتلانغان شىر يۈرەك ئەزىمەتلەر ئۈچۈن قۇرئان كەرىمدىن بىر سوۋغا ھەدىيە قىلغايلام!

خەلىپىم دىللارنى ئېزىدىغان بوم، يېقىملىق ئاۋاز بىلەن قۇرئان ئوقۇدى.

مىزگان چېلىندى، ماشىنا - پېشانىسىگە ئىسلام بايرىقى قالدالغان ماشىنىلار گۈللۈك قورۇدىن چىقىپ

كۈنپېتىشقا قاراپ يۈرۈپ كەتتى.

ئىككى يېرىم تونىلىق يۈك ماشىنىسىنىڭ كوزۇپى ئۈستىگە پىلىموت ئورنىتىلغان. ماشىنىغا ئون بەش قوراللىق

ئەسكەر چۈشكەن. ئۇلار ئاپتوماتىلىرىنى چىڭ تۇتۇپ ئىككى تەرەپكە قاراپ تىك تۇراتتى. ئېلىخان تۆرەم بىلەن

ئەخمەتجان قاسىمى كابىنىكىدا شوپۇرنىڭ يېنىدا ئولتۇرۇشقان. شەھەرنىڭ ئۈچدەرۋازا، نوۋىگورد كوچىلىرىنىڭ

ئېغىزلىرىدا توپ - توپ ئادەملەر ھۆرمەت بىلەن تۇرۇشۇپ، جۈمھۇرىيەت رەئىسىنى ئۈزىتىشماقتا ئىدى. ماشىنا يولدا

توپا توزۇتۇپ باياندايغا بارغاندىلا تۆرەم:

- خوش ئەخمەتجان، دەپ بېقىڭا، بايانداي سېپىلىنى سادىر پالۋانلار نەچچە ۋاقىت قورشاپ تۇرغاندا؟

- ئىككى يىل ئۈچ ئاي.

- ئاخىرىدا سادىر پالۋان لەخمە كولاپ، دورا كۆمۈپ پارتلىتىپ سېپىلىنى بۇزغان - ھە؟

- شۇنداق، تەخسىر.

- بىز سۈيىدۈڭ سېپىلىنى بىر كۈندىلا پارتىلىتىپ ئالدۇق. دۈشمەننىڭ ئىككى روتا ئەسكىرى يوقىتىلدى،

ناھىيىنىڭ ھاكىمى، مۇئاۋىن ھاكىملىرى ئەسىر ئېلىندى. ئىككى يۈز نەچچە يىلدىن بېرى مانجۇ، خىتاي

ئەمەلدارلىرىنىڭ ئۇۋىسى بولۇپ كەلگەن يەر، بىزنىڭ دەۋرىمىزدە ئىشغال قىلىندى. شىخو سىزچە راستتىنلا

گومىنداڭ چالۋاقىغاندەك پولات قورغانىمىدۇ - ھە؟

- جۇشاۋلياڭ، ۋۇجۇڭشىنلەرنىڭ نەزىرىدە شۇنداق. لېكىن يىمىرىلمەيدىغان قورغان يوق!

- توغرا ئېيتىڭىز، ئەپەندىم، سىزچە ئۇلار نەچچە كۈن قارشىلىق قىلار - ھە؟

- مۆلچەرلىمەك تەس. لېكىن ئۇ يەرگە ھۇجۇم قىلماقچۇ تەس: جەنۇبىي، غەربىي تۈزلەڭ، دۈشمەننىڭ

ئاكوپ، دوت، دزوتلىرى كۆپ. شەرق دۈشمەن تەرەپ. پەقەت شىمالدىن ھۇجۇم قىلغىلى بولىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پالينوف، موگوتوفلار بورتالادىن ئايلىنىپ، چۆچەك ئارقىلىق شىمالغا ئۆتتى. دۈشمەن بۇنى بىلىپ ئۇياققا كۈچلۈك ئۈچ لىنىيىلىك مۇداپىئە توسۇقلىرىنى قۇرغان، تانكا، زەمبىرەك، ئايرۇپىلانلىرى بار. ئامېرىكا قوراللىرى بىلەن قوراللانغان ئاتىش مىڭدەك تەربىيە كۆرگەن ئەسكەر شىخونى ساقلاپ تۇرماقتا. بىزدە زەمبىرەك، تانكىلار يوق. ئەڭ كاتتا قورالىمىز مىنامىيوت، بىزنىڭ چوڭ قورالىمىز باتۇرلۇق.

- بارىكالا!

- دۈشمەن بىزنىڭ ئەسكەرلىرىمىزنى تەربىيە كۆرمىگەن، قارام باندىتلار دەپ كۆزگە ئىلمايدۇ. بىزنىڭ ھەربىر ئەسكىرىمىز قورال ئىشلىتىش، ھەرىكەت، تاكتىكا تەرەپلەردە ياخشى تەربىيەلەندى. مۇھىمى، ئۇلار ئۆلۈمدىن قورقمايدۇ، قەيسەر - باتۇر!

- دۈشمەننى يېڭىدىغان كۈچ مانا شۇ، قورال ئەمەس!

ئەخمەتجان 1945 - يىلى 4 - ئايدا ئارمىيە قۇرۇلغاندىن تارتىپ ھازىرغىچە ئېلىپ بېرىلغان ھەربىي

تەلىم - تەربىيە ئەھۋالىنى تۆۋەنگە سۆزلەپ بەردى:

- موگوتوفنىڭ بۇ سۈيىدۈك 1 - ئاتقۇچىلار پولكى ياخشى تەربىيەلەنگەن پولك. ئىككى باتالىيون، بىر ئاتلىق

دېۋىزىيون، بىر ئاپتومات ئىزۋوتى بار تۆت مىڭ ئەزىمەتلىك پولك بولغىنى بىلەن، دۈشمەننىڭ ئۆزىدىن ئىككى ھەسسە كۆپ ئەسكىرىگە تېتالايدۇ.

- پالينوف دېگەن ئورۇس ئەسكىلىك قىلماس - ھە؟

- ئۇ ئەسلى چارروسىيىنىڭ ھەربىي ئەمەلدارى بولسىمۇ، كېيىنكى ۋاقىتلاردا سوۋېت كومپارتىيىسىنىڭ

تەربىيىسىنى قوبۇل قىلدى. (ئۇ ئۈچ ياكوۋلېۋىچ پالينوف - چارروسىيىنىڭ ئۇستىسى. روسىيە ئۆكتەبىر ئىنقىلابى

مەزگىلىدە شىنجاڭغا كەلگەن. 1938 - يىلى سوۋېت ئىتتىپاقى تەرىپىدىن ئېلىپ كىتىلگەن. ئۈچ ۋىلايەت ئىنقىلابى

پارتىلىغاندىن كېيىن بۇيرۇققا بىنائەن سوۋېت ئىتتىپاقىدىن ئىلغا كەلگەن.) ئەمدى بۇ ئىنقىلابقا جەزمەن ئىجابىي تۆھپە قوشىدۇ.

- كاپرىنىڭ قايشى كاپىر، يەنە مۇشۇ خەققە يان باسارمۇ دەپ قورقىمەن.

- ياق، بولشېۋىكلار مىللەت، دىن ئايرىمايدۇ. ھەققانىيەتنى ھەممىگە ئۆلچەم قىلىدۇ، تۆرەم جانابلىرى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

گېرمانىيە كوممۇنىستلىرى گىتلىرغا ئوق ئاتتى. ئىتالىيە كوممۇنىستلىرى مۇسسولىننى دارغا ئاستى. جۇڭگو كوممۇنىستلىرىمۇ جياڭ جىپشى بىلەن سوقۇشۇپ كەلدى. ئۇلار ئۆز مىللىتى ئۈچۈنلا ئەمەس ھەققانىيەت ئۈچۈن كۈرەش قىلغۇچىلار.

- ھەققانىيەت دەپ نېمىنى كۆزدە تۇتۇۋاتىسىز، ئەپەندىم؟

- مىللىي زۇلۇم، سىنىپىي زۇلۇمنى يوقىتىش ئەڭ چوڭ ھەققانىيەت!

- كۇپىپارلارنىچۇ؟ بىزنىڭ دىنىمىز غەيرىي دىندىكىلەرنى يوقىتىشنى ئەڭ چوڭ ھەققانىيەت دەپ كۆرسەتكەن.

- ياق، بىرىمىڭ نەچچە يۈز يىلنىڭ ئالدىدىكى قانۇن ھازىرقى دەۋرگە ئۇيغۇن كەلمەيدۇ. ئىنسانىيەت

تىنىمىسىز ھەقىقەت ئىزدىدى، ھازىرمۇ ئىزدەۋاتىدۇ. ھازىرقى ئەڭ چوڭ ھەقىقەت ماركسىزم - لېنىنىزم.

- بۇ ئىزىملىرىڭىز قۇرئان كەرىمدىنمۇ كاتتىمۇ؟

- مەن قۇرئان كەرىمگە ئېتىقاد قىلىمەن. قۇرئاندا دېيىلگەن ھەقىقەتلەر ماركسىزم - لېنىنىزمدا بار،

دېيىلمىگەنلىرىمۇ بار.

- مۇنداق دەڭ. ئۇنداقتا، لېنىن، ستالىنلار ھەقىقەتنى يورۇتقۇچىلارمۇ؟

- شۇنداق. ئىزلىگۈچى، ئىجرا قىلغۇچى، رېئاللىققا ئاياندۇرغۇچىلار.

- ئۇنداق بولسا ئۆزبېك، قازاق، تاجىك، قىرغىز، تۈركەن، ئەزەربەيجانلار ئورۇس ئەمەس. ئۇلارنىڭمۇ

دۆلەتلىرى بولغان. قېنى ئۇ دۆلەتلەر؟

- تارىخ، تۆرەم ئاتا، **تارىخ دۆلەتنى پەيدا قىلالايدۇ ھەم يوقىتالايدۇ.**

- سىزچە ئۇلار بۆلۈنۈپ چىقىپ دۆلەت بولۇشنى خالىمامدۇ ئەمەس؟

- كۆپچىلىكى، ئەمگەكچى خەلقى سوتسىيالىزم تۈزۈمىنى ياقتالايدۇ.

- ئۇنداقتا ئورۇسلار شەرقىي تۈركىستاننىمۇ سوتسىيالىزم قىلىپ قوشۇۋالماقچىمۇ؟

- قوشۇۋېلىش باشقا گەپ، ئەمما بىز سوتسىيالىزم تۈزۈمىنى ياقتالايمىز. بۇ تۈزۈم ئەمگەكچى خەلقنىڭ

مەنپەئەتىنى ياقتالايدۇ.

- سىزمۇ ئابدۇكېرىمدەك ئەمگەكچى خەلق، ئەزگۈچى دېگەن سۆزلەرنى دەيدىغان بولۇۋاپسىز. **دۇنيادا**

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۆزىنىڭ دۆلىتى بولمىغان مىللەتتىنمۇ بىچارە خەلق بولامدۇ؟ بىر مىللەتنىڭ ئەڭ كاتتا مەنپەئەتى ئۇنىڭ دۆلىتىنىڭ بولغانلىقىدا. ئاندىن قالسا ئەزگۈچى، ئەمگەكچى دېگەن سۆزلەرگە نۆۋەت كېلىدۇ. سوۋېت ئىتتىپاقىدا ئۆزبېكلەر بىر- بىرىنى ئەزمىگەن بىلەن، ھەممىسىنىڭ كۆڭلى سۇنۇق. ئاغزىدا ياشسۇن ستالىن دېگەنلەرنىڭ يۈرىكى قان. بۇنىڭدىنمۇ ئارتۇق زۇلۇم- ئېزىلىش بولامدۇ، بالام؟ بىلىمەن، سىلەرمۇ ماڭا ئوخشاش ئويلايسىلەر، لېكىن قورقۇسىلەر. شۇڭا سىزنىڭ ئاغزىڭىزدىن ستالىن چۈشمەيدۇ، ئابدۇكېرىمنىڭ ئاغزىدىن ماۋزېدۇڭ!

ئەخمەتجان گەپ قىلىدى. ئۇنىڭ مۇنۇ ھۆكۈمەت رەئىسىگە سەت كۆرۈنگۈسى كەلمىدى. تۆرەم ئۆزى بىلەن گەپ تالاشقان ئادەمنى يامان كۆرەتتى. ئۇ ئابدۇكېرىم ئابباسوف، ھېكمەت بەگ غوجا، ئابدۇمۇتائالى خەلىپەلەرنى يامان كۆرىدۇ. ئۇلارنىڭ ئىسمى چىقسىلا بۇ دۆلەت رەئىسىنىڭ كىچىككىنە يۈزلىرى قورۇلۇپ، ئاپئاق كەكە ساقىلى تىترەپ كېتىدۇ:

- بولمىغۇر ئادەم! - دەپ قويدۇ.

ماشىنا سۈيىدۈڭدىن ئۆتۈپ شىمالغا بۇرۇلدى.

يىراقتا قارلىق چوققىلار، قارامتۇل يېشىل تاغ قاپتاللىرى كۆرۈندى.

- ئابباسوف مۇشۇ سۈيىدۈڭ، ساربۇلاقلاردا يوشۇرۇن ھەرىكەت قىلىپ پارتىزان ئەتىرىتىنى قۇرۇشتا چوڭ خىزمەت كۆرسەتتى. ئۇنىڭ دۈشمەنگە نەپرىتى تولىمۇ كۈچلۈك! - دېدى ئەخمەتجان پارتىزان ئەتىرىتىنىڭ سىياسىي كومىسسارى بولۇپ ئاقسۇغا كەتكەن ئابباسوفنى سېغىنىپ، - نەدە مۈشكۈلچىلىك بولسا ئۇ شۇ يەردە تەييار!

- باتۇرلۇق بولسالا يېتەرلىك بولمايدۇ. نەپەت يېتەرلىك بولۇشى كېرەك. ئابدۇكېرىم خىتايغا رەھىمدىل. كۈرەگە ئالتەشەھەردىن يۆتكەپ كېلىنگەن گومىنداڭنىڭ ئوفىتسىرلىرى ھەربىرى ئىككى - ئۈچتىن ئۇيغۇر قىزلىرىنى مەجبۇرلاپ خوتۇنلۇققا ئاچىققان. بىچارە قىزلار ئون تۆت - ئون بەش ياشلاردا، چىرايلىرى سېرىق، كۆزلىرى ئۆلتۈرۈشكەن. ئەپيۇنكەشلەر خالىغانچە خوتۇن قىلغان، ئۆلتۈرگەن. مەجبۇرىي ئەسكەرلىككە ئاچىققان بەش يۈز ئۇيغۇر بالىسىنىڭمۇ قىناپ يېرىمىدىن كۆپىنى ئۆلتۈرۈپ بولغان. شۇ ئوفىتسىرلار بىزگە ئەسەرگە چۈشتى.

ئابدۇكېرىمنى ئەۋەتسەم ئۇلارنى تەلتۆكۈس قىرۋەتمەي، كەچۈرۈم قىپتۇ. شۇمۇ نەپەتتە؟

- ئۇلار قىلغاننى تەكرارلىمايلى دېگەندۇر ھەر قاچان!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ياق، مەن قىرىۋېتىشنى ئېيتقان، بۇ بۇيرۇق ئىدى! ئۇ مەن بىلەن قارشىلاشتى!

- ئۇنىڭمۇ ئويلىغىنى باردۇر، رەئىس جانابلىرى.

ئۇلار يەنە جىمىپ قېلىشتى.

ئۇلار لوسگودا دەم ئېلىپ يەنە يولغا چىقتى. ئەخمەتجان تۆرەمگە يول بويى ستالىن بىلەن جياڭ

جېشىنىڭ موسكۋا كېلىشىمى توغرىسىدىكى ئەڭ يېڭى خەۋەرلەرنى دەپ بەردى.

- قاراڭ، قالماقلارنىڭ دۆلىتىنى ئېتىراپ قىپتۇ. بىزنى بولسا ئېتىراپ قىلار ئەمەس. سىز مۇسۇلمان - كاپىر

دېيىگەن بىلەن ستالىن دەيدۇ. ئۇ كاپىرلىرىنى يۆلەيدۇ. كۆرۈپ قالسىز، مانجۇرىيىسىنىمۇ دۆلەت قىلىپ، يوقالغان

مانجۇرىيىنى تىرىلدۈرىدۇ. بىزنى يالغان يۆلەيدۇ. ئۇ بىزنىڭ قولىمىز بىلەن جياڭ جېشىنى ئۆزىگە تىز

پۈكتۈرمەكچى، - دېدى ئېلىخان تۆرەم.

ئەخمەتجان يەنە گەپنىڭ تېمىسىنى ئۆزگەرتتى.

ئۇلار كەڭسەيدىن ئۆتۈپ، گۈزەل سايرام بويلىرىغا كەلگەندە، ئاپئاق چېدىر تىكىپ يول قاراپ تۇرغان

بايلارنىڭ سالاملىرىنى قوبۇل قىلدى. بۈك قارىغايلىق تاغ، ياپېشىل يايلاق، كۆپكۈك، داۋالغۇپ، سوزۇلۇپ

تۇرغان سايرام كۆلى تۆرەمنىڭ ھارغىن بەدىنىدە خۇددى پەپلىگەندەك، مېھرىبان ئانا بولۇپ يەلپۈگەندەك سەزگۈ

پەيدا قىلدى. ئۇ مۇھاپىزەتچىسىگە:

- شام ئوقۇۋالاي، تەرەت سۈيى! - دەپ بۇيرۇدى.

كەرگىلەردىن گۈركىرەپ سالقىن شامال كىرەتتى. قازاندا پاققان گۆشى پىشماقتا. چىمەن ئۈستىگە قىلىنغان

تاختاي سۇپا ئۈستىگە قات - قات گىلەم، كۆرپىلەر سېلىنغان، داستىخان يايلاق يېمەكلىكلىرى ۋە شەھەر

مەھسۇلاتلىرى بىلەن تولغان. غۇلجىنىڭ كاتتا بېيى ئابلاى - ئاپئاق كۆڭلەك، قارا پىنجەك كىيگەن، يانچۇق

سائىتىنىڭ زەنجىرىنى مەيدە يانچۇقىدىن ئازراق ساڭگىلىتىپ قويغان، چىرايلىق، ئاق يۈز، مەڭزى قىزىل، قارا

كۆز، قاراقاش، قارا بۇرۇت ئادەم تۆرەمگە قول باغلاپ ھۆرمەت بىلدۈرۈپ تىك تۇراتتى. داۋاندىن چۈشكەندىن

كېيىنلا سولغا بۇرۇلۇپ كۆلگە يېقىن جايدىن ئەڭ مەنزىرىلىك جايغا ئورۇنلىشىۋالغان بۇ دۆلەتمەن ئادەم ياۋۇرپانى

كېزىپ يۈرىدىغان، نۇرغۇن دۆلەتلەردە سودا شىركەتلىرى بار، ئىنقىلاپ ئۈچۈن نۇرغۇن ئىقتىسادىي ياردەم بەرگەن،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

لېكىن ھۆكۈمەت ئىشلىرىغا ئارىلاشمايدىغان، سىياسەت توغرىسىدا زادىلا گەپ قىلمايدىغان كاتتا باي. تۆرەم بۇ ئادەمنى ھۆرمەت قىلاتتى.

- سودا ئىشلىرى قانداق؟

- ئىنشائاللا، ياخشى كېتىۋاتىدۇ.

- چارۋىلىرىمۇ خېلى بار ئوخشايدۇ - دە.

- ئەل قاتارى، تۆرەم جاناپلىرى.

- ھە، ھېلىقى قىزلىرىچۇ؟

- قىزىم زەيتۈنەمۇ كەلگەن، ئۇ باش ھەربىي دوختۇرخانىدا ئىدى. ئىككى كۈندىن بېرى ئالدىنقى سەپكە

بارىدىغىنى مەن دەپ غەلۋە قىلىۋاتىدۇ.

- زەيتۈنەمۇ؟ - دېدى ئەخمەتجان كۈلۈپ، - بىزنىڭ خانىم بىلەن ئىزدىشىدۇ، جىگىرى بار، ئەقىللىق

قىز.

- راست، راست، ماھىنۇر قىز بىلەن ئارىلىشاتتى. ماھىنۇر قىزىمۇ ئەقىللىق بالا.

- ھە، ئەقىللىق ئۈچۈن ئەپەندىمنى تاللىغان - دە!

يايلاق ھاياتى تولىمۇ كۆڭۈللۈك، غۇلجا بايلىرى يازنىڭ بۇ ئايلىرىنى يايلاقتا ئۆتكۈزۈۋالسا ئۆزلىرىنى

ھەرگىزمۇ كەچۈرمەيدۇ. ئىپار ھىدلىق ھاۋا، قىمىز بىلەن قوزا ئۆمۈرنى ئۇزارتىدۇ، بەدەننى، روھنى ياشارتىدۇ، بۇ

ئىسپاتى بار ھەقىقەت. شۇڭا بايلارنىڭ تېنى ساغلام، روھى ئۈستۈن، كەيپى خۇش.

- قىزىم زەيتۈنە ئالدىنقى سەپكە بارىمەن دەپ بېشىمنى ئاغرىتىۋاتىدۇ تۆرەم. سىلى نەسىپەت قىلىپ

قويسىلا، يالغۇز قىزىم خىيمىخەتەردىن يىراقراق تۇرسۇنمىكىن دەيمىنا.

- ھە، ئارقا سەپمۇ مۇھىم. ئۇنى چۈشەندۈرىمىز. ئۇنىمىسا بۇيرۇق بېرىمىز.

شۇ چاغدا ئات تۇيىقىنىڭ توكۇرلىغان ئاۋازى، ئاندىن كېيىن ئاجايىپ جاراڭلىق، يېقىملىق كۈلكە

ئاڭلاندى - دە، ئىشك تۈۋىدە ئاجايىپ چىرايلىق قىز پەيدا بولدى. ئۇ ئەسكەرلەرگە خاس چەبدەسلىك بىلەن

ئىككى پۇتىنى جۈپلەپ ھۆكۈمەت رەئىسى بىلەن ھەربىي كومىتېتنىڭ باشلىقىغا چاس بەردى:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- سالام، رەئىس جۇمھۇر ئېلىخان تۆرەم ئاتىمىز! سالام پولكوۋنىڭ ئەخمەتجان قاسىمى جانابلىرى.

رەھبەرلەر قول ئىشارىسى قىلىشىپ ئۇنىڭ سالىمىنى قوبۇل قىلىشتى.

ئېلىخان تۆرەم ئەخمەتجاننىڭ قۇلىقىغا پىچىرلىدى:

- خۇدايىم ساقلىسۇن، غېنى باتۇر بۇ قىزنى كۆرۈپ قالمىغاي.

قىز نە قورۇنۇش، نە تارتىنىشنى، نە قىزلارغا خاس سۈنئىي نازاكەتنى بىلمەيتتى. ئۇ شۇنچە ئەركىن، شۇنچە

تەبئىي ئىدى!

- دۆلەت رەھبەرلىرىمىز بىلەن بۇ چىرايلىق يايلاقتا ئۇچراشقنىمىزغا خۇشال بىز. دادام مېنىڭ ئالدىنقى

سەپكە بېرىشىمغا قارشى. تۆرەم ئاتا، ئەخمەتجان ئاكا، دادامغا نەسبەت قىلىپ قويۇڭلار، ماڭا توسقۇن بولمىسۇن.

- يالغۇز قىز. دادىڭىز ئەنسىرەيدۇ قىزىم، - دېدى تۆرەم قىزغا قاراپ قويۇپ، - نەسبەتنى سىزگە قىلىشقا

توغرا كېلىۋاتىدۇ، دادىڭىزنىڭ گېپىگە كىرىڭ.

- ۋەتەن ئۈچۈن باشقىلار جانلىرىنى تەقدىم قىلىۋاتسۇنۇ، مەن ئۇۋامدىن چىقماي، بۇنداق ھاياتنىڭ نېمە

مەنىسى بولسۇن؟

- يارايىسىز سىڭلىم! - دېدى ئەخمەتجان ئىچ - ئىچىدىن زوقلىنىپ، - ھەممىلا ياشلىرىمىز سىزدەك بولسىدى،

خەلقىمىز مەڭگۈ زۇلۇم كۆرمەيتتى. مەن سىزگە ئاپىرىن ئېيتىمەن، ئەمما دادىڭىزنىڭ گېپىنى ئاڭلاشقا مەسلىھەت

بېرىمەن.

- مەسلىھەتلىرىنى قوبۇل قىلالىمىسامچۇ؟

- قوبۇل قىلىشقا بۇيرۇق بېرىمەن!

قىز سۈلتىيىپ جىم بولۇپ قالدى. ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن ياش ئەگىدى...

قازاق، مۇڭغۇل بايلىرى نە - نەلەردىن كېلىشىپ سالام بېرىشتى. قاراڭغۇ چۈشۈۋىدى، ئابلاباي مەخسۇس

دېۋىرۇك بىلەن نەچچە يۈز ۋاتلىق لامپۇچكىلارنى يورۇتۇپ كۆل بويىنى كۈندۈزدەك قىلۋەتتى. خالىي قالغاندا

ئابلاباي تۆرەمگە:

- بولشېۋىك تەربىيىسى ياشلارنى ئويغىتىدىكەن. بۇ ئويغىنىش چېكىدىن ئاشسا بىزگە ئازاب كەلتۈرىدىكەن،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تۆرەم. قىزىم نۇرى ئىسىملىك بىر يىگىتكە قىزىقىپتۇ. نامراتنىڭ بالىسى بولسىمۇ بوپتۇ دېدىم. يىگىت ياراملىق ئىكەن. ئۇنى قالدۇرۇپ قالاي دەپ جىق تىرىشتىم، لېكىن ئۇ ئۇنىمىدى. ئۇنىڭ باشلىقلىرىدىن پاتىخ نىلقىغا ھاكىم بولۇپ تىنجىدى، غېنى باتۇر پولكوۋنىڭ ئۇنۋانى، ھەربىي سوتنىڭ باشلىقى مەنسىپى بىلەن ھازىر غۇلجىدا ئويناپ يۈرىدۇ. بىرلا شۇنى نۇرىلا ئالدىنقى سەپتە. ئۇ شەھەردە قېلىشقا زادىلا ئۇنىمىدى. مانا ئەمدى ئۇنى دەپ قىزىمۇ شىخو، جىڭلارغا بارىمەن دەپ غەلۋە قىلىۋاتىدۇ. شۇ نۇرىمۇ بۇيرۇق بىلەن ئارقا سەپكە يۆتكەپ كېلىشقا بولارمۇ؟

ئۇ تۆرەمگە قارىدى. تۆرەم خىيال بىلەن جىم بولۇپ قالدى. بىر ئازدىن كېيىن:

- مەن ئەخمەتجان بىلەن مەسلىھەتلىشىپ كۆرەي، - دەپ جاۋاب بەردى.

- تۆرەم جانابلىرى، - دېدى باي بىرئاز جىمجىتلىقتىن كېيىن رەئىسكە قاراپ قويۇپ، - ناۋادا باشقىچە

ئويلاپ قالمىسىلار بىر ئىشنى دېمەكچىدىم.

- خوش، قورۇنمىسالا، باي.

- دېمەكچى، سىلگە ئاتاپ بىر قورۇ - جاي قىلىپ قويۇۋېدىم. ئۆي خېتىنى سىلگە دېمەيلا ئۆيلىرىگە

ئەۋەتىپ بەرگەنمەن.

- مەن سوۋغا - سالام، ئىنئام دېگەنلەرگە قارشى. جاينى جايىدا ئىشلىتىرمەن!

- رەھمەت، سىلى رەسۇللانىڭ يولىنى تۇتقان، ھەممىنى غازات ئۈچۈن ئاتىۋەتكەن بىر ئۇلۇغ زات. خەق

غېنى باتۇرنى ئاغزى - ئاغزىغا تەگمەي ماختاشماقتا، قورۇ - قورۇ قوي، ئۇيۇر - ئۇيۇر يىلقا، باغۋاران،

ئالتۇن - كۆمۈش، ھەتتا قىزلىرىنى تەقدىم قىلىش ئۇنى ئۆزلىرىگە تارتىشماقتا. ئۇ بولسا قاراملىقتىن باشقىنى

بىلمەيدىغان تەلۋە. خەلقىمىز نادان، ئالتۇننى يەرگە تاشلاپ، چاۋارنى دۇردۇنغا ئوراشقا ئادەتلەنگەن. ئويلىساملا

ئىچىم پۇشىدۇ. مىسالى قېيۇمبەگ ئېلىپنى تاياق دەيدىغانلاردىن. ئۇ دۈشمەنگە بىر پاي ئوق ئاتقىنى يوق.

غوجامنىڭ بالىسى بولغىنى ئۈچۈنلا ھازىر بىر پولىك كوماندىرى. يەتتە - سەككىز يىل دۈم يېتىپ - دۈم قويۇپ

پارتىزان بولغان، ھەم بىلىملىك، ھەم ئەقىللىق، ھەم باتۇر يىگىتىمىز نۇرمۇھەممەت زىياۋۇدۇنوف بولسا ئۇنىڭدىن تۆۋەن. مانا شۇ بالىنى بىر پولىكقا كوماندىر قىلسا تازا لايىقى ئىدى. بۇ خىل ئادالەتسىزلىك ئادەمنى قىينايدىكەن.

- غېنى باتۇر ھەربىي سوتنىڭ باشلىقى، پولكوۋنىڭ، خەلق قەھرىمانى! ئۇنىڭ دېگىنى دېگەن، قىلغىنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قىلغان. يامىنىغا كەلسە ئۇ مېنىمۇ ئېتىۋېتەلەيدۇ! ھېكمىبەگ غوجا، باسباي، ئوسمان دېگەنلەرمۇ شۇ. كاللا دېسەك پاچاق دەيدىغانلاردىن. بۇ ئىشلار مېنىڭ رايمى بىلەن پۈتكەن ئەمەس باي. ئورۇسلارنىڭ بۇيرۇقىسىز بىز بىر تەخسىنى مۇنداق يۆتكىيەلەيمىز. شۇڭا بولغۇسى كۈيۈڭلۈڭىزنىڭ ئىشىنى ئەخمەتجان ئەپەندى پالينوف بىلەن سۆزلىشىپ ھەل قىلالايدۇ، مەن چارىسىز.

- چۈشەندىم، چۈشەندىم تەقسىر، قىمىز ئىچىسە!

بۇ چاغدا سىرتتا ئەخمەتجان زەيتۇنە بىلەن گۈزەل كۆل بويىنىڭ كېچە مەنزىرىسىنى كۆرگەچ نۇرى

توغرىسىدا پاراڭلاشماقتا ئىدى:

- بۇ روماننىڭ ھېكايىكەن، سىڭلىم، تارتىماي گەپ قىلغىنىڭىزدىن خۇشالمەن. سىزنىڭ ئېسۇ خىيالىڭىز

شۇنىڭدا. ئۇنىڭ ھايات تۇرۇشى سىزنىڭ بەختىڭىز، بىر مىنۇتمۇ خىيالىڭىزدىن كەتمەيدۇ ئۇ يىگىت. مانا بۇ

ھەقىقىي مۇھەببەت. «تۇرۇش ۋە تىنىچلىق»، «تىنچ دون»، «ئاننا كارىننا» رومانلىرىدا يېزىلغان مۇھەببەت

ھېكايىلىرىگە ئوخشاپ كېتىدىكەن. دادىڭىزغا ئىچىم ئاغرىيدۇ، سىڭلىم. ئۇ سىزنىڭ بەختىڭىز ئۈچۈن ھەممە

بايلىقى، ھەتتا ئۆزىنىڭ جېنىنى بېرىشكىمۇ تەيياركەن. نۇرىنى ئالدىنقى سەپتىن قايتۇرۇپ كېلىش مۇمكىن ئەمەس.

ئۇ يىگىت ۋەتەننى ئازاد قىلىپ، خەلقىنى بەختكە ئېرىشتۈرمىگۈچە يولۇمدىن قايتمايمەن دەپ قەسەم بەرگەن، ئۇ

قايتمايدۇ!

- شۇنىڭ ئۈچۈن مەن ئۇنىڭ باتالىيۇندا سانتاركا بولۇپ، ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولسام دەيمەن!

- سىز ئۇنداق قىلىسىڭىز، دادىڭىز مەنمۇ شۇ باتالىيۇندا ئاشپەزلىك قىلاي دەيدىكەن ئەمەسمۇ؟ ياخشىسى

كۈتۈڭ!

مېنى كۈتكەن ۋە مەن قايتىمەن،

كۈتكەن پەقەت بولۇپ ئىنتىزار.

سېرىق يامغۇر زېرىكتۈرمىسۇ،

مېنى كۈتكەن ياغقاندىمۇ قار!

- مانا بۇ سوۋېت شائىرى سىميونوفنىڭ سېئىرى، رۇسچىسى ئاجايىپ ياخشى، مەن ياخشى تەرجىمە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قىلالىمىدىم!

قىز ھاياجان ياشلىرى لىغىرلاپ تۇرغان كۆزلىرى بىلەن ئەخمەتجاننىڭ كۆزلىرىگە «لاپ» قىلىپ قاراپ قويدى ۋە ئۇنىڭ جەينىكىدىن قولتۇقلىۋالدى. ئۇلار چىمەنلىك ئۈستىدە يېنىك قەدەم تاشلاپ، داۋالغۇپ قىرغاقلارغا ئۇرۇلۇپ ئاپئاق بۇرغۇن چاپرىتىپ تۇرغان كۆل بويىغا قاراپ ماڭدى. ئۇلارنىڭ كەينىدىن تۆت نەپەر قوراللىق ئەسكەر مۇھاپىزەت قىلىپ كېلىۋاتاتتى.

ئايىدىڭ كېچە تولىمۇ گۈزەل، تەبىئەت گويا مۇنۇ ئىنسان گۈزەللىكىنىڭ نامايەندىسى بولغان قىز بىلەن بەسلەشكەندەك، قارىغايلىرىنىڭ كۆلەڭگىسى، يېشىڭ دۇنيانىڭ چېچەك - غۇنچىلىرى، سۈزۈك كۆلنىڭ كۈيلىرى ۋە كۆك ئاسمان، چەرخ يۇلتۇزلىرىنىڭ سىرلىق سېھرىي كۈچىنى بىراقلا ئادەملەرگە كۆرسەتمەكتە ئىدى.

... باغ گۈزەللىكى يايلاقنىڭكىدىن قېلىشمايدۇ. بولۇپمۇ تاغ باغرىدىكى مېۋىلىرى داڭلىق چۇلۇقاي

باغلىرى كىشىنى مەست قىلالايدۇ: قۇشلار تاغ شامىلى بىلەن مەسلەپتەلىشىپ سايىرىشىدۇ، مېۋىلەر شاخلىرىدىن پىدائىيلاردەك سەكرىشىپ چۈشىدۇ. تاغ سۈيى قورام تاشلارغا ئۇرۇلۇپ مەرۋايىت چېچىپ ھاياتنى كۈيلىشىدۇ، گۈللەر كېيىنەكلەرنى چىلىشىدۇ، ئادەملەر ھايات لەززىتىنى چۈشلىرىدىمۇ كۆرۈشىدۇ.

... گازۋاي چىراغلار يورۇتقان چوڭ باغدا بەزمە، زىياپەت، چاقچاق ئەۋجىگە چىققان. ھېكمىبەگ غوجام،

مۇتائالى خەلىپىتىم، غېنى باتۇرلار كىگىز، گىلەم، كۆرىپلەر ئۈستىدە مامۇق ياستۇقلارنى جەينەكدەپ راھەتلىنىپ ئولتۇرۇشپ ناخشا تىڭشماقتا. داڭلىق ئىلى ناخشىچىلىرىدىن زىكىرى ئەلپەتتا، ئابدۇۋەلى جارۇللا، جانى بوغاز، غوپۇر دىڭخۇلۇ، تۇرسۇن خور - خور دېگەن ئادەملەر بەس - بەس بىلەن ھۈنەر كۆرسەتمەكتە.

دۇتار - تەمبۇر، ئىسكىرىپكا يۈرەكلەرنى تىترىتىدۇ، ناخشىلار يۈرەكنى ئېزىدۇ. ئىنسان روھىنىڭ نازۇك

سىرلىرىنى تىل چۈشەندۈرۈپ بېرەلمىگىنى بىلەن، مۇزىكا بىلەن ناخشا چۈشەندۈرۈپ بېرەلەيدىكەن. سېغىنىش

ئېچىنىش، كۆيۈش، پۇشايمان، تەقەززالىق دېگەنلەر ھەممىنىڭ بېشىغا كەلگەن. لېكىن ئۇلارنى ناخشا بىلەن ساز

تېخىمۇ سىرلىق ئىپادىلەيدىكەن. يارىنى، بالىسىنى، يۇرتىنى، قېرىنداشلىرى، دوستلىرىنى سېغىنىمايدىغان ئادەم

بولمىسا كېرەك. لېكىن ئۇنى ئىنسان تىلىغا قارىغاندا كۆز يېشى بىلەن تىنقى تەسىرلىك ئىپادىلەيدۇ. ئۇ ئاخىر

چىدىيالىماي بۇقۇلداپ يىغلىۋەتتى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- نېمە بولدۇڭ ئۇكام زىياۋۇدۇن؟ - خەلىپىتىم بېغىنىڭ باغۋىنىدىن ھەيران بولۇپ سورىدى.

- نېمە بولدى، زىيەك ھوي! - غېنى باتۇر يوغان گەۋدىسىنى ئۆرە قىلىپ كۈلۈپ تۇرۇپ سورىدى. ساز، ناخشا

توختىدى، ھەممىسىنىڭ كۆزى ئۇنىڭغا قالدۇ. بۈگۈنكى خەۋەرنى ئاڭلاپ، يىراق بايتوقاي يېزىسىدىن ئات

بىلەن يېتىپ كەلگەن، كەلگەندىن بېرى تىنىمىسىز خىزمەت قىلىپ، ئەمدىلا ئالما تۈۋىدە زوڭزىيىپ ئولتۇرۇپ

ساز - ناخشا تىڭشاۋاتقان زىياۋۇدۇننىڭ يىغلىغىنى نېمىسى؟ ئۇ كۆز يېشىنى كۆرسەتمەيدىغان يىگىت ئىدىغۇ،

تۈرمىدە، قاقچىلىقتا، كىچىك ئوغلىنى زالىم ھۆكۈمەت بىكاردىنلا ئېتىۋەتكەندە، دەرا ئىسىملىك ئوغلى ئاچال

سوقۇشىدا قۇربان بولغاندا، بەرا ئىسىملىك ئوغلىنى سۈيىدۈڭلۈك ھارۋىكەشلەر كارۋان بېشى غوجا ھوشۇرغا ئۆز قولى

بىلەن تاپشۇرۇپ ئالدىنقى سەپكە ئۇزاتقاندا، چوڭ ئوغلى نۇرى ئاخىرقى قېتىم كۆكچىلىكتىكى ئۆيىدە قۇچاقلىشىپ

خوشلاشقاندىمۇ ئۇ بۇنچىلىك يىغلىمىغانغۇ؟

- ئوغۇللىرى يادىغا يېتىپ كۆڭلى بۇزۇلدى. ئىككىسى قۇربان بولدى. ھازىر ئىككىسى فرونتتا ئەمەسمۇ.

- شۇنىڭغىمۇ يىغلامدىكەن! - دېدى غېنى باتۇر قاقچىلىق كۈلۈپ، - شەھەرلىك خوتۇنۇڭنى يامانلىتىپ

قويدۇڭمۇ يە؟

- ياق، - دېدى ئۇنىڭ يېنىدا ئولتۇرغان تولىمۇ ئېگىز، چوقۇر دېھقان يەرگە قاراپ، - ئۇ سەپەر ئاخۇنغا

يىغلىدى.

- كىم ئۇ سەپەر ئاخۇن دېگەن، قاشقالىق ئوخشىمامدۇ؟

- ھەئە، - دېدى مۇتائالى خەلىپىتىم يەرگە قاراپ، - قەشقەردىن پۈتۈن ئائىلىسىنى ماخۇسەن قىرىۋېتىپ،

جان ساقلاپ ئىنتىقام ئېلىش ئۈچۈن بۇ يەرگە چىققان يىتىمچى ئىدى. مۇشۇ باغنى زىياۋۇدۇن بىلەن سەپەر ئاخۇن

بىللە ئىشلەپ بىنا قىلغانىدى. سەپەر ئاخۇننىڭ بىر ئارمىنى يادىغا يەتكەن بولسا، ئۆپكىسى ئۆرۈلۈپ، ئۆزىنى

تۇتۇۋالالمىغان بولۇشى ئېھتىمال.

- ئۇ... ئۇ، - دېدى زىياۋۇدۇن ئېسەدەپ تۇرۇپ، - مۇشۇ باغدا يەنە بىر بەزمە ئاڭلىۋالسام ئارمىنىم يوق

ئىدى دېگەن، نەق مۇشۇ يەردە ئولتۇرۇپ، نېسىپ بولىدى. ئۇ ھەرەمباغ سوقۇشىدا قۇربان بولدى!

- بۇ دۇنيادا كىم ئارمىنىغا يەتكەن؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- رەھىمىتى بىر يىگىت ئىدى... قىساسنى ئوغۇللىرىڭ ئالىدۇ زىياۋۇدۇن. سېنىڭ نۇرى بالاڭ ھەممىمىز

ئۈچۈن قىساس ئالىدۇ، راستمۇ باتۇرۇم؟

- ئۇ ئالىدۇ. ئۇ قالتىس مەرگەن، پالۋان. ئۇ مانا ھەقىقىي باتۇر! - دېدى غېنى باتۇر بىردىنلا چاقچىقنى

توختىتىپ، - مەن ھېچكىمگە تەن بەرگەن ئەمەس، ئەمما نۇرىغا قايىل. ئۇ ھەربىي مەشىقتە پۈتۈن ئارمىيىدە

بىرىنچى. ھېلىقى ئورۇس پىلىم وتتا پەنەركىگە ئۆزىنىڭ ئىسمىنى يازالايدىكەن. بىزنىڭ نۇرى دۈشمەن تۇرغان

تاغنىڭ قايتاللىرىغا دېكتار پىلىموت بىلەن «ئاناڭنى مىڭ!...» دەپ يېزىپ قويغان!

- ھا - ھا - ھا!... يەنە كۈلكە باشلاندى.

- ھە، قېنى چالا يلى.

- تۇرسۇن خىرىلداپ قاپسنا؟

- پەلەپ قويساڭ ئوڭشىلىمەن!

- ھى - ھى - ھى... ھا - ھا - ھا!...

خور - خور بىلەن دىڭخۇلۇنىڭ چاقچىقى باشلىنىپ كەتتى. ئىلى ئەزىمەتلىرى كۆز يېشىنىمۇ يەلگىسىدىكى

تاغدەك غەم - قايغۇسىنىمۇ چاقچاق، كۈلكە بىلەن ئىپادىلەشكە ئادەتلەنگەن.

- نى - نى بالىلىرىڭغا چىقىمىغان يېشىڭ قاشقالىققا چىققىنىنى قارا!

- ئۇنداق دېمە ھوي غېنىكا. مۇنۇ غوپۇرمۇ شۇ پى - پىلاردىن جۇمۇ، خۇيى تۇتۇپ ئۆچۈپ قالسا چاتاق!

- ۋايىيەي، بۇ يەردە جۇۋاز دېگەن سامان نەرخى!

- دىڭخۇلۇ ئۆچۈپ قالسا ئىبراھىم بار، مالخىيىنى ئېلىۋەتسەلا چۇلۇقاي يورۇيدۇ!

يەنە چاقچاق، يەنە ساز، ناخشا، چۇلۇقاي غولىدىن چىققان تاغ سۈيىنىڭ شاۋقۇنىمۇ توختىغان، مەھەللە

ئىتلىرى تولا ھاۋىشپ چارچىغان، مەھەللەنىڭ چىراغلىرى تامام ئۆچكەن، تاغ شامىلىمۇ باغلا ئارا شۇئىرلاشنى

توختاتقان، مەھەللەنىڭ خورازلىرىلا يېڭى بىر كۈننىڭ خەۋىرىنى يەتكۈزۈش ئۈچۈن بەس - بەس بىلەن چىلاشماقتا.

غوجام بىلەن خەلىپىتىم چارچىغان، ئۇلار شۇ يەردىلا كۆز يۇمۇۋېلىشماق بولۇپ ئۆيلەرگە كىرىشنى رەت

قىلىشتى. تاغ شامىلى، تاڭ شامىلى ئۇلارنى پەپىلەپ ھايات لەززىتىنىڭ شېرىن ئۇيقۇسىغا چىللىماقتا ئىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

لەززەت بىر خىل بېھۇشلۇقنىڭ بەلگىسى. ئۇ ئەقىل ۋە جاسارەتنى رەت قىلغۇچى ئاپەت، ئۇنىڭغا مەستانە بولغۇچىلار ياراتقۇچىلار قاتارىدىن ئۆزىنى قاجۇرغۇچىلار. بىر ئىنسان لەززەت بىلەن مەست بولۇۋاتقان پەيتتە، يەنە بىر ئىنسان قەلبىدە نەپرەت يالقۇنى ئۆرلىگەن بولىدۇ. بۇ ھەقىقەتنى بالا ۋاقتىدىلا بىلىۋالغان ئابدۇمۇتائالى خەلىپىتىم چۈشىدىن چۆچۈپ ئويغىنىپ ساقلىنى سىپاپ قويۇپ ئۆز-ئۆزىگە پىچىرلىدى:

- سەپەر ئاخۇن ئۈچۈن زىياۋۇدۇن ياش تۆكىدۇيۇ، مەن بىغەم. پاھ، كۆرگەن چۈشۈمنى قارا، سەپەر ئاخۇننىڭ قىيالىڭىچ نامزىنى چۈشۈرۈۋاتقۇدەكمەن. قېنى كېيەن، قېنى تاختىپۇش؟ رەھىمىتى ئاخىرقى تىنىقىدا مېنى يادىغا ئالغاندۇر، قەشقەر شەھىرىنىڭ بىر ھۈنەرۋىنى، قىساسى ھەق ئىدى، بىراق شىددەتلىك ھەرەمباغ سوقۇشىدا ھاياتىدىن ئايرىلدى. ئەل غېمىدە جان بەرگەنلەر ئۆلۈپ تۈگىدى، بىر چىۋىنىڭ جاجىسىنى بەرمىگەن بىزدەكلەر لەززەت كويىدا. غېنى باتۇرنىڭ خوتۇن دېسە ئىنساپنى چۆرىۋىتىدىغىنىزە. يەنە بىر يۈز بېگى كۈيۈغۇل قىلىۋالغان ئوخشايدۇ. پاھ، غوجام، ئۇنىڭغا نەسرەت قىلايلى!

ئۇنىڭ گېپى ئاخىر غوجامغا ئاڭلاندى. غوجام چالا ئۇيقۇدا:

- ئەزان ئېيتتى دەمسىز، لەۋەي، بامدات ۋاقتى بولۇپ قالدى، - دېدى.

- غېنى باتۇرغا قايسىبىر يۈزىنىڭ يۈز بېگى ئۆز قىزىنى سۈنۈپتەك. قىز ئون بەش ياشتىن ئون ئالتىگە ئەمدىلا

ماڭغان، ئاغزىدىن ئانا سۈتى تېمىپ تۇرغان بالىكەن.

- نېمەت! - دېدى غوجام تەنە بىلەن، - بۇ باتۇر ئەجەپ رىزىلىققىنا. ئوق مۇرىسىگە كىرىپ يۈرىكىنى

ئەگىپ ئۆتۈپتۇ. ئالمۇتىدا بىر ئايدىلا ساقىيىپ كەلدى. قىز، قوزا، قىمىز، ئۇنىڭ ئايىغدا تۆكمە. لەۋەي، خۇرجا

بالىلىرى ئالدىنقى سەپتە ئايلاپ - ئايلاپ مىلتىقنى قۇچاقلاپ تاشتا يېتىپ، سۇخار غاجاپ، سوغۇق سۇ ئىچىپ

دۈشمەن بىلەن ئۇرۇشۇۋاتىدۇ، ئۆلۈۋاتىدۇ، يارىلىنىپ قان - قان يىغلاۋاتىدۇ، ئەل نېمە كويىدا، بىز نېمە كويىدا - ھە؟

- غوجام، مەنمۇ شۇنى دېمەكچىدىم. ئويلسام بىر زىياۋۇدۇننىڭ تەقدىم قىلغىنى مېنىڭكىدىن يۈز ھەسسە

كۆپكەن. ئېرىشكىنى يۈز ھەسسە ئازكەن.

- لەۋەي، بۇ راست شۇنداق.

- زىيان پۇقراغاكەنۇ، پايدىسى بىزگىكەن.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- پايدىنىڭ چوڭى ئورۇس ئاكىلىرىمىزغا.

- لەۋەي، ئۇلار گېرمانىدىن تارتقان زىيىنى بىزدىن ئۈندۈرۋالدىغان ئوخشايدۇ!

ئۇلار شۇ خىل پاراكى بىلەن ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشۇپ پوپۇچلىرىنى پۇتلىرىغا سېپىپ تەرەت ئالغىلى مېڭىشتى.

نېرىدا سازچىلار بىلەن ئويۇنچىلار ئۇ يەردە - بۇ يەردە ئوڭدا - دۈمدە يېتىپ خورەك تارتىشماقتا. يالغۇز زىياۋۇدۇنلا ئاتلارنى سۇغىرىپ، نەلەردىندۇر قاشقا بېدە ئورۇپ ئەكېلىپ سېلىپ بېرىپ، مېھمانلارنىڭ خىزمىتىنى قىلماقتا.

خەلىپىتىم ئۇنىڭغا يىراقتىن قارىدى: ئاق كۆڭلىكىنىڭ دولىسىغا كۆك ماتادىن ياماق چۈشكەن. ئاق ماتا

ئىشتىنى تىزىغىچە تۈرۈلگەن، پۇتى يالاڭ ئاياغ، ساقال - بۇرۇتى ئۆسكەن، روھى تولىمۇ چۈشكۈن، شۇ تاپتا ئۇ بىر

ئاتنىڭ يايلىدىن قېرىقزى چىقارماقتا ئىدى. ئۇ قىرىق نەچچە يىللىق ھاياتىدا تەقدىم قىلىشتىن باشقا نېمىلەرگە

ئېرىشتى. دېھقان تەقدىم قىلىدۇ، ھۆكۈمەتكە، بايلارغا، تەبىئەتكە، ھەرگىياھ، ھەر دەرەخكە بېرىدۇ. ئۇنىڭ

قوللىرى، پۇتلىرى شۇنىڭ ئۈچۈن تىنىمسىز. لېكىن ئۇ ھەق، مۇكاپات ۋە ياخشى جاۋاپ تەلەپ قىلمايدۇ، ئۇنى

ئويلاپمۇ قويمايدۇ، ئويلاشنى نۇمۇس بىلىدۇ، ئىنسان ئەخلاقى مانا مۇشۇلارنىڭ بەدىنىدە كۆكلەيدۇ. ئېچىنارلىقى

شۇكى، ئۇلار شۇ مەردلىكى ۋە ساداقىتىنىڭ جازاسىنى تارتىدۇ. نامرات دېھقانلارنىڭ تىلىكى ئۆز ئارامى ئەمەس،

بالىلىرىنىڭ ياخشى كۈنى، بالىلىرى ئۇلارنىڭ يۈرىكى، ھاياتى. ئۇلارنىڭ خۇشاللىقىنىڭ مېغىزى. زىياۋۇدۇننىڭ

نۇرى، بەرا، ئىسىملىك ئوغۇللىرى سالامەت قايتىپ كېلەلمىسە، تۆت ئوغلىدىن ئايرىلغان ئاتا ئۈچۈن بۇ دۇنيادا

خۇشاللىق، لەززەت دېگەنلەرنىڭ سايىسىمۇ، ئۇۋىقىمۇ، ئىزناسىمۇ قالمايدۇ. بۇ كۈرەش دېھقانغا مانا مۇشۇ خىل

پاجىئەنى تەقدىم قىلىدۇ. بۇ خىل پاجىئە ھېسابىغا پۇل ۋە ھوقۇق ئىگىلىرى كېرىلىپ يۈرىدىغان بولىدۇ.

«مىللەت»، «دۆلەت»، «ھاكىمىيەت» دېگەندەك گەپلەرنى دېھقان بىچارە شۇنىڭ ئۈچۈن چۈشىنىشى خالىمايدۇ.

ئۇ زۇلۇم بولمىسا، ئەمگەك مېۋىمىزنى تارتىۋالماسا، بىزنى خورلىمىسا، گۇناھىمىز بولمىسىمۇ تۈرمىلەرگە سالماسا،

زەنجىر بىلەن باغلاپ قىيىنمىسا، بىزنى ئەمگەك قىلىپ كۈن ئېلىشقا قويسىلا بولاتتى، دەپ ئويلايدۇ. بىچارە

دېھقاننىڭ تىلىكىمۇ كىيىمدەك ئاددى. تۆكۈلگەن قانلار ئۆزلىرىنىڭ گېلىدىن بوغىمىسىلا، ئۇلار ھەممىدىن رازى

بولدۇ، دېھقاننىڭ كۈنىنى قانچە ئەمەلدار ئويلايدىكەن. ئەمەل تۇتقانلىكى ئادەم دېھقاننى ئويلىسىدى، بۇ دۇنيادا

ئادالەت، پاراغەت راۋاج تاپالغان بولاتتى...

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

لېكىن خەلىپىتىمۇ نۇرغۇن ئىشلارنى چۈشەنمەيتتى. غوجام بىلەن قىلىشقان گەپلەرنى باشقا يەرلەردە ھەرگىزمۇ ئېغىزىدىن چىقىرالمايتتى...

ناشتىدىن كېيىن غېنى باتۇر پەيدا بولدى. ئۇ ئالا ئات مىنگەن، ئاق كۆڭلەك، ئاق قالپاق كىيگەن، بىر توپ كانئۇي، چېلىشچى، ناخشىچى، سازچى ۋە ئۇسسۇلچى، قىزىقچىلىرىنى ئەگەشتۈرۈپ كىرىپ كەلدى. زىياۋۇدۇنلار ئۇلارنىڭ ئاتلىرىنى ئېلىشتى.

غېنى باتۇر روھلانغان، خۇشخۇي ئىدى. بۇ ھال خەلىپىتىگە يات ۋە ھەتتا يىرگىنچىلىك تۇيۇلدى.

- ھە، لەۋەي، - دېدى غوجام تەنە بىلەن، - تاۋۇز قىزىل چىققان ئوخشىمامدۇ - ھە؟

كۆپچىلىك قىقاس سېلىپ كۈلۈشتى. ئەتىگەنلىك خۇشخۇي قوياش شەھەرلىك مېھمانلارغا كۈلۈپ، دەرەخلەر

ئارىسىدىن ئاستا باش كۆتۈردى. يوپۇرماقلار شىلدېرىلىشپ قوياش نۇرىدا يالتىرىدى. قىزارغان ئالىملار قويۇق

شاخلار ئارىسىدىن نۇمۇسچان قىزلاردەك سىڭايان قاراشتى. چۇلۇقاي سەھرى تولىمۇ سالقىن، پۇراقلىق، بۇنداق

ھاۋا شەھەردە يوق. تاغ گۈللىرى ۋە نەچچە يۈز يىللىق قارىغايىلارنىڭ يىلتىزلىرىنى سۆيۈپ كەلگەن شوخ تاغ سۇلىرى

گويا شەرىبەت. ئادەمنىڭ ئىچىسى ئىچكىۋىسى كېلىدۇ. خام قايماق، ھەسەل - شەرىبەتلىك مۇنەلەر ئىشتىھا ئاچقۇچى

ئاچقۇچ. ئادەمنىڭ يېسە يېگۈسى، كۈلسە كۈلگۈسى كېلىدۇ. خەلىپىتىمنىڭ تېنى ھېچقاچان بۈگۈنكىدەك

راھەتلەنمىگەن. «بىزگە تەۋە نېمەتنى ئىلاھىم زالىم ھۆكۈمرانلارغا تارتقۇزما. ئەزىز تۇپرىقىمىزغا زالىم

ھۆكۈمرانلارنىڭ ئايىغى تەگمىگەي. ئەۋلاد - ئەۋلادىمىز ئانا تۇپرىقىمىزنىڭ لەززىتىنى كۆرگەي، ئىلاھىم

يىگىتلىرىمىزنىڭ ئاققان قانلىرى خەيرلىك بولغان...» ئۇ دۇئادا چىن يۈرىكىدىن ئىگىسىگە ئىلتىجا قىلدى.

- تېخىچە جىڭ بىلەن شىخونى ئالالمايدۇ، بۇ ئۆلۈكلەر! - دېدى غېنى باتۇر قايماقلىق چايىنى سۈمۈرۈپ

قويۇپ، - بەش ئاي بولدى جىڭنى قورشاپ ياتقىلى. شىخونىڭ بىر تال خىش - كېسىكى ئۇپرىغىنى يوق، بۇنداق

ماڭساق ھېلىقى شىڭشىڭشياغا بارغۇچە چاپلار ئاقىرىپ بولىدىغان ئوخشايدۇ!

- ئۆزۈڭ بارمىساڭ ئىش ئوڭشالمايدۇ!

- غېنىكا سېنى كۆرمىسە دۈشمەننىڭ يۈرىكى مۇجۇلمايدۇ زادى.

- 1943 - يىلى كۆكتوقايدا ئوسمان، ئۇلۇغچاتتا ئىسھاقبېك، جىمىنەيدە قوللا ئىسلام ئىسمايىلوف، نىلقىدا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پاتىخ بىراقلا شېڭ شىسەيگە ئوق ئاتقان. بىرلا ئوسمان باتۇردىن باشقا قالغان ئۈچى مەغلۇپ بولدى. بىر يىلدىن كېيىن غېنىكام پاتىخقا قوشۇلۇۋىدى، بىز مانا غەلبە قىلىپ مۇستەقىل ھۆكۈمەت قۇرۇۋالدۇق. قاراڭلار، تۆت مىللەت: ئىسھاقىيەك قىرغىز، ئوسمان قازاق، پاتىخ تاتار، موللا ئىسلام ئۇيغۇر. تۆت مىللەتنىڭ ئىچىدە قازاق ئوسمانلا مەغلۇپ بولمىدى. غېنىكام ھەقىقىي خەلق قەھرىمانى، ئۇ قېتىلىۋىدى، مانا بۇ يەردە گومىنداڭ يوقالدى، شەرقىي تۈركىستان جۇمھۇرىيىتى قۇرۇلدى. غېنىكام بولمىسا غەلبە بولمايدۇ. غېنىكام خۇدايىمىزگە ئەۋەتكەن خۇدانىڭ شىرى ھەزرىتى ئېلى، شىخوغا غېنىكام بارمىسا راست گەپ، ئىسلام بايرىقى قادالمايدۇ. مۇشۇ خەلق قەھرىمانى غېنىكام ئۆزى بىر بايراق. ئۇ بارغانلا يەردە نۇسرەت بار زادى!

- ھا- ھا- ھا... پاھ، گېزىتنىڭ ئادىمى سەندەك گەپدان بولىدىكەن - دە! نەدىن كېلىدۇ شۇنچە گەپ

دەپ ھەيران بولاتتىم، ساڭا ئوخشاش گەپ خالىتلىرى باركەن ئەمەسمۇ، ئېتىك نېمىدا؟

- تەخەللۇسۇم قەيسىرى!

- نېمانداق ئۇزۇن ئىسىم بۇ، ئاتقا بوجا بولغۇدەكلا!

- ھا- ھا- ھا...!

كۆپچىلىك يەنە چاقچاقنى باشلىۋەتتى:

- تۇرسۇنجاننى باغلاپ قويسا!

- غوپۇرغا پىلىك قىلغۇدەكلا!

- ھا- ھا- ھا...!

ھى- ھى- ھى...!

- مەن غېنىكامغا خۇشامەت قىلماقچى ئەمەسمەن! - دەپ سۆزىنى باشلىدى ئاخشام نەدىندۇر مەست

بولۇۋېلىپ بۇ يەرگە كەلگەن، كاستۇم كىيىپ گالىستۇك باغلىۋالغان، بېشىغا كەپكە كىيىۋالغان ئورۇق، قارىقۇمچاق يىگىت، - بىز گېزىت خادىملىرى...!

- بولدى ھۇي، بويۇنچاقلىرىڭ قىڭغىر چىقىپ كېتىپتۇ تولا سۆزلەپ! - دېدى غېنى باتۇر ئۇنىڭ سۆزىنى

بۆلۈپ، - بولدى، ساڭا بىر غونان مۇكاپات، بولدىمۇ ئەمدى؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يەنە كۈلكە كۆتۈرۈلدى.

- مەن شىخوغا ئاتلىنىمەن، ھەربىي سوتنىڭ باشلىقى زالىم گومىنداڭلارنى سوتلىماي پۇقرانى سوتلامدا؟
دۇتار- تەمبۇر، ناخشا- پاخشا، خوتۇن- پوتۇن دېگەن بىر تىپىن، گومىنداڭنى يەر چىشلىتىش ھەممىدىن مۇھىم!

- ئوغۇل، ياشاپ كەت غېنى!

- بارىكالا باتۇرىمىز!

- خۇدا نۇسرەت ئاتا قىلغان!

ئاپىرىن، رەھمەتلەرگە قېرىلارنىڭ كۆز يېشى، ياشلارنىڭ قىقاس- چۇقانلىرى قوشۇلدى:

- تەمبۇر تۇتقان قول مىلتىقمۇ تۇتالايدۇ!

- ھېچبولمىسا بىرىنىڭ پاچىقىنى چىشلۇۋالىمىز دېگەن!

- پىلتا بىلەن پارتىلىتىپ!...

يەنە كۈلكە!...

چاقچاق ئىچىگىمۇ قەيسەرلىك، قەسەم سىڭگەندى.

- سادىر پالۋاننىڭ ھېلىقى پىلتىسىدەك!

- كىمكەن مېنى توسۇيالايدىغان، پالىنوف دېگەن ئورۇسنى بىلىمەن. مەن نېمىشقا قوماندان

بولالمايدىكەنمەن!

غېنى باتۇر گەپ قىلغاندا ھېچكىم ئۇنىڭ گېپىنى بۆلۈۋېتەلمەيدۇ. «راست»، «شۇنداق بولماي!» دېگەن

گەپلەر ئۇنىڭغا مەدەت بولۇپ تۇرىدۇ.

- موسكۋادا ستالىن بىلەن كۆرۈشتۈرۈمۇ باتۇرۇم؟

- ھە، ۋاھ، پىكاپ بېرىپتەك ستالىن!

- ئورۇس قىزىدىن بىرنى بېرىپتەك دېيىشىدىغۇ؟

- غېنىكامنى كۆرگەن ھەرقانداق ئورۇس قىزى كەينىگە كىرىۋالار!

- قايسى ھەزىلەك ئۇ، پىكاپ بېرىپتۇ دېگەن! - غېنى باتۇرنىڭ توم، سۈرلۈك ئاۋازى گۈركىرىدى. ئۇ ئۈچ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مامۇق ياستۇقنى قولتۇقىغا قىسىپ يېنىچە يېتىپ تاپانچىسىنى چىقىرىۋىدى، ھەممە ئادەم غالىلداپ تىتىرىدى.

- لەۋەي، باتۇر، بۇ ئىشىڭىز!...

- ھاي، ھاي، باتۇر، سەۋر قىلىڭ!

غوجام بىلەن خەلىپىتىمۇ ئۇنىڭغا يېلىندى. غېنى تاقىر بېشىنى سىيلاپ قويۇپ تاپانچىسىنى تېرەكنىڭ بېشىغا

توغرىلىدى. «ۋاڭ» قىلىۋىدى، ئادەملەر يېتىۋالدى، قاچتى، ۋارقىرىدى، بىرىمۇ كۈلمىدى. تېرەك بېشىدىن بىر قاغا

پۇلاڭلاپ ئۇچۇپ چۈشتى.

- پوكىنىغا! - دەپ ۋارقىرىدى غېنىنىڭ مۇھاپىزەتچىسى پاكار، كەمشۈكرەك قۇۋان شاڭخو ئۇياققا قاراپ

يۈگۈرۈپ.

- پاه، باتۇرنىڭ بىر ئوقى زايە بولمايدىگەن دېگەن گەپلەر راستكەندە، مانا كۆزىمىز بىلەن كۆردۇق!

- غېنى باتۇرنىڭ ئالدىغا ئۆتىدىغان مەرگەن يوق!

- باتۇر بارمىسا شىخو، جىڭ، ئاقسۇلىرىڭ ئويۇپ قالغان سۈتتەك... تۇرۇۋېرىدۇ!

- ئېلىخان تۆرەم نېمە قىلىپ بېرەلەيتتى، ئەسكەرلەرگە قۇرئان سۆيگۈزۈپ قەسەم ئىچۈرىدۇ شۇ!

- قەسەمنىڭ كۈچىمۇ قالتىس جۇمۇ!

- سوۋېت ئەسكەرلىرى ياپۇنىيىگە ھۇجۇم قىلغان كۈنى بىرىنگىلىر شىخوغا ھۇجۇم باشلايدىغان

ئوخشىمىدۇ.

- ھەي مۇخبىر ئېيتقىنا: سوۋېت ياپۇنىيىگە قاچان ھۇجۇم باشلىدى؟

- 8 - ئاينىڭ 8 - كۈنى.

- 8 - ئاينىڭ 9 - كۈنى سەھەردە مارشال ۋاسېلىۋسكى بىر مىليون يەتتە يۈز ئەللىك مىڭ قىزىل ئارمىيە

جەڭچىسى، ئۈچ مىڭ تۆت يۈز ئايرۇپىلان، بەش مىڭ بەش يۈز تانكا بىلەن تۆت تەرەپتىن ھۇجۇمنى باشلىۋەتتى.

ياپۇنىيە يەتتە يۈز ئەللىك مىڭ ياپۇنلۇق ئەسكەر، ئىككى يۈز ئەللىك مىڭ مۇڭغۇل، مانجۇ قورچاق ئەسكەرلىرى

بىلەن بىر مىليون كىشىلىك مۇداپىئە پىلانى تۈزۈۋىدى، بىتچىت بولدى. ۋەتەنلىكى چىقىپ ئۆلۈشكە ئازلا قالدى.

- ئېيتقىنا مۇخبىر، ياپۇنلارنىڭ نېمانچە جېنى چىڭ، خىتايلاردەك؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- جېنى ئاز قالدى. مۇشۇ 1945 - يىلى 8 - ئاينىڭ 6 - كۈنى ئامېرىكا ياپۇنلارنىڭ خىروسىما ئارىلىغا ئاتوم

بومبا تاشلىدى. 8 - ئاينىڭ 9 - كۈنى ناگاساكى دېگەن ئارىلىغا ئىككىنچى قېتىم ئاتوم بومبىسى تاشلىدى.

- پاه، سەنمۇ بىزنىڭ نۇرىدەك كىتابكەنسەنغۇ ھۇي، نېمە بومبا دېدىڭا، ھە ئاتوم، قانچىلىك كۈچى بار،

ئۇ ھېلىقى گېرمانىكا گراناتىنىمۇ كۈچلۈكمۇ؟

- بىر ئاتوم بومبىسىدا ئىككى يۈز مىڭ ئادەم ئۆلگەن!

- پاھۇي، پۈتۈن غۇلجا خەلقىدىن جىقكەن - ھە، گرانات دېگىنىڭ كۆپ بولسا ئون، بولمىسا بەش - ئالتە

ئادەمنى ئۆلتۈرەلەيدۇ. ياپۇنىيىنىڭ ئانىسىنى قويۇپتۇ دە!

- ياپۇنلار گۆرگە مېڭىشتىن بۇرۇن شىنجاڭدىن گومىنداڭنى سۈپۈرۈپ چىقىرىدىغان گەپ ئىدى - دە!

- نېمىشقا ئالدىراتمايسىلەر، غوجام ھۇي؟

- غېنىكا، سىز بارمىسىڭىز زادى تۈزەلمىگۈدەك! - گەپ بۇ يەرگە كەلگەندە ئۇلار جىم بولۇپ قېلىشتى.

ھەممىلا ئادەم غەلىبىگە ئالدىرايتتى.

مانا خۇددى ئۇرۇشقا ماڭغاندەك ھەيۋەت بىلەن ئاتلىق، خادىل ھارۋىلىق ئادەملەر تاغ باغرىدىكى گۈزەل

يېزىدىن غۇلجا شەھىرىگە قاراپ يولغا چىقتى. ئالدىدا قىزغىز قالپىقى، قىڭغىر ياقىلىق ئاق كۆڭلەك كىيگەن غېنى

باتۇر يوغان ئالا ئېتىنى قاترىتىپ ماڭماقتا. ئۇنىڭ يېنىدا، كەينىدە ماڭغانلارنىڭ ئاتلىرى ئۆكرەك تاشلاپ

چاپاتتى. خادىكىدىكىلەر بولسا دۇتار - تەمبۇر بىلەن ناخشىغا تەگكەن، مەھەللە ئۆيلىرىدىن توپ - توپ ئاياللار،

بالىلار چىقىشىپ ئۇلاردىن زوق ئېلىشاتتى. باش كۈز يېزا يوللىرى توپىلىق، ئېرىق سۇلىرى يامرىغان، ئەرلەر

ئورمىدا، چۈجە خورازلار بەس - بەستە چىلىشىدىغان مەزگىل. بۇ چاغنىڭ ھاۋاسى تولىمۇ جانغا ئارام، توپىلىرىنى

دېمىسە!...

دەرۋەقە شۇنداق، بەزىلەر ئويۇن - تاماشا بىلەن ئاۋارە بولسا، بەزىلەر جەڭگاھنىڭ قۇربانلىرىغا ئايلىنماقتا.

غېنى باتۇر ھۇجۇمغا تەقەززا بولۇپ ھەرقانچە چېچىلغىنى بىلەن ئۇرۇش ۋەزىيىتى ئۆز يولى بىلەن داۋام قىلماقتا.

چۇڭچىڭدا كومپارتىيە بىلەن گومىنداڭنىڭ سۆھبىتى باشلاندى؛ جەنۇبتىكى ئېگىز قەلئە - تاشقورغاندىمۇ

تۇرۇپ - تۇرۇپلا ئوق ئاۋازى ئاڭلىنىدىغان بولدى؛ ئالتاي، تارباغاتايدىن ئاڭلىنىۋاتقان ھۇررا سادالىرى ئىلى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئوغلانلىرىنىڭ غەيرىتىگە غەيرەت قوشماقتا. شۇغىنىسى، ئۆتەينىڭ نېرىسىدىكى تۈزلەڭلىككە جايلاشقان جىڭ بىلەن گومىنداڭ يىمىرىلمەس قورغان دەپ ئاتىغان شىخو ناھىيىسى باھادىرلارنىڭ يولىنى خۇددى بەھەيۋەت قورام تاشتەك توسۇپ تۇرۇپتۇ. ئاشۇ قورام تاشنى بىتچىت قىلىپ غەلبىگە يول ئېچىش ئۇلۇغ ئىستەكلەرنى قەلبىگە پۈككەن شىر يۈرەك ئەزىمەتلەرنىڭ زىممىسىگە يۈكلەنگەن. بولغۇسى شىددەتلىك جەڭلەردە كىملىر ھاياتىدىن ئايرىلىپ چۆل - باياۋانلاردا تۇپراققا ئايلىنىدۇ، كىملىر رەھىمسىز ئەجەلنىڭ چاڭگىلىدىن ئامان قېلىپ غەلبە ۋىسالىغا يېتەلەيدۇ؟ بۇنىڭغا ھېچكىم ئالدىن بىرنەرسە دېيەلمەيدۇ. لېكىن شۇنىسى ئېنىق، ھېلىقى قورام تاش ھەرقانچە مۇستەھكەم بولسىمۇ، ئۇنى پارچىلاپ بىتچىت قىلىۋېتىش كېرەك! مانا بۇ يۈز مىڭلىغان خەلقنىڭ جەڭچىلەردىن كۈتكەن ئۈمىدى.

45

غوجا ھوشۇرۇق قالتىس كوماندىر ئىكەن. بەرا ئۇنى بارغانسېرى ياخشى كۆرمەكتە، خۇددى ئاكىسى نۇرىغا ئېجىل بولۇپ ئېتىقاد قىلغاندەك ئۇنىڭغا ئېتىقاد قىلىدىغان بولۇپ قالدى. دادىسى زىياۋۇدۇن ئەتىيازىدا غوجا ھوشۇرغا ئوغلنىڭ قولىنى تۇتقۇزۇپ:

- ئاڭلىسام قالتىس كوماندىر بويسەن. كارۋان بېشى چېغىڭدا ماڭا جىق ياخشىلىق قىلىۋىدىك. مانا مۇنۇ ئوغلۇم بەرانى ساڭا بەردىم، ئات بېقىشقا ئۇستا، ئاشپەزلىكىمۇ ئۇستا. ئىككى ئىنسىنىڭ قان قەرزىنى ئالمىسا بولمىغۇدەك! - دەپ تاپشۇرۇپ بەرگەندە، بۇ ئوتتۇرا بوي، قارا بۇرۇت، قارا قاش، قارا كۆز، ئاق يۈزلۈك ئادەم بەرانىڭ يىرىك، قوپال قوللىرىنى چىڭ تۇتۇپ:

- نەچچە ياش؟ - دەپ سورىۋىدى، بەرا ئەيمىنىپ:

- ئون سەككىز يېرىم! - دېگەندە، ئۇ:

- مېنىڭ چوڭ ئوغلۇمۇ ئون سەككىز ياش. ئۇمۇ ئەسكەر، بىر جۈپ ئوغلۇم بولسۇن،

يىغلىما - ھە! - دېگەندى.

مانا شۇنىڭدىن بېرى بەرا ئۇنىڭ كەينىدە، ھازىر ئۇ غوجا ھوشۇرغا شۇنچە ئېجىل، بىردەم كۆرمىسە

چىدىيالىمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن بۇ دۇنيادا غوجا ھوشۇردىنمۇ بىلىملىك، قورقۇمسىز، كۆيۈمچان ئادەم يوق. غوجا

ھۆزلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ھوشۇر ئۇنىڭ ئۈچۈن پەيغەمبەر، ھەممىدە تۈگەل، ھەممىگە يارايدىغان باتۇر. غوجا ھوشۇر ئاكىسى نۇرىدىن ئىككى دەرىجە تۆۋەن ئىزۋوت كوماندىرى. ئاكىسى نۇرى باتالىئون كوماندىرى. بەرا بۇ تەڭسىزلىككە نارازى. غوجا ھوشۇر پولاك كوماندىرى بولۇپ، مۇشۇ سۈيىدۇلڭ - ئاتقۇچىلار پولكىغا مۇنۇ ئورۇق موگوتونوفنىڭ ئورنىغا چىققان بولسا توغرا بولاتتى. لېكىن تۆت مىڭ كىشىلىك پولكتا ئۇيغۇرلاردىن ئىزۋوت كوماندىرى مۇشۇ ھوشۇرۇفلا بار، شاۋكەت ئاپتومات ئىزۋوتنىڭ كوماندىرى. شاۋكەت ئىسىملىك يىگىرمە ئالتە ياشلىق تاتار يىگىت ھوشۇرۇفقا تەڭ كېلەلمەيدۇ. بەرا غوجا ھوشۇرۇفنى قورال ئېتىشتا شاۋكەتتىنمۇ ئۈستۈن ھېسابلايدۇ. ئۇ تاتار تۇرۇپ روسچىنى غوجا ھوشۇرۇفتەك سۆزلىيەلمەيدۇ. تانكىئاتار مىلتىقىنى ھېچكىم غوجا ھوشۇرۇفتەك توچكىسىغا تەڭكۈزەلمەيدۇ. ھېكىم ئۇنىڭ بىلەن تەڭ كېلەلمەيدۇ، نۇرى ئاكىسىمۇ تەڭ كېلەلمەس تېخى...

ئۇ مۇشۇ ھوشۇرۇق ئىزۋوتىدىكى جەڭچىلەرنىڭ كىچىكلىرىنىڭ بىرى، يەنە بىرى ھوشۇرۇفنىڭ ئوغلى ماھمۇت. ماھمۇت بەرادىن پاكار، لېكىن ئۇ سېلىغا چىقىشتا بەرادىن تېز. بىر تال پىچاق بىلەن ھەر - ھەر سېپىل تاملىرىغا پەلەمپەي ياساپ يامىشىپ چىقىپ كېتىۋىرىدۇ. ئەمما ئېتىشتا بەراغا يەتمەيدۇ. بەرا تانكىئاتاردىن گېرمانكا مىلتىققىچە ھەممىنى توچكىغا تەڭكۈزەلمەيدۇ، بۇزۇپ - قوراشتۇرالايدۇ، گراناتىمۇ ماھمۇتتىن يىراققا ئاتالايدۇ، ماھمۇت دادىسىدەك ئوتتۇرا بوي، ئاپىسىدەك ئاق سېرىق بالا. بەراچۇ؟ ھەممىلا ئادەم ئۇنى ئاپىسىغا ئوخشايدۇ، دېيىشىدۇ. بەرانىڭ ئاپىسى چىرايلىق ئىدى، بەرامۇ چىرايلىق بولسا كېرەك. بىر قېتىم سۈزۈك سۇدا ئۆزىنى كۆردى، قاش - كۆز، ئېغىز - بۇرۇن، بۇغداي ئۆڭلۈكى راستىنلا ئاپىسىدەك، ئىككى مەڭزىدىكى زىنخىلرېچۇ تېخى، خۇددى قۇيۇپ قويغاندەكلا ئاپىسىنىڭ ئۆزى، بىرلا بويىنىڭ ئېگىزلىكى دادىسىدەك، تىنىسىزلىقىمۇ شۇ.

مانا غوجا ھوشۇرۇق پولاك كوماندىرى موگوتونوف بىلەن خېلى ئۇزاق سۆزلىشىپ ئالدىراپ باغقا كىردى. بۇ يەر شىخو شەھىرىدىن يەتمىش كىلومېتىر شەرقىي شىمالدىكى سەي - كۆكتات، ئاشلىق تېرىلىدىغان باسخۇ دېگەن بىر يېزا، ھەممە يەرنى يۈز مېتىر يەردىن تۇخۇم كۆرۈنگۈدەك تۈپتۈز قىلىۋېتىپتۇ. ئۇلارنىڭ ئالدىدا چەپپەيزى دېگەن يەر بار. ئۇ يەردىن جەنۇبتىن ئېقىپ كەلگەن چەپپەيزى دەرياسى ئۆتىدۇ. دۈشمەن شۇ يەرنى بىرىنچى مۇداپىئە لىنىيىسى قىلىپ، دەريانىڭ شىمالىغا چوڭقۇرلۇقى ئىككى مېتىر، كەڭلىكى تۆت مېتىردەك خەندەك كولاپ سۇ بىلەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تولدۇرۇپ قويۇپتۇ. ئۇ يەردە دۈشمەننىڭ ئاشكارا، يوشۇرۇن ئاكوپ، دوت، دزوتلىرى كۆپ. نەچچە ئايدىن بېرى گومىنداڭ ئەسكەرلىرى تەييارلىق قىلىپ بۈگۈنكى كۈننى كۈتۈشكەن. بەرالارھۇ ئايدا چۆل ئېدىردا تاغقا چىقىش، قورال ئېتىش، ئۆمىلەش، يوشۇرۇنۇش، تاغقا يامىشىشقا ئوخشاش مەشىقلەرنى كۈنگە سەككىز - ئون سائەتتىن قىلىش جەريانىدا، غوجا ھوشۇرۇق بۇ يەرنىڭ ئۇجۇر - بۇجۇرىنى قايتا - قايتىلاپ سۆزلەپ بەرگەن. كېيىن ئۇلار پىيادە كۈنگە قىرىق كىلومېتىردىن يول مېڭىپ، قۇدۇقتېرەك يولى بىلەن بۆرتالاغا ماڭغۇچە ھەربىر يەرنى چۈشەندۈرۈپ ماڭغانىدى. بۆرتالانىڭ تاشكۆۋرۈك دېگەن يېرىدە نەچچە مىڭ ئادەم يول بويىغا چىقىپ ئۇلارنى كۈتۈۋالدى. ھارۋا - ھارۋىدا قوغۇن - تاۋۇز، مېۋە - چېۋە، قېتىق - سۈزمە، نان - توقاچ، داشقازانلاردا گۆش - شورپا. ئۇلار تۆت ئايدىن بېرى بۇنداق تۆكمىچىلىكنى كۆرمىگەن. دۇئا - قۇرئان، ناخشا - مەدھىيلەر جەڭچىلەرنىڭ روھىنى كۆتۈرۈپ جانلاندۇرۇۋەتكەنىدى:

- ئۆلسەك شېھىت، قالساق غازى، ئۆلۈمۈمۇ شان - شەرەپ! - دېگەندى ماھىيەت ھاياجانلىنىپ. بەرامۇ شۇ كېچە ئۇخلىيالماي، ھاياجاندا مۇشۇ بۈگۈنكى ھۇجۇم كۈنىنىڭ پاتراق كېلىشىنى خۇدادىن تېلىگەنىدى. شۇڭا بۆرتالادىن شەرققە ماڭغاندا سۇ تېپىلمايدىغان قىرىق كىلومېتىرلىق يولدىمۇ جەڭچىلەر زارلىمىغانىدى. ئۇزۇنبۇلاق دېگەن يەر تولى ناھىيىسىگە قارايدىكەن، ياماتۇ، تېيىمىنگۈەن، ئۇلانبۇلاق دېگەن يەرلەردە ئاجايىپ مەنىلىك ئۇچرىشىشلار بولغان. مۇڭغۇل، قازاق دېگەن خەلقلەرنىڭ مېھماندوستلۇقىغا بەرا شۇ يەرلەردە ھەيران قالغان. توللىقلار ئۇيۇر - ئۇيۇر يىلقلارنى ھەيدەپ كېلىپ جەڭچىلەرگە تەقدىم قىلدى. ئۇلار ياۋىداق ئاتلاغا مېنىشتى. تويغۇچە گۆش يەپ، ئوغلاق تارتىشىپ ئويناشتى. ئۇلار بىر كۆڭۈللۈك سەپەر ئىدى. چۆل ئېدىردىن پىيادە، ئاتلىق ئايلىنىپ بۇ چەپپەزىگە كەلگۈچە، توختىغانلا يەردە ئىزۋوت كوماندىرى غوجا ھوشۇرۇق جەڭچىلەرگە كەلگەن يېرى، بولىدىغان سوقۇش توغرىسىدا سۆزلەپ كەلدى. ئۇ زادىلا بىر سۆزنى ئىككى تەكرارلىمايتتى. ئۇنىڭ سۆزلىرى ئوچۇق، ئاۋازى ياڭراق، ئۆزى كۆيۈمچان ئىدى. ياتقاندا ھەربىر جەڭچىنىڭ پۈتىنى ئېگىز يەرگە قويۇپ ياتقان - ياتمىغانلىقى، مىلتىقىنى قاندا بويىچە تۇتقان - تۇتمىغانلىقى ئوخشاشلارنى تەكشۈرۈپ چىقاتتى... مانا ئۇ ئالدىراپ ئۆزىنىڭ ئىزۋوتىغا قاراپ كۆكرەك كېرىپ، يەرنى چىڭ دەسسەپ، تېز قەدەم ئېلىپ مېڭىپ كەلمەكتە.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- جەڭچىلەر دىققەت!

پۈتۈن ئەسكەرلەر مىلىتقىلىرىنى يانلىرىدا تۇتۇپ تىك تۇرۇشتى.

- بۈگۈن 9- ئاينىڭ 1- كۈنى. بىز كۈتكەن كۈن ئاخىر يېتىپ كەلدى. بىز 1- باتالىيون ھۇجۇم

باشلايمىز، ۋاقتى كەلگەندە سىگنال بېرىلىدۇ. ئالدىمىزدا دۈشمەننىڭ قورالى خىل بىر پۈلك ئاتلىق ئەسكىرى بار.

بىز پىيادە 1- ئاتقۇچىلار پولكىنىڭ 1- باتالىيونى بىرىنچى ھۇجۇمنى باشلايمىز!

سەنتەبىرنىڭ ھاۋاسى جانغا راھەت، تەبىئىي ئورمانلىقتا ھۇۋۇقۇش ھۇۋلايدۇ، نەلەردىدۇر ئىتلار ھاۋشىيدۇ،

ئەمما جاھان جىمجىت، ھاۋا ئوچۇق، ئاسماندا يۇلتۇزلار جىمىرلايدۇ، ئايسىز ئاسماندا ۋەھىمدىن دېرەك يوق،

ۋەھىمە يەردە، مۇنۇ چەپپەيزىنىڭ چېتىدە ئورمانلىقتا. ئۇخلاشقا بۇيرۇق بېرىلگەن بولسىمۇ ھېچكىم ئۇخلىمىغان.

- سۈيىدۇڭ سېپىلىگە دورا كۆمۈلگەن، بىلەمسەن بەرا، نەچچە توننا؟ مىنامىيوتنى توقسان توققۇز قېتىم دورا

بار يەرگە ئاتىسىمۇ دورا پارتىلىمىغان، يۈزىنچى مىنامىيوت ئوقى پارتىلىغان، قانداق پارتىلىغان بىلەمسەن؟ پۈتۈن

سۈيىدۇڭ، ياق، پۈتۈن جاھان تىترەپ كەتكەن!

- سەن قورقمىغانىم؟

- دادامنىڭ قولتۇقىغا بېشىمنى تىقىپ... دادام بار يەردە ھەرگىز قورقمايمەن!

- مەنمۇ شۇ، ھوشۇرۇق دادام ساڭا كېلىۋاتقان ئوقنىمۇ تورىۋالامدىكىن دەيمەن!

- قۇچاقلاشما جەڭ بولۇپ قالسا قانداق قىلىسەن؟

- ئۇنىمۇ بىلمەمدىكەنمەن. ھەرىكەت تېز، بولۇپمۇ قول- پۇت ھەرىكىتى تېز بولۇش كېرەك. دۈشمەن ئاۋۋال

نەيزە ئۇرىدۇ، سەن مىللىق نەيزىسى بىلەن كۆكرىكىڭگە كېلىۋاتقان نەيزىنى كۈچەپ ئۇرۇپ سىڭايان كەتكۈزىسەن،

دۈشمەن قىيىسىيدۇ. سەن سول پۇتۇڭنى تېز يۆتكەپ غۇلاچلاپ تۇرۇپ دۈشمەننىڭ قۇلاق تۈۋىگە مىللىق پايىنكى

بىلەن ئۇرىسەن، دۈشمەن يىقىلىشى بىلەن مەيدىسىگە نەيزە ئۇرىسەن.

- يىقىلمىسا ياكى سىڭايان كەتسچۇ؟

- چاققانلىق بىلەن مانا مۇنداق، كۆكرىكىڭنى قوغدايسەن!

- ھە، توغرا، بومبىنى قانداق چاغلاردا ئاتىسەن؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- دۈشمەن پوتەي، دوت، دزونلىرىنىڭ ئوق چىقۇۋاتقان تۆشۈكىگە، ئۆيلەرگە كىرگەندە ئۇچرىغان دېرىزىگە، ئىشكىلەرگە، دۈشمەن ئوقى قويۇق بولۇپ كەتسە ئىس- تۈتەك پەيدا قىلىپ ئىلگىرلەش ئۈچۈن ئالدىڭغا ئاتىسەن!

- ئۇنتۇما بەر. تېزلىك ھەممىدىن مۇھىم.

- چاققانلىقمۇ مۇھىم!

- باتۇرلۇقمۇ؟

چىغ تۈۋىدە ئوڭدا ياتقان ئېگىز، قاۋۇل گەۋدىلىك تۇرغان ئۇلارنىڭ گېپىگە قوشۇلدى:

- بىلىپ قويۇڭلار، **باتۇرلۇق ھەممىدىن مۇھىم. باتۇرلۇق قورقۇشنى بىلمەسلىك، ئۆلۈمنى ئويلايمۇ**

قويماسلىق!

يىگىرمە بەش- يىگىرمە ئالتە ياشلاردىكى ئېغىر- بېسىق، كۈلۈپلا تۇرىدىغان بۇ يىگىت داڭلىق چېلىشچى

ئىدى. بەررا ئۇنى دادىسى زىياۋۇدۇن بىلەن چېلىشقا چۈشسە قايسىسى يېڭەركىن دېگەننى كۆپ ئويلايتتى.

ئۇنىڭ بويى بىر مېتىر توقسان سانتىمېتىر كەلگىنى بىلەن كۆكرىكى دادىسىنىڭكىدىن كەڭ ئىدى.

- تۇرغانكا، توختى شاپ بۇرۇت بىلەن چېلىشالامسەن؟ - دەپ سورىدى ماخمۇت.

- قورقىدۇ، - دېدى غوجا ھوشۇرۇقنىڭ مۇئاۋىنى، بويىمۇ، يېشىمۇ تۇرغان بىلەن تەڭ، تۇتۇۋېلىش قابىلىيىتى

بىلەن داڭق چىقارغان تۇرسۇن ئىسىملىك تۆمۈرچى گەپكە ئارىلىشىپ، - توختىكام چامباشچى، ئۇ دېگەن ھوشۇر

دىۋاننىڭ شاگىرتى. بىلەمسىلەر، ھوشۇر دىۋانە دېگەن ئاسماندا ئۇچالايدىغان چامباشچى ئىدى.

- ماڭەۋاي! - دېدى بىرى بوم ئاۋاز بىلەن، - ئادەممۇ ئۇچامدۇ؟ سەن تۇرسۇن خوتەك پاخپاق گەپنى تولا

قىلىدىكەنسەن!

- نېمىگە چېچىلسەنوي توختىكا؟ - دېدى تۇرسۇن، - بوپتۇ، ئۇچمىسا سەكرەيدىغاندۇ؟

- مەنمۇ سەكرەيمەن، كاللىنىڭ دۈمبىسىدىن قولۇمنى تەگكۈزمەي سەكرەلەيمەن، قانداق، خوتەك، گېپىڭ

بارما؟

- ئۇنىڭ ئەڭ سىلىق گېپى مۇشۇ، - دېدى تۇرغان كۈلۈپ، - سەن تۇرسۇن زام ئىزۋوت، توختىكام ھۆرمەت

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قىلىپ شۇنچىلىك دېدى. بولمىسا ھېلىقى كۆت، ھېجىقىزدىن ئوننى دەۋىتتەتتى!

- سىلىق گەپ قىلىدىغان خېنىمىدىڭاي، تۇرغان چېلىشچى دەپ قويسا كېرىلىپ كەتكىنىنى ماۋۇ

ھېجىقىزنىڭ! - ئوتتۇز بەش ياشلاردىكى، مىجەزى چۈش، قوپال توختى بازغاندىن ھەممە ئادەم ئەيمىنەتتى. بىرلا

تۇرغان ئۇنى كۆزگە ئىلمايتتى. تۇرسۇن بىكار بولسلا ئۇنىڭ ئاغزىنى تاتىلاپ قوپال گەپلىرىنى ئاڭلاپ خىرىلداپ

كۈلەتتى. كۆزلىرى يالت-يۇلت قىلىپ تۇرىدىغان، دوغىلاق، گاڭگۈڭ چىراي، شاپ بۇرۇت توختى ئۈستى

پىلىموتچى ئىدى. ئۇ بىللىكوف ناملىق باتالىيون كوماندىرىدەك، بەش يۈز تال ئوقى بار ئىستانكۇۋاي پىلىموتنىڭ

پلاشاتكىسىنى چاققانلىق بىلەن پىرقىرىتىپ پەنەركىگە «توختى» دېگەن ئىسىمنى يېزىپ چىقىشنى مەشىق قىلماقتا

ئىدى.

- خاھۇل قىلالايدۇ. مەن نېمىشقا قىلالايمەن؟ - دەيتتى ئۇ تېرىكىپ - چېچىلىپ غوجا

ھوشۇرۇققا، - ئورۇستىن قالغان جاننى ئىتقا تاشلاپ بېرىمەن!

توختى ئاغزىنى بۇزۇپ تىللاۋاتقاندا، ئۇلارنىڭ يېنىغا غوجا ھوشۇرۇق كەلدى:

- ئۇخلاڭلار، يىگىتلەر، بىر سائەت بولسىمۇ كۆز يۇمۇۋېلىڭلار!

- بىرەر يۈزنى دومىلىتىپ كۆز يۇمارمىز! - دېدى توختى چاقچاق قىلىپ، - بۇ پالىنوف دېگەنمۇ تازا توخۇ

يۈرەك نېمىكەن. نېمىشقا شىخوغا ئۇدۇلدىن ھۇجۇم قىلماي نە - نەلەرنى ئايلىنىپ بۇ يەرگە كەلدۇق؟

- سەۋەبى كۆپ قېتىم دىيىلىدىغۇ، توختاخۇن، - دېدى غوجا ھوشۇرۇق دانە - دانە قىلىپ

سۆزلەپ، - شىخونىڭ غەربىي تىك يارلىق، تۈزلەڭ؛ جەنۇبى تاكى تاغقا بارغۇچە چۆل، دالدا بولغۇدەك گىياھمۇ

يوق. شەرقى كۈيتۈن دەرياسى، قىيىن. پەقەتلا مۇشۇ شىمال تەرىپىلا ھۇجۇمغا ئەپلىك. تەبىئىي ئورمان، يېزىلار،

دەريا - ئۆستەڭلەر بار. دالدا قىلغۇدەك جايلار كۆپ!

- جان تاتلىق دەڭە، كوماندىر ئىزۋوت؟ - دەپ چاقچاق قىلدى توختى باشلىقىغا، - جانغا چىدىمىغان

ئوغۇل بالا بۇ يەرگە كېلىپ نېمە قىلغۇلۇق!

- سىلەردەك بازغانچىلار جاندىن بىرنەچچىنى زاپاس ئېلىپ سوقۇۋالسىلەر - دە! - دېدى تۇرغان

كۈلۈپ، - بىزگە خۇدايىم بىرلا جان بەرگەن، جايىغا ئىشلەتمىسەك بولمايدۇ - دە!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ئېشەك ئۆلسە تەخىي بار، - دېدى توختى قوپال ۋارقىراپ.

- ۋايىيەي، ئايساڭمۇ، ئايىمىساڭمۇ خۇدانىڭ ئالغۇسى كەلسە سەندىن سوراپ ئولتۇرمايدۇ! ئاكوپ، پوتەي

دېگەنلەر كۆڭلەكتەك بىر نېمىلەر، كۆڭلەك بىلەن قەھرىتاننىڭ سوغۇقىنى توسۇيالمىسەن، رىزىقنىڭ بولسا قوماچ

قورۇغاندەك پاراسلاپ تۇرغان ئوق ئارىسىدىنمۇ ئۆردەككە سۇ يۇقىمىغاندەك ساڭا ئوق تەگمەيدۇ!

- قېنى كۆرىمىز، بۈگۈنكى سوقۇشتا ئۆردەك بولامسەن، بېلىق بولامسەن كۆرىمىز!

- ئوقنى تۇتۇۋالدىمۇ توختاخۇن، راستمۇ ھەي؟

- تۇتۇۋېلىپ قايتۇرۇپ ئاتالايدۇ دېگەن!

- ھا - ھا - ھا!

- ھى - ھى - ھى!

ئەجەل قاش بىلەن كىرىپ ئارىسىدا، ئۇلاردىن قايسىلىرى قۇربان بولۇپ قايسىلىرى قالدۇ، بۇنى ھېچكىم

بىلمەيدۇ. ئۇلارنىڭ ئۆيلىرىدە ئاتا - ئانا، خوتۇن - بالىلىرى، ئۇلارنىڭ بىردىنبىر تىلىكى بۇ پىدائىيلار بىلەن تىرىك

دىدارلىشىش. لېكىن مۇنۇ پىدائىيلار خۇددى ئۆلۈمنى ئۇنتۇپ قېلىشقاندەك ئاتا - ئانا، بالا - چاقىلىرىنىمۇ

ئۇنتۇشقان. ئۇلار گويا بۇ يىراق سەھراغا ساياھەتكە كەلگەندەك، گويا ئەتە ھەربىرىنىڭ تويى بولىدىغاندەك، گويا

ئۇلارنى بىر خۇشاللىق كۈتۈۋاتقاندا ياكى ئۇلار گويا ھەممە باتۇرلۇقلىرىنى ۋايىغا يەتكۈزۈپ بىرىنچى دەرىجىلىك

ئىستىقلالىيەت ئوردىلىرىنى ئېلىپ بولۇشقاندەك، دۇنيادىن بىغەم، روھلۇق، خۇشال، بىپەرۋا.

- بىردەمدىن كېيىن جەڭگە كىرىمىز - ھە! - كىمدۇر بىر چوڭ ياشلىق ئادەم ۋارقىرىدى، - ئىككى رەكەتتىن

ناماز ئوقۇپ بىر - بىرىمىز بىلەن خوشلىشىۋالايلى!

- كۆتە يۈك، بۇ پەتۋارىڭنى! - دەپ ۋارقىرىدى توختى، - ئۆلۈمگە ماڭغانلارنىڭ ئىشى ئۇ. بىز دېگەن

ئۆلتۈرگىلى كېتىۋاتىمىز!

- **جان بار يەردە قازا بار** توختەم، دۈشمەنمۇ مەرگەن، ئۇنىڭ ئوقىمۇ جاننى ئالىدۇ جۇمۇ!

- ئۆلۈمدىن قورقساڭ ھازىرلا قايت، مەن ئالدىراپ كېتىۋاتىمەن. موگوتوفى ئۇخلاپ قالمىغاندۇر - ھە، غوجا

ھوشۇرۇف؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بەرا بىرىنچى قېتىم سوقۇشقا كىرىدۇ، ئۇ ئادەمگە قارىتىپ مىللىتى ئاتىدۇ، گرانات تاشلايدۇ، ئۇ ئادەم ئۆلتۈرىدۇ. بۇ يېزىسىدىن چىقىمىغان، ئېتىزدا بۇيا چېپىپ، بۇغداي ئوتىغاندىن باشقا جانغا ئازار بەرمىگەن بالا ئەمدى ئادەم ئۆلتۈرىدۇ. تۆت ئايدىن بېرى ئۇ ئادەم ئۆلتۈرۈشنى ئۆگەندىمۇ ياكى جان ساقلاش - ئۆزىنى قوغداشنىمۇ؟ ئۇنىڭ زادىلا ئۆلگۈسى يوق. مۇنۇ سۆيۈملۈك ئادەملەرنىڭمۇ ئۆلۈشىنى خالىمايدۇ. ئۇ مېھرىبان دادىسىنىڭ سۇلغۇن چىرايىنى، ئۇنىڭ غۇرۇرى بولغان نۇرى ئاكىسىنىڭ چىرايلىق كۆزلىرىدىكى خۇشاللىق ئۇچقۇنلىرىنى، كىچىك سىڭلىسىنىڭ ئۇماق بۇدرۇق مەڭزىگە سۆيۈپ قويۇشنى تولىمۇ ئارزۇ قىلىدۇ. ئۇلارنى كۆرمىگىلى مانا بەش ئاي بولدى. چۆل ئېدىرغا نۇرى بىر قېتىم ئۇنى كۆرگىلى كەلدى. ئاكىسىغا ھەربىي كىيىم - ئوردىنلار ئەجەپ يارىشىپتۇ. ئاكىسىنىڭ چىرايلىق قارا بۇرۇتى ئۇنىڭغا تولىمۇ ياققاندى. - كوماندىرىڭ سېنى ماختىدى بەرا، يارايىسەن، دەرانىڭ قىساسى ساڭا ۋەزىپە، بىرگە ئون! - دەپ ئېنىسىنىڭ مۇرىسىگە قولىنى قويدى نۇرى كۈلۈمسىرەپ، - سالامەت كۆرۈشەيلى!

ئۇ بەرانى چىڭ قۇچاقلدى ۋە ئالدىراپ ئېتىغا مىنىپ قايرىلىپ قارمايلا كەتتى. بۇ خۇشلىشىش ئاخىرقى بولۇپ قالىمىسۇن، بەرا قۇربان بولۇشنىمۇ، شېھىت بولۇشنىمۇ، جەننەتتە كۆرۈشۈشنىمۇ خالىمايدۇ. ئۇ ھايات قېلىشنىلا خالايدۇ!

ئەتراپ جىمىدى، تەرەپ - تەرەپتىن خورەك ئاڭلاندى. ئاسماندا يۇلتۇزلار جىمىرىلىماقتا، ئىللىق شامال يۈزلەرنى سىيىپماقتا، گۈزەل تەبىئەت قوينىدىكى بالىلارنى مېھرىبان ئاندەك پەپىلەپ ئۇخلاتماقتا. بەرا قېرى قارىياغاچلار بىلەن تولغان بېغىنى، كېچىلىرى شارقىراپ مەھەللىنى ئۇخلىتىدىغان شوخ ئۆستەڭنى، ئىشكى ئالدىدىكى چىغىرتماقلىق، توپا ئېلىپ پەيدا بولغان ئازگاللارغا تولغان سۇ، پاقىلار، قۇمچاقلار، ئۆيدىكى سېغىزخان ئۇۋىسىدا ئانىسىغا ئىنتىلىپ تىللىرىنى چىقىرىپ چىرىلداشقان قارلغاچ بالىلىرى، قېلىن قارىياغاچلىق ئارىسىدا تۇخۇمدىن چىقىشقان، كىچىككەنە تۇرۇپلا ياۋىلىشىپ كەتكەن چۈجىلەرنىڭ سادىن قورقۇپ چۆپلەر ئارىسىغا شۇڭغۇشلىرىنى... ھاياتلىق ئۈچۈن بولۇۋاتقان ئىنتىلىشلەرنىڭ ئۆزى بىلىدىغان مەنزىرىلىرىنى بىرمۇ بىر ئەسلىدى. ئۇنى تۇرۇپلا سۈر باستى.

- ماھمۇت! - دىدى ئۇ يېنىدا ياتقان دوستىغا ئاستا پىچىرلاپ، - مەن ئۆلۈپ كەتسەم كىيىملىرىمنى دادامغا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تاپشۇرۇپ بەرگەن. ئىچ كىيىملىرىنىمۇ ئۈنتۈمە جۈمۈ!

- ساراڭ!- دېدى ماھمۇت ئاستا، - دادام دېدىغۇ، ئۆلۈمنى زادى ئويلىما دەپ قورققانلار ئۆلۈمنى ئويلايدۇ.

- مەن قورقۇۋاتىمەن، ماھمۇت!- بەرانىڭ ئاۋازى تىترەپ چىقتى.

1945- يىلى 2- سىنتەبىر تاڭ سەھەردە مىنامىيوتلار، ئۈچ پۇتلۇق ستانكۇۋاي، ماكسىمكا، كروگلى كالېر

ئوخشاش ئېغىر قوراللار، مىتلىق، ئاپتوماتلار بىراقلا ئېتىلدى. بۇ چاغدا بەرا ھەممىنى ئۈنتۈدى. ئۇ مىتلىقنى

ئۈگەنگەن بويىچە ئۆمىلەپ، ئالدىغا مېڭىپ تۇرۇپ ئېتىۋەردى. ھېچكىمنى كۆرمەي تۇرۇپلا چەپپەيزە دەرياسى

تەرەپكە ئىلگىرىلەپ ئوق ئاتتى. ئەمدى ئۇنىڭ قۇلىقىغا ھېچ ئاۋاز كىرمىدى. ئۇنىڭ ئېسى خىيالى كۈل رەڭ ماتادىن

ئىشتان- چاپان كىيگەن، پۇتىغا گوجەي ئوراپ خەي كىيىۋالغان سوغۇق تەلەت دۈشمەن كۆرۈنىسىدى دېگەن ئىشقىلا

مەركەزلەشتى.

ئىككى تەرەپتىن ئېتىلىۋاتقان ئوقلار ۋىژ- ۋىژ، چۈ- چۈ قىلىپ ئۇچماقتا. قارشى تەرەپتىكىلەرنى

ئۆلتۈرۈشتىن باشقىنى ئويلىمايدىغان بىر نەچچە مىڭ ئادەم ۋارقىراشماقتا، ئىلگىرىلىمەكتە، ئاتماقتا. مانا بۇ سوقۇش.

... دۇنيادا نەق شۇ كۈن سوقۇش تۈگىگەنىدى.

ئامېرىكا ترومىن ھۆكۈمىتى قانچە نارازى بولسىمۇ، ستالىن ئاخىر جۇڭگونىڭ شەرقىي شىمال رايونىغا مارشال

ۋاسېلىۋىسكىي قوماندانلىقىدا بىر يېرىم مىليوندىن كۆپ ئەسكەر (يەنى سەكسەن دىۋىزىيە)، ئۈچ مىڭ تۆت يۈز

ئايرۇپىلان، بەش مىڭ بەش يۈزدىن كۆپ تانكا بىلەن ياپۇنىيىنىڭ كانتون ئارمىيىسىنى يوقىتىش ئۈچۈن تۆت

تەرەپتىن ھۇجۇم قىلىپ كىردى. ئامېرىكا ئىككى قېتىم ئاتوم بومبىسى تاشلاپ، ياپۇنغا زەربە بېرىپ سوۋېت

ئىتتىپاقىغا ھەيۋە قىلغان بولسىمۇ ستالىن ئۇنىڭغا پىسەنت قىلمىدى، ھودۇقۇپ- قورقۇپمۇ قالمايىدى. ئۇ ئاسىيادىمۇ

ئۆز ئۈستۈنلۈكىنى ساقلاش ئۈچۈن كۆكرەك كىرىپ ئوتتۇرىغا چىقتى. ئۇنىڭغا ئاۋاز قوشۇپ ماۋزېدۇڭ شەرقىي شىمال،

شىمالىي جۇڭگو تۈزلەڭلىكى ۋە باشقا جايلاردا ياپۇنغا قارشى ئومۇميۈزلۈك ھۇجۇم قوزغىدى. 8- ئاينىڭ

11- كۈنىدىن تارتىپ ھازىرغىچە بولغان بىر ئايغا يەتمىگەن ۋاقىت ئىچىدە بىر نەچچە يۈز مىڭ دۈشمەننى يوقىتىپ،

يۈز مىڭغا يېقىن مىتلىق، بىر مىڭ بەش يۈزدىن جىق مىنامىيوت، پىلىموت، ئۈچ يۈزدىن كۆپ زەمبىرەك غەنىيمەت

ئېلىپ، يۈزدىن جىق شەھەرنى ئازاد قىلدى. ئۇلارنىڭ قايتۇرۇۋالغان يېرى ئىككى يۈز مىڭ كۋادىرات كىلومېتىرغا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يېتەي دېدى.

جۇڭگوغا تاجاۋۇز قىلىپ كىرگەن ياپۇنىيە ئارمىيىسىنىڭ باش قوماندانى گاڭسۇن نىڭسى تەسلىم بولۇشقا مەجبۇر بولماقتا. ئۇ سەككىز يىللىق ئۇرۇشتا كىشىنىڭ يېرىدە بىر مىليون ئۈچ يۈز ئۆلتۈرۈش مىڭ ئەسكىرىنىڭ جېنىغا زامىن بولدى.

گىتلىرچۇ؟ مۇسسۇلىنچۇ؟

شېخونى يىمىرىلمەس قورغان دەپ كۆرەڭلىگەن گومىنداڭ گېنېرالى شېي يىفېڭ كورپۇسىنىڭ قوماندانلىق شىتابىدا ھازىر نېمە ھالدىكىن؟ ئۇ ئۆزىگە بىۋاسىتە قاراشلىق قىسىملاردىن باشقا 7- دىۋىزىيىنىڭ بىر پولكى، ئالاھىدە پولكىنىڭ بىر باتالىيونى، برونېۋىك روتىسى، ئېغىر پىلېموت روتىسى، زېنىت ئەترەت، ماشىنا پولكىنىڭ بىر قىسمىدىن كەلگەن ھەربىي كۈچى بىلەن ئاشۇ سۇ تولدۇرۇلغان ئاكوپلار، پوتەيلەر، مىنالار، يەر ئاستى بىلىندارلىرى، ئۇلارنىڭ بىر- بىرىگە تۇتاشتۇرۇلۇشلىرىنى «پولات قورغان» ھېسابلاپ، گىتلىر، گاڭسۇنلارنىڭ ئاقىۋىتىگە قېلىشنى ئويلاپمۇ قويىمىغاندۇ؟

1945- يىلى ئاۋغۇستنىڭ ئاخىرىدا شىخوغا ھۇجۇم قىلغۇچى قىسىملارنىڭ باش قوماندانى، يۇقىرىقى مۇلاھىزىلەرنىڭ ئىگىسى گېنېرال پالىنوف ئۇلانېۋلاقتا سۈيىدۇڭ 1- ئاتقۇچى پولكى، تارباغاتاي 6- ئاتلىق پولكى، مۇڭغۇل دىۋىزىيون، كامىندانىسكىي دىۋىزىيون، مىنامىيوت روتىسىنىڭ باشلىقلىرى بىلەن يىغىن ئېچىپ، ئومۇمىي ھۇجۇمنىڭ ۋاقتى، پىلان- قەدەملىرىنى كېلىشىپ بولغان. ئۇلار 8- ئاينىڭ 30- كۈنىدىن باشلاپ شىخوغا يۈرۈش قىلغان. مانا بۇ تۆت مىڭ كىشىلىك جەڭگىۋار قوشۇن بۇيرۇق كۈتۈپ تۇرماقتا. تارباغاتاي ئاتلىق پولكى بىلەن مۇڭغۇل دىۋىزىيون بۇرناكۇن دۈشمەن ئايرۇپىلانلىرىنىڭ ئۈزۈلدۈرمەي ئوققا تۇتۇپ، بومباردىمان قىلىشلىرىغا ئۇچىرىدى، لېكىن ئۇلار كەينىگە يانمىدى. رازۋېدكا ئىزۋوتى چېپەيزىگە ئون بەش كىلومېتىر قالغاندا، دۈشمەن بۆكتۈرمىسىنىڭ تۇيۇقسىز ھۇجۇمىغا ئۇچراپ مۇھاسىرىگە چۈشۈپ قالدى. ئىككى قەيسەر قۇربان بولدى. ئون بىر نەپىرى يارىدار بولدى. لېكىن ئۇلار بىر قەدەممۇ چېكىنمەي جەڭ قالدۇ. ئاخىر كەينىدىن كەلگەن قازىقان پولكىنىڭ ئالدىن يۈرەر ئىسكادروننىڭ ياردىمى بىلەن دۈشمەننى تارمار قىلالىدى. دۈشمەننىڭ يۈز ئەسكىرى ئۆلۈپ، قىرىق يەتتە نەپىرى ئەسىرگە چۈشتى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مانا ھازىر تارباغاتاي 6-ئاتلىق پولكىمۇ، مۇڭغۇل دېۋىزىيىنىمۇ شىخودىن قىرىق كىلومېتىرچە شىمالغا جايلاشقان دۈشمەننىڭ ئالدىنقى ئىستېھكامى چەپپەيزىگە يېتىپ كەلدى. ئۇلار بۇيرۇق كۈتۈپ تۇرماقتا. چەپپەيزى شىخودىن دۆربىلجىن ھەم ئالتايغا بارىدىغان تاشيول ئۈستىگە جايلاشقان. بۇ يەردىكى گومىنداڭ ئاتلىق پولكى پوتەي ۋە يەر ئاستى بىلىندارلارغا نۇرغۇن ئىشلىگەن، ئاكوپلار تۇتاشتۇرۇلغان. خەندەكلەر سۇ بىلەن تولدۇرۇلغان. بۇ يەرنىڭ ھەربىر ماڭدىمدا مىنا بار. ھۇجۇم قىلماق قىيىن. لېكىن بۇ يەرگە چوقۇم ھۇجۇم قىلىش كېرەك. گومىنداڭ خەلقنىڭ كۈچىنى مۇشۇ يەردە سىناپ باقماقچى. 31-ئاۋغۇست چۈشتىن كېيىن سائەت تۆتتە گومىنداڭ ھۆكۈمىتى مەركىزىي ھەربىي ئىشلار كومىتېتى ھەربىي بۇيرۇق بۆلۈمى، ھەربىي تەلىم-تەربىيە بۆلۈمى، ئارقا سەپ تەمىنات بۆلۈمى نەنجىڭ شەھىرىدە مەخسۇس شىنجاڭ باندېتلىرىنى تازىلاش مەسلىسى توغرىسىدا بىرلەشمە يىغىن ئۆتكۈزدى. يىغىن مۇنۇلارنى قارار قىلدى: باندېتلارنى چوقۇم ئۈزۈل-كېسىل تازىلاش كېرەك. بۇنىڭ ئۈچۈن (1) باندېتلارنى تازىلاشتا مۇكەممەل پىلان، پروگرامما تۈزۈپ چىقىپ، ئۇنى ھەممە ئىشتا مىزان قىلىش، (2) تەمىنات ۋە دىپلوماتىيە مۇناسىۋىتىدىن پايدىلىنىشقا ئېتىبار بېرىش، (3) لەنجۇدىكى ئون مىڭ نەپەر يېڭى ئەسكەرنى خېشى ۋە قۇمۇلغا ئاپىرىپ نۇقتىلىق تەربىيەلەپ مەشىق قىلدۇرۇش، ئۇلارنى ئىشلىتىش ھوقۇقىنى قوماندان جۇشاۋلىياغا بېرىش، (4) ھاۋا ئارمىيىسىنى كۈچەيتىش ئىشنى كومىتېت باشلىقى جاناپلىرىنىڭ قارار قىلىشىغا سۈنۈش، (5) ئىلىغا قايتۇرما ھۇجۇم قىلىشنى ۋاقىتنىچە كېچىكتۈرۈش، (6) كۆپەيتىپ ئەۋەتىلگەن 12D ۋە K7D قىسىملىرىنى شىنجاڭدىكى ھەربىي قىسىملارنىڭ تەرتىپكە سېلىنغاندىن كېيىنكى ھەربىي نومۇرى ئورنىغا دەستىتىش، (7) شىنجاڭ ئۆلكىسىدىكى سابىق قىسىملاردىن بولغان ئالتە پىيادە دېۋىزىيە، تۆت ئاتلىق دېۋىزىيىنى رايونلارنى بىرلىك قىلىپ سەككىز دېۋىزىيىگە ئايرىپ، ئايرىم-ئايرىم ھالدا كۇچا-ئاقسۇ رايونى، شىخو رايونى، سارسۇمبە رايونى، يەتتەقۇدۇق رايونى (بوغدا تېغى بىلەن بارىكۆل تېغى ئوتتۇرىسىغا جايلاشقان بىر يەر، لەنجۇ-شىنجاڭ تاشيولىنىڭ مۇھىم تۈگۈنى)، جىڭ رايونى، قەشقەر رايونى، گۇچۇڭ رايونى، تۇرپان-قاراشەھەر رايونلىرىدا تۇرغۇزۇش، (8) ھاۋا ئارمىيىسىنىڭ شىنجاڭغا يەتكۈزۈپ بېرىدىغان ئۇزۇق-تولۇك، ئوق-دورلىرىنى تاشلىشى ئۈچۈن لازىم بولىدىغان پاراشوتلىرىنى ھەربىي بۇيرۇق بۆلۈمى-نازارەت 3-باشقارمىسى مەسئۇل بولۇپ بېجىرىشى كېرەك! *) «شىنجاڭ ئۈچ ۋىلايەت ئىنقىلابىغا دائىر چوڭ ئىشلار خاتىرىسى» 134-، 135-بەتلەرگە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قارالسۇن

چەپپەيزىدىن باشلىنىدىغان بۇ ئۇرۇش بىر قېتىملىق كۈچ سىنىشىش، كەلگۈسىنىڭ زور قەدەملىرىگە مۇناسىۋەتلىك، تىركەشكەن ئىككى قارىمۇقارشى كۈچنىڭ غۇرۇرى ۋە ئىستىقبالغا تاقىلىدىغان ھەل قىلغۇچ ئۇرۇش. بۇ مەيداننىڭ باش قوماندانى - سېمىز، يېشى ئەللىكتىن ئاشقان بولسىمۇ ھەربىيلەرگە خاس چەبدەسلىكى بىلەن ئالاھىدە كۆزگە چېلىقىدىغان، سارغۇچ ھەربىيچە كىيىم كىيگەن پالىنوف بۇيرۇق بېرىشتىن بۇرۇن ئۆز كۈچىنى دۈشمەن كۈچىگە سېلىشتۇردى، ئۆز ئىشەنچىسىنى سىناپ كۆردى. ئۇ: مېنىڭ ئۇلاردىن ئۈستۈن يېرىم شۇ، مەن ئۆلۈمدىن قورقمايدىغان، بەلكى ھەققانىيەت يولىدا ئۆلسە شەرەپ ھېس قىلىدىغانلارنىڭ قوماندانى، دېگەننى ئويلىدى - دە، سائىتىگە قارىدى.

ئاچچىق كۈز شامىلى ئۇنىڭ يۈزىگە ئۇردى. ئۇ ئوتتۇرا يۆنىلىشنىڭ باش قوماندانى، غۇلجا 2 - ، 4 - پولكىلىرى، سۈيدۈڭ 1 - پولك، تېكەس 1 - ئاتلىق پولك، مۇڭغۇل دىۋىزىيون، خۇيزۇ دىۋىزىيون، كامىندانىسكىي دىۋىزىيون، تارباغاتاي 6 - ئاتلىق پولك، ئارتىمىن دىۋىزىيونلار قوشۇلۇپ سەككىز مىڭ ئەتراپىدىكى ئادەملىرى بىلەن بىرىنچى قەدەمدە (بىر نەچچە كۈن ئىچىدىلا) جىڭنى ئېلىشى، ئىككىنچى قەدەمدە ماناس، ئۈرۈمچىنى، ئۈچىنچى قەدەمدە ئىككى قانات ھاسىل قىلىپ ئوڭ قانىتى تۇرپان، توقسۇن، قاراشەھەرلەرنى ئىشغال قىلىپ، جەنۇبىي شىنجاڭغا ئۆتۈپ ئاقسۇ، تاشقورغان پارتىزانلىرى بىلەن ماسلىشىپ، پۈتۈن جەنۇبىي شىنجاڭنى ئىشغال قىلىشى، سول قانىتى قۇمۇلغا يۈرۈش قىلىپ ئالتاي ئاتلىق پولكى، ئالتاي پارتىزانلىرىنىڭ ياردىمى بىلەن گۇچۇڭ، بارىكۆللەرنى ئىگىلىشى لازىم. ئۇنىڭ قوشۇنى ئۇرۇشتا زورىيىشى، ئۇنىڭ ھۆرمەت - ئىناۋىتىمۇ ئۇرۇشتا كامالەت تېپىشى كېرەك. ئۇنىڭ بۇ يۈرۈشلىرىگە موسكۋا قانداق ئىنكاس بىلدۈرەركىن؟

ھازىر موسكۋا ياپۇنىيىنى تەسلىم قىلدۇرۇش ھەلەكچىلىكىدە، پالىنوفنىڭ دۈشمىنى شىنجاڭ خەلقىنىڭ دۈشمىنى بولغىنى بىلەن، ھازىر سوۋېت ھۆكۈمىتىنىڭ دۈشمىنى بولماي قېلىۋاتىدۇ، جياڭ جىپىشى ھەدەپ ئامېرىكىنى سالاچىلىققا سېلىپ، ستالىننى ئۆزىگە تارتىشقا تىرىشىۋاتىدۇ. لېكىن ستالىن ئاسىيادا ئۆز ئۈستۈنلۈكىنى ساقلاپ قېلىشنى تولىمۇ مۇھىم ھېسابلايدۇ. چۈنكى ئامېرىكا جياڭ جىپىشنىڭ قۇدرەتلىك دۆلەت قۇرۇشىغا ياردەم قىلىپ، پۈتۈن ئاسىياغا ھۆكۈمرانلىق قىلىشتا مۇشۇ دۆلەتكە تايانماقچى. ئامېرىكا بىلەن جياڭ جىپىشى ستالىننى، ئۇنىڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

سوتسىيالىزم دۆلىتىنى بۇنىڭدىن كېيىنكى ئەڭ چوڭ دۈشمىنى ھېسابلىغانىكەن، ستالىنمۇ ترومىن، جياڭ جىيىشى ئىتتىپاقىغا ھەرگىز سەل قارىمايدۇ. ئۇ ھېچبولمىغاندا مۇنۇ شەرقىي تۈركىستان ھۆكۈمىتى، مانجۇرىيە ھۆكۈمىتى، تاشقى مۇڭغۇلىيە ھۆكۈمەتلىرىنى پەيدا قىلىپ، كۈچەيتىپ، ئۇنى ئاسىيادا دۈشمەنلىرىگە تاقابىل تۇرىدىغان ئالدىنقى قاراۋۇل قىلىدۇ. پالىنوف ستالىنغا سادىق بولسلا زىيان تارتمايدۇ، شان-شەرەپ، ئالىي ھۆرمەت، بۈيۈك نام ئۇنىڭ ئالدىدا، ئۇ بۇ جەڭلەردە مەيلى قانچىلىك قۇربان بېرىشلەر بولسىمۇ غەلبە قازىنىشى كېرەك!

تىنچ ئاسماندا ئۈچ پاي ئوق - راکېتا كۆرۈندى. بۇ ھۇجۇم بەلگىسى. ھۇجۇم بەلگىسى بىلەن جىمجىت دالا جانلاندى.

جىمجىت جاھان گۈمبۈرلىگەن، ۋىزىلىدىغان، چىۋىلىدىغان، گۈركىرىگەن، ۋاڭ-چۈڭ، تاراق-تۇرۇق، گۈمبەڭ-گۈم... ئەڭ قورقۇنچىلىق، ئەڭ ھەيۋەتلىك ئاۋازلار بىلەن تولدى. ئاسماندا ئۇچقۇنلار ۋىزىلىداپ ئۇچماقتا. بۇ ئوتلار ئەجەل. ھەممە ئاۋاز، ھەممە ئۇچار ئوتلار ئادەملەرگە قارىتىلغان، قوماندان نېرىدا بولغىنى بىلەن، ئەسكەرلەر ئاشۇ ئەجەل ئوقلىرىنىڭ ئىچىدە. ئۇلار دومىلاپ، يەرگە چاپلىشىپ، سېكونىتىمۇ بىخۇدلىق قىلماي، پۈتۈن زېھنى، كۈچى بىلەن ئۆز جېنىنى قوغداپ، قورالدىن ئوق چىقىرىشقا تىرىشماقتا. جەڭ مانا شۇنداق سېكۇنتلۇق خاتا ھەرىكەت ھېسابىغا بىر جان ھاياتلىق بابىدىن مەڭگۈ ئۆچۈپ كېتىدىغان، بىر مىنۇتلۇق خاتا بۇيرۇق بىلەن نەچچە يۈزلىگەن ئەزىز جانلار مەڭگۈلۈك تۇپراققا ئايلىنىپ كېتىدىغان، جان بىلەن ئوينىشىدىغان بىر خىل تەلەپ سىناش پائالىيىتى. ھازىر ئوق ئېتىلىۋاتقان، ئالغا قاراپ سېكۇنتىبىرى ئىلگىرلەۋاتقان تۆت-بەش مىڭ جاننىڭ تەقدىرى مۇشۇ پالىنوفنىڭ قولىدا. ئۇ تۈنۈگۈن ئون سەككىز ياشلىق، ئەمدىلا بۇرۇتلىرى خەت تارتقان ئىككى چىرايلىق ئۇيغۇر بالىسىنىڭ قوللىرىنى تۇتتى:

- قورقاسىلەر؟

- ياق، باش قوماندان!

- نېمىشقا سوقۇش قىلىمىز؟

- قىساس ئۈچۈن!

توغرا، ئۇلار قىساس ئالغۇچىلار. تۈنۈگۈن كوماندىرلار دەھشەتلىك مەنزىرىلەرنى ئەسكەرلىرىنىڭ يادىغا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

سالىدى:

بۇلتۇر 11- ئاينىڭ ئاخىرى باش ساقچى ئېلىنغاندا، قۇدۇق، ھاجەتخانا، ئورىلاردىن ئىككى يۈز سەكسەن يەتتە جەسەت قېزىۋېلىندى. ھەربىر تەننىڭ يۈرىكى ئويۇلغان، قارىنى يېرىلغان، جان يېرى كېسىلىپ ئېغىزلىرىغا تىقىلغان، تىرىقلىرىغا مىخلار قېقىلغان، تاپانلىرى تىلىنىپ مىخ سانجىلىپ، تۈزلەر قۇيۇلغان. ئۇلارنىڭ تولىسى ئادەملەر بىلىدىغان قول ھۈنەرۋەن، ھارۋىكەش، ئوقەتچى، دېھقان، ئوقۇتقۇچى، ئوقۇغۇچى، ئىمام- مەزىن ياكى كىچىك ئەمەلدارلار. ئۇلارنىڭ ئۇرۇق- تۇققان، ئاتا- ئانا، قېرىنداش، بالىلىرى جەسەتلەرنى تۇتۇپ قىيا- چىيا يىغلاشتى. ئۇلارنىڭ تولىسى چۈمۈلگە ئازار بەرمەيدىغان ياۋاش مۆمىنلەر ئىدى. ھۆكۈمەت دائىرىلىرى، ئەسكەر- ساقچىلىرى يوقلاڭ ئىشلار بىلەن: چېرىكلەرگە ئالايدىك، ئەسكەرلەر ئۆتۈۋاتسا توختىمىدىك، دۈكىنىڭدىن مال ئالسا پۇل سورىدىك، گۇمانلىق ئادەمگە سالام قىلدىك، باندىتلارغا يېقىن يۈردۈك، تەشۋىقات ۋەزەقسىنى ئوقۇدۈك، كۈلدۈك، ناخشا ئېيتتىك، پاتقاق چاپراتتىك... دېگەندەك «گۇناھ»لار بىلەن سولانغان، قىينالغان، ئاخىر چانالغان، توغرالغان، ئېتىلغان، بوغۇلغان، كالتەكلەنگەن. بۇ خىل ھۆكۈمەتنى يوقىتىش خەلقنىڭ ئارزۇسى، بۇ خىل خورلۇقتىن قۇتۇلۇش خەلقنىڭ ئىنسانىي ھوقۇقى... كۈرە سېپىلى ئىچىدىنمۇ قىرىق يەتتە نەپەر قىزنىڭ جەستى تېپىلدى، ئۇلارنىڭ كىچىكى ئون تۆت- ئون بەش ياش. ئۇلار گومىنداڭ ئوفىتسېرلىرى جەنۇبىي شىنجاڭدىن مەجبۇرىي ئاچىقىپ خوتۇن قىلغان، كۈتكۈچى قىلغان، ئاخىر ھالىدىن كەتكەندە چاناپ، بوغۇپ، دەسسەپ ئۆلتۈرگەن...

بۇنداق كۆرۈنۈشلەرنى كۆرگەن ھەرقانداق ۋىجدان ئىگىسىنىڭ غەزىپى تاشىدۇ، شۇڭا ئۇلار ياشاش ھوقۇقى ئۈچۈن ھۆكۈمەتنى دۈشمەن ھېسابلاپ قوراللىنىپ، جېنىنى ئالغىنىغا ئېلىپ كۈرەشكە ئاتلىنىدۇ. مۇنۇ تۆت- بەش مىڭ ئەسكەرنىڭ قايسىبىرىنىڭ يۈرەك يارىسى يوق، قايسىبىرىنىڭ قىساس ئارزۇسى يوق. شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلار ھەرگىز، ھېچقانداق يەردە ئۆز جېنى بىلەن ھېسابلىشىپ ئۆلتۈرمايدۇ.

- ئالغا! - دېدى پالىنوف ئۆزىچىلا ۋارقىراپ، - بۈگۈن چۈشتىن بۇرۇن چەيپەيزىنى چوقۇم ئالىمىز!

- ئالغا! - دەيتتى كوماندىرلار ئۆمىلەپ، يەر بېغىرلاپ يۈگۈرۈپ يۈرۈپ.

- ئالغا! - دەيتتى ھەربىر ئەسكەر ئەتراپىغا چۈشۈۋاتقان بومبا، توپ ئوقلىرىنىڭ زەربىسىدىن چاققانلىق

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بىلەن ئۆزىنى ھىمايە قىلىپ ئازگال، دالدىلارغا ئۆزىنى ئېتىپ، يەرگە يېپىشىپ ئىلگىرلەپ، - ئالغا!

- نەگە؟ - دېدى بەرانىڭ يېنىغا دومىلاپ كەلگەن، يېنىك پىلىموتنى كۆكرىكىگە تېگىۋالغان

توختى، - بايتوقايغا ئەمەستۇر؟

- شىخوغا ئالغا!

- يارايىسەن، شۈمتەك! قارا، يېنىڭغا!

ئۇلارنىڭ يېنىغىلا مىنامىيوت ئوقى چۈشتى. ئۇلار ئېرىققا ئۆزلىرىنى ئاتتى. ئاسمانغا توپا - چاڭ كۆتۈرۈلدى.

ھېچكىم ھېچكىمنى كۆرەلمىدى.

- دۈشمەن كۆرۈنمەيدۇغۇ؟

- دۈشمەن تۇرماق دادامنىمۇ كۆرەلمەيۋاتمەن!

- ئەنە، غوجا ھوشۇرۇق دادام مىنامىيوت ئېتىۋاتىدۇ!

غوجا ھوشۇرۇق ئەللىك مىللىمېتىرلىق مىنامىيوتقا ئاغزىدىن ئوق سېلىشقا ھازىرلىنىپ:

- بەش يۈز مېتىرغا توغرىلا - دەپ ۋارقىرىدى، مىنامىيوت ئوقى ئاسمانغا تىك چىقىپ، پارابولا سىزىقى پەيدا

قىلىپ يېقىنلا يەرگە چۈشۈپ، يەردىن توپا - چاڭ كۆتۈردى. مىللىق - پىلىموتلار، سەكسەن ئۈچ مىللىمېتىرلىق

مىنامىيوتلار توختىماي ئېتىلماقتا ئىدى. ئاپتوماتىچىلار ھېلىدىن - ھېلىغا ئۆرە تۇرۇپ تاتاتلىتىپ ئېتىپ

ئىلگىرلىمەكتە. لېكىن ئۇلار ھېچنىمنى كۆرەلمىدى، نە دۈشمەن ئاكوپلىرى، نە دۈشمەننىڭ ئۆزى، ئۇلارنىڭ

ئەتراپى، ئالدى تەرىپى چاڭ - توزان، ئىس - تۈتەك، ھېلىلا يەر يېرىلىپ كېتىدىغاندەك سۈرلۈك - ۋەھىملىك ئىدى.

بەرا بىردەمدىلا قورقۇشنى ئۇنتۇپ قالدى. ئۇ ئالدىدىكى غوجا ھوشۇرۇقتىن كۆزىنى ئۈزمەيتتى. كوماندىر ئىزۋوت

ھەممىلا يەردە ئالدىدا ماڭاتتى، ئۇ كەمدىن - كەم بۇيرۇق بېرەتتى. ئۇ باشلامچى ئىدى. ئۇنىڭ ھەرىكىتى

بۇيرۇق، ئىشى ئۈلگە ئىدى. ئۇ تولىمۇ سەزگۈر، تولىمۇ چاققان ئىدى. ھازىرلا قوزغالغان ئورنىغا مىنامىيوت ئوقى

كېلىپ چۈشەتتى. ئۇ گويا ھەممىنى كۆرۈپ تۇرغاندەك، ھەممە ھەرىكىتى ئوڭۇشلۇق، جايدا ئىدى. بەرا ئۇنىڭ

ھەرىكەتلىرىنى دوراپ ئۇنىڭ ئىزىدىن قالماي ماڭدى. ئۇ قانچە قېتىم دومىلىدى، قانچىلىك ماڭدى، بۇنى

بىلمەيدۇ! بىر چاغدا سىگىنال چېلىندى، ھەممە ئەسكەرلەر «ھۇررا!» دەپ قوراللىرىنى چىڭ تۇتۇپ ئالغا يۈگۈردى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇلار مانا دۈشمەننىڭ ۋەيران بولغان پوتەيلىرى، پاچاقلانغان ئاكوپلىرىنى كۆردى، كەڭلىكى ئۈچ، چوڭقۇرلۇقى ئىككى مېتىر كېلىدىغان خەندەكتىن قازىقان ئاتلىق پولكىنىڭ ئاتلىرى سەكرەپ ئۆتمەكتە، پىيادە ئەسكەرلەرمۇ سەكرەپ ئۆتمەكتە، دۈشمەن قاققان، چەپپەيزە دەرياسىنىڭ كۆۋرۈكى ئىس - تۈتەك، يالقۇن كۆتۈرۈلۈپ كۆيمەكتە ئىدى.

بىرىنچى سوقۇش چۈش بىلەن ئاخىرلاشتى. چاڭ - توزان ۋە لايغا مىلەنگەن ئەسكەرلەر چەپپەيزە دەرياسىدا يۈزلىرىنى يۇيۇشۇپ، سۇخار نان ۋە گۆش بىلەن غزالىنىشقا ئولتۇردى.

گويا ھېچ ئىش بولمىغاندەك، يەنە شۇ ئەسكىرى تۇرمۇش ئەسلىگە كەلدى.

- بىرەرنى قول بىلەن تۇتۇۋېلىپ كانىيىدىن بوغىمىغاندىكىن ئادەم پۇخادىن چىقمايدىكەن! دېدى تۇرغان نېرىدا تۇرغان توختى بازغاننىڭ ئاغزىنى تاتىلاپ، - توختاخۇنكا، سەن چامباشچى بولغاندىكىن بىرەرنى ئاتتىن تارتىپ چۈشۈرۈۋالامىدىكەن يە!

- ئاۋۋ لايدا ياتقان مېنىڭ بازغىمدا ئۆلگەن، ۋاي خوتەك، ئۆلۈك بىلەن تىرىكنى ئايرىۋالالمىغاندىكىن

سوقۇش قىلىپ نېمە قىلارسەن!

ئۇ باكالاشكىسىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ سۇ ئىچتى.

- ئىككى سائەت دەم ئېلىپ، كەچقۇرۇن شىخوغا قاراپ يولغا چىقىمىز! - دېدى غوجا ھوشۇروف ئالدىراپ

پولك شىتابىغا مېڭىپ.

- ئەمدىكى نشان قارىدۆڭ!

بۇ دۈشمەننىڭ بىرىنچى مۇداپىئە لىنىيىسى. چەپپەيزىدىن قاققان دۈشمەن ئاتلىق پولكى شۇ يەرگە

بېرىۋالغانىدى. دۈشمەننىڭ بىرىنچى مۇداپىئە لىنىيىسى مۇشۇ قارىدۆڭ يېزىسى، ئۇ يەردە بولىدىغان جەڭ ھەربىر

ئەسكەر ئۈچۈن ھايات سىنىقى، غەلبە كاپالىتى. بۇنى ھەربىر ئەسكەر ئوبدان بىلىدۇ.

لېكىن ئەسكەر دېگەن ئادەم. ئۇ ھامان زۈلمەت ئىچىدىن يورۇقلۇق ئىزدىگۈچى، خېيىمخەتەر ئارىسىدىن

راھەت - پاراغەت تاپقۇچى.

- بۇرىغىنا، دوزاخ شوتىسى!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- كېلە، راسا بىر چېكىۋالايلى، شاپ بۇرۇت ئاكا!

خېلىدىن بېرى نوچىلىق تەمەسىدە بىر- بىرىگە خىرىس قىلىپ كېلىۋاتقان ئىككى نوچى- ئېگىز، كەڭ يەلكىلىك قارىقاش يىگىت تۇرغان بىلەن دوغلاق، كۆزلىرى چاقناپ تۇرىدىغان ئۆز ۋاقتىدىكى بازغانچى، ھازىرقى پىلىموتىچى توختى گۈللۈك تاماكا خالتىسىدىن ئاچچىق موخۇركىنى چىمىدىپ ئېلىپ گېزىت قەغەزىدە بۇراپ، ياندۇرۇپ چېكىشتى.

- كىم بىلىدۇ، ئەتە كىم بار- كىم يوق!

- ئۆلىمىگەن جاندا ئۈمىد بار جۇمۇ!

بەرا- ئېگىز، ئورۇق دېھقان بالىسى ئۇلارغا زوقلىنىپ يېنىدىكى ماھمۇتتىن:

- چېلىشىپ قالسا قايسىسى باسار؟- دەپ سورىۋىدى، ماھمۇت كۈلۈپ:

- توختىكام! نېمىشقا دەمىسنا، ئۇ دېگەن چامباشچى!- دېدى.

- تۇرغانكامچۇ، يانپاشچى!- ئۇلارمۇ كۈلۈشتى.

ئۇلارنىڭ كۆڭلىدە ئاشۇلاردەك ھەممە ئادەم ئەيمىنىدىغان بۆكە بولۇش ئىستىكى پەيدا بولدى. ئۇلارنىڭ

يېنىغا ئېغىر- بېسىق، كەم سۆز، بەستىلىك يىگىت تۇرسۇن، ئاپتوماتىچىلار ئىزۋوتىنىڭ باشلىقى، سېرىق چاچ،

ئىنچىكە، ئېگىز يىگىت شاۋكەت، يەنە باشقا ئوفتسېر- ئەسكەرلەر توپلاشتى. ئۇلار كۈلكە- چاقچاق بىلەن موخۇركا

چېكىشتى. بىردىنلا بەرانىڭ يادىغا دادىسى زىياۋۇدۇن، ئاكىسى نۇرىلار كەلدى. ئۇنىڭ بالىلارغا خاس يۈرىكى

بىردىنلا سېغىنىش ئىستىكى بىلەن «چىم» قىلىپ قالدى: «ماڭا ئوق تېگىپ قالسىچۇ، ئۇلارنى كۆرەلمىسەمچۇ؟»

دەپ ئويلىدى ئۇ. شۇ چاغدا يادىغا كىچىك ئىنىسى ۋە دەرانىڭ ئۆلۈمى كەلدى- دە، بايقى چىم قىلغان يۈرەكتە

غەزەپ- نەپرەت يالقۇنى پەيدا بولدى. يۈرۈش بۇيرۇقى بېرىلدى، جەڭچىلەر چېپەيزىدىن جەنۇپقا- قارىدۆڭ

يېزىسىغا قاراپ يۈرۈپ كەتتى.

ئۇلار شۇنداق تېز ماڭدى، ھېچقاچان مۇنداق تېز يۈرۈش بولمىغانىدى.

قارىدۆڭ 1- لىنىيە، ئارىلىقتا باسخۇ دېگەن يېزىدا دۈشمەن مۇداپىئە لىنىيىسى پەيدا قىلغانىكەن. ئۇ يەرگە

تويۇقسىزلا ھۇجۇم قىلىش بۇيرۇقى بېرىلدى. ۋاڭ جىاجۇاڭ يېزىسى ھۇجۇمنىڭ بىرىنچى نىشانى بولدى. دۈشمەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پۈتۈن قوراللىرى بىلەن ئوققا تۇتتى. دۈشمەن ئاكوپ، پۈتەيلىرىدە كۆرۈنمەي ئاتماقتا، جەڭچىلەر ئوق، ئوت، ئىس - تۈتەك ئىچىدە قەدەممۇ قەدەم ئىلگىرلىمەكتە. ھەربىر جەڭچى بىلىدۇ: دۈشمەن ئاكوپلىرىغا ئوتتۇز - ئەللىك مېتىر يېقىنلاپ بېرىپ گرانات تاشلاش كېرەك. نېمىلا بولمىسۇن ئۆزىنى زەمبىرەك، پىلىموت، مىلتىق ئوقلىرىدىن ساقلاپ ئىلگىرلەش كېرەك. لېكىن ساقلىماق تەس، مانا بايىلا كۈلۈشكەن جەڭچىلەر يىقىلدى، مەڭگۈلۈككە كۆز يۇمدى. ھېلىدىن - ھېلىغا جەڭچىلەر يىقىلماقتا. ۋىر - ۋىر قىلغان، گۇمباڭ، تات - تات قىلغان ئاۋازلارنىڭ ھەممىسى جان ئېلىش سىگىنالى. بەرا دومىلاپ، يەرگە چاپلىشىپ ئۆمىلەپ خۇددى ئات باققاندا سانسىزلىغان پاشىلارنىڭ ھۇجۇمىدىن ئۆزىنى مۇداپىئە قىلغاندەك، پۈتۈن زېھنى، كۈچى بىلەن ئۆزىنى مۇداپىئە قىلىپ ئىلگىرلىمەكتە. غوجا ھوشۇرۇق بىردە دومىلاپ، بىردە يۈگۈرۈپ، قۇربان بولغان، يارىدار بولغانلارنى بىردە يۆلەپ، ئىگىرىغان، نالە قىلغانلارنىڭ باشلىرىنى سىيلاپ قويۇپ ھايات يۈرۈۋاتقانلارنى ئىلھاملاندۇرۇپ:

- ئوق چىقارما! ئالغا! - دەپ بۇيرۇق بەرمەكتە. مانا دۈشمەن ئايرۇپىلانلىرى پەيدا بولدى. جەڭچىلەر يالت قىلغان چاقماقتەك تېز تارقىلىپ بومبىدىن پاناھلاندى. زەمبىرەك ئوقلىرى بىردە بېشىدىن ھۇۋلاپ ئۆتۈدۇ، بىردە ئۇلارنىڭ ئۈستىگىلا كېلىدۇ، يەنە بەزىدە يېنىغىلا چۈشۈپ ۋىرلىداپ پىرقىراپ، ئاندىن دەھشەتلىك پارتلايدۇ... .. ئىلگىرلىمەك قىيىن، چىقىم كۆپ بولدى. جەڭچىلەر گويا ھۇدۇقۇش، قورقۇشنى ئۇنتۇغان، ئۆلۈم ئۇلار ئۈچۈن ئادەتتىكى ئىشقا ئايلانغان، مانا دۈشمەن ئاكوپ - پۈتەيلىرى كۆرۈندى، نەچچە يۈزلىگەن گرانات، ئاپتومات، ئۇنىڭ ئۈستىگە مىنامىيوتلار پۈتەي - ئاكوپلارغا ئوق ئاتماقتا. بەرا چېغىدا ئوتتۇز - قىرىق مېتىر يەرگە ئالتە گرانات ئاتتى. نەچچە يۈز ئادەم ئالتىدىن ئاتسا نەچچە مىڭ بولىدۇ. بىر گرانات ئون كۋادرات مېتىر يەرنى ۋەيران قىلالايدۇ، «يىمىرىلمەس قورغان»، پولات ئىستېھكاملىرى ئوت ۋە ئىس - تۈتەككە كۆمۈلدى. نەدىندۇر «دۈشمەن قاچتى!» دەپ ۋارقىرىدى بىرى.

«ھۇررا!» بىلەن جەڭچىلەر ئالدىغا تاكى قارىدۆڭ يېزىسى كۆرۈنگۈچە يۈگۈرۈشتى. دۈشمەن قارىدۆڭ يېزىسىغا چېكىنگەندى. شىمالدىن ھۇجۇم قىلغان سۈيدۈڭ - ئاتقۇچىلار پولكىسىنىڭ 1 - ، 2 - باتالىئونلىرى، غەربىي شىمالدىن ھۇجۇم قىلغان مۇڭغۇل دېۋىزىيون، شەرقىي شىمالدىن ھۇجۇم قىلغان تارباغاتاي 6 - ئاتلىق پولكى تەرەپ - تەرەپتىن چىقىپ كەلگەندە كۈن چۈش بولغانىدى. جەڭچىلەر قوياشنى كۆردى. كۆرەلمىگەنلەر

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يەتمىش - سەكسەنگە يەتتى. ئەسكەرلەر سۇخارنان بىلەن گۆش يەپ دەم ئالماقتا. غۇجا ھوشۇرۇق سۆزلىمەكتە:
- دۈشمەننىڭ 1 - لىنىيىسىگە ھۇجۇم باشلايمىز. قارىدۆڭ يېزىسى ئاشۇ دەرەخلىك مەھەللە شۇ. ئۇ يەردە
يوشۇرۇن ۋە ئوچۇق پوتەيلەر تولا، ئۇلار بىر - بىرى بىلەن تۇتىشىپ گىرەلىشىپ كەتكەن. تاملارنى تېشىپ ئوق
تۆشۈكلىرى ياسىغان، ئۆيلەرنى ئۆرۈپ، دەل - دەرەخلەرنى كېسىپ بۇ تەرەپنى تاپ - تاقىر قىلىۋەتكەن. بىز شۇ
تاپ - تاقىردىن ھۇجۇم قىلىمىز. دۈشمەن يەر تېگىدە، بىردىنبىر ئىشلىتىدىغان قورال مىنامىيوت، قول بومبىسى.
بىلىسلىر، بومبا تاشلاش ئۈچۈن ئوتتۇز - قىرىق مېتىر يېقىنلاپ بېرىش كېرەك. دۈشمەن بىزنى كۆرۈپ تۇرىدۇ، بىز
دۈشمەننى كۆرەلمەيمىز... بىرلا ئامال بار، ئۆزلۈكسىز قول بومبىسى ئېتىپ ئىس - تۈتەك پەيدا قىلىپ، ئىس - تۈتەك
ئىچىدە ئىلگىرلەش!!!

- دۈشمەن!

ئايرۇپىلانلار پەيدا بولدى. ئەسكەرلەر دەرھال تارقالدى. ئايرۇپىلانلار بومباردىمان قىلىپ قايتىشتى. ئالدى
تەرەپتىن بوران گۈركىرىگەندەك «سا» دېگەن ئاۋاز ئاڭلاندى. ھەممە جەڭچى كۆردى: دۈشمەن مىلىتقىلىرىنىڭ
نەيزىلىرىنى چىقىرىپ، ئاپتوماتلىرىنى كۆكسىگە تېگىپ يۈگۈرۈپ كەلمەكتە ئىدى. دۈشمەن تولىمۇ جىق، ئالدىدا
ئىككى تانكا باشلاپ كەلمەكتە ئىدى.

- كېلە، ئىتنىڭ بالىلىرى!

- بۈگۈن كۆردۈق بۇ خۇمىسلارنى!

- قىرىۋېتەيلى!

ئەسكەرلەر پىلىموت، مىلىتقى، گرانات، ھەتتا نەيزىلىرىنى تەييارلاشتى. دۈشمەن ئۈچ يۈز مېتىردەك
يېقىنلاشتى.

- تانكىئاتار! - دەپ ۋارقىردى باتالىيون كوماندىرى ساقاللىق رۇس چالا ئۇيغۇرچە سۆزلەپ.

- ئات! «ئات!» - دېگەن بۇيرۇقنى ئاڭلاپلا، توختى پىلموتچى ئورنىدىن سەكرەپ تۇرۇپ پىلموتىدىن ئوق

ياغدۇرۇپ دۈشمىنىگە قاراپ يۈگۈردى. تۇرغان:

- توختىكا! - دەپ ۋارقىراپ تۇرىۋىدى، غۇجا ھوشۇرۇق ئۇنى سىلكىپ ياتقۇزۇۋالدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

توختى پىلىموتچى: «ۋۇي خاۋارىشلار، كۆردۈم - ھە سەنلەرنى!» دەپ ۋارقىرىغىنىچە قىرغىن قىلىپ ئالغا يۈگۈردى. ئۇنىڭ پىلىموتىدىن چىققان ئوقتا بىردەمدىلا يەتمىش - سەكسەندەك دۈشمەن يىقىلدى. بۇنى دۈشمەننى كۈتۈپ ياتقان جەڭچىلەر كۆرۈپ تۇردى. ئۇ مەزمۇت قەدەملەر بىلەن يۈگۈرگىنىچە «سا» دەپ كېلىۋاتقان دۈشمەننى راسا ئوققا تۇتۇۋاتقاندا، بىردىنلا سىلكىنىپ توختاپ قالدى. ئۇ كەينىگە - ھەمراھلىرىغا قايرىلىپ بىرلا قارىدى - دە، ئوڭدىسىغا ئۇچۇپ كەتتى.

- ئىست، توختى!

- بىرگە يۈز دەيتتى، دېگىنىنى قىلدى.

قەيسەر جەڭچى، باتۇر پىلىموتچى قۇربان بولدى.

- ئات! - دېدى ھوشۇرۇق غەزەپ بىلەن.

ئىبراھىم بىلەن غوجا ھوشۇرۇق ئۆزى بىر يېرىم مېتىر، ئوقنىڭ دىئامېتىرى ئىككى سانتىمېتىر كېلىدىغان تانكىتارنى ئالدىدىكى تانكىغا توغرىلىدى ۋە ئاتتى. ئوق تانكىنىڭ پوكىنىغا تەگدى. تانكا ئىس چىقىرىپ پىرقىراپ توختاپ قالدى. يەنە بىرى قورقۇپ چىكىندى - دە، ئۆزىنىڭ خەندىكىگە چۈشۈپ كېتىپ چىقالماي توختاپ قالدى. جېنىدىن تويغان پىيادە ئەسكەرلەر «سا» دەپ ۋارقىرىشىپ يۈز مېتىردەك يېقىنلىغاندا، ئېتىشقا بۇيرۇق بېرىلدى. دۈشمەنلەر يىقىلماقتا، يىقىلىپ تۇرسىمۇ ئالغا يۈگۈرۈپ قول بومبىلىرىدا ئۇچۇشقا باشلىدى. دۈشمەن بەرداشلىق بېرەلمەي نۇرغۇن ئۆلۈكلىرىنى تاشلاپ قاچتى. خەلقنىڭ قەيسەر جەڭچىلىرى «ھۇررا» بىلەن قوغلاپ ماڭدى. تۇيۇقسىزلا دۈشمەننىڭ يەنە بىر سېپى پەيدا بولدى. قۇچاقلاشما جەڭ باشلىنىپ كەتتى. كۈل رەڭ ماتادىن كىيىم كىيگەن، پۇتغا گۈجەي ئورغان، تەرىدىن مۇز ياغدىغان گومىنداڭ ئەسكەرلىرى سول پۇتىنى ئالدىغا چىقىرىپ نەيزە ئۇرماقتا. ئۇچىسىغا ماش رەڭ تىرىكىدىن چىرايلىق ھەربىيچە كىيىم، پۇتغا ئۆتۈك كىيگەن خەلق جەڭچىسى چاققانلىق بىلەن دۈشمەن نەيزىسىنى ئۆز نەيزىسى بىلەن قېقىۋىتىپ، سول پۇتىنى بىر چوڭ چامدام بىلەن چاققان يۆتكەپ، مىلتىق پايىنىكى بىلەن دۈشمەننىڭ قۇلاق تۈۋىگە قاتتىق ئۇردى. دۈشمەن «ئەييا!» دەپ ئىگراپ يىقىلدى. جەڭچى تىز، چەبدەسلىك بىلەن دۈشمەن كۆكسىگە نەيزە ئۇردى. قۇچاقلاشما جەڭ قانچىلىك داۋاملاشقىنى ھېچكىم بىلمەيدۇ. بەدەن قۇۋۋىتى، چاققانلىق ئەسقاتتى. ئاخىر دۈشمەن قاچى. جەڭچىلەر ئۇلارنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قوغلاپ ماڭدى. ماڭدام - ماڭدامدا جەسەت، قان. قانغا بويالغان يەرنى دەسسەپ، جەڭچىلەر ئەسەبىيلەشكەن پېتى دۈشمىنىنى قوغلاپ قارىدۆڭ يېزىسىغا كىرىپ كەلدى. ئۇ يەردە قۇچاقلاشما جەڭ تېخىمۇ ئەۋجىگە چىقتى. گويا ھەممە جەڭچى بىر تەن - بىر جانغا ئايلانغان. ئۆلگەنلەرنىڭ سانى كۆپىيىپ، سۈيدۈڭ ئاتقۇچىلار پولكىنىڭ 1 - ، 2 - باتالىيونىنىڭ نۇرغۇن قەيسەرلىرى ئۆلۈپ كەتتى. خەۋپ ئېغىرلاشماقتا ئىدى. نەق شۇ چاغدا، شىخونىڭ شەرقىي شىمالىدا ئېھتىيات ئۈچۈن زاپاستا تۇرۇۋاتقان كامىندانىسكىي دېۋىزىيون يېتىپ كەلدى. دۈشمەن يەنە بەرداشلىق بېرەلمىدى. نۇرغۇنى ئۆلۈپ، ئاز قىسمى قارادۆڭنى تاشلاپ شىخو سارلىقى بىلەن بۇتخانا تەرەپكە قېچىپ كەتتى. بۇ يەر دۈشمەننىڭ 2 - لىنىيىسى ئىدى.

ھارغان، ئۇزۇق - تۈلۈك، ئوق، دورىسى تۈگىگەن، نۇرغۇن قۇربان بەرگەن سۈيدۈڭ - ئاتقۇچىلار پولكىنىڭ جەڭچىلىرى قارا دۆڭ يېزىسىنىڭ باغلىرىدا بىر - بىرىنى يۆلىشىپ:

- بارمۇ سەن ھوي! - دېيىشىپ يەنە جەم بولۇشتى. بۇ چاغدا كۈن ئولتۇرۇشقا ئاز قالغان، گويا بۇ پولكىنىڭ 1 - ، 2 - باتالىيونىنىڭ ھاياتى كۈچىدەكلا!

غالىب پولك 9 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دەم ئالماقچى بولدى. ئۇ يېزىدا بىر مەسچىت بار ئىكەن، جەڭچىلەر قۇربان بولغان ھەمراھلىرىنىڭ روھىغا ئاتاپ پولك ئىمامغا قۇرئان ئوقۇتۇپ، ناماز ئوقۇپ دۇئا قىلىشتى. كەچتە غوجا ھوشۇروف ئەسر چۈشكەن گومىنداڭ ئەسكىرىدىن:

- سىلەرنى بەك ئۆلۈمتۈك ھېسابلايتتۇق، باتۇركەنسىلەر، سىلەرگە بۇ كۈچ قەيەردىن كەلدى؟ - دەپ سورىۋىدى، ئەسكەر يەرگە قاراپ، يىغلاپ تۇرۇپ:

- ھاراقىتىن كەلدى، ھۇجۇمغا ئۆتۈشتىن بۇرۇن ھەربىرىمىز ئۈچ يۈز گراممىدىن گۈچۈڭ ھارىقىنى قۇرۇق ئىچىۋەتكەن! - دېدى.

- بىزنىڭ كۈچىمىز ئىماندىن، ۋىجداندىن كېلىدۇ، سەنلەرنىڭ ھاراقىتىن كېلىدۇ! - دېدى توختىنىڭ ئۆلۈمىگە چىدىمىغان تۇرغان گومىنداڭ ئەسكىرىنى تېپىپ قويۇپ، - شۇڭا سەنلەرنىڭ قەدىمىڭ تەگكەنلا يەر يوق بۇرايدۇ، بىز دەسسەگەن يەر ئىپار بۇرايدۇ!

چېرىك بىر ئېغىزمۇ ئۇيغۇرچە بىلمەيدىكەن، غوجا ھوشۇروف تەرجىمانلىق قىلدى. چېرىكنىڭ قاسماق

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يۈزىدە كۈلكە پەيدا بولدى:

- گومىنداڭ! - چىمەلتەك بارمىقىنى كۆرسەتتى ئۇ.

- گومىنداڭ، تۈفى! - يەرگە تۈكۈردى بەرا.

بۇ چاغدا قوماندانلىق شتابىنىڭ 2 - ، 3 - لىنىيىلىرىگە ھۇجۇم قىلىشنىڭ ئىستراتېگىيە، تاكتىكىلىرى مۇزاكىرە قىلىنىۋاتاتتى. باش قوماندان پالىنوف ئاخىرىدا شىمالىي تاغلىق رايوننى بازار قىلىپ ھەرىكەت قىلىۋاتقان بايچۇرىن، قالىبەگ، نازاروف تۇرسۇنلارنىڭ پارتىزانلىرىغا شىخوغا قىلىنغان ھۇجۇمغا ماسلىشىپ، ئۈرۈمچى - غۇلجا تاشيولىنى قاتتىق كونترول قىلىپ، ئۈرۈمچىدىن كېلىش ئىھتىمالى بولغان دۈشمەن ياردەمچى قىسىملىرىغا توسۇپ زەربە بېرىش، ماناس، ساۋەن ئەتراپىدا پارتىزانلىق ھەرىكەتنى كۈچەيتىپ، دۈشمەننىڭ چېكىنىش يولىنى ئۈزۈپ تاشلاش توغرىسىدا بۇيرۇق بەردى، ئاندىن كېيىن:

- دۈشمەن مۇشۇ لىنىيىسىگە ئىشىنىدۇ. بۇ لىنىيە بىزدىن ئۈچ يۈز مېتىر نېرىدا، ئالدىمىز سارلىق، تۈپتۈز چىملىق. دۈشمەن ئاۋۇ بۇتخانىغا ئېغىر پىلىموتلىرىنى ئورۇنلاشتۇرغان. ئۇنىڭدىن سىرت، يار باشلىرى، گىرۋەكلەردە يەردىن پەرقلەنمەيدىغان بېلىندازلىرى كۆپ. كۈندۈزى ھۇجۇم قىلماق قىيىن. تۈن قاراڭغۇسىدىن پايدىلىنىشقا توغرا كېلىدۇ. ئەسكەرلەر دەم ئالسۇن، بۇيرۇق بېرىلگەن ھامان بۇتخانىغا ھۇجۇم باشلىنىدۇ! - دېدى.

ئىزۋوتلار بويىچە جەڭ پىلانى يەتكۈزۈلدى. بىر ئىزۋوتتا قىرىق ئىككى جەڭچى بار. بىر روتىدا تۆت ئىزۋوت بار، بىر باتالىيون ئۈچ روتا. بۇتخانىنى ئېلىش ئىككى ئىزۋوتقا تاپشۇرۇلدى. ئۇنىڭ بىرى غوجا ھوشۇروف ئىزۋوتى (1 - باتالىيون 3 - روتا 1 - ئىزۋوت)، يەنە بىرى 1 - ئىزۋوت، يەنى ئاپتوماتىچىلار ئىزۋوتى. غوجا ھوشۇروف بىلەن شاۋكەت بۇتخانىنى ئېلىشى كېرەك. ئىككى ئىزۋوتنىڭ سەكسەن تۆت نەپەر جەڭچىسى ئۇيغۇر، قازاق، تاتار يىگىتلىرى، تولىسى سۈيدۈك، كۈرە، غۇلجا، ھەرەمباغ جەڭلىرىدە سىنالغان باتۇرلار، ئۇلار ھەرەمباغ جېڭىدە دۈشمەن بىلەن بىر تامنىڭ نېرى - بېرىسىدا تۇرۇپ تىللىشىپ جەڭ قىلىشقان، نۇرغۇن قۇچاقلاشما جەڭلەرنى كۆرگەن، تاكتىكا ۋە قورال مەشىقىدە پىشقان يىگىتلەر. ئۇلار بېلىدۇ: بۇتخانا ئېلىنسا شىخو ئېلىندى دېگەن سۆز. بۇتخانا تولىمۇ مۇھىم، ھەل قىلغۇچ ئورۇن. غۇلجا شەھىرىدىمۇ لياڭشاڭ بۇتخانىسى شۇنداق بولغانىدى. مانا ھازىرمۇ شىخو بۇتخانىسى دۈشمەنگە قالغان بولماقتا.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

غوجا ھوشۇروفي بىلەن شاۋكەت ئۇزاق پىكىرلەشتى. ئۇلار خېلىدىن بېرى يېقىن دوست. شاۋكەت غۇلجىدا سوقۇش باشلانماستلا ئابباسوفى پارتىزانلىرىغا قوشۇلۇپ تەلگە ئېغىزى، سۈيدۈڭلەرگە پارتىزانلىق قىلىشقا چىقىپ كەتكەن. گىمنازىيىنى يېڭىلا تۈگەتكەن، باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ تەنتەربىيە مۇئەللىمى ئىدى. ئۇ غۇلجىغا ھۇجۇم قىلىپ كىرىپ، غۇلجا ئازاد بولغاندا ئۆيىگە يالغۇز ئانىسى بىلەن ئون ئىككى ياشلىق ئىنىسىنى كۆرگىلى كىردى. ئۇ دەھشەتلىك مەنزىرىنى كۆردى. ئانىسىنىڭ قارىنى يېرىپ ئۈچەيلىرىنى سىم كارىۋاتنىڭ رېشاتكىسىغا ئارتىپ قويغان. ئانىسىنىڭ ئېگەكلىرى چۈشكەن، سېرىق چاچلىرى چۇۋۇلغان، كۆپكۈك كۆزلىرى خۇددى ھاياتتەك ئۇچۇق پېتى قېتىپ قالغان. ئىنىسىنىڭ مېڭىسىگە ئىككى مىخ قېقىلغان، ئاغزى - بۇرىدىن چىققان قان مەيدىسىدە ئۇيۇپ قالغان، ئۇنىڭ چاتىرىسىنى يېرىپ - چاناپ ئانىسىنىڭ بىقىنىغا ياتقۇزۇپ قويغان...

شاۋكەت يىغلىدى، قاقشىدى، ئۇ كېيىن بىلدى: گومىنداڭ ساقچىلىرى شاۋكەتنى تۇتۇش ئۈچۈن ئىشكىنى قاققان، بىچارە ئانا ئىشكىنى ۋاقتىدا ئاچمىغان. نەتىجىدە ئاشۇ قورقۇنچلۇق، ئۇنتۇلغۇسىز مەنزىرە پەيدا بولغان. - ھۇجۇم سەندىن، مۇداپىئە سەندىن! - دېدى شاۋكەت ئاخىرىدا غوجا ھوشۇروفي قۇچاقلاپ، - چوقۇم ئالىمىز!

- چوقۇم!

8 - سىنتەبىر تاڭ قاراڭغۇسىدا ھۇجۇمغا سالىوت بېرىلدى. ھەربىر ئىزۋوت ئەدلىنىيە بويىچە كالىن بولۇپ بۇتخانىغا قاراپ دۈشمەنگە شەپەر بەرمەي بىردە ئۆمىلەپ، بىردە ئېڭىشىپ يۈگۈرۈپ سارلىقنىڭ غەربىگە يېتىپ باردى. بۇتخانىغا يېقىنلا قالغاندا دۈشمەن سېزىپ قالدى - دە، تەرەپ - تەرەپتىن ئوق ئېتىپ جەڭچىلەرنى مىدىراتقۇزمىدى. ئارىلىق ئەللىك - سەكسەن مېتىرچە قالغاندا، ئەسكەرلەر سۇدىن ئۆتۈپلا يەرگە چاپلىشىپ يېتىپ قېلىشتى. ئۇلارنىڭ پۇتلىرى سۇغا چىلاقلىق ياتاتتى. نە ئىلگىرلەشكە، نە چېكىنىشكە يول قالمايدى. ئىككى قەۋەت بىنادەك ئېگىز يار بېشىدا دۈشمەن پوتەيلىرىدىن ئۇلارغا قاراپ ئوق ياغماقتا. ھەربىر جەڭچى ئۆز جېنى بىلەن، ھېلىدىن - ھېلىغا تونۇش، قېرىنداش بولۇشقان يىگىتلەر ئىگراپ جان بەرمەكتە. پىر - پىر قىلغان ئۇقلار ئۇلارنىڭ ئەتراپىنىلا ئەگمەكتە. چىقىم كۆپەيدى، چېكىنىسىمۇ ئۆلۈپ تۈگەيدىغان گەپ. غوجا ھوشۇروفي ئەسكەرلىرىگە چىدىمىدى. ئۇ ئالتە - يەتتە گراناتنى ئېلىپ ئالدىغا يۈگۈردى. شاۋكەت جەڭچىلىرى بىلەن ئۆرە تۇرۇۋېلىپ دۈشمەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

توپچىلىرىغا ئاپتوماتىن ئوق ئاتتى. قويۇق ئوق دۈشمەننى مەڭدەتتى. غوجا ھوشۇرونى ئالدىدىكى ئاكوپقا كەينى - كەينىدىن گرانات ئاتتى. ئاكوپ گۈمبۈرلەپ پارتىلاپ ئادەملەر چاڭ - توپا بىلەن ئاسمانغا كۆتۈرۈلدى. شاۋكەتنىڭ ئاپتوماتچىلىرى ئۆرە بولۇۋېلىپ دۈشمەننى راسا قىرىۋاتقاندا، يەر ئاستى يوشۇرۇن مۇداپىئەدىكى پىلىموتچىلار شاۋكەتلەرنى ئوققا تۇتتى. ئاپتوماتچىلار كەينى - كەينىدىن يىقىلدى. شاۋكەت «ئېنەڭنى!» دەپ قاتتىق ۋارقىردى - دە، ئاپتوماتنى قۇچاقلانغان پېتى يىراققا ئۇچۇپ كەتتى. «شاۋ!» غوجا ھوشۇرونى ئۇنىڭ ئىسمىنى تولۇق چاقىرىشقىمۇ ئۈلگۈرەلمىدى. دۈشمەن ئوقلىرى ئۇنىڭ قاۋۇل بەدىنىنى ئۆتمەستۈشكە قىلىۋەتكەندى. بۇ ئوق بۇتخانىنىڭ جەنۇبىدىكى پوتەيدىن چىققىنىنى يەرگە چاپلىشىپ ياتقان جەڭچىلەر روشەن كۆردى. تۇرغان چىدىيالىمىدى. ئۇ «غوجىكا!» دەپ ۋارقىرىغىنىچە ئالدىغا يۈگۈردى. دۈشمەننىڭ بۇتخانىنىڭ شىمالىدىكى پوتەيدىن بىر گرانات ئۇنىڭغا قاراپ ئۇچۇپ كەلدى. ئۇ كېلىۋاتقان گراناتنى تۇتۇۋېلىپ شۇنداق تېزلىك بىلەن پوتەينىڭ يېنىغا بېرىپ تۆشۈكتىن قايتۇرۇپ ئاتتى. پوتەي گۈمبۈرلەپ پارتىلىدى. ھوشۇرونىڭ يىقىلغىنىنى كۆرگەن تۇرسۇن ئېغىر - بېسىقلىقنى چۆرۈۋەتتى. ئۇ خاماننىڭ يېنىدىكى ئۇلارنى ئىلگىرلەتمەيۋاتقان پوتەيگە قاراپ تۆت گراناتنى تۇتۇپ جەڭچىلىرىگە ئاخىرقى قېتىم «ئېتىڭلار!» دەپ بۇيرۇق بەردى. جەڭچىلەر پوتەيگە توختىماي ئوق ئاتتى. ئۇ تۆت گراناتنى ئېلىپ پوتەي تۈشۈكىگە باردى - دە، تۆشۈكتىن كەينى - كەينىدىن گرانات تاشلىدى. پوتەي گۈمبۈرلەپ پارتىلىدى. تۇرسۇنمۇ پوتەي بىلەن بىللە پارتىلاپ كەتتى. ئۇ مۇئاۋىن ئىزۋوت كوماندىرى دېگەن نام بىلەن ھاياتى بەدىلىگە جەڭچىلىرىگە چېكىنىش يولى ئېچىپ بەردى.

سەكسەن تۆت جەڭچىدىن ئارانلا يىگىرمە ئالتە جەڭچى سالامەت چېكىنىپ چىقالدى. ماھمۇت بىلەن بەرا شۇلارنىڭ ئىچىدە، ئۇلار قۇچاقلشىپ يىغلاشتى. قوماندان پالىنوفمۇ ئۇلارنى قۇچاقلاپ بۇقۇلداپ يىغلىدى. قوماندانلىق شىتاب پىلاننى ئۆزگەرتتى. مىنامىيوتلارنى ئىشقا سېلىپ بۇتخانىنى بومباردىمان قىلدى. يېڭىدىن تەشكىللەنگەن زەربىدار ئەترەت مىنامىيوتلارنىڭ ھىمايىسىدە بۇتخانىنىڭ غەربىگە ئۆتتى. بەرا بىلەن ماھمۇت بۇ ئەترەتكە قاتناشتى. ئۇلار كېچە قاراڭغۇلۇقىدىن پايدىلىنىپ تۈگمەن بىلەن بۇتخانا ئارىلىقىدىكى كۆنچىلەرنىڭ كۆن ئىسلايدىغان ئوچاقلىرىغا كىرىۋالدى. يېڭىدىن قۇرۇلغان - ئىزۋوت بىلەن پىلىموتچىلار ئىزۋوتى مۇداپىئە ئورنىغا ئىگە بولدى. مىنامىيوتلار توختىماي بۇتخانىنى توپقا تۇتۇۋەردى. دۈشمەننىڭ پۈتۈن دىققىتى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئالدى تەرەپكە مەركەزلەشتى. زەربىدار ئەترەت قاراڭغۇدا ئۆمىلەپ ئايلىنىپ، بۇتخانىنىڭ ھويلىسىدا تۇيۇقسىز پەيدا بولدى - دە، ئۇ يەردىكى خاتىرجەم ئەسكەرلەرنى قىرىپ تاشلاپ بۇتخانىغا كىردى ۋە ئۆز ئەسكەرلىرىنى ئىلگىرلىگىلى قويمايۋاتقان ئىككى ئېغىر پىلىموتنى تارمار قىلدى. بۇتخانا قولىدىن كېتىش بىلەن دۈشمەننىڭ شەرقىي شىمالدىكى چوڭ پوتىيىمۇ قولىدىن كەتتى. سۈيدۇڭ ئاتقۇچى 1 - پولىكىنىڭ 2 - باتالىيىنى بىلەن تارباغاتاي 6 - ئاتلىق پولىكىنىڭ بىر ئىسكادىرونى شىي يىفېڭنىڭ ئىككىنچى لىنىيىسىگە بۆسۈپ كىردى. «ھۇررا!» ساداسى شىخو ئاسمانلىرىدا گۈركىرەپ يەر جاھاننى تىترەتتى. 6 - سىنتەبىر سەھەردە دۈشمەننىڭ 2 - لىنىيىسى تەلتۆكۈس تارمار بولدى. جەڭچىلەر قۇربان بولغانلارنى يىغماقتا. ئەسەرلەر، غەنىمەت ئېلىنغان قوراللارنى توپلىماقتا ئىدى. ماھىمۇت بىلەن بەرا غوجا ھوشۇروفي، تۇرسۇن، توختىلارنى ئېگىزلىككە قاتار ياتقۇزۇپ يۈزلىرىگە ئىسپانكىلىرىنى يېپىپ قويدى. نەق شۇ چاغدا ئۈرۈمچى تەرەپتىن ئىككى بومباردىمانچى ئايرۇپىلان ئۇچۇپ كەلدى. قاناتلىرىدا گومىنداڭ بەلگىسى بار ئايرۇپىلانلار پەيدا بولۇش بىلەن ئەسكەرلەر تارقىلىشتى. لېكىن ماھىمۇت بىلەن بەرا غوجا ھوشۇروفينىڭ قانغا بويالغان جەسەتلىرىنى كۆكرەكلىرى بىلەن توسۇپ دۈم يېتىۋالدى. ئايرۇپىلانلار ئۇلارنى بومباردىمان قىلماستىن، دۈشمەننىڭ بىرىنچى لىنىيىسى، شىخو بازىرىنى بومباردىمان قىلىپ قايتتى. ئۆز دادىسى بىلەن قۇربان بولۇشقا بەل باغلىغان ياش جەڭچىلەر تەلەپلىككەن. بۇ ئايرۇپىلانلار غۇلجا ئايرودرومىدا گومىنداڭدىن غەنىمەت ئېلىنغان ئايرۇپىلانلار ئىدى. ئۇچقۇچى خۇرمەت بىلەن خەمەت تېخنىكىدا يېتىشەلمىگەچكە، سوۋېت ئۇچقۇچىلىرى مىللىي ئارمىيىنىڭ فورمىسىنى كىيىپ ھەيدىگەندى. سۈيدۇڭ ئاتقۇچىلار پولىكى سەپكە تىزىلدى. قۇربان بولغان تۆت يۈزدىن كۆپ سەپدىشى ئۈچۈن ئۇلار ئاسمانغا سالىوت ئېتىپ تەزىيە بىلدۈردى. ئامان قالغانلارنىڭ قەلبىدىكى قىساس ئوتى تېخىمۇ ئەۋج ئالدى. تېخى تۈنۈگۈنلا چاقچاقلىشىپ، ھەتتا غىگىشىپ ناخشا ئېيتىپ يۈرۈشكەن سەبداشلىرىنىڭ بىر كۈندىلا مۇردىغا ئايلىنىپ قېلىشنى كۆرۈش ھەرقانچە قورقۇنچلۇق بولسىمۇ، ئۇلار بۇ رىئاللىقنى قوبۇل قىلدى: **تۇرۇشمۇ بىر خىل تۇرمۇش.** ئۆلۈم، قان تۆكۈش بۇ تۇرمۇشنىڭ مەزمۇنى، ئۇ خۇددى تىنچ ھاياتتا دېھقان ئېتىزغا غىگىشىپ ناخشا ئېيتىپ بېرىپ كەچتە ھېرىپ، ئېتىغا سامان ياكى چۆپ ئارتىپ كەلگەندەكلا ياكى كاسپىلار دۇكانلىرىنى يىغىپ بالىلىرىغا بازارلىق ئېلىپ قايتقانداكلا بىر ئىش. جەڭچى ھايات يۈرىدىغان مۇردا، ئۇ ھەرقاچان ئۆز ئەكسىگە قايتىدۇ، جەڭچى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۆلگۈچى، ھايات بىلەن مەڭگۈ خوشلاشقۇچى. ھەربىر قورال تۇتقۇچى بۇ قانۇنىيەتنى بىلىدۇ. شۇڭا ئۆلۈمنى مەقسەت ھېسابلىمايدۇ، لېكىن ئۆلۈم ئۆزىنىڭ ئاقىۋىتى ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ. بىلىپ تۇرۇپ خەتەرگە ئۆزىنى ئاتىدۇ.

شۇڭا ماھىمۇت دادىسىغا قاتتىق ھازا ئېچىپ يىغلىمىدى. لېكىن بەرا گويا ھايات ياشاشنىڭ مەنىسى

قالمىغاندەك، ئەجەل ياخشىلارنىڭ بېشىدا ئەگىدىغان يىرتقۇچ قۇش ئىكەنلىكىنى ئەمدىلا چۈشەنگەندەك

پەرىشان - چۈشكۈن ئىدى.

- ئەتە دادامنىڭ قىساسنى ئالمەن! - دېدى ماھىمۇت ئېغىر ئۆھ تارتىپ.

- توختىكامدەك بىرگە يۈز! - دېدى بەرامۇ ئۆھ تارتىپ.

7 - سىنتەبىر سەھەردە دۈشمەننىڭ 3 - لىنىيىسىگە ھۇجۇم باشلاندى. 2 - لىنىيىنىڭ ۋەيران بولۇشى شېي

يىفېڭ ئۈچۈن تولىمۇ قاتتىق زەربە بولدى. ئۇ، بۇ لىنىيىگە مەسئۇل بولغان دۇ تۈەنجاڭ ھۇدۇقۇپ، چاچلىرى چۇۋۇلغان، كىيىملىرى قانغا مېلەنگەن ھالدا ئالدىغا كىرگەندە، ئۇنىڭ گېپىنى ئاڭلاشقىمۇ تاقەت قىلالماي ئۇنى ئۆلۈمگە بۇيرۇدى. ئۇ رادىئو تېلېگراممىغا: «گوچى تىز ياردەمگە كەلسۇن، شىخو قولىدىن كەتسە جىڭ قورشاۋدا قالىدۇ!» دېگەن سۆزنى يېزىپ بەردى - دە، كەينى - كەينىدىن كېلىۋاتقان كوماندىرلىرىنىڭ «بولمىدى!» دېگەن سۆزنى تەكرار - تەكرار ئېيتىشىدىن ئەسەبىيلىشىپ:

- تانكا تەييارلانسۇن! - دەپ بۇيرۇق بەردى. يېشى ئەللىكتىن ئاشقان، نەچچە قېتىم كوممۇنىستىك پارتىيە

قىسىملىرىنى قورشاپ يوقىتىشقا قاتناشقان، كۆرسەتكەن خىزمەتلىرى ئۈچۈن تېز ئۆسۈپ گېنېرال بولۇپ، شىنجاڭغا ئۆزى تەلەپ قىلىپ كەلگەن، ئېگىز، جياڭ جېشىنى دوراپ بۇرۇت قويغان بۇ گېنېرال نۇرغۇن قېتىم جۇشاۋلياڭ، ۋۇجۇڭشىنلەرگە بۇ جاينى: «يېڭىلەمەس ئىستېھكام!»، «خەۋپتىن خالىي جاي!»، «جىڭ فرونتىنىڭ مۇستەھكەم ئارقا بازىسى» دەپ تەرىپلىگەن، نەچچە ئاي تەييارلىق قىلىپ ئۆزىنى ۋە باشلىقلىرىنى خاتىرجەم قىلغان بۇ جاي بۈگۈن خەۋپ ئاستىدا. ئىككى لىنىيىنىڭ، بولۇپمۇ 2 - لىنىيىنىڭ قولىدىن كېتىشى ئۇنىڭ كوماندىر - چېرىكلىرىنى ئۈمىدسىزلەندۈرگەن. ئۇلار قېچىشنىڭ، جان ساقلاشنىڭ كويىدا. مانا شىخو - جىڭ ئۇرۇش مەيدانىنىڭ باش كوماندىرى بولغان شېي يىفېڭ ئۆزىمۇ ئىختىيارسىز «تانكا تەييارلانسۇن!» دەپ بۇيرۇق بەردى. لېكىن بۇ تانكا قېچىش - خالىي يەرگە بېرىپ ماشىنا بىلەن ئۈرۈمچىگە قېچىش ئۈچۈن بېرىلگەن بۇيرۇق ئىدى. ئۇنىڭ ئۈچۈن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

لازمى جان .

- جياڭجۈن، ئىش چاتاق! - دېدى شتاب باشلىقى يۈگۈرۈپ كېرىپ.

- جياڭ جېيىشىغا دە! - دېدى شېي يىفېڭ ئەسەبىيلىشىپ، - مۇشۇنداق يارامسىز ئەسكەرلەرنى

تەربىيلىگەندىكىن!!!...

سۈيدۈڭ 1 - ئاتقۇچىلار پولكى سوقۇشۇپ باش - كۆزى قانغا مىلەنگەن، ھېرىپ ھالىدىن كەتكەن نوچى

خورازغا ئوخشاپ قالغانىدى. ئۇنىڭ ھەربىر كوماندىر - جەڭچىسى «ئالغا» دىن باشقا گەپنى بىلەيتتى. ئۇلار

شۇنچىلىك ئەسەبىيلىشكەن، شۇنچىلىك ئىرادىگە كەلگەن؛ ئۆلۈم ئۇلار ئۈچۈن ئېرىقتىن سەكرەپ تۆتۈپ پۇتلىشىپ

كەتكەندەكلا بىر ئىش ئىدى. ئۇلار شىخو شەھىرىگە بېسىپ كىردى. ئۇلار كىرگەنلا كۈچىدا توپ - توپ دۈشمەن

ئەسكەرلىرى قوراللىرىنى تاشلاپ توپا - چاڭغا مىلەنگەن، ئادەم سىياقى قالمىغان چىرايلىرىنى پۈرۈشتۈرۈپ يىغلاپ

تەسلىم بولۇشماقتا، بەزى كۈچىلاردا ئېتىشىش، قۇچاقلاشماق جەڭلەرمۇ بولدى. مىللىي ئارمىيە جەڭچىلىرى بۇ

زېمىن ئۈچۈن ئاخىرقى تىنقى قالغۇچە كۈرەش قىلغان دۈشمەن ئەسكەرلىرىنىمۇ ئۆلتۈردى. ئەمما قارشىلىق قىلغۇچىلار

ئاز، تەسلىم بولغۇچىلار كۆپ بولدى.

چۈشتىن كېيىن ئوق ئاۋازلىرى توختىدى. شەھەر ئاسمىنىدا قۇياش كۈلدى. ئۇنىڭ ئىللىق - ئوتلۇق نۇرى

ھارغان جەڭچىلەرنى تەبرىكلىگەندەك يۈزلىرىنى سىيىدى.

شېي يىفېڭ قېچىش بىلەنلا ئەسكەرلىرى پىتىراشقا باشلىغانىكەن. كەچقۇرۇن تىنىچلانغان شىخو شەھىرىنىڭ

مەسچىتلىرىدىن ئەزان ئاۋازلىرى ئاڭلاندى. كۈچىلار تازىلانغان؛ شەھەر خەلقى قانلانى تازىلاپ، كۈچىلاردا ياتقان

دۈشمەن ئۆلۈكلىرىنى يىغشتى.

بەرانىڭ بېشى قاتتىق ئاغرىدى. ماھىمۇت كۆڭلىكىنى يىرتىپ ئۇنىڭ قانلىرى قېتىشقان بېشىنى قايتىدىن

تېڭىپ قويدى.

بۇ ئۇرۇشتا دۈشمەننىڭ سەككىز يۈز ئاتىمىش نەپەر ئەسكىرى ئۆلتۈرۈلگەن، مىڭدىن ئارتۇقى ئەسەرگە

چۈشكەن. بىر مىڭ بەش يۈزدىن ئارتۇق مىللىتى، ئون بەش دانە زەمبىرەك، ئون ئىككى مىنامىيوت، ئىككى تانكا،

ئۈچ برونېۋىك ماشىنا ۋە سانسىزلىغان گرانات، ئوزۇق - تۈلۈك، ئوق - دورىلار غەنىيمەت ئېلىنغانىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يۈزىگە ئىسپانكىلىرى يېپىلغان سەككىز يۈز ئون ئۈچ نەپەر قۇرباننىڭ يېرىمىدىن كۆپرەكى سۈيىدۇك
1- ئاتقۇچىلار پولىكىدىن. جاھان تىنچىغاندىن كېيىنلا ئادەملەر ئۆز تەبىئەتلىرىگە قايتىشتى. ئۇلار ھېسسىيات ۋە
پىكىر ئىگىسى ئىكەن؛ ھەربىر جەڭچىنىڭ يۈرىكى ئېچىشماقتا، كۆزلىرى ياش، ئالدىدا ئوڭدا ياتقان يىگىتلەرنىڭ
ئەڭ چوڭى ئوتتۇز سەككىز ياش، كىچىكى ئون يەتتە ياش. ئۇلارنىڭ كۆكرەكلىرىگە قويۇلغان يىرىك قوللىرى
كەتمەن، ئورغاق، بازغان، بوجا ياكى قەلەم بىلەن ھاياتتىن لەززەت ئىزدىگەن قوللار ئىدى. ئۇلارنىڭ نۇرغۇنلىرى
توخۇ بوغۇزلاشتىنمۇ قورقۇشماقتى. ھازىر بۇ قوللار نۇرغۇن ئادەملەرنىڭ جېنىنى ئالغان، قان بىلەن بويالغان قوللارغا
ئايالانغان. ئۇلارنى قاتىللىق قىلىشقا كىم ۋە قانداق بىر كۈچ مەجبۇرلىدى؟ مانا ئۇلار ئۆزلىرىمۇ ھازىر جەسەتكە
ئايالاندى. ئۇلار جەسەتكە ئايلىنىش ئۈچۈن كۆرەش قىلغانىدى؟ ئۇلار نېمىشقا ئۇرۇشتى، نېمىشقا قۇربان بولدى،
ئۇلار نېمىگە ئېرىشتى؟ بۇ سۇئاللارغا ھېچكىم جاۋاب بېرەلمەيتتى.

ئاق سەللە، ئاق خالات كىيگەن، كىچىككەنە ئاقساقىلى تىترەپ تۇرىدىغان ھەممىگە تونۇش بوۋاي،
قۇربانلارنىڭ نامىزى چۈشۈرۈلۈپ بولغاندىن كېيىن ئۆزى بىك تىلىدا يىغلاپ تۇرۇپ سۆز قىلدى:
- بالىلىرىم، مەن سىلەردىن قۇرئان تۇتقۇزۇپ قەسەم ئالغان. سىلەر قەسەملىرىڭلارغا ئەمەل قىلىدىڭلار.
مۇرادىمىز ھاسىل بولسا جەننەتتە دىدارلىشىمىز. ناۋادا تۆككەن قانلار، ئەزىز جانلار بىكارغا كەتسچۇ؟
قەسەملىرىڭلار مېنىڭ كانىيىمغا سىرتماق بولمامدۇ؟ بالىلىرىم، ئەمگەكچى خەلقنىڭ ئەزىز ئوغلانلىرى، مەن ئېلىخان
تۆرە سىلەر ئۈچۈن ياراتقۇچى ئىكەن ئالدىدا جاۋابكارمەن!

تۆرەم بۇقۇلداپ يىغلىۋىدى، پۈتۈن ئەسكەرلەر، پۈتۈن شىخو خەلقى، پۈتۈن شىخو ھۆڭرەپ يىغلىدى.
ماھمۇت بىلەن بەرا ھەممىدىن قاتتىق يىغلىدى. ئۇلار ئۆز دادىسى خوجا ھوشۇروفنىڭ جەستىنى
تەييارلانغان يەرلىككە ئۆز قوللىرى بىلەن كۆتۈرۈپ ئاپىرىپ، ئۆز قوللىرى بىلەن توپا تاشلاپ كۆمدى.
ھايات شۇنداق. ئىنسان كۆمۈلىدۇ، ئۇلۇغ غايىسىنى مەھكەم قۇچاقلاپ توپا ئاستىدا ياتىدۇ، ئۇ غايىسىنى
ئەكېتىدۇ، غەم- قايغۇسىنىمۇ ئەكېتىدۇ. ئۇنىڭ جىسمى توپىغا ئايلىنىدۇ، لېكىن غايىسى، قىساسى ۋە
غەم- قايغۇسىنى تۇپراق سىغدۇرمايدۇ. ئۇ يەر ئاستىدىن چىقىۋېلىپ، يوقالغان جىسمىنىڭ مىراسخورلىرىنىڭ
باشلىرىغا كېلىپ قونۇۋالىدۇ.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قەھرىمانلارغا ئوردىن بېرىش يىغىنىدا، پوتەي پارتىلىتىشتا خىزمەت كۆرسەتكەن پىلىموتچى دادايوفى ئۆمەر (شاۋكەتنىڭ ئورنىغا ئىزۋوت كوماندىرى بولغان يىگىت)، تانكا ئېتىپ ۋەزىيەت تۈزىگەن غوجا ھوشۇروف، ساۋۇت، ئالاھىدە قەھرىمان شاۋكەت، تۇرسۇنلارغا 1-دەرىجىلىك ئىستىقلالىيەت ئوردىنى ۋە باتۇرلۇق مېدالى تەقدىم قىلغاندا، ماھمۇت بىلەن بەرانىڭ قەلبىدە بىردىنلا پەخىرلىنىش تۇيغۇسى ئوت بولۇپ يانغاندەك بولدى. ئۇلار ئاشۇ قەھرىمانلاردەك بولۇشنى چىن قەلبىدىن ئارزۇ قىلىشتى.

- ساڭمۇ باتۇرلۇق مېدالى بەرسە بولاتتى! - دېدى ماھمۇت بەرانىڭ بېشىدىكى كىر، قانغا مىلەنگەن

لاتىنى كۆرسىتىپ، - سەنمۇ بىر قېتىم باتۇرلۇق قىلىدىغۇ!

- ئۆمۇ باتۇرلۇقمۇ، - دېدى بەرا ئىششىپ كەتكەن قاپاقلىرىنى ئۇۋلاپ، - مەن قاقچىدىم، پاناھلاندىم.

ھوشۇروف قۇربان بولۇپ ئەسكەرلىرىگە چېكىنىشكە يول ئېچىپ بەرگەن كۈن ئۇلارنىڭ يادىدا. ئۇ تۈنۈگۈنكى

ئىش.

ئۇلار تۈگمەندىن كېلىۋاتقان سۇنىڭ ئىچى بىلەن ئۆمىلەپ، يېكەن ئۆسكەن يەرگە كېتىۋاتسا تۆپىسىدىنلا

ئوق ئېتىلدى. ئەسكەرلەر سۇغا يېتىۋالدى. بەرا بېشىدىنلا چىقىۋاتقان ئوق تۆشۈكىگە ئەپچىللىك بىلەن گىرانات

تاشلىدى. دە، ئۆزىنى يېكەنلىككە ئاتتى. گومباڭ قىلىپ ھېلىقى بىلىنداز پارتىلىدى، ئون تۆت ئەسكەر ساق قالدى.

بەرانىڭ بېشىنى شۇ چاغدا پىلىموت ئوقى خېلىلا سۈرۈپ ئۆتۈپ كەتكەنىدى. ئوق ئادەمنىڭ مۇشتۇمى ئەمەس

ئىكەن، ئوق تەگكەندە بىرى يەردىن كۆتۈرۈپ ئاتقان دەك بىلىندى. دە، ئۇ بېرىپ قىرغاققا ئۇرۇلدى. ئۇ ئاچچىقىدا

تۆشۈككە بومبا تاشلىغانىدى.

- بۇ ئىشنى ھېچكىم دوكلات قىلمىغان گەپ! - دېدى

پەنجىمىلىك مەسۇد ئىسىملىك پىلىموتچى ھاياجان بىلەن ۋارقىراپ، - توغرا، بەرا زىياۋىدۇنوفمۇ بىر باتۇر!

بەرانىڭ بېشى لوقۇلداپ قاتتىق ئاغرىشقا باشلىدى. تارباغاتاي 6 - ئاتلىق پولكى موڭغۇل دېۋىيونىدىن

ئىسمايىل، سىمونىسكىي، ئوجا دېگەن رۇس، ئۇيغۇر، موڭغۇللارمۇ، يەنە تارباغاتاي 6 - ئاتلىق پولكىنىڭ مىنامىوت

رووتىسىدىن توپىئاتار جەڭچى جى فىڭفۇ ئىسىملىك خەنزۇ يىگىتمۇ قۇربان بولغان.

- خىتاينى خىتاي ئاتىدىكەن! - دېدى بەرا ھەيران بولۇپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ھەممىلا خىتاي دۈشمەنمىدى، - دېدى ماھمۇت دەرھال.

- بىزگە ئوق ئېتىۋاتقان ئۇيغۇرلارمۇ بارغۇ دادام گېزىتتىكى بىر خەۋەرنى ئوقۇپ تاشقورغاندىكى پارتىزانلىرىمىزنى ئۇيغۇرلار تۇتۇپ بېرىپتۇ دېگەن. گومىنداڭ تەرەپتىمۇ ئۇيغۇرلار بار. ئۇنداق بولغاندىكىن، بىز تەرەپتىمۇ خىتايلار بولىدۇ - دە!

قاراڭغۇ چۈشكەندە بەرانىڭ بېشى قاتتىق ئاغرىدى. ئۇ ھازىرلا يىقىلىپ كېتىدىغاندەك دەلدۈگۈنۈپ ماڭالمىتتى.

بىردەمدىن كېيىن چىرايلىق كىيىنگەن ئوفىتسېر بىلەن تولىمۇ چىرايلىق بىر سانتاركا كىرىپ كەلدى.

- مانا بۇ بەرا زىياۋۇدونوف! - دېدى ماھمۇت، - ئۇ ئېغىر يارىدار.

- زىياۋۇدونوف! - دېدى قىز قىزىققان ھالدا بەراغا سەپسىلىپ، - نۇرى زىياۋۇدونوف ئاكىڭىزمۇ؟

- ھەئە، ئاكىسى. ئىنىسى دەرا زىياۋۇدونوف قۇربان بولغان.

- ئۇكام، - دېدى قىز دەرھال سومكىسىدىن ئىسپىرىتلانغان پاختا چىقىرىپ يىگىتنىڭ پېشانىلىرىدىكى قان

داغلىرىنى سۈرتۈپ، - ھازىرلا بالىنىستىغا ئاپىرىمىز، يارىدار بولۇپسىز.

- ياق، ياق كىچىككىنە بىر يەرغۇ، ئوق تېرەمنى شىلىپ كەتتى شۇ.

- ياق، ياق سىز يارىدار، - دېدى قىز كۈلۈپ تۇرۇپ، ئۇنىڭ ئاۋازى جاراڭلىق، تولىمۇ يېقىملىق ئىدى، - سىزمۇ

ئاكىڭىزدەك تەرسا مەجەزكەنسز!

- ئۇنىڭ ئاكىسى نۇرى زىياۋۇدونوفنىڭ مەجەزىنىمۇ بىلىدىكەنسز - ھە، زەيتۈنەم؟ - دېدى چىرايلىق كىيىنگەن

ئوفىتسېر چاقچاق قىلىپ، - ھەممىلا قىزلار، ئۇنىڭ ھەممىلا تەرىپىگە قىزىقىدىكەنا!

- بۇ نېمە دېگىنىڭىز شىتاپ باشلىقى سۇلايمانوف؟

- موڭغۇلكۈرەدىمۇ پەرىخە ئىسىملىك بىر نوغاي قىز نۇرىنىڭ ئىسمىنى ئاغزىدىن چۈشۈرمەيدۇ.

- ھا - ھا - ھا!... - قىز قاقاپلاپ كۈلدى. ئۇ بويۇنلىرىغىچە قىزىرىپ كەتتى، - نېمىشقا ھەيران قالسىز؟

بىرنەچچە قىزنىڭ ئىسمىنى ئېغىزىدىن چۈشۈرمەيدىغان ئوغۇللارمۇ كۆپقۇ ھا - ھا... زىياۋۇدونوف بەرا دەرھال

بالىنىستىغا ماڭدۇرۇلسۇن!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قىز تاقىلداپ چاققان مېڭىپ چىقىپ كەتتى.

- ياق، بارمايمەن! - دېدى بەرا جۆيلىگەندەك ۋارقىراپ، بالىسى - پىلىنىس دېگەنلەرگە دارىمايمەن. ئالغا،

ئالغا!...

- شىخو ئۇرىشى ئەڭ قاتتىق ئۇرۇش، قۇربان بېرىشىمۇ، غەلبە ئۈچۈن ياراتقان تۆھپىسىمۇ ئەڭ چوڭ ئۇرۇش

بولدى. بۇ ئۇرۇش بىزنى ئۆمىدلەندۈردى، دۈشمەننى ئۆمىدسىزلەندۈردى. ئۇ پۈتۈن ۋەتەننى ئازاد قىلىشنىڭ

سىگىنالى بولدى! - ئەخمەتجان ھاياجان بىلەن ئېلىخان تۆرمەگە ئۆز تەسىراتىنى سۆزلىدى، - قاچقان گومىنداڭنى

بىزنىڭ ئاتلىق قىسىم قوغلىماقتا. مۇڭغۇل دىۋىزىيون بىلەن تارباغاتاي ئاتلىق پولكتىن بىر ئىسكادرونى ئاجرىتىپ،

گومىنداڭ قوشۇنلىرىنىڭ جىڭدىن قېچىپ ئۆتەر يولى بولغان شىخونىڭ يىگىرمە كىلومېتىر غەربىدىكى پورتاجى

قاتارلىق بىر قانچە جايلارغا بۆكتۈرمە قويۇلدى. بۇ ئىشقا نىلقا پارتىزانلىرىدىن بايچۇرىنىمۇ قاتناشتى. جىڭ ناھىيىسى

قورشاۋ ئىچىدە قالدى. گېنرال ئىسھاقبېك ھازىر جىڭغا ھۇجۇم قىلىۋاتىدۇ. غەلبە يېقىن!

- ئەتە ھېيت! - دېدى ئېلىخان تۆرمە تەنتەنىلىك قىلىپ، - شىخو، جىڭ پۇقرالىرى خاتىرجەم، خۇشال - خۇرام

ھېيت قىلىسۇن!

پۈتۈن جۇڭغار ئويمانلىقىدا يالغۇز جىڭ ناھىيىسىدە شىددەتلىك ئوق ئېتىلىماقتا. غۇلجا، سۈيىدۇڭ، بورتالا،

چۆچەك، ئلتاي ۋىلايەتلىرىنىڭ ھەممە ناھىيىلىرىدە ئادەملەر ھېيت شادلىقى بىلەن. گويا بۇ زېمىندە ھىچ ئىش

بولمىغاندەك، گويا جاھان يارىلىشتا قانداق بولغان بولسا ھازىرمۇ شۇ پېتى تۇرۇۋاتقانداك...

ھايات قانۇنىيىتى تەستە ئۆزگەرسە كېرەك: ھايات ئۈچ ۋاخ تاماق، ئۇيقۇ، يىغا، كۈلكە ۋە غەم - قايغۇ،

پۈتمەس - تۈگىمەس پىلان، ئارزۇ - ھەۋەسلىرىنىڭ يىغىندىسى بولغاچقا، بۇ ئېغىر يۈكنى يۈدىۋالغان ھايات كارۋىنى

ئاستا قەدەم بىلەن ئىلگىرلىسە كېرەك!

46

ساقال - بۇرتى ئۆسكەن، كىيىملىرى رەتلىك، سۆڭىكى قاملاشقان بىر يىگىت گېنېرال ئىسھاقبېكنىڭ ئالدىغا

كىرىپ تىك تۇرۇپ چاس بەردى:

- نۇرى زىياۋۇدونوف، سىزگە سالام بېرىدۇ، ھۆرمەتلىك گېنېرال!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- رۇخسەت، - دېدى گېنېرال ياغاچ ئورۇندۇقتىن تۇرۇپ. گەۋدىلىك، بۇرۇتلۇق، كەڭ يۈزلۈك ئادەم

نۇنىڭ مۇرىسىگە قولىنى قويدى ۋە كۈلۈپ قويۇپ، - سېنى ئارقا سەپكە يۆتكىمەكچى، سەن بۇنىڭغا نېمە

دەيسەن؟ - دېدى سىناق نەزىرىدە تىكىلىپ.

- گېنېرال، پىكىرىمنى بىلمەكچىمۇ سىز؟

- قېنى، ئېيتىۋەر ئويلغىنىڭنى.

- مەن چېكىنمەيمەن، يانمايمەن دەپ قەسەم بەرگەن. قەسسىمگە ئەمەل قىلىمەن !

- بۇيرۇق قىلساقچۇ؟

- ئېتىۋىتىڭلار، بۇنداق بۇيرۇقنى قوبۇل قىلمايمەن!

- مۇنداق دېگىن، ئانداق بولسا بۇ پىكىرىڭنى ئېلىخان تۆرەمگە يەتكۈزۈمەن. ئۇ كىشى سېنى ياردەمچى

ھۆكۈمەت كاتىپى قىلماقچىكەن.

- گېنېرال، ياخشى نىيەتلىك ئاتىنىڭ تەلىپىنى خەلقنىڭ تەلىپىدىن ئۈستۈن ئورۇنغا قويالايمەن. مەن بۇ

تەكلىپنىمۇ، ھەتتا بۇيرۇقنىمۇ قوبۇل قىلالايمەن!

- ھەممىنى بىلىدىكەنسەن، يوشۇرۇن سۆزلىرىڭ يوقتۇر. ھە!

- يۈرىكىم ماڭا سۆھبەتلىك (خەۋەرچىلىك) قىلدۇ، گېنېرال.

- مەن سېنىڭ بۇيرۇققا بويسۇنمىغىنىڭنى تۆرەمگە ئېيتىمەن. رەئىس جۇمھۇر ئەيىپلىسە مەندىن كۆرمىگىن. ھە؟

- بۇ خىل جازا سىزنىڭ ماڭا بەرگەن مۇكاپاتىڭىز بولسۇن، گېنېرال!

ھەممىگە، ھەتتا چاقچاققىمۇ چاققان بۇ يىگىت ئىسھاقچىكە ياقاتتى. ئۇ پارتىزان بولۇپ ئۇزۇن يىل

قېقىندى. سوقۇندى تۇرمۇش بىلەن پىشقان، قورقماس، قەيسەر؛ ھەربىي ماھارەتمۇ، ئەتراپلىق بىلىم ھەتتا كىشىلەر

بىلەن مۇناسىۋەت قىلىشتىمۇ يېتىلگەن بۇ يىگىت بىلەن بىرنەچچە قېتىم پاراڭلاشقان، تەسراتىغا بۇ يىگىت توغرىسىدا

ئاڭلىغان دوكلات، گەپ. سۆزلەر قوشۇلۇپ گېنېرالنىڭ قەلبىدە يېتىلىۋاتقان بىر ياراملىق رەھبەرنىڭ ئوبرازى

شەكىللەنگەنىدى. ئۇ نۇرنىڭ تولغان، چىرايلىق يۈزىگە تىكىلىپ قارىدى.

- شىبە ئىسكادرونى ئېغىر خەتەردە قالغاندا سەن كېلىپ ئۇلارنى قۇتقۇزدۇڭ، - دېدى ئۇ ئاخىرىدا، - شۇ كۈنكى

ھۆزلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

خەتەرنىمۇ يۈرىكىڭ سەۋەزلىك قىلىپ يەتكۈزگەنمىدى، زىياۋۇدونوف؟

- شۇنداق، گېنېرال!

ئۇلارنىڭ بۇ يەردە تۇرىۋاتقىنىغا بەش ئايدىن ئاشتى. مانا ھازىر سېنتەبىر ئېيىمۇ كەلدى. يازنىڭ ئىسسىقلىرىنى قۇم بارخانلىرى ئارىسىدا بىردە قانلىق جەڭلەر بىلەن، بىردە تەرگە پىشىپ ھەربىي مەشىق قىلىش بىلەن ئۆتكۈزگەن قەيسەرلەرنىڭ كۈنلىرى ئۇلارنىڭ ئارزۇ-ئۈمىتكە باي يۈرەكلىرىگە ئۆچمەس، ئۇنتۇلماس خاتىرىلەرنى يېزىپ قالدۇردى. بۇ خاتىرىلەر قۇملارغا چۈشكەن ئىزلاردەك تېزلا يوقۇلۇپ كەتمەسۇن. بۇ خاتىرىلەر ھېچنىمە دېيەلمەي مەڭگۈلۈككە كۆز يۇمغان جەڭچىنىڭ ئارمانلىرىدەك ئۆلمەسۇن، يۇلغۇن دالىسىدا قەبرىسى قالغان بۈيۈك ئىرادە ئىگىسىنىڭ جەستىدەك دېرەكسىز يوقالمىسۇن! يۈرەكلەر توختايدۇ، توختىمايدىغان يۈرەك يوق، لېكىن بەزى يۈرەكلەر توختاپ قالسىمۇ سۆزلەپ تۇرىدۇ. ئۇلارنىڭ نۇرغۇنلىرىنى بولسا چۆل شاماللىرىلا ئاڭلايدۇ. چۆلدە ماڭغان مۈگدەك ھارۋىكەش ياكى ئېشەكچى، تۆگىچى كارۋانلار قۇم بارخانلىرى يېنىدىن ئۆتۈپ توغراق، يۇلغۇن شاخلىرىغا باغلانغان ئاق لاتىلارنى كۆرۈپ قالغاندا، تولىمۇ يىراقتىن ئاڭلانغان ئاجايىپ جەڭلەر توغرىسىدا ھېكايە ئاڭلايدۇ، بۇ ھېكايىلەرنى قەھرىمانلار، قاققۇنلار، خائىنلار ياراتقان....

مىللىي ئارمىيىنىڭ جىڭ ناھىيە بازىرىغا ھۇجۇم قىلغۇچى ئارمىيىسىنىڭ غۇلجا-پولك ئارتىللىرىيە دېۋىزىيىنى،

غۇلجا 4-پولكىنىڭ 1-باتالىيىنى مۇشۇ قوماندانلىق شىتاپ جايلاشقان داخىيەزىدە ۋە ئۇنىڭ ئەتراپىدا، تېكەس

1-ئاتلىق پولك ئاچال داۋىنىنىڭ شەرقىي تاغ ئېتىكىدە، غۇلجا 4-پولك بىۋاسىتە قىسىملىرى بىلەن 2-،

3-باتالىيىنلىرى ئېھتىيات كۈچ بولۇپ، ئۆتەي، سىتەيلەردە تۇراتتى. خۇيزۇ دېۋىزىيىنى، شىبە ئىسكادرونى، غۇلجا

2-پولكىنىڭ بىر ئىسكادرونى گومىنداڭ قوشۇنلىرىنىڭ 1-سەپ لىنىيىسى بولغۇان باجىياخۇ، يۇڭجىخۇلارغا نەيزىدەك

قادىلىپ تۇراتتى. بۇيرۇق كۈتۈپ تۇرغان تۆت مىڭدىن ئارتۇق ئادەمگە ئىگە بۇقىسىمغا ماسلىشىپ، مىڭمارال

غوللىرىدا مەخپىر تۆرە ئەترىتى قوشنىمچەك، ئاچال ئوخشاش جايلىرىدا ھەرىكەت قىلماقتا؛ تىك غار ۋە سارغاندار

داۋانلىرىنىڭ شىمال ئېتەكلىرىدە بايچۇرىن، بارات، ئىمىن پەرەڭ پارتىزانلىرى ھەرىكەت قىلماقتا ئىدى.

مۇشۇ 1945-يىل 7-ئاينىڭ 3-كۈنى بايچۇرىننىڭ ئاتمىش بەش كىشىلىك ئەترىتى چاغاداي داۋىنىدىكى

گومىنداڭنىڭ ئىككى ئىزۋوتىغا تۇيۇقسىز ھۇجۇم قىلىپ، ئون تۆت ئەسكىرىنى يوقىتىپ داۋاننى ئىگىلىدى. ئۇلار

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

خەلقنىڭ ھېمايىسىگە ئېرىشىپ، كۈندىن - كۈنگە كۆپىيىپ چىگشور كۆۋرىكىگە ئوت قويدى، تېلېفون سىملىرىنى ئۈزۈپ، سىتولېلارنى ئۆرۈۋەتتى. ترانسپورت كالىنلىرىغا ئۈزلۈكسىز ھۇجۇم قىلىپ، گومىنداڭنىڭ جىڭ بىلەن شىخو ئارالىقىدىكى ئالاقىسىنى پالەچ قىلىپ قويدى. غۇلجا شەھىرىدىن ئىككى يۈز يەتمىش ئۈچ كىلومېتىر كېلىدىغان جىڭ ناھىيىسى ھازىر مانا قامال ئىچىدە. شىخونى ئالىمغۇچە بۇيەرگە ھۇجۇم قىلماسلىق - ئومۇمىي ئىستراتېگىيە.

گومىنداڭ جىڭ مۇداپىئەسىگە 45 - دىۋىزىيىنىڭ قوماندانلىق شىتابىنى، بۇ دىۋىزىيىنىڭ بىۋاسىتە قاراشلىق قىسىملىرىدىن باشقا 1 -، 3 - پولىكلرى، 191 - دىۋىزىيىنىڭ 571 - پولىكى، 7 - دىۋىزىيىنىڭ 21 - پولىكى ھەم تاغ زەمبىرەك قىسىملىرى بولۇپ، ئالتە مىڭدىن كۆپ خىل قوراللار بىلەن قوراللانغان ئەسكىرىنى ئورۇنلاشتۇرغان. جۇشاۋلياڭ گېنېرالنىڭ غۇلجا يولىغا قويغان 1 - توسۇقى مانا مۇشۇ جىڭ لىنىيىسى. مىللىي ئارمىيە بەش ئايدىن بېرى نۇرغۇن ھۇجۇم قىلدى، نۇرغۇن چېكىندى، بۇ جەھەتلەردىن گېنېرالنىڭ قەلبىدە خاتىرە بولۇپ قالغىنى مۇشۇ يىل 6 - ئاينىڭ 26 - كۈنى بولغان ۋەقە.

ھۇجۇم، قايتۇرما ھۇجۇم بىلەن ئىككى تەرەپ تىرىشىپ تۇرغاندا، خۇيزۇ دىۋىزىيىنىڭ ئىسكادىرون كوماندىرى گاما گومىنداڭنىڭ مەغلۇبىيىتىگە زادىلا چېدىيالىماستىن، ئەسكەرلىرىدىن لەي مىخۇا، پەيشەر، يۇجاڭيۇلارنى مىللىي ئارمىيىنىڭ ھۇجۇمچى قىسىملىرى توغرىسىدىكى ماتىرىياللار بىلەن كېچىلەپ قاچۇرۇۋەتتى. ھەرەمباغ سوقۇشىدا تەسلىم بولۇپ، قۇرئان تۇتۇپ قەسەم بېرىپ ئىنقىلاپچىلار تەرىپىگە ئۆتكەن بۇ خۇيزۇ يىگىت «باندىتلارنىڭ ئىسكادىرون كوماندىرى» بولۇشتىن خائىنلىقنى ئەۋزەل بىلدى. 6 - ئاينىڭ 28 - كۈنى تۇيۇقسىزلا گومىنداڭ ئايروپىلانى 1 - سەپ لىنىيىدىكى خۇيزۇ دىۋىزىيىنى، غۇلجا 2 - پولىكىنىڭ بىر روتىسى ۋە شىبە ئىسكادىروننى قاتتىق بومباردىمان قىلدى. يۇڭجىخۇدىكى گومىنداڭ قىسىملىرىمۇ ماسلىشىپ زەمبىرەك، مىنامىوتلار بىلەن ھۇجۇم قىلدى. جىڭ بازىرىدىن بىر پولىك ئەسكەر ھۇجۇم قىلىپ چىقتى. تۇيۇقسىز، شىددەتلىك ھۇجۇم خۇيزۇ دىۋىزىيىنىڭ بىر ئىسكادىرونى بىلەن غۇلجا 2 - پولىكىنىڭ بىر ئىسكادىروننى چېكىنىشكە مەجبۇر قىلدى. شىبە ئىسكادىرونى 2 - لىنىيىگە چېكىنىمەي دۈشمەننىڭ كەينى - كەينىدىن قىلغان ئۈچ قېتىملىق ھۇجۇمنى چېكىندۈردى. لېكىن شىبە ئىسكادىروننىڭ يارىدارلار ياتىقى مۇھاسىرىگە چۈشۈپ قالدى. يارىدارلار جان تىكىپ جەڭ قىلدى. گىراناتلار

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

توختىماي پارتلاپ قومۇشلۇققا ئوت كەتتى. ئىس - تۈتەك ئىچىدە قاتتىق جەڭ بولدى. شىبە ئىسكادىروننىڭ ئوقلىرى تۈگەي دېدى. ئۇلار ئاتاكىغا ئۆتۈپ قۇچاقلاشما جەڭ باشلاندى. نەق شۇ خەتەرلىك چاغدا نۇرنىڭ 1 - باتالىيىنى جەڭ مەيدانىغا يىتىپ كەلدى. ئۇ كۈنى نۇرى ھەممە ماھارىتىنى كۆرسەتتى. قۇچاقلاشما جەڭدە ئۇ قانچە دۈشمەنگە نەيزە ئۇرغىنىنى سانىدى. چېكىنگەن قىسىملارمۇ قايتۇرما ھۇجۇمغا ئۆتتى. گوچىنىڭ ئەسكەرلىرى مەغلۇپ بولۇپ پاتپاراق بولۇپ قاشتى. بۇ ئۇرۇشتا شىبە ئىسكادىرونىدىن ساڭدا ئاجاجى قاتارلىق يەتتە نەپەر جەڭچى ئەسەرگە چۈشتى. قىرىق نەپەر جەڭچى قۇربان بولدى. قىرىق نەچچە نەپەر جەڭچى يارىدار بولدى. ئاتىمىش بەش تۇياق ئات ئۆلدى. ئۇنىڭ بەدىلىگە گېنېرال گوچىنىڭ بەش يۈزدىن كۆپ ئەسكەر ى يوقىتىلدى. چۈنەن، ئەدلىيە كوماندىرى شاڭ جىڭلار شۇ ئۇرۇشنىڭ قەھرىمانلىرى، ئىسكادىرون كوماندىرى ناربايانتۇ، مۇئاۋىنى فۇجاشىگسەن، ئىزۋوت كوماندىرى شاشيا، جەڭچى خالىق، گورۇي، كەيباۋلېگىن، خىيىڭلار ئۆز تۆھپىلىرى بىلەن مۇكاپاتلاندى. - شۇ چاغدا سەن كەلمىگەن بولساڭ زىيان چوڭ بولۇپ كىتەتتى! - دىدى ئىسھاقبېك نۇرنىڭ مۇرىسىگە ئۇرۇپ، - مەن ساڭا ئوخشاش تۆھپىسىنى كۆز - كۆز قىلمايدىغانلارنى ياخشى كۆرىمەن. يادىڭدا بارمۇ؟ - ئاينىڭ 19 - كۈنى بىزنىڭ تېكەس 1 - ئاتلىق پولكىنىڭ رازۋېتكا كوماندىرى كاشكاروفنىڭ بىخۇدلىقى بىلەن پۈتۈن بىر ئىزۋوت قورشاۋدا قالدى. ناسىروف پىلمۇت بىلەن قانچە ھىمايە قىلغان بولسىمۇ، قەيسەر يىگىتلەردىن ئون بەشى قۇربان بولدى، ئالتىسى ئەسەرگە چۈشتى. ناسىروف دەرياغا ئۆزىنى تاشلاپ ئارانلا قۇتۇلالدى. خائىنلىق، بىخۇدلىق، مەسئۇلىيەتسىزلىك بىزگە نۇرغۇن زىيان سالدى. بالام، مەن ساڭا رەھمەت ئېيتىمەن، ئوفتىسرلىرىمىزگە ياخشى ئۈلگىسەن. سەزگۈرلۈك، قەيسەرلىك، چاققانلىق، قەيسەرلىك، ماھىرلىق بىرلەشكەن ئوفتىسرلىرىمىز كۆپ ئەمەس، خەير، بالام پىكىرىڭنى رەئىسكە ئېيتىمەن. دۈشمەنگە ئومۇميۈزلۈك ھۇجۇم باشلاش ئالدىدا تۇرۇۋاتىمىز، بۇ بىر ھەل قىلغۇچ جەڭ، غەلبە تىلەيمەن، ئەمىسە خەير خوش!

نۇرى چىقىپ كەتكەندىن كېيىن، ئىسھاقبېك ئالدىغا ئۇرۇش خەرىتىسىنى يېيىپ، ئەتە 5 - سېنتەبىر بولىدىغان ھۇجۇمنىڭ مەيدان ئورۇنلاشتۇرۇش ئەھۋالىنى يەنە بىر قېتىم قاراپ چىقتى: بىرىنچى ھۇجۇم يۇڭجىخۇغا بولاتتى، غۇلجا 2 - پولك بىلەن غۇلجا 4 - پولك 1 - باتالىيىن يۇڭجىخۇنىڭ غەربىدىن، تېكەس 1 - ئاتلىق پولكى باجياخۇنى ئىسكەنجىگە ئېلىپ يۇڭجىخۇنىڭ غەربىي جەنۇبىدىن، خۇيزۇ دېۋىيىنى غەربىي شىمالدىن، شىبە ئىسكادىرونى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

شىمال تەرەپتىن ھۇجۇم قىلىشى كېرەك. ھۇجۇم قىلىش ئۇنىڭ ئۈچۈن تولىمۇ كۆڭۈللۈك. ئون ئالتە يېشىدا قولغا قورال ئېلىپ ئەسكەر بولغىنىدىن تارتىپ، قىرىق ئۈچ ياشلىق گېنېرال بولغىچە ئۇ قانچە قېتىم ھۇجۇم قىلدى، قانچىلىك دۈشمەننى يوقاتتى؟ بۇ سانلار ئۇنىڭ يادىدا قالغىنى يوق. ئۇنىڭ يادىدا قالغىنى ھەقىتىمى ھۇجۇمدىن كېيىنكى غەلبە خۇشاللىقى. ئۇ بۇ خۇشاللىقلار ئۈچۈن تولىمۇ جىق قۇربان - بەدەل تۆلدى. ئۇلۇغچات ناھىيىسىنىڭ جىغىن يېزىسى سىمخانىدىن باشلانغان ھايات سەپىرى ئۇنى ئون ئالتە يېشىدا چوڭىيىش قەبىلىسىگە بەگ، چېگرا ئەترىتىگە باشلىق قىلىپ، زالىم ھۆكۈمەت ياكى زېڭىش ئۈچۈن چېگرا ساقلاتقۇزدى. ئۇ نۇرغۇن باندىتلارنى تۇتۇپ بەردى. كېيىن سوۋېت ئىتتىپاقى ئۇنىڭغا ھاياتىنىڭ باشقا يوللىرىنى كۆرسەتتى. ئۇ ھاياتىنىڭ توغرا يېڭى يوللىرىنى چۈشەندى. ئۇنىڭ قەلب تۆرىدىن زۇلۇم تارتقانلارغا بولغان ھېسداشلىق، غەمخورلۇق ئورۇن ئالدى. ئۇ ھاياتىنىڭ ئۇلۇغلىقىمۇ مانا شۇلارنىڭ ھالىغا يېتىش ئىكەنلىكىنى چۈشەندى. بۇ چۈشەنچىسىنى ھەممە ئىشقا ئۆلچەم قىلدى. لېكىن مىڭلىغان ھالال نىيەت ئادەملەرنىڭ ئالدىنقىسىدەك ئۇمۇ ئالدىندى. زالىم شېڭ شىسەيگە لۈيجاڭ بولۇپ سادىقلىق بىلەن جەڭ قىلىپ، ئۇنىڭ خەتەرلىك دۈشمەنلىرىنى يوقىتىپ بەردى. بۇنىڭ ھېسابىغا ئۇ شېڭ دۈبەندىن مۇكاپات، مەرتىۋە تەلەپ قىلىمىغانىدى. ئۇ جاپاكەش خەلقىم مەندىن رازى بولدى دەپ ئويلىدى. نەتىجە تەتۈرچە بولدى. ئۇ بىر قانخورنىڭ قاتىللىقىغا ياردەم بەرگەن ئادەم بولۇپ قالدى. ئاخىر ئۇ قاتىل ئۇنىڭ ئائىلىسىنى، ئۆزىنى يوقىتىش كويىغا چۈشكەندىلا، خەلقىگە قايتىدىن ياخشىلىق قىلىش نىيىتىگە كېلىپ سوۋېت ئىتتىپاقىغا قېچىپ كەتتى. ئۇ دۈشمەن شېڭ شىسەي ئىكەنلىكىنى بىلگەندىن كېيىن، ئۆزىگە ئوخشاش نەپرەتلى زورلار بىلەن بىللە مۇشۇ دۈشمەننى يوقىتىپ، جاپاكەش خەلقىگە بەخت يارىتىشقا قەسەم ئىچتى. شېڭ شىسەي تاشقورغان، پامىر ئېگىزلىكىدىمۇ تاجىك، قىرغىزلارغا كۈن بەرمىدى. بۇلاپ - تالدى. ئون توققۇز مىڭدىن سەل ئارتۇق خەلقى بار چارۋىچىلارنىڭ 1940 - يىلدىكى بىر يۈز سەكسەن مىڭ تۇياق قويى 1942 - يىلىغا كەلگەندە ئوتتۇز مىڭغا چۈشۈپ قالدى. خەلق جېنىدىن تويدى. ھايات ئىزدىگەن ئەزىمەتلەر ئىسھاقچىكە تىزلا ئەگەشتى. 1943 - يىلىنىڭ بېشىدا سوۋېت يېرىگە قېچىپ بارغان يەتتە يۈزدەك سەرگەرداننى ئۇيۇشتۇرۇپ ھەربىي تەلىم - تەربىيە ئېلىپ باردى. شۇ يىلى بەشىنچى ئايلاردا ئاقچى، قۇلانتاغ ئەتراپلىرىغا كىرىپ قوزغىلاڭ كۆتۈرۈش تەييارلىقىنى قىلدى. لېكىن قانات ئىسىملىك خائىن چېقىپ قويۇپ بىر قېتىم زەربىگە ئۇچرىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇ 1943 - يىلىنىڭ 9 - ئېيىدا تاشقورغانغا يەنە كىردى. كارۋانشاھ، غوپۇر قاسىم شېرىپبېك، مەھەممەت ئەيسا قاتارلىق ئەزىمەتلەر بىلەن تاشقورغان «ئازاتلىق تەشكىلاتى» قۇردى 1944 - يىلى 5 - ئايدا بىر يۈز يىگىرمە كىشىلىك تاجىك پارتىزانلىرىنى تەشكىللىدى. ئۇلار گومىنداڭ ماشىنىلىرىغا ھۇجۇم قىلىپ، ئون تاغار ئاشلىقئالتە دانە مىلتىق غەنىيەت ئالدى. 1944 - يىلى 12 - ئايدا ئۇ بۇ يەردىكى ئىشلارنى ھەمراھلىرىغا قالدۇرۇپ، سەكسەندەك پارتىزاننى باشلاپ ئۆزى سوۋېت ئىتتىپاقىغا قېچىپ كەتكەن جاي غۇلجا شەھىرىدە قوزغالغان ئىنقىلاپقا قاتنىشىش ئۈچۈن بۇ يەرگە كەلدى.

شۇنىڭدىن بېرى ئۇ نۇرغۇن جەڭلەرنى كۆردى، نۇرغۇن دۈشمەننى يوقاتتى. ئۇ خەلقنىڭ خۇشاللىقىنى كۆرۈپ چەكسىز خۇشال بولدى. ئۇنى ئەڭ خۇشال قىلغان ئىش ئۆزىنى ئىنقىلاپقا بېغىشلىغان، ئىستىقبال مەنزىرىسىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرەلەيدىغان رۇردەك ياشلارنىڭ كۆپىيىۋاتقانلىقى ئىدى.

مانا ھازىر شىنجاڭنىڭ ھەممىلا يېرىدە بۇ خىل ياشلار چۇقان كۆتۈرمەكتە. ئۇ بايىلا قولغا تەگكەن خەتنى ئېچىپ ئوقۇشقا باشلىدى، خەت تاجىك يىگىت كارۋانشاھتىن كەلگەنىدى: «... شۇنداق، بىز قەسەملىرىمىزگە ئەمەل قىلماقتىمىز. 8 - ئاينىڭ بېشىدا قۇربانوف بىر ئىزۋوت ئەسكەر بىلەن غۇلجىدىن كېلىپ بىزگە قوشۇلدى.

پارتىزانلىرىمىز ئىككى يۈزدىن ئېشىپ كەتتى. بىزنىڭ تاغدىن چۈشۈپ شەھەرلەرگە ھۇجۇم قىلىدىغان ۋاقتىمىز كەلدى. گومىنداڭنىڭ ھەممىلا يەردە ئەسكىرى بولغىنى بىلەن يۈركى پوك - پوك، توشقاندىنمۇ قورقۇنچاق، غۇلجا، ئالتاي، چۆچەكلەردىكى مەغلۇبىيىتى ئۇنى تېخىمۇ يۈركى ئالدى قىلىپ قويۇپتۇ. بىزدىن تولىمۇ قورقىدۇ. ئوغرىنىڭ يۈركى پوك - پوك بولىدۇ ئەمەسمۇ. ھايتلا دېسەك پۈتۈن خەلق قوزغىلىدىغاندەك قىلىدۇ. شۇڭا بىز يۈرۈش قىلىشنى باشلىۋەتتۇق. سوۋېتتىن كەلگەن مەسلىھەتچى غۇلامجان تۆرە بىزنىڭ شىرىنپېك، لەشكەر، زاھىرزىلار سەكسەن نەپەر

پارتىزاننى باشلاپ تاشقورغانغا، مەن كارۋانشاھ، ئىلتىۋىلا، غەربىشاھ ئۈچىمىز يىگىرمە بەش نەپەر پارتىزان بىلەن تاغارمىغا، مەھەممەت ئەيسا، ئابدۇمەلىكلەر ئوتتۇز نەپەر پارتىزان بىلەن سۇ بېشى داۋىنىغا، تاشتۆمۈر، ئوسمانلارمۇ ئوتتۇز نەپەر پارتىزان بىلەن بۇلۇڭكۆلگە ھۇجۇمغا ئۆتكەندۇق. ئوبولقاسىم يىگىرمە يەتتە نەپەر پارتىزان بىلەن يەكەن يېڭىسار يولىنى توسۇشقا ماڭغانىدى. مۇشۇ 1945 - يىلى 8 - ئاينىڭ 15 - كۈنى بىز ئومۇميۈزلۈك ھۇجۇمغا ئۆتتۇق. تاشقورغاندىكى گومىنداڭ ئەسكەرلىرى ئىشتانېغىنى چىگىشكىمۇ ئۆلگۈرمەي ھەممىنى تاشلاپ چېچەكلىك

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

داۋىنىغا قاچتى. بىز نۇرغۇن قورال، ئوق - دورىغا ئىگە بولدۇق. دەپتەر پونكىتىدىكى قىرىق نەپىرى پاكىستانغا، قالغانلىرى يەكەن، قەشقەر تەرەپلەرگە قېچىپ كەتتى. سۇ بېشى داۋىنىدىن باشقا زاستاپلار شۇن كۈنلا ئىشغال قىلىندى. 16 - چىسىلا سۇ بېشى زاستاپتىكىلىرىمۇ ئوپالنىڭ ئەللىك كېلومىتىر نېرىسىدىكى بوستانتېرەككە قاچتى. گومىنداڭ دېگەن قېچىشتىن باشقىنى بىلمەيدىكەن ئاكا! چېچەكلىك داۋىنىدىلا ئۈچ كېچە - كۈندۈز جەڭ بولدى. تۆتىنچى كۈنى ئۇلارمۇ قاچتى. نەگە دېمەمسىز، شېمالدا ئوپالغا، شەرقىي شىمالدا ئاق دالاغا قەدەر چېكىنىپ قاچتى. دۈشمەننىڭ يىگىرمە ئۈچ نەپىرى ئۆلدى، توققۇز نەپىرى يارىدار قىلىندى. ئىككى يۈز يىگىرمە يەتتە دانە مىللىتى، بىر دانە ئېغىر پىلىموت، ئۈچ دانە قول پىلىموت، بىر يۈز يىگىرمە يەتتە يىشەك ئوق قولغا چۈشتى. يەنە بۇلاپ ماڭغان قويدىن ئۈچ يۈز نەچچە تۇياق، تۆگىدىن ئوتتۇز ئالتىنى قايتۇرۇۋالدۇق. بىزدىن ئۈچ يىگىت قۇربان بولدى.

8 - ئاينىڭ 27 - كۈنى بىز تاشقورغاندا ۋالىي مەھكىمە، ھاكىم ئىدارە، ساقچى ئىدارىلىرىنى قۇردۇق. پارتىزان قوماندانلىق شتابىنىمۇ تولۇقلاپ قايتىدىن قۇردۇق. غولامخان تۆرە قوماندان، پىچىپ كارۋانشاھ ئورۇنباسار قوماندان بولدۇم. مادايوف سىياسىي ئورۇنباسار، سوۋېتلىك ئەبەيدۇللا مەخسۇم مەسلىھەتچى بولدى. تاجىك ئاتلىق پولكى، قىرغىز ئاتلىق پولكى قۇردۇق. تاجىك ئاتلىق پولكىنىڭ كوماندىرى لەشكەر، ئورۇنباسارى ئابدۇراخمان، كومىسسارى ئابدۇرۇسۇل. قىرغىز پولكىنىڭ نامىنى «ئىسھاقبېك غالىبىيەت پولكى» دەپ قويدۇق. كوماندىرى ھاكىم، مۇئاۋىنى ئوبۇلقاسىم، كومىسسارى ئەيسا، ھەر پولكتا ئىككىدىن ئىسكادىرۇن بار. بىر پولكتا ھازىرچە ئىككى يۈزدىن كۆپرەك جەڭچى بار، تاشقورغاندا ئىككى يۈزدىن كۆپ ياشلارغا ھەربىي تەلىم - تەربىيە ئېلىپ بېرىۋاتىمىز. قەشقەر، يىڭىسار، يەكەن، قاغىلىق بىزنىڭ ئەمدىكى ھۇجۇم نىشانىمىز. لېكىن دۈشمەنمۇ ئۇخلاپ ياتقىنى يوق. دۈشمەن مۇداپىئەدە، لېكىن كۈچلۈك. ۋەزىپىمىز تولۇمۇ ئېغىر. دۈشمەن ئەسكەرلىرى ھەممىلا يەردە بىزنى كۈتۈپ تۇرماقتا؛ قەشقەر، يىڭىشەھەردە 12 - دىۋىيە قوماندانلىق شتابى بىلەن 34 - پولكى بار، ئاتلىق 1 - دىۋىيىنىڭ 3 - ئاتلىق پولكىمۇ شۇ يەردە. خوتەندە 12 - دىۋىيىنىڭ 35 - پولكى، يەكەندە 12 - دىۋىيىنىڭ 36 - پولكى، ئاتلىق 1 - دىۋىيىنىڭ 2 - پولكى، چەرچەندە 2 - دىۋىيىنىڭ 6 - پولكى بار. ئۇنىڭدىن باشقا، قەشقەر، يەكەن، خوتەنلەردە ئۈچ يۈز ئاتىمىش نەپەردىن كۆپ تىنچلىق ساقلىغۇچى قوراللىق ئەسكىرى بار (جاسۇسلىرى بۇنىڭ سىرتىدا). ئاقسۇدىكى پارتىزانلار باي، كۈنشەھەرلەرنى ئىگىلىگەندىن كېيىن دۈشمەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پاراكەندە بولۇپ قېچىشنىڭ كويىغا چۈشۈپتەك. ئاكا، سىلەر قاچانمۇ كېلەر سىلەر. مەن سىز بىلەن قەشقەردە، ھېيتگاھنىڭ ئالدىدا قۇچاقلىشىپ كۆرۈشۈشنى ئارزۇ قىلىمەن. بىز ھۇجۇمغا ماڭدۇق، ئامان قالسام، پېقىر كارۋانشاھ ئاكىسى گېنېرال ئىسھاقبېك بىلەن ئۆز بايرىقىمىز لەپىلدەپ تۇرغان سۈزۈك ئاسمان ئاستىدا قۇچاقلىشىدۇ. ئاللا تائالا بىزنى شۇكۈنلەرگە يەتكۈزگەي...»

- يارايىسەن، ئەزمەت كارۋانشاھ! - دېدى گېنېرال خەتنى ئوقۇپ بولۇپ، - بىزچوقۇم كۆرىشىمىز، سەن ئارزۇ قىلغاندەك كۆرىشىمىز!

داخىيەنزىدىكى قوماندانلىق شتاب پېلىنداڭغا ئورۇنلاشقان، ئۈچ قەۋەت ياغاچ، تاش - توپا بىلەن يېپىلغان يەر ئاستى ئۆيىگە ئايرۇپىلان تاشلىغان بومبا، مىنامىيوت، زەمبىرەك ئوقلىرىمۇ زىيان - زەخمەت يەتكۈزەلمىدى. شتابقا پولكوۋنىڭ قېيۇمبەگ غوجام كىرىپ چاس بەردى.

- كېلىڭ، يىگىت! - دېدى ئىسھاقبېك تولىمۇ گۈزەل، ھەربىي كىيىملىرىمۇ قالتىس ياراشقان يىگىرمە نەچچە ياشلىق پولك كوماندېرىغا زوق بىلەن قاراپ، - ئۇيغۇر يىگىتلىرىنىڭ گۈزەللىرى جىڭغا توپلانغان ئوخشىماسلىرى، بايىقى نۇرىمۇ، سىزمۇ بىر - بىرىڭلاردىن قېلىشمايدىغان گۈزەل يىگىتلەردىن، خۇدايىم گۈزەلگە ئامراق بولسا سىلەرنى ئوقتىن ئاسرايدۇ!

- گېنېرال، خۇدايىم سىزنى ئاسرىسۇن، بىز ئۇيغۇرلاردىن گۈزەللەر جىق بولغىنى بىلەن، سىزدەك ھەربىي بىلىمى بار قوماندانلار يوق ئەمەسمۇ، بىزگە لازىمى چاپايوفلار ئەمەس، سوۋۇروف، كوتوزوفلاردەك، ژۇكوف، ۋاسىلىۋسكىيلاردەك، جۇدى، پېڭ دېخۇەيلەردەك قوماندانلار!

- غوجام، بىزدىن رەنجىگەن ئوخشىماسىز؟

- بەزىلەر جىڭ سوقۇشىغا غېنى باتۇر قوماندانلىق قىلىشى كىرەك، دەپ چۇقان كۆتۈرمەكتە، گېنېرال!
- چۈشەندىم، چۈشەندىم! - دېدى ئىسھاقبېك كۈلۈپ قويۇپ، - ئۇرۇش غەلىبە قىلغاندىن كىيىن مەن ھەممە ھوقۇقنى ئۆتكۈزۈپ بىرىمەن، مەن چويبالسان (1895 - 1952، مۇڭغۇلىيە خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ مارشالى) بولاي دېيەيمەن! خەلق زۇلۇم كۆرمىسە، ھەممە مىللەت ئەمگەكچىلىرى ئادەمدەك ياشسا، سوۋېت ئىتتىپاقىدىكىدەك تۇرمۇش پاراۋان، مىللەتلەر باراۋەر، ئىلىم - پەن تەرەققىي قىلغان جەمئىيەت بولساڭىز نىسلا ئارزۇ قىلىمەن، غوجام!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- بىزمۇ شۇ، - دېدى غوجام ئۇلۇغ - كىچىك تىنىپ قويۇپ، - مەن بىر باي بالىسىمۇ شۇ. ئەمما بىز زۇلۇمغا قارشى. گومىنداڭ بىزنى ئادەم قاتارى كۆرمىدى، ئېلىۋەتكەن تىرىقچىغا ئىلمىدى، ئەمگەكچىلەرنى بۇلاپ تالدى، زار-زار قاقشاتتى. بىز شۇ ئېزىلگەنلەرنىڭ مەنپەئەتىنى دەپ قولىمىزغا قورال ئالدۇق. سىزمۇ، مەنمۇ ياشاشنىڭ مەنىسىنى چۈشىنىمىز. ئەمگەكچىلەرنىڭ ئۆزىگە ئۆزى خوجايىن بولۇشى ئۈچۈن كۆرەش قىلغاندىلا ھايات مەنىلىك بولالايدۇ. ئەمگەكچى دىگەن ئۇيغۇر، قازاق، قىرغىز، تۇڭگان، قالماق، شىبە، ئۆزبېك، تاتار، خىتايلارنىمۇ ئۆزىچىگە ئالدى. شۇنداقمۇ، گېنېرال؟

- توغرا، توغرا ئېيتتىڭىز، غوجام. گومىنداڭدىن ئەسەر چۈشكەن خەنزۇ ياشلارمۇ بىز تەرەپتە تۇرۇپ گومىنداڭغا ئوق ئاتماقتا. نۇرغۇنلىرى قۇربان بولىدىغۇ ئىنقىلاپ مىللەت ئايرىمايدۇ. گېرمانىيە كوممۇنىستلىرى سوۋېت ئىتتىپاقى تەرەپتە تۇرۇپ، ئۆز مىللىتى گېرمانىيە فاشىستلىرىغا ئوق ئاتىغۇ. ئىتالىيەدىمۇ شۇنداق بولدى. مىللەتچىلىك ئىنتايىن يامان ئەيىپ، ھەتتا جىنايەت. شېڭ شىسەي، مونۇ گومىنداڭ ھەممىگىلا ئۆز مىللىتىنىڭ پايدىسىنى ئۆلچەم قىلىدۇ. شۇڭا خەلقنىڭ نەپرىتىگە يولۇقتى غېنى باتۇرمۇ ھەقىقىي باتۇر، لېكىن ئۇ قوماندان بولۇشقا لايىق ئەمەس. بۇنى ئۆزىمۇ نەچچە قېتىم ئېيتقان.

ئۇلار ئۇزاق مۇڭداشتى. ئىسھاقبېك ئاخىردا قېيۇمبەگ غوجامنى ئۈزىتىپ چىقىپ:

- زادىلا ئۇيغۇم كەلمىدى، ھۇجۇم باشلاشقا تېخى يەنە ئالتە-يەتتە سائەت بار، ئۇخلىۋېلىڭ، سىزنىڭ

1 - باتالىيونىڭىزنىڭ ۋەزىپىسى ئېغىر. قارا پوتەي ئېلىنىمىسا جىڭغا كىرمەك قىيىن. قارا پوتەينى پارتىلىتىش نۇرىنىڭ ئۈستىگە چۈشتى. ئۇ ھەرگىز ئۆزى گرانات ئېلىپ پارتىلاتقىلى بارسۇن. ئۇنىڭغۇيۇرۇق بېرىڭ، ئۇ قوماندانلىق ماھارىتىنى ئۆستۈرۈشى كىرەك! - دەپ ئالاھىدە تاپشۇردى.

ئىسھاقبېكنىڭ ئۇيغۇسى قاچقان. ئۇ يېتىپ باقتى، ئۇيغۇسى كېلىدىغاندەك ئەمەس، ئۇ كىتاپ ئوقۇسا ئۇخلاپ قېلىشقا ئادەتلەنگەن، ئۇ «بولشېۋىكلار پارتىيىسىنىڭ تارىخى» ناملىق كىتاپنى يىنىدىن ئايرىمايدۇ. مانا ئۇ شۇ كىتاپنىڭ قاتلانغان بېتىنى ئاچتى، ئوقىدى، كىتاپنىڭ ئېغىر جۈملىلىرى ئۇنىڭغا تېخىمۇ ئېغىر بولۇپ تۇيۇلدى. ئۇنىڭ خىيالىنى ئالدىدا بولغان جەڭ ئۆزىگە قارىتىۋالغانىدى. ئۇ خىيال ئېكرانىدا بولغۇسى جەڭنىڭ بىرىدە ئومۇمى مەنزىرىسىنى، بىرىدە ھەربىر لىنىيىسىنىڭ يىمىرلىشى، دۈشمەن جەسەتلىرى، ئۆز ئەسكەرلىرىنىڭ قۇربان بۇيۇلىرىنىمۇ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كۆز ئالدىغا كەلتۈرەتتى. قارا پوتەي ئۇنىڭ خىيال ئىچىرىسىدا دائىم پەيدا بولاتتى. ئۇ يەر دۈشمەن گېنېرالى گۈچىنىڭ بىرىنچى مۇشتۇمى، ئۇنىڭ نەزىرىدە «باندېت» لار بۇ بىلىنچىلىك ئىنسىدىن ھەرگىزمۇ بۆسۈپ ئۆتەلمەيدۇ. ئۇلار 1944 - يىلىنىڭ ئاخىرىدىن باشلاپلا مۇداپىئە ئىستېھكاملىرىنى قۇرۇشقا كىرىشكەن، جىڭ دەرياسىنىڭ غەربى، داخىيەننىڭ شەرقى ئارىلىقىدىكى ساسەننى، يۇڭجىخۇ، باجىياخۇلارنى ئاساس قىلىپ

1 - سەپ ئىنسىنى، جىڭ دەرياسىنىڭ تەبىئىي توسۇقلۇق شارائىتىدىن پايدىلىنىپ 2 - ئىنسىنى، جىڭ بازىرىنى چۆرىدەپ 3 - ئىنسىنى قۇرۇپ چىققاندى، ھەرقايسى مۇداپىئە لىنىيىلىرى يەر ئاستى بىلىنداز ۋە پوتەيلەر بىر - بىرىگە گىرەلەشكەن، ئاكوپلار بىر - بىرىگە تۇتاشقان، ئوق ئېتىشقا توسقۇن بولىدىغان ئۆيلەر تۈزلەنگەن، دەرەخلەر كېسىلگەن، كۈچلۈك ئوق كۈچى تورى شەكىللەنگەن، جىڭ بازىرىنىڭ ئەتراپىنى كەڭلىكى ئىككى مېتىر، ئېگىزلىكى تۆت مېتىر، چوڭقۇرلۇقى ئىككى مېتىر خەندەك ئايلىنىدۇرۇپ خەندەكنى سۇ بىلەن تولدۇرۇۋەتكەن، خەندەك سىرتىغا مىنا كۆمگەن. بۇنىڭدىن باشقا، جىڭنىڭ شەرقىدىكى تاشيول، ھارۋا يوللىرى بويلىرىدىكى قاراتۇمشۇق، قۇمبۇلاق، كۆلۈتەڭ، توغراقچازا ئوخشاش جايلارغىمۇ قوشۇن ئورۇنلاشتۇرۇپ، قورغان ياساپ، تېلېفون تورى پەيدا قىلىپ مۇداپىئە دائىرىسىنى كېڭەيتكەندى. گېنېرال گۈچى «ئىلى ئوغرىلىرى جىڭدىن ئۆتەلمەيدۇ!» دەپ نۇرغۇن جار سالغان. گېنېرال جۇشاۋلياڭ بىلەن رەئىس ۋۇجۇڭشىن بۇنىڭغا تولۇق ئىشەنگەن. ئۇلار نەنجىڭغا: «ئوغرىلار غۇلجىدىن ئىككى يۈز يەتمىش ئۈچ كېلومېتىر شەرقىدىكى جىڭ دەرياسىدىن ھەرگىز ئۆتەلمەيدۇ، جياڭ ۋېيۈەنجاڭ خاتىرجەم بولسۇن!» دەپ تېلېگراممىمۇ بەرگەن. يۇقىرىقى ئىشلارنى بىچارە پۇقراغا قىلدۇرغان. بىر يىلدىن بېرى ئالۋان - ھاشارنىڭ كۆپلۈكى، سېلىقنىڭ ئېغىرلىقىدىن پۇقرالارنىڭ ئۇھ دېگۈدەك ھالى قالمىغان. پۇقرا جان ساقلاش ئۈچۈن ئۆي - ۋاراقلىرىدىن ۋاز كېچىپ چۆللەرگە، تاغلارغا، نۇرغۇنلىرى ئازاد رايون تەرەپكە قېچىپ كەتكەن. پۇقرادىن ئىگىلىگەن ئەھۋاللار، رازۋېدكىچىلارنىڭ ئىگىلىگەنلىرى قوشۇلۇپ گېنېرالنىڭ ئالدىدا جىڭ مۇداپىئەسى توغرىسىدا ئېنىق، توغرا ۋە ئىشەنچلىك ماتېرىيال پەيدا قىلغان. دۈشمەن ئەھۋالىنى ئېنىق بىلگەندىن كېيىن، قوماندانلىق شىتاب ھۇجۇم قىلىشنىڭ ئېنىق ۋە ئىشەنچلىك پىلانىنى تۈزۈپ چىققان. ئالتە مىڭ كىشىلىك مۇداپىئەنى تۆت مىڭ كىشىلىك ھۇجۇمچى قوشۇن ۋەيران قىلىشى كېرەك، تەلتۆكۈس ۋەيران قىلغاندىلا بۇ غالىب ئارمىيە مۇشۇ بەرىكەتلىك 1945 - يىلى ئۆز بايرىقىنى شىنجاڭنىڭ ھەممە جايلارىغا قاديلايدۇ. گەرچە بۇ غەلبە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

2- دۇنيا ئۇرۇشىدا ياۋرۇپا، ئاسىيا، ئافرىقا ۋە ئوكيانىيە قىتئەلىرىدە بولغان زور ئۇرۇش غەلىبىلىرىگە سېلىشتۇرغاندا يالقۇننىڭ ئۇچقۇنى، دەريانىڭ ئېرىقىدەك كىچىك بولسىمۇ، ئەركىنلىك ۋە ھۆرىيەتكە تەشنا مىللەتلەر ئۈچۈن ئۆز تارىخلىرىدىكى تەڭداشسىز چوڭ ۋەقە. ئۇلار مۇشۇنداق بىر كۈن ئۈچۈن نەچچە ئون يىل، ھەتتا ئەسىرلەپ قان تۆكۈپ، قۇربان بېرىپ كەلگەن...

ئۇ سائىتىگە قارىدى. نۇرغۇن خىيال، مۇلاھىزىلەر ئۇنى چارچاتقاندى. ئۇ يېرىم سائەت ئۇخلىۋاپتۇ. ئۇ يېنىدا تىك تۇرغان ئادىۋانتقا:

- شتاب باشلىقى كىرسۇن! - دېدى.

رۇس يىگىت ئىشىكتە پەيدا بولدى. ئىسھاقىيەك سائىتىگە قاراپ قويۇپ:

- يۇڭجىخۇغا ھۇجۇم سىگنالى بېرىلسۇن! - دەپ بۇيرۇق بەردى.

سەگەك، قوراللىرىنى بەتلەپ يېتىشقان جەڭچىلەر ئاسماندا ئۈچ دانە ئوت ئوق پەيدا بولۇشى بىلەنلا دۈشمەن ئىستېھكاملىرىغا ئوق ئاتتى، بۇ پەيتىنى تەقەززالىق بىلەن كۈتۈشكەن جەڭچىلەر «ھۇررا» ۋارقىرىشىپ تاڭ - تۈڭ، گۇمباڭ - گۈلدۈر ئاۋاز چىقىرىپ جۇڭغار دالاسىنىڭ يۇلغۇنلىرى ئارىسىدا ئۇخلاپ ياتقان ياۋايى ھايۋانلارنى ئۈرگۈتۈپ ھۇجۇم باشلىۋەتتى. مىنامىيوتلار دۈشمەن پوتەيلىرىنى چاڭ - توزاڭغا ئايلىندۇرۇپ، سەھەر ئاسمىنىدا قويۇق بۇلۇتتەك تۇمان پەيدا قىلدى، دۈشمەن ئاكوپلىرىغا يېقىنلاپ بارغان غۇلجا 4 - پولىك 1 - باتالىيوننىڭ يىگىتلىرى بەس - بەس بىلەن دۈشمەن ئاكوپلىرىغا گىرانات تاشلاپ، دۈشمەنلىرىنىڭ «ئەييا» لىرىنى ئاڭلاپ شادلىنىشتى. ئۈچ تەرەپتىن ئېتىلىۋاتقان مىنامىيوت، پىلىموت، مىلىتىق ئوقلىرى يۇڭجىخۇ مۇداپىەسىنى بىتچىت قىلىۋەتتى. چۈشكە يىقىن دۈشمەن مۇداپىئە لىنىيىسىنى تاشلاپ باجىاخۇغا يېقىندى. نۇرى بىرىنچى بولۇپ دۈشمەن ئاكوپلىرىغا كىردى، توپىغا مىنىپ ياتقان جەسەتلەر، كۆيۈۋاتقان بېلىنداز ياغاچلىرى، پاچاقلىغان پىلىموتنى قۇچاقلاپ دۈم ياتقان، قانغا بويالغان كۈل رەڭ ماتا كىيىم كىيگەن دۈشمەن ئاتقۇچىلىرىنى بىرىنچى بولۇپ ئۇ كۆردى. ئۇنىڭ يېنىدا يۇرۇتلۇقى زىخۇللا ئىسىملىك يىگىت پەيدا بولدى - دە، جان ئۈزۈمگەن بىر ئەسكەرگە مىلىتىقنى تەڭلىۋىدى؛

- ئوق زاپا قىلما! - دېدى نۇرى قولىنى كۆتۈرۈپ، بىرئەسكەر ئونغا يېقىن ھالى قالغان، تىترەپ تۇرغان

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

دۈشمەن ئەسەرلىرىنى ھەيدەپ كەلدى.

- قىرغۇچىمىز، كوماندىر باتالىيون!

- ياق سېنىڭ ئاتىدىغىنىڭ بۇلار ئەمەس! ئاۋۇ ياقتا! - ئۇ باجياخۇنى كۆرسەتتى.

يۇڭجىخۇدا بولغان جەڭ خۇددى ئويۇنچۇقتەكلا، جەڭچىلەر پۇخادىن چىقىمىغانىدى. ئۇلار قاچقان

دۈشمەنلەرنى قوغلاپ يوقىتىۋاتقان تېكەس 1 - ئاتلىق پولكىغا ھەۋەس قىلىشتى.

- ئۆز قولۇم بىلەن بىرىنىڭ يۈرىكىگە نەيزە سانجىيالىدىم!

- مۇشۇ ئۆلۈمتۈكلەر بىلەن جەڭ قىلدۇقما؟

- پوتەيلىرى قەغەزدىن ياسالغانمۇ نىمە، ئوق تەگسلا ئوت كېتىدىكەن!

- يۇڭجىخۇنى مىناميوتلار پاچاقلىدى. باجياخۇنى بىز ئالىمىز! - ئۆمىلەپ، توپىغا مىنىلىپ يۇڭجىخۇ

يېزىسىغا كىرىپ كىلىشكەن 1 - باتالىيون جەڭچىلىرى غەلىبىدىن كىچىكى چاقچاقلىرىنى باشلىۋەتكەنىدى.

1 - لىنىيە يىمىرىلىدى تېخى! - دېدى نۇرى روتا باشلىقلىرىغا كەچقۇرۇن، - بۈگۈن مۇشۇ يەردە دەم

ئالىمىز. 6 - چېسلا سەھەر باجياخۇغا ھۇجۇم قىلىمىز. ئۆيەر دۈشمەننىڭ ئەڭ مۇستەھكەم قورغىنى، ئۇ يەرنى ئېلىش

بىزنىڭ ۋەزىپىمىز. ھازىر قىلىدىغان ئىش ئىككى: بىرىنچىسى، ھۇشيار تۇرۇش، ئىككىنچىسى، ئوبدان دەم ئېلىش ئۇ

ھامان ئاشۇنداق قىسقا، يۇمۇرلۇق سۆز قىلاتتى.

ياغاچلار كۆيۈۋاتقان بىر دېھقان ھويلىسىدا يارىدار ئەسكەر ياتاتتى. نۇرى ئۇنى سوراق قىلدى:

- سەن نەدىن؟

- گۇچۇڭلۇق! - دېدى ئۇ ئۇيغۇرتىلىدا.

- يالغان سۆزلىمە، كۈلىنىڭ نەردىن دەيمەن؟

- بوۋام سەندۇڭلۇق، مەن شىنجاڭلىق!

- سەندۇڭغا كېتەمسەن؟

- ياق، مەن ساڭا ئەسكەر بولاي، مېنى ئۆلتۈرمىدىڭلار. بىزنىڭ گومىنداڭ ئەسەرلىرىنى ئۆلتۈرىدۇ!

تاڭ ئالدىدا باجياخۇغا ھۇجۇم باشلاندى: باجياخۇنىڭ ئەتراپى يۇلغۇن، چاتقال ۋە قۇم بارخانلىرى بىلەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلىنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قاپلانغان چۆللۈك. ئۇ غۇلجا - ئۈرۈمچى تاشيولىنىڭ جەنۇبىدا، جىڭ مۇداپىئەسىنىڭ ئالدىنقى سېپى. شۇڭا گېنېرال گۈچى بۇ يەرنىڭ مۇداپىئە تەييارلىقىنى پۇختا ئىشلىگەن. يۇلغۇنلار ئارىلىرى مىنالانغان، قۇم بارخانلىرى بىلەن پوتەيلەر ئۆپمۇ ئوخشاش ئىدى.

نۇرى تۈنۈگۈن چارلاش گۇرۇپپىسى ئەۋەتىپ، ئۇ يەرنىڭ ئەھۋالىنى يىپىدىن - يىڭىسىغىچە ئىگىلىگەن. ھۇجۇم قىلماق قىيىن، تولىمۇ ئىھتىيات، جەسۇرلۇق، پەم ۋە تۇيۇقسىز ھۇجۇم بولمىسا بولمايتتى نۇرى كوممىسار، شىتاپ باشلىقى ۋە روتىلارنىڭ كوماندىرلىرى بىلەن خەرىتە ئالدىدا ھۇجۇم پىلانىنى تۈزدى. ئالدىنقى سەپكە ھۇجۇمغا ئۆتۈشنى روتىلار تالاشتى، ئاخىر بۇۋەزىپە 4 - پولىك 1 - باتالىيوننىڭ 3 - روتىسىغا تاپشۇرۇلدى. روتا كوماندىرلىرى بىردەك يۇڭجىخۇنى ئېلىش ئۈچۈن دۈشمەننىڭ ئالدىنقى ئۈچ پوتىنىنى يوقىتىش كىرەك. بۇپوتەيلەرگە ئورۇنلاشقان پىلىموتلار تولىمۇ كۈچلۈك، شۇ پوتەيلەر يوقالسىلا، دۈشمەن ھودۇقدۇ دەپ قاراشتى، ئومۇميۈزلۈك ھۇجۇم ھالىتى شەكىللەندۈرۈپ، دۈشمەن ئوت كۈچىنى ئۆزىگە قارىتىپ، بەش كىشىلىك جەڭگىۋار ئەترەت ئەۋەتىپ پوتەيلەرنى بومبا بىلەن تۇيۇقسىز پارتىلتىش ئۇسۇلى تاللىۋېلىندى.

ئۇلار يەر تۈزۈلىشىنى ئىنچىكە تەكشۈرۈپ ھۇجۇمغا ئۆتىدىغان يوللارنى بىكىتتى. يېرىم كىچىدە ئۇلار جەڭچىلەرنى سەپكە تىزىپ سەپەرۋەرلىك يىغىنى ئۆتكۈزدى. مىللىتى پىلىموت، گىراناتلار بىلەن قوراللانغان، چىرايلىق، رەتلىك كىيىنگەن، كۆزلىرى چاقناپ تۇرغان روھلۇق يىگىتلەر باتالىيون كوماندىرى نۇرنىڭ زوقىنى قوزغىدى. ئۇنىڭ يادىغا ئوقۇغان كىتابلىرىدىكى ناپولېئون، سوۋۇروف، كۆتۈزۇف، ستالىنلار كەلدى. ئۇ ئۆزىنى تولىمۇ چوڭ ئىشقا - ئىنسانىيەتنىڭ تەقدىرىگە مۇناسىۋەتلىك چوڭ ئىشقا بېغىشلىغان ئۇلۇغ ئادەملەر قاتارىدا ھېسابلىدى. **زۇلۇم ۋە بالايىناپەت مەنبەسىنى يوقىتىش، ئۆز يېرىنى زالىملارنىڭ چاڭگىلىدىن قۇتۇلدۇرۇش ئۇلۇغ ئىش بولماي نىمە؟** ئۇ گەرچە كىچىككىنە بىر يېزىغا ھۇجۇم قىلىش بولسىمۇ، بۇ ئىش دۇنيادىكى تەڭسىزلىككە قارشى كۈرەشنىڭ مەزمۇنى بولغاچقا، نۇرى ئۈچۈن ئۇلۇغ ئىش ئىدى.

- خەلق، ۋەتەن بىزنىڭ قەھرىمانلىقىمىزغا موھتاج! - دېدى ئۇ دۆڭگە چىقىپ ۋارقىراپ. قۇربان بىرىشكە ئۆزىنى ئاتىغان مىڭلىغان ئوغلانى بولمىغان مىللەت مەڭگۈلۈك قۇل، خەلقىمىزنى قۇللۇقتىن خوجايىنلىققا كۆتۈرۈش ئۈچۈن جىنىمىز پىدا!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- جىنىمىز پىدا! - ئۆتەينىڭ جەنۇبىدىكى چەكسىز قۇملۇق بىر ئاجايىپ ئاۋاز بىلەن ئويغاندى. بۇ ئاۋاز

قەسەم، روھ ۋە پىداكارلار سىگنالى ئىدى.

- باجىياخۇنى ئىگىلەش ئۈچۈن دۈشمەننىڭ ئالدىنقى ئۈچ پوتىنى ۋەيران قىلىشىمىز كېرەك. بۇ ۋەزىپىنى

ئورۇنداشقا كىم تەييار، ئالدىغا چىقسۇن!

- مەن تەييار! - بىرىنچى بولۇپ زىخروۇلام نادىروف مىلتىقىنى چىڭ تۇتقان، بىلىگە قاتار گىرانات باغلىغان

ھالدا سەپتىن ئۈچ قەدەم ئالدىغا چىقتى.

- مەن!

- مەن!

كەينى - كەينىدىن ۋارقىرىش جەڭچىلەر ئالدىغا چىقتى. ئۈزۈلمەي چىققىلى تۇرىۋىدى، نۇرى ئوڭ قولىنى

كۆتۈردى:

- بولدى! بەشلا جەڭچى بولسا يىتىدۇ!

- مەن!

- مەن!

ئالدىغا چىققانلار ۋەزىپە تالاشتى. نۇرى ئۇلارغا زوق بىلەن بىر - بىرلەپ قاراپ چىقىپ:

- ئازادلىق ئۈچۈن بىر تامچە قېنىمىز قالغۇچە! - دېۋىدى، جەڭچىلەر بىردەك:

- ئاخىرقى بىر تامچە قېنىمىز، ئاخىرقى تىنىقىمىز ئازادلىق ئۈچۈن! - دەپ ۋارقىراشتى.

نۇرى نادىروفنىڭ ئالدىغا كەلدى:

- سىز كېيىن، باشقا ۋەزىپىگە...

- ماڭا ھاقارەت، مەن بىرىنچى بولۇپ ئالدىغا چىققانمەن!

نۇرى كىچىك ۋاقىتلىرىدا قىشلاقتامغا - بوۋىسىنىڭ ئۆيىگە چۈشكەندە بوۋىسىنىڭ بۇقويچىسى بىلەن بىللە

ئويناتتى. زىخروۇلامنىڭ دادىسى نۇرىنىڭ بوۋىسىنىڭ تاشقىرىقى ھويلىسىدا جۇۋاز ھەيدەيتتى. نۇرىنىڭ ھېلىمۇ

يادىدا: زىخروۇلام ئەڭ يامان كالىلارنىمۇ مەنلەيتتى. ئۆزىدىن ئىككى - ئۈچ ياشلار چوڭ قويچىنىڭ قورقماسلىقى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

شۇ چاغلاردا نۇرۇنى ھەيران قالدۇراتتى. مانا ھازىر نۇرى كوماندىر، زىخۇللام ئۇنىڭ جەڭچىسى !

- ماقۇل ئەمەس، بىرىگە نادىروف !

بەش يىگىت تاللاندى.

جەڭ بۇيرۇقى بىرىلدى. پۈتۈن باتالىون جەڭگىۋار ھالەتتە، 3- روتا. ئالدىنقى سەپكە ماڭدى. بەش يىگىت

مىلىتىلەرنى چىڭ تۇتۇپ، بەللىرىگە گىرا ناتلىرىنى باغلاپ، يەر بىغىرلاپ يىلان ئىزى قالدۇرۇپ دۈشمەن پوتىيى

تەرەپكە ئۆمىلەپ كەتتى. تاللانغان يىگىتلەرنىڭ ئۈچى زىخۇللامدەك قويۇپ دېھقان يىگىتلەر، بىرى نىلقىلىق قازاق

مالچىلاردىن، يەنە بىرى گىمنازىيىدە ئازراق ئوقۇپ مۇسابىقەلەر تىرە زاۋۇتىدا ئىشچى بولۇپ ئىشلەيدىغان

شەھەرلىك موزدۇزنىڭ ئالتىنچى ئوغلى. ھەممىسىلا دەرد تارتقان، غەزىپى كۈچلۈك نامرات بالىلىرى ئىدى.

نۇرنىڭ كۆڭلى بۇزۇلۇپ كۆزىگە ياش ئەگىۋىدى، ئۇ ئۆزىگە: «سەن كوماندىر، يېشىڭنى كىشىگە كۆرسەتمە!» دېدى

ۋە قاملاشقان قەددىن رۇسلاپ:

- ئېتىڭلار! - دەپ بۇيرۇق بەردى.

جىمجىت كېچە ئاسمىنى چاڭ - چۇڭ، قاراس - قۇرۇس، گۇمباڭ، تات - تات - تات قىلغان ئاۋازلار بىلەن

تېتىردى. گومىنداڭ قىسىملىرىنىڭ ئوقلىرى ئاسماندا ھەرخىل ئاۋازلار بىلەن ئۇچۇپ يۈرگەن ئوقلار ئادەملەرگە ئەجەل

سىگنالى بېرىپ، بىردە بېشىدىن، بىردە يېنىدىن ئۆتەتتى. بىردە بولسا ھەتتا ھېرىپ كېلىپ يېنىدىكى قۇملۇققا

«ۋىژ» قىلىپ چۈشۈپ توپا تۈزۈتاتتى... جەڭ دىگەندە ئىنسان خاھىشى ئەسقاتمايدۇ، پەم - پاراسەت، تەلەي

ئىگىلىرىلا ئامان قالالايدۇ. ئوقنىڭ كۆزى يوق، ئۇ ساڭا ھېچنېمىنى ئەسكەرتىپ ئولتۇرمايدۇ. دۈشمەن ئۆز

ھەيۋىسىنى كۆرسىتىش ئۈچۈن پۈتۈن قوراللىرىنى ئىشقا سېلىپ راسا ئېتىۋاتقان شۇ پەيتتە، بەش پىدائىي دۈشمەننىڭ

1- پوتىيىگە يىگىرمە مىتىردەك قالغانىدى. دۈشمەن زەربىدار ئەترەتنى بايقىغان. پوتەيلەردىن ۋىژلىداپ پىلموت

ئوقى چىقماقتا. «ئاناڭنى!» دېدى موزدۇزنىڭ ئوغلى غوپۇرجان گىراناتنىڭ يېپىنى چىشلەپ ئۈزۈپ نەق شۇ چاغدا

ئۇنىڭ پىشانىسىگە ئوق تەگدى. گىرانات ئۇنىڭ دومىلىغان گەۋدىسىدىن ئۈچ - تۆت مىتىر نېرىدا پىرقىراپ

ۋىژلىداپ «گۇم!» قىلىپ پارتىلىدى. غوپۇرجان قۇربان بولدى. قالغان تۆت پىدائىي قۇم دۆڭلىرىنى دالدا قىلىپ

ئىلگىرىلىدى. «ۋاي!» دېدى يەنە بىر يىگىت، «ئويىي!» دېدى قازاق يىگىت.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- بولمىدى، زىخۇل! - دېدى ساۋۇت ئىسىملىك دېھقان يىگىت ئېغىر ئىنجىقلاپ، - مەن بولالمىدىم!...

زىخۇللۇم يالغۇز قالغانىدى. ئۇنىڭ غەزىپى، نەپرىتى قەسەمگە ئايلاندى.

- تۆتكە ئون! ئۇنىڭنى ئۆلتۈرمىسەم! - ئۇ ئالدىدىكى يۇلغۇن دالدىسىغا قاراپ ئۆمىلىدى. ئەتراپىدا ئۇقلار

ۋىرلىماقتا، ئۇ بىردە دومىلاپ، بىردە ئېغىنلاپ دۈشمەن پوتىيىگە يېقىنلاشتى - دە، ئوق چىقىۋاتقان قارا تۆشۈكنى

چەنلەپ تۇرۇپ گرانات ئاتتى. «گۈم!» قىلغان ئاۋاز بىلەن تەڭ پوتەي ئاسمانغا چاڭ - توزان كۆتۈرۈپ يوقالدى.

ئىس - تۈتەڭ، چاڭ - توزان ئۇنىڭغا دالدا بولدى، ئۇ ئىككىنچى پوتەينىڭ يېنىغا باردى - دە، گراناتنى غەزەپ

بىلەن پوتەينىڭ ئوت چىقىۋاتقان تۆشۈكىگە ئاتتى، بۇ پوتەيمۇ «گۈم!» قىلغان ئاۋاز بىلەن يەردىن كۆتۈرۈلۈپ،

چاڭ - توزان، ئىس - تۈتەڭ ئارىسىدا يەر يۈزىدىن يوقالدى، ئاخىرقى پوتەيدىكى پىلموتچىلار ھودۇقۇپ پوتەيدىن

چىقىپ قاچتى، زىخۇللۇم ئاخىرقى گراناتنى ئاتتى، دۈشمەنلەردىن ئىككىسى يىقىلدى، قالغانلىرى قېچىپ يەنە

پوتەيگە كىرىۋالدى، ئۇلار زىخۇللۇمغا يامغۇردەك ئوق ياغدۇردى، ئۇقلار ئۇنىڭ بەدەنلىرىنى يالاپ، كىيىملىرىنى

تېتىپ ئۆتمەكتە. ئۇ ئالدىدىكى يۇلغۇننى نىشانلاپ سىكۇنتىرى يول ئۆزگەرتىپ ئۆمىلىدى. ئۇنىڭ سول پۇتى

سەزمىسى بولۇپ قالدى. جۇڭغار قۇملىرى ئۇيغۇر يىگىتىنىڭ قېنى بىلەن بويالدى، ئۇ بارغانسېرى ماغدۇرسىزلىنىشقا

باشلىدى. ئۇ يۇلغۇن دالدىسىدا سۇنايلىنىپ يېتىۋالدى. پوتەيدىن ئىككى دۈشمەن چىقتى. ئۇلار يەر بىغىرلاپ

زىخۇللۇم تەرەپكە كەلمەكتە. ئۇلار زىخۇللۇمنى تىرىك تۇتماقچى. ئۇلار زىخۇللۇمغا يىگىرمە مىتىردەك قالغاندا

زىخۇللۇم مىللىتىنى ئۇلارغا توغرىلىدى. «ۋاڭ» قىلغان ئاۋاز بىلەن بىر دۈشمەن يەردىن كۆتۈرۈلۈپ چىقىپ دۈم

چۈشتى. يەنە بىرى قاچماقچى بولۇۋىدى. زىخۇللۇمنىڭ ئوقى ئۇنىمۇ يەر چىشلەتتى.

غەربتىن كەلگەن توپ ئوقلىرى زىخۇللۇمنىڭ بېشىدىن ئۆتۈپ قۇم بارخانلىرى ئارىسىدا پارتىلىماقتا.

چاڭ - توزان، ئىس - تۈتەڭ ئەتراپىنى قاپلىدى. دۈشمەن پىلموتى يەنە سايىراپ كەتتى. زىخۇللۇم ئۆمىلەپ پوتەينىڭ

ئىچىگە كىردى. پۈتۈن زېھنى بىلەن پىلموت ئېتىۋاتقان ئىككى گومىنداڭ ئەسكىرى ئۇنىڭ كىرگىنىنى سەزمىدى.

ئۇ بىر پۇتقا تايىنىپ چەبدەسلىك بىلەن ئورنىدىن تۇردى - دە، مىللىتى پايىنكى بىلەن بىرىنىڭ بېشىغا ئۇردى.

دۈشمەن دۈم چۈشتى. يەنە بىرى زىخۇللۇمغا تاشلاندى. ئۇلار تۇتۇشتى. زىخۇللۇم كۈلرەڭ كىيىملىك ياش

ئەسكەرنى بېسىۋالدى - دە، كۈچلۈك قوللىرى بىلەن ئۇنىڭ كانىيىدىن بوغدى...

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پىلموت ئوقى توختاش بىلەنلا پۈتەيگە بىرىنچى بولۇپ نۇرى يىتىپ كىردى. نۇرى دۈشمىنى گىلىدىن بوغۇپ ھوشسىز ياتقان، قان، چاڭ - توزانغا مىلەنگەن زىخروۇلامنى يۆلىدى. ئۇنىڭ قوللىرىنى ئۆلۈكنىڭ گېلىدىن تەستە بوشتاتتى:

- يارايىسەن باتۇرۇم! ساڭا ئوخشاش جەڭچىلىرى بار كوماندىر ھېچقاچان يېڭىلىمەيدۇ. بۇ ئۇنىڭ كوماندىر بولۇپ قىلغان تۇنجى سوقۇشى. بۇنداق جەڭلەر تېخى ئالدىدا، بەلكى بۇنىڭدىنمۇ كاتتىلىرى ئۇنى كۈتۈپ تۇرۇۋاتقاندۇر. ئۇلار بىر قەدەم بولسىمۇ شەرققە ئىلگىرىلىدى. باجىياخۇ ئۇلارنىڭ. لېكىن دۈشمەن ئايروپىلانلىرى تىنىمسىز بومباردىمان قىلىپ ئۇلارغا ئارام بەرمىدى. دۈشمەن غەزەپلەنگەن. ئۇلار ھېلىدىن - ھېلىغا ئېرىدىكى پۈتەيلەردىن پىلموت، زەمبىرەك ئاتاتتى. باجىياخۇنى ئىگىلەپ تۇرۇش قىيىن ئىدى. نۇرى قۇربان بولغان تۆت جەڭچىنى بۈك يۇلغۇنلۇق دۆڭگە دەپنە قىلدۇرۇپ، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئارمىيە بايرىقىنى قاداپ قويدى. جەڭچىلار چۆل گۈللىرىنى ئەكىلىپ سەبداشلىرىنىڭ قەبرىلىرىنى چۈمكىدى. زىخروۇلام داخىيەزىگە داۋالانىشقا ئەۋەتىلدى. نۇرى كەچتە پۈلك شىتابىغا دوكلات بەرگەندە:

- نادىروف زىخروۇلام قەھرىمان، ئۇ بىزنىڭ جىڭغا ھۇجۇم قىلىشىمىزغا يول ئېچىشتا مۇھىم رول ئوينىدى. قارا پۈتەينى پاچاقلاپ چوڭ خىزمەت كۆرسەتتى! - دېدى.

- ئۇنىڭ قەھرىمانلىقى يۇقىرىغا مەلۇم قىلىندۇ. ئۇ قەھرىمان. سىنىڭ باتالىيىوڭدىن بىر قەھرىمان چىقتى، مۇبارەك بولسۇن! - دېدى پۈلك كوماندىرى قىيۇمبەگ غوجا نۇرىنىڭ مۇرىسىگە قولىنى قويۇپ.

نۇرى 7 - سىنتەبىرنى ئۆمۈر بويى ئۈنۈتمەيدۇ. ئۇ ئەڭ خەتەرلىك قورغان قارا پۈتەينى كۈل قىلغۇچى قەھرىماننىڭ باشلىقى. قارا پۈتەينى ئېلىش جېڭى ئۇنىڭ ھاياتىدىكى ئەڭ چوڭ ئىش. بىر كوماندىر ئۈچۈن ئۆز پىلانىنىڭ غەلبىسىنى كۆرىشتىنمۇ كاتتا بەخت بولامدۇ؟ ئۇ خۇشاللىقىدا ئۇ خۇشاللىقىدا جەڭچىلىرىنى بىرمۇ - بىر قۇچلاپ چىقتى. شۇ چاغدا ئۇ يېقىنلىرىنى يادىغا ئالدى. ئۇلارنى قۇچاقلىغۇسى كەلدى. دادىسى، ئىككىنچى بولۇپ باي قىزى زەينۇنە، ئاندىن كىيىن بەرا، ئاخىرىدا پەرخە يادىغا كەلدى. «زەينۇنە مىنىڭ ئۈچۈن شۇنچە مۇھىممۇ!» دەپ سورىدى ئۇ ئۆز - ئۆزىدىن، لېكىن بۇنىڭغا جاۋاپ بىرەلمىدى. ئۇ پەرخەنى ئويلىدى ئۇ يېقىندا ئۇنىڭ ئاقسۇغا ماڭغان ياردەمچى پارتىزانلارغا سانىتاركا بولۇپ كەتكىنىنى ئاڭلىدى. ئۆزىگە ئوخشاشلا پاجىئە،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

جەبىر - جاپادىن باشقىنى كۆرمىگەن قىزغا ئۇنىڭ ئىچى ئاغرىدى. ئۇنىڭ دادىسى، ئانىسى، ھەدىسى ئىنسانىيەتكە زادى نىمە زىيان سالدى؟ نېمە ئۈچۈن رەھىمسىز تەقدىرنىڭ جازالىرى شۇ بىچارە قىزغا كېلىدۇ - ھە!!! بىردىنلا پەرىخەنىڭ چىرايىنىڭ ئورنىنى يەنە زەينۇنەنىڭ يوغان، قاپقارا كۆزلىرى، ئاپئاق يۈزى، يېقىملىق ئاۋازى، سىلىق گەپلىرى ئىگىلىدى. زەينۇنە ھەر قانچە خاپا بولسىمۇ كۈلۈمسىرەلەيدۇ. سىلىق گەپ بىلەن كۈلۈمسىرەپ تۇرۇپ ئەپۇ سورىيالايدۇ. ئۇ گويا ياۋروپا كىتابلىرىدىكى ھېسسىياتلىق، رومانىك قىزلارنىڭ ئۆزى. پەرىخەچۇ؟ ئۇنى ھايات زەربىلىرى تىرىككەك قىلىپ ئۆستۈرگەن. ئۇ تىللاشقا، گەپ قىلغاندا قوپال - ئىشەك، ئىت، مۇناپىق دېگەندەك سۆزلەرنى ئىشلىتىشكە ئامراق. بۇ ئۇنىڭ جەمئىيەتتىن قوبۇل قىلغان مىجەز بولۇپ ۋۇجۇدىدا ئاينىۋاتقان ئەيىبى. لېكىن بۇ ئەيىبى يىرگىنچىلىك ئەمەس. ئۇ زەينۇنەگە سېلىشتۇرغاندىلا بايقىلىدىغان ئەيىبىچارە ئاسىيە ئابىستەيى نىمىلەرنى كۆرمىدى. بالىلىرى ئۈچۈن قىلچە كۆڭلى يوق ئابدۇمەر مىڭبېگىدەك قوپال، رەھىمسىز ئادەمگە توقال بولدى. قىزى ئۈچۈن ئۈرۈمچىدە سەرسان بولدى. نىلقا دۆربىلجىن كۈچىسىدا خورلاندى خورلۇق بىلەن دۇنيادىن مەڭگۈلۈك كەتتى... بۇ قىسمەت قانلىق تارىخ پەرىخەنىڭ قەلبىنى قانچىلىك پارقىلىدى. ئۇ قوپال سۆزلىيەلمەي كىم سۆزلىسۇن؟ زەينۇنەچۇ؟ تۇغۇلغىنىدىن ھازىرغىچە خورلۇق دىل يارىسى دىگەننىڭ نېمىلىكىنى بىلمەيدۇ. ئۇنىڭ قۇلغىغا تىل - ئاھانەت تۈگۈل قوپال گەپمۇ كىرىپ باقمىدى. ئۇ زۇلۇم، ئازاپ دېگەنلەرنى كىتابلاردىنلا كۆرگەن. ئۇنىڭ دادىسى قىزىنىڭ خۇشلۇقى ئۈچۈن ھەممە بايلىقىنى تەقدىم قىلىشقا تەييار، يالغۇز قىزى باينىڭ نەچچە مىليون، نەچچە مىليون دوللارلىق بايلىقىدىن ئۆستۈن. بۇ خىل ھايات زەينۇنەگە سىلىق سۆڭەك بەسسۇمدىن باشقا نېمىمۇ تەقدىم قىلىسۇن؟... ئۇ زەينۇنە بىلەن پەرىخەنى سېلىشتۇرۇپ پەرىخەگە يان بېسىپ خېلى پىكىر قىلدى. لېكىن ھېسسىيات دېگەن يۇۋايى ئاتتەك بىر نېمىكەن، ئۇ كىشىنىڭ مەيلىگە باقمايدىكەن، ئۇنىڭ سېغىنغانلىرىنىڭ تىزىملىكىدە يەنىلا زەينۇنە يۇقىرى ئورۇندىن چۈشەلمەيدۇ...

نۇرى مىلتىقىنى چىڭ تۇتۇپ باياتىن تاشتا ئوڭدا ياتقان يېرىدىن سۈرۈلۈپ، خورەك تارتىپ ئۇخلاۋاتقان

ئاخىرقى ساۋاقىدىشى ھەببۇلنىڭ يېنىغا يانچە بولۇپ قىيىسايدى.

7 - سىنتەبىر ئاجايىپ جەڭلەر بولدى. شۇ كۈنى 1 - لىنىيىنى تاشلاپ باجىياخۇدىن چىڭ بازىرىغا چىكىنگەن

گومىنداڭ قىسىملىرى پۈتۈن سەپ بويىچە ئېغىر - يېنىك قوراللىرىنى ئىشقا سېلىپ كۈچىنىڭ بارىچە ھۇجۇم قىلدى،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئايروپىلانلىرى ئۈزۈلدۈرمەي بومباردىمان قىلدى. نۇرلار جىڭ دەرياسىنىڭ غەربىي گىرۋىكىدە ۋاقىتلىق ئاكوپلارنى قېزىپ مۇداپىئەلەندى. دۈشمەن توپ - زەمبىرەك، ئايروپىلانلىرىنىڭ چاڭ - توزانلىرى ئېچىدە ئاكوپلىرىدا مۇداپىئە

تۇرۇش 4 - پولىك قەيسەرلىرىگە زېرىكىشلىك بىلىندى. لېكىن بۇيرۇق شۇنداق - دە؟ مانا ھازىر مۇشۇ

7 - سىنتەبىردىن 8 - سىنتەبىرگە ئۆتەر كېچىسى غۇلجا 2 - پولىكنىڭ ئىككى ئىسكادىرونى جىڭ دەرياسىنىڭ تۆۋەن

ئېقىنىدىن ئۆتۈپ، بازارنىڭ شىمالىي بېقىنىدىن ھۇجۇم باشلىۋەتتى. تېكەس 1 - ئاتلىق پولىكنىڭ توققۇز نەپەر

جەڭچىسى جىڭ دەرياسىنىڭ شەرقىي گىرۋىكىدىكى 6 - ، 8 - نۇمۇرلۇق پوتەيلەرنى پارتىلىتىپ دۈشمەننى ئالاقىزادە

قىلىۋەتتى. تېكەس 1 - ئاتلىق پولىكنىڭ ئاساسىي قىسمىغا جىڭ دەرياسىنىڭ يۇقىرى ئېقىنىدىن ئۆتۈپ، بازارنىڭ

شەرقىدىن ھۇجۇمغا ئۆتۈش بۇيۇقى بىرىلدى. جەڭ تۇلپارلىرى شۇ تاپتا جىڭ دەرياسىنىڭ سۈيىنى چاپچىرتىپ ،

دەريادىن ئويناقلاپ ئۆتمەكتە. بىرلا قېيۇمبەگ غوجامنىڭ پولىكىغا ھۇجۇم بۇيرىقى يوق. ئىسھاقبېك جىڭ

سوقۇشنىڭ غەلبىسىنى 4 - پىيادىلەر پولىكىدىن قىزغىن ۋاتىمايدىغاندۇر - ھە ؟

جىددىيلىشىپ، نېرۋىلىرى ئاجىزلاپ ئاكوپتا جىم يېتىش ئازابىدا قىلىنىۋاتقان نۇرى بىردىنلا خىيالىنى غەلبە

خۇشاللىقىدىن بولغۇسى جەڭلەرگە يۆتكىلدى. ئۇ يېنىدىكى ھەببۇلنىڭ جۆيلۈشلىرىنى ئاڭلىدى : «نېغمەت ئۆلدى.

ئەمدى مەن ئۆلمەن، ئات، مانا كۆكرىكىم!».

ئۇنىڭ خىيالى بىردىنلا تۈنۈگۈن دەپنە قىلىنغان ئون نەچچە ئاغىنىسىگە يۆتكەلدى: سالاھىدىن ئاجايىپ

چاقچاقچى، ناخشىچى ئىدى. ئەخمەت قىزلار توغرىسىدا پىچىرلىشىشقا تولىمۇ خۇمار ئىدى. ئىدىرىس كۈلۈشتىن

باشقىنى بىلمەيتتى، كېرىم قورسىقىغا بەكمۇ ئامراق ئىدى، سەلىمنىڭ چېچىلاڭغۇلىقى - ھە؟ ئابدەش مىلتىقىنى

دومبىرا قىلىپ ئۆلەڭ ئېيتىپلا يۈرەتتى... ئۇنىڭ مۇرادىغا يەتمەلىگەن دوستلىرىغا يۈرىكى ئىچىشتى، كۈزلىرىدىن

تاراملاپ ياشلار تۆكۈلدى. ئۇ چىدىماي يېنىدىكى ھەببۇلنىڭ بېشىنى چىڭ قۇچاقلۋالدى.

- ئوق تەگدىم! - دېدى ھەببۇل چۆچىپ ئويغىنىپ.

- ياق، بولدى ئۆخلىما، قارا، شەرىقتە سۈبھى كۆتىرىلدى. ھۇجۇمغا ئۆتىدىغان چاغ بولۇپ قالدى.

- بۈگۈن نەچچىمىز ئۆلەرمىز، نۇرى؟

- ئۆلمەيمىز، ئۆلۈرمىز، جىڭنى ئازات قىلىمىز!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- تانكىلىرى كەلگۈدەكقۇ؟

- پۈتۈن گومىنداڭنىڭ يۈز مىڭ ئەسكىرى كەلسىمۇ، جىياڭ جېشىنىڭ ئۈزى كەلسىمۇ مەيلى. جىڭنى

ئالغىنىمىز ئالغان!

- قالتىس كوماندىر جۇمۇ سەن، پۈتۈن ئارمىيىگە قۇماندان بولساڭ بولاتتى!

ھەببۇل ئورنىدىن دەس تۇردى. بىلگەندەكلا ھۇجۇم بەلگىسى - ئۈچ دانە ئوت ئوق سۈزۈك ئاسمانغا

كۆتۈرۈلدى.

- 8 - سېنتەبىر ئەڭ چوڭ غەلبە كۈن بولسۇن، ھۇررا!

ھۇجۇم باشلاندى. جەڭچىلەر ئاكوپلاردىن چىقىپ ئالغا قاراپ يۈگۈرۈشتى.

پىيادىلەرنىڭ سۈرئىتى ئاتلىقلاردىن قېلىشمىدى. ئۇلار يۈگۈرۈشتى ئاتتى، توختىماي يۈگۈرۈشتى، توختىماي

ئاتتى، لېكىن ئۇلار ئۆيەر - بۇيەردە ئۇچراتقان جەسەتلەردىن باشقا ئۆزلىرىگە قارىتىپ ئوق ئېتىۋاتقان بىرمۇ دۈشمەن

ئەسكىرىنى كۆرمىدى. ھاۋادا دۈشمەننىڭ ھارغان ئوقلىرى ئىسقىرتقاندەك چىۋىلداپ ئۇلارنىڭ يانلىرىغا چۈشەتتى،

ئۇلار بىرمۇ دۈشمەننى كۆرمىدى. ئاخىر جىڭ بازىرىنىڭ چۆرىسىدىكى مۇداپىئە سېپىلىرى، ئاكوپلىرىنى كۆردى.

دۈشمەن بازار ئىچىدە قارشىلىق قىلماقتا ئىدى. ئاتلىق قىسىملار شەھەرگە كىرىپ بولغان چېغى. «دۈشمەن

قاچتى!» دېگەن چۇقان كۆتۈرۈلدى. شۇنچە كاتتا روھىي تەييارلىق بىكارغا كەتتى. دۈشمەن ئانچە ئۇرۇشمايلا

جىڭ بازىرىنى تاشلاپ قېچىپتۇ. ئەتىگەنلىكى سائەت ئونلاردا جىڭ بازىرىدا ئوق ئاۋازى توختىدى. ئاكوپ،

كوچىلاردا دۈشمەن ئۇچىرىغاندىن باشقا، دۈشمەننىڭ ئەسر ئېلىنغان ئازغىنلا ئەسكىرىنى تىكەس ئاتلىق پولكىنىڭ

جەڭچىلىرى ھەيدەپ كەلمەكتە ئىدى.

گىنىرال گۇچىغا 6 - سېنتەبىر كىچىسىلا شىخودىكى قوماندان شىيې يىفېڭدىن: «شىخوغا چېكىن!» دېگەن

بۇيرۇق كەلگەن. گېنىرال گۇچى جىڭنى مۇداپىئە قىلىشقا ئاز بىر قىسىم ئەسكىرىنى قالدۇرۇپ، ئاساسىي كۈچىنى

باشلاپ چېكىنگەن. ئۇ كېتىشتىن بۇرۇن بار كۈچى بىلەن بومباردىمان قىلىپ ھەيۋىنىنى كۆرسەتكەن. ئۇنىڭ ئەسر

چۈشكەن ئوفىستىرلىرى مانا شۇلارنى مەلۇم قىلىشتى. بۇ چاغدا شىخومۇ قولدىن كەتكەن بولغاچقا گىنىرال گۇچى

چۆل - جەزىرە ئارىلاپ ماناسقا قاراپ قېچىشتىن باشقا ئامال تاپالمىغان. ئۇنىڭ ئەسكەرلىرى بىر تۇتاش

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قوماندانلىقتىن ئايرىلغان. ئۇنى قوغلاپ ماڭغان تېكەس 1- ئاتلىق پولك، غۇلجا 2- پولكىنىڭ بىر دېۋىزىيىنى، خۇيزۇ دېۋىزىيىنىڭ بىر ئىسكاندىرونى، بايچۇرىن، بارات، ئىمىن پەرەڭ پارتىزانلىرى ئىككى ياندىن، ئالدىدىن زەربە بېرىپ، گومىنداڭ ئەسكەرلىرىنى ھالىدىن كەتكۈزدى. دۈشمەن تىپرەن بولۇپ قۇملۇق، توغارلىق چۆللەردە قېلىنىپ شەرققە قاچماقچى ئىدى. غۇلجا 4- پولك- پىيادىلەر پولكى جىڭنى ئىگىلىدى. «ھەي ئىست، قوغلاشقا قاتنىشالمىدۇق!» دەپ قاقشىدى نۇرى.

شخونى ئىشغال قىلغان قىسىملاردىن موڭغۇل دېۋىزىيىنى بىلەن تارباغاتاي 6- ئاتلىق پولكىنىڭ بىر قىسىم كۈچى شخونىڭ غەربىدىكى بورتاجى ئەتراپىدا جىڭدىن قاچقان گۈچى ئەسكەرلىرىنىڭ ئالدىنى توسۇپ تۇيۇقسىز زەربە بەردى. گۈچى يۈزىدىن ئارتۇقراق ئاتلىق ئەسكىرىنى باشلاپ مۇھاسىرىنى يېرىپ چىقىپ، شخونىڭ شىمالىنى ئايلىنىڭ شەرققە قاچتى.

شخونى ئىشغال قىلغان ئاتلىق قىسىملار كونا شخو، كۈيتۈن، كىگەن، چىيى، يەنسەخەي، قىنقۇدۇق ئەتراپلىرىدا قاچقۇن گومىنداڭ ئەسكەرلىرىنىڭ قارشىلىق قىلغانلىرىنى بوقاتتى. تەسلىم بولغانلىرىنى ئەسەرگە ئالدى. تاشيولنىڭ جەنۇبىدىكى يولنى ياقلاپ قاچقان 45- دېۋىزىيىنىڭ 1- پولكى موڭغۇل دېۋىزىيىسىنىڭ بىر ئىسكاندىرونى، قازىقان قىسىملىرى ۋە بايچۇرىن پارتىزانلىرىنىڭ تەرەپ- تەرەپتىن زەربىسىگە ئۇچراپ قىرىلىپ تولىمۇ ئاز قالدى. پولك كوماندىرى ئازراقلا كۈچ بىلەن ماناسقا قېچىپ كىتەلدى. جىڭ مۇداپىئەسىنىڭ قوماندانى گىنرال گۈچى يەنسەخەي يۇلغۇنلىقىدا ئەسەرگە چۈشتى. جىڭ ئۇرشى مانا مۇشۇنداق ئاخىرلاشتى. ھۆكىمگەن گومىنداڭ ئەسكەرلىرى سۇغا چۈشكەن ئاسلانغا ئايلىنىدى. ئۇنىڭ 45- دېۋىزىيىسىنىڭ بىۋاستە قىسىملىرى بىلەن 3- پولكى، 191- دېۋىزىيىسىنىڭ 571- پولكى، 7- دېۋىزىيىسىنىڭ 21- پولكى، تاغ ۋە زەمبىرەك قىسىملىرى تامامەن يۇقىلىدى: مىڭدىن ئارتۇق ئەسكىرى، ئىككى يۈز ئون توققۇز نەپەر ئوجىستىرى ئەسەرگە چۈشتى. ئون ئىككى مىنمىيوت، توققۇز دانە زەمبىرەك، ئۆتۈز سەككىز دانە ئېغىر- يېنىك پىلموت، ئۈچ مىڭدىن ئارتۇق مىلتىق، نۇرغۇنلىغان گىرانات، ئوق ۋە باشقا ھەربىي ئەسلىھەلەر غەنىيمەت ئېلىندى.

غۇلجا پىيادىلەر 4- پولكىنىڭ جەڭچىلىرىنى جىڭ پۇقرالىرى ئۆي - ئۆيلىرىدە مېھمان قىلىشتى. ئەسەرلەر بازارغا ھەيدەپ كېلىندى. غەلبە تەنتەنەسى ئازادلىققا تەشنا تولىمۇ خۇش قىلدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

خۇشاللىق بار يەردە قايغۇ - كۆز يېشى ھەم بللە بولىدۇ قەبرىستانغا چىڭ تۇرىشىدا قۇربان بولغان بىر يۈز

ئەللىكتىن كۆپ جەڭچىنىڭ جەستى ئاپئاق يوپۇق يىپىلغان ھالدا پەيدا بولغاندا، ھازا، كۆز يېشى يۈرەكلەرنى ئەزدى.

- قۇربان بولغان قىرىنداشلىرىمىز جەننىتى بولغاي! - دىدى پولكوۋنىڭ قىيۇمبەگ غوجام سۆزىنىڭ

ئاخىرىدا، - دۈشمەن قولغا ئون توقۇز نەپەر جەڭچىمىز ئەسىر چۈشتى. خۇدايىم ئۇلارغا ئۆزى باشپاناھ بولغاي!

چىڭ بازىرىدا 8 - سىنتەبىر داغدۇغلۇق يىغىنى بولدى. ئىسھاقبېك قىسقا، مەزمۇنلۇق سۆزلىدى:

- بىزنىڭ بايرىقىمىز ھەممىلا جايدا لەپىلەيمەكتە. 9 - ئايدا ئاقسۇ كۈنىشەھەردە، تاشقورغاندا يۇلتۇزدا يېڭى

ھاكىمىيەت قۇرۇلدى. ئۇلار پارتىزانلىق ئۇرۇشى قىلىپ نۇرغۇن دۈشمەننى يوقاتتى، نۇرغۇن قۇللار - ياراغداشلىق،

مال - ۋاراتنى قولغا چۈشۈردى. ھازىر غۇلجا - ئۈرۈمچى ئۈمۈچى - ئاقسۇ تاشيولى بىزنىڭ كۈنتىرۈلۈشىمىزغا ئۆتتى.

دۈشمەن ساراسىمگە چۈشتى. ئاخىرقى ئۈمۈمىدىنى ئۈرۈمچىنى مۇداپىئە قىلىشقا بېغىشلىماقتا. ئەمما بىز ئۈرۈمچىنى

چوقۇم ئالالايمىز. يىل ئاخىرىغىچە ئانا ۋەتىنىمىزدىن گومىنداڭنى قوغلاپ چىقىرالايمىز!

خەلق بىلەن ئارمىيە شوئار ۋارقىراپ تەنتەنە قىلىشتى. چىڭ ناھىيىسى ئاسىمىندا ئاي يۇلتۇزلۇق لەپىلدىدى.

بۇ چاغدا ئۈرۈمچىدە 8 - ئۇرۇش رايۇنىغا مۇئاۋىن قۇماندان بولۇپ يۆتكىلىپ كەلگەن، قوشۇمچە باش

شىتاب باشلىقى گوجىچياۋ جۇ شاۋلياڭ، ۋۇ جۇڭشىنلەر قاتناشقان جىددىي يىغىندا جياڭ جىيېشىنىڭ تېلېگراممىسىنى

ئوقۇپ بېرىپ، تۆۋەندىكى تۆت ماددىلىق جىددىي ئورۇنلاشتۇرۇشنى بۇيرۇق ئاھاڭلىقتۇرغا قويدى: (1) دەرھال

8 - ئۇرۇش رايونىنىڭ شىنجاڭ گازارمىسىنى قۇرۇش كىرەك؛ (2) ئىلىق 5 - كورپۇسنىڭ ما چىڭشياڭ قوشۇنى ۋە سۇ

رۇچىڭ دىۋىيىسىنى ئالدىنقى سەپتىكى تولۇق بولمىغان قىسىملار بىلەن بىللە ماناس دەرياسى بويىغا توپلاش. ئاندىن

شىمالىي شىنجاڭنى قايتۇرۇۋېلىشنى ئويلىشىش كىرەك؛ (3) ئۈرۈمچىدىن ماناسقىچە، ئۈرۈمچىدىن قۇمۇلغىچە،

ئۈرۈمچىدىن قاراشەھەرگىچە بولغان قاتناشنىڭ راۋانلىقىنى قەتئىي قوغداش كىرەك؛ (4) ئۈرۈمچىنى قاتتىق ساقلاش

كېرەك. بۇنىڭ ئۈچۈن: (1) 46 - دىۋىيىنى شەرقىي شىنجاڭدىن ئۈرۈمچىگە يۆتكەش ئۈرۈمچى شەھەردىكى بارلىق

ساقچىلار ۋە مەركىزىي ھەربىي مەكتەپنىڭ 9 - شۆبىسى، مەركىزىي ساقچى مەكتەپنىڭ 3 - شۆبىسىدىكى

شىنجاڭنىڭ ھەربىي تەلىم - تەربىيە پولكىدىكى ئوقۇغۇچىلارنى مۇداپىئە سېپىگە كىرگۈزۈش. (2) ئۈرۈمچى، فۇكاڭ،

ھۆزلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

سانجى قۇتۇبى ناھىيىلىرىدىن تۆت چوڭ قوغدىنىش ئەترىتى قۇرۇش. 3) ئۈرۈمچى شەھەردىكى ئارمىيە - خەلقكە كېچە - كۈندۈز مۇداپىئە ئىستېھكامى ياساشنى بۇيرۇق قىلىش. 4) ئۈرۈمچىدىكى غەيرىي ھەربىي ئورگان ۋە زۆرۈر بولمىغان ھۆكۈمەت خادىملىرى، ئاھالىلەرنى پۈتۈنلەي جەنۇبتىكى قاراشەھەرگە يۆتكەش كېرەك. (ئۈچ ۋىلايەت ئىنقىلابىغا دائىر چوڭ ئىشلار خاتىرىسى، 142 - بەتكە قارالسۇن)

رەئىس ۋۇ جۇڭشىن تىترەپ تۇرغان ئاۋازى بىلەن سۆزلىدى:

- 9 - سېنتەبىر قۇتلۇق كۈن ئىدى. بىز بولساق نەق بۇ كۈنى قايغۇدا. توققۇز رەقىمى خەيرلىك رەقەم ئىدى. 9 - ئاينىڭ 9 - كۈنى پۈتۈن جۇڭگۇ ئۈچۈن خەيرلىك، تەنتەنە كۈنى، بىز ئۈچۈن ماتەم كۈنى بولدى! - ئۇ كۆز يىشىنى ياغلىقى بىلەن سۈرتۈپ، بۇرنىنى يەڭگىلىتىپ بولۇپ سۆزىنى داۋام قىلدى، - قۇللۇق ئارمىيىمىزنىڭ باش قوماندانى گېنېرال خې يىڭچىن جانابلىرى مانا مۇشۇ خەيرلىك كۈندە چۇڭچىڭدىن ئايرۇپىلان بىلەن نەنجىڭغا كېلىپ، ياپۇنىيە قۇرۇقلۇق ئارمىيىسىنىڭ باش قوماندانى گاگسۇن نىڭسىنىڭ تەسلىمنامىسىنى تاپشۇرۋالدى. بۇ نەقەدەر خەيرلىك كۈن - ھە! ھەي ئىست، بىز بۈگۈندە باندىتلارنى تازىلاش غەلبىسىنى تەنتەنە قىلىپ، جياڭ جۇشىغا خۇش خەۋەر يەتكۈزۈشىمىز كېرەك ئىدى... ئەكسىچە... ئۇ بۇقۇلداپ يىغلىۋەتتى.

- بۇيرۇق! - دېدى گېنېرال جۇ شاۋلياڭ ۋارقىراپ، - ئۆز بېشىمچىلىق بىلەن شىخو، جىڭ مۇداپىئەسىدىن چىكىنگەنلەر كىم بولۇشىدىن قەتئىينەزەر ھەممىسى ئېتىلىسۇن! كەچۈرۈم قىلىشقا قەتئىي رۇخسەت يوق! شېي يىفېڭ گۇچىلارنىڭ بولۇمسىزلىقىدىن دۆلەت ئارمىيىسىنىڭ شەنگە داغ چۈشتى. خەلق پاراكەندە، پاتپاراقچىلىق پەيدا بولدى. بۇنىڭ سەۋەپچىسى بولۇمسىز، ئاشۇ توخۇ يۈرەك ئىككى گېنېرال! - شۇنداق، شۇنداق! - دېدى ۋۇجۇڭشىن ئۆزىنى تۇتۇۋېلىپ، - بىز خەلقكە كاپالەت بېرەيلى: شىنجاڭنىڭ بىر سىقىم تۇپرىقىنىمۇ باندىتلارنىڭ قولىدا قالدۇرمايمىز. بىز ئاتا - بوۋىلارنىڭ ئۇلۇغ ئىشلىرىنى قېنىمىز، جېنىمىز بىلەن قوغدايمىز، راۋاجلاندۇرىمىز!

سېنتەبىرنىڭ 10 - كۈنى گومىنداڭ ئاتلىق 5 - كورپۇسىنىڭ ئالدىنقى قىسىملىرى قۇمۇلغا كېلىپ، ئۈرۈمچىگە شۇ كۈنىلا ماشىنا بىلەن يۈرۈش قىلدى. 11 - سېنتەبىر گومىنداڭ ئەسكەرلىرى ماناس دەرياسى كۆرۈكىگە ئوت

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قويۇۋەتتى.

- پۈتۈن شىمالىي شىنجاڭ بىزنىڭ! - دېدى يېڭىلا شىخودىن يارىدارلارنى داۋالاش ئىشىغا مەسئۇل بولۇپ بولۇپ كەلگەن سۇلايمانوف نۇرىنىڭ ۋاقىتلىق ئىشخانىسى - باشلانغۇچ مەكتەپ مۇدىرى بۆلۈمىگە كىرىپ ئۇنىڭ قوللىرىنى چىڭ سىقىپ، - يارايىسەن، نۇرى ئاداش. سېنىڭ باتالىيۇنىڭدىن زىخۇللام نادىروف كۈرەش قەھرىمانى چىقتى. بىرىنچى دەرىجىلىك ئىستىقلالىيەت ئالتۇن ئوردېنى بىلەن مۇكاپاتلاندىڭ، تەبرىكلەيمەن!

- رەھمەت، ئەيسا، - دېدى نۇرى بۇرۇندىلا ئانچە ئېقى كېلىشمەيدىغان بۇ يىگىتكە ئېغىزى ئۇچىدىلا

ئىپادە بىلدۈرۈپ، - قاچان كەلدىڭ؟

- ھازىرلا. ساڭا خۇشاللىق ئۈستىگە خۇشاللىق بولسۇن دەپ، بىر ئاجايىپ سوۋغا ئەكەلدىم. تاپقۇنا، ئۇ

نېمىدۇر؟

- پەرىخەنىڭ خېتىمۇ؟

- ياق. ئۇنىڭدىنمۇ كاتتىسى!

- دادام، ياق، بەرانىڭ خۇش خەۋرىمۇ؟

- ئۇمۇ بار. بۇدۇقسى ئۇنىڭدىنمۇ مۇھىم، يۈركىڭ يېرىلىپ كەتمىسۇن جۇمۇ!

- خۇشاللىققا يېرىلدىغان يۈرەك مېنىڭ بۇ گەۋدەمدە تۇرالمىدۇ. ئاداش، قېنى ئېيتە. خۇش خەۋرىڭنى.

- سانتاركا زەيتۇنە ئابلايېۋا بىز بىلەن كەلدى!

ئۇ نۇرىنىڭ چىرايىغا سىنچىلاپ قارىدى. لېكىن يىگىتنىڭ چىرايىدا ھېچقانچە ئۆزگىرىش بولمىدى. ئۇ گۇيا

ھېچ گەپ ئاڭلىمىغاندەك، بۇرۇنقىدەكلا تۇراتتى.

- ھە، مۇنداق دېگىن. باي قىزىنىڭ سانتاركا بولۇشى دەۋرىمىز خەلقنىڭ روھى گۈزەللىكى!

- ياق، ئۇ خەلقنى دەپ ئەمەس، سىنى دەپ شۇنداق قىلدى. بۇنى ھەممە ئادەم بىلىدۇ.

- مەن بۇنچە چوڭ مەرتىۋىگە لايىق ئەمەسمەن، ئەيساجان.

- دادىسى ھەتتا ئېلىخان تۆرەمىنىمۇ ئارىغا تىقىپ قىزىنىڭ كۆڭلى ئۈچۈن ساداقەت بىلدۈردى. بۇنىمۇ ھەممە

خەق بىلىدۇ. سەن داڭگال تولىمۇ ئامەتلىك ۋە مەنمەن دېگەن ئون نەچچە يىگىت ئۇ قىز ئۈچۈن پەرۋانە، لېكىن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇ قىز داڭگال ئۈچۈن سەدىپارە. بۇ نېمىدىگەن قالتىس مۇھەببەت داستانى - ھە.

- لىكىن مىنىڭ قەلبىمدە بىرلا ئىش بار: ئاخىرغىچە جەڭ قىلىش.

- بۇ ئىش ھەممىمىزگە ئورتاق، نىكاھ بۇ ئىشقا توسقۇن ئەمەس. توسقۇن بولغان بولسا ئەخمەتجان ئەپەندىم

ماھىنۇر بىلەن، ئابدۇكېرىم ئابباسوف خىتاي قىزى بىلەن توي قىلىمىغان بولاتتى.

- ھەممە ئادەمنىڭ ئۆز خاسلىقى بولىدۇ. ئەيساجان، سەنمۇ جىق كىتاپ ئوقۇغان. ھەممىلا ئادەم قوبۇل

قىلالايدىغان تۇرمۇش فورمۇلىسى تېخى پەيدا بولمىدى. زەيتۇنە ياخشى قىز. مەن ئۇ قىزغا چىن قەلبىمدىن بەخت تىلەيمەن.

- ئۇ بەختنى قۇرۇق تىلىمەستىن ئۇنىڭغا تەقدىم قىل.

- ئۇ ئىشنى كەلگۈسى بەلگىلىسۇن. مىنىڭ قەلبىم ھازىر پارە - پارە. ئۆز قولۇم بىلەن يېقىن دوستلىرىمدىن ئون

ئۈچىنى دەپنە قىلدىم. مەنمۇ تەۋەككۈل دەرياسىدا. بەختلىك قىلىمەن دەپ بەختسىز قىلىپ قويارمەنمىكىن. ھە

ئېيتقىنا پەرىخەنىڭ ئەھۋالى قانداق؟

- ئۇ قىز، - دېدى سۇلايمانوف موخۇركىسىنى ئىچىگە تارتىپ، - مۇشۇ ياققا يۆتكىلىشكە جىق ئۇرۇندى. مەن

ياردەم قىلالىدىم. ئىمىر ھاجىنىڭ ئىسكادىرونى بىلەن ئاقسۇ تەرەپكە سانتارىكا بولۇپ كىتىپ قالدى.

- مانا، بەخت ئۇ بىچارىگە تولىمۇ زۆرۈر. ھېچكىمى قالمايدۇ. ئۇنىڭمۇ كۆڭلى پارە - پارە!

سۇلايمانوف تامدەك تاتىرىپ نۇرىغا قارىدى. قىز ئۇنىڭغا ھېلىقى ئىشلارنى يازغان بولسۇنچۇ؟...

نۇرى گەپنىڭ ماۋزۇسىنى يۆتكىدى :

- ئىنىم بەرانىڭ يارىسى ئېغىر ئەمەستۇر - ھە؟

- ياق، ياق. ئۇ تامامەن ياخشى بولۇپ كەتتى.

ئەمدى قىلىشقۇدەك گەپ قالمايدىكەن، نۇرى كەينى - كەينىدىن كىرىپ تۇرغان روتا كوماندىرلىرىغا قىسقا -

قىسقا بۇيرۇق ئاھاڭىدىلا گەپ قىلاتتى. سۇلايمانوف بولسا «ئازاد شەرقىي تۈركىستان» گېزىتىنىڭ «مارشال ئېلخان

تۆرەم ئوتتۇرا يۆنىلىشنىڭ ئالدىنقى سەپلىرىدە» ماۋزۇلۇق ماقالىسىنى ئىككىنچى قىتىم ئوقىماقتا ئىدى. نۇرى ئەتىسلا

ماناسقا قاراپ يۈرۈش قىلدى، ئۈرۈمچىگە قىلىندىغان ئۇرۇش توغرىسىدا ئويلىماقتا، سۇلايمانوف بولسا كەلگۈسى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ھۆكۈمەت، ئۇنىڭ ئۆزىگە بېرىدىغان ئەمىلى توغرىسىدا ئويلىنىشقا ئىدى. ئۇنىڭغا شۇنداق بىر ئادەت سىڭگەن : ئۇ ھېچكىمنى، بولۇپتۇ ئۇيغۇرلاردىن ھېچبىر ئادەمنى ئۆزىگە تەڭ قىلمايتتى. ئۇ رۇسچىنى سۆزلىيەلەيدۇ، لىكىن كىتاپ ئوقۇيالمىدۇ، ئوقۇغان كىتاپلىرى خېلى كۆپلىكى ئۆزلەشتۈرۈلگەن تولىمۇ ئاز، شۇنداق بولۇشىغا قارماي، بىلىم، ئەقىل ۋە پەزىلەتتە ئۆزىنى ھەممىدىن ھەتتا شۇ چاغدا خەلق ئاغزىغا چىققان ئابدۇكېرىم ئابباسوف، زۇنۇن تېيىپ، قېيۇمبەگ غوجا، سەيپۇللايوف ۋە باشقا ئۇيغۇر، تاتار، قازاق يىگىتلىرىنىڭ ھەممىسىدىن ئۈستۈن ھېسابلايدۇ، شۇڭا ئۇ ئەسكەر بولغىنىغا نارازى، بولۇپمۇ بىر نامى بار، ھۆرمىتى، كۈچى يوق پولكىنىڭ شتاب باشلىقى بولۇپ ئارانلا كاپىتان ئۇنۋانى بېرىلگىنىگە نارازى ئىدى. ئۇ دادىسىنى ئىشقا سېلىپ، ئاقسۇغا پارتىزان بولۇپ مېڭىشتىن قۇتۇلۋالدى، مانا ھازىر ئۇ باش دوختۇرخانىنىڭ باشلىقى دېگەن نامغا ئېرىشتى، ئۇنىڭ نارازىلىقى تېخىمۇ كۈچەيدى، ئۇ نېمىشقا رەئىس جۇمھۇرنىڭ مەخسۇس كاتىپى بولالمىدىكەن، ھېچبولمىسا نېمىشقا ئارقا سەپ بۆلۈمىنىڭ باشلىقى ياكى ئەخمەتچاننىڭ ئورنىغا ھەربىي تەييارلىق كومىتېتىنىڭ مۇدىرى بولالمىدىكەن. بىر تال ئوق ئاتمايلا كومىسسار، شتاب باشلىقى، پولك كوماندارى بولۇۋالغانلار ئازمۇ؟ ئۆزلەش ئۈچۈن نۇرىدەك جەڭ قىلىش، جاننى ئالغىنىغا ئېلىپ يەر بېغىلاپ مېڭىپ، خەتەر نەدىسىدە دەپ يۈرۈش كېرەكمۇ؟ ئۇنىڭچە تولىمۇ ئەخمەق، بېشىغا قونغىلى كەلگەن دۆلەت قۇشنى پاشا قورۇغاندەك ھەيدەيدۇ، ئۇ شۇنچە بىلىمى، ئەخلاق-پەزىلىتى (پىداكارلىقى) بىلەن مازاروفنىڭ ئورنىغا باش شتاب باشلىقى، ھەتتا مۇنۇ ئىسھاقبېكىنىڭ ئورنىغا جىڭ ئۇرۇش مەيدانىنىڭ باش قوماندانى بولۇشى لازىم ئىدىغۇ. لىكىن ئۇ جاپانى تاللايدىكەن، نەدە جەڭ قاتتىق بولسا ئۇ شۇ يەردە، ھېچبولمىسا ئابلا باينى قېيناتا قىلىۋالسىلا قالغان ئىشنى قېيناتىسى تۈزەيتتىغۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇ غېنى باتۇردەك، مۇتائالى خەلىپىتىدەك ئادەملەرگە يېقىن، ھەتتا ھېكمەت غوجام، ئەخمەتچان، رەخمىجانلار بىلەنمۇ يېقىنكەن يەنە نېمىشقا جېنىنى ئالغىنىغا ئالدى. ھە؟ ساراڭ بولمىسا زەينۇنەنىڭ ئىسمىنى ئاڭلاپ تۇرۇپ ئاۋۇ غىچىرلاپ تۇرىدىغان ئەسكى ئورۇندۇقىدا مىدىرلىماي ئولتۇرىۋىرىمىدۇ. ھە؟ ئۇنىڭ ئورنىدا سۇلايمانوف بولغان بولسا، بۇ چاغقىچە مۇنۇ جىڭ بازىرىنى نەچچە ئايلىنىپ چىققان بولار ئىدى.

- زەينۇنەنى كۆرگىلى بارمامسەن، ئاداش - ھە؟

- كۆرمىدىڭمۇ ئالدىۋاشچىلىقنى، ئەتە سەھەر ماناسقا يۈرۈش قىلىمىز.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- يۈرۈش پۇرسىتى ساماندىك جىق. زەينۇنە بىلەن كۆرۈشۈش پۇرسىتى غەنىمەت جۈمۇ. بۈگۈن كەچقۇرۇن

ئېغىر يارىدارلارنى ئېلىپ غۇلچىغا ماڭىدۇ دېگەن!

- شۇنداق، ھەممە ئادەم ئالدىراش، بىر سەنلا ئالدىرمايسەن، ئەيساجان ئاداش!

- مېنىڭمۇ ئىشىم چېچىمدىن تولا. سېنى خۇش قىلاي دەپ قايرىپ قويدۇم ھەممىنى.

- رەھمەت ئاداش قىزلار بىلەن ۋاقىت ئۆتكۈزدىغان چاغلار ئالدىمىزدا، زەينۇنە كېلەلمىسە خاپا بولمايمەن

خۇدايىم بۇيرۇسا 1946- يىلى پۈتۈن دۇنيادىكى قىز- يىگىتلەرنىڭ مۇھەببەت يىلى بولىدۇ. شۇ كۈنلەردە

مۇڭدىشىمىز تېخى، ئۇ كۈنلەرمۇ يېقىن!

- قىز سىنى كۈرۈشكە تولىمۇ تەقەززا دوستۇم، قىز كۆڭلى يېپەك ياغلىق، داغ چۈشمىكى تۇلىمۇ ئاسان!

- ئاسان چۈشكەن داغ ئاسان چىقىپ كېتىدۇ. بىزگە جىڭشى قىرىق سەككىز يىگىت ئەسكەر بولۇپ كىردى

ھازىردىن باشلاپ ئۇلارغا ماھارەت ئۈگەتمەسەك بولمايدۇ. مەن بۇ ئىشنى ئىلتىماس قىلىپ يۈرۈپ باشقىلارنى ئارانلا

قايل قىلىپ ئۈستىمگە ئالدىم. مانا ھازىرلا ماڭمەن!

نۇرى ئورنىدىن تۇردى. سۇلايمانۇف ئورنىدىن تۇردى.

- خەير ئەمەس، كاپىتان زىياۋۇدۇرۇف!

- خەير، كاپىتان سۇلايمانۇف!

ئۇلار قول ئېلىشىپ، بىر- بىرىگە چىلى بېرىشىپ خۇشلاشتى. سۇلايمانۇف كەتكەندىن كېيىن نۇرنىڭ كۆڭلى

بۇزۇلدى. يۈرىكى ئېچىشتى، ئۇنىڭ زەينۇنەنى تولىمۇ كۆرگۈسى، باغرىغا باسقۇسى، ھېلىقى تاتلىق لەۋلىرىدىن

خاتىرە قالدۇرغىسى كەلدى، لېكىن ئۇ قىزىدىن ئۆزىنى قاچۇرۇش قارايىغا كەلگەنىدى. سەۋەبى ئۆزىگىمۇ ئېنىق

ئەمەس. شۇ باشقىلارنىڭ، بولۇپمۇ ئۆزىدەك نامرات بالىلىرىنىڭ «ئايىنىدى» دېيىشتىن قورقتىمۇ، ياكى غېنى

باتۇرنىڭ ئىزىدىن ماڭمايمەن دەپ ئويلىدىمۇ، ياكى پەرىخەگە ئۆزىنى مەجبۇرىي تەقدىم قىلىپ شۇ بەختسىز قىزنى

بەختلىك قىلىش قارارىغا كەلدىمۇ ياكى مال- دۇنيا، كاتتا مەنسۇپ، نام- ئاتاققا ئىگە بولۇپ، روھنىڭ چوڭقۇر

يېرىدە سەلبىي ئۆزگۈرۈشلەر بولىشتىن ئەنسىرىدىمۇ، ياكى زەينۇنەنى يەنە بىر قېتىم سىناپ باقماقچىمۇ؟ ياكى

مۇھەببەت يالقۇنىڭ كۈچىدىن قورقتىمۇ؟...

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇ ھويلىغا چىققاندا كۆڭلى تېخىمۇ بۇزۇلدى. ھېچبولمىسا كۆرۈشۈپ خوشلىشىپ قويۇشى لازىم ئىدىغۇ؟
تولمۇ رەيىمسىزلىك، سۈنئىي ئەستايىدىللىق قىلغانلىقى ئۆزىگە تولمۇ ئايان، ئۇ بۇ خىل ئىشلارنى تولمۇ يامان
كۆرەتتى، لېكىن ئۇ قىلغان قاراينى بۇزۇشنى ئۇنىڭدىنمۇ يامان كۆرىدۇ. گەرچە ئۇ قارارى خاتا بولسىمۇ!...
ئۇ كانئۇيىنى ئەگەشتۈرۈپ ئالدىراپ يۈرۈپ كەتتى. ئۇ چىقىپ كېتىش بىلەن قارا پىكاپ ھويلىسىغا كىردى.
پىكاپتىن ھەربىيچە كىيىنگەن تولمۇ چىرايلىق قىز ئالدىراپ چۈشتى.
نۇرى، نۇرى زىياۋۇدۇنۇف! - دەپ ۋارقىردى قىز تولمۇ جاراڭلىق، تولمۇ تەبىئىي، جۇشقۇن ئاۋازدا بارمۇ
سىز نۇرى!

ئۆي - ئۆيلىرىدىن يىگىتلەر چىقىپ ئۆمرىگە كۆرمىگەن چىرايىنى كۆرۈپ قېتىپلا قېلىشتى.

- پاھۇي!

- ئادەممۇ، جەننەتنىڭ ھۆر - پەرىسىمۇ؟

- ۋاي، ۋاي، ۋاي!

- ئۆلەي، ئۆلەي!

- بىرلا قاراپ قويسا ئەزرائىل قانچە تىغ ئۆرسىمۇ رازىدىم!

- كاپىتاننىڭ جانانىكەن!

- قانچىسى بار زادى كاپىتاننىڭ جانانىدىن؟

- تاتار، ئۇيغۇر!

- ئۆزبېك، قىرغىز، قازاقتىن بىردىن چىقسا!

- غېنى باتۇرغا يېتەيلا دېدىمۇ نېمە؟

- ياق، غېنىكامغا ئاتا - ئانىلار سۇنىدۇ. بىزنىڭ كاپىتانغا قىزلار ئۆزىنى ئۆزى سۇنىدۇ.

- ئەڭ گۈزەللىرى دېگەنە؟

- ئەڭ جان ئالارلىرى!

- ئەڭ ئوت ياقالىرى!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ئاھ خۇدا، بىزگىمۇ ئاتىغىنىڭ باردۇر!

زىياۋۇدۇنوفنىڭ ئورۇنباسارى نىلقىلىق رۇس يىگىت ئىۋان زەينۇنەنى باشلاپ چىقتى.

- داسۋېدانى!(خەير-خوش) - دېدى قىز بايىقى خۇشاللىقىدىن قىلچىمۇ ئەسەر قالمىغان روھى چۈشكۈن،

ئاۋازى تىترەگگۈ ھالدا ماشىنىغا ئالدىراپ چىقىپ.

قىز تاكى سايرام كۆلى بويىغا بارغۇچە ھېچكىمگە گەپ قىلمىدى. قىزنى باشتىن - ئاخىر كۈزىتىپ ئولتۇرغان

سۇلايمانوف ئاخىر ئېغىز ئاچتى:

- ئۇ نېمىشقا ئەتەي ئۆزىنى قاچۇردى - ھە؟

- نېمىشقا؟ - دېدى قىز يىغلامسىراپ، - ئىككىلىك قەغەز قالدۇرۇپ قويسىمىغۇ ھېچبولمىغاندا، بۇقېمە ئۈچۈن

زادى؟

- مېنىڭچە، ئۇ ھېلىقى بىچارە پەرىخە ئۈچۈن شۇنداق قىلدىمىكىن.

- پەرىخە؟ ئۇ قىز سۈنئىي مۇھەببەتنى قوبۇل قىلارمىدى؟ بىلىمەن نۇرىنىڭ ئۇ قىزغا كۆڭلى يوق. ئىچ

ئاغرىتىش مۇھەببەتنىڭ ئورنىنى ئىگىلىيەلمەيدۇ؟

- مۇھەببەتسىز نىكاھمۇ بولىدۇ. بەزىدە نىكاھ مۇھەببەت ئۆستۈرىدىغان مۇنبەت تۇپراق بولۇپ قالىدۇ.

- بولدى، سۆزلىمىسىڭىز، نۇرى ئۆز قەلبىگە ئىشەنمەيدىغان يىگىتلەردىن ئەمەس. ئۇھەممىنى بىلىپ تۇرۇپ

قىلىدۇ! - قىز بۇقۇلداپ يىغلىدى. سۇلايمانوف ئۇنىڭغا ھەرىكەت بىلەن تەسەللى ب ەردى؛ قىزنىڭ بېشىنى ئۆز

كۆكسىگە قويدى. قىز قارشىلىق قىلمىدى. ئۇ ئۆكسۈپ يىغلىدى...

قۇرغۇيۇم كەتتى ئۇزاقلاپ تەلپۈرۈپ قالدىم قاراپ،

دىل يارا، كۆزۈم تۇمان، نەئىلاج قەلبىم كاۋاپ.

سۈپسۈزۈك ئاسمان بىلەن ياپيېشىل تاغلار بىلەر،

ساپ يۈرەك سالغان جۇدالىق ئەيلىمەس بىزنى خاراب.

نۇرى ھارغىنىغا قارىماي زادىلا ئۇخلىيالمىدى. تۈن يېرىمىدا ئورنىدىن تۇرۇپ، شام ياندۇرۇپ ھېسسىياتىنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئىپادىلەش ئۈچۈن يۇقىرىقى مىسرالارنى يازدى.

47

سېنتەبىرنىڭ ئاخىرىدا غۇلجا شەھىرى تېخىمۇ گۈزەل، ئاۋاتلىشىپ كېتىدۇ. شەھەر خەلقى ھەر سەھەر كۈچلەرگە چىقىپ غىگىشپ ناخشا ئېيتىپ سۇ چاچىدۇ، يېڭىدىن مودىغا ئايلانغان كاستۇم - بۇرۇلكا يىگىتلەر ئارزۇسى، قىزلار بولسا چىلان رەڭ تىرىكە ياكى لەستىكلەردىن ئۆرە ياقىلەل پۈرۈم كۆڭلەك كىيىپ، چاچلىرىغا ئاق بانىك تاقاپ كۈچا ئايلىنىشقا ئامراق. مېۋە - چېۋە، قوغۇن - تاۋۇزلار تۆكمە، پاك - پاك ئېتىلىدىغان پىۋىلار تولىمۇ خېرىدارلىق. ئاشپۇزۇللار باس - باس، دېھقان ھارۋىلىرى كۈچا - كۈچلاردا تۇرۇشقان. قازاقلارنىڭ مال بىلەن تولغان خۇرجۇنلىرى ئارتىلغان ئاتلىرىمۇ كۈچا - كۈچلاردا باغلاقلىق. خادىكلاردا مەسىت يىگىتلەر ۋارقىرىشىپ ئاتلارنى تۆكەرەڭ تاشلىتىپ، كۆرۈنگەن قىز - چوكانلارغا تاشالما بىلەن «ھۇجۇم» قىلىپ ۋارقىرىشىدۇ. لەڭزىيىشىدا خوراز سوقۇش سالدۇرۇۋاتقان، يالىڭاچ بولۇپ مۇشتلىشىۋاتقان، چىمەنلىكتە توپ بولۇشۇپ دۇتار - تەمبۇر بىلەن ۋارقىرىشىپ ناخشا ئېيتىشىۋاتقانلارنىڭ ۋاڭ - چوڭلىرى خېرىدار چاقىرىشتا بىر - بىرى بىلەن بەسلىشىۋاتقان ئاشخانا خىزمەتچىلىرىنىڭ سۈرەنلىرى بىلەن قوشۇلۇپ، باش - ئاخىرى يوق تۈگىمەس خور پەيدا قىلغان...

غۇلجا بىر غەمسىز بايۋەچچىگە ئوخشايدۇ. گۇيا ئۇدۇنيادا نېمىلەر بولغىنىدىن خەۋەرسىز، گۇيا بۇ كۈچلاردا كۆز يېشى ۋە قان ئاقىمىغان، گۇيا بۇ شەھەر مەڭگۈ مۇشۇنداق باياشات، غەمسىز، ۋاڭ - چوڭ بىلەن ياشايدىغاندەك...

زىياۋۇدۇن «كۈزلۈك» گىر بازىرىدا ئاشلىقنى سېتىپ بولۇپ، ئىككى ئات قوشقان كۆتەك ھارۋىسىدا توخۇ بازىرىدىن چىقىپ، خىتاي بازىرىغا بارغۇچە قىستا - قىستا چىلىقتا يول تاپالماي، ھارۋىسىدا تاغلار ئۈستىدە يۈكۈنۈپ ئولتۇرۇپ، غۇلجا ئاۋاتچىلىقىنى ھەۋەس بىلەن كۆزىتىپ، كۆزىگە چۈشۈرۈپ كىيىۋالغان، كىرىلىشىپ كەتكەن قىزىل مانچىستىر بۆكىنى كەينىگە سۈرۈپ قويۇپ: «دۇنيادا بۇنداق بەرىكەتلىك شەھەر يوق جۇمۇ!» دەپ پىچىرلاپ، زوق بىلەن كۈلۈپ قويدى.

شۇ چاغدا قارادۆڭ مەھەللىسى تەرەپتىن ئات چاپتۇرۇپ غېنى باتۇر پەيدا بولدى. ئۇنىڭ كەينىدىن چاپارمەن - باقارمەنلىرى بولۇپ ئون نەچچە ئاتلىق بار ئىدى. غېنى باتۇر مارجان - چۇچا بېكىتىلگەن قىرغىز

ھۆزلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قالپىقىنى كۆزىگە چۈشۈرۈپ كىيىۋالغان، ئويناقلان تۇرغان جىرەن ئات ئۈستىدە بىردە ئوڭغا، بىرىدە سولغا ئۆزىنى تاشلاپ، شۇنچە قىستاڭ يولنى ھەيۋىسى بىلەن كېڭەيتىپ، يول بېرىش ئۈچۈن چەتكە قېچىشىپ يىقىلغان ئادەملەر، ئۆرۈلگەن ھارۋا، چېچىلغان مېۋىلەرگە قاراپمۇ قويماي، ئادەملەرنى تىرىپىرەن قىلدۇرۇپ، ۋارقىرىپ - قاقشىتىپ ئات ئوينىتىپ كەلمەكتە.

- پاي، مەستكەن - دە باتۇرۇم! - دېدى زىياۋۇدۇن زوقلىنىپ ۋە ھارۋىسىدا ئۆرە تۇرۇۋېلىپ ئاۋازىنىڭ

بارىچە، - غېنىكا، ھەي باتۇرۇم! - دەپ ۋارقىردى.

پۈتۈن خەق ئۇنىڭغا قاراشتى. غېنى باتۇرنى چاقىرماق كىچىك ئىشىمۇ، قانداق يولۋاس يۈرەك ئادەم بۇ! زىياۋۇدۇن تېخىمۇ ئەددى: باتۇر پەرۋا قىلىدى، ئۇنىڭ دىققىتىنى ئۆزىگە تارتىش ئۈچۈن ئاتلىرىنى قامچىلاپ باتۇرنىڭ يولىنى ھارۋا بىلەن توغرىسىغا توسى ۋە:

- يارايىسەن، غېنىكا! - دەپ مەستلەردەك بىردىنلا خۇددىنى يوقىتىپ ۋارقىردى. ئۇ ۋارقىراپ سۆزلەپ، سۆزىنىڭ

ئاخىرى تۈگىمەيلا گەجگىسىگە قامچا تەگدى. ئۇ تولغىنىپ كەينىگە بۇرۇلۇشىغا مىلتىقىنىڭ پايىنىكى چېكىسىگە تەگدى. زىياۋۇدۇن سەنتۇرۇلۇپ ھارۋىنىڭ كەينىگە داجىدى:

- بۇ مەن، زىيەك، ھوي، غېنىكا!

- ئاناڭنى مىڭ! - دېدى يوغان، كۆزلىرى قىزارغان، مەست ئادەم ئاتقا سىڭايان ئولتۇرغان ھالدا تاپانچىسىنى

چىقىرىپ. بۇ ئادەم غېنى باتۇرنىڭ يول باشلايدىغان ئادىمى ئىدى. «زىيەك» دېگەن ئىسمىنى ئاڭلاپ غېنى باتۇر ئېتىنىڭ تىزگىنىنى تارتتى.

- زىيەك، ۋوي ساراڭ باخشى ھا - ھا - ھا!... - باتۇر قاقاقلاپ كۈلۈپ ئۇنىڭ ھارۋىسىنىڭ يېنىغا

كەلدى، - زىيەك دېمىگەن بولساڭ ئېتىلاتتىڭ جالاپنىڭ بالىسى، نېمانچە جۇلجۇسەن، ھەي قۇۋان شاڭخۇ ماۋۇ ماۋۇ زىيەككە پۇلنىڭ ھەممىسىنى بەرگىن. بىلەمسەن، ئۇنىڭ بالىسى جىڭنى ئالغان باتۇر نۇرى! ھا - ھا - ھا!...

پاكار، كەمشۈك قۇۋان شاڭخۇ بىر سىقىم پۇلنى زىياۋۇدۇننىڭ ھارۋىسىغا تاشلىدى:

- ھە، زىيەك باخشى، ئەمدى يولنى بوشات، باتۇر ھەربىي شىتابقا - نوۋىگوردقا ماڭدى!

- ياق، زىيەك باخشىنىڭ ناخشىسىنى ئاڭلايمەن بۈگۈن، ھايدا، زىيەك، كۆتۈرمە ئاشپۇزۇلغا!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇنىڭ ھەر بىر گېپى ھۆكۈم، ئۇ ھېچكىمگە بويسۇنمايدۇ، ھەممە ئادەم ئۇنىڭ گېپىگە كىرىشى كېرەك، ھەتتا مارشال ئېلىخان تۆرە، پالىنوف، ئىسھاقبېك دېگەنلىرىگىمۇ ئۇنىڭ گېپىنى يىرايمايدۇ. ئۇنىڭ دېگىنى دېگەن، قىلغىنى قىلغان. ئۇ دېگەن يايلاۋىدىكى يۈگەنسز ئاساۋ ئات.

ئۇ دەپ بولغۇچە، ئۇنىڭ خىزمىتىگە تەشنا غۇلجا بايۋەچچىلىرى ئاشپۇزۇلغا بېرىپ ئۇنىڭ بىر كۈنلۈكىنى كۆتۈرۈپ ھەممىنى تەق قىلىپ بولۇشتى.

كۆتۈرمە ئاشپۇزۇل بىردەمدىلا شەھەر بايلىرىنىڭ ئويۇن خۇمار بالىلىرى، سازەندىلەر، چاقچاقچىلار بىلەن تولدى. زىياۋۇدۇن ئېتىغا بېدە تاشلاپ بېرىپ، باتۇرغا ئەگىشىپ ئاشپۇزۇلغا كىردى.

چوڭ ئۆيگە گىلەم، كۆرىپىلەر سېلىنغان، مامۇق ياستۇقلار قويۇلغان. زىياۋۇدۇن بۇنداق ئاشپۇزۇلنى كۆرمىگەن. داستىخانغا ھە دېگەندىلا نەچچە خىل كاۋاپ، پىشۇرۇلغان قوزا گۆشى، ھەتتا كەكلىك، بۆدۈنە گۆشلىرى، زىياۋۇدۇن زادىلا كۆرمىگەن بوتۇلكىلاردا ھەر خىل ھاراقىلار كەلتۈرۈلدى. بۇخىل زىياپەتسىمۇ زىياۋۇدۇن زادىلا كۆرۈپ باقمىغانىدى. يېيىش، ئىچىش، ھەزىل - چاقچاق باشلىنىپ كەتتى. غېنى باتۇرغا بولغان مەدھىيە - خۇشامەت ئەۋجىگە چىقتى. بۇنداق ماختاشلارنىمۇ زىياۋۇدۇن ئاڭلاپ باقمىغانىدى. ئاخىرى ئۇنىڭ ئالدىغا ئاپقۇر چىنىدە بىر نېمىنى قويۇشتى:

- قېنى، ئاكا، كۆتۈرۈۋەت!

- بۇ نېمە، ئۇكام؟

- بۇ نېمە بولاتتى، جۈن!

- نېمە، نېمە قىلىدىغان نەرسە بۇ؟

- ئاڭلىمىغانمۇ، جۈن! جۈن دېگەن خىتايچە ئارمىيەدېگەن سۆز، بۇنى ئىچكەن ئادەم گومىنداڭ ئارمىيىسىنى

سۇ ئىچكەندەك ئىچىپ يوق قىلىۋېتىدۇ، خۇددى غېنىكامدەك!

- ئىچە، زىيەك، تولا ئىنجىقلىماي.

- لېكىن مەن ھاراق - شاراب دېگەننى ئىچىپ كۆرمىگەن - دە!

- ھا - ھا - ھا... ھەي زىيەك باخشى، مەن ئىچ دېگەندىكىن قانجۇقلۇق قىلما. بولمىسا ھايتلا دېسەم

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بۇرۇڭدىن قۇيىدۇ بۇ باتۇرلار!

- غېنىكا، مەن، مەن خەلپەم ھەزرەتنىڭ ئۆيىگە بارايمىز.

- ئىچ دەيمەن، زىيەك باخشى، - دېدى غېنى باتۇر ئۆپكەدەك قىزىپ، كەڭ پىشانىسىدىن ئالغىنى بىلەن

بىر سىقىم تەرنى سىيرىپ تاشلاپ، - ئىچىمىسەڭ نۇرنىڭ دادىسى بولالمايسەن!

- بالامنىڭ نامىنى ئاتاپ قالدۇڭ. ماقۇل ئەمەس!

ئۇ ئاچچىق ئىچىملىكىنى خۇددى بۇلاق سۈيىنى ئىچكەندەك غۇرتۇلدىتىپ ئىچىۋېتىپ، ئۇزۇن بۇرۇتنى

سىلاپ قويدى. بىردىنلا ئۇنىڭ بەدىنى قىزىپ، ھەممە يېرى ئۇيقۇدىن ئويغىنىپ كۈلگۈسى، ناخشا ئېيتقۇسى كېلىپ

ئۆزىگە ئوخشىمايلا قالدى. بۇنداق بولارنىمۇ ئۇ ئىلگىرى ئاڭلىمىغان، كۆرمىگەنىدى. ئۇنىڭ قۇلىقىغا ھېچكىمنىڭ

گېپى كىرمەيتتى، كۆزىگە ھېچكىم كۆرۈنمەيتتى. ئۆزىچىلا بىقىلداپ تېلىقىپ - تېلىقىپ كۈلەتتى، غېنى باتۇر ئۇنىڭ

مەست بولۇپ قالغىنىنى بىلدى:

- ناخشا ئېيت، زىيەك!

- ئېيتىمەن، ۋادەرخانىمۇ، ئېلاخۇن كۆك كۆزىنىڭ ناخشىسىنىمۇ، لويلۇتىنىمۇ! ھەممىنى ئېيتىمەن! - ئۇ

دوپپىسىنى قولغا ئېلىپ داپ قىلىۋېلىپ، بار ئاۋازى بىلەن ۋارقىراپ ناخشا ئېيتىشقا باشلىدى. ئۇنىڭ ئاۋازى تولىمۇ

يۇقىرى، قوشاقلىرى تەسىرلىك ئىدى. ئولتۇرغانلار جىمجىت تۇرۇپ «مۇڭ» ئالدى. بىر دۇتارچى ئۇنىڭغا ئەگىشىپ

چالماقتا. غېنى باتۇر پۈتۈن دىققىتى بىلەن ئاڭلىماقتا ئىدى. بىر «سەھرايى» نىڭ ناخشىسى باتۇرنىڭ دىققىتىنى

تارتتى. بۇنىڭغا شەھەر سازەندىسىنىڭ غەزىپى كەلدى.

- بۇزدى! - دەپ ۋارقىردى ئۇ تەمبۇرنى ئاچچىق بىلەن بۇلۇڭغا تىكلەپ، - ئەۋجى خاتا!

باتۇر ئۇنىڭغا ئايلىپ قارىدى. ئۇ كۆرمىدى:

- ياق، ئۇنداق ئەمەس!... بۇ... - ئۇ گېپىنىڭ ئاخىرىنى چۈشۈرەلمىدى. باتۇرنىڭ شاپىلىقى ئۇنى

ئوڭدىسىغا ئۇچۇرۇۋەتتى.

- نېمىشقا ئۇرسەن! - زىياۋۇدۇن غېنى باتۇرغا ئالايىدى، - يامان بولساڭ ماناسىق بېرىپ گومىنداڭنى ئۇر!

ئىككى ئوغلۇم فرونتتا، ئاكام بىلەن كېلىنىم ئاقسۇدا جەڭ قىلۋاتىدۇ. مانا شۇلار باتۇر! سەن غېنىكا، خۇرجانى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۆرسەن! سەن قانداق باتۇر! ئېلىخان تۆرە مارشال، بىر پاي ئوق ئاتماي - ھە؟ سەن خەلق باتۇرى، ھاراق بىلەن خوتۇنغىمۇ؟

كۆپچىلىك ئالاقىدە بولۇپ، ئەمدى ئۆلۈم ۋەقەسى بولىدىغان بولدى بىرلىرى زىياۋۇدۇننى سىلكىدى، بىرلىرى ئۇنىڭ ئاغزىنى تۇتتى، بىرلىرى مۇشتۇملىرىنى ئۇنىڭغا توغرىلىدى، ئاشخانا خوجايىنى يۈسۈپ تاز دېۋەيلەپ ئېتىلىپ كەلدى. غېنى باتۇر ئۈچۈن ياقا يىرتىپ باتۇرنىڭ يېقىنىغا ئايلىنىش پۇرسىتى كەلدى. ھەممىلا ئادەم بۇ پۇرسەتنى تالاشتى، لېكىن غېنى مامۇق ياستۇقلارغا يۆلىنىپ، ئۆپكەدەك قىزىرىپ، چىلىقلاپ تەرلەپ، يوغان كۆزلىرىدىن ئوت چاقىتىپ سۇنايلىنىپ ياتاتتى. ئېگىز، قارا بۇرۇت يىگىت باتۇرنىڭ ئىپادىسىنى كۈتمەيلا، زىياۋۇدۇننىڭ مەيدىسىگە مۇشت بىلەن بىرنى ئۇردى. زىياۋۇدۇن ھېچ ئىش بولمىغاندەك:

- نېمە بولدى ھوي؟ - دېدى كۈلۈپ قويۇپ، - ئۇرغىنىڭ نېمىسى؟

يىگىت غۇلاچ يېپىپ ئىككىنچى مۇشتقا تەييارلىن ئۆتتى، غېنى باتۇر ئۇنىڭ پۇتىغا بىرنى تېپىپ ئۇنى يىقىتىۋەتتى.

- ھېچقىز شەلىكلەر، - دەپ تىللىدى ئۇ ئۆزى ئۈچۈن پىدائىي بولۇشقانلارنى، - يارايىسەن، زىيەك، ئېيتە، مەن

باتۇر ئەمەس، ئوغرى، ئېلىخان تۆرە مارشال ئەمەس، بىر موللا! موللا دېگەن نان قېپى ھەزلەك!

ھەممە ئادەم ئۆرتىۋېتە، ھەممىسى ھەيران: غېنى باتۇرمۇ ئۆزىنى تىللىغانغا يان باسدىكەن، ئۇنىڭغىمۇ يامان

گېپىنى قىلىدىغان ئادەم بولىدىكەن - ھە؟

- غېنىكام ئوغرى! - دېدى زىياۋۇدۇن سەنتۈرلۈپ ئورنىدىن تۇرۇپ، - ئۇ مېنى ھۆكۈمەتنىڭ تۈرمىسىدىن

ئوغرىلاپ قاچقان!

- ھا - ھا - ھا...!

- ۋاھھاي، ياشاپ كەت!

بىردەمدىلا جىددىيلىك كۈلكە - چاقچاققا ئايلاندى:

- يۈر، زىيەك، كوچىغا چىقىمىز. سەن ناخشا ئېيتىپ ماڭىسەن، مۇشۇ يەردىن ئۈچدەرۋازغىچە ناخشا

ئېيتىسەن!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ئېيتىمەن، شەھەرنى بېشىغا كىيمەن!

ئۇلار جۇۋالىشىپ ئاشخانىدىن غەرق مەست بولۇشۇپ چىقىشقاندا گۇگۇم ۋاقتى بولغانىدى. زىياۋۇدۇن ھارۋىسىنىمۇ، پەشمەت چاپىنىنىمۇ، يانچۇقىدىكى كالىلەك - كالىلەك پۇللارنىمۇ «ئۇنتۇدى». ئۇ كۈچىغا چىقىپ كۆڭلەكچان، يالاڭ ئاياغ، مەيدىسى ئوچۇق، ئىشتانېغى تىزىدىن ئېشىپ ساڭگىلىغان كۆرۈنۈشتە بار ئاۋازى بىلەن ناخشا ئېيتىپ يولنىڭ ئوتتۇرسىدا ماڭماقتا. ئۇنىڭدىن ئون نەچچە قەدەم نېرىدا يالاڭۋاش، ئۆتۈك ۋە گەلەپى شىم كىيىپ، قىڭغىر ياقا كۆڭلىكىنىڭ مەيدىسىنى ئېچىۋەتكەن، يېنىدا تاپانچىسى پۇلاڭلاپ تۇرغان ئېگىز، گەۋدىلىك غېنى باتۇر قاقاقلاپ كۈلۈپ، پىيادە ئاستا مېڭىپ كەلمەكتە. ئۇنىڭ ئەتراپىدا، كەينىدە ئۇنىڭغا ئەگىشىپ كۈلۈشۈپ كېلىشمەكتە، كوچا ئازادە، ئىككى قاسناق تاماشچىلار توپى بىلەن تولغان، خادىكچىلارمۇ ھارۋىلىرىنى چەتكە تارتىپ بۇ ئاجايىپ ناخشىچىغا يول بەرگەن، چىرايلىق كىيىنىپ، كالىپۇكلىرىنى قىزىل بويىلىغان رۇس، تاتار قىزلىرى بۇ ئاجايىپ مەنزىرىگە قاراپ قاقاقلىشىپ كۈلۈشمەكتە:

مەن ئۆزۈم بورۇسۇنلۇق،

كۆڭلۈم تارتىدۇ قاشنى.

ئۆلتۈرسەڭمۇ ئىچمەيمەن

يارىم ئەتمىگەن ئاشنى!

زىياۋۇدۇننىڭ ئاۋازى نە - نەلەردىن «ياشاپ كەت!» دېگەن سادا بىلەن قايتماقتا، بولۇپمۇ شەھەرنىڭ مەركىزىي كوچىسى توغرىكۆۋرۈككە كەلگەندە، ئۇنىڭ تاماشچىلىرى تېخىمۇ كۆپەيدى: چىرايلىق كىيىنگەن ئەسكەرلەر، توپ - توپ تۇرۇشقان قىز - يىگىتلەر قىقاس - چۇقان بىلەن ئۇنى ئوراپ بىللە مېڭىشتى. غېنى باتۇر بىلەن بىللە مېڭىش بىر چوڭ مەرىكە، غېنى باتۇرنىڭ گېپى، كۈلكىسىنى ئاڭلاشۇ كاتتا كۆڭۈل ئېچىش، دوغاپچىلار زىياۋۇدۇنغا دوغاپ سۈنۈشتى، پىۋا ساتقۇچىلارمۇ ماغزاپ قايىناپ تۇرغان ئاپقۇرلارنى ئۇنىڭ ئاغزىغا تەڭلەشتى. زىياۋۇدۇن كەلگەنلا سوۋغىنى قايتۇرمىدى، ئۇ ھاياتىدا بۇنداق بولۇپ باقمىغان، بۇ ئۇنىڭ خۇشاللىقىمۇ، قورساق بوشتىشىمۇ، بۇنى ئۇ ئۆزىمۇ بىلمەيدۇ.

ئۇلار ئوڭغا بۇرۇلۇپ گېزىتخانا ئالدىغا كەلگەندە، گېزىتخانا دەرۋازىسىدىن ئىككى مەست - بىرى مۇخبىر

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

زۇنۇن قادىرى، يەنە بىرى شائىر ئەلقەم ئەختەملەر چىقىپ كىلىشتى. ئۇلار قاقاقلىشىپ كۈلۈشتى:

- تازا يېتىلىپتۇ - دە!

- سەھراقلار شەھەرنى ئاپتۇغۇي! - دېيىشتى ئۇلار،

بىردىنلا ئىككى ئات قوشۇلغان پەيتۇن زىياۋۇدۇننىڭ ئالدىدا توختىدى. پەيتۇندىن بىر قىز چۈشتى، قىز

ئەمەس پەرىزات!

- زىياۋۇدۇن ئاكا، پەيتۇنغا چىققا! - دېدى قىز ھارۋىكەش زىياۋۇدۇننىڭ قولىقىدىن يۆلدى. ئۆكەلگەنلا

پېۋىنى ئىچىۋېرىپ، تېخىمۇ ئېغىرلىشىپ ماڭالماس بولۇپ قالغانىدى.

- سىز... سىز مۇ قىزىم... بالام نۇرى...

زىياۋۇدۇن پەيتۇنغا چىقتى - دە، سۇنايلىنىپ ياتتى.

- سەن كىمنىڭ قىزىسىن؟ - غېنى باتۇر زەيتۇنەگە تىكىلىپ قېتىپلا قالدى، - نېمانچە چىرايلىقسەن، نەچچە

ۋاقىتتىن نەدىدىڭ؟

- مەن مۇشۇ زىياۋۇدۇننىڭ قىزى، جىڭ فرونتىدىن بۇرناكۇن كەلدىم.

- پەيتۇننى بىزنىڭكىگە تارت! - دېدى غېنى باتۇر ھارۋىكەشكە.

- ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم، خەلق قەھرىمانى! - ھارۋىنىڭ يېنىدا ئەنۋەر مۇسابايوف پەيدا بولدى، - بىزنىڭ

قورۇنىڭ ئالدىغا كېلىپ قاپسىز، مەن خىزمىتىڭىزنى قىلسام دەيمەن! - باي، ھۆكۈمەتنىڭ مالىيە مىنىستىرى

ھويلىسىغا قوللىرىنى ئېچىپ شەرەت قىلدى، - بۇ مىنىڭ ئارزۇيۇم.

- بۇ قىز... غېنى باتۇرنىڭ كۆزى قىزدا ئىدى، - نېمانچە چىرايلىق - ھە، كىمنىڭ قىزىسىن؟

- ئابلا باينىڭ يالغۇز قىزى، سىزنىڭ ھېلىقى قەھرىمان يىگىتىڭىز نۇرى زىياۋۇدۇننىڭ...

- ھە، مۇنداق دە. ھەي ئىسىت، ھەيدە ئەمسە پەيتۇننىڭنى ھەي شەيتان، داداڭنى ياخشى كۈت!

بىر يىگىت يۈگۈرۈپ كېلىپ زەيتۇنەگە ئالدىراپ بىر نېمىلەرنى دېدى ۋە پۇرلىشىپ كەتكەن، ياماق، كىر

پەشمەتنى پەيتۇنغا تاشلىدى.

زىياۋۇدۇن ئەتىگەنلىكى سىم كارىۋاتتا ھوشىغا كەلدى. مىدىرلىسلا ئادەم تەۋرىنىدىغان بۇنداق كارىۋاتتىمۇ،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مۇنداق يىپەك - تاۋار تاشلىق يوتقان، ئاپئاق مامۇق ياستۇقلارنى، تاختايلىق، تاملىرى نەقىشلىك، دېرىزىلىرى

ئاجايىپ يوغان، تاملىرى ئىشكاپ، گىلەم ھەر خىل گۈل، مەنزىرە رەسىملىرى بىلەن تولغان، چىرايلىق،

يوغان - ئازادە ئۆيىنىمۇ ھاياتىدا كۆرمىگەن. ئۇ نەگە، قاچان، قانداق قىلىپ كېلىپ قالدى؟

كىر كىيىم، قاپقارا قېتىشقان پۇتلىرى ئاپئاق - سۈتتەك پاكىز كىرىك ئۈستىدە تۇرغىنى نېمىسى؟

- ئاۋۇ كىيىملەرنى يۆتكەپ كىيىۋالسلا! - دېرىزىدىن جاراڭلىق، سىلىق، نازۇك ئاۋاز ئاڭلاندى: «ھە،

ھېلىقى باي قىزىنىڭ بالام ئۈچۈن قىلىۋاتقان خۇشامىتى ئىكەن - دە؟» دېدى ئۇ ئىچىدە ئاستا پىچىرلاپ، - بالام

شۇ تۇرقىدا نەدىدۇر؟ قۇمغا مىلىنىپ ياتامدىغاندۇ ياكى پاتقاققا مىلىنىپمۇ؟ بەراجۇ؟

- نۇرىمۇ، بەرامۇ تىنچلىق! - دېدى قىز دېرىزىنىڭ سىرتىدا كۆرۈنمەي تۇرۇپ، خۇددى ئۇنىڭ خىيالىنى

بىلۋالغاندەك، - مەن ئۇلارنى كۆرۈپ كەلدىم.

- نېمە، كۆرۈپ كەلدىڭىزما قىزىم؟ - زىياۋۇدۇن كىرىدىن قېتىشقان كىيىملىرىنى سېلىپ تاشلاپ، كۆك

تېرىكىدىن تىكىلگەن كۆڭلەك، ئىستان ۋە ئاپئاق ئىچ كىيىملەرنى تۇتۇپ كۆرۈپ كىيىشكەمۇ ئۆلگۈرمەي، كارىۋاتتىن

يالىڭاچ پېتى سەكرەپ چۈشۈپ، دېدى، - بالىلىرىمنى كۆردۈم دېدىڭىزما قىزىم؟

بالا قايغۇسىدىكى ئاتا ۋە سۆھبەتچىلىكى ئۇنىڭ يالىڭاچلىقىنىمۇ ئېسىدىن چىقارغانىدى. شۇ چاغدا ئىشەك قىيا

ئېچىلدى - دە، يەنە يېپىلىپ زالدا قاتتىق كۈلكە ۋە ھەيرانلىق بەلگىسى بىلەن پەرىقلىنىدىغان ئاۋازلار ئاڭلاندى:

- ئىشاك!

- مالادىس، مالادىس!

خىزمەتچى رۇس خوتۇن زىياۋۇدۇننىڭ يالىڭاچ بەدىنىدىن قورقۇپ كەتكەنىدى.

نومۇس زىياۋۇدۇننى سەگىتتى. ئۇ ئالدىراپ يېڭى كىيىملەرنى كىيىدى. ئەسكى چاپاننىڭ يانچۇقلىرىنى

ئاختۇردى:

- نېمانچە جىق، ساتقىنىم سەككىز خۇ بۇغداي، يانچۇقتىكىسى يۈز خۇ بۇغداينىڭ پۇلغۇ، ھە راست، قۇۋان

شاڭخو بىر سىقىم پۇل بەرگەندى، ئەمما مۇنۇسى ئون سىقىم. مېنى پۇل بىلەن قارىتىۋالاي دەمدىكىنا، خەمىت

بىلەن پەرىخە بولمىغان بولسا مەيلى دەيتتىم. بالامنىڭ ئامىتى بىلەن باي بولۇۋالاتتىم. لېكىن پەرىخە ئىنسانىي

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پۇلغا ساتقىلى بولماس. ھە راست، ئاتلىرىمچۇ، ھارۋىدىكى تاغلارچۇ؟ ئاپلا، غېنىكامنىڭ كۆڭلىنى دەپ ئىككى ئات بىلەن ھارۋىدىن ئايرىلىپ قالدۇم - دە، بوپتۇ، مۇنۇ پۇلغا نەچچە ئات ھارۋا كېلىدىغۇ. مۇتائالى خەلىپىتىمگە دەپ ئەكىرگەن مايلىق توقاچلارمۇ، قايماقلار ئېچىپ قالدىغان بولدى - دە، بىر مىشكاپتا ئالما، قوغۇن - تاۋۇزلارمۇ بار ئىدى، تېخى!

رۇس ئايال ئۇنى مۇنچىغا ئەكىردى. پاھ، بايلارنىڭ ئۆيىدە مۇنچا بارلىقىنىمۇ ئۇ تۇنجى قېتىم كۆرمەكتە. رۇس ئايال ئۇنىڭ دۈمبىلىرىنى سۈپۈن سۈركەپ يۇيۇپمۇ قويدى. بۇ خىل راپاۋەتنى ئۇ قەدىردان خوتۇنى مەرھۇم رەيھانگۈلدىنمۇ كۆرمىگەنىدى.

- قېنى بېقىڭ، - دېدى كىرىپكىلىرى قىزغۇچ مەڭزىگە شولا تاشلاپ تۇردىغان، پىنجەك يانچۇقىدىكى ئالتۇن سائىتىنىڭ زەنجىرى مەيدىسىدە ساڭگىلاپ تۇرغان تولىمۇ چىرايلىق، ئېغىر - بېسىق، مۇئامىلىسى سىلىق ئابلا باي زىياۋۇدۇنغا رىشالە، بال، سېرىق ياغ، خام قايماقلارنى شەرەت قىلىپ، - جىق - جىق يەڭ، ئۆز ئۆيىڭىز، تارتىنىدىغان ئىش بولمىسۇن، نېمە دېيىشنى بىلمەيمەن، يە ئاكا، يە ئۇكا دېيەلمەي دۇدۇقلاپ قالدۇم. نەچچىگە كىردىڭىزكىن، ھۆرمەتسىزلىك قىلدىم، كەچۈرۈڭ.

- خۇدايىم بۇيرۇسا قىرىق يەتتىگە ماڭدىم، مەن ئىت يىللىق.

- ھا - ھا... توۋا، ئۇختا كەلگىنىنى، بىر ياشلىق ئىكەنمىز.

- بىراق، كۆرگەن كىشى سىزنى مىنىڭ بالام دەيدۇچاچ - ساقاللىرىڭىزدا ئاق يوق، چىرايىڭىز ئەينەكتەك،

بىر تالىمۇ قۇرۇق يوق. مېنىڭ چاچ، ساقال - بۇرتۇم ئاقىرىپ بولدى. قۇرۇق دېگەن ئۆمۈچۈك تورى!

- ھا - ھا... - باي زىياۋۇدۇننىڭ پىشانە، كۆز قۇيرۇقلىرى، گەدەنلىرىدىكى قويۇق قۇرۇقلارغا قاراپ

قويدى، - لېكىن سىز مەندىن مەزمۇت. سىزگە قارىسا كىشىنىڭ زوقى كېلىدۇ، غېنى باتۇردەك سۆڭەكلىك، قاۋۇل.

ئوخشىتىشقا توغرا كەلسە شۇنداق دېيىشكە بولىدۇ؛ سىز شر - ئارسلان، مەن بىر پاقلان، سىز بىر پارچە بۇلۇت،

مەن بىر پارچە قەغەز، بېشىمدىن قۇش ئۇچۇپ ئۆتسە زۇكامداپ قالىمەن!

- ھا - ھا - ھا... بۇ تەرىپى راست. مەن ئۆمرۈمدە زۇكامداپ باقمىدىم. سەن جۈسەندە ھارۋام مۇزغا

چۈشۈپ كىتىۋىدى. يالىڭاچ بۇلۇپ بەلگىچە سۇغا كىرىپ چاقىنى كۆتۈردۈم.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- يا پىرەي، مەن ئاڭلاپ تىترەۋاتىمەن. مانا بايلىق دېگەن شۇ !

- ئاكام، مۇختەر باي ئاتىشىغا يېقىنلاپ قالدى. قارىمامسىز، ھېلىقى ئاقسۇغا جەڭگە ماڭغانلارغا ئات باقار

بۇلۇپ بىر ئوغلنى ئېلىپ شۇ ياققا كەتتى. ھازىر ئۇلار ئاقسۇ كۈنئەھەرنى ئېلىپ بويىتەك. ھى - ھى - ھى...!

- مۇختەر باينى ئاڭلىغانمەن. سىلەر بىر نەۋرە كېلەمسىلەر؟ قىزىم سىلەرنىڭ ئائىلە تارىخىڭلارنى ماڭا

سۆزلەپ بەرگەن. نۇرى ئاجايىپ، كىشىنىڭ ھەۋىسى كېلىدىغان يىگىت بولدى. ئۇنىڭغا ھەۋەس قىلمايدىغان ئادەم

يوق. غېنى باتۇر چېغدا ئۇنىڭغا ئاپىرىن دەيدىكەن. بۇ خىل كەم ئۇچرايدىغان يىگىتلەرنى ئاسرايدىغان گەپ

ئىدى. مەن بۇ بالىنى ئالدىنقى سەپتىن ئەكىلىۋالاي دەپ جىق ئورۇندۇم. ھۆكۈمەت ئۇنىدى. ئۆزى ئۇنىدى.

- بالامنىڭ مېجەزى غەلىتە. ھەممە ئادەم ئىنتىلگەندىن ئۇ قاچىدۇ. خەلق قاچقانغا ئۇ ئىنتىلىدۇ.

- ئۇ بالىنى قىزىم بىلەن قوشۇپ چەت ئەلگە ئەۋەتىپ ئوقۇتاي دېگەن. ئۇيغۇردىن بىر ھەربىي گېنېرال

چىققاندىن بىر كاتتا ئالىم چىققىنى ياخشى ئىدى. ياۋروپادا كۆپ ئايلاندىم، بىزنى ھېچكىم بىلمەيدۇ، كۆزىگە

ئىلمايدۇ.

- غىنىكامنىمۇ كۆزىگە ئىلماسمۇ؟

- ئىلمايدۇ - دە، غىنى باتۇردەكلەر تولا. لىكىن ئۇيغۇرنى تونۇتىدىغانلار ئىلىم ئەھلى. يەھۇدىيلاردىن

ئاجايىپ - ئاجايىپ ئادەملەر چىقىۋاتىدۇ. ماركىس دېگىنىمۇ، ئاتوم بومبىسىنى ياسىغان ئەينىشتىن دېگىنىمۇ شۇ.

ئۇلارنى دۇنيا بىلىدۇ، بىزنى پەقەت خىتاي بىلەن ئورۇس بىلىدۇ. بىلگىنى بىلەن بوزەك قىلىدۇ، كۆزىگە ئىلمايدۇ.

مانا مۇشۇنىڭغا مېنىڭ ئىچىم قاينايدۇ. نۇرنى ئوقۇتاي دېۋىدىم، ئۇ ئوقۇسلا دۇنياغا داڭلىق ئادەم بولالايتتى.

قانچە چىقىم كەتسىمۇ مەن غىڭ قىلمايتتىم. بىلەمسىز، زىياۋدۇن، ئادەملەر مېنىڭ نىيىتىمنى خاتا چۈشىنىپ

كۈيۈغۇل قىلىش كويىدا دېيىشتى. ئۇ مېنىڭ قىزىم بىلەن سىزنىڭ ئوغللىڭىزنىڭ ئىشىمىنىڭ نىيىتىم نۇرنى ئاسراپ

قىلىش. ئۇنىڭ ھاياتى تولىمۇ مۇھىم. مەن ئاشۇنداق بىلىمگە بىرىلىدىغان، ئەقىللىق، تالانتلىق بالىلارنى ئىزدەپ

يۈرگەن بىر ئادەم، قىزىم مېنىڭ ياردەمچىم. مېنىڭ ئارزۇيۇم مىللىتىمنى تونۇتۇش. ئەركىنلىك، ھۆرىيەت بىزگە

زۆرۈر، ئەمما ئۇ چەكلىك، دۇنياغا تونۇلغان بىر ئادىمىمىزدىن كىلىدىغان شان - شەرەپ چەكسىز!

زىياۋدۇن بۇنداق گەپلەرنىمۇ ئاڭلىمىغان. ئۇ ئايلا بايغا قايتىدىن سىنچىلاپ قارىدى: بەدىنىدە ئارتۇق

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

گۆشى يوق، خىيالچان، مۆمىن كۆرىنىدىغان مۇنۇ ئادەمنىڭ قىزلىق يىشىل گۈللۈك دۇخاۋا بۆكى ئاستىدىكى مېڭىسىدە نېمەنداق چوڭ ئىشلارنىڭ پىلانلىرى كىرىۋالغاندۇر. ھە؟ زىياۋۇدۇن بۇنداق ئادەمنىمۇ بۇرۇن كۆرمىگەن. - بىز بۇ ئىشلارنى بىلمەيمىز - دە، بىگىم! - دېدى زىياۋۇدۇن گەدىنىنى سىلاپ، - ئېسۇ خىيالىمىز بالىلىرىمىز، مېلىمىز، بۇغداي زىغىرلىرىمىزدا، ئۆمۈر بويى ئويلايدىغىنىمىز شۇ بىزنىڭ، دېڭىزلىرىمىزنىڭ يېرىمىنى چۈشەندىم. مىللەت روناق تاپسا، باشقا مىللەتلەر قاتارىدا باش كۆتۈرۈپ تىك تۇرسا دەيسىز - دە نۇرىمۇ مۇشۇنداق گەپلەرنى كۆپ دەيدۇ. ئاكام مۇختەر باي ئۈرۈمچىدە سولاققا يېتىپ، ئەخمەتجان دېگەن ئادەم بىلەن تونۇشۇپ دوست بوپتىكەن. ئاكاممۇ شۇ ئادەمدىن ئەڭ كاتتا بايلىق مىللەت غورۇرى دېگەن گەپنى ئۆگىنىۋاپتىكەن. مەستچىلەردە دەپ يۈردى. ئاكامنىڭ شۇ سۆزىنىڭ كۈچى بىلەن بىزنىڭ مەھەللىدىن ئالتە يىگىت قولغا چوماق ئېلىپ ھەرەمباغ سوقۇشقا كىرىپ كەتكەن. قارىمىسىز بىتەلەيلىكىنى. ئىككىسى ئوق تېگىپ قازا تاپتى. تۆتى قالغان، تۆتىنىڭ ئىككىسى جىڭ سوقۇشقا كەتكەندى. ئۇ يەردە بىرى قازا بولدى. يالغۇز ھاشىم پوچى دېگەن بىرلا ھايات!

- مەھەللەلەر چوڭمىدى؟

- ياق، يىگىرمە توققۇز ئۆيلۈك ئادەم بار. ئۇنىڭ ئون توققۇز ئۆيلۈكى تارانچى، سەككىزى قاشقالىق، ئىككىسى قازاق، بىگىم.

- ھا - ھا - ھا... مۇنداق دەڭ. تارانچى، قاشقالىق دەپ جېدەل - غوۋغا قىلمايدىغانسىلەر - ھە؟

- بۇرۇن قىلاتتۇق. مۇختەر باي قاشقالىققا يامان ئۆچ ئىدى. ھازىر ئايرىلماس بولدۇق. دۈشمەننىڭ كىملىكىنى بىلىۋالدۇق - دە. قۇربان ئىمام چېغىدا ھازىر دۈشمىنىگە ئۆلۈم تىلەپ دۇئا قىلىدىغان بولۇپ قالدى!

ئابلا باي قاقاقلاپ كۈلدى. ئۇ زىياۋۇدۇننىڭ ئالدىغا ئېسىل نېمەتلەرنى ئىتتىرىپ:

- ئېلىڭ، زىياۋۇدۇن، گېپىڭىز قىزىقىكەن، ئېلىڭ! - دەپ مېھماندوسلۇق بىلدۈردى.

زىياۋۇدۇن بايغا ئامراق بولۇپ قالدى. ئۇنىڭ خوتۇنىمۇ چىرايلىقكەن، باغ بىلەن كەڭرى ھويلا سالاسۇن بىلەن ئايرىلىپ تۇرىدىكەن، قۇدۇق بېشىغا تولىمۇ چوڭ دۇپ دەرىخى سايە تاشلاپ تۇرىدىكەن. كۈنگەيگە قارىغاندا، كۈنچىقىشقا قارىغان ئۆي دېرىزىلىرىنىڭ قاپقىلىرى ئېچىلغان، پېشايۋانغا تامام گىلەم سېلىنغان، يىپەك كىيىم، بويۇن قوللىرى ئالتۇن بىلەن تولغان زىلۋاسوتتەك ئاق، تالەك ئەۋرىشىم خوتۇن گىلەم ئۈستىدە زىياۋۇدۇنغا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئېگىلىپ سالام بىرىپ، ئۇزۇن كىرىپكىلىرىنى لەپ قىلىپ كۆتۈرۈپ ئۈنچىدەك ئاپئاق چىشلىرىنى كۆرسىتىپ كۈلۈپ :
- خانىمىڭىزغا ئاز بولسىمۇ، - دەپ بىر بولاق يىپەك رەخت سۈنۈۋىدى، زىياۋۇدۇن چىرايلىق ئايالىنىڭ
سۈتتەك ئاق قوللىرى ئۆزىنىڭ ئۆتلەنگەن كالا پاقىقىدەك تېگىپ كەتمىگەن دەپ ئەنسىرەپ ئەندىكىتىۋۇ ئۆمرىدە
بۇنداق ئەندىكىپ باقمىغانىدى .

- پات - پات كېلىپ تۇرۇڭ! - دېدى ئەر - خوتۇن .

- خەمتىكە سالام ! - دېدى زەيتۇنە بىر بولاق كەمپۈت - پىرەنىك سۈنۈپ .

ئۇ چىرايلىق كىيىنىپ، پەيتۇنغا ئولتۇرۇپ نوۋىگوردتىن قازانچى تەرەپكە ماڭدى . ئۇ ئۆچكە بۈگۈنكىدەك
لۆم - لۆم ھارۋا كېرىلىپ ئولتۇرۇپ، كىمىلەر زوق بىلەن قاراۋاتىدىكەن دەپ ئەتراپقا كۈلۈمسىرەپ قاراپ سەپەر قىلىپ
باققان ئەمەس .

بۇلارنىڭ ھەممىسى ئوغلىنىڭ دۆلىتى، تۈنۈگۈنكى غېنى باتۇرلارنىڭ بەرگەن پۇلى، بۈگۈنكى
ھۆرمەت - راپاۋەت ھەممىسى نۇرىنىڭ . ئۇ ھارۋىدا غادىيىپ ئولتۇرۇپ، جىڭ ۋە شىخۇ سوقۇشلىرىغا قاتنىشىپ ئامان
قالغان ئوغۇللىرىنى، شۇ كۈنلەردە ئاقسۇ يېڭىشەھەرنى قورشاپ ياتقان ئەزىمەتلەر قاتارىدىكى ئاكىسى مۇختەر باينى
سېغىنىدى . ئۇلار ھازىر نىمە قىلىۋاتىدىكەن . ئىلى ئاسىمىنى كۆپكۈك، سۈپسۈزۈك، ئۇيقلار قانداقكەن . غۇلجا
كوچىلىرى سالقىن، يوپۇرماقلىرى شوخ، گۈللىرى پۇراقلىق . ئۇ يەرلەر قانداقكەن ؟ مۇنۇ كىشىنىڭ يۈزىنى سۆيۈپ
جاننى راھەتلەندۈرىدىغان ئىللىق شامال ئۇ يەرلەردە بارمىكەن ؟ باغلاردىن كىلىۋاتقان چىرايلىق كۈلكە،
ئەتىگەندىلا باشلانغان ئاجايىپ ناخشا، شاخلاردىكى دۇنيا غىمىدىن خالاس قۇشلار بارمىكەن ...
ئۇ خىيال، شادلىق، ھېسىيات بىلەن كوچا ئارىلاپ سىلىق لىڭىلداپ، تېرەكمىزارغا كەلدى ۋە مۇتائالى
خەلىپىنىڭ دەرۋازىسى ئالدىدا پەيتۇندىن چۈشۈپ، ھارۋىكەشكە رەھمەت ئېيتىپ قىيا ئوچۇق دەرۋازىدىن
قارىدى .

خەلىپىتىم ھويلىدىكى ئالما دەرەخىگە ئېسىلغان قەپەستىكى تورغايلىرىغا دان بېرىۋاتاتتى .

- ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم، خەلىپەم ھەزەتلىرى !

- ۋا ئەلەيكۇم ئەسسالام، زىياۋۇدۇن، كەل، كەل بالام . ھە، ھارۋاڭ كەلگىلى نەۋاخ، ئۆزۈڭ نەلەردە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يۈرسەنمۇ؟

- ھا - ھا - ھا... غىنىكامنىڭ ئىشى، ھارۋامدىن ئەنسىرۋىدىم...

- بىر ناتونۇش ئادەم ئەگىردى، ئاتلىرىڭغا بىدە بەردى. قارا، ئاتلىرىڭ ساڭا ئوخشاش خۇشال !

- ھا - ھا - ھا... ھى - ھى - ھى... قارىمامسىز ھەزرەتلىرى... دېدى زىياۋۇدۇن كۈلۈپ

تۇرۇپ، - ئامەتلىك كۈن بولدى. ماڭا خىزىر يولۇقتى...

ئۇ تۈنۈگۈنكى ئىشلارنى زىر - زەۋىرىگىچە قويماي دەپ بەردى.

- راست خىزىر يولۇقۇپتۇ، - دېدى خەلىپىتىم كۈلۈپ قويۇپ، - ئابلا باي تولا ياخشى ئادەم ساخاۋەتلىك،

ئەل سۆيەر، مەرىپەتپەرۋەر باي. ئۇنىڭ دارىلئاجىز، دارىلئىتتىمالارغا بەرگەن پۇلى ھەممە بايلارنىڭكىدىن كۆپ.

ئىنقىلابقا بىرىۋاتقان پۇلى ھۈسەنبايلارنىڭكىدىن قېلىشمايدۇ. مىنىڭ «قۇتادۇل ئىلال» دېگەن كىتابىمنى

ئەرەبىستانغا ئاپىرىپ باستۇرۇپ ئەكىلىپ بەردى نەسۇھا داموللىنىڭ شېئىرلىرىنى يىغقۇزۇپ نەشر قىلدۇرىمەن دەپ يۈرىدۇ. تولىمۇ ياخشى ئادەم.

- خوتۇنى چىرايلىقكىنا، بىزنىڭ رەيھاندەك! - زىياۋۇدۇن بولمىغۇر گەپ قىلىپ قويۇپ، ئالدىدىكى زاتقا يەر

ئاستىدىن قاراپ قويدى. خەلىپىتىمنىڭ قاپقى تۈرۈلگەندى. لىكىن ھەزرەت:

- رابىخان ئابىستەبنى يوقلاپ قوي، ئەمما ئۇنىڭ يالغۇز ئوغلى توغۇلۇق گەپ قىلما. ئۇ بالىنىڭ ئىمام

دېگەن ئىسمىنى مەن ئەزان قىچقىرىپ قويغانىدىم، - دېدى.

- ئىمام مېنىڭ بەرارىم بىلەن غوجا ھوشۇرنىڭ قولىدا ئەسكەرلىككە ماڭغان. ھە يامان خەۋەر بارمۇ؟

- شۇنداق. شىخو سوقۇشى غۇلجىدىكى سوقۇشلاردىنمۇ يامان بولۇپتۇ. سەككىز يۈزدىن جىق يىگىت قۇربان

بولۇپتۇ. غوجا - ھوشۇرۇمۇ، ئىماممۇ شېھىت بولدى!

- ئامىن! - زىياۋۇدۇن ئىككى قولىنى كۆتۈردى ۋە بوقۇلداپ يىغلىدى، - پاھ - پاھ، ئۇ بىر قارا كۈن

بولۇپتەكەن - دە! مېنىڭ بەرارىمۇ غوجا ھوشۇرنىڭ بالىسى بىلەن بىللە ئىدى، ھەي ئىست!

- رابىخان ئابىستەي ئېچىدىن، ئۈچ ئوغلىدىن ئايرىلدى. تىكەندەك يالغۇز قالدى. ھۆرىيەت بىزگە تولىمۇ

قىممەتكە توختايدىغان ئوخشايدۇ. نى - نى شىر يۈرەك ئەللىرىمىزدىن ئايرىلدۇق!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- غېنىكامغا نەرنىڭ باتۇر سىنىڭ دەپتىمەن قارىمامسىز !

- بوپتۇ. مەدھىيىنىلا ئاڭلىماي تەنە - تەنقىدىنىمۇ ئاڭلىسۇن ئۇ خەلق باھادىرى!

زىياۋۇدۇن كۆكچىلىكتىكى ھېلىقى ئابدۇمەر مىڭبېگىدىن قالغان قورۇغا ھارۋۇسىنى ھەيدەپ كەلگۈچە رابىخان ئابىستەي توغرىسىدىلا ئويلاپ كەلدى. ئاق سېرىق ئۇرۇق، قاتاغغۇر، ئېگىز دوداي كالىپۇك، كالاچ ئېغىز، چىشلىرى شالاڭ، ساپسېرىق ئايالنىڭ چىرايى ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا كەلدى! بىر - بىردىن كۆركەم ئۈچ ئوغۇل ئانا قىساسنى دەپ شېھىت بولدى، بىچارە ئانا پۈتۈن ئۆمرىنى كەنجىسىگە بېغىشلىغان بولغىدى. ئۇ بالىسىنىڭ سالامەت كېلىشىنى تۆت كۆز بىلەن كۈتۈۋاتقاندۇر ھەر قاچان، ئانا بولماق دادا بولماقتىنمۇ تەس. رەيھان بالا ئۈچۈن جان بەردى. ئاسىيە ھەم قىزلىرىغا بەخت ئىزدەپ جېنىدىن ئايرىلدى. رابىخان ئابىستەيىمۇ شۇ، زىياۋۇدۇن شۈكرە قىلسا بولغۇدەك. ئۇنىڭ كەنجىسى بىلەن دەرۋىزە دۈشمەن قولىدا ئۆلگەن بولسىمۇ، ئۇلار پەيدا قىلغان يۈرەك پارىسىنى ساقايتىدىغان نۇرىسى بىلەن بەرارى بارغۇ! ئۇ ئۆزى بىر قىش ئولتۇرغان تونۇش دەرۋاز ئالدىغا كەلدى. ھويلىدىن چۇرقۇرۇشۇپ بالىلار يۈگۈرۈپ چىقىشتى. قارا كۆز، قارا قاش، ئوماق بالىلار ئۇنىڭغا تەلپۈرۈپ قاراشتى. ئۇلارنىڭ تولىسىنىڭ دادىلىرى ئۇرۇشتا، تۈرمىدە ئۆلگەن، ئۇلار ئاتا - ئانا مېھرىگە نەقەدەر تەشنا - ھە؟ ئۇ ھارۋىدىن چۈشتى. ھويلىنىڭ ئوتتۇرسىدا رابىخان ئابىستەي كۈلۈمسىرەپ تۇراتتى. ئۇنىڭ سېرىق چاپلىرى تامامەن ئاقارغان، يۈزىنى قورۇق قاپلىغان. يوغان ئاغزىلا ئۇنىڭ رابىخان ئابىستەي ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈپ تۇراتتى. شۇ ئىغىزدىن نەچچە مىڭ، بەلكى نەچچە يۈز مىڭلاپ ياخشى گەپلەر چىققان، بۇ گەپلەر بالىلارنىڭ قېنىغا سىڭىپ روھىغا ئايلانغان:

- ھە، زىياۋۇدۇن ئۆكۈم، كەلدىڭىزمۇ؟ بالىلار، بۇ كىشى كىم، بىلەمسىلەر؟

بالىلار ئۇلارنى ئورنىۋېلىشتى. ئەتىگەنلىك قۇياش سەبىيلەرنىڭ ھەممىگە ئىنتىلىدىغان ۋۇجۇدىنى سۆيىمەكتە.

ئۇلارنىڭ يۈزلىرى يۈرۈشكەن، كۆزلىرى قىسىلغان، بۇ كۆزلەر زىياۋۇدۇنغا تىكىلگەنىدى.

- بۇ كىشى ھېلىقى مەن سىلەرگە ھىكايە قىلىپ بەرگەن قەھرىمان نۇرىنىڭ دادىسى، ئېيتىڭلار؟ ئۇ

دۈشمەننىڭ قانچە پوتىنىنى پارتىلاتتى؟

- ئالتە ! - بالىلار چۇرقىراشتى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

زىياۋۇدۇن ئىختىيارسىز ئىككى قولىنى ئىككى يانچۇقىغا سالدى ۋە ئىككى تۇتام پۇلىنى ئېلىپ ئاسمانغا چاچتى. بالىلار چۇرقراشتى، كۈلۈشتى، پۇللارنى يىغىشىپ ئابىستەينىڭ ئېنىكىگە تاشلاشتى.

- رەھمەت زىياۋۇدۇن، تولىمۇ كاتتا خەير-ساخاۋەت بولدى!

- بۇ مىنىڭ چاقچۇم. سوۋغامنى بۇ قېتىم ھارۋا بىلەن ئەكرىمەن تېخى!

رابىخان ئابىستەي ئۇنى ئۆزىگە تونۇش ئۆي-ئاشخانا ئۆيىگە باشلاپ كىردى. بۇ ئۆي ئۆز ۋاقتىدا سەبىخە بىلەن پەرىخەنىڭ ياتاق ئۆيى، كېيىنچە زىياۋۇدۇننىڭ ئۆيى بولغانىدى. تاختابلىق سۇپاكونا گىلەم، تام سائىتى، ئۈستەل، سىم كارۋاتلار شۇ پىتى تۇرۇپتۇ. ھازىر بۇ ئۆي ئابىستەينىڭ خانىسى ئىكەن. رابىيە زىياۋۇدۇنغا چاي تەييارلىغاچ توختىماي سۆزلىدى:

- پەرىخە قىزىم خەت يېزىپتۇ، خەت ئەمەس، ئۇ بىر ئەسەر! - دېدى رابىيە «ئەسەر» دېگەن سۆزنى زىياۋۇدۇن

چۈشەنسىمۇ ئالاھىدە تەكىتلەپ، - ئەسەر بولغاندىمۇ بىر ئاجايىپ ئەسەر. بۇ خەت زۇنۇن قادىرنىڭ ياكى نۇر

بوساقوفنىڭ، يە بولمىسا ئەنۋەر ناسىرنىڭ قولىغا چۈشۈپ قالسا بىر كىتاب بولۇپ چىقىدۇ. بىچارە قىز، شەپقەت

ھەمىشە بولمىغان دەپ سوۋۇرۇقنىڭ ئەسكەرلىرىدەك قار-مۇزلۇق چوققا-تاغلاردىن، شۇرغانلىق داۋانلاردىن ئېشىپ

باي ناھىيىسىگە بارغۇچە نۇرۇگۈمنىڭ جاپاسىنى تارتىپتۇ. خېتىنى تۆت قېتىم ئوقۇدۇم، كۆزلىرىمدىن ياش قۇرىمىدى.

بىچارە قىز سىزنىڭ ئوغلىڭىزنىڭ ئوتىدا پۇچۇلۇپ، ھەر مىنۇت - ھەر سېكۇنتنى سېغىنىش بىلەن ئۆتكۈزۈۋېتىپتۇنە

قالدى ئۇخەت، چاي ئىچكەچ ئاڭلاپ باقسىڭىز، ئوقۇپ بېرەي...

رابىيە ئابىستەي ئىشكاپنى ئاختۇرۇپ، قەلەي قۇتىنىڭ ئىچىدىن قېلىن خەتنى ئالدى - دە، كۆزەينىكىنى

تاقىۋېلىپ ئوقۇشقا باشلىدى.

زىياۋۇدۇن ھە دېگەندەك ئەسنەپ ئاڭلىدى. ئاستا-ئاستا ئۇخەتكە بېرىلىپ كېتىپ، چېيىنىڭ سوۋۇپ

قالغىنىنى سەزمەي قالدى. خەت ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا ۋىزىلداپ تۇرغان بوران، تىك قىيا تاشلار ئارىسىدىكى قېلىن قار

بىلەن قاپلانغان تار يول، ئۆيەردە ئاتلارنىڭ قۇيرۇقلىرىغا ئېسىلىپ كېتىۋاتقان، قارغا مىلىنگەن، ناچار كىيىنگەن،

مۈرىسىگە مىلتىق ئاسقان ئادەملەر، ئۇلارنىڭ بىرىدە ئۆمىلەپ، بىرىدە يىقىلىپ كۆزىنى ئاچالماي مېڭىشلىرى، تىك

قىيادىن تېڭى يوق ھاڭغا چۈشۈپ كېتىۋاتقان ئاتلار، توڭلاپ كۆكرىپ كەتكەن، كالىپۇكلىرى يېرىلىپ كەتكەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

چرايلار ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا كەلدى. ئۇ ھېلىدىن - ھېلىغا:

- ۋاي بىچارە قىزىمەي، پاھ-پاھ-پاھ - دەپ قويايتتى، ئۇ خەتنى يادلىۋالدىغاندەك يەنە بىر قېتىم

ئوقۇتتى، ئۇنىمۇ چالا ئىش دەپ قاراپ ئاخىر ئايالىغا يالۋۇرۇپ خەتنىمۇ ئېلىۋالدى.

ئۇ چۈشتىن كېيىن، ئۆيىگە، مۇختەر باينىڭ ئۆيىگە بازارلىق ئېلىپ يېزىسىغا قاراپ يۈرۈپ كەتتى. ئۇ قالغان

پۇلنى ساندى، ئالمىغان - بەرمىگەن بوپتۇ. غېنى ئاكىسى بەرگەن پۇل تامام تۈگەپ، ئاشلىق ساتقان پۇل

يانچۇقىدا قاپتۇ.

- ئون خو ئون، يۈز كىلو ياغ، ئىككى تاغار ئالما بېسىپ بالىلارنى يوقلايمەن. بالىلار بولمىسا دۇنيانىڭ

ئەتىسى نىمىش قىلسۇن!

ئىككى ئات قاتراپ ئۆيىگە ئالدىرىدى، زىياۋۇدۇن ئۇلاردىن بەتتەر. ھايات شۇنداق، سەن كۆرمەيدىغان،

چۈشەنمەيدىغان بىر كۈچ سىنى ھەيدەپلا يۈرىدۇ. سەن نېمىگە، نەگە ئالدىرايدىغىنىنى بىلمەيسەن، شۇنىڭ

ئۈچۈن ھاياتنىڭ لەززىتى چەكسىز، شۇڭا ئادەملەر قايغۇ - ئەلەملەرنى تېز ئۇنتۇپكەلگۈسى ئۈچۈن ئىنتىلىۋېرىدۇ.

بۇ ئىنتىلىشنىڭ چېكى يوق، ھەممىلا ئادىمنى كۈتۈپ تۇرغىنى پاجىئە بولسىمۇ گەرچە...

زىياۋۇدۇن يۈز قېتىملاپ ماڭغان كارۋان يولىدا يەنە ناخشىسىنى باشلىدى.

ئۇ ئۆيىگە كەچ كەلدى. ئىككى ئۆيدىكىلەر يازلىق چايخانىغا توپلاندى. جامائەتمۇ بۇ يەرنىڭ ئادىتى

بويىنچە بىرلەپ - ئىككىلەپ شەھەر ئاڭلاش ئۈچۈن كىرىپ كېلىشتى. چوڭ ئۆي بىلەن دالان لىقۇلۇق ئادەمگە

تولدى. زىياۋۇدۇن كۆرگەن - ئاڭلىغانلىرىنى قويماستىن سۆزلەشكە باشلىدى ۋە ئىككى گەپنىڭ بىرىدە غېنى باتۇر،

ئابلاي، نۇرى، بەرا، پەرىخەنلەرنى تىلغا ئېلىپ ماختىدى.

- بىزنىڭ مەھەللىدىمۇ كاتتا ئادەملەر چىقتى - ھە! دېدى مېراقازى، - ئالا ھەزەل نۇرى غېنى باتۇردىن

قېلىشمايدۇ جۇمۇ!

- كۈللۈھۇم ئوغۇل بالىنىڭ ئوغۇل بالىسى زادى مۇشۇ مەھەللىدىن چىقىدۇ. مۇختەر بايىمۇ، نۇرىمۇ،

زىياۋۇدۇنمۇ ئەركەك سۇ ئىچكەن - دە، تاغ سۈيى!

- تۇغنى نەگىچە قادايدىكەن دېدىڭا زىيەك؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- شىگىشگىشا!

- پاه، ئىسىمنىڭ تەسلىكىنى، تىلىڭمۇ كەلمەيدىكەن يەرلەر جىق دېسەڭا - ھە؟

- مۇختەر باي بارغان يەرلەر ئۇ! - دېدى مېراقازى بىلەر مەنلىك قىلىپ، - سۇمۇ، گىياھمۇ يوق قۇملۇق دەيدۇ

ئۇ يەرلەرنى!

- ئەمما لىكىن مۇز داۋاننىڭ يولى يامان - دە، مۇختەر باي مۇشۇنىڭ بىلەن ئىككى قېتىم ئۆتتى - دە ئۇ

داۋاندىن!

- مۇز داۋان دېگەننى مانا بەز ئىشەكچىلەر بەش قولىدەك بىلىمىز. بۇ يەردە تومۇز بولغاندا، ئۇ يەر قار

- شۇبرغان. ئۇلار كاڭ - كاڭ - كاڭ قىلىش بىلەنلا بوران كىلىدۇ. بوران كەلسلا جاھاننى قار قاپلايدۇ. ھېچنېنى

كۆرمەيسەن. بىر بولسا جايىڭدا مىدىر لىيالىماي ئاتسەن، بىر بولسا ئۇلارنىڭ قۇيرۇقىغا چاپلىشىپ، بىر قەدەمدە

يۈز سۇبھانئالانى ئوقۇپ سىلجىسەن، بىر قەدەمنى خاتا باسساڭ تېگى يوق ھاڭغا قاراپ ئۇچىسەن. شىپالىق،

ئاغزالدى، قىرىق ئىككى پەللەك، يائاللا ئىگەكم...!

- ياق، مۇختەر كامالا بۇ قېتىم تېكەس بىلەن مېڭىپتۇ! - دېدى زىياۋۇدۇن يانچۇقنى كولاپ، - ئۆمەر تەمبۇر

ماۋۇخەتنى ئوقۇپ بەرگىنە، پەرىخەننىڭ خېتى!

- كېلىنىڭنىڭ خېتىكەن - دە، مۇختەر بايلارغا دوختۇر بولۇپ مېڭىپتۇ دېدىڭما؟ توغاي كېلىنىڭ قاچان

كېلىپ ئاش ئىتىپ بېرەركىنتاڭ؟

- ئابدۇمەر مېڭىگىنىڭ توغاي خوتۇنى ئالغىنى ساڭا ياراشتى جىمۇ زىيەك!

- تەلەيلىك باخشى بۇ!

- خەپشۈك! - دېدى ئۆمەر تەمبۇر قېلىن، كىرلىشىپ كەتكەن خەتنى ئېگىز كۆتۈرۈپ، - چىراقنى يېقىن

ئەكەلگىنە ھۇي تۇرسۇن كاۋا!

لامپا دېرىزىگە قويۇلدى. ئۆمەر تەمبۇرچى ئۈزلۈك ئوقۇشقا باشلىدى.

«...رابىيە ئابىستەي، مەن سىزنى ئاپا دەيمەن. ئاپا، مانا سىزگە كۈندىلىك خاتىرەمدىن ئون بەتنى

كۆچۈرۈپ ئەۋەتتىم. قالغانلىرىنى يەنە ئەۋەتسەن، خاتىرەم سىزنىڭ ھاياتىمىزنى چۈشەندۈپ بېرىدۇ. ھەربىي

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يۈرۈشمۇ بىر خىل تۇرمۇش ئىكەن. ئاپا، مەن رومان ئوقۇشقا ئامراق، مەندىكى خىيالغا بىرىلىش، ھېسسىياتچانلىق شۇ رومانلاردا پەيدا بولغان كېسەل، خاتىرەمنى رومانىدەك يېزىشقا تىرىشتىم. كۈنلەرنىڭ بىرىدە كىم بىلىدۇ، بۇ خاتىرىلەرنى رومان بولۇپ قالامدۇ تېخى. مەن نۇرى ئاكىمنىڭ بۇ خاتىرەمنى قىزىقىپ ئوقۇيدىغانلىقىغا ئىشىنىمەن. ئۇ كەلگۈسىدە (ئامان بولسالا) چوقۇم رومان يازالايدۇ. مەن ياخشى كۈننىڭ يامىنى بولۇپ قۇربان بولۇپ كەتسەم، بۇ خاتىرەم مېنىڭ دۇنيادا ياشىغانلىقىمغا ئىسپات بولۇپ قالار.

بىز تېكەس ناھىيىسىدە جەم بولدۇق. تېكەس دەرياسى كېمە بېشىدا ئېلىخان تۆرەم بىزنى ئۇزىتىپ قويدى. بىز بىر يۈز ئەللىك كىشىلىك پارتىزان ئەترەت تاغ ئېشىپ ئاقسۇغا بېرىپ جەڭ قىلىمىز. ۋەزىپىمىز ئاقسۇنى ئېلىش، خوتەندىن ئاقسۇغىچە بولغان گومىنداڭ ئەسكەرلىرىنى ئۈرۈمچىگە ياردەمگە ماڭدۇرماسلىق. نۇرىلار ئۈرۈمچىنى ئېلىپ جەنۇپقا يۈرۈش قىلىدۇ. بىز ئاقسۇدا ئۇچىرىشىمىز. خۇدايىم بۇيرۇسا قەشقەر، يەكەن، خوتەنلەرگە بىللە بارىمىز. بىزنىڭ رەھبەرلىرىمىز ھۆكۈمەت ۋەكىلى قاسىمجان قەمبىرى، سىياسى رەھبەر ئابدۇكېرىم ئابباسوف، پارتىزان ئەترەت باشلىقى سوپاخۇن ئاكا، مۇئاۋىن باشلىق ئىمىر ھاجى، ئارقا سەپكە مەسئۇل باشلىق قۇربانجان ئاكا، دىنىي باشلىق داموللا رازىيوفلار بىزگە يۇقارقى ۋەزىپىنى قايتا-قايتا چېكىلدى. بىز بىلەن بىللە سودا ۋەكىللىرىمۇ مال ئېلىپ ماڭدى. يەنە ئۆزلىرىگە زاكىر تۆرە، ئىسكەندەر (ئەسلى ئىسمى نېمىكىن، ئىككى ئۇرۇس) دەپ ئات قويۇۋالغان سوۋېت ئادەملىرىمۇ بىز بىلەن بىللە ماڭدى. بىزنى تېكەستە خەلق بىزنى قالتىس كۈتتى. بىزگە ئېلىخان تۆرەم قۇرئان تۇتقۇزۇپ قەسەم ئىچۈردى، خەلق بىزنى سەپ-سەپ بولۇپ بىزنى تاكى دەريادىن ئۆتكۈچە ئۇزىتىپ كەلدى. بىز كىمە بىلەن دەريادىن ئۆتۈپ ئاتلىنىپ، جەنۇپقا - ئاپئاق چوققىلىق تاغلارغا قاراپ ماڭدۇق. يېشىل بايراق ئالدىمىزدا لەپىلدەمەكتە. خۇدايىم بۇ بايرىقىمىز ھەممە يەردە لەپىلدەسۇن. يېشىل بايراق، يېشىل بايراق، كۆپكۆك ئاسمان، سالقىن ھاۋا، ئەجەپ جانغا راھەت - ھە! مەن بۈگۈنكىدەك خۇشال بولىمىغان... مانا بۈگۈن قۇشتاي يايلىقىدا قوندۇق. رازۇبچىكلار ئالدىمىزدا كەتتى. بىز ھۆلۈمەت ۋەكىللىرى، سودىگەرلەر بىلەن ئارقا سەپ بولۇپ ئارقىدا ماڭدۇق. كۆكتەرەك، چولاقتەرەك يايلاقلىرى ئەجەپ گۈزەل كىنا، كۆز يەتكۈسىز تۈپتۈز ئوتلاق، ھەممىلا يەر گۈل، نۇرىلار توپا قۇم ئىچىدە، بىز گۈل ئىچىدە (ئۇ مۇشۇ يەردە بو لىسىمغۇل) ئارتۇر يايلىقى تېخىمۇ چوڭكەن، نېمىدېگەن چىرايلىق يەر بۇ، ياپىيشل يايلاقتا سانسىزلىغان مال، جەنۇبتا تېگى يېشىل

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قارىغاي، تۆپىسى قارلىق چوقىلار بىلەن ھەيۋەت كۆرۈنىدىغان تاغ. ئاپئاق كىگىز ئۆيلەردىن ئاق قالپاق كىيگەن قازاق يىگىتلىرى چىقىپ ئادەمگە تىكىلىپ تۇرۇۋالىدۇ ۋە «نى دەگەن سۇلۇۋ-ھاھ!» دېيىشدۇ. گۈللۈك تەقىلىرىگە ئۈكە قاندىغان، چاپانلىرىنىڭ مەيدىلىرىگە قاتار-قاتار ھەر خىل تەڭگىلەرنى تىكىۋالغان، مەڭزىللىرىدىن قان تىمىپ تۇرىدىغان قىزلىرى ئەيمەنمەستىن كاكارلىرىمىزنى تالىشىپ: «ماغان بېرىشى» دېيىشىدۇ تېخى. كۆمۈش ئىگەرلىك ئاتلىرىدىن سەكرەپ چۈشۈپ ھەممىمىز بىلەن قول ئېلىشىپ كۆرۈشىدىغان مالچىلارنىڭ قولۇمنى سىقىشلىرىچۇ؟... كالىلارغا مىنىشكەن بالىلارنىڭ ئوماقلىقى... گويا بۇ يەرلەر ھېچنىمىنى ئارزۇ قىلمايدىغاندەك، ئادەملىرى ساددا، خاتىرجەم، ئۇلارنىڭ يىراقتىن ۋارقىراپ «ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم!» دېيىشلىرىمۇ بىر ناخشا، بىزنىڭ يىگىتلىرىمىزگە بۆلەكچىلا يېقىنچىلىق قىلىشىدىغان قىز - كىلىنچەكلىرى كۈلگۈمنى كەلتۈرىدۇ. «ئېت جە، قىمىز ئىچ!» دەپ يالۋۇرۇشلىرىچۇ تېخى. ئەجەپ مېھماندوست، تەبىئىي، ئادەمخۇمار، مەن بۇخىل تۇرمۇش شەكلىنى نىلىقىدىمۇ كۆرمىگەن. ئۇلارنىڭ ئۆيلىرىدىكى كىگىز، شىرداق، پەردە، داستىخانلىرىمۇ گۈزەل. خوتۇنلار زىرىكمەي ئەتكەنچاي سۇنىدۇ. قىمىز سورۇپ، قىمىز قۇيىدۇ، ئەللىرى گۆش توغراشقا ئەجەپ ئامراق. مايتاغچىلار «پاھ، قازاق دىگەن بەلەن ياشايدىكەن» دېيىشتى. بىز قالتىس مېھمان بولدۇق. بىراق ھەممىنىڭ كۆزى نىتا (رۇس، سانتارىقىز) ئىككىمىزدە، ھەتتا قاسىمجان قەمبىرىمۇ، قۇربانجان، ئىمىر ھاجى ئاكايلارمۇ ئادەمگە ئارتۇقچە مېھرىبانلىق بىلدۈرىدۇ. ئەلەر گۈزەل يەرلەرنى كۆرسىلا چىرايلىق قىزلارنى ئىزدەيدىغان ئوخشايدۇ، خۇددى ئادەمنى يەۋىتىدىغاندەك. يايلاقتا سەپەر قىلىش ئەجەپ راھەتكىنا، تاغ سۇلىرىنىڭ سۈزۈكلىكى، يېقىملىق ئاۋازى، گۈللەرنىڭ پۇراقلىرى بولىدىغان قانلىق جەڭگىلەرنىڭ ۋەھىمىللىرىنى مىنىڭ خىيالىمدىن قوغلىۋەتتى. ھايات گۈزەل، ئىنسان شۇڭا ھاياتقا تويمىمايدۇ. ئەمما ئوق، بولۇپمۇ دۈشمەننىڭ ئوقى ساڭا رەھىم قىلمايدۇ، ئۇ كۆزىسىز، سەن خالىساڭمۇ - خالىمىساڭمۇ تېگىۋىرىدۇ، ئۇ تەڭسىلا سەن بۇ دۇنيادا يوق. نۇرى ئاكام شۇ تاپتا نېمە قىلىۋاتىدىكىن، مېھرىبان تەبىئەت ئۇنى قوغدا، خۇدايىم ئۇنى ساقلا. ئۇ ھايات قالسۇن، ماڭا ئوق تەڭسە تەڭسۇن، ئۇنۇڭغا تەڭمىسۇن!

تاغلاردىن چۈشۈۋاتقان ئاپئاق، سۈزۈك شارقىراتىملار، قاتار-قاتار خۇددى تىزىلغان ئەسكەردەك تۇرۇشقان قارغايلىرى، يۇپيۇمىلاق كۆرىنىدىغان مەڭگۈ يېشىل ئارچىلار، بىزنى ئۇزىتىپ مەرىشۋاتقان قويىلار، قىيغىتىپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يۈرۈشكەن قوزا، ئوغلاق، تايچاقلار ئادەمگە ھايات قەدرىنى تەكرا - تەكرا ئەسكەرتىمەكتە. تاغ قۇشلىرىمۇ بۇرۇن ياشاشنىڭ قىممىتىنى يېڭىدىن - يېڭى كۈيلىرى بىلەنچۈشەندۈرمەكتە. كېچىچە ئىسكىرىپكا، داپ، راۋاپلارنى چېلىشىپ ناخشا ئېيتىشقان يىگىتلەرنىڭ شادلىقىمۇ تەبىئەتنىڭ تىلىنى تەكرارلىدى... گۈزەل تەبىئەت قويندا سەيلە قىلىپ مانا بۈگۈن قارىغاي تاش دېگەن يەردە قوندۇق. تىك تاش چوققىلار قارغايلىرىدەك جىق. تەبىئەتنىڭ ھەممە كارامىتى بۇ تاغلاردا ئۇخشايدۇ. نېمانچە جىق، ئېگىز تاش چوققىلار بۇ - ھە! بۇ يول سۈرلۈك، ئالدىمىز ئېچىلىدۇ، كەينىمىز يېپىلىدۇ. ھەيۋەتلىك تاغ جىراللىرى سۈرلۈك، مەن يايلاقنى سېغىنىۋاتىمەن. ئەمما ھاۋا بەك راھەت، كېشى سۈمۈرۈپ قانمايدۇ. بۈيەر مۇز داۋان دەپ ئاتىلىدىكەن مانا راھەت بىلەن خوشلاشتۇق. جاپالىق كۈنلەر باشلاندى. رازۋېدىكىچىلار ئالدىمىز تۇيۇق، يول يوقكەن دەپ كېلىشتى. يول باشلىغان ئالۋان مەمەت، قادىر قازاق دېگەن ئادەملەرنى باشلىقلىرىمىز ئاتىمىز دەپ قاتتىق سوراق قىپتۇڭلار ئوغرىلار ئىكەن، پايدا تېپىش ئۈچۈن بىزنى تۇيۇق يولغا باشلىغانىكەن. ئۇلارمۇڭغۇلكۈرەگە ئەۋەتىلدى. ئەمما بىز تاغ ئىچىدە كۆرمىگەننى كۆردۇق...

... نۇرغۇن قىينالدىق. ئاخىرى بۈگۈن بۈيەردىن چوڭ قوشتاي يايلىقىغا قايتىپ كەلدۇق. ئالدىنقى بىر ھەپتە جەبىر تارتتۇق. مانا بۈگۈن چوڭ قوشتايدا قونۇپ، ئاقداۋانغا كەلدۇق. قار قېلىن قاتتىق شۇبرغان، تۈتەك بىزنى قىيىندى. نېنا ئىككىمىز ئالدىمىزدىكى ئاتنىڭ قۇيرۇقىغا مەھكەم ئېسىلىۋالدىق. پاھ، نېمانچە تىترەيمەن، قورقۇپمۇ، مۇزلاپمۇ؟ چەكمەن چاپانلار ئەسقاتتى. ئۇلاغ ترانسپورتتىن بىرى غۇلاپ ئۆلۈپتۇ، بۇ خەۋەر مىنى جالاق - جالاق تىترەتتى. مىناميون ئوقى ئارتىلغان ئىككى ئات بىر - بىرىگە سۈركىلىپ مۇدۇرۇپ كېتىپ تىك ھاڭدىن تۆۋەنگە ئۇچتى. رېنا ماڭا: «ياغلىق بىلەن قۇلاق - بۇرنىڭنى يۆگىۋال، ئۇششۇپ قالمايىن!» دېدى. قىزلار ئۈچۈن بۇخىل ئۇششۇك بىر ئۆلۈم. مەن چىرايلىق بۇرنۇم بىلەن قۇلقىمنى جېنىمدەك كۆرمىەن. بىزنىڭ بىرىنچى جېڭىمىز باشلاندى. بۇ تەبىئەت بىلەن بولىدىغان جەڭ، تاغ يولى، شۇبرغان، قېلىن قار بىزگە ھۇجۇم قىلماقتا. بىزنىڭ ۋەزىپىمىز جاننى ساقلاش. ھەربىر قەدەم ھەربىر نەپەس ھايات ئۈچۈن كۆرەش! مەن تاغدىن بەك قورقاتتىم. لېكىن ئامال بولمىغاندا ئادەم باتۇر بولۇپ قالىدىكەن. مەن سوۋۇرۇق ئەسكەرلىرىنىڭ ئالىپ - كارپات تاغلىرىدىن مۇشۇنداق ئاشقانلىقىنى ئوقۇغان. لېكىن بىز مېڭىۋاتقان تاغ ئالىپ تاغلىرىدىن ئېگىز. قارلىرىمۇ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇنۇڭدىن قېلىن، شۇبىرغانلىرىمۇ قەھرىلىك. يول بۇيەردە زادى يوق. ئالدىمىزدا بىر ئات ئىزلا بار. قار بەلگە كېلىدۇ. ئەسكەرلەر ئالدىمىزدا، ئۇلار نەلەردىكىن. كۆكسۇ كۆۋرىكىدە دەم ئالدۇق. بۇيەر دېڭىز يۈزىدىن بەش مىڭ مېتىر ئېگىزكەن. مانا ئەمدە ئۇ يەردىن ئۆرلەپ قاراداۋان تۈۋىگە باردۇق. سەھەر، سوغۇق زەھەردەك ئاچچىق. ھېلىقى ئىللىق يايلاق، قازاق ئۆيلىرى يادىمغا يېتىپ ئۆپكەم ئۆرۈلدى يىل بويى قار، تۈتەك كەتمىگەچكە بۇيەرنى قارا داۋان دېگەنكەن. داۋان چوققىسى پىچاق بىسىدەك، ئىككى ياققا قارىغىلى، سېكۇنت توختىغىلى بولمايدۇ. ھاۋا شالاڭ، دەم ئالماقۇ تەس. ئاتنىڭ قۇيرۇقىلا بىزگە پاناھ. ئۆمىلەپ، ھەربىر قەدەمنى مىڭ سۇبھانالا بىلەن بېسىپ، بىر چاغدا تاغ قاپتىلىغا چىقتۇق. تۆۋەنگە قاراپ بېشىم قېيىپ ئولتۇرۋالدىم «تۇر، ماڭ!» دېدى نىتا مىنى يۆلەپ، چۈشمەك چىقماقتىنمۇ تەس ئىكەن. تۈتەك، قېلىن قار، بىر قەدەم خاتا بېسىلسىلا جاندىن ئايرىلىدىغان گەپ، بىچارە ئاتلارمۇ دىرىلدەپ تىترەشمەكتە، تۆت پۈتتىنى بىرىەرگە قىلىپ بىزگە مۆلدۈرلەپ قارايدۇ تېخى. ئات بىلەن ئادەم سۆزىسىز پىكىرلىشىدۇ. ھەربىر قەدەمنى مەسلىھەت بىلەن باسىمىز. ئۆمىلەپ، سىرىلىپ، ئاتنىڭ قۇيرۇقىغا چىڭ يامىشىپ تۆۋەنگە ماڭدۇق. قانچىلىك ماڭغىنىمىزنى بىلمەيمىز، ئاخىرى داۋاندىن ئاشتۇق. تاغ تاپىنىغا چۈشكەن ئەسكەرلەر گۈلخان يېقىپ بەلگە بەردى. گۈلخان شۇنچىلىك چوڭقۇردا كۆرۈندى، گويا بىز ئاسماندا، يۇلتۇزلار يەردە تۇرغاندەك. قورققانسېرى خۇداغا يالۋۇردىغان گەپكەن. ھەر قەدەمدە خۇدانىڭ نامىنى نەچچە يادلايمەن. نىنامۇ مېنى ئەگىشىپ «خۇدا ساقلا!» دەپ يىغلايدۇ. يېرىم كېچىدە ئاخىر داۋاننىڭ تاپىنىغا چۈشتۇق. - بىز ئاقسۇ زېمىنىدا! - دېدى ئابباسوف كۆپچىلىكنى روھلاندۇرۇپ، - بىز ياخشى بىر سىناقىتىن ئۆتتۇق. جەڭچىلەرنىڭ بۇرۇن، قۇلاقلىرى ئۇششۇپ قالدى. ئاز - تولا چىقىم تارتۇق. لېكىن غەلىبىمىز چوڭ. بىز ھېچقاچان ئادەم ئۆتمىگەن داۋانلاردىن ئۆتتۇق. 1170 - يىللىرى ئاقسۇ قۇمباشتىكى جاھانگىر غوجىلار قوزغىلىڭىنى باستۇرۇش ئۈچۈن مانجۇ قۇماندانى سۈشى دېگەن كىشى بۇيەرلەردىن ئۆتەلمەي، غۇلجىدىن كۈنەس - يۇلتۇز ئارقىلىق قار شەھەرگە ئۆتكەن، 1937 - يىلى سوۋېت ئارمىيىسىمۇ ماخۇسەننى باستۇرۇش ئۈچۈن جەنۇبقا ئۆتكەندە بۇيول بىلەن ماڭمىغان. مۇزات داۋىنى بىلەن ئۆتكەن. بۇ يولدا قوشۇن تارتىپ تاغ ئاشقان تۇنجى باتۇرلار مانا بىز! بىز مۇشۇ ئاقياز داۋان، ئاقداۋان، قارا داۋانلاردىن ئۆتۈپ، ئالدىمىزدا بىزگە قورال بەتلەپ تۇرغان قىرىق - ئەللىك مىڭ دۈشمەن بىلەن جەڭ قىلىمىز. دۈشمەنمۇ قار ىماققا تاغ - داۋانلاردەك قورقۇنچلۇق كۆرۈنىدۇ. لېكىن بىز ئۈنىمۇ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يېڭەلەيمىز!

سۇخار نان بىلەن ئاچ قورساقلرىمىزنى ئالدىدۇق. ئاتلىرىمىزغا ئاز-تولىدىن يەم بەردۇق. ئاتنىڭ چۇلۇۋىرىنى چىڭ تۇتۇپ ئىككى سائەتتەك كۆز يۇمدۇم. چۆچۈپ ئويغاندىم، يىرىك ساقاللىق بىرى مېنى سۆيگەنمىكەن. ئەرلەر دېگەن چىلبۆرىگە ئۇخشايدىكەن، بىز جان غېمىدە، ئۇ ھاياۋان بولسا شۇنداق...»

- پاه! - دېدى مەھەللە ئىمامى ساقىلىنى سىيپاپ قويۇپ، - قار مۇزدا يېتىپتۇ يەنە شۇ شەھۋانىي نەپىسىڭنى باسالمايغان قانداق لەنتىدۇر بۇ - ھە؟

- بىزنىڭ مۇختەر باي بولۇپ يۈرمىسۇن يەنە، خوتۇن خەقنى كۆرس ئۆزنى تۇتالمايدىغان!

ئۆيدىكىلەر قاقلىدىشىپ كۈلۈشتى.

- ئۇقۇ ئۆمەر جان، قارا دەۋان دىگىنىڭدىن ئۆتمەك سىراج كۆۋرىكىدىن ئۆتمەكتىنمۇ تەس ئۇخشىمامدۇ، پاه،

پىچاقنىڭ بىسىدا ماڭىدىغان گەپ دېگىنە!

«...كۆلدە قونۇپ جىلغا بىلەن يەنە بىر كۈن ماڭدۇق. ئەتىسى يەنە بىر داۋانغا بېرىپ قوندۇق داۋانلار

قىشنى ئەسلىتىدۇ، لېكىن جىلغلار ياپيېشىل خۇددى بىزنىڭ باغلاردەك بىز ئاخىر تەڭرىتاغنىڭ جەنۇبىغا ئۆتتۇق.

بۇ يەر باي ناھىيىسىگە قارايدىكەن. ئالدىمىزدا گومىنداڭنىڭ ئۈچ ئىسكادىرون ئەسكىرى باركەن. بىز سۈپسۈزۈك

تاغ سۈيىنىڭ غەربىدە، يەنى بېشىدا، بىز راھەتكە چىقتۇق. سوپاخۇن ئاكا سەھەردىن بۇرۇن دۈشمەن مۇداپىيە

لىنىيىسىنى بۆسۈپ ئۆتۈشنى ئۈستىگە ئالدى. مانا ئەمدى قانلىق جەڭلەر بولىدىغان بولدى، بىسخان ئاپا، بىز نىنا

ئىككىمىز چاتقال دالدىسىدا قۇچاقلىشىپ بىر كىچە ياتتۇق. نېمىشقىدۇر قورقۇۋاتىمەن، بىز ئاز، دۈشمەن كۆپ،

ھايات قايتالسام بولاتتى. قالغان ئىشلارنى يەنە يازمەن. بۇ خەتنى غۇلجىغا مۇھىم ئىش بىلەن قايتقان

سوۋېتلىكلەردىن ئەۋەتتىم، خېتىمنى چىڭ ساقلاڭ، مېنىڭ ئامانلىقىمغا دۇئا قىلىپ قويۇڭ!...»

- بىزمۇ دۇئا قىلىپ قويۇيلى، ئامىن! - كۆپچىلىك قوللىرىنى كۆتۈرۈپ دۇئا قىلىشتى.

زىياۋۇدۇن ئەتىسى بىر قوي سويۇپ نەزىر قىلدى. خەتمىقۇرئان ئوقۇتۇپ باللىرى ۋە ئاكىسىنىڭ سالامەت

قايتىپ كېلىشى ئۈچۈن يۇرت كاتتىلىرىدىن دۇئا ئالدى.

بىراق نەزىر جىدەلگە ئايلاندى، قىشلاقتامدىن چىققان بايئۇغقانلىرى يۈزبېگىلىك تالىشىشتا بۇ مەھەلنىڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قوللىشىغا ئېرىشەلمەي رەنجىشكەنىكەن.

- نەچچە ۋاقىتتىن بۇرۇنقى قاشقالىق سورىدى! - دەپ سورىدى زىياۋۇدۇننىڭ باي تاغسى پولۇنى كاپاملاپ تۇرۇپ، - ئەمدى چىلەكلىكلەر يۈز بېشى بولماقچى. يەر ئارانچىنىڭ، سۇ تارانچىنىڭ، قان تۆكۈۋاتقانمۇ تارانچى بالىلىرى، ھۆكىمەت بېشىغا چىلەكلىك چىققۇدەك - ھە! ئۆلۈكتەك ياتماي سىلەرمۇ قاسىم مىراقا ئات چېپىڭلار - دە! - تالاشقۇدەك نېمە بار دەيسىز، ھەممىمىز بىر خەققۇ! ئاۋۋال گومىنداڭنى يوقىتىپ بولايلى - دە!

- سېنىڭغۇ تېڭىڭ قاشقالىق، شۇنىڭ ئۈچۈن بىزگە ئۆز ئەمەسىيەن - دە!

- ۋاي - ۋوي، قاشقا دېگەننى مەن تۇرماق بوۋاممۇ بىلمەيدىكەن، كونا خاماننى سورۇپ نېمە قىلارسىزكىنتاڭ!

- چىلەكلىكمۇ تارانچىغۇ، ئۇلار يۇرت سورىسا بىزگە نېمە زىيان، ئۇلار قاملاشتۇرىدۇ. بىز تارانچى خەقزە!

- تارانچىنى قارغايسەنغۇ، ھەي تۈزكۈر!

- تارانچىدا ئەسكى يوقىمىدى؟

- ئەسكىسىغۇ قاشقالىق بىلەن چىلەكلىكنىڭ ياخشىسىدىن ياخشى!

- ھاي - ھاي! ...

- بولدى جامائەت، شۇنداقلىقىمىزدىن بېشىمىزدا تاج توختىمايدۇ بىز خەقنىڭ!

زىياۋۇدۇن تاغسىدىن، باي تۇغقانلىرىدىن نارازى بولدى، ئۇلارنى چاقىرىغىنىغا پۇشايمان قىلدى.

دېھقان خۇشاللىقى بىلەن خاپىلىقى چۆلىنىڭ قۇيۇنىغا ئۇخشايدۇ، گۈرلا قىلىپ كىلىدۇ - دە كېتىدۇ.

زىياۋۇدۇن ئادىتى بويىچە يورۇق چۈشمەستە ئورنىدىن تۇرۇپ، بامداتتىن بۇرۇن ئاتلىرىنى بۇغداي ئېغىزىغا

چۈشەپ قويۇپ، تېخى چېپىلمىغان زىغىرلىققا باردى. زىغىرنىڭ تۆپىسىگە بۆكىنى تاشلىۋىدى، يەرگە چۈشمىدى.

زىغىر قالىتىس ئوخشىغانىدى. ئۇ ھەربىر خەلپەدىن سەككىز خەلپەدىن ھوسۇل ئېلىشنى مۆلچەرلىدى. بۈگۈنلا چېپىش

كېرەك. زىغىردانلىرى ئەجەپ تولۇق مايلىشىپ تۇرىدۇ. تۆت خەلپەنى ئورغاق بىلەن زىغىرچىلاپ چاپسا

سەككىز - ئون كۈندە چېپىپ بولىدۇ. چالغا داننى قېقىۋېتىدۇ - دە، بولمىسا تۆت كۈندە يىقىتىۋالاتتى، چۆپلۈك

ئېللىرىدا ئوشۇق چۆككەندە يۇمران چۆپ پەيدا بوپتۇ. بۆدۈنلەرنىڭ سايراشلىرىنى، راسا سەمىرىپتۇ - دە، شەبنەم

چۈشكىنى نېمىسى، ياز ئاخىرلاشتىمۇ - ھە؟ قىلىدىغان ئىشنىڭ كۆپلىكى، ئورما، تېپىن، توشۇش كۆمۈش، سېتىش،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ياڭيۇ كولاشمۇ ئۇنۇڭغا قاراشلىق. ئۇنىڭ قولىسىز ھېچ ئىش پۈتمەيدۇ. باش تاتلىغۇدەك چولسى يوق ئادەمدىن يۈز بېشىلىق ئۈچۈن قاتىرىمىدىك دەپ رەنجىگەنلىرىنى قانداق قىلسۇنەي!

ئۇ ماشكىدەك ئىتتىك قاتراپ، سەكسەن خەيلىنى ئايلىنىپ چىقتى. ئۈچ يىل ياتقان بوزلىرىدا دوغداق، تۇرنىلار يۈگۈرۈشۈپ يۈرۈپتۇ. قامقاق باسقان يېرىنىڭ توپىسىنى ئالقاندا ئۇۋلاپ پۇراپمۇ كۆردى. كېلەر يىلى بەرا قايتىپ كەلسە، ئۆبىر ئادەم ياللاپ ئۆتتۈز خەيلىگە ئاشلىق تېرىيدۇ. نۇرى كېلەلمەيدۇ. ئۇقايسى قىزنى ئالاركىن، ھەر ئىككىلا قىز بىر-بىرىدىن چىرايلىق، ياخشى ئىككىلىسىنى ئالسىمىكىن. غېنى باتۇرنىڭمۇ ئون نەچچە خوتۇنى بارغۇ، نۇرىنىڭ ئارانلا ئىككى بولىدۇ شۇ. لېكىنرە ئۇ بالىسى ھېچكىمگە ئوخشىمايدۇ، باي بولۇشىمۇ، ئەمەل تۇتۇشىمۇ ئويلاپ قويمايدۇ. ئۇ ھازىر نەدىكىن؟ شەخو بىلەن جىك ئېلىنىپ بوپتۇ، ئەمدى ئۆرۈمچىگە ھۇجۇم قىلىدىغان گەپ. بالىلىرىم سالامەت قايتىپ كەلسە بولاتتى. دەرانىڭ ئۆلۈمى يۈرىكىمگە بىر قانداق سالىدى. قالغان ئىككىسى سالامەت بولسا بولاتتى. ئۇنىڭغا شۇنىڭدىن باشقا دۆلەتنىڭ كېرىكى يوق ئەللىكېشى بول دېيىشىدۇ تېخى، ياق، زىياۋۇدۇن سەكسەن خەيلىنىڭ ھۆدىسىدىن چىقىسلا مېڭىپكى بولغىنىمۇ شۇ. يىگىرمە خەيلىگە چىچىلغان دان ئۇنىڭغا قانچىلىك ئېغىر يۈك ھە، دانلىرىدىن، سامان-پاخاللىرىغىچە ھويلىسىغا ئۆز قولى بىلەن توشۇشى كېرەك، شەرھەلىك خوتۇنى دېگەنبىلەن باغ باغلاشنى ئۈگىنىۋالدى، يازىچە كەينىدىن پوسۇرلاپ باغ باغلىدى. ئىككى قىز شەھەردە ئوقۇيمىز دەپ قۇلاق-مېڭىسىنى يەپ كەتتى. ئۇلار كەتسە خەمتىگە كىم قارايدۇ، ھەي خەمت، تىلىك نېمانچە تاتلىق، نېمانچە ئوماقسەن، «بوۋا» دىيىشلىرىڭ يۈرەكنى ئېرىتىدۇ!!!

ئۇ خىيال بىلەن ئېتىز ئارلاپ خېلى ماڭدى. ئاخىرى ئاۋرال تەرەپتىن شامال مېڭىۋەردى، تېپىپ قويغان چابۇغداينى سورۇشقا باشلىدى.

دېھقان خۇشلۇقى ئېتىزدا، ئۇنىڭ قاۋۇل بىلەنلىرى بايلىق بىلەن بىللە خۇشاللىقنىمۇ يارىتىۋېتىشنىڭ شەرتى خىياللىرىمۇ شۇ قىرلاردا ئېتىز گۈل - گىياھلىرىدەك ئۆسۈپ يېتىلىدۇ ئۇشەھەردە ئاڭلىغانلىرىنى ئەسلىدى : بايلار، ئوقۇمۇشلۇقلار ئەمەل تەمەسەدە، دۇنيادا ئۇيغۇر ھۆكۈمىتى پەيدا بوپتەك. بۇ ھۆكۈمەتنى ئۇيغۇرلار سورىشى كېرەككەن. ھازىر ئورۇسلار، ئەنجانلىقلار، تورغاي، قازاق، قىرغىزلار سوراۋاتقۇدەك، ئېلىخان تۆرىنى يوقىتىپ ھېكمەتگە تەختكە چىقىرىش كېرەككەن. رەخمىجان، ئەخمەتجان، ئابدۇكېرىم ئابباس دىگەن بىلەرمەن يىگىتلەر

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قالتىسى ئوخشايدۇ. ھەممىنىڭ ئاغزىدا شۇلارنىڭ نامى ئەخمەتجان بولمىسا ئېلىجان تۆرەم ئىش ئەپلەشتۈرەلمىگۈدەك تېخى، ئەخمەتجان مۇختەر باي بىللەن ئۈرۈمچى تۇرىمىسىدە بىللە ياتقان يىگىت شۇغۇ، راست مۇختەر بايىمۇ ئۇنى پەيغەمبەر بىلىدۇ. ھەممە مىللەتنىڭ تىلىنى بىلگۈدەك، سىياسەت بىلىم دېگەنگە تولۇقىمىش، ئەڭ قالتىس يېرى ئۇ بىر يېتىم، تىنىمىز ئىشلەپ چوڭ بولغان باتراقمىش. بۇنداقلا يۇرت سورىسا نامراتلارنىڭ ھالىغا يېتىدۇ: ئۇرۇشتا ئۆلۈۋاتقانمۇ، شۇنچە جىق ئەسكەرنى، ھۆكۈمەتنى بېقىۋاتقانمۇ بىچارە پۇقرالار. تاج كىيگەنلەر بىر پاي ئوق ئاتىغان، ئۈستەلدە ئولتۇرۇپ چوڭ گەپ قىلىدىغان بايۋەچچە پۇلدارلار. مۇتائالى خەلىپىم ھەق سۆز قىلىدىغان زات. ئۇ كىشى شۇنداق دېدىغۇ. نۇرى سوقۇش تۈگىسە نىمە قىلارەك. ئۇ «ئوقۇيمەن» دىن باشقا گەپ قىلمايدۇ. ئوقۇيمەن دېگىنى نېمىسى ئۇنىڭ؟ ياق، ئەمدى ئاۋابلا باينىڭ دېگىنىدەك قىلالايدۇ، ئۇ ھۆكۈمەتتە چوڭ ئورۇندا ئولتۇرۇپ يۇرت سورىشى كېرەك كېرەك. ئەسكەر باشلىقى بولسىمۇ مەيلى، مۇختەر باينى مىڭبېگى قىلىمىز دېيىشكىنى دۇرۇس گەپ. ئۇمۇ جاھاننىڭ راھىتىنى كۆرسۇن - دە ! بەرا تېزەڭ قايتىپ كەلسە بولاتتى. بۇرۇنقى زىيەك باخشى ھازىر يوق. ئۇ كەلسە زىياۋۇدۇن يۈز قوي، ئون كالا قىلاتتى. ياخشى ئاتتىن بىرنى قىلىپ شەھەردىمۇ، سەھرادىمۇ قۇرۇ - جاي قىلىپ ئات ئۈستىدە راھەت كۆرىدىغان ۋاقتىمۇ كەلدى. ھەي رەيھان كەنجى قىزىم ھازىرمۇ سىنىڭ نامىڭنى ئاغىدىن چۈشۈرمەيدۇ. ئانا سۈتىگە قانىمىغان بالا مومىلىرىدىن سېنىڭ نامىڭنى بىلىۋالغانكەن. ھايات بولساڭ، ئوغىلىرىمىز قان تۆكۈپ قۇرغان ھۆكۈمەتنىڭ دۆلىتىنى بىللە كۆرەتتۇق ئەمەسمۇ؟...

ئۇنىڭ بىردىنلا كۆڭلى بۇزۇلدى. رەيھاننىڭ قاپقارا كۆزلىرى، ئاجايىپ لەۋلىرى بىلەن بىلەن كۈلۈمسىرەشلىرى ئۇنىڭ خىيال ئېكرانىدا پەيدا بولدى - دە، ۋۇجۇدىنى تىترەك باستى:

- رەيھان، ھەي ئىسىت. ۋاقىتىمىز تۈزۈدىڭمۇ گۈلۈم !

بامدات نامىزىدا قۇربان ئىمام نېمىشقىدۇر يىغلاپ تۇرۇپ مۇختەر باينىڭ سالامەتلىكىنى تىلەپ دۇئا قىلدى :

- چۈشۈمگە كىرىپ قاپتۇ. مۇختەر باي ئۆز قولى بىلەن ھېيتكا جامەسىنىڭ پەشتىقىغا چىقىپ ئىسلام بايرىقىنى قادايتىمىش. تىلى ئاچچىق بولغۇنى بىلەن بىلەن ئۇ كىشىنىڭ كۆڭلى بىر دەريا ئىدى قاشقالىق دەپ تىلاپ تۇرۇپ، تاغ ئاتلاپ چىققان يېتىمەكلىنىڭ بېشىنى سىلايتتى. قولى ئوچۇق، يۈرىكى تازا ئادەم ئىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

خۇدايىم، ياراتقان ئىگەم، شۇ كىشى بىلەن قايتا كۆرۈشۈشكە نېسىپ قىلغىسەن!

مەھەللە ئىمامىنىڭ سۆزى جامائەتنىڭ كۆڭلىنى بۇزدى.

- مەھەللەنىڭ سەركىسى ئىدى! - دېدى مىرا «قازى» مۇيغا ئارلاش، - مېنىڭمۇ ھەر كۈنى چۈشۈمگە

كىرىدۇ. ئاقسۇدا قاتتىق سوقۇش بولۇۋاتقۇدەك، مۇختەر باينى ياراتقان ئىگەم پاناھىدا ساقلىغاي!

- بىزنىڭ يىگىرمە توققۇز ئۆيلۈك مەھەللىدىنلا توققۇز ئادەم جەڭگە مېڭىپتۇ. ئىككىسى شېھىت بوپتۇ. بۇ

سوقۇش بىزگە ئاسانغا چۈشمىدى جامائەت، ئۆشەر - زاكاتنى جىق - جىق بېرىلى!

مەھەللە خەلقى نېمىشقىدۇر بىردىنلا جانلاندى. ئالدى بەش - ئالتە خۇ ئاخىرى بىر - ئىككى خۇدىن

ئۆشەر - زاكات مەلۇم قىلىشتى. بۇ يىلقى ئۆشەر - زاكات ئالدىنقى سەپكە ئەسكەرلەرگە ئەۋەتىلىدىغان بولدى.

ئۇرۇش ھەممىنى ئۆزگەرتتى، زېمىنىمۇ، ئادەمنىمۇ ئۇلارنىڭ روھىنىمۇ ئۆزگەرتىۋەتتى.

ئۇلارنىڭ نېمىگە ئېرىشىدىغانلىقلىرى توغرىسىدا ئويلاپمۇ قويۇشمىدى.

ھەممىنىڭ ئۈمىدى كۈنچىقىشقا، گۇيا قۇياشمۇ يېڭىلىنىدىغاندەك!

48

گېنېرال جۇ شاۋالياڭ بىلەن رەئىس ۋۇجۇڭشىن بىرىنچى قېتىم بىر پىكىرگە كېلەلمىدى. شىخو بىلەن جىڭ بىلەن

جىڭ مۇداپىئەسىنىڭ يىمىرىلىشى پۈتۈن گومىنداڭ ئەمەلدارلىرىنى تەمتىرتىپ قويدى. ئۇلارنىڭ بۇ ئىشنى ھەيىي

ئىستراتېگىيىدىكى يارامسىزلىق دېيىشتى. لېكىن جۇشاۋلياڭ ئۆلكە رەئىسىگە مەسئۇلىيەتنى ئېيتىپ:

- شىنجاڭغا شېڭ شىسەي دورىكەن. مەن بۇ باندىتلارنى نىلقىدا مىدىرلاشقا باشلىغاندا، بىر دېۋىزىيە ئەسكەر

ئەۋەتىپ تۇخۇمنى قويماي قىرىۋېتىشنى ئوتتۇرغا قويغان. ۋۇجۇشى نەسەپتەنچىلەر ئۆمىكىگە ئىشىنىپ كەتتى! -

دېدى ۋە تەنسىدىن مەمنۇن بولۇپ سېمىز گەۋدىسىنى مىدىرلىتىپ قويدى.

- ياق، بۇ ئىش نېمە قىلساقمۇ مۇشۇنداق بولاتتى زادى، شېڭ دۇبەن خەلقنى قاقشىتىپ قىساس ئالسا

بولمايدىغان ھالغا كەلتۈرۈپ قويغان! - دېدى ۋۇجۇڭشىنمۇ قاتتاڭغۇر گەۋدىسىنى مىدىرلىتىپ قويۇپ.

ئۈرۈمچى پاتېنراقچىلىق ئىچىدە: خەنزۇ پۇقرالار ئىچكىرىگە قاچماقتا، ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى ۋە

خادىملىرى ئىچىدە كۈلغا كېتىش دولقۇنى پەيدا بولدى، سودىگەرلەر بانكىدىكى پۇللىرىنى يۆتكەمەكتە، ئەسكەر

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

باشلىقلىرىنىڭ سەپراسى ئۆرلىگەن، ئەسكەرلەر پۇقراچە كىيىنىپ دوقمۇش - دوقمۇشتا قۇراللىرىنى ساتماقتا، بازارلاردا مال باھاسى كۈنسىرى ئۆرلەپ، پۇخرالارنىڭ قىيىنچىلىقى كۆپەيدى. شەھەر ئاھالىسى ھەر كۈنى پوتەي ياساش، ئاكوپ كولاش بىلەن ھېرىپ ھالىدىن كەتتى. يىمەك - ئىچمەك قىس، شەھەر كوچىلىرى نە - نەلەردىن كېلىپ قالغان تىلەمچىلەر، يانچۇقچى، بۇلاڭچىلار بىلەن تولغان، ساقچى ماشىنىلىرى، ئاتلىق قۇراللىق قوغدۇغۇچىلار تولىمۇ ئالدىراش. كۆك خىش تام، قارا دەرۋازىلىق ئۆلكىلىك ھۆكۈمەت (ھازىرقى ئالدىنقى سەپ قۇماندانلىق شتابى) بىناسىنى قوغدايدىغان كۆك ما ئلدىن كىيىم كىيگەن ھەربىيلەر تېخىمۇ كۆپەيگەن، ئۇنىڭ ئۈستىگە كۈندە تۇت - تۇت!

ئۇرۇمچىدە ياشىماق تولىمۇ كۆڭۈلسىز، ھەتتا ئازاپلىق.

ۋۇ جۇڭشىن بۈگۈن ئەتىگەندىلا ليۇ زېرۇڭنى ئېلىپ ئامېرىكا كونسۇلى باكىستون ۋە مۇئاۋىنى ماكىنان بىلەن شىنجاڭ ۋەزىيىتى توغرىسىدا سۆزلەشتى.

- ۋاقىتلىق ھادىسە، كىچىك ئىش! - دېدى ئۇ گومىنداڭ دىپلوماتلىرىغا خاس چوڭچىلىق بىلەن پۈتۈن قولىدىن كەتكەن شىمالىي شىنجاڭ ۋە كېتىش خەۋپى بار جەنۇبىي شىنجاڭ ۋەزىيىتىنى قىسقىچە بايان قىلىپ بولۇپ، - قورققۇچىلىق يوق، ھازىر كومپارتىيىمۇ بىر مىليون ئالتە يۈزمىڭ خەلق ئەسكىرىگە تايىنىپ يېڭى جۇڭگۇ قۇرىمىز دەپ ۋارقىراۋاتمامدۇ؟ بىزنىڭ جىياڭ جۇشى ماۋ زېدۇڭنى كۆزگە ئىلمايدۇ. گومىنداڭ پارتىيىسىنىڭ ئۇلى چىڭ، ئوڭايلىقچە تەۋرەتكىلى بولمايدۇ. سەككىز يىل ھۇجۇم قىلىپ ياپۇنلار ھېچنېمە قىلالىدى، ئاخىر ئۆزى يەر چىشلىدى. ئۈچ چوڭ مەسلەك خەلق قەلبىدىن ئورۇن ئالدى، بۇ سۇن جۇڭشەننىڭ نامى بىلەن مەھكەم باغلانغان!

كۆپ دېيىشىپ كۈچى قالمىغان سۆزلەر ۋاقتى ئۆتكەن دورىغا ئوخشايدۇ، گومىنداڭ ھۆكۈمىتى، ئۇنىڭ

سىياسىتى توغرىسىدا ئامېرىكىلىقلارنىڭ ئۆز قارىشى بار. يېقىندا ترومىن ھۆكۈمىتى جىياڭ جىيېشنى يۆلەپ، جۇڭگۇ كوممۇنىستىلارنى يوقىتىش توغرىسىدا ئوچۇق يوليورۇقمۇ بەردى. مۇشۇ 9 - ئايدىن باشلاپ جۇڭگۇ - ھىندىستان چېگراسىدىكى ئامېرىكا ھاۋا ئارمىيىسىنىڭ 13 - ۋە 14 - قىسىملىرىنى ئىشقا سېلىپ، گومىنداڭنىڭ خۇنەن، گۇاڭشىلاردىكى ئارمىيىسىنى نەنجىڭ، تىيەنجىن، بېيجىڭلارغا توشۇشنى باشلىۋەتتى. ئالتە يۈزمىليون دوللارلىق خىراجەت بىلەن گومىنداڭنىڭ بەش يۈز قىرىق مىڭ ئەسكىرىنى يۆتكەپ، «تارىختىكى ئەڭ زور ھاۋا، دېڭىز

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قاتنىشى» يارىتىپ، سوۋېت ئىتتىپاقىدىن جۇڭگۇنى كونترول قىلىش ھوقۇقىنى تارتىۋالماقچى بولدى. لېكىن نۇرغۇن ئامېرىكىلىق سىياسەتچىلەر بۇ يۆلەشنى ئەخمەقلىق دەپ قارىماقتا. ھەتتا ئامېرىكىنىڭ جۇڭگۇدىكى باش ئەلچىسى ھېرلىمۇ جىياڭ جىيېشنى يۆلەشكە قارشى. ئۇلار جىياڭ جىيېشى ئەسكەرلىرىنىڭ پىداكارلىق روھى تۆۋەن، ھاكىمىيەت، دۆلەت قارشى ناچار، چۈنكى بۇ ئەسكەرلەرنىڭ ھەممىسى دېگۈدەك نامراتلارنىڭ بالىلىرى، ئۇلار كومپارتىيىگە ھېسداشلىق قىلىدۇ. جىياڭ جىيېشى ئۆز ئەسكەرلىرىگە ئالىي دۆلەت پادىشاھىنىڭ شان-شەرىپىنى جېنىدىن ئۈستۈن كۆرىدىغان روھقا ئىگە ئەمەس دەپ قاراشىدۇ. شۇڭا ئىككى كۈن ئىچىدە شىنجاڭ ھۆكۈمەت رەئىسىنىڭ ئۆزىگە ۋەكىلىك قىلالايدىغان، چۇڭچىڭدىن ئەۋەتكەن سۆزلىرىنى ئاڭلاپ ھېچقانداق ئىپادە بىلدۈرمىدى:

- بىراق، بۇ يەردىكى توپىلاڭ غوجانىياز ھاجىنىڭ ياكى سابىت داموللىنىڭ توپىلاڭلىرىغا ئوخشاشمايدۇ، سوۋېت ئىتتىپاقى ئۆز قولى بىلەن قىلىۋاتقان ئىش بۇ، دۇنيادىكى ئەڭ كاتتا بىر دۆلەتنىڭ پىلانلىق، مەخسەتلىك قىلىۋاتقان ئىشى بۇ، بۇ ئىشنى ۋاقىتلىق ھادىسە، كىچىك ئىش دىسەك خاتالىشىپ قالمىز. مۇئاۋىن كونسۇل ماكنان ئاخىرى چىدىماي ئوچۇق گەپ قىلىۋەتتى. ۋۇ جۇڭشىن گالىستۇكىنى تۈزىگەن بولۇپ ئوڭايسىزلانغىنىنى يۈشۈرۈشقا ئۇرۇندى.

ئۇ ئامېرىكا كونسۇلخانىسىدىن خاپا، چۈشكۈن ھالدا قايتىپ چىقتى، ئۇ سوۋېت كونسۇلخانىسى ئالدىدىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ، بۈك دەرەخلىك ئارىسىدىكى بىر قەۋەتلىك چىرايلىق ئۆيلەرگە قاراپ قويدى: «بۇلارغا يېلىنىش كېرەكمۇ؟ ھازىر مۇسكۋادا ۋاڭ شىجىي مولتوف بىلەن سۆزلىشىۋاتىدۇ، جىياڭ جىڭگومۇ مۇشۇ يەرگە كېلىپ ئەھۋالنى كۆرۈپ مۇسكۋاغا كەتتىغۇ، پايدىلىق سودا بولۇپمۇ قالار!» ئۇ ئۆز-ئۆزىگە تەسەللى بەردى.

ئۇ ئىشخانىسىدا يەنە ئۇزۇن كۆك تاۋار چاپان، پوسىما كىيگەن ھالدا پەيدا بولغاندا، كاتىپ ئالدىغا كىرىپ: - گېنېرال جۇ شاۋلياڭ بىلەن گېنېرال گو جىچياۋ جاناپلىرى كەلدى! - دەپ خەۋەر قىلدى. ۋۇ جۇڭشىن ئۆزىنى تۈزەشتۈرۈپ ئىشكە ماڭدى.

ناسۋال رەڭ ھەربىي فورمىلىرىمۇ تولۇق گېنېراللار دىپلوتلاردەك سالاپەت بىلەن كىرىپ كەلدى. - قانداق! - دېدى جۇ شاۋلياڭ سائىتىگە قاراپ قويۇپ، - ئامېرىكىلىقلاردا قانداق يېڭىلىق بار؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ماۋ زېدۇڭ نەنجىڭ 3- نۇمۇرلۇق بىناغا كېلىپ جىياڭ جۇشىنىڭ قوبۇل قىلىشىنى كۈتۈپ ئولتۇرغان يەردە، ئىلى باندېتلىرى بۇ كۆك خىشلىق بىناغا كەلمەي قويىرمىدى، سىلەر نەنجىڭغا راست گەپنى مەلۇم قىلىڭلار، دەيدۇ ئۇلار.

- قايسى راست گەپنى، ئون ئىككى مىڭ ئەسكەر باندېتلارنىڭ تاياق- توقماق بىلەن قۇراللانغان بەش- ئالتە مىڭ ئادىمىدىن يېڭىلدى. بىر فورونت قۇماندانى گو چى دۈشمەنگە ئەسەر چۈشتى، شې يىڭ جازاغا تارتىلدى، پۈتۈن شىمالىي شىنجاڭ قولىدىن كەتتى دەيمىزما؟ بۇ مەۋجۇبىيەت 8- ئۇرۇش رايونىنىڭ قۇماندانىغا تەئەللۇق دېگەن گەپنىمۇ قوشۇپ قويىمىزما؟

- لاۋ جۇ، چېچىلىماڭ، بولغۇلۇق بولدى، مەۋجۇبىيەت غەلىبىنىڭ ئانىسى. 1860- يىللىرى ئىلى جياڭجۈنى چاڭ چىنىمۇ ئالتايدىن باشقا ھەممە شىمالىي شىنجاڭنى تارتقۇزۇپ قويغان، ئاخىر تارتىۋالغانغۇ؟ سىز نۇرغۇن ئىش كۆرگەن، پىشقان قۇماندان، يېتىلگەن سىياسەتچى. ئىتتىكى ئۆتمىگەن گۆشكە قاشىقى ئۆتۈپ قالدۇڭەپ پىچاقنى ئىشلىتىشتە، سىز بۇنى بىلىسىز!

- خاتا ئىشلەتكەننىڭ كاساپىتى مۇشۇ. ئۆز ۋاقتىدا نىلقىغا بىردىۋىزىيە ئەسكەر ئەۋەتكەن بولساق، پۈتۈن غۇلجىنى تۈپتۈز قىلۇپتەتتۇق!

- خەلق رايى مۇھىم. شېڭ شىسەي خەلقنى ھۆكۈمەتتىن بىزار قىلۋەتكەن، گومىنداڭنىڭ ئۇلۇغ پارتىيە ئىكەنلىكىنى خەلققە بىلدۈرۈش مۇھىم ئىدى جىياڭ جۇشىنىڭ ئوبرازىنى قوغداش ئۈچۈن شۇنداق قىلدۇق، يۇمشاق سىياسەت، قاشاڭ پىچاق زۆرۈر بولۇپ قالغانىدى.

- مەن بۇ خەقنى مىللەت سۈپىتىدە يوقىتىش تەرەپدارى. بۇ خەق مۇشۇ زېمىندىلا بولىدىكەن، توپلاڭ

تىنچىمايدۇ!

- ياق، ياق. بۇنداق قىلساڭ گومىنداڭ پارتىيىسى گىلېرىنىڭ سوتسىيالىستىك دېموكراتىيە پارتىيىسىگە ئوخشاپ قالمايدۇ؟

- شىنجاڭدا ئوخشاپ قالسىمۇ مەيلى. يەھۇدىيلارغا قاراتقان سىياسەت بۇلارغا دورا، شىڭ شىسەي قۇماندان بولۇپ بارمىغان بولسا، غوجانىياز جىن شۈرىنى ئاكا دېگۈزەتتى. بۇ يەردە ئاقىدىغىنى كۇڭزىنىڭ تەلىماتى،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

رەھىمدىللىك، ئىنساپ دېگەن نەرسىلەر ئەمەس، نەق قانلىق قىلىچ. ئەخمەتجان دېگىنىنى تۈرمىدىلا يوقىتىدىغان گەپ ئىدى. ئوسمان دېگەننى ئۆز يېغىدا قورۇغلى، جانىمقان، ئەلەن، خادىۋاڭلارنىڭ قولى بىلەن جايلىغىلى، ئىسھاقبېك، ئابدۇكېرىم دېگەنلەرنىمۇ شۇنداق قىلغىلى بولاتتى. ھېلەم بولسىمۇ ما چېڭشىياڭ ئاتلىق كورپۇسى بىلەن سۇرۇچىڭ دىۋىزىيىسىنى ئامېرىكا قۇراللىرى بىلەن قۇراللاندۇرۇپ، نەنجىڭدىن ئامېرىكا بومباردىمان ئايروپىلاندىن يېگىرمىنى، تانكا، برونېۋىكىلاردىن ئەللىكىنى ئالدۇرۇپ، ئوتتۇزىمىڭ ئەسكەر بىلەن زامانىۋى قۇراللارنى ئىشقا سېلىپ، تۇيۇقسىز ھۇجۇم قىلىپ شىخو، جىڭدىكى باندىتلارنى مۇشۇنچىلىك چېغىدىلا يوقىتىشنى تەكلىپ قىلىمەن! بۇ قېتىمقى ئۇرۇشقا ئۆزۈم قوماندانلىق قىلىمەن!

- ياق، ياق، ئەمدى تەس! - دېدى گېنېرال گوجىچياۋ دەرھال سۆز قوشۇپ، - مەركەزنىڭ زور ھەربىي ئورۇنلاشتۇرۇشى بار. شىنجاڭدا ھازىرقى ۋەزىيەتنى ساقلاپ تۇرۇش مۇھىم. بۇياققا ئەسكەر يۆتكەش، قورال ياردەم قىلىش مۇمكىن ئەمەس. شىنجاڭدا يۈز مىڭدەك ئەسكەرىمىز بار. بۇمۇ چوڭ كۈچ!

- بۇ قانداق گەپ، سەككىز مىليون ئەسكەر، شۇنچە خىل قۇرال تۇرۇپ، تۆت تال باندىتنى تازىلىيالمىستىن ھەدىسلا سۆھبەت، كېلىشىم دەپ ۋاقىرىساق سەت ئەمەسمۇ!

- دۇنياۋى ۋەزىيەتنىڭ تەلىپى شۇنداق. يالتا يىغىنىدا، پوتسدام يىغىنىدا دۇنيا تىنچلىقى بارلىق دۆلەتلەرنىڭ 1 - نۇمۇرلۇق چوڭ ئىشى دەپ بېكىتىلگەن. شۇڭا جياڭ جۇشى ئىچكى ئۇرۇش دېگەننى ئېتىراپ قىلمايدۇ ئەمەسمۇ!

1945 - يىل 8 - ئاينىڭ 29 - كۈنى جياڭ جېشى ماۋزېدۇڭ بىلەن كۆرۈشكەندە، ماۋ زېدۇڭ:

- جياڭ ئەپەندىم، بىز بۇ قېتىمقى كېلىشىم ئارقىلىق ئىچكى ئۇرۇشنىڭ ھەقىقىي ئاخىرلىشىشى، مەڭگۈلۈك تىنچلىقنىڭ ئىشقا ئېشىشىنى ئۈمۈد قىلىمىز! - دېگەندە، جياڭ جېشىنىڭ چىرايىدا تەبەسسۇم يوقىلىپ ئۆز رەقىبى ئالدىدا بىزارلىقنى ئىپادىلەپ:

- جۇڭگۇدا ئىچكى ئۇرۇش يوق! - دەۋەتكەندى. بۇ رەئىس ئۆزىنىڭ بىر دۆلەت، بىر مەسلەك، بىر داھىي نەزەرىيىسىنىڭ كۈچى بىلەن شۇ گەپنى دەۋەتتى. ئۇنىڭ نەزىرىدە جۇڭگو كومپارتىيىسى بىر باندىت. لېكىن ماۋ زېدۇڭ بوش كەلمىدى. ئۇ ئورنىدىن دەس تۇردى، جياڭ جېشىغا سوغۇق نەزەر بىلەن قاراپ:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ۋىجدانلىق ھەرقانداق بىر جۇڭگولۇق «ئىچكى ئۇرۇش يوق» دېگەن بىلەن ئۆزىنى، خەلقىنى ئالدىمايدۇ. خەلق ئەخمەقمۇ، جۇڭگو كومپارتىيىسى قارىغۇمۇ؟ ئۇلار بەزىلەرنىڭ ئىچكى ئۇرۇش قىلماقچى بولۇۋاتقىنىنى، بۇ ئۇرۇش ئارقىلىق جۇڭگو كومپارتىيىسىنى، خەلق قۇراللىق كۈچلىرىنى يوقاتماقچى بولۇۋاتقانلىقىنى كۆرمەيۋاتامدۇ؟ ئىچكى ئۇرۇش يوق دېيىش ئۈزۈل-كېسىل ئالدامچىلىق، پاكىتقا مۇتلەق ئۇيغۇن ئەمەس. بۇ گەپكە ئۈچ ياشلىق بالىمۇ ئىشەنمەيدۇ! - دېدى.

بۇ داڭلىق مۇنازىرە ھەممىنىڭ يادىدا. ئۇلار بىر-بىرىگە قارىشىپ قويدى:

- توغرا، گومىنداڭغا قارشى ھەرقانداق كۈچ باندەت، توپلاڭچى. ھېچكىمدە بۇنداق قارشى ھوقۇق يوق!
- جياڭ جۇشى ئەڭ ئۇلۇغ ۋەتەنپەرۋەر!

- ماۋ زىدۇڭ بىر مىليون ئىككى يۈز مىڭ ئەسكىرى بىلەن توقسان يەردىكى يەرلىك ھۆكۈمەتكە تايىنىپ كۆرەڭلىدى؛ ئۇ سەككىز ماددىلىق پىرىنسىپلىق پىكىرنى ئۇقتۇرغا قويۇپ، جۇڭگو كومپارتىيىسى ئارمىيىسىنى قىزىق سەككىز دىئۇزىيە قىلىپ رەتلەپ، بېيجىڭدا مەمۇرىي ۋە سىياسىي كومىتېت قۇرۇش، بۇ ئارمىيىگە كومپارتىيە گېنېراللىرى قۇماندانلىق قىلىش، بۇ قۇماندانلار شەندۇڭ، جياڭسۇ، خېبېي، چاخار، رېخى، سۈيۈەن قاتارلىق جايلاردىكى ھەربىيلەرگە قۇماندانلىق قىلىش مەسلىسىنى ئوتتۇرغا قويغاندا، جياڭ جىپىشى ئاڭلاپ بولۇشقا ئارانا تەخىر قىلىپ كۈلۈپ قويۇپ؛

- ئون يىل كۆرۈشمەپتىمىز، سىز ماۋ ئەپەندىنىڭ ئىتتىھاسى باغانسىرى يوغىناپ كەتكىنىنى ئويلىماپتىمەن!

ئەپسۇس، مىنىڭ بۇ يېرىمدە ئۈنچە كۆپ نەرسە يوق. نەپسىڭىزنى قاندۇرالمىيەنمىكەن - ھە! - دېدى.

- مۇشۇ يىل، مۇشۇ سېتەبىرنىڭ 2 - كۈنى بولۇۋاتقان بۇ سۆزلەرمۇ ئولتۇرغانلارغا يادا!

- كىچىك ئىش، قورققۇچىلىق يوق دېگەن سۆزلەر ئەجەب ئامبىكىلىقلارنىڭ قۇلىقىغا ياقمايدۇغۇ؟

- ئۇ خەق تۇغما ئەستايىدىل. بۇ ئۇلارنىڭ سىياسىي قارشى ئەمەس، مەجەزى!

29 - كورپۇسنىڭ قۇماندانى لى تېيجۈن كىرىپ كەلگەندىن كېيىن، ئۇلار ئەھۋاللار توغرىسىدىكى

مەسلىھەتكە رەسمىي كىرىشتى:

- باندەتلەر ئايروپىلان، زەمبىرەكلەرگە ئىگە. ئۇلارنىڭ ئۇرۇمچىگە ھۇجۇم قىلىشى تۇرغانلار گەپ. جۇ شاۋلياڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يېنىدىكى گو جىچياۋغا قاراپ قويدى، - 46- دىۋىزىيە تېز بولغاندىمۇ سەككىز بولغاندىمۇ سەككىز - ئون كۈنلەردە

يېتىپ كېلەلەيدۇ. ھازىر ئاشلىق، ئوق - دورا كەمچىل. خەلق پاراگەندىچىلىكتە !

- ئاساسلىقى دىن، مىللەت، تۈرمە مەسىلىلىرى، - دېدى ۋۇجۇڭشىن قوشۇمچىلاپ، - سىياسىي مەسىلىلەر!

- ياق، زۆرۈرى ھەربىي كۈچ! - دېدى جۇ شاۋلياڭ ئۇنىڭ گېپىنى بۆلۈپ، - مەركىزىي ھەربىي مەكتەپنىڭ

ئۈچ يۈز سەكسەن نەپەر ئوقۇغۇچىسىنى قوشۇپ ھېسابلىغاندىمۇ، پەقەت ئالتە باتالىيون ئەسكىرىي كۈچىمىز بار،

ئوتتۇز مىڭدەك باندېت بىزدىن بىر يۈز قىرىق كىلومېتىر نېرىدا - ماناس دەرياسىنىڭ ئۇ تەرىپىدە بىزنى نىشانغا

ئېلىپ تۇرماقتا. شىي يىڭنىڭ چوڭ تۆھپىسى ماناس دەرياسىنىڭ كۆۋرۈكىگە ئوت قويۇۋېتىش بولدى،

ئەخمەق - كالۋا! ماناس دەرياسىنى چاڭجىياڭ، خۇاڭخى دەپ قالغان ئوخشايدۇ ئۇ ئېشەك! كېچىپ ئۆتەلمەمدىكەن

ئۇ باندېتلار. تىيانشاندىن ئۆتۈپ ئاقسۇغا ھۇجۇم قىلىپ باي ناھىيىسى بىلەن كۈنشەھەرنى ئىگىلەپ بولغان

باندېتلار ماناس دەرياسىدىن ئۆتەلمەسمۇ؟ ھەۋال چاتاق. ھۇجۇم قىلىپ كەلسە ئۈرۈمچىدە ئىككى سائەت

تىرىكشەلەيمىزمۇ، يوق! بىزگە ھەربىي ياردەم كەلمەسە بولمايدۇ، ئامېرىكا ھەربىي ئايروپىلانلىرى جەنۇبتىن

نەنجىڭغا ئەسكەر توشۇماي بىزگە توشۇسۇن، ئەللىك ئايروپىلان ئۈچ كۈن، كۈنىگە ئۈچ قېتىمدىنلا توشۇسۇنلا

باندېتلارغا تېتىغۇدەك ئەسكەر يۆتكىلىدۇ، جەنۇبى شىنجاڭنىڭ يوللىرىنى باندېتلار قامال قىلىپ بولدى بايىنبولاق

باندېتلىرى بىلەن كۈنەس باندېتلىرى بىرلىشىپ بىزنىڭ نەچچە يۈزلىگەن ئەسكەرلىرىمىزنى يوقىتىپ، قاراشەھەر،

توقسۇنلارغا تەھدىت سالماقتا. قەشقەر، يەكەن، قاغىلىق، يىڭىسالاردا تاشقۇغاندىن چۈشكەن تاجىك، قىرغىز

باندېتلىرى ئارام بەرمەيۋاتىدۇ، ئېيتماققا يۈز مىڭدەك ئەسكەر. ئەمەلىيەتتە ساپ نان قىپىلار! گېنېرال جۇ شاۋلياڭ

تىرىك قولغا چۈشكەن جىڭ مۇداپىئەسىنىڭ قوماندانى گۈچىنى، قېچىپ كەلگەن باش قوماندان شىي يىڭنى،

چۆچەكنىڭ قاققۇن ۋالىيىسىنى، ئاقسۇنىڭ باندېتلارغا ئاق بايراق كۆتۈرۈپ چىقىپ تەسلىم بولغان ۋالىيىسىنى، يەنە

ئاللىكىمىلەرنى بىر - بىرىدىن تىللاپ چىققاندىن كېيىن، يېنىدىكى غەمكىن ئولتۇرغان ئۆلكە رەئىسىگە بۇرۇلۇپ

قاراپ:

- ئار - نۇمۇسنى بىز ئىككىمىز ئۈستىمىزگە ئاللىمىز يىگىرمە مىڭدەك ئەسكىرىمىز، يەنە بىر نەچچە مىڭ خەنزۇ

پۇقرالىرىمىزدىن ئايرىلدۇق. دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق ياخشى ئىلى، ئالتاي، چۆچەك، بىردىنبىر نىفىت كانىمىز

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مايتاغ قولىدىن كەتتى. زىيان تولىمۇ چوڭ، تولىمۇ چوڭ بولدى. بۇ زىيان بىزنىڭ يارامسىزلىقىمىزدىن ئەمەس، بىخەستەلىكىمىز، ئۆز كۈچىمىزگە ھەددىدىن زىيادە ئىشەنگەنلىكىمىزدىن بولدى! - دېدى

- تەجرىبە- ساۋاقلارنىمۇ تولىمۇ ئاچچىق، ھەممىسى شېڭ شىسەينىڭ زالىملىقى تۈپەيلىدىن، خەلق نەپرىتىنىڭ كۈچلۈكلىكىدىن بولغان. خەلقنى ئايرىلىپ قالغان ھۆكۈمەت تەنرىسى بىزگە قالغانىكەن. ئوڭشاشقا ئۈلگۈرەلمىدۇق. ھازىر بولسىمۇ خەلققە، بولۇپمۇ ئۇيغۇر، قازاق مىللەتلىرىنىڭ بىزگە سادىق يۇقىرى قاتلاملىرىغا چۈشەندۈرۈشىمىز، گومىنداڭ پارتىيىسى خەلقنى باي، دۆلەتنى كۈچلۈك قىلىدىغان جۇڭگودىكى بىردىنبىر پارتىيە ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈشىمىز، باندىتلارنى قولىدىكى قورالنى تاشلاپ ھۆكۈمەتكە ماسلاشسالا قىلمىشلىرىنى سۈرۈشتۈرمەيدىغانلىقىمىزغا ئىشەندۈرۈشنىڭ يوللىرىنى تېپىشىمىز، بۇنىڭ ئۈچۈن سوۋېت ھۆكۈمىتىگە دوستانىلىك بىلدۈرۈشىمىز زۆرۈر.

- يەنە شۇ يۇمشاق سىياسەت - سۇ بولۇۋېلىپ تاشنى يېگىش نەزىرىسىمۇ؟

- مىنگىچە، بىز مەركەزدىن يۇقىرى دەرىجىلىك بىر رەھبەر تەلەپ قىلالايمۇ ئۇ كىشى مەركەزگە ۋاكالىتەن بۇ يەردىكى ئىشلارنى بىر تەرەپ قىلىشقا تولۇق ھوقۇقلۇق بولسۇن. بولمىسا بىز قاتتىق سىياسەت بىلەن يۇمشاق سىياسەتنى تاللىشىۋېرىدىغان ئوخشايمىز!

- راستىنى ئېيتساق، بىز ھەربىي كۈچكە تايىنىپلا غەلبە قىلالمايدىغان ئوخشايمىز، - دېدى باياتىن خىيال سۈرۈپ ئولتۇرغان ئورۇق، ئىگىز قوماندان لى تېيجۈن سۆزىستۈرۈپ، - مەنمۇ بۇ باندىتلارنى ھەربىي كۈچ بىلەن يوقىتىش، شىنجاڭ تۈپرىقىنى بىر قېتىم قانغا بويىپ، يەرلىك باندىتلارنىڭ ئەۋلادلىرىنىمۇ مەڭگۈلۈككە باش كۆتۈرەلمەس قىلىۋېتىش، ئۇلارنى بىزنى كۆرگەندە تىزلىنىپ باش قويۇدىغان بولۇش ئىچەك دەپ ئويلايمەن. قورال كۆتۈرۈپ قارشى چىقىش تۈگۈل، تىكىلىپ قارىيالىمايدىغان بولۇشى كىرەك دەپ قارايمەن. ئاخىر شۇنداق بولىدۇ. بۇ بىر تارىخى مۇقەررەرلىك! لىكىن ھازىر بىز قىيىن ئەھۋالدا، شېڭ شىسەيمۇ 1993 - يىلنىڭ ئاخىرىدا قىيىن ئەھۋالدا قالغاندا ئۈستىلىق بىلەن خوجىنىيازنى ئۆزىگە تارتىپ، ماجۇلچىڭنى يىتىم قالدۇرغانىدى. ئۆزىڭىزدا ئۆزگۈشنى قورۇش ئەڭ ياخشى چارە. تاشقورغان باندىتلىرىنى باستۇرۇشتا بۇ ئۇسۇلنىڭ ئۈنۈمى بولىدىغۇ ئۈرۈمچىدە ئۇيغۇرلارنى بىر - بىرىگە تىغ كۆتۈرىدىغان قىلىشقا ئاساسىمىز يوق ئەمەس، ئوسمان سوۋېتقا ناھايىتى ئۆچ. ئۇنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

دەلىللەرغا قارشى تەڭ كۆتۈرۈلگەن قىلغىلى بولىدۇ مەنمۇ شېڭ شىسەينىڭ ئۇسۇلىنى قوللىنىشنى توغرا ھېسابلايمەن:

ھەم قورال، ھەم دىپلوماتىيە ئۇسۇلىنى تەڭ قوللانغىنىمىز تۈزۈك!

- موسكۋادا ۋاڭ شىجېيىمۇ نەتىجىگە ئېرىشىپتۇ. سوۋېت ئىتتىپاقىمۇ جىياڭ جۇشىغا دوستانىلىق ئىپادىسىنى

بىلدۈردى. مولۇتوف ستالىنغا ۋاكالىتەن موسكۋا سۆھبىتىدە يېڭى چۈشەنچە ھاسىل قىلغىنىنى ئېيتتى!

ئۇلارچۈشتىن كېيىن باشلانغان مۇلاھىزىسىنى يېرىم كىچىگىچە داۋاملاشتۇردى. بۇ چاغدا ئاقسۇ يېڭىشەھەر

قورشاۋدا قالغان، كۈنئەھەردە يېڭى ھاكىمىيەت قۇرۇلغان. ئاقسۇ مۇداپىئەسىنىڭ قوماندانلىق شتابىدىن ھېلىدىن

- ھېلىغا تىلگىرامما، تېلېفۇن كېلىپ يوليۇرۇق، ياردەم تەلەپ قىلىشماقتا، ماناس دەرياسىنىڭ شەرقىي قىرغىقىدىكى

مۇداپىئە لىنىيىسىدە ماناس بازىرىنى ئاساس قىلىپ، پۈتۈن كۈچى بىلەن خۇددى شىخودىكىدەك ئاكوپ

پوتەي- بېلىنداز ياساپ، ئايروپىلان، تانكا، ئېغىر پىلموت، زەمبىرەكلەرنى ئىشقا سېلىپ، قاتتىق تىرىشچان

تەييارلىق جەدۋىلى كېتىۋاتماقتا ئىدى. سانجى- ئۈرۈمچى لىنىيىسىدە كېچە- كۈندۈز مۇداپىئە تەييارلىقى

بولۇۋاتماقتا ئىدى. گومىنداڭ ساقچى ئىدارىسى ئۈرۈمچىدىكى گۇمانلىق ئادەم ۋە كۈچلەرنى تىنچىتىش ئۈچۈن

تېپىپ ئۆي بېسىپ ئادەم تۇتۇش دۆلەتنى قوزغىغانىدى. ئېھتىماللىق ئۈچۈن چېكىنىشنىڭ تەييارلىقىمۇ جەدۋىلى

كېتىۋاتماقتا ئىدى. مەخسۇس ھۆكۈمەت ئىدارىلىرى ۋە مۇھىم ئاپپاراتلارنى يۆتكەش ئىشىغا قوماندانلىق قىلىش

شتابى قۇرۇلغان. نەچچە يۈز ماشىنا، تۆگە، ئېشەكچىلەر كارۋانلىرى قوراللىق ساقچىلارنىڭ مۇھاپىزىتىدە

نېمىلىكىنى ئۆزلىرى بىلمەيدىغان يەشك- ساندۇقلارنى قومۇلغا توشۇماقتا. كوچىلاردا نە كۆكتات ساتىدىغان، نە

مىلچىمال ساتىدىغان ئادەملەر يوق. خەنزۇ پۇقرالار بىلەن ئۇيغۇر ۋە باشقا مىللەت پۇقرالىرى دوقۇرشۇپ قالسا

ھومىيىش، ھەتتا بىر- بىرىگە تۈگۈرشۇپ ئۆتىدىغان ھەتتا ئاشكارا تىللىشىدىغان، ئۇرۇشىدىغان بولۇپ قېلىشقان.

ھەتتا ئۈرۈمچىنىڭ مەركىزى كوچىلىرىدا ئەسكەرلەر مىللىتىلىرىنى ساتماق بولۇپ يايما يېيىپ ئولتۇرماقتى. بايلار

جايلىرىنى سېتىپ پۇل غەملەشنىڭ كويىغا چۈشكەن. پۈتۈن شىنجاڭدا بولۇۋاتقان گومىنداڭغا قارشى ئىنقىلاب

بورىنى بۇ ئۆلكە مەركىزىدە ئىپادە تاپماستىكى مۇمكىنمۇ؟

قوماندانلىق شتابىنىڭ قورۇسىمۇ بىر ئايروپىلان تەييارلانغان، ئايروپىلانمۇ بىر نەچچە ئايروپىلان ھەر

قاچان ئۇچۇشقا تەييار تۇراتتى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- لىيۇ زېرۇڭنى سوۋېت كونسۇلى يېۋسېيىفقا كىرگۈزۈپ بىزنىڭ پىكىرىمىزنى يەتكۈزەيلى!

- مەن ئۈرۈمچىدىكى دىنىي زاتلار، يۇقىرى تەبىقىلەر، چوڭ زىيالىيلارنى يىغىپ زىياپەت بىرىپ،

ھۆكۈمىتىمىزنىڭ شىنجاڭ خەلقىگە قىلدىغان غەمخورلۇقلىرىنى يەنە بىر قېتىم چۈشەندۈرەي!

- يەنە شۇ دىپلوماتىيە، چۈشەندۈرۈشۈمۇ؟ - دېدى گېنېرال جۇ شاۋلىياڭ رەللە بولۇپ، - زادىلا ئۈنۈمى يوق ئىش

بۇ. ئۇنىڭغا خەللىگەن پۇلنى ماناس بويىدىكى خەن يۇۋېننىڭ ئاتلىق ئەسكەرلىرىگە خەللىيلى. خۇيزۇ، دۇڭشياڭ

يىگىتلىرى قالىتس جەڭگىۋار! ماچېڭشياڭ كورپۇسىدىن يەنە بىرى بولسىدى، خۇيزۇلارنى ئۇيغۇرلارنى باستۇرۇشقا

سالساق ئۈنۈمى چوڭ بولاتتى.

- ئۇيغۇرلاردىنمۇ بىزگە سادىق ئادەملەر كۆپ چىقتى تاشقورغان باندىتلىرىنى ئالداپ يوقىتىشتا جاپپار چوڭ،

كامىلجان، روزى خەلپەت، ھامىدۇنبەگ، بازات بەگلەر چوڭ خىزمەت كۆرسەتتى. قەشقەر ئوپالدا، ئەمەتبەگ

ئۆزلىكىدىن قوشۇن تەشكىللەپ، گومىنداڭ ھۆكۈمىتى ئۈچۈن جەڭ قىلىپ باندىتلىرىنى يوقاتتى. بىر كورپۇس

ماچېڭشياڭ ئەسكىرىدىن بەزىدە سوپىبەگ، سىيىت ئەخمەت غوجا، پاسار بەگ، نۇربەگدەك ئۇيغۇر

ۋەتەنپەرۋەرلىرىنىڭ رولى چوڭ بولدى. بۇنداقلار ھازىر ئۈرۈمچىدىمۇ بار. بىزگە سادىق مۇشۇنداق بەگلەردىن يۈزى

ھەتتا مىڭى بولسىدى، باندىتلىرىنى ماناس بويىدىن تىزلا چىكىندۈرگەن بولاتتۇق. مىنىڭ زىياپەتلىرىم مانا

مۇشۇنداق بىز ئۈچۈن جان تىكىدىغان پىدائىيلارنى يىتۈشتۈردىغان بىر مەكتەپ!

- ھا- ھا- ھا... يەنە شۇ سۇ بىلەن تاشقا ھۇجۇم قىلىش ئۇسۇلى ھازىر كومپارتىيىمۇ بۇتۇسۇلدىن

پايدىلىنىۋاتىدۇ.

گېنېرال جۇشاۋلىياڭ سىمىز گەۋدىسىنى لىغىرلىنىپ كۆزلىرى يۇمۇلۇپ، قىسقا بۇرۇتلىرى تىترىگۈچە كۈلدى.

باشلىقىغا ئەگىشىپ كۆزەينەكلىك قېشى قويۇق گوجىچاۋمۇ، ئورۇق، بويىنى ئۇزۇن لى تېجۇنمۇ ۋە باشقىلارمۇ

قاقلىنىشىپ

- رەئىسنىڭ زىياپەت ئۈچۈنلا خەللىدىغان مەخسۇس پۇل بار!

- ھا- ھا- ھا...!

- جايدا خەللىگەن پۇل بەزىدە زەمبىرەك، مىناميوتلاردەك رول ئوينىيالايدۇ!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

شۇنداق، ئادەملەر ۋەھىمە، ئۈمىدسىزلىك ئىچىدىمۇ كۈلەلەيدۇ، خۇددى توپدا يىغىلايدىغان قىزلاردەك!

شىنجاڭ رەھبەرلىرى بىر كۈنلۈك ھارغىنلىقنى زىياپەت بىلەن چىقىرىۋالدى، ئۇلار ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان

تاماقلىرىنى يەپ رومكا ئۇرۇشتۇرۇپ بولۇشقا ئىچىشتى. لىكىن بىرمۇ ئادەم «غەلبە ئۈچۈن ئىچەيلى» دېگەن سۆزنى

قىلمىدى. مەغلۇبىيەتنىڭ ئاساسى جاۋابكارلىرى ھاراقنىڭ كۈچى بىلەن ئارىدىكى پەدىشەپ، سۈنئىي

ھۆرمەت، خۇشامەت دېگەنلەرنى چۆرۈۋەتتى. ھەممىدىن بۇرۇن لى تېجۇن مەست بولۇپ قالدى. ئۇ جۈزىنى

مۇشتىلاپ يىغلاپ تۇرۇپ:

- بىز گىتلىنىڭ گېنېراللىرىغا ئوخشايمىز، مەن تىرىك قولغاچۈشمەيمەن، يامىغا كەلسە «پاك!» - دەپ

تاپانچىسىنى ئۆز پېشانىسىگە تەڭلىۋىدى، جۇشاۋلياڭ ئۇنىڭغا قاتتىق ۋاقتىراپ:

- ياق، بىز مەغلۇپ بولىدۇق، بىز كومپارتىيىنىمۇ، بۇ باندىتلارنىڭمۇ تەلتۆكۈس يوقتالايمىز. تەڭرىدىن

يوق، ئۇلۇغ جۇڭخۇا مىنگو بىزنىڭ قولىمىزدا يارتىلىدۇ. سەن توخۇ يۈرەك مەغلۇبىيەتنى تەن ئالغان بولساڭ ھازىرلا

ئۆل! - دېدى ۋە ئورنىدىن تۇرۇۋېلىپ ۋارقىراپ تۇرۇپ ئۆزىنىڭ شىنجاڭدىكى ئەڭ چوڭ ھۆكۈمران ئىكەنلىكىنى

كۆز - كۆز قىلغاندەك:

- مەن بۇيرۇق بېرىمەن، ئۇرۇمچىدىن قاچىدىغانلار كىم بولسا بولسۇن، ئېتىلىدۇ. مەغلۇپ بولىدۇق دېگەن

سۆز كىمنىڭ ئېغىزىدىن چىقسا شۇ جازالىنىدۇ كىمدىكىم باندىتلارنىڭ بىر ئېغىز ياخشى گېپىنى قىلسا ھەربىي سوتقا

تارتىلىدۇ! مانا بۇ ھەربىي بۇيرۇق! - دېدى.

- گېنېرال، لىكىن، لىكىن!...

- كومپارتىيە جۇڭگو زېمىنىدا توقسان يەردە سوۋېت ھۆكۈمىتى قۇردى ئۇلار باندىتلارنىڭ ھۆكۈمىتى جۇڭخۇا

مىنگونىڭ يۈزىگە چۈشكەن داغ، موسكۋادىكى سۆھبەت بولسۇن، نەنجىڭدىكى سۆھبەت بولسۇن، ھەممىسى شۇ

توقسان رايوندىكى قىزىل ھۆكۈمەتنى يوقىتىش، ئۇنى پەيدا قىلغان كومپارتىيىنى، ئۇنىڭ بىر مىليون ئىككى يۈز

مىڭ ئەسكىرىنى، ئىككى مىليون ئالتە يۈز مىڭ خەلق ئەسكىرى دەۋالغان قاراقچىسىنى قوشۇپ يوقىتىش،

تەلتۆكۈس، پاك - پاكىز، يوقىتىش! بۇ يەردە 91 - قىزىل رايون - باندىتلارنىڭ ماكانى پەيدا بولدى. بۇلارنىمۇ

ئوتتۇز مىڭ قوراللىق ئەسكىرى بىلەن پاك - پاكىز، ئۈزۈل - كىسىل يوقىتىش بىزنىڭ ۋەزىپىمىز!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- لېكىن، لېكىن! - دېدى ۋۇجۇشەن ئاخىرى چىدىيالىماي، - جۇڭخۇا مىنگودا بىر دۆلەت، بىر پارتىيە، بىر

داھىي بولۇش كىرەك. بۇنى ئىشقا ئاشۇرۇشتا قان تۆكۈش، قىزغىن قىلىشقا بولمايدۇ. يۈز مىليون ئاھالىمىز

كومپارتىيىنىڭ ھېلىقى رايونلىرىدا ياشايدۇ، ئۇلارغا خاتىرجەم تۇرمۇش، بەخت - سائادەت كېرەك، پەقەت گومىنداڭ

پارتىيىسىنىڭ ئۇلۇغ ئادىل پارتىيە ئىكەنلىكى چۈشەندۈرۈش ئارقىلىقلا، بىز دۆلەت ئاتىسىنىڭ ئۆز قولى بىلەن

تىكىلگەن بايرىقىنى ھەممە يەردە جەۋلان قىلدۇرالايمىز!

- ياق، ياق! - دېدى جۇشاۋلىياڭ قولىدىكى ئالتۇندىن ھەل بېرىلگەن رومكىدىكى ھاراقىنى ئىچىۋەتكەچ. ئاق

يىپەك كۆڭلىكىنىڭ ياقىسىنى ئېچىۋېتىپ، - 9 - ئاينىڭ 3 - كۈنى كومپارتىيە ئون بىر ماددىلىق سۆھبەت لايىھىسىنى

ئوتتۇرىغا قويغاندا، 9 - ئاينىڭ 4 - كۈنى جۇڭشەن غەربىي يول 101 - نۇمۇرلۇق قورودا بىزنىڭ شاۋلىزى نېمە دېدى،

ئېسىڭىزدىن چىققان بولسا مەن دەپ بېرەي: ئۇ، لايىھىسىنىڭ توققۇزىنچى - ئونىنچى ماددىلىرى نېمە؟ مەن دەپ

بېرەي؛ سىياسەتنى دېموكراتىيەلەشتۈرۈش، ئارمىيىسىنى دۆلەتلەشتۈرۈش، سىياسەت بىلەن ئارمىيە مەسلىسى، مېغىزى

ئارمىيە. بىزنىڭ مەخسەتلىرىمىز كومپارتىيە ئارمىيىسىنى قورالسىزلاشتۇرۇش، ھېچبولمىغاندا ئاجىزلاشتۇرۇش.

كومپارتىيىنىڭ مەقسىتىنىمۇ شۇ 48 - دېۋىزىنى دۆلەت ئارمىيىسى قىلىپ قوراللىق باندىتلىرىنى ساقلاپ قېلىش.

دېموكراتىيە دېگەن نەرسە بىلەن گومىنداڭ پارتىيىسىنىڭ ھۆكۈمرانلىق ئورنىغا كومپارتىيىنى دەستىش جىياڭ جۇشى

ئۇلارنىڭ ئون بىر ماددىلىق لايىھىسىدىكى ھىيلىسىنى بىر كۆرۈپلا بىلۋالدى ھەممە گەپ ئارمىيە. ئارمىيە بولمىسا

دۆلەت بولمايدۇ. دۇنيا ئىككى خىللا دۆلەت بار. بىرى ھۆكۈمىتى خەلقنى قورقىدىغان دۆلەتلەر بۇ دۆلەتلەر

ھەربىي كۈچى ئاجىز دۆلەتلەر. يەنە بىر خىلى، خەلقى ھۆكۈمىتىدىن قورقىدىغان دۆلەتلەر، بۇ دۆلەتلەرنىڭ

ھەربىي كۈچى كۈچلۈك، ھەربىي كۈچ بىلەن ئىدارە قىلىدىغان دۆلەتلەر. دۇنيادىكى كۈچلۈك دۆلەتلەرنىڭ

ھەممىسى شۇنداق. سوۋېت ئىتتىپاقىمۇ، نېمىشقا گېنېراللىسىمۇس بولۇۋالدى، نېمىشقا سىياسىي تاج كىيدى؟ قالغان

ھەممىسى بىكار، شىنجاڭدا بىز خەلقنى جىر سىيدۈرەلەيدىغان ئەسكەرىي كۈچكە ئىگە بولمىساق ھەممىسى بىكار!

- لېكىن، لېكىن... شىنجاڭنىڭ تارىخى، رېئال ئەھۋالى مۇرەككەپ، چېگرا جاي. مىللەت كۆپ، ئېتىقاد

كۆپ، خەلقى قالاق!

- ئانداق بولسا نېمە بولۇپتۇ؟ ئىندىئانلاردىنمۇ قالاقمۇ؟ يېرىم ياۋايى بولسىمۇ ئۇنىڭغا مىللىتى بىلەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تىزلىنىشنى ئۆگەتكىلى بولىدۇ! ۋەھالەنكى، بىز زىياپەت بىرىپ خەلقنىڭ خورلىقىنى ئۆستۈرۈپ مۇشت ئېتىشىلا ئۆگىتىمىز خالاس!

چالا مەست گېنېرالنىڭ ئاخىرقى گېپى ئۆلكە رەئىسىنىڭ غۇرۇرىغا تەگدى. ئۇ ياغلىقى بىلەن قىزارغان، كىرىكىسىز كۆزلىرىنى ۋە قۇش بۇرۇن يۈزىنىڭ تۆۋەن تەرىپىنى سۈرەتتى - دە خىرىلىدىغان ئاۋاز بىلەن تىرىككەندەك قىلىپ:

- ناتايىن، ناتايىن، خەلقنى ئايرىلىپ قالغان ھەربىي ھاكىمىيەتنىڭ ئۆمرىمۇ ئۇزۇن بولمايدۇ. بۇمۇ بىر پاكىت، ئاقسۇغا بىر يۈز سەكسەن باندېت تاغ ئېشىپ چۈشۈۋىدى، بىزنىڭ ئۈچ دىۋىزىيە ئەسكىرىمىز ھېچنىمە قىلالىمىدى، مانا ھازىر يېڭىشەھەرنىڭ سېپىلى ئىچىگە قامىلىپ ياتىدۇ. باندېتلار بىر يۈز سەكسەندىن كۆپىيىپ بەش - ئالتە مىڭغا يەتتى. خەلق رايىنىڭ كۈچى بۇ گېنېرال، سىز بىلەن تالاشقۇم يوق بىزگە ھازىر لازىمى تالاش - تارتىش ئەمەس. ئۈرۈمچىنى ساقلاپ قېلىش، جۇڭگو زېمىنىڭ ئالتىدىن بىر قىسمىدا قىزىل ھاكىمىيەت پەيدا بولۇشنىڭ ئالدىنى ئېلىش، نىيىتىمىز ئوخشاش. كىمىنىڭ خاتا دېگەن مەسلىگە جاڭ جىجۇڭ بۇجاڭ كەلگەندە بىر نېمە دېسۇن، شىنجاڭ قولىدىن كەتمىسۇن، بۇ ھەممىمىزنىڭ ئارزۇسى!

سوۋېتقا يېلىنىشقا مېنىڭ ھەربىيلەرگە خاس غۇرۇرۇم يول قويمايدۇ، يالتا يىغىنىنىڭ قارارىغا بويسۇنۇپ، دالىيەن پورتىنى خەلقارا پورت قىلىش، لۈشۈنكۈنى سوۋېت دېڭىز ئارمىيە بازىسى قىلىش، مانجۇرىيە تۆمۈريولىنى سوۋېت - جۇڭگو بىرلىكتە باشقۇرۇش، تاشقى موڭغۇلىيىنىڭ مۇستەقىللىقىنى ئىتىراپ قىلىش دېگەن تۆت ماددىلىق تەلەپمۇ ئادەمنىڭ غۇرۇرىغا تېگىدۇ. ھەي قىز، رومىكىغا تولدۇرۇپ ھاراق قۇي، مەن قايناپ قالدىغان ئوخشايەن. بۇ تەلەپلەرگە جىياڭ ۋېيۈەنجاڭ ئامالسىز ماقۇل دېدى شىنجاڭدا رۇسلارغا تېتىغۇدەك كۈچلۈك ھەربىي پازا قۇرۇپ، سوۋېتقا قاتتىق زەربە بېرىپ ئار - نۇمۇسنى يۇيۇش كىرەك. ئامېرىكا ھۆكۈمىتى، ترومىن پىرىزدېنت بىزنى مانا شۇنىڭ قوللاۋاتىدۇ، رومىكىلارنى ئېلىڭلار، شەرىققە پەيدا بولغان. ئەڭ چوڭ، ئەڭ قۇدرەتلىك دۆلەت جۇڭخۇا مىنگونىڭ پۈتۈن دۇنياغا نۇر چېچىشى ئۈچۈن قەدەھ كۆتۈرەيلى!

- ياشسۇن جۇڭخۇا مىنگو!

- ياشسۇن گومىنداڭ پارتىيىسى!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ياشسۇن جياڭ جۇشى، ياشسۇن، تۈمەننىڭ يىللار ياشسۇن!

قەدەملەر جاراڭلىدى. قىرغاۋۇل، كەكلىك گۆشلىرى چوكىلاردىن يوغان ئېچىلغان ئېغىزلارغا كىردى.

بۇيەردىكىلەرنىڭ ھەممىسىلا غالبىلار ھېسابلاندى. ئۇلار ئاغزى - ئاغزىغا تەگمەي جۇڭخۇا مىللىتى - دۇنيادىكى ئەڭ ئۇلۇغ، ئەڭ ئەقىللىق، ئەمگەكچان، ئەڭ قەھرىمان مىللەت دەپ مەدەيىلەشتى، بۇ مىللەتنىڭ يۈزىگە سۈركەلگەن قارا - كومپارتىيە، ئىلى باندىتلىرىنى لەنەت ياغدۇرۇپ، ئەڭ يامان، ئەڭ يىرگىنچىلىك تىللار بىلەن تىللاشتى. يەر يۈزىدە بىر دۆلەت، بىر مەسلەك، بىر داھىي نۇر چاچىدىغان بىر ئۇلۇغ دۆلەتنى ئۆز قولى بىلەن پەيدا قىلىش ئۈچۈن، ئاخىرقى بىر تامچە قېنى قالغۇچە كۈرەش قىلىشقا قەسەم ئىچىشتى. ھاراق ئىچىش بىلەن قەسەم ئىچىش بېرىم كېچىگىچە داۋاملاشتى. جاراڭلىق ئاۋازلار غاراڭ - غۇرۇڭلاشتى. نۇرلۇق كۆزلەر قىزىرىپ يۇمۇلدى. لېكىن ئېغىزلار توختىمىدى. گەپ، تىللاش، ۋارقىراشتىن توختىسا يېيىش، ئىچىش، تامىشىش بىلەن بولدى. ئېغىز قەھرىمانلىقى ئىپادە تاپتى، ئېغىز ئەمگىكىنىڭ كارامىتى ئىسپاتلاندى، ئېغىزنىڭ مۇھىملىقى مۇقىملاشتى، ھەتتا بەزىلەر مەست بولۇپ يېتىپ قالدى. لېكىن ئۇنىڭ ئېغىزى توختىمىدى...

- ھەر بىر ئەسكەرنىڭ بويىغا ياپۇنغا قارشى ئۇرۇش غەلبە قىلغاندىن كېيىن قايتا بېسىلغان «باندېت تازىلاش

قوللانمىسى» نى ئېسىپ قويۇش كېرەك، باندېت ئۆلىمىسە ئەسكەرگە ئۇيات! دېگەن سۆزلەر قانداق

جاراڭلىق! - دېدى لى تېيجۈن گېرېئال تەستە ۋارقىراپ، - ھەر قانداق ئەسكەر بۇ قەسەمنى بويىغا ئېسىۋېلىشى كېرەك، گوچىنى كۆيدۈرۈش كېرەك، شېي يىفېڭنى ئىتقا تاللىپ ئۆلتۈرۈش كېرەك! «باندېت تازىلاش قوللانمىسى» شىنجاڭدا ئەسكەرلەرنىڭ قېنىغا سىڭىپ روھىغا ئايلاندى، ھەي ئىست شۇنىڭ ئۈچۈن باندىتلارنىڭ قولىغا نەچچە مىڭ ئەسكىرىمىز ئەسىر چۈشتى!

- توغرا، توغرا. «باندېت تازىلاش قوللانمىسى» نى ئەسكەرلەرگە يادلىتىش، قىنىغا سىڭدۈرۈش. روھىغا

ئايلاندۇرۇش... قالىتسى گەپ! - گېنېرال جۇشاۋلياڭ سەنئەتچىلەر مېڭىپ، گېرېئال گوچىچاۋنىڭ يېنىغا كەلدى. ئۇنىڭ مۇرىسىگە قولىنى قويۇپ ۋارقىرىغىنىچە، «باندېت تازىلاش قوللانمىسى» نى دېكىلماتسىيە قىلىشقا باشلىدى:

بەنجاڭ چېكىنسە چېرىكى بىلەن

ئۆلتۈرگۈلۈك بەنجاڭنى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بەنجاڭ چېكىنمەي چېكىنسە چېرىك،

ناۋادا بەنجاڭ قالمىسا تىرىك،

قىرىپ تاشلاپ پۈتۈن بەننى،

كۆتۈرگۈلۈك بەنجاڭنى!

ھەر بىر چېرىك بىلگۈلۈك،

باندەت تازىلاش قانۇنى،

پىچاق قىلىپ بېشىغا،

ئارقان قىلىپ بېلىگە،

مەھكەم باغلىۋالغۇلۇق،

قاتتىق يادلىۋالغۇلۇق...

گېرېمالغا قوشۇلۇپ ھەممىسى ۋارقىراپ ئوقۇشقا باشلىدى. بىرلا ۋۇ جۇڭشىن چوڭقۇر خىيال بىلەن تامغا يۆلەكلىك ئېگىز يۆلەنچۈكلۈك كرىپىلۇغا تاشلىنىپ، بېشىنى ساڭگىلىتىپ ئۈندىمەي ئولتۇرماقتا ئىدى.

- بۇيرۇق! - دەپ ۋارقىرىدى جۇ شاۋلياڭ قىزارغان كۆزلىرى بىلەن ئۆرتۈپە بولۇشقان ھەربىي باشلىقلىرىغا

ۋارقىراپ، - ئەتىدىن باشلاپ «باندەت تازىلاش قوللانمىسى» ھەر بىر جەڭچىنىڭ قولىدا بىردىن بولۇش ئەمەلگە ئاشۇرۇلسۇن! ۋۇ جۇشى، پۈتۈن باسمىخانلارغا بۇيرۇق بېرىڭ، دەرھال باسسۇن!

- لېكىن، لېكىن!...

- ياق، بۇ ئىشقا لېكىن ئىشلەنمەيدۇ. جياڭ ۋېيۈەنجاڭ ئۆزى قول سېلىپ ئىجاد قىلغان ئىش بۇ!

- شۇنداق، شۇنداق، قەتئىي ئىجرا قىلىش كېرەك!

نۇرغۇن بۇيرۇق، نۇرغۇن قەسەم، نۇرغۇن ۋەدە تەكرارلاندى. گومىنداڭ ئەمەلدارى نەچچە مىڭ يىللىق خانلار

دەۋىرلىرىدىن مىراس بولۇپ قالغان چوقۇنۇش ھەممىدىن مۇقەددەس دەيدىغان، روھىغا سىڭىپ كەتكەن ئادىتى

بويىچە ۋۇ جۇشى بىلەن جۇ جياڭجۈننى سېلىشتۇرۇپ، جۇ جياڭجۈننىڭ ئۈستۈنلۈكىنى مەدھىيلەش دولقۇنىنى پەيدا

قىلشتى. گەرچە جياڭ جىشىغا يېقىنلىق، ئىخلاسىمەنلىكتە ۋۇ جۇشى جۇجياڭجۈندىن ئۈستۈن بولسىمۇ، ھەربىيلەر

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئەمەلىي ھوقۇققا ئىنتىلگۈچىلەر بولغاچقا، گېنېرال ئۇلار ئۈچۈن مۇقەددەس ئادەم ھېسابلىناتتى:

- جۇ جياڭجۈننىڭ بۇيرۇقلىرىنى ئەتىلا ئەمەلىيلەشتۈرىمىز!

- گېنېرالنىڭ بۇ سۆزى چوڭقۇر مەنىلىك، ھەم رىئال، ھەم كەلگۈسى مەنپەئەت يەكۈنلەنگەن قانۇن

خاراكتېرلىك گەپ بولدى!

- مەن بۈگۈن ئالىي مەكتەپتە دەرس ئاڭلىغاندەك بولۇپ قالدىم!

- يەنە بىر دېسىڭىزكەن گېنېرال، مەن يېزىۋالاي!

- مەن مېڭەمگە قويۇۋالدىم. پاھ، پاھ، كارامەت گەپ بولدى!

- ما چېڭشياڭمۇ يەن شىسەن، خۇ زۇڭنەندەك بىر باندىت، يەن شىسەن سەنشىگە يەرلىك خاقان بولۇش

كويىدا، جياڭ ۋېييۈەنجاڭ ئۇنىڭ يامان نىيىتىنى بىلىدۇ، لېكىن ھارام نىيىتىدىن ھاراملارنى تازىلاشتا

پايدىلانماقچى! يەن شىسەننىڭ قولى بىلەن ليۇ بوچېڭ، دېڭ شياۋپىڭ ئەسكەرلىرىنى قىرماقچى. ما چېڭشياڭمۇ

شېڭ شىسەيدەك شىنجاڭغا خاقان بولۇشنى ئويلىمايدۇ؟ ئويلايدۇ، بىزگە شۇنسى كېرەك. پادىشاھ بولۇش ئۈچۈن

ئاۋۋال ئىلى، چۆچەك، ئالتايىنى ئىگىلىشى كېرەك. باندىتنىڭ يېغىدا باندىتنىڭ گۆشىنى قورۇسا ھا-ھا-ھا...

- ھا-ھا-ھا... جۇ جياڭجۈن جۇڭگىي لياڭنىڭ نەق ئۆزى!

- خې يىڭچىننىڭ ئورنىغا دۆلەت قۇرۇقلۇق ئارمىيىسىگە قوماندان قىلىش كېرەك!

- باش قوماندان قىلىش كېرەك!

- باندىتلار تازىلىنىپ بولسا چوقۇم!

- قۇي، مەن جۇ شاۋلياڭ جياڭجۈننىڭ يۈز ياشقا كىرىشى ئۈچۈن ئىچىمەن!

- مەنمۇ ئىچىمەن!

- كۆتۈرەيلى ئەمەس!

ۋۇ جۇڭشىن جۇشنى بىرمۇ ئادەم تىلغا ئالمىدى گۇيا ئۇ بۇ سورۇندا يوقتەك گۇيا ئۇ مەنسىپىدىن قالغاندەك،

گۇيا ئۇ ئىچكىرىگە يۆتكىلىپ كەتكەندەك، گۇيا ياكى شىنجاڭدىكى مەغلۇبىيەتنىڭ جاۋابكارلىقى سەۋەبىدىن

«چېكىنگەن يەنجاڭ» ئېتىلىپ كەتكەندەك!...

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇ ئۆزى يالغۇز ئوغرىلىقچە بىر رومكا ئىچۈەتتى. ئۇنىڭ ئازاپلىنىۋاتقىنىنى جۇ شاۋلياڭ بىلىپ قالدى. ئۇ رەئىسنىڭ ئالدىدا خۇددى تەسەللى بەرمەكچى بولغاندەك ئىرغاڭلاپ كۈلۈپ كەلدى - دە:

- قېرىنداش، قانداق، ئىلھام كېلىۋاتامدۇ، شېئىر يېزىڭا! - دېدى.

- ماۋزېدۇڭنىڭ ھېلىقى ليۇ يازغا يېزىپ بەرگەن خانلارنى مەدھىيەلەيدىغان شېئىرنىڭ ئىسمى! ...

- شىنچۈن، قارا! - دېدى ۋۇ جۇڭشىن كۈلۈپ قويۇپ، - ئۇنى چۇڭچىڭنىڭ «شىنمىن ۋەنباۋ» دېگەن بىر

گېزىتىدە ئېلان قىلغىنى قىزىق! جياڭ جۇشى كاتىپى چېن بۇلېيگە بۇ شېئىرنى بىتچىت قىلىدىغان بىر نېمە ياز دەپ تاپشۇرغانىكەن. قاملاشتۇرالمىپتۇ! ئەكسىچە ماۋزېدۇڭنىڭ شېئىرىنى تەشۋىق قىلىدىغان بىر نېمە بولۇپ قاپتۇ ئۇنىڭ يازغىنى!

- ھا - ھا... سىزگە تاپشۇرۇش كېرەك ئىدى بۇ ئىشنى، ۋۇ جۇشى!

- ياق، ياق، چېن بۇلېيگە سېلىشتۇرغاندا، مەن دېگەن بىر كىچىك ئوقۇغۇچى!

- نەدىكىنى، نەدىكىنى، سىزنىڭ شېئىرلىرىڭىز تاڭ شېئىرلىرىنىڭ ھېچقايسىسىدىن كەم ئەمەس. لى بەينىڭ

ئوردىدا يازغان شېئىرلىرى سىزنىڭكىدىن ناچارغۇ!

- ياق، ياق... راست گەپنى ئېيتسام، ماۋزېدۇڭنىڭ «قار» دېگەن شېئىرى بىر مۆجىزە، مۆجىزە!

- ھەي باندەت، ھەم كاتتا شائىركەن ئۇ ماۋزېدۇڭ!

- ئۇ ھازىر چۇڭچىڭدا بىزنىڭ جياڭ جۇشى بىلەن سۆھبەتتە!

- جياڭ جۇشى ئۇنى سۆھبەت، بىتىم بىلەن گوللاپ، تۈتەك پەردە تارتىپ، تۇيۇقسىز ھۇجۇم قىلىپ

جايلىماقچىمۇ، قىلتاققا چۈشۈشكە ئاز قالدى ئۇ ماۋزېدۇڭ!

- ھا - ھا - ھا... بىزمۇ مانا شۇ ئۇسۇلنى قوللانساق ئۈنۈمى زور بولىدۇ!

- تېلېگرامما بەردۇققۇ - ھە؟

- مەن تېلفۇندا جاڭ جىجۇڭ بۇجاڭ بىلەن سۆزلەشتىم، بۇجاڭ ئۆزى كېلىپ قىلىشى مۇمكىن.

- ھا - ھا... كەلسۇن، ئەڭ ياخشىسى، ئامېرىكا ئايروپىلانلىرى بىلەن يىگىرمە مىڭ ئەسكەر ئەللىك تانكا،

يىگىرمە بومباردىمان قىلغۇچى ئايروپىلان ئېلىپ كەلسۇن!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- جياڭ جۇشى شىنجاڭ ۋەزىتىگە تولىمۇ كۆڭۈل بۆلىدۇ. تاشقى موڭغۇلىيە مەسلىسىدىكى ھاقارەتمۇ يېتەرلىك

بولدى. جياڭ جۇشى شىنجاڭنى ھەرگىز قولىدىن بەرمەيدۇ!

- مەن جياڭ جۇشىنىڭ سالامەتلىكى ئۈچۈن رومكا كۆتۈرۈشنى تەكلىپ قىلىمەن!

زىياپەت زالىدىكى ھەممە مېھمان ئورۇنلىرىدىن دەس تۇرۇپ رومكىلىرىنى ئېگىز كۆتۈرۈشتى!

... ۋۇ جۇڭشىن زىياپەتنىڭ قاچان ئاخىرلاشقىنىنى بىلمىدى. ئۇ جياڭ جۇشى ئۈچۈن كۆتۈرگەن رومكىدىن

كېيىن مەست بولۇپ قالغانىدى.

ئەتىگەنلىكى ئۇ كاتىپنىڭ:

- چۇڭچىڭدىن تېلېفۇن! - دېگەن سۆزى بىلەن ھوشىغا كەلدى ۋە تېلېفۇننى ئېلىپ چۈچۈپ:

- نېمە، جاڭ جىجۇڭ 9 - ئاينىڭ 13 - كۈنى ئۈرۈمچىگە كېلەمدۇ؟ قارشى ئالىمىز، قارشى ئالىمىز. تولىمۇ

ياخشى بولۇپ، تولىمۇ ياخشى بولدى. جياڭ جۇشىنىڭ بىزگە كۆڭۈل بۆلگىنىگە كۆپتىن كۆپ رەھمەت! - دېدى.

1945 - يىلى 13 - سېنتەبىر جاڭ جىجۇڭ ئايروپىلان بىلەن چۇڭچىڭدىن ئۈرۈمچىگە كەلدى.

ئېگىز، زىلۋا بوي، كۆزەينەك تاقاپ ھەربىي شەپكىسىنى كۆزگە چۈشۈرۈپ كېلىۋالغان، ناسۋال رەڭ گومىنداڭ

ئارمىيە ئوفىتسېرلار كىيىمى كىيگەن، كۆكرىكىگە قاتار مېداللار تاقىغان گېنېرال ئايروپىلاندىن چىقىپ، شوتىدىن

چۈشمەي تۇرۇپ قارشى ئالغىلى چىققان جۇ شاۋلياڭ، ۋۇ جۇڭشىن باشلىق ئەمەلدارلارغا مۇلايىم كۈلۈمسىرەپ، ئوڭ

قولنى ئېگىز كۆتۈرۈپ ھۆرمەت بىلدۈردى، شىنجاڭ رەھبەرلىرى گويا ئاسماندىن قۇتقۇزغۇچى خۇدا چۈشكەندەك

خۇش بولۇشۇپ، ئايروپىلان شوتىسىغا قاراپ ئالدىراپ مېڭاشتى.

- جاڭ بۇجاڭ، ياخشىمۇ سىز، ھەي، جاڭ شۇڭ (قېرىنداش)! - دەپ قوللىرىنى سوزۇپ، كۆزلىرىگە ياش

ئېلىپ تەقەززالىق بىلدۈردى جۇ شاۋلياڭ.

- پاھ - پاھ... قەھرىتاندا توڭلىغاندا ئوت، تومۇزدا چاڭقىغاندا سۇ يەتكۈزدىڭىز، بۇجاڭ! - دەپ باشلىرىنى

گىلدىڭلىتىپ ئىنتىزار بولغىنىنى ئىپادىلىدى ئۆلكە رەئىسى ۋۇ جۇڭشىنمۇ ئاۋازى تىترگەن ھالدا ئۇزۇن چاپىنىنىڭ

يەڭلىرىنى قايرىپ، ئۇ ئوتۇق سۆزلىگەندە سۆز قەغىزىنى يېڭىدىن چىقىرىشقا ئادەتلەنگەن بولغاچقا، ئىختىيارسىز

بارماقلىرى يەڭلىرى ئىچىنى ئاخشۇردى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ياخشىمۇ سىلەر، سىلەرگە جياڭ جۇشى سالام ئېيتتى، رەئىس سىلەردىن كۆپ ئەنسىرىدى! - جاڭ جىجۇڭ

دىپلوماتلارغا خاس سالماقلىق بىلەن سۆزلەپ، ئۇ قارشى ئالغىلى چىققانلار بىلەن بىر مۇبىر كۆرۈشۈپ بولۇپ مەخسۇس ماشىنىغا چۈشتى. مۇھاپىزەتچى ماشىنلار ئالدىدا چىرقىراپ ماڭدى. ئايروپىلان بىلەن قوماندانلىق شتابىنىڭ ئارىلىقى ئىككى كىلومېتىرمۇ كەلمەيدۇ. شۇنداق بولسىمۇ، دۆلەت مىنىستىرىنى قاتىمۇقات مۇھاپىزەتچى ماشىنلار قورشاپ يېڭى بىنا (غەربىي بىنا) غا ئەكەلدى.

شۇ ئاخشىمى يەنە داغدۇغىلىق زىياپەت بولدى ئەمماھاراق ئاز ئىچىلدى. ھەتتا نۇرغۇنلىرى ئىچىشىمدى.

ۋۇ جۇڭشىنىڭ كىچىك مەجلىس خانىسىدا گېنېرال جاڭ جىجۇڭ شىنجاڭنىڭ مۇھىم رەھبەرلىرىدىن 8 - ئۇرۇش رايونىنىڭ قوماندانى جۇ شاۋلياڭ، مۇئاۋىن قوماندانى گو جىچياۋ، ئۆلكە رەئىسى ۋۇ جۇڭشىن، 29 - كورپۇسنىڭ قوماندانى گېنېرال لى تىيېجۇن ۋە بىر قانچە مۇھىم مەمۇرىي، ھەربىي باشلىقلار بىلەن سۆھبەت ئۆتكۈزدى. جاڭ جىجۇڭ شىنجاڭ رەھبەرلىرىگە رەئىس جياڭ جىيېشىنىڭ سالىمىنى يەتكۈزدى :

- جياڭ جۇشى سىلەرگە تولىمۇ كۆڭۈل بۆلمەكتە. بۇ ئىشتا سوۋېت ئىتتىپاقى پەردە ئارقىسىدا قوماندانلىق

قىلماقتا، يەنئەنمۇ موسكۋا ئارقىلىق قول تىققان دەپ قارىماقتا. بۇ ئىش ھېچقاچان يەرلىك باندىتلارنىڭلا ئىشى ئەمەس. خەلقئارادىكى، دۆلەت ئىچىدىكى جۇڭخۇا مىنگو دۈشمەنلىرىنىڭ پىلانلىق، مەقسەتلىك ئېلىپ بارغان ئاغدۇرمىچلىق، بۆلگۈنچىلىك ھەرىكىتى ئىكەنلىكىنى جياڭ جۇشى سەگەكلىك بىلەن چۈشەندى. قېنى، ئەھۋالنى ئەينەن، كونكرېت قىلىپ ئوتتۇرغا قويۇڭلار. بىز ئەھۋالنى ھەم كۆپتۈرمەي، ھەم يوشۇرماي جياڭ جۇشىغا مەلۇم قىلىشىمىز كېرەك. تەدبىرنى بېكىتكۈچى جياڭ جۇشىنىڭ ئۆزى، بىز مەلۇم قىلىش، ئىجرا قىلىش ھوقۇقىغا ئىگە!

ئاۋۋال جۇشاۋلياڭ، ئاندىن كېيىن گو جىچياۋ بۇلتۇر 11 - ئايدىن مۇشۇ 9 - ئاينىڭ بېشىغىچە بولغان توپىلاڭ،

ئۇنىڭ تەرەققىياتى، ھازىرقى خەتەر ۋە بولغۇسى خەتەرلەرنى ئىنچىكە سان - سېپىرلار بىلەن مەلۇم قىلدى.

ۋۇ جۇڭشىن توپىلاڭنىڭ سەۋەبلىرىنى شېڭ شىسەيگە ئارتىپ، ئاساسلىقى مىللەت، دىن ۋە تۈرمە ئەھۋاللىرىنى سۆزلىدى:

- خەلق گومىنداڭغا ئەمەس، شېڭ شىسەيگە قارشى. شېڭ شىسەي ئۆزىنى گومىنداڭنىڭ رەئىسى قىلىپ

كۆرسەتكەن. شۇڭا خەلقنىڭ مېڭىسىدە گومىنداڭ بىلەن شېڭ شىسەي بىر نەرسە. شۇڭا گومىنداڭنىڭ ئوبرازىنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تىكلەش، خەلقكە گومىنداڭ پارتىيىسىنىڭ ئۇلۇغ، ھەققانىي پارتىيە ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈش مۇھىم. سۆز بىلەنلا ئەمەس، ھەرىكەت - ئەمەلىيەت بىلەن! - دېۋىدى، جاڭ جىجۇڭ كۈلۈپ بېشىنى لىگىشتىپ قويدى.

- ئەمما، - دېدى جۇشاۋلياڭ تەخىر قىلالماي، - باندىتلار ئۈچۈن شېڭ شىسەيمۇ، گومىنداڭمۇ بىر نەرسە.

ئۇلارنىڭ شوئارى ئاددى: **خەنزۇلارنى شىنجاڭدىن قوغلاپ چىقىرىپ شەرقىي تۈركىستان ھۆكۈمىتى قۇرۇش.**

- بۇنى ئەمەلگە ئاشۇرالمىدۇ، - دېدى جاڭ جىجۇڭ سالماق بىلەن ئاستا سۆزلەپ، - يالتا يىغىنى پۈتسىدام

يىغىنلىرىنىڭ قارارلىرىدىمۇ، موسكۋا كېلىشىمنىڭ مەزمۇنلىرىدىمۇ بۇ نەرسە رەت قىلىنغان سوۋېت ھۆكۈمىتىمۇ بىزدىن بۇ ئىشنى تەلەپ قىلىمىدى. ستالىن شۇنداق ئويلىغان بولشى مۇمكىن، لېكىن ئۇنى تەلەپ قىلىشقا پېتىنالمىدۇ.

ترومىن زۇڭتۇڭ بۇ ئىشلاردا تولىمۇ سەگەك، روزۇبېلت زۇڭتۇڭ ياۋروپا مەسلىھەتلىرىدە، مەسلىھەت بولسا، گېرمانىيە

مەسلىھەتلىرىدە مەقسەتلىك ھالدا چېرچىل بىلەن ستالىننىڭ جىددى تالاشلىرىدا ستالىنغا يان باسقان، تېھران،

قىرىم يىغىنلىرىدا شۇنداق بولغان، كېيىن ستالىننى شەرقىي ياپونغا قارشى فونىت جەڭگە ئەكىرىش ئۈچۈن ئۇنىڭ

جياڭ جۇشىغا قارشى ھەرىكەتلىرىگىمۇ سۈكۈت قىلغان. ھەتتا بىزگە سوغۇق مۇئامىلىدە بولغان. بۇنىڭ سەۋەبىنى

كېيىن بىلدۈرۈش. سوۋېت ئىتتىپاقى ياپونغا قارشى ئۇرۇش قىلىمىسا ئامېرىكا ياپونىيىنى مەغلۇپ قىلىش ئۈچۈن بىر مىليون

ئەسكىرىدىن ئايرىلماي بولمايتتىكەن. بىر مىليون ئامېرىكا ئەسكىرىنىڭ يوقىلىشى تولىمۇ چوڭ زىيان قاتتىق زەربە،

شۇنچە چوڭ بەدەل ھېسابغا ياپونىيىنى تىز پۈكتۈرۈشكە ئامېرىكا خەلقىمۇ، دۆلەت پالاتاسىمۇ قارشى تۇراتتىكەن.

ھازىر ئەھۋال ئوخشىمايدۇ. بۇ يىل 8 - ئايدا ئامېرىكا ياپونىيىنىڭ ناگاساكى، خىروسىما ئاراللىرىغا مۇۋەپپەقىيەتلىك

ھالدا ئاتوم بومبىسىنى تاشلاپ، سوۋېت ئىتتىپاقى ئۇرۇش ئېلان قىلىمىمۇ كۆپ چىقىم تارتمايلا ياپونىيىنى تېز

پۈكتۈرەلەيدىغانلىقىغا كۆزى يەتتى. پىرىزدېنت ترومىن ستالىننىڭ بىر يېرىم مىليون ئەسكىرى كۈچ بىلەن مارشال

ۋاسلۋسكىينى ئەۋەتىشكە شۇنىڭ ئۈچۈن قارشى چىقتى. لېكىن ستالىن ئۇنىڭغا پەرۋا قىلمىدى. ياپونىيىنىڭ كانتون

ئارمىيىسىنى يوقاتتى. ياپونىيىنى تەسلىم قىلدۇرۇشتا ئامېرىكا، سوۋېت، جۇڭگو كۈچ چىقاردى. دۇنيادا ئۇرۇش

ئاخىرلاشتى، ئەمما ئامېرىكا - سوۋېت زىددىيىتى كۈچەيدى. ئۇ ھازىر دۇنيانى ئىككى قۇتۇپقا بۆلۈش دەرىجىسىگە

بېرىپ يەتتى. قالغان گەپلەرنى ھەر بىرىڭلار چۈشىنىسىلەر. شۇڭا ئامېرىكا ھۆكۈمىتى سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ

تىزگىنلىشىدىكى يېڭى بىر دۆلەتنىڭ دۇنيادا بارلىققا كېلىشىگە يول قويمايدۇ، ھەتتا بىز بىلەن جۇڭگو تۇپرىقىدا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ھاكىمىيەت تالاشاتقان جوڭگۇ كوممۇنىستىك پارتىيىسىمۇ شىنجاڭدا جوڭگۇدىن بۆلۈنۈپ چىققان بىر دۆلەتنىڭ پەيدا بولۇشىنى خالىمايدۇ.

جاڭ جىجۇڭ سۆزلىگەندە مەجلىس خانا جىمجىتلىققا چۆمدى، گۇيا باشقا ئادەم يوقتەك، گۇيا ئادەملەر ھوشسىزلانغاندەك...

- بىز ھامان كۈچلۈك، سوۋېت ئىتتىپاقىغا ئۆز كۈچىمىزنى كۆرسىتىپ قويىمىز، شىنجاڭدىكى باندىتلارنى ئۈستۈن ئەسكىرىي كۈچ بىلەن باستۇرىمىز كېرەك. خۇددى ئامېرىكا ئاتوم بومبىسى بىلەن ھەيۋە كۆرسەتكەندەك!
- ياق، - دېدى جاڭ جىجۇڭ جۇشاۋلىياڭنىڭ گېپىنى بۆلۈپ، - قانداق قىلىشنى جياڭ جۇشى بىكتىدۇ. مەن قايتىپ بېرىپ بۇ يەردە بولۇنغان گەپلەرنى ئەينەن دوكلات قىلىمەن، مېنىڭچە، جۇشى قورالغا ئەمەس، سۆھبەت - بېتىگە كۆپرەك ئەھمىيەت بېرىدۇ. شىنجاڭدا كەڭ سىياسەت يۈرگۈزۈش، ماجرانى سىياسىي يول بىلەن ھەل قىلىشلا ياخشى چارە. بۇنىڭ ئۈچۈن ئارىدا سوۋېت ئىتتىپاقى ۋاستىچى بولسا ياخشى بولاتتى. ليۇزىرۇڭ ئەپەندى ئەتىلا سوۋېت كونسۇلخانىسىغا كىرىپ پېۋسېفنىڭ پىكرىنى ئاڭلاپ باقسۇن. ھازىر دۇنيادا ئاقىدىغان، ھىمايىگە ئىگە بىردىنبىر چارە سۆھبەتلىشىش. چۇڭچىڭدا جياڭ ۋېيۈەنجاڭ ماۋ زېدۇڭ بىلەن ئۇچۇق - يورۇق كۆرۈشۈپ، مەڭگۈلۈك تىنچلىقنى قولغا كەلتۈرۈش توغرىسىدا سۆھبەتلىشتى. 9 - ئاينىڭ 1 - كۈنى كەچتە جوڭگو - سوۋېت مەدەنىيەت جەمئىيىتىنىڭ ئىككى رەھبىرى سۇڭ چىشەڭ، شاۋلىزىلار جوڭگو - سوۋېت دوستلۇق - ھەمكارلىق كېلىشىمنىڭ ئىمزالانغانلىقىنى تەبرىكلەپ زىياپەت بەردى. بۇ كاتتا زىياپەتكە مائۇزېدۇڭ قاتناشتى. ئادەملەر كەينى - كەينىدىن مائۇزېدۇڭ بىلەن قەدەھ ئۇرۇشتۇردى. ھەتتا يېقىندىلا كوممۇنىستلار بىلەن قاتتىق جەڭ قىلغان فېڭ يۈيشياڭ جياڭجۈن چېغىدا ئۇنىڭ ئالدىغا بېرىپ مائۇزېدۇڭنىڭ قولىنى چاڭ سىقىپ: «سىز كەپسىز، جوڭگو - سوۋېت دوستلۇق كېلىشىمىمۇ تۈزۈلدى سۈن جۇڭشەننىڭ ئۈچ بۈيۈك سىياسىتىنىڭ ئەمەلگە ئېشىشى ئۈچۈن قەدەھ كۆتۈرەيلى!» دېۋىدى، مائۇزېدۇڭ قاقاقلاپ كۈلۈپ رومكسىنى كۆتۈرۈۋەتتى!

- فېڭ يۈيشياڭ جياڭجۈن مائۇزېدۇڭنىڭ كونا دوستى!

- مائۇزېدۇڭ كاتتا جەمئىيەت ئەربابلىرىدىن جاڭ لەن ئەپەندى ھەتتا چېن گوفۇ، چېن لىفۇغا ئوخشاش

ئومپارتىيىگە قارشى ئادەملەرنىڭ ئۆيلىرىگە بېرىپ ھال سوراپ ئەھۋاللاشتى. مەن 8 - ئاينىڭ 30 - كۈنى زىياپەت

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بېرىپ كۈتۈۋالدىم. ماۋ زېدۇڭمۇ تىنچلىققا بەك كۆڭۈل بۆلىدىكەن. شىنجاڭ مەسلىھەت مېنىڭچە، تىنچلىق بىلەن ھەل بولىدۇ، سوۋېت ئارىدا ۋاستىچىلىق قىلسىلا!

جۇشاۋلىياڭ تەن بەرمىدى:

- مېنىڭ غەزىپىم ئىچىمگە پاتمايۋاتىدۇ مەن قىرىپ تاشلاشنى تەشەببۇس قىلىمەن! جياڭ جۇشى نېمىشقا بىزگە

ئەسكەر، قورال بەرمەيدىكەننىڭ، باندىتلار بىلەن كېلىشىم قىلىش چوڭ ھاقارەت!

- سوقۇشىڭىز چوقۇم شىنجاڭنى قولىدىن بېرىپ قويىسىز. بۇ، جىڭخۇا مىنگو ئۈچۈن چوڭ ھاقارەت

بولمامدىكەن؟

جاڭ جىجۇڭنىڭ تەنقىدى بىلەن گېنېرال پەسكويغا چۈشتى:

- مەن جياڭ ۋېييۈەنجاڭغا ۋاكالىتەن شۇنى دەپ قويمەن: ئەسكەرلەرنى روھلاندۇرۇڭلار، مۇداپىئەنى

كۈچەيتىپ، ئۈرۈمچىنىڭ بىخەتەرلىكىگە كاپالەتلىك قىلىڭلار. مەن قايتىپ كەلگۈچە مۇشۇنىڭدىن باشقا ئىش

قىلماڭلار!

- لېكىن باندىتلار تىنىمىسىز ھۇجۇم قىلماقتا. بۈگۈن ئاقسۇ يېڭىشەھەردە قاتتىق جەڭ بولۇۋاتىدۇ. باندىتلار

نۇرغۇن شوتا ياساپ سېپىلغا چىقىش ئۈچۈن ھەركەت قىلماقتا. ئاقسۇدىكى 5-پولك كوماندىرى جاۋخەنچىڭ

قاچماقچى بولغاندا تۇتۇۋالدۇق. قانداق قىلىمىز دەپ يوليورۇق سورىۋىدى، نەزەر بەند قىلىۋەت دىدىم ئەھۋال

يامان دەپ زارلىنىۋىدى، مەن قانداق قىلىپ بولسىمۇ يېڭىشەھەرنى بىر ئاي ساقلايسەن دەپ بۇيرۇق بەردىم!

- تاشقورغان باندىتلىرىمۇ قەشقەر، خوتەنلەرگە تەھدىت. جەنۇبىي شىنجاڭدىكى ئەسكەرلىرىمىزمۇ

مىدىرلىيالىدىغان ئەھۋالدا، ئۈرۈمچىگە ياردەم بېرەلمەيدۇ.

ئۇلار بىر - بىرىگە سۆز بەرمەي زارلىنىشقا باشلىۋىدى، جاڭ جىجۇڭ:

- بولدى، بولدى! - دېدى خاپا بولۇپ، - چۈشىنىشلىك، سىلەرنىڭ روھى ھالىتىڭلار بۇنچىلىك تۇرسا،

تۆۋەندىكىلەر نېمە بولماقچى. ھۆكۈمىتىمىز شىنجاڭنى ھەرگىز قولىدىن بەرمەيدۇ. بۇ ئېنىق، ھەتتا باندىتلار

شىنجاڭنى ۋاقىتلىق تارتىۋالغان تەقدىردىمۇ، بىز زور قوشۇن بىلەن كېلىپ بۇيەرنى قايتۇرۇۋالالايمىز ئۇ چاغدا چوڭ

قان تۆكۈش پەيدا بولىدۇ. بۇنداق قىلىش بىزگىمۇ زىيانلىق. جياڭ جۇشى دۆلەتنىڭ باشقا چوڭ ئىشلىرى بىلەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تولمۇ ئالدىراش. ھازىر كومپارتىيە بىلەن ئىچكى ئۇرۇش قىلماستىن، بىتىم ئارقىلىق دۆلەتنىڭ چوڭ ئىشلىرىنى ھەل قىلىش تولمۇ مۇھىم. 1- دۇنيا ئۇرۇشىدىن كىيىن روسىيىدە ئىچكى ئۇرۇش بولدى ۋەيران بولغىنى دۆلەت، خەلق! بىز بۇنىڭدىن ساقلىنىشقا تىرىشۋاتىمىز. سەنئەت يەنە شىسەن تىنىچ تۇرمايۋاتىدۇ. ئۇ سەنئەت مۇستەقىل پادىشاھلىق قىلىش كويىدا، لىكىن جىياڭ جۇشى ۋە تەن بىرلىكى، جۇڭخۇانىڭ گۈللىنىشى، شەرىقتىكى ئەڭ باي، ئەڭ قۇدرەتلىك دۆلەت بولۇپ قەد كۆتۈرۈشى ئۈچۈن يول ئۆزگەرتىپ كەتتى. ياپونىيە مەغلۇپ بولدى، ئاسىيادىكى ئەڭ كۈچلۈك دۆلەت ئەلۋەتتە بىز بولىشىمىز كېرەك. ترومىن زۇڭتۇڭنىڭ پىلانىمۇ شۇ. بىزنى كۈچەيتىش ئارقىلىق ئاسىيانى كوممۇنىزىم ۋە ھېمىسسىدىن خالىي قىلىش. ئامېرىكىنىڭ يەر شارى ئىستىراتېگىيىسى. جىياڭ جۇشى بۇ پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ سوۋېت ئىتپاقىنىڭ كونتروللۇقىدىن تولۇق قۇتۇلۇش كويىدا. دىمەك، شىنجاڭدىكى ماجىرانى سىياسىي يول بىلەن ھەل قىلىش ئۇسۇلىنى تاللىشىمىز، ئاچچىقىمىزنى يۇتۇشىمىز، ئاقىلانلىك بىلەن، سوغۇق قان بولۇپ، ۋاقىتنىچە مۇشۇ يەردە ئاقىدىغان بىر چارە تېپىشىمىز، يەرلىك خەلقلەر ھىمايە قىلىدىغان بىر بايراق كۆتۈرۈپ چىقىشىمىز كېرەك!

كۆپچىلىك بۇ جاڭنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ، باشلىرىنى لىڭشىتىپ قايىل بولۇشتى. ئەڭ خۇشال بولغىنى ۋۇ جۇڭشىن بولدى. جاڭ بۇجاڭ ئۆلكە رەئىسىنىڭ ئويلىغانلىرىنى سۆزلىمەكتە ئىدى. ئاخىر يۇمشاق ۋاستە، قاشاڭ پىچاق تاللىۋېلىندى. ۋۇ جۇڭشىن خۇشال بولۇپ:

- دانالىق، دانالىق! - دەۋەتتى ۋە، - گومىنداڭ پارتىيىسى ئۆز ئادىللىقىنى چۈشەندۈرەلمىسلا ئىشلار ئىلگىرى بېسىۋىرىدۇ زادى! - دېگەن سۆزنى قوشۇپ قويۇپ جۇشياۋلياڭغا قاراپ قويدى. جۇشياۋلياڭ مەغلۇبىيەتتە تەن بەرمىدى. خۇددى شىنجاڭدىكى قۇراللىق توقۇنۇشتا مەغلۇب بولغىنىغا تەن بەرمىگەنگە ئوخشاش: - يىگىرمە مىڭدەك ئەسكەرىمىز يوقىتىلدى. بۇ قىساسنى چوقۇم ئالىمەن. بۈگۈن ئاللىمىسام ئەتە ئالىمەن. ئەتىمۇ ئاللىمىسام ئۆگۈنلىككە، بۇ قىساسنى ئالماي تۇرۇپ، ئالغاندىمۇ بىرگە ئون قىلىپ ئالماي تۇرۇپ بۇ دۇنيادا كۆرۈم يۇمۇلمايدۇ!

ئەتىسى، يەنى 1945- يىلى 9- ئاينىڭ 18- كۈنى سوۋېت كونسۇلخانىسىدىن لىيۇ زېرۇڭ خۇش خەۋەر ئەكەلدى، يېۋسىيېف جاڭ جىجۇڭ يۈ جىياڭ بىلەن كۆرۈشۈشكە تەييار ئىكەنلىكىنى ئېيتىپتۇ. قارا پىكاپ سوۋېت

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كونسۇلخانىسىنىڭ بۇك دەرخلىك ھويلىسىغا كىرىپ سېرىق تام، كۆك رېشاتكىلىق بىر قەۋەتلىك بىنانىڭ ئالدىدا توختىدى، كۆكۈچ كاستۇم بۇرۇلكا كىيگەن سېرىق بۇدۇر چاچلىرى قويۇق، كۆك كۆز، ساقال بۇرۇرتى پاكىز قىرىلغان يوغان بۇرۇن ئادەم. ھەربىيچە كىيىپ، كۆكرىكىگە قاتار مىداللارنى تاقىغان، ئالدى ئىگىز شەپكىسىنى كۆزگە چۈشۈرۈپ كىيۋالغان، كۆزەينەكلىك، خۇشخۇي ئادەم بىلەن ئىككى قوللاپ قول ئېلىشىپ يېرىم قۇچاقلىشىپ كۆرۈشتى، بۇلار سوۋېت كونسۇلى يېۋسىيىف بىلەن جۇڭخۇا مىنگو ھۆكۈمىتىنىڭ مىنىستىرى جاڭ جىجۇڭ ئەپەندىلەر ئىدى.

ئۇلار روس كىرىسلى - ئۈستەللىرى بىلەن بىزەلگەن تاختايلىق چوڭ ئۆيگە كىرىشتى، لىيۇ زېرۇڭ - كۆزەينەك، ئات يۈز، ياۋرۇپاچە كىيىنگەن ئادەم ئۇلارغا تەرجىماللىق قىلدى. جاڭ جىجۇڭ دىپلوماتلارغا خاس سۆز سەنئىتى بىلەن جۇڭگو سوۋېت دوسلۇق - ھەمكارلىق كىلىشىمىنى، يېقىندا چۇڭچىڭدا ئۆتكۈزۈلگەن پىتېروف ماۋ زېدۇڭلار قاتناشقان كاتتا تەبرىكلەش پائالىيىتى، جياڭ جىيېشى جۇشنىڭ سوۋېت ئىتتىپاقىدىن دۇنياغا رازى ئىكەنلىكى، 2 - دۇنيا ئۇرۇشىدا ھەل قىلغۇچ رول ئوينىغان ئۈچ كاتتا ئەربابتىن ھازىر بىرلا ستالىننىڭ دۇنيا سەھنىسىدە قالغانلىقى، ستالىننىڭ دانالىقى، بۈيۈكلىكى، سوۋېت ھۆكۈمىتىنىڭ دۇنياۋى ئورنى ئوخشاشلارنى تەرىپلەپ بولۇپ: - شىنجاڭدا بولغان بۇ قېرىنداشلار ماجراسىنى ھەل قىلىشتا كونسول يېۋسىيېفنىڭ قانداق ئاقىلانى تەكلىپلىرى بار ئىكەن؟ - دەپ سورىدى.

- بۇ جۇڭگۇنىڭ ئىچكى ئىشى. بىزنىڭ ئارلىشىشىمىز ئەپسىز. تىنچ يول بىلەن ھەل قىلىش مۇۋاپىق چارە، - دېدى يېۋسىيېف. - سىز ئارىغا كىرىپ يېتەكچىلىك قىلىشىڭىز، بىزنىڭ ئۇچراشقىمىز تەسىرەك بولارمىكەن. - شەخسەن مەن ئارىغا چۈشۈپ يول مېڭىپ بېرىشنى خالايمەن. بىراق ھۆكۈمىتىمىزنىڭ يول يورىقىنى ئالماي تۇرۇپ ھەركەت قىلالمايمەن.

- بىز ھۆكۈمەت نامىدىن سوۋېت ھۆكۈمىتىگە ئىلتىماس قىلىشنى ئويلىشىۋاتىمىز. - شۇنداق بولغاندا، شەخسەن مەن ياردەملىشىشكە تەييار. - غۇلجا تەرەپ ھەربىي ھەرىكەتنى توختاتسا، ئاندىن كېيىن ئىككى تەرەپنىڭ ۋەكىللىرى ئۈرۈمچىدە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇچراشسا دەيمىز.

- مەن بۇ تەكلىپىڭىزنى موسكىپاغا بۈگۈنلا يەتكۈزۈمەن.

- مەن كونسول يېۋىسىيەتتىن تولىمۇ رازى. سىزنىڭ سۆزلىرىڭىزدىن كۈچلۈك سەمىمىيلىك چىقىپ تۇرىدۇ. مەن

خاتىرجەم بولىدۇم.

- رەھمەت، جاڭ جۇجاڭ. سوۋېت - جۇڭگو دوستلۇقى، ھەمكارلىقى ھەممىدىن مۇھىم. بىز بۇ دوستلۇقنى

قەدىرلەيمىز.

- شىنجاڭدا پەيدا بولغان بۇ مالىمانچىلىققا سوۋېت ئىتتىپاقىغا دۈشمەنلىك بىلەن قارىغان شېڭ شىسەي

سەۋەبچى. ئۇ سوۋېت ئىتتىپاقىغىمۇ، گومىنداڭ پارتىيىسىگىمۇ، ھەتتا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىگىمۇ، شىنجاڭ

خەلقىگىمۇ دۈشمەنلىك قىلغان. بىز ئۇ كەلتۈرۈپ چىقارغان يامان تەسىرلەرنى تەلتۈكۈس تازىلاپ، ئاۋات، باي،

گۈللەنگەن، تىنچ، مۇقۇم شىنجاڭ ئۆلكىسىنى پەيدا قىلىش ئۈچۈن تىرىشىمىز. مانا بۇ جىياڭ جۇشىنىڭ شىنجاڭ

توغرىسىدىكى پىكىرى.

- ناھايىتى ياخشى، شىنجاڭ خەلقىگە لازىمىمۇ شۇ، ئۇلار شۇنىڭ ئۈچۈن كۈرەش قىلماقتا!

كەچقۇرۇن مىنىستىر، گىنرال جاڭ جىجۇڭ ئەپەندى جۇشاۋلىياڭ بىلەن ۋۇجۇڭشىنلەرگە جىياڭ جۇشىغا

يوللىنىدىغان تىلگىراممىنىڭ تىكىستىنى ئوقۇپ بەردى: «ئەھۋال جىددىي، ئەگەر ئۈرۈمچى قولىدىن كەتسە،

مەركەزنىڭ ئابروي - ئىناۋىتىگە چوڭ تەسىر پەيدا بولىدۇ. ئۇلارنى قورال كۈچى بىلەن ئىتائەت قىلدۇرىمىز دىگەن

ھالەتتىمۇ، ناھايىتى زور كۈچ سەرپ قىلىشقا توغرا كىلىدۇ. دەرھال ھۆكۈم قىلىشىڭىز؛ سوۋېت ئىتتىپاقى ئارىغا

چۈشۈپ مۇرەسسە قىلىش توغرىسىدا سوۋېت ئىتتىپاقىدا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىمىز فۇبىڭچاڭغا دەرھال تىلگىرامما

يوللاشقا بولامدۇ، يوق، دىگەن مەسلىنى سىزگە تەكلىپ قىلىمىز!...»

ۋۇجۇڭشىن تولىمۇ خۇشال بولدى، جۇشاۋلىياڭ گەپ قىلمىدى، ئۇ:

- راستىنلا ناھايىتى نۇرغۇن كۈچ سەرپ قىلارمىزمۇ؟ - دەپ جاڭ جىجۇڭغا قارىدى.

- شۇنداق، شۇنداق! - دىدى ۋۇجۇڭشىن مىنىستىردىن بۇرۇن جاۋاپ بىرىپ. ئۇلار ئەتىسى ھال سوراپ.

ئالدىنقى سەپ ماناس دەرياسىنىڭ شەرقىي قىرغىقىغىچە باردى. جاڭ جىجۇڭ بارغانلا يېرىدە ئالدىنقى سەپتىكىلەرنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ماختاپ روھلاندۇردى.

1945 - يىلى 16 - سېنتەبىردە ئۇ چۇڭچىڭغا قايتىپ كەتتى. جۇشاۋلىياڭ بىلەن ۋۇ جۇڭشىن ئايرودورۇمدىن

قايتىپ كەلگۈچە گەپلەشمىدى.

49

مۇختەرباي بۇ تۇرمۇشقىمۇ كۆنۈپ قالدى. گويى 1933 - يىلىنىڭ ئاخىرى بىر ئاتنى دەپ قاقچۇن تۇڭگانلارغا

ئات باقار بولۇپ ئېغىر كۈنلەرگە يولۇقۇپ شۇ كۈنلەرگىمۇ كۆنۈپ قالغاندەك، يەنە ئابدۇمەر مىڭبېگىنىڭ

كاساپىتىدىن تۈرمىگە كىرىپ قېلىپ ئۈرۈمچىدىكى 2 - تۈرمىدە شاخار كۆيدۈرۈپ سويۇن ياساپ ئېغىر كۈنلەرگە

كۆنۈپ قالغاندەك ئۇ چاغلاردا ئۇ خار ئىدى. ھازىر ئەركىن - ئازادە، ئۆيدىكى راھەتتىن مەھرۇم بولغىنى بىلەن ئۇ

چاغلاردىكىدىن نۇرغۇن راھەتتە.

مانا ئۇسوپاخۇننىڭ بۆسۈپ ئۆتكۈچى ئەترىتى بىلەن تۇنجى قېتىم قولغا مىللىتى ئېلىپ مۇزاكىرە داۋىنىدىكى

دۈشمەن قاراۋۇللىرىنى يوقىتىش جېڭىگە ماڭدى. ئۇ ئەللىك سەككىز ياشلىق چوڭ ئادەم. ئۇ ئاخشام باشلىقلار

مەسلىھەت قىلىشقاندا، ھەممە گەپنى تاش يېنىدا يالغان ئۇخلىغان بولۇۋېلىپ تولۇق ئاڭلىدى:

- بۆسۈپ ئۆتۈش ۋەزىپىسىنى مەن ئۈستۈمگە ئالىمەن! - دېدى پارتىزان ئەترىتىنىڭ باشلىقى سۇپاخون

ئورنىدىن تۇرۇپ.

- مەن يول باشلاپ ماڭمەن! - دېدى مۇختەر باي ئورنىدىن سەكرەپ تۇرۇپ.

- سىز بۇ يەرگە كەلگەنمۇ؟ - دەپ سورىدى ھۆكۈمەت ۋەكىلى قاسىمجان قەمبىرى يول بويى ئۇلار بىلەن

پاراڭلىشىپ، ئاغزىدىن ئەخمەتجان قاسىمىنى چۈشۈرمەي سۆزلەيدىغان بۇ چار ساقال، قويۇق قاشلىق دېھقانغا قاراپ

كۈلۈپ قويۇپ.

- بىلىمەن، بەش قولىمدەك بىلىمەن! - دېدى مۇختەر باي يەر توغرىسىدا يالغان گەپ قىلىپ.

قارا بۇرۇت، خۇشخۇي ھۆكۈمەت ۋەكىلى كۈلۈپ كەتتى ۋە يېنىدىكى چار ساقال، ئورۇق ئادەم - داموللا

رازىيوفقا قاراپ قويۇپ:

- كۆزدىلىمۇ بۇ ئادەمنىڭ نوچىلىقىنى، ئات بېقىشنى ياراتماي يول باشلىغۇچى بولارمىش. سۇپاخون، نېمە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

دەيسىز بۇ كىشىگە؟

ئوتتۇزلاغا كىرگەن، قاغشارلىق، بۇغداي ئۆڭ يىگىت بېلىدىكى كەمىرىنى چىڭىتىپ قويۇپ:

- پىدايىلارنىڭ ھەر قاندىقىنى قارشى ئالىمەن! - دېدى.

- ياشنىپ قالغان ئادەم، قىيىلىنىپ قالارمىكىن، - دېدى بۇ پارتىزان ئەترىتىنىڭ سىياسى كومىسسارى يىگىرمە

تۆت ياشقا قەدەم قويغان چىرايلىق يىگىت - ئابدۇكېرىم ئابباسوفى قاسىمجان قەمبىرىگە قاراپ قويۇپ. ئۇنىڭ سۆزى

تۈگەر - تۈگىمەيلا مۇختەر باي تېرىكپ ۋارقىردى:

- نېمە دەيسىزۇي بالا! غېنى باتۇرنىڭ ئاغىنىسىمەن دەڭا، بىلەمسىز نۇرى زىياۋۇدۇنوف، ئۇ سوقۇش قىلىپ،

قان كېچىپ كاپىتان بولدى. مەن شۇ يىگىتنىڭ چوڭ دادىسى بولىمەن، ئەخمەتجاندىن سوراپ بېقىڭا، مەن

قانداق ئادەمىمەنكىن!

كۆپچىلىك پاراقىدە كۈلۈشتى. مۇختەر باي يول بويى مانا شۇنداق پوڭ - پوڭ گەپ قىلىپ باشقىلارنى

كۈلدۈرۈپ كەلگەن گېپى ئوچۇق ئادەم بولغاچقا، ھەممە ئادەم ئۇنى گەپكە سېلىشقا ئامراق بولۇپ قالغانىدى.

- بارسۇن، - دېدى قاسىمجان قەمبىرى سوۋېت خادىمى ئىسكەندەر ئىسىملىك رۇس ئوفىتىسىغا قاراپ كۈلۈپ

قويۇپ، - سوپاخۇننىڭ مايتاغچىلىرىغا ئازراق «داڭگال» ئارىلاشتۇرۇپ قويغاننىڭ زىنىنى يوق!

سوپاخون ئۆزىنىڭ پارتىزان ئەترىتىنى مۇئاۋىنى ئىمىر ھاجى، شىتاپ باشلىقى ھۈسەيىن غازىغا تاپشۇردى - دە،

ئۆزى ئىسمىنى ئاتاپ تۇرۇپ تەربىيە كۆرگەن باتۇر - ئەزىمەتلىرىدىن ئۆمەر جان دېگەن قارا قاش يىگىتنى ئەترىتى

بىلەن تاللىۋالدى، ئۇنىڭغا مايتاغ ئىسيانچىلىرىدىن مۇتەللىپ ئابدۇللانى ئۆز ئەدلىيىسى بىلەن، ئەمەت ئۆمەر،

تۇراق ئوسمان، ئوبۇلقاسىم توختى ئوخشاش مايتاغدىن سوپاخۇنغا ئەگىشىپ گومىنداڭ ئۈستىدىن ئىسيان كۆتۈرۈپ

غۇلجىغا بارغان ۋە ئاقسۇنى ئازات قىلىش ئۈچۈن قارلىق تاغلاردىن ئېشىپ بۈيەرگە كەلگەن سىناقلاردىن ئۆتكەن

جەڭچىلەرنى تاللىۋالدى، ئون بەش نەپەر پارتىزان تولۇق قوراللانغان ھالدا قاتار تىزىلدى، ئۇلارنىڭ ئەڭ ئاخىرغا

ئۆزى تەلەپ قىلىپ قاتنىشىۋالغان مۇختەر باي ۋە سىستىرا پەرىخلەر تىزىلدى. ئۇلار ئاقسۇغا چۈشكەندىن كىيىن

دۈشمەنلەر بىلەن تۇنجى قېتىم ئېلىشقۇچىلار گومىنداڭ بىر يېرىم ئىسكادىرون ئەسكەر بىلەن مۇداپىئە زاستاۋى قۇرۇپ

تاغ ئېغىزىنى مۇداپىئە قىلماقتا. بۇ يەردىن ئوڭۇشلۇق بۆسۈپ ئۆتەلىگەندىلا، تۈزلەڭگە چىقىپ باي ناھىيىسىگە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ھۇجۇم قىلغىلى بولىدۇ. ھازىر دۈشمەنلەر پارتىزانلارنىڭ داۋاندىن ئاشقانلىقىدىن خەۋەرسىز مۇشۇ كىچە، شار-شار يامغۇردا دۈشمەننىڭ خاتىرجەم ئۇخلاۋاتقانلىقىدىن پايدىلىنىپ ھۇجۇم قىلىش ئەڭ ياخشى چارە، تاڭدىن بۇرۇن مۇداپىئە زاستاۋىنى چوقۇم ئېلىش كېرەك. پارتىزانلار غول ئېقىنىنىڭ غەربىدە، يەنى سۇ بېشىدا، دۈشمەن كۈن چىقىشتا، غول سۇنىڭ ئاۋازى، يامغۇر پەيدا قىلغان شاۋقۇن پارتىزانلار ئۈچۈن تەبىئىي پاناھ. ئۇلار ئاتلىنىپ يولغا چىققاندا، يامغۇر ئەدەپ چىلەكلەپ قۇيغاندەك شارقىراپ يېغىشقا باشلىدى، ئۇلار سۇ ياقلاپ ماڭماقتا، سۇدىن بىردە ئۇ قاتقا، بىردە بۇ قاتقا ئۆتۈشكە توغرا كەلمەكتە، جىرا-جىرادىن كەلگەن يامغۇر سۈيى بارغانسېرى ئۇلغايمىقتا. ئۇلار ھەر قېتىم سۇدىن ئۆتكەندە سۇغا چۆكەتتى، ئاتلارغا يامىشىپ، ئارقانلار بىلەن بىر-بىرىنى تارتىشىپ سۇدىن تەستە ئۆتەتتى. مۇختەر باي تاغلاردا كۆپ يۈرگەن، تەخمىنەن ھۆكۈم قىلىپلا ئون بەش نەپەر جەڭچىنى باشلاپ ماڭماقتا ئىدى. لېكىن ئۇ بۇ قاراملىقى ئۈچۈن زادىلا پۇشايمان قىلىمىدى. ئۇ ئىلى دەرياسىدا دائىم ئات ئۆزدۈرۈپ سۇدىن قورقىماس بولۋالغان، مانا بۈگۈن ئاشۇ ھۈنرى ئەسقاتتى. ئۇ جىرەن ئېتىنى ئويناقتىپ خۇددى بۆدۈنە ئوۋلىغاندەك چاتقانلار ئارىسىغا شۇڭغۇيتى. سۇغۇق، شوخ تاغ سۈيىگە چۈشۈپ، باشقىلارنى باشلاپ بىردە ئۇ قىرغاققا، بىردە بۇ قىرغاققا ئۆتۈپ «باشلامچىلىق» قىلاتتى. مانا پەرىخە بىر چۆكتى-دە، ئەندىكىپ مۇختەر بايغا چىڭ يېپىشىپ نالە قىلدى. مۇختەر باي قىزىنى ھاپاش قىلۋىلىپ:

- قولۇڭنى بوينۇمدىن ھەرگىز بوشاتما، قىزىم! - دېدى.

ھېچكىمنىڭ ھۆلچىلىك ۋە ھېرىش-چارچاش بىلەن كىرى بولمىدى. ھەممىلا ئادەم تاڭ يورۇشتىن بۇرۇن تاغ ئېغىزىدىكى دۈشمەن ئىستېھكامىغا يېتىپ بېرىپ تۇيۇقسىز ھۇجۇم بىلەن ئىستېھكامنى ئىگىلىۋېلىشنىلا ئويلايتى. ئۇلار تېكەس دەرياسىنىڭ كېمە بويىدىكى قۇرئان تۇتۇپ قەسەم بېرىشكەن، شۇڭا ئۆلۈم ئۇلار ئۈچۈن قورقۇنچلۇق ئەمەس، مانا بىردىنلا تاغدىن قاراسلاپ تاشلار دومىلاپ چۈشۈشكە باشلىدى.

- دۈشمەن! - دېدى سوپاخون يوشۇرۇنۇشقا بۇيرۇق بېرىپ، لېكىن مۇختەر باي:

- ياق، تاغدىن تاش غولىدى! - دېدى. ئۇ گېپىنى تۈگەتمەيلا بىر قورام تاش گۈلدۈرلەپ ئۇلارنىڭ يېنىدىن ئۆتۈپ كەتتى.

- ۋاي جان! - دېدى ئەمەت ئۆمەر قاڭقىپ كېلىپ تەڭكەن تاشنىڭ زەر بىسىدىن دومىلاپ ئازگالغا چۈشۈپ.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇنىڭ يېنىدا مۇختەر باي بىلەن پەرىخە تەييار بولدى. ئەمەت ئۆمەرنىڭ ئۈچ قوۋرۇغىسى سۈنۈپتۇنۇ نالە قىلىشقا باشلىدى.

- چىدا، ئەمەت! - دىدى سوپاخۇن بۇيرۇق بىرىپ، - پەرىخە، سىز ئەمەت بىلەن ئارقىمىزدىن مېڭىڭ، قالغانلار ئالغا! پارتىزانلار پۈتۈن كۈچى بىلەن سەپەر تىزلىكىنى ئاشۇردى، ئۇلار بىردە سۇغا چۈكەتتى، بىردە ئۆمىلەيتى، بىردە يۈگرەيتى، بىردە بولسا يەرگە چاپلىشىپ، تىڭ - تىڭلايتى، قانچىلىك ماڭغىنىنى ئۇلار ھېسابلاشمىدى. بىر چاغدا مۇختەر باي :
- سۇ تۈگىدى! - دىدى، سوپاخۇن:

- مۈتەللىپ كوم ئوددىل، جەڭچىللىرىڭ بىلەن چارلاشقا ماڭ، ئالدىمىزدا دۈشمەن بارمۇ، يوق! - دەپ بۇيرۇق بەردى. چارلىغۇچىلار ئاتلىرىنى دېۋىتپ يۈرۈپ كىتىشتى. پارتىزانلار تاغ بېشىدا تۇرغان دۈشمەن قاراۋۇلىنى كۆرۈپ قالدى. ئۇلار چاتقاللار ئارىسىغا يۇشۇرۇندى. دۈشمەن ھېچنەمە سەزمىدى، بىر ئازدىن كىيىن مۈتەللىپ قايتىپ كېلىپ:

- ئېغىزدىكى پوتەينى ئېلىپ بولدۇق! - دېدى. دۈشمەن شىرىن ئۇيقۇدا ياتقاندا، بېسىپ كىرىپ پوتەينى ئوڭايلا ئېلىپ بولغان. ئەمما دۈشمەننىڭ ئىككى نەپەر - بىر خەنزۇ، بىر ئۇيغۇر چىرىكى قېچىپ كەتكەن، سوپاخۇن جەددىيلەشتى:

- يول باشلىغۇچى، بىز ھازىر باي ناھىيىسى تەرەپتىمۇ، غۇلجا تەرەپتىمۇ؟

- ئويلسام، دۈشمەن تاغدا قاپتۇ، بىز ناھىيە تەرەپكە كىتىپتىمىز!

- بۇ قانداق دىگەن قاراملىق، قورشاۋدا ئىكەنمىز - دە؟

- دۈشمەن بۇنى بىلمەيدۇ، بىز دۈشمەن ئارقا سېپىدە!

- ھىم! - دېدى سوپاخۇن، - بىز باي يولىنى ئىشغال قىلماپتىمىز تېخى. بىز ھازىر قىيىر ئېغىزىدا ئىكەنمىز.

كەينىمىزدىن كىلىدىغان ئابلەت داۋۇت ئەترىتى يىتىپ كەلگۈچە مۇشۇ پوتەيدە تۇرايلى!

پارتىزانلار دۆڭدە، دۈشمەن تۆۋەندە، كۈتۈلمىگەندە پەيدا بولغان پارتىزانلار دۈشمەننى ئالاقزادە قىلۋەتكەن،

مۇختەر باي دۈشمەن ئەسكىرىنى شۈكۈنى كۆردى. كۈل رەڭ ماتادىن ھەربىيچە كىيىم كىيگەن بىر ئەسكەرنىڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۆلكى قانغا مىلىنىپ تاشلىقتا ياتاتتى. مۇختەر باي ئۆلۈكنى پۇتى بىلەن ئۆرۈپ قاراپ:

- ۋاي ئۆلۈمتۈڭ، سەتلىكىنى بۇنجىسىنىڭ. مۇشۇ قوتۇر ئىت بىلەن سوقۇشىمىز دەپ تاغ - دەريالارنى ئاتلاپ

بۇيەرگە كەلگىنىمىزنى! - دېدى.

- ئۇنداق دىمەڭ، مۇختەركا! - دىدى مۇتەللىپ كۈلۈپ قويۇپ، - مۆرتى كەلسە پىتمۇ ئادەمنى چېقىپ

ئۆلتۈرىدۇ، بۇلار دىگەن چۈمۈلدەك جىق! - تىكشۈتتۇغۇ سوقۇشمايلا!

- تۇيۇقسىز پەيدا بولدۇق - دە!

- بىرىنچىسى پىت بېقىۋاتقانكەن، تېخى ھى - ھى - ھى!...

پارتىزانلار قورام تاشلار، چاتقاللار ئارىسىدا ئارام ئېلىشتى..

ئەمەت ئۆمەرنى ئېتىغا مىندۈرۈپ، يەنە بىر ئاتنى يىتىلەپ پەرىخەمۇ يىتىپ كەلدى. ئۇنىڭ چىرايى كۆكرىپ

كەتكەن، كىيىملىرى لاي، چاچلىرى چۇۋۇلغان، ئەمما ئۆزى خۇشخۇي ئىدى.

- يارايىسەن قىزىم! - دېدى مۇختەر باي ئىرغاڭلاپ قىزنىڭ ئالدىغا مېڭىپ، - سوپاخۇن باشلىق بىلەمسىز، بۇ

قىز مىنىڭ قىزىم! باتۇر، قەيسەر، تاغ - داۋانلاردىن غىڭ قىلماي ئۆتەلدى. مۇز داۋاندىن ئۆتەلگەن تۇنجى قىز

ئەسكەر مۇشۇ پەرىخە جۇمۇڭ!

- پەرىخە! - دېدى سوپاخۇن قىزغا قاراپ قويۇپ

- تاتارمۇ؟

- ياق مەن ئۇيغۇر. ئىسىمىم پەرىدە.

- سىزگە رەھمەت، پەرىدە. ئەمەت ئۆمەرگە ياخشى قاراپسىز. ئۈچ قوۋۇرغىسى سۇنۇپتۇ. ئۇي ەنە جەڭگە

كىرىمەن دەيدۇ تېخى!

ئاقسۇ زېمىنىغا قەدەم بېسىپ تۇنجى غەلبە شادلىقىغا ئېرىشكەن پارتىزانلار مانا تاغ ئۈستىدە دۈشمەندىن

تارتىۋالغان پۈتەي ئىچىدە. دۈشمەن تۆۋەندە. ئارلىق كەڭ ساي، پارتىزانلار باي ناھىسى تەرەپتە، دۈشمەن

شىمالدا، پارتىزانلار دەم ئېلىشتا. مانا ئابلەت داۋۇتنىڭ ئەترىتىمۇ ئۈچ سائەتتىن كىيىن يىتىپ كەلدى. ئۇلار

بەلگىلەرنى پەرىق قىلالماي يولدىن ئازغانكەن، ئاخىر تېپىپ كەلدى. كەچقۇرۇن ئارىدىن تۆت - بەش سائەت

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۆتكەندىن كىيىن، قالغان قىسىم بىلەن ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرىمۇ يېتىپ كەلدى.

- قانداقكەنمەن! - دېدى مۇختەر باي ئابدۇكېرى م ئابباسوفنىڭ ئالدىدا تىك تۇرۇپ، - ياشىنىپ

قالغانىكەنمەن، يىگىتىكەنمەن؟

- يىگىت! - دېدى قاسىمجان قەمبىرى كۈلۈپ، - ئىككى دۈشمەننى يەڭدىڭلار، بىرى، گومىنداڭ ئەسكەرلىرى،

يەنە بىرى، يامغۇر!

- مەن يول باشلىغاچقا دۈشمەننىڭ ئېغىزىدىن كىرىپ مانا يۈرىكىدە تۇرۇۋاتىدۇ!

- نەدە تۇرۇۋاتقانلىقىمىزنى كىيىن بىلىمىز! - دېدى ئىمىر ھاجى گەپ قېتىپ، - خەتەرلىك جاي بۇ، ئۈچ

تەرىپىمىزدە دۈشمەن بار، تىز ھۇجۇم قىلىپ باي ناھىسىنى ئىگىلىمىسەك بولمايدۇ.

- ھە، ۋاھ! - دېدى مۇختەر باي دەرھاللا گەپكە ئارلىشىپ، - بولدى. باي دىگەننى ھويلامدەك بىلىمەن،

ھۇجۇمغىمۇ مەن باشلامچى!

- ھاي! - دېدى - داموللا رازىيوف سوزۇپ سۆزلەپ، - بۇ دىگەن تاغ يولى ئەمەس، سوقۇش بېگىم!

- ماڭا لازىمۇ شۇ سوقۇش، داموللام، ھەرەمباغدىمۇ نەچچە قېتىم ھۇررا تۇۋلاپ كۆپچىلىكنى باشلاپ

ھۇجۇمغا كىرگەن بىز!

- سىزگە باتۇرلۇق مىدالى بېرىدىغان گەپكەن! - دېدى ئابباسوف چاقچاق قىلىپ.

- ھە، ۋاھ، مىدال دىگەننى ئوق ئاتقانلار ئالماي، گەپ ساتقانلار ئالدىغان گەپكەن، ئەپەندىم!

- بۇ گەپلىرى بولمىدى، مۇختەر باي ئاكا!

- تۆرەم بىر پاي ئوق ئاتتىمۇ، ئۇ ئادەم ھازىر مارشال، يەنە غوجامنىڭ ئوغلىچۇ؟ يەنە!...

- ھاي، ھاي! - دېدى قاسىمجان قەمبىرى كۈلۈپ تۇرۇپ، - بىزمۇ شۇ پىل سەتلىدىغانلاردىن جۇمۇسلا، مانا

ئاقسۇغا ئۇرۇش قىلغىلى كەلدۇق.

- ئۇرۇشنى ئەسكەرلەر قىلىدۇ، ئەمما،...

- مانا، ئاقسۇنىڭ تۇنجى ياردارى ئەمەت ئۆمەر، تۇنجى قۇتقۇزغۇچىسى مانا مەن!

- ھا - ھا - ھا!..

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تۇرمۇش شۇنداق، ۋەھىمە، غەم - قايغۇ ئىچىمۇ كۈلكە يوشۇرۇنغان، ئادەملەر قاقاقلىشىپ كۈلۈشمەكتە، گويا

بۇ يەرگە تاغ ئاتلاپ ساياھەتكە كەلگەندەك!

- قاراڭلار، سايدا بىر نىمە كۆرۈندى!

- ئادەم، مېڭۇتدۇ!

- ئۆلمەيدىغان يېرىگە چەللەپ ئېتىڭلار، بۇ جەزمەن ئىشپىيون!

پارتىزانلار نەچچە پاي ئوق ئاتتى، لېكىن ئۇنىڭغا زادىلا تەگكۈزەلمىدى. ئۇ بىردە ئۇ ياققا - بىردە بۇ ياققا

تاشلىنىپ ئۆزىگە زادىلا ئوق تەگكۈزمەيتتى.

- ئاناڭنى! - دېدى سوپاخۇن خاپا بولۇپ، - ئۆزۈم موللاق ئاتقۇزمىسام!

ئۇ قورۇلغا ئېلىپ ئاتتى، لېكىن ئۇيەنلا مېڭىپ يۈرۈۋەردى.

- توختاڭلار، ئۇنى ئۆزۈم تىرىك تۇتۇپ كېلىمەن! - دېدى مۇختەر باي.

ئۇ جىرەن ئېتىغا سەكرەپ مىنىپ، باشقىلار توسۇغىچە ئېتىنى قۇيۇندەك چاپتۇرۇپ كېتىپ قالدى. بىردەمدىن

كېيىن ئۇھېلىقى ئادەمنى باغلاپ ھەيدەپ كەلدى. ئۇ گومىنداڭ ئەسكىرىكەن، ئىسمى يارمۇھەممەت ئىكەن. ئۇ

باندېت كەپتۇ، دىگەننى ئاڭلاپ نېرىقى دۆڭدىكى گازارمىدىن رازۋىدىكىغا چىققانىكەن. ئۇ باندېت بايقىساڭ

ئاسمانغا بەلگە ئوق ئات دىگەن بۇيرۇق ئالغانىكەن. قاراڭغۇ چۈشۈشى بىلەن ئۇ سول تەرەپتىكى دۆڭگە بىر جەڭچى

بىلەن بېرىپ بەلگە ئوق ئاتتى. قارشى تەرەپ تۇيۇقسىز ھۇجۇم باشلىدى. تاغ باغرىدا ئوقلار ۋىرىلىدى، شۇ كىچە

ئېتىشىش باشلاندى، پارتىزانلار بىلۋالدى: دۈشمەنلەر پارتىزانلارنىڭ تۇرار جايىنى تېخى بىلمەيدىكەن. ئۇلار

يىراقتىن قارىسىغا ئاتماقتا ئىدى. پارتىزانلار جىم تۇرىۋالدى، ئىككى زاستاپتىكىلەر بىر - بىرىنى دۈشمەن دەپ بىلىپ

كىچىچە ئېتىشىپ چىقتى. تاڭغا يېقىن ئۇلار ئۆلۈك ۋە ياردارلىرىنى قالدۇرۇپ قېچىپ كىتىشتى، ھەممە يەردە قان،

خەيلەر، ئەسكى كىيىملەر چېچىلىپ ياتاتتى.

- دۈشمەنلەر بىرى پەستە، بىرى دۆڭدە تۇرۇپ كىچىچە بىر - بىرىنى باندېت دەپ تازا ئېتىشىپتۇ! - دېدى

سوپاخۇن رازۋىدىكا ئەۋەتىپ ھەممىنى تەكشۈرتۈپ بىلگەندىن كېيىن باشلىقلارغا دوكلات قىلىپ، - تاڭغا يېقىن ھەر

ئىككىلىسى قېچىپتۇ. قىير ئېغىزى ئوڭايلا ئېلىندى، دۈشمەن تارمار قىلىندى. بىزدىن زادى چىقمى بولمىدى!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- بۇ غەلبە دۈشمەننىڭ كۈچادىكى ئاتلىق 4-پولىكى، 5-پولىكىنىڭ باشلىقلىرىنى ئالاقزادە قىلۋەتتى. ئۇلار

ئۈرۈمچى - ئاقسۇ تاشيولىنىڭ ئۈزۈلۈپ قېلىشىدىن ئۆلگۈدەك قورقماقتا. ئاقسۇدىكى بىرىنچى جەڭ غەلبىلىك

ئاخىرلاشتى! - دېدى ئابدۇكېرىم ئابباسوف، - لېكىن بۇ غەلبە كۈرەشنىڭ بىرىنچى قەدىمى، بىز ھازىر تاپسىغا قەدەم قويدۇق. جەڭلەر ئالدىمىزدا!

- شۇمۇ جەڭمۇ! - دېدى ئات تاتلىغان بولۇپ باشلىقلارنىڭ گېپىنى ئوغرىلىقچە ئاڭلىۋالغان مۇختەر باي، -

توشقان ئوۋلىغاندىمۇ ئاسانغۇ، بىر پاي ئوق ئاتىدىم تېخى!

- ھا - ھا - ھا!... - بىرىنچى بولۇپ قاسىمجان قەمبىرى كۈلدى، - كېچىدە تۆپە پەنجىرىدىن چۈشۈشتىنمۇ

ئاسان دەڭ!

كۆپچىلىك تېخىمۇ كۈلۈشتى. مۇختەر باينىڭ «كېچە ئوۋچىلىقى» توغرىسىدىكى ھېكايىلىرىگە قاسىمجان

قەمبىرى بىلەن زاكىر تۆرە دەپ ئۆزىگە ئىسىم قويۋالغان رۇس ئوفستىرى ھەممىدىن بەكرەك قىزىقاتتى، ئۇلار شۇڭا قاتتىق كۈلۈشتى. سوپاخۇن ئورنىدىن دەس تۇرۇپ:

- بۇيرۇق! - دەپ ۋارقىرىدى، - دۈشمەن قاچقان، بىز دەم ئالغۇزماي قوغلاپ زەربە بېرەيلى!

پارتىزانلار ئاتلاندى. رازۋىدىكىچىلار ئىگىلىگەن مەلۇمات بويىچە، تولۇق بىر كۈن دۈشمەن قوغلىدى.

ئالتۇنقۇش، يۈزكەرە دېگەن يەرلەردىن قوغلاپ قۇزغۇل داۋىغىچە باردى. ئۇ يەردە دۈشمەن بىرەم ئېتىشتى - دە،

يەنە قاچتى. كەچتە پارتىزانلار مەسبۇلاق دېگەن چوڭ يېزىغا كىردى. دۈشمەن ئۆيەرنىمۇ تاشلاپ قاچقاندى.

پارتىزانلارنى خەلق تولمۇكاتتا قىزغىنلىق بىلەن كۈتۈۋالدى. ماللار سويۇلدى، قازانلار ئېسىلدى، پىدائىيلار سەپكە قوشۇلدى، پارتىزانلار تۇنجى قېتىم ئاقسۇلۇق قېرىنداشلار بىلەن ئۇچراشتى.

- ئىككى ئاتلىق كېلىۋاتىدۇ! - دېدى رازۋىدىكىچى! - ئۇلار بىزنى بىلىپ قېلىپ قاچتى!

- مەن تۇتۇپ كېلىمەن! - دەپ ئېتىغا مىندى تېزەكتۈرە ئىسىملىك قىرغىز. ئۇ رۇخسەتنىمۇ كۈتمەي ئېتىنى

چاپتۇرۇپ كەتتى. ئۇ بىر - ئىككى سائەتتىن كېيىن راستىنلا ئىككى گومىنداڭ چېرىكىنى باغلاپ تىرىك تۇتۇپ

كەلدى. چېرىكلەر ھېچقانداق سوراققا جاۋاب بەرمىدى. ئابباسوف، قاسىمجان قەمبىرىلار خەنزۇ تىلىدا سوراق

قىلىشمۇ ئۈندىمىدى. مۇختەر باي چىرايلىق چېرىكىنى قامچا بىلەن غۇلىچىنى كېرىپ ئوردى:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ۋۇي ئاناڭنى، سەن خۇمىسى خەلقنى قانچىلىك قانچىلىك ئانى تاپتىڭ ئېيتە!
- بۇ ئىت، مەن ئوتۇن-سامان ئاپارغاندا بالىلىرىمنى ئۇرغان، موزىيىمنى ئېتىۋەتكەن!- دەپ ئۇنىڭ ياقىسىدىن سىقىپ مۇشت بىلەن ئۇردى بىر دېھقان.
- ئەسكى گۇيلار بۇلار!- دېدى يەنە بىر دېھقانمۇ تېپىپ-ئۇرۇپ، سۈت قېتىقلىرىمىزنى ئىچىپ، نانلىرىمىزنى يەپ پۇل بەر دېسەك ئۇراتتى!
- ئۇ بۇ ئىتلارنى!- دەپ ۋارقىرىدى مۇختەرباي غەزەپ بىلەن. دېھقانلار تەرەپ-تەرەپتىن كېلىپ ئىككى ئەسكەرنى ئۇرۇپ-چەيلەپ باشلىقلار ھاي-ھاي دېگۈچىلا ئۆلتۈرۈپ قويۇشتى.
- بۇ نىمە قىلغىنىڭىز مۇختەر باي؟- دېدى قاسىمجان قەمبىرى ئاچچىقلىنىپ ئاغزى - بۇرنى قانغا مىلىنىپ، كۆزلىرىنى قورقۇنۇچلۇق چەكچەيتىپ ياتقان ئىككى جەسەتكە قاراپ،- ئىشنى بۇزدىڭىز!
- خىتاي ئۆلتۈرگىلى كەلگەندىن كىيىن، ئۆلتۈرمەي مېھمان قىلاتتۇقمۇ يە بۇ ئىتلارنى!- مۇختەر باي ئېيىپ قارىدى.

- بىز خىتاي ئۆلتۈرگىلى كەلمىدۇق، گومىنداڭنى يوقاتقىلى كەلدۇق!- دېدى ئابباسوف خاپا بولۇپ.
- گومىنداڭ دېڭىنىڭ خىتاي بولماي بىز خەقمدى يە؟
- خەنزۇلارنىڭ ھەممىسى گومىنداڭ ئەمەس. ماۋزېدۇڭمۇ خەنزۇ، ئۇ گومىنداڭغا قارشى سوقۇش قىلۋاتىدۇ.
گومىنداڭ ئىچىدە ئۇيغۇرلارمۇ بار!
- گومىنداڭ دىگەننى مەنمۇ بىلىمەن ئۇكام ھوي!- دېدى مۇختەرباي دەرھال خاپا بولۇپ،- تۈرمىدە ياتقان بولساڭ بىلەتتىڭ، ئەخمەتچان ئىككىمىز ئۈرۈمچى تۈرمىسىدە ياتقان. گومىنداڭ خىتاي، شېڭ دۇن دېگىنىمۇ، ۋۇ جۇڭشىن دېگىنىمۇ شۇ!

- تالاشماڭلار!- دېدى قاسىمجان قەمبىرى،- بۇنىڭدىن كىيىن مۇختەر ئاكا، بىزدىن بىسوراق دېھقانلارغا بۇيرۇق بەرمەڭ، بۇيرۇقنى سوپاخۇن بېرىدۇ، ئىمىر ھاجى بېرىدۇ!
- مۇنداق دىمەمسەن، ئادەمگە ۋارقىرىغۇچە!...
پارتىزانلار مىسبۇلاق يېزىسىدا قونۇپ قالدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مۇختەر باي پەرىخەلەر قونغان ئۆيىنىڭ ھويلىسىدا - سۇپىدا توقۇمىنى ئاستىغا سېلىپ ياتتى. ئۇندىلا توختىسا پەرىخەنىڭ ئەتراپىنى چۆرگىلەيتتى. شۇنچە ئەركىشنىڭ ئىچىدە ئىككىلا ئايال، ئۇلارنى ھىمايە قىلىش مۇختەرباينىڭ بۇرچى. مانا بۇ ئىرانچى باينىڭ مەنتىقىسى.

- قىزىم خاپىغۇ سەن، سەنمۇ ئىككى خىتاينىڭ ئۆلگىنىگە چىدىمايۋاتامسەن يە ئاۋۇ ئاداشتەك؟

- ياق، مەن، مەن... - دۇدۇقلىدى قىز.

- دۈشمەن ئۆلتۈرمىگىنىگە تىت - تىت بولۇۋاتامسەن يە قىزىم؟ نۇرى بىلەن بەسلىشۋاتامسەن - ھە؟

- ئۇنىڭ ئىسمىنى ئاتىماڭ مۇختەركا؟

- نىمىنى، چوڭ داداڭنى مۇختەركا دىگىلى تۇردىڭغۇ كېلىن؟

- مەن ھېچكىمنىڭ ئىسمىنى ئەمەس!

- يۈز ئۆردىڭما نۇرىدىن؟

- مەن ئۇنىڭغا ئەرزىمەيمەن! - قىز قاراڭغۇدا يىغلاپ تۇرۇپ شۇنداق دېدى - دە، ھويلىدىن ئۆيگە كىرىپ

كەتتى.

- نىمە، نەرىڭ كام ئۇنىڭدىن؟ ئۇلار جىڭنى ئالغان بولسا بىز ئاقسۇنى ئالىمىز. ئاقسۇ دىگەن جىڭدىن ئون

ھەسسە چوڭ. نېمىگە يىغلايتىڭ! ۋاي كاساپەنقى، تازا سېغىنغان ئوخشايدۇ - دە، ئىككى ئاي خوتۇن كۆرمىگەنگە

مەن چېغىمدا دىخسىراپ... ھى - ھى - ھى....

ئۇ خىيال بىلەن ئوڭدا يېتىپ بىردەمدىلا ئۇخلاپ قالدى.

ئەتىسى پارتىزانلار قۇلتېغى، قاسساپتوقاي دېگەن يىزىلاردىن ئۆتۈپ بايغا قاراپ ماڭدى. باي ناھىيە بازىرىغا

بىر يېرىم كىلومىتىر قالغاندا، بايغا ھۇجۇم قىلىش پىلانى ئېلان قىلىندى. مەڭلىكوف قاسىم ئىزۋوتى كۇچا يولىنى

توسۇش ئارقىلىق سەھەردە بايغا ھۇجۇم قىلىش، ئابىلەت داۋۇت ئىزۋوتى غەربىتىن ياقا ئېرىق يولىدىن ھۇجۇم قىلىپ

كىرىش، سوپاخۇن پارتىزانلىرى بىلەن شىمالدىن ھۇجۇم قىلىپ كىرىش بەلگىلەندى. ۋاقتى سەھەر سائەت ئالتە.

رەھبەرلەر بىلەن ھۆكۈمەت ۋە ئارقا سەپ خادىملىرى شۇ يەردە مىدىرلىماي ساقلاپ تۇردىغان بولدى.

- ياق، مەن ئابىلەت داۋۇتنىڭ ئات باقارى! - دېدى مۇختەر باي ئېتىغا مىنىپ، - تەييارغا ھەييار

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بولدىغانلاردىن ئەمەسمەن!

- بۇ دېگەن بۇيرۇق، قالسىز!

- ئاڭلىمايمەن، يامىغا كەلسە ئات، ئاقسۇدا بىرىنچى قېتىم ئۆلگۈچى مەن بولارمەن ناھايىتى!

ئۇ ناھىيە بازىرىدا گومىنداڭ ئەسكەرلىرىگە تاماق سىگنالى چېلىنغاندا، ئات چاپتۇرۇپ ھۇجۇمغا ئۆتكەن

پارتىزانلار بىلەن ئېتىنى چاپتۇرۇپ كەتتى.

پارتىزانلار باي ناھىيە مەركىزىدە شىك شىسەيدىن قالغان، جەڭگىۋارلىقى كۈچلۈك بىر پولات ئەسكەر بار

دەپ ئاڭلاپ، ھەربىر ئەسكەر قۇربان بولۇشقا تەييارلىنىپ قەسەم بېرىپ ھۇجۇمغا ئاتلانغانىدى. ھۇجۇم بەلگىسى -

بىر پاي ئوق ئېتىلدى. ئاتلىق پارتىزانلار «ھۇررا!» دەپ ۋارقىراپ ناھىيە مەركىزىگە ئۈچ تەرەپتىن ھۇجۇم قىلىپ

ئات چاپتۇرۇپ، ئوق ياغدۇرۇپ، ھەيۋە بىلەن كىردى.

گومىنداڭنىڭ ئازراقلا ئەسكىرى قالغانىكەن، پارتىزانلارنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپلا قېچىشتى. ناھىيە مەركىزى

ئاسانلا ئېلىندى. گومىنداڭ قوشۇنلىرى تەلەمەت داۋىنىنىڭ قىيىر ئېغىزىدىكى مۇداپىئە ئىستېھكامى تارمار بولۇش

بىلەنلا، باينى تاشلاپ ئاقسۇغا قاچقانىكەن، ئەمەلدارلار، ساقچىلارمۇ كېتىپ، ئارانلا ئوتتۇزدەك مۇداپىئە قىلغۇچى

خۇيزۇ، موڭغۇل، قازاق ئەسكەرلىرىلا قالغانىكەن.

- ۋاي ئاناڭنى! - دېدى، مۇختەر باي بۇ قېتىممۇ، - ئوغلاق تارتقانچىلىك ھۇزۇر قىلالىمدۇق شۇمۇ سوقۇش

بولدىمۇ!

- ئالۋان - ياساقنىڭ كۆپلۈكىدىن جان قويغۇدەك يەر تاپالماي قالغانىدۇق!

- ئارخىپ ماتىرىياللارنىمۇ كۆمۈپ قاچتى!

- ئۈچ مىڭ ئەسكەرنى بىر يىل باقتۇق!

- ئىككى كۈن ئىلگىرى ئاتلىنىش پۇلى يىغقانىدۇق!

- ئاتلىنىپ قاچقان چېغى، بۇ بۇلاڭچىلار!

- ئاشلىق ساڭغا مۆكۈنۋالغانلارنى قىرىپ تاشلايلى!

- ياق، بىر - بىردىن دارغا ئاسايلى!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

باي خەلقى ئۆي - ئۆيلەردىن چىقىپ، قىقاس - چۇقان سېلىپ، گومىنداڭ ئەمەلدارلىرى، ئەسكەرلىرى ئۈستىدىن شىكايەت قىلماقتا! خەلق يىغا - زار بىلەن پارتىزانلارنى قۇچاقلاپ، دۇئا قىلىپ كۆرۈشمەكتە. گويا بۇنىڭدىن سەكسەن نەچچە يىل ئىلگىرى كۇچادىن چىققان راشىدىن غوجا باشچىلىقىدىكى قوزغىلاڭچىلار ئاقسۇغا يۈرۈش قىلىش ئۈچۈن بۇ يەردىن ئۆتكەندە بولۇپ ئۆتكەن تەنتەنە خۇشاللىقى تەكرارلانماقتا، باي شەھىرىنىڭ ئۆيلىرىدە ئادەم قالمىغان، بوۋاقلارنى كۆتۈرۈشكە سانسىز ئانىلار، قولتۇقلىرىدىن باشقىلار يۆلەشكەن بوۋاي - مومايلارمۇ كوچىلارغا چىقىشقان، ياز پەسلىنىڭ ھېچبىر كۈنى باي شەھىرى بۇنىچىلىك ئاۋات بولۇپ باقمىغان.

- مەن ئىلى ئوغلانلىرى كېلىدۇ دەپ يولغا قارىغىلى يېرىم يىل بولدى!

- بىر ئايلا كەلمىگەن بولساڭلار، بىزنى بىراقلا قىرۋېتەتتى!

- ئۈچ ئوغلۇمنى سىلەرگە ئاتىدىم، ئەسكەر قىلۇپلىڭلار!

پارتىزانلار «باي ئازاد قىلدى» دېگەن خەۋەرنى چاپارمەن ئارقىلىق پارتىزانلارنىڭ رەھبەرلىرىگە يەتكۈزدى، بۇ چاپارمەنمۇ مۇختەر باي ئىدى.

- ئازاد قىلدۇق! - دەپ ۋارقىرىدى مۇختەرباي ئات ئۈستىدە قامچىسىنى پۇلاڭلىتىپ، بالىلاردەك قىقاس

قىلىپ، - گومىنداڭنىڭ ئانىسىنى كۆزىگە كۆرسەتتۇق!

ئابدۇكېرىم ئابباسوف، قاسىمجان قەمبىرلار ئارقا سەپ ۋە ھۆكۈمەت خادىملىرىنى باشلاپ ناھىيە مەركىزىگە كىرگەندە، كوچا - كوچىلاردا ئادەملەر قىقاس - چۇقان سېلىپ، دۇئا - تەگبىر ئوقۇپ ئۇلارنى كۈتۈۋالدى. ئابباسوف مەسچىت ئالدىدا توپلانغان خەلققە نۇتۇق سۆزلىدى.

- ... خەلق ئۆزىگە ئۆزى خوجايىن بولىدىغان كۈن ئاخىر يىتىپ كەلدى! - دېۋىدى، خەلقلەر يىغا - زار،

دۇئا - تەگبىرنى تېخىمۇ ئەۋجىگە چىقاردى. باي ناھىيىسىگە گومىنداڭ بىر پۈلۈك ئەسكەر ئورۇنلاشتۇرغان، بۇ

ئەسكەرلەرنىڭ قورسىقىنى خەلق باققان. ئەسكەرلەر خەلقچىدىغۇسىز زۇلۇم سالغان. خالىغىنى يىگەن، ئېلىۋالغان،

پۇل تۆلىمىگەن، ئالايغاننى ئۇرغان، قارشى چىققاننى ئۆلتۈرگەن، خوتۇن - قىزلارنى خالىغانچە ئاياغ ئاستى قىلغان،

خەلق ئاكوپ - پوتەي ياساش، ئالۋان - ياساق تۆلەش بىلەن ھالىدىن كەتكەن، ئاتلاندىرۇش پۇلى، سېپىل

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

رېمىنۇت پۇلى، خەي پۇلى، گوجەي پۇلى، روھلاندۇرۇش پۇلى، كۆڭۈل ئېچىش پۇلى، داۋالنىش پۇلى، مەشقى پۇلى، كىيىم يۇيۇش پۇلى... پۇقرالار ھېچنىمىسى قالماي كىگىز-پالازلىرىنى، ھېجر-چۆچەكلىرىنى ئەسكەرلەرگە بىرىشكە مەجبۇر بولۇشقان. بۇيەردە يازنىڭ تالقانتۆكىتى مەزگىلىدىلا ئاچارچىلىق باشلانغانىدى. ئاشلىق ساغما خەلقنى يىغۇپلىغان ئاشلىق ۋە باشقا بايلىق توپلانغان، نۇرغۇنلىرىنى ئەمەلدارلار ئېلىپ ئاقسۇغا قاچقان بولسىمۇ، قالغان قىسمى ھېلىمەم ساقلانغان ئىكەن. ئۇ يەرگە مۈكىنىۋالغان ئەسكەرلەرنى سۆز بىلەن تەسلىم قىلدۇرۇش ئۈچۈن ۋەكىل ئەۋەتىلدى.

ئاشلىق ساڭ ناھىيە بازىرىنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئىدى. ئۇنىڭ ئەتراپى قورغان، پوتەيئوق ئاتىدىغان تۆشۈكلىرى بار مۇداپىئە ئىستېھكامى قىلىپ ياسىۋالغان بۇ جايغا ئوتتۇز نەچچە نەپەر ئاتلىق ئەسكەر يوشۇرۇۋالغانىدى خەلق ئۇ يەرنى قورشىۋالغانىدى. ئۇلار ئازراقلا ئېتىشىپ بۇ يەرگە كىرىۋالغان. خەلق قازا بولغان بىر پارتىزاننىڭ جەسىتىنى كۆتۈرۈپ، يارىلانغان ئابباس قارى ئىسىملىك يۆلەشتۈرۈپ: - قانغا قان، جانغا جان ئالىمىز! - دەپ ۋارقىراشتى.

- بىرگە ئون ياق بىرگە يۈز! - دەپ ۋارقىرىدى بىلەكلىرىنى تۇرۇپ ئات ئۈستىدە ئوغلاق تارتىدىغاندەك چەبدەس بولۇۋالغان مۇختەر بايىمۇ ئۇلارغا قېتىلىپ، - ئوت قويۇۋىتىمىز!

ئەلچى بولۇپ كىرىپ كەتكەن گومىنداڭدىن ئەسەر چۈشكەن ئابلا ئىسىملىك يەكەنلىك يىگىت ئاخىر قايتىدىن چىقتى. ئۇنىڭ بىلەن بىر نەچچە نەپەر ئۇيغۇر، قازاق، خۇيزۇ، مۇڭغۇل ئەسكەرلەر قۇراللىرىنى سۆرىشىپ تەسلىم بولغانلىقىنى بىلدۈرۈپ چىقىشتى. ئۈچ نەپەر خەنزۇ چىرىكمۇ بىللە چىقتى. باي ناھىسى پارتىزانلارنىڭ قولىغا ئۆتتى. پارتىزانلار تەركىبىدىكى ھۆكۈمەت خادىملىرى ناھىلىك ساقچىخانىغا ئورۇنلاشتى.

بىرىنچى كۈنلا باي خەلقى باغلار، ئېتىزلارغا مۈكۈنگەن چىرىكلەرنى، زۇلۇمى چېكىدىن ئاشقان ئەمەلدارلارنى نە - نەلەردىن تۇتۇپ كىلىپ پارتىزان ئەترىتىگە تاپشۇرۇشتى:

- ئىسىمىم مۇسا رېھىم. گومىنداڭ داڭبۇسىنىڭ ئادىمى ئىدىم. مانا كۆمۈلگەن ئارخىپ ماتىرياللىرىنى كولاپ

ئەكەلدىم!

ياپياشلا بىر يىگىت ئېشەكلىرىگە ئارتىلغان تاغلارنى كۆرسىتىپ خۇشامەت بىلەن سۆزلىمەكتە ئىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- گومىنداڭمىكەنا؟ - دېدى ھەممىگە ئارىلىشىدىغان مۇختەر باي ، - ۋاي ، ئېتىش كېرەك بۇ سۇخەنچى

مەرەزنى!

- يامان ئەسكى گۇي بۇ!

- غالىچا ئىت!

- ياق! - دېدى ئابدۇكېرىم ئابباسوف قولىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ ۋاقىراپ ، - بىز ئادەم ئۆلتۈرگىلى كەلمىدۇق! -

ھۆكۈمەت ئاغدۇرغىلى كەلدۇق. گۇناھنى تونۇپ توۋا قىلغانلار كەچۈرۈم قىلىندۇ ، گومىنداڭنىڭ ئەسكەرلىرى قورال تاپشۇرۇپ تەسلىم بولسالا گۇناھى سۈرۈشتە قىلىنمايدۇ ، مەيلى ئۇ قايسى مىللەت بولسۇن .

- گومىنداڭنىڭ چېرىكلىرىنى نېمىشقا ئۆلتۈرمەيدىكەنمىز !

- كومىسسارنىڭ گېپى ھۆكۈمەتنىڭ بۇيرۇقى ! - دەپ ۋارقىرىدى قاسىمجان قەمبىرى ئېگىز يەرگە چىقىپ

تۇرۇپ كىم خىلاپلىق قىلساق جاز تارتىلىدۇ!

خەلق جىمىدى

شۇ كۈنى مەسچىت سەيناسىدا قۇربان بولغان قازاق يىگىتىنىڭ نامىزى چۈشۈرۈلدى . مىڭدىن جىق ئادەم

مېيىتنى داغدۇغا بىلەن ئۇزاتتى . كەينىدىنلا جىنايىتى ئېغىر ، قاتتىق قارشىلىق قىلغان گومىنداڭ چېرىكلىرى ۋە

يەرلىك ئەمەلدارلاردىن ئونغا يېقىن جىنايەتچى ئېتىپ ئۆلتۈرۈلدى ساڭدىكى ئاشلىق خەلققە تارقىتىپ بېرىلدى .

مانڭ - چەكمەن ، رەخت ۋە باشقا بىر مىڭ بەش يۈز ئېشەك بىلەن كاتتا كارۋان بولۇپ غۇلجىغا ئۆزىتىلدى .

كۇچا بىلەن ئاقسۇ ئوتتۇرىسىدىكى باي ناھىيىسىنىڭ ئاسمىدا ئاي يۇلتۇزلۇق يېشىل بايراق جەۋلان قىلدى .

ئادەملەر يېزا يېزىلاردىن پىيادە ئۇلاغ مىنىپ بايراقنى كۆرگىلى پارتىزانلار بىلەن دىدارلاشقىلى ئۈزۈلمەي كېلىشتى .

باي بازىرىنىڭ كوچىلىرى ھەر خىل سوۋغانلار ۋە ئەسكەر بولۇشنى تەلەپ قىلىشقان ياشلار بىلەن تولدى

بايىنى ئازاد قىلىش جېڭىدە ئەللىك تۆت تال مىللىتى بىر پىلىموت ، نۇرغۇن گرانات ، ئوق - دورلار ، يىگىرمە

تۇياق ھەربىي ئات غەنىيمەت ئېلىندى

پارتىزان ئەترىتىنىڭ باشلىقلىرى كەچتە سوپاخۇن نامىدىن بىرىلگەن دوكلاتنى ئاڭلاپ خۇشال بولۇشتى .

باشلىقلار يىغىنى جەنۇبىي شىنجاڭدىكى بۇ تۇنجى ئازاد قىلىنغان ناھىيە تېزىدىن ھۆكۈمەت ، ساقچى ئورۇنلىرىنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قۇرۇپ چىقىپ، ھودۇققان گومىنداڭ ھوش - كاللىسىنى تېپىۋالغۇچە ئاقسۇغا ھۇقۇم قىلىپ، گومىنداڭغا تېخىمۇ قاتتىق زەربە بېرىشنى قارار قىلدى.

تەڭرىتېغىنىڭ قار - مۇزلۇق چوققىلىرىدىن ئېشىپ، تەلەمەت داۋىنىنىڭ قىير ئېغىزىنى مۇداپىيە قىلۋاتقان گومىنداڭ ئەسكەرلىرىنى تېزىدىن، تۇيۇقسىز تارمار قىلغان بۇ پارتىزانلار يول ۋە جەڭ ئازابىدىن قاتتىق چارچىغانىدى. قوشۇن باي بازىرىدا بىر ھەپتە دەم ئالىدىغان بولدى.

- گومىنداڭ قاتتىق چۆچۈدى. ئۇ ھازىر بىزنى تولىمۇ چوڭ قوشۇن ھېسابلىماقتا. لېكىن بىز مانا مۇشۇلۇقى كىچىككىنە بىر پارتىزان ئەترىتى. دۈشمەن بىزنىڭ ھەقىقىي ئەھۋالىمىزنى ھەرگىز بىلىپ قالماستىن شىپىيونلار تولا. ئۇلارنىڭ تولىسى ئۇيغۇر. سەگەك بولايلى، خەلقنىڭ بىر تال مۈلكىگە زىيان سالمايلى، خەلق بىزنى ھەقىقىي خەلق پايدىسىنى كۆزلەيدىغان ئادەملەر مۇشۇلار ئىكەن دېسۇن! - دەپ پارتىزانلار چوڭ يىغىندا نۇتۇق سۆزلىدى ئابدۇكېرەم ئابباسوف.

مۇختەر باي زادىلا ئۇخلىيالمىدى. پارتىزانلار ھېچقاچان بۈگۈنكىدەك خاتىرجەم راھەتلىنىپ ئۇخلىمىغان بىرلا مۇختەر باينىڭ ئۇيقۇسى قاچقان، كەڭ سۇپا، يۇمشاق كىگىز، كۆپە - ياستۇق، خۇددى ئۆيىدىكىدەك. نىمىشقا ئۇيقۇسى قاچتى - ھە ئۇنىڭ؟ قاشلىرى ئويناپ تۇرىدىغان، زىلۋا، چىرايلىق قىز - چوكانلار ئۇنىڭ نەپسىنى قوزغىدىمۇ ياكى ئابباسوفنىڭ ئۆزىگە قىلغان قوپال - ئاچچىق سۆزىمۇ؟ «سىزنىڭ ۋەزىپىڭىز بۇيرۇقنى ئىجرا قىلىش. بۇنىڭغا ياق دېسىڭىز تەلەمەتنىڭ داۋىنىنى بىلەن ئۆيىڭىزگە ھازىرلا كېتىڭ!» دەيدا تېخى. مۇختەر باي بالىسىدەك تۇرۇپ تاغدىن تاش غۇلغاندەك گۈمبۈرلەيدىغان گەپلەرنى قىلۋاتقان يىگىتكە غەزەپ بىلەن ئالىيىپ قارىۋىدى، ئۇمۇ غەزەپ بىلەن تۈرۈلۈپ: «سېنى ئېتىۋىتەيلى دېۋىدۇق، قاسىمجان قەمبىرى ئارىغا كىرىۋالدى!» دېدى مۇختەر باينى سەنلەپ.

- سەن ھەزىلەك! - دېدى ئۆمرىدە بۇنداق كەمسىتىلمىگەن باي نەپرىتىنى دېھقانچىسىغا ئىپادىلەپ، - نىمانچە

كېرىلسەن، نېمە قىلغىنىڭغا؟

- سېنى ئېتىشقا بۇيرۇق بېرىمەن جۇمۇ، لۈكچەك قېرى!

- غۇلجىغىمۇ چىقارسەن، ئەخمەتجان، غېنى باتۇرلارغا دەپ رەخۇلاڭنى ئالغۇزمىسام!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇ نېمىلا قىلمىسۇن زادىلا ئۇخلىيالمىدى. باي ئاسمىنى، باغلىرى، بولۇپمۇ ئاياللىرى شۇنچە گۈزەل، ئۇسسۇل، ناخشىلىرىچۇ تېخى. كىچىككەنە داپ بىلەن دۇتارنى بارماقلىرىدا ئوينىتىپ تۇرۇپ ئېيتقان ناخشىسىنىڭ بېيتلىرى خۇددى بىر چىرايلىق چوكان بەدىنىنى سىلغاندەك مۇختەر باينىڭ نەپسىنى تاقىلداقنى نېمىسى؟ ئايالنىڭ ئويناپ تۇرىدىغان قاش - كۆزلىرى، ئالتۇن چىشىنى كۆز - كۆز قىلىپ يۇمۇلمايدىغان لەۋلىرى گۇيا مۇختەر باينى قوينىغا چىلاۋاتقاندەك، مۇختەر باي شۇنچە خوتۇنلار بىلەن كۆڭۈل ئاچتى، لېكىن تارانچى خوتۇنلىرىدىن ھەممىنى كۈلكە - نازى بىلەن ئىپادىلەيدىغان بۇنداق خوتۇنلار چىققان ئەمەس، ياپرايدىغان يەر باي ئوخشىمىدۇ... ئۇ شېرىن خىيال بىلەن ئۇخلىيالمىدى. ئادىتى بويىچە ئۆزى ئۇچراشقان خوتۇنلارنى بىر - بىرىدىن ساناپ چىقتى. پاھ، ئوتتۇز ئالتە بوپتۇ، بىر مەھەللىنىڭ خوتۇنلىرىدىنمۇ جىق ھە، بىراق، بىراق... ئۇ ئەڭ تەشنا بولغىنىدىن دەشەم يېدى، ئۇنىڭ قەبرىسىگە يوشۇرۇنچە بېرىپ تىزلىنىپ ئولتۇرۇپ قەسەم ئىچتى. بۇ خوتۇن رەيھان. قېرىندىشى زىياۋۇدۇننىڭ خوتۇنى، نۇرنىڭ ئانىسى ئۇنىڭ خىيالى بىردىنلا نۇرىغا كۆچتى. ئۇنىڭ ئىسمى گېزىتكە يېزىلىپتۇ. جىڭ سوقۇشىدا قەھرىمان بوپتۇ. پەرىخەنىڭ ئاغزىدىن چۈشمەيدۇيۇ، قىز كېلىن دېگەن سۆزنى ئاڭلىسلا ئۇرۇلىدۇ. ھەدىسىگە چېقىلغان بولسا نېمە بولاتتى ھەدىسى ئۆلۈپ كەتسە سىڭلىسى راۋامىدۇ دېگەن ناخشا بارغۇ... قىز ھازىر ئۇخلاۋاتقاندۇر - ھە؟ ھەممە پارتىزاننىڭ كۆزى ئۇنىڭدا، بىرى قوينىغا كىرىۋالغان بولمىسۇن، قاراپ بېقىش كېرەك

ئۇ ئورنىدىن تۇرۇپ ئايغا قارىدى، ئاي غەربكە قىيىسايدىغان ھېلىقى ئورۇس قىز بىلەن پەرىخە يارىار ھارۋىنىڭ ئۈستىدە ياتقانىدىغۇ، مۇختەر باي ئاستا ھارۋىنىڭ يېنىغا باردى. ئىككى قىز قوللىرىنى تاشلاپ، كۆكرەكلىرىنى دىڭگىيتىپ خۇددى جامالىنى ئايغا تولۇق كۆرسەتمەكچى بولغاندەك ئوڭدا يېتىپتۇ، مۇختەر باي خوتۇن جىنىسلىقنى كۆرسە ھەممىنى ئۇنتۇيدۇ، ئۇ قىزلارغا ئاچ مۈشۈك بىر پارچە گۈشكە تەلپۈرگەندەك تەشەنلىق سەۋدالىقى بىلەن تەلپۈرۈدى. پاھ، پەرىخە راستلا پەرىكەن، ئۇنىڭ ئاپئاق يۈزىنى ئاي نۇرى تېخىمۇ ئاقارتىۋەتكەندەك، كىيىملىرى مەڭزىگە تال - تال بولۇپ چۈشۈپ تۇرۇپتۇ. چىرايلىق يۈزى، لەۋلىرى، بولۇپمۇ ئاۋۇ مەيدىسى... مۇختەر باي ئىختىيارسىز قولىنى سوزدى - دە، ئۆزىنى تۇتۇۋالدى. «ھاي!» دېدى ئۇ شەيتىنىغا، - ياش ئاتىمىشقا يېقىنلاپ قالدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە بالامدەك تۇرسا...» ئۇ قولىنى قايتا سوزۇپ پەرىخەنىڭ ساڭگىلاپ قالغان يوتقىنىنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يېپىپ قويماقچى بولۇپ ھاربۇتنىڭ چاقىنى دەسسەپ كۆتۈرۈلۈشىگە بىرى يۆتەلدى، نېرىدا ئۆرە تۇرغان ئادەمنى كۆرۈپ:

- كېلىنىم، كېلى... - دەپ دۇدۇقلىدى

- باي ناھىيىسىنى ساقلاۋاتقان باتۇرلار سىزنىڭ كېلىنىڭىزنى ساقلىيالماسىمىدى - ھە، ئەنسىرىمەك، مۇختەر باي.

- يېپىپ قويماقچى دەپ. ھى - ھى - ھى... قاسىمجان قەمبىرى، سىزنىڭمۇ ئۇيقۇڭىز قاچقان ئوخشايدۇ - دە؟

- شۇنداق مۇختەر باي، زادىلا ئۇيقۇم كەلمىدى. تۆت تەرەپنىڭ ھەممىسى گومىنداڭ. مۇز داۋاندىكى

قورغاندا بىر پۈللەك، ئاقسۇدا بىر پۈللەك، كۇچادا بىر پۈللەك! بىز دېگەن تۆت تۈك - تۈك پارتىزان. ئورۇس مەسلىھەتچىلەرمۇ ئۇخلىيالمىدى. مۇختەر باي!

- ۋاھ، گومىنداڭ دېگەن بىر توشقان ئىكەنغۇ، بىر باي ئوقتا ئۇنى ئۆلەمدۇ نېمە. مېنى ئۇخلايتىغان

ئەنسىزچىلىك ئەمەس، ھېلىقى ئابدۇكېرەم دېگەننىڭ سېسىق گېپى!

- ئۇنىڭ گېپى سېسىق ئەمەس، ئۇ دېگەن ھەربىي ئىنتىزام سىز، خەلققە ئادەم ئۆلتۈرۈشكە بۇيرۇق بەردىڭىز.

بۇنداق ھوقۇق سىزدە يوق!

- ئۆلتۈرۈشكە ھوقۇق بولمىسا مىلتىقنى نېمىگە بەردىڭلار ئەمەس؟

- جەڭدە ئۆلتۈرۈڭ، ئەسسىرلەرنى ئۆلتۈرۈشكە بولمايدۇ - دە.

- ئوۋ ئىتلىرىمۇ توشقان - تۈلكىلەرنى بەزىدە بوغۇپ قويىدۇ، ئەپەندىم، - مۇختەر باي نۇرغۇن ئىش كۆرگەن.

ئوۋ ئىتلىرى ھارام توشقانى چىشلەپ ئەكەلسىمۇ ئىتنى ماختاپ مۇكاپاتلاپ گۆش بېرەتتى، - مېنى ئاتىمەن دەيدا تېخى ئۇ ھەزلەك!

- ھاي، ھاي! - دېدى قاسىمجان قەمبىرى باينىڭ مۇرىسىگە قولىنى قويۇپ، - ئۇنىڭ ئورنىدا ئەخمەتجان

بولسىمۇ، غېنى باتۇر بولسىمۇ شۇنداق دەيتتى. مۇختەر باي ئاكا، پولاتتەك ئىنتىزام ئاستىدا ئالتۇندەك غەلبە ياتىدۇ

دېگەن گەپ بار. نامىمىز پارتىزان، لېكىن بىز يېڭى قۇرۇلغان ھۆكۈمەتنىڭ مۇنتىزىم ئارمىيىسى، ئېلىخان تۆرەم

شۇنىڭ ئۈچۈن مارشال، ئابباسوفمۇ سىياسىي كومىسسار!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- لېكىن ئۇ خىتايغا ئامراق ئىكەن، ھېلىمۇ دادىسىنى خىتاي ئۆلتۈرگەنى!

- ياق، ياق، بۇ گېپىڭىز خاتا، ئۇ دۈشمەنگە ناھايتى ئۆچ، چوڭ - چوڭ غەلبە ئۈچۈن توغرا، ئۈنۈملۈك سىياسىيەت كېرەك، گومىنداڭنىڭ ئەسكەرلىرى بىز تەرەپكە ئۆتۈپ گومىنداڭغا ئوق ئاتسا ياخشى ئەمەسمۇ. بىزنىڭ كۈچىمىز زورىيىدۇ ئەمەسمۇ؟

- بىز دېگەن بىز خەق، گومىنداڭ دېگەن كاپىرلار.

- ياق، خاتا گەپ، بىز تەرەپتىمۇ كاپىرلار بار. گومىنداڭ تەرەپتىمۇ مۇسۇلمانلار بار، مۇختەرباي. سىز ئابدۇكېرىم ئابباسوفنى تىلىماڭ، بۇنداق قىلىۋەرسىڭىز راستىنلا جازالىنىپ قالسىز! كۆزىڭىز بىلەن كۆرىدىڭىز. گومىنداڭدىن نۇرغۇن ئۇيغۇر، قازاق، تۇڭگانلارمۇ ئەسر چۈشتى، بۇنداق خاتا تونۇشتا چىڭ تۇرۇۋالماڭ - ھە! قاسىمجان قەمبىرى قارا بۇرۇت، ئوچۇق چىراي يىگىت ئالدىراپ باغقا ماڭدى. ھەممىلا جايدا ئادەملەر خورەك تارتماقتا. قۇچىقىدا مىللىتى. ھارغان گەۋدىلىرىنى بولۇشىغا ئازادە تاشلاپ خاتىر جەم ئۇخلاۋاتقان پارتىزانلارغا قاراپ، مۇختەر باينىڭ بىردىنلا كۆڭلى يۇمشىدى، ئۇنىڭ ئابدۇكېرىم ئابباسوفتىن ئەپۇ سورىغىسى كەلدى. لېكىن ئۇنىڭ غۇرۇرى يول قويمىدى. ئۇ ھاياتىدا ھېچكىمدىن ئەپۇ سورىغان ئەمەس، ھېچكىمگە يېلىنىپ - يالۋۇرۇپ باققان ئەمەس، ھەتتا ماجۇڭنىڭ ئەسكەرلىرىگىمۇ، ئۈرۈمچى تۇرمىسىدىكى گۈندىپايلارىغىمۇ ئېگىلىپ تىز پۈككەن ئەمەس. ئۇ ھاياتىدا ئەڭ قاتتىق گەپنى مۇشۇ ئابدۇكېرىم دېگەن يىگىرمە تۆت ياشلىق بالىدىن ئاڭلىدى. ئۇنىڭ ئوغۇلىنىڭ چوڭىمۇ ئوتتۇرغا بېرىپ قالدى ئۆزى بىللە ئەكەلگەن ئۈچىنچى ئوغلىمۇ يىگىرمىدىن ئاشتى. دادىسىدەك ئادەمگە ئاتىمەن دەپ ھەيۋە قىلغان بالىدىن يەنە ئەپۇ سورىسا مۇختەر باي قانداقسىگە بىر مەھەللىنىڭ ھۆكۈمرانى بولالايدۇ.

ئۇ خىيال بىلەن ھارۋىغا يۆلىنىپ ئولتۇرۇپ ئۇخلاپ قالدى

ئەتىسىدىن باشلاپ ناھىيىنىڭ دىندارلىرى دام ولا رازىيوفنىڭ ئەتراپىغا؛ زىيالىلار، يەرلىك ئەمەلدارلار

قاسىمجان قەمبىرى بىلەن ئابباسوفنىڭ ئەتراپىغا ئولشۇپ، گومىنداڭنىڭ زۇلىمىدىن شىكايە قىلىپ خەلقنىڭ مىننەندارلىقى، خۇشاللىقى بايان قىلشتى. يۈز نەچچە يىگىت ئەسكەرلىككە قوبۇل قىلىندى. ئۇزۇن ئۆتمەيلا ناھىيىلىك ھۆكۈمەت قۇرۇلدى. غەلبە توپى تولىمۇ داغدۇغىلىق ئۆتكۈزۈلدى. سايلام بولۇپ دىنىي زات ئوسمان

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

داموللام ھاكىم، ئىسمايىل قازى مۇئاۋىن ھاكىم بولۇپ سايلاندى. مۇختەر باي دىندارلارغا ئانچە ئىخلاىس قىلمايدىغان ئادەم بولغاچقا بۇ ئىشلارغا قىزىقىدى. غەلبە توپىدا ئابدۇكېرەم ئابباسوفى سەھنىگە چىقىپ نەچچە مىڭ كىشىگە سۆز سۆزلىدى:

- گومىنداڭ جاللاتلىرى بىزنى ئادەم قاتارى كۆرمىدى، خالىغىنىچە بۇلاپ-تالدى، بىزنىڭ ھايات كەچۈرۈش ھوقۇقىمىزنىمۇ دەپسەندە قىلدى. بىزنىڭ قان-تەرىمىز بەدىلىگە ئۆزلىرى راھەت-پاراغەت كۆرىدى. شىنجاڭنى قانخورلار ھوزۇر كۆرىدىغان، ھالال تەر تۆككۈچىلەر خورلىنىدىغان، بىر ئادالەت، پاراغەت، ھۆرىيەت يوق، قۇياش نۇرى مەڭگۈ ئىلىتىلمايدىغان ماكان قىلماقچى بولۇشتى. پۈتۈن دۇنيادا ئىنسانىيەتنىڭ دۈشمەنلىرى جازالاندى. گىتاي، مۇسسولنى، ياپون ئالۋاستىلىرى ئەنە شۇنداق خەلق دۈشمەنلىرى.

- ئادەمنى ئادەم ئەزمەيدىغان، ھەممە ئادەم مىللەت ئايرىماي ئىرىق ئايرىماي باياشات، ئەركىن ياشايدىغان جەمئىيەت قۇرۇش بىزنىڭ مەقسىتىمىز!

ئۇنىڭ گەپلىرى خەلقلەرگە تازا ياقتى لېكىن مۇختەر بايغا ئانچە ياقىمىدى نېمىشقا ئۇ باشقىلاردەك مەسلەن، ئېلىخان تۆرەمدەك «ختاپلارنى يوقىتىمىز» دېگەندەك گەپلەرنى قىلمايدۇ، نېمىشقا ئۇ ئادەمنى ئادەم ئەزمەيدىغان دېگەن گەپنى قىلمايدۇ. «بىر مىللەتنى يەنە بىر مىللەت ئەزمەيدىغان» دېيىش كېرەك ئىدى - دە...

يەنە نۇرغۇن باشلىقلار سايلاندى. ياسىناخۇن دېگەن ئادەم ساقچى باشلىقى بولدى. ئۇ ئادەم خام-سېمىز، قېشى قويۇق بۇرنى يوغان بولغىنى بىلەن خوتۇنى قالتىس چىرايلىق. ئۇ مۇختەر باينىمۇ ھۆرمەتلەپ ئۆيىگە چاقىرىپ مېھمان قىلغانىدى. بىر شائىر شېئىر ئوقۇدى. ئۇنىڭ شېئىرلىرىمۇ مۇختەر بايغا ياقتى. جەنۇبىي شىنجاڭدا گومىنداڭ ئاغدۇرۇلغان. خەلق ھاكىمىيىتى قۇرۇلغان تۇنجى ناھىيە باي ناھىيىسى بولۇپ قالدى. بايدىن غۇلجىغا بارىدىغان ئۆمەك قۇرۇلدى. بۇ ئۆمەكنى باشلاپ مېڭىشقا قاسىمجان قەمبىرى مۇختەر باينى كۆرسەتتى.

- بارمايەن! - دەپ ۋارقىرىدى مۇختەر باي ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ، - مەن دېگەن خوتەنگىچە بارىدىغىنى، ماخۇسەننىڭ ئېتىنى بېقىپ بارىمەنۇ، گومىنداڭنى يوقاتقىلى بارمامدىمەن!

پارتىزانلار بايدا بىر ھەپتە تۇرۇپ. ئاقسۇغا ھۇجۇم قىلىش ئۈچۈن ئاتلاندى. گومىنداڭ ئەمەلدارلىرى پارتىزانلارنى تۆت يۈزىدىن چىققەن دەپ قورقۇپ، ئاقسۇدا، كۇچادا قاتتىق مۇداپىئىيەگە كىرىشكەنكەن، يېقىندا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تۇتۇلغان بىر ئىشپىيون بۇنى ئاشكارلىدى. ئۇنىڭ دېيىشىچە، ھازىر گومىنداڭ پارتىزانلار ئاۋۋال ئاقسۇغا ھۇجۇم قىلارمۇ، كۇچاغا ھۇجۇم قىلارمۇ دەپ تىك تىگىلاۋېتىپتەك!

پارتىزانلار بايدىن ياقىيېرىققا چېكىنىپ چىقتى. باشلىقلار ئۇ يەردە يىغىن ئاچتى، ئۇزاق مۇزاكىرە قىلىشتى، ئاخىر سوپاخۇننىڭ تەكلىپى ماقۇللاندى: ئاۋۋال مۇزات قورغىنىنى ئالدىغان بولدى. ئۇنداق قىلمىسا، شىمالنىڭ يولى توسۇق تۇرسا ياردەم كېلىشىمۇ، زۆرۈر بولغاندا چېكىنىشىمۇ تەس بولىدىكەن. بۇ ئىش مۇتلەق مەخپىي ئىدى. مۇختەر باي پوسۇرلاپ يۈرۈپ بۇنىمۇ ئاڭلىۋالدى ۋە ھەربىر پارتىزاننىڭ قۇلقىغا پىچىرلاپ «بۇ مېنىڭ پىلانىم. مەن بۇ پىلاننى سوپاخۇنغا دېگەن» دەپ ئاشكارلاپ بولدى.

- ياقىيېرىق تۈلەڭدە، ئاقسۇدا بىر ئىللىق پولاك، ئاۋۋ ياقتا كۇچادا يەنە بىر ئىللىق پولاك. مۇزات قورغىدىمۇ بىر پولاك بار ئىكەن. ئۈچ ياقىتىن قورشاپ ھۇجۇم قىلسا ئانىمىزنى كۆرىمىز. تاغ باغرىدىكى قىزىلبۇلاققا كۆچەيلى. ئۇ يەر قورغانغا يېقىن، ھۇجۇم قىلىشقا ئاسان دېگەن تەكلىپنىمۇ مەن بەردىم، ھېچكىمگە دېمە جۇمۇ! - دېگەن گەپنىمۇ مۇختەر باي ھەممە پارتىزانغا دەپ بولدى.

پارتىزانلار كېچىدە قىزىلبۇلاققا كەلدى، تاغ باغرىدىكى كىچىككەنچە يېزا ئاتلىقلار بىلەن تولدى. باشلىقلار پارتىزانلارنى جايلاشتۇرۇپ قويۇپ جىددى يىغىن ئاچتى. بۇ يىغىنغا قاسىمجان قەمبىرى، ئابدۇكېرىم ئابباسوف، قۇربانجان، سوپاخۇن، ئىمىر ھاجى ۋە ئىسكەندەر، زاكىر تۆرە دەپ ئىسىم قويۇۋالغان رۇسلا قاتناشتى. بۇ يىغىندا دېيىلگەن گەپلەردىن مۇختەر باي خەۋەرىسىز قالدى. ئۇ بىر ئايالنىڭ ناخشىسىنى ئاڭلىغىلى كەتكەنىدى.

- ھۇجۇم قورغاندىن باشلانسا مۇۋاپىق! - دېدى سوپاخۇن.

- ئۇچتۇرپانغا ئايلىنىپ ئۆتىئەك! - دېدى ئابباسوف، - ئۇ تەرەپ سوۋېتقا يېقىن. ياردەم ئېلىشقىمۇ، چېكىنىشىمۇ

ئەپلىك!

جىمجىتلىق، رۇسلارمۇ جىمجىت قېلىشتى،

- شۇنچە جىق قوراللىق ئادەمنى سوۋ چېت چىگرا قاراۋۇلى ئۆتكۈزەمدۇ؟ ئۆزىمىزگە تايانغىمىز

ياخشىراقمىكەن؟ - دېدى سوپاخۇن ۋە ئىككى رۇسقا قاراپ قويدى.

- غوجىيازنىڭ ئەسكىرى بولغاچقا ئېھتىيات قىلىسۇز - دە، - دېدى قاسىمجان قەمبىرى، - غوجىيازنىڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ساۋاقلرى - ھە؟

- مەن سوپاخۇننىڭ پىكىرىگە قوشۇلمىەن، - دېدى ئىسكەندەر ئىسىملىك كۆك كۆز بۇدۇر چاچ، سېرىق بۇرۇت رۇس يىگىت، - قورغاننى ئىگەللەيلى. سوۋېت چىگراسىدىن يىراق تۇرايلى.

سوپاخۇن خەرىتىسىنى يايىدى. ئۇ ئەمدىلا سۆز باشلىۋىدى، قاراۋۇل كىرىپ:

- يىراققا ئىككى ئاتلىق كېلىۋاتىدۇ! - دەپ خەۋەر قىلدى.

- تىرىك تۇتۇڭلار! - دېدى سوپاخۇن بۇيرۇق بېرىپ، - تۆت ئاتلىق ئادەم بېرىپ تۇتۇپ كەلسۇن، ئۆلتۈرۈپ

قويمىڭلار!

ئاتلىقلار ئەمدىلا قوزغىلىشقا ئىككى ئاتلىق سېزىپ قېلىپ قاچتى. ئاتلىقلار قوغلاپ كەتتى. قوغلىغانلارنىڭ بىرى يۈگۈرۈك جىرەن مىنگەن مۇختەر باي ئىدى.

بىردەمدىن كىيىنلا پارتىزانلار ئىككى ئاتلىقنى تۇتۇپ كەلدى، سوراق قىلىندى، ئۇلار كادىشك (قادىر)، ئاچىڭگۈڭ (ئابدۇرېھىم) دەپ خەنزۇچە ئىسىم قويۇۋالغان ئۇيغۇر يىگىتلەر ئىكەن ئۇلار ئاقسۇدىن بىر پۈلەك، كۈچادىن بىر پۈلەك «باندېت» تازىلىغۇچى ئەسكەر كېلىۋاتقانلىقىنى قورغانغا خەۋەر قىلىشقا ماڭغان ئالاقىچىلەر ئىكەن. ئۇلار پارتىزانلارغا قوشۇلدى.

- ئۈچ يۈز - تۆت يۈز مېتىرغا بارا - بارمايلا بىرىنچى بولۇپ مەن يېتىپ باردىم راست - ھە قالى. بىرىنچى بولۇپ مۇنۇ ئاق سېرىقنى ئاتتىن يۇلۇۋالدىم. مەن دېگەن ئوغلاقچى - دە!

بۇ قېتىم باشلىقلار مۇختەر بايدىن رازى بولۇشتى. ئۇنىڭ دېگەنلىرى راست ئىدى..

ئابدۇرېھىم، قادىر ئىسىملىك كۆك مانتىدىن ھەربىي كىيىمى كىيگەن ئىككى يىگىت بىردەمدىلا ۋەھىمىدىن قۇتۇلدى. «باندېت» دېگەن تەشۋىقاتنىڭ مەنىۋى تەسىرى قوناق ئومىچى بىلەن قورساق تويغۇزغاندەكلا بىر ئىش ئىكەن. ئابدۇرېھىم يانچۇقىدىن بىر خەتنى چىقىرىپ سوپاخۇنغا بەردى، ئابدۇكېرىم ئابباسوف خەتنى ئوقۇدى، خەت خەنزۇچە يېزىلغانىدى: «ۋاڭ لىيەنجاڭ! بىز ئاقسۇ ئاتلىق 5 - پۈلەكتىن ئوغرىلارنى يوقاتقىلى يولغا چىقتۇق. باندېتلار قىزىلبۇلاق، بوز دۆڭلەردە پۈتۈنلەي يوقىتىمىز. ئۇلار سىلەرگە ھۇجۇم قىلماقچى. بىز بارغۇچە قورغاننى قولدىن بەرمەڭلار. خۇ تۈەنجاڭ ئىككى لىيەن ئەسكەر بىلەن ياردەمگە ماڭدى كۈچادىنمۇ بىر پۈلەك ئاتلىق ئەسكەر

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يولغا چىقتى. بەك قۇرقۇپ كېتىپتىمىز. باندىتلار ئىككى يۈزدەكلا ئادەمكەن، ئۈرۈمچى، ئاقسۇ تاش يولى توسۇلۇپ قالمىسۇن دېگەن بۇيرۇق بار قورغاننى ھەرگىز قولىدىن بەرمەڭلار بىز ئىككى ياقىتىن قورشاپ باندىتلارنى پۈتۈنلەي يوقىتىمىز!... پولىكوۋنىڭ جاۋ خەنچىڭ» خەت ئوقۇلۇپ بولۇۋىدى، ئىسكەندەر ئەپەندى بىلەن زاكىر تۆرە - ئىككى رۇس ئوفىستىر تەڭلا يۈگۈرۈپ كىلىپ سوپاخوننى قۇچاقلاپ :

- دانا، دانا! - دېيىشتى، - سىز دېگەندەك ئالدىمىزدىن، كەينىمىزدىن ئىككى پۈلك ئاتلىق ئەسكەر

كېلىۋىتىپتۇ. قورغاندىمۇ دۈشمەن، بىز قورشالدا قاپتىمىز!

- بىردىن بىر يول قورغانغا ھۇجۇم قىلىپ غۇلجا يولىنى ئېچىش! - دېدى قاسىمجان قەمبىرى، ئابدۇكېرىم

ئابباسوفمۇ بېلىدىكى رېمونتى چىڭىتىپ قويۇپ ئېيىتتى، - دۈشمەن يىتىپ كەلگۈچە قورغاننى ئىگىلەپ، شۇ يەردە مۇداپىئەلىنىشىمىز كېرەك!

پۈتۈن قوشۇن جىددىلەشتى، مىلىتىلار ئوقلاندى، گراناتلار تارقىتىلدى، قورغانغا يىقىنلاپ بارغان پارتىزانلارنىڭ بىرىنچى ھۇجۇمى غەلبىلىك بولمىدى، جىمجىت تاغ ئېغىزىدا مىلىتىلار، قول بومبىلىرى تاڭ - تۈڭ، گۇمباڭ - گۈلدۈر ئاۋاز چىقاردى. كېچە، دۈشمەنلەرنىڭ ئوت توچكىلىرىنى بايقىماق تەس بولدى، پارتىزانلار ئىلگىرلەپ ماڭالمىدى. ئىچىچە ئېتىش داۋام قىلدى، دۈشمەنلەر سىپىل ئالدىدىكى پوتەي، ئاكوپلىرىدىن قورغان ئىچىگە چىكىندى - دە، لېكىن قورغان سىپىلنىڭ ئوق توچكىلىرىدىن پىلىموت، مىلىتىلار ئەجەل ئوقى چاچرىتىپ پارتىزانلارنى زادىلا ئىلگىرلەتمىدى. پارتىزانلار پۈتۈن كۈچىنى ئىشقا سالدى، لېكىن قورغاننىڭ يېنىغا بارالمىدى. تاڭ ئاتقاندا ئۇلار چېكىندى، ئاقسۇدىن كېلىۋاتقان دۈشمەننى توسۇپ يوقىتىش ئۈچۈن مۇز ئاۋاتقا قاراپلىچىسى. پارتىزانلار چارچاپ ھالدىن كەتتى. روھسىزلىنىش، ئۈمىدسىزلىنىش كەيپىياتىنى يوقىتىش ئۈچۈن ئابباسوف غولسۇنىڭ بويىدا تاماققا ئولتۇرغاندا نوتۇق سۆزلىدى:

- ھەر قانداق غالىب قوشۇننىڭمۇ مەغلۇبىيىتى بولىدۇ. ئازادلىق ئارمىيە يىگىرمە بەش مىڭ يوللۇق ئۇزۇن

سەپەرنى بېسىپ يەنئەنگە كەلگۈچە، ناھايىتى ئاز قىسىملا ھايات قالغان. سوۋېت قىزىل ئارمىيىسىمۇ مەغلۇپ بولغان، لېكىن **مۇھىمى ئاخىرقى غەلبە**، بىز مەغلۇپ بولمىدۇق. بىز قورغاننى چوقۇم ئالىمىز، ئاقسۇنىمۇ ئالىمىز، پۈتۈن شىنجاڭنى گومىنداڭنىڭ قولىدىن تارتىۋالىمىز!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پارتىزانلار كومىسسارىنىڭ سۆزى بىلەن قايتا روھلاندى. پارتىزانلار تاغ باغرىدا ئاستا - ئاستا ئىلگىرىلىدى. نامازدىگەر ۋاقتى بىلەن تۈز ئاۋاتقا يېتىپ باردى. ئۇ يەردە ئاقسۇدىن كېلىۋاتقان دۈشمەننى توسۇپ يوقىتىش ئۈچۈن پىستىرما تەييارلىدى، مۇداپىئە تەدبىرلىرىنى بېكىتتى، يېرىم كېچىدىن ئۆتكەندە دۈشمەن ئەسكەرلىرى ماشىنا بىلەن يېتىپ كەلدى. ئارقىدىنلا ئاتلىق ئەسكەرلەرمۇ كېلىشتى. دۈشمەن پارتىزانلارنىڭ تۈز ئاۋاتقا ئالدىن كېلىپ كۈتۈپ ياتقىنىنى بىلمىگەچكە بەخىرامان يېزىغا كىرىپ كەلدى. پارتىزانلار تۇيۇقسىزلا پۈتۈن كۈچى بىلەن ھۇجۇم قىلىۋىدى، دۈشمەن ئالاقىزادە بولۇپ پىتىراپ كەتتى. يورۇق چۈشكۈچە قاتتىق سوقۇش بولدى. تاڭ ئالدىدا دۈشمەن نۇرغۇن جەسەت ۋە قۇراللىرىنى تاشلاپ قېچىپ كەتتى. پارتىزانلار تېزلىك بىلەن يەنە قورغانغا قايتىپ كەلدى. قورغاندىكى دۈشمەن مىدىرلىماي ياردەمگە كېلىدىغانلارنى كۈتۈپ تۇرغانىكەن.

- سوپاخۇن تاكتىكىدا پىشقانىكەن! - دېدى ئىسكەندەر ئەپەندى. كۆپچىلىك سوپاخۇننى ماختاشتى.
- ھەركەتچان ئۇرۇش دېگەن مۇشۇ! - دېدى ئابباسوفىمۇ خۇشال بولۇپ، - ماۋزۇدۇڭنىڭ تاكتىكىسى.
- بىزنىڭ غوجانىياز ھاجىمۇ جىن شۇرېننىڭ ئەدەبىنى مۇشۇ تاكتىكا بىلەن بەرگەن، - دېدى سوپاخۇن
روھلىنىپ، - مەن بۇيرۇق بىرىمەن. قورغانغا ئۇدۇل ھۇجۇم قىلىش ئۈنۈم بەرمىدى، تېزەكتۈرە سەن ئون نەپەر خىل پارتىزاننى باشلاپ...

- بىرىنچىسى مەن! - دېدى مۇختەرباي، كۆپچىلىك كۈلۈشتى.
- ياق، سىز توختاڭ، - دېدى سوپاخۇن ئوڭ قولىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ سول قولىنى بىلىدىكى رىمىن پوتىغا تىرەپ تۇرۇپ، - تىزەكتۈرە ئارقا يول بىلەن بوز دۆڭگە ئۆتىدۇ. ئۇ يەردە قىرغىزلار باركەن تىزەكتۈرە ئۆز مىللىتى ئىچىدە تىز قوللاشقا ئېرىشىدۇ. مەن قىزىلبۇلاقتىن ھۇجۇم قىلىمەن. مەڭلىك قاسىم ئىزۋوتى قارىباغ يېزىسى ئارقىلىق كۈن چىقىشقا ئۆتۈپ بېقىندىن ھۇجۇم قىلدۇ!

- ناھايىتى ياخشى! - دېدى ئابباسوفى دەرھال قوللاپ، - تېز ھۇجۇم قىلىپ، تېز ئىگىلىمىسەڭ، دۈشمەنلەر كۇچا، ئاقسۇدىن كىلىپ قالسا قورشاشقا قالىمىز، چارچىدۇق، قىينالدۇق، ئەمما خەلقىمىزگە خىزمەت كۆرسىتىدىغان پۇرسەت نەخ مانا مۇشۇ!

قىزىلبۇلاق بىلەن قورغان ئارىسى تۆت - بەش كىلومېتىر ھۆكۈمەت، ئارقا سەپ شۇ يەردە قالدى. پارتىزانلار

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۈچ يولغا بۆلۈنۈپ ھۇجۇمغا ماڭدى.

- بۈگۈن چوقۇم قورغاننى ئېلىش كېرەك! - دېدى ئابباسوف كوماندىرلارغا ئاخىرقى قېتىم، - دۈشمەن ياردەمگە

كېلىشتىن بۇرۇن چوقۇم ئالايلى!

- مەن بارمىسام قىيىن! - دېدى مۇختەر باي ئېتىغا سەكرەپ مىنىپ، ئۇنىڭ دۈمبىسىدە مىلتىق ستۋولى

پارقىرىدى.

مۇختەر باي سوپاخۇننىڭ كەينىدىن ئات چاپتۇرۇپ كېتىپ قالدى.

سوپاخۇن ئالدىن بىر قىسىم كۈچنى ھۇجۇمغا سالدى. قورغاندىكى دۈشمەن پۈتۈن دىققىتىنى ھۇجۇمغا

قاراتتى. سوپاخۇن سولدىن تاغقا يامىشىپ چىقىشقا باشلىدى ئۇنىڭ پارتىزانلىرى ئىچىدە مۇختەر بايىمۇ بار ئىدى.

سوپاخۇن كاتتا مەرگەن، ئۇ تاشنىڭ دالدىسىدا تۇرۇۋېلىپ قورغان ئىچىدە ھۆكۈمەنلا دۈشمەننى تىك چۈشۈرۈۋەردى.

ئۇنىڭ يېنىدا تۇرۇۋالغان مۇختەر باي ھەر قېتىم دۈشمەن يىقىلغاندا:

- ئوغۇل بالا، يارايىسەن! - دەپ ۋارقىرايتتى. ئۇ مەخسۇس سوپاخۇننىڭ زاپاس مىلتىقىغا ئوق سېلىپ بەردى.

قورغان دەرۋازىسى ئۈستىدىكى ئىگىز پوتەيدىن دۈشمەننىڭ ئىسنانكۇۋاي پىلىموتى تىنىمىسىز ئوق ئاتماقتا

ئىدى. ئۇدۇلدىن ھۇجۇم قىلغۇچىلار دۈشمەندىن بوش قالغان ئاكوپلارنى ئىگىلىدى، لېكىن سېپىلغا يېقىن

كېلەلمىدى. سوپاخۇن ئۇزۇن يىلىق جەڭچى كۆزى بىلەن دۈشمەنلەرنىڭ قورغان كەينىگە چىكىنىۋاتقىنىنى بايقاپ

قالدى. تۆۋەندىكىلەرگە خەۋەر قىلىش كىرەك ئىدى، ئۇ بەلگە ئوق ئاتتى خەۋەر بولمىدى. ئۇلار «دۈشمەن قاچتى!»

دەپ ۋارقىرىمۇ ئاڭلانمىدى. سوپاخۇن پىلىموت ئېتىلىۋاتقان تۆشۈككە قارىتىپ ئۈچ پاي ئوق ئېتىۋىدى، پىلىموت

توختىدى. مۇختەر باي خۇددى تاغدىن تاش غۇلغاندەك ۋاقىرىغىنىچە تۆۋەنگە يۈگۈردى:

- ھۇجۇم قىلايلى! دۈشمەن قاچتى!

ئۇنىڭ بوم ئاۋازى تاغلاردا ئەكس - سادا پەيدا قىلدى. «ھۇررا!» خۇددى تۇيۇقسىز ساي - سايىدىن كەلكۈن

كەلگەندەك كۈچلۈك سادا ياڭرىدى. پارتىزانلار سېپىل دەرۋازىسىغا يۈگۈردى. دەرۋازا ئولتۇرۇپلا ئېچىلدى. پارتىزانلار

سېپىل ئىچىگە تەرەپ - تەرەپتىن «ھۇررا» بىلەن بېسىپ كىردى.

سېپىل دەرۋازىسى ئۈستىدىكى پىلىموتچى قولىنى كۆرۈپ پارتىزانلارنىڭ ئالدىغا چىقتى. ئۇ گومىنداڭ ھەربىي

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مەكتىپىنى پۈتتۈرگەن ئىزۋوت كوماندىرى سۇلتان ئىسىملىك قازاق يىگىت ئىدى.

- گومىنداڭمۇ ئۇيغۇر، قازاقلار باركەنا! - دېدى مۇختەر باي ھىران بولۇپ، - خىتايچە ئىسمىڭ نىمە ھوي؟
- سۇ جاڭغا!

- ھازىردىن باشلاپ، سەن سۇلتانىيەك، تاشلا ئاۋۇ مايماق شەپكەڭنى!
- قازاق يىگىتنىڭ كىيىملىرى قان، ئېڭىكى كۆكرىپ قارىداپ كېتىپتۇ. سوپاخۇننىڭ ئوقى ئۇنىڭ ئېڭىكىگە
تىگىپ چىشلىرىنى چېقىۋەتكەنەن.

- بىزنى ئېتىشقا زورلىغان مۇشۇ سۇجاڭغا!
- ئاخشام تەسلىم بولايلى دېسەك بىزنى ئۇرۇپ!...
- گومىنداڭنىڭ گېنېرالى بولمەن دېگەن تېخى!...
- ۋۇي ئىت! - دېدى مۇختەر باي ۋە، - ئۇ - ئۇ!... دەپ توختاپ قالدى. لېكىن ئۇنىڭ يېرىم - ياتا سۆزىنى
گومىنداڭنىڭ ئۇيغۇر، قازاق ئەسكەرلىرى بۇيرۇق دەپ چۈشەندى - دە، سۇلتان ئىسىملىك قازاق يىگىتى
تەرەپ - تەرەپتىن مىللىتى پايىنكى بىلەن بېشىغا ئۇرۇپ، بىر دەمدىلا ئۆلتۈرۈپ قويۇشتى.
پارتىزانلار قورغاننى ئالدى، قوراللارنى يىغدى، ئەسەرلەرنى توپلىدى. پاكار - پاكار ئۆيلەرنى بىر - بىردىن
ئاختۇرۇپ چىقتى.

پارتىزانلار قورغانغا تولۇق كىرىپ بولدى. قازان قاينىتىپ، ئۇ يەردىكى ئۇن گۆشلەر بىلەن ئاشپەزلەر غىزا
ئېتىشتى.

ئىككى سائەتتىن كېيىن، قاراۋۇللار كۇچادىن كېلىۋاتقان دۈشمەن يېقىنلاشتى دەپ خەۋەر ئەكىردى.
- پاھ، ئىككى سائەت تەقدىرىمىزنى ئۆزگەرتىۋەتتى! - دېدى ئابباسوف ھاياجان بىلەن، - سوپاخۇنغا رەھمەت،
پەرزى يوغرا چىقتى، مانا قورغاننى تېز ئالغانىڭ پايدىسى!

- ماتۇەنجاڭ ئامېرىكا قوراللىرى بىلەن قوراللانغان بىر پۈلك ئەسكەر بىلەن كەپتۇ، مەن ئىككى يۈز نەپەر
پارتىزاننى تاللىۋالدىم، ئالدىنقى سەپكە ئۆزۈم بارىمەن! - دېدى سوپاخۇن. ئۇنىڭ كىيىملىرى لاي - توپا، چىرايى
ئۇيقۇسىزلىقتىن تاترىپ كەتكەنىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- سىز چارچاپ قالدىڭىز، ئىمىر ھاجى بارسۇن! - دېدى قاسىمجان قەمبىرى.

- ياق، مەن بارمىسام بولمايدۇ. بۇ بىر ھەل قىلغۇچ جەڭ!

- سوپاخۇن بارسۇن! - دېدى ئىسكەندەر ئەپەندى، - كۈچادىن كەلگەن 4 - ئاتلىق پولك شېڭ شىسەينىڭ

ئەسكەرلىرى، سوۋېت ئوفتسېرلىرى تەرىپىگەن. ئۇنىڭغا غوجانىياز ھاجىنىڭ ئىسكادېرون كوماندىرى بېرىپ تاقابىل تۇرمىسا بولمايدۇ!

ئۇنىڭ گېپىنى ھېچكىم يىرالمايدۇ. پارتىزانلار بۇ ئىسكەندەر ئىسىملىك ئادەمنى سوۋېت ۋەكىلى دەپ

چۈشىنىۋاتتى!

- سوپاخۇن ئۇكا، مېنى ئايرىپ قويغىنىڭىز نېمىسى ھوي! - دېدى مۇختەر باي روھسىزلىنىپ، - ئېيتىڭا، مەن

كىمدىن كەم ھوي؟

- ماقۇل، مېڭىڭ! - دېدى سوپاخۇن قورغاننى ئېلىشتا ياردىمى تەگكەن ئادەمنىڭ مۇرىسىگە قولىنى

قويۇپ، - قېنى كەتتۇق!

چەۋاندازلار ئاتلىرىنى ئويناقتىپ چىققاندا، قۇياشنىڭ ئاخىرقى نۇرلىرى تاغ چوققىلىرىدا قورام تاشلارنى

سۆيۈپ، شۇ كۈنلۈك ئىشنى ئاخىرلاشتۇرماقتا ئىدى. ئۇلار ئېغىزىدىن كەڭرى تۈزلەڭگە چىقتى ۋە تاغ باغرى بىلەن

دۈشمەن مىناتچىلىرىدىن ئېتىلغان ئوق ئاۋازلىرى گۈمبۇرلىگەن تەرەپكە قاراپ يۈرۈپ كەتتى. ئۇزۇن ئۆتمەيلا

پارتىزانلار تۆت - بەش كىلومېتىر كەڭلىككە تارقىلىپ، سوپاخۇن ئورۇنلاشتۇرغان ئابارۇنلاردىن ئورۇن ئېلىشتى.

دۈشمەن مىناتچىلىرى، بومبا ئاتار مىلتىقلىرىدىن گۈمبۇرلىشىپ ئوق ياغدۇرۇپ يېقىنلاپ كەلمەكتە. سوپاخۇن يېنىدىكى

چاتقال كەينىدە زوڭزىيىپ ئولتۇرغان مۇختەر بايغا پىچىرلىدى:

- دۈشمەن بىزدىن كۈچلۈك، ئادىمى كۆپ، قورالى خىل، سالىجىدەك يېپىشۋالىدىغان جا ھىللار بۇ. پەم

ئىشلەتمەسەك يېڭەلمەيمىز! بىر ئىزۋوت قىزىلبولاققا كەتتى، سول بېقىندىن ھۇجۇم قىلىدۇ.

- چېچىلىپ تەرەپ - تەرەپتىن ھۇجۇم قىلساق، بىزنى جىقكەن دەپ چۈشىنىپ ھۇدۇقىدۇ - دە!

- ھىم، مانا كەلدى، ئاتايلى!

ئىككى تەرەپتىن ئېتىلغان ئوق تاغ باغرىنى زىلزىلىگە كەلتۈردى. ئۇلار بىر - بىرىنى كۆرمەي ئېتىشماقتا ئىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مۇختەر باينىڭ يېنىدىلا مىنامبوت ئوقى پارتلىدى. مۇختەر باي ھۇدۇقۇپ سۇغا چۈشۈۋالدى، سوپاخۇن كۈلۈپ قويدى. ئۇ خۇددى ئوقنىڭ نەگە چۈشۈشىنى بىلىدىغاندەك خاتىرجەم ئىدى.

قاراڭغۇ چۈشتى، ئاسمان ئۇچار ئوتلار بىلەن تولدى. پارتىزانلار يېپىلىپ تەرەپ-تەرەپتىن ئاتماقتا قەيەردىن دۈشمەن ئوقى چىقسا شۇ يەرگە قارىتىپ ئاتماقتا. دۈشمەن بولسا ھەممە يىقىل-قايقارسىغىلا ئاتماقتا ئىدى. بىر دەمدىن كېيىنلا مۇختەر باي قورقمايدىغان، نېرىدىكى ئاتلانى يوقلىيالايدىغان بولۇپ قالدى. ئوقلار ئۇچماقتا، بىرمۇ ئادەم ئۆلگىنى يوق، خۇددى ئويۇن كۆرۈۋاتقاندا كىلا بۇ قىزىق مەزىرىدىن زوقلانماقتا ئىدى.

- دۈشمەن ئۆلگەنمىدۇ، سوپاخۇن!

- ئۇلار توپ-توپ مېڭىۋاتىدۇ، بەلكى خېلى ئۆلدى!

تاڭ-تۇڭ، تات-تات، گۈمباڭ، ۋىژ-ۋىژ!... خىلمۇخىل قورقۇنچىلۇق ئاۋازلار ئەمدى ۋەھىمىسىز بولۇپ قالدى. تۇن قاراڭغۇسىدا ھېچنىمىنى كۆرمەيلا ئاتقنى نېمىسى؟ سوقۇش دېگەنمۇ بىر ئويۇن ئىكەن، خۇددى پېرىدەك، ئوغلاق تارتقاندا، مۆكۈ-مۆكۈلەڭ ئوينىغاندەك... مۇختەر باي سوزۇلۇپ يېتىۋېلىپ ئۆزىچىلا كۈلۈپ قويدى...

ئېتىشىش كېچىچە توختىمىدى، نەلەددۇر ئادەملەر ۋارقىراشتى، ئاتلار كىشىنەشتى. قىقاس-چۇقان، ھۇررالار توۋلاندى. لېكىن مۇختەر باي ھېچنىمىنى كۆرمىدى. سوپاخۇن بەزىدە ئاتلىق، بەزىدە پىيادە ئۇياق-بۇياققا يۈگۈرەيتتى. ئۇزاق ئېتىشىش ئاخىر سۈسلىدى. تاڭ ئاتقاندا سوپاخۇن نەددىدۇر ئات چاپتۇرۇپ كەلدى:

- دۈشمەن قېچىپتۇ!- دەپ ۋارقىرىدى ئۇ خۇشال بولۇپ.

مۇختەر باي كېيىن بىلدى: دۈشمەن، دېھقانلاردىن ئاڭلىغان قورغان قولىدىن كەتتى، ئاقسۇدىن كەلگەن ئىككى روتا ئەسكەر تارمار بولدى، دېگەن خەۋەردىن قورقۇپتۇ. دۈشمەن يەنە قورغان لىھىنجاڭى سۈجۈننىڭ مۇزات دەرياسىغا ئۆزىنى ئاتقانلىقى، قورغاندىكى توقسان بىر نەپەر ئەسكەرنىڭ تەسلىم بولغانلىقى، ئاقسۇدىن كەلگەنلەرنىڭ تۇيۇقسىز زەربىگە ئۇچرىغانلىقى... ئوخشاش ئىشلارنى ئاڭلاپتۇ.

دۈشمەننىڭ يەتتە-سەككىزدەك جەستىدىن باشقا ھېچنىمە تېپىلمىدى. سوپاخۇن ئىمىر ھاجىنى بىر قىسىم پارتىزانلار بىلەن ئالدىنقى سەپتە قالدۇرۇپ، ئۆزى بىر قىسىم ئادەمنى باشلاپ قورغانغا قايتىپ كەلدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ھۆكۈمەت رەھبەرلىرى بىر ئىزۋوت پارتىزاننىڭ ھىمايىسىدە مۇزداۋان تەرەپتىكى يېڭىمەھەللە دېگەن يېزىغا چىكىنگەن، قورغان ئىككىنچى لىنىسى قىلىنغانىدى. ئىككىنچى لىنىيە مەسئۇلى ئابلەت داۋۇتقا سوپاخۇن دوكلات بېرىپ بولۇپ:

- كېچىچە ئۇخلىماي، ئاسمانغا قاراپ ئوق ساناپ چىقتۇق، - دەپ چاقچاق قىلدى.

قورغاندا تىنچ ھايات باشلاندى، غۇلجا يولى ئېچىلدى، پارتىزانلار ئەمدى خاتىرجەم، ھۆكۈمەت ۋەكىللىرىمۇ قورغانغا قايتىپ كەلدى. ئوتتۇرىسىدىن تاغ سۈيى ھەيۋەت بىلەن ئېقىپ ئۆتىدىغان قورغاندا يېڭى تارىخ يارىتىشقا ئاتلانغان ئەزىمەتلەرنىڭ كۈلكە - چاقچاق، ھەتتا ناخشىلىرى ئەۋجىگە چىقتى. غالبىلار توغرىسىدا ماختىنىپ ھېكايە ئېيتقۇچىلارنىڭ ئەڭ چوڭى مۇختەرباي ھېكايىگە قىزىقىدىغان پەرىخەگە تاش ئۈستىدە ئولتۇرۇۋېلىپ، توختىماي ھېكايە توقۇپ سۆزلىمەكتە ئىدى.

باش كۈز پەسلى - بۇ يەرگە كېلىۋاتقان قىش پەسلىنىڭ ئەلچىلىرى قىرو، ئاچچىق شامال ۋە دەرەخلەردىن تۆكۈلۈۋاتقان سېرىق يوپۇرماقلارنى ھەدىيە قىلغان. ئاخشام - ئەتىسى غول قورغۇدەك سوغۇق بولماقتا. پارتىزانلار چاپانلىرىنى يېپىنچاقلاپ، سەھەردە بۇرغۇنلۇق سۇ بويىدا راھەتلىنىپ يۈز - كۆزىنى يۇيۇشاتتى. قورغانغا گومىنداڭ ئەسكەرلىرى ئۇزۇن مۇددەتلىك مۇداپىئەگە تەييارلىنىپ، يېمەك - ئىچمەك، ئوق - دورىلارنى خېلى نۇرغۇن توپىلىغان. بىر يۈز يەتمىش دانە ھەرخىل مىلتىق، ئون سەككىز دانە پىلىموت، يىگىرمە دانە تاپانچا، بەش دانە بومبا ئاتار، بىر قانچە يەشەك ئوق، ئۈچ يۈز دانە گرانات، يۈز دانە قىلىچ، ئىككى يۈز ئون تۇياق ھەربىي ئات، يېتەرلىك بوغۇزلىرى ئولجا ئېلىندى. پارتىزانلار شۇنىڭ ئۈچۈن تاغ سۈيىدەك گۈرگۈرىمەكتە ئىدى، ئەسكەرلەرنىڭ توقسان بىر نەپىرى ئۇيغۇر، قازاق، قىرغىزلار ئىكەن. ئۇلارغا سۆزگە ئۇستا ئابدۇكېرىم ئابباسوف بىلەن دىنىي پەيلاسوپ داموللا رازىيوف بىر نەچچە قېتىم لېكسىيە قىلىۋىدى، ئۇلار قۇرئان تۇتۇپ قەسەم بېرىپ، گومىنداڭغا قارشى ئۇرۇشتا سوپاخۇن كوماندىرىدەك خىزمەت كۆرسىتىپ گۇناھىمىزنى يۇيىمىز دەپ ۋەدە بېرىشتى. ياقىنلىق ئىبراھىم ھاجى ئاقساقال ئوتتۇز نەپەر يىگىتنى پىدائىي قىلىپ تەشكىللەپ پارتىزانلارغا ئەكېلىپ بەردى. يۈزدىن كۆپ يېڭى جەڭچى كۆپەيدى، ئۇلارغا قورغاندا ھەربىي مەشىق ئېلىپ بېرىلدى. ئىبراھىم ھاجى ئۆز ئوغلنىڭ قولىدىن تۇتۇپ تۇرۇپ، خۇددى خەلىپىتىمگە تاپشۇرغاندەك:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- سۆڭىكى مېنىڭ، گۆشى سىلەرنىڭ، ئۆلسە شېھىت، قالسا غازى. زۇلۇمدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن، خەلق

ئۈستىدىكى قارا تاغنى ئاغدۇرۇش ئۈچۈن جىنىمىز پىدا! - دېدى ھاياجان بىلەن.

ھۆكۈمەت ۋەكىللىرى غەلبە ئەھۋالىدىن دوكلات تەييارلاپ، مۇزات يولى بىلەن غۇلجا شەھىرىگە

ئالاقىچىلەرنى ئەۋەتتى، دوكلات تەييارلاشتىن بۇرۇن، رەھبەرلەر سوقۇش جەريانىدىكى تەجرىبىلەرنى يەكۈنلىدى.

سوپاخۇننىڭ ھەربىي تاكتىكا ۋە ئىستراتېگىيە جەھەتتىكى ئارتۇقچىلىقلىرى بۇ خۇلاسەدە ئالاھىدە تەكىتلەندى.

جۇشقۇن، خۇشال، ئاۋازىمۇ ئالاھىدە ئېچىلىپ كەتكەن سوپاخۇن يېڭىدىن تەشكىل قىلىنغان ئىسكادىرون،

روتا، ئىزۋوتلارنى داغدۇغا بىلەن ئېلان قىلدى. ئۈچ ئىسكادىرون، بىر پىلىموت ئىسكادىرونى، بىر رازۋېد ئىزۋوتى،

بىر سۈۋەز ئىزۋوتى، بىر مىنامىيوتچى ئەدلىيە، ئارقا سەپ تەمىنات روتىسى، قوماندانلىق شتات، شتات باشلىقى

قاتارلىقلار ئېلان قىلىندى.

بىر ئىزۋوتتا يىگىرمە بەشتىن ئوتتۇز بەشكىچە پارتىزان بار، بىر روتىدا ئۈچ ئىزۋوت، ھەر بىر ئىسكادىروندا

ئىككى كوماندېر (بىرى باش، يەنە بىرى مۇئاۋىن) ئېلان قىلىندى گومىنداڭدىن ئەسەر چۈشكەن كوماندېرلارنىڭ

مەنسىپىمۇ ساقلاپ قېلىندى.

- مانا بۇ تارىخى بۇرۇش! - دېدى كومىسسار ئابدۇكېرىم ئابباسوف، - بىزنىڭ ئاساسىي قوشۇنىمىز گومىنداڭ

ئارمىيىسىدىن ئىسيان كۆتۈرۈپ ئۆتكەن سوپاخۇن باشلىق جەڭچىلەر، بىزگە ئەسكىرىي كۈچىمىز، قۇرال - ياراغىمىز

گومىنداڭ ئۆزى ئەكېلىپ بېرىۋاتىدۇ. بىز كۈنسىرى كۈچىيىۋاتىمىز. گومىنداڭ كۈنسىرى ئاجىزلاۋاتىدۇ. پۈتۈن

شىنجاڭدا گومىنداڭنىڭ گۈم بولىدىغان كۈنى يىراققا ئەمەس، يېقىنلا يەردە، قىش پەسلى يېتىپ كېلىشتىن بۇرۇن،

بىز شىنجاڭدىن گومىنداڭنى قوغلاپ چىقىرالايمىز. ھازىر جىياڭ جىيېشى جۇڭگو خەلقىنى بىخۇدلاشتۇرۇش ئۈچۈن

تىنچلىق تۈتەك پەردىسى تارتىپ، چوڭچىڭدا رەئىس ماۋ زېدۇڭ بىلەن كېلىشىم تۈزۈش ئۈچۈن سۆھبەت

ئۆتكۈزمەكتە. ئۇ كوممۇنىستىك پارتىيىگە، ئازاد رايۇنلارغا قارشى ئومۇميۈزلۈك قىرغىنچىلىق يۈرگۈزۈش ئۈچۈن تۈتەك

پەردە ئىچىدە تەييارلىق قىلىۋاتىدۇ. ۋەتىنىمىزدە ھازىر توقسان ئازاد رايۇن بار. بىز توقسان بىرىنچى ئازاد رايۇن.

بىز يېتىم ئەمەس، ئازاد رايون خەلقلىرى يۈز مىليوندىن كۆپ، ئازادلىق ئارمىيە بىر مىليوندىن جىق، خەلق

ئەسكەرلىرى ئىككى مىليوندىن جىق، بۇ چوڭ كۈچ بىزنى قوللايدۇ، ستالىن، سوۋېت خەلقى، سوۋېت قىزىل

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئارمىيىسى بىزنى قوللايدۇ. بىز ئاقسۇنى چوقۇم ئازاد قىلالايمىز. قەشقەر، يەككەن، خوتەنلەرگىچە بارالايمىز. خەلقىمىزنى مىللىي زۇلۇم، سىنىپىي زۇلۇم ۋە خورلۇق، نادانلىق، نامراتلىق ئازابلىرىدىن قۇتۇلدۇرۇپ، شىنجاڭدىكى ھەممە مىللەتلەرگە ھۆرلۈك، بەخت - سائادەت يارتىپ بېرەلەيمىز!

ھۆررا سادالىرى خانىتەڭرى چوققىسىنى ماكان قىلىشقان تاغ ۋە قەھرىتان ئەلچىسى بولغان ئۇلار قۇشلىرىنى چۆچۈتتى، قورغان ئىچىدە ھېچقاچان بۇنداق تەنتەنە، خۇشاللىق بۇلۇپ باققان ئەمەس! قورغاندىن يىگىرمىدەك ئەسكەر بىلەن قېچىپ، بەختى ئىسىملىك قىرغىزنىڭ ئۆيىگە بارغان ۋاڭ ليەنجاڭنى قوغلاپ ماڭغانلار ئىچىدە مۇختەر بايمۇ بار ئىدى. ئۇلار بېرىشتىن يېرىم سائەت ئىلگىرى، بەختى يىگىرمە چىرىكىنى ئاتلاندىرۇپ، ئۆزىمۇ بىللە قېچىپ كەتكەن. مۇختەر باي «مەن ئاقسۇغىچە قوغلاپ بېرىپ تۇتۇپ كېلىمەن!» دەپ ھۆركىرىگەندىمۇ رازۇپىدا ئىزۋوتىنىڭ كوماندىرى تېزەكقۇرە ئۇنى توسۇۋالغانىدى.

- تېزەكتۈرە توسىمىغان بولسا مەن ئۆزۈمنىڭ قانداق ئادەملىكىمنى كۆرسىتىپ قويايتتىم. يىگىرمە خىتاي بىلەن بىر خائىن قىرغىزنى تىرىك تۇتۇپ كېلەتتىم. مېنى خوتۇنلار دەيدى! مۇختەر باينىڭ بۇ گېپى ھەممە ئادەمنى كۈلدۈرۈۋەتتى. - ئاقسۇغا ھۇجۇم قىلغاندا ھۈنەر كۆرسىتىڭ ئەمەس!

- سېپىل دېگىنىڭگە ئۆگزىگە شوتا بىلەن چىققاندىكە چىقىپ كېتىمەن! - دېدى مۇختەر باي ھۆركىرەپ.

قورغاندا ئاقسۇ شەھىرىگە يۈرۈش قىلىش داغدۇغىسى بارلىققا كەلدى.

كەچقۇرۇن پارتىزانلار قورغاندىن چىقىپ كۈنپېتىشقا قاراپ يۈرۈش قىلدى. گويا راشىدىن غوجا باشچىلىقىدىكى خەلق قوزغىلاڭچىلىرىدەك، گويا سۇلتان سۇتۇق بۇغراخان قوشۇنلىرىدەك ھەيۋەتلىك، روھلۇق ۋە جۇشقۇن بىر قوشۇن تاغ باغرىدا چاڭ توزان كۆتۈرۈپ ئاقسۇغا ھۇجۇمغا ماڭماقتا ئىدى.

50

نۇرى كۈنلەرنى بۇيرۇق كۆتۈش، مەشىق قىلىش، بىرلىرىنى سېغىنىش ۋە ئۆتكەن ئىشلارنى ئەسلەش بىلەن ئۆتكۈزمەكتە. ماناس دەرياسىنىڭ غەربىي توغراقلىق، چۆل ۋە تاشلىق، جەنۇپتا تاغ، شىمالدا يەنسەخەي، ئورمانباغ. چەكسىز چۆللۈككە كۈز پەسلى ئاچچىق شامال، سېرىق ياپراقلىرىنى ھەدىيە قىلغان، بۇ سوۋغا ئۇلۇغ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئىشلارغا ئۆزلىرىنى بېغىشلىغانلار ئۈچۈن كۆڭۈلسىز خاتىرىلەرنىڭ گۇۋاھچىسى. 1945-يىلىنىڭ ئاخىرى بايرىقىمىز شىڭشىڭشياغا قانلىق «دېگەن سۆز ھەممە جەڭچىنىڭ ئىرادىسى ۋە ئادەت سۆزىگە ئايلانغانىدى. لېكىن مانا نۇرغۇن كۈنلەر ئۆتتى، بۇ جۇڭغار ۋادىسىدا مىلتىق ياكى «ھۇررا» ساداسى يوق، ئاسماندا قارغىلار توپ - توپ بۇلۇپ ئۇچماقتا، كولانغان ئاكوپ - گەمىلەردە قورۇق گەپتىن باشقا ھەرىكەت يوق، بۇخىل ھايات پىداكارلار ئۈچۈن ياردار بولغاندىمۇ بەتتەر ئازابلىق. ئىنسان ئۈچۈن مەقسىتىگە يېتەلمەسلىك ئازابىنىڭ مەنبەسى. ھاياتنى ئالقىنىغا ئېلىپ ئۇلۇغ ئىشلارغا ئاتلانغانلار ئۈچۈن ھەربىر قەدەم قىممەتلىك ھايات سەھىپىسى. بۇ سەھىپىلەرنىڭ جۇغلانمىسى ئۇنىڭ ھايات قامىسى. مەنىسىز ئۆتكەن كۈنلەر بۇ ھايات قامۇسىدىن يىرتىلىپ تاشلانغان بەتلەر... ئۇ خىيال بىلەن ئۈستى قۇمۇش ۋە توپا بىلەن يېپىلغان. شىرلداپ قۇم قويۇلۇپ تۇرىدىغان گەمىدىن يىراقلاپ يۇلغۇنلىققا كېلىپ يالغۇز ئولتۇردى - دە، ئىككى يانچۇقىدىن ئىككى پارچە خەت چىقىرىپ تىزىغا قويدى. ئۇنىڭ بىرى پەرىخەنىڭ ئاقسۇدىن يازغان قېلىن خېتى. بۇ خەت مۇز داۋانىنى بېسىپ ئۆتۈپ ئۇنىڭ قولىغا بۇرناكۇن تەگدى. يەنە بىرى غۇلجا شەھىرىدىن - زەيتۇنەدىن يېزىلغان خەت. ئىككى پارچە خەت ئۇنىڭ خىيال ئېكرانىدا ئىككى گۈزەل قىزنى پەيدا قىلدى. ئىككى جۈپ بىر - بىرىدىن قېلىشمايدىغان چىرايلىق كۆزلەر ئۇنىڭغا تىكىلگەن. بۇ كۆزلەردىن ياش - ياق، ياش ئەمەس، يالقۇن چاقنىماقتا. بۇ كۆزلەر قىزلارغا خاس مۇھەببەت ساپلىقىنى ئىزھار قىلماقتا، قىزلارغا خاس سادىقلىق، مەردلىك ۋە چەكسىز سېغىنىشنى بىر مۇڭلۇق ناخشا، تەسىرلىك داستان قىلىپ ئېيتىماقتا. بۇ كۆزلەر نۇرغا كېچە - كۈندۈز تەقەززالىق بىلەن تەلپۈرگەن ئىككى يۈرەكنىڭ ئەلچىسى، يىراقتا تۇرۇپ ئۆرتىنىۋاتقان ساپ قەلبىلەرنىڭ نالە - پەريادى...

يىگىرمە نەچچە يىللىق ھايات ئۇنىڭغا نىمىلەرنى تەقدىم قىلدى. نىمىلەرنى چۈشەندۈردى؟ ئۇ نىمىلەرگە تەشنا، نىمىلەردىن بىزار؟ ئۇ بىكار بولسلا مۇشۇ خىل سوئالغا جاۋاب ئىزدەيدىغان بولۇپ قالدى. مۇنۇ ئىككى پارچە خەتمۇ ئۇنىڭ ھايات يولىدا پەيدا بولغان ئىككى چوڭ سوئال، ئۇ بۇ سوئاللارغا جاۋاب بىرىشكە ئىلاجىسىز. ئىنساپ - ئەخلاق بىلەن ھېسىيات ئوتتۇرىسىدىكى كۈرەشتە قايسىسى غالىب چىقىشىمۇ ئۇنىڭ ئۈچۈن پاجىئە. ئىنساپ - ئەخلاق بىر خىل ئوڭايلىقچە ئۆزگىلى بولمايدىغان پولات ئارغامچا. ئۇ سىنىڭ پۇت - قولۇڭغا چۈشىدىكەن، سەن ئۇنىڭدىن ئوڭايلىقچە قۇتۇلالمايسەن. ھېسسىياتچۇ؟ ئۇ سىنىڭ ئەقلىڭ، ۋۇجۇدۇڭغا چۈشكەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئوت يالقۇنى. ئۇ تىنىمسىز ئۆرتەيدۇ، سېنى بېھۇش قىلىدۇ، مەست قىلىدۇ، ئارزۇ - تىلەكلىرىڭنى نابۇت قىلىدۇ، سەن ئۇنىڭ كۈچى بىلەن ئەخلاق - ئىنساپ كىشەنلىرىدىن تېنىڭنى قۇتۇلدۇرالايسەن...

ئۇ ئىككى خەتنى ئىككى قولىغا ئالدى. قايسىسىنى يۈرىكىگە تېگىشى، قايسىسىنى يەرگە تاشلاپ قويۇشى كېرەك. ئۇنىڭ ئىنساپ - ئەخلاقى پەرىخەنىڭ ئىسمىنى چىللايدۇ.

ئەمما ھېسپاتى زەيتۇنەگە تەلپۈنىدۇ. ئۇ «ئۇرۇش ۋە تىنچلىق» رومانىدىكى ساددا قىز ناتاشانىڭ ئورنىغا چۈشۈپ قالغانىدى. قىز: «نېمىشقا بىر ۋاقىتتا ئىككى يىگىتنى ياخشى كۆرگىلى بولمايدىكەن؟» دەپ نالە قىلغان. نۇرىنىڭ بۇ سۆزىنى تەكرارلىغۇسى كەلدى. ئۇ زەيتۇنەنىڭ خېتىنى چۆرۈۋېتىش ئۈچۈن قولىغا ئالدى. لېكىن خىيال ئېكرانىدا قاپقارا، نۇرلۇق كۆزلەردە غىلىدىرلاپ ياش پەيدا بولۇۋىدى، ئۇ دەرھال خەتنى تىزغا قويدى، ئۇ پەرىخەنىڭ خېتىنى ئاچتى، ئۇنىڭ بۇ خەتنى ئۈچىنچى قېتىم ئوقۇشى، خەت ئۇنىڭغا ئۇلۇغ ئىشقا ئاتلانغانلارنىڭ مۇشەققەتلىك تۇرمۇشىدىن ھېكايە سۆزلەيتى، نۇرى بۇ ھېكايىلەرگە تولمۇ قىزىقىدۇ، بىردىنلا ئۇنىڭ كۆڭلىدىن ئۆزىنىڭ تۇرمۇش توغرىسىدىكى سوئاللىرى غايىب بولدى - دە، شۇنچە قۇربانلارنى بەرگەن خەلق دۇچ كېلىۋاتقان ئىشلار توغرىسىدا يېڭى سوئاللار پەيدا بولدى.

ئۇ خەتنى تۆتىنچى قېتىم ئوقۇشقا باشلىدى...

پارتىزانلار 1945 - يىل 8 - ئاينىڭ 29 - كۈنى مۇزداۋان ئاستىدىكى قورغاندىن ئاقسۇغا قاراپ يولغا چىقتى. ئۇلار بوزدۇڭ يېزىسىنىڭ تىكەنقورۇق دېگەن قىشلىقىدا قوندى. ئۇ كېچە پەرىخە نېمىشقا ئۇخلىيالمىدى، شۇنچە جىق ئىتلار ھاۋشىپمۇ ياكى پارتىزانلار ئۇنىڭغا ئارام بەرمىدىمۇ 8 - ئاينىڭ 30 - كۈنى تۈزئۇۋات يېزىسىنىڭ قىچى دېگەن قىشلىقىدا قونغاندا ئۇ چۆچۈپ ئويغانغانىدى. مۇختەر باينىڭ يىرىك قوللىرى نېمىشقا قىزنىڭ پېشانىسىنى سىلىغاندۇر - ھە؟ جام دېگەن يەر چوڭ يېزا بولسا كېرەك. يولنىڭ ئىككى قاسنىقى ئادەم بىلەن تولغان، ئۇلار يىغا - زارە، دۇئا - تىلاۋەت قىلىۋاتىدۇ، پارتىزانلارنىڭ ئاتلىرىغا ئېسىلىپ، ئاتلار ئىزى چۈشكەن يەردىن توپا ئېلىپ پېشانىسىگە سۈرتۈۋاتىدۇ، سۆيۈپ تۇرۇپ يىغلاشقان بوۋاي - مومايلار جەڭچىلەرنىڭ بويۇنلىرىدىن ئاجرىمايۋاتىدۇ، قوغۇن - تاۋۇز، نان - توقاچ، تۇخۇم، قېتىق ئوخشاش يېزا يېمەكلىرى كۈچىنىڭ دوقمۇش - دوقمۇشلىرىغا دۆۋىلەنگەن، پارتىزانلار كاتتا مەھمان.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ئاياغ ئىزلىرىڭلاردىن گۈل ئۇنسۇن!

- ئىلى ئوغۇللىرى، ياشاپ كېتىڭلار!

- ھەزرىتى ئېلىنىڭ ئەۋلادلىرى ياشسۇن!

خەلقنىڭ ھۆرمىتى ئەلنىڭ ئارزۇسى جام يېزىسىدا ئەۋجىگە چىققان.

ئابداسوف ھەممە يەردە نۇتۇق سۆزلىمەكتە. ئادەملەر توپ - توپ بولۇپ پارتىزانلارغا ئەگىشىپ ماڭماقتا...

پارتىزانلار ئاخىر ئۈچ - تۆت كىلومىتىر يېقىن يەردىكى يالغۇز قارىغاش دېگەن يەرگە كەلگەندە، رازۋېدكىچىلار

خەۋەر ئەكەلدى : دۈشمەن كۈنئەھەرنىڭ ياربېشى دېگەن يېرىدە مۇداپىئە قىلىپ تۇرۇۋىتىپتۇ.

ئاقسۇغا قىلىنغان ھۇجۇم شۇ ياربېشىدىن باشلاندى. ئايروودروم، يار بېشىدا قاتتىق سوقۇش بولدى. شۇ كۈن

كەچ كىرگىچە قاتتىق ئېتىشش بولدى. «ھۇررا» ساداسى ئاقسۇ ئاسمىنىدا توختىماي گۈلدۈرمەدەك گۈلدۈرلەپ

تۇردى. دۈشمەن ئۈچ - تۆت سائەت قاتتىق سوقۇشۇپ يېڭىشەھەرگە قاراپ چېكىندى. پارتىزانلار 1945 - يىل

9 - ئاينىڭ 1 - كۈنى ئاقسۇ كۈنئەھەرنى ئىگىلىدى. پارتىزان ۋە خەلقنى تۆت كىشى قۇربان بولدى. پەرىخە

يىگىرىمدەك يىگىتنىڭ جاراھىتىنى تاڭدى. دۈشمەننىڭ يىگىرىمدەك ئادىمى ئۆلدى. پارتىزانلار زورايدى. دۈشمەن

قورقۇپ سېپىل ئىچىگە كىرىۋالدى. كېچىچە جەڭ بولدى، لېكىن سېپىلدىن كىرىش مۇمكىن بولمىدى 9 - ئاينىڭ

2 - كۈنى پارتىزانلار كۈنئەھەرگە قايتىپ كەلدى. ئۈچ كۈن ھېيتتا پارتىزانلار كۈنئەھەرنى مۇھاپىزەت قىلىپ

ھۇجۇم قىلماي جىم تۇردى، روزا ھېيت نامىزى داغدۇغىلىق ئۆتتى... ئابدۇكېرىم ئابداسوف، قاسىمجان قەمبىرى،

داموللا رازىيوللار نۇتۇق سۆزلىدى...

«نۇرى ئاكا! مەن سىزگە ئارىمىزدىكى ھېلىقىدەك ئىشلار توغرىسىدا سۆزلەشنى كەلگۈسىگە قالدۇردۇم. مېنىڭ

مىجەزىم ئۆزگەردى. مەن ھازىر قورقمايدىغان، چوڭ - چوڭ ئىشلارنى كۆپرەك ئويلايدىغان بولۇپ قالدىم،

خەلقىمىزنىڭ نېمىگە تەشنا ئىكەنلىكىنى بىلىمگەن بولمىسام، بەلكى ئۆزۈمنىڭ بەختىنىلا ئويلايدىغان ئاددى

پىكىرلىك پەرىخە بولۇپ قالغان بولار ئىدىم. لېكىن تەلەپلىك ئىكەنمەن، قارلىق تاغ چوققىلىرىدىن ئېشىپ جەڭ

مەيدانىغا كېلىش ماڭا نېسىپ بولمىتۇ. يالاڭ - يالڭاچ، ئاچ - زىرن خەلقنىڭ ئۆيلىرىدە قونۇش، ئۇلار بىلەن

سىردىشىش پۇرسىتىگە ئىگە بولمىمەن. ئۇلۇغ تەڭرىتېغى، ئۇلۇغ خەلق مىنى تەربىيلىدى. مەن ئۆلۈۋېلىشنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئويلىغان، ھازىر بۇ ئويلارمى يادىغا كەلسە نومۇستىن تولغىنىمەن، ھايات تولىمۇ قەدىرلىك ئىكەن، مەن ئەمدى چۈشىنىۋاتىمەن. ھاياتنى سۆيۈشۈم ئۇنىڭ قىممەتلىك بولغانلىقىدا. مەن بىكار بولساملا كىتاب ئوقۇيمەن. بۇ يەردە ئاجايىپ - ئاجايىپ ئادەملەر بىلەن تونۇشتۇم، ئۇلارنىڭ بىرى ئابدۇكېرىم ئابباسوف. ئۇ مەندىن خېلى چوڭ، لېكىن يىگىرمە تۆت ياشلىق يىگىت ماڭا خۇددى كىتابلاردىكى ئۇلۇغ ئادەملەردەك بىلىنىدۇ. ئۇ جىق سۆزلەيدۇ، لېكىن سۆزلىرى ئادەمنى بىزار قىلمايدۇ. ئۇ نەدە مۈشكۈلچىلىك بولسا شۇ يەرگە ئۆزىنى ئاتىدۇ. ئەڭ قىيىن ئىشلارغا ناھايتى تېز، ئۈنۈملۈك چارە تاپالايدۇ. ئۇ قاچان ئۇخلاپ، قاچان دەم ئالىدىكەن، تىنىمىز ئىشلەيدۇ. دائىم: «چاپا ئىچىدىن راھەت - خۇشاللىق تېپىشقا ئادەتلىنىش كېرەك» دەيدۇ... نۇرى ئاكا، مەن ھازىر بۇرۇنقى نازۇك مېجەز پەرىخە ئەمەس، بۇرۇن ئاپام بىلەن ھەدەم ئۈچۈن قىساس ئېلىشنىلا ئويلايتتىم. ھازىرچە **خەلقىمىزنىڭ تارتىۋاتقان زۇلۇم - جەبرىسىنى كۆپرەك ئويلايدىغان بولۇپ قالدىم**. يالڭاچ بالىلار، ئاقسۇ كۈنىشەھەردىكى تىلەمچىلەر، مۇساپىرلار، گومىنداڭ ئەسكەرلىرى ئاياغ ئاستى قىلغان ھەدەمگە ئوخشىغان يۈزلىگەن قىزلار، ئەڭ ئاخىرقى بىر پارچە نېنىنى گومىنداڭ ئەسكەرلىرى تارتىۋېلىپ ئاچلىقتىن بىر تېرە - بىر ئۈستىخان بولۇپ كۈچىلاردا ياتقان ئاياللار... خەلقىمىز تارتىۋاتقان زۇلۇمنى كۆرۈپ كېچىلىرى خىيال بىلەن ئۇخلىيالايدىغان بولۇپ قالدىم. روزى ھېيت نامىزىغا ئەرەنچە ياسىنىپ مەنمۇ باردىم، نامازدىن كېيىن نەچچە مىڭ كىشى مەسچىت ئالدىغا توپلاندى، ئابباسوف يالقۇنلۇق نۇتۇق سۆزلىدى:

- ھەممىمىز ئوخشاش ئىنسان، ھەممە مىللەتنى خۇدا ئوخشاش ياراتقان. گومىنداڭ بىزنى خەلق دەپ قارمايدۇ، بىر مىللەت دەپ قارمايدۇ، ئۇلارنىڭ نەزىرىدە بىز ئات - ئېشەك، ئىشنىڭ ئېغىرىنى، غىزانىڭ ئەڭ ناچىرىنى يەيدىغان قارا قۇل، بىزنىڭ كۈچىمىز بىلەن گومىنداڭ ئەمەلدارلىرى بېيىغان، سەمرىگەن، كۈچەيگەن. بىر ئەمەلدار كۈچىدىن ئۆتكەندە، پۈتۈن ئاقسۇ خەلقى يەرگە باش قويۇپ تۇرسىمۇ ئۇ بىزدىن رازى بولمايدۇ، بىزنىڭ خورلۇقىمىز، ئاياغ ئاستى بولغىنىمىز چېكىگە يەتتى. بىز ئاخىر ھايات قېلىش ئۈچۈن، ئىنسانىي ھوقۇق ئۈچۈن قولىمىزغا قورال ئېلىپ زالىم ھۆكۈمەتكە قارشى چىقتۇق بۇ زالىم گومىنداڭ ھۆكۈمىتىگە قارشى قورال ئېلىپ ئىنقىلابقا ئاتلانغانلار يالغۇز بىزلا ئەمەس، پۈتۈن جۇڭگو ئەمگەكچىلىرى، ئىشچىلار، دېھقانلار، زىيالىيلار ۋە ئىلغار بايلارمۇ قوزغالدى. گومىنداڭ ھۆكۈمىتى چوقۇم ئاغدۇرۇلىدۇ، بىز بۇ ھۆكۈمەت بولمىسىمۇ ياشىيالايمىز. مانا شۇ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تاپتا ئاقسۇ كۈنئەھەردە گومىنداڭ يوق، ھەممە ئادەم خۇشال. شەھەر بىزنىڭ، بىز شەھىرىمىزنىڭ خوجىسى، ئىسكىلاتلاردىكى ئاشلىق، ئامباردىكى بايلىقلار ھەممىسى بىزنىڭ. ئاشلىقلارنى خەلقلەرگە تارقىتىپ بېرىمىز. خەلق ئۆزىگە ئۆزى خوجا بولۇپ، ئۆزلىرى يارىتىدىغان ئادەملەرنى ھاكىم قىلىپ سايلايدۇ، ياشسۇن خەلق، ياشسۇن ھۆرلۈك، ياشسۇن غالىب، قەھرىمان پارتىزانلار!

كۆزلىرىمىزدىن تاراملاپ ياشلار قۇيۇلدى. خەلقنىڭ خۇشاللىقىنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرۈشتىن ئۇلۇغ بەخت بولمىسا كېرەك! بىر موماي مېنى چىڭ قۇچاقلاپ بۇقۇلداپ يىغلاپ: «ئارمىنىم يوق، بۇ كۈننى كۆردۈم، ئېرىم تۈرىدە ل. مۇتەللىپلەر بىلەن بىللە ئىدى. ئوغۇللىرىم تاغ ئاتلاپ غۇلجىغا قېچىپ كەتكەن...» دېگەن گەپلەرنى قىلدى، رابىخان ئابىستەيدەك ئاياللار نېمانچە كۆپ، مېنىڭ ئاپامدەك ئاياللار نېمانچە كۆپ ھە؟ بەخت كىمگە لازىم ئەمەس، ئانىلار كۆز يېشى قىلمايدىغان جەمئىيەتمۇ بولارمۇ؟ بىزنىڭ ئىنقىلابىمىز غەلىبە قىلسا شۇنداق جەمئىيەت قۇرالايمىزمۇ - ھە؟ ئىسكەندەر ئەپەندى ئىسىملىك بىر سوۋېتلىك رۇس بار، ئۇ ماڭا بۆلەكچىلا يېقىنچىلىق قىلىدۇ. ئۇ دائىملا سوۋېت ئىتتىپاقى يېڭى قۇرۇلغاندا ئوتتۇرا ئاسىيادا ئەڭ مەدەنىيلىك مىللەت ئۇيغۇرلار بىلەن تاتارلار ئىدى. «تۈركىستان جۇمھۇرىيىتى» قۇرۇلغاندا، ئاساسىي رەھبەرلىرى ئابدۇللا روزى باقىيوفتەك ئۇيغۇرلار ئىدى دەيدۇ. مەن ئىككى مەدەنىيلىك مىللەتتىن تۇغۇلغانىكەنمەن. مەن ئۆزۈمنى ئەمدى بۇرۇنقىدەك يېتىم، ھىمايىسىز ھېسابلىمايمەن. نەگىلا بارسام ئانام، دادام، قېرىنداشلىرىم باركەن. نۇرى ئاكا، مەن راستتىنلا ھېلىقى يىغلاڭغۇ پەرىخە ئەمەسمەن. بىر قېتىم ئەرەنچە كىيىنىپ پارتىزانلار بىلەن جەڭگىمۇ كىردىم، مىلتىق ئېتىش، گىرانات تاشلاشلارنى يېڭى ئەسكەرلەر بىلەن بىللە بايدا، قورغاندا مەشىق قىلدىم. قولۇمدا بەشئاتار مىلتىقىمۇ بار، مەن ھەم سىستىرا، ھەم پارتىزان. ئۆز قولۇم بىلەن دۈشمەنلەرنى ئۆلتۈرسەم دىگەن ئارمىنىم بار. ئەتە بۇ ئارمىنىم ئەمەلگە ئاشارمىكەن. تۈنۈگۈن دۈشمەنلەرنى قوغلاپ يېڭىشەھەر سېپىلىغا كىرگۈزۈۋەتتۇق. سېپىل ئېگىز، قېلىن ئىكەن، بولمىسا يېڭىشەھەرمۇ ئازاد بولاتتى.

تۈنۈگۈن ئۈچ ئۇيغۇر يىگىتتى تۇتۇۋالدى. سېپىل ئىچىدىن چىققان ئىشپيونلار ئىكەن. ئوتۇنچى بولۇۋېلىپ جۇل - جۇل كىيىم بىلەن كىرگەنىكەن. خەلق بۇ گومىنداڭ ئەسكەرلىرىنى تونۇۋېلىپ تۇتۇپ بەردى. ئابباسوف ئۇلارنى سوراق قىلدى. ئۇلارغا گومىنداڭ چوڭ ئەمەل، پۇل ۋەدە قىتۇ. ئۇلارغا ئۆلۈم جازاسى بېرىپ شەھەر

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئوتتۇرىسىدا ئاتتۇق. باشقا ئىشپيونلار كۆرۈپ سېپىل ئىچىگە قېچىپ كىرىپ كىتىپتۇ. بىر نەچچە ئايال ئىشپيونمۇ تۇتۇلدى. ئۇلارنى بىزگە ئەسەر چۈشكەن گومىنداڭ ئەسكەرلىرى تونۇۋېلىپ يۇيۇپ بەردى. ھازىر بۇ يەردە نىجات كۆرسىتىپ پارتىزان بولۇش ھەممە ئادەمنىڭ ئارزۇسى بولۇپ قالدى. تونۇگۈن نەچچە مىڭ ئادەم قوللىرىغا كالتەك - توقماق ئېلىپ يېڭىشەھەرگە ھۇجۇم قىلغىلى ماڭغانىكەن. گومىنداڭ سېپىل ئۈستىگە پىلىموت، مىلىتىلار بىلەن قوراللانغان ئەسكەرلەرنى قويۇۋەتتى. قولىدا تۆمۈرنىڭ سۇنۇقى يوق خەلقنى قىرۋىتىشى تۇرغانلا گەپ. ھېلىمۇ ياخشى، داموللا رازىيوف كۆرۈپ قېلىپ توسۇۋاپتۇ. بولمىسا گومىنداڭ كۈنشەھەر سوقۇشىدا ئۆلگەن يەنە لىيەنجاڭ ۋە يىگىرمە نەچچە ئەسكىرى ئۈچۈن قىساس ئالالماي تۇرغاندا، ئاچچىقنى خەلقىتىن چىقىرىۋالاتتىكەن.

- بارىكالا! - دېدى قاسىمجان ئاكا نامايىشچى خەلققە سۆزلەپ، - بىر يەڭدىن قول، بىر ياقىدىن باش چىقىرىپ ئۇيۇشساق گومىنداڭنى چوقۇم يوقىتالايمىز. ھازىر مانا ئونسۇ «كۈنشەھەر» سىلەرنىڭ، ھېيتتىن كىيىن يېڭىشەھەرمۇ سىلەرنىڭ بولىدۇ. ھىمىتىڭلارغا بارىكالا!

- ھۇررا! - دەپ كالتەكلىرىنى ھاۋادا پۇلاڭلىتىپ ۋارقىراشتى نامايىشچىلار. داموللا رازىيوفمۇ قالتىس سۆزلىدى. شۇ كۈن قاسىمجان قەمبىرى سوپاخۇن ئاكىنى سەھنىگە ئاچچىق ۋاقىتلىق ھۆكۈمەتنىڭ بۇيرۇقىنى ئوقۇپ :
- مۇز داۋان قورغىنىنى ئىشغال قىلىشتا كۆرسەتكەن خىزمىتى ئۈچۈن كاپىتان سوپاخۇنغا پودپولىكوۋنىڭ ئۇنۋانى بېرىلسۇن! - دەپ ئېلان قىلدى ۋە مەيدىسىگە ئوردىن تاقىدى. ئۇنى باشلىقلار بىرمۇبىر قۇچاقلاپ تەبرىكلىدى. مەنمۇ ئاشۇنداق ئوردىن ئېلىشقا نەقەدەر تەقەززا ھە - !

كەپتەرلىك، يار بېشى دېگەن يەرلەردە، يېڭىشەھەرنىڭ يوللىرىدا، بىزنىڭ پارتىزانلىرىمىز ئىككى كۈندىن بېرى ھۇجۇمغا چىقىدىغان دۈشمەننى ساقلاپ تۇرۇۋاتىدۇ. بىز مۇداپىئەدە. 9 - ئاينىڭ 2 - كۈنى ئاقسۇ يېڭىشەھەردىكى ئاتلىق 5 - پولك ئۇچتۇرپاندىن ياردەمگە كەلگەن ئۈچ يۈزدەك ئەسكەر بىلەن بىرلىشىپ بىزگە ھۇجۇم قىلدى. بىزنىڭ پارتىزانلىرىمىز دۈشمەننىڭ جاجىسىنى بەردى. مەنمۇ مۇختەر باي چوڭ دادامنىڭ يېنىدا تۇرۇپ تازا ئاتتىم. سەھەردە باشلانغان جەڭ چۈشكىچە داۋاملاشتى. دۈشمەنلەر تازىمۇ جىق ئۆلدى. بىز تازا دالدا جايلارغا ئورۇنلىشۇالغاچقا كۆپ چىقىم تارتىمدۇق. بۇ مېنىڭ تۇنجى قېتىم جەڭ مەيدانىدا رەسمىي جەڭچى بولۇپ ئوق ئېتىشىم. ئالدىمىزدا خەلق ياسىغان تاش بېلىنداز تېمى بىزگە دالدا. دۈشمەن ئاتىدۇ تاشقا، بىزلەر ئاتىمىز

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

باشقا. كۈل رەڭ كىيىملىك بىرى ئاپتومات بىلەن دەرەخ دالدىسىدىن چىقىپ ئالدىغا يۈگۈرۈشكە، مەن ئۇنىڭ كۆكرىكىنى چەنگە ئېلىپ تەپكىنى باستىم. ئۆيەردىن بىر مېتىردەك قاڭقىپ بېرىپ نېرىغا - ئېرىق قىرىغا ئوڭدا چۈشتى. مۇختەر چوڭ دادام قاقاقلاپ كۈلۈپ مېنىڭ قوللىرىمغا سۆيۈپ كەتتى.

دۈشمەننىڭ 1 - سېپى تارمار بولدى. كەينىدىن 2 - سەپ ھۇجۇم قىلىپ كەلدى. بىز يېقىن كەلگەندە ئاتىمىز دەپ بۇيرۇق كۈتۈپ تۇردۇق. دۈشمەن يېقىنلاپ كەلدى. ئۇلارنىڭ باشلىقى ساپ ئۇيغۇر تىلىدا: - بىز ئۇيغۇر، ئاتماڭلار، ئەل بولىمىز! - دەپ مىلتىقىنى ئىككى قولى بىلەن كۆتۈردى. ئەسكەرلىرىمۇ شۇنداق قىلدى.

- ئاتماڭلار! - دەپ بۇيرۇق بەردى ئابباسوف ئارقا سەپتە تۇرۇپ ۋارقىراپ.

- ياق، ياق! - دېدى سوپاخۇن پولكوۋنىڭ تەتۈرىچە. شۇ بىر سېكۇنتلۇق ۋاقىت ئىچىدە دۈشمەنلەر بىردىنلا غالجىرلىق بىلەن ئوق ياغدۇردى. بىزنىڭ نۇرغۇن تەجرىبىسىز پارتىزانلىرىمىز دۈشمەنگە ئىشىنىپ ئۆرە تۇرۇپ چاۋاك چالماقچى بولغىنىدا دۈشمەن ئوقىدا يىقىلدى. بىز ئاباروندىن ئىلاجىسىز چېكىندۇق. ئىست مۇختەرگام، ئىست چوڭ دادام: «ئەل بولدى!» دەپ ۋارقىراپ ئورنىدىن تۇرۇۋىدى، ئۇنىڭ كۆكرىكىگە ئوق تەگدى.

- ئۇ... ئۇ... ئۇ... بى... بى...! - دېدى ئۇ سەنتۈرۈلۈپ دۇدۇقلىغىنىچە ئوڭدا يىقىلدى. ئۇ شېھىت بولدى. مەن ئۇنىڭ ئۈستىگە ئىختىيارسىز ئۆزۈمنى تاشلاپ ھۆڭرەپ يىغلىدىم. ئابباسوف نەدىندۇر ئۆمىلەپ كېلىپ ئۇنىڭ بېشىنى قۇچىقىغا ئېلىپ بۇقۇلداپ يىغلاپ كەتتى. بۇ چاغدا قۇچاقلاشما جەڭ بولۇۋاتاتتى. ئۇيغۇرلار بىلەن ئۇيغۇرلار قۇچاقلاشما جەڭ قىلماقتا، بىز زالىم ھۆكۈمەتنى ئاغدۇرۇش ئۈچۈن، ئۇلار بۇ ھۆكۈمەتنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن! مەن ئۆمرۈمدە بۇنداق مەنزىرىنى كۆرمىگەن. ئەتراپ جەسەت بىلەن تولدى. دۈشمەنمۇ، بىزنىڭكىلەرمۇ جىق قىرىلدى. تۇنىياز ئىسىملىك ئاقسۇلۇق يىگىت بار ئىدى. ئۇستا ناخشىچى، دۇتارچى ئىدى. ئۇنىڭ نەيزىسى دۈشمەننىڭ كۆكرىكىگە، دۈشمەننىڭ نەيزىسى ئۇنىڭ كۆكرىكىگە سانجىلىپ ھەر ئىككىلىسى ئۆلدى. ئۇلارنىڭ ھەر ئىككىلىسى ئۇيغۇر بالىلىرى. مەن ھاياتىمدا ئۇ كۈنىدەك جىق ياش تۆكىمىگەنمەن. بىزدىن بۇ كۈنىدەك جىق ئادەم ئۆلمىگەن، بۇ بىزنىڭ مەغلۇبىيىتىمىز، بىچارە ئابباسوف تولىمۇ ئازابلاندى.

- بۇ قان قەرز مېنىڭ بويىنۇمدا! - دېدى ئۇ قۇربان بولغانلارنىڭ نامىزىنى چۈشۈرگەندە بۇقۇلداپ يىغلاپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تۇرۇپ، - مېنىڭ خاتا بۇيرۇقۇم شۇنچە قېرىندىشىمنىڭ بېشىغا چىقتى!

- بۇ مېنىڭ قوماندانلىقتىكى خاتالىقىم! - دېدى سوپاخۇن ئاكىمۇ يىغلاپ تۇرۇپ، - كومىسسارنى ئالدىنقى

سەپكە ئەكەلمەسلىكىم كېرەك ئىدى.

مۇختەر باي چوڭ دادامنىڭ ئوغلىمۇ قۇربان بولدى. يىگىرمە بىر ياشلىق ئوغلىنى چوڭ دادام ئەجەب ياخشى

كۆرەتتى. مەنمۇ ئۇنىڭغا ئامراق ئىدىم!... ھەي ئىست، ھەي ئىست!...

- قېرىندىشىم! - ھۆڭگىرەپ يىغلىدى نۇرى خەتنى مېچىقلاپ تۇتۇپ، - چوڭ دادا! قانلار بىكار كەتمەس

ئىلاھىم! بىزنىڭ تۇخۇمىمىزدىنلا تۆت ئادەم قۇربان بولدى. ياپىياش ئۆكىلىرىم، قەدىرلىك چوڭ دادام!

بۇ ئۇنىڭ ئادەم يوق يەردە ئۈچىنچى قېتىم ھۆڭگىرەپ يىغلىشى ئىدى. ئۇ يېشىنى سۈرتۈپ ئاسمانغا قارىدى.

كۈن ئولتۇرۇشقا ئاز قالغان، يەنە بىر كۈن ئۆتتى، ھۇجۇمغا بۇيرۇق يوق. مانا كۈز پەسلىنىڭ ئاچچىق شامىلى

ھۇۋلاشقا باشلىدى. ئۇنىڭ يېنىدا سېرىق ياپراقلار شىلدىرلىماقتا. نەندۇر مىزگان چېلىماقتا. يىراقتا ئاتلار

كىشىنىمەكتە، ئۇ كۈنچىقىشقا قارىدى. تۇمان ئىچىدە قالغان شەرىقتە نىمىلەر بولۇۋاتىدىكىن، نىمىلەر بولىدىكىن.

ھازىر دۇنيادا مىللىتى ئاۋازى توختىدى. گومىنداڭ - جياڭ جىيېشى ھۆكۈمىتىلا ئۇرۇشقا جىددىي تەييارلىق قىلماقتا،

سوۋېت ئىتتىپاقى گومىنداڭ بىلەن كېلىشىم تۈزۈپ ئىمزامۇ قويۇشتى شىنجاڭدا بولۇۋاتقان بۇيۇقلۇققا قانداق مۇئامىلە

قىلاركىن بۇ گېنېراللىسىمۇس ستالىن. تۆكۈلگەن قانلار، قۇربانلار بىكارغا كېتەرمۇ؟ يەنە شۇ گومىنداڭنىڭ تۆمۈر

تاپىنى بۇ سانسىزلىغان قۇربانلارنىڭ زېمىنىغا ھۆكۈمران بولارمۇ؟...

ئۇ ئەخمەتچان قاسىمى بىلەن يېقىندا كۆرۈشكەن. ئەخمەتچان ئەپەندى ئۇنىڭدىن مۇختەر باينى

سورىغانىدى. ھەي ئىست، ھەي ئىست!...

ئۇ پەرىخەنىڭ خېتىنى يەنە ئوقۇشقا باشلىدى...

»... ئاقسۇ پارتىزانلىرى بىر قېتىملىق ئوڭۇشسىزلىقتىن كىيىن قايتىدىن ھوشيارلاشقان. قورغان ناۋادا

دۈشمەننىڭ قولىغا چۈشۈپ قالسا (ئۇ يەردە ھېچقانچە كۈچ قالمىغان) شىمال بىلەن بولغان ئالاقە ئۈزۈلۈپ قالدۇ.

ياردەم كەلمەسە يېڭىشەھەرنى ئالماق قېيىن ئىكەنلىكى ئېنىق بولدى. دۈشمەن پارتىزانلارنىڭ ئەمەلىي كۈچىنى

بىلىۋالغان. زور قوشۇن يۆتكەپ ئۇلارنى تەلتۆكۈس يوقىتىش ئۈچۈن ھۇجۇمغا ئۆتۈش مۇمكىن. شۇنىڭ ئۈچۈن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قورشاۋدا قالماسلىق، شىمالدىن كىلىدىغان ياردەم توسۇلۇپ قالماسلىق، پارتىزانلارنى رەتلەپ، يېڭى ھۇجۇمغا تەييارلاش ئۈچۈن كۈنئەھەردىن قورغانغا چىكىنىش ئۇلارنىڭ قارارىغا ئايلاندى. ئۇلار جامدا بىر كېچە قونۇپ، ئەتىسى قورغانغا قايتىپ كەلدى.

ئوتتۇرىسىدىن مۇزات دەرياسى ئېقىپ ئۆتىدىغان، ئېغىزلىرى تاش سېپىل بىلەن قورشالغان قورغان يەنە جانلاندى. تاغ باغرى پارتىزان ئاتلىرى بىلەن تولدى. پارتىزانلار قورغاندا ئۆز ئىشلىرى بىلەن بولۇشتى. بىر قىسىم يارىدارلار غۇلجىغا يوللاندى. قىير ئېغىزى، باي، ياقىرىق ۋە كۈنئەھەردە بولغان ئۇرۇشلار پارتىزانلارغا نۇرغۇن خاتىرىلەرنى قالدۇردى. پارتىزانلار مۇختەر باي توغرىسىدا تولىمۇ جىق ھېكايىلەرنى سۆزلەشتى. غۇلجىدىن مۇنرىدىن غوجا، كارىلوف، كۈشتوف، ئالىكسى، شادىيوف، دورجىلار رەھبەرلىك قىلغان ئىسكادرونىلار ياردەمگە كەلدى. كېيىن يەنە پودپولكوۋنىڭ ئۇنۋانى بار دىنىسكوف باشلىغان سوۋېت قىزىل ئارمىيە ئوفتسېرلىرىمۇ كەلدى. ئەسكەر كۆپەيدى، كوماندىرلارمۇ جىقلىدى. ھەربىي مەشىق، باي تەرەپكە كۇچا يولىنى تۇسۇش كۈچەيتىلدى. - بىز 2 - دۇنيا ئۇرۇشىغا قاتناشقان. سىلەردەك قۇچاقلاشما جەڭ بولمىغان. بىز دۈشمەننى كۆرمىي ئاتىمىز، زەمبىرەك، مىنامىيوت، سامالىوتلار نەچچە مىڭلاپ ھۇجۇمغا ئۆتدۇ، پىيادە قىسىملار بىر يەرنى ئىگىلىسە، بىز يازغاندا ئۇيەردە سىنارەتلەردىن پەيدا بولغان ئازگاللار ئۆلۈكلەر بىلەن تولغان بولىدۇ، - دەپ ھېكايە سۆزلەيدۇ رۇس ئوفتسېرلىرى.

9 - ئاينىڭ 11 - كۈنى ئاقىياز، تەلەمەت داۋانلىرىدىن ئېشىپ، باي ناھىيىسى ئارقىلىق ناسروف ۋە ئېلىخان تۆرەمنىڭ ئىككىنچى ئوغلى ئارسلانخان باشلىغان ئىككى دېۋىزىيون يېتىپ كەلدى. قۇشۇن زورايدى، ئاقسۇغا ھۇجۇم قىلىدىغان كۈچ ئۇلغايدى، 9 - ئاينىڭ 12 - كۈنى ئاقسۇغا ئىككىنچى قېتىم ھۇجۇم قىلىش ئۈچۈن پارتىزان يۈرۈشى يەنە باشلاندى. يەنە شۇ تۇنۇش يېزىلار، تاغ باغرى، چەكسىز ئېتىزلار، پۇراقلىق باغلار، ئانا زېمىن باغرىدىن ئۆنۈپ چىققان گىياھ - تەك شۇ يەرگە مەڭگۈلۈك باغلانغان، ئۈمىدى تولىمۇ ئاددىي، ئارزۇسى ئۆزىگىمۇ ئانچە ئېنىق ئەمەس دېھقانلار ۋە ئۇلارنىڭ توپىدا ئېغىناپ چوڭ يېلىڭ - يالىڭاچ بالىرى، كۆكرەكلىرىنى ئېچىپ بالا ئېمىتىۋاتقان، چاچلىرى چۇۋۇلغان دېھقان خۇتۇننىڭ كۈلكە بىلەن پەيدا بولغان قورۇقلىرى...»

... خەتتىن پەيدا بولغان تەسەۋۋۇرنى شېئىرىي ھېسپاتقا باي يىگىت قەلبىنى كۆتۈرۈپ تۇرغان قارلىق

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

چوققىلاردىن تەڭرىتاغنىڭ جەنۇبىغا ئېلىپ كەتتى. نۇرى خۇددى بىر سىرلىق كىتابقا بېرىلگەندەك خەتتىن بېشىنى كۆتۈرەلمەي قالدى بېشىنى كۆتۈرەلمەي قالدى. ئۇ كۆڭلىدە ياش قىزنىڭ قەلبىگە ھەيران قالدى. كۆپ ۋاقتىنى سالاۋيان يېزىقىدا، لاتىن ۋە ئەرەب يېزىقلىرىدا نەشر قىلىنغان كىتابلارغا بېرىپ، كىتابتىن ھۇزۇر ئېلىشنى ياشلىق ھاياتىنىڭ مۇھىم مەزمۇنى قىلىۋاتقان پەرىخەنىڭ كۈندىلىك خاتىرىسىنىڭ بۇ كۆچۈرمىسى ئۇلۇغ ئىشقا بەل باغلىغانلار ئۈچۈن مەدھىيىنامە ۋە بىر ھايات داستانى بۇلۇپ تۇيۇلماقتا ئىدى.

«... نۇرى ئاكا، ئابدۇكېرەم ئابباسوف ئاكام مېنىڭ بۇ خاتىرىمگە تولىمۇ قىزىقدۇ. ھەر كۈنكى خاتىرىمنى ھەركۈنى ئوقۇيدۇ، خاتالىرىنى تۈزىتىدۇ، بەزى يەرلەرگە قوشۇپمۇ قويىدۇ، تۆۋەندىكى خاتىرى ئۇ كىشىنىڭ ئۆز قەلىمى بىلەن يازغانلىرى: گومىنداڭ ۋەكىللىرى، ۋالىي، ئالتە نەپەر دىنىي زات، ئۈچ نەپەر يەرلىك ئەمەلدار، بىز تەرەپ قاسىمجان قەمبىرى، مەن - ئابباسوف، داموللا رازىبوف، ئاقسۇ كونا شەھەرنىڭ بىز سايلىغان ھاكىمى شېرىپ قازىيىھاجىلار بىر دېھقان ھويلىسىدا سۆھبەتلەشتۈق. پاھ، ئۇلارنىڭ گېپىنىڭ چوڭلۇقىنى تېخى، ۋالىي شۇنداق دېدى:

- قورال تاپشۇرۇپ تەسلىم بولساڭلار، ھۆكۈمەت سىلەرنى كەچۈرۈم قىلىدۇ، سىلەر بىر دېگەن چۈمۈلە، جۇڭخۇا مىنگو، گومىنداڭ پارتىيىسى بىر كاتتا يىل، چۈمۈلە بىلەن پىلنىڭ ئېلىشىشىنى نېمىدىن دېرەك بېرىدۇ، بۇسلىرىگە چۈشنىشلىك !

- ئۆلۈك پىل ! - دېدىم ئاچچىقىمدا ئورنۇمدىن تۇرۇپ، - شىخودا، جىڭدا قانچە ئۆلۈكلىكلەر قالدى. غۇلجىدا نەچچە كۈن بەرداشلىق بېرىلىدىغانلار؟ چۆچەك ۋالىيىسى ئەسكەرلىرىنى باشلاپ نېمىشقا سوۋېت ئىتتىپاقى چېگراسىغا قېچىپ كىرىۋالدى، سىلەرگە بىرلا يول قالدى، قورال تاپشۇرۇپ تەسلىم بولۇڭلار، بولمىسا سىلەرنى كۈتۈۋالغىنى ئۆلۈم!

بىزگە دوكلات قىلغۇچى ئەترەت باشلىقلىرى ھېلىدىن - ھېلىغا كىرىپ:

- پىلىموت ئىسكاندىرونى يېتىپ كەلدۇق !

- ئاتلىق 3 - ئىسكاندىرونى دېگەن يەرگە ئۇرۇنلاشتى !

- سېپىلغا ھۇجۇم قىلىش تەييارلىقى تاماملاندى !

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ئاتلىق پولك بۇيرۇق كۈتىدۇ! - دەپ دوكلات بېرىپ تۇردى، ھەربىر دوكلاتنى ئاڭلىغاندا، گومىنداڭ ۋەكىللىرى ئالاقىزادە بۇلۇشاتتى، بولۇپمۇ ئاقسۇ ۋالىيسى ياۋروپاچە ياسىنىپ، جىياڭ جىشېدەك كىچىككەنە بۇرۇت قويۇۋالغان ئادەم ئولتۇرالمىي قېلىۋاتاتتى.

- ۋالىي جانابلىرى ! - دېدىم مەن ئۇنىڭغا تىكىلىپ قاراپ، - مېنى تۇنۇغانسىز، سىزگە تەرجىمان بولغانمەن، سىز ئىلىغا ۋالىي بولغاندا، مەن ۋالىي مەھكىمىسىنىڭ تەرجىمانى ئىدىم، بالا - چاقىڭىز ھازىرمۇ غۇلجىدا، ئۇلار سالامەت، ئۇلار سىزنىڭ تېزىرەك ھەقىقەتنى تۇنۇپ تەسلىم بولۇشىڭىزنى كۈتمەكتە، تەسلىم بولۇپ قورال تاپشۇرۇڭلار، سىلەرنى قارشى ئالىمىز !

- ئافەيى، ئافەيى!... - دېدى ۋالىي پېشانە تەرىنى سۈرتۈپ، - نامىڭىز تونۇش، ئابباسوف ئەپەندى... قېنى... قېنى... بار مەسلىھەت... قايتىپ بېرىپ مەسلىھەتلىشەيلى!...

بىزنىڭ قۇراللىق پارتىزانلار ئۇلارنى يېڭىشەھەر دەرۋازىسىغىچە ئۇزىتىپ قويدى.

ئۇلار كەتكەندىن كېيىن مەن سوپاخۇننى ماختاپ كۈلدۈم :

- ئورۇنلاشتۇرغان دوكلاتچىلىرىڭىز كاتتا رول ئوينىدى. ئۇلار ھۇدۇقۇپ تىتىرىشىپ كەتتى!

- جەڭ، توققۇزى رەڭ! - قاسىمجان قەمبىرنىڭ بۇ سۆزى بىلەن ھەممىمىز قاتتىق كۈلۈشتۈق.

قۇراللىق پارتىزانلار بىز ھۆكۈمەت باشلىقلىرىنى ئارقا سەپ بىلەن بىللە كۈنشەھەرگە ئەكىرىپ قويدى. بىز

چىكىنگەندىن كېيىن، كۈنشەھەردە نۇت - نۇت بولۇپ بىر نەچچە ئادەمنى تۇتۇپ كىتىپتۇ. بىر نەچچە ئادەمنى

ئۆلتۈرۈپتۇ...»

.. نۇرى بىر ئۇلۇغ - كىچىك تىنۇپلىپ پەرىخەنىڭ خاتىرىسىنى ئوقۇشنى داۋاملاشتۇردى.

« ئاقسۇ يېڭىشەھەرگە مانا ئىككى كۈندىن بىرى قاتتىق ھۇجۇم باشلاندى. قەشقەر دەرۋازىسى ئوچۇقكەن،

بۇ دۈشمەننىڭ قېچىش يولى، سېپىل ئۈچ تەرەپ - شىمال، شەرق، غەرب تەرەپلەردىن قورشالغان، سېپىل ئۈستىدە

بىرى كۆرۈنسە بىرى، ئۇنى كۆرۈنسە ئۇنى دومىلاپ تۇرغاچقا، دۈشمەن تولىمۇ غالىپلاشقان. سېپىلدىن چىققان

ئىشپيونلار تۇتۇلۇپ تۇرماقتا، ئۇلارنىڭ دېيىشىچە، بىز ھۇجۇم قىلغان دۈشمەنلەر سىياسىي مەھبۇسلارنى

ئۆلتۈرۈۋەتكەن. ل، مۇتەللىپ قۇربان بولغانمىدۇر - ھە! كېچىچە ئازاپ بىلەن ئۇخلىيالمىدىم. نۇرى ئاكا، شۇنداق

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بولغان بولسا بىز ئېسىل شائىرىمىزدىن ئايرىلىپ قالدۇقۇ!

مۇنۇ مىسىرالارنى بۇ يەردىكى ياشلاردىن كۆچۈرۈۋالدىم، بۇ مىسىرالار بۇيەردە ئادەملەرگە يادقا ئىكەن:

تېڭىرقايمەن دوستلار، تىلەيمەن ئالىي تىلەكلەرنى،

چۈشۈرمەيمەن كۈرەشكە دەپ تۈرگەن بۇ بىلەكلەرنى.

مەرد باغۋەن غازاڭ قىلماس ۋاقتىڭىزنى باغنى،

تەربىيىسىز سولدۇرۇپ گۈل - چېچەكلەرنى

خىيالىم تەپۈنۈپ تۇرغان بىر سەبىي بالا،

ئېمىش ئۈچۈن قەدىردان ئارىدىكى قوش ئەمچەكلەرنى!

كۆزلىرىمدىن ئازابلىق ياشلار تۆكۈلمەكتە، ئۇ بىزگە نەقەدەر تەقەززا ئىكەن - ھە؟ قەدىردان ئانا ھېساپلانغان

بىز نېمىشقا ئۇنى قۇتقۇزۇۋالمايمىز. ۋالىينى تۇتۇۋېلىپ ئۇنىڭغا تېگىشش لازىم ئىدىغۇ؟ ل. مۇتەللىپنى قايتا

تىرىلدۈرۈۋالغىلى بولمايدۇ. ئىست، ئىست!...

يىگىرمە - ئۆتۈز شوتا ياسالدى، سېپىل تېگى كولاندى. لېكىن پارتىلىتىدىغان دورا تېخى غۇلجىدىن

كەلمەيۋاتىدۇ. سېپىلغا شوتا بىلەن يامىشىپ چىققان تۆت يىگىت خۇشال بولۇپ كېتىپ «ھۇررا!» ۋارقىراپ قويۇپ

ئاشكارىلىنىپ قالدى، ئۇلار قۇچاقلاشما جەڭ قىلىپ قۇربان بولدىمەن ئۇلار ئۈچۈنمۇ يىغلىدىم، رۇس قىزى نىنانى

چىڭ قۇچاقلاپ قاتتىق يىغلىدىم، ئۇلارنىڭ يىگىرمە نەچچە ياشلىق ھاياتى «ھۇررا» توۋلاش بىلەنلا ئاخىرلاشتى.

سوپاخۇن ئاكا قانچىلىك ئازابلانغاندۇ - ھە! ئۇنىڭ شوتا بىلەن ياماشقۇچىلىرى نەچچە قېتىم سېپىلغا چىققان

بولسىمۇ، قۇربان بولۇشتىن باشقىغا ئېرىشەلمىدى. نېمىشقا كاتىۋىشالرىمىز، مىنامىيوت، زەمبىرەكلىرىمىز يوق.

ئامېرىكا ياپونىيىنىڭ ناگاساكى، خىروسىما ئاراللىرىغا ئاتوم بومبىسى تاشلاپ، ياپونلارنى تەسلىم بولۇشقا قىستىدى.

ھازىر دېگەن قورال دەۋرى ئەمەسمۇ؟ نېمىشقا سوۋېت ئىتتىپاقى بىزگە خىل قورال، ئايروپىلان ياردەم قىلمايدۇ،

بىزگە يىگىرىمدەك ئۇقتىسىزنى ئەۋەتتى. ئۇلاردا گەپتىن باشقا ھېچنەمە يوق، ئېزىلگەن مىللەتلەرنى گەپ بىلەنلا

قوللامدىكىنتاڭ، بۇ سوۋېت ھۆكۈمىتى ياكى بىزنىڭ غەلبە قازىنىشىمىزنى خالىمامدىكىنتاڭ؟ ئاپام رەھىمىتى:

تاتارلار بىلەن ئۇيغۇرلارنى ستالىن يامان كۆرىدۇ، نېمىشقا دەمىسنا؟ نېمىشقا بولاتتى، بىز دېگەن مەدەنىيەتلىك،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

دەيتتى. مەدەنىيەتلىك بولسا نېمىشقا يامان كۆرىدۇ، دەپ ئاپامنىڭ گېپىگە ئىشەنمەيتتىم. مانا ھازىر ئاپامنىڭ گېپى يادىمغا يېتىپ، ئۆزۈمدىن نۇرغۇن سوئاللارنى سورايدىغان بولۇپ قالدىم، سېپىل پارتلىتىدىغان دورا دېگەن قانچىلىك نېمە ئۇ؟ شۇ دورا بولسلا سېپىل پارتلاپ يېڭىشەھەرگە ھۇجۇم قىلىشقا يول ئېچىلاتتى. تۇتۇلغان ئىشپيوننىڭ دېيىشىچە، يېڭىشەھەردىكى دۈشمەنلەر قېچىشقا جىددىي تەييارلىنىۋېتىپتۇ، قەشقەر تەرەپكە قاچارمىش. بىرلا پارتلاش ئاۋازى ئاڭلانسا قۇيرۇقنى خادا قىلارمىش. نەچچە كۈن بولدى بىر خىللا ئېتىشىش، مىلتىق، پىلىموت ئاۋازى، ھۇررا ساداسى، سىگنال ئاۋازىغا تەقەززا بىز، قاچانغىچە قورشاپ ياتىمىز، قەشقەر، خوتەنلەرگە قاچان يۈرۈش قىلىمىز - ھە؟ مەخسۇم، ئىمىن، ئېلى، دىلىكەش (قىرغىز)، سۈەن (موڭغۇل) ئىسىملىك يىگىتلەر بىلەن تۇنۇش ئىدىم. ئۇلار يارلانغاندا مەن يارىسىنى تاڭغانىدىم، ئارزۇلىرى چوڭ يىگىتلەر ئىدى. سېپىلدا مەشئەل ئۆچۈپتەكەن، ئۇلار شوتا بىلەن سېپىلغا چىقىپ كەينىدىكىلەر چىقىشنى كۈتمەيلا (بەلكى ئۇنتۇغان) ھۇررا توۋلاپ غەلىبىلىرىنى جاكارلىغان چېغى، دۈشمەن تۇيۇپ قالدى، ئۇلار سانى جىق دۈشمەن بىلەن ئېلىشىپ قۇربان بولدى، بىرى ناخشىچى، بىرى قوبۇزچى، بىرى بېيىتچى ئىدىغۇ، ئۇلار غەلىبىگە، غەلىبە تەنتەنىسىگە نەقەدەر تەقەززا ئىدى - ھە؟ پۈتۈن خەلقىمىز غەلىبىگە تەقەززا، ئەركىنلىك، ھۆرلۈك، ئىنسانلارچە ياشاش ھوقۇقى ئۇلارنىڭ ئارزۇسى، خەلقنىڭ ئارزۇسىغا نېمىشقا سەل قارايدىغاندۇ بۇ سوۋېت ھۆكۈمىتى؟ ھەيرانمەن، نۇرى ئاكا، بۇ يەرگە كەلگەن سوۋېت ئوفىتسېرلىرى ھەممىدىن ئۈستۈن. ھەممە ئىشنى شۇلار بەلگىلەيدۇ، شۇلارنىڭ دېگىنى دېگەن. سۇقۇشنى بىز قىلىمىز، قۇربان بولىدىغانلارمۇ بىز، ئەمما بىزنى ئۇلار باشقۇرىدۇ، سىلەردىمۇ شۇنداقمۇ - ھە...؟»

نۇرى يەنە ئۇلۇغ - كىچىك تىنىپ خۇرسىنىپ قويدى.

«مانا، يىگىرمە كۈندەك بولدى، ھېچقانداق ئىلگىرىلەش يوق، كۈندىلا ھۇجۇم، ئاتىمىز، ۋارقىرايمىز،

لېكىن جايىمىزدىن مىدىرلىمايمىز، كۈننەھەر ئۈستىدە دۈشمەن ئايروپىلانى پەيدا بولدى، پارتىزانلار ئىككى پاراشوتنى قولغا چۈشۈرۈپتۇ، ئوق - دورا، نۇرغۇن پۇل ۋە بىر پارچە خەت بارئىكەن، پۇلنى ئوفىتسېر - جەڭچىلەرگە تارقىتىپ بەردى (كوماندېر ئىسكادرونىلارغا بىر يۈز ئەللىك سومدىن، كوماندېر ئىزۋوتلارغا يۈز سومدىن، جەڭچىلەرگە ئەللىك سومدىن)، خەتنى ئابباسوف باشلىقلارغا ئوقۇپ بەردى: «شمالىي شىنجاڭدا ئۇرۇش

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

توختىدى، بىز گاڭگىراپ قالدۇق، سىلەرگە ياردەم قىلىمىز، ئۆزۈڭلارنى قاتتىق مۇداپىئە قىلىڭلار، ئامال تېپىپ ئاخىرىغىچە چىداڭلار، جاۋ تۇۋەنجاڭ، خۇش خەۋەر، ئىلى ئوغرىلىرى كېلىشىم قىلىشقا كۆنۈپتۇ، سىلەردىمۇ ئاز كۈندە ئۆزگىرىش بولىدۇ، باندىتلار چېكىنىشى مۇمكىن!» بىزمۇ گاڭگىراپ قالدۇق، يېرىم يولدا چېكىنىپ قالساق، مىڭلىغان - ئون مىڭلىغان ئارزۇلار ئۆلگەن بولمامدۇ؟ تارتقان جاپالار، تۆكۈلگەن قانلار، شۇنچە قۇربانلار بىكار بولمامدۇ - ھە؟ قاسىمجان ئاكا، ئابدۇكېرىم ئاكىلار خېلىغىچە جىمىپ قېلىشتى.

- ياق، بۇ دۈشمەننىڭ ھىيلىسى! - دېدى قاسىمجان ئاكا.

- چۇڭچىڭدا بىتىم تۈزۈلدى. ماۋ زېدۇڭ بىلەن جىياڭجىيىشى كۆرۈشتى. سوۋېت باش ئەلچىسى پېتروفىمۇ چۇڭچىڭغا بېرىپ بىتىمنى تەبرىكلىدى. سوۋېت ھۆكۈمىتى بىزنىمۇ بىتىمگە دەۋەت قىلىشى تۇرغانلا گەپ! - دېدى ئابباسوف، - بۇ كۈن كەلگۈچە بىز بايرىقىمىزنى شىڭشىڭشياغا قادىۋالغان بولساق ياخشى بولاتتى. ھازىر بەك بالدۇر، بەك بالدۇر!

ئۇنىڭ چىرايى غەمكىن، ئۆڭگەن، ئاۋازى تىترەك، نالە ئارلاش ئاڭلاندى.

بىز نېمىنى كۈتۈۋاتىمىز، بىزنى نېمىلەر كۈتۈۋاتىدۇ؟ نۇرى ئاكا، مەن سىزنى غەلبە شادلىقى ۋۇجۇدىمىزدا گۈلخان پەيدا قىلغان بىرپەيتتە كۆرۈشنى ئارزۇ قىلاتتىم. ئېيتىڭا، بىزنىڭ ئوتتۇرىمىزدىكى قېرىنداشلىقتىن ھالقىپ ئۆتەلمىگەن دوستلۇق ھېسسىياتىمىزنىڭ ئاقسۇ يېڭىشەھەر سېپىلىدەك توسۇققا كېلىپتۇختاپ قالغىنىغا ئۆكۈنەمسىز؟ مەن ئۆكۈنەيمەن. ئۇ ئىش بىزنىڭ - ئىرادىمىزگە باغلىق ئەمەس، گويا ئاقسۇ يېڭىشەھەردىن چېكىنىش بىزنىڭ ئارزۇ - ئۈمۈدلىرىمىزگە بېقىنمىغاندەك، نۇرى ئاكا، مەن سىزگە بەخت تىلەيمەن. مەن ئارىمىزدا پەيدا بولغان يىمىرىلمەس سېپىلنى پارتىلىتىدىغان پارتىلىتىش دورىسىنىڭ بىر يەردىن كېلىشىنى ھەرگىز ئارزۇ قىلمايمەن. بۇ ھەرگىزمۇ سىزگە بولغان ھېسسىياتىمىزنىڭ ئۆزگەرگەنلىكىدىن ئەمەس. بەلكى سىزنى ھەدەم سەيخە بىلەن تالاشقان چاغلاردىكىنىمۇ قاتتىقراق ياخشى كۆرگەنلىكىمىزدىن تىنىمىمىز ئېقۇۋاتقان كۆز ياشلىرىم سىزگە شۇنى تەلەپ قىلىپ ئۆتۈرىدۇ: مېنى ئويلىماڭ، مەن سىزگە ئۆمۈرلۈك ھەمراھ بولالمايمەن. مەن سىزگە ئۆمۈر بويى كۆيىمەن، ئۆمۈر بويى سىزدىن قاقىمەن! بۇنداق قارارغا كەلمەك قانچىلىك ئازاب، قانچىلىك قىيىن - ھە؟ لېكىن مەن شۇنداق قىلماي تۇرالمايمەن، شۇنداق قىلىشلا مېنىڭ ۋىجدانى بۇرچۇم. ئارىمىزغا ھېچكىم كىرگىنى يوق، مەن ھېچكىمدىن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئاغرىنمايمەن، ھېچكىمگە نەپرەتلەنمەيمەن. تەقدىرىم شۇكەن بىز تەقدىرىمىزنى باشقىلارنىڭ بەلگىلەپ بېرىشىگە كۆنۈپ قالغان خەلقكەنمىز، مەن شۇ ئەۋلادلارنىڭ پۇشتى، قانۇن بولۇپ شەكىللەنۋاتقان تەقدىر - پىشانە ئەقىدىسى مېنى ياشاش ئۈچۈن گۈزەل ئارزۇلاردىن ۋاز كېچىشكە قىستىدى. بۇ مېنىڭ ئاخىرقى خېتىم، مېنى كەچۈرۈڭ، نۇرى ئاكا!

.. ھېلىقى سەپەرلىرىمىز، يېزىلار، دەريا بويى، بۈك ئورمانلىق باغ، قاش دەرياسىنىڭ بويىدىكى چادىرتال دېگەن يەردىكى قارغايلىقلار دائىم چۈشۈمگە كىردۇ. مەن شېرىن چۈش، تاتلىق ئەسلىمىللىرىم بىلەنمۇ بەختلىك بولالايمەن!...

ئۇنىڭ كۆز چاناقلىرى ياشقا تولدى، يۈرىكى ئېچىشتى، گېلىدىن بىر يوشۇرۇن قول بوغقاندىكى دىمى سىقىلدى. ئۇ جەنۇبقا - قارلىق چوققىلارغا قارىدى. ئۇنىڭ ۋارقىرىغۇسى، شۇ ياققا قاراپ يۈگۈرگۈسى كەلدى. مېنىڭ ھېسسىياتىمنى چۈشەنگىنى ئۈچۈنمۇ ياكى باشقا ئېيتقىلى بولمايدىغان ئالاھىدە سەۋەب بارمۇ؟ نېمىشقا پەرىخە ئۆزىنى قاقچۇرۇش يولىنى تاللىۋالدى. خۇددى مەن زەيتۇنەدىن ئۆزۈمنى قاچ ۋرۇش يولىنى تاللىۋالغانىمىدەكلا!...

ئۇ زەيتۇنەنىڭ خېتىنى قولغا ئالدى، ئۇ گويا بىر پارچە چوغىنى تۇتۇۋالغاندەك ئەندىكىتى، ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا ئىنسانىيەت ھېسسىياتىنىڭ غەدىقلىغۇچىسى بولغان گۈزەل قىز چىرايى كېلىش بىلەن، دەرھال زەيتۇنەنىڭ خاسلىقى شەكىللەندى؛ سۈتتەك ئاق يۈزى، يوغان، قاپقارا كۆزلىرىنى تېخىمۇ كۆركەملەشتۈرۈپ تۇرىدىغان تال - تال، ئۇزۇن، قويۇق كىرىپىكلىرى، كىشىنى ئىختىيارسىز ئۆزىگە تارتىدىغان تولۇمۇ چىرايلىق لەۋلىرىنىڭ كۈلۈمسىرەشلىرى، كۈلۈمسىرەش بىلەن بىللە پەيدا بولىدىغان كۆزلىرىنىڭ خۇمارلىشىشى، مەڭزىدىكى زىناقلىرى، سەدەپتەك چىشلىرى....

نۇرى قانداق قىلىپ بۇ قىز بىلەن شۇنچە يېقىن، شۇنچە خۇمار تۇتقۇدەك ئېجىللىشىپ قالغىنى بىلمەيدۇ، ئۇ قىز ئۈچۈن ئۇنچىلىك ھەرىكەتمۇ قىلغان ئەمەس، ئۆز ئەۋزەللىكلىرىنى كۆرسىتىشكە تىرىشقانمۇ ئەمەس، قىزغا ياقىدىغان ئالاھىدە خۇسۇسىيەتلىرىنى ياساپ چىقىپ، ئۆزىنىڭ نازۇك يۈرەك سىرلىرىنى ئاشكارىلىغانمۇ ئەمەس، ئۇ شۇنچە تەبىئىي، شۇنچە سالماق بىلەن ئۆزىدە نېمىلەر بار بولغان بولسا شۇنى كۆرسەتتى، تەبىئەت ئۆزىگە بەرگەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ھەممە نېمىنى ئۇنىڭدىن يوشۇرمىدى. ئۇ گەپدانلىق ياكى نومۇسچانلىق ياسالمايلىقى بىلەن ئۆز ئەيىبلىرىنى يوشۇرۇپمۇ ئولتۇرمىدى، ھەتتا بەزىدە قوپال گەپمۇ قىلدى، چاقچاقلىرى تاپتىن چىققان چاغلارمۇ بولدى. ئۇ ئۆزىنىڭ ئۇ قىزغا نېپىلىرى ياراپ قالغىنىنى ئويلاپمۇ باقمىدى، زەيتۇنەنىڭ ئەتراپىدا پەرۋانە بولۇپ يۈرگەن شۇنچە يىگىتلەر؛ باي بالىلىرى، «مەن» دەپ يۈرگەن ئەمەل ئىگىلىرىنىڭ ھەممىگە قولى يېتىدىغان بللىلىرى، گۈزەللىكى بىلەن، ياسانچۇقلۇقى بىلەن تىلغا ئېلىنغان يىگىتلەرنىڭ ھەممىسىنى ھەيران قالدۇرۇپ، گۈزەل باي قىزنىڭ نۇرىغا كۆڭۈل بېرىشنى زادىلا ئويلىمىدى، ئۇ مۇھەببەتكە باشتا بېپەرۋا، ھەتتا سوغۇق مۇئامىلە قىلدى، قىزنى ئازاپلاش ئۈچۈن، قىز قەلبىدىكى يالقۇننى كۈچەيتىش ئۈچۈن ئەمەس، ئۇ ئۆزىنى بۇ مۈشكۈلچىلىك سەۋداسىدىن ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن شۇنداق قىلدى، لېكىن ھايات بۇ «پولات تاياق»نى ئەگدى. ئىنسان تەلپىنىڭ قانۇنىيىتى ئۇنى يۇمشاتتى. ئۇ ئاخىر قىزغا يوشۇرغىلى بولمايدىغان كۆڭۈل سىرىنى ئىختىيارسىز ئاشكارلاپ قويدى. بىر كۈنى كومپارتىيە ئولتۇرۇشىدىن يېنىپ، قىزنى نوۋىگورد كوچىلىرىدا سەيلە قىلدۇرۇپ ئۇزۇتۇپ مېڭىپ، نومۇسچان ئاي پەيدا قىلغان غۇۋا ئالا كۆلەڭگە ئاستىدا قىزنىڭ ئوتلۇق كۆزلىرىگە تىكىلىپ تۇرۇپ:

- نېمە ئۈچۈن، نېمە مېگە، ئېيتىڭا؟ - دېدى،

قىز خۇددى شۇ سوئالغا تەشەننە دەرهاللا:

- بىلىمەيمەن، ھەممە نېمىڭىز مەن ئۈچۈن قىممەتلىك! - دېدى يەرگە قاراپ.

ئۇ قىزنى باغرىغا بېسىپ چاچلىرىنى پۇرغاندا، ئۆزىنى بالىلىقىدا تەسەۋۋۇر قىلغان جەننەتتە ھېس قىلدى. يىگىتلىك غۇرۇر ئۇنى گويا تەرىشكە ئېلىپ چىقتى. شەھەر يىگىتلىرى بۇنى كۆرگەن بولسا، شۇ كېچە بەلكى نەچچە يۈز يىگىت ئۇخلىمىغان، نەچچىلىرى كۆز يېشى قىلغان، نەچچىلىرى مەست بولۇۋېلىپ، بۇ دۇن يانى قانغۇچە تىللىغان بولار ئىدى. ئەپسۇس ئۇلارنى ھېچكىم كۆرمىدى. ئۇ كېچە نۇرىنىڭ قەلبىدە ھاياتنىڭ ئەڭ لەززەتلىك، ئەڭ مەنىلىك ۋە ئەڭ قىممەتلىك خاتىرىلىرىنى قالدۇردى... ئۇ شۇ چاغدىن باشلاپ مۇھەببەت سەپىرىنىڭ مۈشكۈل قەدىمىگە ئاياغ باستى؛ قىز ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا ياندى، خىيالىنى تامام ئىگىلىدى. گويا ئۆز سايىسىدەك كۈندۈزلىرى ھەممە يەردە، كېچىلىرى ئۈزۈلمەس شېرىن چۈشتەك ئۇنىڭ خىيال ئېكرانىدا بىللە بولدى، لېكىن ئۇ ئىرادە ۋە ئەخلاق - ئىنساپ كۈچى بىلەن ۋۇجۇدىدىكى بۇ يالقۇننى ئۆچۈرەلگەن چاغلارمۇ بولدى؛ ئۇ ئۆزىلا ئەمەس، باشقا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بىرنى، يەنى ئۆزىگە تۇنجى مۇھەببىتى بىلەن بېرىلگەن پەرىخەنى بەختلىك قىلىش ئىرادىسىگە كەلگەن كۈنلىرىدە باي قىزىنى ئۇنتۇش، ئۇنىڭدىن ئۆزىنى قاقۇرۇش ئۈچۈنمۇ نۇرغۇن ھەرىكەت قىلدى. شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ جىڭ سوقۇشتىن كېيىن قىزدىن ئۆزىنى قاقۇردى. مانا شۇ كۈنلەردىمۇ ئۇ قىزنى ئۇنتۇش كويىدا، لېكىن مانا مۇنۇ خەت قولغا تەگكەندە، ئۇ ئىختىيارسىز چوغ تۇتۇلغاندەك ئەندىكتى، رېئاللىقى، بولۇپمۇ ئۆز ھېسسىياتى پەيدا قىلغان، قەلبىگە تامغا بولۇپ بېسىلغان رېئاللىقنى ئىنكار قىلماق بەكمۇ تەس ئىكەنلىكىنى ئۇ چۈشەندى، ئىقرار قىلدى. ئۇ تىترەپ تۇرغان بارماقلىرى بىلەن خەتنى ئاچتى؛

«سىز بىلەن كۆرۈشمىگىلى ئۈچ ئاي بويۇمۇ. بىلەمسىز، ئۈچ ئاي دېگەن توقسان كۈن - توقسان كېچىنى خىيال، سېغىنىش، چالا ئۇخلاپ جۈيۈلۈپ ئويغىنىش بىلەن ئۆتكۈزۈش قانچىلىك ئازابلىق! بۇ خېتىم تاتيانانىڭ ئۈنپىگىگە يازغان خېتى ئەمەس، بۇ خېتىم ئاننا كارىننانىڭ ۋورونىسكىگە بولغان تەقەززالىقىمۇ ئەمەس، مەن مېنى قىيناۋاتقان بىر رەھىمسىز كۈچنى ئەيىبلەپ، قورسىقىمنى بوشاتماقچىمۇ ئەمەسمەن. مەن ئۆزۈمنى، قەلبىمنى ئىپادىلەشكە ئاجىزمەن. مەن پەقەت ياشلىق خاتىرىلىرىمدە مەن ئۈچۈن ھاياتتا يول ئىزدىشىمگە ئەڭ چوڭ مەدەت بەرگەن بىر دوستۇمغا ئۆزۈمنىڭ خىيال ۋە ئارزۇلىرىمنى بايان قىلماقچىمەن، خالاس.

نۇرى، سىز مەن دىن مەقسەتلىك ھالدا ئۆزىڭىزنى قاقۇرۇپ، ئىككىلىك خەت يېزىشقىمۇ ۋاقىت ئاجراتىمىدىڭىز، سىزنىڭ ئەس - يادىڭىز ئۇرۇشتا، غەلىبىدە. بۇ ماڭا چۈشىنىشلىك، لېكىن ئۇرۇش، جەمئىيەت ئۆزگۈرۈشى، دۇنيانىڭ يېڭىلىنىشى بىزنىڭ ئىرادىمىزگە باغلىق ئەمەس، كېيىن پۇشايمان قىلىدىغان ئىش بولۇپ قالمىسا بولاتتى، دادام چوڭلار بىلەن كۈندە دېگۈدەك بىللە، مەن ئۇلارنىڭ سۆھبەتلىرىدىن خەۋەردارمەن، ئېلىخان تۆرەمنىڭ نارازىلىقى ناھايىتى كۈچلۈك. گومىنداڭ بىلەن بىتىم بولارمىش. بىتىمگە چوڭلارنىڭ تولىسى نارازى.

نېمىشقا شىنجاڭدىن گومىنداڭنى قوغلاپ چىقارمايمىزكەن، غەلبە كۆرۈنۈپ قالغاندا كېلىشىم قىلغىنى نېمىسى؟ قىلغان سوقۇشلار، بەرگەن قۇربانلار بىكار بولامدۇ؟ دېيىشمەكتە. دادام مېنى خۇشال قىلىشنىڭ كويىدا. مەن نۇرى بىلەن موسكىۋاغا بېرىپ ئوقۇيمەن دېۋىدېم، دادام ناھايىتى خۇشال بولدى. موسكۋادىن ئۆي، خىزمەتچىلەرنى سۆزلىشىپ قويدۇم دەيدۇ تېخى. نۇرى، مەن سىز بىلەن بىللە ئۆزىمىز سۆيىدىغان كەسپلەردە ئوقۇپ كەلسەك، خەلقىمىز ئۈچۈن يارىتىدىغان تۆھپىمىز تېخىمۇ چوڭ بولماسمىدى. گومىنداڭ ئاغدۇرۇلسا خەلق ياخشى تۇرمۇشقا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئىگە بولۇپ كېتەرمۇ؟ نامراتلىق، ساۋاتسىزلىق، نادانلىق ئوخشاش چوڭ ئىشلارنى ئۇرۇش بىلەن ھەل قىلغىلى بولمايدىغۇ؟ سىز بۇ ئۇرۇشقا نېمانچە ھەۋەسكار، ھېچ چۈشەنەلمىدىم، نۇرغۇن غايىلىك ياشلار ھازىر ئوقۇش كويىدا، بىزنىڭ مىللىتىمىزدىن داڭلىق ئالىملار، دوختۇرلار، ئىنژىنىرلار، يازغۇچى، شائىرلار كۆپلەپ چىقسا، ئۇلارنىڭ رولى ئۇرۇش قەھرىمانلىرىنىڭكىدىن چوڭ بولمامدۇ؟ مەن سىزنىڭ تالانت - قابىلىتىڭىزنى زايە قىلۋەتمەسلىكىڭىزنى ئۈمۈد قىلىمەن. سىز باي بولۇشنى، چوڭ ئەمەلدار بولۇشنى خالىمايمەن دەيسىز، باي ئەمەلدار شۇنچىلىك يىرگىنىشلىكمۇ؟ ياق، ئۇلاردىنمۇ جەمئىيەت، خەلق ئەتۋارلايدىغان ئېسىل ئادەملەر خېلى كۆپ چىقىدۇ، ھەممىلا ئەمەلدار شېك شىسەي ئەمەس، ھەممىلا باي چىۋىسىلىك ئەمەس، دادامنى ئالايلىق ئۇ تولىمۇ كۆڭلى ياخشى، خەلقنى، جەمئىيەتنى بىرىنچى ئورۇنغا قويدىغان بىر باي، بۇ قېتىم ئىنقىلابقا دادامنىڭ بەرگەن پۇلى مۇسابايوفلار، بىلىنبايلاردىن قالمايدۇ، ھۈسەنبايلار شىنجاڭدا تۇنجى قېتىم پەننى پەننى مەكتەپ قۇرۇپ، ھازىر قانچىلىغان زىيالىلار جەمئىيەتتە قېتىلدى - ھە؟ ئۇلار يەنە زامانىۋى مەدەنىيەت، پەن - تېخنىكىنى ئەكردى. جەمئىيەتنىڭ ئۆزگىرىشىدە چوڭ رول ئوينىدى. مانا شۇنداق بولۇشنىڭ نىمىسى يامان؟ سىزنىڭ ئاتا - بوۋىلىرىڭىزمۇ چوڭ يەر ئىگىلىرىدىن ئىكەنغۇ، ئۇلارمۇ يامانمۇ؟ ئەمەلدارلارمۇ شۇنداق، خەلقنى سۆيىدىغان چورۇق ھېكمەت دىگەن ئەمەلدار ھازىرمۇ خەلقنىڭ ئېغىزىدا ھېكايە بولۇپ يۈرمەمدۇ؟ ئىسھاقچى، ئەخمەتجان، ئابدۇكېرىم ئابباسوفلارمۇ، يەنە باشقا بىزنىڭ باشلىقىمىزمۇ، ھەتتا سىزمۇ (كوماندىر باتالىيون، كوماندىر ئىسكادرون دېگەنلەر كىچىك ئەمەلدار ئەمەس) خەلقىمىزنىڭ ھۆرمىتىگە ئىگە ئەمەلدارلارغۇ؟ مەن سىز بىلەن گەپ تالاشماقچى ئەمەس، دادامنىڭ ياخشى نىيىتىنى قەدىرلەيلى دىمەكچىمەن. سىزدىن يالۋۇرۇپ تۇرۇپ تەلەپ قىلاي: ھەربىي سەپتىن چىقىشنىڭ، دادام ئېلىخان تۆرەمگە ئېيتتى. تۆرەم ماقۇل كۆردى. سىزنىڭ رايىڭىزنى دەپلا موسكۋادا ئوقۇتاي دەيدۇ، بولمىسا پارىژ، لوندونلار ياخشى ئىدى. مەن سىزدىن تولىمۇ ئەنسىرەيمەن. سىزدىن ئايرىلىپ قېلىشنى ئويلىساملا بەدەنلىرىمگە تىترەك ئۆلىشىدۇ. سۇلايمانوفنىڭ قىلىقلىرى جېنىمغا تەگدى. ئۇ تېخى دادىسىنى ئىشقا سالدى. بىلەمسىز، ھېلىقى سىز ئىچ ئاغرىتۇۋاتقان پەرخە دىگەن قىز مۇشۇ سۇلايمانوفنىڭ دەردىنى تارتىماقتىكەن. سۇلايمانوف ئۆز ئاغزى بىلەن ماختىنىپ تۇرۇپ ماڭا ئېيتىپ بەردى...»

...نۇرى خەتنى تاشلاپ قويۇپ كۈنپېتىشقا قاردى. يىراقتا تەلەكە تاغلىرى - ئالاتاغ چوققىلىرى قۇياشنىڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئاخىرقى نۇرلىرىدا قىزارغان، نۇرىنىڭ يۈرىكىدە يوشۇرۇن غەشلىك پەيدا بولدى، «سۇلايمانوفنىڭ كاساپىتىدىن پەرىخە ھېلىقى سۆزلەرنى يازدىمۇ يە؟» ئۇ قوشۇمىسىنى تۈرۈپ، چوڭقۇر خىيال بىلەن خەتنىڭ ئاخىرىنى ئوقۇمايلا، چاتقاللىقتىن چىقىپ باتالىيون شىتابىغا قاراپ يۈرۈپ كەتتى.

كەچتە ھاۋا تۇتۇلۇپ، ھەممە ياق قارا سىياھقا چىلانغاندەك قاپقارا بولۇپ كەتتى.

- پولكوۋنىڭ قېيۇمبەگ غوجام سىزنى پولك شىتابىغا كەلسۇن دەيدۇ! - خەۋەرچىنىڭ دوكلاتى تۈگەش بىلەن ئۇ كانۇۋىنى ئاتقا بۇيرىدى.

پولك شىتابى ماناس دەرياسىنىڭ تۆۋىنىدىكى بىر كۈزلەككە جايلاشقان. كۈزلەك ئىگىسى خەنزۇ خوجاينى بۇ دەل - دەرەخلىك چوڭ جايىنى تاشلاپ قاچقاندى. ئۆيگە گازۋاي لامپا يېقىلغان. ئورۇندۇقلاردا چىرايلىق كىيىنگەن ئوفىتسىرلار پاگونلىرىنى پارقىتىپ قاتار ئولتۇرشاتتى. چىرايى تولۇمۇ يېقىملىق پولكوۋنىڭ قېيۇمبەگ ھاكىموف چاس بېرىپ تىك تۇرغان نۇرى زىياۋۇدۇنوفقا ئولتۇرۇشقا رۇخسەت قىلىپ، كۈلۈپ بېشىنى لىگىشتىپ قويدى ۋە كۆپچىلىككە :

- قوماندانلىق شىتابىدىن كەلگەن ئالىكساندىر ئالىكساندروۋىچ! - دەپ پولكوۋنىڭ ئۇنۋانلىق رۇس ئوقۇغۇچىسى

كۆرسەتتى، - ئەتىكى جىددى ئۇرۇش تەييارلىقى توغرىسىدا سۆز سۆزلەيدۇ!

بەزىدە رەسمىي، بەزىدە مانۋېر تەرىقىسىدە بۇنداق ئىشلار دائىم بولۇپ تۇراتتى. ھەربىي دىگەن شۇ ئىشتىن

باشقىنى قىلمايدۇ - دە، دەريانىڭ ئۇ تەرەپىدە - دۈشمەن چىراغلىرى ۋاللىداپ تۇرغان يەردە ما بۇغانىڭ ئاتلىق

5 - كورپۇسى غەربكە ئېتىلىشقا تەييارلىنىپ خىرىس قىلىپ تۇرماقتا. بۇ ياقىتىكى يىگىرمە نەچچە مىڭ كىشىلىك زور

قوشۇنمۇ بۇيرۇق كۈتۈپ تىت - تىت بولۇپ ئابارون تۇتۇپ ياتماقتا. ئۇلارنىڭ ئەس - يادى دۈشمىنىگە ئېتىلىشتا،

ئۇرۇش توغرىسىدا گەپ بولسلا ئۇلار ھەممىنى ئۇنتۇيدۇ. نۇرى پۈتۈن زېھنى بىلەن گەپ تىگىشىدى. باشلىقلار

ئەتىكى ھەربىي ئورۇنلاشتۇرۇش، ئىنتىزام، ھەربىي مەشىق ۋە پۈتۈن جەمئىيەت ئەھۋالى توغرىسىدا

كەينى - كەينىدىن سۆزلىدى، يىغىن كەچ تۈگىدى.

- سالام كاپىتان! - دېدى سۇلايمانوف نۇرىنىڭ ئالدىدا پەيدا بولۇپ، ئىككى قولىنى كەينىگە قىلىپ

تەكەببۇرلۇق بىلەن.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- سالام! - دېدى نۇرى ئۇنىڭغا قول سوزۇپ، ئۇ سۇلايمانوفنىڭ مۇرىسىدىكى پودپولكوۋنىڭ ئۇنۋانىغا قاراپ قويۇپ، - تەبرىكلەيمەن سۇلايمانوف، ھۆرمەتلىك پودپولكوۋنىڭ! - دەپ قوشۇپ قويدى.

- شىخو، جىڭ سوقۇشلىرىدا داۋالاش، قۇتقۇزۇش ئىشلىرىدا كۆرسەتكەن خىزمىتى ئۈچۈن 1 - دەرىجىلىك ئىستىقلالىيەت ئوردېنى، پودپولكوۋنىڭ ئۇنۋانى بىلەن مۇكاپاتلاندى، بىزنىڭ ئەيساجان سۇلايمانوف! - ئىلدىن ئىسىملىك گىمنازىنىڭ ئوقۇغۇچىسى، پولك شتابىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى، ئۇستا گارمونىچى، تاتار بايلىرىدىن بىرنىڭ ئوغلى ئېگىز سېرىق يىگىت سۇلايمانوفنى قايتىدىن تونۇشتۇرۇشقا باشلىدى، - شەرقى تۈركىستان ھۆكۈمىتى ساقلىقنى ساقلاش نازارىتىنىڭ ئورۇنباسار نازىرى بولۇپ ئۆستى.

سۇلايمانوف شۇنىڭ ئۈچۈن ئۆتكەنكى سىلىق گەپ، مۇلايىم مۇئامىلىسىنى تاشلاپ، ئوقۇغۇچى ۋاقتىدىكىدەك غادايدىغان ئىكەن - دە، نۇرىنىڭ بىردىنلا جۇدۇنى ئۆرلىدى: «**بىر پاي ئوق ئاتماي، بىر يارداننىڭ يارىسىنى تاڭماي، بىر قېتىمۇ دالدا تىترەپ ياتماي، بىر قېتىمۇ يەر بېغىرلاپ تاشلىقتا ماڭماي، نېمانداق ئوڭايلا ئېرىشۋالغان ئۇنۋان، مەنسەپ بۇ!...**» ئۇنىڭ غەزىپى ئۆرلىدى.

- بەش مىنۇت گەپلەسەك! - دېدى سۇلايمانوف نۇرىغا ئارانلا قول بېرىپ، ئوچۇق - يورۇق گەپلىشىدىغان بىر ئىش بار ئىدى.

- ياخشى! - دېدى نۇرى مۆلچىرىنىڭ توغرىلىقىدىن رازى بولۇپ، - مەنىمۇ سەن بىلەن سۆزلىشەي دىگەندىم، ھۆرمەتلىك پودپولكوۋنىڭ!

ئۇلار بىللە تالاغا چىقتى. قاراڭغۇدا بىر - بىرىنىڭ چىرايلىرىنى كۆرۈشمەيتتى، ئاۋازلىرىدىن ھەر ئىككىسىنىڭ غەزىپى بىلەن تۇراتتى:

- پەرىخە توغرىسىدا بىر نىمە دېمەكچىمۇ سەن، سۇلايمانوف؟

- شۇنداق، مەن ئۇنىڭ بىلەن رەسمىيەت يۈزىدىن بولسۇمۇ توي قىلىمىسام بولمايدۇ!

- نىمە قىلىدىڭ، سەن توڭگۇزنىڭ پۇشتى؟

نۇرى ئختىيارسىز ئۇنىڭ ياقىسىدىن ئىككى قوللاپ تۇتتى، - ئالداپمۇ، زورلاپمۇ؟

- قويۇۋەت داڭگال! - دېدى سۇلايمانوف سىللىنىپ، - سەن قىلغاننى قىلدىم. قالغىنىنى قىزىڭدىن سورا!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- مەن بىر تەس سۇئالغا جاۋاپ تاپتىم، سەن رەزىل ھايۋان!

- ساڭا يەتمەيمەن رەزىللىكتە. ھارامدىن بالىلىق بولدۇڭ، مەن يامنى كەلسە سىنىڭ يېرىمىڭچىلىك رەزىل

بولارمەن داڭگال!

نۇرى ئۆزىنى تۇتالمىدى. ئالدىدىكى ئادەمنىڭ پاگون، مەنسەپلىرى ئۇنىڭ يادىدىن چىقتى. ئۇنىڭ ۋۇجۇدى

تتىرىدى، يوغان مۇشتۇمى تۈگۈلدى، ئۇ چاتىرىسىنى كېرىپ تۇرۇپ كۈچ بىلەن مۇشت ئاتتى. بېكۇت ئىچىدە

ئاچچىقنى چىقاردى، ئۇ سۇلايمانوفنى دوملىتىۋەتتى!

ئادەملەر يۈگۈرۈپ كىلىشتى، نۇرىنى بىر مۇشت ئۈچۈن ھەربىي ئىنتىزام بويىچە ئېغىر جازاغا تارتىدىغان

بولدى.

لىكىن ئۇ بۇ جازا ئۈچۈن ئازاپلانمىدى، پەرىخە ئۈچۈن، زەيتۇنە ئۈچۈنمۇ سەدىپارە بولمىدى، بۇ ئىشلار تىزلا

ئۇنىڭ خىيالىدىن كۆتۈرۈلۈپ كەتتى، چۈنكى بۇ كۈنلەردە ئۇلارنىڭ ئۆز ھاياتىنى بېغىشلىغان چوڭ ئىشى -

گومىنداڭ ھاكىمىيىتىنى ئاغدۇرۇپ تاشلاپ، خەلق ئۆزىگە ئۆزى خوجا بولىدىغان ھاكىمىيەت يارىتىش ئىشى يېرىم يولدا

توختاپ قېلىش خەۋپىگە دۇچ كەلمەكتە، كۆز بىلەن كۆرگىلى بولمايدىغان، تىل بىلەن چۈشەندۈرگىلى بولمايدىغان

بىر يوشۇرۇن كۈچ ئۇلارنىڭ يولىنى توسۇماقتا، ئۇلارنىڭ ئىلگىرلىشىگە توسقۇن بولماقتا ئىدى.

- نىمىشقا بۇ كىچىككە دەريادىن ئۆتەلمەيمىز! بۇ چاغقىچە ئۈرۈمچىنى ئېلىپ بولۇپ ئاقسۇغا يۈرۈش

قىلاتتۇق!

- بىر كېچىدىلا قوزغىلايلى!

- غېنى باتۇر بولغان بولسا بىزنى باشلاپ ماڭاتتى!

- بىرلىشىپ ستالىنغا ئەرەز قىلايلى!

- ئېلىخان تۆرەممۇ خاپا بولۇۋاتقۇدەك!

- بىزنى نىمىشقا ئورۇسلار باشقۇرىدۇ زادى؟

بۇ ئاۋازلار ھەممە يەردىن ئاڭلىناتتى، پالىنوف، ئىسھاقبېك، ماژاروفقا ئوخشاش ئالدىنقى سەپ قوماندانلىرى

بۇ گەپنى ئاڭلىسىمۇ قۇلاق يوپۇرۇپ ئاڭلىماسقا سالاتتى. لېكىن بولۇۋاتقان ئىشلاردىن ھەممىلا ئادەم - ھەربىر

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇقتىسىز، ھەربىر ئەسكەر خەۋەردار ئىدى.

ماناس دەرياسى بويىدىكى جىمجىتلىق نۇرىنى، ھەربىر كۆڭلىگە چوڭ ئىشلارنى پۈككەن ئالدىنقى سەپ

پىدائىيلارنى ساقايماس كىسەلدەك قىنىماقتا ئىدى.

ئاقسۇ تەرەپتىن خەۋەر كىلىپ تۇردى بەش مىڭدىن ئارتۇق خەلق يېڭىشەھەرنى ئازاد قىلىمىز دەپ ھۆكۈمەت

ۋەكىللىرىدىن تەلەپ قىلىپ تۇرۇۋالدى. قۇرالسىز خەلقنى ھۆكۈمەت ۋەكىللىرى سۆز بىلەن قايىل قىلىپ ھۇجۇمغا

قۇرۇق قول ئۆتۈشتىن توسۇۋالدى، مىڭلىغان يىگىتلەر پارتىزان بولۇشنى تەلەپ قىلىپ كۈنئەھەردىكى قوماندانلىق

شىتاپقا توپلىنىشتى. ئارانلا يۈز يىگىت قوبۇل قىلىندى، شىمالدىن ئىككى دىۋىزىيون ئەسكەر ياردەمگە بارغاندىن

كېيىن ئاقسۇ پارتىزانلىرى ئالتە يۈزدىن ئاشتى - دە، 9 - ئاينىڭ 12 - كۈنى يېڭىشەھەرنى مۇھاسىرىگە ئالدى،

يېڭىشەھەر سېپىلى ئىچىدىكى گومىنداڭ ئەمەلدارلىرى پاراكەندىچىلىككە چۆمدى، ۋالىي قەشقەرگە قاچماقچى

بولدى، 5 - پۈلك كوماندېرى جاۋ خەنچىڭ ۋالىنى نەزەر بەند قىلىپ، ۋالىيلىقنىمۇ ئۆز ئۈستىگە ئېلىپ ھەربى

ھاكىمىيەت قۇرۇۋالدى. پارتىزانلار ئەللىك نەچچە شوتا ياساپ سېپىلغا چىقىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلدى. سېپىلگە

چىقالغان پارتىزانلارنى گومىنداڭ ئەسكەرلىرى ئۆلتۈرۈپ ئۇلارنىڭ باشلىرىنى كېسىپ سېپىل بۇرجەكلىرىگە ئېسىپ

قويدى. سوقۇش قاتتىق بولدى. لېكىن سېپىل مىدىرلاپمۇ قويمىدى 9 - ئاينىڭ 18 - كۈنى قوماندان جاۋ خەنچىڭ

بۇيرۇق بىرىپ سىياسى مەھبۇسلاردىن شائىر ل، مۇتەللىپ قاتارلىق يىگىرمە سەككىز نەپەر زىيالىي ئېتىۋەتتى،

گومىنداڭ قوشۇنلىرى غالىبلارغا، ئېگىز، قېلىن شەھەر سېپىلىنى دالدا قىلىپ، كۈچلۈك ئوت كۈچى تەشكىللەپ

جان تىكىپ قارشىلىق قىلغاچقا پارتىزانلار تاكتىكىسىنى ئۆزگەرتىشكە مەجبۇر بولدى، يەنى مۇھاسىرىنى كۈچەيتىپ،

گومىنداڭ قوشۇنلىرىنى ئۇزۇق تۈلۈكتىن قىسىپ تەسلىم بولۇشقا مەجبۇرلىماقچى بولدى ئەنە شۇ چاغدا ئۈرۈمچىدىن

گومىنداڭ ئايروپىلانى كەلدى. ئايروپىلاندىن تاشلانغان پاراشوتلارنىڭ كۆپ قىسمى پارتىزانلارنىڭ قولىغا چۈشتى.

پاراشوتلاردا باشقا نەرسە بىلەن ئۈرۈمچىدىكى 8 - ئۇرۇش رايونى قوماندانلىق شتابىنىڭ جاۋخەنچىگە يازغان

خېتىمۇ قولىغا چۈشتى. خەتتە: ئەمدى ياردەم بىرەلمەيمىز، ئىلى تەرەپ بىلەن بىتىم سۆھبىتى باشلاندى ھەرىكەت

تەرەپ ئوق چىقارماي ئۆز ئورنىدا ساقلاپ تۇرشى كىرەك دېيىلگەندى. قۇراللىق ئۇرۇش توختىتىلسۇن دېگەن

بۇيرۇقنى ئابدۇكېرىم ئابباسوف شۇ كۈنى كەچتە جاۋخەنچىگە كىرگۈزۈپ بەردى. شۇ كۈنى غۇلجا تەرەپتىنمۇ:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

«قەيەردە تۇرغان بولساڭلار، شۇ يەردە ئوق چىقارماي ساقلاپ تۇرۇڭلار!» دېگەن بۇيرۇق كەلدى. لېكىن پارتىزانلار ئاقسۇنى ئىگەلەپ بولۇپ ئۇرۇشنى توختىتىش قارارىغا كەلدى. ئەمما شۇ كۈنى يەنە تېلېگراف ئارقىلىق ھۆكۈمەت ۋەكىللىرى بىلەن سوپاخۇن، ئىمىر ھاجىلارنى قورغانغا چاقىرتتى، ئۇلار بىلەن ئۇچراشتى. ۋەكىللەر سوۋېت قوراللىرىنى قايتۇرۇش بۇيرۇقىنى يەتكۈزدى.

- نېمە ئۈچۈن؟

- بىتىم بولۇۋاتىدۇ. سوۋېت ئىتتىپاقى ئارىلاشتى دېمەسلىكى ئۈچۈن. گومىنداڭ ئادەم ئەۋەتىپ تەكشۈرۈشى مۇمكىن!

- تىنچلىق سۆھبىتى نەتىجىسىز بولۇپ قالسا قانداق قىلىمىز؟

- سوۋېت قوراللىرىنى ئەكەتكەندىن كېيىن گومىنداڭ قوشۇنلىرى تۇيۇقسىز ھۇجۇم قىلىپ قالسا قانداق قىلىمىز؟

- شۇنداق بولۇپ قالسا چېكىنىڭلار، مۇشۇ قورغانغا چېكىنىڭلار! - دەپ بۇيرۇق قىلدى ئالاھىدە ۋەكىل.
- بىز ھۇجۇم بىلەن ئىلگىرىلەۋاتقان تۇرساق! - دەپ تېرىكتى سوپاخۇن، - نېمە ئۈچۈن چېكىنىۋەكمىز؟
ۋىجدان كۆتۈرەمدۇ، خەلققە نېمە دەيمىز؟

- بۇ دېگەن بۇيرۇق!

شۇ كۈنىلا ئابدۇكېرىم ئابباسوف، قاسىمجان قەمبىرى، داموللا رايوفلار غۇلجىغا قايتتى.

ماشكەدە قىدىرىپ يۈرگەن گومىنداڭ ئىشپيونلىرى بۇ ئەھۋاللارنى جاۋخەنچىگە ئەتسىلا

يېپىدىن - يىڭىسىغىچە يەتكۈزدى. پارتىزانلار ھۆكۈمەت ئالاھىدە ۋەكىلىنىڭ: «ھەر ئىككى تەرەپ قەتئىي ئوق

ئاتمايدۇ!» دېگەن گېپىگە ئىشىنىپ ھوشيارلىقنى سەل بوشاشتۇرۇپ قويغان شۇ كىچىسى، گومىنداڭ قوشۇنى

سېپىل ئىچىدىن پۈتۈن كۈچى بىلەن تۇيۇقسىز ھۇجۇم قىلىپ چىقتى. پارتىزانلار ئامالسىز كۈنئەھەرنى تاشلاپ

چىكىندى. كۈنئەھەر خەلقىمۇ پارتىزانلارغا ئەگىشىپ چىكىندى. پارتىزانلار مۇشكۈل كۈنلەرنى ئۆتكۈزدى.

چىكىنگەن خەلقنى ھىمايە قىلىپ بىر چەتتىن سوقۇنۇپ، بىر چەتتىن چىكىنىپ ئاستا - ئاستا قورغانغا يېقىنلاشتى.

13 - ئۆكتەبىردە كۇچادىكى گومىنداڭ 14 - پۈلكىمۇ بايغا ھۇجۇم قىلدى. بايىدىكى بىر ئىسكادىرون پارتىزانمۇ تەڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كېلەلمەي، ئامالسىز يۇلغۇن ئارقىلىق قورغانغا چىكىندى. گومىنداڭنىڭ 4 -، 5 - ئاتلىق پولكىلىرى بىرلىشىپ 19 - ئۆكتەبىر كۈنى قورغانغا ھۇجۇم قىلدى. پارتىزانلار ئىلاجىسىز قورغاننى تاشلاپ مۇزات داۋىنىغا چىكىندى بىر نەچچە مىڭ ئاھالىنى ھىمايە قىلىپ مۇزات داۋىنىدىن ئۆتكۈزۈپ، ئىلى ۋادىسىغا سالامەت يەتكۈزۈشۈمۇ پارتىزانلارنىڭ بۇرچى ئىدى. پارتىزانلار ئېغىر كۈنلەرنى بېشىدىن ئۆتكۈزدى. خەلقنىڭ تارتقان زىيانلىرىمۇ چوڭ بولدى. جاللات جاۋخەنچىڭ خەلقنىڭ ئۆچىنى ئالدى. بىگۇناھ پۇقرالارنى ئۆلتۈردى. بۇلاپ تالدى. كۈنئەھەردە خەلقنىڭ ئۆيلىرىگە ئوت قويدى، بالىلارنى ئۆلتۈردى، ئاياللارغا باسقۇنچىلىق قىلدى. ۋەھشىيلىكتە ياپۇنىيە ئارمىيىسىدىن قېلىشىمدى. شۇنچە جەڭلەردە چىقىم تارتىمىغان پارتىزانلاردىن چىكىنىشىدە قىرىق يەتتە ئادەم قۇربان بولدى. قىرىق تۆت دانە مىللىتى، ئەللىك ئىككى تۇياق ئات گومىنداڭنىڭ قولىغا چۈشتى تىنچلىق سۆھبىتى ئاقسۇ پارتىزانلىرى ئۈچۈن ئاپەت بولدى. گومىنداڭ ئەمەل قىلمىسا ھېچكىم سۈرۈشتە قىلمىدى. پارتىزانلارنىڭ ھۇجۇم قىلىشىنىلا توسغۇچى يوشۇرۇن كۈچ شەكىللەندى. بۇ يوشۇرۇن كۈچ ئۆكتەك ئىلگىرىلەۋاتقان پارتىزانلارنى ئېچىنىشلىق مەغلۇبىيەتكە تۇتۇپ بەردى. ئىست، ئاقسۇ پارتىزانلىرىنىڭ تۆككەن قانلىرى، ئىست، تارتقان جەبر - جاپالىرى، ئىست، ئۇلۇغ ئارزۇلار ۋە كۆرۈنۈپ تۇرغان ئۇلۇغ غەلىبىلەر !

نۇرى ئۆزى يالغۇز ئىككىنچى قېتىم يۇلغۇن دالدىدا ئولتۇرۇپ ئۆكسۈپ - ئۆكسۈپ يىغلىدى.

«مۇختەر باي چوڭ دادا، قەبرەڭ ئاتا - بوۋىلىرىڭ بىلەن بىللە بولىدۇ. مەن ئۆز قولىم بىلەن قەبرەڭگە گۈمبەز ياساپ، نامىڭنى مەڭگۈ ئۆچمەيدىغان قىلىپ قەبرەڭگە ئويۇپ چىقىمەن. جان - جىگەر قېرىندىشىم ئەسپەر، ماڭا بەك ئامراق ئىدىڭ. داداڭنى دەپ ئاقسۇغا بارمىغان بولساڭ ھاياتىڭ بۇنچە قىسقا بولمايتى. ھايات سەپىرىڭنىڭ باھارى ئەمدىلا باشلانغانىدۇغۇ؟ ياز، كۈزلىرى كەلمەي تۇرۇپلا بۇ ئۇزۇن مۇساپىنى ئاخىرلاشتۇردۇڭ. رازى بول قېرىندىشىم، سىنىڭ نامىڭمۇ داداڭ بىلەن بىللە قەبرەڭدە، مىنىڭ يۈرىكىمدە مەڭگۈ قەدىرلىنىدۇ!...»

ئۇ ئۆمرىدە بۈگۈنكىدەك يىغلىغان ئەمەس. ئاچچىق كۈز شامىلى ئۇنىڭ ياشلىرىنى سۈرۈتمەكتە ئۇ پىچىرلىدى :

«ئۇلۇغ ئىش ئۈچۈن قەدەم باسماق نىمانچە قىيىن!»

بىر مۇشت ئۇنىڭ بېشىغا نۇرغۇن كۆڭۈلسىزلىكلەرنى كەلتۈردى يەتتە كۈن قاماپ قويغاندىن باشقا، ئۇنىڭغا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يېڭىدىن تەقدىم قىلىنماقچى بولغان پودېئولكوۋنىڭ ئۇنۋانى بىكار قىلىندى. ئۇنىڭ قول ئاستىدا ئىشلىگەن بىر نەچچە ئوفىتسېر ئۇنىڭدىن يۇقىرى ئورۇنغا كۆتۈرۈلدى. لېكىن ئۇ قىلغان ئىشىغا پۇشايىمان قىلمىدى. ئۇ «مەن سۇلايمانوفنى ئۆرمىدىم. بىزدەكلەرنىڭ قېنىنى كېچىپ، سۆڭىكىنى دەسسەپ يۇقىرى ئۆرلەۋاتقان بىر قارا كۈچكە مۇش ئاتتىم» دېدى بىر نەچچە يەردە، ئۇنىڭ بۇ سۆزى قۇلاقتىن - قۇلاققا يىتىپ دۈشمەنلىكنى كۆپەيتىپ قويدى. ئۆزىنىڭ پولىكىدىلا ئەمەس، باشقا پولىكلاردىكى سۇلايمانوفنىڭ يولىنى تۇتقان يەنە ئۇنىڭ سۆزى بىلەن ئېيتقاندا «مىللىتى ئاتماي پو ئېتىپ» ئۆرلەۋاتقانلار بىراقلا ھۆرىيىپ چىقتى.

سىنتەبىرنىڭ ئاخىردىكى ئاچچىق كۈز شامىلى سېرىق ياپىلاقلىرىنى شاخلاردىن قېقىپ چۈشۈرۈپ، قۇملارنى ئۆچۈرۈپ نىمىگىسىدۇر نارازىلىق بىلدۈرۈۋاتقان ئانا تۇپراقنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاتماقتا ئىدى ئانا تۇپراق ئۆز ئوۋلىرىنىڭ پىغان بىلەن تولغان يۈرەكلىرىگە ۋەكىل بولۇۋاتقاندەك، مىللىتى ئاۋازى، پۇرىقى، ھۇررا ساداسىنى سېغىنغان تاغ - دەريا ۋە چەكسىز دالىلارنىڭ ئەلەملىك كۆز ياشلىرىنى جاھانغا چېچىۋاتقاندەك، كۆڭۈللىرىدىكى نەپرەتلىرىنى چىقىرىپ بولالمىغان ئىنسان بالىلىرىنىڭ، تۈرمە ئىچىدىكى مەھبۇسلارنىڭ ئاچچىق ئازابىدىن چىقارغان چىرىقلاشلىرىغا ئوخشاپ كىتىدىغان ئىلتىجالىرىنى ئاڭلىتىۋاتقاندەك، گويا يەنە ئۇ قىش پەسلى كەلسىلا زىمىن توڭلايدۇ، ھەممە نېمە، شۇقاتاردا داۋالغۇپ تۇرغان سىياسى ھاۋامۇ، جەمئىيەتمۇ توڭلايدۇ دەپ ئادەملەرنىڭ ئاڭاھلاندىرۇۋاتقاندەك، سىرلىق، مەنىلىك ۋە ھىسسىياتلىق بىلەنمەكتە ئىدى.

سىنتەبىرنىڭ ئاچچىق شامىلى قۇمۇش ۋە قۇمساڭغۇ توپا بىلەن يېپىلغان گەملىرىنى تىنىمسىز تاتلاپ ئۇنىڭ ئىچىدىكى قۇمۇش شاخلاردىن ياسىۋالغان كارۋا ئلاردا سۇنايلىنىپ يېتىشقان ئەسكەرلەرنى: «تۇرماسەن، ماڭمامسەن، ئاتمامسەن!» دەپ ئالدىراتماق ئىدى.

ئەسكەرلەر ئۈچۈن بوشاڭلىق بىر ئاپەت. قورسىقى، ئۇيقۇسى ۋە بەدىنىنىڭ چارچىشىنى ئۇنىۋان چاغلىرىلا جەڭچىلەرنىڭ ھەقىقىي ھايات ياشىغان چاغلىرى، ئۇنىڭ ھاياتتىن بىزار بولۇپ ئۆلۈمنى سېغىنغان چاغلىرى... يۇقىرىقىلار ئۇنىڭ مۇلاھىزىسى، ئۇنىڭ ئەتىگەنلىك ھەربى مەشىقتىن بىكار بولۇپ، سۈزۈك، سوغۇق ماناس دەرياسىنىڭ سۈيىدە بەدىنىنى سۈرتۈپ بولۇپ، قىلىدىن چىقىۋاتقان ئاچچىق شامالغا قاملاشقان، يالڭاچ گەۋدىسىنى تۇتۇپ بېرىپ قىلىۋاتقان خىيالى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

شۇ كۈنلەردە ئۇنىڭ ئىشىدىن خىيالى تولا، ھەركىتىدىن جىمجىتلىقى تولا بولماقتا ئىدى. بۇ جەمئىيەت، ۋەزىيەت، ئائىلە ۋە ئۆزى توغرىسىدا توختىماي خىيال سۈرەتتىن توختىماي گېزىت، كىتاپ كۆرەتتى. ئۇ باشقىلاردەك بىكار ۋاقىتلىرىنى قىسقا ساياھەت، ئويۇن - كۈلكە ۋە ياشلارغا خاس قىزلار توغرىسىدىكى باش - ئاخىرى يوق پاراڭلارغا سەرپ قىلمايتتى. ئۇ ئوقۇيتتى، قاراڭغۇ چۈشسىلا دۇتتار چېلىپ ناخشا ئېيتاتتى. ناخشىلىرىغا ئۆزى يازغان شېئىر - قوشاقلارنى سالاتتى.

ئەمگەك ياكى تازىلىق قىلغانلىرىدىلا خىيال قىلاتتى. ئۇ كىيىملىرىنى كىيىپ، قورام تاشقا قويۇلغان تاپانچىسىنى (غىلابى بىلەن) يېنىغا ئېسىپ قىرغاققا بۇرۇلۇشىغا، خەۋەرچى ئالدىراپ كېلىپ ئۇنىڭغا چاس بېرىپ : - پۈتكۈزۈپ بېرىڭ، ھۆرمەتلىك كاپىتان!

ئۇ شەپكىسىنى كۆزىگە چۆكۈرۈپ كىيىدى ، - دە ، ئۆتۈك كىيگەن كۈچلۈك ئاياغلىرى بىلەن يەرنى گۈس - گۈس دەسسەپ پۈتكۈزۈپ قاراپ يۈگۈرۈپ كەتتى. يېرىم سائەتتىن كېيىن ئۇنىڭ ئويناقلانغان تۇرىدىغان جىرەن قاشقا ئېتى پۈتكۈزۈپ شىتابى - بۈك دەرىخىلىك كۈزۈك دەرىۋازىسى ئالدىدا توختىدى. ئۇنى پۈتكۈزۈشكە قىيۇمبەگ ھاكىموف ئىللىق چىراي، سىلىق سۆز ۋە تەبەسسۇم بىلەن قارشى ئالدى: - نۇرى زىياۋۇدۇنوف، مارشال ئېلىخان تۆرەم رەئىس جۇمھۇر جانابلىرى سىنى تارباغاتاي ۋىلايەتلىك ھۆكۈمەت بىناسىدا كۈتۈپ تۇرۇۋاتىدۇ. سەن تۆرەم ۋە ئەخمەتجان قاسىملارغا مەخسۇس كاتىپ بولۇپ ئالتايغا باردىكەنسەن، ماشىنا تەييار، ھازىرلا يولغا چىق!

ئۇ پۈتكۈزۈشكە دۈشمەن بىلەن بىللە كىچىك ماشىنىدا غەرىپكە - شىخوغا قاراپ ماڭغاندەك، ئىگىز، قاپقى ئېچىلمايدىغان كەمشۈك رۇس پۈتكۈزۈشكەن ئۇيغۇرتىلدا چاقچاق ئارىلاش: - چىكىندۇققۇ - ھە؟ - دەپ سورىۋىدى، رۇس پۈتكۈزۈشكە كۈلۈپ تۇرۇپ: - بىر كادام چېكىنىپسەن، ئىككى كادام باسەن! - دەپ چاقچاق بىلەن جاۋاپ بەردى.

ماشىنا شىمالغا بۇرۇلۇپ ماڭغاندا، نۇرى: - تارباغاتايغا بارمىغانمەن، كۆرۈۋالدىم بولدىم! - دېۋىدى، رۇس پۈتكۈزۈشكە كۈلۈپ تۇرۇپ: - بۇدان كىيىن كورماگانى كوراسەن، - دېدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- كۆرسەكمۇ سىلەر كۆرگەننى كۆرەمىز - دە! - دېۋىدى، ئۇيېشنى چاقىپ:

- جوق - جوق، بىزدە سوتسىيالىزىم بار. بۇنداق بولما - بولمايما، كىم بىلەدى؟ - دېدى ۋە قوللىرىنى كېرىپ، مۇرىلىرىنى قورۇپ قاقاقلاپ كۈلدى، - ئېتۇ، مارشال ئېلىخان تۆرە ئايتادى ئۇيگۈرىستان ئىسلام جۇمھۇرىيات، ئېتۇ موڭغۇلىيا ئوخشاش، بىزنىڭ ستالىن ئۇنمايدى!

- نېمىشقا؟

- ئۆزىدىن سوراسا كېرەك! كىم بىلەدى؟ جياڭ كەيشى ستالىن دوست بولدى؟ ياق، دوس بولمايدى گېرمان جوق، جاپون جوق بولدى. ئامېرىكا، ترومىن سوۋېتنى يامان كۆرەدى، يوقاتماق بولدى. ستالىن، ترومىن جياڭ كەيشىنى تاللاشادى. بۇندا ئېلىخان تۆرە، گومىنداڭ ئوسمان باتۇرلارنى تاللاشادى!

- شۇنداقمۇ؟

ئۇيغۇر تىلىغا قازاقچە ئارىلاشتۇرۇپ، بۇزۇپ سۆزلەيدىغان رۇس پولكوۋنىكىنىڭ سۆزلىرىدىن نۇرى نۇرغۇن يېڭىلىقلارنى چۈشەندى. ئاخىردىكى «تاللاشادى» دېگەن سۆزىدىن ئۇ بىر يېڭى خەۋەرنى ئاڭلىدى. ھازىر ئوسمان باتۇر توغرىسىدا ئاجايىپ - غارايىپ چۆچەكلەر ئېيتىلماقتا، خۇددى غېنى باتۇر توغرىسىدا تۇغۇلغان چۆچەكلەردەك رىۋايەتلەردەك، ئۇ يەنە پولكوۋنىكىنىڭ ئاغزىنى تاتلىدى:

- سىز ئوسمان باتۇرنى كۆرگەنمۇ؟

- كۆرگەن، مەن ئۇ تامىر! (قازاقچە - دوست، ئاغىنە)

- ئۇ قالتىس باتۇرمۇ؟ چاپايىۋەتمەكمۇ؟

- باتۇر، چاپابوف ئوخشىمايدى. ئوسمان دىنغا ئامراق. ناماز قىلادى، سوۋېتنى جاقىرمايدى.

ئۇ ئوسمان باتۇر توغرىسىدا دوسكىنوۋتىن خېلى جىق يېڭىلىقلارنى بىلىۋالدى. ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا قاپقى يامان، ئاقساق ماڭىدىغان، گېپى ئاز، قارا بۇرۇت، قارا ساقال، بېشىغا ئالتاي قازاقلارنىڭ كەينى يەلكىسىگە چۈشۈپ تۇرىدىغان قۇلاقچىسىنى كىيگەن بىر ئادەم كەلگەندەك بولدى. ئۇ ئوسمان توغرىسىدا نۇرغۇن گەپلەرنى ئاڭلىغان: ئۇنىڭ مەجەزى غەلىتە، سىرلىق، كەم سۆز، لىكىن مەنىلىك گەپ قىلىدىغان ئادەم ئىكەنلىكىنى، غېنى باتۇردەك گېپى ئوچۇق، سىياسەت بىلەن كارى يوق، راھەت - پاراغەتكە ئامراق ئادەم ئەمەسلىكىنى ئاڭلىغانىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بۆرىۋاي ھەر قېتىم ئوسمان باتۇر توغرىسىدا پاراڭ باشلانغاندا ئاغزى - ئاغزىغا تەگمەي سۆزلەپ كىتەتتى. قىرىق ئالتە - قىرىق يەتتە ياشلارغا كىرگەن بۇ باتۇر قىرىق ياشلارغا كىرگۈچە كۆكتوقاي ناھىسىنىڭ ئۇدىقارا دىگەن كەنتىدە چارۋىچىلىق قىلغان. ئۇ ئۇستا مەرگەن، قورقۇمسىز ئادەملىكى بىلەن جامائەتنىڭ كۆزىگە چۈشكەن. 1940 - يىلى ۋە 1941 - يىلى ئالتاي خەلقىنىڭ شېڭ شىسەي ھۆكۈمىتىگە قارشى ئېلىپ بارغان قوزغىلاڭلىرىغا قاتناشقاندا باتۇر بولۇپ تونۇلغان. ئۇ ئاق ئېگەك، ئۇزۇن تۇمشۇق، قىزىل ئۆڭ، يوغان كۆز، قويۇق چاچ، بومبا ساقال، قاۋۇل، بەستىلىك چىراي - تۇرقى بىلەن ئەل ئاغزىغا چىققاندىن كىيىن ئۆزىنىڭ جەسۇر پەلۋان ئىكەنلىكىنى مەغلۇبىيەتتىن كىيىن تېخىمۇ روشەن ئىپادىلىدى. 1941 - يىلى 10 - ئايدىن 1943 - يىلى 7 - ئايغىچە بولغان ئارىلىقتا جۇڭغار چۆللىرىدە ئايلاپ يالغۇز يۈرۈپ سىرلىق ھېكايىلەرنى پەيدا قىلدى. قاچقان - مۈككەن ئەزىمەتلەرنى توپلاپ ئۇلارنىڭ باشلىقىغا ئايلاندى. چەكسىز قۇملۇق، سۇسىز چۆللۈك ئىچىدە ئۇنىڭ پەيدا قىلغان يوللىرىنى ئۇنىڭدىن باشقا ھېچكىم بىلمەيدۇ: تاغ ئارىلاپ داۋانلارنى ئېشىپ، قىشنىڭ قەھرىتلىرىدا قار ئىچىدە جۇڭغار ئورنىلىپ يېتىپ قەھرىتان تۈنلەرنى ئۆتكۈزۈش، يازنىڭ شار - يامغۇرلىرىنىمۇ شۇ جۇڭغارلارنى سۇغا چىلاپ ئۆتكۈزۈش، تومۇزنىڭ جاندىن ئۆتىدىغان ئىسسىقلىرىدا بىر يۈتۈم سۇغا تەشنا بولۇپ يوشۇرۇپ ئايلاپ - ئايلاپ قۇم ئىچىدە يېتىش ئۇنى تولىمۇ ئازاپلىغان. ئۇنى ئاز دەپ، خەلق باتۇرلىرىغا بولغان ئۆچمەنلىكىنى بىچارىلەردىن ئېلىشقا ئادەتلەنگەن ياۋۇز ھۆكۈمەت، كۆكتوقاي بازىرىدا قىرىقتىن ئارتۇق بىگۇناھ يەرلىك پۇقرا بىلەن تۇتقۇنلارنى قىرغاندا، ئوسماننىڭ دەسلەپكى ئايالىدىن بولغان ئون سەككىز ياشلىق قىزى كابرا بىلەن ئون تۆت ياشلىق ئوغلى بايدۇللانى ئانىسىغا كۆرسىتىپ تۇرۇپ چاناپ ئۆلتۈرگەن، ئون ياشلىق ئوغلى كارىنى يىگىرمە نەچچە مېتىر چوڭقۇرلۇقتىكى قۇدۇققا تاشلاپ ئۆلتۈرگەندە، ئوسماننىڭ خوتۇنى ماماي چىدىماي ھەيۋەتلىك ئېقىۋاتقان دەرياغا ئۆزىنى ئاتقان!!!

بۇ ھېكايىلەرنى گىمنازىيىنىڭ ئوقۇغۇچىسىنى بۆرىۋاي نىلقا تاغلىرىدا نۇرغۇن قېتىم ھېكايە قىلىپ بەرگەن. ئوسمان قانچىلىك قۇربان بەردى. ئۇ ھازىرقى باتۇر دېگەن نام ۋە ئالتاي ۋىلايىتىنىڭ ۋالىيسى دېگەن ئورۇنغا ئېرىشكۈچە نەچچە بالىسى، قېرىنداش - دوستلىرىدىن ئايرىلدى، قانچىلىك جەبرى - جاپا تارتتى؟ ئۇنىڭ ھايات يولى نۇرىنىڭ ھايات يولىغا ئوخشاپ كىتەتتى. ئوخشىمايدىغان يېرى، ئوسمان قىرىق يېشىدا، يەنى سەككىز

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بالىنىڭ دادىسى بولغىنىدا قولغا قورال ئېلىپ مىللىي زۇلۇم، مىللىي خورلۇق ۋە ھاقارەتكە قارشى پىدائىي بولۇپ ئوتتۇرىغا چىقتى. نۇرى بولسا بۇ يولغا ئون توققۇز يېشىدا ماڭدى. يەنە بىر پەرىقى، ئوسمان ھايات ھەقىقىتىنى ھاياتنىڭ ئۆزىدىن ئۆزىدىكى، نۇرى بولسا كىتابلاردىن، روسىيلىكلەر بېسىپ ئۆتكەن يوللارنىڭ ئىزلىرىدىن ئۆزىدىكى. ھايات يېڭىلىنىش كېرەك، ھەممىلا ئادەم - مەيلى ئۇ قانداق مىللەت بولسا بولسۇن بەختكە ئېچىشى، ئۆزىنىڭ ئىنسانى ھوقۇقى ۋە قەدىر - قىممىتىگە ئۆزى خوجا بولالشى كېرەك. مانا بۇ ئىنسانلار تەلپۈنىدىغان ھەقىقەت. نۇرى مانا مۇشۇ ھەقىقەتنى خىيالىدىن رېئاللىققا ئايلاندۇرۇشقا ئۆزىنى بېغىشلىغان. لېكىن غېنى باتۇردا بۇ ئاڭ يىتىلمىگەن. ئوسمان باتۇردا بۇ ئاڭ بارمىكىن! ئۇ نىمىلەرنى ئويلايدىكەن؟

نۇرى ئوسمان باتۇر بىلەن سۆزلىشىشنى، ئۇنى خۇددى مەرھۇم ئەك بىر باتۇر، سىيىت باتۇرلارنى، ھازىر ھالاۋەت قۇچىقىدا مەست بولۇپ ياتقان غېنى باتۇر، پاتىخ ئەۋزەلەرنى چۈشەنگەندەك چۈشىنىۋېلىشنى ئارزۇ قىلاتتى. ئۇنىڭ قارىشىچە، بەزىدە بىر پۈك جەڭگىۋار قوشۇنىدىن ئەل ئاغزىغا نامى چىققان بىر ئادەمنىڭ رولى چوڭ بولاتتى. تارىخ - مەلۇم مەنىدىن ئېيتقاندا، قەھرىمانلارنىڭ تارىخى، تارىخىنى نامى ئۆلمەسلەر ياراتقان، دېگەن سۆز توغرا ئىدى. ئۇ ئۆز ئەقلىگە تايىنىپ خۇلاسىلىۋالغان قانۇنىيەتلەرگە خىلاپلىق قىلمايتتى. مەسىلەن كۈچلۈك بىلەن كۈچسىز ئېلىشىپ قالغاندا، سەن توغرا - ناتوغرىسىنى سۈرۈشتۈرمەيلا كۈچسۈزگە يان باس دەيتتى ئۇ دوسلىرىغا، يەنە ئۇ ئۆز پايدىسى بىلەن باشقىلارنىڭ پايدىسى توغۇنۇشۇپ قالغاندا، ئىككىلەنمەي ئۆزۈڭنىڭكىدىن ۋاز كەچ دەيتتى.

ئۇ ئالتايغا بېرىپ ئوسمان باتۇرنى كۆرۈشكە شۇنىڭ ئۈچۈن ئالدىر ھاقتا. ئۇ بىلىدۇ، ئالتاي ۋىلايىتىنىڭ توقسان پىرسەنتتىن كۆپ يېرىنى ئازاد قىلىشتا ئوسمان باتۇرنىڭ تۆھپىسى ھەممىدىن چوڭ، بولۇپمۇ 1943 - يىلى 7 - ئايدىن 1945 - يىلى 9 - ئايغىچە ئالتاي قوراللىق كۈچلىرىنىڭ باشلىقى بولۇش سۈپىتى بىلەن 1941 - يىلىدىن ئىلگىرى كۆكتوقاي ناھىيىسىنىڭ يايلاق - كۆكلەم ئوتلاقلىقى بولغان كۈرتى دېگەن يېرىدىكى «ئىككى قىزىل تاش» بۇلىقى بويىغا ئارپا، تېرىق تېرىپ جان باقىدىغان، بەزىدە يىپ - يىڭنە، تۈگمە، تارغاق ئوخشاش پارچە - پۇرات نەرسىلەرنى كۆتۈرۈپ يۈرۈپ سودىمۇ قىلىدىغان كېلەڭسىز ئادەمدىن 1941 - يىلى قولغا قورال ئېلىپ شېڭ شېسەيگە قارشى كۆرەشكە ئاتلانغان پىداكارغا ئايلانغىچە، ئۇ سەرسانلىق - سەرگەردانلىقتا تولىمۇ پىشىپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يىتىلدى. بىر توق، بىر ئاچ قالىدىغان، دۈم يېتىپ - دۈم قوپىدىغان، قونار جايىنى سايلاپ، ئۇچار جايىنى شاماللاپ بىلىدىغان - ھەقىقەت ئىزدىگەن ئادەمنىڭ ھەقىقىتى تاپمىقى قانچىلىك مۈشكۈل ئىكەنلىكى نۇرغۇنلىغان ئايان. ئوسماننىڭ يالغۇز ئىنىسى دەلىلقان ئىسلام 1942 - يىلى كۆكتوقايدا شېڭ شېسەيگە قارشى سوقىشتا قۇربان بولغاندا ئۇنىڭ قانچىلىك ئازاپ چەكلىنى، نۇرى ئىنىسى دەرانىڭ جەستىنى باغرىغا بېسىپ ئاچالدىكى جەڭدە تارتقان ئازاپلىرى بىلەن ياخشى چۈشىنىدۇ.

توۋا ئۇلارنىڭ ھايات يولى نېمىشقا شۇنچە ئوخشاپ قالىدىغاندۇ - ھەئە ئوسمانمۇ ئىلگىرى - كىيىن بولۇپ ئۈچ خوتۇن ئالغان، پەقەت 1943 - يىلى بايان ئىسىملىك، چىرايلىق، باي ئايال بىلەن نىكاھلانغاندىن كىيىنلا باياشات تۇرمۇشقا ئېرىشكەن.

زەيتۇنە بىلەن نۇرىمۇ باياشات تۇمۇش ئۈچۈن توي قىلىشى كېرەكمۇ نىكاھلانسا ئۇ تۈگمەس بايلىقنىڭ خوجايىنىغا ئايلىنىدۇ. ئۇنىڭ ھاياتىدا ئۇ تەسەۋۋۇر قىلىپ باقمىغان ئاجايىپ يېڭىلىق بولىدۇ. ئۇنى ھېچكىم نۇرى دىمەيدۇ. بەلكى «نۇرۇم بايۋەتچە»، «نۇرباي»، «نۇرى ئالىپتىكىن» دىگەندەك ناملار بىلەن ئاشتار. بەلكى ئۇنىڭ تۇرار جايىنى شاماللىمۇ بىلىمەس، ئۇنى بۇ ھايات مۇكاپاتلىرى كۈتۈپ تۇرۇپتۇ، ئۇ بۇ مۇكاپاتلارنى قوبۇل قىلىشى، باشقىلارنىڭ نېمىلەرنى دېيىشلىرى بىلەن ھېسابلاشماستىكى كېرەك. سۈن جوڭشەنمۇ، جياڭ جىيېشىمۇ شۇنداق قىلغاندۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇنىڭ قەلبىمۇ زەيتۇنەنى ھەر مىنۇت، ھەر سىكۇنت ئەسلەپ تۇرىدىغۇ؟... بىردىنلا ئۇنىڭ خىيال ئىكرانىدا تۇمان پەيدا بولدى. ئۇنىڭ ھېلىقى مەنتىقىسى بۇ ئىكراندا غايەت چوڭ بىر يېزىق بولۇپ شەكىللەندى: ئۆز پايداڭ بىلەن باشقىلارنىڭ پايدىسى توقۇنۇشۇپ قالغاندا، ئىككىلىنمەي باشقىلارنىڭكىنى تاللا... .

پەرىخەنىڭ يېڭى ئېچىلغان غۇنچىدەك لەۋلىرى تىتىرىدى، خۇمارلىشىپ تۇرىدىغان دۈڭلەك قوي كۆزلىرىدە ياشلار غىلىدىرلىدى، سۈتتەك ئاق يۈزىنىڭ قىزغۇچ مەڭزى قىسمىدا ئۇششۇك مۇسسىدەك كۆك پەيدا بولدى... . نۇرىنىڭ بەختى ھىسابىغا بىر قىز، ئۇنىڭغا ھۇجۇدى بىلەن بىرىلگەن بىر قىز بەختسىز بولىدۇ... . - پولىكوۋنىڭ دوسكىنى، ئۆيلەنگەنمۇ سىز؟

- بار، خاتىن بار، ئىككى بالا بار.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- بەختلىك ئىكەنسەندە - دە؟

- باقىت؟ كايىدا. كايىدا ئۆلەدى كىم بىلەدى؟

- راست، بىز ھەممىمىز تەۋەككۈلچى. بىز نەدە ئۆلىمىز، جەستىمىز نەدە قالىدۇ. بۇنى ھېچكىم بىلمەيدۇ.

- سەن ئۆلسە ئېتۇ، جەننەت بار، بىزگە دوزاڭ!

ئۇلار قاقاقلىشىپ كۈلشتى.

تارباغاتاي ۋىلايەتلىك ھۆكۈمەتنىڭ بۇك - باراقسان باغ ئىچىدىكى قاڭالتىر بىلەن يېپىلغان بىر قەۋەتلىك

چىرايلىق بىنالىرى كۆرۈندى. ئۇلار ۋالىي مەھكىمە دەرۋازىسىغا قاراپ ماڭدى.

ئەخمەتجان قاسىمى تاختايلىق زالىدا ئۆتۈك كىيگەن چەيدەس ئاياغلىرى بىلەن چاققان مېڭىپۆزىگە چاس

بېرىپ تىك تۇرغان چىرايلىق يىگىتنى كۈلۈپ تۇرۇپ كۈتۈۋالدى:

- سالام، ئۇكام نۇر مۇھەممەت زىياۋۇدۇنوف!

- ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم، ھۆرمەتلىك پولكوۋنىك!

ئۇلارنىڭ ھەربىيچە كىيىملىرى تولىمۇ ياراشقان. ئۇلار بىر - بىرىگە تىك قاراشتى. يىگىرمە نەچچە ياشلىق،

ھايات كۈچى ئۇرغۇپ تۇرغان سۆڭىكى، چىرايى تولىمۇ قاملاشقان كاپىتان بىلەن ئوتتۇز بىر ياشلىق سەل قىسلانغان

كۆزلىرىدىن ئەقىل - پاراسەت نۇرلىرى چاقناپ تۇرغان بۇغداي ئۆڭ، قارابۇرۇت، ئوتتۇرا بوي ھەربىي رەھبەر خۇددى

بۇ بىر - بىرىگە تىكىلىشىلىرى بىلەن بىر - بىرىنىڭ يۈرەك سىرلىرىنى بىلمەكچى بولۇشۇۋاتقان دەك بىردەم جىم

تۇرۇشتى.

- سىزنى بۇ ئىشقا رەخمەتجان سابىرھاجىيوف تونۇشتۇردى، تۆرەم قوشۇلدى، بەك لايىق كۆردۈم. سىزگە

قويدىغان تەلەپلىرىمىزنى تۆرەم جانابلىرى ئۆزى دەيدۇ. مېنىڭ دەيدىغىنىم بىرلا ئىش؛ مۇشۇ سەپىرىمىز توغرىسىدا

راسا ياخشى بىر خاتىرە قالدۇرۇڭ، ئاڭلىسام، سىز كۈندىلىك خاتىرە يازىدىكەنسۇ - ھە؟

- شۇنداق، خاتىرە يازمەن. ئالتە دەپتەر توشتى، يەتتىنچىسىنى يېڭىلا ئاچتىم.

- قاچاندىن باشلاپ يىزىۋاتىسىز ئۇكام؟

- 1937 - يىلى 9 - ئاينىڭ 14 - كۈنىدىن باشلاپ يازدىم.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- بۇ كۈننىڭ ئەھمىيىتى نېمە؟ - تازاياخشى بىلمەيمەن. دادام شۇ كۈنى نېزەرخان غوجامنىڭ دوتەي بولغىنىنى ئېيتىپ تولىمۇ خۇشال بولۇپ كەتكەن. مەن «دادامنىڭ ئەڭ خۇشال بولغان كۈرى» دەپ خاتىرىنى باشلىغان.

- خاتىرە يېزىشنى سىزگە كىم ئۆگەتكەن ئۇكام؟

- گىمنازىيىنىڭ روسۇلوف دېگەن بىر مۇئەللىمى بولىدىغان مەن ئۇ كىشىنى ياخشى كۆرەتتىم. ئۇ كىشىنى شېك شىسەي تۈرمىدە ئۆلتۈرۈۋەتتى. مەن شۇ كىشىدىن ئۆگەنگەن.

- روسۇلوف؟ بۇ ئىسىم ماڭا تونۇش.

- ئۇ كىشى بىلىملىك. ئەقىدىسىگە ئەمەل قىلىدىغان قەيسەر ئادەم ئىدى. ئۇنىڭ تارىخىنى ھېچكىم بىلمەيتتى. ئالمۇتىدىن كەلگەنلىكلا بىزگە مەلۇم ئىدى.

- ھە، بىلىدىم! - دېدى ئەخمەتجان كۈلۈپ قوپۇپ، - ئەمەسە كىلىشتۇق، خاتىرىنى ياخشى يېزىڭ. ئەمدى مىلتىقنى ئەمەس، قەلەمنى كۆپرەك ئىشلىتىدىغان ئوخشايمىز. ئاڭلىغانسىز، گومىنداڭ ھۆكۈمىتى جاڭ جىجۇڭ ئىسىملىك بىرگېنېرالنى ئۈرۈمچىگە ئەۋەتتۇ. ئۆكشى سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ كونسۇلى يېۋسىيېف ئارقىلىق بىزگە ئۇرۇش توختىش كېلىشىمى قىلىش توغرىسىدا تەكلىپ بېرىۋاتىدۇ. بىز بۇ تەكلىپنى ئاخىر قۇبۇل قىلدۇق. يېقىندا ئۈرۈمچىگە ۋەكىللىرىمىز بارىدىغان بولدى.

- ھەي ئىسىت، مەن قەلەمنى تاشلاپ قويۇپ مىلتىق بىلەن كۆپرەك مەشغۇلات ئېلىپ بارغانىدىم. بەش ئاتار بىلەن مىڭ مىتىردىكى نشانغا يۈز پىرسەنت تەككۈزلەيدىغان بولغان ئىدىم. ماھارىتىمنى كۆرسەتمەيلا ئۇرۇش توختىسا ئادەمگە ئەلەم بولىدىكەن، ئەخمەتجان ئەپەندىم.

- زايە كەتمەيدۇ ھۈنرىڭىز، ئۇكام. بىز ئۇيغۇرلاردىن ھەربىي رەھبەرلەر، ئالىملار كۆپرەك چىقسا بولاتتى.

سىزنى موسكۋاغا ھەربىي ئۇنۋېرسىتېتقا ئەۋەتسەك دېگەن خىيالىمىز بار ئۇكام، كېيىنچە سۆزلىشىمىز تېخى، ئېلىخان تۆرەم جاناپلىرى ساقلاپ قالمىسۇن، يۈرۈڭ!

ئۇلار قېلىن گىلەم سېلىنغان ئۆيگە كىردى، ئاق خالات، ئاق سەللە ئەمەس، تولۇق ھەربىيچە كىيىنگەن، مۇرىسىگە مارشاللىق بەلگىسى قالدالغان پاكار، ۋىجىك، كەكە ساقال بوۋاي فرانسىيە كرىستوسىدىن ئۆرە تۇرۇپ ئۇلارغا قاراپ مېڭىپ:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- مەرھابا، مەرھابا، ئەزىمەت يىگىت! - دېدى مېھمانلارنىڭ سالىمىنى قوبۇل قىلىپ، - ھەممىنى ئاڭلىدىم، بالام، ئازار يەپسەن، ساڭا ئازار بېرىپتۇ ئۇلار.

- كېرەك يوق، ھۆرمەتلىك رەئىس جۇمھۇرىمىز مارشال ئېلىخان تۆرەم جاناپلىرى.

تارباغاتاي ۋىلايىتىنىڭ چۆچەك ئىسىملىك بۇمەركىزى شەھىرى نۇرغا يېقىپ قالدى. ئۇيغۇر، قازاق، تاتار، رۇسلار بىرلىشىپ چۆچەك تىلىنى پەيدا قىلىۋالغان. ئادەملىرى سوۋېت پائىداسىدا كىيىپ، سوۋېت مودىسى بىلەن تۇرمۇش كەچۈرىدىكەن. ئەخمەتجان ئەپەندىم چۆچەكنى پىششىق بىلىدىكەن، تارباغاتاي ۋالىيسى باسباي چولاق ئوغلى باپىن دېگەن كىشى قىرىق يەتتە ياشتا ئىكەن. كىچىككەنەساقىلى بار، پۇقرالاردەك پەشمەت، جىيەكلىك تاقىيە كىيۋالغان بۇ ئادەم شىنجاڭدىكى ئەڭ چوڭ چارۋىدار - يۈزىنىڭ تۇياقتىن جىق قوي، بىرىمىڭ بەش يۈزتۇياقتىن كۆپ يىلقا، بەش يۈز تۇياقتىن كۆپ كالا ۋە بىر يۈز ئەللىكتىن كۆپ تۆگىسى بارچوڭ باي. بۆرىگە يەم بولمايدىغان، ئادەمگە تۇتۇق بەرمەيدىغان كالىلىرى، يەتتە مۈڭگۈزلۈك، ئون ئىككى مۈڭگۈزلۈك قوچقارلىرى، يۈز كىلودىن ئېغىر كېلىدىغان كەتمەن قۇيرۇق قويلىرى، نەسلىلىك ماللىرى بىلەن نام چىقارغىغا قارىماي، گېپى ۋە پىكىرى تولىمۇ ئاددىي، ئوچۇق كۆڭۈل ئادەم ئىدى. ئۇ ئادەم ئۆزىنىڭ چوڭ قوروسىدىكى ياسىداق ئۆيدە كاتتا زىياپەت قىلىپ شەرقىي تۈركىستان ھۆكۈمىتىنىڭ رەئىسى ۋە ئۇنىڭ ھەمراھلىرىنى ئۇزاتتى.

ئۇ زىياپەتتە، ئۆزىنىڭ 1945 - يىلى 5 - ئايدا ھۆكۈمەت تەرىپىدىن بىرىنچى دەرىجىلىك «مۇستەقىللىق ئوردىنى» بىلەن تارتۇقلانغىنىنى، باش قوماندان پالىنوف، مۇئاۋىن باش قوماندان ئىسھاقبېكلىر جىڭ شەھىرىگە ھۇجۇم قىلىشتىن بۇرۇن شەرقىي شىخوغا، شىمالدا تارباغاتايغا ھۇجۇم قىلىشنىڭ سەۋەبىنى، لىسكىن باشلىغان كەڭساي 2 - ئاتلىق پۇللىك چۆچەككە ھۇجۇم قىلىپ كىرگەندە، شۇيىلى 7 - ، 8 - ئايلاردا دۆربىلجىن، چۆچەك، قويۇقسار، بۆرچىن ناھىيىلىرىنىڭ ئازات بولغانلىقى، تارباغاتاي ۋالىيسى پىڭ رۇڭ 1945 - يىلى 7 - ئاينىڭ 30 - كۈنى بىر مىڭ ئۈچ يۈزدەك ئادىمىنى باشلاپ سوۋېت ئىتتىپاقى زېمىنىغا قوراللىرىنى تاشلاپ قېچىپ ئۆتۈۋالغاچقا، چۆچەكنىڭ تىنىچ ئازاد بولغانلىقى، ۋاقىتلىق ھۆكۈمەت 8 - ئاينىڭ 6 - كۈنى، يەنى چۆچەك شەھىرىدە غەلبە مەركىسى بولۇپ بەش كۈندىن كىيىن، باسباي چولاق ئوغلى باپىنى مەخسۇس كۆچمە يىغىننىڭ قارارى بىلەن ۋالىي قىلىپ ئېلان قىلغانلىقى قاتارلىق زور ئىشلارنى بىرمۇبىر ساناپ چىقتى ۋە:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- مەن باي، بايلىقىم خەلقىمنىڭ، ماللىرىم ھۆكۈمەتنىڭ، شېڭ دۈبەن گەز ئات ئالغاندا خەلق زارلىدى،

لېكىن مەن نەچچىسى گەزگە توشسا شۇنچىنى ئال دەپ يايلاقتا قىيغىنىپ يۈرگەن بىر مىڭ بەش يۈز ئاتنى كۆرسەتتىم. ئارانلا ئىككى يۈز ئات گەزگە توشۇپتۇھازىرمۇ ئېلىخان تۆرەم جاناپلىرى نېمىدىن قىينالسا ۋەسۇن. قولۇمدا بارىنى ھۆكۈمەتتىن ئايىمايمەن! - دەپ گېپىنى ئاخىرلاشتۇردى. ئېلىخان تۆرەم باينىڭ مەردلىكىگە دۇئا قىلدى.

ئۇلار چۈشتىن كىيىن چۆچەكتىن ئالتاي - سارسۇمبە شەھرىگە قاراپ يولغا چىقتى. ئالدىدا ۋە كەينىدە پىلىموت، ئاپتوماتلار بىلەن قوراللانغان مۇھاپىزەتچىلەر ماشىنىلىرى، ئوتتۇرىدا ئىككى كىچىك ماشىنىدا ھۆكۈمەت رەھبەرلىرى كانۇايلىرى بىلەن ماڭدى. نۇرى يەنە شۇ پولكوۋنىڭ دوسكىنوف بىلەن بىر ماشىنىدا ماڭدى. ئەخمەتجان قاسىمىمۇ شۇ ماشىنىغا چۈشۈۋالغانىدى. نۇرى ئەخمەتجاننىڭ رۇس تىلىغا قانچىلىك پۇختا ئىكەنلىكىنى شۇ كۈنى كۆردى. ئۇ دوسكىنوف بىلەن ئۇزاققىن - ئۇزاق پاراڭلاشتى. نۇرى رۇس تىلىنى خېلى ئۈگەنگەن. ئۇنىڭكى پولكوۋنىڭ سۆزلىرىدىن ۋىيادا، جۇڭگودا ۋە شىنجاڭدا بولۇۋاتقان نۇرغۇن يېڭىلىقلارنى ئاڭلاۋالدى. جىيىشى جۇڭگو كومپارتىيىسىنىڭ داھىيىسى ماۋ زېدۇڭ بىلەن كېلىشىم تۈزۈش ئۈچۈن سۆھبەت ئۆتكۈزۈۋېتىپتۇ. مەقسىتى، راستىنلا جۇڭگودا ئۇزۇن مۇددەتلىك تىنچلىق پەيدا قىلىش ئەمەسكەن. ئۇ مۇشۇ يول بىلەن ۋاقىت ئۆتكۈزۈپ ئۇرۇشقا تەييارلىق قىلىۋېتىپتەك، مۇشۇ يىل ئاخىرى ياكى 1946 - يىلىنىڭ بېشىدا جۇڭگودا ئىچكى ئۇرۇش باشلانغۇدەك، شىنجاڭدىمۇ ئوخشاشلا گومىنداڭ ئۆزىنى ئوڭشۇۋېلىش ئۈچۈنلا ئارىغا سوۋېت كونسۇلىنى سېلىپ، بىتىم - سۈلھى ئۈچۈن ئەلچى ئەۋەتىپتەك، سوۋېت سۆكۈمىتى گومىنداڭنىڭ نىيىتىنى بىلىپ تۇرۇپ ئۆز ئەلچىلىرىنى ئارىغا سېلىپ، گومىنداڭ بىلەن كومپارتىيە، گومىنداڭ بىلەن شەرقى تۈركىستان ھۆكۈمەتلىرىنى كېلىشىمگە دەۋەت قىلىۋاتقۇدەك. يەنە بىر ئايلا ئۇرۇش قىلسا شىنجاڭدا گومىنداڭ قالمايغۇدەك. خۇددى غۇلجىدىن، شىخودىن، جىڭدىن ۋە چۆچەك، باي، كۈنشەھەرلەردىن قاچقاندىك، ئۈرۈمچى، تۇرپان، قۇمۇل، قەشقەر، خوتەنلەردىن قاچقۇدەك. كۆرۈپ تۇرغان غەلىبىنى بىكار قىلىش، ئىلگىرلەۋاتقان، كۈندىن - كۈنگە كۈچىيىۋاتقان زور قوشۇننى توختىتىش، قورالسىزلاندۇرۇش زادى نىمە ئۈچۈن؟ دېگەن سوئالغا كىشىلەر رازى بولغۇدەك جاۋاپ يوقىمىش. ستالىن جىياڭ جىيىشى بىلەن نېمىنى سودىلىشىۋاتىدىكەن؟ مانجۇرىيە تۆمۈر يولى، تاشقى مۇڭغۇلىيە، دالىيەن، لۈشۈن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پورتلىرى مەسىلىلىرى يالتا يىغىنىدىلا ھەل بولۇپ بولغان ترومىن ھەرگىزمۇ پىرىزدېنت روزۋېلتنىڭ قارارلىرىنى بىكار قىلالمايدۇ. بۇ ئامېرىكىنىڭ بېسىمى ئەمەس. ياق، سوۋېت ئىتتىپاقى، ستالىن ئامېرىكىنىڭ ھەيۋىتىدىن قورقمايدۇ. ئاتوم بومبىسى ھەيۋىتىدىن قورقماي، ياپونىيىنىڭ كانتون ئارمىيىسىگە ھۇجۇم قىلالغان ستالىن بۈگۈن ئۇلارنىڭ تاجاۋۇزچى دېشىدىن قورقۇپ قالاتتىمۇ؟ دۇنيادا ئادالەت بايرىقى ئاسمىندا يەلپۈنىدىغان بىر دۆلەت پەيدا بولسا، دۇنيا خەلقى خۇشال بولۇپ ستالىندىن رازى بولۇۋىكى، ئۇنى قارغايدىغان ئادەم چىقمايدۇ. زادى نېمە ئۈچۈن - ھە؟ ھەممىدىنمۇ غەزىپى كۈچلۈكى ئېلىخان تۆرەم ئىشى. ئۇ ئادەم نۇرغۇن قېتىم ئاشكارا نۇتۇق سۆزلەپ سوۋېت ھۆكۈمىتىنى ئەيىبلەپتەك.

- نېمىشقا سىلەرنى سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ بىر رېسپۇبلىكىسى قىلۋالمايمىز؟ - دېدى دوستى رېف پىپروسىنى ئىچىگە تارتىپ، - لاتۋىيە، لېتۋا، ئىستونىيە، مولداۋىيەلەرنىمۇ 30 - 40 - يىللىرى قورال بىلەن بېسىۋېلىپ بىزنىڭ رېسپۇبلىكا قىلۋالدۇقۇ، كىم غىڭ قىلالدى؟ بۇيەرمۇ شۇنداق!

- ئۇنداق قىلسا سوۋېت ھۆكۈمىتى تاجاۋۇزچى بولۇپ قالمىدۇ؟

- كىم تاجاۋۇزچى ئەمەسكەن؟ جياڭ كەيشىچۇ؟ ئۇمۇ قورال بىلەن بېسىۋالغان، مانجۇلار بېسىۋالغان. ئۇ تەييارغا ئىگە بولۋالدى. ئامېرىكاچۇ؟ ئۇمۇ نۇرغۇن يەرلەرنى ئۆزىنىڭ قىلۋالغان قايسىبىر كۈچلۈك دۆلەتنىڭ قولى قان ئەمەسكەن - ھە؟

- بۇنداق دېمە دوستىمۇ! - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى نۇرىغا قاراپ قويۇپ، - بۇ پولكوۋنىڭ چارروسىيەنىڭ

پولكوۋنىكى ئوخشىمىدۇ؟

- چار پادىشاھ يامان ئەمەس! - دېدى دوستىمۇ كۈلۈپ قويۇپ، - ئۇنىڭ كۈچى بىلەن ئۆزىڭ، قازاق،

قىرغىز، تۈرۈكمەن، ئەزەربەيجانلار سوتسىيالىزىم بولدى! ئۇيغۇر بىلەن تاتارغا يوق! نېمىشقا دەمىسەن، ئۇلاردا

مادانىيات چوڭ بولدى، ستالىنغا ئىگە، ھا - ھا - ھا...!

ئەخمەتجان باش لىگىشتىپ كۈلۈپ قويدى.

ئۇلار قاراڭغۇ چۈشكەندە سارسۇمبە شەھرىگە يىتىپ كەلدى. ئۇلارنى ئېگىز، قاۋۇل گېنېرال دەلىلقان

سۈگۈربايوف كۈتۈۋالدى، نۇرى ئوسمان باتۇرنى كۆرۈشنى ئارزۇ قىلاتتى. لېكىن ئۇ سارسۇمبەدە يوق ئىكەن. ئۇ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بالدۇرلا سوغۇق چۈشىدىغان بۇ ۋىلايەتتە، ھازىرمۇ تاغدا - كىگىز ئۆيدە تۇرىۋېتىپتۇ. ئۇ ھۆكۈمەت رەئىسىنىڭ كەلگىنىنى بىلىپ تۇرۇپ قارشى ئالغىلى چىقىمىدى. بۇنى نۇرى ئۇنىڭ مەغرۇرلىقىدىن دەپ چۈشەندى، ئوسمان ساۋاتسىز، ئۆزىنى پادىشاھ، ئالتاينى پۈتۈن دۇنيا ھېسابلايدىغان ئادەمنىڭ بىرەر كىشىنى ئۆزىدىن ئۈستۈن بىلمەيدىغانلىقى چۈشىنىشلىك ئىدى. ئەخمەتجان قاسىمى ئوسمان باتۇرنىڭ شەرقى تۈركىستان ھۆكۈمىتىنىڭ ئەھۋالىنى ئاڭلاپ: «خەپ، بىر ئاتقا ئىككى ئادەم مىنىدىغان بوپتىمىز!» دېگىنىنى كۈلۈپ تۇرۇپ نۇرىغا ئېيتىپ بەرگەندى. گۇمانخورلۇق، باشقىلارغا ئىشەنمەسلىك بۇخىل ئادەملەرگە مەجەز بولۇپ سىڭگەن بولىدۇ، نۇرى ئۇنىڭدىن ئەجەپلەنمىدى. لېكىن ئۇ نېمىلا بولمىسۇن بۇ باتۇرنى كۆرۈش، ئۇنىڭ بىلەن سۆزلىشىش ئارزۇسىدا ئىدى. چۈنكى ئۇ ئوسمان توغرىسىدا ئاڭلىغان ھىكايىلىرىدىن يىرتقۇچ شىك شىسەيگە ئەڭ قاتتىق زوربە بەرگەن مۇشۇ ئوسمان باتۇر ئىكەنلىكىنى بىلگەن، بۇ بىلىش ئۇنىڭ ئوسمان باتۇرغا بولغان ھۆرمىتىنى كۈچەيتكەنچى. كىچىكىدىنلا «باتۇر» توغرىسىدا ھىكايە ئاڭلاپ چوڭ بولغان بىر نەچچە يىلنى باتۇرلار ئەتراپىدا ئۆتكۈزگەن يىگىت ئۈچۈن باتۇرلار بىلەن دوست بولۇشتىنمۇ ئەھمىيەتلىك ئىش يوق. تۆت ئاغىنىسى بىلەن بىللە بولسا، ھازىرمۇ ئىختىيارسىزلا ئەكبەر باتۇر، غېنى باتۇرلار توغرىسىدا سۆزلەپ كىتىدۇ. ئالىم، گېنېرال، دوختۇر، يازغۇچى، سىياسىيون ئوخشاش ئۆز ئالاھىدىلىكى بىلەن ھۆرمەت تاپقان ئادەملەر ئىچىدە ئۇنىڭ قىزىقىدىغىنى يازغۇچى بىلەن باتۇر. ئۇل. تولستوي، ماكسىم گورگىي، چېخوف، مۇختەر ئەۋىزوفقا ئوخشاش يازغۇچىلارنى قانچىلىك ياخشى كۆرسە، سالاۋات يوللايوف، چاپايوف ئوخشاش باتۇرلارنىمۇ شۇنچىلىك ياخشى كۆرىدۇ. **باتۇرلار بىر مىللەتنىڭ مۇناسىپ ۋەكىلى، پەخرى. شۇ مىللەت باتۇرلىرى بىلەن پەخىرلىنىدۇ، گۇيا ئاق كۆڭۈل ئايملار ياراملىق ئوغۇللىرى بىلەن پەخىرلەنگەندەك.**

ئۇ ئوسمان باتۇرنىڭ كەلىمىگىنىگە خاپا بولدى. بۇ خاپىلىق ئۇنىڭ باتۇرنى كۆرۈش ئىستىكىنى كۈچەيتىۋەتتى. ھازىرغىچە ئېلىخان تۆرەمنىڭ نامىنى ئاڭلاپ ئالدىغا يۈگۈرۈپ كەلمىگەن بىرمۇ ئادەم بولغان ئەمەس، مانا بۈگۈن ئوسمان باتۇر جۇمھۇرىيەت رەئىسىنى قاشى ئېلىشقا چىقىمىدى. گەرچە دەلىلقان سۈگۈربايوف نۇرغۇن سەۋەبلەرنى كۆرسىتىپ ئەپۇ سورىغان بولسىمۇ، كەلگەن مېھمانلار ئوسماننىڭ تەكەببۇرلۇق بىلەن شۇنداق قىلغىنىنى چۈشۈنۈپ بولۇشتى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئوسمان تەكەببۇرلۇق قىلغۇدەك چوڭ تۆھپىنىڭ ئىگىسىمۇ؟ بۇ سۇئال ھەممە ئادەمنىڭ مېڭىسىدە پەيدا بولدى. نۇرى ۋىلايەتلىك ھۆكۈمەتنىڭ مېھمانخانىسىدا - سىم كارۋاتتا ئوڭدا يېتىپ، ئوقۇۋاتقان سىلاۋىيان يېزىقىدىكى ئۆزبېكچە «ئۇرۇش ۋە تىنچلىق» رومانىنىڭ تۆتىنچى قىسمىنى يېنىغا قويۇپ بۇ سۇئالغا جاۋاب ئىزدىدى. ئۇ ئوسماننىڭ ھايات يولى، ياراتقان تۆھپىسىدىن خەۋەردار ئىدى. ئۇنىڭ خىيال ئېكرانىدىن ئوسمانغا دائىر مەلۇماتلار ئارقا - ئارقىدىن تۆكۈلۈشكە باشلىدى:

ئوسمان 1940 - يىلى فېۋرالدا ۋە 1941 - يىلى ئىيۇن ئايلىرىدا خورلۇققا چىدىماي ئوۋ مىللىتى بىلەن قوزغىلاڭغا قاتناشتى. ئۇ مەرگەنلىكى، قورقۇمسىزلىقى بىلەن تىزلا داڭق چىقاردى. قوزغىلاڭ مەغلۇپ بولدى، شېڭ شىسەي قىرغىن، تۇتقۇن يۈرگۈزدى. ئوسمان 1941 - يىلى ئۆكتەبىردە قالدۇق قوزغىلاڭچىلارنىڭ باشلىقىغا ئايلاندى، ئۇ قۇرال تاپشۇرمىدى، تىز پۈكمىدى. قوزغىلاڭ رەھبەرلىرى ئىسمىقان، ئاقتىكەن، ئىرىسقان، سۇلايمان تۈسبىلەر ئوسماندىن تولىمۇ رازى بولۇشقان. ئۇ شۇ يىلى 7 - ئايدا قىرىقتەك ئادەمنى باشلاپ ئالتايدىكى چاپسار يايلاقى ئارقىلىق قوۋئېرتىشكە كېلىپ، دەريادىن سال بىلەن ئۆتۈپ، ھۆكۈمەتنىڭ كۆرتى دېگەن يەردىكى پوچتا پونكىتىغا ھۇجۇم قىلىپ، ئون نەچچە ئەسكەرنى ئۆلتۈرۈپ پونكىتنى ئىگەللىدى. ئۇ تۇتۇلغان پوچتىكەشتىن ھۆكۈمەتنىڭ ئىككى يۈز تۆگىدە ئوق - دورا ۋە ھەربىي تەمىناتى كېلىۋاتقانلىقىنى بىلىۋېلىپ، ئۇچتۇمتۇت ھۇجۇم قىلىپ بىر ئىزۋۇت ئەسكەرنى يوقىتىپ، ھېلىقى ماللارنى قولغا چۈشۈردى. ئۇ نۇرغۇن جەڭلەردە بولدى، داڭق چىقاردى، باتۇر ئاتالدى. ھۆكۈمەت بىلەن بىر قېتىم ئالتە ماددىلىق كېلىشىم تۈزۈپ ياراشقان بولدى لېكىن تېزلا يەنە خەلقنى بۇلاپ - تالاپ خورلاشقا باشلىدى. خالىل بىلەن راخات ئاتا - بالا قوزغىلاڭ كۆتۈردى. ئوسمان بۇ قوزغىلاڭنىڭمۇ سەركەردىسى، چوڭ تۆھپىكارى بولۇپ ئوتتۇرغا چىقتى. خەلق مۇئاۋىن ۋالىي جانىمقانغا ئىشىرىپ قوراللىرىنى تاپشۇردى. لېكىن ئوسمان يىگىتمە نەچچە ئائىلىنى باشلاپ جۇڭغار قۇملۇقى ئىچىگە كىرىپ كەتتى، قاتتىق باستۇرۇشتىن ھايات قالغان بۇ قوراللىق كۈچ - خەلق قوزغىلاڭچىلىرى چوڭ قوشۇننىڭ ئاساسى بولۇپ قالدى، ئوسمان قۇملۇق چۆلدە نۇرغۇن ۋاقىتنى قېچىپ يۈرۈپ ئۆتكۈزدى. ئاخىر كۆكتوقايدىن سۇلايمان بېكتور، كادىر بايلار يىگىتمەدەك ئائىلىنى باشلاپ كېلىپ ئوسمانغا قوشۇلدى. ئۇلار ئەللىك ئائىلە بولدى. بۇ ئىككى يۈزگە يېقىن جان جۇڭغار قۇملۇقى ئىچىدىكى «قارغاندىشە» دىگەن يەرگە يۈشۈرۈندى. دېكابىرنىڭ ئاخىرلىرىدا چۆل

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قەھرىتانلىرى باشلانغاندا، ئۇلار ئۇزۇق - تۈلۈكتىن قىسىلدى. شۇڭا ئۈرۈمچىدىن ئالتايغا يىگىرمە نەچچە تۆگىدە گۈرۈچ ئېلىپ ماڭغان كارۋانى بۇلاپ قويۇپ ئۆزىنى ئاشكارلاپ قويدى. 1942 - يىلى فېۋرالدا ھۆكۈمەت يۇرت باشلىقلىرىنى ئەلچىلىككە ئەۋەتتى. ئوسمان: « خالىل بىلەن بۇقات ۋالىينىڭ ئالدىنقىمۇ يېتەر، مەن ئۇلاردەك ئالدىنىپ ئۈرۈمچىگە بېرىپ ئۆلۈشنى خالىمايمەن!» دەپ ئەلچىلەرنى قايتۇرۇۋەتتى.

ھۆكۈمەت ياز كەلسەلا ئۈچەكتىن چىقىدىغان بۇ بۈركۈتتىن ئەنسىرەپ بورىجىنى ئىككى يۈز ئەسكەر بىلەن ئۇنى تەلتۈكۈس يوقۇتۇشقا ئەۋەتتى. ئۇلار ئۈچبۇلاق ئەتراپىدا ئازراق ئېلىشتى، ئوسمان ئون نەچچە ئادەم بىلەن قېچىپ قۇتۇلدى. باشقىلارنى، شۇ قاتاردا ئوسماننىڭ سەككىز بالا ۋە خوتۇنى بىلەن توققۇز جاننى سارسۇمبىدە نەزەربەند قىلىۋالدى. بورىجى بۇ خىزمىتى ئۈچۈن سارسۇمبە ناھىيىسىنىڭ مۇئاۋىن ھاكىمى بولۇپ ئۆستىكىلەس باتۇر ئون نەچچە كىشىنى باشلاپ قۇرقۇم دېگەن يەردە تۇرۇۋاتقان ئوسمان باتۇرنىڭ يېنىغا كەلدى. ئۇلار قىرىق نەچچە ئادەمگە ئايالاندى، ئۇلار بەيتىڭ تېغىغا يېقىن قارامايلى دېگەن يەرگە باردى بېشىغا كۈن چۈشكەن ماسەي سىيىلارمۇ يىگىرمە نەچچە كىشى بولۇپ كېلىپ ئۇلارغا قوشۇلدى. ئۇلار 1943 - يىلى 4 - ئاينىڭ ئاخىرىدا ئالتاي تاغلىرىغا ئىچكىرلەپ كىرىشتى. تاغ بىلەن يېڭى ھايات تاپىدىغان قازاق باتۇرلىرى مانا شۇنداق تاغ سۇلىرى ساي - سايىدىن چىقىپ قوشۇلۇپ ئۇلغاغاندەك زور ئېقىن بولۇپ ئۇلغايدى. ماي ئېيىنىڭ باشلىرىدا ئوسمان سارسۇمبىدە نەزەربەندتە تۇرۇۋاتقان خوتۇن - بالىلىرىنى قۇتقۇزۇۋېلىش ئۈچۈن ئىنسى دەلىلقانى كۆكتوقايغا ئەۋەتىپ: «خوتۇن - بالام قويۇپ بېرىلسە قورال تاپشۇرىمەن» دەپ سۆز ئەۋەتتى. ھۆكۈمەت ئۇنىڭغا: «ئىنىڭ ئاغرىپ قايتالمىدى، خوتۇن بالاڭنى ھاكىم قاجىنايى قولۇڭغا تاپشۇرۇپ بېرىدۇ!» دەپ جاۋاپ قايتۇردى. ۋاقىت، ئورۇننىمۇ بەلگىلەپ بەردى. ھەر ئىككى تەرەپ بىر - بىرىنى ئالداشنىڭ كويىدا ئىدى ئۇلار يىراقتىن ئۇچراشتى. ئوسمان ئۈچ يۈزدەك ئەسكەرنى كۆردى.

خوتۇن بالىلىرى شۇلارنىڭ ئارىسىدا ئىدى ئۇ ئالدىنىمىدى. راست دېگەندەك، ئالغاندىن ئىنسى ۋە بىر نەچچە كىشى ئۆلتۈرۈلدى. دۈشمەننىڭ ۋەھشىيلىكى ئۇنىڭ قوشۇنىنى زورايتتى. قېچىپ كەلگۈچىلەر كۆپىيىۋەردى. ئوسمان باتۇر قارامايلى، جىيەك، قۇلانقۇدۇق، بالىرتىش، كۆرتى، قوجىرتى دېگەن يەرلەردە شېڭ شىسەي بىلەن قاتتىق ئۇرۇشتى. ئۇرۇش ئۇنى قورقماس، قەيسەر قىلىپ يىتشتۈردى. ئادىمى كۆپەيدى، غەمۇ كۆپەيدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بۇنچە جىق ئادەمنى باقماق بىر ئېغىر ئىش ئىدى ئۇنىڭ ئادەملىرى بۇلاڭچىلىق بىلەن جان بېقىش يولىغا ماڭدى ۋە باندېت ئاتالدى، خەلق زار-زار قاقشىدى، ھەتتا مۇڭغۇلىيە ھۆكۈمىتىمۇ بۇنىڭغا ئارلاشتى. 1943-يىلى 7-ئايدا مۇڭغۇلىيە خەلق جۇمھۇرىيىتى ھۆكۈمىتى ئۇنىڭغا خەت يېزىپ، ئوسماننىڭ قەبىلىدىشى قامقاش دېگەن ئادەمدىن ئەۋەتتى. خەتتە قورالنى ھۆكۈمەتنى ئاغدۇرۇشقا قاراتساڭ ياردەم بېرىمىز دېيىلگەندى. ئوسمان خۇشال بولدى. ئۇ قاپاس، شىردىمان، تەسكەنبايلارنى مۇڭغۇلىيەگە ئەۋەتتى. ئادەملىرى قورال ئېلىپ قايتتى. كېيىن ئۇ مەسلىھەتچىلەرنى تەلەپ قىلىۋىدى، مۇڭغۇلىيە 1943-يىلى 9-ئايدا قالقاباي، قابدىل، قۇرمانقان قاتارلىق ئالتە كىشىنى ئەۋەتتى. ئۇلار «شېڭ شىسەيگە قارشى خەلق تەشكىلاتى» نى قۇردى. ئۇلار تاي سويۇپ، بەيگە ئۆتكۈزۈپ جانىبەك تۇغىنى ئاچىقىپ تىكلىدى. 1700-يىللىرى ئۆتكەن خەلق باتۇرىنىڭ بۇ تۇغى قوزغىلاڭچىلارنى روھلاندۇردى، زورايتتى. مۇڭغۇلىيە تەرەپ شۇ ھامان ئىككى يۈز دانە بەشئاتار، قىرىق دانە پىلىموت، ئەللىك ساندۇق ئوق ۋە باشقا نەرسىلەرنى ئەۋەتتى ئۇنىڭ زورىيىپ قوراللىنىۋاتقانلىقىنى بىلگەن شېڭ شىسەي دەرھال تۆت مىڭ ئالتە يۈز ئەسكەر بىلەن بىر تانكا باتالىيونى، بىر زەمبىرەكچىلەر باتالىيونىنى ئالتايغا ئەۋەتتى. 10-ئاينىڭ 20-كۈنلىرى ئىككى پۈلك ئەسكەر قارايلۇغۇن، كۈرە دېگەن يەرلەرگە ھۇجۇم قىلدى. ئوسمان قاتتىق قارشىلىق قىلدى، نۇرغۇن قوراللارنى ئولجا ئالدى. لېكىن تەڭ كېلەلمەي چىڭگىل ناھىيىسى ئىچىگە چېكىندى. مانا شۇ ئېغىر كۈنلەردە دەلىلقان سۈگۈربايوف سوۋېت ئىتتىپاقىدىن مۇڭغۇلىيە ئارقىلىق چىڭگىلگە كېلىپ ئوسمانغا قوشۇلدى. ئۆمۈرخان ئەرىپباي باشلىق سوۋېت مەسلىھەتچىلەر گورۇپپىسى (ئون ئىككى كىشىلىك) كەلدى. مۇڭغۇلىيەدىن قالقاباي باشلىق يەتتە-ئەككىز كىشىمۇ يىتىپ كەلدى. سوۋېت ئادەملىرى «ئاق ئۆيلۈكلەر» مۇڭغۇلىيە كىشىلىرى «كۆك ئۆيلۈكلەر» دەپ ئاتالدى. سوۋېت گېنېرالى پوپوف، مۇڭغۇلىيە گېنېرالى دورجىلارمۇ پەيدا بولدى. ئوسمان مەسلىھەتچىلەرنىڭ تەسىرى بىلەن قايتىدىن جاللاندى، باندېتلىقنى تاشلاپ، زۇلۇمغا قارشى ئىنقىلاپ قىلىش ئىستىكى ئۇلارنىڭ قەلبىدىن ئورۇن ئالدى 1944-يىلى 4-ئاينىڭ ئوتتۇرىلىرىدا قايتا تەربىيە كۆرگەن قوزغىلاڭچىلار سەككىز يۈز كىشىلىك پارتىزانغا ئايلىنىپ تۆت ئەترەتكە ئايرىلدى. ئوسمان باتۇر قوماندان، دەلىلقان سۈگۈربايوف مۇئاۋىن قوماندان بولدى.

مانا بۇ ئالتاي پارتىزانلىرىنىڭ پەيدا بولۇش تارىخى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

شۇنىڭدىن باشلاپ ئالتاي پارتىزانلىرى شېڭ شىسەيگە ئارام بەرمىدى. ئۇلار 1944-يىلى 2-ئايدا مۇڭغۇلىيەدىن يەنە ئۈچ يۈز تال ئېغىر-يېنىك پىلىموت ئاپتومات، بەش ئاتارلانى، ئەللىك ساندۇق گرانات، ئەللىك ساندۇق ئوقنى قۇبۇل قىلىپ ياخشى قوراللاندى ۋە چىڭگىل بۇلغۇن دەريالىرىنىڭ قۇيغۇچىدىكى ياغاچتوبا دىگەن يەردە تۇرۇۋاتقان ھۆكۈمەت ھەربىي بازىسىغا ھۇجۇم قىلىپ ئەسكەرلىرىنىڭ يېرىمىنى يوقىتىپ، بىر يۈز ئەللىك تال قورال ئولجا ئالدى. خەلقنى گۇچۇڭغا مەجبۇرى كۆچۈرۈپ ماڭغان دۈشمەنلەرگە ھۇجۇم قىلىپ، چىڭگىل خەلقنى قۇتقۇزۋالدى. 1944-يىلىنىڭ 4-ئېيىغا كەلگەندە، كۆكتوقاي ناھىيىسىنىڭ قالغان ئۈچتىن ئىككى قىسمى خەلقمۇ پارتىزانلارغا ئۆتتى. ئۇلار كۆكتوقاي، چىڭگىل ناھىيىلىرىدە ئوتتۇز مىڭ نۇپۇسلۇق خەلققە مىڭدىن ئارتۇق قوراللىق كۈچكە ئىگە بولۇۋالدى، دۈشمەن قورقۇپ چېكىندى. چىڭگىل ناھىيىسى ئازاد ناھىيە، ئالتاي پارتىزانلىرىنىڭ ئىشەنچلىك، مۇستەھكەم بازىسىغا ئايلاندى.

ئوسماننىڭ بېسىپ ئۆتكەن يولى نۇرلارنىڭ ئۆتكەن يولىغا نەقەدەر ئوخشايدۇ - ھە؟

ئۇلار 6-ئاينىڭ ئاخىرىغا كەلگەندە، پارتىزانلىق ھەرىكەت ئىنى پۈتۈن ۋىلايەتكە كېڭەيتتى. سارسۇمبە، بۇرۇلتوقاي، بۇرچىن، قابا، جىمىنەي ناھىيىلىرىگە ئىككى - ئۈچ يۈزدىن پارتىزان ئەۋەتىپ خەلقنى ئۆزىگە قاراتتى. دۈشمەن پارتىزانلاردىن خەلقنى قاتتىق تالاشتى. لېكىن خەلق پارتىزانلار تەرەپكە ئۆزىنى ئاتتى. گومىنداڭ خەلقنى مەجبۇرىي تاغ - داۋانلاردىن ئاتلىتىپ ئېلىپ قاچتى، كەلگۈلۈك خەلققە بولدى. مۇڭغۇلىيىگە ئۆتكۈزۈپ قايتۇرۇپ يەنە جايىغا ئەكېلىشتى. گۇچۇڭ، بەيتىكلەرگە ھەيدەش نەقەدەر جەبرى - جاپا سېلىش - ھە؟ پارتىزانلار بەش ناھىيىنى كونترول قىلىۋالدى. 1944-يىلى 9-ئايدا بەش يۈز كىشىلىك پارتىزان يۈرۈش باشلىدى. گۇچۇڭدىن تارتىپ شىخۇغچە بولغان كەڭ زېمىندا پارتىزانلارنىڭ ئايىغى تەگمىگەن يەر قالمايدى. 1944-يىلى 9-ئاينىڭ ئاخىرىغا كەلگەندە، بۇرچىن ناھىيىسىنىڭ يېرىم نوپۇسىدىن باشقا، قالغان ئالتە يېرىم ناھىيىنىڭ بارلىق خەلقى، پۈتۈن ۋىلايەتنىڭ توقسان پىرسەنتىدىن كۆپى پارتىزانلارنىڭ قولىغا ئۆتتى. شۇ يىلى 10-ئايدا چىڭگىل ناھىيىسىنىڭ يۇلغۇن دېگەن يېرىدە ئاممىۋى يىغىن ئېچىلىپ، ئالتاي ۋاقىتلىق مىللى ھۆكۈمىتى قۇرۇلدى ئوسمان باتۇر ھۆكۈمەت باشلىقى بولدى. مانا بۇ شىنجاڭدا خەلق قوراللىق كۈچلىرى قۇرغان تۇنجى ھۆكۈمەت. ئوسمان باتۇر خەلق قوراللىق كۈچلىرىنىڭ غەلىبىسى بىلەن تەختكە چىققان تۇنجى ھۆكۈمەت باشلىقى شۇنداق ئىكەن،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇنىڭ ئېلىخان تۆرەمنى كۆزگە ئىلمىغانلىقىنى چۈشىنىشكە بولاتتى. راست، تۆرەم مىللىتى تۇتىمىدى، پارتىزان بولمىدى. ئوسمان ھەممىنى قىلدى، ھەممىگە چىدىدى.

ئوسمان قوراللىق پارتىزانلىرىنى تېزلا ئىككى مىڭ ئىككى يۈزگىيەتكۈزدى. مۇڭغۇلىيىدىن يەنە ئۈچ يۈز ئەللىك تال بەشئاتار، يۈز ئاپتومات، يىگىرمە ئېغىر پىلىموت، ئوتتۇز يېنىك پىلىموت، ئالتە مىنامىيوت، ئىككى تانكا ئاتار، يۈز ساندۇق گرانات، بەش يۈز ساندۇق ئوق كەلتۈرۈلدى. ئوسمان پارتىزانلىرى توختىماي ھۇجۇم قىلدى. 1994-يىلى 12-ئاينىڭ ئاخىرىدا گومىنداڭنىڭ بەش يۈز كىشىلىك ھەربىي ئىستېھكامىغا ھۇجۇم قىلىپ، ئۈچ-تۆت كۈندىلا ئۈچ يۈزدىن جىق ئەسكىرىنى يوقاتتى ۋە ئۈچ يۈز تالچە ھەر خىل قورال، يۈز ساندۇق ئوق-دورا غەنىيەت ئالدى.

غەلىبە ئوسمان باتۇرنىڭ شۆھرىتىنى ئاشۇردى. ئۇ ئەمدى خەلقنىڭ ھىمايىسىگە ئىرىشىپ ھۇجۇمنى توختاتمىدى. 2-ئاينىڭ 24-كۈنى كۆكتوقاي بازىسىغا ھۇجۇم قىلىپ، دۈشمەننىڭ بەش يۈزدەك ئادىمىنى يوقاتتى. جىمەيدىمۇ تۆت يۈزدەك دۈشمەننى يوقاتتى. 1945-يىلى 3-ئاينىڭ بېشىدا ئالتە يۈز كىشىلىك خىل قوشۇن بىلەن گومىنداڭنىڭ ئاخىرقى بازىسى بولغان سارتوقايدىكى مەركىزىي پونكىتىغا ھۇجۇم قىلدى. دۈشمەن ئۈچ مىڭدىن كۆپ ئەسكىرى بار تۇرۇپ ھۇجۇم خەۋىرىنى ئاڭلاپلا، بەش تانكۇچ بروننىڭ ھىمايىسىدە ئوتتۇز نەچچە ماشىنىسىغا يۈك-تاقىسىنى بېسىپ گۇچۇڭغا قاراپ چىكىندى. ئۇ قېتىمقى جەڭ ئوسماننىڭ شۆھرىتىنى تېخىمۇ ئاشۇردى، ھەتتا ئۇ ئۆزىنى چىڭگىزخانغا ئوخشىتىدىغان بولۇپ قالدى. ئۈچەڭدە گومىنداڭنىڭ مىڭدىن ئارتۇق ئادىمى يوقىتىلدى. قالغانلىرى يىگىرمە نەچچە كۈن پىتراپ تېنەپ-تەمتىرەپ يۈرۈپ مىڭ تەسلىكتە گۇچۇڭغا كېلەلەيدى. ئۈچ مىڭ كىشىلىك زور قوشۇننىڭ مەغلۇبىيىتى گومىنداڭ ئارمىيىسىنى ئالاقىزادىلىككە سالدى. بۇرۇلتوقايدىكى گومىنداڭ ئارمىيىسى بىلەن ھۆكۈمەت خادىملىرى بىر كېچىدىلا سارسۇمىگە قېچىپ بېرىۋالدى. پۈتۈن ۋىلايەتنىڭ ئون پىرسەنت يېرىدىلا گومىنداڭ ئارمىيىسى قالغاندا، ۋاقىتلىق ھۆكۈمەت ئارمىيىسى ئالتاي ۋىلايىتىگە كىردى ۋە ئالتاي پارتىزانلىرى بىلەن بىرلىشىپ، گومىنداڭنى تەلتۆكۈس مەغلۇپ قىلدى. ئالتاي ئازاد بولدى. بۇ ئازادلىقتا ئوسمان باتۇرنىڭ تۆھپىسى زور. ئۇ ھەممە جەڭلەردە ئۆزى قوماندانلىق قىلدى. ئۈچ قېتىم ئوق تىگىپ يارالاندى. ئىنىسىدىن، بالىلىرىدىن ئايرىلدى. ئىلى ئىنقىلاپچىلىرى ئىچىدە ھېچكىم ئوسمان

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

باتۇرچىلىك جەبرى تارتىمىدى، قۇربان بەرمىدى. 1941 - يىلىنىڭ بېشىدىن 1945 - يىل 4 - ئاينىڭ ئاخىرلىرىغىچە ئۇ تۆت يىلدىن كۆپ ۋاقىت تاغ - دالادا، قار - يامغۇر، ئۇرۇش ئوتلىرى ئىچىدە ھايات كەچۈردى. ئۇنىڭ ئۆزىنى ئېلىخان تۆرەمدىن ئۈستۈن تۇتۇشىغا ئەجەپلەنمىسىمۇ بولاتتى...

نۇرى ئوسمان باتۇر توغرىسىدا بىلەنغانلىرىنى ئويلاپ بولۇپ ئورنىدىن تۇردى. كەچتە گېنېرال دەلىلقان سۇگۇربايوف مېھمانلارنى ئالتاي ۋىلايەتلىك ھۆكۈمەت ۋە ئارمىيە نامىدىن زىياپەت بېرىپ كۈتۈۋالماقچى بولدى. قىرىقتىن ئاشقان تەمبەل ئادەم - ئېگىز، گەۋدىلىك، ئىنچىكە قارا بۇرۇت قويغان، پەگەز قاپاق، كىچىكرەك كەلگەن كۆزلىرىدىن ئوۋچىلارغا خاس سەزگۈرلۈك بىلىنىپ تۇرغان قارا سۈكۈندىن شىم - ئۇچۇرغا، بېشىغا قارا رۇس شىلەپسى كىيۋالغان ئادەم مېھمانخانا زالىدا مېھمانلارنى كۈتۈپ تۇراتتى. بۇ كىشى دەلىلقان سۇگۇربايوف ئىدى.

ئۇ ئېلىخان تۆرە، ئەخمەتجان قاسىمى، سەيپىدىن ئەزىزلەر بىلەن سوۋېت ئادەملىرىدەك قول ئېلىشىپ، دېپلوماتلاردەك قاقاقلاپ كۈلۈپ تۇرۇپ كۆرۈشتى. ئۇ نۇرى بىلەن كۆرۈشكەندە:

- پاھ، قوللىرىڭ باتۇرنىڭ قولىغۇ، يىگىتىم! - دەپ كۈلدى. ئۇنىڭ قوللىرىمۇ گۆشلۈك، كۈچلۈك ۋە يوغان ئىدى.

- سىزنىڭ قوللىرىڭىزغا تەقلىد قىلۋالدىم!

- يارايىسەن، يىگىتىم، خۇدا بىزنىڭ قولىمىزنىمۇ، نىيىتىمىزنىمۇ بىر خىل قىلىپ ياراتقان دېگەن!

ئالتاي ۋىلايەتلىك ھۆكۈمەتنىڭ، پارتىزانلارنىڭ باشلىقلىرى، ئالتاينىڭ يۇرت كاتتىلىرى زالغا تولغان. خۇشاللىق، تەنتەنە، مىللىي غورۇر ھەممىلا ئادەمنىڭ قەلبىدە، ھېسسىيات ۋە تومۇرلىرىدا جۈش ئۇرماقتا. زۇلۇم، خورلۇقتىن قۇتۇلۇش نەقەدەر چوڭ بەخت ئىكەنلىكى كۆزلەردىن، سۆزلەردىن ۋە چىرايىلاردىن بىلىنمەكتە. ئالتاي سارسۇمبە شەھرىنىڭ ئۆكتەبىر ئېيى ھېچقاچان بۈگۈنكىدەك شادلانمىغان بولسا كىرەك.

ئەتىسى شەھەر سىرتىدا بەيگە، ئوغلاق، چېلىشش، قىز قۇۋار ئويۇنلىرى كۆرسىتىلدى. ئەخمەتجان قاسىمىمۇ ئاتلىنىپ قىز قۇۋارغا چۈشۈۋىدى، نۇرىمۇ تۇرالمىي ئاتلاندى. شەرقىي تۈركىستان ھۆكۈمىتىنىڭ ئالتاي مەمۇرىي مەھكىمىسى رەسمىي قۇرۇلدى. بۇ مەھكىمە ئىلىدىكى مەركىزىي ھۆكۈمەتكە قارايدىغان بولدى. پارتىزان

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئەترەتلىرىنى ھۆكۈمەت ئارمىيىسى قىلىپ قۇرۇپ چىقىشنى ئېلان قىلدى دەلىل قان سۇگۇربايوفقا كۆرسەتكەن خىزمىتى ئۈچۈن «ئىستىقلالچىلار» ئوردېنى ۋە پودپولكوۋنىك ھەربىي ئۇنۋانى بىرىلدى. نۇرى خاتىرىسىگە «ئۇنۋانى تۆۋەن بولۇپ قالدى» دەپ يېزىپ قويدى. دەلىل قانغا ئوردىن، ئۇنۋان بىرىش مۇراسىمى تەنتەنىلىك ئۆتكۈزۈلدى. دەلىل قان ئىچ - ئىچىدىن خۇشال بولدى. ئۇ ئوسمان كەلىمگەنلىكى ئۈچۈن شۇ تاپتا ئالتايدىكى ھۆكۈمەت ۋە ئارمىيىنىڭ ئەڭ چوڭ رەھبىرى - بۇنىڭدىن كېيىنكى ۋالىي مەھكىمە قارمىقىدا تەسىس قىلغان 13 مۇئەسسەسەنىڭ تەشكىل قىلىنىش ھوقۇقىنى ئېلىخان تۆرەم دەلىل قان سۇگۇربايوفقا تاپشۇردى.

دەلىل قان مۇئامىلىسى سىلىق، گېپى يۇمشاق، كۈلۈپلا تۇرىدىغان خۇشخۇي ئادەم ئىدى. ئۇ نۇرىغا يېقىپ قالدى، ئۇ خاتىرىسىگە دەلىل قان سۇگۇربايوف توغرىسىدا تۆۋەندىكىلەرنى يېزىپ چىقتى:

تاشقى مۇڭغۇلىيىنىڭ بايىن ئۆلگەي دېگەن يېرى تولىمۇ گۈزەل، ئۇيەرنى ماكان قىلغان ئىللىق كىرەي ئېلىنىڭ چىروچى قەبىلىسىدىن باتۇر، مەرگەن ئوۋچىلار كۆپ چىقىدىكەن. ئالتاي تېغىنىڭ جەنۇبىي ۋە شىمالىدىكى چەكسىز يايلاقلاردا ئۇنىڭ چارۋىچى ئاتىسى سىگانلاردەك كۆچمەن بولۇپ ھايات كەچۈرگەن. دەلىل قان مانا شۇنداق ئائىلىنىڭ ئوغلى. شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ گۈزەللىكىنى، ئادالەتنى، ھاياتنى سۆيۈپ ياشاش ئادىتىنى يىتىلدۈرگەن. ئۇ موڭغۇلچە، رۇسچە، يېزىقلارنىمۇ ئۆگىنىۋالغان. ئات بەيگىسى، چېلىشش، ئوۋچىلىق ئادەمنى باتۇر قىلىدىغان ھەركەتلەر، ئۇنىڭ بالىلىقى شۇ ئويۇنلار ۋە بېرىلىپ ئۆگىنىش بىلەن ئۆتكەن. دەلىل قاننىڭ بالىلىقىمۇ نۇرىنىڭ بالىلىقىدەك ھەممىگە قىزىقىش، ئۆزىنى ھەممىگە قادىر ھېساپلاشنى باشتىن كەچۈرگەن. 1921 - يىلىغا كەلگەندە چاروسىيە گېنېرالى باكىچ ئون مىڭ ئاق ئورۇسنى باشلاپ ئېرتىش دەرياسىنىڭ جەنۇبىي قىرغىقىغا قېچىپ كەلدى. ئالتايدىكى قوماندان جۇداۋىڭ سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ بۇ قاقچۇن دۈشمەنلىرىنى توسۇۋالالمىدى. ئاق باندىتلار سارسۇمبىيگە بېسىپ كىردى. ياڭ زىڭشىننىڭ بۇگېنېرالى خورلۇقتىن ئۆلۈۋالدى. ئاقلار ئالتاينى بازار قىلىپ، سوۋېت ئىتتىپاقىغا قايتا ھۇجۇم قىلىش ئۈچۈن تەييارلىنىپ، خەلققە ئون مىڭ تۇياق قوي، ئۈچ يۈز كالا، بەش مىڭ ئات، مىڭ تۆگە، ئوزۇق - تۈلۈك سېلىقى سالىدى. ھاكىم قاناپيا بىلەن ياڭ زىڭشىن ئەۋەتكەن ئەمەلدار ماقۇل بولدى. خەلق ئۈستىگە ئاق باندىتلارنىڭ زۇلۇم تېغى ئارتىلدى. بۇ سېلىقنىڭ تۆتتىن بىر قىسمى قوبدۇ قەبىلىسىگە چۈشتى. سوۋېت ئارمىيىسى دەلىل قاننىڭ ئاكىسى دوربىتقانغا ۋەزىپە تاپشۇردى. بۇ چاغدا دەلىل قان

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يېڭىلا توي قىلغان يىگىت ئىدى. گېنېرال باكىچ ئەسكەر باشلاپ، دوربىتقان بىلەن دەلىلقانى ئېتىشقا ماڭدى. ئاكا-ئۇكىلار بىرى ئالدىغا، بىرى كەينىگە قاچتى. بۇ تەۋەككۈلچىلىك دەلىلقانى قۇتۇلدۇردى، دوربىتقان قۇربان بولدى. مانا بۇ دەلىلقانىڭ ئىنقىلاب يولىغا باسقان تۇنجى قەدىمى ۋە تۇنجى قۇربان بېرىشى، خۇددى نۇرىنىڭ ئىنىسى قۇربان بولغاندەك. دەلىلقان شۇ قاچقىنچە سوۋېت چېگرا پونكىتىغا باردى ۋە ئەھۋالنى مەلۇم قىلدى. سوۋېت ئارمىيسى ئاق باندىتلارنى تارمار قىلدى. دەلىلقان خەلقنىڭ نامراتلارنىڭ غېمىنى يەيدىغان ئەسكەرلەرنىڭمۇ بولىدىغانلىقىنى تۇنجى قېتىم كۆردى. ئۇ ئاكىسىنىڭ يېڭى تۇغۇلغان ئوغلىغا ئادالەت، باتۇرلۇق ۋە پىداكارلىقتا ئۆزىگە نەمۇنە بولغان سوۋېت ئوفىتسېرنىڭ بايكالوف دېگەن ئىسمىنى قويدى. شۇ چاغدىن باشلاپ ئۇنىڭ يۈرىكىدە ھەققانىيەت زۆرۈر بولغاندا غەربكە - سوۋېت ئىتتىپاقىغا تەلپۈنۈش ئىستىكى پەيدا بولدى. ئۇ 1933 - يىلىدىن كېيىن مىڭچە ئەسكىرى بىلەن ئالتايغا كەلگەن ماجۇڭيىنىڭ ئادىمى ماخىيىنىڭ بۇلاڭچىلىقى ۋە تالان - تاراج قىلىشىغا قارشى قۇراللىق ئىنقىلابتا سوۋېت ئەسكەرلىرىنىڭ روھى بىلەن خەلقنى قوغداپ جەڭ قىلدى. ئۇ غالىب سۈپىتىدە سوۋېت ئىتتىپاقى كونتروللىقىدىكى شېڭ شىسەي دەۋرىدە بىر مەھەل ئەتىۋارلاندى: ئالتايدىكى «قازاق مەدەنىيىتىنى ئىلگىرى سۈرۈش جەمئىيىتى» نىڭ مۇئاۋىن باشلىقى بولدى. ئالتاي خەلقىنى ياپۇن جاھانگىرلىكىگە قارشى كۈرەشكە ياردەم بېرىش ئۈچۈن سەپەرۋەر قىلىشتا ئاكتىپ رول ئوينىدى. ئالتاي خەلقى بەش ئايرۇپىلان، يۈز ئات، ئىككى يۈز توققۇز مىڭ توققۇز يۈزدوللار، نۇرغۇن ئالىي سۈپەتلىك جۇۋا، ئۆتۈكلەرنى ئىئانە قىلىپ، بۇ مللارنى يەنئەنگە يەتكۈزۈپ بەردى. 1939 - يىلى 3 - ئايدا بۇ خىزمەتلىرى ئۈچۈن ئۇ ئۈرۈمچىگە بېرىپ موڭغۇل، قازاق، قىرغىز، ۋەكىللىرى قۇرۇلتىيىگە قاتناشتى. شېڭ شىسەي يات مىللەتلەرنى خورلاپ، سىياسىي دۈشمەنلىرىنى يوقىتىپ، ئۆزىنىڭ پادىشاھلىق ئورنىنى مۇستەھكەملەش ئۈچۈن ھەدپىسلا «توپىلاڭ كۆتۈرۈش سۈيقەستى»، «جاسۇسلۇق ئەنزىسى» دېگەنلەرنى ياساپ چىقىپ تۇتقۇن قىلىش، ئۆلتۈرۈش بىلەن پاراكەندىچىلىك سېلىشقا باشلىدى. ئۇ تولىمۇ گۇمانخور ئىدى. تىنچ تۇرغان خەلقنى «ئىسيان كۆتۈرىدۇ» دەپ قاراپ، چارۋىچىلارنىڭ ئوۋ مىلتىقلىرىدىن تارتىپ پىچاق - بەكىلىرىگىچە بولغان تۇرمۇش بويۇملىرىنى قۇرال - ياراغ ھېسابلاپ، خەلقنى بۇ نەرسىلەرنى تاپشۇرۇشقا مەجبۇرلىدى. خەلق ئىچىدە ھۆرمىتى بار شەرىپقانى تۈرمىگە تاشلىدى. خەلقنىڭ غەزىپى ئۆزلىدى. 1940 - يىلى چارۋىچى خەلق قوزغالدى. مانا ئەمەس دەپ كۆكتوقاي ناھىيە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

باشلىقى شۈي لىڭ باشلىق ئون بىر نەپەر قۇرال - ياراغ يىغقۇچى زومىگۇفى ئۆلتۈرۈۋەتتى. مانا بۇ تۇنجى قېتىملىق چارۋىچىلار قوزغىلىڭى. بۇقوزغىلاڭ تىز كىڭەيدى ، شېڭ شىسەي نەچچە مىڭ ئەسكەر ئەۋەتىپمۇ قوزغىلاڭنى باستۇرالمىدى. ئامالسىز 9 - ئايدا قېيناتىسى چيۇزۇڭجۇننى ئۆلكىلىك خەلق ئىشلىرى نازارىتىنىڭ نازىرى نامى بىلەن ئەۋەتىپ ، خەلق ۋەكىللىرى بىلەن سۆھبەت ئۆتكۈزدى. خەلق شۇ چاغدا ئۈرۈمچىدە تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقان شەرىپقان بىلەن دەلىلقانلارنى قويۇپ بېرىش تەلىپىنى قويدى. دەلىلقاننى ئەكىلىپ سارسۇمبە ناھىيىسىگە مۇئاۋىن ھاكىم قىلدى. ئۇ ھۆكۈمەت سۆھبىتىگە قاتناشتى شەرىپقاننى قويۇپ بەرمىدى. دەلىلقاندا بۇ چاغدا شېڭ شىسەي ھۆكۈمىتىگە قاتتىق غەزەپ - نەپرەت پەيدا بولغان. ئۇ بۇ رەزىل ھۆكۈمەتنى ئاغدۇرماي تۇرۇپ ، خەلققە ياخشىلىق يوقلۇقىغا ئىشەنگەن ۋە ئادىل ، خەلق ھىمايە قىلىدىغان ھاكىمىيەت ئۈچۈن كۈرەش قىلىشقا ئىرادە تىكلگەن. ئۇ خەلق ۋەكىلى سۈپىتىدە ھۆكۈمەتكە: قولغا ئېلىنغان بارلىق ئالتاي ۋەكىللىرىنى قويۇپ بېرىش ، ئالتايدا ھەربىي تۇرغۇزماسلىق ، ساقچى ، ئىشپيون ئورگانلىرىنى تەسىس قىلماسلىق ، يەرلىك ھۆكۈمەتلەرگە مۇشۇ يەرلىكلەرنى قويۇش ، چارۋىچىلارنىڭ ئۈستىدىكى سېلىقلارنى بىكار قىلىش تەلەپلىرىنى قويدى. ھۆكۈمەت ئىلاجىسىز بۇ تەلەپلەرگە ماقۇل بولدى. دەلىلقاننى گەنسۇ - چىڭخەيلەرگە قېچىپ كەتكەن قازاق چارۋىچىلارنى نەسىھەت بىلەن قايتۇرۇپ كىلىش ئىشىغا مەسئۇل قىلىپ ، ئىچكىۋىگە ئەۋەتتى. ئۇ قانچە ياخشى گەپ قىلغان بولسىمۇ ، جېنىدىن جاق تويغان سەرگەردان چارۋىچىلار قايتىپ كىلىشكە ئۈنىمىدى. شېڭ شىسەي ۋەدىسىگە ئەمەل قىلمايدىغان ئادەم بولغاچقا ، شەرىپقاننى قويۇپ بەرمىدى. چوڭ چارۋا مالدىن بەش پىرسەنت ، كىچىك چارۋا مالدىن ئۈچ پىرسەنت باج ئېلىش تۈزۈمىنى يۈرگۈزدى. باجغا ئېلىنغان چارۋا ماللار ئىككى ياشلىق ئىرىكتىن بولۇشى كېرەك دىگەن شەرتى نامرات چارۋىچىلارنى قاتتىق قىيىندى. شۇنىڭ بىلەن كان قازغۇچىلار ، نامرات چارۋىچىلار ، ھەممىلا جايدا يالاڭ - يالىڭاچ ، ئاچ زېرىن يۈرۈۋاتقانلار ئالتاي تۇپرىقىدا 1941 - يىلى 6 - ئايدا قوزغىلاڭ كۆتۈردى. شىڭ شىسەي 9 - ئايدا ئەسكەر كۆپەيتتى. كۆكتوقاي باش قوماندانلىق شىتابىنى قۇرۇپ ، قەشقەر گارنىزون سېلىڭى جىياڭ يۈڭنى باش قوماندان ، لىيۇ جىڭشەننى سارسۇمبە ئامانلىق ساقلاش سى ۋىڭى قىلىپ بېكىتتى. ئايرۇپىلان ، بىرونېۋىكىلار ، ئېغىر قۇراللار يېغىپ كەتتى. لىكىن قوزغىلاڭچىلار باش ئەگمىدى. تاغ ئىچىگە چىكىنىپ كۈرەشنى داۋاملاشتۇردى. دەلىلقان بۇ چاغدايەنە ئۈرۈمچىگە «تەكلىپ» قىلىندى. ئۇ سەزگۈر ئادەم بولغاچقا جېنىنى دالدىغا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئېلىش پەيتى كەلگەنلىكىنى بىلدى - دە، سوۋېت ئىتتىپاقىغا قېچىپ كەتتى. ئۇ ئالمۇتىدىكى بىر مەكتەپتە ئىككى يىل ئوقۇپ، نەزەرىيە ۋە ھەربىي بىلىم ئۆگەندى. خەلقكە قانداق يول بىلەن بەخت ياراتقىلى بولىدىغانلىقىنى، ئۆزىنىڭ نىمىلەرنى قىلىشى زۆرۈر ئىكەنلىكىنى بىلۋالدى ۋە 1943 - يىلى گېنېرال پوپوق باشلىق ئون ئىككى كىشىلىك مەسلىھەتچىلەر ئۆمىكى بىلەن بىللە تاشقى موڭغۇلىيە ئارلىق چىڭگىلىغا ئۆتۈپ ئوسمان باتۇر بىلەن ئۇچراشتى. شىسەي ستالىنغا خاتىرىلىق قىلىپ، سوۋېت ئىتتىپاقىغا نۇرغۇن زىيىلارنى سالغانلىقى ئۈچۈن، ستالىن ئۇنى جازالاپ ئىنتىقام ئېلىش نىيىتىگە كەلدى. تاشقورغاندا ئىسھاقبىك، غۇلجىدا پاتىخ، جىمىنەيدە موللا ئىسلام ۋە ئالتاي - كۆكتوقايدا ئوسمان بىر ۋاقىتتا قۇراللىنىپ شېڭ شىسەيگە قارشى ئىسيان كۆتۈردى. بۇلارنىڭ ئىچىدە بىرلا ئوسمان - دەلىلقان باشچىلىق قىلغان قوزغىلاڭلا غەلىبە قازىنىلدى. 1945 - يىلى 4 - ئايغىچە بۇ قوشۇن نۇرغۇن جەڭلەرنى قىلىپ دۈشمەننىڭ نەچچە مىڭ ئەسكەرلىرىنى يوقىتىپ، ئالتايدا خەلق قۇراللىق كۈچلىرىنىڭ تەڭداشسىز كۈچ ئىكەنلىكىنى ھەر ىكتى ۋە غەلىبىلىرى بىلەن ئىسپاتلىدى... سوۋېت ئىتتىپاقى شىنجاڭدىكى قۇراللىق قوزغىلاڭلارنى قۇرال ۋە ئادەم بىلەن قوللىدى. خەلقنى زۇلۇمدىن قۇتقۇزۇش ئۈچۈن ياخشىلىق قىلدى. ئىسھاقبىك، دەلىلقان، پاتىخ ئوخشاش قۇرال بىلەن يول ئىزگەنلەر بولسۇن، ئەخمەتجان، ئابدۇكېرىم ئابباسوفقا ئوخشاش سىياسەت بىلەن يول ئىزدەنگۈچىلەر بولسۇن، ھەممىسىلا سوۋېت ئىتتىپاقى، ستالىننىڭ غەمخورلىقى بىلەن بۈگۈنكى رىجات يولىنى تاپالدى. ئەمما بۈگۈن ئاشۇ سوۋېت ئىتتىپاقى ۋە ستالىن گومىنداڭ بىلەن كېلىشىم قىلىش يولىغا بۇ ئىنقىلابچىلارنى نىمىشقا قىستايدۇ - ھە؟ ئېلىخان تۆرەم ئالتايغا كېلىپ ئۇزۇن ئۆتمەيلا غۇلجىدىن «ئىلى ۋەكىللىرى گومىنداڭ بىلەن سۆھبەتلىشىدىغان بولدۇق. دەرھال قايتىپ كېلىڭلار، بۇ ئىش توغۇرلۇق مەسلىھەتلىشىمىز» دىگەن تېلپۇن كەلدى. ھۆكۈمەتنىڭ ئەڭ چوڭ رەھبىرى بۇ يەردە تۇرسا، بۇ بۇيرۇق كىمدىن كەلدى - ھە؟ مۇھىمى دەلىلقان بىلەن ئوسمان باتۇر نىمىشقا بۇنداق سوغۇق مۇئامىلە قىلدى - ھەڭ دەلىلقان بىلەن ئوسمان باتۇر ئوتتۇرىسىدا ئىختىلاپ باردەك قىلدۇغۇ، خۇددى ئېلىخان تۆرەم بىلەن ئەخمەتجان ئەپەندىم ئىككى خىل قاراشتا بولغىنىدەك...

نۇرى خاتىرىسىنى يېزىپ بولدى. ئۇ پولكوۋنىڭ دوسكىنىڭ يېنىغا كىردى.

- كەل، - دېدى دوسكىنىڭ كۈلۈپ، - سىن كېتەدى، مەن ئوسمانغا بارادى، ئوسمان باتۇر سارسۇمبىگە كەلسە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كېرەك. ئايتادى، نىچۇۋا كەلمەسە! (كەلمەسە ھېچقىسى يوق)

نۇرى دوسكىنوفنىڭ باش - ئاخىرى يوق سۆزلىرىدىن خېلى جىق مەنلەرنى چۈشەندى.

خۇپتەندىن كېيىن ئېلىخان تۆرەم نۇرىنى چاقىرتتى، نۇرى كىرگەندە بوۋاي كىرىسلودا ئولتۇرماي گىلەم ئۈستىگە جايىنامازنى سېلىپ يۈكۈنۈپ ئولتۇرۇپ، بېشىنى لىگىشتىپ كىتاپ ئوقۇۋاتقانىكەن. ئۈكتاپنى ئاۋايلاپ ياپتى ۋە پىشانىسىنى ئوڭ ئالقىنى بىلەن تۇتۇپ بىر نېمىنى ئويلىدى - دە:

- ئولتۇرغىن بالام، - دەپ كىرىسلونى كۆرسەتتى، نۇرى ئولتۇرغاندىن كېيىن:

- ئالتاينىڭ نېمىسى ياقتى، نېمىسى ياقىمىدى بالام؟ - دەپ سوردى.

- دەلىلقان ياقتى، ئوسمان باتۇر ياقىمىدى، ئۇئالدىڭىزغا كەلمىدى.

- ئۇنىڭ يېنىدا قابباس مۇپتى دىگەن بىر ئۆلما بار، - دېدى ئېلىخان تۆرەم باش - ئاخىرى يوق گەپ

قىلىپ، - ئۇ قازاقتىن چىققان چوڭ دىندار. ئۇ ئادەم 1933 - يىلى سوۋېتتىن قېچىپ كەلگەن. ئۇ سوۋېتقا ئۆچ،

ئالاش ئوردىسىنىڭ ئادىمى. شەيخۇلئىسلام بىلەن ئالاش ئوردىنى ستالىن ئاتىمىز مىللىتى بىلەن ئۇچۇقتۇرمىغان

بولسا، ئوسمان باتۇر بىزنىڭ يېنىمىزدا تۇغان بولاتتى. مەن ئوسمانغا بىر پارچە خەت يازدىم. بالام، خېتىمنى سەن

ھېلىقى ئورۇسقا بەرگىن! - دېدى ۋە ئىككىلىك خەتنى ئوقۇپ بەردى: «قۇرقت گۆردىن قىرىق يىل قېچىپ يۈرۈپ،

ئاخىر دۇنيادا تۇنجى قېتىم قېزىلغان گۆرگە چۈشكەنىكەن. ئىنىم ئويلان، سېنى جۈدەيەم(ناھايتى، بەك، ئىنتايىن

«ئۆزبېكچە سۆز») كۆرگۈم بار ئىدى، خەير!» نۇرى خەتنىڭ مەزمۇنىنى چۈشەندى.

- بالام، سېنى ئابلايانىڭ تىلىكى بىلەن يېنىمىغا ئېلىۋالدىم. سەن ماڭا كاتىپ بولسەن. غۇلجىغا بارغاندىن

كېيىن قالغان گەپلەرنى ئاڭلايسەن بالام. ئەمدى سوقۇش بولمايدىغان ئوخشايدۇ. ئارماندا قالدۇق. قىلغان

قەسەملەر، شېھىت ۋە قانلار بىكار بولىدىغان ئوخشايدۇ. بالام، ئورۇستا يۈز يوقىر تال ئوق بىر قويغا توختىدى،

ھەممە ئىشىمىزغا چېچەك چىقتى، مەن ئوسماننى چۈشەندىم...

ئېلىخان تۆرەم خاپا ۋە چۈشكۈن ئىدى. نۇرى بوۋاينىڭ سۆزلىرىنى گەپ قىلماي ئاڭلىدى. ئۇنىڭمۇ

جىمجىتلىققا ئىچى پۇشماقتا ئىدى. شۇڭا ئۇ بۇ ھۆكۈمەت باشلىقىغا ھېسداشلىق قىلاتتى. لېكىن ئۇ سوۋېت

ئىتتىپاقىغا ئېتىقاد قىلىدىغانلاردىن. گىمنازىيىدە ئوقۇش، بىر نەچچە يىل پارتىزان، ھەربىي بولۇش جەريانىدا،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بولۇپمۇ 2 - جاھان ئۇرۇشىدا يۈز بەرگەن چوڭ - چوڭ ئىشلارغا ئەستايىدىل كۆڭۈل بۆلۈپ، زور ئىشلارنى خۇددى 1 - سىنىپ ۋاقتىدا دەرس يادلىۋالغاندەك يادلىۋالغان ئىلىم ۋە يېڭىلىق خۇمارى بولغاچقا، غالىب دۆلەت سوۋېت ئىتتىپاقى ۋە ستالىننى يامانلايدىغان سۆزلەرنى ئاڭلىسا رەدىيە بېرىشكە تەييار ئىدى. لېكىن ئۇ ئېلىخان تۆرەمگە گەپ ياندۇرمىدى. ئۇنىڭ سۈكۈتلىرى ئىچىگە نارازىلىق ھەتتا غەزەپ - نەپرەت يوشۇرۇنغانىدى. ئۇ چۇڭچىڭدا جۇڭگو كومپارتىيىسى بىلەن گومىنداڭ ئوتتۇرىسىدا تۈزۈلگەن شەرتنامىنىڭ مەزمۇنلىرىدىن تولۇق خەۋەردار ئىدى. ئۇ گومىنداڭ گېنېرالى جاڭ جىجۇڭنىڭ ئىككىنچى قېتىم نۇرغۇن ئادەم بىلەن ئۈرۈمچىگە كەلگەنلىكى، سوۋېت كونسۇلخانىسىنىڭ ئارىغا كىرگەنلىكى، سوۋېت ھۆكۈمىتى ئارىغا كىرگەنلىكى ئۈچۈن ئۇرۇشنى توختاتماي بولمىغانلىقى، ئاقسۇدىن چېكىنىشتە تارتقان زىيان، ماناس بويىدىكى ئوفىتسېر - ئەسكەرلەرنىڭ نارازىلىق ۋە ئىچ پۇشۇقى... ھەممىنى ھېسابقا ئالدى. ئۇ، قانداقلا بولمىسۇن سوۋېت ھۆكۈمىتى بىر ئىشنى ئويلىدى، بۇ ئىش ھەرگىز بىزگە زىيانلىق ئەمەس، سوۋېت ھۆكۈمىتى، ستالىن ھەرگىز بىزگە زىيانلىق ئىش قىلمايدۇ، دەپ ئويلايتتى.

ياۋروپادا يەتتە سوتسىيالىستىك خەلق جۇمھۇرىيىتىنى ئۆز قولى بىلەن ياراتقان، پۈتۈن دۇنيادا زۇلۇم ۋە مۇستەملىكىنى يوقىتىش ئۈچۈن كۈرەش قىلىشنى مەقسەت قىلىدىغان بىر ئۇلۇغ ۋە قۇدرەتلىك دۆلەتنىڭ داھىيىسى شىنجاڭدىكى كىچىككىنە مىللەتلەرنى قايتىدىن زۇلۇم قاينىمىغا ئىتتىرىۋېتەرمۇ؟ ياق، ھەرگىز ئۇنداق قىلمايدۇ. دۇنيا ۋەزىيىتى، ئوق ئاۋازى توختىغان 1945 - يىلىنىڭ بۇ 9 - ، 10 - ئايلىرى ئىلى ئىنقىلابچىلىرىنى تىنىچ يول بىلەن مەسلە ھەل قىلىش يولىنى تاللاشقا مەجبۇرلىغاندۇر. بۇ تارىخنىڭ، ۋەزىيەتنىڭ تاللىشى، ھەرگىزمۇ سوۋېت ھۆكۈمىتى، ستالىننىڭ باشقىچە نىيىتىنىڭ بىشارىتى ئەمەس... (نېمە دېگەن بىچارىلەرچە خىيال ھە!!!)

مانا بۇ نۇرنىڭ خىيالى، يەكۈنى. بۇ يەكۈن ئۇنىڭغا ئۈمىد ۋە ئىشەنچ بېغىشلايتتى، شۇڭا ئۇ ئالتاي ۋىلايىتىدىن قايتقاندا تولۇم روھلۇق، خۇشال قايتتى. ماشىنا يولدا توپا توزۇتۇپ، خۇددى كۈز شاماللىرى بىلەن بەسلەشكەندەك جەنۇبقا قاراپ ئۇچماقتا، چەكسىز يايلاق، سايىلار سارىغايغان، دەل - دەرەخلەر ياپراقلىرىدىن ئايرىلىپ خۇددى بىرى بىلەن ئېلىشىشقان يالىڭاچلانغان ئەزەملەردەك شامال بىلەن قەھرىتانغا ھومايماقتا. جۇڭغارنىڭ ئاچچىق شاماللىرىدا قېلىن جۇۋلارنى كىيىپ، تۈلكە تۇماقلىرىنىڭ ئارقىسىنى يەلكىسىگە چۈشۈرۈپ چۆكۈرۈپ كىيۋالغان، ئۆكۈزلەرگە كىگىز ئۆي، كەرگە، چاڭغىراقلىرىنى ئارتىپ، يۈك ئۈستىگە مەڭزى قېپقىزىل،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

جىيەكلىك كىيىم كىيگەن بالىلارنى ئولتۇرغۇزۇپ قويغان چارۋىچىلار مىللىرىنى ئاستا ھەيدەپ ئۈزۈلمەي ئۆتمەكتە. پەسىل ئۇلارنىڭ تۇرمىشىنى ئۆزگەرتكەن، ۋاقىت ھايات شەكلىنى يەڭگۈشلىگەن، خۇددى نۇرغا جىددىيلىك ئورنىغا ئىچ پۇشۇقى تەقدىم قىلغىنىدەك.

چارۋىچىلار بىر يىلدا ئۈچ-تۆت ئايلا راھەت كۆرەدۇ، قالغان چاغلىرى، ھېسابى سەككىز-توققۇز ئاي جاپادىن باشقىنى كۆرمەيدۇ! دۇنيادا كۆچمەنلەر ئازايىقتا، شەھەرلەر كۆپەيمەكتە. بىزنىڭ خەلقىمىز بىلەن ياۋرۇپا خەلقىنىڭ تۇرمۇشىدا پەرق تولمۇ چوڭ. ماشىنىلىشىش، ئېلېكترونلىشىش تۇرمۇش جەريانى ئازايتىدۇ، قاراڭ، ئاۋۇ كىمىشەك كىيگەن ئانا شۇ تاپتا ئات ئۈستىدە نېمىنى ئويلاپ كىتىۋاتىدۇ؟ ئۇ چوقۇم كالىسنى ۋاقىتدا سېغىۋېلىش، قىشلايدىغان ئۆينىڭ ئوتۇن-ياغىچىنى غەملەۋېلىش، ئوغۇردا سوقۇلىدىغان تېرىقنى، يازىچە سېلىۋالغان قۇرىتى، موزايلىرىنى قىشتىن چىقىرىۋېلىش ئوخشاش ئىشلارنى ئويلاۋاتىدۇ. ئۇ بالىلىرىنىڭ ئوقۇشى، كەلگۈسى، ھەتتا جەمئىيەتتە بولىدىغان چوڭ ئۆزگىرىشلەر، ساياھەت قىلىپ دۇنيا كۆرۈشلەرنى ئويلىشى كېرەك ئىدى. ياۋرۇپا ئاياللىرى شۇنداق ئويلايدۇ. بىزنىڭ ئانىلىرىمىز بەلكى يۈز يىلدىن كېيىن شۇنداق ئويلايدىغان بولار-ھە؟

ئەخمەتجان قاسىمنىڭ بۇ مۇلاھىزىسىگە ھېچكىم جاۋاپ بەرمىدى. ئەخمەتجان رۇس شوپۇرىدىن رولنى ئېلىۋالغان، ئۇ كەلگۈسى، تەقدىرى ئۈستىدە ئويلاپ كىتىۋاتماقتا، ماشىنا غول ئىچىدە توختىدى. ماشىنىغا سۇ قاچالاشنى شوپۇر قىلماقچى بولۇۋىدى، ئەخمەتجان قاسىمى چىلەكنى ئېلىپ سايغا قاراپ يۈگۈردى. ئۇ سۇ قاچىلاپ بولۇپ :

- شوپۇر مەن، جاپانى ساڭا ئىتىرىپ قويسام قانداق شوپۇر بولىمەن! - دېدى ماشىنا يېنىدا توپاق مىنگەن، مەڭزىلىرى ئاپتۇرۇت ئالمىدەك قىزىل، ھەممىلا كىيىمى ئاق تېرىدىن قىلىنغان ئىككى بالا پەيدا بولدى. بالىلار ماشىنىغا ھەيران بولۇپ چەكچىيىپ تۇرماقتا.

- كالاڭنى ماشىنىغا تېگىشەمسەن؟

- جوق!

- نېگە؟

- بول كوككانىڭ مۇيۇزى جوغوكەنغۇي...

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كۆپچىلىك قاقاقلاپ كۈلۈشتى. نېرىدىكى ياغاچلارنى پۇتاپمۇ قويمايلا تىزىپ ياساۋالغان يەردىن بىر مېتىردەك ئېگىز ئۆينىڭ لايىدىن ياسىغان تۇرخۇندىن قويۇق ئىس چىقماقتا. ئۆينىڭ سەپرا ئىتلىرى ھازىرغىچە ماشىنىنى يەۋىتىدىغاندەك غەزەپ بىلەن ھاۋشىماقتا، ئۆيدىن بېشىغا جىيەكلىك كىمىشەك كىيگەن، كونا چاپىنىنىڭ بېلىدىن تاسما باغلىغان بىر ئايال ياغاچ چۆچەكنى ئىككى قولىدا كۆتۈرۈپ چىقتى.

- كېت! - ئۇ ئىتلارغا ۋارقىراپ قويۇپ ماشىنىنىڭ يېنىغا كەلدى - دە:

- قۇرۇق جېگدەر، دەم تارتىپ كۆرۈڭدەر! - دەپ ماشىنىدىكىلەرگە قۇرۇت سۇندى.

- قوناق بولساق بولام؟ - دېدى ئەخمەتچان قاسىمى چېقىشىپ، - بارى - جوقى بېس ئادەم مېز، جاتاتىن

جەر بارچىغار!

- بېس ئادەم نېمە؟ ئون بولساڭلاردا جاتاتىن جەر بارغۇي، قۇداي بېرگىن قوناقدار، جورۇيوك، مال سويامىز

ئەزىزگىنە!

ئەخمەتچان بالىلارغا بىر سىقىمىدىن كەمپۈت، ئانىغا بىر قولىياغلىق تەقدىم قىلدى. ئۇلار خۇشال بولۇشۇپ:

- نەدەگەن جاقسى ئادەم! - دەپ ۋارقىرىشىپ كېتىشتى.

ماشىنا يۈرۈپ كەتتى.

- سىزچە، بۇ يالغۇز ئۆينىڭ خۇشاللىقى نېمىدۇر نۇرى؟

- تەرلىگۈدەك چاي ئېچىش بولسا كېرەك!

- توپتوغرا، ئۇلار شۇنىڭغا رازى، خەلققە شۇنچىلىك ياشاشلىقىمۇ ئىمكان بەرمىگەن ھۆكۈمەتنى ئاغدۇرماي

نېمە قىلىدۇ. شاك شىسەي، مۇنۇ گومىنداڭ، بۇلارنىڭ ئاشۇ تۇرمۇشىغىمۇ رازى ئەمەس، خەلق ياۋايى بولۇپ تاغقا

چىقىپ يىرتقۇچلار بىلەن ئوزۇق تالاشسا، شۇنداق قىلىپ تاپقان بىر پارچە گۆشنىمۇ ئەمەلدارلارغا ئەكىلىپ بەرسە،

ئۇلار خەلققە يەنە سېلىق سالسا، تۆت يىل ئىچىدە ئالتاي ۋىلايىتىدىن قىرىق مىڭ ئۆيلۈك چارۋىچى سەرگەردان

بولۇپ چۆللەرگە - گەنسۇ، چىڭخەيلەرنىڭ ئادەم ياشىمايدىغان چۆللەرگە چىقىپ كەتكەن، ئوسمان باتۇر خەلقنى

ئويلىسا بولاتتى، مەن ئۇنىڭدىن ئەنسىرەپ قالىدىم. گومىنداڭ ئۇنى بىزگە قارشى توپلاڭغا سالىمىسا بولاتتى ئۇنىڭ

پەيلى يامان!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ماشىنا بوران بىلەن بەسلىشىپ جەنۇپقا ئۇچماقتا ئۇلار جىمجىت، خىيال بىلەن، تۈگمەس قۇم بارخانلىرى، چۆل زىننىتى يۇلغۇن - چاتقانلار ماشىنا بىلەن ئېگىلىپ - تولغىنىپ خوشلاشماقتا.

ئۇلار جىڭدا قوندى. ئەتىگەنلىكى قۇياشتىن بۇرۇن يولغا چىقىپ چۆل قوينىغا شۇڭغۇدى، نۇرلار پىيادە ماڭغان يوللاردا ھازىر بوران ھۆلىماقتا، ماشىنا بورانغا قارشى غەربكە قاراپ تەستە ماڭماقتا، چۆل ئېدىر، ئۆتەي، سەنتەپلەرمۇ قالدى. سايرام كۆلى قۇياشنىڭ بۈگۈنكى تۇنجى سۈبھى نۇرلىرىدا يالتىغى، دولقۇنلار، شاۋقۇنلار، ئاسماندىن چۈشۈۋاتقان ئۇچقۇنلار بۇ يەرنىڭ يېڭىلىق تەلەككە چوققىلىرىنى قار بېسىپتۇ، لېكىن كەڭساي قارغايلىرى باھار شاتلىغىدا. **ھايات شۇنداق، ھەممىنىڭ ئانىسى ۋاقىت! ۋاقىت خۇددى تەقدىردەك سىرلىق، ئالتە - يەتتە**

ئاينىڭ ئالدىدا ئۇنىڭ خىيالىدىن بىر گۈزەل قىز زادىلا چىقمايتى. ھازىر ئۇ شۇ قىزغا قاراپ كىتىۋاتىدۇ، ئۇدۇل بىلىنىڭ ھەيۋەتلىك، ئادەملەر ئارمان قىلىدىغان قورۇسغا كىشى، يىگىتلەرنىڭ ۋۇجۇد ۋە خىيالىنى خۇددى غايەت زور ماگنىت تۆمۈر پارچىلىرىنى تارتىۋالغاندەك ئاسانلا ئۆزىگە نەزەربەند قىلىۋالغان شەھەر گۈزىلى، ئۇيغۇر گۈزىلى، دەۋىر گۈزىلىنىڭ ئەزىز مېھمىنى بولۇشى مۇمكىنغۇ بۇنداق بولۇشىنى ھەممە ئادەم، ئۇنىڭ يۈرىكىمۇ خالايدۇ. لېكىن ئۇ ھازىر مۇشۇ خىيال خەزىنىسىدەك ماكاندا نېمىشقا ئۇنى ئويلىمايدۇ، ئۇنىڭ خىيالى نېمىشقا يىگىتلەرگە خاس مۇھاببەت ئېقىمىدا ماڭماستىن، بوۋايلاردەك ۋەھىملىك خىياللار بىلەن ئېتىشىدۇ - ھە؟ ئۇ ئىنقىلاپچى بولۇپ

يىتلىدىمۇ يە؟ ۋاقىت خۇددى تەقدىردىن بىشارەت بەرمىگەندەك، ئۇنىڭ روھى ئىسيانلىرىمۇ ئۇنىڭغا خەۋەر

بەرمىدىمۇ؟ نېمىشقا ئۇنىڭ خىيالى ھە دېسلا شەرىققە - ئۈرۈمچىگە - قۇمۇلغا، جەنۇپقا - ئاقسۇدىن ئۆتۈپ

قەشقەر - خوتەنلەرگە چاپىدۇ؟ نېمىشقا ئۇ باغرىغا تاڭغان گۈزەل قىزنىڭ ئادەمنى مەست قىلىدىغان ھىدىنى پۇراشنى

ئويلىماي، ئاكوپ، جەسەت، ئىس - تۈتەك، ئۆملەش، قۇرۇلغا ئېلىش، قانغا مەلۇمىش، ھۇررا توۋلاپ يۈگۈرۈشلەرنىلا

ئويلايدۇ؟ بۇ ئۇنىڭ ۋەھىشلىككە مايىللىقىمۇ ياكى روھىي دۇنياسىنىڭ يېڭىلىنىشىمۇ؟...

مانا غۇلجا شەھىرى كۆرۈندى، سۈيۈڭىدىن چىقىپ شەرىققە مېڭىش كۆڭۈللۈك ھاياجان ئۆتكىلى بولۇشى

كېرەك ئىدى. لېكىن ئۇنى غەم باستى، نېمىشقا شۇنداق بولغاندۇر - ھە؟

- سىز بۈگۈن ئۆيىڭىزدە دەم ئېلىڭ! - دېدى ئەخمەتجان ماشىنىنى بۈك دەرەخلىك كۈچىدا، ھەيۋەتلىك دەرۋازا

ئالدىدا توختىتىپ، بۇ نۇرغا تونۇش ئابلا باينىڭ ئۆيى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

- ياق، مەن باش شتابقا بارمەن!

- ياق! - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى بۇيرۇق ئاھاڭدا سۆزلەپ، - سىز ھازىر ئالدىنقى سەپتە ئەمەس، ئارقا

سەپتە. بۇ يەردە بۇيرۇق ئەمەس، تەكلىپ قوللىنىلۇ. بۇمېنىڭ تەكلىپىم. سىز مەشەدە چۈشۈپ قېلىڭ!

52

بۇ بىر يېڭىچە ھايات ئۇنىڭغا يات، ئۇ ئارزۇ قىلمىغان ھايات. ئۇ كىتابلاردىن بۇنداق ھايات تەسۋىلەنگەن

جايلارنى تېز - تېز ئاتلاپ ئۆتۈپ كەتكەن. ئۇ ھازىر ئۆزى ياتلىشۋاتقان ھايات قويندا!

ئۇ كېلىپلا مۇنچىغا چۈشتى. نىمە قىلارنى بىلمەي، ھېلىدىن - ھېلىغا ئۇھ تارتىپ، كۆزىنى يىگىتتىن ئۈزمەي

كېيىنەكتەك ئۇياقتىن - بۇياققا يۈگۈرۈپ يۈرگەن توم قارا، ئۇزۇن چاچلىرىنى ئۆرىمەستىن تېقىمىغىچە چۈشۈرۈپ

تېخىمۇ گۈزەللەشتۈرۈۋالغان قىزنىڭ ئەكېلىپ قويغان ئۇخلاش كىيىملىرىنى كىيىدى، يۇمشاق گىلەم، فرانسىيە

كېسلىرى، تامدىكى ئاجايىپ چىرايلىق، مەنىلىك ياۋرۇپا رەسساملرى سىزغان كۆرۈنۈشلەر، تەكچىلەردىكى

غۇچىدە ئېچىلغان گۈللەر ۋە كېسلى ئالدىدىكى ئەينەك ئۈستەلگە تىزىلغان مول، خىلمۇ خىل يىمەكلىك،

ئىچىملىكلەر ئۇنىڭغا يات ۋە غەلىتە بىلىندى، ئۆيگە يالاڭ يىپەك كىيىملەر بىلەن زەيتۇنە كىردى، ئۇ نۇرىنىڭ

يېنىدىكى كېسلىغا ئولتۇرماي، خۇددى نۇرىنىڭ تىزىغا ئولتۇرماقچى بولغاندەك يىگىتكە يېنىچە سۈركەلدى ۋە

ناز - ئەركىلىك بىلەن:

- سىز ئەسكى! - دېدى.

- مەن قايىل! - ئۇ قىزنىڭ نازۇك سىلىق - يۇمشاق قوللىرىنىڭ ئۈستىگە يوغان - يىرىك قوللىرىنى قويدى قىز

كېسلى يۆلەنچىكىگە يېرىم ئولتۇرۇپ يىگىتنىڭ مۇرىسىگە جەينىكى بىلەن تاياندى.

- سىز ئۇ كۈنى مەندىن قاچتىڭىز، سەۋەبىنى بىلمەن. ئۆز ئاغزىڭىز بىلەن دەپ بېقىڭا؟

- سەۋەبى ئاددى: سىزنى ئۆزۈمدىن سوۋۇتۇش.

- پەرىخە ئۈچۈنمۇ؟

- ياق، سىز ئۈچۈن.

- بۇ قانداق تېپىشماق، مېنى مەقسەتلىك قىناپ ھېلقى سىز دەيدىغان رىشتە - يېنى چىڭتىش ئۈچۈنمۇ؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئەسكى، بىلەمسىز، مەن قانچىلىك قىيالىدىم. ئامال يوق چاندۇردۇم، دادام ئارىغا كىردى، ئەمدى چىگىتماڭ، چېكىگە يەتتى، ئۈزۈلۈۋ شۇ!!!...

نۇرى ئىختىيارسىز قىزنىڭ قولىنى چىڭ سىقتى، قىز ئۇنىڭ قۇچىقىغا نازۇك، خۇشبۇي بەدىنى بىلەن قىيسايىدى ۋە بېشىنى يىگىتنىڭ نېرىقى تىزىغا قويۇپ ئوڭدا ياتتى. نۇرى ئېگىشتى، قىزنىڭ لەۋلىرى مىسىلسىز شىرىن، تىنىقى كۈچلۈك ئىچىملىكتەك يىگىتنى مەست قىلدى. ئۇلار ئۈن-تىنىسىز بىر-بىرىگە چاپلىشىپ، ئېغىر-ئېغىر نەپەس ئېلىشىپ قۇچاقلاشتى، سۆيۈشتى...

ئۆيدىكى قىزغۇچ ئۈستەل چىرىغى غۇۋالاشتى ئىككى قەلەم بىر-بىرى بىلەن ئۈن-تىنىسىز سىرداشتى، ئىككى بەدەن بىر-بىرىگە مەڭگۈلۈك تەئەللۇق ئىكەنلىكىنى ئۈن-تىنىسىز ئېلان قىلىشتى، بولۇپمۇ نۇرى ھايات تەقدىم قىلغان بۇ ئىنئامدىن قېچىپ قۇتۇلالمايدىغانلىقىنى چۈشەندى ئۇلار تەخمىنەن يېرىم سائەتتىن كېيىن مەۋجۇتلۇققا قايتتى:

- توي قىلىپ، ئاندىن... ياق...

- ھامان بولىدىغان ئىشقا!!! مەن چىدىيالىمدىم، جېنىم زەيتۇنە...

ئۇنىڭ تەبىئىي تەدە ھېلىقى جىنسىي غالىجىلىق ئۈستۈنلۈككە چىقتى. ئۇقۇزنى يىنىك كۆتۈرۈپ سىم كارۋاتقا ئوڭدا ياتقۇزدى. قىزنى يىنىك كۆتۈرۈپ سىم كارۋاتقا ئوڭدا ياتقۇزدى. قىزنىڭ كۆزلىرى يۇمۇلغان، ئۇزۇن كىرىپكىلىرى ئاپپاق، سۈزۈك مەڭزىگە تال-تال چېچىلىپ ئىنسان گۈزەللىكىنىڭ يۇقىرى پەللىسىنى نامايەن قىلماقتا، چىڭ قاتقان ئىككى كۆكسى قىز تەلپىدىن بەلگە، سىلسا ئادەمنىڭ سىلغۇس كىلىدىغان بەدىنى يىگىتنى ئۆزىگە چىللىماقتا، نۇرىنىڭ نازۇك ئەزاسى قىزنىڭ ئەڭ نۇمۇسچان يېرىگە تىرەلدى، قىز بېشىنى ئىككى ياققا سىلىق تەۋرىتىپ، تاتلىق ناز بىلەن:

- ياق، ياق!!! - دېدى. لىكىن بەدەنلىرىدە قارشىلىق بولمىدى. ئۇنىڭ نۇرىنىڭ بوينىغا چىرماشقان

قوللىرى تېخىمۇ چىگىدى، ئىككى پۇتى يىگىتنىڭ بىرىدە چوڭ يانپىشىدا، بىرىدە ئاپپاق كىرلىك ئۈستىدە تىنىمىسىز ئوينىلىدى.

- ياق، ياق!!!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

نۇرى بىردىنلا نەپىسى تورمۇزنى باستى، ئۇ قىزنىڭ يېنىغا چۈشتى ۋە قىزنى توختىماي سۆيۈپ :

- ياق، ياق... ھازىر ئەمەس!... - دېدى.

قىز ھوشىغا كەلدى:

- نېمە، نېمە ھازىر ئەمەس؟

- توي.

- نېمىشقا ئەمدى؟

- مەن قەسەم بەرگەنمەن: خەلقىم راھەت كۆرمىگۈچە مەن راھەت كۆرمەيمەن!

- ئەخمەق. روماننىڭ ئەخمەق. ياق، بىز بىر ئايغا قالماي توي قىلىمىز!

- ياق... يەنە بىر يىلدىن كېيىن...

- ياق... بوپتۇ، ئىككى ئايدىن كېيىن!

- ئالتە ئاي!

- تۆت ئاي!

- ھازىرنىڭ گېپىنى قىلايلىلا، زەيتۇنە!

- قانداق گەپ؟

- چىراغنى ئۆچۈرۈڭ. مەن ئىچىچە ئىپار پۇراپ ياتاي!

- بولمايدۇ... ئاپام خاپا بولىدۇ!

- ئۇيغۇر ئاياللىرى قىزنى چۈشۈنىدۇ - دە.

- ئاپام ياۋروپاچە قارايدۇ ھەممىگە ھى - ھى - ھى...

- سىز ئەسكى!

ئۇ ئەتىگەنلىكى ئەنگىلىيە باستونىدىن تىكىلگەن كاستۇم - بۇرۇلكا كىيىپ، گال ئىسۋاك تاقاپ، ئويناقلاپ

تۇرىدىغان ئىككى ئات قوشۇلغان كالاسكىدا شەھەرنىڭ غەربىدىكى ئەلچىلىسىداق، كاتتا قورۇدىن كۈچىغاچچىقتى.

ئۇ ئۈچدەرۋازا كۈچىسىدىن قورۇنۇپ ئۆتتى. ئاخىر سايكۇۋۇرۇكىدىن ئۆتۈپ ھۆكۈمەت بىناسى ھويلىسىغا كىردى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇ جۇمھۇرىيەت رەئىسىنىڭ ئالدىدا پەيدا بولغاچقا، تۆرەم خۇشال بولۇپ:

- مۇبارەك، بالام، مۇبارەك بولسۇن! رەخمىجان، ئوبۇلخەيرى تۆرە، ئەخمەتجانلار بۈگۈن ئۈرۈمچىگە ماڭدى. قېنى ئاڭلاپ باقايلى، گومىنداڭ نىمىلەرنى دەرگىن سەن بالام، ئەمدى ئەخمەتجاننىڭ ئىشىنى قىلسەن. ئاۋۇ ئۆيىنىڭ ئىشخانا، رەئىس جۇمھۇر ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇل كاتىپىسى، بالام، بۇ يېڭى ئىشىغا ھەم مۇبارەك بولسۇن!

- مەن مۇشۇ يەردىن ياتاق سورايمەن، ھۆرمەتلىك رەئىس جۇمھۇر، تۆرەم ئاتا!
- نىمە ئۈچۈن، ھە چۈشەندىم. بولىدۇ - ماقۇل، شۇنداق بولسۇن. لىكىن، بالام، ھەممىلا ئىشقا ئۆزۈڭنىڭ ئۆلچىمىنى قويۇۋەرمە، ئاڭلىسام، سىنىڭ نۇرغۇن ئۆلچەملىرىڭ باردەك: ئادەم، ئىش، ۋەزىيەت، ھەتتا جەمئىيەتنى ئۆلچەيدىغان، شۇنداقمۇ، نۇرمۇھەممەت؟

- ئادەم دېگەننىڭ ئۆز كۆز قارشى بولشى كېرەك. تۆرەم ئاتا، مۇستەقىل قارشى بولمىغان ئادەمنىڭ مۇستەھكەم مەيدانىمۇ بولمايدۇ. ۋەزىيەتكە قاراپ شامالنىڭ يۆلىنىشىگە يۈگۈرىدىغان ھەممىلا ئىشتا ئۆزىنىڭ پايدىسىنى ئۆلچەم قىلىدىغان ئادەملەرگە ئۆچ مەن، تۆرەم ئاتا ئاشۇنداق ئادەملەر ھازىر مۇھىم ئورۇنلارغا قويۇلدى. سىنىڭ بۇنداق ئىشلارغا نارازىلىقىم بار. بۇ نارازىلىقىمنى سىزگىلا ئېيتالايمەن!

- چۈشەندىم، سۇلايمەن ئوفتەكلەرنى دەمىسەن بالام؟ ھېكمىبەگ غوجام بۇ ئىشقا ئارىلاشتى. غوجام بىلەن ئىككىمىزنىڭ پۇرچىقى پىشمايۋاتىدۇ. غوجام ئۆزىنى غۇلجا تارانچىلىرىنىڭ ۋەكىلى ھېسابلانمىغا يات كۆرىدۇ. مەن ئۆزبېك، ئەمما بۇ يەردە ياقۇپبەگدەك ئۆزبېكچىلىك قىلىمىدىم. سوۋېت ئىتتىپاقى يېڭى قۇرۇلغان چاغلاردا، ئوتتۇرا ئاسىيادا ھوقۇق تۇتقانلارنىڭ تولىسى ئۇيغۇرلار ئىدى. روزى باقىوفلاردەك ئۇيغۇر زىيالىيلىرى ئۆزبېك، قازاق، قىرغىزلارغا باشلىق بولغان. تۈركىستان جۇمھۇرىيىتىگە ئۆزبېك، قازاق، قىرغىزلار قارايىتى. بۇ جۇمھۇرىيەتنىڭ باشلىقلىرى «كالتە چاپانلىقلار» دىن ئۆسۈپ چىققان ئۇيغۇرلار ئىدى. كىيىن ئۆزبېكىستان، قازاقىستان، قىرغىزىستان رېسپۇبلىكىلىرى قۇرۇلغاندىن كىيىن ئۆز رېسپۇبلىكىلىرىغا ئۆز مىللىتىدىكىلەردىن باشلىق قويۇلدى. ئۇيغۇرلار ئەل سورىغاندا باشقا مىللەتلەر غىڭ قىلمىغانىدى. مەن بە دۆلەت ياكى ماھمۇت پوچى ئەمەسمەن. مەن ئىلىدا خۇدايارخان بولاي دېمىدىم بىلىمىدىم، قايسى ئىشىم غوجامغا باقمىدىكىن گۇرۇس، مېنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ماركسىزىمچىلار ئېلىۋالمايدۇ. ئۇلار يەھۇدى ماركىسىقا، ئورۇس لېنىنغا ئېتىقاد قىلىدۇ، مەن ئاللا تائالانىڭ ئۆزىگە ئېتىقاد قىلىمەن. شۇڭا ماركىسىم - لېنىنىزىمچىلارغا خاپىلىقىم يوق ئۇلار بىلەن چىقىشقىلى بولىدۇ. غوجام مۇتائالى خەلىپىتىم ئوخشاش مۇئاۋىن رەئىس جۇمھۇر، دىن نازارىتىنىڭ نازىرى بولغان ئادەملەر نىمىشقا مېنى يامانلايدىكەننىڭ. بالام، سەنمۇ تارانچى بالىسى، سەزمىدىڭمۇ، يا مىنىڭ ئۆگەيلىك قىلغىنىمنى؟

- ياق. مەن بىر ئاددى ئەسكەر. مېنىڭ پەقەت بىرلا ئارزۇيۇم بار ئىدى. بۇ ئارزۇيۇم سۇغا چىلاشتى.

- بەلى، بەلى. شۇنى بىلگىنىڭ ئۈچۈن مەن سەن بىلەن سىردىشىۋاتىمەن. يادىڭدا تۆت بالام، بىز مۇسۇلمانلار قايسى مىللەت بولايلى، ھامان تەقدىرداش. ئورۇس بولسۇن، خىتاي بولسۇن، مەيلى باشقا چوڭ مىللەت بولسۇن، ھېچقاچان بىزنىڭ پايدىمىزنى كۆزلىمەيدۇ. ئۇلارنىڭ كۆزى يېرىمىزدە، بىز ئالتۇننى دەسەپ تۇرغان بىر گۈدەك. خالىسا ئالدايدۇ، خالىسا شاپىلاقلايدۇ، خالىسا بوغۇپمۇ قويىدۇ. مانا بۇ ھەقىقەتنى غوجاملار، ھەزرەتلەر چۈشەنمەيدۇ. سەن چۈشىنسەن بالام، سەن گومىنداڭنى تۈگەل يوقاتماي، راھەتنىڭ خېرىدارى بولالمايمەن دەپسەن. بۇسۇزۇڭ ماڭا بەك ياقتى. ساڭا ئوخشاش، ئەخمەتجانغا ئوخشاش ئۆزىنى ئەل بەختىگە ئاتىغان ئەزىمەتلەر يۈزگە، مىڭغا يەتمىدى، بىزلەر قىتايچىلىقتىن قوپىمىغان بولار ئىدۇق. غېنى باتۇر راھەت - پاراغەتكە مىلەندى، پاتىغ بىر ناھىيىگە ھاكىم بولۇپ چەتكە چىقتى، ئوسمان باتۇر كۆكتوقاي بىلەن سارسويۇمنى دۇنيانىڭ ھەممىسى دەپ چۈشىنىدۇ، ئەل بەختى، ئەل غورۇرى، ئەل ئارزۇسى دېگەنلەرنى چۈشەنمەيدۇ. دەلىلقانىنىڭ دېيىشىچە، ۋەتەن دېسە ئوسمان ئالتايىنى، خەلق دېسە قازاقنىلا چۈشىنىدەكەن، شۇڭا بىز بارساق ئۇ مىنىڭ تاۋىقىمغا يېقىن كەلدىڭ دەپ بىزگە خىرىي قىلدى. بىزگە ساڭا ئوخشاش، ئەخمەتجانغا ئوخشاش ھەممىنى چۈشىنىدىغان، ئىرادىلىك، يىراقنى كۆرەلەيدىغان يىگىتلەر كىرەك. شۇنىڭ ئۈچۈن بالام، مەن سېنى تالىدىم. سەن ئالدىنقى سەپتىن چىكىنگىنىڭگە نارازى. ساڭا پودپولكوۋنىڭ ئۇنۋانى بېرىلگىنىگە نارازى. مەن بۇنى چۈشىنىمەن، ھەممىنى ماڭا ئەخمەتجان چۈشەندۈردى. سېنى ماڭا ئەخمەتجان، رەخمىجان تونۇشتۇردى. غوجام، مۇتائالى خەلىپىتىم ھەم ياخشى گېپىڭنى قىلدى مىنىڭ مۇھاپىزەتچىلىرىم ئۆزىڭلەر. لېكىن سىرىشىدىغان ئادىمىم، كاتىپىم ئۇيغۇر، تارانچى يىگىتى!

ئېلىخان تۆرەم ئۆي ئىچىدە مېڭىپ يۈرۈپ ئۇزاق سۆزلىدى. بوۋاي چارچىدى: كرىپىلدا ئولتۇرۇپ كۆزىنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يۇمۇپ، ئوڭ قولى بىلەن پىشانىسىنى تۇتۇپ خىيال بىلەن جىمىپ قالدى.

نۇرى بۇ ئادەم توغرىسىدا نۇرغۇن تەرىپ ئاڭلىغان. ئۇنىڭ تارىخ، دىن ۋە ئىسلام پەلسەپىسىدىن ئەتراپلىق، چوڭقۇر ساۋاتقا ئىگە، ناتىق، ئىشچان ۋە پىداكار ئادەملىكىنى بىلەتتى. لېكىن يۈرەك سىرلىرىنى بىلمەيتتى.

ئادەم دېگەن بىر سىرلىق خەزىنە ساندۇقىغا ئوخشايدۇ ئۇنىڭغا نېمىلەر يوشۇرۇنغانى بىلمەك قىيىن ئادەمنىڭ سۆز ۋە ھەرىكىتى بۇ ساندۇقنىڭ ئاچقۇچلىرى ئەمەس. سۆزىگە ئىشىنىپمۇ، ھەرىكىتىگە ئىشىنىپمۇ ئالدىنسىەن، ھەتتا يىگىرمە - ئوتتۇز يىللىق دوستۇڭمۇ سەندىن سىر يوشۇرىدۇ. شۇڭا ئەڭ يېقىن دوستۇڭ ئەشەددىي دۈشمىنىڭگە، ئەشەددىي دۈشمىنىڭ جانىجان دوستۇڭغا ئايلىنالايدۇ. بەزىدە يېقىن ھېسابلانغان ئادىمىڭ دوستلۇق بەلگىسى قىلىپ يۈرىكىنى كۆرسىتىدۇ، ئەمما بەزىدە بۇ يۈرەك بىر پارچە گۆش بولۇپ چىقىدۇ. سېنى ئۆمۈر بويى تىللىغان ئادىمىڭ ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن، ئۇ سېنىڭ ئەڭ كۆيۈمچان دوستۇڭ بولۇپ قالىدۇ...

ئىنسان سىرلىق، ئىنسان بىر ھېكمەت - تېپىشماق!

شەرقىي تۈركىستان ھۆكۈمىتىنىڭ رەئىسى نۇرىنى مەسئۇل كاتىپ قىلىۋېلىش نىيىتىنى كۆزدە تۇتتىكىن؟ ئۇنىڭغا - يىگىرمە نەچچە ياشلىق كەم سۆز يىگىتكە بۇنچە جىق ۋە چوڭ ئىشلارنى ئېيتىپ ئۇنىڭدىن نېمىنى تەلەپ قىلىدىكىن؟ نۇرى بۇ ئادەمنىڭ مەقسىتىنى بىلمەيدۇ، خۇددى ئۇنىڭ قەلبىنى، تارىخىنى بىلمىگەندەك...

- مېنىڭ كىچىككىنە بىر تەلپىم بار ئىدى، تۆرەم ئانا!

- ھە، قۇلىقىم سەندە بالام.

- ماڭا بەش كۈنلۈك رۇخسەت بەرسىلەن. يېزىغا چىقىپ قۇربان بولغان مۇختەر چوڭ دادام بىلەن ئوغلى ئۈچۈن نەزىر قىلىپ كىرەي دېۋىدىم. كۈز كەلدى، دادام يالغۇز. ئاڭلىسام، دېھقانچىلىقى يىلدىكىدىن تۆت - بەش ھەسسە چوڭ ئوخشايدۇ. دادامنى كۆرمىگىلى ئۇزۇن بولدى.

- ماقۇل، ئۈچ كۈنلۈك رۇخسەت بېرەي. سېنى بىر ئەسكەر ئاچقىپ - ئەكىرسۇن!

- يالغۇز چىقىۋېرىمەن.

- ياق، سەن دېگەن ھازىر سەھرا يىگىتى ئەمەسسەن بالام!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

نۇرى بىر دېھقان يىگىتنى مۇھاپىزەتچى قىلىپ يېزىغا ئاتلاندى. ئۇلار خىتاي بازىرىدىن ئۆتتى.

قوغۇن - تاۋۇز، ئاشلىق، سامان - بىدە باسقان ھارۋىلار قارا چىلان توپىلىق يوللارغا تولۇپ كەتكەن. تاختاي بىلەن يېپىلغان قاراسۇ گۈركۈرەيتتى، دۇكانلاردىن خېرىدار چاقىرغان ئاۋازلار يەنە شۇ پەددە كەلمەكتە. دۇكاندارلار، يايىمچىلار، ئېلىپ - ساتارلار، قول ھۈنەرۋەنلەر، ساپايە سوققان دىۋانلەر، مەدداھلار، مەستلەر، ۋاسكىچىلار، يالىڭاچ بالىلار، قوتۇر ئىتلار ۋە قول سوزۇشقان دىۋانە - مەجرۇھلار... ئادەملەرنى چىرايىدىن توپا ياغاتتى. كۈلكە چىرايلار يوقنىڭ ئورنىدا، غەملىكلەر ماڭدامدا مىڭ ئىدى. مەدىكارلار كەتمەنلىرىنى مۈرۈللىرىگە سېلىشىپ، جۇل - جۇل كىيىم ئىچىدە دۈگىدىشىپ تۇرۇشاتتى. نۇرى ھەممىلا ئادەمنىڭ غەمىسىز، خۇشال - خۇرام ۋەھلۇق، تىتىك بولۇشىنى ئارزۇ قىلاتتى. لىكىن ئۇنىڭ كۆرۈۋاتقىنى ئارزۇيىنىڭ تەتۈرى... ئۇ ھەممىلا ئادەمنىڭ چىرايلىرىدىن تەبەسسۇم ئىزدەيتتى، لىكىن ئادەملەر ئۇنىڭغا ئاللىبىپ، ھومىيىپ قارىماقتا. گويا ئادەملەرنىڭ بۇ ھالىغا نۇرى سەۋەبىچىدەك ياكى ئادەملەرنىڭ غەملىك چىرايلىرى نۇرى بىلەن مۇناسىۋەتلىك... .

ئۇ مۇھاپىزەتچىگە پۇل بېرىپ، بالىلارغا تاتلىق - تۈرۈم ئېلىۋېلىشنى تاپىلدى - دە، ئۆزى يەرگە چۈشۈپ تىترەپ تۇرغان دىۋانلەرگە ئاز - تولدىن پۇل بەردى.

ئۇ جىرغىلاڭغا كەلگۈچە خىيال بىلەن ئۈندىمەي ماڭدى: بالىلىق چاغلىرىدا پىيادە ماڭغان، قىشتا سەبىخەنى، چانا بىلەن ئېلىپ يۈرگەن، دادىسىنىڭ ھارۋىسىدا كاتاڭلىق يولدا ئاستا تەۋرىنىپ ماڭغان چاغلىرى بىر - بىرلەپ يادىغا كەلدى. ئۇ چوڭ دادىسى ۋە ئۇنىڭ ئوغلى، دەرا، كىچىك ئىنىسى ھەمرا، سەبىخە، ئاسىيە ئابىستەي ۋە قۇربان بولغان، ۋاپات بولغان يېقىنلىرىنى بىرمۇبىر ئەسلىدى. ئۇنىڭ يۈرىكى ئېچىشتى، كۆزلىرى نەملەشتى، گويا ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئۇنى ئەيىبلەۋاتقان دەك: «سەن ئىچچە قىز قوينىدا راھەت كۆردۈڭ، خەلقنىڭ نىمە ھالدا - ھە؟» دەۋاتقان دەك ئۆز - ئۆزىدىن ئۆكۈندى، خۇرسىندى، ئۆزىگە ئۆزى «ئالدىنقى سەپتىن كەلمىسەم بوپتىكەن، بۇيرۇقنى قوبۇل قىلمىسام بوپتىكەن» دەپ پۇشايمان يېدى.

- ھۆرمەتلىك كاپىتان، بالا - ۋاقىڭىز بارمۇ؟

- ئەلۋەتتە.

- نەچچە بالىڭىز بار؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- بىر ئوغلۇم بار.

- خانىمىڭىز سەھرادىمۇ؟

- ياق، بىرى قۇربان بولغان، بىرى شەھەردە!

ئەسكەر كۈلۈپلا قويدى.

ئۇلار چۈشلۈك چايغا ئۈلگۈرۈپ مەھەللىسىگە چىقتى. كۈچلەرنى غازاڭ، سامان باسقان، ئېرقارمۇ غازاڭ

بىلەن تىنغان، كۈز پەسلى بۇ يەرلەردە سۈپسۈزۈك سۇلار ئىگىسىز - يايلاق ئا ئىللىرىدەك ھەممە يەردە قىيغىتىپ

ئوينىيدۇ. چۈجە - خورازلار مېكىيان قوغلاپ، چىللىشىپ، ھەممىگە قانات سۆرەپ، قىسقا ھاياتنىڭ بەگۋاش چېغىنى

باشلىۋالغان، ئۆگزە - ئۆگزىلەرگە بىدە بېسىلغان، كاۋا - قاپاقلار ئاپتاپقا سېلىنغان تېرەكلەردە قاغلار

قاقىلداشماقتا... يېزىنىڭ بۇ مەنزىرىسى ھەر يىلىدەك جىمجىت، كۈچلەردە توخۇلار بىلەن موزايىلاردىن باشقا ئادەم

جىسمى يوق، كۈز پەسلى ئۆز گۈزەللىكىنى مانا مۇشۇ جىمجىتلىق، چۈشۈۋاتقان سېرىق ياپراقلار ۋە سۈزۈك سۇلار،

قۇشلانىڭ شاۋقۇنلىرى بىلەن كۆرسەتمەكتە.

نۇرى ئاتتىن چۈشۈپ كەڭ ھويلىسىدا ئۇياق - بۇياققا ماڭدى ئالدىن چىۋىقنى ئات قىلىپ مىنۋالغان تولىمۇ

ئوماق ئوغلۇل بالا تايىتاڭلاپ توخۇ قوغلاپ كىردى.

- خەمىت، ئوغلۇم!

نۇرى بالىنى ئىككى قولى بىلەن يەردىن ئىگىز كۆتۈردى. بالىنىڭ ئوماق چۈچۈلىرىنى پىششىسىگە تەگكۈزدى

ۋە كۈلۈپ تۇرغان ئوغلنىڭ يۈزىنى يۈزىگە ياقىتى.

- ئاپاڭغىمۇ، داداڭغىمۇ ئوخشاپسەن ساقام، سەن ئاجايىپ كۈنلەرنى كۆرەلەيسەن!

ئوغلى ئۇنىڭ چېچىنى سىقىملاپ تۇتتى. زىياۋۇدۇننىڭ ئۆيىدە، پۈتۈن مەھەللىدە ئاۋۋال يىغا - زار، ئاندىن

كىيىن تەنتەنە باشلاندى. مەھەللە خەلقى كەچتە زىياۋۇدۇننىڭ ئۆيىگە توپلاندى. ئۆيىچى، ھويلىدىكى سۇپىلار

ئادەم بىلەن تولدى. زىياۋۇدۇن خەۋەر بەرگەنسەن، قىشلاقتامدىكى باي تۇغقانلارمۇ يىتىپ چىقىشتى.

زىياۋۇدۇننىڭ ئۆيىدە باش توخۇغىچە چىراغ ئۆچمىدى. خەلق شۇنچىلىك جىق سوئال سورىدىكى، نۇرى ئۆمرىدە

ھېچنەدە بۇنچىلىك جىق سۆزلىمىگەندى:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ستالىن دىگەننىمۇ كۆرۈپتۇ دەيدۇ، راستمۇ نۇرى؟
- ئۆزۈڭ يالغۇز قىرىق چىرىك ئۆلۈڭدۇڭما راست؟
- غېنى باتۇر ئاتىمىش خوتۇن ئاپتۇ - ھە؟
- ئېلىخان تۆرەم قىرىق پارە قۇرئاننى يادقا بىلگۈدەك، بىزچىگە ئۆرۈپ دەپ بېرەلگۈدەك دەيدۇ، راستمۇ؟
بەزى سوئاللارغا نۇرى ئختىيارسىز قاقلاپ كۈلۈپ كەتتى، يەنە بەزىلىرىگە دىپلوماتلاردەك جاۋاپ بەردى،
بەزىلىرىنى تۈزىتىپ چۈشەندۈردى، يەنە بەزىلىرىگە گېزىت تىلى بىلەن ئىزاھات بەردى.
ئەتىگەنلىك چايدىن كىيىن ئۇ مۇھاپىزەتچى بىلەن چالغا - ئورغاق ئېلىپ زىغىر چېپىشقا ئېتىزغا چىقتى. زىغىر ئوخشىغان، ئۈستىگە مالخاي تاشلىسا يەرگە چۈشمەيتى. ساپسىرىق مۇنچاقلىرى كىشىنىڭ زوقىنى كەلتۈرەتتى. ئۇ قېقىلىپ كەتمىسۇن دەپ چالغا سالمدى. ئورغاق بىلەن دادىسى مۇھاپىزەتچى ئۇچى زىغىرچىلاپ، چۆپلۈك يەرلەرنى بىدىچىلاپ چاپتى. ئالتە خويەردىكى زىغىرنىڭ يېرىمىنى ئۆردىكەن، ئۇلار كەلگۈچە دادىسى يالغۇز ئون مو يەردىكى بۇغداي، تۆت خويەرنى ئۆرۈپ - تېپىپ، سورۇپ - چەشلەپ توشۇپ بوپتۇ، زىغىرنى يىغىۋالسا قولى بوشغۇدەك، ئۇ قىشنى شەھەردە ئۆتكۈزۈشكە تەييارلىنىۋېتىپتۇ. نۇرىنىڭ ئۆگەي ئاپىسى شەھەردە قىشلاشقا زوقمەن خوتۇنكەن. زىياۋۇدۇن شەھەرنىڭ گېپىنى قىلغاندا، ئاغزىدىن «پەرىدەمنىڭ قورۇ - جايى» دېگەن سۆزنى چۈشۈرمەيتتى. ھەر قېتىم پەرىدەنىڭ ئىسمى تىلغا ئېلىنغاندا نۇرىنىڭ يۈرىكى «جىغ» قىلىپ قالاتتى. ئۇدۇل سۆزلۈك دېھقان دادىسى قېرىشقاندەك، ھەدىسلا پەرىدەنىڭ ئىسمىنى ئاغزىدىن چۈشۈرمەيتتى ئۆز ۋاقتىدا مۇنۇ ئۆگەي سىڭىللىرىدەك ئۆزىگە ئېجىل بىر قىزنىڭ كېيىن ھەدىسى پاجىئەگە يولۇققاندىن كېيىن، بىردىنلا ھەدىسىنىڭ رەقىبى بولۇپ ئوتتۇرىغا چىقىشى، ھەدىسى، ئاپىسى ۋاپات بولۇپ تىكەندەك يالغۇز قالغاندا ھەممە خۇشاللىقنى نۇرىدىن ئىزدەيدىغان، ھەممە نېمىسىنى بۇ يىگىتكە بېغىشلىغان پىدائىيغا ئايلىنىشى... بۇلارنىڭ ھەممىسى نۇرى ئۈچۈن چۈشىنىكسىز ۋە گويا چۈشتەك سىرلىق بىلىنمەكتە، ئۇنىڭ قەلبىدە قىزغا ھېسداشلىق ۋە ئىچ ئاغرىتىش ھېسسىدىن باشقىچە ھېسپاتىنىڭ پەيدا بولۇشى، راۋاجلىنىشىنى نۇرى قانچە ئارزۇ قىلدى. لىكىن ئۇ نەرسە نۇرىدىن بارغانسېرى يىراقلاشتى. مانا ھازىر ئۇ پەرىدەنىڭ ئىسمى چىقسىلا ئۆز - ئۆزىنى ئەيىپلەيدىغان، خىجىللىق ۋە ئازاپ ھېس قىلىدىغان بولۇپ قالدى. ئۇنىڭ قەلبىدە ھېسداشلىق، ئىچ ئاغرىتىش ئۆتى بۇرۇنقىدىن نەچچە ھەسسە ئۇلغايىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

لىكىن بۇ ئوت ياندىغان، كۆيدۈرمەيدىغان ئوت، زىياۋۇدۇن بۇنى چۈشەنمەيتتى. ئۇ پەرىخە توغرىسىدا ھەر قېتىم گەپ باشلىغاندا، نۇرى گەپ ئېلىپ قاچاتتى. زېرەك دادا ئاخىر بىر نىمىنى چۈشەنگەندەك بولدى.

ئوغلى ئۇنىڭ بىلەن چۆپ ئارىلاش ئۆسكەن زىغىزنى چالغا بىلەن چاپچاقتا. ئوغلىنىڭ چالغىنى غۇلاچىپ، پۇتلىرىنى كېرىپ تولغىنىپ چېپىشلىرى، ئالغان سولشنىڭ كەڭلىكى ئۈچىسىنىڭ قېلىن ۋە تەكشىلىكى زىياۋۇدۇننى زوقلاندۇردى. لېكىن پەرىخە توغرىسىدىكى پەرۋاسزلىقى ئۇنى گۇمانغا سېلىپ قويدى.

- پەرىدە بىلەن سەن - پەن دېيىشىمگەنسەن - ھە! - دېدى ئۇ چالغىسىنى قايرىپ بولۇپ، قايراقنى ئىستان

قىرغىقىغا قىستۇرۇپ، - ئۇنىڭ بىر خەمىتىن باشقا قېرىندىشى يوق، بىزدىن باشقا بۆلەنچۈكى يوق !

- ئۇ ئاقسۇدا، مەن جىڭ، ماناسلاردا يۈرسەم، نەدە يۈرۈپ ئارازلىشاي دادا!

- ھە، نىمىشقا ئۇنىڭ گېپىنى قىلمايسەن ئەمەس، خەتلىرىنى بەرسەممۇ ئىچىڭدە ئوقۇپ لام - جىم دېمىدىڭ!

- قىزىق گەپ قىلسەن - دە، دادا!

نۇرى مۇجەل جاۋاپ بېرىپ قويۇپ چالغىسىنى چې پىۋەردى. شۇنداق قىلىپ دادا - بالا ئوتتۇرىسىدا بىر

يوشۇرۇن نېرى - بېرى دېيىشىش باشلىنىپ قالدى.

- پەرىدنى ئالماي، ھېلىقى باينىڭ قىزىنى ئالدىغان ئوخشىمامدۇ بۇ نۇرى! - دېدى زىياۋۇدۇن خوتۇنىغا خاپا

بولغاندەك قىلىپ، - بۇبالامۇ غېنى باتۇردەكزە... ھەي، ئەرگە ئاتاق ياراشماس دېگەن گەپ توغرىكەن - دە!

- ئۆزلىرى پۈتۈشكەن، بىز ئارىغا كىرىپ نېمە قىلاتتۇق نۇرى سىز بىلەن بىزدىن ئەقلىلىق ۋايىيەي، ئۆزىڭىزچە

دېگىنىمنى قىلىدۇ دەمسىز؟ ئۇبالىنىڭمۇ ئويلىغىنى باردۇر. ئۇدېگەن ئەسكەر باشلىقى. نەچچە يۈز ئەسكەرگە باش

بولالغان ئادەم خوتۇن تاللاشتا خاتا قىلارمىدى؟

- ئۇنداق دېگىنىڭ بىلەن... ئابلاي دېگەن قاشقالىق ئوخشايدۇ. ھەي خوتۇن، سېنىڭمۇ بىر ئوبدان

تارانچى دەپ ئالسام، بوۋاڭ قاشقالىق چىقىپ قالدغۇ!

- قاشقالىق ئادەم ئەمەسمىكەن، ۋىيەي، دەپ كەتكەنلىرىنى تېخى، ئەجەپ ئوغلىڭىز نوغايىدىن بالا تاپسا

غىڭ - پىڭ قىلمايدىكەنسز، ئۇرغۇيلىرىڭىزنى قاشقالىق، تارانچى، چىلەكلىك دەپ مىللەت ئايرىيدىكەنسز!؟

بۇ گەپلەر دالاندا - نەزىرگە سەۋزە قەلەم قىلىۋاتقان ئەر - خوتۇن ئوقۇرىدا بولدى. ئاشخانىدا يېنىچە يېتىپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كىتاب ئوقۇۋاتقان نۇرى تولۇق ئاڭلىدى. ئۇنىڭ يۈزى ھۆپپىدە قىزاردى.

مانا ئۇنىڭ تىزىغا يامشىپ خەمىت ئۇخلىماقتا. بۇبالىنىڭ يېڭىدىن تىلى چىققان ئۇ نۇرىنى «ددا» دەيدۇ.

ئۇ دادىنىڭ نېمىلىكىنى، ئانىسىنىڭ كىملىكىنى بىلگەندە ئۇچاغدا جاھان نېمە بولار كىن؟

بۇ رېئاللىق نۇرىنىڭ جىنايەت - ئەيىبىمۇ ياكى تۆھپىسىمۇ؟ ئۇ ھېچ كىمگە ۋەجدانسىزلىق قىلمىدى،

ھېچكىمنى ئالدىمىدى. رېئاللىقنى قوبۇل قىلدى، شۇ چاغدا ۋۇجۇدىدا پەيدا بولغان جۇشقۇن مۇھەببەت ھېسسىسىغا

تىزگىن سالمايدى شۇ. ئۇ نەدىن ئۆگەندىكىن، رېئاللىقتىن ئۆزىنى قاچۇرماسلىق، ھاياتقا سۈنئىي مۇئامىلە

قىلماسلىق، ئۆزىنى قاچۇرماسلىق، ئۆزىنى ئالدىماسلىق، يالغان تەسەللى بەرمەسلىك دەيدىغان بىر قاتار ھايات

پەلسەپىسى نەزەرىيىلىرىنى ئۆزلەشتۈرۈلگەن. بۇ پەلسەپىلىرىنى تۇرمۇشتا سىناق قىلماقچىمۇ ياكى دۇچ كەلگەن

ئىشلارنى شۇ فورمۇلا بىلەن ھەل قىلماقچىمۇ، ئىشقىلىپ ئۇ باشقىلارغا ئوخشىمايدىغان ئۇسۇل بىلەن ياشاشقا

تىرىشاتتى. ئۇ دادىسى بىلەن ئۆگەي ئاپىسىنىڭ گەپلىرىنى ئاڭلاپ نومۇس قىلدى، لېكىن پۇشايمان قىلىمىدى،

خۇرسىندى، لېكىن ئازاپلانمىدى. ئۇلارنىڭ ساددا پىكىرلىرى ۋە تار قاراشلىرىنى بولسا مىيىقىدا كۈلۈپ قويۇپ

يەڭگىل مازاق قىلدى.

ھايات نېمانچە زىددىيەتلىك. يۇقىرى قاتلامدا، ھەربىي ئىچىدە، ئۆزىنىڭ تۇرمۇشىدا، ھەتتا مونۇ دادىسىنىڭ

جىمجىت تۇرمۇشىدىمۇ زىددىيەت ۋە توقۇنۇشلار كۆپكەن. ئۆگەي ئانا شەھەردە قىزلىرىنى ئوقۇتۇپ

ئورۇق - تۇغقانلىرى بىلەن گۇڭۇر - مۇڭۇر ئۆتۈشنى ئارزۇ قىلىدىكەن. دادىسى بولسا مۇشۇ كىندىك قېنى تۆكۈلگەن

مەھەللىسىدە ئوغلاق ئويناپ، پېرىلەردە داپ چېلىپ ئاۋۇپ، مەشرەپلەردە ناخشا ئېيتىپ - ئۇسسۇل ئويناپ،

كۆڭۈللۈك قىش ئۆتكۈزسەم دەيدىكەن. ھەر ئىككىسىنىڭ ئورۇنلۇق.

- قويۇۋىتەي دېسەم يامان ئاتلىق بولۇپ قالىمەن! - دەيدۇ دادىسى چېچىلىپ، - شەھەرلىكتىنمۇ خوتۇن

ئالامىدىغان، پەندىيات!

- چىقىپ كىتەي دېسەم، ئالتە شەھەرلىك خوتۇن ئەمەسكەنمەن، - دەيدۇ ئۆگەي ئاپىسىمۇ يالغان دوق

قىلىپ، - بۇ سەھرالىق داڭگالغا ئاشىكەن. بۇنىڭغا ئوغلاق بىلەن داپ بولسا بولىدىكەن. ئۈچ قىز ئوقۇمدۇ،

ئوينامدۇ كارى يوقكەن. قىز دېگەن چوڭ بولسا خوتۇن بولىدۇشۇ دەيدۇ، تېخى. مۇتائالى خەلىپىنىڭ خوتۇنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئابىستەي ئاپپاي ئاڭلىسا خۇي دەككىسىنى بىرەتتى بۇنىڭ خوتۇن - قىزلاردىنمۇ كاتتىلا چىقىدۇ. ئوقۇتسا دەيدۇ ئۇ ئابىستەي. ئەرلەردىن غېنى باتۇر چىققان بولسا قىزلاردىن رىزۋانگۈل چىقتىغۇچىقدۇ ئوقۇتسا! ئوقۇتۇش ئۈچۈن شەھەرلىك بولۇش كېرەك. سەھرادا ئاشلىق بىلەن چارۋىدىن باشقا نېمىمۇ بار دەيسىز، كۆندۈرسىڭىز دادىڭىزنى، شەھەرگە كىرىپ كېتەيلى!

دادىسى بىلەن ئاپسى ئوتتۇرىسىدىكى زىددىيەت نەگە بارا كىن؟ نۇرى دادىسىنىڭ شىكايىتىنىمۇ قىزىپ ئاڭلىدى: يېزىدا ھازىر تارانچى، قاشقالىق، چېلەكلىك دېگەن ئۈچ گۈرۈھ يۈز بېگىلىك تالىشىپ قاتتىق تىرىكشىۋاتقۇدەك. مىڭبېگىلىك تارانچىلارغا تېگىپتۇ. يۈز بېگىلىك تالاشتىكەن. تېخى زىياۋۇدۇننى يۈز بېگى قىلىمىز دەيدىغانلارمۇ باردەك. ئۇلار غېنى باتۇرنى ئىزدەپ شەھەرگە، قاشقابېرىپتەك، غېنى باتۇر بولىدۇ دېسلا بولغۇدەك، ھېچكىم ئۇنىڭ گېپىنى ئىنالىمىغۇدەك. ئۇ يۇقىرىقى مەھەللىگە چىققانىكەن، تۇرغان شاڭيۇ كاتتا مەشرەپ قىلىپ كۈتۈۋاپتۇ. كېچىسى ئۆزىنىڭ ئون بەشتىن ئون ئالتىگە ماڭغان چىرايلىق قىزى مېھرىبانۇنى باتۇرغا نىكەتلىۋالغانى ئۇنى كۈيۈغۈل قىلىۋاپتەك، غېنى باتۇر قىزىنى بىر كىچە خوتۇن قىلىپ، ئەتىگەنلىكى سۆسەر تۇمىقى بىلەن قامچىسىنى قوزۇققا ئېسىپ قويۇپ:

- مانا سېنىڭ ئېرىڭ مۇشۇ تۇماق، خوجاينىڭ قامچا! - دەپ قويۇپ، چاپارمەن، سازەندىلىرىنى ئەگەشتۈرۈپ كېتىپتەك! - نەچچە بايلار، قۇرۇ - قۇرۇ قوي، نى - نى بەيگە ئاتلىرىنى باتۇرغا تارتۇق قىلىمىز دېيىشپ داۋراڭ سېلىپ يۈرگۈدەك. غېنى باتۇرنىڭ قولى ئون قورۇغ، يىلقىسى بەش ئۆيۈرگە، كالىسى ئەللىك - ئاتىشى تۇياققا ئېتىپتەك. پۈتۈن قاش خەلقى باتۇرىمىز بار دەپ يەر بېجى تۆلىمەپتەك. بۇ مەھەللىنىڭ مۆتىۋەللىسىمۇ ئەمدى تارانچىدىن بويىپتەك، بۇ يېڭى مۆتىۋەللى ساناقنى يۈزگىچە سانىيالىمىغۇدەك. لىكىن ئۇدۆت بولغىنى بىلەن غېنى باتۇرنىڭ يېراق بولسىمۇ تۇغقىنىكەن. مەھەللىدە بۇ يىل (1945 - يىلى) ئون ئالتە ئوغۇل تۇغۇلۇپتۇ. ئون ئىككىسىنىڭ ئېتىنى غېنى قويۇپتەك. زىياۋۇدۇن غېنى باتۇرنىڭ ئاغىنىسىكەن. ئۇ باتۇرغا ناخشا ئېيتىپ بىرىپ شەھەرنى تاڭ قالدۇرۇپتۇ. باتۇر ئۇنىڭغا توقال خوتۇن ئېلىپ بېرىپتەك، لېكىن زىيەك مەست بولۇپ قېلىپ ئۇ خوتۇننى كۆرمەپتەك. زىيەك بلخىشى باتۇرنىڭ ئاغىنىسى بولغاچقا يۈز بېگى بولۇشى كىرەك دېيىشىدىكەن. ھازىر بۇ يەردىكى زىددىيەتنىڭ چوڭى شۇ زىددىيەت ئىكەن. ئۈچ گۈرۈھ، بىر - بىرىگە دۈشمەن ئۈچ توپ ئۇيغۇر يۈز بېگىلىك تال ئېشىپ تەرەپ - تەرەپكە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قاترىشىپ، كېچىلىرى مەخپىي يىغلىشىپ، بىر- بىرىنىڭ كەينىگە ئايغاقچى قويۇشۇپ، ھەتتا يىغش قىلىپ يۇقۇرغا پارا بېرىشىپ قاتتىق ئېلىشۋاتقۇدەك. ئۇلارنىڭ كاساپىتىدىن مۇشۇ كىچىكىنە يىگىرمە توققۇز ئۆلۈك دېھقانمۇ ئۈچكە بۆلۈنۈپ بىر - بىرى بىلەن يوشۇرۇن ئېتىشۋاتقۇدەك تارانچىلار مۇختەر باينىڭ يوقلۇقىدىن بويۇننى قىسىپ قاپتەك. مېرا قازىمۇ ھازىر «قاشقالىق» قا يان بېسۋاتقۇدەك، ئىككىمىڭخۇنۇم مەھەللىنىڭ ھەم يېپى، ھەم سۆزى ئۆتىدىغان خوجايىنى بولۇپ قاپتەك. مۇختەر باي بولغان بولسا ئىمام مۈشۈككە يولۇققان چاشقان نىڭ ھالدا بولاتتى. مېراقازىمۇ بۇنداق يۈزسىزلىك قىلىپ: «مېنىڭ بېگىم ئۈستۈن ئاتۇشتىن» دەۋالمايتتى. كەنت، يېزا، شەھەر، پۈتۈن شىنجاڭ مىللەت، يۇرۇت، قەبىلە، گوروھ زىدىيەتلىرى بىلەن تولغان. بۇ زىددىيەت ئادەملەرنىڭ ئائىلە تۇرمۇشلىرىغىچە سىڭگەن. نۇرى ئالتايدا قازاق، ئۇيغۇر دەيدىغان زىددىيەتنى، غۇلجىدا ئۆزبېك - ئۇيغۇر دەيدىغان زىددىيەتنى، يېزىلاردا بولسا تارانچى، قاشقالىق (جەنۇبىي شىنجاڭلىق دېمەكچى)، چېلەكلىك (سوۋېت ئىتتىپاقىدىن قېچىپ كەلگەن دېمەكچى) دەيدىغان زىددىيەتنى كۆردى. بۇ زىددىيەتلەر ھەل بولىدىغاندەك ئەمەس، مۇرەسسە، سۆھبەت بۇلارغا ئاقمايدۇ. بۇ ئادەملەر ئەڭ چوڭ زىددىيەت نىمە ئىكەنلىكىنى ئويلىمىسا كىرەك. خۇددى ئوسمان باتۇر ۋەتەن دىگەننى ئويلىمىغاندەك. «راستىنلا ئۇرۇش ئەخلاق يارتامدىكەن؟» - دەپ ئويلىدى نۇرى يۇقۇرقى زىددىيەتلىك ھايات ھادىسىلىرىنى ويلاپ بىر يەرگە كىلىپ، - ئۇرۇش مەيدانىدا بىزگە ئۆزىمىزنى قوغداش، بىزگە ئوق ئېتىۋاتقان دۈشمەننى يوقۇتۇشتىن باشقا خىيال كەلمەيدۇ. ئۇ يەردە نە پايدا، نە مۇھەببەت، نە راھەت - پاراغەت ھېسسىيە پەيدا بولمايدۇ. قىلىدىغان ئىشىمۇ، پىكىر قىلىشىمۇ ئاددىي: قوغدىنىش، ئۆلتۈرۈش، ئىككىلا ئىش. قاتتىق جەڭ توختىغاندىن كېيىن ئەسكەرلەر بىر - بىرىگە قىلىدىغان مېھرىبانلىق، غەمخورلۇقلىرىنى ياغدۇرىدۇ. ئاخىرقى بىر يۈتۈم سۈنى، بىر كاپام سۇخار نېنىنى نەپسى تاقىلداپ تۇرسىمۇ يېنىدىكى ھەمراھىغا بىرەلەيدۇ. سەپدىشىنىڭ ئامان قالغانلىقى ئۇنىڭ ئەڭ چوڭ خۇشاللىقى، ھەتتا بەختى. ئېچىراپ - قانغا مىلىنىپ ياتقان جەڭچىنىڭ ئازابلىرىنى يېنىكلىتىش ئۇنىڭ ئەڭ چوڭ ئارزۇسى. لازىم بولسا ئۆزىنىڭ يۈرىكىنى ئۇنىڭغا بىرىشكە ھەربىر جەڭچى تەييار. جىڭ سوقۇشىدا ئوبۇل ئىسىملىك بىر دېھقان ئۈچەيلىرى چۇۋۇپ جان تالىشىپ ياتسا، زارىپ ئىسىملىك تاتار يىگىت ئۇنى قۇچاقلاپ كۆتۈرۈپ يۈگۈرۈپ پىلموت ئوقىدا ئۆلدى. سالاھىدىن ئىسىملىك يوغانباش يىگىت تاڭجارىقى ئىسىملىك قازاق يىگىتنىڭ ئېتىنى تۇتۇۋالمايەن دەپ ئات چېپىپ دۈشمەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئىچىگە كىرىپ قېلىپ تۇتۇلۇپ قالدى. دۈشمەن ئۇنى چاناپ، پارچىلاپ بېشىنى قېرى قارىغاچ شېخىغا ئېسىپ قويۇپتۇ. شىخودىكى بۇتخانىغا ھۇجۇم قىلىش جېڭىدە مىللىي ئارمىيىنى ئېغىر پىلموت بىلەن ئەڭ جىق قىرغان پىلموتچى ئۇيغۇر يىگىت ئىكەن. گومىنداڭ ئۈچۈن ئۆز مىللىتىنى ئايىماي قىرغان بۇ قاتىل تىرىك قولغاچۇشتى. ئۇنىڭدىن «نېمىشقا ئۆز مىللىتىڭنى قىردىڭ؟» دەپ سورىغاندا، ئۇ: «ئۇرۇشتا مىللەت بولمايدۇ!» دەپ جاۋاپ بەرگەن...

ئۇرۇش مەيدانى ۋەھشىيلىكنىڭ ئەڭ چوڭ تىپلىرى توپلانغان ئورۇن، شۇنداقلا گۈزەللىكنىڭ تەرىپىگە تىل يەتمەيدىغان ئۆلگىلىرىنىڭ غەنىسى... نۇرى ئۇرۇش مەيدانىنى سېغىنماقتا، ئۆزىدىن ئۆزىگە روھى كەستىلىش ئازابى بىلەن بىر كىچە چالغا چېپىپ ھارغىنىغا قارىماي زادىلا ئۇخلىيالمىدى. ئۇ زەيتۇنەنى ئويلاش ئورنىغا، ماناس دەرياسى بويىدىكى شىرىلداپ قۇم قويۇلۇپ تۇرىدىغان، قومۇش بىلەن يېپىغان گەملىرىدە، شاخ-شۇمبىلاردىن ئۆزلىرى ياسىۋالغان تاپچانكىلاردا مىللىتىنى يانلىرىغا قويۇشۇپ ئۇخلاۋاتقان ئەسكەرلەرنى ئويلىماقتا. قىز بىلەن بىر كىچە ھەلە ياتتى. لېكىن ئۇنىڭ قۇچاقلاشتا چەك سىزىقىدىن ئۆتمىدى. بۇھال ئۇنىڭ جىنسى ئىشتىھاسىنى ھەسسىلەپ كۈچەيتتى. بۇ ئىشتىھاس ھازىرمۇ ئۇنى بىئارام قىلماقتا ۋە يىگىرمە نەچچە ياشلىق يىگىتلىك دەۋىر! نەقەدەر گۈزەل، قىممەتلىك ۋە ئازاپلىق - ھە؟ مۇھەببەت ھېسىيات دەرياسىدا ئۆزىمەك تولىمۇ تەس، ياشلىقنىڭ كۈنلىرىنى تۈگەتمەك تولىمۇ قىيىن، بولۇپمۇ گۈزەل، ئەنئەنىۋى پۇراق قىز قالدۇرغان روھى ئازابلارنىڭ ئازابى! نۇرى قانداق مەجەزلىك يىگىتتىكىتە، ئۇ شۇ تۇرقدا شەھەرنىڭ غەرب تەرىپىدىكى بۈك باغلىق ئاجايىپ گۈزەل، كاتتا ھويلىلىق باي ئۆيىگە، سىم كارۋاتتا، ئۇنىڭ چىرايى، قاۋۇل بەدىنىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ كۆزىنى پارقىرتىپ يېتىپ ئۇخلىيالمىۋاتقان بىر گۈزەل قىزنىڭ تارتىۋاتقان ئازابىنى بىلەمدىغاندۇر - ھە؟ ئۇ زەيتۇنەنىڭ ئىسمىنى توۋلاپمۇ قويمايدۇغۇ - ھە؟ قىز ھەر تىنقىدا بىر قېتىم «نۇرى» دېمەكتە. مۇھەببەت ئازابى قىزلارغا ئاتالغانمۇ يە؟ كۆز يېشى قىزلارغا جىق بېرىلگەندەك، سېغىنىش، ئاھ ئۇرۇپ تولغىنىشىمۇ شۇلارغا بېرىلگەن، قىزلار ئازاپ ئۈچۈنلا يارالغان بولسا، بۇ دۇنيا ئادالەتسىزلىك ئۈستىگە قۇرۇلغان بولۇپ قالمايدۇ؟ مانا نۇرى ئۇلارنىڭ ئاكوپ، پىلموت، ھەربىي مەشقلەرنى ئويلىماقتا. قىز بولسا، پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن يىگىت ۋە ئويلىماقتا. ئۇ ھېلىدىن - ھېلىغا ئۆرۈلىدۇ، سائەتكە قارايدۇ. دېرىزىدىن شەرققە قاراپ قويدۇ، ئۇنىڭغا بۇيۇنچە ھاياتىدىكى ئەڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇزۇن، ئەڭ رەھىمسىز، ئەڭ ئازابلىق كېچە بولدى. ئۇ تاڭ ئاتىسىلا ئىككى ئاتلىق كالاسكا بىلەن يېزىغا قاراپ ماڭىدۇ. ئۇ ئەمدى ئۇيغۇر قىزلىرىنىڭ نومۇسچانلىقىنى چۆرۈۋېتىدۇ، خەلقنىڭ، ھەتتا ئاتا - ئانىسىنىڭ نېمە دېيىشى بىلەن ھېساپلاشمايدۇ. ئۇ نۇقتىسىز ياشىيالىمايدۇ. بۇ پاكىتنى ھەممە ئادەمگە بىلدۈرىدۇ. ئۇنىڭ ئۈچۈن بۇيۇنيا نۇرىنىڭ قۇچىقى. دۇنيانىڭ بايلىقىمۇ، گۈزەللىكىمۇ، كاتتا راھەت - پاراغىمۇ شۇ. يىگىت قۇچىقى ئۇنىڭ ھاياتلىق بۆشۈكى، ئۇنىڭسىز ياشاش مۇمكىن ئەمەس. ئۇنىڭ يۈرىكى، ۋۇجۇدى، ئۈگە - ئۈگىسى ئۇنى ئارزۇ قىلماقتا، ئۇ مۇھەببەتنىڭ قولى، ئولچىسى، قۇربانى بولۇشقىمۇ تەييار، بۇلارنى پەقەت شۇ نۇرى قىلسلا مەيلى. ئۇ مۇھەببەتنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى ئەمدى چۈشەنمەكتە. ئۇنىڭ كىتابلاردىن ئوقۇۋالغىنى يۈزەلا بىلىم ئىكەن. ئۇ مۇھەببەت دېگەننى باشقىلارنىڭ بەدىنىدىن، روھىدىن ئىزدەشنىلا ئۆگەنگەنىدى، ئۆزىنىڭ قېنىدىن، قەلبىدىن ئىزدەشنى مانا ئەمدى بىلدى. مۇھەببەت ئۈچۈن قىزلار ھەممىدىن، ھەتتا جېنىدىن كېچىشكە تەييار ئىكەنلىكى مانا ھازىر پاكىتقا ئايلاندى.

قىز ئازابى چېكى يوق، تەڭرىدىشى يوق، داۋامى يوق ئازاپ ئىكەن. زەيتۇنە مانا شۇ ئازاپ بىلەن ئاخىر تاڭ بەلگىسىنى ئاڭلىدى. خورازلار چىلاشتى...

- قوپۇڭ، قىزىم! - دېدى تۇغما خىيالچان، سىلىق، نازۇك مىجەز ئانىسى قىزىنىڭ ئاپئاق مامۇت ياستۇققا چېچىلىپ ياتقان چاچلىرىنى زوق بىلەن ئالقانلىرىغا ئېلىپ، - كۈن چاشكا بولاي دېدى، نېمانچە ئۇخلايسىز! زەيتۇنە چۆچۈپ ئويغاندى ۋە چىرايلىق كۆزلىرىنى يىپەكتىن ياسىغاندەك سىلىق قوللىرى بىلەن ئۇۋۇلاپ ئاپسىغا تەركىلەپ :

- ئاپا! - دېدى ۋە ئاپىسىنىڭ ئالتۇن ئۈزۈكلەر بىلەن تولغان بارماقلىقىنى بىرمۇبىر تۇتۇپ، ئالتۇن بىلەن زۈڭلۈك قولىنى يۈزىگە ياقتى، - ماڭا خاپىمۇ سىز؟

- ياق قىزىم، ئۇ بالا بۇنىڭدىن كىيىن بىزنىڭكىدە قونمىسا بولىدىكەن، دادىڭىز بۈگۈن ئالمۇتىغا ماڭدى. دادىڭىز تويۇڭلارنى بۇ يىل قىلايلى دەيدۇ!

- ئاپا! - دېدى قىز ئالقانلىرى بىلەن يۈزىنى توسۇپ، - بۇ يىل ئەمەس!

- نېمىشقا ئەمدى؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ئۇ تولۇق غەلىبىنى كۆرمىەي توي قىلالمايمەن، دەيدۇ!

- ئۇ نېمە دېگەن؟

- ئۇ دېگەن ھەربىي. ئۇنىڭ قەسمى باركەن، خەلقنى گومىنداڭ زۇلۇمىدىن تولۇق قۇتۇلدۇرماي تۇرۇپ

راھەت - پاراغەتكە قول سوزمايمەن دەپ ئىچكەن قەسەم!

- توۋا، بۇ نېمە دېگەن، مانا بىزدە گومىنداڭ يوققۇ ئەمدى!

- غۇلجا، ئالتاي، چۆچەكتە يوق بولغان بىلەن باشقا يەرلەردە بار تېخى! شۇ يەرلەرنىمۇ ئازات قىلماي تۇرۇپ

ئۆيلۈك بولمىغۇدەك!

- خۇدايمەي، ئوق تېگىپ كېتەرمۇ، ناكا بولۇپ قالارمەنمۇ دەپمۇ ئويلىمايدىغان ئوخشايدۇ. ئۆيلۈك بولۇپ

ئاندىن جەڭگە بارسىمۇ بولىدۇ، ئۇنى زورلايلى قىزىم.

- بۇ بىر غەلىتە مىجەزلىك يىگىت ئاپامەن ئۇنى زورلىسام، ئۇ مەندىن بىزار بولارمىكەن دەپ ئەنسىرەيمەن.

سىرتتىن خىزمەتچى رۇس ئايال ئالدىراپ كىردى:

- بىر سېستىرا زەيتۇنە قىزنى ئىزدەيدى!

زەيتۇنە ئالدىراپ كىيىندى.

دەرۋازا ئالدىدىكى بۈك تېرەكلىك ئاستىدىكى يېشىل سىرلانغان بەندىگە ھەربىيچە كىيىنگەن پەرخە

ئولتۇراتتى.

- نېمە دەيسىز؟ - دېدى زەيتۇنە خۇددى پېيىگە چۈشكەن دۈشمەننى كۆرگەندەك قوپاللىق بىلەن، - يازغان

خەتلىرىڭىز ئازلىق قىلىدىمۇ، رېھىشقا ئۆزىڭىزنىڭ قەدىرىنى بىلمەيدىغان قىز بالا سىز؟

- بىلگەچكە سۆزلىشەي دەپ كەلدىم!

پەرخە ئورنىدىن تۇرۇپ، ئۆگۈپ تۇرۇپ شۇنداق دېدى - دەمەغۇرۇ باي قىزىنىڭ چىرايلىق كۆزلىرىگە جەڭ

ئېلان قىلۋاتقان گۈزەل كۆزلىرى بىلەن تىكىلدى. ئىككى ئوت چاقناپ تۇرغان كۆز بىر - بىرىگە توغرىلانغان مىلتىق،

بىر - بىرىگە ئوق ئېتىۋاتقان بېلداژ تۆشۈكى، خۇددى بىر - بىرىگە تەڭلەنگەن ئۆتكۈر تىغقا ئوخشاش رەھىمسىز،

سۈرلۈك ئىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- نۇرى مېنىڭ، بىلەمسىز، ئۇ ماڭا بارلىقنى بېغىشلىغان.

- مەنىمۇ شۇنداق. بىر ئايغا قالماي بىزنىڭ تويىمىز بولىدۇ!

زەيتۇنە مەغرۇر، ئاچچىق كۈلدى.

- بۇ سىزنىڭ ئارزۇيىڭىز ياكى چۈشىڭىز، بىلىپ قويۇڭ، ئۇ مىشچانكىلارغا كۆڭۈل بېرىدىغانلاردىن ئەمەس!

- كۆڭۈل دىگەننىڭ شەرتى بولمايدۇ. مىلتىقنىڭ كۆزى بولمىغاندەك، ئىشەنمەمسىز. ئۇ مەن بىلەن بىر كېچە

بىللە بولدى. لېكىن سىز سۇلايمانوفنىڭ سوۋغىسى بىلەن تېخىچە مەست!

- چايان، زەھەرلىك يىلان! - دېدى پەرىخە تامدەك تاتىرىپ، بۇ ھېچكىم بىلمەيدۇ دەپ يۈرگەن نازۇك

سىرىنى بىلۋالغان باي قىزغا نەپرەت بىلەن تىكىلىپ، - ياخشى نىيەت بىلەن كەلگەندىم، مېنى ئېلىشقا ئۆزىڭىز

مەجبۇرلىدىڭىز، ئەمدى كۆرسىز تېخى!

- تاپانچىڭىزغا ئىشەنمەمسىز!

- سىز بايلىقىڭىزغا ئىشەنگەندىكىن!

- قېنى كۆرەرمىز، تاپانچا بىلەن ئالتۇننىڭ دۇئېل نەتىجىسى!

زەيتۇنە كەينىگە بۇرۇلۇپ دەرۋازىنى غەزەپ بىلەن ياپتى.

بىر سائەتتىن كېيىن ئويناقلار تۇرىدىغان ئىككى قارا ئات قېتىلغان كالاسكا غۇلجا شەھىرىنىڭ غەربىدىن

شەرقىگە قاراپ يورغىلاپ ماڭغان ئاتلارنىڭ رىتىملىق قەدىمىدىن سىلىق تەۋرىنىپ، قارىدۆڭ مەھەللىسىدىن ئۆتۈپ

جىرغىلاڭغا يېتىپ كەلدى. ھارۋىنىڭ لۆمۈلدەپ تۇرىدىغان ئىككى كىشىلىك ئورۇندۇقىدا بېشىغا فىرانسۇز

خانمىلىرىنىڭ چىرايلىق شىلەپسىنى قىڭغىر كىيگەن، يۈزىنى تور ياغلىق بىلەن ئورنىۋالغان، تولىمۇ چىرايلىق، زىلۋا

قىز ئولتۇراتتى. يېشىل يىپەكتىن قىلىنغان سايىۋەن ئاستىدا سىلىق سىلكىنىپ كېتىۋاتقان زەيتۇنەگە ئاتلار

ماڭمايۋاتقاندەك، يول ئۆزىراپ كېتىۋاتقاندەك، بۇ يولنىڭ سارغۇچ توپىلىرى بۈگۈن ئەتىلا كۆپىيىپ كېتىۋاتقاندەك

بىلىنمەكتە ئىدى. ئۇ ھارۋىگە شەك:

- توپىسى يوق يەرلەر بىلەن ھايدىسىڭىز! نىمانچە ئاستا! - دېگەندەك سۆزلەر بىلەن كايىپ قوياتتى.

ئىلمەك قارا بۇرۇتنى بىلەن مەغرۇرلىرىدىغان ھارۋىگەش كۈلۈپ قويۇپ:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- دىرت چۇۋا! - دەپ قامچىسىنى ھاۋادا ئوينىتىپ، ئاتلىرىنىڭ دىڭ قۇلاقلىرى ئارىسىدىكى پۆپۈكلەرگە

ھەۋەس بىلەن قاراپ، - جانىۋارلار كېيەن كىيگەندەك بولۇپ كەتتى توپىدا! - دەپ قوياتتى.

قىزنىڭ ئالدىرىغىنى بىلەن ئاتلارنىڭ نىمە ئىشى، ئۇلار بىر خىل يورغىلاپ ئويناقلاپ ماڭاتتى.

- نېمىشقا ئۇرمايسىز؟

- ئاتلىرىم گەپ ئۇقىدۇ - دە! ياخشى ئاتقا قامچا كەتمەيدۇ.

ھارۋىكەش زەيتۇنەنى مازاق قىلۋاتقاندا غەشىپ ناخشا ئېيتىشقا باشلىدى، قىزنىڭ ئەرۋاھى ئۇچتى:

- مەن سىزگە رېھە دەۋاتىمەن؟

- ئاڭلىدۇق. قاراڭ، ئاتلارنىڭ قەدىمىگە!

تۆت پۇت يەردىن توپا توزۇتۇپ رىتىملىق كۆتۈرۈلۈپ چۈشمەكتە.

- پاھ، سەھرا دېگەنرە!

- سىزگە ئازاپ بىزگە راھەت دەڭا! - دېدى سۆزمەن ھارۋىكەش، - دېسەم - دېمىسەم نۇرۇمۇھەممەت كاپىتانىمۇ

شۇ تۇرقىدا توپىغا مىلىنىۋاتىدۇ، توپا قوندۇرمايمەن دېسەك، سەھراغا چىقىمىساق بولىدۇ، خېنىم!

- سىز ماڭا دەرس ئۆتكىلى تۇردىڭىزغۇ، يول رېھانچە ئۇزاق دەۋاتىمەن شۇ!

- تېخى چۈش بولمىدى، خۇدايىم بۇيرىسا نامازدىگەر بىلەن ئۇ سەھراغا يېتىپ بارىمىز.

- شۇنچە يىراقما؟ نۇرى شۇنچە يولنى پىيادە مېڭىپ - چىقىپ ئوقۇۋىدىمىكەن؟

- سەھرا بالىلىرىغا جاپا يوق. ھەممىگە كۆنگەن، ئۇلارغا ھەممە ئىش راھەت!

- بۇ گېپىڭىز جايىدا، - دېدى قىز نۇرى توغرىسىدىكى تېمىغا قىزىقىپ، - مۇتلەق راھەت مەۋجۇت ئەمەس،

ھەممىسى نىسپى بولىدۇ. بىرىگە راھەت ئىش يەنە بىرىگە جاپا، يەنە بىرىگە جاپا ئىش باشقا بىرىگە راھەت، توپىدا

يېتىش بىزگە جاپا - ئازاپ، دېھقانغا راھەت. قاتتىق نان بىلەن سوغۇق سۇ ئىچسەم شۇ زامان ئاغرىپ قالىمەن.

دېھقان بالىلىرى راھەتلىنىپ كېتىدۇ.

- سىز جاپانى چۈشەنمەيسىز، سىڭلىم، ئەسكەرلەر سوتكىلاپ سۇدا، مۇزنىڭ ئاستىدا، قارغا كۆمۈلۈپ

مىدىر - مىدىر قىلماي ياتالايدۇ، ئۇلارغا شۇنداق جايدىمۇ راھەت قېلىدۇ، خىتاي بازىرىدا قوتۇر ئىتلار بىلەن بىللە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئاشخانلارنىڭ ئالدىدا ياتىدىغان يىتىمچىلار بار. شۇلارنىڭمۇ ئاشۇ داق يەردە ئۆزىگە تۇشلۇق راھىتى بار. لۆم-لۆم كارۋاتتا، ئاپپاق يۇمشاق ئورۇن-كۆرپە ئۈستىدە يېتىپمۇ پۇلدارلار ئازابلىنىدۇ، راستمۇ زەيتۇنەم؟

- ھا-ھا-ھا... خۇددى كۆرگەندەكلا سۆزلەيدىدا ماۋۇ ئادەم، مېنىڭ كېچىچە... ھە راست، قاراڭ!

ئۇچۇتقان نېمە ئۇ؟

- سامان، زەيتۇنەم، ئۇدېگەن مايلىق توقاچنىڭ كىيىم - كېچەكلىرى!

- ھا-ھا-ھا... گەپچى ئىكەنسز جۇمۇڭ، ئېتىلغى نېمىدا؟

- ھادى! - دېدى ئۆز ئىسمىنى مەغرۇر تىلغا ئېلىپ، - خەق مىنى ھادى رەپ-رەپ دېيىشىدۇ، دادىلىقىلا

ئۇنداق دېمەيدۇ، گېپىمگە مەستلىكى كىلدۇ ئابلا باينىڭ. باي بولسا ئابلا بايدەك بولسا، خەلق باھاۋۇدۇنبايىنى

ماختايدىكەن، ئاتۇش - ئېكساقىتا بىرىنچى بولۇپ مەكتەپ ئاچتى، ھۈسەيىنىيە مەكتىپى غۇلجىدا، چۆچەكتە

شۇنىڭدىن كىيىن قۇرۇلدى دېشىدۇ. دادام رەھىمىتى تارىخچى ئىدى. ۋاھاپ تارىخ دېسە بىلىمەيدىغان ئادەم يوق.

ئىمىن تارىخ دېگەنمۇ دادامنىڭ شاگىرتى دەڭا، سىڭلىم، دادامنىڭ پېشىچە، تارانچىلارمۇ بىر چوڭ مىللەت ئىكەن،

پاھ، قاراڭا مۇنۇ سەھرىلىقلارغا نېمە بولغاندۇر!

كۆتەك ھارۋىدا قىقاس - چۇقان بىلەن يىغىلىرى كەلمەكتە ئىدى. كۆتەك ھارۋا كالاسىنىڭ يولىنى

توسۇدى:

- پوش ھەي شەلىك!

- پاھ، پەرىزات!

- ۋايۋاي، ۋايۋاي، ئەركەك چۈن بولۇپ مەڭزىگە قونۇپ باقسا كىشى!

- سۈت بىلەن يۈز يۇيۇپ، ھەسەل بىلەن ئېغىز چايقايدۇغۇ دەيمەن!

- بىرلا قاراپ قويسا جېنىمنى بېيەتتىم!

- قانداق تەلەپلىك قىسار بۇ گۈلنى!

- ھا-ھا-ھا...!

- ھى-ھى-ھى...!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

زەيتۇنە يۈزىنى تور ياغلىق بىلەن ئوراپ يەرگە قاراپ ئولتۇرۇۋالدى. ھارۋىكەش دەس تۇرۇپ، خارتىلداپ

تۇرغان ئاتلىرىنىڭ بوجىسىنى چىڭ تارتىپ تۇرۇپ ۋارقىرىدى:

- يول بوشات، داڭگاللار، كاپىتان ئاڭلىسا ئانا - ماناڭنى كۆرسىتىدۇ!

- نۇرىنى دەيدۇ، تارت ھارۋىنى چىغلىققا، ئاناڭنى، بولە!

ياشلارنىڭ زۇۋانى ئۆچتى، بەزىلىرى ھەتتا ھارۋىدىن سەكرەپ چۈشتى. قىزنىڭ قەلبىدە تىل بىلەن

چۈشەندۈرگىلى بولمايدىغان بىر خىل غورۇر، خۇشاللىق ھېس دولقۇنلايدى:

- تېزىرەك ماڭايلىچۇ، ھادى ئاكا!

مەھەللەگە ئاجايىپ بىر ھارۋا، ئاجايىپ ئاتلار ۋە ئاجايىپ بىر پەرىزات كىرىپ كەلدى. پۈتۈن مەھەللە

بالىلىرى، جۇل - جۇل كىيىم، يالاڭ ئاياغ، ھەتتا قىپپالغاچ بالىلار ھارۋىنىڭ كەينىدىن يۈگۈرۈشتى،

خوتۇن - قىزلار غورۇلۇق ھويلىلاردىن چىقىپ، تونۇر باشلىغا ئۆرە تۇرۇپ، زىغىر پاخىلى بىلەن يېپىلغان ئۆگزىلەردە

لازا - پەمىدۇر يېپىۋاتقان يەرلىرىدىن ئۆرە تۇرۇشۇپ، خۇددى مەشىق قىلىشۋالغاندەكلا بىر ئېغىزدىن:

- پاھ، نېمانچە چىرايلىق ھۇي! - دەپ ۋارقىراشتى. بۇ خىل تەبىئىي، غەرەزسىز ماختاشلار زەيتۇنەنى ئەرىشكە

ئاچچىقاندەك خۇشال قىلدى.

- زىياۋۇدۇن ئاكىمنىڭ ئۆيى مۇشۇكەن - دە! - دېدى قىز ھارۋىدىن چاققان، خۇشال، ھاياجان بىلەن سەكرەپ

چۈشۈپ، غۇرۇدىن ئېڭىشىپ چىققان، غۇلجا ئاپتېپىدا قارايدىغان ئايالدىن سالام - ساھەتسىزلا:

- نۇرى ئۆيدىمى؟ - دەپ سورىدى تەقەززا بولۇپ.

- ياق، ئېتىزدا، - دېدى زىياۋۇدۇننىڭ شەھەرلىك ئايالى قىزدىن نارازى بولۇپ، ئۇ زەيتۇنەنى تونۇيتتى.

زەيتۇنەمۇ ئۇنى تونۇشى كېرەك ئىدى - دە!

- ئېتىز دېگەن نەدە؟ - قىز ئالدىراپ سورىدى.

- ۋايىيەي، ھەممە ياق ئېتىز، زەيتۇنەم قىز!

- نىمە، مېنى تونۇيدىكەنسزغۇ؟

- ھەممە ئادەم ئابلا باينىڭ قىزىمىدى ئادەم تونۇمايدىغان!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ۋاي كەچۈرۈڭ. مەن ھېلىقى چاغدا سىلەرنىڭ ئۆيىدە مېھمان بولغان ئەمەسمىدىم، خاپا بولماڭ ھەدە!
زەيتۇنە ئايالغا يىنىك ئېسىلدى - دە، يۈزىنى ئۇنىڭ قارايدىغان يۈزىگە تەگكۈزۈپ قويدى، ئايال جانلاندى:
- ھە، ئاپىڭىز رەيھان بۇۋىم تىنچلىقمۇ، ئابلا باي ھاجىم سالامەتمۇ؟ قېنى كالاسكىنى ھويلىغا!... ھەي
بالىلار ياماشماڭلار!...

- رۇخسەت قىلىڭ ھەدە، بىز ئېتىزغىلا بارايلى، ئۇ يىگىت نېمە قىلىۋاتىدىكىن، ئۆز كۆزۈم بىلەن كۆرەيچۇ!
- ھەي، رەيھانە، ھەدەڭنىڭ يېنىغا ئولتۇرغىنا، داداڭلارنىڭ يېنىغا باشلاپ بارغىن بۇ ھەدەڭنى. قاراڭا،
نۇرمۇھەممەتنىڭ سىڭلىسى، ئىسمى باشقا ئىدى. ئاپىسى رەيھانگۈل ئۆلۈپ كەتكەن، بۇ قىز ئاپىسىغا كۈتمۇ كۈت
ئوخشىغاچ، خەقلەر رەيھانگۈل دەۋالدى!

نۇرنىڭ سىڭلىسىمۇ گۈزەل ئىدى. زەيتۇنە قىزنى قۇچاقلدى، پىشانىسىگە سۆيىدى ۋە بوينىدىكى ئۈچ قۇر
ئالتۇن زەنجىردىن بىرنى ئېلىپ قىزنىڭ بوينىغا ئېسىپ قويدى، يېنىدىكى كىچىك سومكىسىدىن بىر غىجىم ياغلىق
ئېلىپ بۇدۇر چاچلىرىنى ئالدىغا چىقىرىپ، ياغلىقنى چىرايلىق قىلىپ تېگىپ قويدى.
- پاي، پاي، رەيھانگۈل زەيتۇنەمنىڭ پارسى بولدى! - دېدى ئانا خۇشال بولۇپ ھادى كالاسكىنىڭ بېشىنى
بۇرىدى.

ھارۋىكەش خۇددى بىر ئاجايىپ دارامىنىڭ رېژىسسورىدەك زەيتۇنەگە ئەقىل ئۆگەتمەكتە ئىدى.
- بۇ دېگەن سەھرا، سەھرالىق دېگەن ئەدەپ - ئەخلاققا ئامراق بولىدۇ، بېشىڭىزغا ياغلىق تېگىپ، چوڭلارغا
تەزىم بىلەن سالام قىلىپ، يۈزى تۆۋەن، ئەدەپلىك كۆرۈنىشىڭىز دەيمىنا. ناۋادا تەقدىر - پېشانە سەۋەب بىلەن
سەھرالىققا كېلىن بولۇپ قالغۇدەك بولىسىڭىز!...

- بولىدىلا... نېمە ئۇ ناۋادا، قالغۇدەك... دېگەن گەپلىرىڭىز!...
قىزنىڭ دۇددىسى تۇتتى. ئۇ رەيھانگۈلنىڭ مۇرىسىدىن يىنىك قۇچاقلاپ:
- سىلەر شەھەرلىك - ھە! - دېدى.

- بىز دېگەن سەھرالىق! - دېدى قىز كۈلۈپ، - سەھرادا ئالتۇن زەنجىر تاقىمايدۇ، مارجان تاقايدۇ،
ئېلىۋىتىمەن. بىز دېگەن بۆلجۈرگەننى يېپقا تىزىپ ئۆتكۈزۈپ... ھى - ھى - ھى... بۆلجۈرگەن يەمسىز تېرىپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بېرەي؟

- يەيمەن، سىلەر نېمە يېسەڭلار شۇنى يەيمەن سىڭلىم!

كالاسكا توپا - چاڭ، مەڭگە - سامان بىلەن تولغان ئېتىز يولىدا ئاپئاق چاڭ تۈزۈتۈپ ماڭماقتا. زەيتۇنە ھاياتىدا بۇنداق چاڭ ئىچىدە قالغان ئەمەس، ئۇ كىگىز قاققان يەرلەرنى بىر چاقىرىم يىراقتىن كۆرسە بۇرنىنى ئېتەتتى، ئۇنىڭ ئەڭ قورقىدىغىنى مۇشۇ چاڭ - توزان ئىدى. كىرىپكىگە توزاڭ قونمىغان شەھەر قىزى چاڭ ئىچىدە قاقلاپ كۈلمەكتە. تاشقىن سۇلار يوللارنى باسقان، ئويناق ئاتلارنىڭ تۇياقلىرىدىن، چاقلاردىن ئۇچۇپ چىققان لاي - چالمىلار ئۇنىڭ فىرانسىيە پاسۇنىدا تىكتۈرگەن ئەنگىلىيە سارجىسىدىن قىلىنغان ئېسىل كىيىملىرىگە كېلىپ تەگدى، بۇ پاسكىنا نەرسىلەرمۇ ئۇنىڭغا تەۋەررۈك بولۇپ تۇيۇلدى. ئۇنىڭغا بۇ يۈچۈن سەھرانىڭ توپىسىمۇ، يەردە دەسىلىپ تۇرغان سېرىق ياپراقلىرىمۇ ئورۇلۇپ بولغاندىن كېيىن قايتا يېتىلگەن قىر چۆپلىرىدەك گۈزەل كۆرۈندى. چۈجە خورازلارنىڭ بوۋاقنىڭ گۇڭرىشىدەك قىسقا چىلاشلىرىمۇ، قېرى خورازلارنىڭ ھۇرۇن مەزىنىنىڭ ئاۋازىدەك بوغۇق - خىرىلداق چىلاشلىرىمۇ، قاغلارنىڭ تېرەك شاخلىرىنى ئېگىپ تىپىرلاپ چۈرۈكلاشلىرى ۋە كالىلارنىڭ مۆرەشلىرى، مەست بۇقنىڭ يەر تىلغاپ ھۆركىرەپ - ئازناشلىرى، يېزىدىكى ھەممە ئاۋاز، ھەممە كۆرۈنۈش خۇددى پارىژ تىياتىرخانىلىرىنىڭ سەھنىلىرىدىكى مۇزىكا ئاۋازلىرىدەك، بىتخوۋىن، چايكوۋسكى، مۇزارت، باخلارنىڭ گۈزەل سىمفونىيە، مۇزىكىلىرىدەك يېقىملىق - سىرلىق بىلىندى. بۇغدايلىرى ئورۇۋېلىنغان ساپىسېرىق، كۈن نۇرىدا ئالتۇن يالىتىلغاندەك كۆرۈنىدىغان چەكسىز ئېگىزلىقلار رېپىنىڭ دۇنياغا داڭلىق رومانىك رەسىملىرىدەمۇ ئىپادىلەنمىگەندى. قىز ھاياجانلاندى. ئۇ كىيىملىرىنىڭ پاسكىنا بولغىنى، يۈز - كۆزىنىڭ بۇلغانغانلىقى ھەم ئۇنتۇلدى. ئۇنىڭغا ھەممىلا نېمە گۈزەل، سىرلىق - يېڭى تۇيۇلماقتا. ئۇ بىلىدۇ، مۇھەببەتنىڭ ئىنكاسى، بۇ يەرلەر ئۇنىڭ ئىككى يىللىق تاللىشىنىڭ مېۋىسى بولغان، نەتىجىسى ھېساپلانغان سۆيۈملۈك يىگىتنىڭ يۇرتى. ئۇمۇشۇ تۇپراق، مۇشۇ سۈزۈك سۇلار ۋە چاڭ - توزان ئۆز قوينىدا بېقىپ چوڭ قىلغان. ئۇ بۇ يەرنى قىزغا تەقدىم قىلغان مۇھەببەت ھېسسىياتى بىلەن سۆيىدۇ. ئۇ مۇشۇ تۇپراق ئۈچۈن جېنىدىن كېچىشكە تەييار، ئۇ شۇنىڭ ئۈچۈنلا زەيتۇنەنىڭ ۋۇجۇدىدىن ئورۇن ئالالغان...

بىر كىشى زىغىر ئۈنچىلىرىنى يەردىن تۆمۈر ئارا بىلەن يۇيۇپ ھارۋىغا سۇنماقتا، ھارۋا ئۈستىدە بىر يىگىت

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

زىغىر ئۇنچىلىرىنى ھارۋىغا كەڭ ۋە تەكشى قىلىپ بېسىپ دەسسەمەكتە. بۇلار يەردىكى يىگىت نۇرى، ھارۋىسىدىكى كانۇي ئىدى، زەيتۇنە يىراقتىنلا ۋارقىرىدى ۋە كالاسكىدىن سەكرەپ چۈشتى:

- نۇرى، قاراڭ، ئىشلىگىلى كەلدۇق!

نۇرى تۆمۈر ئارىنى ئېگىزغا سانجىپ قويۇپ قىزغا قاراپ ماڭدى.

- ۋۇي، زەيتۇنەم، قالتىسقۇ...

«قالتىسقۇ» دېگەن سۆزگە ئۇنىڭ قايناق ھېسسىياتى سىڭگەن. ئۇ ئاشقى ئۈچۈن ھەممىدىن كەچكەن

مەشۇقلار ۋەكىلى زۆھرەنى، شېرىنى، لەيلىنى كۆردى. ئۇ ئۆزى ئۈچۈن ھەممە نېمىسىنى بېغىشلىغان باي قىزنىڭ دانكونىگىدەك لاۋۇلداپ يېنىۋاتقان يۈرىكىنى كۆردى.

- نۇرى!... قىز ئۇنىڭغا ئېسىلىشقا تەييار ئىدى. ئەمما ماكان ئۇنىڭغا تار!

- زەيتۇنە!... يىگىت ئۇنى باغرىغا بېسىشقا تەمىشەلدى. ئەمما زامان ئۇنىڭغا زىت!

ئۇلار بىر قەدەم ئارىلىق قالدۇرۇپ بىر گەۋدە بولۇشتىن ئۆزلىرىنى ساقلاپ قالدى. شۇ چاغدا ھەر ئىككىسىنىڭ خىيالغا ياۋروپا تۇرمۇشى، ياۋروپا ئەركىنلىكى كەلدى. ئۇلار ئەلەم بىلەن «ئۆھ» تارتتى.

- پاھ، نېمانداق ئېغىر ئەمگەك، - دېدى قىز كۈلۈپ، - ھەممە ئىش قول بىلەن - ھە، ئۆمىلەپ ئورۇسلەر،

كۆتۈرۈپ توشۇپىسلەر، چەيلەپ يۇمشىتىپ دېنىنى پاخلىدىن ئايرىپىسلەر!...

- يانجىپ - ئېزىپ ئۇن، ماي قىلىپ سىلەر ئاياللارغا ئۆتكۈزۈپ بېرىمىز! - دېدى نۇرى ئۇنىڭ سۆزىنىڭ

ئاخىرىنى داۋاملاشتۇرۇپ، - خوتۇن - قىزلار تاسقاپ، يۇغۇرۇپ، راستلاپ، يېقىپ پىشۇرۇپ داستىخانغا ئەكەلپ

بېرىدۇ، مېغىزنى بىز چاقىمىز!

- ھا - ھا - ھا!...

ئۇلارنىڭ قېشىغا زىياۋۇدۇن، ھارۋىكەش، كانۇويلار ئولاشتى. ئۇلارمۇ قاقاقلاپ كۈلۈشتى.

- زەيتۇنە باغۋەن قىزى، ئۇيغۇر قىزى! - دەپ چاقچاق بىلەن شېئىر ئوقۇدى نۇرى بىر شائىرنىڭ مىسرالىرىنى

يادقا ئوقۇپ، - باغۋەن قىزى ئەمەس باينىڭ قىزى!...

- ياق، - دېدى زەيتۇنە ھېلىقى كېچىنى يىگىتنىڭ يادىغا سېلىپ، - ياق، ياق، باينىڭ قىزى شەھەردە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قالدى. مەن ھازىر دېھقان قىزى، راستمۇ زىياۋۇدۇن دادا!

قىز ئىختىيارسىز «دادا!» دەۋىتىپ ھۈپپىدە قىزاردى ۋە سۈتتەك ئاق قوللىرى بىلەن يۈزىنى توسۇۋالدى. كۈن غەربكە قىيسايغان، شەرىقتىن - يېقىنلا يەردە غايەت زور دۈملەكلىك قازاندەك كۆرۈنىدىغان ئاۋرال تېغى تەرەپتىن گۈرۈلدەپ شامال ئۇرماقتا، خاماندا ئىككى تۇلۇقتا زىغىر تېپىلمەكتە، بىرچەتتە قوشاق كالا بىلەن چا بۇغداي چەيلەنمەكتە. كالىلارنىڭ ئاغزى تال بىلەن باغلانغان، بىچارىلەر موما ياغاچ ئەتىرىپىدا خۇددى تۈگمەن تېشىدەك ئايلىنماقتا، يۇمشاق چانى زىياۋۇدۇن گۈرجەك بىلەن بىر چەتكە يىغىپ مەيىن شامالدا سورۇماقتا. ئۇ ھەر قېتىم شامال يۇقىرىسىغا توپان ئاتقاندا، دانە - دانە دانلار بىر يەرگە چۈشسە، قوغان - سامان قىلىگە ئۇچۇپ ئېگىزغا چۈشۈپ چىرايلىق پىرامىدا مودېللىرىنى ياسىماقتا.

بۇ ئىشلار زەيتۇنەگە يېڭىلىق، قىزىق ۋە كۆڭۈللۈك.

- كۈز پەسلى ئالتۇن پەسل دېگىنى بىكار ئەمەسكەن، خامان دېگەن كىنو ئېكرانىكەن قاراڭا ھادىكا، ماۋزۇ زىغىر دۆۋىسىنى غارام دەيدىكەن. دەسسىلىۋاتقانى ئاياغ دەيدىكەن. ئاۋۇ ئەسكەر بالا ئىرغاڭلاپ تۇرغان زىغىر ئۈستىدە قورقماي ئۆرە تۇرۇۋاتىۋېتىپتى! پاھ، بۇلار قاپاقتا چاي توشۇپ ئىچىدىكەن تېخى...

قىز خاماندا خۇددى ئىگىسىگە ئېجىل ماشكىدەك زىياۋۇدۇننىڭ كەينىدە يۈگۈرۈپ يۈرۈپ بىردە ئاياغ سېلىشقا، بىردە قوغان ئېتىشقا، بىردە چاچ بۇغداي ئۆردەشكە يەنە بىردە ئۆرۈشكە... خامان ئىشلىرىنىڭ ھەممىسىگە قول سېلىپ باقتى. ئۇ ھېچ ئىشنى قاملاشتۇرالمىدى. بىر گۈرجەك توپاننى ئېتىپ بېقىۋىدى، توپان ئۆزىنىڭ بېشىغا ياغدى. ئۇ قاقاقلاپ كۈلۈپ چاچلىرىنى سىلكىدى. ئاياغ ئۆرۈيمەن دەپ ئېگىز پاشنا ئايىغى تۇلۇق ئاستىدا قالغىلى تاسلا قالدى. ئۇ بىردەمدىلا ئېسىل كىيىملىرى بىلەن چاڭ - توزان، توپان - سامانغا مىلىنىپ دېھقان قىزلىرىغا ئوخشاپلا قالدى، ئۇ ھامان قاقاقلاپ كۈلەتتى، ئوغلاقتەك قىيغىتىپ ھەممە ئىشقا ئارىلىشاتتى.

- بولدى قىزىم، ئۆيگە بېرىپ ھەدىڭىزگە مېھمان بولۇڭ ئەمدى!

- ياق! - دېدى قىز سوزۇپ ئېيتىپ، - نۇرىلار بىلەن بىللە قايتىمەن! ئۇ يەنە تۆت ھارۋا ئەكەلسەك زىغىر

ئۈنچىسى تۈگەيدۇ دېدىغۇ!

ھەربىي گىمناستوركىسى تەردىن، چاڭدىن قارايدىغان، باش - كۆزى توپا - چاڭ، تەر ئارىلاشمىسىدىن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قېتىشقان، پۇتى يالاڭ ئاياغ، ئىشتىنى تىزىغىچە تۈرۈلگەن نۇرى ھارۋىنىڭ شوتا ياغچىغا تايىنىپ، ئات بىلەن تەڭ ھارۋا سۆرىشىپ خامانغا كەلدى ۋە قىزغا قاراپمۇ قويماي، ئارا بىلەن ئىتتىرىپ ھارۋىدىكى زىغىرنى ئۆردى. كانۇۋى ئۆزىنى غارامغا ئاتتى. ئۇلار زىغىرنى خاماننىڭ ئوتتۇرسىغا ئۆردى، زىغىر ئۈنچىسىدىن پەيدا بولغان كىچىككەنە تاغنى ئايلىنىپ ئىككى تۈلۈك چۆرگىلىمەكتە. زەيتۇنە بىر تۈلۈك ئېتىغا مىنىۋالغان، ئۇ قاقاقلاپ كۈلدى:

- چۇ، نىمانداق قاشاڭ ئات بۇ!

- قاشاڭ ئەمەس، - دېدى نۇرى كۈلۈپ، - ماڭىلانىڭ كېمىسىدىن تېز. بۇ ئاتنىڭ ئۆمۈر بويى ماڭغان يولىنى ھېسابلىسىڭىز، يەر شارىنى ئىككى ئايلانغان بولۇپ چىقىدۇ!

ئۇلار كۈلۈشتى. قىزغا بۇ ھايات تولىمۇ كۆڭۈللۈك بىلىندى.

كەچقۇرۇن نۇرى مەھەللىنىڭ ئوتتۇرسىدىن كېسىپ ئۆتىدىغان ئۆستەڭنىڭ باش تەرىپىگە بېرىپ كانۇۋى بىلەن ئىككىسى سوغۇق سۇدا يۇيۇندى. سۇ تولىمۇ سوغۇق ئىدى. ئۇ بۇنداق سوغۇق سۇغا كۆنۈك، لېكىن كانۇۋى غالىلداپ تىتىردى.

زەيتۇنەگە قىزلار ئىسسىق سۇ تەييارلاپ بەردى. ئۇمۇ پاكىز يۇيۇندى، ئەتىراپى چاچتى.

كەچتە ئۇلار كىرىسەن لامپىسى يورۇقىدا ئۆز گۈزەللىكلىرىگە قايتىشتى. ھادى قىزغا، بولۇپمۇ بەختلىك يىگىتكە كۆز ئۈزمەي قارىدى. قىزنىڭ ئاشىق بولغۇچىلىكى بار ئىدى. ئۇ بۇنداق چىرايلىق، سۆڭىكى كەلگەن، مەجەزى يېقىملىق يىگىتنى كۆرمىگەنىدى.

- خۇدايىم بەندىلىرىنى مۇرادىغا يەتكۈزگەي! - دېدى ئۇ داستاننىڭ پەگاسىدا ئولتۇرغان زىياۋۇدۇنغا قاراپ، - مەن شۇ تۇرقىدا جەننەتتە تۇرۇۋاتىمەن، قاراڭا بۇ قىزلار پەرىزات بولماي نېمە، يىگىتلەرچۇ؟

ئۇنىڭ گېپى خىجىللىق پەيدا قىلدى. قېتىق قوشۇلغان، ئاشكۆكى، پۇرچاق، كۆكۈش قوناق سېلىنغان سۇيۇقئاش تولىمۇ ئىچىملىك ئىدى. ئاش زەيتۇنەگە تولىمۇ تېتىپ كەتتى. ئۇ كۈلۈپ، پاكىز جۇزا ئەتراپىغا سېلىنغان كۆرپە ئۈستىدە ئولتۇرۇشتىن قىيىنلىپ، ئۇياق - بۇ يېقىغا ئۆرۈلۈپ:

- ئەجەپ تەملىك ئىكەن، بىزنىڭ ئۆيلەردە بۇنداق ئاش يوق، - دېدى.

- كەمبەغەلنىڭ ئېشى چىشقا دورا! - دېدى گەپكە ئامراق ھادى پۇرسەتنى بەرمەي، - سىلەرنىڭ ئۆيلەردىكى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

غزالارنىمۇ سەھرالقلار ئۆمۈر بويى تېتىپ كۆرمىگەن، كاتلىت، رىشالە، تورت دېگەنلەرنى...

قىز چاقماق پەنجىرىنىڭ يېنىغا سېلىنغان ئورۇندا ياتتى، ئۇ بەلكى بىرىنچى قېتىم بۇنداق يەردە - كىگىز ۋە نېپىز كۆرپە ئۈستىدە ياتقاندۇر. لېكىن لۆم - لۆم كارىۋات بولمىغىنى بىلەن بۇ يەرنىڭ تاغ شامىلى ئۇلارنىڭ ياسىداق ئۆيىدە يوق ئىدى. پەنجىرىدىن كىرىۋاتقان سالقىن شامال ئۇنىڭ يۈزىنى سىيپاپ، قۇلىقىغا پىچىرلاپ گويىكى ئانا يەر توغرىسىدا چۆچەك ئېيتماقتا ئىدى. كۆز شامىلى ئاچچىق بولغىنى بىلەن ئادەم چاقمايدۇ. ئۇ خۇددى مېھرىبان ئانىنىڭ يىرىك قولىدەك يېقىملىق، سېنى شېرىن ئۇيقۇغا، شېرىن چۈشلەرگە ئۈندەيدۇ. قىز ئانا تۇپراق شامىلىنىڭ ئەللىي بىلەن ئۇخلاپ قالدى. ئۇ تولىمۇ لەززەتلىك، قېنىپ ئۇخلىدى. ئۇنىڭ يېنىدا رەيھانە ئوماق كېرىلىپ يېتىپتۇ. ئۇ سەھەر ئويغىنىپ، قىزچاقنى يېپىپ پېشانىسىگە سۆيۈپ قويدى. تۇيۇقسىز پەيدا بولغان ئانىلىق مېھرىدىن ئۆيىلىپ قولى بىلەن ياپتى ۋە «توۋا، مەنمۇ بىر كۈنى ئانا بولىمەن، بىر چىرايلىق ئوماق بالا مېنىڭ ئەركىلىكىم، نازۇكلۇقۇم، ھەممە راھەت - پاراغتىمنى تارتىۋالىدۇ. مەن بۇ خىل تارتىۋالىدۇ. مەن بۇ خىل تارتىۋېلىشتىن خۇشال بولىمەن تېخى، پاي، ئىنساننىڭ ھايات يولى ئەجەپ قىزىق - ھە؟» دېدى ئۆز - ئۆزىگە.

چارىسىلداپ ئۈشتۈلىدىغان يوغان، نېپىز سەھرا نېنى، قايماقلىق ئەتكەنچىيى باي قىزىغا ئالاھىدە بىلىندى.

ئۇنىڭ بۇ يەردە ئۇزاق، ھەتتا مەڭگۈ تۇرغۇسى كەلدى، لېكىن چايدىن كېيىن نۇرى ئالدىرىدى:

- تۆرەم ئۈچ كۈنلۈكلا رۇخسەت بەرگەن، دادا، بۈگۈن تۆتىنچى كۈنى. ئۇ يەردە ئىش دېگەن دۆۋىلىنىپ

تۇرىدۇ. ئۈرۈمچىدە گېنېرال جاڭ جىجۇڭ بىلەن سۆھبەت باشلىنىپ كەتتى. بىزنى قانداق تەقدىر كۈتۈۋاتىدىكىن. جېنىم تاقىلداۋاتىدۇ.

- گومىنداڭ دېگىنى بۇ يەرگە يەنە كېلەرمۇ؟

- ياق، بىز ئۇنى ھەيدەپ چىقىرىمىز، دادا، ئانا تۇپرىقىمىزدىن!

- خۇدايىم دېگىنىڭ بولار، ئوغلۇم، ئۇكاڭ بەرامۇ بىر كېلىپ كەتسە بولاتتى. مۇختەر ئاكىمنىڭ جەستىنى

ئاقسۇدىن ئەكەلگىلى بولارمۇ، ئۇ دائىم ئاتا - بوۋامنىڭ ئايىغىدا ياتىمەن، نەدە ئۆلسەم ئۆلەي، ئەمما يەرلىكىم مۇشۇ

يەردە بولىدۇ، دەيتتى. ئۇنىڭمۇ مۇرادى ھاسىل بولۇپ كۆزى يۇمۇلسا دەيمىنا!

زىياۋۇدۇن - ھېچكىمگە كۆز يېشىنى كۆرسەتمىگەن ئەزىمەتنىڭ ئاۋازى تىترىدى، نۇرىنىڭ كۆز ئالدىغا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مېھرىبان، چىرايلىق ئاپىسى، تىنىمسىز، بەگۋاش ئىنىسى ھەمرا، قامنىڭ بالىسى، كەم سۆز، ئىشچان، غەيرەتلىك ئىنىسى دەرا، قەيسەر، كۆيۈمچان چوڭ دادىسى مۇختەر بايلار بىر-بىردىن كەلدى. ئۇنىڭمۇ كۆڭلى بۇزۇلدى. ئىككى كۈننىڭ ئالدىدا بۇ ھويلىدا نەزىر بولغان كۈنى ئاياللار، بولۇپمۇ مۇختەر باينىڭ خوتۇنى، قىزلىرى شۇنچىلىك يىغلاشتىكى، نۇرنىڭ ئۆپكىسى ئۆرۈلۈپ ئۆزىنى تۇتالماي قالغانىدى، مانا بۈگۈن دادىسىنىڭ چىرايىدىكى قاتتىق قايغۇ ئالامەتلىرى ئۇنى يەنە بىئارام قىلماقتا. ئۇ شۇ كەتكىنچە يەنە قاچان قايتىپ كېلىدۇ، يا تېخى مەڭگۈ كېلەلمەمدۇ، بۇنى ئۇ ئۆزىمۇ بىلمەيتتى.

ئىككى ئات يېتىلەنگەن، كالاسكىدىكى قىز بىلەن ھارۋىكەشمۇ ئىككى ئەسكەر بىلەن قاتارلىشىپ ماڭغان بۇ كىچىككىنە يېزىنىڭ مېھمانلىرى مەھەللىدىن چىققۇچە پىيادە مېڭىشتى. مەھەللە سىرتىدىكى زاراتگاھلىقتا توختاپ دۇئا قىلىشتى، مەھەللىنىڭ چوڭ-كىچىك ھەممىسى ئۇلارنى ئۇزىتىپ مەھەللە سىرتىغا چىقىشقانىدى: -دادا، -دېدى نۇرى دادىسىنىڭ قورۇقلىرى كۆپەيگەن، بۇرۇتقا ئاق چۈشكەن، سۇلغۇن چىرايىغا تىكىلىپ قاراپ، -يۇرتنىڭ ئىشىغا ئارىلاشما. يۈز بېگى، مىڭبېگى دېگەنلەرنى كىم تالاشسا تالاشىۋەرسۇن، قىشنى شەھەردە ئۆتكۈزگىن، سىڭىللارنى ياخشى ئوقۇتقۇن!

-ھېلىقى پەرىدە قىزىمىزنىڭ جايى ھازىر يېتىملەر مەكتىپى. مەن ئۇلارغا ئون خۇ ئون، يۈز كىلو ياغ ۋەدە قىلغان، بۇيىل سەكسەن خۇ بۇغداي ئالدىم. زىغىرىمۇ ياخشى ئوخشىدى. ئاۋۋال شۇ يېتىملەرنىڭ قەرزىنى تۈگىتىمەن، ئاندىن كۆچۈپ كىرىشكە تەرەددۇت قىلىمەن. ھە راست، پەرىدەنى كۆردۈڭمۇ، نۇرى؟ -ياق! -نۇرى بوشلا جاۋاب بەردى، زەيتۇنەنىڭ يۈرىكى «جىغ» قىلىپ قالدى ۋە بىرى سوغۇق سۇچاققاندىك ئەندىكىتى. ئۇ پەرىخە بىلەن بولغان ماجىرانى نۇرىغا دېمىگەنىدى. ئۇ دەرھال نۇرنىڭ چىرايىغا قارىدى ۋە ئۇھ تارتىپ قويدى.

قىز قەلبىدە تۈنۈگۈن چۈشتىن كېيىن يوقالغان ۋەھىمە يەنە ئويغاندى. پەرىخە نېمىلەرنى قىلاركن دېگەن سۇئال ئۇنى قىينايتتى. ئۇ يەنە قىزغا ئىچ ئاغرىتتى، نە ئانىسى، نە قېرىندىشى يوق قىز مۇھەببەتتىن كۆڭلىگە ئارام، ھاياتىغا مەنە، بەخت ئىزدەيتتى، بۇ ھال زەيتۇنەگە چۈشىنىشلىك، ئۇنىڭ ئاشۇ كىچىككىنە خەمىتىدىن باشقا ھېچكىمى ئۇ نۇرى بىلەن ھاياتىغا يېڭى مەنە تاپالايتتى، لېكىن زەيتۇنە مەيلى قانداق ئويلىسىمۇ نۇرىدىن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئايىرىلىپ قېلىش ئازابىغا چىدىيالمايتتى. باشقىلارغا بەخت يارىتىپ بېرىمەن دەپ، ئۆز بەختىنى قۇربان قىلالايدىغان كۈچ ئۇنىڭدا يوق. ئۇ بۇخىل قۇربان بېرىشنى تولىمۇ تېتىقسىزلىق دەپ قارايدىغانلاردىن. ئۇ ھەرگىز ئۇنداق قالايميدۇ، باشقىلارنىڭ بەختسىزلىكى ئۇنىڭ سەۋەبىدىن بولمىسلا بولدى. بەختسىزلىك ئومۇملىشىۋاتقان بۇ جاھاندا ئۇ قايسىبىرىگە ھېسداشلىق قىلىپ ئۆلگۈرەلسۇن!

ئۇلار كالاسكىدا ياندىشىپ جىمجىت ئولتۇرۇپ شەھەرگە قاراپ كەلمەكتە. يەنە شۇ يېزا يولى، يەنە شۇ سېرىق ئېتىزلار، تاشقىن سۇلار، يېشىل قىرلار ۋە چاڭ-توزان ئۇلارنىڭ كۆڭۈل قاتلاملىرىغا ئۇنتۇلغۇسىز خاتىرىلەرنى يازماقتا. قىز مانا بەخت قۇچىقىدا - بۇ قۇچاق سۆيگەن يىگىتنىڭ ھىدى - تىنىقى، يىگىت ھېسسىيات ۋە جىنسى ئىشتىھا تەلپۈنۈشىدە - بۇ ھېسسىيات بىلەن ئىشتىھا مەنبەسى - تەمى ئېغىزىدا قالغان، سەزگۈلىرىنى غىدىقلاپ ئويغىتىپ تۇرۇۋاتقان قىز بەدىنى، قىز چىرايى، قىز ئىنتىزارلىقى...

- زەيتۇنە، سىز «يېۋىگىنى ئۈنگىن» شېئىرىي رومانىنى ياخشى كۆرەمسىز؟

- ياق، تاتيانا ئۈنگىنى يالغان سۆيىدۇ! مەن ساختىلىققا ئۆچ!

- ساختىلىق ئۇنىڭ ھەقىقىي مۇھەببەتكە ئېرىشىش ئۈچۈن تاللىغان ئۇسۇلى!

- ھېلىقى شائىرنى جەلىپ قىلىش ئۈچۈن ئۈنگىنى ياخشى كۆرگەن بولۇۋالدى. ئۇنداق قىلمايمۇ ساپ مۇھەببىتىنى ئىپادىلەشنىڭ يولى جىق ئىدىغۇ؟

- ياۋروپالىقلار رومانىكىغا باي خەق. ھەممە نازۇك ھېسلىرىنى سۆز بىلەن ئەمەس، ھەرىكەت بىلەن ئىپادىلەشكە ئامراق!

- بىزنىڭ داستانلىرىمىزدىكى كۆيۈم، ئۆلدۈم دېگەن گەپلەرگە مەن تولىمۇ ئۆچ!

ئۇ نۇرنىڭ كۈچلۈك قولىنى تىزىغا قويدى، ئۇنىڭ خىيالچان كۆزلىرىگە تەلپۈردى:

- راستىنى ئېيتىڭا، سىز شۇ تۇرقىدا ماناس دەرياسى بويىنى ئويلاۋاتامسىز؟

- ھەئە!

- مەن سىزنىلا ئويلايمەن، سىزدىن باشقا ھېچنەمنى ئويلايمەن.

- ئەسەبىيلىك!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ئەسەبىيلىكنىڭ سەۋەپچىسى سىز، نېمىشقىمۇ سىز بىلەن تونۇشۇپ قالغاندىمەن، ھېلىقى چاغدا سىز

سەھنىگە چىقىپ شېئى ئوقۇۋىدىڭىز، مەن ھەيران قالدىم. سىز بىلەن يالغۇز سۆزلىشىش نىيىتىگە كەلدىم،

سۆزلەشتىم، ئاخىر مانا ھى- ھى... توۋا... بىردەم كۆرمىسەملا چىدىمايدىغان... ھى- ھى...

ئۇ نۇرنىڭ مۇرىسىگە بېشىنى قويۇپ پىخىلداپ كۈلدى. ئۇ ھارۋىكەشتىن، كالاكىنىڭ كەينىدە بىر ئاتنى

مىنىپ يەنە بىرنى يېتىلەپ كېلىۋاتقان كانۇي يىگىتتىن قورۇنمىدى. ئۇ نۇرنىڭ مۇرىسىگە، بىلەكلىرىگە سۆيۈشكە

باشلىدى. ئۇنىڭ چىرايلىق كۆزلىرىدىن تاراملاپ ياشلار تۆكۈلۈپ يىگىتنىڭ كىيىملىرىنى نەمدىمەكتە، يىگىت بولسا

كۈچلۈك قوللىرى بىلەن قىزنىڭ مۇرىسىدىن ئاستا تۇتۇپ، ئۆزىگە تارتىپ قويۇش بىلەنلا چەكلەندى.

كەچقۇرۇن پەرىخە ئابلا باينىڭ دەرۋازىسى ئالدىدا يەنە پەيدا بولدى. زەيتۇنە ئۇنىڭ بىلەن سۆزلەشمەكچى

بولۇپ خۇشال چىقتى. لېكىن پەرىخەنىڭ قاپتى تۈرۈلگەن، تولۇق ھەربىيچە كىيىنگەن چىرايلىق بەدىنى

غاللىداپ تىترەيتتى.

- بىلىپ قويۇڭ، مەن ئىككى قات، بۇبالا نۇرنىڭ- دېدى ئۇ جەڭ ئېلان قىلغاندەك جىددىيلىك بىلەن، - بۇ

ئۇنىڭ ئىككىنچى بالىسىچى!

- يالغان، بۇ بالىنىڭ دادىسى سۇلايمانوف!

- سىز بۇنى ئىسپاتلىيالايسىز!

- ئىسپاتلىيالايمەن. نۇرى كۆڭلى چۈشمىگەن قىز بىلەن ھەرگىز ئۇنداق ئىش قىلمايدۇ!

- ئەلەرنىڭ كۆڭلى غالىجىلىقنى باسالمايدۇ!

- بۈگەننى سۇلايمانوفقا دەڭ!

- سىز بىلەن ئاخىرىغىچە ئېلىشىمەن. بۇ سوقۇش ماناس دەرياسى بويىدىكىدەك توختاپ قالىدۇ جۇمۇڭ.

زەيتۇنە يەنە دەرۋازىنى قاتتىق يېپىپ ھويلىغا كىرىپ كەتتى. ئۇ ئۆيگە كىرىپلا جۇمھۇرىيەت رەئىسى

ئىشانسىغا تېلېفۇن بەردى. نۇرى ئېلىخان تۆرەم بىلەن قورغاسقا كەتكەن بولۇپ چىقتى. ئۇ يەنە بىر كېچىنى

باش- ئۈچى يوق خىيال ۋە كۆز يېشى بىلەن ئۆتكۈزدى.

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كوچىلار سېرىق يوپۇرماقلار بىلەن تولغان، دەريالار غەمكىن، ئاستا-شاۋقۇنسىز ئاقماقتا، باغلار نامرات بالىلىرىدەك يالىڭاچلانغان، غۇلچا ئاسمىنىدا ئۆكتەبىرنىڭ ئاخىرقى يادنامىلىرى: ئاچچىق شامال، سىم-سىم يامغۇر ماھارەت كۆرسەتمەكتە. ئۇ-شامال بىلەن يامغۇر نامرات ئۆيلىرىنىڭ پاخاللار بىلەن چۈمكەلگەن ئۆگزىلىرىنىمۇ، بايلارنىڭ قوروللىرىنىڭ قاڭغالىرى ئۆگزىلىرى ۋە دېرىزە قاپلىرىنىمۇ چېكىپ-سىلكىپ ئادەملەرگە كېلىۋاتقان يېڭى پەسىل-قىش پەسلىنىڭ خەۋىرىنى يەتكۈزمەكتە. قىش پەسلىدە جاھان نېمە بولار كىن؟ بۇسۇئال ھەممە غۇلجا خەلقىنىڭ سۇئالىغا ئايلانغان، بۇلتۇرقى قىشنى «ھۇررا» سادالىرى، مىلتىق، پىلىمۇت، مىنامىيوت ئاۋازلىرى ۋە جەڭ قىزغىنلىقى بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن غۇلجا خەلقى جاھان ئۆزگىرىشى ۋە غەلبە شادلىقىغا كۆنۈپ قالغان ىدى. گويا ئۇلارنىڭ بۇ جىمجىتلىققا ئىچى پۇشۇۋاتقاندىكە، ئۆز پەرزەنتلىرىنىڭ ماناس درەيا بويلىرىدىكى ئاكوپلىرىدا جىم يېتىشىدىن نارازى بولۇشۇۋاتقاندىكە، بىر-بىرى بىلەن پاراڭلاشقاندا:

- قانداق ھۇي، نېمە خەۋەر بار؟ - دەپ سورشاتتى.

- گېزىت كۆرگەنسەن؟

- ئالا قويمايلا كۆرىمەن، ھېچبىر يېڭى خەۋەر يوققۇ! مۇشۇ 1945-يىلى 10-ئۆكتەبىردە تىنچلىق سۆيىتىگە قاتنىشىدىغان شەرقىي تۈركىستان ھۆكۈمىتىنىڭ ۋەكىللىرى رەخمەن سابىر ھاجى، ئوبۇلخەيرى تورە ۋە ئەخمەتجان قاسىملار غۇلجا شەھىرىدىن ماشىنا بىلەن يولغا چىقتى. ھۆكۈمەت رەھبەرلىرى، يۇرت كاتتىلىرى ئۇلارنى دۇئا ۋە تەنتەنە بىلەن ئۇزاتتى. ماشىنا ئىككى كۈن يول مۇسۇپ 12-ئۆكتەبىر ئەتىگەن سائەت ئۇلار بىلەن ماناس دەرياسى بويىدىكى چېگراغا يېتىپ باردى. ئۇ يەردىن يولغا چىقىپ ئاتلىنىپ يەنە ئىككى سائەت ماڭغاندىن كېيىن ئۈرۈمچى تەرەپتىن كۈتۈۋالغىلى كەلگەنلەر بىلەن ئۇچراشتى ۋە ماشىنا بىلەن سائەت ئالتە يېرىمدا ئۈرۈمچىگە يېتىپ باردى. سائەت يەتتىدە سوۋېت كونسولخانىسىغا كىرىپ كۆۈنۈش قىلدى ۋە يېرىم سائەتتىن كېيىن ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ غەربىي بىناسىغا كېلىپ ئورۇنلاشتى. ئۇلار 13-ئۆكتەبىردە گومىنداڭ ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ تاشقى ئىشلارغا مەسئۇل ئالاھىدە ۋەكىل ليۇزېرۇڭ بىلەن كۆرۈشۈپ سۆھبەتلەشتى. ليۇزېرۇڭ:

- ياپۇن تاجاۋۇزچىلىرىغا قارشى ئۇرۇش غەلبىلىك ئاخىرلاشتى. ھازىر جوڭگو تىنچلىققا موھتاج! - دېۋىدى،

ئەخمەتجان قاسىمى:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- تىنچلىقنى خالىغاچقا بىز بۇ يەرگە سۆھبەتلەشكىنى كەلدۇق! - دېدى.

مانا بۇلار شۇ كۈنكى «ئازاد شەرقى تۈركىستان» گېزىتىنىڭ ئەڭ يېڭى خەۋىرى. بۇ ئاددىي خەۋەر غۇلجا شەھرىدە ئېغىزدىن - ئېغىزغا كۆچۈپ، ئەخمەتجان قاسىمى توغرىسىدىكى مۇلاھىزىگە سەۋەب بولدى. ھازىرغىچە ھەربىي ئىشلار بۆلۈمىنىڭ باشلىقى دېگەن نام بىلەن ھەربىي مۇلازىمەت، ئارقا سەپ خىزمەتلىرى بىلەنلا شۇغۇللىنىپ، ئەسكەر ئېلىش، ئاشلىق، كىيىم - كېچەك، قورال - ياراغ ئوخشاش ئىشلار بىلەن ئالدىراش يۈرىدىغان ئادەمنىڭ سىياسى، دىپلوماتىيە سەھنىسىدە پەيدا بولۇشى ئادەملەرگە يېڭىلىق بولغانىدى.

- ئەخمەتجاننى ستالىن ئۆزى ئەۋەتكەنىكەن!

- ئەخمەتجان موسكۋادا ئوقۇپ، لېنىن بىلەن كۆرۈشكەنىكەن!

- ستالىن بىلەن ھەر كۈنى تېلېفۇندا سۆزلىشىپ تۇرىدىكەن

ئەخمەتجان قاسىمى مۇشۇ يىل، ئۆكتەبىردە بەش كىشىلىك ئالىي ھەربىي كومىتېت قۇرۇلۇپ، شۇ بەش كىشىنىڭ بىرى بولۇپ بەلگىلەنگەندە، يەنە شۇنداق غۇلغۇلا بولغانىدى:

- ئېلىخان تۆرەم ھەممە ئىشنى ئەخمەتجاننىڭ ئەقلى بىلەن قىلغۇدەك!

- ئەخمەتجان ئەپەندىم دۇنيادىكى ھەممە تىلنى بىلگۈدەك. قىرائەت قىلسا داموللا رازىيۇف، ئابلا

داموللاملارمۇ ھەيران قالغۇدەك. ماقالىلەرنى ئورۇسچە يازغۇدەك، ئۇستا مەرگەن، قالتىس شوپۇركەن.

غۇلجا شەھرىنىڭ شىمالىدىن كېلىپ جەنۇبقا - ئىلى دەرياسىغا قۇيىلىدىغان تاغ سۈيى ئەتراپىنى ساي بويى دېيىشىدۇ. شۇ ساي بويىنىڭ غەربىدىكى مەھەللەدە ئۈچ ئىغىزلىق (بىرى تاختايلىق، ئىككىسى خىش) كۆتۈرۈپ سېلىنغان ئۆيى بار ھويلىدىن تاڭ سەھەردە پۇتغا ئۆتۈك، ئۇچىسىغا گىمناستۇركا كىيىپ، بېلىنى تاسما پۇتا بىلەن چىڭ باغلاپ، تەربىيە كۆرگەن كونا ئەسكەرلەردەك چەبدەس ماڭىدىغان ئوتتۇز ياشلار چامىسىدىكى بىر يىگىت چىقىدۇ - دە، سايىدىن ئەپكەش بىلەن ئۆيگە سۇ توشۇيدۇ، ئىشك ئالدى، ھويلىلىرىغا سۇ چاچىدۇ، ئاندىن كىيىن ئالدىراپ چاي ئىچىدۇ - دە، ئالىي ھەربىي كومىسسسىيە جايلاشقان چوڭ باغ قورۇغا ماڭىدۇ. ئۇ تولىمۇ ئالدىراش، خۇشخۇي، سىلىق سۆزلۈك يىگىت بولغاچقا، ھەممىلا ئادەم ئۇنىڭ بىلەن سالاملىشىپ، ئەھۋاللىشىشنى ياخشى كۆرىدۇ. مانا شۇ قارا بۇرۇت، بۇغداي ئوڭلۇك يىگىت كىشىلەر مەدھىيىلەۋاتقان ئەخمەتجان قاسىمى ئىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يۇرۇت كاتتىلىرى: ھېكمىبەگ غوجام، مۇتائالى خەلىپىم، ئابدۇرۇپ مەخسۇم، سالىجانباي، ئەنۋەر مۇسابايوفلار ئوردا مەھەللىدىكى ھېكمىبەگ غوجامنىڭ ئۆيىدە جەم بولۇپ قېلىشتى. ناماز خۇتەندىن كېيىن ئۇلارنىڭ ئولتۇرۇشلىرى ئۆزلۈكۈدىنلا باشلىنىپ كەتتى. ساز، ناخشا، چاقچاقلارمۇ بولدى. لېكىن ئۇ كۈنى ھەممىلا ئادەم ئۈرۈمچىدىكى سۆھبەتنىڭ باشلانغانلىقى، ئەخمەتجان قاسىمىنىڭ ھە دېگەندىلا ئوتتۇرىغا چىققانلىقى، گومىنداڭنىڭ مەقسىتى، مىللىي ئارمىيىنىڭ ئۇرۇشقا تەقەززا بولۇۋاتقانلىقى، غېنى باتۇرنىڭ مەست بولسىلا ھەممىنى تىللايدىغانلىقى، ئېلىخان تۆرەمنىڭ ئاشكارىدىن - ئاشكارىلا سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ كېلىشىمىگە زورلىغانلىقىغا نارازى گەپلەرنى قىلىپ يۈرگەنلىكى، ئالتايدىن ئوسمان باتۇرنىڭ ئادەملىرى كەلگەنلىكى، ئاقسۇدىن چېكىنىشتە زىياننىڭ چوڭ بولغانلىقى، ئابباسوفنىڭ يېقىندا سۆزلىگەن سۆزى ئوخشاش چوڭ - چوڭ گەپلەر ئۈستىدە سۆھبەت ۋە تالاش - تارتىشلار بولدى، ئاخىرى ھېكمىبەگ غوجام روزى تەمبۇرغا قاراپ:

- مۇقام ئېيتساڭلار، باش ئاغرىتىدىغان گەپلەر كۆپىيىپ كەتتۇ! - دېگەندىن كېيىنلا كۆپچىلىك جىمىشتى. غۇلجا شەھىرىدە ئۆكتەبىر گۈزەللىكىنىڭ بىر ئالاھىدىلىكى تېرەكلىك كوچىلاردا ياشلارنىڭ جۈپ - جۈپ، توپ - توپ بولۇپ سەيلە قىلىشلىرى، كوچىلارنىڭ ئىككى چېتى سۈزۈك سۇلۇق ئېرىقلار ۋە ئاسمان - پەلەك سۇۋادان تېرەكلەر بىلەن كۆزگە تاشلىنىدۇ. كەچقۇرۇن باشلىنىدىغان شەرىق شامىلى، جەنۇبتىكى دىلمۇك تېغى بىلەن شىمالدىكى ئالاتاغ قارلىق چوققىلىرىنىڭ ئاي يورقىدىنمۇ كۆرۈنۈپ تۇرىشى بۇ يەرنىڭ يەنە بىر ئالاھىدىلىكى. بۇ شەھەردە كۈز پەسلى گۈزەللىكى كامالەت تاپقان. بۇ شەھەر ئازادلىق، ئەركىنلىك، مىللىي باراۋەرلىك ئۈچۈن قوزغالغان بۈيۈك ئىنقىلابنىڭ بۆشۈكى. بۇ شەھەرلىكلەر شۇ نام بىلەن پەخىرلىنىدۇ. ھازىر بۇ شەھەر ئۈچۈن بولۇۋاتقان كۈرەش دراممىسىنىڭ بىرىنچى پەردىسى ئېچىلغان. بۇ دراممىنى مىليون خەلق كۆرمەكتە.

ھەممىلا ئادەم «ئۈرۈمچىدە نېمىلەر بولۇۋاتىدىكەن؟» دېگەن سۇئالغا جاۋاپ ئىزدەيمەكتە.

غۇلجا يۇرت كاتتىلىرىنىڭ ئولتۇرىشىدا بۇ قىتىم ئادەملەر ناخشا - ساز بىلەن چاقچاققا قىزىقىدى. غوجام ئەسكەرتكەن بولسىمۇ، يەنىلا ناخشا ئارىلىقىدا بىر - بىرىنىڭ قۇلىقىغا پىچىرلاشتى. مۇتائالى خەلىپىم غوجامنىڭ قۇلىقىغا: «گومىنداڭ دېگىنى يەنە قايتىپ كېلىدىغان ئوخشىمىدۇ. ستالىن بىلەن جياڭ كەيشى دوستلاشقانىمىش. ئون ماددىلىق ئۆكتەبىر كېلىشىمى دېگەن توختامغا ماۋزېدۇڭ بىلەن جياڭ كەيشى قول قويۇپتەك. ھېچنەدە سوقۇش

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بولمىغۇدەك. ماناس بويىدىكى ئورۇس ئەسكەر باشلىقلار، ئورۇس قوراللىرى تۈگەل قايتۇرۇلغۇدەك!!!» دېۋىدى، غوجام تەرىنى تۈرۈپ:

- كىمىدىن ئاڭلىدىڭىز بۇنچە چوڭ گەپلەرنى، لەۋەي؟ - دەپ سورىدى. خەلىپەم ھەزىرەت كۈلۈپ قويۇپ:

- ھەممىسى ئىشەنچلىك گەپلەر. ھېلىقى ئورۇستىن كەلگەن داموللىنىڭ قۇلقى ئۇزۇن، ھەرقانداق جايدا

بولۇنغان گەپ، بولغان ئىشلارنى شۇ كۈندلا بىلىۋالدى! - دېدى.

ئولتۇرۇش زادىلا قىزىمىدى، غوجاممۇ ئەسنەشكە باشلىدى.

- ئەخمەتجان ئەپەندى ئورۇسنىڭ ئادىمى ئەمەستۇر ھە، غوجام؟

- ناسىر كېسىكچىنىڭ ئاكىسى نادىر تەمبۇرنىڭ ئوغلىغۇ، ئۆز تارانچىمىز.

- ئوغۇ شۇنداق، نادىر تەمبۇر مونۇروزۇكاملارنىڭ يېقىنى بولىدىغان، ئوغۇل بالىچىلىقى بار ئادەم ئىدى،

راستىمۇ، جانى ھوي؟

- شۇنداق بولماي، ۋاھ! - دېدى سېمىز، ئۇنى جاراڭلىق ئادەم دەرھاللا، - شۇنىڭ ئۈچۈن قاشقالىقلار

ئۇر - ئۇر قىلىپ ئۆلتۈرۋەتتى - دە، رەھىمىتىنى. ئەخمەتجان بىزنىڭ رەخمانجان بىلەن ئوبۇلخېرىتۆرىلەرنى قايرىپ

قويۇپ ئالدىغا چىققان ئوخشايدۇغۇ؟

- ئۇ قايرىپ قويىمىدى، ئۇ ئىككىسى ئۇنى ئالدىغا ئىتتىرىپ چىقاردى - دە! گومىنداڭنىڭ ھېلىقى جاڭ جىجۇڭ

دېگەن كاتتىسى تولا زۇۋاندار نېمە دەيدۇ. ئەخمەتجان دەك موسكۋا كۆرگەن ئوغۇل بالا تەڭ كەلمىسە، رەخىمجان،

ئوبۇلخەيرى تۆرىلەر ئۇنىڭغا گەپ تىپىپ بىرەلمەيدۇ - دە!

- ئەخمەتجان ئۇلارنىڭ زۇۋانىنىمۇ بىلىدۇغۇ دەيمەن!

- ئۇنىڭ بىلىمەيدىغىنى يوق. بىز خەقتىن بىر چىقىپ قالدۇغۇ ئۇ بالا. تېتىيدۇ، جاڭ جىجۇڭ دېگىنى تۈگۈل،

جىياڭ كەيشى كەلسىمۇ تىتىيدۇ، بىزنىڭ ئەخمەتجان!

- سوقۇشقا بولاتتى!

- شىڭشىڭشياغا بارالماي يىرىم يولدا توختاپ قالغىنىمىز ئەلەم قىلدى - دە، ئورۇسنىڭ چېڭگە قۇلاق سالماي

ھۇررا توۋلاپ ئۈرۈمچىگە ھېشۋەرگەن بولساق، بۇ چىقۇچە گومىنداڭ چېڭگەننىڭ ئىككى پۇتىنى بىر ئۆتۈككە تىقىپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قوياتتۇق .

- مۇشۇ غېنى باتۇرنى ئەۋەتمەي يامان قىلدى زادى . بۇ بارغان بولسا توختا دېگەنگىمۇ توختىماي ئەسكەر باشلىقلار ئوڭكەيلا ئورۇس . ئىسھاقبېك دېگەنمۇ ئورۇسنىڭ سىزىقىدىن چىقمايدۇ - دە!

- بىزنىڭ زۇنۇن تېپىپچۇ؟

- ئۇمۇ غېنىدەك تۈرگۈن ئەمەس - دە . غوجام ، سىز بىلىسىزغۇ دەيمەن . باش قوماندانلىققا نېمىشقا بىزنىڭ

خەقنى قويىمىدى ، زادى؟

- بىز خەقتىن ئەسكەر ، سوقۇشنىڭ تىلىنى بىلىدىغان كىم بار دەيسىلەر . كەتمەن تۇتۇپ ، سويلا تۇتۇپ ،

قەلەم تۇتۇپ چوڭ بولغان خەلق مىلىتىنىڭ زۇۋانىنى بىلمەيمىز - دە . شېڭ دۇبەننىڭ زامانىسىغا كېلىپ ئاز - تولا

ئەسكەر بوپتۇمىز بىز خەق . ياك ، جىن دېگەنلەر بىز خەققە نەدە مىلىتى تۇتقۇرغان ، لەۋەي ، مىلىتىنىڭ تىلىنى

بىلمەيدىغان ئادەم باش قوماندانلىق قىلالامدۇ؟

- غېنى باتۇر قالتىس مەرگەن ، كېچىكنىڭ كۆزىگە ئات دېسە دەل تەككۈزەلەيدۇ!

- گېرىلىك قىلمىساڭچۇ ، غوجامنىڭ دەۋاتقىنى ئەسكەرىي بىلىم!

- شۇ ، شۇ - شۇ!

- غېنى باتۇر بىلمەسما؟

- نەدىن بىلسۇن ، ئېلىپنى تاياق دەيدىغان قاراتۈرۈك تۇرسا غېنى باتۇر .

- گومىنداڭ قايتىپ كەلسە بىز خەقنى قىرغۇچىدۇ - دە!

- رەسگە قاچىمىز شۇ!

- يەتتەسۇغا كۆچكەندەك ، خەلپەم ھەزرىتىم ، كۆچ - كۆچ قاچان بولۇۋىدا؟

- كۆچ - كۆچكە بۇ يىل ئاتىمىش ئالتە يىل بولدى . مەن چوڭلا بالىدىم . ھەممىسى يادىمدا ، غۇلجا

چۆللۈش بىر ئۇچۇپلا قالغان . . . خۇدايىم ساقلىسۇن ئۇ كۈنلەرگە قېلىشتىن . 1881 - يىلىدىن 1884 - يىلىغىچە

كۆچمەنلەرنىڭ ئايىغى ئۈزۈلمىگەن ؛

كۆچ - كۆچ دېسە بىلمەيدۇ ، كۆچۈپ كۆرمىگەن ئەللەر ،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قاچانمۇ ئۇنتۇلۇپ كەتەر تۇغۇلۇپ ئوينىغان يەرلەر...

- پاه، پاه، ئۇنتۇلمايدىغان. غۇلجا دېگەن ئاجايىپ يەر - دە:

چىن سۆزۈم؛ چىن ئۆلكىسىدە ئىلى ياخشى جاي ئىرۇر،

دېھقان، چارۋىچىلىقتا ئىلى ياخشى باي ئىرۇر.

قوينى كەڭ، تۇپراغى مۇنبەت، تۆت تەرەپ تاغ ئارىسى،

شاقىراپ كەۋسەر ئاقادۇر، ھەر تەرەپ كەڭ ساي ئىرۇر.

شېئىر ئوقۇپ بولۇپ مۇتائالى خەلىپىتىم چىرايلىق، چوڭ ئاپئاق ساقىلىنى سىيىدى ۋە لۆڭگە بىلەن كۆزلىرىنى

سۈرۈتتى. غوجام بېشىنى لىگىشتىپ قويۇپ:

- قىزىپ تۈگەيمىزكى، كىرگۈزمەيمىز غوجام. بىيۇغلۇم غۇلجا سوقۇشىدا شېھىت بولدى. ئىككىسى ئالدىنقى

سەپتە قورالنى دۈشمەنگە تەڭلەپ تۇرۇۋاتىدۇ. يەنە ئۈچ ئوغلۇم بار. ئۆزۈممۇ ھېچبولمىغانداھۇررا ۋاقىراشقا يارايىمەن.

ئاخىرقى بىر تامچە قېنىمىز قالغۇچە سوقۇش قىلىپ بېرىمىزنى قوغدايمىز!

كاتىڭلارنىڭ ئولتۇرۇشى ناخشا - چاقچاقسىز، مۇلاھىزە ۋە پىكىرلىشىش بىلەن ئاخىرلاشتى.

ئابدۇكەيپم ئابباسوف ئاقسۇدىكى چېكىنىشتە تارتقان جاپا، بولغان زىيانلاردىن ئازابلاندى. ئۇ

ئۈچدەرۋازىدىكى ئۆيدە ئۆكتەبىر كېچىلىرىنى خىيال، كىتاب ئوقۇش، پىلان تۈزۈش بىلەن ئۆتكۈزەتتى. بايىلا

ئۇنىڭ سەيپىدىن ئەزىزى، ئەنۋەر خانبابا، ئابدۇللا زاكىروف، مەمتىمىن ئىمىنوف، ئېرىكچى، بۇقارا ئىسىملىك

ئاغىنلىرى ئۇزاق ئولتۇرۇپ قايتىپ كېتىشتى. ئۇ ئىنقىلاپچىل ياشلار تەشكىلاتى قۇرۇشنى پىلانلىماقتا ئىدى. ئۇ يۇرت

كاتىللىرى - دىنىي زاتلاردىنمۇ، غېنى باتۇردەك قارام كۈچلۈكلەردىنمۇ ئۈمۈت ئۈزگەن. ئۇ ئۈرۈمچىدە ئوقۇپ

يۈرگىنىدە، كېيىن ساۋەندە مۇئەللىم بولۇپ يۈرگەن خەنزۇتلى يېزىقىنى تىنىشىپ ئۆگەنگەنىدى. ئۇ ماۋزېچۇڭنىڭ

«يېڭى دېموكراتىزم توغرىسىدا» دېگەن كىتابىنى نەچچە قېتىم ئوقۇپ چىقتى. شۇ كىتابتىكى چۈشەنچىگە ئاساسەن

ئىنقىلاپچىل ياشلار تەشكىلاتىنىڭ بەش باب، ئەللىك تۆت ماددىلىق نىزامنامىسىنى يېزىشقا باشلىدى. ئۇنىڭ ئەتراپىغا

ئويۇشقان يىگىتلەر يۇرت كاتىبلىرى، ھۆكۈمەت رەئىسلىرىنىڭ ئىشلىرى ۋە قاراشلىرىدىن نارازى ئىدى. ئۇلارنىڭ

مەقسەت - مۇددىئالىرىمۇ چوڭلار بىلەن ئوخشاش ئەمەس ئىدى. بۇ بىر توپ ياشلار سۆز ۋە تەشۋىقاتلىرىدا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئەمگەكچى خەلق، ماركىسىزىم - لېنىنىزىم دېگەن ئاتالغۇلارنى ئىشلىتەتتى. ئۇلار بىر يەردە بولسلا چۇڭچىڭدا بولۇۋاتقان گومىنداڭ بىلەن جوڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى ئوتتۇرىسىدىكى سۆھبەت - كېلىشىملەر، ئام يېكا بىلەن سوۋېت ئىتتىپاقى ئوتتۇرىسىدىكى يېڭى سۈركىلىشلەر، ياۋرۇپادا پەيدا بولغان خەلقئارا سىياسىي ئۈستۈنلۈكلەر ۋە ئۈرۈمچىدىكى گومىنداڭ كاتتىۋاشلىرى - جۇشاۋلياڭ، ۋۇجوڭشەنلەر توغرىسىدا سۆزلەشتى. يېقىندا «ئازاد شەرقىي تۈركىستان» گېزىتىدە ئابباسوفنىڭ «ئىنقىلابچىلار ئىنقىلابقا قانداق پوزىتسىيە تۇتۇش كېرەك»، «قانداق قىلغاندا ئازادلىق ئۇرۇشتا ئۈستۈنلىكنى قولغا كەلتۈرگىلى بولىدۇ» دېگەن تېمىلاردىكى ماقالىلىرى ئېلان قىلىنغاندىن كېيىن، بۇ ياشلار بىلەن بىر قىسىم ھۆكۈمەت كاتتىۋاشلىرى ئوتتۇرىسىدىكى ئىختىلاپ تېخىمۇ ئاشكارىلاندى...
... تۈن، غۇلجا گۈزەللىكىنى نامايەن قىلىدىغان ئۆكتەبىر تۈنلىرى ئايدىڭ ۋە بەزىدە يامغۇرلۇق.

ئابدۇكېرىم ئابباسوفنىڭ قويۇق تېرەكلەر سايە تاشلاپ تۇرغان ھويلىسىدا كېچىچە چىراغ ئۆچمىدى، ئۇ مەشۇقى ياكى فېڭىننىڭ ۋەسىيە نامىسىدىكى: «... سىلەرنىڭ جوڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى بىلەن قولى - قولغا تۇتۇشۇپ، ئاسىيا زېمىنىدا يەنە بىر قۇدرەتلىك سوتسىيالىستىك دۆلەت قۇرۇپ چىقىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن» دېگەن سۆزىنى قايتا - قايتا ئوقىدى. كۆز ئالدىغا غۇلجىدىكى جەڭلەر، ئاقسۇ يېڭىشەھەرگە قىلىنغان ھۇجۇمدا ئەسىرگە چۈشكەنلەرنىڭ سېپىلىغا ئېسىلغان باشلىرى، ئۇلار ئاقسۇدىن چېكىنىپ چىققاندىن كېيىن گومىنداڭ قىسىملىرى «ئىلى ئوغرىلىرى بىلەن ئالاقىسى بار» دەپ ئۆلتۈرۈۋەتكەن بىگۇناھ خەلق، ئۇچتۇرپاندا ۋەھشى دۈشمەننىڭ قولىدا ئۆلتۈرۈلگەن ئارتۇق، سىيىت ئىسىملىك ئىنلىرىنىڭ چېرايلىرى، شېڭ شىسەي تۈرمىسىدە ئۆلتۈرۈلگەن دادىسى ھاشىم ئاقساقالنىڭ مېھرىبان چېپىرىسى، يەنە ئىنقىلاپ يولىدا ئۆلگەن يېقىنلىرىنىڭ چېپىرى بىر مۇبىر كۆز ئالدىدىن ئۆتتى. ئۇنىڭ ئائىلىسىدىنلا تۆت ئادەم دۈشمەن قولىدا ئۆلگەن ئىدى. بايىلا گىمنازىيىنىڭ ئوقۇتقۇچىسى سادىروف ئۇنىڭكىدە ئۆلتۈرۈپ كەتتى. سادىروف:

- ماركىسىزىم - لېنىنىزىم ئۈستۈنلۈككە چىقالمىسا ئىنقىلاپ قىلغاننىڭ نېمە ئەھمىيىتى بولىدۇ؟ - دېدى

ئابباسوف ئۆزىدىن ئۆچ - تۆت ياش چوڭ، سوۋېت ئىتتىپاقىدا تەربىيەلەنگەن بۇ مۇئەللىمگە :

- خاتىرجەم بولۇڭ، بىز ماركىسىزىم - لېنىنىزىمنى چوقۇم غەلىبىگە ئېرىشتۈرەلەيمىز! - دەپ جاۋاپ بەردى.

لېكىن ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا ھۆكۈمەت، ئارمىيە ھوقۇقلىرىنى تۇتۇۋالغان، ئۆزىنى قوللىمايدىغان زور بىر كۈچ بار

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئىدى، ئۇلار بىلەن ئېلىشىشۇ گومىنداڭ بىلەن بولغان ئېلىشىشقا ئوخشاش جاپالىق ئىدى، ئابباسوفى بۇ ئېلىشىشتىمۇ قۇربان بېرىش بولىدىغانلىقىنى ئويلاپ قويدى. **ھايات دېمەك، ئېلىشىش، قۇربان بېرىش، يوقىتىش، ئېرىشىش دېمەك.** قايسىبىر ئىنقىلابچى ئېرىشىش ئۈچۈن قۇربان بەرمىگەن، لىن جىلۇ دائىم ماۋ زېدۇڭنىڭ ئايالى ياڭ كەيخۇي ۋە بالىلىرى توغرىسىدا ھېكايە سۆزلەيتتى. ئابدۇكېرىم تارىخىنى بىلىدىغان داڭلىق ئىنقىلابچىلاردىن قايسىبىرى قۇربان بەرمىگەن؟

ئۇ ماركىسىنىڭ ئېغىر - جاپالىق تۇرمۇش يولىنى، لېنىننىڭ ئاكىسىنىڭ قۇربان بولۇشى، ئۆزىنىڭ سەرگەردانلىق سۈرگۈنلۈك ھاياتى، ستالىننىڭ تۈرمىگە كىرىشلىرى، سۈرگۈن بولۇشلىرى، سوۋېت ھاكىمىيىتىنى قۇرۇشتا قۇربان بولغان سانسىز بولۇشۇپكەرلەر، يىگىرمە بەش مىڭ يوللۇق ئۇزۇن سەپەردە، جەنۇبىي ئەنخۇي ۋەقەسىدە قۇربان بولغان سانسىز كوممۇنىستلار، ئاقسۇ تۈرمىسىدە ئېتىلغان ل. مۇتەللىپ باشلىق «ئۇچقۇنلار ئىتتىپاقى» نىڭ يىگىرمە سەككىز نەپەر ئەزاسى، يەنە شىخو سوقۇشىدا، جىڭ سوقۇشىدا قۇربان بولغان نەچچە يۈزلىگەن تونۇش ۋە ناتونۇش ئەزىمەتلەرنى يەنە ئەسلىدى. ئۇ ئاخىرى:

- جاندىن كەچمەي جانانغا يەتكىلى بولمايدۇ! - دېدى - دە، يېزىق ئۈستىلىگە يەنە ئولتۇردى... مېزگان چېلىندى، بۇ ئېلىخان تۆرمەنىڭ بامداتقا ماڭغانلىقىنىڭ بەلگىسى. ۋىجىك، كىچىككىنە ساقىلى بار ھۆكۈمەت رەئىسى سۆزلەشكە ئامراق. ئۇ بەزىدە كالاسكىدا، بەزىدە ماشىنىدا مۇھاپىزەتچىلىرىنىڭ مۇھاپىزىتى بىلەن شەھەر ئىچى مەھەللىسىدىكى مەدرىسە مەسچىتىگە نامازغا كېلىدۇ. نامازدىن كېيىن ئۇ قۇببىگە چىقىپ، بەزىدە مەسچىت ھويلىسىدا كۆپچىلىككە نۇتۇق سۆزلەيدۇ.

شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتىنىڭ جېنى «ئىسلام» دېگەن بىر سۆزدە، - دەيدۇ ئۇ دائىم، - رەسۇلىلا، چاھارىيالار شۇ بىر سۆز ئۈچۈن بىزنى قوللىماقتا، ۋەھالەنكى، دىنداشلاردىن چىققان مۇناپىقلار قوللىرىغا قىزىل بويلاق ئېلىپ يۈرمەكتە. ئۇلار گومىنداڭغا ئوخشاشلا دۈشمەن! ئۇنىڭ سىرلىق، مەنىسى يوشۇرۇن سۆزلىرىنى چۈشىنىدىغانلار كۆپ ئەمەس. نۇرغۇن خەلقلەر ئۇ كىشى نېمىلا دېسە «ھەق» دېيىشىدۇ. ئۇنى قۇرئان كەرىم، ھەدىس سۆزلىدى دەپ قارىشىدۇ. رەئىس جۇمھۇر ھازىر ئۈرۈمچىدىكى كېلىشىم شەرقىي تۈركىستان ھۆكۈمىتىنىڭ مەيدانى ۋە يېتىدىغان مەقسىتى توغرىسىدا سۆزلەيدىغان بولۇۋالدى. ئۇ كىملىرىگىدۇر ھۇجۇم قىلاتتى. لېكىن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كۆپچىلىك قارشى تەرەپنى ئاڭغىرالمايتتى. ئۇ بىر يوشۇرۇن كۈچنىڭ كونتروللۇقىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن تېپىرلايتتى. لېكىن كۆپچىلىك جۇمھۇرىيەت رەئىسىنىڭ تىل قىسىنچىلىقى نېمە ئىكەنلىكىنى چۈشەلمەيتتى. ئۇ ئادەم خەلققە نۇرغۇن ياخشى ئاڭلىنىدىغان ئىشلارنى ۋەدە قىلدى، لېكىن ئۇ ئىشلار نېمىشقا ھازىرغىچە سايە كۆرسەتمەيۋاتقىنىغا ھەيران بولۇشاتتى. تۆرەم ئالدىراش ئىدى، كۆپ ماڭاتتى، قېرىلارغا خاس ئەستايىدىللىق بىلەن جىق سۆزلەيتتى، لېكىن تۇرمۇش يەنىلا بۇرۇنقىدەك بىر ئېقىمدا ماڭماقتا. يەنىلا بايلار تېخىمۇ بېيىش كويىدا، نامراتلار قورساق، ئۇچىسىنىڭ غېمىدە ئىدى. تۇغۇلغان بالىلارغا «غېنى» دېگەن ئىسىم شۇنچىلىك جىق قويۇلدى. لېكىن «چىن تۆمۈر باتۇر» دەك خەلىپەلىك بىر بالا تېخى پەيدا بولمىدى. سىياسەتچىلەر ھەر خىل قۇتۇپتا مېڭىشماقتا. لېكىن ھايات يەنىلا بىر قېلىپتا. نەچچە مىليون ئادەمنىڭ جېنىغا زامىن بولغان ئىككىنچى جاھان ئۇرۇشىمۇ ئاخىرلاشتى، لېكىن ھەقىقەتنىڭ غەلىبىسى تېخىچە تازا روشەن بولالمايۋاتىدۇ. لېكىن قىلۋاتقان ئىشلىرى سۆزلىرىنىڭ تەۋرى... .

ئابدۇكېرىم ئابباسوف ئېلىخان تۆرەم توغرىسىدا ئويلاشتىن، غالىپ سىياسەتچىلەر توغرىسىدا ئويلاشقا كۆچتى. 13 - ئۆكتەبىر «10 - ئۆكتەبىر تىنچلىق كېلىشىمى» ئېلان قىلىندى. يەنئەندە چىقىدىغان «ئازادلىق» گېزىتى، چۇڭچىڭدا چىقىدىغان «داگۇڭبۇ»، «جۇڭياڭ رىباۋ» گېزىتلىرى ئۇزاققا سوزۇلغان بەيگىدەك قىرىق ئۈچ كۈن داۋام قىلغان سۆھبەتنىڭ كاتتا غەلىبىسىنى پۈتۈن دۇنياغا ئېلان قىلدى. «تىنچلىق، دېموكراتىيە، ئىتتىپاقلىق، بىرلىك كىمگە زۆرۈر ئەمەسكەن؟» دېگەن سۆزلەر باش ماقالىلەرنىڭ ماۋزۇلىرىغا ئايلاندى. 11 - ئۆكتەبىردە ماۋزېدۇڭ يەنئەنگە قايتىپ كەلدى. جۇ ئېنلەي بىلەن ۋاڭ روفېي گومىنداڭ ۋەكىللىرى جاڭ چۈن، ۋاڭ شىجى، شاۋلىزىلار بىلەن يەنە داۋاملىق سۆھبەتلەشمەكتە. ئۇلار چۇڭچىڭ شەھىرىنىڭ جۇڭسى كۈچىسى دېئەنلى 103 - نومۇرلۇق قورۇدا سىياسىي كېڭەش يىغىنىنىڭ تەشكىللىنىش مەسلىسىنى مۇھىم نۇقتا قىلىپ مۇزاكىرە ئېلىپ بارماقتا، ئاق كۆڭۈل خەلقلەر ئەمدى جۇڭگۇدا مەڭگۈلۈك تىنچلىق ئەمەلگە ئاشىدىغان بولدى دەپ ئويلىماقتا. لېكىن جىياڭ جىيېشى نەق شۇ 19 - ئۆكتەبىر تىنچلىق كېلىشىمى «ئېلان قىلىنغان» 13 - ئۆكتەبىر كۈنى ئۆز قوشۇنىغا تۆۋەندىكى بۇيرۇقنى تارقاتتى: «... ئىگىلىشىمىزچە، ياپونغا قارشى ئۇرۇش غەلبە قىلىپ، ياپونىيە تەسلىم بولۇپ ۋەتەننى گۈللەندۈرۈش پۇرسىتى يېتىپ كەلگەن بىر پەيتتە باندىتلار پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ شەھەرلەرگە كىرىۋېلىپ، قاتناش

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ھەمدە بىرلىككە كېلىشكە بۇزغۇنچىلىق قىلىپ، يەر بۆلۈۋېلىپ بازا ئىگىللەش كويىدا بولماقتا. باندىتلارنى تېز تازىلىماق، سەككىز يىللىق ياپونغا ئۇرۇشنىڭ مېۋىللىرىدىن ئايرىلىپلا قالماي، مۆلچەرلىگۈسىز چوڭ زىيانغا يولۇقىمىز، جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ ئۈمىدى يوققا چىقىدۇ. ئۇ چاغدا بىز خەلقىمىزگە قايسى يۈزىمىز بىلەن قارىيالايمىز؟ ئوفىتسېر - ئەسكەرلەرنىڭ ياپونغا قارشى كۈرەشتە كۆرسەتكەن خىزمەتلىرىگە خەلقنىڭ رەھىمىتى چوڭ. باندىتلارنى يوقىتىش خەلق بەختىگە مۇناسىۋەتلىك چوڭ ئىش. ياپونغا قارشى كۈرەش قىلغان روھ بىلەن باندېت تازىلاش نىزامىگە ئەمەل قىلىپ، باندىتلارنى تازىلاش ۋەزىپىسىنى ئادا قىلغۇلار، تۆھپىكارلار دۆلەت مۇكاپاتىغا ئېرىشىدۇ، قاچقۇنلار، دەخلى يەتكۈزگەنلەر قانۇنىي جازاغا تارتىلىدۇ. باندىتلارنى تازىلاشقا ئاتلانغان قىسىملاردىكى ئوفىتسېر - جەڭچىلەر ۋاقىپ بولۇشنى سورايمەن!»

ۋاقىتلىق ھۆكۈمەتنىڭ ئۈچ كىشىلىك ۋەكىلىمۇ ھازىر ئاشۇ يۈزىمىز گومىنداڭ بىلەن سۆھبەتلەشمەكتە. گومىنداڭ ھەربىي ئىشلارنى كومىتېتى سىياسىي بۆلۈمىنىڭ باشلىقى گېنېرال جاڭ جىجۇڭمۇ جياڭ جىپىشىگە بەرگەن مەسلىھەتتە، شۇ يەردىكى مىللەتلەرگە ئەمەلىي ھوقۇق بېرىش، سوۋېت ئىتتىپاقىغا يېقىن سىياسەت قوللىنىش دېگەن ئىككى نۇقتىنى تەكىتلىدى. گېپى چىرايلىق، ئەمما ئۇلارنىڭ ئىلى ئىنقىلابچىللىرىنى تازىلاش توغرىسىدا بەرگەن يەنە قانداق مەخپىي يوليورۇقلىرى بار، بۇنى كىم بىلسۇن!

ئۇلارنىڭ ئەۋەتكەن ۋەكىللىرىمۇ سوۋېت ئىتتىپاقىغا مايىل ئادەملەرگە: «مەسلەن، «سەنمىنجۇيى» نەزەرىيىچىسى لىياڭ خەنساۋ، شىنجاڭ ئەھۋالىنى پىششىق بىلىدىغان پېڭ جاۋشىيەن، جياڭ جىڭگو بىلەن سوۋېت ئىتتىپاقىدا بىللە ئوقۇغان چوۋۇ، خۇئاڭپۇ ھەربىي مەكتىپىنىڭ دەسلەپكى قارارلىرىدا ئوقۇغان ئىنگىلىزچە كاتىپ جاڭ جىڭيۇ، خۇئاڭپۇ ھەربىي مەكتىپى بىرىنچى قارارىدا ئوقۇغان، سوۋېت ئىتتىپاقىدا ئوقۇپ كەلگەن دىڭ ۋېنىي، جۇڭتۇڭ خادىمى ۋاڭ زېڭشەن، ھەربىي كومىتېت سىياسىي كاتىبات باشقارما باشلىقى لىيۇمېڭچۈن، جۇڭتۇڭ خادىمى، ئىنگىلىزچە تاشقى ئىشلار كاتىپى تۇڭ شىگاڭ، مەسلىھەتچى جاڭ لىجۈن، كاتىپ يۈجەنياڭ... بۇ ئادەمنىڭ ئەھۋاللىرى ئابباسوفقا بەش قولىدەك ئايان!

ئابباسوفنىڭ نەزىرىدە بىرلا ئەخمەتجان قاسىمى سىياسەتچى، رەخمىجان سابىر ھاجىيوف بىلەن ئوبۇلخەيرى تۆرىلەر ئەخمەتجاننىڭ ئاغزىغا قاراشتىن باشقا ئىشقا يارىمايدۇ، دەپ قارايدۇ. ئۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە ۋەكىللەر بۇ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يەردىن مېڭىشتا، نۇرغۇن كونكرېت ئىشلاردا يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلار كۆز قاراشلىرى بىرلىككە كەلمىدى. مۇھىمى: شىنجاڭنى تىنچ يول بىلەن گومىنداڭنىڭ قولىدىن تارتىۋېلىش، بۇ يەردە خەلق سۆيىدىغان دېموكراتىك ھاكىمىيەت قۇرۇش مەسلىسى ئىدى. ھاكىمىيەت مەسلىسىدە بۇ يەردە ئىختىلاپ چوڭ، تاشقى موڭغۇلىيىدەك سوتسىيالىستىك دۆلەت قۇرۇپ چىقىش كۆپچىلىكنىڭ ئارزۇسى ئىدى، لېكىن بۇ تەلەپكە موسكۋا جاۋاب بەرمىدى. «ئىسلام جۇمھۇرىيىتى» قۇرۇشنى ئارزۇ قىلغۇچىلار سىياسىي ئۈستۈنلۈككە ئىگە بولغىنى بىلەن، ئۇنى قوللىمايدىغان كۈچ ئارزۇ قىلىدىغان كۈچتىن تولمۇ ئۈستۈن ئىدى. «جۇڭگونىڭ بىر ئۆلكىسى ھالىتىنى ساقلاپ قېلىش» تەشەببۇسىمۇ بار ئىدى. لېكىن بۇ بىر چۈشىنىكسىز ئۇقۇم ئىدى. «ھالەتنى ساقلاپ قېلىش» مەقسەت بولسا، گومىنداڭ ھاكىمىيەتكە قارشى قوراللىق ئىنقىلاب قىلىشنىڭ ھاجىتى نېمىدى؟ قىزىل 91-رايون دېگەن چۈشەنچە ئابباسوفقا ياقاتتى، لېكىن قىزىل بولۇشنىڭ شەرتى بۇ يەردە يوق. بۇنىڭ ئۈچۈن جۇڭگو كومىنىستىك پارتىيىسىنىڭ رەھبەرلىك قىلغۇچى ئورگىنى بولۇش كېرەك ئىدى. ھازىر بۇ يەردە پارتىيە قۇرۇش، پارتىيەگە كىرىش ئىشلىرىغا موسكۋا چەك قويماقتا. بۇنىڭ سەۋەبى ئابباسوفقا چۈشىنىكسىز...

يۇقىرى چوڭ مەسىللەردە بىرلىككە كەلگەن كۆز قاراش تېخى مەيدانغا كەلمىگەنىدى. ئابباسوفنىڭ نۇرغۇن تەشەببۇسلىرى چەكلىمىگە ئۇچرىماقتا ئىدى. بولۇپمۇ بولۇپمۇ بۇلتۇر خەنزۇ قىزغا باسقۇنچىلىق قىلغان ئىككى ئەسكەرنى جازالاش ئىشىدا ئۇنى ئەيىبلەگۈچىلەر تولمۇ ھەددىدىن ئاشۇرۇۋەتتى. ئۇنى ئىچكى ئىشلار مىنىستىرلىكىدىن قالدۇرغاننىڭ ئۈستىگە، ئۇنى «ختاينىڭ ئىشپىيىنى»، «گومىنداڭ پەرەس» دېگۈچىلەرمۇ بولدى. ئۇ ھۆكۈمەت يىغىنىدا: «بىزنىڭ كۈرىشىمىز ئەكسىيەتچىلەرنىڭ ھۆكۈمرانلىقىنى ئاغدۇرۇپ تاشلاپ، ئېزىلگەن مىللەتلەرنى ئازاد قىلىشنى مەقسەت قىلدۇ... ناۋادا بىرى بىزنىڭ كۈرىشىمىزنى مۇسۇلمانلارنىڭ خىلغا قارشى كۆرسىتىشى دەپ شەرھلەيدىكەن. مەن ئۇنىڭغا قارشى تۇرىمەن، ئىشلەتكىلى بولىدىغان بارلىق ۋاسىتىلەرنى قوللىنىمەن!» دەپ ئۆز مەيدانىنى ئېلان قىلدى. ئۇنى قوللغۇچىلارنىڭ كۈچى بىلەن خەنزۇ پۇقرالارنىڭ مال-مۈلكىنى، ھاياتىنى قوغداش توغرىسىدا ھۆكۈمەت قارارمۇ چىقاردى. لېكىن ئىختىلاپ ھەل بولمىدى. ئىلى سودىگەرلەر ئۇيۇشمىسىنىڭ رەئىسى ياڭ چۈنلىنى ئابباسوف ئۆيىگە ئەكىلىپ قوغدىدى. بۇ كاتتا باينىڭ قىزى ياڭ فېڭپى ئۈرۈمچىدە تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇۋاتقاندا، دەۋرنىڭ ئىلغار تەشەببۇسى بولغان كوممۇنىستىك

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پارتىيىنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىغانلىقى ئۈچۈن ئابباسوف بىلەن دوست، كېيىن ئاشىق - مەشۇق بولۇشقان. ئىلغار پىكىرلىك قىز ياكى فېڭىيى بىگۇناھ خەنزۇلارنى رەھىمسىز ئۆلتۈرۈش پاجىئەسىگە چىدىماي ئۆزىنى ئېتىۋالغان. ئۇ ياكى فېڭىيى توغرىسىدىكى خاتىرە ئازابلىرىدىن تېخى قۇتۇلغىنى يوق «ئۆگىنىش گۇرۇپپىسى قۇرۇش»، ساۋەنگە سۈرگۈن قىلىنىپ، كېيىن غۇلجىغا كەلگەندىن كېيىن ئوقۇتقۇچى ياكى فېڭىيى بىلەن قايتا ئۇچرىشىپ، دائىم بىللە سۆزلىشىش، سەيلە قىلىش، پىكىرلىشىش، ئاخىرىدا بىر - بىرىنى كۆرمىسە چىدىيالىمايدىغان ھالەتتىكى ئاشىق - مەشۇقلاردىن بولۇپ قېلىش ئۇنىڭغا نۇرغۇن شىرىن خاتىرىلەرنى قالدۇرغان. قىزنىڭ چىرايلىق جامالى، سىلىق - خۇشخۇي، مېھرىبان مۇئامىلىسى، ئەركىنلەشلىرى، قۇچاقلاشلىرى... ئۇنىڭ خىيالىدىن زادىلا كەتمىدى. ئۇنىڭ خورلۇققا چىدىماي ئۆزىنى ئۆلتۈرۋالغىنىغا مانا ھازىر سەككىز ئايغا يېقىن ۋاقىت بولدى. ئابدۇكېرىم - يىگىرمە تۆت ياشلىق قىران يىگىت نەدە يۈرسىمۇ بۇ قىزنى بىر كۈنمۇ ئەسلىيەلمەي يۈرەلمىدى. مەيلى ئاقسۇدا جەڭ مەيدانلىرىدا بولسۇن، قاتارلىق چوققىلاردا تەبىئەت بىلەن ئېلىشقان چاغلىرىدا بولسۇن، ئۇ گۈزەل، غايىلىك، مېھرىبان خەنزۇ قىزىنىڭ ئوبرازىنى كۆز ئالدىدىن نېرى قىلالىدى، ئۇنىڭ ھەممىلا جايدا ئاۋازىنى ئاڭلىدى، ھارارىتىنى سەزدى ۋە يالقۇنلۇق مۇھەببىتىنى يۈرىكىدە ساقلىدى تۈن، ئايدىن كېچە. ئۇ ئۈچدەرۋازا ئىككىنچى كوچىنىڭ ئاغزىدىكى قىبلىگە قارىغان دەرۋازىسىدىن ئىككى قاسنىقى بۈك تېرەكلىك كوچىغا چىقتى، كوچا جىمجىت، ھاۋا ئوچۇق، شەرقتىن ئاچچىق كۈز شامىلى ئۇرۇلۇپ تۇراتتى. ئۇنىڭ قويۇق قاپقارا چاچلىرى كۆزىگە چۈشتى، چىرايلىق كۆزلىرى خۇمارلاشتى، ئۇ خىيال بىلەن ئۈچدەرۋازا چوڭ كوچىسىغا چىقتى. كوچا جىمجىت، قويۇق تېرەك سايىللىرى بىلەن بېزەلگەن، ئىككى چەتتىكى ئېرىقلاردا ئېقىۋاتقان سۇلار شۇرلىشاتتى. سۇلار گۇيا بىر ئۇزۇن ھېكايىنى سۆزلەۋاتقاندەك، بۇ ھېكايە ياكى فېڭىيى بىلەن ئابدۇكېرىم توغرىسىدىكى ئاشىق - مەشۇقلار داستانىدەك سىرلىق ۋە تەسىرلىك بىلىندى، ئۇ ئاسمانغا قارىدى: ئاسمان غۇچىدە يۇلتۇزلار بىلەن تولغان، ئاي غەربكە قىيىسايدىغان، ھەممە ياق خۇددى كۈندۈزدەك يورۇق، گۈزەل، سىرلىق ئىدى.

كوچىدىن دوڭۇلۇشۇپ، ئات ئوينىتىپ ئاتلىق ئەسكەرلەر ئۆتتى. ئەسكەر باشلىقى كاپىتان فورمىسىدىكى يىگىت ئېتىنى توختىتىپ ئابباسوفقا چاس بەردى. شۇ چاغدا يولنىڭ جەنۇبىدىكى چوڭ قورۇدىن قاتتىق كۈلكە ئاۋازى ئاڭلاندى. مودىغا ئايالانغان غۇلجا كۈلكىسى كېچە ئاسمىنى تىترەتتى، تېرەكتىكى قاغلار چۆچۈپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قاقىلداشتى .

- پاي، غەمسىز باتۇر! - دېدى ئابباسوف غېنى باتۇرنىڭ قورۇسىدىن چىققان بۇ كۈلگىنى ئاڭلاپ

كۈلۈمسىرەپ، - كۈندىلا توي، كۈندىلا ناخشا - كۈلكە، باتۇرۇم، كۆرۈۋاتقان راھەت - پاراغىتىڭىز تارتقان

جاپا - مۇشەقتىڭىزدىن نۇرغۇن ئېشىپ كەتتى. ئىنقىلاب بىر نەچچە كىشىنىڭ راھەت - پاراغىتى ئۈچۈن

ئەمەستىغۇ؟ ...

ئابدۇكېرىم ئابباسوف 1939 - يىلى ئۈرۈمچىدە «شىنجاڭ خەلقىنىڭ جاھانگىرلىككە قارشى ئۇيۇشمىسى» غا

ئەزا بولغىنىدىن تارتىپ، ھازىرغىچە ھايات راھىتىگە قول سوزمىدى. ھازىر ئۇنىڭغا راھەتنى ئويلاش نومۇسلۇق

ھېسابلىنىدۇ، غۇلجا شەھىرىدە «ئازادلىق» تەشكىلاتىنى قۇرۇش، سوۋېت ئىتتىپاقىغا قېچىپ چىقىش، قورال

ئەكىلىپ سۈيىدۇڭ، قورغاس، غۇلجا شەھەرلىرىدە پارتىزان ئەترەتلىرىنى قۇرۇش، سوقۇش، يۈرۈش قىلىش،

مەجلىسلەردە ئېلىشىش، قىيىن ئىشلاردا كىتابلاردىن جاۋاب ئىزدەش... ئۇ ئۆزى بىر قېتىم ئويلىغىنى يوق،

مەنسەپ ئىگەللەپ باي بولۇش، راھەت - پاراغەت ئۈچۈن ئاساس يارىتىش ئۇنىڭ خىيالىغا كىرىپ باقمىدى ھەقىقەت

زۇلۇم سېلىۋاتقان قارا كۈچلەر بىلەن ئېلىشىش، خەلقنى زۇلۇمدىن ۋە خورلۇقتىن قۇتۇلدۇرۇش ئۇنىڭ ھايات

كەچۈرۈشنىڭ مەزمۇنى، ئالىي غايىسى ۋە تۇرمۇشنىڭ ئەھمىيىتى ھېسابلاندى. ئۇ خەلقنى دائىم ئويلايدىغانلار بىلەن

دوستلاشتى، خەلقنى ئويلىمايدىغان، نەگىلا بارسا، نېمىلا ئىش قىلسا ئۆزىنىلا ئويلايدىغانلار بىلەن ئېلىشتى،

شەخسىي پايدىسىنى كۆزلەپ ئىنقىلاب تەشەببۇسلىرىنى ئاغزىدىن چۈشۈرمەس بولۇۋالغانلار ھازىر ھۆكۈمەت

ئەمەلدارلىرى ئىچىدىمۇ، ئارمىيە ئىچىدىمۇ خېلىلا جىق. ئۇنداقلاردىن يۇقىرى مەنسەپ ئىگىلىگەنلەرمۇ بار. لېكىن

ئۇنداقلارنى چەكلەيدىغان كۈچ تېخى ئۈستۈنلۈككە چىقالمىدى. ئۇنداقلار ھازىر غېنى باتۇرغا ئوخشاش خەلقنىڭ

ھىمايىسىگە ئىگە، ئەمەلىي كۈچى بار ئادەملەردىن ھە دەپ پايدىلانماقتا. غېنى باتۇر دۈشمەنلىرىگە ئۆچ، ئۇ

ھايات - ماماتى بىلەن ھېسابلاشماي جەڭ قىلىپ، نىلقا، غۇلجا، ۋە بورتالا ئۇرۇشلىرىدا تۆھپە يارىتىپ خەلقنىڭ

ھۆرمىتىگە ئېرىشتى. يارىدار بولۇپ ئالمۇتدا داۋالنىپ، موسكۋادا سەيلە قىلىپ قايتىپ كەلگەندىن كېيىن،

ئۇنىڭغا سوۋېت ھۆكۈمىتى پىكاپ تەقدىم قىلدى. ئۇ ھازىر ئۆزىنى سەزمەستىنلا غۇلجىنىڭ ئەڭ چوڭ يەرلىك

خانلىرىدىن بولۇپ قالدى. خۇددى ئوسمان باتۇر ئۈچۈن ئالتاي پۈتۈن جاھان ھېسابلانغاندەك غېنى باتۇر ئۈچۈن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

غۇلجا بىر خانلىق ھېسابلىنىدىغان بولۇپ قالدى. ئۇ گومىنداڭغا قارشى كۈرەشنىڭ قەھرىمانى، ھازىر ئۇنىڭ نەزىرىدە ھېچكىم ئۇنىڭدىن ئۈستۈن ئەمەس، ئۇ ھەممىگە قادىر، دېگىنى دېگەن، قىلغىنى قىلغان، ئۇ بىر ئارقانسىز يايلاق ئايغىرى!

ئۇ ھازىر يەنە ھەرخىل كۈچلەرنىڭ قەھرىمانىغا ئايلانماقتا. ئېلىخان تۆرەمگە قارشى ھېكەمبەگ غوجام باشچىلىقىدىكى تارانچى ئەربابلەرىمۇ، «قاشقالىق»قا قارشى كۈچلەرمۇ ئۇنىڭدىن پايدىلانماقتا. «تارانچى مىللىتى» ئېقىمى يەنە ئەۋج ئالماقتا. شېڭ شىسەي، گومىنداڭ «تارانچى»لارنى شىنجاڭدىكى 14-مىللەت ھېسابلىغان. ھۆكۈمەت داڭزىسىدا ئۇيغۇرلار ئۈچ مىليون نەچچە يۈز مىڭ، تارانچىلار توقسان ئالتە مىڭ دەپ ئېنىق يېزىلغان. بىر مۇنچە داڭلىق كىشىلەر «تارانچى مىللىتى شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتى پەيدا قىلغۇچىلاردۇر. ئۇلار ھۆكۈمەت بېشىدا تۇرۇشى كېرەك» دەپ ئاشكارا سۆزلىدى. ئېلىخان تۆرەم: «مەن سىز ئۇيغۇرلارغا ئىشلىمەكتىمەن، پۈتۈن شەرقىي تۈركىستان ئازاد بولغان كۈنى تەختىمنى ئۇيغۇر قېرىنداشلىرىمغا تاپشۇرىمەن!» دېسىمۇ ئارام يوق.

«جاڭ جىجۇڭ ئەپەندىنىڭ شىنجاڭ مەسلىسى، دىپلوماتىيە مەسلىسى دېگىنى خېلى ئورۇنلۇق، پاھ، سىياسەتچى بولماق نېمانداق تەس؟ بىر ياخشى كۆڭۈل ئادەمنىڭ ئۆز قەلبىنى خەلقكە چۈشەندۈرمىكى تولىمۇ تەسكىنا!»

ئابباسوف خىيال سۈرۈپ چوڭ كوچىنىڭ چېتى بىلەن ئېرىق بويلاپ شەرققە ماڭدى (ئۇ غەربكە مېڭىپ غېنى باتۇرنىڭ ئادەملىرى بىلەن ئۇچرىشىپ قېلىشىدىن ئېھتىيات قىلدى). ئالدىدا ساي بويى كۆۋرۈكىدىن ئۆتسە ھۆكۈمەت ئىشخانىسى، ئالىي ھەربىي كومىتېت جايلاشقان چوڭ باغقا بارغىلى بولىدۇ. ئۇ يەردە ھازىر ئېلىخان تۆرەم بەلكى ئېتىكاپتا، ئۇ ئادەم نېمىلەرنى ئويلاپ، نېمىلەرنى پىلانلاۋاتىدىكەن، ئۇ ئادەمنىڭ ئابباسوفقا سوغۇق مۇئامىلە قىلىشنىڭ سەۋەبى زادى نېمىكەن؟ مانا ئوڭ قولدا بىر قورۇ، قاتار دۇكانلار تۇرۇپتۇ. بۇ قورۇنى ياساتقان نېزەر خان غوجاممۇ ئاخىر سىياسەتنىڭ قۇربانى بولۇپ كەتتى. ئۇ كىشىمۇ بىر مەھەل ئاشۇ چوڭ باغدىكى قاڭالتىر ئۆگزىلىك ئۆيلەرنىڭ ھۆكۈمرانى بولغان ئەمەسمىدى، سىياسەت ئىنساننى تېز كۆتۈرىدۇ، تېز ئۆرۈيدۇ. سىياسەتچى بولماق شۇنىڭ ئۈچۈن تولىمۇ تەس، تولىمۇ تەس!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

دۇنياغا پاتماي قالغان ناپالبۇننى ئاخىرىدا سائىنت ھېلىنا ئارىلىغا ئاپىرىپ قويغانمۇ، لېنىندەك ئۆمرى بىلەن ھېسابلانمىغان، راھەت-پاراغىنىنى تامامەن ئۇنتۇغان ئىنسان، ئەقىل-پەزىلىتىنىڭ جەۋھىرىنى ئۆزىگە ئوزۇق قىلغان ئۇلۇغ ئادەمنى ئەللىك تۆت يېشىدا بۇ دۇنيادىن مەڭگۈلۈك قول ئۈزۈشكە مەجبۇر قىلغانمۇ سىياسەت! سىياسەت بىر خىل قىمارغا ئوخشايدىغان، خېيىمخەتەرى كۆپ تەۋەككۈلچىلىك پائالىيەت. دۇنيادىكى ئۈچ كاتتۇش: ستالىن، روزۋېلت، چىرچىللارنىڭ ئۇچرىشىشلىرى، سۆھبەتلىرى كۈلكە-تەبەسسۇم بىلەن بولغان ئېلىشىش، ماۋ زېدۇڭ بىلەن جياڭ چىشىنىڭ چۇڭچىڭدىكى ئۇچرىشىشلىرىمۇ چىرايلىرىدا سەمىمىيلىك ياسالمايلىقى، كۆڭۈللىرىدە غەزەب-نەپرەت ئەسەبىيلىكى ئەۋجىگە چىققان قان تۆكۈلمەيدىغان ئېلىشىش. سىياسەتچىلەرنىڭ ھۇجۇم ئوقلىرى ئالتۇندىن ھەل بېرىلگەن لېپاپلار بىلەن بىر-بىرىگە سۇنۇلىدۇ. قارىماققا بىر-بىرىگە قىلغان مۇكاپات - ئىنئاملارنىڭ ئۆزى، لېكىن بۇ لېپاپلارنىڭ ئىچىگە بىر-بىرىنى گۆرگە ئىتتىرىدىغان كۆرۈنمەس تىغلار يوشۇرۇنغان. سىياسەتچى بولماق سەھنە ئەسىرى ئارتىسلىرىدىن بولۇپ ئوخشىتىپ رول ئالماقتىن يۈز ھەسسە قىيىن. ئارتىسلارنىڭ ياسالمايلىقى كۆرگۈچىلەرگە ئايان، لېكىن سىياسەتچىلەرنىڭ سىرلىق سۆز-ھەركىتى بەزىدە ئۆزىگىمۇ ئېنىق بىلىنمەي قالىدۇ. سىياسەتچى بولماق تىغ ئۈستىدە ماڭماق، قاناتسىز ھاۋادا ئۇچماق دېگەن سۆز! شۇڭا سىياسەتچى ئازاب چەككۈچى، ئازاب سىياسەتچىلەرنىڭ، راھەت-پاراغەت ئۇلارنىڭ سايىسىدىكىلەرنىڭ. سايە تاشلايدىغان دەرەخ قۇرۇيدۇ، سايىسى قۇرۇمايدۇ. لېنىن نېمە راھەت كۆردى؟ ئۇ سوتسىيالىزىم بىر دۆلەتتە غەلبە قىلدۇ دېگەن نەزەرىيىنى يارىتىپ، ماركىسىنىڭ كوممۇنىزىمپۈتۈن دۇنيادا ئەمەلگە ئاشدۇ دېگەن ھۆكۈمىگە تۈزىتىش كىرگۈزۈپ لېنىنىزىمنى ياراتتى، لېنىنىزىم ئۆزىنىڭ قۇدرىتىنى كۆرسەتتى. ياۋروپادا سەككىز، ئاسىيادا تۆت دۆلەتتە ئۇنىڭ نۇرى چاقنىماقتا. لېكىن بۇ ئۇلۇغ نەزەرىيىنىڭ ياراتقۇچىسى نېمە راھەت كۆردى؟ ئۇنىڭدىن مورگان، روكفېللىرلاردەك بايلىق قالمىدى ياكى روسىيىلىك ئىۋانوفلاردەك قۇيرۇقى ئۈزۈلمەيدىغان ئەۋلاد قالمىدى. قالغىنى نەزەرىيە، ئۇلۇغ سوتسىيالىزىم ئەمەلىيىتى بولدى شۇ. لېنىن بەلكى ھاياتىدا باشقىلاردىن ئەڭ كۆپ جاپا تارتقاندۇر، ئۇ بەلكى راھەت-پاراغەتتە تولىمۇ نامراتتۇر. لېكىن ئۇ ياراتقان روھىي بايلىق چەكسىز مول. چەكسىز قۇدرەتلىك! ئۇ قۇرغان بولشېۋىكلار پارتىيىسى چەكسىز قۇدرەتلىك، مەڭگۈ غالىب! چوقۇم لېنىننىڭ نامى بىلەن پىلىتىيە قۇرۇش كېرەك. بۇنداق سىياسى پارتىيە بولماي تۇرۇپ، گومىنداڭنىڭ كۆك ئاسمان، ئاق كۈن سۈرىتى چۈشۈرۈلگەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بايرىقىنى، ئاي يۇلتۇزلۇق ئىسلام بايرىقىنى يوقىتىپ، كومىنىزىم بايرىقىنى شىنجاڭ ئاسمىنىدا جەۋلان قىلدۇرغىلى بولمايدۇ!!!...

ئۇ خىيال بىلەن ئۈچدەرۋازا كوچىسىدا ئۇزاق ماڭدى.

ئەتىگەنلىك چايدا ئۇ لۈسۈش بىلەن بىللە بولدى. بۇ قىز ئابدۇكېرىم بىلەن ياكى فېڭىي ئوتتۇرىسىدىكى ساپ مۇھەببەتنىڭ شاھىدى، ئۇلار بىلەن پىكىرداش-سەرداش، ئۇ ياكى فېڭىي بىلەن يېقىن دوست ئىدى، ياكى فېڭىينىڭ ئۆلۈمى ئۇنىڭ قەلبىگىمۇ چوڭقۇر جاراھەت ئىزى قالدۇردى، ئابدۇكېرىمگە تەسەللى بېرىپ، ئازابلىرىغا شېرىك بولالايدىغان بىردىنبىر ئادەممۇ مۇشۇ لۈسۈش ئىدى. ئۇ ھەر كۈنى دېگۈدەك ئابباسوفقا ھەمراھ بولاتتى، ئابباسوف نازۇك ھېسسىيات، شېرىن خىياللىرىنى ياكى فېڭىيچىلىك چىرايلىق بولمىسىمۇ، پىكىرى چوڭقۇر، بىلىمى خېلى كەڭ، ئوچۇق-يورۇق، خۇش پېئىل قىزغا ئېيتالايتتى.

- مېنىڭ خىيالىمنى كوممۇنىستىك پارتىيە قۇرۇش ئىستىكى ئىگىلىۋالدى، - دېدى ئابدۇكېرىم خام سەيدىن چوكىسىدا ئېلۋىتىپ، - شىياۋلۇ، سىز 1921 - يىل 7 - ئاينىڭ 1 - كۈنى جۇڭگۇ كوممۇنىستىك پارتىيىسى شاڭخەيدە قۇرۇلغاندا تېخى تۇغۇلمىغان، مەن شۇ يىلى تۇغۇلغان، پارتىيە بىلەن يېشىم تەڭ، لېكىن جۇڭگۇ كوممۇنىستىك پارتىيىسى تولىمۇ زور، ئۇلۇغ ئىشلارنى قىلدى: بىر مىليوندىن جىق قوراللىق كۈچ، نەچچە مىليوندىن جىق ئەزا، يۈز مىليوندىن جىق ئاھالىسى بار ئازاد رايونغا ئىگە ئۇلۇغ كۈچكە، ماۋزېدۇڭدەك دانا داھىيىگە ئىگە بولالدى. مەن نېمە قىلالىدىم؟ كىچىككەنە يەردە تېخىچە گومىنداڭنى يوقاتالمىدۇق. ئىلگىرى ماڭالمىدۇق، ھەتتا ئاقسۇ، تاشقورغانلاردا چېكىندۇق. بۇلارنىڭ ھەممىسى كوممۇنىستىك پارتىيىنىڭ يېتەكچىلىكى بولمىغانلىقتىن بولدى. پارتىيە قۇرمىساق مەغلۇب بولىمىز، بۇ مۇقەررەر! شۇنىڭ ئۈچۈن سىز پارتىيە قۇرۇش، پارتىيە نىزامنامىسىگە دائىر ماتېرىياللاردىن كۆپرەك تاپسىڭىز، بىز ئەستايىدىل ئۆگەنسەك دەيمەن، قانداق دەيسىز؟

- مەنمۇ شۇنداق ئارزۇدا، ياكى فېڭىينىڭ ئارزۇسىمۇ شۇ ئىدى. ئۈرۈمچىدە لى تەييۇ، يۇ جىياڭچى، لوجى، چېن شىخۇالارمۇ پارتىيە قۇرۇش ئۈچۈن ھەرىكەت قېلىۋېتىپتۇ. مەن 1944 - يىلى يازدا چىڭدا ۋىغا بېرىپ تۇغقانلىرىمنى يوقلاپ قايتقاندا ئۇلار بىلەن كۆرۈشكەن، ئۇلاردىن يېقىندا خەۋەر كەلدى، ئۈرۈمچىدىكى خەنزۇ ئىنقىلابچىلارمۇ جىددى ھەرىكەت قېلىۋېتىپتۇ!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- مەن ماۋزىدۇڭ، جۇڭخۇا بىلەن كۆرۈشۈشنى ئارزۇ قىلىمەن، بىزنىڭ قۇرغان پارتىيىمىز جۇڭگو كوممۇنىستىك

پارتىيىسىنىڭ بىر ياچېيكىسى بولۇپ قالسا دەپ ئويلايمەن!

- ئارزۇيىمىز چوقۇم ئەمەلگە ئاشىدۇ، مەن سىزنى پۈتۈن كۈچۈم بىلەن قوللايمەن. ياڭ فېڭيىنىڭ ئورنىنى

باسالماقچىمۇ ئۇنىڭ ئارزۇلىرىنى ئىشقا ئاشۇرۇشقا تىرىشىمەن!

- شياۋ لۇ! - دېدى ئابباسوف قىزىنىڭ قوللىرىنى ئىككى قولى بىلەن چىڭ تۇتۇپ، - مېنىڭ ئەڭ يېقىن

ئادىمىم سىز بولۇپ قالدىڭىز، سىزدىن يوشۇردىغان سىرىم يوق. مەن سىزنىڭ ياردىمىڭىزگە تولىمۇ موھتاج!

قىز ئۇنىڭ مۇرىسىگە بېشىنى قويدى. ئابدۇكېرىم ئۇنىڭ چاچلىرى يەلكىسىگە چۈشۈپ تۇردىغان، ئاق يۈزلۈك

بېشىنى ئاستا ئۆز كۆكسىگە قويۇپ چېچىنى سىلىدى.

ھۆكۈمەت بىناسىدا ئۇنىڭ ئىشخانىسى بار، ئۇ ھۆكۈمەتنىڭ تەشۋىقات ئىشلىرىغا مەسئۇل رەھبىرى. ئۇنىڭ

ئىشخانىسى ئىلمىي بىلىم يۇرتى، «ئازاد شەرقىي تۈركىستان» گېزىتى ۋە جەنۇبىي شىنجاڭدىن، ئۈرۈمچىدىن

قېچىپ كەلگەن زىيالىيلارنىڭ توپلىنىدىغان جايىغا ئايلاندى. بۇ زىيالىيلارنىڭ كۆپچىلىكى ياش ئىدى. ئابباسوف

ياشلارنى تەشكىللەش، بىر سىياسىي پارتىيىنىڭ ئەتراپىغا ئۇيۇشتۇرۇش ئۈچۈن «ئىنقىلابچىل ياشلار تەشكىلاتى» دېگەن

نام بىلەن تەشكىلات قۇرۇش تەييارلىقىغا كىشىپ كەتتى. ئۆگۈنۈش، ئىتتىپاقلىشىش، ئالغا بېسىش، بۇ تەشكىلاتنىڭ

ئومۇمىي شۇئارى، ياشلار ھەر كۈنى كەچتە بىردە ئابباسوفنىڭ ئۆيىدە، بىردە باشقىلارنىڭ ئۆيىدە، سوۋېت

ئىتتىپاقىدا نەشر قىلغان كىتاپلارنى ئوقۇپ مۇزاكىرە قىلىشىدىغان بولدى. بۇ يىغىنلارغا قاتناشقانلار تەشكىلاتنىڭ

ئابباسوف تۈزۈپ چىققان ھېلىق بەش باب، ئەللىك تۆت ماددىلىق نىزامنامىسىنى مۇزاكىرە قىلىشتى، يىڭىلىقلار،

بۆلۈپمۇ ئۈرۈمچىدە بولۇۋاتقان كېلىشىم توغرىسىدا ھەر كۈنى دېگۈدەك ئۇچۇر ئالماشتۇرۇپ، مۇلاھىزە قىلىپ

باراتتى.

ئۆكتەبىرنىڭ ئاخىرقى بىر كۈنى ئابباسوفنىڭ ئۈچدەۋرەۋازىدىكى قورۇسى ئالدىدا نۇرى پەيدا بولدى.

- ھە، نۇرمۇھەممەت زىياۋۇدۇنوف، - دېدى ئابباسوف ئۆزى بىلەن تەڭ دېمەتلىك ئېگىز، قاملاشقان يىگىتنىڭ

قاۋۇل قىلىنى تۇتۇپ كۆرۈشۈپ، - ئاقسۇدا چېغىمىزدا پەرىخە سەن توغۇرلۇق نۇرغۇن ياخشى گەپلەرنى قىلىپ

بەردى. سەن غېنىكام بىلەن بىللە ئىنقىلابتا نۇرغۇن ئىش قىلدىڭ، تۆھپەڭ چوڭ، بۆلۈپمۇ جىڭنى ئازاد قىلىش

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كۈرىشىدە تۆھپەڭ ناھايىتى چوڭ بولدى. سۇلايمانوف بىلەن بولغان ماجرانىڭ سەۋەبلىرىنىمۇ ئەخمەتجان ئاكا ماڭا ئېيتقان. مەن سىنى بۇرۇندىنلا خېلى چۈشىنىمەن.

دېپلوماتلار «خېلى» دېگەن سۆزنى ئىنكار مەنىسىدىمۇ قوللىنىدۇ. «خېلى» ئاتالمىسىدىن نۇرى ئابباسوفنىڭ سۇئاللىرىنى ھىس قىلدى: ئېلىخان تۆرەم كاتىپلىققا نېمىشقا نۇرىنى تاللىۋالدى؟ تارانچى كاتتىۋاشلارنىڭ ئاغزىنى تۇۋاقلاش ئۈچۈنمۇ؟ ياكى ئۆزىگە قارشى كۈچلەرگە تاقابىل تۇرۇشتا نۇرىنىڭ كەڭ بىلىم ۋە پىكىرگە باي ئەۋزەللىكىدىن پايدىلىنىش ئۈچۈنمۇ؟ ياكى بۇ ئىشتا باشقا بىر تاقابىل تۇرغىلى بولمايدىغان كۈچنىڭ قولى بارمۇ؟...

بۇ سۇئاللار نۇرىنىڭ گۇمان ۋە پەرەزلىرىدىن چىققان بولسىمۇ، ئۆزئارا مۇناسىۋەتتە ئىھتىياتچانلىق مودىغا ئايلىنىپ قېلىۋاتقان مۇشۇ شارائىتتا، بۇ گۇمانلىرىنىڭ ئابباسوفنىڭ سۇئاللىرىغا ئايلىنىپ قېلىشىنى چۈشەنگىلى بولاتتى.

- لىكىن، مەن سىزنى خېلى چوڭقۇر چۈشىنىمەن! - دېدى ئۇ پەلەمپەيدىن پېشايۋانغا كۆتۈرۈلۈۋېتىپ، - سىز باشلىغان چوڭ ئىشتىنىمۇ خەۋەردارمەن، سىزگە مايىل ئىكەنلىكىمنى بىلدۈرۈش، خىزمىتىڭىزگە تەييار ئىكەنلىكىمنى ئېيتىپ قويۇش ئۈچۈن ئالدىڭىزغا كېلىشىم.

تۆت ئېغىزلىق تاختايلىق ئۆينىڭ كوچىغا قارىغان دېرىزىلىرىنىڭ قاپقىلىرى ھىم ئېتىلگەن. پۇتقا ئۆتۈك، ئۈستىگە ماش رەڭ ھەربىيچە كىيىم كىيىپ بېلىگە ماۋزۇر ئاسقان ئابباسوف ھازىلا سىرتتىن ئالدىراپ كىرگەندەك ئىدى. ئۇ نۇرىنى ئىچكىرىكى ئۆيگە باشلاپ كىردى. بېشىدىكى ئاي - يۇلتۇزلۇق كاكارى بار شەپكىسىنى دېرىزە تەكچىسىگە تاشلاپ قويدى، ئاندىن كىتاب ۋە قەغەزلىرى بىلەن تولغان ئۈستىلىنىڭ يېنىدىكى ئورۇندۇققا ئولتۇردى. نۇرى تامغا يۆلەكلىك ئورۇندۇققا ئولتۇردى - دە، گېپىنى داۋاملاشتۇردى:

- ئىشەنچتىن گۇمان ئۈستۈن بولۇۋاتىدۇ، ھەممىلا يەردە شۇنداق. بۇ بەلكى پاكىت ئەمەس، مىنىڭ

گۇمانىمدۇر، راستىنلا غەلتە ئىشلار، سىرلىق ئادەملەر كۆپىيىپ قالدى.

- توغرا دېدىڭ. بىز ھۆكۈمەت رەھبەرلىرى تۇرۇپ، ئەتە نېمە قىلىشىمىزنى ئوچۇق بىلەلمەيمىز.

- كىشىلەر مەندىن ئۆزىنى قاجۇرىدىغان بۇلۇۋالدى، بىلىمەن، بۇنىڭ ئىككى سەۋەبى بار: بىرى، رەئىس

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

جۇمھۇرغا كاتىپ بولۇپ قالغىنىم، يەنە بىرى، ئابلا بايغا كۈيۈغۇل بولماقچى بولغىنىم. لىكىن ھەر ئىككىلىسى مېنىڭ ئۆز خاھىشىم ئەمەس.

- نېمىشقا؟ بولۇپمۇ كېيىنكىسىدە ساڭا نېمە ئىش مەجبۇرىيەت بولۇپ قالدى؟

- مەن ئالدىنقى سەپتىن قايتىپ كېلىشنى زادىلا خالىمايمەن. بىز گىمنازىيىنىڭ ئوقۇغۇچىلىرىدىن يەتتە يىگىت

غالبىيەت بايرىقىنى شىڭشىڭشياغا قادمىغۇچە قۇرال تاشلىمايمىز دەپ قەسەم ئىچىشكەن. يەتتىمىزدىن ھازىر

ئۈچمىز قالدۇق. ئىككىسى ئالدىنقى سەپتە، بىرلا مەن ئارقا سەپتە، قەسىمگە ئەمەل قىلمىغان يىگىتنى بىز كىرەكسىز ھىسابلايمىز.

- شىڭشىڭشياغا قانداق بايراق قاداشنىمۇ كېلىشكەن بولغىدىڭلار - ھە؟

- رەڭگى، شەكلىنى ئويلاشمىغان. بىرلا تەرىپى بىزگە بەش قولىدەك ئېنىق : بۇ بايراق خەلق بەختىنىڭ

سىمۋولى بولۇشى كېرەك.

- يارايىسەن، بۇ گېپىڭ جايدا بولدى. ھازىر دۇنيادا ھەقىقى ئەمگەكچى خەلقنىڭ بەختىگە كاپالەتلىك

قىلالايدىغان ئىلمى نەزەرىيە ماركسىزم - لېنىنىزم بولۇپ قالدى. شۇ ئىلمىي نەزەرىيىنى ئۆزىگە ئاساس قىلغان

سىياسىي پارتىيىلا خەلقنىڭ بەختىنى ئەمەلگە ئاشۇرالايدۇ. بەخت تومتاق سۆز. ھەر كىم ھەر خىل چۈشىنىدۇ.

بىزگە لازىم بولغان بەختنىڭ مەزمۇنى ناھايىتى ئېنىق: كىشىنى كىشى ئەزمەيدىغان، مىللىي زۇلۇم يوقىتىلغان،

خەلقنىڭ تۇرمۇشى پاراۋان، كۆڭلى ئازادە بولغان جەمئىيەت. بۇ جەمئىيەتنىڭ ئىسمى سوتسىيالىزم، كوممۇنىزم!

- مەنمۇ شۇنداق ئويلايمەن.

- ئېلىخان تۆرەم ئاتىمىزچۇ؟

- مەن ئۇ كىشىنىڭ سىياسىي تەشەببۇسلىرىنى دېگەندەك چۈشىنىپ كېتەلمىدىم.

ئۇلار سىياسىيەت، جەمئىيەت، دۇنيا، جۇڭگو ۋە شىنجاڭ توغرىسىدا ئۇزاق سۆزلەشتى. ئاخىرىدا ئۆزلىرىنىڭ

تۇرمۇش ئىشلىرى توغرىسىدىمۇ پاراڭلاشتى.

- دوستلىرىڭ بايىنىڭ قىزىغا ئۆيلەنمەكچى بولدىڭ دەپ ئۆزىنى سەندىن قاقچۇرغان بولسا، بۇ توغرا ئىش

ئەمەس، - دېدى ئابباسوف كۈلۈپ، - خۇددى مېنى نېمىشقا خەنزۇ قىزى ياخشى كۆرىسەن؟ دەپ سوئال

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

سورغاندەكلا بىر ئىش. ئابلا باينىڭ قىزى غايىلىك قىز. ياڭ فېڭيىمۇ باينىڭ قىزى ئىدى. ئېنگېلىسمۇ باي ئىدىغۇ! بۇ بىزنىڭ خەلقىمىزنىڭ نادانلىقىدىن بۇلۇۋاتقان ئىش. بىرى بىر نەچچە خوتۇن ئېلىپ ئاياللارنى ئادەم قاتارىدا كۆرمىسە، ئۇنىڭغا غەزەپلىنىدىغان ئادەم يوق. ھېككى ياش ئۆزلىرى خۇلاپ بىر- بىرىنى ياخشى كۆرۈپ، قانۇنلۇق ئەر- خوتۇن بولمىەن دېسە، ئۇنىڭغا قارشى چىقىدىغانلار كۆپ. بۇمۇ بىر خىل ئاسارەت، پاقىلىنىشقا تېگىشلىك ئاسارەت!

- ئىنسانىيەت تەلپۈنىدىغان ئەركىنلىكنىڭ مەزمۇنى كەڭ، مەنىسى چوڭقۇر، مىللىي زۇلۇم، سىنىپىي زۇلۇم، قالاق ئادەت كۈچلىرىنىڭ زۇلۇمى!

- دىنىي كۆز قاراشلار كەلتۈرۈپ چىقارغان، ئادەتكە ئايلانغان ناچار ئادەتلەر ھەقىقەتەن بىر زۇلۇم!
- شۇنداق. زۇلۇمنىڭ خىللىرى كۆپ، ئەمما ھەممىسىدىن بىراقلا قۇتۇلغىلى بولمايدۇ. بىز ئەڭ ئاۋال مىللىي زۇلۇمدىن قۇتۇلىشىمىز كېرەك!

- بۇ توغرا. لېكىن مىللىي زۇلۇمنى چۈشىنىشتە ھەم توغرا چۈشەنچە، ھەم خاتا چۈشەنچىلەر مەۋجۇت. مىللىي زۇلۇم مەۋجۇت، لېكىن بۇ زۇلۇم بىر مىللەتنىڭ يەنە بىر مىللەتنى ئېغىرلىق مەس. گومىنداڭ ئەكسىيەتچىلىرى خەنزۇ خەلقى ئەمەس. بۇ ئەكسىيەتچى ھۆكۈمەت ئوخشاشلا خەنزۇلارنىمۇ ئەزدى، ئۆلتۈردى. قىيناپ ھالىدىن كەتكۈزدى. جياڭ جېيىشىمۇ، ماۋزېدۇڭمۇ خەنزۇ، نېمىشقا ئۇلار ئوت بىلەن سۈدەك؟ سەۋەبى بىرلا: جياڭ جېيىشى ھاكىمىيىتى خەلقنى ئېزىدۇ. ماۋزېدۇڭنىڭ پارتىيىسى خەلقنى قوغدايدۇ، خەلققە، بولۇپمۇ ئەمگەكچى خەلققە ئەركىنلىك، ياخشى تۇرمۇش، بەخت- سائادەت يارىتىمەن دەيدۇ! ھەر ئىككىلىسى خەنزۇ، لېكىن ئۇلار بىر- بىرىگە دۈشمەن. بىزنىڭ دۈشمىنىمىز گومىنداڭ ئەكسىيەتچىلىرى، لېكىن ئىستىقلال غازات ئەھلى پۈتۈن خەنزۇ مىللىتىنى دۈشمەن ھېسابلاپ خاتا قىلدى، بىگۇناھ ئەمگەكچى خەنزۇلارنىمۇ ئۆلتۈردى. مىللىي ئۆچمەنلىك مەۋجۇت. لېكىن ئۇنىڭ مەنبەسى، ئوق يىلتىزى گومىنداڭ ئەكسىيەتچى ھۆكۈمىتى. بۇ ئەكسىيەتچى ھۆكۈمەت بىزدەكلەرگە ھوقۇق بەرمىدى، ھەتتا ياشاش ھوقۇقىمۇ بەرمىدى. ھەممىلا يەردە خەنزۇ ئەمەلدارلار ئەمگەكچى خەلقنى شىلپ يونۇدى، ئەزدى، خورلىدى، خەلقنىڭ قەلبىدە مىللىي ئۆچمەنلىك، مىللىي قارشىلىش كەيپىياتىنى پەيدا قىلدى!

- ئىنسان ئاۋال ئادەم، ئاندىن كېيىن مىللەت!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- توغرا، ناھايىتى توغرا. ئىنسان ئاۋال ئادەم، ئاندىن كېيىن مىللەت. سىنىپ، ئىرق! ئىنسانىيەت

ئەركىنلىك، دېموكراتىيە ۋە باياشات تۇرمۇشقا ئىنتىلىدۇ. بۇ ئىنتىلىش ھەممە مىللەتكە ئورتاق!...

.....

- ئېلىخان تۆرەم سۆزلىسە بولاتتى. ئۇ كىشى خەلقنى قوزغىتىشتا دىنىي بىلىمى، ناتىقلىقنى تولۇق ئىشقا

سالغانىدى. مانا ئەمدى خاتالىقلىرىمىزنى تۈزەشتىمۇ شۇ بىلىم - ناتىقلىقنى ئىشقا سېلىش كېرەك. لېكىن ئۆكىشى

ھېلىھەم ئىستىقلال، غازات تەشۋىقاتىنى توختىماي سۆزلىمەكتە، خەلقىمىز قالاق ئىسلام دۆلىتى قۇرۇش بىلەن

بەختلىك بولالمايدۇ. زۇلۇمدىن قۇتۇلالمايدۇ. قوقان خانلىقى، خۇدا يارغان پادىشاھلىقى ئەمگەكچى خەلقنى

قانچىلىك ئەزدى، ئۆلتۈردى - ھە! لېكىن ھازىر ئەمگەكچىلەر ھاكىمىيىتى قۇرۇلۇۋىدى، ئوتتۇرا ئاسىيادا زۇلۇم

تۈگىدى. خەلق بەختكە ئېرىشتى، سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ بۈگۈنى بىزنىڭ ئەتىمىز!

ئۆيگە لۈي سۇش كىرمىگەن بولسا ئۇلا قانچىلىك پاراڭلىشاتتىكىن، نېمىلەرنى دېيىشەتتىكىن؟

ئۇلار شۇنچىلىك سۆزلەشتى. لېكىن ئابباسوف نۇرغا ئىنقىلابچىل ياشلار تەشكىلاتى توغرىسىدا ئېغىز ئاچمىدى.

نۇرىمۇ سورىمىدى، گەرچە ئۇنىڭ بىلىش، ھەتتا قاتنىشىش ئارزۇسى بولسىمۇ.

ئىنقىلابچىل ياشلار تەشكىلاتىغا ئەزا بولۇش دولقۇنى غۇلجا شەھىرىدە، ناھىيىلەردە ئەۋجىگە چىقتى. خۇددى

بۇرۇڭدىن بىر يىل بۇرۇن ئەسكەر - پارتىزان بۇلۇش دولقۇنى پەيدا بولغاندەك، ئۇنىڭدىن ئون يىل بۇرۇن

ئوقۇش - بىلىم ئېلىش دولقۇنى پەيدا بولغاندەك... بۇ دولقۇن باھار كەلگۈنىگە ئوخشاش ھەيۋەتلىك، تومۇز

كۈنلىرىدەك ھارارەتلىك دولقۇن ئىدى. ياشلار بىر - بىرى بىلەن ئۇچراشقاندا:

- كىرىدىغۇ؟ - دېگەن سۆزنى سالام ئورنىدا ئىشلىتەتتى. ياشلار بۇ تەشكىلاتنىڭ يىغىنچى خەلقنى ئويلاش،

ئۆزىنىڭ ياشلىقىنى خەلق ئۈچۈن ئىشلەشكە بېغىشلاش، ئۆزىنىلا ئويلاش پەسكە شلىك، چاكىنلىق، خەلق ئۈچۈن

ياشاش ھەقىقىي ياشاش، مەنلىك ياشاش، ياشاشتىكى مەقسەت خەلق ئۈچۈن پايدىلىق ئىش قىلىش... دېگەندەك

بۇرۇن ئاڭلاپ باقمىغان گەپلەرنى ئاڭلىدى. بۇ خىل يىغىنغا قىزلارمۇ قاتناشتى. بىر كۈنى شۇنداق بىر يىغىندا

زەيتۈنە پەرىخە بىلەن ئۇچرىشىپ قالدى. پەرىخە يىغىندا دېيىلگەن چىرايلىق گەپلەرنىڭ تەسىرىدىن ھاياجانلىنىپ،

دوسلىرى بىلەن خۇشال ھالدا چىقىپ كېتىۋاتاتتى. زەيتۈنەمۇ روھلاندى. ئۇلار بىر - بىرىگە كۈلۈپ قاراشتى. لېكىن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئىختىيارسىز يەنە تۇتۇلدى.

- سىز، باينىڭ قىزى، - دېدى پەرىخە ھەربىيچە كىيىم بىلەن غادىيىپ تۇرۇپ، - ئىنقىلابچىل ياشلار

تەشكىلاتىنىڭ يىغىنىغا قانداق كىرىپ قالدىڭىز؟

- مېنىڭمۇ خەلقىم ئۈچۈن پايدىلىق ئادەم بۇلۇش ھوقۇقىم بار!

- بۇ يەرگەمۇ پۇلنىڭ كۈچى بىلەن كىردىڭىزمۇ؟

- سىزمۇ قوراللىنىپ كىرگەن ئوخشىمامسىز؟

ئىككى قىز بىر - بىرىگە ھازىرلا ئېتىلىدىغاندەك، ئۆگىسىلى ئۆچكەن، كۆزلىرىدىن نەپرەت ئۇچقۇنلىرى چاچرىغان

ھالدا قارىشىپ تىك تۇراشتى، ئىككى قىزنىڭلا تەرەپدارلىرى، قوللىغۇچىلىرى بار ئىدى:

- ھېلىقى نۇرىنى سېتىۋالغان باي قىزىمۇ ئىنقىلابچىكەن تېخى!

- نۇرىنى تاشلىۋەتكەن توغايىمۇ ئىنقىلابچى بولغاندىكىن!

- «ئىنقىلابچى» دېگەن سۆزنى بۇلغۇۋېتىدىغان بولدى!

- يوقالسۇن مىشچانكىلار!

- يوقالسۇن پۇرسەتپەرەسلەر!

ئىككى تەرەپ ھازىرلا پارتىلايدىغان بومبىدەك ئۆز ئەقىدىلىرى ئەتراپىدا پىرىلداپ پىرقىرىدى. شۇ چاغدا

سالماقلىق بىر ئاۋاز بۇ بومبىلارنى ئېلىپ تاشلىدى.

- جېدەللەشمەڭلار! - دېدى سادىروف، - ئېڭىز، سالماقلىق يىگىت ئىچكىرىدىن چىقىپ، - بىز باياتىن

نېمىنى سۆزلىدۇق، سىلەر نېمە قىلۋاتىسىلەر؟

سادىروف بۇ تەشكىلاتنىڭ قۇرغۇچىلىرى ۋە رەھبەرلىرىدىن بىرى. شىڭ شىسەي ھاكىمىيىتى تۇتماقچى

بولغاندا، خونخاي مازار ئارقىلىق سوۋېت ئىتتىپاقىغا قېچىپ كەتكەن، ئۇ يەردە ئاز كۈن تەربىيە ئېلىپ، قۇراللىق

ئىنقىلاپ قىلىش ئۈچۈن ۋەتەنگە كىرىش ئالدىدا، ۋالىبول ئوينايىمەن دەپ پۇتىنى چىقىرىۋېلىپ كېچىكىپ كىرگەن

بۇ گېمنازىيىنىڭ ئوقۇتقۇچىسى بىلىمى، ئەخلاقى ۋە قابىلىيەت، قىزغىنلىقى بىلەن ياشلار ئىچىدە يۇقىرى ھۆرمەتكە

ئىگە ئىدى. ئۇنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپ ياشلار جىمىپ قېلىشتى ۋە ئالدىرىشىپ مېڭىشتى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

غۇلجا شەھىرىنىڭ كۈز كىچىلىرى پەسىل قايغۇسىنىڭ ھەممە تەرەپلىرىنى نامايان قىلماقتا: ئېرىقلار سېرىق يوپۇرماقلار بىلەن تولغان، يازىچە توختىماي يالتىراپ ئىراڭلاپ، چۇرۇقلىشىپ ھاياتنى كۈيلىگەن ياپراقلار ھازىر دەسسەلمەكتە، سۈپۈرۈلمەكتە، كۈچلارغا چېچىلىپ شەھەر بېتىگە ماي بولۇشقان ئېرىق سۈلىرىمۇ قارايدىغان، غەمكىن.

بۈگۈن ھېلىقى تولۇن ئايىمۇ يامانلاپ قالغان، ھاۋا تۇتۇلغان، سىمىلداپ يامغۇر ياغماقتا، كۈچلار جىمجىت، ئادەمسىز، نەدىندۇر مەستلەرنىڭ ئاغىلى - تاغىلى ئۇيغۇرچە، رۇسچە ئاۋازلىرى ئاڭلانماقتا. بايلارنىڭ ئۆيلىرىنىڭ دېرىزە قاپاقلىرى ھىم ئېتىلىگەن، دەرۋازىلىرى قۇلۇپلانغان، نامراتلارنىڭ ھالى ھەر قاچان خاراپ: قارىدۆڭ مەھەللىسىنىڭ شەھەرگە يېقىن چوڭ كۈچسىدىكى سارايدا ئاشلىق بېجى تۈكۈشكە كىرگەن دېھقان ھارۋىلىرى لىق تولغان. بورا سېلىنغان، سۇماي بىلەن يورۇيدىغان قارا چىراغ يېقىلغان ئۆيلەردە، تاغارلىرىنى باشلىرىغا قويۇپ ئوڭدا يىتىشقان دېقانلار ئاچچىق موخۇركا ئىسلىرىنى ئىچىگە تارتىپ، بەس - بەس بىلەن يۆتىلىشىپ يىل توغرىسىدا سۆزلەشمەكتە.

- تۈركىستان بولسا ھەممە خەق ياخشى بولۇپ كىتىدۇ دەۋاتاتتى، كېيىنمىز تىزىمىزدىن ئاشىمدا، سەككىز خۇ بۇغداي دەنگە كەتتى، ئوردا ئالتە خۇ بۇغداي قالدى، ئۇرۇقلۇقمۇ، ئەتىيازىدىن بۇغداي پىشقۇچە يەيدىغان ئاشلىقمۇ شۇ!

- سېنىڭغۇ نېمىلا بولمىسۇن بار كەن. مېنىڭ ئىسسىق جېنىم قالدى، ئارا - گۈرجەكنى قۇچاقلاپلا قالدىم. ئەللىكېشى تولا سۈيلەپ بوسۇغامنى تېشۋەتتى. ئاچ قالسام تۈركىستان ھۆكۈمىتىمىز بولغاندىكىن دەپ ھەممە ئاشلىقنى ئەكىرىپ دەڭگە تۆكتۈم، يامىنى، چاشقانلىرىم ئاچتىن ئۆلىدىغان بولدى - دە، ھى - ھى - ھى!...

شادلىق ھەممە يەردە بار!

خەنزۇ بازىرىدا ئاشخانلار ئالدىدا دۈم يېتىپ - دۈم قوپىدىغان يېتىمچىلارمۇ كۈلۈشمەكتە. ئۇلار باش - كۆزى قاسماق، ئۈستۈپشى جۈل - جۈل، قۇتۇر ئىتلار بىلەن بىللە ئوتى ئۆچكەن ئوچاقلارغا قاقلىنىپ كۈلۈشمەكتە:

- قارا، مۇنۇ خوتۇن ساراڭ بولغان بىلەن ئوينىدىكەن، ماڭا ئەمچىكىنى تەڭلىدى ھا - ھا - ھا!...

- پاھ، كاللىنىڭ يېلىندەك چوڭ - ھە، ھى - ھى - ھى!...

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- پىتىلەرنىڭ مېنى تالغىلى تۇردى تۇراق، ھايت دە!
- پىت سوقۇشتۇرالمىسەن ئېناق؟ ھى- ھى- ھى... ھا- ھا- ھا...

- ھى- ھى- ھى... ئابلا باي ھە، گەپ قىلىڭ، ھۆكۈمەتكە نەچچە مىڭ سەر ئالتۇن بەردىم دېدىڭىز؟
- ئابلا باي، بەرگىنىڭىز قىرىقتىن بىرگە توشامدۇ زادى ئۇنداق بولسا خۇدا رازى، بەندە رازى، ھۆكۈمەتمۇ رازى...
رازى...

ئېلىخان تۆرەم تولا سۆزلەيدىغان بولۇۋالدى: قېرىلىق كېسىلمۇيا، دەردى كۆپمۇ؟
- ھەر ئىككىلىسى بار. ھۆكۈمەتنىڭ خەزىنىسى قۇرۇق. شۇنچە ئەسكەر يەپ- ئىچىپ بىكار ياتسا، بىزغۇ يازنى يايلاقتا، قوشلىرىمىزدا قىمىز ئىچىپ، پاقىلان يەپ، ئويۇن- كۈلگە بىلەن ئۆتكۈزدۇق. بىچارە تۆرەم بىر كۈن ئارام ئالماي ئالدىراشچىلىقتا يازنى تۈگەتتى. مانا ھازىر ئىش چاتاق: مەن تۈركىيگە كېتىمەن، شەرقى تۈركىستان ھۆكۈمىتى قۇرۇلدى دېسە خۇش بولۇپ كېتىپتۇق. سودىدا پايدا يوق، ھۆكۈمەت ئالىمەن دەپ قولىنى سوزۇپلا تۇرىدۇ. بەش يۈز تۇياق قوي بېرىپمۇ قۇتۇلالىمىدەم، يەنە جىقلا قەرز ۋەرىقى كەپتۇ.
- داد ئېيتىماي ناخشا ئاڭلايىلا، خۇپتەندىن يېنىپ ھەيلىمىگە غوجامۇ كېلىدۇ. قېنى، زىكرى ئۇكام، دۇتارىڭىزنى ئالسىڭىز!!

نېرىقى ئۆيدىن ياشلارنىڭ قىقاس- چوقانلىرى ئاڭلاندى :
- گوركىي، گوركىي! ھا- ھا- ھا...
- تانسا ئوينايىمىز، تانسىڭ چال گارمونىڭى!
- گارمون دېگەن دۇتارنىڭ دۈشمىنى، ياشلارمۇ ئابلا باينىڭ ئۆيىگە يىغىلغانىكەن- دە؟
- ئابدۇكېرىم ئابباسوف خىتاي قىزى بىلەن سۆيۈشۈۋاتامدۇ نېمە، گوركىي دىيىشكىلى تۇردىغۇ؟
- قىزىم ئابباسوفنى، سادىروفنى، يەنە بىر قانچە ياشلارنى چايغا چاقىرغانىكەن. ئوقۇشماي مەنمۇ چوڭلارنى تەكلىپ قىلىپ قويۇپتىمەن!
- خوتۇنلىرىچۇ، ئابلا باي، بايلارنىڭ خېنىملىرىنى چاقىرماپتۇ؟ چوڭ باي دېگەنلەر، ئاغزىنىڭ يېلى ناھايتى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

چوڭ قورۇ، يېگىرمە - ئوتتۇز مالاى نېمىدىن قورقۇش!

ئادەملەر نېمىگە شادلانغىنىنى بىلىشمەيدۇ. گويا ئۇلار تۇغما خۇشالەك. بۇ شەھەرنىڭ ھەممە ئادىمى كۈلۈۋاتقانەك. تەبىئەت، جەمئىيەت بۇ شەھەرگە ھومايغىنى بىلەن، كىشىلەر قەلبى ھامان شادلىققا تولغان. گويا ئۆي بېسىپ دىۋاندىن تارتىپ ئەڭ چوڭ باي، ئەڭ چوڭ ئەمەلدارلارغىچە خۇشال. بىرلا نۇرنىڭ قاپقى ئېچىلمىدى. ئۇ ئەتىگەن پەرىخە بىلەن كۆرۈشتى، قىز بۇرۇنقى پەرىخە ئەمەس نۇرغا سوغۇق مۇئامىلە قىلدى، تۈزۈك قاپاق ئېچىلمىدى. نۇرى بۇ ھالنى سۈنئىي، ئەت ھې قىلۋاتقان قىلىق دەپ چۈشەندى، ئۇ نۇرنى بىزارلىق قىلىش كويىغا مەقسەتلىك چۈشكەن، لېكىن بۇ قىلىق ئۆچكەن ئوتنى چۇخچىلاپ ياندۇرىدىغان كۆسەي بۇلۇپ قالغانلىقىنى قىز بىلمىسە كېرەك. نۇرى زەيتۇنەنىڭ كاتتا چېيىغا بارمىدى. قىز دەرۋاز ئالدىغا يۈز چىقىپ - يۈز كىردى. ھازىرمۇ ئەس-يادى شۇنىڭدا، لېكىن نۇرى خۇددى قىزنى ئۇنتۇپ قالغاندەك سىم كارۋاتتا ئوڭدا يېتىپ ماناس دەرياسى بويىنى، ئۈرۈمچىدىكى كېلىشم ۋە كەلگۈسىنى ئويلىماقتا. ئاخىر ئالاقىچى كىردى: «ئابباسوف سىزنى چاقىرىپتۇ!» دېدى ئۇ. ئۇ شۇ چاغدىلا زەيتۇنەنى ئېسىگە ئالدى.

54

پۈتۈن شىنجاڭ خەلقىنىڭ، ھەتتا چۇڭچىڭدىكى جىياڭ جىيىشى ۋە ئۇنىڭ سىياسەتچىلىرىنىڭ كۆز - قۇلىقى ئۈرۈمچىدە. گېنېرال جاڭ جىجۇڭ مۇشۇ 1945 - يىلى 13 - سېنتەبىردە ئۈرۈمچىگە كېلىپ 14 - سېنتەبىردە سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ ئۈرۈمچىدە تۇرۇشلۇق مۇۋەققەت باش كونسۇلى يېۋسىيېف بىلەن ئۇچرىشىپ، ئىلى تەرەپ بىلەن مۇرەسسەلىشىش ئارزۇسىنىڭ بارلىقى، بۇنىڭ ئۈچۈن يېۋسىيېفنىڭ ياراشتۇرغۇچى بۇلۇپ بېرىشىنى ئۈمىد قىلىدىغانلىقىنى ئېيتقاندىن كېيىن، شىنجاڭدىكى گومىنداڭ كاتتىۋاشلىرى بىلەن ئۇچراشتى. ئۇ شىنجاڭنىڭ قولىدىن كېتىش خەۋپىنى سەزدى. بۇ ئار - نۇمۇسنى ئۇ دەۋرنىڭ بىر سىياسەتچىسى ھېساپلانغان ۋە تەنپەرۋەر ئادەم قۇبۇل قىلالىمىدى. ئۇ باشقا ھەر قانداق ۋاڭ - چۇڭنى قايرىپ قويۇپ، شىنجاڭنى تۇتۇپ تۇرۇشنى مەقسەت قىلغان كېلىشم پەيدا قىلىشقا كىرىشتى. بۇنىڭ بىردىن بىر يولى سوۋېت ئىتتىپاقىغا مايىل سىياسەت قوللىنىش، يەنى يول قويۇش سىياسىتى - ئامرىكا ھۆكۈمىتى يولغا قويۇۋاتقان سوتسىيالىزم خەۋپىگە قارشى تۇرۇش سىياسىتىگە خىلاپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

سىياسەت يۈرگۈزۈشكە مەجبۇر بولدى. بۇ خىل تەشەببۇسنى گومىنداڭ ھۆكۈمىتىنىڭ يۇقىرى قاتلام سىياسەتچىلىرى، ھەربى كاتتىۋاشلىرى قاتتىق ئەيىبلەيتى ۋە ئۇنىڭغا قارشى تۇراتتى. لېكىن جاڭ جىجۇڭنىڭ ئىزاھاتلىرىنى ئاڭلىغان جياڭ جىيېشى ئۇنىڭغا قوشۇلدى ۋە:

- سىز شىنجاڭ مەسلىسىنى ھەل قىلىشتا دۆلەتنىڭ تولۇق ھوقۇقلۇق ۋەكىلى. ھەممە ئىش سىزنىڭ خاھىشىڭىز بويىچە بولسۇن! - دېدى.

جياڭ جىيېشى تۇمان بىلەن قاپلانغان تاغلىق شەھەر چۇڭچىڭدىكى ئىشانسىدا مېڭىپ يۈرۈپ كاتىپى چېن بۇلىيىگە بۇيرۇق بەردى :

- بۇ يىل 8 - ئاينىڭ 26 - كۈنى جۇڭگو - سوۋېت دوستلۇق شەرتنامىسى ۋە قوشۇمچە قارار ھۆججەتلەر پۈتۈن دۇنياغا ئېلان قىلىندى. دوستلۇق كېلىشىمىدە ئوچۇق قىلىپ: «... سوۋېت ھۆكۈمىتى گومىنداڭ ھۆكۈمىتىنى قوللايدۇ، جۇڭگو ھۆكۈمىتىنىڭ شەرقى شىمالدىكى ئۈچ ئۆلكىگە بولغان تولۇق ئىگىلىك ھوقۇقىغا ھۆرمەت بىلدۈرىدۇ. بۇ ئۈچ ئۆلكىنىڭ تېررىتورىيە ۋە مەمۇرى پۈتۈنلۈكىنى ئېتىراپ قىلىدۇ. ۋە شىنجاڭنىڭ ئىچكى ئىشلىرىغا ئارلاشمايدۇ، سوۋېت ئەسكەرلىرى ياپۇنىيىنى مەغلۇپ قىلىپ، ئۈچ ئايدىن كېيىن شەرقىي شىمالدىن تولۇق چېكىنىپ چىقىدۇ...» دەپ يېزىلغان. لېكىن ئورۇسلارغا ئىشەنگىلى بولمايدۇ. قەغەزگە يېزىلغانغىلۇق ئەمەل قىلمايدۇ. كومۇنىستىك پارتىيىنى قوللىمايمەن دېگەن، ئوغرىلىقچە قوللاۋاتىدۇ، شىنجاڭدىمۇ شۇنداق قىلىدۇ. ئاستىرىتتىن قوللايدۇ. دىپلوماتىيىدە «جۇڭگو - سوۋېت دوستلۇق - ھەمكارلىق كىلىشىمى» نى سۆزلەش كىرەك. ئەمما ھەربى تەييارلىق زادىلا بوشاشتۇرۇلمىسۇن!

سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ جۇڭگودا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىسى پېتروف جۇڭگو تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىغا «مېمورانىدوم» تاپشۇردى. ئۇنىڭدا مۇنداق سۆزلەر بار: «سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ غۇلجا شەھرىدىكى كونسۇلى سوۋېت ھۆكۈمىتىگە يوللىغان دوكلاتىدا دېيىشچە: بىر مۇنچە مۇسۇلمانلار ئۆزلىرىنى شىنجاڭ قوزغىلاڭچىلىرىنىڭ ۋەكىللىرى بىن دېيىشىپ، كونسۇلىمىزغا رۇسلار ئارىغا چۈشۈپ جۇڭگو دائىرىلىرى بىلەن ئارىمىزدا يۈز بەرگەن توقۇنۇشنى مۇرەسسە قىلىشقا قاتنىشىپ بەرسكەن دېگۈدەك ھەمدە قوزغىلاڭچى خەلق ئەسلىدە جۇڭگودىن ئايرىلىپ چىقىپ كەتمەكچى ئەمەس، ئۇلارنىڭ مەقسىتى مۇسۇلمانلار شىنجاڭدا كۆپ ساننى ئىگىلەيدۇ، غۇلجا، تارباغاتاي،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئالتاي، قەشقەر ئوخشاش جايلارنى ئاپتونومىيىگە ئىگە قىلىشنى مەقسەت قىلدۇ، دەپتۇ. مەزكۇر ۋەكىللەر يەنە ئۆتمۈشتە شىنجاڭ دائىرىلىرى ئۆزلىرىگە قىلغان خىلمۇخىل جەبىر-زۇلۇملارنى بايان قىپتۇ. سوۋېت ھۆكۈمىتى ئۆزىنىڭ شىنجاڭ بىلەن چىگرىداش رايونلىرىنىڭ خاتىرجەملىكى ۋە تەرتىپىگە كۆڭۈل بۆلۈش، ئەگەر جۇڭگو ھۆكۈمىتى خالىسا، شىنجاڭدا پەيدا بولغان بۇ ۋەزىيەتنى مۇرەسسەگە كەلتۈرۈشكە قۇلايلىق بولۇشنى كۆزدە تۇتۇپ، غۇلجا شەھىرىدە تۇرۇشلۇق كونسۇلىمىزنى جۇڭگو ھۆكۈمىتىگە قولىدىن كەلگىنىچە ياردەملىشىشكە تەيىن قىلماقچىمىز...»

جياڭ جىيېشى پېتروفتىن تولىمۇ رازى بولدى. ئۇ ئىلى ۋەقەسىدە ھۆكۈمەت تەرەپتە تۇرىمىز دەپتۇ. لىكىن جياڭ جىيېشى يەنە خاتىرجەم ئەمەس. سەۋەبى، سوۋېت ھۆكۈمىتى ھېچقاچان سۆزىگە ئەمەل قىلغان ئەمەس. جۇڭگو كوممۇنىستىلارنى قوللىمايمىز دېدى. لېكىن 9-ئاينىڭ 5-كۈنى جۇڭگو كومپارتىيىسى ئارمىيىسىنىڭ سۈيۈن، رېخى، لياۋنىڭ ھەربىي رايون 16-شۆبىسىنىڭ قوماندانى زېڭ كېلىن ئىككى مىڭ ئەسكىرى بىلەن شېنياڭغا بارغاندا، سوۋېت ئارمىيىسىنىڭ قوماندانى بىرىنچى، ئىككىنچى قېتىملاردا ئۇلارنى پويىزدىن چۈشۈرمىدى. ئۈچىنچى قېتىمدا چۈشۈشكە رۇخسەت قىلدى. ئۇلار يالتا ئېلىشىمىگە ئاساسەن شۇنداق قىلدۇق، دېدى. گېپىرال فافتون ھە دېگەندە قاتتىق بولدى، لېكىن سوۋېت ۋەكىلى ۋىسسىيەك زېڭ كېلىن بىلەن يەنئەنگە بېرىپ جۇدې بىلەن كۆرۈشكەندە، ئاخىر لياۋنىڭ، رېخى ئۆلكىلىرىدىكى كومپارتىيە بازىلىرىنى ستالىننىڭ مەخپىي نازارەت قىلىنىۋاتقان بولۇپ، بويىچە كومپارتىيىگە بەردى. جياڭ جىيېشى ستالىنغا ئىشەنمەيدۇ، خوددى ماۋزېدۇڭ جياڭ جىيېشىنىڭ چىرايلىق سۆزلىرىگە ئىشەنمەيدۇ.

جۇڭگو تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقى جياڭ جىيېشىدىن يوليورۇق ئالغاندىن كېيىن، سوۋېت ھۆكۈمىتىگە تۆۋەندىكىدەك جاۋاپ قايتۇردى: (1) شىنجاڭدىكى مۇسۇلمانلار قوزغىلىڭى مەسلىسىنى ھەل قىلىشقا سوۋېت ھۆكۈمىتى ياردەملىشىشنى خالايدىغانلىقىنى بىلدۈرۈپتۇ. ھۆكۈمىتىمىز بۇنىڭغا ئالاھىدە تەشەككۈر ئېيتىدۇ. (2) چېگرا رايون خەلقى بەھرىمەن بولىدىغان شارائىتنى ياخشىلاش مەسلىسى توغرىسىدا رەئىس جياڭ جىيېشى: ھۆكۈمەت شىنجاڭ خەلقىگە ئىنتايىن بۆلىدۇ، دەپ بۇرۇنلا جاكارلىغانىدى. بۇ قېتىمقى ۋەقەنىڭ ھەقىقىي ئەھۋالىنى تەكشۈرۈپ، ئۇلارنىڭ ھالىتىنى بۇنىڭدىن كېيىن ياخشىلاش مەقسىتىدە ھۆكۈمىتىمىز جاڭ جىجۇڭنى شىنجاڭغا ئەۋەتتى. (3)

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ھۆكۈمىتىمىز بۇ ۋەقەنى كېڭىشىپ ھەل قىلىش ئۈچۈن، ۋەقە چىقارغۇچىلار ئۆز ۋەكىللىرىنى ئۈرۈمچىگە ئەۋەتىپ، جاڭ بۇجاڭغا ئۆز پىكىرلىرىنى بايان قىلىشنى ئالاھىدە ئۈمىد قىلىدۇ. ھۆكۈمىتىمىز بەلگىلەنگەن سىياسەتلەر بويىچە، پۈتۈن شىنجاڭ خەلقىنى سىياسىي جەھەتتە ئىچكىرىدىكى خەلقلەر بىلەن ئوخشاش تەمىناتتىن بەھرىمان قىلىدۇ. (4) سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ غۇلجىدىكى كونسۇلى ياردەم قىلىشنى خالىسا، ئۇلارغا ئۈرۈمچىگە كېلىپ جاڭ بۇجاڭ بىلەن ئۇچرىشىپ، تىنچلىق بىلەن ھەل قىلىش چارىلىرى ئۈستىدە سۆھبەت ئۆتكۈزۈشنى ئۇقتۇرۇپ قويۇشنى تەۋسىيە قىلىمىز. بۇ ۋەكىللەرنىڭ بىخەتەرلىككە كاپالەتلىك قىلىمىز...»

گېنېرال جاڭ جىجۇڭ يۇقىرىقى يوليورۇق، كىلىشمەلەرنى ئىنچىكىلەپ خىيالىدىن ئۆتكۈزدى. ئاساسى روھىنى يادقا بىلغۈۋالدى. ئۇ تولىمۇ خاتىرجەم ۋە ئۆمۈدۋار ئىدى. شۇڭا ئۇ بايىلا ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ كۈتكۈچىسى فاڭ كوجاڭ ۋە تەرجىمان خې گۇۋاڭكۇيلارنىڭ:

- «شەرقى تۈركىستان جۇمھۇرىيىتى» دېگەن خېتى بار ئىزناڭ تاقىغان ئۈچ كىشى بىزگە گۇۋاھنامىلىرىنى كۆرسەتتى. ئۇلار جوڭگۇ ھۆكۈمىتى ۋەكىللىرىنىڭ باشلىقى بىلەن كۆرۈشىمىز، دەيدۇ، - دېگەن خەۋىرىگە:

- مەن سوۋېت كونسۇلى بىلەن سۆزلىشىپ ئاندىن كىيىن جاۋاپ بىرەي، - دېدى ئوڭايىسىزلىنىپ.

ئۇ سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ ئۈرۈمچىدە تۇرۇشلۇق مۇۋاپپەقىيەت باش كونسۇلى يېۋسىيېفقا پېتروۋ تاپشۇرغان «مېمۇراندوم» نىڭ مەزمۇنى بىلەن تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقىنىڭ جاۋابىنىڭ مەزمۇنىنى ئۇقتۇردى ۋە:

- مەن پەقەت مەركىزى ھۆكۈمەتنىڭ ۋەكىلى سالاھىيىتىم بىلەن ۋەقە تۇغدۇرغانلارنىڭ ۋەكىلىلا قوبۇل قىلالايمەن. «شەرقى تۈركىستان جۇمھۇرىيىتى» ۋەكىلىنى قوبۇل قىلالايمەن، - دېدى.

17 - ئۆكتەبىر جاڭ جىجۇڭ غۇلجا تەرەپنىڭ ئۈچ نەپەر ۋەكىلى بىلەن تۇنجى قېتىم كۆرۈشتى. ئۇ ۋەكىللەرنىڭ مەيدىسىگە قارىدى، ئىزناڭ يوق ئىدى. ئۆكۈلۈپ تۇرۇپ، ئىككى قولىنى سوزۇپ خۇددى ئۇزۇن يىل كۆرمىگەن دوستلىرى بىلەن ئۇچراشقانداك خەنزۇ تىلىدا:

- پاه، پاه... ھەي، مانا ئارزۇيۇمغا يەتتىم. ئۇيغۇرلار نېمىدىگەن قاملاشقان مىللەت: قارا بۇرۇت، قاراقاش، يوغان كۆز، قاڭشارلىق... ياخشىمۇسىلەر! - دېدى ۋە قارا بۇرۇت، ئاق يۈزلۈك رەخمىجان سابىر ھاجى بىلەن، ئاندىن كېيىن ئىچىگە ئۇزۇن بۇرۇت، پەۋاز قاپاق، پاكارراق ئادەم ئوبۇلخەيرى تۆرە بىلەن، ئاخىرىدا ئوتتۇرا بوي،

ھۆزلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بۇغداي ئۆڭ، قارا بۇرۇت يىگىت ئەخمەتچان قاسىمى بىلەن ئىككى قوللاپ، قوللىرىنى چىڭ سىقىپ كۆرۈشتى. لېكىن ئىلى ۋەكىللىرى ئۇنچىلىك قىزغىن بولمىدى. ئۇلارنىڭ نەزىرىدە بۇ ئېگىز، كۆزەينەك تاقىغان، يۈزى سوزۇقراق كەلگەن، ئاق يۈزلۈك گېرېئال بەربىر گومىنداڭ، گومىنداڭ دېمەك زۇلۇم سالغۇچى دېمەك، گەرچە ئۇ كۈلۈپ تۇرسىمۇ ئۇنىڭ مەقسىتى بىرلا: يېيىش - تالاش، ئۇنىڭ كۈلكىسى ئوۋغا ئېتىلىش ئالدىدىكى يولۋاسنىڭ ھىجىشى خالاس. بۇ جاڭ سەزگۈر ئىكەن، ۋەكىللەردىكى بۇ روھى ھالەتنى دەرھال سەزدى:

- بىز تۇنجى قېتىم دىدارلاشقان بولساقمۇ، بىر ئائىلىدىكى ئاكا - ئۇكىلار، شۇڭا مەن چەكسىز خۇشال، قېرىنداشلىرىم بىلەن دىدارلاشتىم!

خېگۋاڭكۈي خۇددى غۇلجا ئۇيغۇرلىرىدەك ساپ ئۇيغۇر تىلىدا سۆزلىدى. بۇ تەرجىمان بىردىنلا ۋەكىللەرگە ياراپ قالدى.

- لېكىن سىلەرنى رەنجىتىپ قويدۇق، - دېدى جاڭ جىجۇڭ كۈلۈپ تۇرۇپ، - بىر چوڭ ئائىلىدىكى ئاكا - ئۇكىلار ئىچىدە پىكىردە ئىختىلاپ بولۇپ تۇرىدۇ. بەزىدە جەڭگى - جېدەلمۇ بولۇپ تۇرىدۇ. بۇ بىر نورمال ئەھۋال. ئۆتمۈشتە شىنجاڭدا مىللەتلەر ئارىسىدا بولۇپ ئۆتكەن بىنورمال ئىشلارغا ھۆكۈمەت مەسئۇل. قېرىنداش مىللەتلەر كەمسىتىلدى، ھەتتا خورلاندى، غۇلجا ۋەقەسى مانا شۇ سەۋەبتىن پەيدا بولدى. مەركەز ياپونغا قارشى ئۇرۇش بىلەن بولۇپ كېتىپ، يەرلىك ھاكىمىيەتلەرگە ئىتتىپاقلىق ۋاقىت ئاجرىتالمىدى، يەرلىك ھاكىمىيەتتىكى بەزى ئادەملەر سەنئەتچى ۋە دۆلەتنىڭ باراۋەرلىك، دېموكراتىيە سىياسىتىگە خىلاپلىق قىلدى، قېرىنداش مىللەتلەرنى قاتتىق رەنجىتتى، بۇنىڭ ئۈچۈن شىنجاڭدىكى ھەر قايسى قېرىنداش مىللەتلەردىن ئەپۇ سورايمەن. بۇ رەئىس جياڭ جىيېشى جانابلىرىنىڭ تاپشۇرمىسى.

ئۇ ۋەكىللەرنىڭ چىرايىدىكى رازىلىقنىمۇ بايقىدى، ئۇ قولىغا ئېلىپ، ئۇ كۆزلىرىنى سۈرتۈپ قوبۇپ، سۆزىنى داۋاملاشتۇردى:

- مەن سىلەردىن ئەپۇ سورايمەن، ماجىرانىڭ كېڭىيىپ كەتكەندىن ئەپسۇسلىنىمەن. بۇ كۆڭۈلسىزلىكنىڭ چوڭىيىشىغا مەركەز جاۋابكار، لېكىن بۇ قارىمۇقارشىلىق پات ئارىدا تۈگەيدۇ، دۇنيادا تولىمۇ چوڭ ئىشلار يۈز بەردى. ھەممىسى ھەل بولدى. بۇ ئىشلارمۇ تىزلا ھەل بولىدۇ. بىز ناھايىتى تېزلا قۇرۇلۇش - گۈللەش يولىغا ماڭىمىز، خەلق

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تۇرمۇشنى ياخشىلاشقا دىققىتىمىزنى مەركەزلەشتۈرەلەيمىز!

«خەلق تۇرمۇشى» دېگەن سۆز ئەخمەتجانغا يېقىپ قالدى. ئۇ مانا شۇنىڭ ئۈچۈن كۈرەش قىلىۋاتقانلىقىنى

ھازىرلا سەزگەندەك بولۇپ، ئىختىيارسىز ئۇيغۇر تىلىدا:

- رەھمەت، گېرېئال جاناپلىرى، دېگەنلىرىدەك بولسۇن! - دېدى.

ئەخمەتجان ۋەكىللەرنىڭ تىلى، ئەقلى. چۈنكى ئۇ غۇلجىدا ھۆكۈمەت ئىشلىرىغا ئارلاشقاندىن كىيىن نى - نى

چىگىش مەسىلىلەرنى ھەل قىلىشتا ھەل قىلغۇچ پىكىرلەرنى بەردى. بولۇپمۇ ھۆكۈمەت نىزامى، ھەربى ئۇستاپ،

مەمۇرى ئورگانلار تۈزۈملىرىنى تۈزۈشتە نۇرغۇن تالاش - تارتىشلار بولغاندا، ئەخمەتجان ھۆكۈمەت ھەيئىتى سالاھىيىتى

بىلەن نۇرغۇن ھەل قىلغۇچ پىكىرلەرنى ئوتتۇرغا قويۇپ ھۆرمەت ۋە ئىناۋەت تاپتى. ھۆكۈمەتنىڭ، ئارمىيىنىڭ مۇھىم

ئىشلىرىدا ھۆكۈمەت باشلىقلىرى، ھەربىي باشلىقلار ئۇنىڭ پىكىرىنى ئالدىدىغان بولۇپ قالدى. رېھىلا ئىش بولسا

كىشىلەر «ئەخمەتجان نىمە دەپتۇ؟» دەپ سورىيدىغان بولۇپ قېلىشتى.

مانا ھازىرمۇ ئەخمەتجان «رەھمەت» دېۋىدى، ۋەكىللەر باشلىقى رەخمىجان سابىر ھاجىيوف بىلەن ئوبۇلخەيرى

تۆرىلەرمۇ ئورۇنلىرىدىن تۇرۇپ رەھمەت ئېيتىشتى. جاڭ جىجۇڭ بۇ ئىللىق مەنزىرىدىن ھاياجانلىنىپ «دىپلوماتلارچە

ئەمەس، تەبىئىي ھىسيات بىلەن كۈلدى.»

- سىلەرگە رەھمەت، سىلەرنىڭ كەڭ قورساق، يىراقنى كۆرەرلىكىڭلارغا رەھمەت! - دېدى ئۇ ۋە، - بىر ئائىلە

كىشىلىرى بولغاندىن كىيىن، مەسىلىنى ھەل قىلىدىغان كۈنكېرت پىكىرلەرنى ئوتتۇرىغا قويمايلى ئەمدى، - دەپ

ئەخمەتجانغا قارىدى،

- ئاۋۋال جاڭ بۇجاڭنىڭ پىكىرىنى ئاڭلاپ باقايلى، - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى. جاڭ جىجۇڭ كۈلۈپ قويۇپ

بىللە كەلگەن خادىملىرىنى تەكلىپ قىلدى. يېڭى بىنانىڭ ياۋروپاچە جابدۇلغان مەجلىس خانىسىغا كاستۇم - بۇرۇلكا

كىيىپ، گالىستۇك تاقىغان ئىللىق چىراي ئادەملەر كىرىپ كىلىشتى. ئۇلار تولىمۇ مۇلايىم، ئوچۇق چىراي ئىدى. ئىلى

ۋەكىللىرى ئۆزلىرىگە ئۆزلىرىگە بۇنچە ئىللىق مۇئامىلە قىلىشقان خەنزۇ ۋەكىللەرنى تۇنجى قېتىم كۆرمەكتە ئىدى. ئۇلار

بولۇپمۇ ئەخمەتجان قاسىمى گومىنداڭ ئادەملىرى بىلەن تۈرمىدە كۆرۈشكەن، ئۇلارنىڭ چىرايلىرىدىن مۇز ياغاتتى.

ئۇلار ئۇيغۇر، قازاق ۋە باشقا مىللەتلەرنى ئادەم قاتارىدا كۆرمەيتتى. ئەخمەتجان: «گومىنداڭ ئەمەلدارلىرىمۇ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كۈلەمدىغاندۇر؟» دەپ ئۆز-ئۆزىدىن سورىغانىدى.

ئىككى تەرەپنىڭ ۋەكىللىرى ئۆز-ئارا تونۇشتۇرۇلدى. گومىنداڭ ۋەكىللىرى ھەرقېتىم تونۇشتۇرۇلغاندا، ئورنىدىن تىك تۇرۇپ تەزىم قىلاتتى. ئۇلارنىڭ ئىسىم فامىلىسى، مەنسىپى بىر-بىرلەپ تونۇشتۇرۇلدى. ئىلى ۋەكىللىرى تونۇشتۇرۇلغان بۇ ئون بىر ئادەمنىڭ ھەممىسىلا گومىنداڭ ھۆكۈمىتىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرى ئىكەنلىكىنى، جياڭ جىيېشنىڭ شىنجاڭ مەسلىسىگە تولىمۇ كۆڭۈل بۆلۈۋاتقىنىنى ھىس قىلدى. بۇ ۋەكىللەرنىڭ چىرايى، گېپى ۋە مۇئامىلىرىدىن بىر خىل ياخشىچاق بولۇش، خۇشامەت بىلەن تۇراتتى. رەخمىجان ئەخمەتجاننىڭ قولىغا:

- جېنى ئاز قالغان ئادەمنى ئۇ دۇنياغا يىغا بىلەن ئۇزاتماي، نىمىشقا كۈلكە - خۇشامەت بىلەن قۇتۇلدۇرۇش كويىغا چۈشكەندۇر - ھە، بۇ خەق! - دېدى.

- بۇلار ئۆز نەپرەتنى كۈلكە بىلەن ئىپادىلەشكە ھەممىدىن ماھىر! - دېدى ئەخمەتجان.

- بىزگە مۇستەقىللىق كىرەك، تاشقى مۇڭغۇلىيىدىكىدەك، - دېدى ئوبۇلخەيرى تۆرە.

- بىز تىنچلىق، مەڭگۈلۈك تىنچلىق ئۈچۈن بۇ يەرگە كەلدۇق! - دېدى جاڭ جىجۇڭ «مۇستەقىللىق» دېگەن

سۆزنى ئاڭلاپ قاپقىنى تۈرۈپ، - ئەڭ چوڭ ئارزۇيىمىز تىنچلىق!

- دېمۇكراتىيە - خەلقچىللىق، - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى، - تىنچلىق دېمۇكراتىيىسىز پەيدا بولالمايدۇ!

جاڭ جىجۇڭ قارا بۇرۇت، ئوتتۇرا بوي يىگىتكە قاراپ كۈلۈمسىرىدى:

- ھە قېنى، يەنە سۆزلەڭ، يىگىت!

- بىز مەڭگۈلۈك تىنچلىق يارىتىش ئۈچۈن تىنچسىزلىق پەيدا قىلدۇق، شۇ تىنچسىزلىق ئىچىدە تىنچلىق

ئىزدەپ كەلدۇق. چۈنكى بىزگە ھاياتلىق كىرەك. ھاياتلىق بىز ئۈچۈن ئۆلۈمدىن قىممەتلىك!

- ئارزۇيىمىز ئوخشاشكەن، زۆرۈرى تىنچلىق!

- بىزنىڭ ئىزدىگىنىمىز مۇشۇ!

- بىرلىك - ئىتتىپاقلىق!

- ئۇنىڭ شەرتى بار، بۇجاڭ جاناپلىرى!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- خوش، سۆزلەڭ قېنى؟

- بىرلىكنىڭ شەرتى مىللەتلەرنىڭ ھەقىقىي باراۋەرلىكى، خەلقچىل سىياسەت!

- شەرتىڭلار قوبۇل قىلىنسا، ئۇزۇن مۇددەتلىك تىنچلىق، بىرلىك پەيدا بولالامدۇ؟

- بۇنىڭغا بىز كېپىل، جانابى بۇجاڭ بىرلىك تەلەپ قىلىدىكەن، بىز ھەقىقىي خەلقچىللىقنى ئىزدەيمىز. جاڭ

بۇجاڭنىڭ خالايدىغىنى تىنچلىق، بىزمۇ تىنچلىق تەرەپدارى، تىنچلىقنىڭ شەرتى خەلقچىللىق. بىرلىكنىڭ

شەرتىمۇ خەلقچىللىق، تىنچلىقنىڭ ئاساسىمۇ خەلقچىللىق. ئەمدى مەركىزىي ھۆكۈمەتنىڭ ئىزدىگىنى بىرلىك،

بىرلىكنىڭ شەرتى خەلقچىللىق. دېمەك، تىنچلىق ئىزدىگۈچى خەلقچىللىق كېرەك. تىنچلىق ئىزدىگۈچى

مەركەزگىمۇ خەلقچىللىق سىياسەتنىڭ ئىشقا ئاشۇرۇلىشى كېرەك!

- ناھايىتى ياخشى، بۇ جۈزىدا دېمۇكراتىيىگە كېلىشكە قىلالايمىز. دېدى جاڭ جىجۇڭ كۈلۈمسىرەپ.

رەخمىجان ئەخمەتجان ئەپەندىگە قارىدى ۋە كۈسۈرلاپ قويدى:

- ھۆكۈمىتىمىز بىزگە تاپشۇرغان ۋەزىپە - مۇستەقىللىقنى قولغا كەلتۈرۈش، باشقىسى بىر تىيىن، كۈدە

كۆرپىسىنى كۆتۈرۈپ، كەشنى توغرىلىسىلا بولدى!

- ئەھۋال مۇرەككەپ، دېدى ئەخمەتجان قاسىمى خىيال بىلەن، - جياڭ كەيشى بىلەن بىزنىڭ ستالىن

ئېلىشىپ بوپتۇ. ستالىن يەنئەن بىلەن غۇلجىنى قوللىمايدىغان، گومىنداڭنىلا ئىتراپ قىلىدىغان، ھەتتا گومىنداڭغا

ياردە قىلىدىغان بوپتۇ. «جوڭگۇ - سوۋېت دوستلۇق ئېلىشى» ئېلان قىلىندى. گومىنداڭ بىلەن جوڭگۇ

كومپارتىيىسىنىڭ كېلىشىمى - «10 - ئۆكتەبىر تىنچلىق كېلىشىمى» مۇ ئېلان قىلىندى. ۋەزىيەتكە ماسلاشماي

بولمايدۇ، ھازىرچە ئالىي مۇختارىياتتىن باشقىنى تىلغا ئالغىلى بولمايدىغاندەك!

- قېنى، بۇلارنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ باقايلى، دېدى رەخمىجان سابىر ھاجىيوف ۋە ئۈنلۈك قىلىپ، - قېنى ئەمىسە

ھۆكۈمەت پىلانىنى ئاڭلاپ باقايلى!

تەرجىمان تەرجىمە قىلغاندىن كىيىن، لىيۇ مېڭچۈن يازما ماتىريالىنى ئوقۇدى. «مىللەتلەر تەڭ - باراۋەر بولۇش،

سىياسىي جەھەتتە دېمۇكراتىيە بولۇش، يەرلىك ئاپتونومىيىنى يولغا قويۇش» دېگەن سۆزلەردىن باشقىسى ئىلى

ۋەكىللىرىگە ياقىمىدى، ھەتتا ئۇلارنىڭ غەزىپىنى قوزغىدى: «قانۇنسىز تەشكىلاتلارنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش، توپىلاڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئارقىلىق قۇرۇلغان يەرلىك ھۆكۈمەت، ئارمىيەلەرنى تارقىتىۋېتىش، بىر ئاي ئىچىدە قۇراللار تاپشۇرۇلۇشى كېرەك...» دىگەن سۆزلەر ئوقۇلغاندا رەخمىجان غەزەپلىنىپ ئورنىدىن تۇرۇپ:

- بۇنداق تىنچلىق سۆھبىتى ئۇزۇنغا چىقسۇن. بىزنى تەسلىم قىلماقچىمۇ تېخى؟ تەسلىم بولىدىغان ئادەم بىز ئەمەس، گومىنداڭ! - دېدى. ئۇنىڭ سۆزى تەرجىمە قىلغاندا، جاڭ جىجۇڭ كۈلۈپ قويدى ۋە تولىمۇ سىلىق تەلەپپۇزدا: - بۇلار قارار ئەمەس، پىكىر. مەسلىھەت بىلەن قارار قوبۇل قىلىمىز! - دېدى.

- بىزنى ۋەقە تۇغدۇرغۇچى تەرەپ ۋەكىللىرى دەپ ئاتاشقا بىز نارازى، - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى سىلىق پوزىتسىيىدە، - بۇ ئاتالما بايا جاڭ بۇ جاڭنىڭ قىلغان سۆزىنىڭ مەزمۇنى بىلەن زىت. جاڭ بۇجاڭ: ۋەقەنىڭ چىقىشىغا ھۆكۈمەت سەۋەبچى دەپ ئوچۇق ئېيتقان ۋە ئەپۇ سورىغانىدى، بىزنى ۋەقە تۇغدۇرغۇچى تەرەپ ۋەكىللىرى دەپ ئاتىغاندا، بىز جاۋابكار ئورۇنغا چۈشۈپ قالىمىزكەن!

- ناھايىتى توغرا، - دېدى جاڭ جىجۇڭ دەرھاللا، - دەرھال تۈزىتىلى، نېمىدەپ ئاتىساق بولىدۇ سىلەرچە؟ - شەرقى تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتى ھۆكۈمەت ۋەكىللىرى، ھۆكۈمىتىمىز بىزگە مۇشۇنداق ئىسىم قويغان. - بۇنداق ئىسىم قوللىنىش دۇرۇس ئەمەس، بىز قوبۇل قىلالايمىز، جۇڭخۇا مىنگو بىزنىڭ دۆلىتىمىز، بۇ يەردە باشقا دۆلەت مەۋجۇت ئەمەس!

- تاشقى مۇڭغۇلىيىنى ئېتىراپ قىلىدىڭلارغۇ ئەمەس!

- يالتا يىغىنىنىڭ قارارنى ئىلاجىسىز ئىجرا قىلىشقا مەجبۇر بولدۇق. ئۇ قارارنى ئىجرا قىلىپ، ئانا ۋەتەننىڭ بۇ تۈپرىقىدىن، دالىيەن، لۈشۈن پورتلىرى، مانجۇرىيە دەپ ئاتىۋالغان شەرقى شىمال تۆمۈر يولىنىڭ يېرىم ۋە پۈتۈن ھوقۇقلىرىدىن ۋاز كەچمىسەك سوۋېت ئارمىيىسى ياپۇنغا قارشى ئۇرۇش ئېلان قىلىپ، ياپونىيىنىڭ كانتون ئارمىيىسىنى تارمار قىلىمىغان بولاتتى. ياپونىيە تەسلىم بولمىسا بىزنىڭ بۈگۈنكى غەلىبىلىك ئۇچرىشىشىمىزمۇ بولمىغان بولاتتى. جۇڭگو ھۆكۈمىتى غالبىلار قاتارىدا تۇرۇپ، دۇنيا مەسىلىلىرىنى ھەل قىلىش ھوقۇقىغا ئىگە بولۇش ئۈچۈن قۇربان بەردى، تاشقى مۇڭغۇلىيىنىڭ قولىدىن ئېتىشى يالتا يىغىنىدا دۇنيادىكى ئەڭ كاتتا ئۈچ شەخس ستالىن، روزۋېلت، چېرچىللارنىڭ قارارى بىلەن بولغان. بۇ چوڭ ھاقارەتنى ھۆكۈمىتىمىز ئىلاجىسىز كۆز يېشى بىلەن قوبۇل قىلدى. دۆلەت رەھبەرلىرىمىزدىن ھۆرمەتلىك ۋاڭ شىيچى شۇنىڭ ئۈچۈن موسكۋا شەرتنامىسىگە قول قويۇشنى ھاقارەت

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ھېسابلاپ، تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىقى ۋەزىپىسىدىن ئىستىپا بەردى.

لىياڭ خەنساۋنىڭ ئاۋازى تىتىرىدى، ئۇ ئازابلىق نۇتۇقىنى تەستە ئاخىرلاشتۇردى.

- ئىنقىلابچى خەلق ۋەكىللىرى دەيلى ئەمەس! - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى دەرھال.

- ئۇنداقتا بىز ھۆكۈمەت ۋەكىللىرى ئەكسىلىنىنقىلابچىلار ۋەكىللىرى بولۇپ قالمايمەنمۇ؟ - دەپ كۈلدى جاڭ

جىجۇڭ.

- مېنىڭ بىر تەكلىپىم بار، - دېدى شىنجاڭ ھەۋالىنى پىششىق بىلىدىغان سىياسەتچى پېڭ جاۋشىيەن شالاڭ

چاچلىرىنى سىلاپ قويۇپ، - ئىسمىغا سىياسىي مەزمۇن بەرمەيلى، ئىلى، ئالتاي، چۆچەك ۋەكىللىرى، قىسقارتىپلا

ئۈچ ۋىلايەت ۋەكىللىرى دەپ ئاتايلى.

- ناھايىتى توغرا، ئۈچ ۋىلايەت ۋەكىللىرى دەيلى، سىلەرچە قانداق؟ - جاڭ جىجۇڭ بىرىنچى بولۇپ

ئەخمەتجان قاسىمغا قارىدى. گېنېرال بۇ ياش يىگىتنىڭ مۇھىم ۋەكىل ئىكەنلىكىنى بىلىۋالغانىدى.

- شەخسەن مۇۋاپىق دەپ قارايمەن.

- بولىدۇ. شۇنداق دەيلى، - دېدى رەخمىجان، - تۆت ۋىلايەت، ھېچبولمىغاندا ئۈچ يېرىم ۋىلايەت دېسەك

تولۇق بولاتتى، ئاقسۇنىمۇ ئېلىپ بولاي دېگەن ئىدۇق!

كۆپچىلىك كۈلۈشتى، رەخمىجان كۈلىدى، ئۇ ئەستايىدىللىق بىلەن سۆزىنى داۋاملاشتۇردى:

- بىزنى خەلق ۋەكىللىرى دېسە تولۇق بولىدۇ، بىز خەلققە ۋەكىللىك قىلىمىز، بۇ سوقۇش خەلق بىلەن

ھۆكۈمەت ئوتتۇرىسىدىكى سوقۇش. خەلق ۋەكىللىرى، ھۆكۈمەت ۋەكىللىرى دېگەن توغرا!

- مەن قوشۇلمەن، ناھايىتى توغرا! - دېدى ئوبۇلخەيرى تۆرە دەرھال ئاۋاز قوشۇپ، - بىز پۈتۈن شىنجاڭ

خەلقىگە ۋەكىللىك قىلىمىز.

- ياق، ياق! دېدى ۋاڭ زېڭشەن ئۆڭۈپ-تاتىرىپ، - ئورۇق، چىشاڭ، ئاۋازى بوغۇلۇپ چىقىدىغان بۇ

گومىنداڭ مەركىزىي ئىجرائىيە ھەيئىتىنى تەكشۈرۈش ۋە سىتاتىستىكا قىلىش ئىدارىسى - جۇڭتۇڭنىڭ خادىمى

ئىختىيارسىز خاپا بولۇپ، - توپلانچىلار ئازچىلىق. يەتتە ۋىلايەت ھۆكۈمەت تەرەپتە!

- خاتا! - دېدى دەرھال رەخمىجان ئورنىدىن تۇرۇپ قوللىرىنى شىلتىپ، - جەنۇبى شىنجاڭنىڭ ھەممە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يېرىدە، قۇمۇل، تۇرپان، مۇشۇ ئۈرۈمچىنىڭ ئۆزىدىمۇ خەلق قوزغىلىشقا تەييار! ئۈچ ۋىلايەت خەلق ئىنقىلابى غەلىبىگە ئېرىشتى، بۇ كېلىشىم بولمىغان بولسا يەتتە ۋىلايەتتىمۇ بىز گومىنداڭنى ئاغدۇرۇپ تاشلىغان بولاتتۇق. ھايت دېسەكلا پۈتۈن شىنجاڭ خەلقى قوزغىلىدۇ، گومىنداڭ خەلقنى بىزار قىلدى. بولۇپمۇ شىڭ شىسەي، - دەپ سۆزگە ئىزاھات بەردى ئۇ، - بىگۇناھ خەلقنى تۈرمىگە سالدى، ئۆلتۈردى، خەلقنى بىر پارچە نانغا زار قىلۋەتتى، خەلق ياشاش ھوقۇقىدىنمۇ ئايرىلدى، پۈتۈن شىنجاڭ بىر تۈرمىگە ئايلاندى، بىز شۇ ئېزىلگەن خەلقنىڭ ۋەكىلى!

ۋاڭ زېڭشەن قاتتىق ۋارقىردى:

- ياق، ياق!.. سىلەر خەنزۇلارنى قىردىڭلار!..

جاڭ جىجۇڭ ئوڭ قولىنى كۆتۈردى، ئۆدەرھال توختىدى.

- رەخمىجان ئەپەندىنىڭ سۆزى ئورۇنلۇق! - دېدى ئۇ سالماق بىلەن، - ئۆتمۈشتىكى ھۆكۈمرانلارنىڭ خەلققە

جەبرى - زۇلۇم سالغىنى، قېرىنداش مىللەتلەرنى چەتكە قاققانلىقى بىر پاكىت، بۇ راست. لېكىن شېڭ شىسەي

قېرىنداش مىللەتلەرنىلا ئەمەس خەنزۇلارنىمۇ نۇرغۇن ئۆلتۈردى. كوممۇنىستلارنى، گومىنداڭ ئەزالىرىنى، ئىلغار

زاتلارنى، زىيالىلار، ھەتتا ئوقۇغۇچىلارنىمۇ ئۆلتۈردى. گومىنداڭ ئەزالىرىدىنلا بىرنەچچە مىڭنى ئۆلتۈردى. بۇمۇ بىر

پاكىت. شۇنىڭ ئۈچۈن سىلەر قولۇڭلارغا قورال ئالدىڭلار مەن ئېنىق قىلىپ ئېيتىپ قوياي! ئۈچ ۋىلايەتتە پارتىلىغان

قوراللىق ۋەقە خەنزۇلارغا قارشى ھەرىكەت ئەمەس. مەركەزنىڭ سىياسىي ئىجرا قىلىمىغان ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرىغا

قارشى قوزغىلاڭ، سەنمىنجۇيغا خىلاپلىق قىلىدىغان ھۆكۈمرانلىق بۇنىڭدىن كېچىن سادىر بولمايدۇ. زۇلۇم،

تەڭسىزلىك ۋە زوراۋانلىققا ئەمدى خاتىمە بېرىل ەدۇ. مىللەتلەرنىڭ باراۋەرلىكى، دېموكراتىيە، تەرەققىيات،

گۈللىنىش بىزنىڭ بۇنىڭدىن كېيىن ئىتتىپاقلىشىپ قىلىدىغان ئورتاق ئىشىمىز. ئىككى تەرەپ ۋەكىللىرى

بىر - بىرىمىزگە ئىشىنىيلى، بىر - بىرىمىزنى ھۆرمەتلەيلى، بىزنىڭ نۇرغۇن تەرەپلىرىمىز ئوخشاش، چوڭ مەنپەئەتتىمىز

بىر. بىرلىكتە ياپون تاجاۋۇزچىلىرىغا قارشى تۇردۇق، ۋەتەنىمىزنى قوغدىدۇق بىرلىكتە قۇدرەتلىك جوڭخۇا مىنگو

دۆلىتى قۇرۇش بىزنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى ئۇلۇغ ۋەزىپىمىز. ئاكا - ئۇكىلار، ئۆتمۈشكە ئەمەس، كەلگۈسىگە

قارايمىز، نىمىلەر بولغانلىقىنى ئەمەس، نىمىلەرنى قىلىمىز دېگەن مەسىلىگە دىققىتىمىزنى مەركەزلەشتۈرەيلى! بىز

ھازىرچە سىلەرنى ھۆكۈمەت قۇرغان ئۈچ ۋىلايەتنىڭ نامى بىلەن ئاتاپ تۇرايلى. بۇ دېگەن بىر ئىسىم مەسىلىسى،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئاساسى مەسىلە بۇ ئەمەس!

گېنېرالنىڭ سۆزلىرى رەخمانجانغىمۇ سەمىي، يېقىملىق بولۇپ تۇيۇلدى.

ئىككىنچى كۈنى جاڭ جىجۇڭ سۆھبەتكە قاتناشمىدى. ئىككى تەرەپ ئۆز تەشەببۇسلىرىنى بىر-بىرلەپ ئوتتۇرىغا قويدى... ئىلى تەرەپمۇ ئۆز ھۆكۈمىتىنىڭ تەشەببۇسلىرىنى ئوقۇدى. گومىنداڭ ھۆكۈمەت تەرەپ تەييارلىغان لايىھىمۇ ئوقۇپ ئۆتۈلدى. ئىككى تەرەپنىڭ لايىھىسىدە پەرق چوڭ ئىدى. گومىنداڭ تەرەپ ۋەكىللىرى نۇغۇن يول قويدۇق دېيىشتى، ئىلى تەرەپمۇ «ھۆكۈمىتىمىزنىڭ تاپشۇرغان ئىشلىرىدىن جىق چەتلەپ كەتتۇق» دېيىشتى. ئۈچ كۈندىن كېيىن «مەركەزنىڭ شىنجاڭدىكى قىسمى ۋەقەنى ھەل قىلىش توغرىسىدىكى كۆرسەتمە لايىھىسى» دېگەن ماۋزۇدىكى ھۆججەتنى ھۆكۈمەت تەرەپ ئىلى تەرەپكە تاپشۇردى. بۇ ھۆججەت ئىلگىرىكى ھۆكۈمەتلەرنىڭ سىياسەتلىرىدىن نۇغۇن كەڭ، ياخشى سۆزلىرى كۆپ ھۆججەت بولسىمۇ، ئىلى تەرەپنىڭ تەلپىدىن ھېچقا تەلپ ئىدى. ئاخىرى ئىلى تەرەپ بۇ ھۆججەتنى غۇلجىغا ئاپرىپ، ئەستايىدىل مۇزاكىرە قىلىپ جاۋاپ بېرىشكە ماقۇل بولدى.

«... جوڭگۇدىكى ھەر قايسى مىللەتلەر بىردەك باراۋەر، شىنجاڭ خەلقىنىڭ سىياسىي، ئىقتىساد،

مەدەنىيەت تەرەققىياتىغا يار-يۆلەك بولۇپ، خەلقنىڭ تۇرمۇش سەۋىيىسى يۇقىرى كۆتۈرۈلدى؛ ھەرقايسى مىللەتلەرنىڭ دىنىي ئېتىقاد، ئۆرپ-ئادىتى، تىل-يېزىقلىرىغا ھۆرمەت قىلىندۇ. ھەر مىللەت خەلقىنىڭ جىسمانى، مال-مۈلۈك، سۆز، ھەرىكەت، ئولتۇراقلىشىش، مەتبۇئات، يىغىن ئۆتكۈزۈش، تەشكىلات ئۇيۇشتۇرۇش ئەركىنلىكى قانۇن بويىچە كاپالەتلەندۈرىدۇ، مەسلىھەت كېڭەش ئەزالىرى ۋە ناھىيە ھاكىملىرى خەلق تەرەپىدىن سايلىنىدۇ (مۇئاۋىن ھاكىمنى ئۆلكىلىك ھۆكۈمەت ئەۋەتىدۇ)، ۋالىيلارنى ئۆلكىلىك ھۆكۈمەت كۆرسىتىپ، مەركەز ۋەزىپىگە تەيىنلەيدۇ، يېرىك زاتلاردىن سايلاپ قويۇلسا بولىدۇ، ھەربىي ھەرىكەتلەر توختىتىلىپ، بىر ئاي مۆھلەت ئىچىدە تەرتىپ ئەسلىگە كەلتۈرىلىدۇ، ۋەقە بولغان مەزگىلدىكى قانۇنغا مۇۋاپىق بولمىغان بارلىق تەشكىلاتلار ئەمەلدىن قالدۇرۇلىدۇ؛ ۋەقە تۈپەيلىدىن تۇتۇپ قامالغانلار ئۆز-ئارا تەكشۈرۈپ ئېنىقلاپ قويۇپ بېرىلىدۇ، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ۋەتەننىڭ بىرلىك ئىتتىپاقلىقىنى قوغداش مەجبۇرىيىتى بار...»

كەچتە مېھمانخانىدا رەخمىجان سابىر ھاجىموف، ئوبۇلخەيرى تۆرە، ئەخمەتجان قاسىمى لايىھىگە يېزىلغان

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بۇ جۈملىلەرنى ئوقۇپ مۇلاھىزە قىلىشتى.

- چىرايلىق گەپ تولا بولغىنى بىلەن مەقسىتى يامان، - دېدى رەخمىجان ئۇيغۇرچە خەت بېسىلغان قەغەزلىرىنى كارۋاتقا تاشلاپ، - بىز يەنە مۇشۇلارنىڭ قولىغا قارىغۇدەكمىزدە، بىزنىڭ مەجبۇرىيىتىمىز مۇستەقىللىق تەلەپ قىلىش!

- بۇنىڭغا باشقا ئامال يوق! - دېدى ئەخمەتجان ئۇلۇغ - كىچىك تىنىپ، - ھۆكۈمىتىمىز بىزگە شۇنى تاپشۇرغان، لېكىن سوۋېت كونسۇلى جاڭ جىجۇڭغا «قوزغىلاڭچى خەلقنىڭ جوڭگودىن ئايرىلىپ چىقىش نىيىتى يوق!» دەپ چۈشەنچە بېرىپ بويۇن ئەمەسمۇ. بىز سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ گېپىنى يىرايلىمىز - دە! - كونسول نىمىشقا بىزدىن سورىماي جاۋاب بىرىدۇ - ھە؟ - دېدى ئوبۇلخەيرى تۆرىمۇ خاپا بولۇپ سورىدى. - يالتا يىغىندا ئۆچ كاتىنۇش جياڭ كەيشىدىن سورىمايلا موڭغۇلىيە، دالىيەن، لۈشۈن، مانجۇرىيە توغرىسىدا قارار قوبۇل قىلىدىغۇ. چوڭ سىياسىي مەسىللەردە چوڭ دۆلەتلەر باشقىلارنىڭ پىكىرىنى ئاڭلاپ ئولتۇرمايدۇ، جياڭ كەيشى بىلەن ماۋزېدۇڭنى سۆھبەتكە كەلتۈرگەنمۇ سوۋېت ئىتتىپاقى بىلەن ئامېرىكا! - ئۇنداقتا بىزنىڭ بۇ يەردە سۆھبەت قىلغىنىمىزنىڭ پايدىسى نېمە بولىدۇ؟

- مېنىڭچە، - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى جىمجىتلىقتىن كېيىن، - بىز ئالىي مۇختارىيەت ھوقۇقىنى قولغا كەلتۈرەلىشىمىز مۇمكىن. جياڭ جېيىشى 1945 - يىل 8 - ئاينىڭ 24 - كۈنى دۆلەت مۇداپىئە ئالىي كومىتېتى بىلەن گومىنداڭ مەركىزى كومىتېت دائىمىي ھەيئىتىنىڭ ۋاقىتلىق بىرلەشمە يىغىنىدا سۆز سۆزلەپ: «ھازىر خەلقئارادا مىللەت مەسىللىرى ھەل بولدى. بىز مەملىكەت ئىچىدىكى مىللەت مەسىللىرىنى ئەلۋەتتە ھەل قىلىشىمىز كېرەك... چېگرا رايونلاردا ياشاۋاتقان مىللەتلەر ئاپتونومىيە بولۇش ئىقتىدارى ھازىرلانغان چاغدا ئاپتونومىيە بولسا بولىدۇ» دېگەنىدى. بىز بۇ شەرتكە توشىمىز. ئالىي مۇختارىيەت ھوقۇقىغا ئىگە بولۇش ئۈچۈن تىرىشىپ باقايلى، بۇ ئىشقا سوۋېت ئىتتىپاقىمۇ قوشۇلىدۇ.

- ئالىي مۇختارىيەت ھوقۇقىغا ئىگە بولساق، ئۆزىمىزنى ئۆزىمىز باشقۇرىمىزمۇ؟ - ئوبۇلخەيرى تۆرى قىچىپ

سورىدى.

- يېڭى زېلاندىيە بىلەن ئاۋستىرالىيە ئەنگىلىيە پادىشاھلىقىغا قارايدۇ. لېكىن ئۇ ئالىي مۇختارىيەت ھوقۇقىغا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئىگە : تاشقى مۇناسىۋەت، ھەربىي، بانكا ۋە ھاكىمىيەت باشقۇرۇش ھوقۇقىغا ئىگە. بىرلا يېرى، ئۇلار ئەنگىلىيىنىڭ دۆلەت قانۇنىنى ئېتىراپ قىلدۇ، دۆلەتكە بويسۇنىدۇ، مەجبۇرىيەتلەرنى شەرتىنى ئورۇندايدۇ.

- بۇ بولىدىكەن، مەيلى بىزمۇ قارىغاق قارايمىز، جۇڭگو بىزنىڭ بۈيۈك دۆلىتىمىز. ئەمما بىز ئۆزىمىزنى

ئۆزىمىز باشقۇرايمىز. ئۆلكە رەئىسىدىن تارتىپ ئەللىكېشىغىچە باشلىق بىز خەقتىن، ئەسكەر، ساقچىلارمۇ بىز

خەقتىن بولسا، باشقا دۆلەتلەر بىلەن ئالاقە قىلالىساق، بۇنىڭ «مۇستەقىل» بولۇشتىن پەرقى نېمە؟

- ھەي، بۇنچىلىك كەڭچىلىك بولماسمىكەن، - دېدى رەخمىجان بېشىنى چايقاپ، - بولۇپمۇ بۇ يەردىن

ئەسكەرلىرىنى ئاچقىپ كېتىشكە، بىزنىڭ ساقچى قىسىملىرىنى قۇرۇشىمىزغا قوشۇلمايدۇ.

ئۇلار ئۇزاق تالاش-تارتىش قىلىشتى.

گېنرال 20 - ئۆكتەبىر چۈشتىن بۇرۇن يېڭى بىنا ئىلى ۋەكىللىرى بىلەن ئىككىنچى قېتىم كۆرۈشتى. جاڭ

جىجۇڭ خۇشال، روھلۇق ئىدى. ئۆز ئىشىدىن رازى ئادەملەرلا شۇنداق خۇشال بولالايدۇ.

- ماقۇل، كەڭەش لايىھىسىنى غۇجىغا ئاپىرىپ ماددىمۇ ماددا مۇزاكىرە قىلىپ جاۋاپ بېرىشىڭلارنى

قوللايمەن، - دېدى ئۇ ۋەكىللەر بىلەن بىر مۇبەر قول ئېلىشىپ كۆرۈشۈپ بولغاندىن كېيىن، - ھەر ئىككى تەرەپ

بىر-بىرىمىزگە يول قويدۇق. بۇ ئۆزئارا چۈشىنىشنىڭ مەھسۇلى.

- لېكىن، بىز مۇستەقىل بولۇش تەلپىمىزدىن ۋاز كېچەلمەيمىز. بىزنىڭ خەلق ئالدىدا جاۋاپكارلىقىمىز بار.

بۇ جاۋابكارلىق مۇستەقىل بولۇش ھوقۇقىغا ئېرىشىش!!!...

رەخمىجان سابىر ھاجىيوفنىڭ سۆزى تېخى تۈگمەيلا جاڭجىجۇڭنىڭ چىرايىدا ئۆزگىرىش بولدى : قانچى

تۈرۈلدى، شەپكىسى ئېلىندى، كۆزلىرى ئەينەك ئىچىدە تىز-تىز پىلدېرىلدى.

- چۈشەندىم، - دېدى ئۇ ئېغىر تىنچلىقتىن كېيىن، - سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ «مىموراندىوم»ىدا مۇستەقىللىق

دەۋاسى يوق.

- بۇ مۇستەقىللىق جۇڭگودىن بۆلىنىپ چىقىپ كىتىش ئەمەس مەنىسىدە ئەمەس، - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى

ئەسكەرتىش بېرىپ، - سىياسىي، ئىقتىسادىي، ھەربىي ئىشلارنى خەلق ئۆزى باشقۇرۇشى كېرەك، تاشقى ئىشلار،

قاتناش، پۇل تۈزۈمىنى مەركەز باشقۇرۇشى كېرەك دېگەن مەنىدە.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ئاپتونومىيە تەلەپ قىلىش دېگەن مەنىدە بولسا بۇ باشقا گەپ، - دېدى جاڭ جىجۇڭ يەنە ئېچىلىپ، - مىللەتلەر ئۆزىنى ئۆزى باشقۇرىشى كېرەك. بۇدۆلەت ئاتىسىنىڭ ۋەسىيىتى باش قوماندان، رەئىس جاڭ ۋېيۈەنجاڭ بۇھەقتە ئوچۇق، ئېنىق سۆزلىدى. سىياسى تۈزۈلمە ئىشى دۆلەتنىڭ چوڭ ئىشى. بۇ جەزمەن ھەل بولىدۇ. لېكىن بىزنىڭ مۇقەددەس بۇرۇچىمىز دۆلەتنى ھىمايە قىلىش، ھۆكۈمەتكە بويسۇنۇش، جوڭگو ئادىمى بولۇش. ياپونىيە تاجاۋۇزچىلىرى ئون مىڭ ئايىلان، قۇدرەتلىك دېڭىز فلوتى، قۇرۇقلۇق ئارمىيىسى بىلەن جوڭگوغا خىيانەتكارلىق بىلەن تاجاۋۇز قىلدى. بىز سەككىز يىل ياپونغا قارشى ئۇرۇش قىلىپ ئاخىر ياپونىيەنى تەسلىم قىلدۇردۇق. كومپارتىيە بىلەن بولغان مۇناسىۋەت بىلەن مەن ئىككى قېتىم يەنئەنگەباردىم، ماۋزېدوڭ ئەپەندىمۇ چۇڭچىڭغا باردى، قىرىق ئۈچ كۈن سۆھبەتلىشىپ ئاخىر تىنىچلىق، دېموكراتىيە، بىرلىك، ئىتتىپاقلىق مەزمۇن قىلغان ئىللىشىم تۈزۈلۈپ ئېلان قىلىندى. دۆلەت ئىچى - تېشى ھازىر تىنىچ، ئەمدى مەركەز شىنجاڭغا چوڭراق كۈچ چىقىرىپ ياردەم قىلالايدۇ. شىنجاڭنى گۈللەندۈرىدۇ.

شىنجاڭ خەلقى خالمايدىغان ئىشلارنى ھەرگىز قىلمايدۇ، ئۆتكەنكىلىرىنى تۈزىتىدۇ. شىنجاڭ خەلقى ئارزۇ قىلغانلىكى ئىشلارنى مەركەز جەزمەن تىرىشىپ بېجىرىپ بېرىدۇ، مەركەزنىڭ تەلپى پەقەت بىر! شىنجاڭ خەلقى دۆلەتنى ھىمايە قىلىپ، ھۆكۈمەتكە بويسۇنىشى كېرەك...

كەچتە رەخمىجان ئەخمەتجان قاسىمىغا چاقچاق قىلدى:

- ئۇكام، سىز لوقما سالماق بولسىڭىز، گېنرال بىلەن قىزىرىشىپ قالاتتىم جۇمۇڭ.

- مەن ئۇ كىشىنىڭ «خەلقنىڭ ئارزۇسىنى تىرىشىپ بېجىرىمىز» دېگەن سۆزىگە قىزىقىپ قالدىم، - دېدى

ئوبۇلخەيرى تۆرە، - ئالى مۇختارىيەت دېگەنىمۇ بولىدىغاندەك قىلدۇ، ئۇنىڭغا ئۇنايدىغاندەك تۇرىدۇ، ئۇ ئادەم سۆزمەن ئادەمكىنا، سۆزلىرى ماڭا ياخشى رەخمىجان.

- گەپ ھەركىتىدە، ياخشى گەپكە ئۇستا خەق بۇ، شېڭ شىسەيمۇ جاھاندىكى ھەممە ياخشى گەپنى

قىلالايتى. لېكىن قىلغان - ئەتكىنى قاتىللىق ئىدى.

- ئۇ بىر ھەربىي باندەت ئىدى. لېكىن جاڭ جىجۇڭ دېگەن بىر چوڭ سىياسىيون، ئۇ دۆلەتكە ۋاكالىتەن

سۆزلەيدۇ، ئۆز يېنىدىن ئارتۇق سۆز قوشۇپ يۈرمەيدۇ. كېلىشىم تۈزۈلسە بىخېلىشىمگە ئەمەل قىلىشنى قاتتىق تەلەپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قىلغىنىز ھەم نازارەت قىلىمىز!

ئۇلار جاڭ جىجۇڭنى ماختاشتى.

21- ئۆكتەبىر ئۇلار جاڭ بۇجاڭنىڭ زىياپىتىگە قاتناشتى. بۈگۈن ئۇلارغا بەرگەن ئۆزىنىڭ زىياپىتى

ئىدى. زىياپەتتە گېنېرال تېخىمۇ ئۇزاق سۆزلىدى:

- ... سەنمىنجۇيى ئەمەلگە ئاشۇرغاندىلا ئاندىن شىنجاڭ كونا ئىزغا چۈشمەيدۇ. تارىخ ھەمىگە گۇۋاھ،

شىنجاڭ ئىككى مىڭ يىلدىن بۇرۇنلا جوڭگو ئېھىنى، بۇنى پۈتۈن دۇنيا بىلىدۇ، مەركەزنىڭ كۈچى ئېچىشەلمىگەن

چاغلاردا شىنجاڭدا ئۇششاق دۆلەتلەر بارلىققا كەلگەن، بۇ دۆلەتلەر بىر- بىرى بىلەن سوقۇشۇپ خەلققە زۇلۇم

سالغان. چەتئەللىكلەرمۇ نۇرغۇن قېتىم بۇزۇپىغا تاجاۋۇز قىلىپ كىرگەن. مەيلى ئۇششاق دۆلەتلەر بولسۇن مەيلى

چەتئەل تاجاۋۇزچىلىرى بولسۇن، بۇزۇپىدىكى ھەممە مىللەت خەلقى ئەزگەن، ئېغىر زۇلۇم ئىزلىشىلارغا دۇچار

قىلغان. خەلق ئورتاق زۇلۇم چەككەن. شىنجاڭ جوڭگو زېمىنى ئىكەنلىكىنى ھېچكىم ھېچقانداق يول بىلەن ئىنكار

قىلالمايدۇ. مەركەز شىنجاڭنى ھەرگىزمۇ قولىدىن بېرىپ قويمايدۇ... بىر قانچە دەۋىرلەردىكى ھۆكۈمرانلار شىنجاڭ

خەلقىگە قارىتا بويسۇندۇرۇش، قاتتىق بېسىم ئىشلىتىش، كەمسىتىش سىياسەتلىرىنى قوللاندى، گومىنداڭ

پارتىيىسى، مەركىزى ھۆكۈمەت سەنمىنجۇيىنى ئىجرا قىلدۇ، شىنجاڭ خەلقىگە بەخت- سائادەت يارىتىدۇ، بۇنىڭغا

ۋەدە بېرىدۇ. شىنجاڭ خەلقىنى مەڭگۈلۈك ئەركىنلىك، بەخت- سائادەتلىك تۇرمۇشقا ئېرىشتۈرۈش بىزنىڭ ۋە

سىلەرنىڭ مەسئۇلىيىتىمىز، مەركەز سىلەردىن مانا شۇ ئۇلۇغ مەسئۇلىيەتنى ئورۇنداش ئۈچۈن كۆرەش قىلىشنى ئۈمىد

قىلدۇ...

ئۇنىڭ سۆزلىرى تەسىرلىك بولدى.

21- ئۆكتەبىر ئىلى ۋەكىللىرى شىنجاڭنىڭ كەلگۈسى توغرىسىدا ئۇزاق سۆزلەشتى، سۆزلەشكەنسىرى ئۇلار ئۆز

يېرىنى يېڭىدىن تونۇۋاتقاندا، بۇ زېمىننىڭ قەدىرىگە ئەمدى يېتىۋاتقاندا ھاياجانلاندى.

- يەر ئاستى خىلمۇ خىل بايلىق، تۈگمەس نېفىت، يەر ئۈستى دېھقانچىلىق- چارۋىچىلىققا تولۇمۇ پايدىلىق

زېمىن، تاغلىرى ئورمان بىلەن تولغان، چۆللىرىمۇ دۇنيادا كەم ئۇچرايدىغان جانلىق، جانسىز بايلىقنىڭ كانى...

بۇنداق يەرنى كىمىمۇ مىنىڭ دەپ تالاشمىسۇن! - دېدى رەخمىجان زىياپەتتە ئىچكەن ھاراقنىڭ كۈچى بىلەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

جانلىنىپ، - جاڭ جىجۇڭ گېنېرال يالغۇز سىياسەتچىلا ئەمەس، كاتتا تارىخچى ئوخشىمادۇ، ئەخمەتجان ئەپەندىم، سىزمۇ ھەم سىياسەتچى، ھەم تارىخچىغۇ، ئېيتىڭاشىنجاڭ دېگەن سۆز يېڭى چېگرا دېگەن سۆزدەيدۇ، راستمۇ؟

- مەن تۈرمىدە خەنزۇچە خەت ئۆگەنگەن، - دېدى ئەخمەتجان كۈلۈپ قويۇپ، - «شەن» دېگەننى «يېڭى» دېگىنىكەن، «جياڭ» دېگەن خەت چېگرا دېگەن سۆزكەن، «يېڭى چېگرا» دېگەن بولدىكەن! - ھىم، ئىككى مىڭ يىل بۇرۇن ئۇلارنىڭ بولدىكەنۇ، بىرىنچىدىن، سېپىل سىرتىدا قالدىكەن، ئىككىنچىدىن، يېڭى چېگرا دەپ ئىسىم قويىدىكەن، ئاڭلىسام، 1884 - يىلى زوزۇڭتاڭ دېگەننى قويغان ئىسىم ئىكەنغۇ، ھېسابى ئۇياقتا ئون ئالتە يىل، بۇياقتا قىرىق بەش يىل، بار يوقى ئاتىش بىر يىل بويىچە بۇ ئىسىم قويۇلغىنىغا، ھا - ھا - ھا... راست كۈنىكەن، كۈنىكەن...

- ھى - ھى - ھى قىزىق ئادەم جۇمۇڭ سىز، رەخمىجان! - ئوبۇلخەيرى تۆرىمۇ كۈلدى، - بىراق تالاش ئورۇنسىز - دە، ئەپەندىم - ھە؟ تارىخ ئەمەس، سىياسەت سۆزلىنىدىغان جاي ئەمەسمۇ بۇ. - شۇنداق، توغرا گەپ قىلىدىڭىز، - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى كۈلۈپ قويۇپ، - بىز ھەل قىلىدىغان نەق مەسىلە ئۇ ئەمەس، جاڭ جىجۇڭ گېنېرال بىر گەپنى توغرا ئېيتتى: خەلقنى ئەركىنلىك، بەخت - سائادەتكە ئېرىشتۈرۈش ئۈچۈن كۆرەش قىلىش بىزنىڭ مەسئۇلىيىتىمىز!

- مەڭگۈلۈك ئەركىنلىك، بەخت - سائادەت دېگەنمۇ مۇستەقىللىق، ئۇكام!

- رەخمىجان ئاكا، بىز ۋەزىيەتكە ماسلاشمىساق زىيان تارتىمىز، سوۋېت ئىتتىپاقى بىزنىڭ مۇستەقىل

بولۇشىمىزنى خالىمايدۇ، بىز سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە ئىش قىلىمىساق بولماس!

ئەخمەتجان قاسىمىنىڭ بۇ گېپى بىلەن رەخمىجان جىم بولۇپ قالدى. بۈگەپ ئۇنىڭغا ئەسكەرتىش ئىدى.

چوڭ سىياسەت بەلگىلىنىپ بولغان، ئۇ بولسىمۇ بۆلۈنۈپ چىقىمىسلىق، ئۇنداق بولغاندىكىن قىلىنىدىغان گەپمۇ شۇ

بەلگىلىمىگە ماس بولۇشى كېرەك. تەتۈر مۇقام ئىشنى بۇزىدۇ، ھەممىدىن قۇرۇق قالدۇرىدۇ. مانا بۇ

سىياسەتچىلەرنىڭ كۆز قارشى، سۈنى سەپ سىڭەر يەرگە، گەپنى قىل سىڭار يەرگە دېگەن گەپ بىكار ئېيتىلمىغان!

- يەنە سىز ئەسكەرتىمىگەن بولسىڭىز پۇتلىشائىتىكەن راست، - دېدى رەخمىجان بېشىنى ئىرغىتىپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قويۇپ، - مەنغۇ سىزگە قايىل، بىراق، تۆرەم قايىل بولمايدۇ - دە، ئەمما غوجام قايىل بولغۇدۇ. ئۇ ئادەم كۆنۈك،

يەتتە ئەۋلاد ھوقۇق تۇتقان ئادەم شىنجاڭنى قانداق باشقۇرسا ياخشى بولىدىغانلىقى بىلەيدۇ - دە!

- شېڭ شىسەي زوراۋانلىق قىلىپ پاراكەندىچىلىك سالمايغان بولسا، بىز قولىمىزغا قورال ئالمىغان

بولاتتۇق! - دېدى ئوبۇلخەيرى تۆرە ئاخىرىدا، - جۇڭخۇا مىنگونى بىلۋالدۇق، بۇ مەركىزى ھۆكۈمىتىمىزگە، جاڭ

جىجۇڭنىڭ دېگىنىدەك بولسا ئۆزىمىزنى ئۆزىمىز باشقۇرىدىكەنمىز. مەن ياكى زۇڭتۇڭ، جىن شۇرېن، شېڭ شىسەي

دېگەنلەرنى كۆرگەن، چەكسىز نۇرغۇن ئالۋاڭ ياساق، سېلىقلارنى خەلقنى يىغىپ بەرگەنلەرنىڭ بىرىمەن. ئۇلارغا

تاياق توقماق بولماق بەكمۇ ئازابلىق. ھوقۇق دېگەننىڭ قەدرىگە يەتكەن ئادەممەن. بىزگە ئۆزىمىزنى باشقۇرۇش

ھوقۇقى بەرسە، بۇ تولىمۇ كاتتا ئىش، بۇرۇن بولۇپ باقمىغان چوڭ ئىش!

- بۇ تەرىپىمۇ توغرا، - دېدى ئاخىر رەخمىجانمۇ يۇمشاپ، - جۇڭگولۇق بولۇش شەرەپ دېگىنىمۇ كاتتا

گەپكەن. دۇنيادىكى ئادىمى ئەڭ جىق دۆلەتنىڭ خۇرجاسى دېگەن گەپ. ئەخمەتجان ئەپەندىم، يەنەندىكى

كوممۇنىستلار ياخشىمۇ مۇنۇ گومىنداڭ دېگىنىمۇ؟

- كوممۇنىستلار ياخشى بولىدۇ - دە، - دېدى ئوبۇلخەيرى تۆرە دەرھال جاۋاب بېرىپ، - لېيىننىڭ يولىنى

تۇتقان تۇرسا ئۇلار، شۇنداققۇ - ھە، ئەپەندىم؟

- ھەئە شۇنداق، ئۇلار ھەقىقىي خەلق مەنپەئىتىگە ۋەكىللىك قىلىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن خەلقنىڭ ھىمايىسىگە

ئىگە. ئۇلارنىڭ ھەربىي كۈچى گومىنداڭنىڭكىدىن يەتتە - سەككىز ھەسسە ئاز، لېكىن گومىنداڭ قورقىدۇ، يەن

شىسەن دېگىنى سەنشى ئۆلكىسىگە پايشاھ بولمەن دەپ كومپارتىيە ئىگىلىگەن بازىلارغا ھۇجۇم قىلىپ بېقىۋىدى،

رەسۋايى چىقتى، جياڭ كەيشى كومپارتىيىنىڭ - ئارمىيە، يېڭى 4 - ئارمىيىلىرىدىن قورقىدۇ، بۇنىڭ سەۋەبى نېمە؟

كومپارتىيە، ماۋزېدۇڭ خەلقنىڭ ھىمايىسىگە ئىگە!

- بىراق، ستالىن، ئۇلارنىمۇ قوللىمايمىز دەپتەك - ھە؟

- «10 - ئۆكتەبىر تىنچلىق كېلىشىمى» دە شۇنداق سۆز باركەن. بىزنىمۇ قوللىمايمىز دەپتۇ.

- ئەمدى قانداق بولار، ئەپەندىم؟

- ئامېرىكا بىلەن گومىنداڭنىڭ ئەيىبلىشىدىن ئەندىشە قىلىپ، بارلىق سوۋېت ھەربىي خادىمى بىلەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قوراللىرىنى يىغىۋالدى!

- بۇ ئەمەلدە بىزنى قورالسىزلاندۇرۇش، تەسلىم بولۇشقا قىستاش!

- ياق، ئۇنداق دېسەك بولمايدۇ رەخمەتجان ئاكا، - دېدى ئەخمەتجان گۈلۈپ قويۇپ، - ھېلىھەم سوۋېت

ئىتتىپاقى بىزنىڭ ئارقا تىرىكىمىز، ئاۋۋال ئاشكارا يۆلگەن، بۇنىڭدىن كېيىن يۇشۇرۇن يۆلەيدۇ. جياڭ جېيىشى

كېلىشىمىگە رىئايە قىلىشى ناتايىن، ئۇ كومپارتىيىنى يوقىتىشى بىرىنچى چوڭ ئىشى ھېسابلايدۇ. ئامېرىكا - ترومىن

ھۆكۈمىتىمۇ ئۇنى كومپارتىيىگە، ئۇنىڭ ئازاد رايون، قوراللىق كۈچلىرىگە ھۇجۇم قىلغۇزۇش ئۈچۈن ھەدەپ

قوراللاندىرۇپ، جەنۇبتىن شىمالغا ئايروپىلان بىلەن ئەسكەر يۆتكەۋاتىدۇ. ئىچكى ئۇرۇش خەۋپى بار. بۇ خەۋپ

شىنجاڭدىمۇ بار، بىز كېلىشىمىدە ھەربىي قورال مەسلىھىتىدە شۇنىڭ ئۈچۈن ھەرگىزمۇ يول قويايلىمىز!

ئەخمەتجان قاسىمى يۈز بېرىش ئېھتىمالى بولغان ئىشلارنى تۇلۇق، تەپسىلىي سۆزلىدى، بۇلار ئۇنىڭ مۆلچەرى

ئىدى، رەخمەتجان شۇ چاغدىلا ئۇنىڭ نېمە ئۈچۈن تارىخ توغرىسىدىكى گەپكە قىزىقمىغىنىنى، نەق ئىشلارغا ئۆز

دىققىتىنى قاراتقىنىنى، ھەربىر ماددا، ھەربىر تارماق ماددىلار ئۈستىدە ئەتراپلىق مۇھاكىمە تەھلىل ئېلىپ

بېرىۋاتقىنىنى چۈشەندى، ئۇ كۆڭلىدە «ياق، ۋەكىللەر ئۆمىكىگە ئەخمەتجاننى باشلىق قىلىش كېرەك ئىكەن، ئۇ

بولمىسا بىز ئىشنى بۇزىدىكەنمىز» دەپ ئويلىدى.

ئۇلار ئەتىسى - 22 - ئۆكتەبىر سەھەر گومىنداڭ ھۆكۈمىتىنىڭ مۇھاپىزەتچىلىرىنىڭ ھىمايىسىدە ماناس

دەرياسىدىن ئۆتۈپ غۇلجىغا قايتىشى، يەنە ئون كۈن، كېچىكسە ئىككى ھەپتىدىن كېيىن ئۆز ھۆكۈمىتىنىڭ

پىكىرلىرىنى ئېلىپ بۇ شەھەرگە كېلىشى كېرەك.

ئۇلارنىڭ سۆزلەشكۈسى، زور ئىشلارنى مۇھاكىمە قىلغۇسى كېلەتتى، زادىلا ئۇيقۇسى كەلمەيتتى.

22 - ئۆكتەبىر قىبىلىدىن ئاچچىق سوغۇق شىمال ئۇرماقتا، تاغ ئىچىدىكى ئۈرۈمچى شەھىرى قۇيۇق تۇمان

ئىچىدە قالغانىدى. چوڭ - كىچىك ماشىنىلار كۆك خىشتىن قورغان قىلىنغان سۈرلۈك بىنانىڭ قارا دەرۋازىسىدىن

چىقىپ غەربكە قاراپ ماڭدى ۋە شىمالىي دەرۋازىدىن ئۆتۈپ، ئۈرۈمچى دەرياسىنىڭ ياغاچ كۆۋرۈكىگە كەلدى.

نەدىن خەۋەر تاپتىكىن، توپ - توپ شەھەر خەلقى كۆۋرۈككە كە توپلىشىۋالغانىدى، ئادەملەر شوئار توۋلايتتى،

ۋارقىرىشاتتى، قوراللانغان ئەسكەرلەر ئۇلارنى يولنىڭ ئىككى چېتىگە ھەيدىمەكتە، قوراللار بىلەن پوپوزا قىلماقتا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئىدى.

- ئۈرۈمچى خەلقى بىلەن ئۇچرىشالمىدۇق! - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى يېنىدىكى رەخمىجانغا، - پۈتۈن

شىنجاڭ خەلقىنىڭ كۆزى بىزدە، قۇلقى بىزدە!

- ئۈرۈمچى خەلقى بىزنىڭ ھۇجۇم قىلىشىمىزنى كۈتۈپ تۇرماقتا! - دېدى رەخمىجان ھاياجانلىنىپ، -

قاراڭلار، خەلق بىزنى ئىزدەۋاتىدۇ!

- لېكىن گومىنداڭنىڭ بىزگە ئۆچمەنلىك قىلىدىغان ئادەملىرىمۇ بار، جۇ شاۋلياڭ كېلىشىمگە قارشى، رەئىس

ۋۇ جوڭشىنىمۇ ئاتلىق 5-كورپوسقا تايىنىپ بىزنى يوقىتىش كويىدىكەن. جاڭ جىجۇڭ ئۇرۇشپەرەسلەرنى بېسىپ

تۇرمىغان بولسا، ئۇلارنىڭ ۋەقە تۇغدۇرۇشى تۇرغانلا گەپ ئىدى.

- چېكىنىش ئاقسۇ پارتىزانلىرىغا نۇرغۇن زىيان كەلتۈردى. ل. مۇتەللىپنىڭ ۋاپاتىغا بەك ئېچىنىمەن!

- جىق قۇربان بەردۇق. شۇنىڭغا تۇشلۇق بۇ سۆھبەت كېلىشىملەردە پايدا ئالالماق بولاتتى!

- مۇستەقىل بولالمىساق پايدىسى نېمە بۇ سۆھبەتنىڭ؟

- مەن ئىستېپا بەرمەكچى. كۆپچىلىك بىزنى ئەيىبلىشى مۇمكىن. ھېچبولمىغاندا «شەرقى تۈركىستان ئىسلام

جۇمھۇرىيىتىنىڭ ۋەكىلى» دېگەن نامنىمۇ ساقلاپ قالالمايدىغان ئوخشايمىز، - دېدى رەخمىجان سابىرھاجى.

- بىزدە رېھە ئىلاج، سوۋېت كونسولى ھەممىگە ئارلاشتى. مۇشۇ سىزىقتىن چىقمايسەن دەپ سىزىق سىزىپ

بەردى!...

ماشىنا ئۈرۈمچى شەھىرىدىن چىقتى، يامغۇر يېغىشقا باشلىدى، يوللار پاتقاق، ھاۋا سوغۇق، ئەتراپ

تۇمانلىق... خۇددى بۇ خەلق ۋەكىللىرىنىڭ كەلگۈسى يولىدەك.

- ناۋادا گومىنداڭ كومپارتىيىگە قارشى ئۇرۇش باشلاپ قالسا، بۇ يەردىكى گومىنداڭمۇ ھۇجۇم قىلارمۇڭلار

ھەدەپ ئىچكىرىدىن، جەنۇبىي شىنجاڭدىن بۇ ياققا ئەسكەر يۆتكىمەكتە!

- ئوسمانمۇ ئىشەنچلىك ئەمەس، - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى بىردىنلا ئالتاينى يادىغا ئېلىپ، - مەن ئۇنىڭ

گومىنداڭغا ئۆتۈپ كېتىشىدىن ئەنسىرەيمەن. ئۇ سوۋېت ئىتتىپاقىغا تولىمۇ ئۆچ، بىزنى «قىزىل پاچاقلار» دېگۈدەك.

ئۈرۈمچىدىكى جانىمقان، خادىۋاڭ دېگەن گومىنداڭ ئەمەلدارلىرى ھەدەپ ھەرىكەت قىلىۋاتقۇدەك، مىللەتلەر

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئارىسىغا بۆلگۈنچىلىك سېلىش، ئۆز يېغىدا ئۆز گۆشىنى قورۇش ئەكسىيەتچىلەرنىڭ ئۇسۇلى. بىز قاتتىق ھوشيار بولمىساق بولمايدۇ!

- سوۋېت ئۇنىۋېرسال قوراللىرىنى ئېلىپ چىقىپ كەتسە، بۇ خەۋەرنى گومىنداڭ ئاڭلاپ قالسا، تەۋەككۈل قىلىپ ھۇجۇم قىلىشى مۇمكىن!

- ئەمما بىز جىڭ، شىخو، چۆچەكلەردە گومىنداڭدىن نۇرغۇن قورال ئولجا ئالدۇق، يىگىرمە مىڭ تال مىلتىق، نەچچە يۈز ئېغىر-يېنىك پىلىموت، يۈزدىن كۆپ چوڭ-كىچىك مىنامىيوت، ئەللىكتەك چوڭ-كىچىك زەمبىرەك، تۆت برونېۋىك، ئۈچ تانكا، توققۇز ئايروپىلان، مىڭلاپ ساندۇقلاردا ئوق-دورا، گراناتلار غەنىيەت ئېلىندى. بۇ ئاز قورال ئەمەس-دە! يامىنىغا كەلسە سوۋېت ئىتتىپاقىدىن قورال سېتىۋالىمىز. بايلىرىمىز پۇل ياردەم قىلىدۇ، ھايت دېسەكلا، خەلقىمىز قولغا قورال ئېلىپ ئەسكەر بولۇشقا تەييار!

ئۇلار ئۇزاتقۇچىلار بىلەن سۇغۇقلا خوشلاشتى، ماناس دەرياسىنىڭ غەربىي قىرغىقىغا قوراللىق قىسىملار توپلانغان، ئۇلار ۋەكىللىرىنى داغدۇغا بىلەن قارشى ئالدى.

گېنېرال پالىنوف، ئىسھاقبېك، زۇنۇن تېيىپلار ۋەكىللەر قۇچاقلىشىپ كۆرۈشتى. ئۇلار ئۇ كېچىمۇ تۈزۈك ئۇخلىماي ۋەزىيەت، كەلگۈسى، شىنجاڭنىڭ تەقدىرى ئۈستىدە ئۇزاق پاراڭلاشتى. - گەپلىرى چىرايلىق، لېكىن بىزنى ئورنىغا ئىتتىرىشنىڭ ئامالىنى قىلىشماقتا، - دېدى ئۇبۇلخەيرى

تۆرە، - ئۇنداق قازانغا مۇنداق چۆمۈچ، بىزمۇ پۈتۈن شىنجاڭ دائىرىسىدە خەلقنى قوزغاپ، گومىنداڭغا قارشى ئۇرۇش تەييارلىقىدا تۇرۇشىمىز كېرەك!

- تاشقورغان پارتىزانلىرىغا بىر قىسىم ئەسكەرلىرىمىزنى ئەۋەتىپ جەنۇبىي شىنجاڭنى مىدىرلىيالماس قىلىشىمىز كېرەك. قاراشەھەر، كۈنەس پارتىزانلىرىنى كۈچەيتىپ، جەنۇبىي شىنجاڭ تاشيولىنى كونترول قىلىش زۆرۈر، ئىنتايىن زۆرۈر!

- تۇرپان، قۇمۇللاردىمۇ پارتىزانلار مىدىرلىماقتا. ئىمكان بولسا ئۇلاردىن كېلىدىغان ياردەم يولىنى ئۇزۇۋېتىش كېرەك!

- ئاخىرات! - دېدى ئىسھاقبېك قولىدىكى قوۋرۇغا گۆشىنى يەۋىتىپ، - ۋەزىيەت ئۆزگەردى. قورال دەم ئېلىپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مېڭە بىلەن جەڭگە ئاتلىنىدىغان چاغ كەلدى. بىزنىڭ ئۈمىدىمىز سەندە، گېزىتتىن سۆزلىرىڭنى ھەممىمىز ئوقۇدۇق، ساڭا ئاپىرىن دېدۇق، جاڭ جىجۇڭ دېگەن گېنېرال جياڭ جىيېشنىڭ دوستى. ئۇ خۇاڭپۇ ھەربىي مەكتىپىدە ئوقۇغۇچىلار باش ئەمىنىڭ باشلىقى بولغان. ئۇ چاغدا جياڭ جىيېشى مۇدىر، جۇ ئېنلەي سىياسى باشقارما باشلىقى ئىدى. 1924 - يىلىدىن تارتىپ ئۇ جياڭ جىيېشنىڭ يېنىدا تۇرغان مۇھىم سۆھبەتلىرىگە گومىنداڭ ھۆكۈمىتىنىڭ ۋەكىلى، ئۆمەك باشلىقى بولۇپ قاتناشقان. ئۇ پىشقان سىياسەتچى، دىپلومات، ئۇنىڭ ئالداش، ئىشەندۈرۈش، قايىمۇقتۇرۇش ماھارىتى خېلى يۇقىرى، مەن سىلەردىن ئەنسىرىگەچكە، بىرىنچى دەرىجىلىك ئۇرۇش تەييارلىقى ھالىتىدە تۇردۇق. مانا سالامەت قايتىپ كەلدىڭلار، ئەمدىكى كۆرەش غۇلجىدا، يەنە ئۈرۈمچىدە بولىدۇ. ئۈمىدىمىز سەندە، ئاخمات، دەلىلقان ئىككىمىز مەسلىھەتلىشىپ قويدۇق، ھايت دېسەڭلار بىز تەييار. ئارمىيە سېنىڭ ئارقا تىرىكىڭ، ھەرگىز ئەنسىرىمە!

ئىسھاقبېك ئەخمەتجاننى ئۆز ياتىقىدا قوندۇرۇپ قالدى. ئۇلار تاڭ ئاتقۇچە شىنجاڭنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى، كەلگۈسى، نېمىلەر قىلىش، قانداق قىلىش كېرەك دېگەن مەسىللەردە سۆزلەشتى:

- سەن بىلەن بىز مەنسەپ، پايدا - زىيان بىلەن ھېسابلاشمىدۇق، ئويلايدىغىنىمىز خەلق، ھاكىمىيەت مۇشۇ ئىككى ئىش. خەلققە بەخت يارىتىش، خەلق بەختى ئۈچۈن خىزمەت قىلىدىغان ھۆكۈمەت قىلىدىغان قۇرۇش. ھۆكۈمەتنىڭ نامى، تەركىبى بىز ئۈچۈن مۇھىم ئەمەس. مۇھىمى سىياسىتى، سىيىلىنىڭ ئىجرا قىلىنىشى. خەلققە بەخت يارىتىش دېگەن سۆزنى قايسىبىر ھۆكۈمران دېمىگەن؟ لېكىن ھېچقايسى يارىتالمىدى ھەم ياراتمىدى، خەلق بەختى ئۇلار ئۈچۈن قوبۇل قىلغىلى بولمايدىغان ئازاب! گومىنداڭمۇ ھەدېسلا «سەنمىنجۈنى» دەيدۇ. لېكىن خەلق ئۇلاردىن بىزار، يۈز ئادەمنىڭ توقسان توققۇزى ئۇنى يوقالسۇن دەيدۇ، ھەقىقىي خەلق ھىمايە قىلىدىغان ھاكىمىيەت قۇرماق قىيىن، شۇ قىيىن ئىشقا ئۆزىمىزنى ئاتىدۇق، بۇ بىزنىڭ تاللىۋالغانلىرىمىز. بۇ يولدىن ئەمدى يانالىمايمىز!

- سەن بىلەن مەن، ئابدۇكەرەم، دەلىلقانلار ۋە بىرنەچچە ئادەملىرىمىز نۇرغۇن سىناقلاردىن ئۆتتۇق، بىز ئۆزىمىزنى كەسپىي ئىنقىلابچى دېسەك بولىدۇ، بىز خۇددى دېھقان ئاشلىقتىن مول ھۇسۇل ئېلىپ راھەتلەنگەندەك ئۆزىمىز ئىنقىلاب مېۋىلىرىدىن ھۇزۇرلىنىمىز، تارىختا سانسىز ئىنقىلابچىلار ئۆتتى. لېكىن ئۇلارنىڭ تاللىۋالغان يولى توغرا بولمىدى، ئاخىر مەغلۇپ بولدى، شۇ سانسىزلىغان مەغلۇبىيەتچىلەر بىزگە ھازىرقى ماركىسىزم - لېنىنىي يولنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پەيدا قىلىپ بەردى. بۇ يول توغرىمۇ، خاتامۇ؟ بۇنىڭغا تارىخ - كەلگۈسى جاۋاپ بېرىدۇ، لېكىن بىزمۇ بۇ يولغا ئېتىقاد قىلىمىز، شۇ يول ئۈچۈن ياشايمىز، ئۆلسەكمۇ ئۆكۈنمەيمىز. دۇنيادا ئۆز ئەقىدىسى يولىدا سادىق بولۇپ، كۈرەش قىلىپ ياشاشتىنمۇ مەنلىك ئىش يوق! بىزنى نېمىلەر كۈتۈۋاتىدۇ، قانچە ۋاقىت ياشايمىز، بۇنى بىلمەيمىز، لېكىن شۇنىسى ئېنىق: قاچان ئۆلسەكمۇ ئۆكۈنمەيمىز، شۇڭا مەن ھېچنەمىدىن قورقمايمەن!

ئىنسان ئۈچۈن بىر ئىشقا ئىرادە باغلاش غەلىبىنىڭ بېشى. كۈچ، پىلان ۋە تەدبىر ئىرادىدىن تۇغۇلىدۇ.

ئەخمەتجان ئۈرۈمچىدىكى تۈرمىدە قاتتىق قىيناش ئازابلىرىغا چىداپ تۇرۇپ «خەپ، سېنىڭ ئەدىپىڭنى بەرمىسەم جاللات شېك شىسەي!» دېمىگەن بولسا، غۇلجىدا مەدىكارچىلىق قىلىپ كۆمۈر ساتقۇچى، ئىنقىلاپ باشلانغاندا بولسا ھۆكۈمەت ئاشخانىسىدا ئەيسا ئۇستامنىڭ شاگىرتى بولۇپ ئاشپەزلىك قىلغانلىرىدىمۇ «خەلق ئۈچۈن ئىشلەيدىغان ھاكىمىيەت بەرپا قىلغۇچىلاردىن بولمىسام يىگىت ئەمەسمەن» دەپ قەسەم ئىچمىگەن بولسا، ئۇنى باشقىلار چۈشەنمىگەن، بۈگۈنكىدەك خەلق ئالقىشلايدىغان سىياسەتچى سالاھىيىتى بىلەن سەھنىدە پەيدا بولالمىغان بولاتتى. ئىرادە، ئىشەنچ ئىنسان بالىسىغا خاس كۆرۈنمەيدىغان قانات، سەن شۇ قاناتقا ئىگە بولالساڭلا ساڭا مۈشكۈلچىلىك، ۋەھىمە ۋە جەبىر - زۇلۇم يېقىنلاشالمايدۇ، سەن ھاياتىڭنىڭ ھەقىقىي قەدىر - قىممىتىنى ئەنە شۇ چاغدىلا چۈشەنلەيسەن!...

ئىسپاھاننىڭ سۆزلىرى ئەخمەتجاننى ھاياجانغا سالدى، ئۇ ئۆزىنىڭ خەلق ۋەكىلى بولۇپ قالغىنىنى چۈشەندى. ئاۋۋال ئۇ ئۆزىنى بىر ئاددىي خىزمەتچى ھېسابلاپ يۈرگەنىدى. مانا ئەمدى ئۇ خەلقنىڭ، دۈشمىنىڭ قارشى قولىغا قورال ئالغان خەلقنىڭ، ئۆز ھاياتىنى ئۆزگەرتىش كويىدىكى يۈز مىڭلىغان ھېسپاتلىق تىرىك جاننىڭ ۋەكىلى. ئۇ خەلق ئارزۇسىغا، خەلق مەنپەئىتى، بەخت - سائادىتىگە ۋەكىللىك قىلىشى كېرەك. ئۇنىڭ ھەربىر سۆزى ئەنە شۇ ۋەكىللىك ئورنىنى چۈشەندۈرىشى، ھەربىر ھەر ۋىكىتى ئۆزىگە ئۈمىد باغلىغان خەلقنىڭ ئۇلۇغ دولقۇنلىرىنى ئىپادىلىشى كېرەك. ئۇ ئەمدى ئاددىي پۇقرا، لېكىن ئۆزىگە تېگىل ئادەم ئەمەس، ئۇ خەلققە تېگىل، بولۇپمۇ جاپا - مۇشەققەت، زۇلۇم - خورلۇقتىن مەڭگۈ قۇت ۋىلۇشقا بەل باغلىغان خەلققە تېگىل. ئۇنىڭ ئۆز پايدا - زىيانلىرى، ئۆزىنىڭ ئورنى، كەلگۈسى ۋە ھەتتا ھاياتى بىلەن ھېسابلىشىش ھوقۇقى يوق ئۇنىڭ ئالمۇتا، تاشكەنت، موسكۋالاردا ئوقۇشلىرى، ئوقۇش ئۈچۈن ھايات جەربىلىرى قاينىمىغا باش چۆكۈرۈشلىرى مانا شۇ ھازىرقى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كۈنى ئۈچۈن ئىدى، ئۇ مۇراد - مەقسىتىگە يەتتى، ئەمدى خەلقنى مۇراد - مەقسىتىگە يەتكۈزەلسە، ئۇدۇنيادىكى ئەڭ بەختلىك ئادەملەر قاتارىدىن ئورۇن ئالالايدۇ.

... ئۇنىڭ خىيال يېپى سايرام بويىدا ئۈزۈلۈپ قالدى. ئۆكتەبىر ھاۋاسى بۈگۈزەل ماكانغا سارغايغان دالا،

قار ئارىلاش يامغۇر ۋە ئاچچىق شامال تەقدىم قىلغان - سايرام كۆلى داۋالغۇپ قىرغاقلارغا ئۇرۇلۇپ ھەيۋەتلىك سادا، ئاپئاق كۆپۈكلۈك دولقۇنلار ياساپ بۇ خەلق ۋەكىللىرىنى كۈتۈۋالدى، ئۇلار ماشىنىدىن چۈشتى، ماشىنا يولى بۇزۇلغان، ئىككى ئالدى چاق پىرقىراۋاتقان كاتاڭ بارغانسېرى چوڭقۇرلىماقتا. ئالدىدىكى ماشىندا ھەربىيلەر، ئوتتۇرىدىكى ماشىندا ۋەكىللەر بار ئىدى، چاق ئاستىغا چاۋا - چاتقال، شېغىللار بېسىلدى، ماشىنا چىقالىمىدى. ئەخمەتجان رۇس شوپۇرىغا رۇسچە بىر نېمىلەرنى دېدى - دە، شوپۇرنىڭ ئورنىغا ئۆزى ئولتۇردى. ئۇ ماشىنىغا ماي بېرىپ كۈچلۈك سىلكىندۈردى - دە، ماشىنا قاڭقىپ كەينىگە مېڭىپ كاتاڭدىن چىقتى.

- مانا، رولنى سەن تۇتساڭ كاتلىگمۇ ياۋاشلايدۇ! - دېدى ئىسھاقبېك كۈلۈپ، - ئۈرۈمچىدىكى، غۇلجىدىكى

كاتاڭلاردىنمۇ ماشىنىنى چىقىرالايسەن ئاخمات!

- مەنمۇ شۇنداق ئويلاۋاتىمەن، - دېدى رەخمىجان سابىر ھاجىيو فۇمۇ كۈلۈپ، - بىز قىقاس - چۇقانغىلا

يارايىمىزكەن. قارا كۈچ دەۋرى ئۆتۈپ، ئەقىل - تېخنىكا دەۋرى يېتىپ كەلدى. ئەخمەتجان دەك شوپۇرلار رول تۇتىمىسا بىزنىڭ جۇمھۇرىيەت ماشىنىمىز كاتاڭدىن چىقالمايدىغان ئوخشايدۇ.

ماشىنلار كەچ - خۇپتەن بىلەن غۇلجا شەھىرىگە كىرىپ كەلدى. ئەخمەتجان قاسىمى ئۆزى ھەيدىگەن

ماشىنىنى ساي بويى كۈچسىدىكى كونا دەرۋازا ئالدىدا توختاتتى. ئۇ ماشىنىدىن چۈشۈپلا :

- ماھىنۇر! - دەپ ۋارقىرىدى. كۈنگەيگە قارىغان پېشايۇڭلۇك چىرىغى ياندى. زىلۋا، ئەمدىلا ئون سەككىزگە

قەدەم قويغان چىرايلىق قىز پېشايۇان پەلەمپەيلىرىدىن ئالدىراپ چۈشتى - دە زەنجىرلىرىنى شاراقلىتىپ، دەرۋازا

قانائىتىنى يوغان ئاچتى ۋە ھاياجان بىلەن :

- ئۆھ، خۇداغا شۈكرى، سالامەت قايتىپ كەپسىز! - دېدى.

ئۇ كېچە - كۈندۈز يولغا قارىغان قىممەتلىك ئادىمى بىلەن بۇنداق يەرگە قاراپ، ئوڭ پۇتى بىلەن سول

پۇتىنىڭ دۈمبىسىنى سىيىپ، ئون - تىنسىز كۈرۈشمەسلىكى لازىم ئىدى - ئۇ بۇ يىگىتكە ئۆزىنى ئېتىشى، ھەرگە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بېشىنى قويۇپ يۈرەك سوقۇشنى تىگشاپ بېقىشى، يالغان دومىسىپېئەسكى! « دەپ قويىشى كېرەك ئىدى. لېكىن ئۇ قىز ئۇنداق قىلمىدى، گىمنازىيىدە ئوقۇپ تەربىيە كۆرگەن ئاق سېرىق، چىرايلىق قىز خۇددى يېڭى تويى بولغاندەك نۇمۇسچان ئىدى.

- سالامەت تۇردىڭىزمۇ، ماينۇر قاسىموۋا؟ - ئەخمەتچان مېھرىبانلىق بىلەن ئايالىنىڭ ئوڭ مۇھىسىگە ئاستا

پەپىلەپ قويۇپ، - رىزۋانگۈل ئۇخلاپ قالىدىمۇ؟

- ياق تېخى ئۇخلىمىدى؟ دادام كېلىدۇ دەپ!...

رىزۋانگۈل ئەخمەتچان قاسىمنىڭ بېقىۋالغان قىزى. كىچىككىنە قىز ئۇنىڭ يولىغا ئىنتىزار بوپتۇ. ئۇ قىز بىلەن

ئەمدىلا كۆرۈشۈپ، قىزنىڭ پىشانىسىگە سۆيۈپ تۇراتتى، دەرۋازا قېقىلدى، جۇمھۇرىيەت رەئىسى ئۇنى قىچقارتىپ

ئادەم ئەۋەتكەنىدى. ئۇ بىر چىنە سۇيقاشنى ئالدىراپ ئىچتى - دە:

- دەرۋازىنى سىرتتىن قۇلۇپلاپ قويغىن، ئۇخلاۋېرىڭلار، - دېدى ۋە سىرتقا ماڭدى.

ھۆكۈمەت ئەزالىرىمۇ ئۇنىڭ يولىغا خۇددى رىزۋانگۈلدەك ئىنتىزار بولدى.

55

- شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتىنى ئېتىراپ قىلىمىسا بۇ خىل كېلىشىم بىزگە يات! - دېدى ئېلىخان

نۆرەم خاپا بولۇپ، - مەيلى دۇنيادا قانداق كېلىشىملەر بولسا بولۇۋەرسۇن، بىز ھەرگىزمۇ گومىنداڭ ھۆكۈمىتى

بىلەن ئاكا-ئۇكا بولۇپ، بىر ئۈستەلدە ئولتۇرۇپ كېلىشىم قىلالمايمىز! ئۇنىڭ بىر سەۋەبى، ئۇ بىزنى ھۆكۈمەت

دەپ ئېتىراپ قىلمىدى!

- خوش، لەۋەي، - دېدى ھېكمەت گوجام ۋىجىڭ ئاقساقال بوۋايغا تىكىلىپ قاراپ قويۇپ، - ئاكىمىز

كېلىشىم قىلغىن دەۋاتسا، بىز بويۇن تولغاچ نېمىمۇ قىلالايتتۇق، تەقسىر؟

- ئەخمەتچان ئەپەندىم ئورۇنلۇق گەپ قىلدى. كېلىشىم باشلىنىپ بولدى، ئەمدى يېنىۋېلىشقا سەۋەب

تاپالمايمىز. ئۈچ ۋىلايەت ۋەكىللىرى دېگىنى بىزنى ئېتىراپ قىلغىنى. مۇھىمى، بىز خەلقىمىزگە پايدىلىق كىلىشىم

لايىھىسىنى ئوتتۇرىغا قويىشىمىز كېرەك. ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ قۇرۇلمىسىدىن تارتىپ، خەلقىمىز بەھرىمەن

بولدىغان بارلىق ئىشلارغا چېتىشلىق تەلەپلىرىمىزنى بەلگىلىمە سۈپىتىدە ئوتتۇرىغا قويۇشىمىز كېرەك. ناۋادا بىز

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئالىي ئاپتونومىيە ھوقۇقىغا ئېرىشەلسەك بۇمۇ بىر چوڭ ئىش. تارىختا كۆرۈلمىگەن چوڭ ئىش بولىدۇ. - ياق، ئابدۇكېرىم سىز يىراققا قاراڭ - دە، - دېدى ئېلخان تۆرە بېشىنى تۇتقان ھالدا كۆزىنى يۇمۇپ بىر ئاز خىيال سۈرۈلگەندىن كېيىن ئادىتى بويىچە ھەممە تەرەپكە تەكشى قارىۋېتىپ، - قۇراللىق غازات قىلماق قىيىن، بىرەر يۈز يىل، ئەللىك يىلدا بىر قېتىم نېسىپ بولىدىغان گەپ. شۇنچە قۇربان بەردۇق، بىر شىخو سوقۇشىدىلا يەتتە - سەككىز يۈز يىگىت كۆز يۇمدى. شۇنچە قۇربانلار بەدىلىگە زالىم ھۈكۈمەت رى يېرىمىزدىن ھەيدەپ چىقىرىۋالماق شېھىرلىرىمىزغا نېمە دەيمىز، خەلقىمىزگە نېمە دەيمىز؟ كازاپ ھۈكۈمەت يېرىمىزگە پۇتىنى تىقىۋالسا بىزگە كۈن بەرمەيدۇ. ئەللىك - ئاتىش يىلدىن كېيىن چۈمۈلىدەك كۆپىيىدۇ. چۈمۈلىمۇ مۇنار يىقىتىدۇ. جاڭ جىجۇڭ دېگەننىڭ چىرايلىق گەپلىرىگە ئالدىنىپ قالساق، ئەۋلاتلارنىڭ قارغىشىغا قالمىز بالام!

- خوش، ئۇنداقتا ئۆزلىرى قانداق تەكلىپ بېرىلىدىكەن، ھۆرمەتلىك تۆرەم جاناپلىرى.

- بىزنى ھۆكۈمەت دەپ ئېتىراپ قىلسۇن، بۇ بىرىنچى شەرت. ئاندىن كېيىن قالغان يەتتە ۋىلايەتتىن گومىنداڭنىڭ چېكىنىش يولىنى كۆرسىتىپ بېرىمىز. يۈز مىڭ ئەسكىرى، ھۈكۈمەت - پۈكۈمەتلىرىنى زىيان - زەخمەتسىز چېچىرىدىن چىقىرىپ قويۇشقا ۋەدە بېرىمىز، بۇ ئىككىنچى شەرت. بۇنىڭغا كۆنمىسە ماناس دەرياسىدىن ئۆتۈپ ھۇجۇم باشلايمىز، ئۆزى چىقىمىغان دۈشمەن يىغىۋېلىپ تۈگەيدۇ، يە ئاق بايراق چىقىرىپ قولىنى كۆتۈرىدۇ، يە بولمىسا گوبى - چۆللەردە ئېچىرقاپ - قاغجىراپ تۈگەيدۇ. قايسى يولىنى تاللىسا ئۆزى بىلسۇن، بۇ ئۈچىنچى شەرت!

- دۈشمەننىڭ يۈز مىڭ ئەسكىرىنى يوق ىتىپ بولغۇچە، تەقسىر، بىزنىڭ خەلقىمىزنىڭمۇ يېرىمى تۈگەپ

بولارمىكەن.

- پەيغەمبەر رەسۇلىللامۇ مەككە كۈپپارلىرىنى يىغىش ئۈچۈن شەھەرنى تاشلاپ مەدىنىگە چېكىنگەن. بىھۇدە قان تۆكۈش گۇناھ تەقسىر. دۈشمەن كۈچىيىۋالاي دەپ بىتىم قىلىشقا رازى بوپتۇ. بىزمۇ كۈچىيىۋالايلى - دە، ھەممە ۋىلايەتلەردە بىزنىڭكىلەر ۋالىي، ھاكىم بولۇۋالسا، ھەممە ۋىلايەتتە بىزنىڭ قۇراللىق ئەسكەرلىرىمىز بولسا يۈرىكىمىز توم، گېپىمىز چوڭ بولۇپ. گومىنداڭ زورايمىچە بىز زورىيىپ كەتمەيمىزمۇ! شىنجاڭدا تائىپلەر ئىككى يۈز مىڭغا يەتمەيدىكەن، بىز ئۈچ تۆت مىليون ئىكەنمىز. ئوتتۇز - قىرىق ئادىمىمىزگە ئاران بىرى توغرا كېلىدىكەن.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تەقسىر، ئېقىن سۇ بولۇپ تاشنى يەگىنىمىز تۈزۈك!

- سىلى مۇتائالى خەلىپىتىم، - دېدى ئېلىخان تۆرەم خاپا بولۇپ- بىزنىڭ يېرىمىز شورسىز باغ، ھەممە يېقى

ئوچۇق. جياڭ كەيشى بىلەن ستالىن دوست بولغانىكەن، ئالىي مۇختارىيەت دېگىنىڭىز قەغەزدىن يېپىلغان چىدىر بولۇپ قالىدۇ. مەن جاڭ جىجون دېگەننىڭ تىنچلىق بىرلىك دېگىنىدىنلا پەيلىنىڭ يامانلىقىنى بىلىدىم.

- پۈتۈن دۇنيادا ھازىر قۇراللىق توقۇنۇش تۈگىدى، - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى، - دۇنياۋى يۈزلىنىش

تىنچلىق، خەلقچىللىك، گۈللىنىش. خەلق ئۇششەندىن بىزار بولدى. قۇراللىق توقۇنۇشقا دۇنيا ئەللىرىمۇ، دۇنيا خەلقىمۇ قارشى. بىز بىر ئاجىز مىللەت، خەلقىمىز خەلقچىللىك، باراۋەرلىك، ھۆرلۈك - باياشاتچىلىققا تولۇمۇ تەشنا. بۇنىڭ ئۈچۈن تىنچلىق كېرەك. بىز دۇنيا ئەللىرىنىڭ دۇنيا خەلقىنىڭ قولىشىغا، ھېسداشلىققا مۇھتاج. بىز ئازراق پايدىنى دەپ دۇنيا جامائەتچىلىكىنىڭ ئەيىبلىشىگە ئۇچراپ قالمايلى. ئۇنىڭ ئۈستىگە گومىنداڭ بۇ زېمىننى ھەرگىز بىزگە تاشلاپ بەرمەيدۇ. ۋاقىتتىنچە بىز يېڭىپ دۈشمەننى قوغلاپ چىقارغان بىلەنمۇ، دۈشمەن نەچچە ئون ھەسسە، يۈز ھەسسە كۈچ توپلاپ بىزگە ھۇجۇم قىلىدۇ. بىزنىڭ زېمىنىمىز قان دېڭىزغا ئايلىنىپ قالمىسۇن، خەلقىمىز بۇ خىل بالايىئاپەتكە چىدىيالىمايدۇ!

- تىنچلىق دۇنياۋى ئېقىم، - دېدى قاسىمجان قەمەيى، - ئەخمەتجان قاسىمىنىڭ سۆزلىرى تولۇمۇ ئورۇنلۇق،

ھەممە ئارزۇ بىر كۈندىلا ئەمەلگە ئاشمايدۇ - دە!

- ئالىي ئاپتونومىيە بېرىشنى جياڭ جىپشى ئۆزى ئېيتىپتۇ. جاڭ بۇجاڭنىڭ سۆزلىرى تولۇمۇ ياخشى. گەپ

ئەمەلگە ئېشىشتا، - دېدى رەخمانجان سابىر ھاجىيوف، - شۇنىڭغا ئېرىشىۋالساقمۇ چوڭ گەپ!

- ئېلىخان تۆرەم جانابلىرىنىڭ گەپلىرىمۇ ئورۇنلۇق، - دېدى ئەنۋەر مۇسابايوف، - يىراقنى كۆزلىمەي

بولمايدۇ. ئەلاخان سۇلتاننى ئورۇسلا تۇتۇپ كەتكەندىن كېيىن، ئورۇسلار بۇ يەرنى ئون يىل سوراپ مانجۇلارغا

قايتۇرۇپ بەردى. مانجۇلار قايتا كىرگەندە ئەپۇ ئومۇمىي ئېلان قىلدى. لېكىن تاكى ھازىرغىچە ھۆكۈمەت

ھېچكىمنى ئەپۇ قىلمىدى. گومىنداڭنىڭ مەقسىتى بۇ زېمىننى تۇتۇپ تۇرۇش، ئەمما ئاخىرقى مەقسىتى بىزنى

يوقىتىش، ئۇ يوقاتقۇچە بىز ئۇنى يوقاتساق قالتىس بولاردى.

- ئۇنىڭ مەقسىتى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىنى ئازاد رايۇنلارنىمۇ يوقىتىش، ئۇ ئىچكى ئۇرۇش قوزغاپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇرۇشنى بىزگە تاڭىدىكەن، ئۇرۇشخۇمارنى تەلتۆكۈس يوقىتىشىمىز كېرەك. ئەمما ئۇرۇشنى بىز باشلىساق بولمايدۇ : تىنچلىق، دېموكراتىيە، بىرلىك، تەرەققىيات بىزنىڭ چوڭ سىياسىيىتىمىز بولۇشى كېرەك!

ئابدۇكېرىم ئابباسوف سۆزلەپ بولۇپ ئىسھاقبېككە قارىدى. ئىسھاقبېك:

- مېنىڭ تەكلىپىم دېموكراتىيە - خەلقچىللىق سىياسىتىنى ئۆزىمىز ئىجرا قىلالى. ئاۋازغا سالايلى، قايتا

كېلىشىم قىلىشقا قوشۇلىدىغانلار كۆپمۇ ياكى رەت قىلىپ ھۇجۇم قىلىش كېرەك دەيدىغانلار كۆپمۇ، ئازچىلىق كۆپچىلىككە بويسۇنىدۇ. مانا بۇ خەلقچىللىق بولىدۇ! - دېۋىدى، ھۆكۈمەتنىڭ ئون تۆت نەپەر ئەزاسىنىڭ تولىسى ئۇنى قوللىدى. ھۆكۈمەت ئەزالىرىنىڭ يىغىنى يېرىم كېچىگىچە داۋاملاشتى، تالاش - تارتىش، ھەتتا ۋارقىراشلارمۇ بولدى. ئاخىرىدا تەكلىپ لايىھىسى تۈزۈلدىغان بولدى. كۆپچىلىك ئوتتۇرىغا قويغان مەسىلىلەرنى يىغىنچاقلاپ يازمىچە ماتېرىيال تەييارلاش ئەخمەتجان قاسىمغا تاپشۇرۇلدى.

يىغىن تۈگىگەندىن كېيىن ئېلىخان تۆرەم نۇرىغا:

- ھەممىنى يېزىۋالدىڭمۇ، بالام. كىم ھەق، كىم ساتقۇن ئىكەنلىكىنى يىگىرمە - ئوتتۇز يىلدىن كېيىن

بىلسەن، ئۇ چاغدا مەن يوق، سەن كۆرەلەيسەن. بۇ قېتىم خائىنلار يەڭدى. دائىم شۇنداق يېڭىپ كېلىۋاتىدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن خەلق زۇلۇمدىن قۇتۇلالمايۋاتىدۇ، - دېدى.

نۇرى ھەممىنى خاتىرىلىۋالدى. ئۇ كۆڭلىدە ئەخمەتجان قاسىمغا مايىل بولدى. ئۇنىڭ ھەممە ئىشتا خەلق

پايدىسىنى ئالدىنقى ئورۇنغا قويۇپ، چوڭقۇر مۇلاھىزە قىلىشى ئۇنىڭغا ياقاتتى.

ئەخمەتجان قاسىمى يېرىم ئىچىدە ئۆيگە كەلدى. ئۇ ئۇخلاۋاتقان ماھىنۇرنىڭ پىشانىسىگە سۆيۈپ قويدى.

ئايالى ھامىلدار ئىدى. ئۇ پۇتنىڭ ئۇچىدا دەمىسەپ تاختايلىق ئۆيىگە كىردى - دە، ئىشكاپىدىن قىلىن بىر روسچە

كىتابىنى ئېلىپ ۋارقىلىدى، ئاخىرى بەلگە ئۇرۇلغان بەتتىكى جۈملىلەرنى ئاق قەغەزگە كۆچۈرۈپ يېزىشقا باشلىدى.

ئەتىگەنلىكى ماھىنۇر ئورنىدىن تۇرغاندا يېنىدا ئەخمەتجان يوق ئىدى. ئۇنىڭ كاستۇم - بۇرۇلكىسى

تۇراتتى. ئۇ ھەربىيچە كىيىنىپ، پولكوۋنىڭ ئۇنۋانى بىلەن نەگىدۇر كەتكەن. ئۆيىگە ئوت يېقىلغان، ھويىلار پاكىز

سۈپۈرۈلگەن، ماھىنۇرنىڭ ياستۇقىدا بىر پارچە قەغەز تۇراتتى. ماھىنۇر: «دەرۋازىنى ئىچىدىن ئەتمەڭ، مەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كېلىمەن - كەچرەك...» دېگەن جۈملىلەرنى ئوقىدى.

غۇلجا شەھىرى يەنە بىر كەچ كۈزنى كۆردى. ئۆكتەبىرنىڭ ئەڭ ئاخىرقى كۈنلىرى يامغۇر بىلەن ئاخىرلاشتى.

نويابىر شادلىقى ھەممە ئادەمنىڭ ئىسىدە. بىر يىلنىڭ ئالدىدا بۇيەردە خەلق غالىپ سۈپىتىدە ھۇررا توۋلىغان.

12 - نويابىر كۈنى غۇلجا شەھىرىدە گومىنداڭنىڭ ھەربىي قۇماندانلىق شىتابى بولغان مۇشۇ باغدا ۋاقىتلىق

ھۆكۈمەت قۇرۇلۇپ، ئېلىخان تۆرەم بۇ ھۆكۈمەتنىڭ رەئىسى بولغان. بۇ چاغدا ئەخمەتجان قاسىمى سۇ توشۇپ،

ئاشپەزلىك قىلىپ، تەرجىمانلىق قىلىپ يۈگۈرۈپ يۈرگەن ئەمەسمىدى؟ ئۇنى خەمد سەئىدى بىلەن ھەبىپ بۇنىچ

تونۇشتۇرمىغان بولسا، ئۇ بۈگۈن ئېلىخان تۆرەمنىڭ گەپلىرىگە ئەگەشمەيدىغان بۇنداق سىياسەتچى بولۇپ

تونۇلالايتتىمۇ؟ ئېلىخان تۆرەم ئۇنى ئەتۋارلىمىغان بولسا، پولىكوۋنىڭ، ھۆكۈمەت ئەلچىسى بولالايتتىمۇ؟ سىلىق،

كەمتەر تۆرەمنىڭ گەپلىرىگە دائىم «شۇنداق» دەپ تۇرىدىغان يىگىت ئۈرۈمچىگە ئەلچى - ۋەكىل بولۇپ كېلىپلا

تەتۈر گەپ قىلىدىغان، تۆرەمنىڭ گەپلىرىگە قارشى بولۇۋالغىنى نېمىسى؟ ئابدۇكېرىم بىلەن ئىسھاقبېك، دەلىلقان،

قاسىمجان دېگەنلەرغۇ تۆرەمگە خېلىدىن بېرى قىر كۆرسىتىپ كېلىۋاتاتتى، ئەمما ئەخمەتجان ئۇنداق ئەمەس

ئىدى، شۇنىڭ ئۈچۈن ئېلىخان تۆرەم ئۇنى ۋەكىللىككە ئۆزى كۆرسەتكەنىدى - دە! ئۇنىڭ «شەرقىي تۈركىستان

ئىسلام جۇمھۇرىيىتىنىڭ ۋەكىلى» دېگەن نامىدىن ئاسانلا ۋاز كەچكىنى، تۆرەمگە ياقمايدىغان سۆزلەرنى كۆتۈرۈپ

كەلگىنى نېمىسى؟ «بىتىم»مىش تېخى! پۈتۈنسۈرۈك بىر ھۆكۈمەتنى «ئۇكا» ئورنىدا كۆردىكەنۇ، باراۋەرلىك

توغرىسىدا ۋالاقشىدىكەن، ئاكا بىلەن ئۇكا باراۋەر بولغان نەدە بار؟ باراۋەر بولسا ئاكا - ئۇكا بولاتتىمۇ؟ ئوسمان

باتۇر چېغىدا ئېلىخان تۆرەمنى كۆزگە ئىلماي «ئىككىمىز بىر ئاتقا مىنگۈدەكمىز. ئالدىغا كىم مىنىدۇ؟» دېگۈدەك.

شۇ ئوسمان چېغىدا «ئۇكا» بولۇشقا رازى ئەمەس، ئېلىخان تۆرەم رەئىس جۇمھۇر، مارشال بولسۇنۇ، ئۇنىڭ

«ئوكسى» بولسۇن. بۇ ئەخمەتجان نېمە سەۋەبتىن ئۆز پاناھىنىڭ تىز چۆكۈشكە مەيلى دېگەندۇر - ھە؟

- نۇرمۇھەممەت!

- لەۋەي، جانابى رەئىس جۇمھۇر.

- كەلگىن، گەپ سورايىمەن. ئەخمەتجاننىڭ ئورنىدا سەن بولغان بولساڭ «شەرقىي تۈركىستان ئىسلام

جۇمھۇرىيىتى» دېگەن ئۇلۇغ نامىنى «ئۈچ ۋىلايەت» دېگەن پۈچەك سۆزگە تېگىشكەن بولارمىدىك، بالام؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ھۆرمەتلىك تۆرەم جانابلىرى، زۆرۈرىيەت مۇھىم: بەزىدە زەر ياقىلىق شاھى تون سىرتىغا دىۋاننىڭ جەندىسىنى كىيىۋېلىشقا توغرا كىلىدۇ، زۆرۈرىيەت شۇنى تەلەپ قىلغاندا!!!...

- ھىم... ۋاقتى كەلگەندە جەندىنى سېلىۋەتكىلى بولىدۇ، دېمەكچىمۇ سەن، بالام؟

- شۇنداق رەئىس ئاتا!

- زۆرۈرىيەت دېدىڭما؟ ناۋادا بۇ زۆرۈرىيەت سېنى مەڭگۈ جەندە بىلەن ئۆتۈشكە قىستىسچۇ؟ جەندە

كىيگەنلىكنىڭ ئۈچۈن قۇل بولۇشقا زورلىسچۇ، بالام؟

- ئۇ چاغدا يېڭى زۆرۈرىيەت تۇغۇلىدۇ: جەندە ئىچىدىن خەنجەر چىقىدۇ، تۆرەم ئاتا!

- ھا - ھا - ھا... پاھ، سېنىڭ تىلىڭ، سېنىڭ ئەقلىڭ! ئابلا باي قىزى بىلەن قوشۇلۇپ بىكار مەستۇ

مەستانە بولمىغانىكەن - دە! ماڭ، بالام، ئەخمەتجانغا ئېيت، بۇ يەرگە كەلسۇن.

يېرىم سائەتكە قالماي، رەئىس جۇمھۇر ئىشخانىسىغا تولۇق ھەربىيچە كىيىنگەن، مۇرىسىگە پولكوۋنىڭ

ئۈنۋانلىق پاگون تاقالغان، كۆكرىكىگە بىرىنچى دەرىجىلىك ئىستىقلالىيەت ئوردېنى قانداغان، يېڭىدىن

چەكتۈرگەن بۇرۇتى ئۆزىگە ئالاھىدە ياراشقان يىگىت تاپسىدا پەيدا بولدى. ئۇ رەئىسگە چاس بېرىپ تىك تۇردى:

- سالام سىزگە، ھۆرمەتلىك رەئىس جۇمھۇر، مارشال جانابلىرى!

- ھە، ھە بولدى. ھەر نېمە بولسا مېنىڭ كىملىكىم يادىڭىزدا تۇرۇپتۇ، بالام ئەخمەتجان قاسىمى.

- خىزمىتىڭىزگە تەييارمەن، مارشال جانابلىرى!

- ئولتۇرۇڭ، ھۆكۈمەت ۋەكىلى، شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتىنىڭ ۋەكىلى ئەخمەتجان قاسىمى!

- خوپ، رەئىس جۇمھۇر جانابلىرى.

- خوپ، نېمە ئۈچۈن ھۆكۈمەت نامىنى ئۈچ ۋىلايەت دېگەن سۆزگە ئالماشتۇرۇشقا رازى بولغىنىڭلارنى

چۈشەندىم. بۇ بىر زۆرۈرىيەت، شۇنداقمۇ؟

- شۇنداق، تۆرەم جانابلىرى! بۇ نام دېگەن بىر شەكىل، گەپ بېتىمنىڭ مەزمۇنىدا. ئازراق يول قويۇپ،

كۆپرەك مەنپەئەت ئېلىش بىزنىڭ ئومۇمىي پىرىنسىپىمىز.

- مۇھىم نۇقتىلار قايسىلار، مەسلەن؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ھۆكۈمەت مەمۇرىي قۇرۇلمىسىدا، خەلققە قاراتقان سىياسەتتە، ئارمىيىمىزنى ساقلاپ قېلىش ۋە كۈچەيتىشتە

ئۈستۈنلۈككە ئېرىشىش!

- كونكرېت بىر نېمە تەييارلىدىڭلارمۇ؟

- بىز تۆت كىشى: مەن، ئابدۇكېرىم، باش كاتىپ ئابدۇرۇپ مەخسۇم، رەخمىجان ئاكىلار بىرلىشىپ ئون بىر

ماددىلىق بىر لايىھە تەييارلىدۇق. ئەتىكى ئومۇمىي ھەيئەتلەر يىغىنىدا ئوتتۇرىغا قويماقچىمىز.

- مەن ھېلىمەم تۇيۇقسىز، گىتلىردەك كېلىشىم قىلىپ، بىخۇدلاشتۇرۇپ ھۇجۇم قىلىش نىيىتىدە. ئۇلار بىلەن

قىلغان كېلىشىمدە بىزگە ھەرگىز ئۈستۈنلۈك يوق. ئۇلارنىڭ بىر پۇتى بۇ زېمىنغا دەسسەپ تۇرىدىكەن، شۇنىڭ ئۆزى

چوڭ ئاپەت. لېكىن مەنمۇ، سىزمۇ بىر كۈچنىڭ تىزگىنلىكىدە. ئۇ كۈچ كۆزگە كۆرۈنمىگىنى بىلەن بىزنى تارتىپ،

بوغۇپ تۇرۇۋاتىدۇ. مەن كۆپچىلىكنىڭ ئاۋازىغا قارشى تۇرمايمەن. بەشكە قارشى توققۇز ئاۋاز بىلەن كېلىشىمگە يەنە

بېرىش قارار قىلىندى. قارار كۈچكە ئىگە. ئەمما مەن بىر ئىشنى بىلمەكچى بالام: يېۋىسىيە سىلەرنى قىستىدىمۇ؟

- يېۋىسىيە بىزگە مەسلىھەت بەردى: ئۇ «جۇڭگو - سوۋېت ئىتتىپاقى دوستلۇق - ئىتتىپاقلىق

شەرتنامىسى» نىڭ: «سوۋېت ئىتتىپاقى جۇڭگونىڭ شىنجاڭ مەسلىسىدە جۇڭگونىڭ ئىچكى ئىشىغا ئارىلىشىش

نىيىتى يوق» دېگەن يېرىنى ئوقۇپ بەردى.

- نىيىتى يوق؟ پاھ، قاراڭ بۇ گەپنى، نىيىتى يوق ئادەم نېمىشقا بىزنى قوزغىدى، قوراللىنىدۇردى؟ نېمىشقا

بىزگە قوماندانلىق قىلدى؟ باش قومانداندىن تارتىپ كوماندېر ئىزۋوتقىچە ئۆز ئادەملىرىنى قويدى. غۇلجا،

چۆچەك، ئالتايدا غەلبە قىلدۇق، قايسىبىر جەڭدە ئۇلارنىڭ قوماندانلىقى يوقكەن؟

- سوۋېت ئىتتىپاقى ھۆكۈمىتى بۇ پاكىتنى رەت قىلغانىكەن، بىز شۇنداق دېيىشكە مەجبۇر بىز، ھۆرمەتلىك

رەئىس جۇمھۇر، بۇ خىل ئىشلار تولىمۇ كۆپ. ھازىر پاكىت بىلەن يېزىلغان تارىخىي ۋاراقلايدىغان چاغ ئەمەس.

خەلقىمىز زۇلۇمدىن، زۇلمەتتىن، خورلۇق، ئېزىلىشتىن قۇتۇلماق كېرەك. بىزگە زۆرۈرى مانا شۇ! بۇ مېنىڭ كۆز

قارىشىم.

- قۇربان بەرمەي قۇتۇلماق يوق بالام. كەلگۈسى ئەۋلادلار ئەركىن ياشىسۇن دېسەك، خەلقىمىزنىڭ يېرىمى

قۇربان بولسىمۇ مەيلى، بۇ زوراۋانلارنى ياپۇننى جۇڭگودىن قوغلىغاندەك، گېرمانىيىنى سوۋېتتىن قوغلىغاندەك قوغلاپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

چىقىرىش لازىم ئىدى بالام، تۆمۈرنى قىزىقىدا سوق دېگەن گەپ مۇشۇنداق يەردە ئىشلىتىدۇ!

- ۋەزىيەت مۇرەككەپ، باشقىلار تىنچلىق دەپ توۋلاتسا بىز تەتۈر مۇقام توۋلىيالايمىزمۇ؟ تىنچلىق،

خەلقچىللىق، ھۆرلۈك دۇنياۋى ئېقىم تەتۈر ئېقىم دۈشمەنلىك بولۇپ قالىدۇ. ئابباسوف توغرا ئېيتتى: بىزگە ئۇرۇشنى زورلاپ تاڭسا ئۇ چاغدا ئاخىرىغىچە ئېلىشماي بولمايدۇ.

ئۇلار - ئىككى خىل تەشەببۇسنىڭ ۋەكىللىرى يېرىم كېچىگىچە سۆزلەشتى. لېكىن ئۇلاردا يەنىلا بىرلىككە

كەلگەن پىكىر بولمىدى. ئەخمەتجان خوشلاشقاندا ئېلىخان تۆرەم:

- بىز كۆرمىگەننى سىلەر كۆرىسىلەر بالام. كەلگۈسىدە يەنە سۆزلىشىش نېسىپ بولار! - دېدى ۋە، - ئۇستا

سىياسەتچى بولماق تەس، ئۆز ئوقىڭىزنى باشقا بىرىنىڭ قولىدىن چىقىرىۋالسىڭىز مەن سىزنى پىشقان سىياسەتچى دەپ ماختار ئىدىم بالام! - دېگەن سۆزنى قوشۇپ قويدى.

نۇرى ئەخمەتجان قاسىم غنى سىرتقا ئۆزىنى چىقتى. دېكابرىنىڭ ئاچچىق شامىلى دەرەخلەردىن

يوپۇرماقلارنى ئۇچۇرۇپ چۈشۈرمەكتە. جۈمھۇرىيەت بىناسى جايلاشقان چوڭ باغ ياپراقلار بىلەن تولغان، يوللاردىمۇ ياپراقلار ئۇچۇپ يۈرەتتى.

- سىزگىلا دەيدىغان بىر گېپىم بار ئىدى، - دېدى نۇرى خىش ياتقۇزۇلغان يولدا كېتىۋېتىپ، - بىر ئىنسانغا

تىنىمىغاندىم.

- ئېيتىڭ، نۇر مۇھەممەت زىياۋۇدۇنۇف، سىز توغۇرلۇق چوڭ دادىڭىز مۇختەر باي ئاكىدىن نۇغۇن ھىكايىلەرنى

ئاڭلىغان. غېنىكامۇ، تۆرەمۇ، ھىكىمبەگ غوجام، مۇتائالى خەلىپىتىم، رەخمىجان ئاكا، زۇنۇن تېيىپلارمۇ سىزنىڭ

نۇرغۇن ياخشى گەپلىرىڭىزنى قىلدى. مەن سىز توغۇرلۇق ياخى چۈشەنچىدە، ماڭا ئىشەنسەڭىز بولىدۇ.

- مېنى ئىنقىلاپچىل ياشلار تەشكىلاتىغا قوبۇل قىلمايۋاتىدۇ. سولايىمانوف ئۈستۈمدىن نۇرغۇن گەپ تارقىتىپتۇ.

ئۇ گەپلەرنىڭ مۇھىمى: بىرىنچىدىن، مەن ئېلىخان تۆرەمنىڭ قولچومىقىكەنمەن، ئابباسوفلارغا قارشى

ئادەمكەنمەن. ئىككىنچىدىن، مەن ئەسلىمنى ئۇنتۇپ بايلىق قوغلىشىدىغان دۇنياخۇماركەنمەن، ئىنقىلاپ قىلىشىم

باي بولۇش ئۈچۈنمەش!

- لېكىن، سىز ئۇنداق يىگىت ئەمەس. تۆت يىللىق تارىخىڭىز ماڭا بەش قولىدەك ئايان رەھىمىتى مۇختەر باي

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئاكام ئۈرۈمچى تۈرمىسىدە سىزنى ئاغزىدىن چۈشۈرمەيتتى. ئۇ ئادەمنىڭ ۋاپاتىغا تولىمۇ ئېچىندىم. سىز سادىق، باتۇر، بىلىملىك، ئەخلاىلىق يىگىت. گىزىتىكىمۇ شۇنداق يازدى. مەن سىزنى دەۋرىمىزنىڭ ئەڭ ياراملىق ياشلىرىدىن دەپ قارايمەن ئۇكام. مەن ئابدۇكېرىم، سادوروفلار بىلەن سۆزلىشەي. تۆرمەگە كاتىپ بولۇشنى سىز تەلەپ قىلىمىغان. باينىڭ چىرايلىق قىزىنىڭ سىزگە ئاشىق بولۇشى باي باللىرىنىڭ غورۇرىغا تەگكەن «مەن» دەپ يۈرگەن نى - نى بايۋەچچىلەرنىڭ قولى يەتمىگەن گۈل شېخى سىزگە ئېگىلدى - دەۋىنىڭغا چىدىمايدىغانلار كۆپ چېقتى. ھەسەت ئادەمنى ھەر نېمە دېگۈزىدۇ، ئۇكام!

نۇرى ئەخمەتجان قاسىمى ساي بويىدىكى قورۇسغىچە ئۈزىتىپ باردى. ئۆزى يالغۇز ساي بويلاپ قايتتى. ئۇنىڭ يۈرىكى غەربكە - ئابلا باينىڭ قورۇسىغا تەلپۈندى. ئۇ بايا يالاڭ كىيىم بىلەن پېشايۋان چىرىغىنى ياققان ماھىنۇرنى غىل - پال كۆرۈپ قالغانىدى. بەخت تاپقان ياشلار بەختكە ئىنتىلگەنلەرنىڭ قەلب يالقۇنىغا نۇتۇق بولىدۇ - دە! مانا ئۇنىڭ يۈرىكى سېغىنماقتا، تەلپۈنمەكتە، ئېچىشماقتا! «زەيتۇنە! - دېدى ئۆز - ئۆزىگە، - مېنى ئويلاپ سىم كارىۋاتتا ئوڭدا ياتامدىغانسەن؟...»

نەدىندۇر قىقاس كۈلكە، يەنە بىر ياقىن مەستنىڭ ناخشىسى، يەنە بىر كۈچىدىن گارمون ئاۋازى ئاڭلانماقتا. ئەي غۇلجا ياشلىرى، تەبىئەتكىمۇ خۇشلۇق چىلايدىغان كۈلكەڭ، ناخشاڭ، قىقاس - چوقانلىرىڭ بىلەن كاۋاكشىغان يۈرەكتىمۇ باھار يېشىللىقى پەيدا قىلىسەن!...

نۇرىمۇ غىگىشىپ ناخشا ئېيتىپ، جۈمھۇرىيەت رەئىسى ئىش بىجىرىۋاتقان چوڭ باغقا قاراپ يۈرمەكتە... ھەر كىم ئۆز سەنىمىگە دەسسەيدۇ، ئۆز مۇقامىغا يورغىلايدۇ. بۇ بىر ئۆزگەرتكىلى بولمايدىغان قانۇنىيەت. مەسچىتلەردىمۇ ياشلار توپلانغان سورۇنلاردىمۇ نۇتۇق - مۇلاھىزىلەر قىزىشقا باشلىدى. بىرلىرى خەلقنى غازات - ھۇجۇمغا ئۈندەيتتى، يەنە بىرلىرى تىنچلىق، بىرلىك، ئىتتىپاقلىققا چاقىراتتى، بىرلىرى يەنە بىرلىرىنى خائىن، ساتقۇن دەپ تىللايتتى، يەنە بىرلىرى قارشى تەرەپنى فېئودال خانلىق تۈزۈمىنىڭ ياقلىغۇچىلىرى خەلقنى مەڭگۈلۈك زۇلمەتكە باشلىغۇچى دەپ ئەيىبلەيتتى. بەزىلەر ھەتتا: «ئىنقىلابنى قايتىدىن باشلا، نەدىسەن غېنى بىلەن پاتىخ» دەپ ۋارقىرايتتى. ئۇنىڭغا جاۋابەن يەنە بىرلىرى: «قەلبىمىز يەنئەنگە تەلپۈنمەكتە!» دەپ شوئار ۋارقىرايتتى. مۇئەللىملەر، خادىملار، ئوقۇغۇچىلار، ھەتتاكى ماتا - چەكمەن ساتىدىغان ئوقۇتقۇچىلار،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مەدرىسلەردىكى تالىپلار، مەدىكار بازىرىدىكى يېلىڭ - يالىڭاچ يېتىمچىلەرمۇ ئۆز مۇلاھىزىللىرىنى ئەتراپىدىكىلەرگە سۆزلەيتتى. پۈتۈن غۇلجا شەھىرى مۇنازىرە، نۇتۇق مۇنبىرىگە ئايلىنىپ قالغانىدى:

- ماڭغۇزماسلىق كېرەك، بۇنداق ۋەكىللەرنى!

- يولغا پايانداز سېلىپ ئۆزىنى كېرەك!

- ئۇلار خەلقنىڭ ۋەكىلى ئەمەس!

- ھەقىقەتەنمۇ ۋەكىلى شۇلار!

- ياشسۇن ئېلىخان تۆرەم!

- يوقالسۇن ئېلىخان تۆرە دېگەن ئەنجانلىق!

چۇقان - سۈرەن ھېكمىبەگ غوجامنىڭ مەشرەپ توپىنىمۇ، مۇتائالى خەلىپىنىڭ مۇرىتلىرىنىمۇ، ئابدۇكېرىم ئابباسوفنىڭ «ئىنقىلابى ياشلار تەشكىلاتى» نىڭ ئوت يۈرەك ياشلىرىنىمۇ، ھەتتا غېنى باتۇرنىڭ قارام يىگىتلىرىنىمۇ جىم قويىمىدى. مۇزات قاراۋۇللىرىدىن ماناس بويى، سارسۈمبە، تاشقورغان، ئۇششاققالاردىكى ئەسكەر، پارتىزانلارغىچە بۇ سادالارغا قىزىقمىغان ئادەم قالمايدى... سۆزلىگۈچىلەر ئۆزلىرىگە رەڭ بېرىش ئۈچۈن «ئېلىخان تۆرەم بۇنداق دەپتۇ»، «ئابدۇكېرىم ئابباسوف سۆزى بىلەن ئېيتقاندا» دېگەندەك ئىبارىلەرنى ئىشلىتەتتى.

«ئازات شەرقىي تۈركىستان» گېزىتىدە ئەخمەتجان قاسىمنىڭ گومىنداڭ ۋەكىلى جاڭ جىڭۈڭ بىلەن قىلغان مۇنازىرىلىرى مەخسۇس بەتتە ئۇزۇن ماقالە قىلىنىپ ئېلان قىلىندى. بۇگېزىت تاكى يېزىلارغىچە كىشىلەر قىزىقىپ ئوقۇيدىغان گېزىت بۇلۇپ قالدى. يېزا مۇئەللىملىرى مەھەللە مۆتىۋەرلىرى يىغىپ بەرگەن جاما ئەتكە گېزىتنى زوق - شوخ بىلەن ئوقۇپ بېرەتتى: «ئەخمەتجان قاسىمى مۇنداق دەپ جاۋاپ بەردى» دېگەن يەرلىرىگە كەلگەندە خەلق ئىچىدىن: «پاھ» دېگەن ئاۋازلار ئاڭلانسا، «مۇنداق رەددىيە بەردى» دىن ئېچىنكى ئەخمەتجان قاسىمنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلىغاندا:

- يەنە بىر ئوقىغىنا! - دېيىشتى كۆپچىلىك.

ئەخمەتجان قاسىمى دېگەن نام خۇددى 1944 - يىلى غېنى باتۇر دېگەن نام سىرلىق بولۇپ قالغانغا ئوخشاش ھەممىگە تونۇش، ھۆرمەتلىك نامغا ئايلىنىپ قالدى. غېنى باتۇر گېزىتنى ئوقۇتۇپ قاقاقلاپ كۈلۈپ:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ئەخمەتجان ئەپەندىم جىق سۆزمەنكىنا، پاه، نەدىن ئۆگەندۇ - ھە؟ - دېدى.

ھۆكۈمەت ھەيئەتلىرى تولىمۇ ئالدىراش، ئاخشاملىرى يېرىم كېچىگىچە مەجلىس ئاچاتتى، ھېكمىبەگ غوجام ھەر قانچە ئالدىراش ھۆكۈمەت ئىشى بولسىمۇ، شەھەر ئىچىگە كالا سىدا كېلىپ بەش ۋاخ نامازنى ئوقۇشنى توختاتمىدى. ھەر نامازدىن كېيىن داموللا رازىيوف قۇبىگە چىقىپ نۇتۇق سۆزلەيتتى. ھېكمىبەگ غوجام مۇتائالى خەلىپىتىم بىلەن نوتۇققا قارىماي كالا سىدا بىلەن جۇمھۇرىيەت قوروسىغا قايتىپ كېلەتتى، ئىككى بوۋاي سۆھبەت ئۈچۈن تۈزۈلۈۋاتقان ئون بىر ماددىلىق لايىھەگە قىزىقىپ قالغانىدى:

- لەۋەي، مەشرەپنىڭ چاقچاقلىرىدىمۇ قىزىقىنكىنا!

- شۇنچە جىق ئىشلار ئۆتتى. ئەمما لېكىن ختايلار بىز خەققە بۇنچىلىك ئىلتىپات كۆرسەتمىگەندى!

- دېگىنىدەك بولسا، پاشا بولدۇق نېمە، بولىدۇق نېمە؟ خۇرجاغا ياخشى كۈن بولسا بولىدىمۇ، لەۋەي!

- تولا ئوبدان گەپ. پەلەن - شەلەن دېسلا ئەسكىرىمىز تەييار، بىز خەقتىن قۇماندان، رەئىسلەر بولۇپكەن،

ھۆكۈمەت ھەيئەتلىرىنىڭ تولىسى بىز خەقتىن بولىدىكەن. ئون بىر پۈلك ئەسكىرىمىز ئىلى، ئالتاي، چۆچەكتىن باشقا ئۈرۈمچى، ئاقسۇ، قەشقەرلەردىمۇ تۇرغۇدەك تېخى!

- ئاقسۇ بىلەن قەشقەرگىلا بېرۋالسا قارىياغاشتەك كۆپىيدىغان گەپتە! بۇ ئېلىخان تۆرەمنىڭ نېمىگە قاپقى

ئېچىلمايدىكىننىڭ؟

- رەئىس جۇمھۇر بولالمايدۇ - دە، بېشىدىن تاجى چۈشكىلى ئاز قالدى - دە، ئۆلكە رەئىسلىكىگە ئۇنى كىم

كۆرسىتىدۇ دەيسىز.

- خەلپەم ھەزرىتىنىڭ رەئىسلىكىگە كىمنى كۆرسەتكۈسى بارىكىن؟

- سىلچۇ غوجام؟... مېنىڭچە، ئاشۇ ئەخمەتجان قاسىمنى كۆرسەتسەك مۇۋاپىق بولارمىكىن.

- لەۋەي، مەن ئويلانغانى ئويلاپسىز.

- ھەممە خەق ئويلانغانى دېسىڭىز...

ئىككىن كۈندىن كېيىن شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتىنىڭ ئومۇمىي ھۆكۈمەت ھەيئەتلىرى تۆۋەندىكى

ئون بىر ماددىلىق لايىھىنى ئاڭلاپ مۇزاكىرە قىلىپ ماقۇللىدى. ئۇنىڭ قىسقارتىلمىسى مۇنداق ئىدى:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بىرىنچى: قۇراللىق توقۇنۇش ھەل قىلىنغاندىن كېيىن، ئىككى ئاي ئىچىدە مەمۇرىي باشلىقلارنى سايلاپ بولۇش كېرەك.

ئىككىنچى: دىنىي ئىتقادنىڭ كەمسىتىلىشى ئەمەلدىن قالدۇرۇلۇپ، دىنغا ئىتقاد قىلىش ئەركىنلىكى بېرىلىشى كېرەك.

ئۈچىنچى: دۆلەت ھاكىمىيەت ئورگانلىرى ۋە ئەدىلىيە ئورگانلىرىنىڭ ھۆججەتلىرى مۇسۇلمانلار يېزىقىدا بولۇشى كېرەك.

تۆتىنچى: باشلانغۇچ، ئوتتۇرا، ئالىي مەكتەپلەردە مۇسۇلمان يېزىقى قوللىنىشى، ئاممىۋى مائارىپ كەڭ راۋاجلاندۇرۇشى كېرەك.

بەشىنچى: مىللىي مەدەنىيەت ۋە ئەدەبىيات - سەنئەتنىڭ ئەركىن تەرەققى قىلدۇرۇلۇشى بەلگىلىنىشى كېرەك. ئالتىنچى: مەتبۇئات، يىغىلىش سۆز ئەركىنلىكى بېرىلىشى كېرەك.

يەتتىنچى: خەلقنىڭ ئەمىلىي ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارى بويىنچە باج - سېلىق بەلگىلىنىشى كېرەك. مۇسۇلمانلار ھۆكۈمىتىنىڭ ئىقتىسادىي مەجبۇرىيىتى شۇ باج - سېلىقلار ئىچىدە بولىدۇ. لېكىن بۇخىل مەجبۇرىيەت شىنجاڭدىكى مۇسۇلمانلار ۋە باشقا خەلقلەرنىڭ ئىقتىسادىي تۇرمۇشىنىڭ راۋاجلىنىش دەرىجىسىگە توسقۇن بولماسلىقى كېرەك.

سەككىزىنچى: سودىگەرلەرگە مەملىكەت ئىچى ۋە سىرتىدا سودا قىلىش ئەركىنلىكى بېرىلىشى كېرەك. توققۇزىنچى: ھەر قايسى رايونلاردا مىللىي قوشۇن تەشكىل قىلىشقا يول قويۇلۇشى كېرەك. بۇقېتىمقى ۋەقەگە قاتناشقان قوشۇن دۆلەت ئارمىيىسىنىڭ شىتاتى بويىنچە ئۆز گەرتىپ تەشەببۇس قىلىندۇ. قوشۇننىڭ مەشغۇلاتى ۋە بۇيرۇقلار ئۇيغۇر، قازاق تىلىدا يۈرگۈزۈلىدۇ.

ئونىنچى: شىنجاڭ ئۆلكىلىك ھۆكۈمەت تەركىبىدە مۇسۇلمانلارنىڭ سان نىسبىتىگە قاراپ ئۆزەكلىلىرى بولۇشى كېرەك.

ئون بىرىنچى: ئەركىنلىك ئۈچۈن قوزغىلاڭغا قاتناشقان مۇسۇلمان ئەربابلىرى بىردەك سۈرۈشتۈرۈلمەسلىكى كېرەك. زىيانكەشلىك ئۆچمەنلىك قىلىنماسلىقى لازىم. قۇرانلىق توقۇنۇش ھەل بولغاندىن كېيىنكى ئۈچ كۈن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئىچىدە، ئەركىنلىك ئۈچۈن قوزغىلاڭغا قاتناشقان بارلىق كىشىلەر بوشتىلىشى كېرەك.

- يۇقارقىلار، - دېدى رەخمىجان سابىر ھاجىيوف مۇھىم نىقىتلارنى يىغىنچاقلاپ مەلۇم قىلىپ - بىزنىڭ، ئىلى

تەرەپنىڭ مەركەزىنىڭ كۆرسەتمە لايىھىسىگە قارىتا تەييارلىغان پىكىرلىرىمىز.

- تولۇق ئاتىلىشى مۇنداق، - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى كۈلۈپ تۇرۇپ، - ئىلى تەرەپنىڭ مەركەزىنىڭ

كۆرسەتمە لايىھىسىگە قارىتا پىكىرى ۋە تەلەپلىرى، يەنى «شىنجاڭدىكى مۇسۇلمانلار بىلەن بولغان قۇراللىق

توقۇنۇش ۋەقەسىنى تىنچ يول بىلەن ھەل قىلىش توغرىسىدىكى جۇڭگو ھۆكۈمىتى ۋەكىلى ئوتتۇرىغا قويغان

«كۆرسەتمە لايىھىسى»گە قارىتا شىنجاڭ مۇسۇلمانلىرىنىڭ پىكىرى»

- مۇسۇلمان بولمىغان مىللەتلەرمۇ قوزغىلاڭغا قاتناشتى، مەسىلەن مۇڭغۇللار، شىبەلەر، رۇسلار، ھەتتا

خەنزۇلار، ئۇلارنىڭ قورسقى كۆپمەسمۇ؟ - قاسىمجان قەمبىرى سوئال سورىۋىدى، ئابدۇكېرىم ئابباسوف

قوشۇمچىلىدى:

- مۇسۇلمانلار دېگەن سۆز ئارتۇقچىمۇ قانداق؟

- يۇقىرىقى تولۇق ئاتالغىنى مەركىزى ھۆكۈمەت ۋەكىللىرى ئوتتۇرىغا قويغان. ئۇلارنىڭ قارىشىچە، قۇراللىق

قوزغىلاڭ كۆتۈرگەنلەر ئاساسەن شىنجاڭدىكى مۇسۇلمانلار ئىكەن. بۇ ئاتالغىنى ئۆزگەرتىش بىزگە تەئەللۇق ئىش

ئەمەس!

- كۆپچىلىكتە يەنە قانداق پىكىرلەر باركىن؟ ئەخمەتجان قاسىمى ئورنىدىن تۇرۇپ شۇنداق دېدى - دە ،

ئېلىخان تۆرەمگە قارىدى:

- تۆرەم جانابلىرى، يەنە قانداق تەلەپلەرنى قويساق بولاركىن؟

- ھېلىقى ئالىي مۇختارىيەت دېگەن سۆز قويۇلماپتۇغۇ؟

- ئۇ مەركىزىي ھۆكۈمەتكە قويۇلىدىغان تەلەپ، ئىككىنچى قەدەمدىكى ئىش، رەئىس جانابلىرى.

- ئاۋۋال ئۆلكىگە باش تىنىۋېلىپ، ھەممە يەردە قوشۇن تۇرغۇزۇپ، ھە ئەمدە نېمە دەيسەن دەيدىغان گەپ

ئىكەن - دە، لەۋەي، بولىدىغان گەپكەن! - دېدى ھېكمەت گوجام بېشىنى لىگىشتىپ قويۇپ.

- خەلقكە كېلىدىغان زىيان ئازراق بولسۇن دەيدۇ - دە! دېدى مۇتائالى خەلىپىتىم يوغان، ئاپئاق ساقلىنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

سىلاپ.

ھەممىلا ئادەم خۇشال، بىرلا ئېلىخان ۋەتەن بېشانسىنى ئوڭ قول بارماقلىرىغا تېرەپ، كۆزلىرىنى يۇمۇپ جىم ئولتۇراتتى. ھەممە ئادەم ئۇ كىشىنىڭ بۇ تۇرقى خاپىلىقنىڭ بەلگىسى ئىكەنلىكىنى بىلىشەتتى. كۆپچىلىك بىر- بىرىگە قارىشىپ كۆز ئىشارىلىرى بىلەن رەئىسنىڭ كەيپىياتى توغرىسىدا سۆزلىشەتتى. ئۇنۇڭغا ھېسداشلىق قىلغۇچىلارمۇ ئۇنىڭ خاپىلىقىغا شىرىكلىشىپ ئۆزلىرىگە خاس ئادەتلىرى بىلەن خاپىلىقلىرىنى ئىپادىلەشتى.

- خەلق ئىچىدە قاتتىق نارازىلىق بار، - دېدى ئەنۋەر مۇسابايوف، - زاۋۇتنىڭ دۇشچىلىرى نارازىلىق بىلدۈرۈپ كۈچىغا چىقىمىز دېۋىدى، مەن توسۇپ قويدۇم.

- ئالدىنقى سەپتىن كەلگەن خەۋەرلەرگە قارىغاندا، ئەسكەرلىرىمىز مۇ نارازىكەن. مىڭلاپ - مىڭلاپ يىگىتلىرىمىز شېھىت بولدى. ئاي - يۇلتۇزلۇق ئىسلام بايرىقىنى شىگىشگىشاغا قادمىساق، ئۇلارغا نېمىدەپ جاۋاپ بېرىمىز! دەپتۇ بىزنىڭ ئەسكەرلىرىمىز!

- ئىچكەن قەسەملىرىمىز بىكار بولدىمۇ، ياراتقان ئىگەم ئالدىدا قار يۈز بولمايمىزمۇ، دېگۈچىلەر نۇرغۇن! - ھەق گەپ، ھەق راست! - دېدى ئېلىخان تۆرەم تىترەڭگۈ ئاۋاز بىلەن، ئۇنىڭ كىچىككەن، يارشىملىق ساقىلى تىترىدى، كۆزلىرىدىن ياش ئەگىدى.

- مىنىڭ مىلتىقىم ھەممىنى ئىتقار قىلغۇزدۇ! - دېدى غېنى باتۇر ئورنىدىن تۇرۇپ، ھاۋا گۈلدۈرلىگەندەك گۈركىرەپ، - ئىسلام بايرىقىنى ئېلىۋەتكەن يەردە قانداق ياخشى لېلىشىم بولسۇن، ئىككى تەلەپ قويۇش كېرەك: بىرىنچىسى، ياۋاشلىقچە چىق دېيىش كېرەك. ئىككىنچىسى، چىقىمىساڭ مەيدانغا چىق دېيىش كېرەك. ئىككىنچىسىلا چىق!

كۆپچىلىك كۈلۈشتى. ئىسھاقىيەك غېنى باتۇرغا قاراپ قويۇپ:

- بۇ گېپىڭنى ستالىن ئاڭلاپ قالمىسۇن، باتۇرۇم، گېپىڭگە كىرىمىدىڭ دەپ بەرگەن ماشىنىسىنى تارتىۋالمايىسۇن يەنە! - دېدى.

- مەن ئەتىلا ماڭمەن، ماڭا ئەگىشىدىغانلار ماڭ، ئۈرۈمچىگە قاراپ ھۇررا، دەيمەن! - غېنى باتۇر خاپا ئىدى. خاپا بولسىلا بېلىدىكى تاپانچىسىغا ماڭىدىغان ئوڭ قولى ئۆيەر - بۇيىرلىرىنى سىلىغىنى تۇردى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ھاي، ھاي باتۇر، سەۋر قىلايلى، - دېدى مۇتائالى خەلىپىتىم، - ۋاسسەبىرى ئىنئالىنسانە لەپى خۇسرى، سەۋرىلىك ئىنسان خاتالىقتىن خالىي بولالايدۇ. قېنى، ۋەكىللىرىمىز بارسۇن، ئون بىر ماددىمۇ ياخشى بوپتۇ. يەنە قانداق گەپلەر بولىدۇ، كۆرمەيمىزمۇ، ۋەكىللىرىمىزنىڭ سەپىرى ئوڭۇشلۇق بولغاي! قېنى تۆرەم جانابلىرى، دۇئا بەرسىلە.

- ئۆزلىرىدىن بولسۇن خەلىپىتىم!

- ئامىن!

چاۋاك ئورنىغا دۇئا قىلىندى. كۆپچىلىك تارقاشتى. خاھىش دېگەن بايلىق ئەمەس، خۇددى ئارزۇ-ھەۋەس قانات بولمىغىنىدەك-ياخشى تىلەكمۇ كۈچ-قۇۋەت ئەمەس، گۇيا تەمەخورلۇق بىلەن باي بولغىلى بولمىغىنىدەك، ياخشى نىيەتنى چۈشەندۈرمەك يەر تېگىدىن ئالتۇن ئالماقتەك تەس. ھايۋانلار ھېچنىمىنى ئارزۇ قىلمايدۇ، قۇياش نۇرى بىلەن كۆكەرگەن يەر، تاغ شەرىپىتى ئېقىن سۇ بولسلا ئۈبەختىلىك. ئىنسان بولماق نىمانچە تەس، بولۇپمۇ بىر غايىگە ئۆزىنى بېغىشلىغان پىداكار ئىنسان بولماق تولىمۇ تەس، گۇيا قاناتسىز ئۇچماققا ئۇرۇنغاندەك!...

كالاسكا شەھەر كوچىلىرىدا ھەيۋەت بىلەن ماڭماقتا، كالاسكىنىڭ ئالدىدا بەش ئاتلىق، كەينىدە بەش ئاتلىق قورال ئاسقان، تاپانچا باغلىغان مۇھاپىزەتچىلەر ئاتلىرىنى ھەۋەس بىلەن ئوينىقلىتىپ، يورغىلىتىپ ماڭماقتا. ئۇلار مۇھاپىزەت قىلىپ كېتىۋاتقان ئادەم-ۋىجىك، ئاقساقال، سۆرسەن تۇماق، سوكىندىن پەرىجە كىيگەن ئادەم كالاسكىدا كۆزلىرىنى يۇمۇۋېلىپ، ئىنسان، ھايات ۋە غايە توغرىسىدا مۇلاھىزە قىلىپ بارماقتا. بۇ ئادەم بىر يىللىق قۇراللىق ئىنقىلابتا سانسىزلىغان پىدائىيلاردىن قەسەم ئېلىپ، قۇۋۋىتىنىڭ قۇدرىتى بىلەن سانسىزلىغان ئەخمەتلەرنى ھۇررا توۋلىتىپ كۈرەشكە ئاتلاندىرۇش بەدىلىگە شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتىگە رەئىس بولغان ھۆرمەتلىك زات ئېلىخان تۆرەم. ئۇ ئۆزىنىڭ سەمەرقەندتىن بۇ يەرگە نېمە ئۈچۈن، قانداق قىلىپ كېلىپ قېلىشىنى ئەھلىشى خالىمايدۇ. ئۇنىڭ خالايدىغى قوقەن خانلىقى-مەيلى دۇنيانىڭ نەردە بولمىسۇن، شۇنداق خاتالىقنىڭ قۇرۇلۇشى ئىدى. ياقۇپبەگمۇ شۇ خانلىقنىڭ بىر لەشكەر بېگى ئىدىغۇ، «بە دۆلەت» دېگەن نام بىلەن خوتەندىن ئۈرۈمچىگە بولغان كەڭ ئۇيغۇر زېمىنىدا ئون تۆت يىل خان بولۇپ ۋەلتۇردى. ئۇ پۈتۈن كۈچى بىلەن تۈرك سۇلتانلىقىنىڭ بىر ئۆلكىسى بولۇش ئۈچۈن تىرىشتى، لېكىن مەنچىڭ لەشكەر بېشى زوزۇڭتاڭ ئۇنىڭ پېيىنى قىرقىدى. ئۇ ئاخىرى كورلا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

شەھرىدە بىئەجەل ئۆلدى، ئۇنىڭ تەخت ۋارىسى - ئوغلى بەكقۇل بەگ قىيناتىسى ئوسمان باتۇر دېگەن قىرغىز بىلەن چىگرادىن قېچىپ سىرتقا چىقىپ، ئۇتتۇرا ئاسىيا، ئافغانىستان، ھىندىستانلاردا قولدىن كەتكەن خانلىقنى تىرىلدۈرۈش ئۈچۈن ھەركەت قىلدى. لېكىن ئۇنىڭدىن قالغىنى بىر پارچە كىتاپ - «ياقۇپبەگ ھاكىمىيىتى نېمىشقا مەۋجۇت بولۇپ تۇرالمىدى؟» دېگەن رىسالە بولدى. گەرچە بۇ رىسالە بەكقۇل بەگنىڭ تۈرك سۇلتانىغا يازغان خېتى بولسىمۇ، ئۇ بۇخېتىدە ياقۇپبەگنىڭ ئەنگىلىيە روسىيەلەرنىڭ ياردەملىرىنى رەت قىلغانلىقى، تۈرك سۇلتانىغا بېقىنىشنى ئالىي ئارزۇ بىلىپ ئاڭغان، ئۆزىگە، خەنزۇ، خۇيزۇ ئەسكەرلىرىگە تايىنىپ توختىماي ھەربىي يۈرۈش قىلغانلىقى، ئاخىرىدا مەغلۇپ بولغانلىقىنى راستچىلىق بىلەن بىلەن يېزىپ قالدۇردى. ياقۇپبەگنىڭ ئاچچىق ساۋاقلاردىن بىرى يەرلىك خەلق - ئۇيغۇرلارنى چەتكە قاققانلىقى، ھەتتا خارلىغانلىقى، ئەزگەنلىكى ئىدى. ئۇيغۇرلار مانا ئېلىخان تۆرەمگىمۇ سوغۇق مۇئامىلە قىلماقتا. ئۇنىڭ «مىللەت مەۋجۇت ئەمەس، مۇسۇلمان بىلەن كۇپىپالار مەۋجۇت» دېگەن سۆزىگە ئەگەشكۈچىلەردىن قارشى چىققۇچىلار كۆپ بولدى. توغرا، روسىيىدە يۈز بەرگەن ئۆكتەبىر ئىنقىلابى مىللەت چۈشەنچىسىگە يېڭىچە تەسىر بەردى. لېكىن مىللەت چۈشەنچىسىدە ئىسلام پەلسەپىسىگە قارشى نەزەرىيەلەرنى ياراتتى. ئۇيغۇر بىلەن تاتارلار لېنىننىڭ تەلىماتىنى ئەڭ بۇرۇن قوبۇل قىلغانلىقى ئۈچۈن دەسلەپ قۇرۇلغان «تۈركىستان جۇمھۇرىيىتى» دە ئابدۇللا روزىبايوفتەك ئۇيغۇرلار لېنىن شوئارىلىرىنى توۋلاپ يۈرۈپ، ھوقۇق ۋە ئىمتىيازىلارغا ئېرىشۋالدى. لېكىن 30-يىللار، ستالىن سەپرلاشقان بۇ يىللاردا ئۇيغۇنلار خەۋپلىك خاھىشقا ئايلاندى. ستالىنغا يات بىلىنگەن مىللەت ئۇيغۇرلار بىلەن تاتارلار بولدى، قىرىلدى، تۇتۇلدى، سۈرگۈن قىلىندى، لېكىن بۇ خەلق يوقالمايدى. ئاخىر ستالىن شېڭ شىسەينىڭ خائىنلىقىدىن ھېساپ ئېلىش پەيتى كەلگەندىلا، بۇ مىللەتكە قاراتقان قىرغىنلىقنى توختاتتى. مانا شۇ ستالىننىڭ كەڭ قورساقلىقى ئېلىخان تۆرەمنى «شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتىنىڭ رەئىسى» دېگەن نامغا ئىگە قىلدى ياق، بۇنامنى ستالىن ئەمەس، تارىخ ئۇنۇڭغا ھەدىيە قىلدى. ئۇنىڭ كىچە كۈندۈز قىلغان دۇئالىرى، ئىنقىلاب - ئىستىقلالغا سادىقلىقى، زۇلمەت - زالالەتكە بولغان ئۆچمەنلىكى، غازات يولىدىكى پىداكارلىقى ئۇنۇڭغا بۇ مۇناسىپ تاجنى كىيىدۇردى.

ئۇ بىرىگە قەست قىلىدى، ھېچنەمنى تەمە قىلىدى، مىللىتىم دېمىدى، ئاغزىدىن دىنىي ئىسلامنى چۈشۈرمىدى، قەلبىدىمۇ شۇ نىيەتتىن باشقا نەرسە بولمىدى. ئۇدائىم: «پۈتۈن شەرقىي تۈركىستان ئىسلام نۇرىغا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

چۆمۈلگەن كۈنى، ئىسلام بايرىقى خانتەڭرى ئۈستىدە دۇنياغا ئۆزىنى كۆرسىتىپ جەۋلان قىلغان كۈن - مەن جۇمھۇرىيەت رەئىسلىكىنى سىز ئۇيغۇر قېرىنداشلىرىمنىڭ ئەڭ مۇناسىپ ئادىمىگە ئۆتۈنۈپ بېرىمەن!» دېگەن سۆزنى ئاغزىدىن چۈشۈرمىدى. ھەتتا بەزىلەرنىڭ «ئۇيغۇرىستان» دېگەن ئاتالمىنى قوللىنىلى دېگىنىگىمۇ رازى بولدى. شۇنداق تۇرۇپ، ئۇ يەنە نېمىشقا بۇ ئۇيغۇرلارنىڭ ئالقىشىغا ئىگە ئەمەس؟ نېمىشقا ئۇنى قوللايدىغانلار بارغانسېرى ئازلاپ كېتىۋاتىدۇ؟ بۇنىڭ سەۋەبى، سوتسىيالىزم ئەقىسىدىنى تەشۋىق قىلغۇچىلارنىڭ كۆپىيىپ كېتىۋاتقانلىقىمۇ؟ دۇنيادا تۈركىيە سۇلتانلىقى يىمىرىلىپ، مۇستاپا كامالدەك جۇمھۇرىيەتچىلەرنىڭ پەيدا بولغانلىقى ۋە ئۇنىڭغا تېرەك بولغان لېنىن - ستالىن يولىنىڭ دۇنياۋى غەلبىسىگە ئېرىشكەنلىكىمۇ؟ ئىسلام ئەقىسىدىنىڭ راستلا بازىرى كاساتىمۇ؟...

راست، ئۇيغۇرلار ئەمدى ئويغانغانىدى. ئۇلار ئوتتۇرا ئەسىر فېئودالىزم ئەندىزىسى «دېنىي ئىسلام» دۆلىتىنى ئارزۇ قىلمايتتى. مۇستەقىللىق دەۋاڭلىرى نەچچە يۈز يىللىق ئۇرۇش ۋە ۋايرانچىلىقىدا مىليونلىغان ئۇيغۇرلارنى قۇربان قىلىپمۇ «بۈيۈك شەرقىي تۈركىستان» دۆلىتىنى بەرپا قىلالىدى. ئەكسىچە، ئۇيغۇرلار تېخىمۇ بەتەر كۈنگە قالدى. خەلق بۇ مۇستەقىللىق داۋاڭلىرىگىمۇ كۆپ قېتىم ئالدىنى... ئۇيغۇرلار ئەمدى ھاكىم مىللەتلەردىن باراۋارلىقنى، دېموكراتىيىنى، تەرەققىيات يولىنى تەلەپ قىلماقتا ئىدى...

تۆرەم يەنە خىيال سۈرۈشكە باشلىدى: «ئىنقىلابچىل ياشلار تەشكىلاتى» دېگىنى يوشۇرۇنچە لېنىن، ستالىن كىتابلىرىنى ئوقۇغۇدەك، ماۋزېدۇڭنىڭ كىتابلىرىنى ھېلىقى ئابدۇكېرىم ئابباس دېگەن خىتايچىدىن ئۇيغۇرچىغا تەرجىمە قىلىپ ياشلارغا ئوقۇپ بېرىپ يۈرگۈدەك، راستتىنلا ئىسلام بايرىقى ئورنىغا بەش يۇلتۇزلۇق، ئورغاق - بولقىلىق بايراق ئېسىلارمۇ ياكى سەنىنجۈيىنى دۆلەت شېئىرى قىلىپ ئېيتىش يەنە ئەسلىگە كېلەرمۇ؟... تۆرەم ئۆيىگە بارغۇچە ئۆز - ئۆزىدىن سۇئال سورىدى. ئەقىل خەزىنىسىدىن جاۋاب ئىزدىدى. لېكىن ئۇ ھېچبىر سۇئالغا قانائەتلىك نەتىجەگە ئېرىشەلمىدى. ئۇنىڭغا ئىستىقبال مۇشۇ بۇلۇتلۇق كېچىدەك قاراڭغۇ، سەپىرى ناتونۇش يوللاردەك ۋەھىمىلىك بىلىنىشكە باشلىدى. ئۇ كالاسكا توختىغاندا تىترىگەندەك بولدى. بىر نەچچە ئايدىن بېرى كەلمىگەن ئۆيىگە كەلگەنلىكى ئالدىن خەۋەر بولغان چېغى، دەرۋازا ئالدىدا جامائەت، ئۆزبىك بايلىرى، دىنىي زاتلار، مەدرىسىنىڭ خاتىپ، تالىپلىرى بولۇپ يۈزدەك ئادەم توپلانغان. ئۇنى مۇھاپىزەتچىلەر قولتۇقلىرىدىن يۆلەپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كالاڭسىدىن چۈشۈردى. ئۇ قارشى ئالغۇچىلار بىلەن بىر- بىردىن قول ئېلىشىپ كۆرۈشتى. خەلق ئۇنىڭ قوللىرىغا سۆيىدى، پەشلىرىنى يۈزلىرىگە ياقتى ۋە ئامانلىق، شان- شۆھرەت، بايلىق تىلەشتى.

لېكىن ئۇنىڭ كەيپى يەنىلا ئوسال ئىدى، چۈنكى ئۇ بۇ خىل راست بىلەن يالغان ئارىلاشقان تەنتەنىلىك سورۇنلارنى تولىمۇ كۆپ كۆردى. تەنتەنە، داغدۇغا ھەتتا ئۇنىڭغا زىرىكىشلىك بىلىنىدىغان بولۇپ قالدى. چۈنكى ئۇ بىلدى: بۇ زامان ئادەملىرى ئۆز قارغىشلىرىنىمۇ بەخت تىلەش بىلەن ئىپادىلەشكە ئادەتلىنىۋاتاتتى. سەمىيىلىك بىلەن رەنجىشنىڭ ئورنىنى ساختىلىق بىلەن خۇش قىلىش ئىگىلەشكە باشلىغان بۈگۈنكى دەۋردە، ئۇ خۇددى خەلقلىرىگە ئۆزىنى چۈشەندۈرەلمىگەن ئوخشاش، خەلقىنىمۇ چۈشەنەلمەيدىغان بولۇپ قالغانىدى.

- سالام ئاتا! - دېدى ئۇنىڭ ئاقسۇدا سوقۇشقا قاتنىشىپ كەلگەن پودپولكوۋنىڭ ئۇنۋانلىق ھەربىي كىيىم

كىيگەن ئوغلى ئېگىشىپ تەزىم قىلىپ، - سالامەت كەپسىز ئاتا!

- سەن بالام داداڭغا سالام بېرىۋاتامسەن؟ ياق، ماڭا بىر پودپولكوۋنىڭ مارشالغا بېرىدىغان سالىمى

لازىم! ھەربىيچە سالامنى ئۇنتۇما بالام، بولۇپمۇ ھازىر بىزگە زۆرۈرى ھەربىي. ئۇ ئائىلە، قېرىنداشلىقتىنمۇ مۇھىم! كۆپچىلىك بىر- بىرىگە قاراشتى.

11 - نويابىر ۋەكىللەر يەنە ئۈرۈمچىگە قاراپ يولغا چىقتى. بۇ قېتىم ئابدۇكېرىم ئابباسوف، ئىسھاقبېكلىرىمۇ

ۋەكىللەرگە قوشۇلۇپ ماڭدى. ماشىنىدىكىلەرنىڭ سۆھبەتلىرى تۆرەمنىڭ مۇلاھىزىلىرىدىن تولىمۇ يىراقتا ئىدى:

- شەرقىي شىمالدىكى ئۇرۇش توختايدىغاندەكمۇ؟

- ياق، تېخىمۇ كۈچىيىپ كېتىۋاتىدۇ. ھازىرغىچە ئازاد رايونلارغا گومىنداڭ قوشۇنلىرىنىڭ يەتتە يۈزمىڭدىن

ئارتۇقراق ئادىمى كىرىپتۇ.

- كومپارتىيە تىنچلىق سۆھبىتى دەپ غالبىيەت مەۋلىرىنى تاشلاپ بەرمەيدۇ - دە! سۆھبەتلەشكەنسىرى ئۇلار

يىراقلاشماقتا. كومپارتىيە ھەرگىز گومىنداڭنىڭ تەلەپلىرىگە ماقۇل دېمەيدۇ. ياپۇنىيە بىلەن قورچاق مانجۇرىيىنىڭ

تەسلىملىرىنى گومىنداڭ تاپشۇرۇۋالسىمەن دېسە، كومپارتىيە ياپۇنلاردىن ئازاد قىلغان يەرلەرنىمۇ گومىنداڭ ئىگىلەيمەن

دېسە كومپارتىيە يول قويمايدۇ - دە، تىنچلىق بىلەن ئۇرۇش تەڭ كېتىۋاتىدۇ. ئاخىر ئۇرۇش بولىدىغاندەك!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- سوۋېت ئىتتىپاقى كومپارتىيىنى قوللىسا بولاتتى .

- ئۇنداق قىلسا ئامېرىكا جاڭ جېيىشنى قوللايدۇ - دە ، جاھان ئۇرۇشى پەيدا بولىدۇ .

- بىزنىڭ بۇ كىلىشىملىرىمىز مۇ يەنئەن بىلەن چۇڭچىڭنىڭ كېلىشىملىرىگە ئوخشاپ كېتەرمۇ - ھە ؟

- تۆت ماددىغا جاڭ جىجۇڭ ماقۇل بولماسلىقى مۇمكىن ؛ ھۆكۈمەت رەھبەرلىرىنى ئىككى ئاي ئىچىدە سايلام

ئارقىلىق بارلىققا كەلتۈرۈش ، مۇسۇلمان يېزىقى قوللىنىش ، ئۈرۈمچى ، قەشقەر ، ئاقسۇلاردا قوشۇن تۇرغۇزۇش ،

سودىگەرلەر دۆلەت ئىچى ، خەلقئارادا ئەركىن سودا قىلىش دېگەن تۆت ماددىغا!

- ئاساسىي تالاش - تارتىش ئەسكەر قىسقارتىشتا بولۇشى مۇمكىن . بىزنىڭ ئەسكەرلىرىمىز يىگىرمە پولىكتىن

ئاز بولماسلىقى ، شىنجاڭدىن دۆلەت ئارمىيىسىنىڭ يېرىمىدىن كۆپى چىكىندۈرۈلۈشى ، ئىلى ، ئالتاي ، چۆچەكلەرگە

گومىنداڭ ئارمىيىسى كىرمەسلىكى كېرەك!

- يەنە مۇسۇلمانلاردىن ئامانلىق ساقلىغۇچى قوشۇن قۇرۇش دېگەن تەكلىپىمىز بار تېخى!

- ئەخمەتجان ، ھەرگىز يول قويماڭلار جۇمۇڭ . جۇئىنلەي ، ۋاڭ رۇفيلاردەك قەتئىي بولۇڭلار - دە!

ماشىنا يەنە سايرام بويىغا باردى . تەلكىنىڭ داۋىنىنى قار باسقان ، قارىغايىلار قار ئارىسىدا خۇددى كېپىنەك

تون كىيگەن پارتىزانلاردەك رەت - رەت تۇراتتى ، تاغ تولىمۇ گۈزەل ئىدى .

- ئۆتكىلى بولمايدىغان داۋان يوق ، - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى ، - گەپ يول تېپىپ مېڭىشنى بىلىشتە ،

ئالدىمىزدا قارلىق چوققىلار نۇرغۇن ، بىز تىنچلىق ، دېمۇكراتىيە - خەلقچىللىقنى چىن كۆڭلىمىزدىن خالايمىز . ئەمما

دۈشمەنلىرىمىز بىزنى تىز پۈكتۈرۈش ئۈچۈن تىنچلىق شۇئارىنى توۋلاۋاتقانداك قىلىدۇ . تىنچلىق دېسلا بىز

خەلقچىللىق دەيمىز ، سەۋەبى ، تىنچلىق خەلق تەرىپىدىن يارىتىلىشى كېرەك . خەلقىمىزنىڭ خاتىرجەملىكى ،

ھۆرلۈكى ۋە تەرەققىياتى ئۈچۈن خىزمەت قىلىدىغان تىنچلىق بولۇشى كېرەك . جۇشاۋلىياڭ بىلەن ۋۇجۇڭشىنلارمۇ جىم

تۇرۇۋاتقىنى يوق . ئۇلار جاڭ جىجۇڭنىڭ مۇقاملىرىدىن رازى ئەمەس ، بولۇپمۇ جۇشاۋلىياڭ بىزنىڭ ئېلىخان تۆرەمدەك

دۈشمىنىنى ئۇرۇش بىلەن تەلتۆكۈش يوقۇتۇش كويىدا . بەزى خەۋەرلەردىن قارىغاندا ، ئوسماننى ھەدەپ

قۇتۇرتۇۋاتقۇدەك!

- مەنىمۇ دەلىلقان بىلەن سۆزلەشتىم ، - دېدى ئىسھاقبېك دەرھاللا ، - ئوسمان ئەتەي تۇخۇمدىن تۈك ئۈندۈرۈپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

دەلىللىق بىلەن سۈركىلىش پەيدا قىلىۋاتقۇدەك. ئۆز ئالدىغا ئىچكى كابىنىت تەشكىللەپ قابىاس مۇپتى ئوخشاش 1933-يىلى سوۋېت ئىتتىپاقىدىن قېچىپ كەلگەن ئالاش ئوردىچى ئادەملەر بىلەن دائىم كۈسۈرلىشىپ، بىردە ئۆزىگە بۇرۇن قارشى تۇرغانلارنى قويۇپ بەرگەنگە قارشى، يەنە بىردە ھۆكۈمىتىمىزنىڭ سوۋېت قوراللىرىنى يىغىۋېلىشىغا قارشى چىقىپ، دىنىي خۇراپاتلىقنى تەرغىپ قىلىپ، ئاياللارنىڭ ئەركىنلىكىگە چەك قويۇپ، سېرىق پاچاق، قىزىل پاچاق دەپ بىزنىڭكىلەرنى تىللاپ، ئەتەي ماجىرا تۇغدۇرۇشقا تىرىشۋاتقۇدەك!

- ئۇ بىر خەتەرلىك ئادەم. ساۋەننىڭ ھاكىمى قالىبەكمۇ بىزدىن نارازى.

- بىزنىڭ ئىچكى قىسىمىمىزدا يېڭىچە ئاڭ بىلەن فېئوداللىق ئاڭ ئوتتۇرىسىدىكى زىددىيەت بارغانسېرى كۈچەيمەكتە. بۇ زىددىيەت ماھىيەتتە بىزنىڭ قانداق يولغا مېڭىش كېرەك دېگەن مەسىلىدىكى زىددىيەتلىرىمىزنىڭ ئاشكارىلىنىشى. بىز يول تاللاش باسقۇچىغا كەلدۇق. بىز بۇ يەردە ئولتۇرغانلار خەلق دېموكراتىزم ھاكىمىيىتى قۇرۇش كويىدا. لېكىن بىزنىڭ قارشى تەرىپىمىزدىكىلەر خانلىق، بۇرژۇئاچە جۇمھۇرىيەت تۈزۈمى يارىتىش كويىدا. خەلقىمىزنى ئۇرۇشقا - غازاتقا ئۈندىگۈچىلەرنىڭ مۇددىئاسى شۇ. ئۇلار گومىنداڭنى يوقىتىش باھانىسى بىلەن بىزنى يوقاتماقچى. ئۆز ۋاقتىدا سابىت داموللا قۇرماقچى بولغان ئىسلام جۇمھۇرىيىتىگە ئوخشاش جۇمھۇرىيەت قۇرۇش كويىدىكىلەر ھازىر ھەدەپ ئۇرۇش قىلىش ئەسەبىيلىكى بىلەن خەلققە تەشۋىقات يۈرگۈزمەكتە!

- تىنچلىق بىتىمى ئۇلارغا زەربە، - دېدى ئابدۇكېرىم ئابباسوف ئەخمەتجاننىڭ سۆزىگە

ئۇلاشتۇرۇپلا، - بىتىمنىڭ غەلىبىسى خەلقچىللىقنىڭ غەلىبىسى بولىدۇ. دېموكراتىك ئاڭ سىڭدۈرۈلگەندىلا، خەلقىمىز ئۆزلىرىنىڭ مەنپەئەتىگە كىملىرىنىڭ ۋەكىللىك قىلىۋاتقىنىنى چۈشىنىۋالالايدۇ!...

ماشىنا ئۈستىدىكى سىياسىي مۇلاھىزە تاكى جىڭ ناھىيىسىگە بارغۇچە داۋاملاشتى. جىڭ ناھىيىسىنىڭ دەرەخلىرى كۆرۈنگەندە، ئەخمەتجان قاسىمنىڭ يادىغا بۇ يەردىكى سوقۇشتا خىزمەت كۆرسەتكەن كوماندىر نۇرى زىياۋۇدۇنوف كەلدى.

- نۇرى زىياۋۇدۇنوف ناھايىتى ياراملىق يىگىت! - دېدى ئۇ بىردىنلا، - ئابدۇكېرىم ئوكام، ئۇ يىگىتنى نېمە

ئۈچۈن «ئىنقىلابچىل ياشلار تەشكىلاتى» نىڭ سىرتىدا قالدۇرۇپ قويدۇق؟

- كۆپچىلىكنىڭ ئۇنىڭغا نارازىلىقى كۆپ ئىكەن! - دېدى ئابدۇكېرىم ئابباسوف خىيال بىلەن ئاستا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

سۆزلەپ، - مەيدان، ئەخلاق، ئىنتىزامغا ياتىدىغان ئىشلار.

- ئادىللىق ئەمەس، - دېدى رەخمىجان دەرھاللا، - مەن ئۇنى ئۇزۇندىن بېرى بىلىمەن. ئۇ قەيسەر يىگىت.

بىلىم، كۆز قاراشىمۇ ئىلغار. ياشلار ئىچىدە ئۇنىڭغا يېتىدىغانلار يوقنىڭ ئورنىدا. جىڭنى ئازاد قىلىش جېڭىدە

ئۇنىڭ تۆھپىسى چوڭ!

- شۇنداق، - دېدى ئىسھاقبېك دەرھاللا، - مەنمۇ ئۇنى بىلىمەن، ياخشى بىلىمەن. ئۇ تولىمۇ ياراملىق

يىگىت. ئۇ تۆرەمنىڭ يېنىدا زايە بولۇپ كېتىۋاتىدۇ. تۆرەم ئۇنى بۇيرۇق بىلەن يېنىغا ئەكېلىۋالدى. مەن ئامالسىز

ماقۇل دېدىم.

- ئۇنىڭ چوڭ دادىسى مۇختەرباي رەھىمىتى تولىمۇ زەنجىر ئۈزەر ئادەم ئىدى. مەن بىلەن چىقىشمايلا ئۆتۈپ

كەتتى. تاسلا قالغان مەن ئۇنى ئاتقۇزۇۋەتكىلى! - دېدى ئابباسوف كۆپچىلىكنىڭ ماختاشلىرىغا قوشۇلمىغاندەك

قىلىپ، - نۇرىمۇ بەزى ئىشلاردا چوڭ دادىسىغا تارتقاندا، خوتۇنغا ئامراق، يىگىرىمدىن ئاشار - ئاشماي ئۈچ قىز

بىلەن ھەپلىشىپتۇ، ئابلا باينىڭ قىزىنى دەپ پەرىخە دېگەن قىزنى تاشلىۋېتىپ ساراڭ قىلاي دەپتۇ. بىزنىڭ ئىچكى

گەپلىرىمىزنى تۆرەمگە توشۇغۇدەك تېخى!

- سىز ئابدۇكېرىم، سولايىمانوفنىڭ چاققۇلىرىغا ئىشىنىپ قاپسىز، - دېدى ئىسھاقبېك، - ئۇنىڭ ئىشىنى ئۆزەم

تۈزەيمەن. ئالاھىدە رازۇبىداكا باتالىيوني قۇرماقچى بولۇۋاتىمىز. مەن نۇرى زىياۋۇدۇنوفنى پولكوۋنىڭ ئونۋانى بىلەن

شۇ باتالىيونغا كوماندىر قىلىش تەكلىۋىنى بەرمەكچىمەن.

- ناھايىتى ياخشى، ئۇنىڭ چوڭ دادىسى مۇختەرباي مەن بىلەن ئۈرۈمچى تۈرمىسىدە بىللە ياتقان. قالتىس

ئادەم ئىدى. ئۇنىڭ ئاقسۇ پارتىزانلىرىغا يول باشلىغۇچى بولۇپ ماڭىمەن دەپ ئوتتۇرىغا چىقىشنىڭ ئۆزىلا بىر

قەھرىمانلىق!

ئەخمەتجاننىڭ سۆزىدىكى «قالتىس ئادەم»، «قەھرىمانلىق» دېگەن سۆزلەر ئابباسوفنىڭ سۆزىدىكى

«زەنجىر ئۈزەر»، «ئاتقۇزۇۋەتكىلى تاسلا قالغان» دېگەن سۆزلەرگە سېلىشتۇرما بولۇپ قالدى. ئابباسوف

ئوڭايسىزلاندى.

- ئۈچ قىز دەيسىز، ئابدۇكېرىم ئابباسوف، ئۇ قىزلارنى قوغلىغىنى يوق، قىزلار ئۇنى قوغلاۋاتقان گەپ.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ھېلىقى... سىير سۈركەلسە بۇقا تىنىچ تۇراتتىمۇ... ھا-ھا-ھا... شۇنداقلا گەپ...

مۇنازىرە كۈلكە بىلەن ئاخىرلاشتى...

... قار لەپىلدەپ ياغماقتا، بۇ نويابىر سوۋغىسى، تۇنجى قار، دەرەخ شاخلىرىدا لىرىكا بىلەن يۇغۇرۇلغان تىل سەنئىتىنىلا ئىپادىلىيەلەيدىغان قار گۈللىرى پەيدا بولدى. قىز شىنىل، شەپكە كىيگەن، قاملاشقان، چىرايلىق يىگىتنىڭ سول بىلىكىدىن قولتۇقلىۋالغان، يىگىتنىڭ ئوڭ قولى چاپان يانچۇقىدا، سول قولى قىز ئۈچۈن جەينەك بىلەن بىلەكتىن تۇتقۇچ ياسىغان. لېكىن ئۇنىڭ خىيالى باشقا بىر قىزدا. ئۇ تۈنۈگۈن كەچتە خادىكتە مەست بولۇپ قاقاقلاپ كۈلۈپ ئۆز كۆڭۈل ئازابلىرىنى ئاشكارىلىغان پەرىخەنى كۆرۈپ قالدى. ئۇنىڭ چاچلىرى چۇۋۇلغان، ھەربىيچە كىيىمنىڭ تۈگمىلىرى ئېچىلغان. ئۇ نۇرىنى كۆرۈپ دەرھال يېنىدا ئولتۇرغان سۇلايمانوفنىڭ مۇرىسىگە بېشىنى قويۇۋېلىپ، چىرايلىق كۆزلىرىنى ئاسمانغا قارىتىپ قاقاقلاپ كۈلدى. ئىنسان كۆپ ھاللاردا دەرد-ئەلەملىرىنى كۈلكە بىلەن ئىپادىلەيدۇ-دە! نۇرى قىزنىڭ كۈلكىسىدىن ئۇنىڭ كۆڭلىدىكى ئەلەم ئاۋازلىرىنى ئاڭلىدى. ئۇ نېمىشقا نۇرىدىن قاچىدۇ، ئاشۇ سۇلايمانوفنىڭ ھېلىقىدەك رەزىللىكى سەۋەبىدىن قىزلىق شەنگە چۈشكەن داغ ئۈچۈنمۇ؟ نۇرى ئۇنىڭ بىلەن سۆزلىشىش، ھەتتا دادىسىنىڭ، كىچىككىنە ئوغلى خەمىتنىڭ كۆڭلى ئۈچۈن، پەرىخەنىڭ ئۆزىگە بولغان ساپ مۇھەببىتىنىڭ يۈز-خاتىرىسى ئۈچۈن ئۇنىڭ بىلەن توي قىلىش نىيىتىگە كەلگەنىدى. مانا بۈگۈن زەيتۇنە بىلەن ئاخىرقى قېتىم سەيلە قىلىۋاتىدۇ، ئۇ زەيتۇنەدىن ئەپۇ سورىماقچى، ئەھۋاللىرىنى زەيتۇنەگە تولۇق ئېيتماقچى، ئۇنىڭ خىيالى پەرىخەدە، ئۇ كۆڭلىدە ياتلىشىشنى قارار قىلغان قىز بىلەن بىللە سەيلە قىلىۋاتقىنى ئۈچۈن پەرىخەدىن ئىچىدە كەچۈرۈم سورىماقتا.

- زەيتۇنە، مۇھىم گېپىم بار، سىزگە دەيدىغان!

- ياق، بۈگۈن ھەرقانداق مۇھىم گەپ مەنئىي قىلىنىدۇ، بىز مۇنۇ گۈزەل تەبىئەت بىلەن سۆزلىشىمىز، - قىز

ئەركىلەپ، خۇمارلاشقان يوغان، قاپقارا كۆزلىرى بىلەن يىگىتكە «يالت» قىلىپ قاراپ قويدى، - دە، بىلىكىنى تېخىمۇ چىگراق سىقتى.

- لېكىن بۇ گەپ!...

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- تىنىچ، «لېكىن» مۇ مەنئىي قىلىنغان! قاراڭا ئاۋۇ سۆڭەت شېخىغا، ئاشىق - مەشۇقلار سۆزلىشىۋاتىدۇ، قار

بىلەن يوپۇرماق قوشۇلسا ئەجەبۇ چىرايلىق گۈل پەيدا بولىدىكەن!

قىز تولىمۇ ھاياجانلانغان، ئۇنىڭ ھەربىر سۆزى ھېسسىياتلىق لىرىكا، شېئىر مىسرالىرى ئىدى. ئۇنىڭ

قەلبىدە يەنە تىزگىنلىگىلى بولمايدىغان ھەۋەس دۈلدۈلى تىپچەكلىدى. ئۇنىڭ قىزنى قۇچاقلىغۇسى، ئەزىزلىك

نەپسىنى قاندۇرغۇسى كەلدى. ئۇ بىر دەققە پەرىخەنى ئۇنتۇدى، مۇھەببەت ئىنساپىنى يەڭدى، تەبىئىي ھېسسىيات

كۈچى ياسالما دىيانەت رامكىسىنى بۇزدى. ئۇ يانچۇقىدىكى ئالقىنىغا ئېلىۋالغان نازۇك، سىلىق قىز قولىنى سىقىپ

قويدى، قىز ئۇنىڭ بىلەكلىرىگە ئىككى قولى بىلەن يامشىپ مەست بولغان ھالەتتە:

- بىر شېئىر يېزىڭا، بۈگۈنكى كۈن مەڭگۈلۈك خاتىرە بولۇپ قالسۇن! - دېدى.

ئۇ قىزنى تىرەك دالدىسىغا ئاستا تارتتى، ئەتراپقا قارىدى - دە، نازۇك بىلىدىن تۇتتى، قىز ئۇنىڭ بوينىغا گىرە

سالىدى. ئۇلار بىر تەنگە ئايالاندى، نەدە تۇرغىنىنى، نېمە قىلىۋاتقىنىنى تامامەن ئۇنتۇدى، دۇنيادا گويا شۇلاردىن

باشقا ھېچنېمە مەۋجۇت ئەمەستەك، گويا يەر شارىدىكى تۇنجى ئىنسانلار - ئادەم ئەلەيھىسسالام بىلەن ھاۋا

ئانىمىزنىڭ مۇزىتەلىبىدە تۇنجى قېتىم ئۇچىرىشىپ، ئىنسان خوشلۇقىنىڭ بىرىنچى پەللىسىنى - جىنسىي قوشۇلۇشنى

پەيدا قىلغىنىدەك...

- نېمىشقا بۇنداق ئوغرىلىقچە... بىزگە توسقۇنلۇق يوققۇ، نۇرى...

نۇرى قىزنىڭ قۇلىقىغا پىچىرلاپ شېئىر ئوقۇدى:

ئاپئاق قار سۆيمەكتە يېشىل ياپراقنى،

قاندۇرۇپ بىر ئىللىق سۆيگۈ - پىراقنى.

قار دەيدۇ: ئەل كۆرسۇن، پىنھان نە كېرەك،

نە ھاجەت ئۆچۈرمەك نۇرلۇق چىراغنى.

... ھا - ھا - ھا! ... - قىز قاقاقلاپ كۈلدى، - ھە - ھە، يەنە ئوقۇڭ! - قىز ئەمدىلا يىگىت قوينىدىن

قوللىرىنى بوشتىۋىدى، «پاك» قىلغان مىلتىق ئاۋازى ئاڭلاندى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ئە... ئە - دېدى نۇرى كەينىگە سەنتۈرۈلۈپ، ئۇ تېرەككە يۆلىنىپ قالدى. ئۇنىڭ شىنلىنىش كۆكرەك تەرىپىدىن قىپقىزىل قان چىقىماقتا ئىدى. ئۇ تامدەك تاتىرىپ ئوڭ قولى بىلەن بېلىدىكى تاپانچىسىنى تۇتتى، لېكىن ھېچنېمە قىلالىدى.

قىز بار ئاۋازى بىلەن چىرقىردى. يېنىدىكى ھويلىدىن تاتارلار يۈگۈرۈشۈپ چىقتى. يېرىم سائەتتىن كېيىن سوۋېت گوسپىتالىدا نۇرى كارىۋاتتا ئوڭدا ياتاتتى، ئۇنىڭ يېنىدا ئەڭ داڭلىق دوختۇر ھاكىم جاپپاروف دوختۇرلار، سېستىرالار بىلەن پايپىتەك بولماقتا ئىدى. - ساقايتىسەن دوختۇر، ساقايتىمىساڭ ئېتىۋېتىمەن! - دەپ ۋارقىردى بىردەمدىلا پەيدا بولغان غېنى باتۇر تاپانچىسىنى يالىڭاچلاپ ئۈستەلگە قويۇپ.

- ئوق يۈرەكنىڭ يېنىدىن تېشىپ ئۆتكەن، قان بەك جىق كەتكەن، قان سالىمىساق بولمايدۇ! - مانا مەندىن ئال، چېلەكلەپ ئالساڭمۇ يېتىدۇ! - دېدى باتۇر بىلەن كىلىرىنى تۈزۈپ. - ئالمۇتىغا، موسكۋاغا ئايروپىلان بىلەن يۆتكەيلى! - دېدى ئابلا باي تىترەڭگۈ ئاۋاز بىلەن دوختۇرغا يېلىنىپ، - قىزىم تېخىچە ھوشىغا كەلمىدى!... - قىزىڭىز ئۆلمەيدۇ، ھەممىنى قىلغان شۇ قىزلار! - دېدى غېنى باتۇر ۋارقىراپ، - يۈز قىزنى يۇغۇرسا نۇرىنىڭ بىر تىرنىقى يارالمايدۇ. ئۆلمە نۇرى، ئۆلمە باتۇر يىگىت!

ئۆمرىدە ياش تۆكمىگەن غېنى باتۇرنىڭ بورتۇپ چىققان يوغان قوي كۆزلىرىدىن ياش تامچىلىرى مۆلدۈردەك تۆكۈلدى!...

56

جاڭ بۇجاڭ جياڭ ۋېيۈەنجاڭغا تېلېگرامما ئارقىلىق شىنجاڭ ۋەزىيىتىنى دوكلات قىلدى. ئۇ روھلۇق، خۇشال ئىدى. ئۇنىڭ نەزىرىدە شىنجاڭ مەسلىسىنى ھەل قىلىشنىڭ يولى تېپىلغانىدى. ۋاقىتنىچە مۇسۇلمانلارغا كەڭرەك سىياسەت قوللىنىلسا، چوڭراق ھوقۇق بېرىلسا شىنجاڭ قولىدىن كەتمەيتتى. لېكىن بۇ «كەڭ» بىلەن «چوڭ»غا چۈڭچىڭدىمۇ، بۇ يەردىمۇ قارشىلىق خېلىلا چوڭ ئىدى. 8 - ئۇرۇش رايونىنىڭ قوماندانى گېنېرال جۇشاۋلياڭمۇ، ئۆلكە رەئىسى ۋۇجۇڭشىنىمۇ جاڭ جىجۇڭ بۇجاڭنىڭ تۇتقان يولىغا قوشۇلمايتتى. بولۇپمۇ گېنېرال جۇشاۋلياڭ قاتتىق

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

نارازى ئىدى.

- ئىلى باندىتلىرىنىڭ يەنئەن باندىتلىرىدەك چوڭ سىياسەتچىلىرى يوق، ئۇلار بىر توپ قاراقچىلار! - دېدى ئۇ ۋۇجۇڭشىن ئۇيۇشتۇرغان زىياپەتتە ئاشكارا نارازىلىق بىلدۈرۈپ، - ماڭا ماچېڭشياڭنىڭ ئاتلىق 5 - كورپۇسىدەك ئەسكەردىن يەنە بىر كورپۇس ئەسكەر ئەۋەتىپ بەرسىلا، بۇ باندىتلارنى ئوڭايلا تىز پۈكتۈرىمەن. سوۋېت قوراللىرى بىلەن ئادەملىرىنى ئەكەتسىلا، بۇ باندىتلار يېلى چىققان توپقا ئوخشاپ قالىدۇ.

- ئۇنىڭ ئۈستىگە ئالتايدىكى ئوسمان بىزگە ئۆتۈشكە تەييار، جانىمقان بىلەن ئەلەنۋاڭ ئوسمانغا خىزمەت ئىشلەشكە باشلىدى. ئالتاي ۋالىيسى جانىمقاننى 8 - ئايدا ئايرۇپىلان بىلەن ئۈرۈمچىگە ئەكەپلۈپلەشسىمىز ناھايىتى ئاقىلانە ئىش بولغان. مانا ئەمدى ئۇ كۈچ كۆرسىتىۋاتىدۇ، - دېدى جۇشاۋلياڭنىڭ گېپىگە ئۇلاپ ۋۇجۇڭشىن. - لېكىن، - دېدى جاڭ جىجۇڭ ئالدىرىماي سۆزلەپ، - شىنجاڭدىكى مۇسۇلمانلار ھايت دېسىلا قوزغىلىشقا تەييار. شىنجاڭدا تۇرۇشلۇق ئەسكەرلەرگە ۋە تەنپەرۋەرلىك روھى ياخشى سىڭدۈرۈلمىگەن، جەڭگىۋارلىقى ئاجىز، قېچىشقا تەييار. «باندىت تازىلاش قوللانمىسى» نى بىلىدىغانلار يوقنىڭ ئورنىدا. ماچېڭشياڭمۇ مۇسۇلمان، ئۇنىڭغا ئىشىنىپ كەتكىلى بولمايدۇ. شىنجاڭ مەسلىسىنى قورال كۈچى بىلەن ھەل قىلىمىز دېسەك زىيان تارتىمىز. بۇ قاراشقا جياڭ ۋېيۈەنجاڭمۇ قوشۇلغان. سىلەرنىڭ چۈشىنىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

- جياڭ ۋېيۈەنجاڭنىڭ قەتئىيلىكى بىزگە ئۈلگە بولۇشى كېرەك. يەنئەن باندىتلىرىنىڭ ياپۇنىيىنىڭ تەسلىمىنى قوبۇل قىلىش ھوقۇقىنى تارتىۋالدى، ئون تۆت تەسلىم تاپشۇرۇۋېلىش رايونىنىڭ ھوقۇقى تامامەن بىزنىڭ قولىمىزدا. بۇلار جياڭ جۇشىنىڭ بۇيرۇقى بىلەن بولدى. جياڭ جۇشى يەنە بۇيرۇقنى بىرلىككە كەلتۈرۈش كېرەك دەۋاتىدۇ. باندىتلارنىڭ «ئازاد رايون» دەۋالغان يەرلىرىنى بۇيرۇق بىلەن ئەمەلدىن قالدۇرماقچى بولۇۋاتىدۇ. جياڭ جۇشى دېگىنىنى قىلىدۇ! شىنجاڭدىمۇ بۇيرۇق بىلەن ئىشنى ھەل قىلىدۇ، باندىتلارنىڭ ماناس بويىدىكى قوراللىق ئادەملىرىگە بۇيرۇق بېرىپ قوراللىرىنى تاپشۇرغۇزۇش لازىم ئىدى. ھازىر سوۋېت بىز بىلەن دوست، نېمىدىن قورقىمىز.

- لېكىن، بۇيرۇق بىلەن ئاقمايدىغان ئىشلارمۇ كۆپ: بۇيرۇق بىلەن «ئازاد رايونلار» نى تارقاتقىلى بولارمۇ، بىر مىليون ئەسكىرى بار ماۋزېدۇڭ ماقۇل دېرمۇ؟ ماۋزېدۇڭنىڭ ئۈچ ماددىلىق تەلپىنى ئوقۇغانسىلەر: ئۇ ئالدى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بىلەن قورچاق ئەسكەرلەر مەسلىسى، تەسلىم قوبۇل قىلىش رايونلىرىنى قايتىدىن بەلگىلەش مەسلىسى، ئازاد رايونلارنى ئېتىراپ قىلىش مەسلىلىرىنى ھەل قىلىش كېرەك. شۇنداق بولمىسا كېلىشىم نەتىجىسىز بولىدۇ دەپ ئوچۇق ئېيتتى.

- ئۇنىڭ ئېلىشىم قىلىش نىيىتى يوق، «10 - ئۆكتەبىر تىنچلىق كىلىشىمى» نى ئىجرا قىلىش نىيىتى يوق!

- باشقىلارنى يول قويۇشقا زورلاپ، ئۆزىمىز قەتئىي يول قويمى ساق ئىش قاتمىلىشىدۇ. بۇ بىر

تەجرىبە - ساۋاق، بىز سەككىز مىليون ئەسكىرىمىز بىلەن ئىلچىكا بەرگەن قوراللىرىمىزغا ئىشىنىپ بۇيرۇق بەرگەنمىز

بىلەن، قارشى تەرەپ ئۇنىڭ ھەققانىيلىقىغا، خەلقنىڭ ھىمايىسىگە ئىگە ئىكەنلىكىگە ئىشىنىپ بۇيرۇقىمىزغا بوي

سۇنمايدۇ. شىنجاڭ مەسلىسىگىمۇ شۇنداق. بۇيرۇق بىرىش، بېسىم ئىشلىتىش، ئىشنى بۇزىدۇ. سىياسەت

مەسلىسى ھەل بولمىسا بىز شېڭ شىسەينىڭ يولىغا مېڭىپ قالىمىز. شېڭ شىسەي مىللىي ئۆچمەنلىكنى

كۈچەيتىۋەتكەن، مۇسۇلمانلار بۇ قېتىمقى توپىلاڭنى خەنزۇلار مۇسۇلمانلار ئەزگەنلىكتىن كېلىپ چىققان دەپ

قارايدىكەن. بۇ ئەلۋەتتە توغرا بولمىغان قاراش. شېڭ شىسەي ئۆلتۈرگەن خەنزۇلارنىڭ سانى مۇسۇلمانلارنىڭكىدىن

كۆپ. بۇمۇ بىر پاكىت!

- ئىلى باندىتلىرى خەنزۇلارنى قىردى، بۇمۇ بىر پاكىت.

- ئىلى توپىلىڭنىڭ بېشىدا شۇنداق بولغان. كېيىن ئۇنى تۈزەتكەن، بۇمۇ بىر پاكىت.

جۇشاۋلىياڭ بىلەن ۋۇ جۇڭشىن بىر - بىرىگە قارشىپ قويدى. ھازىرغىچە ھىچكىم ھۆكۈمەت ئەمەلدارى بولۇش

سۈپىتى بىلەن بۇنداق گەپ قىلىپ باقمىغانىدى.

- بۇ گۆھەر زېمىننى ساقلاپ قېلىش نىيىتى سىزنى كەڭ سىياسەت قوللىنىشقا مەجبۇر قىلۋاتىدۇ، - دېدى

جۇشاۋلىياڭ تىترەپ تۇرغان قوللىرى بىلەن ھاراق رومكسىنى ئېلىپ، - نىيتىڭىز بىزگە ئايان. لېكىن جاڭ يۇجاڭ،

مەن ئوچۇق سۆزلۈك ئادەم، غۇلجىدا، شىخو، جىڭلاردا ئاققان خەنزۇ قېرىنداشلىرىمىڭ ئىسسىق قېنىنى ھەرگىز

ئۇنتۇيالمايمەن. ئەۋلاددىن - ئەۋلادقا بۇ قىساسنى ئۇنتۇماسقا ۋەسىيەت قالدۇرىمەن. سىياسەت، ۋەزىپىنى تۈسۈپ

تۇرۋاتىدۇ. بولمىسا ھازىرلا ھۇجۇم قىلسام دەيمەن. جىياڭ ۋېيۈەنجاڭ چۇڭچىڭ كەپلىشىنى باشلانغاندا،

سەنشىدىكى گېيىلار يەنشەنگە مەخپىي بۇيرۇق بەرگەندەك، بۇ يەردە سۆھبەت باشلانغاندا ماڭمۇ مەخپىي

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يوليۇرۇق بەرسىكەن دەپ تىلەيمەن. بىرىنچى بولۇپ ھېلىقى ئەخمەتچان دېگەننىڭ، غېنى ئوغرى دىگەننىڭ كاللىسىنى جەنۇبىي دەرۋازىنىڭ سېپىل بېشىغا ئېسىپ قوياتتىم. بىر ئايغا قالماي غۇلجا، ئۈرۈمچى، قەشقەر، ئاقسۇ كۈچلىرىدا ئۇيغۇر قېنىدىن دەريا ئاققۇزاتتىم! - ئۇ ئاچچىق بىلەن رومكىنى كۆتۈرۈپ ۋارقىردى: - ئۇيغۇر دىگەننى كۆرسەم، گىتلىر بولۇپ يەھۇدىنى قىرغاندەك قىرغۇم، ياپونلارنىڭ نەنجىڭدىكى قىرغىنچىلىقىنى مۇشۇ ئۈرۈمچىدە پەيدا قىلغۇم كىلىدۇ!

- ھاي، ئەيى... جىق ئىچىپ قويدىڭىز جياڭ جۈن! - دېدى ۋۇجۇڭشىن ئوڭايسىزلىنىپ، - گېھىالنىڭ يېقىنلىرىدىن بىر نەچچىسى شىخو، جىڭ سوقۇشلىرىدا ئۆلۈپ كەتتى، ئۇلارغا چىدىمايۋاتىدۇ. - جۇ جىياڭجۈن ئوبدانراق دەم ئالسا بولىدىكەن! - دېدى جياڭ جىجۇڭ نارازىلىقىنى يوشۇرمايلا، - 8 - ئۇرۇش رايونى گېھىالنى چارچىتىپ قويۇپتۇ. - باشقا گېھىال ئورنۇمغا كەلسۇن، مەن ئۇرۇش رايونىدا ئۇرۇش قىلماي گەپ سېتىشنى يامان كۆرىمەن. جاق تويدۇم!

- ئىستىپا يازسىڭىز بولىدۇ!

- يازمەن، ھازىرلا يازمەن!

- مەنمۇ ئىچكىرگە كىرىپ ئايلىنىپ كېلەيلىكەن دەيمەن، جياڭ بۇجاڭ.

- پىكىرىڭلارنى مەركەزگە ئىنكاس قىلىمەن، - دېدى جياڭ جىجۇڭ ئاخىرىدا، - شىنجاڭدىكى ئون ئۈچ مىللەت قېرىنداش، ئۇلار ئاكا - ئۇكىلاردەك ئىناق، تىنىچ، بەختىيار ياشىشى كېرەك. بىر مىللەت باشقا مىللەتلەردىن ئۈستۈن بولۇۋالدىغان، خەنزۇلار ئەمەل تۇتۇپ، باشقا مىللەتلەرنى چەتكە قاقىدىغان، ھەتتا كەمسىتىپ، خورلايدىغان ئىشلارنىڭ تەكرارلىنىشىغا يول قويۇلمايدۇ. ھەممە مىللەت ھوقۇقتا باراۋەر، شىنجاڭ ھەممە مىللەتلەرگە خاس. ھەممە مىللەتنىڭ ئورتاق، بەختىيار، گۈللەنگەن ئائىلىسىنى بەرپا قىلىش بىزنىڭ بۇرچىمىز. مانا بۇ شىنجاڭنى سەنمىنجۇيى يولى بىلەن باشقۇرۇشنىڭ مەزمۇنى. بىز سەنمىنجۇيىنىڭ ياراتقۇچىسى دۆلەت ئاتىسىنىڭ ۋەسىيەتلىرىگە ھەرگىز خىلاپلىق قىلالايمىز!

- ئەلۋەتتە، ئەلۋەتتە! - دېدى ۋۇجۇڭشىن قايتا - قايتا بېشىنى لىڭشىتىپ، - مىللەت دېگەن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ياخشى - يامانلىقنىڭ بەلگىسى ئەمەس، جۇڭخۇا مىللىتى نۇرغۇن مىللەتلەرنىڭ قوشۇلۇشىدىن پەيدا بولغان،

خۇاشيا ئەۋلادلىرى ئۈچۈن قېرىنداشلىقتىن ئىسىل پەزىلەت بولمىسا كېرەك!

كۆڭۈللۈك زىياپەت كۆڭۈلسىز ئاخىرلاشتى. 13 - نويا بىر كەچقۇرۇن ئىلى ۋەكىللىرى ئۈرۈمچىگە قېچىپ كەلدى،

ئەتىسلا ئۇلار جاڭ جىجۇڭغا غۇلجا ھۆكۈمىتىنىڭ يازما جاۋابىنى تاپشۇردى. جاۋابىنىڭ بېشىدىلا «مۇسۇلمانلار

جۇڭگۇغا تەۋە بولغاندىن تارتىپلا جەبرى - زۇلۇمغا گىرىپتار بولۇپ كەلدى، خەنزۇلار مۇسۇلمانلارنىڭ دىن،

ئۆرۈپ - ئادەت ۋە مىللىي مەدەنىيىتىنى كەمسىتتى، ئۇلارنى ئەزدى، ھاقارەتلىدى. لىكىن بۇ ئىش زادىلا

چەكلەنمىدى» دىيىلگەنىدى. ئۇلار جياڭ ۋېيۈەنجاڭنىڭ 1945 - يىلى 8 - ئاينىڭ 14 - كۈنى گومىنداڭ مەركىزى

كومىتېتى دائىمىي ھەيئىتىنىڭ ۋاقىتلىق بىرلەشمە يىغىنىدا سۆزلىگەن مىللىي تىرىقچىلىك ئاپتونومىيە توغرىسىدىكى

سۆزىنى يەنە تىلغا ئالغان، «بىز ئاپتونومىيە شەرتىگە ئىگە خەلق، بىز ئالىي مۇختارىيەت تەلەپ قىلىمىز» دىگەن

ئون بىر ماددىلىق تەلەپنىڭ تۆت نوقتىسىلا «لايىھە» گە ئوخشىمايدىكەن، ئۇنىڭ ئىچىدىكى ۋەقە ھەل بولغاندىن

كېيىنكى ئىككى ئاي ئىچىدە يەرلىك مەمۇرىي ئەمەلدارلارنى سايلاپ چىقىش، ھۆكۈمەت ئالاقىلىرى ۋە مەكتەپلەردە

پۈتۈنلەي مۇسۇلمانلار يېزىقىنى قوللىنىش، سودىگەرلەر دۆلەت ئىچى ۋە سىرتىدا ئەركىن سودا قىلىش، ھەر قايسى

ۋىلايەتلەردە «مىللىي قوشۇن» تەشكىل قىلىش دېگەن تۆت ماددىسى «لايىھە» گە ئوخشىمايدىكەن. جاڭ بۇجاڭ

يازما جاۋابىنىڭ خەنزۇچىسىنى تەپسىلىي ئوقۇپ چىقتى ۋە «جاۋاب» قا يازما جاۋاب تەييارلىدى، 17 -، 18 - نويا بىر

كۈنلىرىدىكى سۆھبەتتە تۆت ماددا ئۈستىدە تالاش - تارتىش بولدى. ھەر قېتىمقى يىغىن بەش سائەتتىن ئارتۇق

داۋاملاشتى. ئىلى ۋەكىللىرى، بولۇپمۇ ئەخمەتچان بۇ قېتىم تولىمۇ پۇختا تەييارلىق بىلەن كەلگەنىدى. ئۇنىڭ

شىڭسىسەينىڭ ئۇيغۇر ۋە باشقا مۇسۇلمان مىللەتلەرنى قىرغانلىقىغا دائىر توپلىغان پاكىتلىرى مول، قايىل قىلارلىق

ئىدى. جاڭ جىجۇڭ :

- خەنزۇلار مۇسۇلمانلارنى قىردى، دىگەن سۆز دۇرۇس ئەمەس بۇ سۆز ئىنچىقلىققا زىيانلىق، ئەمەلىيەتتە شىڭ

شىسەي خەنزۇلارنىمۇ قىردى. بەلكى ئۇ قىرغان خەنزۇلارنىڭ سانى قىرلغان مۇسۇلمانلار سانىدىن كۆپ. ئۇ خەنزۇ،

لېكىن بىگۇناھ خەنزۇلارنىمۇ كۆپ ئۆلتۈردى! - دېۋىدى، ئەخمەتچان بۇ پاكىتنى ئىتراپ قىلدى.

- خەنزۇ ھۆكۈمرانلار ھەر مىللەت خەلقىنى ئەزدى، بۇ راستلا پاكىت. لېكىن «خەنزۇلار ئەزدى» دىگەن سۆزدە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

نۇقسان بار. بۇ سۆز مەيلى غەرەزلىك، غەرىسز ئېيتىلسۇن، خەنزۇلار بىلەن مۇسۇلمانلار ئوتتۇرىسىدىكى ھىسپاتقا تەسىر يەتكۈزىدۇ. ئارىغا ئاللىق تۇغدۇرۇش رولىنى ئوينايدۇ. دۆلەتكىمۇ، خەلقكىمۇ پايدىسى يوق گەپ! - دېدى جىجۇڭ ئىزاھات سۆزىدە.

جاڭ جىجۇڭ نۇرغۇن سۆزلىدى. شېڭ شىسەينى نۇقتىلۇق سۆكتى، تارىخقا مۇراجىئەت قىلدى. ئۆلكىدىكى ھەر مىللەت خەلقىنى خاتىرجەم ياشاش، ئۆز-ئارا ياردەملىشىپ، ئۆزئارا ئىشىنىدىغان قىلىش ئىمكانىيىتى بىلەن تەمىنلەش بىزنىڭ ئورتاق بۇرچىمىز، دىگەن سۆزنى قايتا - قايتا تەكىتلىدى.

لېكىن سۆزمەنلىك بىلەن قارشى تەرەپنى قايىل قىلىش تەس بولدى. ئىلى ۋەكىللىرى تۆت ماددىلىق تەلپىدىن زادىلا ۋاس كەچمىدى. سايلام، تىل، سودا، قوشۇن ئېيتىلماققا ئاددىي، لېكىن ئۇ ھەر ئىككى تەرەپنىڭ جانچان مەنپەئەتىگە تاقىلاتتى، سايلام مەركەزنىڭ لاھىيىسىدە كۆرۈنمەيتتى. بۇ دېموكراتىيىنىڭ كۈنكىرىت شەكلى گومىنداڭ ھاكىمىيىتىدە يوق ئىدى. ھەممە ئەمەلدارلار تەيىنلىنەتتى، تەيىنلەش ئەنئەنىگە ئايلانغان ئۇسۇل تۇرسا، ياۋروپا دېموكراتىيىسىنى ئاساس قىلغان «سايلام» نى قانداقمۇ قوبۇل قىلغىلى بولسۇن، بۇ ھوقۇق جاڭ بۇجاڭغا بېرىلگەن ئەمەس - دە!

تىل پۈتۈن دۇنياغا بىر مىللەتنىڭ ئۈستۈنلۈكىنى بىلدۈرىدىغان مۇھىم ئامىل. دۆلەت تىلى خەنزۇچىلىق تۇرسا، قانداقمۇ ئۇنى چۆۋۈۋېتىپ مۇسۇلمان تىلىنى قانۇنىي دۆلەت تىلى قىلغىلى بولسۇن. دۆلەت غورۇرى، مىللەت غورۇرى كۈچلۈك بولغان جوڭگۇ خەلقى، بولۇپمۇ خەنزۇ خەلقى بۇنداق قىلىشقا زادى يول قويمايدۇ - دە! بۇنداق قارارنىڭ قوبۇل قىلىنىشى جوڭگۇدەك دۇنيادىكى ئامېرىكا، سوۋېت ئىتپاقى، ئەنگىلىيە، فىرانسىيەلەر بىلەن بىر قاتاردا تۇرىدىغان بەشىنچى چوڭ دۆلەتنىڭ ئىناۋىتىنى يەرگە ئۇرغانلىق بولىدۇ - دەلودا ئۇ دۆلەتنىڭ تاشقى سىياسىتىنىڭ بەلگىسى، دۆلەت ئىچى - سىرتىدا ئەركىن يۈرەلەيدىغان مۇسۇلمان سودىگەرلەر نىمىلەرنى قىلمايدۇ؟ سودىگەرلەر قىياپىتىگە كىرۋالغان سىياسەتچىلەر، ئاخباراتچىلار دۇنياكەزدىلىك قىلىپ يۈرۈپ، خەلقئارا سودا بىلەن شۇغۇللانغان ئادەملەرگە تايىنىپ شىنخەي ئىنقىلابىنىڭ يولىنى تاپقان. ئۇنىڭسىزمۇ دۇنيا كىرىپ يۈرگەن مۇسۇلمانلار ئازمۇ؟ ئىلى قوزغىلاڭچىلىرىنىڭ قايسى بىرى چەتكە چىقىمىغان؟ چەتتىن ئىدىيە، قورال، ئادەم كىرمىگەن بولسا بۈگۈنكى ئاۋارچىلىك پەيدا بولمىغان بولاتتى. دۆلەت ئىچى - سىرتىدا ئەركىن سودىغا يول قويۇش قانۇنغا ئايلانسا،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

گومىنداڭنىڭ شىنجاڭدا بىر كۈنمۇ خاتىرجەملىكى بولمايدۇ - دە . تېخى «مىللىي قوشۇن» تەشكىللىشىگە يول قويۇش دېگەن تەلپىچۇ؟ بۇ تەلەپ ھەممىدىن قورقۇنچىلۇق، بۇ تەلەپكە ماقۇل بولۇش بېشىمنى چاپ دەپ دۈشمەننىڭ قولىغا پالتا تۇتقۇزغاندەك بىر ئىش، ياق، بۇ تەلەپكە ھەرگىز ماقۇل دېيىشكە بولمايدۇ... ھەر كۈنى سۆھبەت، جىددىي تالاش - تارتىش، ۋارقىرىش، ھەتتا تىللىشىش... گومىنداڭ ۋەكىللىرى يېڭى بىناغا ھارغىن، چۈشكۈن ۋە خاپا ھالدا قايتىپ كېلەتتى.

- تۆت ماددىدا زادىلا يول قويىدىغاندەك ئەمەس، ئۇلار «شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتى» دېگەن نامىدىن ۋاز كەچكىنىمىزمۇ يېتەر، قالغانلىرىغا زادىلا يول قويالمايمىز، دەيدۇ. ھېلىقى ئەخمەتجان دېگىنى تولىمۇ سۆزمەن يىگىت ئىكەن. ئەڭ جىق سۆزلەيدىغىنى شۇ يىگىت، ئەمەلىيەتتە ۋەكىللىرىنىڭ كاتتىۋېشى شۈكەن. ئۇ تارىخىمۇ، دۇنيادا بولغان بارلىق كېلىشىملەرنىمۇ پۇختا بىلىدىكەن. «جۇڭگو - سوۋېت دوستلۇق ئىتتىپاقلىق كېلىشىمى» دەمىسىز، «10 - ئۆكتەبىر تىنچلىق كېلىشىمى» دەمىسىز، «يالتا، قاھىرە، دۇنبادۇن كاۋچۇكار كېلىشىمى» دەمىسىز، ھەممىسىنى يادقا بىلىدىكەن، بەك يامان ئىمىكەن! - دېدى سەنمىنجۇيى مۇتەخەسسى لياڭ خەنساۋ.

- مەن ئۇنى مۇسكۋادا كۆرگەندەك قىلىمەن، - دېدى جىياڭ جىپىشىنىڭ ئوغلى جىياڭ جىڭگو بىلەن بىللە موسكۋادا ئوقۇغان چۈي ۋۇمۇ قوشۇمچىلاپ، - مەخسۇس تەربىيەلەنگەن سوۋېت ئادىمىدەك قىلىدۇ! - بۇ ئۇيغۇرلار روسىيەدە بۇرۇن ئويغانغان مىللەتلەرنىڭ بىرى، ئۇلارنىڭ يىتىلگەن زىيالىيلىرى نۇرغۇن! - دېدى ۋاڭزىڭشەن. تاشقى ئىشلاردا پىشقان خادىم لىيۇ زېرۇڭ:

- ئەخمەتجان رۇس تىلىنى خۇددى رۇسلاردەكلا سۆزلەيدىكەن، ئۇنىڭ دىپلوماتىيە بىلىمىمۇ يۇقۇركەن. مەن ئۇنى چېكىپ بېقىش ئۈچۈن «ئەنگىيلىكلەر ماختىنىپ بىزنىڭ دۆلىتىمىزدە قۇياش ئولتۇرمايدۇ دەيدىكەن، بىزمۇ شۇنداق دەپ ماختانساق بۇنىڭ نىمىسى يامان؟» دېۋىدىم. ئۇ كۈلۈپ قويۇپ روس تىلىدا: «مەن خەلقىمىز قۇياش نۇرىدىن رازى دەپ ماختىنىشنى ياخشى كۆرىمەن» دەپ جاۋاب بەردى. قاراڭلار، ئۇنىڭ سىياسىي كاللىسىنى! - دېدى. جاڭ جىجۇڭ:

- ئۇلار يول قويىمىسا بىز ئازراق يول وقايلى، سودا بىلەن قوشۇن مەسلىسىدە ئويلانىپ كۆرۈڭلار، يول قويىشىمىز

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قىسمەن بولىدۇ، پۈتۈنلەي ئەمەس! - دېۋىدى، قالغان ئەمەلدارلار بىر - بىرىگە قارىشىپ جىم بولۇپ قېلىشتى. ئەتىسى جاڭ جىجۇڭ ئىلى ۋەكىللىرىنى قوبۇل قىلدى. ئۇ يەنە ئۇزاق سۆزلىدىمۇ قېتىمقى سۆزىچە ھەيۋە - پوپوزا پۇرقى ئېغىر ئىدى. «ئۇ پايدا - زىيان مەسلىسى» دىگەن تىمىدا ئۇزاق سۆزلەپ تارىخىنى ۋاراقلىدى. گومىنداڭ ھۆكىمىتىنىڭ دۆلەت كۈچىنى پەش قىلدى:

- تارىختا نۇرغۇن ۋەقەلەر بولدى. ۋاقتى ئۇزۇن ياكى قىسقا بولسۇن ئاخىر ھامان تىنىچلاندۇرۇلدى. جۇڭغار توپىلىڭى، چوڭ - كىچىك غوجىلار توپىلىڭى، ياقۇپبەگ، ئىلى سۇلتانلىقى.... قاتارلىقلار ئاخىرقى پېھابىتا خەلققە زىيان كەلتۈرۈش بىلەن جىمىقتۇرۇلدى، ئۇرۇش بولسا ئادەم ئۆلىدۇ، خانىۋەيرانچىلىق بولىدۇ. ئالۋان - سېلىق ئېغىرلىشىدۇ، زىيان تارتىدىغىنى شىنجاڭ خەلقى بولىدۇ. بۇ ئاچچىق ساۋاقنى ئۇنۇتماسلىقىمىز كىرەك. نامى - ئەمەلدىن ئېيتقاندا، شىنجاڭ جۇڭگۇنىڭ بىر ئۆلكىسى، نامى شۇنداق بىكىتىلگەنكىن، ھىچكىم بۇنى ئۆزگەرتەلمەيدۇ. «جۇڭگو - سوۋېت دوسلۇق - ئىتتىپاقلىق كىلىشىمى» دا سوۋېت ئىتتىپاقى جۇڭگۇنىڭ مەسلىسىدە جۇڭگۇنىڭ ئىچكى ئىشقا ئارىلىشىش نىيىتى يوق، دەپ يېزىلدى. كۆرۈۋاتىسىلەر، سوۋېت كونسۇلى بىزگە ياردەم قىلۋاتىدۇ.... ھەربىي كۈچ جەھەتتە بەزىلەر ئىلى تەرەپ يېڭىدۇ دېشىدۇ، ئۇلارنىڭ غەلبە قىلغىنى راسىيىكىن ئۇزاق كەلگۈسىنى نەزەردە تۇتقاندا، بۇ بىر ۋاقىتلىق غەلبە، ئۈرۈمچىنى ئىشغال قىلغان تەقدىردىمۇ، ھەتتا پۈتۈن شىنجاڭنى ئىشغال قىلغان تەقدىردىمۇ، بۇ ئاخىرقى غەلبە ھىسابلانمايدۇ.... پۈتۈن مەملىكەت خەلقىمىز ئۆز ئەجدادلىرى قان تەر تۆكۈپ ئاچقان بۇ زېمىننىڭ قولىدىن كىتىشىنى خالىمايدۇ. مەركەز شۇڭا شىنجاڭنى ھەرگىز تاشلاپ بەرمەيدۇ، نەزەر دائىرەڭلارنى يىراققا تاشلاپ، ھازىرقى ئاز تولا ئالغان پايدىنى دەپ، كەلگۈسىدىكى چوڭ بالايىپەتنى ئەستىن چىقىرىپ قويماسلىقىڭلارنى ئۈمۈد قىلىمەن!.. شىنجاڭ خەلقى ئازاب - ئوقۇبەتنى يەتكۈدەك تارتقان، بىز خەلققە مەسئۇل بولۇشىمىز كېرەك! ۋەقەنى تىنىچ ئۇسۇل بىلەن ھەل قىلىش يولىدا ئىزدەنگىنىمىزدىلا، ئاندىن شىنجاڭ خەلقىنىڭ مەنپەئىتىگە ۋەكىللىك قىلغان بولىمىز....

- جاڭ بۇجاڭنىڭ سۆزىنىڭ سالىمى زور بولدى، - دېدى لياڭ خەنساۋ رازىلىق بىلەن خۇشال بولۇپ، - ھەق گەپ شۇ، شىنجاڭنى ھەرگىز تاشلاپ بەرمەيمىز، جاڭ چيەن، بەنچاۋلاردىن تارتىپ زو زۇڭتائىغىچە بولغان ئارلىقتا خەلقىمىز بۇ يەر ئۈچۈن قانچىلىك قۇربان بەردى، تەرۋىڭى؟ لىن زېشۇ باسقان ئىزلار ئۆچمىدى. شىنجاڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بىزنىڭ، بىزدىن تارتىۋالسىمەن دىگۈچىلەر ئۇخلىماي چۈش كۆرگۈچىلەر!

- مەن ھاياتىمنى شىنجاڭنى تەتقىق قىلىشقا بېغىشلىغان ئادەمىمەن، - دېدى شىنجاڭ ئەھۋالىنى پى شىش بىلىدىغان پېڭ جاۋشىيەن بىردىنلا روھلىنىپ، - ئۇيغۇرلار ئورخۇن بويىدا يۈرگەندە، بۇ يەردە بىزنىڭ كۈچلۈك دۆلىتىمىز بولغان. ئۇ چاغلاردا غەربىي يۇرت دېگەن نام بىلەن ئاتىغاندۇق. كېيىن شىنجاڭ دېگەن نامنى قويۇۋالغىنىمىز تازا ئەپلەشمىدى. شىنجاڭ ئەمەس، شىجاڭ(غەربىي چىڭرا) دېيىش كېرەك ئىدى. بەزىلەر نامىدىن مەسلە ئىزدەشمەكتە. بۇ بىر تېتىقسىزلىق!

- سېپىلدىن گەپ تاپىدىغانلارمۇ بار تېخى!

- شەرقىي شىمالدىكى ئۆلكىلەرمۇ سېپىل سېرتىدىغۇ، جۇڭگۇ شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلۇغ دۆلەت!
ئۆلكە رەئىسى جاڭ بۇجاڭنىڭ تەسىرلىك سۆزى شەرىپىگە زىياپەت بەردى. گېنېرال جۇ شياۋلياڭ جاڭ بۇ جاڭنىڭ سالامەتلىكى ئۈچۈن كەينى - كەينىدىن ئۈچ رومكا كۆتۈرۈۋەتتى ۋە باشمالتاق بارمىقىنى ئىگىز كۆتۈرۈپ:
- دانا، ھەقىقىي دانا دېپلومات! - دەپ ماختىدى.

25 - نويابىر قار ياغقان كۈنى جاڭ جىجۇڭ تەيىنلەنگەن خادىم مۇھاپىزەت قىلىپ، ئىلى ۋەكىللىرىنى ئىككىنچى قېتىم ماناس دەرياسى بويىغا ئېلىپ ماڭدى. ئىلى ۋەكىللىرى مەركەز ۋەكىللىرى يول قويغاندىن كېيىن ئۆزىتىلگەن لاھىيە نۇسخىسىنى ئېلىپ غۇلجا شەھىرىگە ئاتلانغانىدى.

- قانداق بولدى؟ - دەپ ئالدىراپ سورىدى زۇنۇن تېيىپوف ئەخمەتجاندىن.

- ئون ئىككى كۈن ئېتىشىپ ئارانلا تىماقتەك نەتىجىگە ئىگە بولدۇق! - دېدى رەخمىجان جاۋاپ بېرىپ، -

ئۇيغۇر تىلىنى قوللىرىش بىلەن باشلىق سايلاش ئىشىغا يول قويدىغاندەك ئەمەس!

- ياخشىلىقچە يول قويىمىسا يامىنىغا بىز تەييار!

- ھەر ھالدا ئون بىر ماددىنىڭ توققۇزىغا رازى بولدى، - دېدى ئەخمەتجان كۈلۈپ تۇرۇپ، - سودىگەرلەرنىڭ

دۆلەت ئىچى ۋە سىرتىدا ئەركىن سودا قىلىشقا پىرىڭسىپ جەھەتتىن قوشۇلدى. لېكىن مەركەزنىڭ بىر تۇتاش باشقۇرغۇشىغا بويسۇنۇشنى شەرت قىلغانىدى. ۋىلايەتلەردە «مىللىي ئارمىيە قۇرۇش» ئىشىنى مۇسۇلمانلاردىن ئامانلىق ساقلاش ساقچىلىرى قوبۇل قىلىشقا بولمىدۇ دەپ ئۆزگەرتتى. يەنە نۇرغۇن ئېلىشىدىغان ئوخشاشمىز تېخى!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ئارمىيە قۇرۇشقا قوشۇلمىسا ئۇلار دۆلەت ئارمىيىسىنى ئاچقىپ كەتسۇن. بىزنىڭ قوشۇن ئۇلارنىڭكىدىن ئاز

بولۇپ قالسا زادى بولمايدۇ!

- ئارمىيە مەسلىسى ئايرىم مۇزاكىرە قىلىنىدۇ، - دېدى ئەخمەتجان، - بۇ بىر چىڭ مەسىلە، بۇتوغرىدا

مەخسۇس قوشۇمچە ھۆججەت ئىشلىرىدىن بولدى!

شىنجاڭ خەلقىنىڭ تەقدىرىگە مۇناسىۋەتلىك بولغان بۇ چوڭ ئىشقا ئارمىيە رەھبەرلىرى تولىمۇ كۆڭۈل بۆلەتتى.

ۋەكىللەرنى ماناس ئالدىنقى سېپىدىكى ئوقۇتقۇچى - جەڭچىلەر ئارىغا ئېلىۋېلىپ سوئال سوراشقا باشلىدى. بىردەمدىلا

تەرەپ - تەرەپتىن كەلگەن ئەسكەرلەر ۋەكىللەرنى قورشاش ئىچىگە ئېلىۋالدى. ئەسكەرلەرنى قايتۇرۇش مۇمكىن

بولمىدى. ئاخىرى ئەخمەتجان قاسىمى ۋەكىللەر نامىدىن سۆز قىلىشقا مەجبۇر بولدى:

... بىزنىڭ قولىمىزغا قورال ئېلىشىمىز ھەققانىي ئىش، ئىنسانىي ھوقۇقىمىزنى قوغداش ئۈچۈن بىزگە باشقا

يول قالمايدۇ. بىزنىڭ ئىشىمىز ھەققانىي بولغاچقا، بىز غەلبە بىلەن بۇ يەرگە كېلىپ دۈشمەنلىرىمىزنىڭ

يۈرىكىگە تىغ بولۇپ قالدۇق. مىللىي ھەرىكەت، مىللىي ئىنقىلاپ دېسەك بەزىلەر بىزنى تار مىللەتچىلەر دەيدۇ.

ھەقىقەت ئۇنداق ئەمەس، مەھكۇم مىللەت پەرزەنتلىرىنىڭ ئەڭ زور خۇسۇسىيەتلىرىدىن بىرى، ئۇ دۇنيانىڭ قايسى

بۇرجىكىدە بولسۇن، قانداقلىكىن مىللەت بولسۇن، ئەگەر ئۇ ئېزىلگەن مىللەت بولىدىكەن ئۇنى سۆيىمەكتىن

ئىبارەت. شۇنىڭ ئۈچۈن 1860 - يىللاردىكى بېيپىڭنى ئىشغال قىلىپ، خان سارىيىنى بۇلغانلار خەنزۇ خەلقى

ئالدىدا قانچىلىك جىنايەتچى بولسا، بىزنى ئەزگەنلەر بىزنىڭ ئالدىمىزدىمۇ شۇنچىلىك جىنايەتچىدۇر... بىزنىڭ

بۇ قېتىمقى ھەرىكىتىمىز، يالغۇزلا ئازادلىق ھەرىكىتى بولماستىن، شۇنىڭ بىلەن بىللە خەلقچىللىق سىياسەتىنى

ئىشقا ئاشۇرۇش ۋە ئورنىتىش ئۈچۈن بولغان ھەرىكەت. دېمەك، بىزنىڭ مىللىي ئازادلىق ھەرىكىتىمىز پۈتۈنلەي بىر

مىللەتكە قارشى ھەرىكەت ئەمەس، بەلكى ئۇ، مىللەت ئىچىدىكى مۇستەبىت ئۇنسۇرلار ۋە ئىستىبدات زالىم

ھاكىمىيەت تەرەپدارلىرىغا قارشى ھەرىكەت!

... ھەر قانداق ئادەمنىڭ ئۆز خەلقىنىڭ تەقدىرىدىن ئەنسىرىشى تۇرغان گەپ. شۇڭا بىزنىڭ گومىنداڭ

ھۆكۈمىتى بىلەن يۈرگۈزۋاتقان سۆھبىتىمىز ئۈستىدە قۇلۇڭنى دىڭ تۇتۇپ، دىققەت قىلىۋاتقان قېرىنداشلىرىمىزغا

خوش خەۋەر يەتكۈزۈمىز: بىزنىڭ گومىنداڭ ھۆكۈمىتى ۋەكىللىرى بىلەن ئېلىپ بېرىلغان ئۇلارنى مۇزاكىرىمىز

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مۇۋەپپەقىيەتلىك كېتىپ بارىدۇ. چۈنكى سۆھبەتكە بىرىنچى قېتىم بارغىنىمىزدا، گومىنداڭ ھۆكۈمىتى بىزنىڭ خەلقىمىزگە مۇئاۋىن ھاكىملىق ھوقۇقىنى بەرمەكچى بولغانلىقىنى ئېيتقاندى. ئىككىنچى قېتىم بارغىنىمىزدا گومىنداڭ ھۆكۈمىتى بىزنىڭ تەلەپ-پىكىرلىرىمىزنى ئاڭلىغاندىن كېيىن، شىنجاڭ ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنى ئۆزگەرتىپ تەشكىل قىلغاندا، ھۆكۈمەتنىڭ يىگىرمە بەش ئەزاسىنىڭ ئون بەشىنى ئۇيغۇر ۋە باشقىلەر تەرىپىدىن قىلىشقا ماقۇل بولدى... خەلقىمىز ئۆزىنىڭ يېزىقىنى دۆلەت ئىشلىرىدا قوللىنىدىغان بولىدۇ. مەتبۇئاتتا، سۆزدە، سايلاشتا، تەشكىلاتلارغا ئۇيۇشۇشتا تولۇق ھوقۇق، ھۆرلۈككە ئىگە بولالايدۇ. سودىگەرلەر ئۆز ئىقتىسادى بىلەن ئىچكى ۋە تاشقى سودىلارنى قىلالايدۇ، مىللىي ئەسكىرىي قىسىملىرىنى ساقلاپ قېلىنىدۇ ۋە زورلىنىدۇ!...

... خەلقىمىزنىڭ ئىنسانىي ھوقۇق-مەنپەئەتلىرىنى ۋۇجۇتقا كەلتۈرۈش يولىدا، گومىنداڭ ھۆكۈمىتى ۋەكىللىرى بىلەن بىر يۈز يىگىرمە سائەت مۇزاكىرە ئېلىپ باردۇق. بۇ جەرياندا گومىنداڭ تەرەپ ۋەكىللىرى بىزنى ئاتىمىش سائەت بومباردىمان قىلغان بولسا، بىزمۇ گومىنداڭ ھۆكۈمىتىنىڭ ۋەكىللىرىنى ئاتىمىش سائەت بومباردىمان قىلدۇق!...

ماناس دەرياسى بويلىرىدا ئۇزاق، ھەيۋەتلىك ھۇررا سادالىرى ياڭرىدى.

نەقەمۇ نەق بىر ئايدىن كېيىن ئۈچ ۋەكىل غۇلجىدىن يەنە ئۈرۈمچىگە قايتىپ كەلدى. ئۈرۈمچى كوچىلىرى كۈل رەڭ قار بىلەن تولغان. قىش تۇرمۇشىنى ئۆزگەرتىۋەتكەن، شاۋقۇن بىلەن ئاقىدىغان ئۈرۈمچى دەرياسىنىڭ ئۇنى ئۆچكەن، قىزىلتاغ ئۈستىدە ئاچ قارغىلار قاقىلىدىشىپ ئۇچۇپ يۈرەتتى.

- مەن چىدىيالىمىدىم! - دېدى ئوبۇلخەيرى تۆرە لىشىشىپ تۇرىدىغان كۆۋرۈكتىن ماشىنا بىلەن ئۆتۈۋېتىپ، - ئۆمرۈمدە بۇنداق ئۇزاق ئولتۇرۇپ باقمىغانمەن. سۆزمۇ سۆزلىشىش، بىر-بىرىگە يول قويماستىن ۋارقىرىشىش يەنە باشلىنىدىغان بولدى. بۇ قېتىم قانچە كۈن تالىشارمىز؟

- يېڭى قوشقان ئۈچ ماددىنى ئاڭلىسا ئۇلار تېخىمۇ چىچاڭشىيىدىغان بولدى. سىياسىي ساقچىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش، شىنجاڭغا ئۆتكەن دۆلەت ئارمىيەسىنى قايتۇرۇپ كېتىش، يەرلىك سىڭچىلارنى مۇسۇلمانلاردىن قىلىش دېگەن تەلەپلەر ئۇلارنىڭ تاللىشىرىغا ئېچىلدى. مېنىڭچە، ئۇلار ھەرگىز قوشۇلمايدۇ. قوشۇلمىسا بىز تازا قاتتىق تۇرۇۋالىمىز!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- سوۋېت كونىسۇلى ئاشۇ يېۋىسېف يەنە ئارغا چۈشۈۋالارمىكەن؟

- ئارغا چۈشۈۋالسىمۇ بىز چىڭ تۇرىمىز، - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى قەيىقلىپ، - بۇ قوشۇمچە ئۈچ ماددا

بىزنىڭ ھەربىي جەھەتتىكى ئۈستۈنلىكىمىزنىڭ ئاساسى بولىدۇ!

- باشقا تەرەپكە يول قويساقمۇ، ئەسكەر مەسلىسىدە يول قويايلىمىز!

26 - دېكابىر كۈنى گېنېرال جاڭ جىجۇڭ ۋەكىللەر بىلەن كۆرۈشتى. ئۇ خۇشال، قىزغىن ئىدى. قوشۇمچە ئۈچ

ماددىنى ئوقۇپ چىقىپ قوشۇمىسىنى تۇردى - دە:

- ئوشۇقچە، بۇ ئۈچ ماددا تولۇق ئوشۇقچە، مۇزاكىرە قىلغۇدەك يېرى يوق. قايتۇرۇۋېلىڭلار دەپ تەكلىپ

بېرىشتىن باشقا ئامال يوق!

يېڭى بىنانىڭ يىغىن زالى ئىس بىلەن تولغان، ئىككى تەرەپ ۋەكىللىرى توختىماي تاماكا چېكەتتى.

رەخمەتجان بىلەن ئەخمەتجان ھەربىيچە كىيىنگەن، بىرلا ئوبۇلخەيرى تۆرە تىك ياقىلىق قارا سۈككىدىن تۇجۇرگا،

بېشىغا جىيەك تۇتۇلغان تەقى كىيىپ ئولتۇراتتى. جاڭ جىجۇڭمۇ ھەربىيچە فورما بىلەن كۆكرىكىگە مېداللارنى

تاقىۋالغانىدى. قالغان ئەمەلدارلار كاستۇم - بۇرۇلكا، بەزىلىرى جوڭسەنفۇ كىيگەن، ھەممىسىنىڭلا ئاغزىدا پاپىروس

چىشلەكلىك ئىدى.

- قايتۇرۇۋېلىش ھوقۇقى بىزدە يوق. قايتىپ بېرىپ ھۆكۈمىتىمىزگە دوكلات قىلىشتىن باشقا ئىلاجىمىز

يوق! - دېدى رەخمەتجان ئاي - يۇلتۇزلۇق بەلگىسى بار شەپكىسىنى كۆزىگە چۈشۈرۈپ قويۇپ، قوشۇمىسىنى تۈرۈپ.

- ئۇنداقتا! - دېدى جاڭ بۇجاڭ خاپىلىقىنى يوشۇرالمىدى، - قانداق ئىلگىرىلەيمىز؟ بۇ ئۈچ ماددىنى ۋاقىتتىنچە

قويۇپ تۇرۇپ، ئون بىر ماددىنىڭ مەزمۇنلىرىنى كونكرېتلاشتۇرايلى، بۈگۈن ئۆلكىلىك ھۆكۈمەت تەشكىلى

توغرىسىدا قوشۇمچە 1 - ھۆججەت لايىھىسىنى مۇزاكىرە قىلايلى ئەمەس، ئارمىيە مەسلىسى قوشۇمچە 2 - ھۆججەت

قىلىندى. ئۇنى كېيىن مۇزاكىرە قىلايلى.

ماددىمۇ ماددا ئوقۇش، پىكىر بېرىش، تالاش - تارتىش باشلىنىپ كەتتى، تەرجىمانلارنىڭ ھالىغا ۋاي،

ئۇلارنىڭ ئاغزى توختىمىدى:

... ۋەقە ھەل بولغاندىن كېيىن، ئۈچ ئاي ئىچىدە ھەرقايسى ناھىيە خەلقلىرى ناھىيىلىك كېڭەش ئەزالىرىنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

سايلاپ، ناھىيىلىك مەسلىھەت كېڭىشى تەشكىل قىلىندۇ. ناھىيىلىك مەسلىھەت كېڭىشى ناھىيىنىڭ ھاكىمىنى سايلاپ چىقىدۇ، مۇئاۋىن ھاكىم، ناھىيىلىك ھۆكۈمەتنىڭ بۆلۈم باشلىقى ۋە ئۇنىڭدىن يۇقىرى خادىملىرىنىڭ ھاكىمى ئېلىپ ئىشلىتىش ھاۋالە قىلىندۇ. سايلام يولغا قويۇلغۇچە ھازىرقى مەمۇرىي ئەمەلدارلار ساقلاپ قېلىدۇ. لايىھە ئوقۇلۇپ شۇيەرگە كەلگەندە كۆزلىرىنى چەكچەيتىپ دىققەت بىلەن تىڭشاپ ئولتۇرغان ئوبۇلخەيرى تۆرە ئىنچىكە بۇرۇتلىرىنى سىلاپ قويۇپ ھىجايىدى :

- ھەممە يەردە سايلام بولار- ھە؟

- شۇنداق بولمايىزە! - رەخمىجان مەغرۇر جاۋاپ بەردى.

... ۋالىي ۋە مۇئاۋىن ۋالىيلارنى شەيەرلىك كىشىلەر كۆرسىتىدۇ. ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ تەكشۈرۈپ بېكىتىپ

بېرىشىگە سۇنىدۇ. ۋالىي مەھكىمە خادىملىرىنى ۋالىي تەيىنلەپ ئىشلىتىدۇ!

- بۇ شىنجاڭ تارىخىدىلا ئەمەس ، جۇڭگو تارىخىدا پەيدا بولغان نا ھايتى چوڭ ئىسلاھات! - دېدى

ئەخمەتجان .

- شۇنىڭ ئۈچۈن مۇنۇ كاتتىۋاشلارنىڭ بېشى چۈشۈپ كەتتى - دە!

... دۆلەت ئاساسىي قانۇنى ئېلان قىلىنغۇچە ، شىنجاڭ ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ تەشكىلىنى مەركەز كېڭەيتىپ تولۇقلايدۇ.

- ئۆلكىدە سايلام بولمايدۇ؟ - رەخمىجاننىڭ سوئالى جاۋاپسىز قالدى .

- يەنى بۇرۇنقى ئون ئۈچ ھۆكۈمەت ئەزاسى يىگىمە بەشكە كۆپەيتىلەدۇ. بۇنىڭدىن ئون نەپىرىنى مەركەز

بىۋاسىتە بېكىتىپ ئەۋەتىدۇ. قالغان ئون بەش نەپىرىنى ھەر قايسى ۋىلايەتلەر كۆرسىتىپ يوللايدۇ. مەركەز

تەيىنلەيدۇ!

- ھەي، بۇ يېرى بولماپتۇ. ئامېرىكىدا پىرىزدېنتنى خەلق سايلاۋاتسا؟ - رەخمىجاننىڭ بۇسوئالىمۇ جاۋاپسىز

قالدى .

... ئون بەش نەپەر كىشى ئىچىدە، ئىلى، ئالتاي، تارباغاتايدىن ئالتە كىشى بولۇپ، مۇئاۋىن رەئىس،

مۇئاۋىن كاتىپ، مائارىپ نازارىتىنىڭ نازىرى، خەلق ئىشلار نازارىتىنىڭ مۇئاۋىن نازىرى، سەھىيە باشقارمىسىنىڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

باشلىقى ۋە مەخسۇس ئەزا بولۇپ بىردىن كىشىنى ئۆز ئىچىگە ئالغۇ.

- بىز ئارانلا ئالتە كىشىما؟ يىگىرمە بەشنىڭ ئىچىدە ئارانلا ئالتە، ياق، ئۇندىن كەم بولسا بولمايدۇ! -

رەخمىجان يەنە نارازى بولدى.

... دىنىي ئېتىقاد ئەركىنلىكى كاپالەتلەندۈرۈلۈپ، دىننى كەمسىتىش مەنئىي قىلىندۇ.

ھۆكۈمەت ھۆججەت - ئالاقىلىرىدە دۆلەت يېزىقى بىلەن مۇسۇلمانچە يېزىق تەڭ قوللىنىلىدۇ. باشلانغۇچ مەكتەپ، ئوتتۇرا مەكتەپلەردە ئۆز مىللىي يېزىقى قوللىنىلىدۇ. لېكىن ئوتتۇرا مەكتەپلەردە دۆلەت يېزىقى رەسمىي دەرس قاتارىدا ئۆتۈلگۈچى. ئالىي مەكتەپلەردە دۆلەت يېزىقى بىلەن مۇسۇلمانچە يېزىق تەڭ قوللىنىلىدۇ.

ھۆكۈمەت سودىگەرلەرگە ئىچكى ۋە تاشقى سودا ئەركىنلىكىنى بېرىدۇ. لېكىن تاشقا سودا بىلەن شۇغۇللانغان سودىگەرلەر مەركىزىي ھۆكۈمەت چەت ئەل ھۆكۈمەتلىرى بىلەن تۈزگەن سودا كېلىشىملىرىگە رىئايە قىلىشلىرى كېرەك.

- يەنە تىزگىن بار كىن ئىكەن - دە!

- بىزگە جىق يول قويۇلۇپتۇ، - دېدى ئەخمەتجان، - جاڭ بۇجاڭغا رەھىمەت!

- تۆۋەندە ھەربىي ئىشلارغا ئائىت تۈزۈلگەن يەتتە ماددىنى ئوقۇپ ئۆتەيلى، - دېدى جاڭ جىجۇڭ

ئەخمەتجاننىڭ رەھىمىتى بىلەن خۇشال بولۇپ.

... (1) مىللىي ھەربىي قوشۇن تەشكىللەشكە يول قويۇلىدۇ. بۇ قوشۇن مۇسۇلمان خەلقلەردىن تولۇقلىنىدۇ.

- پاھۇي، قالتىس بوپتۇ!

... (2) بۇ قوشۇن ۋە بۇ قېتىمقى قوزغىلاڭغا قاتناشقان قوشۇنلار دۆلەت ھەربىي شىتاتى بويىچە ئۆزگەرتىپ

تەشكىللىنىدۇ.

- بىزنىڭ قوشۇننى قانداقسىگە ئۆزگەرتىمەكچىكى؟

... (3) بۇ ھەربىي قوشۇننىڭ سانى ۋە تۇرغۇزۇلغان ئورنى ئايرىم مۇزاكىرە قىلىنىدۇ. بۇقوشۇمچە 2 -

ھۆججەت قىلىنىپ ئىزا قويۇلغاندىن كېيىن كۈچكە ئىگە بولىدۇ.

... (4) بۇ قوشۇننىڭ تەلىم - تەربىيە مەشقىلىرى ۋە بۇيرۇقلىرى ئۇيغۇر، قازاق تىل يېزىقىدا يۈرگۈزۈلۈش

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پىرىنسىپ قىلىندۇ.

... (5) بۇ قوشۇندىكى ھەر دەرىجىلىك ئوفىتسېرلار ئەسلىدىكى دەرىجە - ۋەزىپىلىرىنى ساقلىغان ھالدا، تۈركۈمگە بۆلۈپ، ھەربىي مەكتەپلەرگە ئەۋەتىلىپ، تېگىشلىك ئوفىتسېرلىك تەلىم - تەربىيىگە ئىگە قىلىندۇ.

- گومىنداڭ بىز خەقنى تەربىيەلەمەكچى، ياق، موسكۋاغا ئەۋەتسۇن - دە!

(6) بۇ قوشۇننىڭ تەلىم - تەربىيە ئىشلىرىغا ياردەم قىلىش ئۈچۈن ھۆلئەت تەربىيىچى خادىملارنى ئەۋەتىدۇ.

- بىزنىڭكىلەر گومىنداڭ تەربىيىچىلىرىنىڭ گېپىنى ئاڭلامدا!

(7) مەركەزنىڭ شىنجاڭدا تۇرۇشلۇق قوشۇنلىرى بۇ قوشۇن بىلەن بىر ئورۇندا تۇرغۇزالمىدۇ. ئۆز ئارا دوستانە

مۇناسىۋەتتە بولۇشلىرى لازىم.

- بۇنداق دېگەن بىلەن دوست بولماق تەس - دە. بىر خىلنى يېۋەتكۈدەك قىلىپ تۇرۇۋاتسا ئەسكەر دېگەن!

... (8) ۋەقە ھەل بولۇپ ئون كۈن ئىچىدە ھەر ئىككى تەرەپ تۇتۇلغان قولغا ئېلىنغان كىشىلەرنى بوشىتىدۇ

ھەمدە ئۇلار بۇنىڭدىن ئېيىن ھەرقانداق باھانە - سەۋەبلەر بىلەن كەمسىتىلمەسلىككە كاپالەتلىك قىلىدۇ!

ئىلى ۋەكىللىرىنىڭ پىكىرلىرىگە ئىمكانقەدەر ھۆرمەت قىلدۇق، ئەڭ زور دەرىجىدە يول قويدۇق! - دېدى جاڭ

جىجۇڭ، - رەسمىي ھۆججەت بىلەن قوشۇمچە 1 - ھۆججەتكە مەن قوشۇلمەن . سۆھبەت 1946 - يىلغا ئۆتۈپ

كەتسىمۇن . سىلەرنىڭمۇ ئىمزا قويۇشقا قوشۇلۇشۇڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن .

- مەنمۇ ئاساسەن قوشۇلمەن، - دېدى رەخمىجان ئەخمەتجانغا قاراپ قويۇپ، - بىرلا يېرىگە تۈزىتىش

كىرگۈزسەك بولارمىكىن .

- خوش، سۆزلەڭ، - دېدى جاڭ جىجۇڭ، - ئىمكان بولسا تۈزىتىمىز .

- ھۆكۈمەت تەركىبىدە بىزنىڭ ۋەكىللىرىمىز ئالتە بولسا تولىمۇ ئاز بولۇپ قالىدۇ . ھېچبولمىسا ئون بولۇشى

كېرەك .

- مەنمۇ كۆپەيتىشنى تەكلىپ قىلىمەن . بىز خەلقىمىزگە جاۋاپ بېرەلمەي قالمايلى يەنە .

گومىنداڭ ۋەكىللىرى بىر - بىرىگە قاراشتى .

- ھېلىمۇ ئاز ئەمەس، - دېدى لياڭ خەنساۋ، - خەلقچىل سايلامدا سىلەرگە مايىل ئادەملەر سايلىنىشى مۇمكىن .

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- يەتتە ۋىلايەت، ئۆلكە ئىدارىلىرىگە بېرىلگەن سان ئارانلا توققۇز بىر ۋىلايەتكە بىردىن بولسا يەتتە ۋىلايەتكە يەتتە سان، ئۆلكىلىك ئىدارىلەرگە ئىككى سان.

- سىلەرگە بىر ۋىلايەتكە ئىككىدىن توغرا كەلدى. بىر ھەسسە جىق، يەنە ئازما؟

- بىز دېگەن «شەرقى تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتى» دېگەن نامدىن ۋاز كەچتۇق، بىز سىلەر بىلەن تەڭ ئورۇندا تۇرىشىمىز كېرەك ئىدى! - رەخمەتجان خاپا بولدى.

- ماقۇل، - دېدى جاڭ جىجۇل كۈلۈپ قويۇپ، - يەنە يول قويمايلى. مەركەزنىڭ ئون ساندىن ئىككىنى قىسقارتىپ سىلەرگە بىرەيلى، سەككىز بولسۇن!

بۇجاڭنىڭ سۆزىنى ھېچكىم يىرايمىدى. يەنە تاللىشىش ئوڭايسىز ئىدى. ئەخمەتجان قاسىمى رەخمەتجانغا قاراپ قويۇپ بېشىنى لىگىشتى.

- مەن ئىمزا قويۇشقا قوشۇلمەن، جاڭ بۇجاڭغا رەھمەت!

ۋەكىللەر چاۋاڭ چېلىشتى. ئاۋۋال جاڭ جىجۇڭ، ئارقىدىن رەخمەتجان سابىر ھاجىيوف، ئوبۇلخەيرى تۆرە، ئەخمەتجان قاسىملار ئىمزا قويۇشتى. «بىتىم» نىڭ ئاخىرىغا خەنزۇ يېزىقىدا جۇڭخۇا مىنگونىڭ 35-يىلى 1-ئاينىڭ 2-كۈنى، ئۈرۈمچى، يېڭى بىنا دەپ يېزىلغانىدى.

يېڭى يىلنى تەبرىكلەش پائالىيەتلىرى داغدۇغىلىق ئۆتكۈزۈلدى. ۋۇجۇڭشىن ئاخىرقى قېتىم مەركەز ۋەكىللىرىگە زىياپەت بەردى. ئۈرۈمچى ۋىلايىتىنىڭ يېڭىدىن تەيىنلەنگەن ۋالىيسى بۇرھان شەھىدى ئۈرۈمچىنىڭ نەزىيە رايونىدىكى، ئۆز ۋاقتىدا 8-ئارمىيىسىنىڭ ئىش باشقۇرۇش ئورنى بولغان ئىككى قەۋەتلىك قورۇنىڭ يېنىدىكى چوڭ دەرۋازىلىق ئۆيدە ئىلى ۋەكىللىرىگە زىياپەت بەردى. زىياپەتكە ئىچكىرىدىن يېڭىلا قايتىپ كەلگەن گومىنداڭنىڭ مۇھىم ئادەملىرىدىن مەسئۇد سەيىق، ئەيسا ئالپىتېكىن، مۇھەممەت ئىمىن بۇغرالارمۇ قاتناشتى. بۇيەرگە يىغىلغان ئۇيغۇر زىيالىيلىرى دەۋىرنىڭ ھەرخىل ساھەلىرىگە ۋەكىللىك قىلالايدىغان، ئۆزلىرىنى خەلقكە، مىللىتىگە ھۆرلۈك، بەخت - سادادەت يارىتىشقا بېغىشلانغان پىداكارلار ھېسبلايتتى. خەلقىمۇ ئۇلارغا شۇنداق باھا بېرىشەتتى. ئۇلار دۇنيا، جۇڭگو، شىنجاڭ، ئۆتۈش، ھازىر، ئېلچەك توغرىسىدا مول بىلىم، يېڭىچە قاراش ۋە ئارزۇ - ئۈمۈدلىرىگە ئادەملەر بولغاچقا، ئۇلارنىڭ سۆزلىرى قىزىقارلىق، سۆھبەتلەر مەنىلىك ئىدى. رەخمەتجان سابىر ھاجىيوف

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇزۇندىن بېرى كۆرۈشمىگەن كىچىك دادىسى مەسئۇد سەبىرىنى كۆرۈپ خۇشال بولدى. ئۇلار شەنجاڭ شىبەينىڭ قولىدا ئۆلگەن قېرىنداشلىرىنىڭ ئەھۋاللىرىنى سۆزلەپ كۆز يېشى قىلىشتى. ئەخمەتجان قەھىي ئەيسا ئالپىڭىن ۋە مۇھەممەت ئىمىن بۇغرالار بىلەن تارىخ، ھازىرقى دەۋر ۋە كەلگۈسى توغرىسىدا قىزغىن سۆزلەشتى. ئاق سېرىق، سېمىز، گەۋدىلىك ئادەم بۇرھان شەھىدى ئۇزۇن يىل ھۆكۈمەت ئىشى بىلەن شۇغۇللانغان، گەرچە قازان شەھىرىنىڭ ئەتراپىدىكى ئاقسۇ دېگەن يەردە تۇغۇلغان بولسىمۇ، ئۇ ئۆزىنى شىنجاڭلىق ئۇيغۇر ھېسبلايدىغان ئادەم ئىدى. ئۇ سىياسەتكە، ئىلىمگە، تىلغا ۋە تارىخقا كۆڭۈل بۆلىدىغان زىيالىي، شېڭ شىسەي ئۇنى ئەتىۋارلىغان، كېيىن «سوۋېتپەرەس» دەپ تۈرمىگە سالغان. بىر يىلنىڭ ئالدىدا ۋۇ جۇڭشىن شىنجاڭغا رەئىس بولۇپ كەلگەندىن كېيىن ئۇ تۈرمىدىن چىققان، ئۇ تۈرمىدە «خەنزۇچە - رۇسچە ئۇيغۇرچە لۇغەت» تۈزگەن. يېقىندا گېنېرال جاڭ جىجۇڭ: بۇرھان ئەپەندى ئوقۇمۇشلۇق، مەشھۇر ئادەم، زوراۋان ھاكىمىيەت مەزگىلىدە ئۇ گۇناھكار ھېساپلىنىپ تۈرمىگە تاشلاندى. ھازىر ئۈرۈمچىنىڭ ۋالىيسى، رولى ناھايىتى چوڭ، دەپ ماختىغان. يېشى ئەللىك ئۆپچۆرىسىگە بارغان بۇ ئادەم ئەخمەتجاندىن رازى بولغانلىقىنى تەكىتلەپ قولغا رومكا ئالدى:

- تىنچلىق، دېموكراتىيىنىڭ ئىشقا ئېشىشىدا چوڭ رول ئوينىدىڭىز، ئۇكام، بۇنىڭدىن كېيىن رولىڭىزنى تېخىمۇ جارى قىلدۇرۇپ، خەلقىمىزنىڭ بەخت - سائادىتى ئۈچۈن تېخىمۇ كۆپ كۈچ چىقىشىڭىزنى ئۈمىد قىلىمەن!
- جياڭ ۋېيىۋەنجاڭنىڭ سالامەتلىكى ئۈچۈن! - دەپ قەدەھ كۆتۈردى مەسئۇد سەبىرى، ئەخمەتجان رومكىسىنى كۆتۈرمىدى. باشقىلار تۈگەل كۆتۈردى. ئەخمەتجاننىڭ كۆتۈرمىسىنى كۆرۈپ رەخمەتجانمۇ رومكىسىنى قويۇپ قويدى:

- بىز بۇ ۋېيىۋەنجاڭغا ئۆلۈم تىلەيدىغان يەرنىڭ ۋەكىلى، كىچىك دادا، سىزنىڭ سالامەتلىكىڭىز ئۈچۈنلا كۆتۈرەي!

كۆپچىلىك رومكىلىرىنى قويۇپ قويدى، ئوڭايىسىزلىق پەيدا بولدى.

- بۇيەردە ئەڭ ياخشىسى، سىياسىي خاھىشلارغا بېرىلمەيلى، - دېدى ساھىبخانا بۇرھان شەھىدى، - دوستلۇق

ئۈچۈن كۆتۈرەيلى!

ھەممىسى رومكىلىرىنى يەنە قولغا ئېلىشتى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- لېكىن بىلەيلەردىكى، بىزگە ياخشىلىق جياڭ جۇشىدىنلا كېلىدۇ. ئالىي مۇختەرىياتنى تارىختا ئۆتكەن قايسى ھۆكۈمران تىلغا ئالالغان؟ قېنى تارىخچىمىز مۇھەممەت ئىمىن بۇغرا ئەپەندى دەپ باقسۇن، بۇنى گومىنداڭنىڭ ياراتقۇچىسى سۇن جۇڭشەن ئەپەندى ئوتتۇرىغا قويغان، جياڭ جۇشى ئەمەلگە ئاشۇرغىلىۋاتقان بۇ كاتتا سىياسىي غەمخورلۇق تارىختا كۆرۈنگەنمۇ؟

- تارىختا ئەلۋەتتە ئۇنىڭدىن كاتتىلىرىمۇ ئۆتكەن، - دېدى مۇھەممەت ئىمىن بۇغرا - پاكىز، دوغلاق، كۆزلىرى ئويناپ تۇرىدىغان ئادەم، - يىراقنى دېمەيلا يېقىندىلا ئورخۇن ئۇيغۇر دۆلىتى، قاراخانىيلار ئۇيغۇر دۆلىتى، ئىدىقۇت - قۇچۇ ئۇيغۇر دۆلىتى، سەئىدىيە ئۇيغۇر خانلىقى ئۆتتى. بۇ ئۇيغۇر دۆلەتلىرى ئالىي مۇختارىياتتىن ئەلۋەتتە يۈز ھەسسە، مىڭ ھەسسە يۈكسەك ئىدى.

- ياق، مەن مانجۇلار يۇرت سورىغاندىن كېيىن ئۆتتىمۇ، يوق دېمەكچى؟

- يېقىنقى زاماندا ئىلى سۇلتانلىقى...

- ياق، ياق... ماقۇل، بۇ تېمىنى قويايلى، تالاشمايلى، مەقسىتىمىز بىرغۇ، خەلقىمىزنى زۇلۇم - غۇربەتتىن قۇتۇلدۇرۇش، خەلقىمىزگە بەخت - سائادەت يارىتىش!...

- ماقۇل ئەمەس، - دېدى ئەخمەتجان ئۇنىڭ گېپىنى بۆلۈپ، - خەلقىمىزنىڭ بەخت - سائادىتى ئۈچۈن قەدەھ

كۆتۈرەيلى!

قەدەھلەر ئۇرۇلدى، كۆپچىلىك تەنتەنە قىلىشتى. مەسئۇد سەبرى ئاغزى بېسىلماي سۆزلەيتتى. ئۇ

بىرلىرىنى ماختايتتى، بىرلىرىنى تىللايتتى. ئۇنىڭ سۆزلىرىگە زەن قويۇپ تىڭشاۋاتقان ئەخمەتجان قاسىمى ئىدى.

ئۇ مەسئۇد سەبرىنىڭ سۆزلىرىدىن بۇ ياشنىپ قالغان، كۆزلىرى يوغان، ئىككى مەڭزى قىزىل ئادەمنىڭ سوۋېت

ئىتتىپاقىغا، ئىلى ئىنقىلابچىلىرىغا بولغان ئۆچمەنلىكىنى سېزىپ قالدى.

- ئاڭلىسام، سىزنى شىنجاڭ ئۆلكىسىنىڭ تەپتىش مەھكىمە باشلىقى قىلغۇدەك، تەپتىش باشلىقى بولغىنىڭىزدا،

خەلقىمىزگە خەلقچىللىق، ئادىللىق يەتكۈزۈشتە رول ئوينىشىڭىزنى ئۈمىد قىلىمەن. بىز تىنچلىق سۆھبىتىگە

كەلدۇق، نەتىجىلەرگىمۇ ئېرىشتۇق. بۇلار تېخى قەغەز يۈزىدە. خەلقىمىز ئەمەلگە ئاشقان خەلقچىللىققا مۇھتاج.

زۇلۇم - خورلۇقنى ھارغۇچە تارتتى، خەلق خاتىرجەم، باياشات تۇرمۇشقا تەشنا. بۇنىڭ ئۈچۈن تىنچلىق كېرەك.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

لېكىن بىز تىنچلىقنىڭ دۈشمەنلىرىنىڭ بۇلۇڭ - بۇلۇڭلاردا يۈگۈرۈشۈپ يۈرۈۋاتقىنىنى سەزدۈق . بەزىلەر يەڭ ئىچىگە تىغ يوشۇرغان ، دوستۇم دەپ قۇچاقلاشقان بولۇپ كەينىدىن تىغ ئۇرۇش كويىدا . تىنچلىق تۈتەك پەردىسىنىڭ ئارقىسىدا بىزنى قىرىپ تۈگىتىشنىڭ كويىدا يۈرگەن قارا كۆلەڭگە بىزگە ئېنىق كۆرۈندى!!! . . .

- شۇنىمۇ كۆرۈشىڭىز كېرەككى ، سىزگە ئۆز ۋاقتىدا قورال تۇتقۇزغان ئاشۇ ئادەم ھازىر قوراللىق تارتىۋېلىپ ، پۇت - قوللىرىنى چۈشەپ دۈشمىنىڭىزنىڭ ئالدىغا ئىتتەرمەكتە . بۇنداق چاغدا ھوشيار بولۇپ جياڭ ۋېييۈەنجاڭغا سادىق بولۇش سىزگىمۇ ، خەلقنىمۇ پايدىلىق! - دەپ قوشۇمچە قىلدى ئەيسابەگمۇ .

ئىككى قۇتۇپنىڭ كەسكىن مۇنازىرىسىنى يەنە بۇرھان شەھىدى توختاتتى .

- نىيەت - مەقسىتىمىز ئوخشاش . مۇھەببەت - نەپرەتتىمىز ئاساسەن ئوخشاش . تاللىغان ئۇسۇللىرىمىزدا پەرق بار! - دېدى ئۇ كۈلۈپ تۇرۇپ ، - ھەق - ناھەقنى تارىخقا تاپشۇرايلى ، قېنى ، تىنچلىق بىتىمىنىڭ ئىمزالانغانلىقىنى تەبرىكلەيلى!

- بۇنىڭغا ھېچكىم قارشى ئەمەس! - دېدى مەسئۇد سەبرى رۇمكىسىنى ئەخمەتجاننىڭ رومكىسىغا تەگكۈزۈپ ، - ئېتىراپ قىلالىكى ، جاڭ جىجۇڭ تولا كەڭ قورساق ئادەم .

- بىز بۇنىڭغا ئىقرار ، مەن نەچچە قېتىم رەھمەت ئېيتتىم! - دېدى ئەخمەتجان .

- جاڭ بۇجاڭ ۋېييۈەنجاڭنىڭ مېھرى - شەپقىتىنى يەتكۈزدى ، - دېدى مەسئۇد سەبرى ، - شۇنىڭ ئۈچۈن! . . .

- گۈزەل كەلگۈسى ئۈچۈن! - دەپ ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلۈۋەتتى ئەخمەتجان ئۈستىلىق بىلەن ، - ئەتىكى غەلىبىلىرىمىز ئۈچۈن . 1946 - يىلىدىكى ئۇلۇغ ئىشلىرىمىزنىڭ غەلىبىسى ئۈچۈن قەدەھ كۆتۈرەيلى!

ئىچىملىك مېھمانلارنى يېقىنلاشتۇردى ، ئۆزلەشكەن سىياسەتچىلەر ماۋتەينىڭ كۈچى بىلەن كۆڭۈلدىكىلىرىنى تۆكۈشكە باشلىدى . ئۇلار ستالىن ، ترومىن ، جياڭ جىيېشى ، ماۋزېدۇڭلارنى تىلغا ئالدى ، تارىخنى ۋارقىلىدى ، ۋەقەلەرنى يالىڭاچ سۆزلەر بىلەن تەھلىل قىلدى . سىياسەتچىلەرنى گېپىدىن توسۇۋالغىلى بولسۇنمۇ؟ بۇرھان شەھىدىمۇ ئاخىر ئۇلارغا ئارىلىشىپ كەتتى . ئەيسابەگ مەست بولۇپ:

- بىزگە ھېچكىمدىن ياخشىلىق كەلمەيدۇ! - دەپ ئۈمىدچەيدى .

- تۈركىيىنىڭ ئامېرىكىدەك كۆچىيىشىنى تىلەيمەن! - دېدى مەسئۇد سەبرى كرىسلودا يېنىچە يېتىۋېلىپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تتترەگگۇ ئاۋاز بىلەن .

- ھەممىنى قىلغان ئورۇسلار . گومىنداڭ بىلەن كومپارتىيىنى ئۇرۇشقا سالدى ، بىزنىمۇ شۇنداق قىلماقچى!

- گومىنداڭغا قورال بېرىپ ، ئەسكەرلىرىنى جەنۇبتىن شىمالغا توشۇپ ياپۇنىيىنىڭ تەسلىمىنى قوبۇل قىلدۇرۇش

ئۈچۈن ھەرىكەت قىلۋاتقان ئامېرىكا تۇرسا ، يەنە سوۋېتنى تىللايسىزغۇ!

- ئامېرىكا خەلقپەرۋەر ، ئورۇس دېگەن شوۋىنىست!

- نەق شوۋىنىست ئامېرىكا ، ئۇنىڭغا ئاسىيادا نېمە بار؟

- ئۇ ئاسىيادا جەڭ قىلدى - دە ، ئۇنىڭ قانۇنىنى ئوقۇغانمۇسىز؟ نەدە ئادالەتسىزلىك بولسا ئۇ شۇ يەردە

ئۇنىدۇ!

- ئادالەتسىزلىك دېگىنىڭىز ، ئۇنداق سوتسىيالىزم - كوممۇنىزىمما؟

- مەن ئۇنداق دېمىدىم!

- ھاي ، ھاي... ئاغزىمىزغا بېقىپ گەپ قىلالىلى جۇمۇڭلار ، بىكار ئەتىلا گەپ نىڭ دەپتىرىگە چۈشۈپ

قالمايلى!

- جۇڭتۇڭ ، جۇنتۇڭلارنىڭ دەپتىرىگە چۈشمەسەكلا بولدى!

بۇلار راسا يېتىلىپ ئاغزىغا كەلگەننى چاينىماي سۆزلەۋاتقاندا ، ئوخشاشلا يېڭى بىر زىياپەت زالىدىمۇ بىر

تۈركۈم كاتتىۋاشلار سىياسىي سەھنىگە چىقىۋېلىپ ، ئۆز سۆزمەنلىكىنى كۆرسەتمەكتە ئىدى:

- جاڭ بۇجاڭ ، بۇ باندىتلارنىڭ ھەيۋىنى ئۆستۈرۈپ قويدىڭىز!

- چوڭ - چوڭ مەسلىلەردە ئۇلار مەقسىتىگە يەتتى!

- كۈلكىلىك گەپ . جاڭ بۇجاڭنىڭ دانالىقى نەق شۇ يەردە يولۋاسنى سىلاپ - سىيپاپ قەپسىگە ئەكىردى .

ئەمدى ئۇ سېنىڭ ئويۇنچۇقۇڭ بولىدۇ - دە!

- ياق ، بىز تاش سانساق ، ئۇلار قۇم سانمايدۇ ، ھېلىقى ئەخمەتجان دېگىنى ھىيلىگەر نېمىكەن ، قوي

تىرىسىگە ئورنىلىۋالغان بۆرىكەن!

- بۇ خەققە زادى چىراي ئاچمايدىغان گەپ ئىدى . دۇنيا ئۇرۇشى بولمىغان بولسا ، ستالىن بىلەن شېڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

شەسەي بۇ خەقنى بۇ چاغىچە قىرىپ تۈگىتەتتى!

- ئۇنداق قىلىش ۋەھشىيلىك، ئۇلار ئاقكۆڭۈل، ساددا، كەڭ قورساق، مېھماندوست خەلق. ئۇلار بولمىسا بىزنى كىم باقىدۇ. كۈلدىن ئەمگەكچى چىقمايدۇ بۇ يەرگە، ئەمەل تۇتۇپ يانچۇق چىڭدايدىغانلار چىقىدۇ. ئۇيغۇر، قازاق بولمىسا ئۇلار كىمنى تالاپ باي بولىدۇ؟...

- جاڭ بۇجاڭ، سىزگە ۋېييۈەنجاڭدىن جىددى تېلېگرامما!

جاڭ جىجۇڭ چۇڭچىڭغا چاقىرتىلغانىدى. تېلېگراممىدا: «بۇ يەردە بېجىرىشكە تېگىشلىك جىددىي ئىش بار. ۋاقىتنىچە چۇڭچىڭغا قايتىپ كەلسىڭىز» دېيىلگەنىدى.

يېڭى يىلنىڭ 3-كۈنى جاڭ جىجۇڭ چۇڭچىڭغا ماڭماقچى بولۇپ، شىمالىي بىنانىڭ ئىككىنچى قەۋىتىدە تۇرۇشلۇق ئىلى ۋەكىللىرىنىڭ يېنىغا كىردى. ئۇ ئۇزۇن، ماش رەڭ ھەربىيچە پەلتو، ئالدى ئېگىز، چوڭ قاسقانلىق شەپكە كىيگەن، گومىنداڭ دۆلەت گىربىي بەلگە قىلىنغان كاكار، مۇرىسىگە پاگون تاقىغان كۆرۈنۈشتە خۇددى ئالدىنقى سەپكە قوماندانلىق قىلىشقا ماڭغاندەك كۆرۈنەتتى. ئۇ ۋەكىللەرنىڭ يېڭى يىلنى تەبرىكلىدى.

1946-يىلنىڭ تىنچلىق، دېمۇكراتىيە، دوستلۇق ۋە گۈللىنىش يىلى بولۇشىنى تىلدى.

- ياپۇنغا قارشى ئۇرۇشنىڭ غەلىبىسى جۇڭگونىڭ دۇنياۋى ئورنىنى كۆتۈردى. جۇڭگو، ئامېرىكا، ئەنگىلىيە،

سوۋېت ئىتتىپاقى، فرانسىيە دۇنيادىكى بەش چوڭ دۆلەت دۇنيانىڭ تەقدىرىنى بەلگىلەيدىغان مۇھىم دۆلەتلەر. بىز دۆلىتىمىز بىلەن پەخىرلىنىمىز. مەن سىلەرنىڭ ۋەتەننى سۆيۈپ، دۆلەتنى ھىمايە قىلىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

جۇڭگو ئەمدى دۆلەت قۇرۇش ئىشىنى باشلايدۇ. ۋەتەننى سۆيۈش، گۈللەندۈرۈش دەۋرى بىزگە ئاتا قىلغان زور

مەسئۇلىيەت. بۇ مەسئۇلىيەت سىلەرگىمۇ تېگىل، ۋەتەن ئۈچۈن تۆھپە يارىتىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن!

جاڭ جىجۇڭنىڭ سۆزى ۋەكىللەرنى تەسىرلەندۈردى. بۇ ئادەم ئۇلارغا يېقىپ قالغانىدى. «گومىنداڭ» دېسە

قۇيىقا چېچى تىك تۇرىدىغان رەخمىجانمۇ بۇ ئوچۇق چىراي، كۆزەينەكلىك گېنېرالغا ئامراق بولۇپ قالدى.

- بىز جۇڭگو پۇقراسى، ۋەتەننى جەزمەن ھىمايە قىلىمىز، بىزنىڭ پىكىرلىرىمىزنى مەركەزگە يەتكۈزۈپ

قويسىڭىز، بىزگە پاتراق ئالىي مۇختارىيات ھوقۇقى بېرىلسىكەن!- دېدى ئۇ بۇجاڭنىڭ قوللىرىنى چىڭ سىقىپ.

- ئاتلىق 5-كورپۇس چېكىنىپ چىقىپ كەتمىسە شىنجاڭدا تىنچلىق ئىشقا ئاشمايدىغان ئوخشايدۇ.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ماچىڭشياڭ ماناس بويىدا ھەدەپ بىزنىڭ قىسىملىرىمىزغا ھەيۋە قىلماقتا!

- ھەربىي قوشۇن مەسلىسى قوشۇمچە 2 - ھۆججەتتە ئايرىم مۇزاكىرە قىلىنىدۇ، - دېدى جاڭ جىجۇڭ

ئەخمەتجاننىڭ ئوچۇق - يورۇق سۆزىگە مەۋھۇم جاۋاب بېرىپ، - بىز بىتىم قىلىۋاتىمىز. تاشقورغاندا سوقۇش بولۇۋاتىدۇ. بۇنى نېمە دەپ چۈشەندۈرىمىز ئۇنداقتا؟

- پارتىزانلار بىتىم روھىغا رىئايە قىلىدۇ. گېنېرال جاۋشىگۇاڭنىڭ ئەسكەرلىرى پارتىزانلارنى ھەدەپ

باستۇرۇۋاتىدۇ. ئاقسۇدىمۇ شۇنداق قىلدى. ئاتلىق 5 - كورپۇسنىڭ شىنجاڭغا كىرىشى گومىنداڭ يەرلىك قوشۇنلىرى

ئۈچۈن مەدەت بولدى! بىزنىڭكىلەر سەۋر - تاقەتنىڭ چېكى بولىدۇ دەۋاتىدۇ. قوراللىق توقۇنۇش يۈز بەرسە، بىزنىڭ نەچچە ئاي تىرىشىپ تۈزگەن بىتىملىرىمىز بىكار بولىدۇ. خۇددى چۇڭچىڭ كېلىشىمىدەك!

- مەن تېز قايتىپ كېلىمەن، قالغان گەپلەرنى شۇ چاغدا دېيىشەيلى!

ئاتلىق 5 - كورپۇس كېلىش بىلەن، گومىنداڭ قىسىملىرىنىڭ خورېكى ئۆسۈپ، ھەيۋىسى كۈچەيدى.

ئۈرۈمچىدىن قېچىۋاتقان خەنزۇ پۇقرالار قاچماس بولدى. مەكتەپلەردە ئوقۇش ئەسلىگە كېلىپ «سەنمىنجۇيى»

ناخشىسى ياڭراپ، گومىنداڭ بايرىقى تەنتەنە بىلەن ھەر كۈنى ئەتىگەندە چىقىرىلىدىغان بولدى. ئىلى ۋەكىللىرى

ھەممىنى كۆرۈپ تۇردى. كۈل رەڭ كىيىم كىيگەن ئاتلىق ئەسكەرلەر ۋارقىرىشىپ ئۈرۈمچى كوچىلىرىدا

ئۇياقتىن - بۇياققا يۈرەتتى. تانكا، برونېۋىك قىسىملىرى توختىماي غەربكە ماڭاتتى. پات - پات ئۈرۈمچى ئاسمىنىدا

ھەربىي ئايرۇپىلانلار پەيدا بولاتتى - دە، ئوخشاشلا غەربكە ئۇچاتتى. بۇلارنىڭ ھەممىسى كۈچ كۆرسىتىش، ئۇرۇش قىلىش تەقەززالىقى ئىدى.

1946 - يىل ئەنسزچىلىك ئىچىدە باشلاندى، گېزىتلەردە «يەنئەن باندىتلىرى» شەرقىي شىمالدا ئۇرۇش

قوزغىدى دېگەن خەۋەرلەر بېسىلماقتا، كوچىلاردا پۇقراچە كىيىنگەن ئەسكەرلەر نامايىش قىلىشىپ «باندىتلارنى

تازىلايلى!» دەپ شوتار ۋارقىرىشاتتى، مەكتەپلەردە يىغىن، دوكلاتلار بولۇپ، ھەدەپ جۇڭگو كومپارتىيىسىنى

تىللايدىغان ناتىقلار پەيدا بولۇشتى. ئەخمەتجان قاسىمى بۇ ئىشلارنى سەگەكلىك بىلەن كۆزەتمەكتە، ھەمراھلىرى

بىلەن پاراڭلاشماقتا ئىدى. ئۇلار بىلەن بىللە ئۈرۈمچىگە كەلگەن ئابدۇكېرىم ئابباسوفى ئۇلارنى ھەركۈنى يېڭى

خەۋەرلەر بىلەن تەمىنلەپ تۇراتتى. ئۇنىڭ دېيىشىچە، ئۈرۈمچىدە گومىنداڭغا قارشى يەر ئاستى تەشكىلاتلارمۇ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پەيدا بولۇپتۇ. بۇ تەشكىلاتقا قاتناشقانلار خەنزۇ زىيالىيلار ئىكەن. ئۇنىڭغا ئۇيغۇر، قازاق زىيالىيلارمۇ قاتنىشىپتۇ. باج باشقارمىسىنىڭ باشلىقى جانىمقان ھەدەپ ئالتايغا ئادەم ئەۋەتىپ ئوسماننى قۇتۇرتىۋېتىپتۇ، ئامېرىكىنىڭ ئۈرۈمچىدىكى مۇئاۋىن كونسولى ماكنانمۇ تىنىچ تۇرماقتەك...

ئەخمەتجان كۈل رەڭ قورغانلىق ھويلىدىكى ياتىقىنىڭ ئىككىنچى قەۋىتىدە تۇرۇپ، يېنىدىكى قىزلار تولۇق ئوتتۇرا مەكتىپىنىڭ ئوقۇغۇچى - ئوقۇتقۇچىلىرىنىڭ ھەرىكەتلىرىنى كۆزەتتى. ئوقۇغۇچىلار دۆلەت بايرىقىنى چىقىرىپ بولۇپلا شۇئار ۋارقىرايتتى. ئۇ تەرجىماندىن بۇ شۇئارلارنىڭ «كوممۇنىستىك پارتىيىنى يوقاتىلى!» دېگەن شۇئار ئىكەنلىكىنى بىلىۋالدى.

ئادەملەر نېمىلەرنى ئارزۇ قىلمايدۇ، لېكىن ھايات ئۆز يولى بىلەن مېڭىۋىرىدۇ. ئارزۇ ۋە شۇئارلار رېئاللىقنى ئۆزگەرتىدىغان كۈچ ئەمەس. ئامېرىكا ترومىن ھۆكۈمىتى 1945 - يىل نوياىر ئېيىدىلا شۇنچە چوڭ ئەسكىرىي قوشۇن، ئامېرىكىنىڭ زامانىۋى قوراللىرى بىلەن قوراللانغان جياڭ جىپشى ئارمىيىسىنىڭ جۇڭگونىڭ تەقدىرىنى ئۆزگەرتىۋېتىدىغان كۈچ ئەمەسلىكىنى چۈشەنگەن، ھەقىقىي سوقۇش بولۇپ قالسا مەغلۇب بولىدىغىنى گومىنداڭ ئارمىيىسىدىن سانى نەچچە ھەسسە ئاز، قوراللىرىمۇ ناچار بولغان كوممۇنىستىكلار ئارمىيىسى ئەمەس، ھەيۋىسى چوڭ جياڭ جىپشى ئارمىيىسى ئىكەنلىكىگە ھۆكۈم قىلىپ بولغانىدى. ئامېرىكىنىڭ جۇڭگو ئىشلىرى مۇتەخەسسىسلىرى ئامېرىكىنىڭ جۇڭگوغا قاراتقان سىياسىتىدە چاتاق بار دەپ قارىغان. سىياسەت ئىجرا قىلغۇچى باش ئەلچى خېرلى ئۆزىنىڭ ئۆمىدىسىزلىكىنى يوشۇرماي ئېيتىپ ئىستېپا سوراپ، بۇلتۇرلا ترومىنغا ئىلتىماس يازغان. ترومىن ئامېرىكا جامائەتچىلىكىنىڭ پىكىرى بىلەن ئۇنىڭ ئىلتىماسىنى تەستىقلىغان ۋە ئۇنىڭ ئورنىغا ئاتاقلىق گېنېرال مارشاللىنى ئەۋەتىشنى ئويلاشقان. مارشال نوياىردا ۋاشىنگىتوندىكى ئاقسارايدا تەنتەنىلىك خوشلىشىش رەسمىيىتىنى ئۆتەپ پېنسىيىگە چىققان بولسىمۇ، لېكىن ئۇنىڭ ئىككىنچى جاھان ئۇرۇشىنىڭ ياۋروپا جەڭ مەيدانلىرى ۋە تىنچ ئوكيان ئۇرۇشلىرىدا ياراتقان مۆجىزىسىمان تۆھپىلىرىنى كۆزدە تۇتۇپ، ئۇنىڭ مەشھۇر نامى، پەۋقۇلئاددە ئەقىل - پاراسىتىگە ئىشىنىپ، جۇڭگو ئىشلىرىدىمۇ مۆجىزە يارىتالايدۇ دەپ قاراپ جۇڭگوغا ئەۋەتىشنى قارار قىلغان. يىل بېشىدا مارشال جياڭ جىپشىغا ياردەملىشىپ، كوممۇنىستىكلار بىلەن بولغان ئېلىشىشتا غەلبە قازىنىش ئۈچۈن جۇڭگوغا كەلگەنىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بۇ ئىشلارنىمۇ ئەخمەتجان، رەخمىجان، ئوبۇلخەيرى تۆرىلەر ئابدۇكېرىم ئابباسوفنىڭ ئاغزىدىن ئاڭلىدى. «بۇ يىل نېمىلەر بولاركىن» دېگەن سوئال ھەممىگە ئورتاق. سىياسەتچىلەرلا ئەمەس، پۇقرالارمۇ ھاياتتىن يېڭىلىق كۈتەتتى. گەرچە كۈتكەن يېڭىلىق ھەممىگە ئورتاق بولمىسىمۇ، ھەممىلا ئادەم ئۆزلىرى ياشاۋاتقان ئانا تۇپراقتا بىرەر ئۆزگىرىش بولۇشنى ئويلايتتى، گەرچە بۇ خىل ئۆزگىرىش ئۇلارنىڭ ھاياتىدا چوڭ ياخشىلىق پەيدا قىلالىمىسىمۇ.

قانداق سىياسىي ئۆزگىرىش بولسا، قانداق بىر ھاكىمىيەت كەلىسىمۇ دېھقانلار ھامان يەر تېرىدۇ. ئەمما

سىياسەتچىلەر ئۇنداق ئەمەس، يا ئامەتلىك، يا ئاپەتلىك بولۇپ قالىدۇ. ئۇلار يەرشارىدىكى تەبىئەت

ئۆزگىرىشلىرىگە پەرۋا قىلمايدۇ، ئەمما سىياسىي ئاتموسفېرا ئۇلارغا بىردە جەننەتنى، بىردە قىپقىزىل قىيامەتنى

كۆرسىتىدۇ. مانا جاڭ جىجۇڭ كېتىۋىدى، ئۈرۈمچىنى ۋەھىمە باستى. گومىنداڭ ۋەكىللىرىنىڭ چىرايلىرىمۇ

ئۈرۈمچىنىڭ تۇمانلىق قىش پەسلىگە ئوخشاپ قالدى. سالام-سەھەت ئورنىنى خىرىس بەلگىلىرى ئىگىلىدى.

شىمالىي بىنانىڭ ئىككىنچى قەۋىتىدە تۇرۇۋاتقان ئىلى ۋەكىللىرى قالغان گومىنداڭ ۋەكىللىرى بىلەن زادىلا

سۆزلىشەلمىدى. ئابباسوف ئىلى تەرەپنىڭ ماناس دەرياسىنىڭ شەرقىي قىرغىقىدىكى 5-كورپۇسنى يۆتكەپ كېتىش

توغرىسىدىكى تەلپىگە قارىتا جاڭ جىجۇڭنىڭ يازغان جاۋاب خېتىنى ۋەكىللەرگە ئوقۇپ بەردى: «دۆلەت

ئارمىيىسىنى يۆتكەپ كېتىش يالغۇز ئۈچ ۋىلايەتكە تاقابىل تۇرۇش ئۈچۈنلا ئەمەس، ئۇ ماناس ئالدىنقى سېپىگە

تۇرغۇزۇلغىنى يوق، بۇ پاكىت. شۇنىمۇ ئويلاپ كۆرۈشۈڭلار كېرەككى، شېڭ شىسەي خىزمىتىنى ئۆتكۈزۈپ بېرىشتىن

ئىلگىرى ئۆزى تۇتۇپ قاماپ قويغان بىگۇناھ كىشىلەرنى قويۇپ بەرمىدى. ئەكسىچە يەنە نۇرغۇن بىگۇناھ كىشىلەرنى

تۇتتى. ئەگەر دۆلەت ئارمىيىسى يۆتكەپ كېلىنىمىگە بولسا، ئاشۇ بىگۇناھ كىشىلەرنى قۇتۇلدۇرۇۋالغىلى بولاتتىمۇ؟

بۇرھان ئەپەندىنىڭ ھاياتىنى ساقلاپ قالغىلىمۇ بولماس ئىدى...»

- بۇ تەلەپتىن ۋاز كەچسەك بولارمىكىن، - دېدى خەتنى ئاڭلاپ ئەخمەتجان قاسىمى، - بۇ تەلەپىمىزنى

قوبۇل قىلمايدىغان ئوخشايدۇ!

- قاتتىق تۇرۇۋالسا قوبۇل قىلىدۇ! - دېدى رەخمىجان.

- ئۈنىڭسىزمۇ جاڭ جىجۇڭنى تىللاۋاتقانلار كۆپ! ئۈنىمۇ ئايىغىنىمىز تۈزۈك! ئۇ بىزگە جىق يول قويدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ياق، ئاتلىق 5 - كورپۇس چوقۇم چىكىنىشى كېرەك!

- بۇ كورپۇس جاڭ جىجۇڭنىڭ گېپىگە كىرمەيدىكەن، ئۇ خۇزۇڭنەنگە تەۋە مابۇفاڭنىڭ قوشۇنىكەن.

گومىنداڭ گېنېراللىرىنىڭ ئىچىدىمۇ زىددىيەت كۆپ! - دېدى ئابباسوف.

- جاڭ جىجۇڭدىن قىلالمايدىغان ئىشلارنى تەلەپ قىلىپ تۇرۇۋالمايلى! - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى

ئاخىر، - بۇ تەلپىمىزنى قايتۇرۇۋالايلى.

ئارىدىن بىر نەچچە كۈن ئۆتكەندىن كېيىن جاڭ جىجۇڭ چۇڭچىڭدىن يەنە خەت ئەۋەتتى.

ئىمزا قويۇلغان «تىنچلىق بىتىمى» نىڭ رەسمىي نۇسخىسى بىلەن «قوشۇمچە ھۆججەت 1 -» نى جياڭ

جىيېشى كۆزدىن كەچۈرۈپ بولىدۇ، دەپتۇ. ئىككىنچى كۈنى جياڭ جىيېشى ئۇنىڭغا زىياپەت بېرىپتۇ. ئاندىن

گېنېرال جاڭ جىجۇڭ تەكلىپكە بىنائەن گومىنداڭ - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتى 2 - ئومۇمىي يىغىنىدا «شىنجاڭ

مەسلىسى توغرىسىدا» دېگەن مەخسۇس تېمىدا دوكلات بېرىپتۇ. شىنجاڭ خەلقىگە ئەمەلىي مەنپەئەت بېرىپ،

شىنجاڭنىڭ بىخەتەرلىكىگە ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىشنى تەكىتلەپ ياخشى باھاغا ئېرىشىپتۇ. ئۇ ھازىر بۇيرۇققا

بىنائەن ئاتاقلىق دىپلومات جاڭ چۈنىڭ ئورنىغا ئالمىشىپ جۇڭئەلىي، مارشاللار بىلەن سۆھبەت ئۆتكۈزۈۋېتىپتۇ.

ئۇلار جايلارنى بىللە كۆزدىن كەچۈرگىلى بارغۇدەك...

- بىز ئۇ كىشى كەلمىسە ھېچ ئىش قىلالىمىزغۇدەكمىز، غۇلجىغا كېتەيلى، - دېدى ئوبولخەيرى تۆرە.

- مېنىڭمۇ ئۆتتەك كەتكۈم بار! - دېدى رەخمىجان، - باش - ئاخىرى يوق سۆھبەتلەر جېنىمغا تەگدى.

- ۋەزىيەت يامانلىشىۋاتىدۇ، - دېدى ئەخمەتجان، - ھاۋانى پورۇخ ھىدى قاپلىدى، مانا فېۋرالۇمۇ يېقىنلىشىپ

قالدى. ماناس بويى خەتەرلىك. شەرق شىمالدىكى ئۇرۇش ماناس بويىدىكى گومىنداڭ قىسىملىرىنى قۇتراتماقتا.

ئۇلارنىڭ تەۋەككۈلچىلىك قىلىش خەۋپى يوق ئەمەس!

- بىز غۇلجىغا قايتايلى، مەسلىھەتلىشەيلى! - دېدى رەخمىجان.

جىددىيلىك، ئىلى - ئۈرۈمچى يولىدىكى كىچىك ئېلىشىشلار، ئۈرۈمچىدىكى قاتتىق سىياسىي تەشۋىقات،

جەنۇبىي شىنجاڭدىكى باستۇرۇش، تۇتقۇن كۈچەيگىلى تۇردى. ۋاقىت ئۆتمەكتە، ۋەزىيەت يامانلاشماقتا.

شۇنداق كۈنلەرنىڭ بىرىدە، جاڭ جىجۇڭ بېيىڭدا تۇرۇپ سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ جۇڭگۇدا تۇرۇشلۇق باش

ھۆزلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئەلچىخانىسىنىڭ مەسلىھەتچىسى 28-فېۋرال كۈنى تاپشۇرغان جىددى خەۋەردىن ۋاقىپلاندى. خەۋەر قىلىنىشىچە، غۇلجىدىكى كونسۇلخانا مۇنداق ئىشنى دوكلات قىپتۇ: غۇلجا خەلق ۋەكىللىرى جاڭ جىجۇڭ ئۈرۈمچىگە كەلمىسە سۆھبەت بۇزۇلدى دەپ ھېسابلايمىز، ئىمزالانغان بارلىق كېلىشىملەر پۈتۈنلەي ئىناۋەتسىز بولىدۇ، دەپتۇ.

جاڭ جىجۇڭ جىددىيلەشتى ۋە ئالمان-تالمان چۇڭچىڭغا قايتتى. جياڭ جىيېشى ئۇنى شەرقى شىمالغا ئەۋەتىش پىلانىنى ئۆزگەرتتى. كېلىشىم بۇزۇلسا شىنجاڭدا ئۇرۇش باشلىناتتى. شىنجاڭ قولىدىن كېتىپ قالاتتى. جياڭ جىيېشى بۇيرۇق چىقىرىپ جاڭ جىجۇڭنى غەربى شىمال مەمۇرىي مەھكىمىسىنىڭ مۇدىرى، قوشۇمچە شىنجاڭ ئۆلكىسىنىڭ رەئىسى قىلىپ تەيىنلىدى. جاڭ جىجۇڭ:

- مەن بۇ قوشۇمچە ۋەزىپىنى ئۈستۈمگە ئالالمايمەن. شاۋلىزى بىلەن جياڭ جىجۇڭ ئىككىسىنىڭ بىرىنى

تەيىنلىسىڭىز! - دەپ ئىلتىماس قىلدى. جياڭ جىيېشى زادى ئۈنىمىدى.

4- ئاپرېل جاڭ جىجۇڭ ئۈرۈمچىگە قايتىپ كەلدى. ئۇ ۋۇجۇڭشىن بىلەن جۇشاۋلىياڭ پەيدا قىلغان جىددىي

ۋەزىيەتنى تۈزەش ئۈچۈن دەرھال تەدبىر قوللاندى. ئۇنى گومىنداڭچىلار «تەرەققىيپەرۋەر گېنېرال» دەيتتى. ئۇ ئۇرۇش ۋەيرانچىلىقىدا خارابلاشقان دېھقانلارغا ئىچ ئاغرىتىپ، كۆپ قېتىم ئۇرۇشنى ئەيىبلەپ نۇتۇق سۆزلىگەندى. ئۇ كېلىپلا جۇشاۋلىياڭ، ۋۇجۇڭشىنلەرنى ئۇزاتتى ۋە گومىنداڭ گېنېراللىرى ئىچىدە ئۆزىگە مايىل ھېسابلانغان گېنېرال تاۋ سىيۈنى شىنجاڭ گارنىزون باش قوماندانلىقىغا، گېنېرال جاۋ شىگۇاڭنى مۇئاۋىن باش قوماندانلىققا تەيىنلىدى.

5- ئاپرېل ئۇ خۇشال - خۇرام ھالدا ئىلى تەرەپ ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشتى. ئىلى ۋەكىللىرىنىڭ سىياسىي

ساقچىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش، دۆلەت ئارمىيىسىنىڭ بىر قىسمىنى يۆتكەپ كېتىش، يەرلىك ساقچىلىققا

مۇسۇلمانلاردىن قويۇش دەيدىغان ئۈچ تەلپىنى سىلىق، يالۋۇرغان قىياپەتتە رەت قىلدى.

7- ئاپرېل كۈنى قوشۇمچە 2- ھۆججەت، يەنى ھەربىي قوشۇننى ئۆزگەرتىپ تەشكىللەش مەسلىسى ئۈستىدە

رەسمىي سۆھبەت باشلاندى.

- بىزنىڭ پىلانىمىز ئېنىق: ئاتلىق ئون پۈك، پىيادە ئۈچ پۈك جەمئىي ئون ئۈچ پۈك بولىدۇ. ئۈچ

ۋىلايەتتىن باشقا قەشقەر، ئاقسۇ، كۇچا، قاراشەھەر، ئۈرۈمچى قاتارلىق سەككىز ۋىلايەتتە مىللىي ئارمىيە

تۇرغۇزۇلىدۇ، - دېدى رەخمىجان سابىرھاجىيوف.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- قوشۇمچە 2 - ھۆججەتنىڭ ئەسلى نۇسخىسىدا ئىككى ئاتلىق پولك، ئۈچ ئامانلىق ساقلاش ئەترىتى، - ليۇ زېرۇڭ خاپا بولدى، - ئۇلارنى بەش ۋىلاتتە تۇرغۇزۇش دېيىلگەن. ئارىلىق بەك چوڭ بولۇپ كەتتى، بۇنداق قىلساڭلار سۆھبەتكە ئورۇن قالمايدىغۇ!

- ناۋادا شىنجاڭدىكى دۆلەت ئارمىيىسىنىڭ سانى بىلەن تەڭ بولمىسا، بىى زىمۇ ھۆكۈمەتتىكىگە جاۋاپ بېيەلمەيمىز!

- دۆلەتنىڭ ئىگىلىك ھوقۇقىغا زىيانلىق تەلەپ بۇ! - دېدى لياڭ خەنسۇ خاپا بولۇپ، جاڭ جىجۇڭ بېشىنى لىگىشتىپ قويدى.

سۆھبەت توختاپ قالدى.

20 - ئاپرېل كۈنى جاڭ جىجۇڭ ئىلى ۋەكىللىرى بىلەن يەنە سۆھبەتلەشتى، ئۇ بۇنىڭ ئالدىدىلا، سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ مۇۋەققەت باش كونسۇلى يېۋسىيې، يېڭىدىن تەيىنلەنگەن كونسۇل ساۋىلىيېفلار بىلەن بۇ ھەقتە سۆزلەشكەندى، لېكىن جاڭ جىجۇڭ ھەر قانچە سۆزلەپمۇ ئىلى ۋەكىللىرىنى قايىل قىلالىدى. رەخمىجان غۇلجىغا قايتماقچى، بۇ ئىشنى ۋە ئىلى تەرەپنىڭ ھۆكۈمەت ئەزالىقىغا كىرىدىغان نامزاتلارنىڭ ئىسمىلىكىنى دوكلات قىلىپ، تېز ئارىدا قايتىپ كېلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

26 - ئاپرېلدا يەنە سۆھبەت بولدى.

- ئون پولكتىن قەتئىي ئاز بولمايدۇ! - دېدى رەخمىجان.

كېلىشىم يەنە ئۈزۈلۈپ قالدى.

1 - ماي كۈنى جاڭ جىجۇڭ ساۋىلىيېف بىلەن يەنە كۆرۈشتى:

- ئىلى تەرەپنى يەتتە پولك قۇرۇشقا ۋە ئۈرۈمچى، قەشقەردە بىردىن پولك تۇرغۇزۇشقا ماقۇل كەلتۈرۈشكە

تېرىشىپ كۆرەي، - جاڭ جىجۇڭ ساۋىلىيېفنىڭ پوزىتسىيىسىدە كۈتۈلمىگەن ئۆزگىرىش بولغىنىنى سەزدى. بۇ ھال

مەركىزىي ھۆكۈمەتنىڭ ئامېرىكىغا ئەگىشىپ سوۋېت ئىتتىپاقىغا، كومپارتىيىگە قارشى تۇرغانلىقىنىڭ تەسىرىدىن

كېلىپ چىققان دەپ قاراپ، جياڭ جىيېشىغا جىددىي تىلگىرامما يوللىدى: «ستالىن شىنجاڭدا ھەل قىلىش تەس

ھېچقانداق ئىش يوق دېگەندى، بىزنىڭ ئىشىمىز تەسلىشتى» دەپ مەلۇم قىلدى ئۇ. جياڭ جىيېشى ئۇنى ياردەم

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تەلەپ قىلىپ يوللىغان تېلېگراممىسىغا جاۋاب بەرمىدى.

3 - ماي كۈنى يەنە بىر قېتىم سۆھبەت بولدى، ئىلى ۋەكىللىرى ھەربىي قوشۇننى يەتتە پۈتكۈزۈشقا قوشۇلدى، لېكىن ئۆز ئارمىيىسىگە قوماندان تەيىنلەش، ئۆلكىلىك ئالىي ھەربىي ئاپپاراتنىڭ مۇئاۋىن قوماندانلىق ۋەزىپىسىنى قوشۇمچە ئۆتەش، دۆلەت ئارمىيىسىنى ئۈچ ۋىلايەتكە كىرگۈزۈشكە دېگەن تەلەپلەرنى ئوتتۇرىغا قويۇپ تۇرۇۋالدى. ئىلگىرىكى ئۈچ تەلەپ ھەققىدىكى گەپنى ئۆزگەرتىپ يەنە تىركەشتى. ئىچكىرىدىن ئۇرۇش خەۋەرلىرى ئۈزۈلمەي كېلىپ تۇراتتى، شىنجاڭمۇ تىنچ ئەمەس ئىدى. جاڭ جىجۇڭ تەرمىتەرەپكە ئادەم ئەۋەتىپ ساۋىلىپىنى ئارىغا ئەلچى قىلىپ يۈرۈپ قاتمال ۋەزىيەتنى يۇمشىتىشقا تىرىشتى. سۆھبەت ھەر كۈنى جۈملىمۇ - جۈملە، ھەتتا ئائىلىلار تالاش - تارتىش بىلەن داۋاملاشتى. سۆھبەتتە ئەڭ قاتتىق ۋە ئەڭ تولا پىكىر بايان قىلغۇچى ئوتتۇز ئىككى ياشلىق يىگىت ئەخمەتجان قاسىمى ئىدى. «ئۆزگەرتىلگەن ئارمىيە» دېيىلسە، «ئۇ ياق، مىللىي ئارمىيە» دەيتتى. ھەتتا ئىلى تەرەپنىڭ ئارمىيىسى دۆلەتنىڭ يۆتكەش بۇيرۇقىغا بويسۇنىدۇ دېگەن سۆزلەرگىمۇ قوشۇلدى. جۈملىمۇ جۈملە، ھەر بىر ئاتالما ئۈستىدە تالاش - تارتىش بولۇپ، بۇ سۆھبەت ئاتىش ئۈچ كۈنگە سوزۇلدى. ھەتتا «دەرھال» دېگەن سۆزنى «كەلگۈسىدە» دېگەن سۆزگە ئۆزگەرتىش مۇنازىرىسى بەزىدە تۆت - بەش سائەت داۋاملاشتى. جاڭ جىجۇڭ تېرىكپ قېلىپ بىر قېتىم:

- ئەخمەتجان، سىز ئوتتۇز ئىككى ياشلىق يىگىت، مەن بولسام ئاتىشقا تاقاپ قالغان ئادەممەن. بايلىق بېھلىمىدىم. مەن ياشراق شاۋلىزنى ياكى جياڭ جىڭگونى ئورنۇمغا ئەۋەتىشنى تەلەپ قىلىشقا مەجبۇر بولدۇم، - دېدى. ئاخىرى، ئىككى ئاي داۋاملاشقان تىركىشىش ئاخىرلاشتى. 22 - ماي كۈنى «قوشۇمچە ھۆججەت 2 - « سۆزمۇ سۆز، جۈملىمۇ جۈملە مۇزاكىرە قىلىنىش نەتىجىسىدە يېرىم كېچىدە ئاخىر تەييارلاندى. ئىككى تەرەپ ئىمزا قويۇشتى:

- ① ئۈچ ۋىلايەت قوشۇنلىرى ئۈچ پىيادىلەر پولكى، ئۈچ ئاتلىق پولك جەمئىي ئالتە پولك قىلىپ ئۆزگەرتىلدى.
- ② ئۇلارنىڭ يېرىمى دۆلەت ئارمىيىسى، يېرىمى ئامانلىق ساقلاش پولكى بولدى.
- ③ ھۆكۈمەت ئىلى، تارباغاتاي، ئالتاي قوشۇنلىرى قوماندانلىقىغا بىر كىشىنى ساقلاپ قېلىشقا رۇخسەت قىلدۇ.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بۇ قوماندان شىنجاڭ گارنىزون باش قومانداننىڭ ۋە ئۆلكە ئامانلىق ساقلاش قومانداننىڭ بۇيرۇقىغا ئىتائەت قىلىشى لازىم. ھۆكۈمەت بۇ قومانداننى ئۆلكىلىك ئامانلىق ساقلاش مۇئاۋىن قوماندانلىقىنى قوشۇمچە ئۆتەشكە تەيىنلەيدۇ.

④ بۇ قوماندان تەيىنلەنگەندىن كېيىن، ئۇنىڭ ئالاقىدار تارماقلار بىلەن كېڭىشىپ، ئاقسۇ، قەشقەر ئىككى ۋىلايەتتىكى ئامانلىق ساقلاش قىسىملىرىنى ئۆزگەرتىپ تەشكىللەپ چىقىشقا يول قويدۇ. بۇ قىسىملارنى تولۇقلاشتا پۈتۈنلەي يەرلىك مۇسۇلمان خەلقلەردىن ئەسكەر ئېلىندۇ.

⑤ مەزكۇر ئالتە پولكىنىڭ تەمىناتى ۋە ئۇنىڭ «كەلگۈسى»دىكى قورال-ياراغلىرى پۈتۈنلەي شىنجاڭدا تۇرۇشلۇق دۆلەت ئارمىيىسى ۋە ئۆلكىمىزدىكى ئامانلىق ساقلاش قوشۇنلىرىنىڭ قاتىدە - ئۆلچەملىرى بويىچە بېجىرىلىدۇ.

⑥ دۆلەت چىگراسىنى قوغداشقا مەركەزنىڭ چېگرا مۇداپىئەسىنى ئۈستىگە ئالغان قوشۇنلار مەسئۇل بولىدۇ...

- ئاتىش ئۈچ كۈنلۈك تالاش - تارتىشنىڭ مەھسۇلى مانا مۇشۇ ئالتە ماددا، - دېدى ئەخمەتجان تېلېفۇندا

ئېلىخان تۆرەمگە دوكلات قىلىپ بولۇپ، - تەپسىلىي مەزمۇنى يېقىندا تولۇق يېتىپ بارىدۇ.

ئۈرۈمچى شەھىرىدە باھار ئالاھىدىلىكى ئۇلانباي قارىياغاچلىقىدا ئالاھىدە گەۋدىلىنىدۇ. قەدىمكى قارىياغاچلار ياپيېشىل شاخلىرى بىلەن كۆك ئاسمانغا غۇلاچ يايغان، تاغ سۈيى تاشلارغا ئۇرۇلۇپ، چۇقان سېلىپ ئويناپ ئاققان، ياپيېشىل چىمەنلىك ئىنسانلارغا تەبىئىي پايانداز، سالقىن ھاۋا جانغا راھەت! گىلەملەر سېلىنغان چىمەنلىكتە مېھمانلار كۈتۈلمەكتە. بۇ كۈتۈش ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ باج ئىشلىرى ئەمەلدارى جانىمقانغا مەنسۇپ.

- جياڭ جۇشغا كۆپ رەھمەت! - دېدى ئۇ قەدەھ سۆزى سۆزلەپ، - سەنمىنجۇيۇنىڭ كۈچى ئارقىلىق شىنجاڭنى

تىنىچلاندۇرۇش، تولۇق ئىقتىسادىي كۈچ ئارقىلىق شىنجاڭنى قۇرۇش دېگەن ئۈچ چوڭ پرىنسىپ نەقەدەر قالتىس،

ياشسۇن جياڭ ۋېيىۈەنجاڭ!

جاڭ جىجۇڭ ئەخمەتجان قاسىمىنى يېنىغا ئولتۇرغۇزۋالدى. ئۇ قولغا قەدەھ ئېلىپ:

- گۈزەل تەبىئەت قوينىدا ئولتۇرۇپتىمىز، كەلگۈسىمىزمۇ گۈزەل بولغۇسى! - دېدى ۋە ئەخمەتجانغا قاراپ

قويۇپ، - جاپالىق سەپەر تېخى تۈگىمىدى. مەن ھەممىنى جياڭ ۋېيىۈەنجاڭغا يوللىدىم. ئەمما شۇنى بىر قېتىم دەپ

ئۆتەي: تىنىچلىق ئىزدەش يولىدا ئەڭ زور تىرىشچانلىق كۆرسەتتىم. ئەڭ زور دەرىجىدە جاۋابكارلىقنى ئادا قىلدىم،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

دەپ ئىشىنىمەن. ئەگەر تىنچلىق قولغا كەلمەيدىغان بولسا، مەن خىزمەتتىن ئىستىپا بېرىپ ئۈرۈمچىدىن كېتىمەن. بۇنىڭدىن باشقا ئىلاجىم يوق!

ئەخمەتجان قاسىمى كۈلۈپ قويدى.

- ئەگەردە خەلقنىڭ تەلىپى ئېيتقاندا دەرىجىدە قانائەتلىنىدۇرۇلمىسا، مەسلىھەت ئاسان ھەل بولمايدۇ! - دېدى ئۇ ۋە، - بىز جاڭ بۇجاڭنىڭ ئاخىرىغىچە قاتنىشىپ بېقىشىگە ئىشىنىمىز! - دېگەن سۆزنى قوشۇپ قويدى.

1946 - يىلى ئىيۇن ئايلىرىدا نەنجىڭ شەھىرىنىڭ كاشتان دەرەخلىرى بىلەن تولغان كۈچلىرى جەنۇب

ئىسسىقى باشلانغانلىقى ئۈچۈن جىمجىت ئىدى. پىرىزدېنت سارىيىنىڭ گىلەملەر سېلىنغان يوغان خانىسى شامالدىرغۇچ بىلەن سالقىن، كۆڭۈللۈك تۈسكە كىرگەن، جياڭ جىيېشى بۇ كۈنلەردە تولىمۇ خۇشال، مەغرۇر ئىدى. ئۇ ھېلىلا سۇڭ مېيلىنى ئۈزۈپ:

- گېنېرال مارشال بىلەن سۆزلىشىشكە سىز تولۇق ھوقۇقلۇق ھۆكۈمەت ۋەكىلى! - دېدى. مانا ھازىر ئۇنىڭ ئالدىدا شىنجاڭ مەسلىسىگە تولۇق ھوقۇقلۇق يەنە بىر ئادەم - جاڭ جىجۇڭنىڭ دوكلاتى تۇراتتى. ئۇ ئاق رەڭلىك فىرانسىيە كرىپىلوسىغا تاشلىنىپ ئولتۇرۇپ بۇ دوكلاتنى ئوقۇشقا باشلىدى: «... سەنمىنجۇيىدىكى مىللەتلەر باراۋەرلىكى پرىنسىپىنى ئىلى تەرەپ «قۇرۇق سۆز» دەپ مەسخىرە قىلدى، بۇ سەۋەبىمىز ئەمەس. بىز ئۇنى رېئال سىياسىي تۇمۇشتا راستقا ئايلاندۇرۇشىمىز كېرەك. شۇڭا ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ يىگىرمە بەش نەپەر ئەزاسى ئىچىدە ئون ئالتە نامزات يەرلىك مىللەت زاتلىرىدىن بولدى...»

- سەنمىنجۇيىنىڭ ھەقىقىي سادىق مۇرتى! - دېدى جياڭ جىيېشى تاقىر بېشىنى سىلاپ كۈلۈپ قوپۇپ، - ماقۇل دوستۇم، پىكرىڭگە قوشۇلىمەن! - ئۇ يەنە ئوقۇشقا باشلىدى: «... كۆپ يىللار مابەينىدە، شىنجاڭ خەلقى قاراڭغۇ زۇلمەتلىك قاتتىق زۇلۇم ھۆكۈمرانلىقى ئاستىدا چىدىغۇسىز ئېغىر ئازاب - ئوقۇبەتلەرنى تارتىپ، مەركەزگە قارىتا ناھايىتى زور ئارزۇ - ئۈمۈد تە بولۇپ كەلگەن. ھالبۇكى يېقىنقى يىللاردىن بۇيان جەمئىيەت تىنچ ئەمەس، خەلق ئەنسىزچىلىكتە قالغان، مەنسەپدارلارنىڭ تولىسى پۇرسەت قولىدىن كەتكۈچە ئۆزىنى غەملەش كويىدا بولۇپ، خىيانەتچىلىك ئەۋج ئېلىپ كەتكەن، خەلقنىڭ ئۈمىدى ئۈزۈلگەن. شۇ سەۋەبتىن دەرھال تەدبىر قوللىنىپ،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ھۆكۈمەت تەرتىپ - تۈزۈمنى چىڭتىپ، خىيانەتچىلەرنى جازالاپ، بېسىپ قالغان ئەزىلەرنى بىر تەرەپ قىلىپ، خەلقنىڭ مۈشكۈللىرىنى ھەل قىلىش كېرەك!!!»

- ۋۇ ئاناڭنى... شېڭ شىسەي دېگەن ھايۋان. شۇنچە ئالتۇننى نەدىن بۇلاپ كەلدىڭ، ماڭا تەقدىم

قىلغىنىڭلا ئەللىك مىڭ سەر... ھەي جاڭ جىجۇڭ، جاڭ جىجۇڭ... دوك ۋەزىر لىۇ يۇڭ!!!...

ئۇ بېشىنى لىڭشىتىپ كۈلۈپ قويۇپ ئوقۇشنى داۋاملاشتۇردى: «... سوۋېت ئىتتىپاقى بىلەن دوستانە

مۇناسىۋەت قىلىش كېرەك. بۇ ھال تارىخىي، جۇغراپىيەلىك، مىللىي ۋە ئىقتىسادىي جەھەتتىكى كۆپ خىل ئامىللار

بىلەن مۇناسىۋەتلىك... شىنجاڭنى ئادەتتىكى ئۆلكىلەر قاتارىغا قويماستىن كېرەك. يۈز بەرگەن ئىشلارنى تاشلاپ

قويماسلىقىڭىزنى تەۋسىيە قىلىمەن. خەلق رايىنى ئۆزىمىزگە تارتىش شىنجاڭنى ساقلاپ قېلىشنىڭ كاپالىتى،

ئالاھىدە سىياسەت بولمىسا شىنجاڭنى تىنچىتىش قىيىن... ھۆكۈمەت نامزاتلىرىنى يوللىدىم، تەكشۈرۈپلايۇرۇق

بېرىشىڭىزنى ئۈمىد قىلىمەن...»

- ئەخمەتجان قاسىمى، ئوتتۇز ئىككى ياش، موسكۋا ئەمگەكچىلەر ئۇنىۋېرسىتېتىنى تۈگەتكەن. بۇرھان

شەھىدى ئەللىك ئىككى ياش... ئۇمۇ روسىيىدىن كەلگەن، بىرىنچىدىن، بۇلار ئالىي مەلۇماتلىق، ئىككىنچىدىن،

روسىيىدىن كەلگەن... شىنجاڭنى ئەمدى فېئودال بەگلەر، دىندارلارغا تايىنىپ ئىدارە قىلىش ئاخىرل ئىش

دېمەكچىمۇ؟ يەرلىك ئەمەلدارلار قانچە نادان، يۇمشاق بولسا شۇنچە ياخشىدى، لېكىن سەن جاڭ جىجۇڭ رېكورت

ياراتتىڭ، بىرىنچىدىن، كۆپ، ئىككىنچىدىن، ئىلغار! ماقۇل، ياق دەپ قۇتۇلغىلى بولامدۇ سەندىن!!!...

ئۇ ئۈستەلگە باردى. موبىنى قولغا ئالدى «چوڭقۇر مەنۇن بولدۇم. ئالاقىدار تارماقلارنىڭ تېزلىكتە بېجىرىپ

بېرىشىنى تاپىلدىم!» بۇ خەت تېلگرامما بولۇپ ئەتىسلا ئۈرۈمچىگە يېتىپ كېلىپ، جاڭ جىجۇڭ بۇجاڭنىڭ قولىغا

تەگدى.

ياز كىردى. 1946 - يىل 1 - ئىيۇل كۈنى ئۈرۈمچىدە شىنجاڭ مىللەتلەر بىرلەشمە ھۆكۈمىتى قۇرۇلدى. نەنجىڭ

مەركىزىي ھۆكۈمىتى بۇ ئىشنى چوڭ يېڭىلىق ھېسابلاپ، نەنجىڭ مەركىزىي ھۆكۈمىتى تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ

باشلىقى چىيۇرېننى قەسەم بېرىپ ۋەزىپە تاپشۇرۇۋېتىشنى بىۋاسىتە نازارەت قىلىشقا ئالاھىدە ئەۋەتتى.

پۈتۈن شىنجاڭ تارىخىدىكى زور ئىش، چوڭ يېڭىلىققا ھەممە ئادەم دىققەت قىلدى. ھەتتا كۆكتوقايىنىڭ يىراق

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بىر يايلىقىدا كىگىز ئۆيدە قىمىز ئىچىپ ياتقان ئوسمان باتۇرمۇ بۇ ھۆكۈمەتكە ئەزا بولغىنىدىن خۇشال بولۇپ يوغان كۆزلىرىنى چىمىلداقتى. ئەمما غۇلجىدىكى يەنە بىر ئەزا ئېلىخان تۆرەم رەئىس بولالمىغىنىغا خاپا بولۇپ ھەممىنى قارغىدى.

شۇ كۈنى ئۈرۈمچىدە ئون مىڭدىن ئارتۇق كىشى قاتناشقان تىنچلىقنى تەبرىكلەش زور يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى. ئەخمەتجان قاسىمى، بۇرھان شەھىدىلەر جاڭ جىجۇڭ بىلەن بىر قاتاردا رەئىس بولۇپ ئالدىنقى قاتاردا ئولتۇردى. بۇ ئۈچ كىشى ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ رەئىس، مۇئاۋىن رەئىسلىرى ئىدى. ھۆكۈمەت ھەيئەتلىرىدىن جاڭ جىجۇڭ، ليۇ مېڭچۈن، چۈي ۋۇ، ۋاڭ زېڭشەن، لو يۈۋېندىن باشقىلارنىڭ ھەممىسىلا يەرلىك كىشىلەردىن بولدى. بۇنداق مەنزىرە شىنجاڭ تارىخىدا ھازىرغىچە زادىلا كۆرۈلۈپ باقمىغانىدى.

- پۈتۈن ئۆلكە خەلقنىڭ چاكىرى ئورنىدا تۇرۇپ، پۈتۈن ئۆلكە خەلقىگە سادىقلىق بىلەن خىزمەت

قىلىمەن! - دېدى رەئىس جاڭ جىجۇڭ چوڭ يىغىندا سۆز قىلىپ.

- مۇنداق مەنزىرە، بۇنداق سۆز شىنجاڭ تارىخىدا بولۇپ باقمىغان! - دېدى ئابدۇكېرىم ئابباسوف يېڭىدىن

بېكىتىلگەن ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ مۇئاۋىن باش كاتىپلىق سالاھىتى بىلەن يېنىدا ئولتۇرغان ئۆلكىلىك ھۆكۈمەت مائارىپ نازارىتىنىڭ نازىرى سەيپىدىن ئەزىزىگە پىچىرلاپ، - ئەمدى خەلقىمىز ھۆرلۈككە ئېرىشىشى مۇمكىن.

ھۆرلۈكلا يەتمەيدۇ، ئۇنى مۇستەھكەملەش ئۈچۈن كومپارتىيىگە يېقىنلىشىش كېرەك، بىز ئەمدى شىنجاڭدا

كوممۇنىستىك پارتىيىنىڭ ئۇرۇرۇكىنى قۇرالايمىز!

57

كۆكتوقاي، چىڭگىل ناھىيىلىرى - بۇ يايلاقلىرى بىلەن مەشھۇر جايلار ياز باشلىنىش بىلەنلا ياپيېشىل ئوت ئارىسىدا ئېچىلغان قىزىل، سېرىق، كۆك، بىنەپشە رەڭ، ئاق گۈللەر بىلەن تولمۇ گۈزەللىشىپ كېتىدۇ. كۆكتوقاي يايلىقىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى قۇۋۇتۇي يايلىقى بۇنداق ياز پەسلىدە ئۇ يەرگە بارغان ئادەملەرنىڭ قەلبىدە ئۇنتۇلماس خاتىرىلەرنى قالدۇرىدۇ.

قۇۋۇتۇي ئوسمان باتۇرنىڭ يازلىق داچىسى ھەم كۆكتوقاي، چىڭگىل ناھىيە خەلقىنى باشقۇرىدىغان باش

شىتاب. بۇ ئىككى ناھىيە ئۇنىڭ ئۈچۈن «ۋەتەن». ئۇ سۆزلىرىدە «ئېلىم»، «يېرىم» دېگەن سۆزلەرنى كۆپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئىشلىتىدۇ. ئۇنىڭ ئېلى بىلەن يېرى مۇشۇ كۆكتوقاي بىلەن چىڭگىل.

قۇۋۋىي يايلىقنىڭ ئوتتۇرىسىغا چوڭ كىگىز ئۆي، ئۇنىڭ ئەتراپىغا باشقا ھەرخىل ئۆيلەر جايلاشتۇرۇلغان، خادىملار ئارقىلىق تۇتاشتۇرۇلغان ئۇزۇن ئارقانلارغا ئېگەرلەنگەن ئالتاي ئاتلىرى باغلانغان، نېرىدا قارغايلىققا يېقىن كۆكۈچ، سۇس تۇمان ئاستىدا توپ-توپ ئاتلار چەكسىز تىنچ دېڭىزدا لەيلەپ يۈرگەن بېلىقچى كېمىلىرىدەك، چۆپ ئىچىدە ئۈزۈپ ھايات بىلەن تەبىئەت بىرىكمىسىدىن گۈزەل خاتىرە سۈرەت پەيدا قىلغان. قوراللىق يىگىتلەر نەلەردىندۇر ئات چاپتۇرۇپ كېلىۋاتىتى، باشلىرىغا كىمىشەك كىيىپ چىلاۋىش سېلىشقان، ئۇزۇن كىيىم كىيىشكەن خوتۇن-قىزلار كالىلار، قويلار ئارىسىدا يېشىل چۆپ قىلىدىن باشلىرىنى چىقىرىپ ۋارقىرىشاتتى. كەرەگە ئۇۋۇقلىرى چوڭ، چاڭغىرىقىدىكى تۈڭلۈك قايرىۋېتىلگەن، ئاق كىگىزلەردىن يېپىلغان ئۆينىڭ ئىچىدە قات-قات كىگىز، كۆرىپلەر ئۈستىدە كەشتىلەنگەن تۆت ياستۇققا جەينىكى بىلەن تايىنىپ، چىبەرقۇتتىن تاشلانغان، مەرىپە تېرىدىن تىكىلگەن كەمزۇل كىيگەن، ئۆرە ياقىلىرىغا كەشتە تىكىلگەن، ئاق كۆڭلىكىنىڭ يەڭلىرىنى تۈرۈۋەتكەن، پاكىز چۈشۈرۈلگەن بېشىغا زەر كەشتە تىكىلگەن تەقىيە (دوپپا) كىيگەن بەستىلىك ئادەم يانپاشلاپ ياتاتتى. خام قايماق، سېرىق ماي، بوغۇرساق ۋە توغراغان كومبەنانلار بىلەن داستىخان ئەتراپىدا ھېلىدىن-ھېلىغا قۇيۇلۇۋاتقان قىزىق-تەملىك چايىنى ئىچىشىپ، يازنى خالىمىغاندەك قېلىن كىيىملىرىنى يەڭگۈشلىمىگەن بىر نەچچە ئادەم يۈكۈنۈپ ئولتۇرۇۋېلىپ، ئات ئېگەك، ئۇزۇن تۇمشۇق، يۈزلىرىنى قىپقىزىل، يوغان كۆز، تاقىرباش، بومبا ساقال ئادەم-ئوسمان باتۇرنىڭ ئاغزىغا كۆز ئۈزمەي قارىشىپ تۇرۇشاتتى.

- سوۋېت كانچىلىرى خۇدامىدى، ماڭا ئۈندىمەي يېرىمگە كىرىپ كان ئاچىدىغان ھوقۇقنى كىم بېرىپتۇ ئۇلارغا، بىكار ياتقان بايلىق نەدە باركەن!- دېدى ئۇ غەزەپ بىلەن.

- دەلىلقان توسىمىغان بولسا بۇ چاغقىچە قوغلاپ چىقىرىۋېتەتتۇق،- دېدى سېرىق ساقال پاكار، سېمىز ئادەم پېشانىسىنى ئالدىنى بىلەن سۈرتۈپ قويۇپ،- ئاچچىق ئازدۇرىدۇ، ئەقىل ئالغا يېتەكلەيدۇ دەيدۇ تېخى، ھېلىقى مۇئاۋىن ۋالىي شەمسىمۇ دەلىلقاننى قۇلاپ، دەلىلقان دېگەن ھېلىقى جىندى تېخى بىرىنچىدىن، تارىخىي تومۇرى بار چوڭ مەسىلە، ئىككىنچىدىن، سوۋېت ئىتتىپاقى موڭغۇلىيە ئارقىلىق نۇرغۇن ياردەم بەردى، دەيدۇ!

- ئىتكەن ئۇ،- دېدى ئوسمان باتۇر خاپا بولۇپ،- قاجىنايى لاتىپ، ئەدەلقان سوۋېت قىدىرغۇچىلىرىغا بېرىپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئېيتسۇن، ئۇلار ياخشىلىقچە كان قېزىشنى توختىتىپ چىقىپ كەتسۇن!

- باردى، - دېدى مەسئۇل كاتىپ باغدات زەيتۇنقارى ئاستا سۆزلەپ، - ئالتايدىكى كونسۇلىمىز بىلەن

سۆزلىشىڭلار. ماقۇل، قېزىشنى بىر نەچچە كۈن توختىتايلى دەپ جاۋاپ بېرىپتۇ ئۇلارنىڭ باشلىقى.

- ئەدەلقان بىلەن ئەسەن ئېرىسقان سارسۇمىيگە بېرىپ ھېلىقى سوۋېت كونسۇلى زارىپ دېگەن تاتار بىلەن

سۆزلەشسۇن، مەن دەلىلغا ئېيتىپ قويىمەن!

- قۇللۇق، قۇللۇق، ئېيتقىنىڭىزدەك بولىدۇ ھەممە ئىش! - دېيىشتى توپلانغانلار.

- قاناتباي بىلەن جاناتلار كەلدى! - دېدى قاراۋۇللۇق قىلىدىغان يىگىت ئالدىراپ كىرىپ ئوسمان مېھمانلىرىغا

قاراپ قويدى، مېھمانلار ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشتى.

قاناتباي بىلەن جانات ئۇنىڭ ۋەكىللىرى. ئۇلار ئۈرۈمچىدىكى جانىمقان ئارقىلىق گومىنداڭ ئەمەلدارلىرى

بىلەن ئالاقىلەشكەندە، رەئىس جاڭ جىجۇڭ ئۆزىگە ۋەكىللىك ھۆكۈمەت باش كاتىپى ليۇ مېڭچۈننى ئەۋەتىپ ئۇلار

بىلەن كۆرۈشتۈرىدۇ. قاناتباي بىلەن جانات ئۇنىڭغا ئوسماننىڭ يازغان بىر پارچە خېتىنى تاپشۇرىدۇ ھەم جاڭ

جىجۇڭنىڭ ئۆزلىرىنى قۇبۇل قىلىشنى تەلەپ قىلىدۇ. ئۈچ كۈندىن كېيىن جاۋاپ ئالىدۇ. جاۋاپتا: رەئىس جاڭ

جىجۇڭ سىلەرنى ئەخمەتجان قاسىمى، بورھان شەھىدىلەر بىلەن بىرلىكتە قۇبۇل قىلماقچى دېيىلىدۇ ھەم «خەتنى

تاپشۇردۇم. ئوسمان باتۇرنىڭ خېتىنى ئەينەن يېتى ئەخمەتجانلارغا كۆرسىتىشكە بولمايدىكەن، ئۇنى ئۆزگەرتتۇق»

دېگەن خەۋەرمۇ قوشۇپ قويۇلىدۇ. ئۇلارغا ئۆزگەرتىلگەن، ئوسماننىڭ تامغىسى بېسىلغان، ئەمما ئۇلار ئەكەلگەن

خەتكە ئوخشىمايدىغان خەتنى تاپشۇرۇپ بېرىدۇ.

- بۇ خەتنىڭ مەزمۇنىنى يادىڭلاردا چىڭ تۇتۇڭلار! - دېدى ليۇ مېڭچۈن. بۇ گەپلەرنى گومىنداڭ ئەمەلدارلىرى

ئالتايغا مەخپىي ئەۋەتىپ ئوسمانلار بىلەن ئالاقە باغلىغان ۋە قاناتباي بىلەن جاناتنى ئۈرۈمچىگە باشلاپ كەلگەن

داشر ئىسىملىك ئالاقىچى تەرجىمە قىلىپ بېرىدۇ. ئوسماننىڭ خېتى ئۇلارنىڭ يادىدا، خەت مۇنداق ئىدى:

«ئالتاي پۈتۈنلەي قىزىللىشىدىغان بولدى. مەن قىزىلغا جان - جەھلىم بىلەن قارشى. چۈنكى قىزىلار دىنىنى

يوقىتىدۇ. مال - مۈلۈكنى تارقاقلاشتۇرىدۇ، موللا، قەبىلە باشلىقلىرىنى چەت - يىراق يەرلەرگە پالايدۇ، قامايدۇ،

ئاتىدۇ. شۇڭا مەن ئىلى تەرەپتىن قول ئۈزۈشكە بەل باغلىدىم. ئۇلار بىلەن ئۇرۇشمەن. ھازىر كۆكتوقايغا سوۋېتنىڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تاش قازىدىغان كانچىلىرى كېلىپ چۈشتى. ھەرىكىتىمنى شۇلار بىلەن تۇتۇشۇشتىن باشلىماقچىمەن. ماڭا كۆپ ساندا قورال - ياراغ، ئەسكەر ئەۋەتىپ ياردەم قىلىڭلار، يەنە ئاشلىق، گەزمال، چاي ئوخشاش لازىمەتلىكلەرنىمۇ كۆپرەك ئەۋەتىڭلار.» ھازىرقىسى مۇنداق ئۆزگەرتىلگەندى: «تىنىچلىق بىتىمى تولا ياخشى بولدى، ئەپسۇس مەن بارالىمىدىم. ۋەكىللەردىم سالامغا كەتتى... تىنىچلىق بىتىمنىڭ مەزمۇنىنى تولۇق بىلگۈم بار... قازاقلار ئىچىدە نام - شۆھرىتى بار، نوپۇزلۇق كىشىلەردىن بولغان ئەلەنۋاڭ، جانىمقان ۋە سۇلايمان بەكتۇرلارنى ئالتايغا قايتۇرساڭلار... ئالتايغا قۇتقۇزۇش بەرسەڭلار، ئالتايغا دۆلەت ئارمىيىسى كىرسە دېگەن تەلپىمىز بار...» مانا مۇشۇنداق ئۆزگەرتىلگەن خەتنى قاناتباي بىلەن كاكاشار ئەخمەتجان قاسىمى، بورھان شەھىدىلەرنىڭ ئالدىدا جاڭ جىجۇڭغا تاپشۇرۇپ بەردى. ئىككى ۋەكىل فۇكاڭ ناھىيىسى ئارقىلىق ئۈرۈمچىدىكى جانىمقاننىڭ ئۆيىگە كەلگەن كۈنلا، جاڭ جىجۇڭ ھەممىنى بىلگەن ۋە ئۇلارغا قىزىققاندى.

بۇ قىزىقىشنىڭ پەيدا بولۇشى تۇيۇقسىزلا پەيدا بولغان ئۆتكۈنچى ھېسسىيات ئەمەس، جانىمقان ئارقىلىق ئوسماندا پەيدا بولغان ئۆزگىرىشنى ئۇزۇندىن بېرى كۆزىتىپ كېلىۋاتقان گومىنداڭ ئەمەلدارلىرى ئۇنى شىنجاڭدىكى يەن شىسەن قىلىپ ئوتتۇرىغا چىقىرىشنى ئاللىقاچان قارارلاشتۇرغانىدى. ئۇلار ئوسماندىن چوڭ ئۆمىدلەرنى كۈتمەكتە ئىدى. چۈنكى ئوسمان 1945 - يىلى 10 - ئايلاردىن باشلاپلا بېشارەت بەرگەن ۋە قارشى تەرەپ بىلەن يىرىكىلىشىپ بۈگۈنكى ھالغا كەلگەنىدى. بۇ ھالغا كەلگۈچە ئوسمان باتۇر نۇرغۇن ئەگرى - توقاي يوللارنى بېسىپ ئۆتتى. 1945 - يىلى 20 - سېنتەبىر ئەتراپىدا ئېلىخان تۆرەم، ئەخمەتجان قاسىمىلار ئالتايغا كېلىپ ئوسمان ئازاد قىلغان بۇ ۋىلايەتنى «شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتىنىڭ بىر ۋىلايىتى دەپ ئېلان قىلىپ، ئوسماننى ۋالىي، دەلىلقانى مۇئاۋىن ۋالىي» دەپ ئېلان قىلىنغاندىلا، ئۇنىڭ ئەرۋاھى قىرىق گەز ئۆرلىگەندى. «ئاتنىڭ ئالدىغا ئۇلار، كەينىگە مەن مەنەمدىكەنمەن!» دېگەندى ئۇ. ئۇ سۈركىلىش پەيدا قىلىش ئۈچۈن دەلىلقانغا «سوغۇق مۇئامىلە قىلىش» نى ئىشنىڭ بېشى قىلدى بۇرۇنچا بىلەن مانات دېگەن ئىككى كىشى 1941 - يىلىدىكى قوزغىلاڭ مەغلۇپ بولغاندىن كېيىن ئوسمانغا قاتتىق دۈشمەنلىك قىلغان ئادەملەر ئىدى. بۇرۇنچاچۇل قۇملۇقلىرىنى ماكان تۇتۇپ قېچىپ يۈرگەن ئوسماننىڭ پېيىگە چۈشكەن، ئۇنىڭ خوتۇن - بالىلىرىنى سارسۇمىيىگە ھەيدەپ كەلگەن ۋەھشى ساقچى باشلىقى. مانات بولسا 1945 - يىلى فېۋرالدا ئىنقىلابقا ۋاپاسزلىق قىلىپ، قول ئاستىدىكى بىر

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قىسىم پارتىزانلارنى ئەگەشتۈرۈپ گومىنداڭ تەرەپكە ئۆتۈپ كەتكەن خەلق ئىدى. ئۇلار كېيىن قولغا ئېلىنغانىدى.

«6- سېنتەبىرنىڭ ئالدىدىكى سىياسىي ئىشلارغا تامامەن سالاۋات» دېگەن بەلگىلىمىگە ئاساسەن ئۇلارنى قۇيۇۋەتتى.

ئوسمان ئۇلارنى قولغا ئالمىدى دېسە، دەلىلقان: «يۇقىرىنىڭ يوليۇرۇقى، قولغا ئېلىشقا بولمايدۇ» دېدى. نېمىشقا ئوسماندەك خەلق باتۇرنىڭ شەخسىي ئىنتىقام ئېلىشىغا يول قويۇشمايدۇ؟ ئۇنى ئاز دەپ، يېڭى ۋالىي مەھكىمىسىگە، ناھىيىلەرنىڭ رەھبەرلىكلىرىگە ئوسماننىڭ ئادەملىرىنى قويىمىدى. ساۋاتسىز دېگۈدەك، ئوسمانمۇ ساۋاتسىزغۇ، مۇھەممەد پەيغەمبەرمۇ ساۋاتسىز ئىدىغۇ؟ ساۋات بولمىغىنى بىلەن ئەقىل بار ئىدىغۇ؟ بولۇپمۇ ھەربىي- ساقچى ھوقۇقلىرىنى چوقۇم ئوسماننىڭ ئادەملىرى تۇتۇشى كېرەك ئىدى! قاپاس تىركەش ئىلىق پولكىغا مۇئاۋىن كوماندىر بولسۇن، قاناتباي مۇئاۋىن شتاب باشلىقى بولسۇن، يىلقايدار ۋىلايەتلىك ساقچى ئىدارىسىگە مۇئاۋىن باشلىق بولسۇن، قىتابىي سىياسىي بۆلۈم باشلىقى، زەيتۇنقازى مالىيە ئىدارىسىنىڭ باشلىقى، قايم بانكا باشلىقى بولسۇن، بۇ ۋالىينىڭ بۇيرۇقى دەپ ئېلان قىلدى ئۇ لېكىن ئۇنىڭ بۇيرۇقلىرى ئەمەلىيلەشمىدى. 1945- يىلى ئۆكتەبىردىن باشلاپ سوۋېت قوراللىرى يىغىۋېلىنىشقا باشلىدى. دېكابىردا يىغىلىپ بولدى، سوۋېت مەسلىھەتچىلىرى بىلەن ئوفتسېرلىرى قايتۇرۇلدى، «بۇ قورال يىغىش بىلەن شېڭ شىسەينىڭ قورال يىغىشنىڭ پەرقى نېمە؟» دېدى ئوسمان ۋارقىراپ، - ياق، يىغدۇرمايمەن!...» لېكىن ھۆكۈمەت ئۇنىڭ نارازىلىقىغا پىسەنت قىلمىدى. «ئايال دېگەن ئەرنى كۈتىدۇ، ئەرنىڭ كۆڭلىنى ئالىدۇ، بالا تۇغۇپ، بالا باقىدۇ؛ ئۇلارنى جەمئىيەت ئىشلىرىغا ئارىلاشتۇرۇش جاھاننىڭ بۇزۇلغىنى، دېدى ئوسمان يەنە خاپا بولۇپ، - ئالتايدا بىرمۇ خوتۇن خەق ھۆكۈمەت ئىشلىرىغا، ھەرخىل خىزمەتلەرگە قويۇلمىسۇن!» ئوسمان بۇيرۇق بەردى، لېكىن ئۇنىڭ بۇ بۇيرۇقىمۇ ئاقىمىدى. قابباس مۇپتى ئوسمان ئۈچۈن چاھاريا، ھەرۋاخ نامىزىدا ئۇلار بىللە. قابباس مۇپتى: «سوۋېتتا دىن يوقتىلىدى، مال- مۈلۈك، ئاياللارمۇ ئومۇملاشتۇرۇلدى. ئىرقىي تۈركىستان ھۆكۈمىتى سوۋېت سىزغان سىزىقتا ماڭماقتا، ئۇلارنىڭ ئەتىكى يولى سوۋېتنىڭ يولى بولىدۇ» دەيتتى دائىملا. ئوسمان ئۇنىڭغا ئىشەندى. ئۇ يەنە بۇيرۇق چىقاردى: «ھاراق ئىچكەنلەرگە ئوتتۇز قامچا، ناماز ئوقۇمىغانلارغا ئەللىك قامچا، روزا تۇتمىغانلارغا يۈز قامچا ئۇرۇلسۇن. ۋالىي مەھكىمە، دىنىي نازارەت بىرلىكتە بۇيرۇق ئېلان قىلسۇن. كىچى كۆرۈش، تىياتىر ئويناش مەنى قىلىنسۇن. ئۇلار جىن- شەيتان چىلاش ھەرىكىتى، ئازغانلار بىلەن نۇمۇسسىزلار ئۇنى كۆرىدۇ...»

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

لېكىن، دەلىلقان سۇگۇربايوف ئۇنىڭ بۇيرۇقلىرىنىمۇ ئاڭلىماسقا سالدى. ئوسمان ئاخىر بۇ «ئىسلام جۇمھۇرىيىتى»دىن يۈز ئۆرۈش قارارىغا كەلدى. ئۇ ئۆمۈدىنى گومىنداڭغا باغلىدى. تىڭ-تىڭلاپ بېقىش ئۈچۈن، يوشۇرۇنچە قوبىقۇمدا قىشلاپ ياتقان قاباس تىركەشنى چاقىرىتىپ ئەكېلىپ، ئۈرۈمچى بىلەن ئالاقە قىلىشنىڭ يولىنى ئىزدەشكە باشلىدى. ئاخىر بۇ يولمۇ تېپىلغان بولدى ئوسماننىڭ بىر ئادىمى مۇقەممەتخان مۇرسەلىمە بىلەن بىرلىكتە كەنەن ئىردىقان ئارقىلىق جانىمقانغا خەت ئەۋەتتى. ئۇ خەتتە: «ئالتاي قىزىللىشىپ كەتتى. بىز قىزىل بولۇشنى خالىمايمىز. كۆكتوقاي، چىڭگىل خەلقى ئالاقىمىزدا، ئوسمانمۇ سىزىقىمىزدىن چىقمايدۇ، مەسلە سىزلىرىنىڭ ياردىمىڭىزىلەردىلا قالدى...» دېيىلدى. جانىمقان ئۇلارنى بىر نەچچە كۈن كۈتۈپ قاباسلار بىلەن كۆرۈشۈش ئۈچۈن نۇرغاجاي ئىسىملىك كېرەي قەبىلىسىنىڭ چاقاباي ئۇرقىدىن بولغان، بۇرۇن ئالتاي پارتىزانلىرىغا چوڭ ئەترەت باشلىقى بولغان، كېيىن 1945-يىلى 6-ئايدا جانىمقاننىڭ تارتىشى بىلەن ئىنقىلابقا ئاسىيلىق قىلىپ، گومىنداڭغا تەسلىم بولۇپ كەتكەن ئادەمنى قوشۇپ كۆكتوقايغا ئەۋەتتى. ئۇلار بايقىلىپ قالدى. قاباسلار گومىنداڭ بىلەن ئالاقىلىشىپ يۈرگەنلىكى ئۈچۈن تۇتۇلدى. كۆكتوقاينىڭ سالىق، ۋاھىت دېگەن ھاكىملىرى «يۇرت كۆرگىلى كەپتۇغۇي» دەپ قاباس بىلەن نۇرغاجاينى قويغۇزۇۋەتمەكچى بولدى. لېكىن ئوسمان ئۆزىنىڭ ئاشكارىلىنىپ قېلىشىدىن قورقۇپ ئۇلارنى قويۇپ بەرگىلى قويىمىدى ھەمدە پاش بولۇپ قېلىشىدىن ئەنسىرەپ جىم بولۇۋالدى. گومىنداڭ تەرەپ بىئارام بولغاچقا، 1946-يىلى ئەلەنۋاڭ بىلەن جانىمقان فۇكاڭنىڭ مۇئاۋىن ھاكىمى خۇسەيىننى كۆپلىگەن سوۋغاتلار بىلەن چىڭگىلدىكى جانىمقاننىڭ قەبىلىدىشى نازىرغا ئەھۋال ئىگىلەشكە ئەۋەتتى. نازىر سوۋغاتلارنىڭ بىر قىسمىنى قاباسقا بېرىپ ئالاقە ئورناتتى. ئالتاي ۋىلايەتلىك ھۆكۈمەت بۇ ئىشتىن خەۋەر تېپىپ، سوت باشلىقى ئەدەلقان، تەشۋىقات بۆلۈم باشلىقى قاجىنابى ۋەلىيوفلارنى ئەھۋال ئىگىلەشكە ئەۋەتتى، قاباسلار: «ئازراق نەپ ئالاي دېگەندۇق. گومىنداڭ بىلەن ئالاقە قىلغىنىمىز يوق!» دەپ رەت قىلدى.

قازاق مىللىتى ئوتتۇرىسىدىكى ئىككى رەڭ كۈچى ئۆتكۈرلەشتى. نۇرغۇجايىنىڭ ئىنىسى نۇرقاسىم جانىمقاننىڭ «بىز سىلەرنىڭ قىزىللىشىغا قارشى چىققىنىڭلارنى قوللايمىز. ھەر قانداق تەلپىڭلارنى ئورۇنداشقا تەييار» دېگەن خېتىنى ئېلىپ يەنە كۆكتوقايغا كەلدى. ئۇ جانىمقان ئوسمانغا يازغان: «ئىلى تەرەپتىن قول ئۈزۈشكە راستىنلا بەل باغلىغان بولساڭ، بارلىق تەلەپلىرىڭنى ئېنىق ئېيت، ۋەكىل ئەۋەت، ۋەكىللىرىڭ جۇڭگىيە ئەتراپىدىكى قۇمغا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يېقىن بىر قىشلاقنىڭ باشلىقى داشىر ئىسىملىك تۇڭگان بىلەن كۆرۈشسۇن. داشىر ۋەكىللىرىگىنى بىز بىلەن كۆرۈشتۈرىدۇ» دېگەن خەتنىمۇ قاباس ئارقىلىق ئوسمانغا تەككۈزدى. ئوسمان خۇش بولدى، لېكىن «ھوشيار»، «ئېغىر - بېسىق» بولۇش ئادىتىگە ئەمەل قىلىپ، جانىمىغا دەرھال جاۋاپ يازمىدى.

ئوسمان 1946 - يىل 4 - ئاينىڭ 15 - كۈنى «سالامەتلىكىم ناچار، تاغدا دەم ئالىمەن» دەپ سارسۇمبىدىن كۆكتوقايىنىڭ كۈرتى دېگەن يېرىگە كۆچۈپ بېرىۋالدى ھەمدە نۇرغوجاينى تۇرمىدىن بوشاتتى. بۇ ئۇنىڭ ئىسىمى «ئۇنىڭ ئىسىمى» يولىدا تاشلىغان بىرىنچى چوڭ قەدىمى بولدى، ئۇ كۈرتىگە بېرىپلا قايتا «كەچىپتە» تەشكىل قىلدى. لاتىپ، مۆمىنباي، مۇقامەتخان، نۇسۇپايلىرىنى مەسلەتچى، قاباس مۇپتىنى قازى قىلىپ بېكىتتى. رەخم، ياقۇپبەگىنى مەسئۇل قىلىپ يۈز كىشىلىك مۇھاپىزەتچى ئىتتى. تەشكىللىدى. چىقىملىرىم كۆپ دېگەن باھانە بىلەن چىڭگىل، كۆكتوقاي ناھىيىلىرىنىڭ چۆپ ئۆيى بېجىنى ئۆزى يىغىۋېلىپ خىراجەت قىلىدىغانلىقىنى ئېلان قىلدى. ئاخىر داشىرنى كەلتۈرۈپ ۋەكىللىرىنى ئۇنىڭغا قوشۇپ ئۈرۈمچىگە يولغا سالدى. بۇ چاغدا لاتىپمۇ غۇلجىدا ئېلىخان تۆرىنىڭ يېنىدا ئىدى. ئېلىخان تۆرىنى ئوسمان كۆرمىگەن، لېكىن تۆرىنىڭ سۆز - تەشەببۇسلىرى ئۇنىڭغا ياقاتتى. لاتىپ تولىمۇ ئىمتىيات بىلەن غۇلجىدا تۆت ئاي تۇرۇپ، دۆربىلىجىگە كېلىپ ئۇ يەردىن سوۋېتقا ئۆتتى. ئاندىن زاپىسىنى بېسىپ جىمىنەي ئارقىلىق سارسۇمبىگە كەلدى. پاكار، ئاق سېرىق ئادەمنىڭ نېمىلەرنى قىلغانلىقىنى، نېمىلەرنى ئەكەلگەنلىكى ئوسمان ئۈچۈن يېڭىلىق ئىدى. ئۇ ئۈرۈمچىگە يولغا سالغان ۋەكىللىرىنىمۇ توختىتىپ، داشىرنى يوشۇرۇپ قويۇپ لاتىپ بىلەن ئۇزاق سۆزلەشتى. ئۇ ئېل ئىشى قارارىغا كەلدى. 1946 - يىلى 5 - ئاينىڭ 20 - كۈنلىرىدە «قۇم ئۆيى يىغىنى» دېگەن يىغىننى ئاچتى. گەرچە يىغىندا چىڭگىلدا نەچچە يىلدىن بېرى بېسىلىپ تۇرۋاتقان بىر قانچە ئادەمنىڭ ئۆلۈم مەسلىسى بار، شۇ ئىش ھەل قىلىندۇ، دەپ كۆكتوقاي، چىڭگىل ھاكىملىرى، يۇرت باشلىقلىرىنى يىغقان بولسىمۇ، يىغىندا مەخسۇسلا سوۋېت كانچىلىرىنى ھەيدەپ چىقىرىش، ئۇنىمىسا قورال ئىشلىتىش دېگەن مەسلىە ئۈستىدە دەلىلقان سۇگۇربايوف بىلەن ئېيىتىشتى، بۇ ئىككى ۋالىينىڭ تۇنجى قېتىملىق ئاشكارا ئېلىشىشى ئىدى، ئوسمان كۆكتوقايغا ئالتاي ئاتلىق پولكىنى يۆتكەپ كېلىپ، كانچىلارنى باستۇرۇشقا بۇيرۇق بېرىشكە دەلىلقاننى قىستىدى، دەلىلقان قەتئىي رەت قىلدى. ئوسمان قاباس تىركەش بىلەن كامال زەڭگى، جامائەت مۇسا دېگەن ئۈچ كىشىگە دەلىلقاننى يوشۇرۇن ئۆلتۈرۈۋېتىشكە بۇيرۇق بەردى. لېكىن ئۇنىڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مەسلىھەتچىلىرى «كەم دېگەندە بەش ناھىيە خەلقى بىزگە قارشى چىقىدۇ» دەپ قورقۇپ ئوسماننى توستى...
كېرەي قەبىلىسىنىڭ چاقاباي ئۇرۇقىنىڭ كاتتىۋاشلىرى جانىمقان، ئەلەنۋاڭلار ئاخىر ئوسماننى دەس تۇرغۇزدى.

ئوسمان ئۈرۈمچىدىن قايتىپ كەلگەن ۋەكىللىرىنى كۆرۈشكە شۇنىڭ ئۈچۈن تەقەززا!

ئۇ جاڭ جىجۇڭغا يازغان خېتىدە ئۆزىنىڭ ئىلى تەرەپكە ئەمەس، پۈتۈن كوممۇنىزىم ھەرىكىتىگە،
كوممۇنىستىك پارتىيىگە، سوۋېت ئىتتىپاقىغىمۇ قەتئىي قارشى تۇرغۇچى ئادەم ئىكەنلىكىنى بايان قىلدى. قېنى،
گومىنداڭ ئەمەلدارلىرى ئۇنىڭغا قانداق جاۋاپ بەردىكىن؟

- ئەسالامۇئەلەيكۇم! - دېيىشىپ ئېگىلىپ سالام بېرىپ كاكاشا بىلەن داشر ئۆيگە كىرىپ، تىزلىنىپ تۇرۇپ
ئوسمان باتۇر بىلەن قول ئېلىشىپ كۆرۈشتى.

- ھە، قاناتباي قېنى؟

- ئۈرۈمچىدە قالدى. قىلىدىغان ئىشى تۈگىدى.

- ھىم، بىلىدىم. قېنى، جاڭ جىجۇڭنىڭ خېتىنى ئوقۇ!

كاكاشا جاڭ جىجۇڭنىڭ تاپشۇرمىسى بىلەن ليۇمېڭچۈن ئوسمانغا 1 قارىتىپ يازغان خەتنى كېكەچلەپ
ئۇيغۇرچە ئوقۇشقا باشلىدى: «...سوۋېت كانچىلىرىنى دىپلوماتىيە يولى بىلەن ھەل قىلىمىز. ئەسكەر ئىشلىتىشكە
زادى بولمايدۇ. ئىلى تەرەپكە ئۇرۇش قىلىشقا ئەسكەر چىقىرىشقا تېخى ئەتەگەن. ياردەم مەسلىسىدە ھازىرچە
سوۋغا - سالام بىلەنلا چەكلەندۇق. ۋەزىيەتنىڭ تەرەققىياتىغا قاراپ باشقا ئىشلارنى قىلىمىز. قاناتباينى
مۇناسىۋەتلىك ئەمەلىي مەسلىھەتلىرىنى ھەل قىلىشتا مەسلىھەت قىلىش ئۈچۈن ئېلىپ قالدۇق. بۇنىڭدىن كېيىن بىز
بىۋاسىتە مۇناسىۋەت قىلالايدىغان بولىمىز...»

- ھىم، بىلىدىم. ھازىرچە يايلاقتا گۆش يەپ، قىمىز ئىچىپ كۈتۈپ تۇرىمىزكەن - دە. قېنى كۆرەيلى...

ۋاقىت ئۆتتى، ئۇنىڭ بايان ئىسسىملىك ئاق يۈزلۈك، چىرايلىق، ياش خوتۇنى بىلەن ئىككىسىنىڭ مېھمان
كۈتۈشتىن باشقا ئىشى بولمىدى. ئوسماننىڭ بىرىنچى خوتۇن نۇرمىزا ئۇنىڭغا شېرىدىمان، شىريازدان قاتارلىق ئالتە
ئوغۇل، ئىككى قىز يادىكار قالدۇرۇپ دۇنيادىن ئۆتكەندە، ئوسمان بىر پارچە - پۇرات نەرسە ساتىدىغان كىچىك
سودىگەر ئىدى. ئىككىنچى خوتۇنى ماماي قاپىيا، ساپىيا، زامبىيا ئوخشاش ئۈچ قىز تۇغقان، ئوسماننىڭ ھەممە

ھۆزلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

دەردى مامايگە يۈكلەنگەنىدى. ئىلگىرىكى ئايالىدىن قالغان سەككىز بالا بىلەن ئۆزى تۇغقان ئۈچ بالىنىڭ كاكۇلچىلىقىدىن باشقا، 1944-يىلى 5-ئايدىكى پاجىئەدە ئۈچ بالىنى ياۋۇزلۇق بىلەن ئۆلتۈرگەن دۈشمەننىڭ ئەلىمىگە چىدىماي دەرياغا ئۆزىنى ئاتقانمۇ مۇشۇ كىر-يىماق كىيىم، پۈرلەشكەن كىمىشەك، رەڭگى ئۆچكەن مەسە-كالاچ كىيىپ يۈرىدىغان، قورۇق باسقان، كۆزلىرى كىچىك خوتۇن ماماي بولدى. لېكىن ماماي ئۇنىڭ مالىيى، بايان بولسا باتۇرنىڭ جان-تېنى. ماماي بوغۇرساق، گۆش پىشۇرۇپ داستىخانغا ئەكىلىدۇ، بايان ئوسماننىڭ يېنىدا ئولتۇرۇپ ھوزۇرلىنىدۇ. ماماي قىمىز سورۇپ، ساماۋاردىن توختىماي قايناق سۇ قويۇپ، خام قايناق بىلەن چاي ئېتىپ تىزلىنىپ-مۈكچىيىپ چاي-قىمىز سۇنىدۇ، ئوسمان بىلەن بايان بىر ئېغىز رەھىمىتى يوق مامايگە ئاللىشىپ قويۇشىدۇ.

- دەلىلقان مۇشۇ چوڭ خوتۇنۇم مامايغىلا ئوخشايدۇ، - دېدى ئوسمان ھازىرلا كىگىز ئۆيىدىن چىقىپ كەتكەن، بىر ئۆمۈر دەردىنى تارتقان خوتۇنى مامايىنىڭ دۈمچىيىپ ماڭغىنىنى مازاق قىلىپ، - تىلاپ تۇرسام، يېپىشىپ تۇرىدۇغۇ مۇنۇ دۈمچەك مامايىدەك. ھېلىقى ئىسھاقبېك دېگەن قىرغىز ئىككىسى كەلگۈدەك. ھاي خوتۇنلار، ئېيتىڭلار يىگىتلەرگە، پاقالان، تاي سويىسۇن، قىمىزنىڭ ياخشىسىدىن تەييارلىسۇن. قارىغاي ئاستىغا يېڭى ئۆي تىكىلسۇن!

جىم تۇرۇۋېلىش ئۇنىڭ جېنىغا ئېكەك سالغاندەك ئازابلىق بىلىنگەچكە، ئوسمان كاكاشا بىلەن داشىرنى ئۈرۈمچىگە يەنە ئەۋەتكەنىدى. مانا ئاخىر كاكاشا بىلەن داشىر ئۈرۈمچىدە بىر ئايدەك تۇرۇپ ئاخىر قاناتباينى تاپتى. گەرچە ئۇلار يولدا ئۇچىرىشالمىغان بولسىمۇ، ئاخىر، ئاخىر قاناتباي گومىنداڭنىڭ بىر دانە راتسىيىسى بىلەن گېنېرال مايور راۋىشچى(جۈنتۇڭ جاسۇسى)، پولكوۋنىڭ ماشىياڭشاڭ(مىللىتى خۇيزۇ، جاسۇس)لارنى ئېلىپ، يىگىرمە نەچچە يان قورال، يۈز ساندۇق چاي، يۈز توپ سوكنا، نەچچە توپ تاۋار-دۇردۇن، نەچچە يۈز توپ گەزمال، ئوسمانغا مەخسۇس تارتۇق قىلىنغان بىر دانە بۇلغۇن تىرىسىدىن تىكىلگەن جۇۋا قاتارلىق سوۋغىلارنى نەچچە تۆگىگە ئارتىپ بۇ يايلاققا يېتىپ كەلدى. جانىمقان يەنە سۇلايمان بەكتۇرنى ئوسمانغا مەسلىھەتچىلىككە ئەۋەتتى. ئوسمان خۇشال بولۇپ جاڭ جىجۇڭنىڭ سوۋغىلىرىغا رەھمەت ئېيتتى ۋە «رادىستلار» بىلەن «مەسلىھەتچى»نىڭ شەرىپىگە كۈرتى يايلىقىدا ئات بەيگىسى ئۆتكۈزۈپ، مېھمانلىرىنى تۇل بىيە، تاي، پاقالان سويۇپ مېھمان قىلدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مانا ئەمدى ئۇنىڭ ئالدىغا ئۇ خالىمايدىغان ئادەملەر مېھمان بولۇپ كەلمەكچى.

- بەيگە، قىز قۇۋار قىلىمىزمۇ؟ - ئۇنىڭ ئالدىغا «باش كاتىپ» كىردى.

- ياق، - دېدى ئوسمان سوغۇقلا، - ئۆزلىرى تەلەپ قىلسا كۆرەرمىز!

كەڭ يايلاققا شالاڭ تىكىلگەن ئاق ئۆيلەر بەكمۇ ياراشقان. ئەتىگەنلىك ھاۋا بۇلاق سۈيىدەك سوغۇق ۋە ساپ.

ئوسمان باتۇر كىگىز ئۆيىدىن ئاقساقلاپ چىقىپ، قارا كۆك كۆرۈنگەن، قاپتاللىرى ياپيېشىل تاغلارنىڭ

نېرىسىدىن كۆتۈرۈلگەن قويىشقا كۆزلىرىنى قىسىپ قارىدى. ئۇنىڭغا قويىش يېقىنلا يەردىن - ئالتاي تېغىنىڭ بەيتىك

چوققىلىرىنىڭ نېرىسىدىنلا كۆتۈرۈلگەندەك، كەچتىمۇ ئۇزاققا بارمايلا ئالتاي تېغىنىڭ رۇسلارغا ئېگىشكەن ئاۋۇ

قاپتاللىرىنىڭ نېرىسىدا ئولتۇرىدىغاندەك، قويىش مۇشۇ كۆكتوقاي بىلەن چىڭگىل ئاسمىنىدىلا ئايلىنىپ

يۈرىدىغاندەك بىلىندى.

«غۇلجا دېگىنى نەدىدۇر، - دېدى ئۇ ئۆز-ئۆزىگە، - ھېلىقى ئېلىخان تۆرە ئىمانى تۈزۈك ئادەمكەن. دۇنيادا

ساۋاب بىلەن گۇناھتىن باشقا ھېچنەمە يوق دېگىنى دۇرۇس گەپ. كوممۇنىستلارنى يەر يۈزىدىن يوق قىلىش

ساۋابلارنىڭ ئەڭ كاتتىسى بولسا كېرەك»

- غازات قىلىپ ئىسلام دۇنياسى يارىتىش ساۋابلارنىڭ ئەڭ كاتتىسى بولغاندىكىن! - خۇددى ئۇ تىلىگەندەك

قابباس مۇپتى كېرەي تۇمىقىنى كىيىپ، ئۇزۇن بۆرە جۇۋىغا ئورلىپ، قۇرئاننى ئىككى قوللاپ تۇتقان ھالدا

نېرىدىكى كىگىز ئۆيىدىن چىقتى.

- چىڭگىزخان مۇسۇلمانلاردىن چىقىدۇ دېگەن بېشارەتنى بىر كىتابتىن ئوقۇغانىدىم، - دېدى ئۇ ئوسمان

باتۇرغا سالام بەرگەندىن كېيىن، - باتۇرۇم، مۇشۇ مۇسۇلمان چىڭگىزخان سىز بولۇسىز. ئالتاي تېغىدا بىر چىڭگىز

چوققىسى بار. تۈركىيىدە بىر ئوسمان پاشا ئۆتكەن. ئىككىلىسى بۈيۈك. ئالتايدا - مۇشۇ كۆكتوقاي بىلەن چىڭگىلدا

بار. ھەر ئىككىلىسى بىر باتۇرۇم. «لائىلاھە ئىللەللاھۇ مۇھەممەدىن رەسۇلىللا!» نى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ۋە

ئۇنىڭ چاھاربايلىرى دۇنيانىڭ يېرىمىغا يازدى، قالغان يېرىمىغا سىز يازىسىز، قېرىندىشىم!

- مەن خەت تونۇمايمەن، سىز يازىسىز، قابباس مۇپتى. مەن سىزنىڭ قوللىرىڭىزغا قەلەم تۇتقۇزۇشقا يارايىمەن!

- ھېلىقىلار بۈگۈن كېلەمدۇ؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ھەئە، رادىستلىرىم خەۋەر قىلدى.

يىراقتىن خۇددى دۇنيانىڭ ئۇ چېتى بولۇپ كۆرۈنگەن ئۇيۇق سىزىقىدا ئاتلىقلار كۆرۈندى. ئويناقلار

كېلىۋاتقان ئاتلىقلار بارغانسېرى يېقىنلىشىشقا باشلىدى.

گېنېرال لېيتىنانتلىق پاگونى تاقالغان ماش رەڭ ھەربىي كىيىم تەمبەل گەۋدىسىگە بەكمۇ ياراشقان، پەۋاز قاپاق، دۈگىلەك يۈز، ئىنچىكە بۇرۇت قويۇۋالغان ئىسھاقىي ئويناقلار تۇرغان جىرەن ئاتتىن چەبدەسلىك بىلەن چۈشتى. ئۇنىڭ ئېتىنى ئېلىشقا بارغان ئىككى يىگىت ئۇنىڭ قولىقىرىغا قول سوزدى، قوللىرى قۇرۇق قالدى. ئۇنىڭ يېنىدىكى ھەربىي كىيىم كىيىپ گېنېرال مايور پاگونى تاقىغان دەلىلقان سۇگۇربايوفمۇ ئاتتىن سەكرەپ چۈشتى. ئۇلار ئوسمان بىلەن ئىككى قولىنى سۇنۇپ كۆرۈشتى. ئوسمان كىگىز ئۆي ئالدىدا جاڭ جىجۇڭ سوۋغا قىلغان بۇلغۇن تىرىسىدىن تىكىلگەن جۇۋىسىنى يېپىنچاقلاپ تىك تۇرۇۋېلىپ، بىر قولىنى سۇنۇپ، سوغۇقلا كۆرۈشتى.

- تۇر يايلاۋى سوۋۇماقتا، - دېدى دەلىلقان دۇئادىن كېيىن كىگىز ئۆيدە بولۇنغان بىرىنچى سۆھبەتتە، -

سارسۇمبىدە سىزگە ياخشى ئۆيلەرنى تەييارلاپ قويدۇق. يايلاقنىڭ ۋاقتى ئۆتتى، باتۇر ئاكا!

- ھاۋا ئىللىققۇ! - دېدى ئوسمان سوغۇقلا كۈلۈپ قويۇپ، - قار ياغقاندا بىر گەپ بولار.

يايلاققا كىگىز - گىلەم، كۆرپىلەر سېلىنىپ ئاقىنلار توپلاندى. ئىسھاقىي كۆك تايغا «پەتە» بەردى. ماللار

سويۇلدى، قىمىزلار سۇنۇلدى. داستىخانلار ھەرخىل گۆشلەر، سېرىق ماي، خام قايماق، بوغۇرساق، توغراغان

نانلار بىلەن تولدى. ئاقىنلار دومبىرا چېلىشىپ ئۆلەڭ ئېيتىشتى. قىز - يىگىتلەر ئېيتىشىشنى باشلىۋەتتى. ئىلى

ئارمىيىسىدىن كەلگەن يىگىت - جەڭچىلەر يايلاق خوتۇن - قىزلىرىنى نۇرغۇن قېتىم يەڭدى. ئولتۇرۇش راسا

قىزىغاندا، گېنېرال ئىسھاقىي ئوسمان باتۇرغا شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتى ھۆكۈمىتى نامىدىن

«بىرىنچى دەرىجىلىك» ئوردېنى تەقدىم قىلدى ۋە ئۆز قولى بىلەن مەيدىسىگە تاقاپ قويدى. ئاندىن كېيىن

ئۈرۈمچىدە تۈزۈلگەن بىتىمنىڭ مەزمۇنىنى، ئەھمىيىتىنى قىسقىچە سۆزلەپ بەردى. ئوسمان باتۇر مىيىقىدا كۈلۈپ

قويۇپ، مامۇق ياستۇققا تاشلىنىپ، مەيدىسىدىكى مېدالىنى سىلاپ قويۇپ:

- تەڭگە - مارجان تاقايدىغان خوتۇن كىشى بولۇپ قالدۇمۇ - ھە! - دېۋىدى، يايلاق خەلقى چۇقان سېلىپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قاقاقلىشىپ كۈلۈشتى.

- ئۆلىدىغان بالا قەبرىستانلىققا قاراپ قاقىدۇ، - دېدى دەلىلقان سارسۇمبىگە قايتار يولىدا ئىسھاقبېككە، -

ئۇنىڭ پەيلى يامان. ئۇنىڭدىن ھوشيار بولمىساق بولىمىدى. مېنىڭ سەۋر - تاقىتىم چېكىگە يەتتى.

ئوسمان باتۇر ئىككىنچى قېتىم ئۈرۈمچىگە يەنە نۇسپىيىنى ئەلچى قىلىپ ئەۋەتتى. نۇسپى جانىمقان ئارقىلىق

جاڭ جىجۇڭ بىلەن كۆرۈشتى. ئۇ ئوسماننىڭ خېتىنى تاپشۇردى: «مەن بۇرۇن سەنلەر بىلەن نەچچە يىل ئۇرۇش

قىلغان. بىراق قازاقلاردا، ئازغاننىڭ ئەيىبى يوق، يېنىپ يۇرتىنى تاپقاقچا، دېگەن بىر تەمسىل بار، ئۆتكەندە

قارشى تۇردۇڭ دېسەڭ ئىختىيارىڭ. ئۇنداق ئەمەس دېسەڭ بۇ سۆزۈڭنىڭ راستلىقىغا مېنى ئىشەندۈر. بۇنىڭ ئۈچۈن

بىرىنچىدىن، مىڭ ئەسكەر ئەۋەتىپ ياردەم قىل. ئىككىنچىدىن، بەش يۈز دانە قورال - ياراغ بەر، ئۈچىنچىدىن،

خەلقىگە كۆپلەپ گەزمال، چاي، ئاشلىق ياردەم قىل...» جاڭ جىجۇڭ ئاغزاكى جاۋاب بەردى: «بىرىنچى،

ئىككىنچى تەلەپنى ئورۇنداشنىڭ ۋاقتى ئەمەس، بىر ئايدىن كېيىن گۇچۇڭدىكى خەن يۈۋىن سىلەرگە

سوۋغىلىرىمىزنى تاپشۇرۇپ بېرىدۇ».

بىر ئايدىن كېيىن جانات قۇمارقانلار گۇچۇڭغىمۇ كېلىپ نۇرغۇن ئاق ئۇن، گۈرۈچ، سۆك، بۇغداي، گەزمال،

ھەتتا يىپ - تۈگمە قاتارلىق نەرسىلەرنى ئات - تۈگىگە ئارتىپ ئېلىپ كەتتى. ئۇزۇن ئۆتمەي ئۈرۈمچىنىڭ مۇئاۋىن

ۋالىيسى تۈركىستان «بىتىم» نىڭ روھىغا ئاساسەن «سەنىخۇي» ئەزالىرى بىلەن ھاكىملارنى سايلاش ئۈچۈن

كېتىۋېتىپ، دۆربىلجىن ناھىيە بازىرىدا «مىللىي ئازادلىق» قا ھۇجۇم قىلىدىغان تەشۋىقات ۋەزەقى تارقاتقاندى،

خەلق ئۇر - ئۇر قىلىپ ئۇنى ئۆلتۈرۈۋەتتى. بۇ ئىش تۇتۇرۇق بولدى. ئۇنىڭ بىر نەۋرە ئاكىسىنىڭ ئوغلى ئەسەن

ئىرىسقان دەلىلقاننىڭ بىر مۇھىم ئادىمى تۇرۇپ، تۈركىستان ئۈچۈن قانغا قان، جانغا جان ئالىمىز، بۇ پاجىئەنى

ئىلى تەرەپ كەلتۈرۈپ چىقارغان دېگەن تەشۋىقاتقا ئىشىنىپ، تۈركىستاننىڭ دەۋاگەرى بولۇپ ئۈرۈمچىگە بېرىپ

يېتىۋالدى. جانىمقان ئۈرۈمچىگە بارغان ئوسمان باتۇرنىڭ ۋەكىللىرى لاتىپلارنى بىر يەرگە يىغىپ، ئاقسار باش

قويغا پاتىمە قىلدۇردى. ئۇلار قوللىرىنى قانغا مىلەپ قەسەمىياد قىلىشتى. ئارقىدىنلا ئۈرۈمچىدىكى گومىنداڭ

ئەربابلىرى ئوسماندىن ئەڭ ئىشەنچلىك بىر ۋەكىللەر گۇرۇپپىسى ئەۋەتىشنى تەلەپ قىلدى. ئوسمان لاتىپ

باشچىلىقىدىكى قاناتباي، مۆمىنباي ۋە ئەدەلقان قاتارلىق سەككىز كىشىدىن تۈزۈلگەن ۋەكىللەر ئۆمىكىنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۈرۈمچىگە ئەۋەتتى. ئۇلارنى گېنېرال مايور «رادىست» راۋىشى ئۈرۈمچىگە باشلاپ باردى. جانىمقان ئۆز قورۇسىدىكى مەخسۇس ئۆيدە ئۇلارنى كۈتۈۋالدى...

كېيىن ئوسماننىڭ تەلپىگە ئاساسەن گومىنداڭنىڭ يېڭى كەلگەن گېنېرالى سۇڭ شىليەن گۇچۇڭ ئارقىلىق ئوسمانغا تۆت يۈز دانە بەشئاتار مىلتىق، يىگىرمە دانە پىلىموت، قىرىق مىڭ تال ئوق، ئاشلىق، گەزمال، چاي قاتارلىق نەرسىلەرنى يۈزدەك تۆگىگە ئارتىپ يەتكۈزۈپ بەردى ۋە ئارقىدىنلا بۇيرۇق چۈشۈرۈپ ئۈرۈمچىدىكى ئاسىلىبىك، قابىدەشلەر كوماندىرلىق قىلىدىغان ئىككى ئىزۋوت پىلىموتچى بىلەن فۇكاڭدىكى روتا كوماندىرى ماتىيەنفۇنى ئىككى يۈز ئەسكىرى بىلەن ئوسمانغا ئەۋەتتى.

جۇڭگونىڭ شەرقىي شىمالىدىن باشلانغان ئىچكى ئۇرۇش ھەممە يەرگە كېڭەيدى. 1946 - يىلى 6 - ئايلاردا

ھەممىلا يەردە ئۇرۇش بولماقتا ئىدى. تىنچلىق كېلىشىمى، مارشاللىق كېلىشتۈرۈشلىرى زادىلا ئۈنۈم كۆرسەتمەيدى. ئۇ چاغدا ھەممە جەھەتتە گومىنداڭ ئۈستۈنلۈكتە ئىدى. تۆت مىليون ئۈچ يۈز مىڭ ئەسكەر، يەنى ئىككى يۈز قىرىق سەككىز گارنىزون ئەسكەر ئامېرىكا قوراللىرى بىلەن قوراللاندى، ئازاد رايونلارغا بىر يۈز توقسان ئۈچ دىۋىزىيە، تەخمىنەن بىر مىليون ئالتە يۈز مىڭ ئەسكەر ھۇجۇمغا ئۆتتى. ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇلارمۇ مۇنتىزىم ئەسكەرلەر ئىدى. جۇڭگو كومپارتىيىسىنىڭ ئومۇمىي ئەسكىرى ئارائى ئالتە يۈز ئون مىڭ ئىدى. گومىنداڭ بىلەن كومپارتىيىنىڭ ئەسكەر كۈچىنىڭ سېلىشتۇرمىسى ئۈچ پۈتۈن ئوندىن تۆتتىن بىر نىسبەتتە ئىدى.

نەنجىڭ ھۆكۈمرانلىقىدىكى زېمىن پۈتۈن مەملىكەتنىڭ تۆتتىن ئۈچى، ئۈچ يۈز مىليوندىن كۆپ نوپۇس، مەملىكەتنىڭ چوڭ شەھەرلىرىنىڭ تولىسى ئىدى. كومپارتىيىنىڭ ئازاد رايونلىرى مەملىكەتنىڭ تۆتتىن بىر زېمىنى، بىر يۈز ئوتتۇز مىليون ئاھالە - كىچىك شەھەر، يېزىلار ئىدى. گومىنداڭ ھەممە سانائەتنى ئىگىلىگەن، كومپارتىيىنىڭ قولىدا بولسا دېھقانچىلىق، قول سانائەتلا بار ئىدى. ئۇنى ئاز دەپ ئامېرىكا ھۆكۈمىتى گومىنداڭغا ئىككى يۈز يەتمىش بىر پاراخوت، ھاۋادىن ياردەم بېرىش ئۈچۈن «چىن نادې ئاۋىئاتسىيە شىركىتى»، سەككىز يۈز مىليون ئامېرىكا دوللىرى قىممىتىگە ئىگە ئۇرۇشتىن قېپقالغان ماددىي ئەشيا تەقدىم قىلغانىدى. شۇنىڭ ئۈچۈن جياڭ جىپشى كومپارتىيىنىڭ تەقدىرىنى ئۈچ ئايدىن بەش ئايغىچە بولغان ۋاقىت ئىچىدە ھەل قىلىمەن دەپ ۋارقىرىماقتا ئىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بۇ ئاۋاز ئۈرۈمچىدىكى جاڭ جىجۇڭ باشلىق ئەربابلارغا مەدەت بولمايتتىمۇ 1946 - يىلىنىڭ ئاخىرىدا جۇڭگو زېمىنىدىكى كومپارتىيە قالمىسا، يالغۇز شىنجاڭنىڭ شىمالىدىلا ئۇلارنىڭ قالدۇقلىرى قېپقالسا، بۇ ئۇلار ئۈچۈن چوڭ ھاقارەت ئەمەسمۇ؟...

سىياسىي سەھنىدىكى ھەممە ساختىلىقلار ئاشكارىلاندى. يېڭىدىن قۇرۇلغان شىنجاڭ ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى سۈركىلىشمۇ مانا شۇ ئالتاي، كۆكتوقايدىكى ئوسمان ۋەقەسىدىن باشلاندى. مۇئاۋىن رەئىس ئەخمەتجان قاسىمى بىلەن بۇرھان شەھىدىلەر «جەنۇبىي باغ»دىكى بىر قەۋەتلىك، چىرايلىق ئۆيلەرگە كۆچۈپ كەلگەنىدى. ئىككى رەئىسنىڭ تاختايلىق، چىرايلىق خانلىرىدىن مېھمانلارنىڭ ئايىغى ئۈزۈلمەيتتى. ئۆلكىلىك ئامانلىق ساقلاش گارنىزونىنىڭ مۇئاۋىن قوماندانى گېنېرال ئىسھاقبېك بىلەن ئۆلكىلىك سەھىيە باشقارمىسىنىڭ باشلىقى گېنېرال دەلىلقان سۇگۇربايوفلار ئەخمەتجان قاسىمىنىڭ ئۆيىگە ئالدىراپ كىرىپ كەلدى. ئىسھاقبېك ئولتۇرمايلا:

- بۇرۇلتوقايغا ھۇجۇم قىلىپ ناھىيە بازىرىنى بېسىۋېلىپ، خەلقنى بۇلاڭ - تالاڭ قىپتۇ! - دېدى ۋە كرىپسودا ئولتۇرغاندىن كېيىن شەپكىسىنى ئېلىپ قويۇپ، - مانات بىلەن بورىچاپلارنىڭ ئىشى دېيىشىدۇ، بورىچاپ ئوسماننىڭ ئەشەددىي دۈشمىنى ئىدى. ئۇ نېمىشقا كۆكتوقايغا - ئوسمانغا ھۇجۇم قىلماي بۇرۇلتوقايغا ئىككى يۈز ئەسكەر بىلەن ھۇجۇم قىلىدۇ؟

- ئۇ ئاللىقاچان ئوسماننىڭ قوينىغا ئۆزىنى ئاتقان. ئوسمان ئۈچ بالىسىنى بورىچاپنىڭ قىناپ ئۆلتۈرگىنىنىمۇ كەچۈرگەن.

- شۇنداق ئەشەددىي دۈشمىنى بولغان گومىنداڭنى ئۆزىگە يۆلەنچۈك قىلىۋالغان ئادەم بورىچاپنى كەچۈرمەيتتىمۇ؟

- ھازىر قانداق بولدى؟ - دەپ سورىدى ئەخمەتجان قاسىمى قوشۇمىسىنى تۈرۈپ، - باندىتلار باستۇرۇلدىمۇ؟

- ئالتاي ئاتلىق پولكىدىن ياتقۇللا بىلەن ئىستودىنكوف ئىسكادرونى بۇرۇلتوقايغا ئەۋەتىلدى. باندىتلار بىردەم ئۇرۇشۇپلا قېچىپ كەتتى. بۇ ئىسكادرونىغا بۇرۇلتوقايغا ئورۇنلىشىش بۇيرۇقى بېرىلدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- بۇ چوقۇم جاڭ جىجۇڭ، سۇڭ شىليەنلەر ئوسمانغا يوليورۇق بېرىپ قىلغان ئىش! - دېدى باياتىن ئەخمەتجان قاسىمى بىلەن ۋەزىيەت توغرىسىدا پاراڭلىشىپ ئولتۇرغان ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ مۇئاۋىن باش كاتىپى ئابدۇكېرىم ئابباسوف خاپا بولۇپ، - جياڭ جىيېشى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى بىلەن ئۇنىڭ رەھبەرلىكىدىكى ئارمىيىنى ئۈچ ئايدىن بەش ئايغىچە بولغان ۋاقىت ئىچىدە يوقىتىپ بولمەن دەپ جار سالماقتا. ئۇنىڭغا ماسلىشىپ شىنجاڭغا ئۇرۇشخۇمار گېنېرال سۇڭ شىليەننى ئەۋەتتى بىكار گەپ ئەمەس، مانا ئۇلار ئۇرۇشنى باشلىدى. جياڭ جىيېشمۇ ھەرىكەتنى شەرقىي شىمالدىن باشلىغان، بۇلارمۇ مانا شۇنداق قىلىۋاتىدۇ!

- بۇنداق ھۆكۈم چىقىرىشقا پاكىتلىرىمىز يېتەرلىكمۇ؟ - دېدى ئەخمەتجان كۈلۈپ قويۇپ، - مەن باش كاتىپ لېۋمېڭچۈن بىلەن سۆزلەشتىم. ئۇ كىشى ئىللا - بىللا خەۋىرىمىز يوق، ئوسمانغا بىزمۇ ئىشەنمەيمىز، ئۇ راست خەتەرلىك ئادەم دەپ بىزدىنمۇ بەتتەر يامانلىدىغۇ ئوسماننى؟

- جەڭ - توققۇزى رەڭ!

- شۇنداق بولغاندىم بىزگە نەق پاكىت كېرەك. تىلىمىز تۇتۇلۇپ قالىدىغان ھۆكۈملىرىمىزنى زادىلا ئاغزىمىزدىن چىقارمايلى.

- ئۇلار ئاستىرتىن ھەرىكەت قىلىۋاتىدۇ. ئۇنداق قازانغا شۇنداق چۆمۈچ، بىزمۇ تۇرپان، توقسۇن، پىچانلارغا ئادەم ئەۋەتسەك بولغۇدەك. كۆكتوقاي، گۇچۇڭ، ئۈرۈمچى ھازىر قوغۇنلۇقنىڭ يولى بولۇپ قالدى! - دېدى دەلىلقان سۇگۇربايوف، - پاكىت يوقمۇ ئەمەس، لېكىن بىۋاستە جاڭ جىجۇڭ، سۇڭ شىليەنلەرگە تاقىلىدىغان پاكىتلىرىمىز يېتەرلىك ئەمەس.

- بىز ماۋجۇشنىڭ سۆزى بويىچە ئىككى قولدا تەييارلىق قىلىشىمىز كېرەك، - دېدى ئابدۇكېرىم ئابباسوف قوللىرىنى ھاۋادا پۇلاڭلىتىپ ھاياجان بىلەن، - ئەكسىلىنىقلاپ ھامان پەيدا بولىدۇ، بىز ئىنقىلابىي ھوشيارلىقىمىزنى ھەسسىلەپ ئاشۇرمىساق بولمايدۇ!

- جاڭ جىجۇڭ رەئىس شىنجاڭدا ئىچكى سوقۇش بولۇشقا قارشى، - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى، - ئۇ ئادەم خېلى سەمىمىي ئادەمدەك قىلىدۇ.

- سىياسەتچىلەرنىڭ سەمىمىيلىكى ئۆزىڭىزگە مەلۇم، - دېدى ئابدۇكېرىم ئابباسوف دەرھال، - ھېچقانداق بىر

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

سىياسەتچى ئوڭايلىقچە ئۆز يۈرىكىنى كۆرسەتمەيدۇ.

- بىراق، ئاشۇ كۆرسەتمىگەن يۈرەكتىكى يوشۇرۇن سىرلارنىمۇ كۆرۈۋالالايدىغان كۆزلەرمۇ بولىدۇ. بۇ كۆزلەر

سىياسەتچىلەردىلا بولىدۇ. سېپىت ھۆججەت، ئېلىخان تۆرەم ۋەقەلىرى بۇنىڭغا مىسال.

ئۇلار بىر- بىرىگە قارىشىپ قويۇشتى. ئۇلارنىڭ كۆز ئالدىغا مۇشۇ 1946- يىل باھار ۋە باش يازدا بولغان

ۋەقەلەر ھازىر بولدى: مۇزات ئالدىنقى سەپ قاراۋۇللىرى تاغ ئىچىدىن تۇيۇقسىز پەيدا بولغان ۋىجىك، چەبدەس،

بۇرۇتلۇق بىر يىگىتنى تۇتۇۋالدى، بىرلىرى ئۇنى پاراشوتتىن چۈشتى دېيىشتى، بىرلىرى پىيادە مۇزداۋاندىن ئېشىپ

كەپتۇ دېيىشتى. لېكىن ئۇنىڭ پارقىراپ تۇرىدىغان ئۆتۈكى پىيادە داۋان ئاشقانلىقىنى ئىنكار قىلاتتى. ئۇ سورىغان

قاراۋۇل ئەسكەرلەرگە:

- مەن بۇخارا ئەمىرىنىڭ نەۋرىسى، ئافغانىستاندا ئىدىم. غۇلجىدا شەرقىي تۈركىستان قۇرۇلۇپتۇ دەپ ئاڭلاپ،

پىيادە نەچچە ئاي يول مېڭىپ، تاغ- داۋان ئېشىپ بۇ يەرگە كەلدىم، - دېدى. ئۇ غۇلجىغا كەلتۈرۈلدى. ئېلىخان

تۆرەم ئۇنى ئۆز يېنىغا - مەخسۇس بىر ئۆيگە ئورۇنلاشتۇرۇپ كۈتۈۋالدى. ئۇنىڭ قولىدىن ھەممە ئىش كېلەتتى.

بۇزۇلۇپ قالغان ماشىنا، رادىئو- پىريومنىكىلارنى ياسايتتى، ھەربىيلەرنى مەشىق قىلدۇراتتى. ئۇ ئېلىخان تۆرىنىڭ

قۇرئان تۇتۇپ تۇرغان سۈرىتىنى ئوخشىتىپ سىزىپ، رامكىغا ئېلىپ تامغا ئېسىپ قويدى. ئۇ جىم تۇرمايدىغان،

قولىدىن ھېچ ئىش قېچىپ قۇتۇلالمايدىغان ئادەم ئىدى. بىر كۈنى تۇيۇقسىزلا ئۇنى «ئەنگلىيە جاسۇسى» دەپ

ماشىنىغا سېلىپ ئېلىپ كەتتى. بۇ ئىش ھازىرغىچە ھەممە ئادەمگە بىر سىر. بىتىم بولۇۋاتقان غۇلجا شەھىرىدە

تۇيۇقسىزلا ئېلىخان تۆرەمنى تىللايدىغانلار كۆپىيىپ كەتتى. تۆرەم ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ ئەزاسى، ئىلى

ۋىلايىتىنىڭ ۋالىيسى بولۇپ، بۇرۇنقى رەئىس جۇمھۇرلىقىدىن تۆۋەنلەپ كەتكەندىن كېيىن، مەسچىتلەردە،

ئولتۇرۇشلاردا ئوچۇقتىن- ئوچۇقلا ھەممىگە نارازى بولۇپ سۆزلەيدىغان بولۇۋالدى. بىر كۈنى غېنى باتۇر سادىروفنى

ئۆيىگە چاقىرتىپ ئادەم ئەۋەتتى. سادىروف «ئىنقىلابچىل ياشلار تەشكىلاتى» نىڭ بىر رەھبىرى ئىدى. سادىروف

غېنى باتۇرنىڭ ئۇچدارۋازىدىكى ئۆيىگە كىردى. ئۆيدە ئون بەش- ئون ئالتە ئادەم بار ئىدى. بۇلاردىن تۇرسۇن

چاشقان، ھاشىر ۋاھىدى، ھوشۇر مامۇتوف، شائىر ئەلقەم ئەختەم قاتارلىقلار جەمئىيەتتە خېلى تونۇلغان ئادەملەر

ئىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ھە ئەپەندىم، كەلدىڭما، - دېدى غېنى باتۇر قوشۇمىسىنى تۈرۈپ، - ئېلىخان تۆرە دېگەن ئەنجانلىق كۆتۈنى كىم بىزگە باشلىق قىلىپ قويدى. مەن ھازىرلا بېرىپ ئۇنى ئالدىمغا سېلىپ ھەيدەپ كېلىمەن! - دېۋىدى، شەھەر كومىندانى باشلىقى ھوشۇر مامۇتوف:

- سەن بېرىپ نېمە قىلسەن، غېنىكا، ئىككى يۈز ئەسكىرىم بار، مەن بېرىپ ھەيدەپ كېلەي! - دېدى.

- ھە، ئەپەندىم، سەن جىم تۇرۇۋالدىڭغۇ؟ - غېنى باتۇر سادىروفقا قارىدى.

- ئۇسۇلۇڭلار بولمايدۇ، - دېدى سادىروف، - ئىستېپا بېرىشكە قىستاپ خەت يازايلى!

- يىگىرمە مىنۇت تەنەپپۇس! - غېنى باتۇر شۇنداق دېدى - دە، ئالا ئېتىنى مىنىپ چىقىپ كەتتى ۋە يىگىرمە

مىنۇتتىن كېيىن قايتىپ كەلدى.

- ئەپەندىم دېگەندەك قىلايلى، - دېدى ئۇ، - ئەپەندىم خەتنى ئۆزۈڭ ياز!

سادىروف گىمنازىيىدىكى ئۆيىدە كېچىسى ئۇزاق ئولتۇرۇپ خەت يازدى: ئاۋۋال ئېلىخان تۆرەمنى ماختىدى،

ئاخىرىدا سىزگە قارشى بىر قارا كۈچ پەيدا بولدى، ئىستېپا بەرمىسىڭىز ھاياتىڭىز خەتەر ئىچىدە دەپ ئەسكەرتتى.

خەتنى كۈنۈپەرتقا سېلىپ سىرتىغا: «ئېلىخان تۆرەم جانابلىرىغا تىز تەگسۇن» دەپ يازدى ۋە خەتنى غېنى باتۇرغا

ئاپىرىپ بەردى. ھاشىر ۋاھىدى خەتنى ھەربىيلەرنىڭ خەتلىرىنىڭ ئارىسىغا تىقىپ قويغانىكەن، خەت ئېلىخان

تۆرەمگە دەرھال يېتىپ باردى. شۇ كۈنى كەچتە كوچا - كوچىغا ئەسكەر تولۇپ شەھەردە ۋەھىمە پەيدا بولدى.

ئېلىخان تۆرەم مۇھاپىزەتچىلىرىنى ئەگەشتۈرۈپ سوۋېت كونسۇلخانىسىغا باردى. كونسۇل ئەھۋالنى ئوقۇپ:

- ۋۇتاروي (ئىككىنچى) دومغا بېرىڭ! - دېدى. ئېلىخان تۆرەم ئۇ يەرگە باردى. ئۇنىڭ مۇھاپىزەتچىلىرىنى

كىرگۈزمىدى، ئۆزىنى شۇ كېچىسىلا ماشىنىغا سېلىپ نەگىدۇر ئېلىپ كەتتى. «رەئىس جۇمھۇر»، «مارشال» نامى

بىلەن دۇنياغا تونۇلۇشقا ھەرىكەت قىلغان بىر كاتتا شەخس مانا مۇشۇنداق ئاددىيلا كۆزىدىن غايىب بولدى. بۇ

سىرلىق ئىش مۇھىم خەتنى ھەيران قالدۇردى.

ناملىرى خەلق ئاغزىغا چىققان ئىقتىلاپنىڭ بۇ ئاۋانگارتلىرى يېرىم كېچىگىچە كۆرگەن - بىلگەن،

ئاڭلىغان - ئويلىغانلىرى ئۈستىدە ئۇزاق سۆزلەشتى. كېچىدە ئۇلار بىر - بىرىدىن تەستە ئايرىلىپ ئۆي ياتاقلىرىغا

قايتىشتى، 1946 - يىلىنىڭ ئاخىرقى ئايلىرى ئەنسىزچىلىك، جىددىيلىك، ئەمما ئالدىراشچىلىقتا ئۆتمەكتە.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئەخمەتجان قاسىمى مېھمانلىرىنى ئۈزۈپ ئايالى ماھىنۇر بىلەن قارىياغاچلىق باغنى ئايلاندى. باغ جىمجىت، دەرەخلەر شەرقىي شىمال شامىلىدا ئاستا گۈركىرەيتتى، بۇلۇتلۇق ئاسماندا تولۇن ئاي خۇددى دېڭىزغا چۆككەن كېمىدەك غايىپ بولغان، پەقەت بۇلۇتلارنى يېرىپ چىققان غۇۋا نۇرلىرى ئارقىلىقلا ئۆزىنىڭ مەۋجۇت ئىكەنلىكىدىن دېرەك بەرمەكتە ئىدى.

ئەخمەتجان چارچىغان: تۈگىمەس مەجلىسلەر، قوبۇل قىلىشلار، سۆھبەتلەر، كۈتۈلسىز خەۋەرلەرنىڭ زەربىسى ئۇنى چارچاتقاندى. ئۇ ھەممىلا ئادەمگە ياخشى كۈن تىلەيتتى، لېكىن تىلىكى ئىشقا ئاشمايتتى، دۇنيادا بولۇپ ئۆتكەن مىسىلسىز چوڭ بوران - 2 - جاھان ئۇرۇشىمۇ تۆت - بەش يىل داۋاملىشىپ، ئىنسانىيەتكە ئۇنتۇلغۇسىز چوڭ يوقىتىشلارنى كەلتۈرۈپ ئاخىر ئاياغلاشتى، ياپۇنىيىنىڭ تەسلىمىنى قوبۇل قىلىش جىددىيلىكى بۇ ئۇلۇغ دۆلەتنى ئىچكى ئۇرۇشقا ئېلىپ كىردى. ھازىر شەرقىي شىمالدىن تارتىپ شىمالىي جۇڭگو تۈزلەڭلىكىگىچە بولغان زېمىندا ھەركۈنى نەچچە مىڭ ئادەم ئۆلۈپ تۇرىدىغان قاتتىق سوقۇش داۋاملاشماقتا. گومىنداڭ بىلەن

كومپارتىيە - جۇڭگولۇقلار قۇرغان ئىككى چوڭ سىياسىي گورۇھ بىر بىرىنى ئۈزۈل - كېسىل يوقىتىشقا بەل باغلىغان، ھەر قانداق زور قۇربان بەرمىسۇ، ئۇلار ئەمدى ئۆز مەقسەتلىرىگە يەتمەي توختمايدۇ، ئۇلارنىڭ سىياسىي غەرەزلىرى ئىشقا ئاشۇچە بىچارە ئەمگەكچىلەر ئۇلارنىڭ ھەممە ئېغىرچىقلىرىنى كۆتۈرىدۇ: ئەزىز پەرزەنتلىرىنى ئۇرۇش ئوتىغا ئىتتىرىپ بېرىدۇ، يەر تاتىلاپ، تىنىشىپ - تىرىشىپ تاپقان تەرگىنىنى ئەسكەرلەرگە يېگۈزىدۇ، ئۇلارنىڭ تۇرمۇشى كۈندىن كۈنگە ئېغىرلىشىدۇ، بالايىناپەت ھايات قالغان ئەمگەكچىلەرنىڭ زىممىسىگە چۈشىدۇ. ياۋروپا، سوۋېت ئاسىيا ئۇرۇش بىلەن نېمىگە ئېرىشتى: يېتىم بالىلار، تۇل خوتۇنلار، مېيىپ، ئاقساق - چولاقلىرىنىڭ كۆز يېشى نېمىنى ئۆزگەرتتى؟ تەلۋىلەر دۇنيانى ئۆزگەرتىش كويىدا ئىنسانىيەتكە شۇنچە چوڭ پاجىئە قالدۇرۇپ دۇنيا بىلەن خوشلاشتى، خۇددى بىر قىمارۋاز ھەممە تاپقان - تەرگىنىنى ئۆتتۈرۈپ بولۇپ، چۆچۈرىدەك بالىلىرىغا ھايات ئېغىرچىلىقىنى تاشلاپ قويۇپ دۇنيا بىلەن خوشلاشقاندا، ياكى تەلۋىلىك، غالىبلىقىغا ئەسر بولۇپ ئۆيىگە ئوي قويۇۋىتىپ، ئوتتا قالغان بالىلىرىنى قۇتقۇزۇپ دەپ كۆيۈپ ئۆلگەندەكلا ئىش بولدى. **غۇلجىدىن قوزغالغان**

ئىنقىلابمۇ نېمىنى ئۆزگەرتەلدى؟ دېھقانلار يەنىلا يەر غېرىچلاپ ئورما ئورۇپ، ساپىلىك كەينىدە ئۆكۈز بىلەن تەڭ تىرىشىپ - تىرىشىپ يەرگە ئىشلىمەكتە. يازدا مەدىكارچىلىق بىلەن، قىشتا خاڭدا ئىشلەپ نان تېپىپ يەيدىغان

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يېتىمچىلار يەنىلا شۇ پېتى ياشىماقتا. نامراتلارنىڭ ئەقىللىق ۋالىيى يەنىلا مەكتەپ يۈزىدىن قۇرۇق قالماقتا. قولىدا بارلارنىڭ يارامسىز بالىلىرى مەكتەپتىن زېرىككەن، يىرتىق كۆڭلەك، يالاڭ ئاياغ دېھقان خوتۇنى بالا كويىدا، ئەينەكتىن نېرى كەتمەيدىغان باي خېنىملىرىنىڭ خىيالى ئالتۇنكۈمۈش ۋە ئېسىل كىيىم-كېچەكتە! ھايات يەنىلا شۇ تاشلىق سايدا نەچچە يۈز يىللار ئاققان تاغ سۈيىدەك بىر ئىزدا ئاقماقتا، ھاياتنى ئۆزگەرتىش ئۈچۈن ئاتلانغان نى-نى ئەزىمەتلەر مەقسىتىگە يېتەلەيدۇ؟ چىڭگىزخان موڭغۇل يايلىقىدىن قارا دېڭىز، ۋولگا بويلىرىغىچە لەشكەر تارتىپ قىرغىن قىلىپ نېمىگە ئېرىشەلەيدۇ؟ ناپالىئوننىڭ پارىژدىن باشلانغان ئالەمنى بويسۇندۇرۇش يۈرۈشى ئاخىر ئۇنى جەنۇبىي ئاتلانتىك ئوكياندىكى سائىنت ھېلېنا ئارىلىغا تاشلىغاندا ئۇ، ھاياتىدا پۇشايماندىن باشقا قانداق ساۋاتقا ئېرىشەلەيدۇ؟

ئەخمەتجان ئۆلكە رەئىسى جاڭ جىجۇڭ بىلەن كۆپ ئۇچراشتى، كۆپ سۆزلەشتى، ئۇ رەئىسنىڭمۇ ئارمان، پۇشايمان ۋە غەم-قايغۇلىرى، جاۋابسىز سوئاللارنىڭ بارلىقىنى بىلدى:

- تۈزۈم نېمە بولسا بولۇۋەرسۇن، خەلق زۇلۇم تارتىمىسلا، راھەت ياشىمىسلا بولاتتى دېدى ئۇ ئاخىر تۈنۈگۈن ئاخشام، - جياڭ جىيېشى ۋېييۈەنجاڭنىڭ ئۇرۇش قىلىش نىيىتى يوق ئىدى، ئۇ سەنمىنجۇيىغا سادىق، خەلقپەرۋەر ئادەم. ئامېرىكا ۋە ئامېرىكا پەرەسلەر ئۇنىڭغا قاتتىق بېسىم ئىشلەتتى. ماۋزېدۇڭمۇ ئۇرۇشنى خالىمايتتى، ئىنسانىي غورۇر، كوممۇنىزمغا بولغان ئېتىقاد ئۇنى ئاخىرىغىچە ئېلىشىشقا مەجبۇر قىلدى. كىم يەڭسىمۇ جۇڭگونىڭ تەقدىرىنى ئۆزگەرتەلەيدۇ: دۆلەت ئاجىز، خەلق نامرات بولۇپ تۇرۇۋېرىدۇ.

- سوتسىيالىزم يولى ئاجىز، قالاق روسىنى دۇنيادىكى ئەڭ كۈچلۈك، باي دۆلەتكە ئايلاندۇردىغۇ؟

- بۇ بىز دىپلوماتىلارنىڭ سۆزى، ئۇ ھەرگىز سوۋېت دۆلەت تۈزۈمىگە بېرىلگەن ھەقىقىي باھا ئەمەس، - دېدى جاڭ جىجۇڭ كۈلۈپ قويۇپ.

- سىز ئۆلكىگە مۇئاۋىن رەئىس بولۇپ تۇرمۇشىمىز ئۆزگەردى، ئۆيلىرىمىز كاتتا، چۈشىدىغىنىمىز ماشىنا، ھەممە نېمە باياشات، ئەمما، ئەمما...

- بىلدىم، - دېدى ئەخمەتجان ئايالىنىڭ بىلىكىگە سېلىنغان قولىنى بوش سىقىپ قويۇپ، - خەلق ئەخمەتجان

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مەنسىپ، بايلىق ئۈچۈن ئىنقىلاب قىلغانىكەن دېمەمدۇ، دەپ ئويلاۋاتسىز - ھە، ھەي دېھقان قىزى!

- بىز گىمنازىيىدە ئوقۇۋاتقاندا، ياشاشتىكى مەقسەت خەلقنى بەختلىك قىلىش دېگەن گەپنى ياقىتۇراتتۇق.

- ئاخىرقى مەقسىتىمىز شۇ. ھامان بىرى بۇ مەن تۇرۇۋاتقان ئورۇننى ئىگىلىشى لازىمغۇ؟ مەن ئىگىلىمىگەن بولسام، مەندىنمۇ ناچارراق، شەخسىيەتچى بىرى چىقاتتى، ئۇ ئۆزىنىلا ئويلايتتى، شېڭ شىسەيدەك. بىلىسىز، مەن خەلقىمىزنىلا ئويلايمەن، ئېسىل تاماق، ئېسىل كىيىم دېگەنلەرنى ئويلاپمۇ قويمايمەن.

- بۇ دېگىنىڭىز راست، مەن ھەممىدىن ياخشى چۈشىنىمەن، سىز دۇنياپەرەس، ئابروپەرەس ئەمەس.

- بىر ئادەمنىڭ قىممىتى نېمىگە ئېرىشكەنلىكىدە ئەمەس، خەلقىگە نېمىلەرنى تەقدىم قىلغانلىقىدا.

- ئەجەب دەپتەرگە يېزىۋالغۇدەك ياخشى گەپلەرنى قىلىسىز - ھە!

- نۇرىغا ئۇۋال بولدى!

- ھازىر قانداق، بايا ئىسھاقبېكتىن سورايمەن دەپ ئۇنتۇپ قاپتىمەن.

- ئابلا باي ئايروپىلان بىلەن موسكۋاغا ئاپىپ داۋالىنىپتۇ.

- ئاڭلىدىڭىزمۇ، ئۇنى ئاتقان «نىقلا بچىل ياشلار تەشكىلاتى» نىڭ ئادەملىرىكەن!

- ياق، ياق، ياق! بۇ يالغان، بۇ تەشكىلات نۇرىدەك يىگىتلەرگە موھتاج!

- ئېلىخان تۆرەمنىڭ تىلى دەپ ئېيتىپتەك!

- ياق، بۇ كىم تارقاتقان ئىغۋا؟ ھېلىقى سۇلايمانوفلارمۇ؟ شەھەر بايلىرىنىڭ بالىلىرى ئۇنىڭغا ئۆچلۈك قىلغۇدەك، ھېلىقى تاتار قىزى قانداق بولدى؟

- پەرىخەنى دەمىسىز؟ ھەممە ئادەم بۇ ئىشنى شۇ قىزدىن كۆردى. بىچارە قىز ئۆزىنى ئاقىلىيالمىي... دەرياغا ئۆزىنى ئېتىپ... ئۆلۈپ كەتتى دەپ ئاڭلىدىم... بىلىمدىم، قانداق بولىدىكىن...

- ئىسىت، ئىسىت!... دېدى ئەخمەتجان، - بۇ ئىشلارنى مەن نەچچە ۋاقىتتىن بېرى نېمىشقا بىلىمدىم، رەھىمىتى مۇختەر باي ماڭا بۇ ئاسىيە ئابىستەي توغرىسىدا سۆزلەپ بەرگەن. ئانا بالا ئۇچىلىسىلا بەختسىزلىككە يولۇققان. بىچارە تاتارلار!

ھايات شۇنداق، سەن سېغىنىدىغان ئادەملەر ساڭا قىسقا ئەسلىمە قالدۇرۇپ قويۇپلا غايىب بولىدۇ. سەن ئۇلارنى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەتىگەنلىكى ماھىنۇر ئويغانغاندا، ئەخمەتجان يوق ئىدى.

بۇ كۈنلەردە ئۈرۈمچى تىنىچ، ئاۋات، باياشات بولۇپ قالغان. بىر يۈز يىگىرمە مىڭ ئاھالىسى بار بۇ شەھەردە

يېڭى ھۆكۈمەت ئوتتۇرىغا قويغان «سىياسىي ئىشلارنى يولغا قويۇش پروگراممىسى» سىياسىي، مىللەت، تاشقى

ئىشلار، ئىقتىساد، مالىيە، قاتناش، مائارىپ، مەدەنىيەت ۋە سەھىيىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان توققۇز ساھەنىڭ ھەممە

يېڭىلىقلىرى سىناقتىن ئۆتمەكتە ئىدى. جاڭ جىجۇڭ: «سىياسىي پروگراممىنى ئىجرا قىلىشتىكى مەقسەت،

ئۆلكىمىزنى بەختىيار باغچىغا ئايلاندۇرۇشتىن ئىبارەت، ھازىر ئالدىمىزدا ئۇلۇغ ئىنقىلاب تۇرۇپتۇ، يەنى مەدەنىيەت

ئىنقىلابى، مائارىپ ئىنقىلابى، پەن تېخنىكا ئىنقىلابى تۇرماقتا. لېكىن ئۆلكىمىز تېخىچە ئوتتۇرا ئەسىردىن يېڭى

باسقۇچقا ئۆتۈش دەۋرىدە. قىيىنچىلىقلار بەك نۇرغۇن، ھۆكۈمەت ئەزالىرىنىڭ تىرىشپ كۈرەش قىلىشىنى ئۈمىد

قىلىمەن!» دېگەن سۆزنى تەكرارلايتتى. ئۇنىڭ سۆزى ھۆكۈمەت رەھبەرلىرىنىڭ مودا سۆزىگە ئايلىنىپ قالغان.

ھەممىلا باشلىق تۆۋەندىكىلەرگە بۇ سۆزنى سۆزلەپ يوليورۇق بېرەتتى. مۇئاۋىن رەئىس بۇرھان شەھىدى:

- خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىش، دۆلەتكە سادىق بولۇش، بىزنىڭ بۇرچىمىز، رەئىس جاڭ جىجۇڭنىڭ

سۆزلىرى ھەقىقەتەنمۇ شىنجاڭنىڭ نەچچە يىللاردىن بۇيانقى كېسىلىگە قارىتا بېرىلگەن دورا، ھازىردىن باشلاپ بۇ

دورا كېسەلدىن خالىي قىلىدۇ، يېڭى تەقدىر، يېڭى بەخت بىزنىڭ ئالدىمىزدا نامايان بولماقتا دېگەن سۆزلەرنى

تەكرارلاپ جاڭ جىجۇڭنى مەدھىيەلەيتتى.

سۆز بىلەن خەلقنى ئۆزىگە ئىشەندۈرۈش سىياسەتچىلەرنىڭ بىر ئالاھىدىلىكى، ئەخمەتجان يۇقىرى تەلەپپۇزلۇق

سۆزلەرگە قىزىقمايتتى، شەكىلگە بېرىلىپ كەتمەيتتى. ئۇ ئەمەلىيەتكە - ئىشنىڭ ئۈنۈمىگە كۆپرەك ئەھمىيەت

بېرەتتى. دوكلات بېرىش قىزغىنلىقى يۇقىرى پەللىگە چىقىپ، ئىچكىرىدىن شاۋ شىنجى، لىياڭ شۇمىڭ، يەن ياڭجۇ،

ۋاڭ زاۋشى، جوكىچى، تىيەن خەن شېڭ يەنىڭ... دەيدىغان يىگىرمە مەشھۇر زات ئۈرۈمچىگە كېلىپ، ھەرخىل

تېمىلاردا دوكلات بەردى، قۇرۇلۇش، ئېچىش قىزغىنلىقىمۇ يۇقىرى كۆتۈرۈلدى، ئۈرۈمچى خۇددى بىر ۋوگزالغا قاراپ

كېتىۋاتقان، ۋاگونلىرى ئۈمىدلىك يولۇچىلار بىلەن تولغان تېز پويىزغا ئوخشاپ قالغانىدى.

28 - ئاۋغۇست جاڭ جىجۇڭ «دوگىلاس» ناملىق كىچىككىنە ئايروپىلانغا ئولتۇرۇپ، شىنجاڭنىڭ تەپتىش

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

باشلىقى مەسئۇد، قوماندانلىق شتابىنىڭ مۇئاۋىن شتاب باشلىقى ليۇ رىڭ، گۇرۇپپا باشلىقى گېنرال مايور داڭ بىگاڭ، يۇقىرى دەرىجىلىك مەسلىھەتچى گۇشىگىجىڭ، خەلق ئىشلىرى نازارىتىنىڭ نازىرى ۋاڭ زېڭشەن، مۇئاۋىن نازىرى رەخمىجان سابىر ھاجىيوف، ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ باشلىقى چۈي ۋۇ، تاشقى ئىشلار ئالاھىدە خادىمى ليۇ زېرۇڭ، مۇئاۋىن باش كاتىپ ئابدۇكېرىم ئابباسوف ئىجتىمائىي باشقارمىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى ئېردەنى، ئۆلكىلىك ھۆكۈمەت ئەزاسى جۇڭ دېخۇا.... قاتارلىق يىگىرىمدەك ئادەم بىلەن ھال سوراش ئۈچۈن غۇلجىغا قاراپ ئۇچتى. ئەخمەتجان قاسىمى بۇ چاغدا مېھمانلارنى كۈتۈۋېلىش ئۈچۈن غۇلجىغا ئالدىن كەتكەنىدى. بۇ چاغدا غۇلجا تىنچ ئەمەس ئىدى. جاڭ جىجۇڭغا دۈشمەنلىك بىلەن قارايدىغان ئادەملەرمۇ بار ئىدى. ئەخمەتجان، يېڭى ۋالىي ھېكمىبەگ غوجاملار غۇلجا ئايرودرومىدا جاڭ جىجۇڭلارنى كۈتۈۋالدى. «ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتتىن كەلگەن مېھمانلارنى قارشى ئالىمىز» دېگەن خەنزۇچە پلاكاتلار يولغا ئېسىلغان، يولنىڭ قاسنىقىدا ئەسكەر قىزلار تىك تۇرۇپ چاس بەرمەكتە.

مېھرىبان، ئۆزىنى تۇتقان، قائىدە - يوسۇنلۇق ئاقساقال ھېكمىبەگ غوجام جاڭ جىجۇڭ بىلەن قول ئېلىشىپ كۆرۈشتى، سېرىق چاچ، چىرايلىق قىزلار مېھمانلارنى قىزغىن كۈتۈشتى، پائالىيەت كۈنتەرتىپى ئىنتايىن زىچ ئورۇنلاشتۇرۇلدى. مېۋىلىك باغلاردا ھەر كۈنى زىياپەت، مېۋە - چېۋە، خىلمۇ خىل غىزالار تولىمۇ تۆكمە ئىدى. نەغمە - ناۋا، ئۇسسۇل مېھمانلارغا تولىمۇ يىلقى، سەيلىلەرمۇ بولدى، لېكىن زىياپەتلەر مېھمانلارنى چارچىتتى. بەزى زىياپەتلەر ئەتىگەن سائەت توققۇزدىن كەچ سائەت تۆتكىچە داۋاملاشتى.

قورغاس دۆلەت چېگراسى، ئىلى دەريا بويلىرى، كەڭساي، سايرام بويلىرىدىكى زىيارەت - زىياپەتلەر، توققۇز تارا، نىلقا، سۈيدۈڭ ناھىيىلىرىدە ئۇچرىغان ھەر خىل مىللەتلەر، ئۇلارنىڭ تۇرمۇش - ئادەت ئۆزگىچىلىكلىرى جاڭ بۇ جاڭنىڭ دۆلەت ۋە مىللىي غۇرۇرىنى ئويغاتتى، ئۇ نۇرغۇن قېتىم مىللەت، ئىنسان ۋە دۆلەت توغرىسىدا سۆز سۆزلىدى. ئۇ غۇلجا شەھىرىدىكى خەنزۇ ئۇيۇشمىسىنى زىيارەت قىلغاندا، خەنزۇ بوۋاي - مومايلار!

- بۇلار خەنزۇلارنى قىرىۋەتتى. قېرى - چۈرلەر بىلەن بالىلارلا قالدۇق! - دەپ يىغلاپ شىكايەت قىلىشتى.

جاڭ جىجۇڭ ئۇلارغا تەسەللى بەردى:

- مەنچىڭ خانلىقىنىڭ نەن گېگراۋدىن ھېسابلىغاندا مۇسۇلمانلاردىن قىرىپ ئۆلتۈرۈلگەن ئادەمنىڭ سانى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ھەددى - ھېسابسىز. بولۇپمۇ شېڭ شىسەي ئىلى خەلقىنى ئايىماي قىردى. گۇمان قوزغىغانلا ئادەمنى ئۆلتۈردى. مىللەت ئايرىمىدى. ئۆتمۈشتە ئادەم ئۆلتۈرۈلگەنلەر ساپلا خەنزۇ بولغاچقا، خەلق تە خەنزۇلارغا ئۆچمەنلىك كۈچىيىپ كەتكەن. ئۇ بىر ئۆتمۈش، سۈرۈشتۈرمەيلى، ئەمدى بۇ تارىخنىڭ تەكرارلىنىشىغا يول قويۇلمايدۇ!

ئۇ بارغانلا يېرىدە نۇتۇق سۆزلىدى. ئۇنىڭ سۆزلىرى ئۇيغۇر، رۇس تىللىرىغا تەرجىمە قىلىنىپ تۇردى. ئاخىرىغىچە سوۋېت كونسۇلى دوباشىن ئايالى بىلەن ئۇنىڭغا ھەمراھ بولدى. ئۇ 1946 - يىل 4 - سېنتەبىر يەنە شۇ سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ يىگىرمە ئىككى ئورۇندۇقلۇق ئايروپىلانغا ئولتۇرۇپ ئۈرۈمچىگە قايتىپ كەلدى.

جاڭ جىجۇڭنىڭ سۆزلىرى، كۆرسەتكەن مېھرىبانلىقى ساختىلىق دېيىلسە ئەخمەتجان بۇ گەپكە قوشۇلمايدۇ، ئابدۇكېرىم ئابباسوف نېمە ئۈچۈن بۇخىل چۈشەنچىگە كېلىپ قالدى - ھە؟

ئەخمەتجان كەچتە ماشىنىدا ئۆيىگە كەلگۈچە يۇقىرىقىلارنى ئويلىدى. ئۇنىڭغا جاڭ جىجۇڭ بىر ھۆكۈمەتنىڭ رەئىسى بولۇش سالاھىيىتى بىلەن چىن كۆڭلىدىن شىنجاڭ خەلقىگە بەخت يارىتىش ئۈچۈن تىرىشۋاتقاندەك بىلىندى. «ئوسماننى قوراللىنىدۇرۇۋاتىدۇ، مەقسىتى، ئىلى ئىنقىلابچىلىرىنى يوقىتىش، ئۇمۇ جۇشاۋلىياغا ئوخشاش، مەقسىتى بىر - بىز خەقنى يوقىتىش، بىرى يالىڭاچ، بىرى نىقابلىق، پەرقى شۇ...» دېگەن سۆزلەر باشقىلارنىڭ خىيالىدىن - تارىخ شەكىللەندۈرگەن مىللىي ئۆچمەنلىكتىن پەيدا بولغان ھېسسىي خۇلاسىدە دەپ ئويلايتتى ئۇ. بۇ مەسىلىدە ئۇ ئابباسوف بىلەن كۆپرەك ئوخشىمىغان تونۇشلىرىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ تالىشىپ قالاتتى ئۇ ماشىنىدىن چۈشۈپ ئۆيىگە كىرىشىڭىلا، زالدا ئۇنى ساقلاپ تۇرغان تۇرپانلىق ئابدۇراخمان مۇھىدى دېگەن ئادەم ئورنىدىن تۇرۇپ سالام بەردى. ئەخمەتجان ئۇنىڭ بىلەن قىزغىن كۆرۈشتى ۋە مۇھاپىزەتچىگە ئۆيىگە باشقا ئادەم كىرمىسۇن « دەپ قويۇپ، 30 - يىللار خەلق ئىنقىلابىنىڭ رەھبەرلىرىدىن بولغان مەخسۇت مۇھىدى، مامۇت مۇھىدىلارنىڭ قېرىندىشى بولغان بۇ مېھماننى مېھمانخانىسىغا باشلاپ كىرىپ كەتتى...»

1946 - يىلى ئاخىرلىشىشقا ئاز قالدى. جاھازى قار ئۇچقۇنلىرى قاپلاپ، سەپرىلىقنىڭ بەلگىسى بولغان قىش پەسلى ھاياتىنى ئۆزگەرتىۋېتىش ئۈچۈن ھۇجۇم باشلىدى. كىچىك ئېقىنلار توڭلىدى، دەريالاردا شۇرمەل ئاقتى، دەل - دەرەخلەر يالىڭاچلىنىپ ئاچچىق شامالدا ۋىزىلداپ - غىڭشىپ نالە بىلەن سىلكىنىپ ئىرغاڭلاشتى. يازىچە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قوزلار، تايىلار قىيغىتىشىپ ئوينىغان كەڭرى يايلاق قېلىن قار ئاستىدا قالدى. قارىغايلىقلار ئارىسىدا ئاچ بۆرلەر ھۇۋلاشتى.

ئۇندۇر قارا تاملىق - غول ئىچىگە جايلاشقان كىچىككەنە مەھەللەدە قوراللىق، قېلىن جۇۋا، كېرەي تۇمىقى كىيىشكەن ئادەملەر تەرلىگەن ئاتلىرىنى ھېلىدىن ھېلىغا چاپتۇرۇپ كېلىپ موما ياغاچلارغا باغلىشىپ، خىل قارىغايىلاردىن ياسالغان ئوسماننىڭ «ۋالىي مەھكىمىسى» ھېسابلانغان ياغاچ ئۆيلەرگە كىرىپ كېتىشەتتى. يوغان، تېگىگە كىگىز - گىلەم، تام ياقىلىتىپ ئاشلانغان بۆرە، ئېيىق ۋە قوزا - ئوغلاق تېرىللىرى سېلىنغان، كەشتىلەنگەن ياستۇقلار ئۈيەر - بۈيەرگە تاشلانغان بۇ ئۆيدە ئوسمان باتۇر تىك ياقىلىق كۆڭلەك، سىرتىغا سۆسەر تىرىسىدىن تىكىلگەن شالۋۇر ئىچىدىكى پۇتلىرىنى ئۇزۇن سۇنۇپ ئولتۇراتتى. پاكىز، ئاق سېرىق، شالاڭ ساقاللىق لاتىپ زەر جىيەكلىك دوپپىسىنى كۆزىگە چۈشۈرۈپ قويۇپ ئالدىرماي سۆزلىمەكتە ئىدى:

- ئېلىخان تۆرەم ھەقىقىي غازاتچى ئىدى، ئۇنى ئورۇسلار يوقاتتى. ھېكمىبەگ غوجا دېگىنى خىتاينىڭ ئېنىغا ئۆگىنىۋالغان بىر لالما ئىت! يەتتە ئەۋلادىدىن بېرى ئۇيغۇرلارنى سېتىپ جان بېقىۋاتىدۇ!

- ئاخىرات دېگىنى قانداق ئادەم؟ - ئوسمان «چىرىت» قىلىپ تۈگۈرۈپ قويۇپ سورىدى.

- ئۆمۈ ئورۇسنىڭ ماشكىسى، - دېدى لاتىپ، - بۇ ھېلىقى تەربىيە كۆرگىنى، ئىز قوغلاپ تۇتىدىغىنى!

- دەلىلقانغا ئوخشاش دېگەن! - دېدى ئوسمان پەرۋاسزلا، - ئابدۇكېرىم دېگىنىچۇ؟

- ئۇ يەنەنەننىڭ ئىتى! ئاغزىدىن ماۋزەيدۇڭنى چۈشۈرمەيدىغان ئەينى خىتاي!

- بۇل دېگەنلىرىڭ شۇ ئېلىخان تۆرەمنىڭ گەپلىرىمۇ؟

- شۇنداق باتۇرۇم!

ئۆيگە قاباس تىركەش ئالدىراپ كىردى، ئۇ پاكىز، قارا ساقال، بۈركۈت كۆز ئادەم ئىدى.

- ئىككى يۈز يىگىت ھۇجۇمغا تەييار! - دېدى ئۇ گۈرۈلدەپ كۆيۈۋاتقان يوغان مەشنىڭ يېنىدا جۇۋىسىنى يىشىۋىتىپ، - سارسۇمبىيىنىڭ جوساتى، شىبەتى دېگەن يەرلىرىگە ھۇجۇم باشلاپ، تازا بىر بۇلاڭ - تالاڭ قىلايلى.

دەلىلقان چىدىماي بىزگە قارشى ئەسكەر تارتىسۇن!

- ئالدىرما! - دېدى ئوسمان، - مەن سوراپ كۆرەي! - ئۇ كىمدىن نېمىنى سورايدىغانلىقىنى ئېيتىمىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مانا شۇنداق ئۈچ تۆت يىللىق قوراللىق قوزغىلاڭ، نەچچە يۈزلىگەن، مىڭلىغان ئادەمنىڭ جېنىغا زامىن بولغان جاپالىق كۈرەش - ئۈمىد، ئىشەنچ ۋە خۇشاللىق ياراتتى. شۇنىڭ بىلەن بىرگە شىنجاڭنىڭ مۇشۇ شىمالىي بۇرجىكىدە مۇشۇ قورقۇنۇچلۇق ئىنقىلاپ ئاسمىنىمۇ پەيدا قىلدى.

نويابىردىن باشلانغان سوغۇق ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ كۈندىلىك تۇرمۇشىنى ئۆزگەرتىۋەتتى. كىشىلەر كوچىلاردا ئالدىرىشىپ ماڭىدىغان، بىر - بىرىگە چالا - بۇلا سالام بىرىشىدىغان بولۇپ قېلىشتى.

مانا ئەخمەتجان قاسىمى كۆك تاملىق، قارا دەرۋازىلىق چوڭ قورودىمۇ ئالدىراش ئادەملەرنىڭ سالاملىرىغا ئالدىراپ جاۋاپ بەردى - دە، ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ بىناسىغا كىرىپ ئىككىنچى قەۋەتكە كۆتۈرۈلدى. ئۇنىڭغا ئابدۇكېرىم ئابباسوف پەلەمپەيدىلا ئۇچرىدى. يالاڭۋاش، كاستۇم - بۇرۇلكا كىيگەن چىڭ يىگىت خۇشال ئىدى: - ئەخمەتجان ئاكا، ئەتىلا يولغا چىقىدىغان بولدۇق!

- بىزدىن قانچە بولدى شۇنداق قىلىپ؟

- جەمئىي يىگىرمە تۆت ۋەكىل. بىزدىن سايلانغىنى يەتتە نەپەر!

- شۇنداق قىلىپ نەنجىڭغا بېرىپ «خەلق قۇرۇلتىيى» غا قاتنىشىدىغان بولدۇق - دە - ھە، ئۇكام

ئابدۇكېرىم؟

- مىنىڭچە، بۇ بىر ياخشى پۇرسەت.

- شۇنداق قىلغىلى بولارمۇ؟ - دېدى ئەخمەتجان ئىشانغا كىرگەندىن كېيىن تۆۋەن ئاۋازدا

سۆزلەپ، - نەنجىڭدا جۇڭبۇنىڭ بارلىقى ئېنىقمۇ؟

- ئىشقىلىپ جۇڭگۇ كومىنىستىك پارتىيىسىنىڭ ئىش بىجىرىش ئورنىنىڭ بارلىقى ئېنىق!

- قانداق يېڭى خەۋەرلەر بار؟

- ئەڭ يېڭى خەۋەر: ئامېرىكىنىڭ ئەڭ داڭلىق گېنېرالى جۇڭگۇغا كېلىدىكەن. ئۇنىڭ ۋەزىپىسى گومىنداڭ بىلەن

كومپارتىيىنى ياراشتۇرۇش ئىكەن.

- گومىنداڭ مەغلۇپ بولىدىغانىنى مۆلچەرلىگەن. ئۆزىنى قۇتقۇزۇشنىڭ كويىغاچۈشكەن دەڭا؟

- شۇنداق، كېلىشىم، سۆھبەت دۈشمەننىڭ مەغلۇبىيەتتىن ساقلىنىدىغان بىر خىل ئۇسۇلى بولۇپ قالدۇغۇ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ھازىر.

1946-يىلى 11-نويابىر ئەتىگەندە قىرىق نەچچە كىشى چۈشكەن ئايروپىلان ئۈرۈمچى ئايدورومىدىن شاڭخەيگە قاراپ ئۇچتى. ئەخمەتجان قاسىمى، ئابدۇكېرىم ئابباسوفلار تۇمان ئىچىدە قالغان ئۈرۈمچى شەھىرىگە ئايروپىلان دېرىزىسىدىن قاراپ شەھەر بىلەن خوشلاشتى.

- خەير-خوش، تۇمانلىق شەھەر!

- خەير-خوش، بىچارە شەھەر!

- خەير-خوش، خەتەرلىك شەھەر!

ئۇلارنىڭ بىرىمۇ ئۆز ئۆلكىسىنىڭ مەركىزىنى «سۆيۈملۈك شەھەر» دېيىشىمىدى. شەھەرنى قاپلىغان تۇمان بارغانسېرى قويۇقلاشتى. شەھەر بارغانسېرى يىراقلىشىپ كۆرۈنمەي قالدى.

58

مەقسەتسىز ھەركەت قىلىدىغان ئادەم ئاز بولغىنىدەك، ياخشىلىق ئىزلىمەيدىغان ئادەممۇ ئاز بولىدۇ. لېكىن بۇ ئىزلىگۈچىلەرنىڭ كۆپلىرى ئۆزلىرى ئۈچۈن، ئازراق بىر قىسىملىرى ئۇرۇق-تۇققانلىرى، دوستلىرى، يېقىنلىرى ئۈچۈن، ناھايىتى ئاز-بارماق بىلەن سانغۇدەكلىرىلا باشقىلار ئۈچۈن، يەنى ئۆز خەلقى ئۈچۈن ھەركەت قىلىدۇ... ئۈچىنچى خىل ئادەملەر كۆپەيسىدى، بىزنىڭ خەلقىمىزنىڭ غېمى تېزىرەك ئازايغان، خۇشاللىقلىرى كۆپەيگەن بولاتتى، ئىستى، ئىست... بىز بۇ خىل «ئادەملەرنىڭ» ئازلىقى، ھەتتا يوقنىڭ ئورنىدا بولۇپ قالغىنىمىز مانا بۇ بىزدىكى روھىي تەشەللىق، روھىي گادايلىق ۋە يېڭى بىخلىنىشنىڭ ئەينەن ھالىتى...

ئۇ خاتىرىسىگە مانا مۇشۇنداق مۇرەككەپ سۆزلەرنى يېزىش بىلەن موسكۋا دەرياسىنىڭ بويىدىكى بۈك دەرەخلىك بۇ دوختۇرخانىدا تۆت ئاينى ئۆتكۈزدى. ئۇنىڭ قېلىن ئىككى خاتىرىسى توشتى. مانا ئۈچىنچىسىنى باشلىدى. ئۇ بۇ يەرگە قانداق، قاچان كېلىپ قالغىنىنى بىلمەيدۇ ئۇ نەچچە كۈن بېھۇش ياتقىنىنىمۇ بىلمەيدۇ، بەدىنىدە ھاياتلىق قايتا دېرەك بەرگەندە، ئۇنىڭ كۆزلىرىدە قېلىن پەردە تارتىلغاندەك ھەممە نەچچە گىرىمىسەن كۆرۈندى. تولىمۇ يىراقتا ئاق كىيىم كىيگەن قىزلار كۆرۈنگەن. قانچىلىك ۋاقىت ئۆتكىنى يادىدا يوق، بىر كۈنى ھېلىقى قىزلار يېقىن كەلدى. ئۇلار دوختۇرخانىلار - رۇس قىزلىرى ئىكەنلىكىنى ئۇ ئاخىرى بىلدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- زەي... - ئۇ گەز باغلىغان لەۋلىرىنى قىمىرلىتىشقىمۇ ئىلاجىسىز ئىدى.

- زايىتۇنا! - دېدى شوخ رۇس قىزى قاقاقلاپ كۈلۈپ، - بۇ ئۇنىڭ تۇنجى گېپى!

زەيتۇنە خانىغا يۈگۈرۈپ كىردى ۋە بايىقى رۇس قىزىدەك قاقاقلاپ كۈلۈپ ئۇنىڭ بېشىنى قۇچاقلاپ، يىرىك

ساقال باسقان يۈزلىرىگە سۆيىدى، يۈزىنى ياقىتى:

- نۇرى، ئاخىرى مانا گەپ قىلدىڭىز!... - قىز بۇقۇلداپ يىغلىۋەتتى.

نۇرى يەنە كۆزلىرىنى يۇمىدى، ئۇنىڭ كۆز ئاچقۇدەكمۇ ھالى يوق ئىدى.

مانا ئۇ ھازىر ئىككى ئايدىن بېرى خاتىرە يېزىپ ئىككى دەپتەرنى تولدۇرۇپ ئۈچىنچى دەپتەرنى باشلىۋەتتى.

ئۇنىڭ ئىشى ئوقۇش، يېزىشلا ئىدى. بولۇپ ئۆتكەن كۆڭۈلىسىز ئىشلارنى ئۇنىڭغا سۆزلەپ بېرىش مەنىي قىلىنغان

بولغاچقا، ئۇ ھەر قانچە تەقەززا بولغان بىلەنمۇ ئۆتكەن ئىشلارنى تېخىچە بىلمىدى. ئۇنىڭ خاتىرىسىدە قالغىنى

دەرەخ ئاستىدا شاخلاردىكى قار توغرىسىدىكى شىئىرىي پىكىرلەر ئىدى، خالاس.

- زەيتۇنە، مېنى كىم ئاتتى؟

- ھېچكىم. سىز كېزىك، قارا كېزىك بولدىڭىز، ئۆلۈم، ئەزرائىل بىلەن تۆت ئاي ئېلىشتىڭىز!

- ئەزرائىل كۆكرىكىمگە تىغ ئۇرۇپتۇ - دە، يۈرەك بىلەن ئۆپكىنىڭ ئوتتۇرىسىغا - ھە؟

- ياق ئۇ دىگەن جاراھەت!

- جاراھەتنىڭ چوڭى مانا بۇ يەردە!

ئۇ زەيتۇنەنىڭ قولىنى يۈرىكىنىڭ ئۈستىگە قويدى.

- ئۇمۇ ساقىيىدۇ. سىزنىڭ ھاياتىي كۈچىڭىز بىر مۆجىزىكەن نۇرى. سىزنىڭ ئورنىڭىزدىمۇ كىم بولسا

بەرداشلىق بىرەلمىگەن بولاتتى. بىلەمسىز، سىزدىن ئاققان قان ماڭا ئوخشاشلاردىن ئون ئادەمنىڭ قېنى!

- ئىست جەڭ مەيدانىدا ئاققان بولسىچۇ!

- جەڭ، جەڭ، جەڭلا دەيدىكەنغۇ خۇدايىم، تۇرمۇشمۇ بىر خىل جەڭ دەپتىڭىزغۇ؟ شۇنچە سوقۇشلاردا

تەگمىگەن ئوق، تىنىچ تۇرمۇشتا تىگىدۇ، سىزگە ئوق تەگكىنى راست.

- قاتىل كىم؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- گۇمان كۆپ، غېنى ئاكام ساقچى ئىدارىسىگە بىر ئاي ئىچىدە قاتىلنى تاپمىساڭلار ھەممىڭنى ئېتىپ تاشلايمەن دېگىلىمۇ مانا تۆت ئاي بولدى، ھېچكىم ئېتىلمىدى. بىلەمسىز، سىز غۇلجىدا سوۋېت دوختۇرخانىسىدا بەش كۈن بېھۇش ياتتىڭىز، دادام بىر ئايروپىلان ياللاپ ئاۋال ئالمۇتغا، كېيىن بۇ يەرگە ئەكەلدى سىزنى. - بۇ موسكۋا، - دېدى نۇرى كۈلۈپ، - ناپالىئون ئاچ قالغان شەھەر، گىتلى بوسۇغىسىغا كىلىپ كىرەلمىگەن شەھەر، باتۇخانلار ئوڭاي بېسىۋالغان شەھەر. لىرمونتوفنىڭ شېئىرىنى يادقا بىلىمەن:

موسكۋا، موسكۋا سۆيىمەن سېنى،

سۆيىمەن رۇستەك قاينا، ئەركە ۋە كۆركەم!

سۆيىمەن چاچلىرىڭنىڭ ئىزگۈ ئېقىنى،

چىشلىق تاملىق، مەغرۇر كىرىملىنى ھەم.

خام خىيال قىلغان ئىدى ئۇيات ھۆكۈمدار...

- بالام، ياخشى بولۇپ قاپسىز! - ئۆيگە ئابلاباي كىرىپ كەلدى. ئۇ سۆسەر ياقىلىق جۇۋا، قاما قۇلاقچا

كىيگەن ئىدى. ئۇ قولىدىن خۇرۇم پەلىنىنى ئالدى. زەيتۇنە دادىسىنىڭ جۇۋا، شارپىلىرىنى ئاسقۇغا ئاستى.

- سوغۇقمۇ؟

- زەھەردەك سوغۇق! - دېدى ئابلاباي كۈلۈپ قويۇپ سىلىق ئاۋازدا، - بىزنىڭ ئۆي بىلەن بۇ يەرنىڭ ئارىلىقى

ئون بەش كىلومىتىر كېلىدىكەن.

- بۇ يەردىمۇ ئۆيىڭىز بارمۇ تېخى؟

- يېقىندا سېتىۋالدىم. ل. تولىستوينىڭ ئۆيىنىڭ يېنىدا.

- ئىككى قەۋەت، تۆت تەرىپى بۈك باغ، بەك چىرايلىق! - دېدى زەيتۇنە كۈلۈپ يايىپ، - يەنە ئۈچ كۈندىن

كېيىن سىزنى ئۆيىمىزگە يۆتكەيمىز نۇرى.

- بۈگۈنلا يۆتكەيمىز قىزىم. مەن دوختۇردىن چىقىش رەسمىيەتلىرىنى ئۆتەپ بولدۇم. ھازىر خىزمەتچىلەر

كىرىدۇ!

ئابلاباي مەغرۇر، خۇشال ئىدى. نۇرنىڭ خىيالغا بىردىنلا غۇلجا يېزىسىدىكى دادىسى زىياۋۇدۇن ئەلدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قوللىرى قېتىشقان، يېرىلغان، يۈزىنى قورۇق باسقان، ئىگىز، قاۋۇل گەۋدىسى تۇرمۇش زەربىسىدىن ئېگىلگەن دادىسى شۇ تۇرقىدا چوقۇم يېزىسىدىكى ئۆيدە يالقۇنجاپ، گۈرۈلدەپ كۆيۈۋاتقان مورا ئوچاق ئالدىدا تىزغا خەمتىنى ئولتۇرغۇزۇۋېلىپ نۇرىنى خىيال قىلىپ ئولتۇرىدۇ، ئۇنى يەنە كىم ئويلاۋاتىدۇ؟ بەرا ماناس بويىدىكى گەمىدە، يەنە پەرىخەچۇ؟ ئۇ قىز نېمە قىلىۋاتىدىكىن؟...

- نېمە بولدى نۇرى، چىققۇڭىز يوقمۇ نېمە؟ بىزنىڭ ئۆيىمىز دوختۇرخانىدىن كۆپ ياخشى، قار بىلەن چۈمكەلگەن دەرەخلەر، قاقلىدىشىۋاتقان قاغلار، بۇقۇلدىشىۋاتقان كەپتەرلەر، نېرىدا شۈرمەل قاپلىغان موسكۋا دەرياسى... بالكونغا چىقىشىڭىز ئاجايىپ گۈزەل مەنزىرىنى كۆرىسىز، كىرىمىلغا يىراق بولغىنى بىلەن جەننەتكە يېقىن. ھا-ھا-ھا...

راست دىگەندەكلا ئۇلار بىردەمدىن كىيىن يولغا چىقتى. ماشىنا قار بىلەن قاپلانغان موسكۋا كوچىلىرىدا ئۇزاق ماڭدى: ئانچە ئىگىز بولمىسىمۇ نەقىشلىنىپ ياسالغان ئىمارەتلەر، كىرىمىلنىڭ «چىشلىق تاملىق» قورغىنى، قىزىل مەيدان، شۈرمەل توشۇپ ئېقىۋاتقان موسكۋا دەرياسى، خىلمۇ-خىل كىيىنگەن موسكۋالىقلار نۇرىغا يېڭىلىق ئىدى. ئۇ ھاياتىدا تۇنجى قېتىم بۇنداق چوڭ شەھەرنى كۆرمەكتە. ماشىنا ئۇزاق مېڭىپ ئاخىر بىر تۆمۈر دەرۋازا ئالدىدا توختىدى.

- مانا مۇشۇ بىزنىڭ ئۆي! - دېدى باياتىن نۇرىنىڭ يېنىدا جىمجىت، خۇددى بېھۇشتەك ئۇن - تىنىسىز، بېشىنى يىگىتنىڭ مۈرىسىگە قويۇپ ئولتۇرغان قىز ماشىنىدىن سەكرەپ چۈشۈپ، - قاراڭ، ئارچىلارنىڭ شاخلىرىدا قارلار بىلەن يوپۇرماقلار مۇڭدىشىۋاتىدۇ!

قىز دەرۋازىنىڭ بىر كۈنۈپكىنى باستى، دەرھال بىر تۆشۈكتىن ئاۋاز چىقتى:

- سالام ياخشىمۇسىز، خىزمىتىڭىزگە تەييارمەن!

- بىز قايتىپ كەلدۇق! - دېدى قىز كۈلۈپ، ئىشك دەرھال ئېچىلدى، زەيتۇنە نۇرىنى قولتۇقلىۋالدى.

- يېپيېڭى بىر دۇنيا - دېدى نۇرى ئاياغلىرىنى تەستە قىمىرلىتىپ. ئۇ تولىمۇ ماغدۇرسىز ئىدى. كۆكرىكىدىن

تەككەن ئوق دۈمبىسىنى بۆسۈپ چىقىپ كەتكەن، قىل يۇقىرىغا ماڭغان بولسا ئۇنىڭ يۈرىكى زەخمىلەنەتتى - دە،

ئۇ بۇ دۇنيادا يوق بولاتتى. تەقدىر ئۇنىڭغا يان باستى قانداقتۇر بىر يوشۇرۇن كۈچ ئۇنى قوغداپ قالدى ھايات

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يەنە ئۇنى ئۆز قوينىغا ئالدى. ئۇمانا تەستە ماڭسىمۇ، ماڭغاندا كۆكرىكى ئاغرىپ تۇرسىمۇ، بۇرۇنقى چەبدەسلىكى ئۇنىڭدىن يىراقلاشقا بولسىمۇ يەنە ھايات. ئۇ سۆزلىيەلەيدۇ، ئويللايدۇ ئارزۇ قىلالايدۇ. ئۇ قىزنىڭ قولىنى قىسىپ قويدى - دە:

- دادىڭىزغا كۆپ رەھمەت. ئۆز دادام ماڭا قېنىنى تەقدىم قىلىپمۇ ئاسراپ قالالمىغان بولاتتى! - دېۋىدى، قىز ئۇنى بوش چىمدىپ قويدى:

- ئۆز دادام دەۋەرمەڭ، مېنىڭ دادام سىزگە تېخىلا ياتىمۇ؟ دادام سىزنى ئۆز ئوغلى ھېساپلىۋالغىلى خېلى بولدى. ئاپاممۇ شۇ. **كۈلدە تام بولماس، كۈيئوغۇل بالا**، دېگەن سۆز بار - ھە، بىز ئۇيغۇرلار قاچانغىچە ئاتا - بوۋىللىرىمىزنىڭ ئىزلىرىنىلا دەسسەپ ماڭىمىز. سىز مانا دۇنيادىكى ئەڭ ئىلغار مەدەنىيەتكە ئىنتىلىۋاتقان بىر ياش تۇرۇپ يەنە شۇ ئىزغا دەسسەۋاتىسىز!

- مۇنازىرە قىلىشقۇدەك ھالىم يوق، زەيتۇنە، ماقۇل ئەمسە دادىڭىزنى ئاكا دەي، ئىسمىنى قوشمايلا ئاكام دىسەمغۇ رازى بولارسىز؟

- ياق، دادا دەڭ!

- ياۋروپالىقلار ئىسمىنى ئاتايدىكەنمۇ، ئاكا دېسەممۇ، دادا دېسەممۇ يەنە كونا ئىزغا دەسسەگەن بولمەن!
- ھى - ھى... ماقۇل، ئاكا دەڭ، ھە ئاپامنىچۇ؟

- ھەدە دەي.

- مېنىچۇ؟ - قىز تولىمۇ چىرايلىق كۆزلىرى بىلەن نۇرىغا تۆۋەندىن يۇقىرىغا قايرىلىپ قالدۇ.

- سىز... جېنىم!...

- ياق! - قىز ئەركىلەپ دومسايدى.

- زەيتۇنە ئابلايپۇنا زىياۋۇدۇنۇۋا!

- ھا - ھا - ھا... - قىز ئىككىنچى قەۋەتنىڭ پەلەمپىيىدىن چېقۇشتىن شۇنداق قاقاقلاپ كۈلدىكى، خۇددى

چىركاۋ قوڭغۇرغىنى تۇيۇقسىز، رىتىمىز چېلىنغاندەك بىنانىڭ ئۈستىدىكى چېدىرنىڭ دېرىزىلىرىدىن كەپتەرلەر

چۆچۈپ ئۆچۈپ چىقىشتى. زىلۋاغىغا كەلگەن، چىرايلىق پۈلەك خىزمەتچى ئايال قۇچقىنى كەڭ ئېچىپ قىزغا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ماسلىشىپ كۈلدى:

- ئاھاي زىياۋۇدۇنوف نى بېشىل، گولوبى پوۋسېي موسكېۋى ئوبباۋيات: ئۇيگۈرسكىي گېروي بېز سېمىرتىنى! (ئوھوي زىياۋۇدۇنوف، سەن كەلدىڭ، كەپتەلەر پۈتكۈل موسكۋاغا ئۇيغۇر باتۇرى ئۆلمەيدۇ دەپ جاكارلىمايدۇ!)

رۇس ياۋروپا كىتاپلىرىدىلا تەسۋىرلەنگەن گۇرۇ، كىنەز، بارىنلار ھاياتى نۇرىنىڭ كۆز ئالدىدا پەيدا بولدى. تامارغا ئەڭ داڭلىق رەسساملار سىزغان رەسىملەر ئېسىلغان، چوڭ پىئانىنو، نەقىشلىك، ئېگىز يۆلەنچۈكلۈك ئورۇندۇقلار، قېلىن، رومانىكا سېڭدۈرۈلگەن گىلەم، كېرىسلولار، ياتاق ئۆيدىكى كەڭ، ئىككى بېشى ئېگىز، ئالتۇندىن ھەل بىرىلگەن، بالداق-توپچىلىرىغا گۈل چىكىلگەن ئېسىل كارىۋات، ئۆينىڭ دېرىزە گىرۋەكلىرىگە گەجىدىن چىقىرىلغان گۈل نەقىشلەر نۇرىنىڭ خىيالىدىلا بار ئىدى، مانا ھازىر كۆز ئالدىدا، ئۇ شۇنداق ئۆيدە تۇرماقتا. چاي ئورنىغا قەھۋە، چوكا ئورنىغا ئارا-پىچاق، تېخى تاماق يىگەندە تارتىدىغان شالۋاپچۇ؟ كەچتە پولەك ئايال نۇرىنى چوڭ ۋانىغا ئولتۇرغۇزۇپ خۇددى بوۋاقنى يۇغاندەك ئەركىلىتىپ، سىلاپ-سىپاپ يۇيۇپ قويدى. بىرلا ئاشقازان ھەزىم قىلىش بەزىلىرىدىن باشقا ئورگانلارنىڭ ھەممە ئىشىنى باشقىلار قىلىپ بىردىن بۇ خىل ھايات نۇرىغا غەلىتە، لىپىن يات ۋە ھەتتا يىرگىنلىك تۈيۈلۈشقا باشلىدى. ئۇ يۇمشاق لۆم-لۆم كارۋاتتا يېتىپ كىيىملىرى بىلەنلا مۇز ئۈستىدە، بورانلىق قۇم دۆۋىللىرىنىڭ يېنىدا، ھەتتا پاتقاقلىق سارلىقتا كىيىم-كېچەك بىلەن يېتىپ دىر-دىر تىترگەن چاغلىرىنى، مەھەللىسىدىكى گۈللىرى ئۆچكەن، يىرتىق كىگىزنىڭ يېرىمىنى ئاستىغا سېلىپ، يېرىمىنى يېپىنىپ، قەغەزلىرى يىرتىلغان شالالىق پەنجىگە يەڭلىكىنى نوغۇچ بىلەن تىرەپ قويۇپ ئاچچىق قىش شاماللىرىدىن دالداقايىدىغان دېھقانلارنى، خىتاي بازىرى، تەختىيۇن مەھەللىسىدىكى ئاشخانلارنىڭ ئالدىدا ئۆچكەن قوقاسقا مەيدىسىنى قاقلاپ، جۇل-جۇل كىيىملىرى بىلەن بەدىنىنى قاساپ ئارام بەرمەيۋاتقان بەدەن پاسكىچىلىقنىڭ مەھسۇلى بولغان پىتىلىشنىڭ دەستىدىن ھېلىدىن-ھېلىغا تولغىنىپ، قىمىرلاپ ئولتۇرۇشقان يىتىمچىلارنى، قەھرىتان قىشتا يىرتىق-يالاڭ ئىشتىنى بىلەن يوغان، ئەسكى-پىيما چورۇقلارنى سۆرىشىپ ئىككى تال دەپتىرى بىلەن ئىككى تال ئوتۇننى قولتۇقىغا قىسىپ ئالدىراپ مەكتەپكە كېتىۋاتقان نامرات دېھقان بالىلىرىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈردى. شۇ مۇنەۋۋەر بىلەن ئېلىشىۋاتقان بىچارىلەرنىڭ ھەممىسىلا راھەت، غەمىسىز باياشات ھاياتقا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئىنتىزار. قولغا قورال ئېلىپ جانلىرىنى ئاتاپ ئىنقىلاپ قىلغانلار شۇ ئىنتىزارلىققا تەلپۈگەنلەرنىڭ ۋەكىلى ئىدىغۇ، تەلپۈگەنلەر بىزگە ئېرىشەلەيدى، ۋەكىللىرىنىڭ ھالى قانچىلىك؟ بىر تال ئوق ئاتماي، بىر قېتىمۇ زەي يەردە ياتماي مەنسەپ، بايلىق ۋە ھوقۇققا ئېشىۋالغانلار ھېلىقى ئىنتىزار تەبىقىنى بەلكى ئاللىقاچان ئۇنتۇغان بولۇشى مۇمكىن. ئۇنداقلانى كۆرسە بەلكى يېرىلىپ تەتۈر قاراپ «شورنىڭ قۇرسۇن!» دەپ تىللاپ قويۇشى مۇمكىن، ھەتتا ئۆز پىشانىسىنىڭ ئۆڭ كەلگەنلىكىدە ئاشۇنداقلارنىڭ تۆككەن قانلىرى ھەل قىلغۇچ رول ئوينىغانلىقىنى ئىنكار قىلىپ، ھەممىنى ئۆزۈم ياراتقان دەپ مەيدىسىگە ئۇرۇشى مۇمكىن.

ئەخمەتجان مۇئاۋىن رەئىس، ئابدۇكېرىم ئابباسوف مۇئاۋىن باش كاتىپ، سەيپىدىن نازىر، رەخمىجان سابىر ھاجىيوفىمۇ مۇئاۋىن نازىر. ئەخمەتجان جاپا-مۇشەققەتنىڭ قۇچىقىدا پىشقان، ئۆزىنى خەلققە بېغىشلىغان قەيسەر ئادەم، ئابباسوفچۇ؟ ئۇ نۇرغا نىمىشقا ئۆچمەنلىك بىلەن قارىدى ياكى ئۇ نۇرنىڭ رەقىپلىرىنىڭ ئىغۋا-ئۆسەكلىرىگە ئىشىنىپ قالدىمۇ! غېنى باتۇر بىلەن پاتىخ ھايات پەلسەپىسىنىڭ نۇرغۇن سىرلىرىنى چۈشەنمەيدۇ. ئۇلار غالىپلار غەلبە مۇستەھكەملىكىنى خوجىسى بولۇشى كىرەك دەيدىغان چۈشەنچىنىڭ قوللىغۇچىلىرى. ئۇلار ئۈچۈن ۋەتەن، خەلق، مىللەت، ئەركىنلىك، باراۋەرلىك، دېموكراتىيە دىگەنلەر بىرلا مەنىدىكى سۆز، يەنى يېڭىش-يېڭىلىش دىگەن سۆزلەرنىڭ تارماقلىرى. يەڭگەنلەر ھەممىگە ئىگە. يېڭىلەنلەر ھەممىدىن مەھرۇم...

نۇرى يېرىم كىچىدە قورقۇنچىلۇق چۈش كۆرۈپ ئويغىنىپ كەتتى. چۈشەندە ئۇ دېڭىزدا پاراخوت پالۇبىسىدا ئېچىۋاتقاندا، تاغدەك بىر دولقۇن تۇيۇقسىزلا دېڭىزدىن كۆتۈرۈلۈپ ئۇنىڭ ئۈستىگە چۈشۈۋاتقۇدەك... ئۇچۇچۇپ ئويغاندى.

- چۈشكەن بولسا مەن يوق بولاتتىم! - دېدى ئۇ دۈپۈلدەپ ئۇرۇۋاتقان يۈرىكىگە يوغان ئالقانلىرىنى قويۇپ، -

بۇ نېمە كارامەت!

ئەتىسى ئابلاباي ئاكىسى قىزى بىلەن «ئوغلى» نى موسكۋىچ ماشىنىسىغا ئولتۇرغۇزۇپ موسكۋانى ئايلىنىۋەردى. ئۇلار سۆسەر ياقىلىق جۇۋا، قۇندۇز تېرىسىدىن تىكىلگەن قۇلاقچا كىيىشكەن، موسكۋا - بۇ غالىب شەھەرنىڭ مودا قوغلىشىدىغان پۇقرالىرى بىلەن ئوخشاش بولۇۋالغانىدى.

- نېمىنى خالىسىڭىز شۇنى كۆرسىتىمەن، نەدە توختايمەن دېسىڭىز شۇ يەردە توختايمەن! - دېدى ئابلاباي

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

شوپۇرنىڭ يېنىدا - ئالدىدا ئولتۇرۇپ، - سىلەرنىڭ خۇشاللىقىڭلار مېنىڭ خۇشاللىقىم. بالام نۇرمۇھەممەت، مەن بىر سودىگەر. دۆلەت، مىللەت ئىشلىرىنى سودامدىن ئۈستۈن بىلمەيمەن. يۇڭ - تېرە، پاختا، يەل - يېمىشلىرىمىز تولىمۇ ئەرزان، ياۋروپا بازارلىرىغا يۆتكەلسىلا بىرگە ئون قوشۇلىدۇ، بۇ ياقىتىن رەخت، سانائەت بويۇملىرى ۋە پولات ماتېرىياللىرى ئاپىرىمىز، ئاپارسىلا بىرگە تۆت - بەش قولىدۇ. بىر قېتىملىق ئوبوروتتا بىر سوم پۇل يىگىرمە بىر - ئىككى سوم بولىدۇ. پۇل - دۇنيا كۆپىيىۋېرىدۇ. توختاملاشقان ئىش. غۇلجا، چۆچەك، قەشقەر، ئاقسۇلاردا كانتورلىرىم بار. قولۇمدا ئىككى يۈزدىن جىق خىزمەتچىم بار. مۇشۇ تىجارەت بىلەن ئىككى يۈز نەچچە ئۆيىنى قامداۋاتىمەن، قالغىنىنى ئۆزىڭىز بىلىسىز، قىسقىسى، مەنمۇ ئۆز ئالدىغا بىر جەمئىيەت، بىر دۇنيا. ئالمۇتا، بېشكەك، تاشكەنت، سەمەرقەنت، موسكۋا، ئىستانبۇل، قاھىرە، پارىژ، لوندونلاردا كانتورلىرىم، سەككىز شەھەردە جايىم بار. ئوغلۇم، مەن سىزدەك بىر ئەقىللىق يىگىتنى ئۆزۈمگە ئورۇنباسار قىلىپ يېتىشتۈرۈشنى ئارزۇ قىلاتتىم. سىزنى ماڭا خۇدايىم يەتكۈزدى.

- دادام ئەمدى ئامېرىكا، كانادالارغا كىرىشكە ھەرىكەت قىلىۋاتىدۇ.

- شۇنداق. پىلانلىرىم چوڭ. ياۋرۇپادىن غۇلجىغا تۆمۈريول ئاپارماقچىمەن. شىنجاڭدا كۆمۈر، نېفىت، ئالتۇن

زاپىسى ئىنتايىن مولكەن. بۇنداق بايلىق باشقا ھېچقانداق يەردە يوق دېيىشىدۇ. مەن مۇشۇ كۆمۈلۈپ ياتقان

بايلىقنى ياۋروپا بازىرىغا ئەكىرمەكچىمەن!

- نىيەت، پىلانلىرىڭىز تولىمۇ ياخشىكەن، سىز دېگەندەك بولسىلا خەلقىمىز سىزدىن كۆپ رازى بولىدۇ، ئاكا!

- خەلق دېدىڭىزما؟ مەن كەمبەغەللەرگە ھەر يىلى بىر نەچچە يۈز مىڭ دوللارلىق خەير - ئېھسان،

ئۆشۈرە - زاكات تارقىتىمەن. ئەمما چوڭراق ئىش قىلىش پىلانىمۇ بار. بىر پەن - تېخنىكا مەكتىپى قۇرساق دېگەن

پىلانم بار. بۇ ئىشقا سىزنى تەكلىپ قىلماقچىمەن. ئېلېكتىر سانائىتى، كانچىلىق سانائىتى، ماشىنىسازلىق سانائىتى

مۇشۇ كەسپ بويىچە تېخنىكىلاردىن ئىككى - ئۈچ يۈز ئادەم تەربىيەلەپ چىقىشنى ئويلاۋاتىمەن. مۇئەللىملەرنى

روسيىدىن، ياق سوۋېت ئىتتىپاقىدىن تەكلىپ قىلساق، قاراڭا، لومونوسوفنىڭ ھەيكىلى، موسكۋادا تۇنجى

ئۇنۋېرسىتېتنى مۇشۇ لومونوسوف گېرمانىيىدىن ئوقۇپ كېلىپ قۇرغانىدى. چوڭ ئىشلار شەخىسنىڭ قولىدىن باشلىنىدۇ

زادى. قاراڭا، لومونوسوف قانداق مەغرۇر تۇرىدۇ - ھە؟ ئۇ قالاق روسىيىنى ئىلىم - پەن دۇنياسىغا يېتەكلىگەن ئۇلۇغ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئادەم!

- شۇنداق، - دېدى نۇرى خىيال سۈرۈپ، - ئىلىم-پەن تەرەققىي قىلمىسا خەلق تۇرمۇشى ئۆزگەرمەيدۇ، خەلق ھەقىقىي بەخت، ئەڭ گۈزەل تۇرمۇش بىلەن مەڭگۈ ئۇچرىشالمايدۇ! قوراللىق ئىنقىلاب بىر ھاكىمىيەتنى ئاغدۇرۇش رولىنى ئوينايدۇ. بىر ھاكىمىيەتنى ئاغدۇرۇشتىكى مەقسەت بىر نەچچە كىشىنىڭ ياكى بىر گۇرۇھنىڭ مەنپەئەت-پايدىسى ئۈچۈنلا بولۇپ قالسا بۇنىڭ ھېچقانداق ئەھمىيىتى بولمايدۇ. خەلق تۇرمۇشىدا ئۆزگىرىش بولۇشى كېرەك. بىزنىڭ خەلقىمىز مۇنۇ سوۋېت خەلقلىرىدەك ماشىنىدا ئولتۇرىشى، پويىزغا چۈشىشى، ئايروپىلاندا يول مېڭىشى، يەر تېرىش، ئورۇش، سۇغۇرىشتا ئادەم كۈچى ئەمەس، ماشىنا ئىشلىتىشى، ياخشى چېشى، ياخشى كىيىشى، خاتىرجەم ياشىشى كېرەك، قاراڭ، مەن موسكۋادا ھېچنەدە دىۋانە، يېتىمچىلارنى كۆرمىدىم، ھەممىلا ئادەم ياخشى كىيگەن، روھلۇق - تېتىك! جۇل-جۇل كىيىملىك ئادەم ئۇچراتىمىدىم. لومونوسوف نامىدىكى موسكۋا ئۇنىۋېرسىتېتى، پەنلەر ئاكادېمىيىسى، بولشوي تىياتىرى، ئىنستىتۇت تېخنىكوم، تەتقىقات ئورۇنلىرىنىڭ كۆپلۈكى، مەكتەپلەردىن چىقىۋاتقان خۇشال، مەغرۇر رۇس بالىلىرى!... ئادەمنىڭ ھەۋىسىنى كەلتۈرىدۇ. بىز قاچانمۇ ئۇنداق كۈنگە ئېرىشىمىز؟ قالاق-قەدىمىي تۇرمۇش، ئىشلەپ چىقىرىش ئەمگىكىنىڭ جاپالىقلىقى، قالاقلىقى، پىكىر قىلىشنىڭ ئاددىيلىقى، تۇرمۇش شەكلىنىڭ قاتمال، چەكلەنگەن، ياۋايىسىمان بولۇشى ئادەمنى ئېچىندۇرىدۇ. بىز ئويغانغان ھەربىر ۋىجدان ئىگىلىرى شۇ رىئالىقنى ئۆزگەرتىشكە بەل باغلىمىساق، ھاياتىمىزنى مۇشۇ قالاقلىقنى ئۆزگەرتىش كۈرەشىگە بېغىشلىمىساق بىزنىڭ ياشىغىنىمىزنىڭ قىممەت-ئەھمىيىتى نېمە بولىدۇ.

ئۇنىڭ ئاۋازى تىتىرىدى، ئابلاباي ئۇنىڭغا قايرىلىپ قارىدى، زەينۇنە ئۇنىڭ بىلىكىنى ئاستا قىسىپ قويدى.

- قارىغا ئاۋۇ ئاياللارنىڭ ئەركىن كۈلۈپ يۈرۈشلىرىنى! - دېدى ئابلاباي بىر ماڭىزىدىن قاقاقلىشىپ كۈلۈش

چىقىۋاتقان، كەشىمىر ياغلىق، دۇخاۋا پەلتۇ كىيىشكەن قارا كۆز، قارا چاچ چىرايلىق ياش ئاياللارنى

كۆرسىتىپ، - تۈركمەن ئاياللار، ئاۋۇ بەللىرىنى باغلاپ باشلىرىغا تۆپە كىيىۋالغانلار ئۆزىڭلەر، ئۇلار بۇ يەرگە

ساياھەت قىلىپ كېلىدۇ. دۇنيانىڭ نەرسىگە بارسىڭىز «شۇنەقە، ئۇنەقە» دېيىشىپ ئۆزىڭلەر ئۇچىرايدۇ، ئۇيغۇرلارمۇ

بار، تولىسى ئاتۇشلۇقلار، لېكىن سانى ئاز!...

ئۇلار كۈلۈشتى. ئابلاباي ئۆز پىلانلىرىنى قايتا-قايتا سۆزلىدى. ئۇلار مۇسكۋانى چارچىغۇچە كۆردى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كۆرگەنسىڭىز نۇرنىڭ كۆڭلى يېرىم بولدى. چۈنكى ھەربىر يەر، ھەر بىر خۇشال - خۇرام پۇقرا ۋە ھەربىر زامانىۋى ئىلىم - پەننىڭ نەمۇنىسىنى كۆرگەندە، ئۇنىڭ يادىغا ئاشۇ يىراقتا - ئىلى دەرياسى بويىدىكى جىمجىت، شاۋقۇن - سۈرەنسز ھېيلاردا سامان - مەڭگەن، ئوت - چۆپ بىلەن ھەپلىشىپ كۆرەك جۇۋا، ياماق چەكمەن، پۇرۇم چورۇق بىلەن تامغا يۆلىنىپ، تەپتى ئاجىزلاشقان قۇياشتىن لەززەت ئېلىش كويىدا ئولتۇرۇشقان ھېقانلار ئېلەتتى. ئۇلارنىڭ ھاياتتىن قىلىدىغان تەمەسمۇ ئۇچىسىدىكى كىيىملىرىدەك ئاددىي: ئاچ قالمىسلا، توڭلاپ قالمىسلا، تاياق ۋە ھاقارەتكە يولۇقۇپ قالمىسلا ئۇلار ئۆزلىرىنى بەختلىك ھىسابلايدۇ. «كەمبەغەلنىڭ بىر تويغىنى باي بولغىنى»، «دۈمبىسى ئاپتاپ كۆردى» دېگەن سۆزلەرنى شۇلار ئىجاد قىلغان. ھايات ئۆزگەرتكىلى بولىدىغان بىر ئېتىزغا ئوخشاش بوز يەر دېپە ئۇلار ئىشەنمەيدۇ. يارىلىش - يارالمىش ئۇلارنىڭ ئىشى ئەمەس، ئىلاھىي كۈچلەر ئۇلارنىڭ تۇرمۇشىغا، تەقدىرىگە ئىپتىلا قىلالايدۇ. ئۇلارنىڭ ۋەزىپىسى بىرلا ھاياتنىڭ مۇشۇ تۇرقىنى، ئۆزلىرىنىڭ مۇشۇ ئورنىنى مەڭگۈ ساقلاپ قېلىش، مەيلى نامراتلىق، ئاچارچىلىق بولسىمۇ، ھەتتا ئاسماندىن تاش - توپا ياغسىمۇ دەسسەپ تۇرۇۋاتقان ئانا تۇپراقنى مەھكەم باغرىغا بېسىپ، ياراتقان ئىگىسىگە رەھمەت ئېيتىش، ھاياتقا شۈكرى قىلىش، چەكسىز چىداملىق، قانائەت ۋە شۈكرىچانلىق ئۇلارنىڭ پەزىلەت گۈزەللىكى، روھى بايلىقى. مەيلى ئۇلار بىرىگە قۇل بولۇپ قالسىمۇ ئاشۇ بايلىقى بىلەن ئۆزىنى مەغرۇر تۇتىدۇ.، غالىپ ۋە خوجايىن ھېسابلايدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇنىڭغا دۇنيا گۈزەللىكى ئۆز ئانا يۇرتى تۇغۇلغان يېرى دۇنيادا ئۇنىڭ مەھەللىسىدەك گۈزەل ماكان يوق. مەھەللىسىلا كەم كۈتسىز، تەلتۆكۈس ئورۇن باشقا يەرلەرنىڭ بىر يېرى كەلسە بىر يېرى كەمتۈك ھامان بىر يېرى شۇ مەھەللىسىگە ئېچىلمەيدۇ. ھايات شۇ مەھەللە گۈزەللىك ئاشۇ ماكان، غايە - شۇ ماكاننى قۇچاقلاپ يېتىش!...

موسكۋا تەسىراتلىرى نۇرنى خۇشال قىلىشنىڭ ئورنىغا مەيۈسلەندۈرۈپ قويدى. ئۇ تېخىمۇ كەم سۆز، خىيالچان، غەمكىن بولۇپ قالدى.

- كىمنى ئويلاۋاتىسىز، نۇرى؟ - دېدى باياتىن بالكوندا قار باسقان قويۇق ھەيۋەتلىك قەدىمىي دەرەخلەرنى

كۆرسىتىپ، پۇتغا پىيما، بېشىغا قاما قۇلاقچا ۋە ئۇچىسىغا بۇلغۇن تېرىسىدىن تىكىلگەن جۇۋا كىيىپ يېنىدا - يۆلەنچۈكلۈك ئورۇندۇقتا جىمجىت ئولتۇرغان زەينۇنە نۇرنىڭ مۇرىسىگە بېشىنى ئاستا قويۇپ، - سىزگە بۇ يەردىن ماناس دەرياسى بويى كۆڭۈللۈكقۇ دەيمەن؟ - قىزنىڭ زىل، نازۇك ئاۋازىدا يوشۇرۇن نارازىلىق بار ئىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ھەممە ئىش نىسپىي بولىدۇ ، زەينۇنە . راھەت - پاراغەت ئىزدىگۈچىلەرگە بۇ يەر كۆڭۈللۈك ، مىنىڭ

ئىزدىگىنىم نېمە ، سىز ئۇنى بىلىسىز .

- سىز ئاكوپتا يېتىشنى ، قارغا مىنىلىپ ئۆمىلەپ مېڭىشنى ئارزۇ قىلىسىز . سىز پاۋىل كورچاگىن ، سىز

مۇشەققەتتىن ھوزۇرلىنىسىز . مەن سىزگە مەڭگۈ ماسلىشالمايمەن . لېكىن ماسلوۋا ئىخلىيودوفقا ئەگىشىپ سىبىرىيىگە

ماڭغاندەك ، سىزگە ئەگىشىپ ماناس بويىغا قايتىشقا تەييارمەن . سىزگە روھىي ھەمراھ بولالمايمەن لېكىن سايىڭىز

بولالايمەن ، نۇرى . مەن پەقەت سىزنىڭ ئالدىڭىزدىلا ئاجىز بىچارىمەن . باشقا ھەممە يەردە مەن ھەممە ئادەمدىن

ئۆزۈمنى ئۈستۈن تۇتالايمەن! مېنى پەسلەشتۈرگەنمۇ ، ماڭا قوشۇپ ئابلا بايدەك مەغرۇر ئادەم - مېنىڭ دادامنىمۇ

باشقىلارغا يېلىنىدىغان ، بىچارە قىلىپ قويغانمۇ ، ئاشۇ تەلۋە مۇھەببەت! مۇھەببەتكە قۇل بولغان ئادەم ئەڭ بىچارە

ئاجىز بولىدىكەن... سىزنى كۆرمىگەن ھەر قانداق كۈنۈم مەن ئۈچۈن بىر قارا كۈن . مېنى بىچارە داداملا

چۈشىنىدۇ . راست گەپنى ئېيتسام ، ئاپام سىزنى ياقىتۇرمايدۇ . قىزىمنىڭ خىلى ئەمەس دەپ قارايدۇ . لېكىن ئۆيۈ

ئەس - يادى يالغۇز قىزنى بەختلىك قىلىش ، شۇنىڭ ئۈچۈن سىز ئاپام ئۈچۈنمۇ قىممەتلىك! ماقۇل ، ماناس بويىغا

قايتايلى ، لېكىن سىزنىڭ سالامەتلىكىڭىز ئەسلىگە كەلگەندىن كېيىن - يەنە ئىككى - ئۈچ ئايدىن كېيىن!

قىز ئۆكسۈپ - ئۆكسۈپ يىغلىدى . نۇرى ئۇنىڭ بېشىنى كۆكرىكىگە قويدى . ياخشى كۆرىدىغان ئۇسۇلى

ئۇسۇلى بىلەن قىزنىڭ يۈزىنى ئۆزىگە قاراتتى . قىزنىڭ لەۋلىرى ئۈمچەيگەندە تولىمۇ گۈزەللىشىپ كەتتىدەك ،

ياشلىق كۆزلىرى - ئۇزۇن ، قاپقارا كىرىپكىلىرىدە مۆلدۈردەك يالتىراپ تۇرغان ياش تامچىلىرى ئۇنىڭغا تىل بىلەن

ئىپادە قىلغىلى بولمايدىغان يۈرەك ئارزۇسىنى ئۇن - تىنىسىز چۈشەندۈرۈپ بەرمەكتە ئىدى : «قىز بەختى يىگىت!»

دېگەن ھەقىقەت ھەممە يەرگە يېزىلغاندەك ، ھەممىلا ئادەم ، ھەتتا قارىدىن كىمخاپ كىيگەن موسكۋا ۋە ئۇنىڭ

گۈزەل ، قەدىمىي دەرەخلىرىمۇ «قىزنى قىيىنماقتا!» دەپ ۋارقىراۋاتقانداك بىلىنمەكتە ئىدى . ئۇ قىزغا شادلىق ئىنئام

قىلدى : لەۋلىرىنى قىزنىڭ تىترەپ تۇرغان نازۇك ، ئالۇچىدەك قىزىل لەۋلىرىگە تەگكۈزدى...

ئۇنىڭ دەرمانسىز بەدىنىدە ھايات لەززىتىنىڭ ئالىي ئىنكاسى جىنسىي ئويغىنىش پەيدا بولدى . بۇخىل

ئويغىنىش يىگىتلەرنى مەست قىلىدۇ ئەسەبىيلەشتۈرىدۇ ، ئەقىل تورمۇزىنى باشقۇرالماس قىلىدۇ ھەتتا تەلۋە - قارام

قىلىۋىتىدۇ...

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

سۆيۈش ئۇزاقلىق داۋاملاشتى. ئۇنىڭ يۈرىكىدىن تارقالغان شىرىن ئېقىم بەدىنىنىڭ ھەممە يېرىگە تارقىلىپ روھىي ئىستەك جىسمانىي ئويلىنىشقا ئايلانماقتا ئىدى... ئۇ قىزنىڭ بويۇن، قۇلاقلىرىغا سۆيۈپ تۇرۇپ: - بۈگۈن مېنىڭ ياتقىمدا قونۇپ... - دېۋىدى، قىز ئۇنىڭ ئاغزىنى ئالغىنى بىلەن تۇتۇۋېلىپ: - ياق! - دېدى.

- نېمىشقا؟

- بولمايدۇ! - قىز چاققانلىق بىلەن ئورنىدىن تۇرۇپ ئۈزلۈك ۋارقىردى:

- بۈگۈن موسكۋانىڭ تېمپېراتۇرىسى نۆلدىن تۆۋەن يىگىرمە تۆت گرادۇس، يۈرۈڭ كىرىپ كىتەيلى!

- مۇشۇ تۇرقدا شىخو، ماناسلارنىڭ تېمپېراتۇرىسى نۆلدىن تۆۋەن ئوتتۇز بەش گرادۇس! - دېدى نۇرى

كۈلۈپ قويۇپ، - مەن سوغۇقتىن قورقمايدىغان بولدۇم. ئالتاي، كۆكتوقايىنىڭ سوغۇقى قانچىلىككىن؟

- قورقماڭ، پەرخە توڭلاپ قالمايدۇ.

- كۈنچى قىز!

- شۇنداق بولمايچۇ؟ ھاۋا ئانىمىزدىن باشقا ھەممە ئايال كۈنچى. بۈۋى مەرىپەم ئانىمىز چېغىدا ئۆزى

بىلىمەيدىغان، كۆرمىگەن ئىرنى شەيتاندىن كۈنلىگەن. ھى - ھى - ھى!...

1947 - يىلىنىڭ يانۋار ئېيىدا ئۈرۈمچى، غۇلجا ھەتتا نەنجىڭ، يەنئەنلەردە بولۇۋاتقان ئىشلارنى ئۇلار

ئۆتۈرلۈك بىلىپ تۇراتتى: غۇلجىدا ھېكمەت گوجا - مېھرىبان، تۈز كۆڭۈل بوۋاي ۋالىي بولۇپ ھوقۇق تۇتقان:

قىش پەسلى مەشرەپ، ئولتۇرۇش پەسلى، يۇقىرى - تۆۋەن، باي - گاداي ئۆز خىللىرى بىلەن «قاراڭغۇ قىش» نى

مەشرەپ بىلەن ئۆتكۈزۈمەكتە. ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ رەئىسلىرى ھازىر نەنجىڭدا. ئۈرۈمچىدە گومىنداڭچىلار

قۇتۇرغان. ئىشەنچلىك خەۋەرلەردىن قارىغاندا، داڭ بىگاڭ ئىسىملىك ئامانلىق ساقلاش گارنىزونىنىڭ قوماندانى

يېڭىدىن كەلگەن گېنېرال سۇڭ شىلىيەنگە ماسلىشىپ ئۈرۈمچىدە ئىلى ئىنقىلابىغا قارشى پائالىيەت ئېلىپ بارماقتا.

«ئىنقىلابىي شەرقىي تۈركىستان» گېزىتىدە ئالتايدىكى ئوسماننىڭ ئاشكارا ئاسىيلىق قىلىپ، باندىتلىق

قىلىۋاتقانلىقى خەۋەر قىلىنغان. گەرچە جاڭ جىجۇڭ قۇرۇلۇش، گۈللىنىش، يەر ئېچىش، كىتابخانا، دوختۇرخانا

قۇرۇشقا ئوخشاش ئىشلارغا كىرىشكەن بولسىمۇ، ئالتايدىكى ئوسماننى ئىشقا سېلىشنى توختاتمىغان. مۇشۇ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

1947-يىلى يانۋاردىلا قاباس تىركەش ئىككى يۈزدىن ئارتۇق قوراللىق ئادىمنى باشلاپ سارسۇمبە ناھىيىسىنىڭ جوساتى، شىبەتى دېگەن يەرلىرىگە ھۇجۇم قىلىپ كىرىپ بىگۇناھ خەلقنى بۇلاپ-تالغان. قوماندانلىق شىتاب تۆت رونا ئەسكەر ئەۋەتىپ ئۇلارغا زەربە بىرىشكە ئاتلانغان. ئىككى سائەتتە ئۇرۇش بولۇپ ئىزۋوت كوماندارى توختىيۇف بەش جەڭچى بىلەن قۇربان بولغان. قاباسلار چېكىنگەن، لېكىن ئارمىيىگە زىيان خېلى چوڭ بولغان. توختىيۇفنى نۇرى تونۇيدۇ، خۇش چاقچاق، قاۋۇل يىگىت ئىدى، ھەي ئىست!... نەنجىڭدا ئېچىلغان سىياسىي كېڭەش يىغىنىدا جياڭ جىڭشى پۈتۈن دۇنياغا ئۆزىنىڭ تىنچلىق دېموكراتىيە ئۈچۈن تىرىشچانلىق كۆرسەتكەنلىكى ھېلىھەم تىرىشۋاتقانلىقىنى ئېلان قىلدى، ئەخمەتجان قاسىمى باشلىق شىنجاڭ قوزغىلاڭچىلار ۋەكىللىرىنى قوبۇل قىلدى. ئەخمەتجان قاسىمى «ئالىي مۇختارىيەت» نى ئىشقا ئاشۇرۇش توغرىسىدا تەكلىپ بەردى. جياڭ جىڭشى ماقۇل كۆردى. لېكىن ئارقىدىنلا جياڭ جىڭگو، شاۋ لىزى، جاڭ جىجۇڭ. چېن چىڭ ئوخشاش دىپلوماتلارنى ئەۋەتىپ دۆلەت ئارمىيىسىنى چېكىندۈرۈپ ئاچىقىپ كىتىش، بانكا قۇرۇش، شەرق بىلەن بىۋاسىتە ئالاقە قىلىش ئوخشاش تەكلىپلىرىنى قايتۇرۇۋېلىشنى تەلەپ قىلدى. ئابدۇكېرىم ئابباسوفمۇ نەنجىڭدا ئاكتىپ رول ئويناۋېتىپتەك!

ئەخمەتجان قاسىمى ھازىر ئۇيغۇرلاردىن چىققان بىرىنچى نۇمۇرلۇق سىياسەتچى بولۇپ قالدى. نۇرى بۇشقا خۇشال بولدى. ئۇ ئەخمەتجان توغرىسىدا موسكۋادا تېخىمۇ جىق بىلىملەرگە ئىگە بولدى. شەرق سوتسىيالىستىك ئەمگەكچىلەر ئۇنۋىرسىتىتىغا بېرىپ ئەخمەتجان ياتقان ياتاق، ئوقىغان سىنىپىنى كۆردى. ئەخمەتجاننىڭ ئۆزىنى بېسىپ پۈتۈن ۋاقىتنى ئۆگىنىشكە سەرپ قىلدى: ئۇ ھازىر كۈنىگە قىرىق سۆز يادلاپ رۇس تىلى ئۆگەنمەكتە.

ماركس ئۈچ ئاي ئۆگىنىپ رۇس تىلىدىن ساۋات چىقارغانىكەن. نۇرى نىمىشقا شۇنداق قىلالمايدىكەن؟

ئۇنىڭ كۈنلىرى رۇس تىلى ئۆگىنىش بىلەن بىلىنمەي، كۆڭۈللۈك ئۆتۈشكە باشلىدى. ئۇ ئۆگەنگەنلىرىنى ئىشلىتىش ئۈچۈن ھەر كۈنى پۈلەك ئايال ۋە قورو خىزمەتچىلىرى بىلەن سۆزلىشەتتى. يىگىرمە كۈن ئۆتەر-ئۆتمەي ئۇنىڭ بەدىنىدە كۈچ پەيدا بولۇپ، يۈرىكىدە ياشلىق ھەۋەسلىرى ئويغىنىشقا باشلىدى. ئۇ بەزىدە شېئىر يازاتتى، بەزىدە ناخشا ئېيتاتتى، بەزىدە زەينۇنەنى چىڭ قۇچاقلىۋېلىپ كارۋىتىغا سۆرەپمۇ باقاتتى. لېكىن قىز ئۇنىڭ رايىغا باقمايتتى. قىز ھاۋا ئىللىغان، موسكۋا ئاسمىنىدا ئاق بۇلۇتلار ئۈزۈپ يۈرگەن كۈنى ئۇنىڭ بويىغا ئىككى قولىنى سېلىپ تۇرۇپ:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- توي قىلايلى، نۇرى! - دېدى. نۇرى ئۇنىڭ بىلىدىن چىڭ قۇچاقلاپ تۇرۇپ:

- ماقۇل، لېكىن غۇلجىغا بارايلى! - دېدى.

قىز خۇشال بولۇپ نۇرىنىڭ پاكىز قىرىلغان يۈزىگە ئەسەبىيلىك بىلەن سۆيىدى.

ئۇلار ئىككى كۈندىن كېيىن ئالمۇتغا كەلدى. ئالمۇتتا ئابلايانىڭ يەنە بىر بۇك - باراقسانلىق باغ ئىچىگە

جايلاشقان قورۇسى بار ئىدى. بۇ قورۇدا نۇرىنى ئابلايانى ئالمۇتىدىكى ئۇيغۇر شائىرلىرى ۋە مۇزىكانتلىرى بىلەن

ئۇچراشتۇردى. ئالمۇتتا سۆيۈملۈك شائىر لۇتپۇللا مۇتەللىپنى خاتىرىلەپ كاتتا يىغىن ئۆتكۈزۈلدى. ئابلايانى ئۇنى

خۇش قىلىش ئۈچۈن قولىدىن كەلگەنلىكى ئىشنى قىلدى. ئۇ قىزنىڭ دومىسىيىپ يۈرۈشىنى خالىمايتتى. ئۇنىڭ

خۇشاللىقى يالغۇز قىزىنىڭ خۇشاللىقى ئىدى. پەرزەنت ئۈچۈن ھەممىنى قىلىشقا تەييار ئاتىنىڭ پىداكارلىقى نۇرىغا

تەسىر قىلدى. ئۇ باشقىلارنىڭ «مانا نۇرىمۇ دۆلەتكە ئىرىشتى. ئۇمۇ ئەمدى چەتكە چىقىدۇ» دەيدىغان تەنلىرىگە

پىسەنت قىلماستىن، دادىسىنىڭ «بىچارە پەرىخەگە يۈزسىزلىك قىلدىڭ! ھەپ ئەيىپلىشىگە، پەرىخەنىڭ بۇنىڭدىن

كېيىن ھايات يولىنىڭ پاجىئەلىك بولۇشىغا پەرۋا قىلماستىن رىئاللىق ئالدىدىكى ۋىجدان بۇيرۇقىنى ئاڭلىق قوبۇل

قىلىشىنى قارار قىلدى: ئۇ زىياۋۇد بىلەن توي قىلىش نىيىتىگە كەلدى. ئۇلار غۇلجىغا ماشىنا بىلەن كەلدى. دادا ئۆزى

ئالدىدا ئولتۇرۇپ بالىلىرىنى ماشىنىنىڭ كەينىگە ئولتۇرغۇزۇپ ياۋروپادىن ئەڭ چوڭ تىجارەت پايدىسى بىلەن

يانغاندەك، خۇشال، مەغرۇر ھالدا غۇلجا شەھىرىنىڭ غەربىدىكى كاتتا قورو - جايىغا قايتىپ كەلدى. شۇ كۈنىلا

زىياۋۇدنىڭ ئادەم چىقاردى. زىياۋۇد ۋىن غېنى باتۇرنى باشلاپ كەلدى. ئابلايانىڭ ئۆيىدە كاتتا زىياپەت

ئۆتكۈزۈلدى. غۇلجىنىڭ ۋالىي باشلىق ئەمەلدارلىرى، مۇتائالى خەلىپىتىم باشلىق دىنىي كاتتىلار كېلىپ بايىنى

تەبرىكلىدى. نۇرىنىڭ سالامەت قايتىپ كەلگىنىگە خۇشال بولۇشتى. مۇسابايوفلار زاۋۇتىدا ئىشلىگەن چاغلىرىدىن

تارتىپ غەمخورلۇق قىلىپ كەلگەن زۇنۇن تىيىپوف، ئەنۋەر مۇسابايوفلار ئۇنىڭ ساقىيىپ قايتىپ كەلگىنىنى بىر

«مۆجىزە» دېيىشتى.

مېھمانلار ئۇزاق بولغاندىن كېيىن زىياۋۇد:

- بالام، داداڭ بىر ئۆلۈپ تىرىلدى. پەرىخەنىڭ ئەھۋالىنى بىلگەنسەن؟ بىچارە قىز ئەقلىدىن ئازدى.

بىلەمسەن، سەن ئۈچۈن، - دېدى يەرگە قاراپ پەس ئاۋازدا.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ئۇ ھازىر نەدە؟

- ھەربىي دوختۇرخانىدا.

نۇرى نېرى - بېرىسنى سۈرۈشتۈرمەيلا سىرتقا ماڭدى. دەرۋازا يېنىدىكى كۆتۈرمە ئۆيدە دوستلىرى بىلەن قاقاقلىشىپ كۈلۈشۈپ ئولتۇرغان زەينۇنە نۇرىنىڭ پىيادە ئالدىراپ ماڭغىنىنى كۆردى. دە، پىشايۋانغا چىقىپ :
- داۋۇتجان، نۇرمۇھەممەتنى كالاسكا بىلەن ئاپىرىپ كېلىڭ! - دەپ ۋارقىردى. داۋۇتجان ئىسىملىك زىلۋا يىگىت يان قورۇغا يۈگۈردى ۋە كالاسكا ئورنىغا چانا بىلەن كۈچىغا چىقتى. خارتىلداپ تۇرىدىغان كۆك ئات چاننى سۆرەپ، ئەڭ كاتتا ئامەت ئىگىسى - پودپولكوۋنىڭ نۇرى زىياۋۇدۇنوفقا ناھايىتى تىزلا يېتىپ باردى.
نۇرى يېنىدا توختىغان چانغا ئۇن - تىنسىز چىقتى - دە:

- ھەربىي دوختۇرخانىغا! - دەپ بۇيرۇق بەردى. قىشلىق ھەربىي كىيىم تولىمۇ ياراشقان يىگىت ھەربىي دوختۇرخانا ئالدىدا چاندىن سەكرەپ چۈشكەندە، پەلەمپەيدىن ئوخشاشلا قىشلىق ھەربىي كىيىم كىيگەن، كېلىشكەن، لېكىن نۇرىدىن سەل پاكارراق ئوفستىر ئالدىراپ چۈشمەكتە ئىدى. ئۇ نۇرىنى كۆردى - دە، ئورنىدا ئىختىيارسىز توختىدى :

- سالام، نۇرى زىياۋۇدۇنوف!

- ھە، بۇ سەنمۇ سۇلايمانوف ئەيساجان؟ - نۇرى ئىككى قولى بىلەن بېلىگە تايىنىپ ئۇنىڭغا تىكىلدى. ئۇنىڭ كۆرۈشۈش ئۈچۈن سوزغان ئوڭ قولىنى قۇرۇق قالدۇرۇپ، كۆزلىرىگە قالدالدى ، - خۇشالمۇ سەن؟ ئىسىم - فامىلىڭ ئىككى پەيغەمبەرنىڭ نامىدىن تۈزۈلگەن، ئەيسا سۇلايمانوف! ئەڭ كاتتا ئىككى پەيغەمبەر! بىرى يەتتىمىش ئىككى ئالەمنىڭ پادىشاھى، بېرى ئىسۇس - خرىستوس، تەڭرى ئۇنى دادىسىز ياراتقان، دۇنيا خرىستىئانلىرىنىڭ ئىلاھى تامغا مىخلانغان يېرىدىن ئاسمانغا چىقىپ كېتىپ ئۆلمەس مۆجىزە ياراتقان ئۇلۇغ زات!

- سەن... سەن نېمە دېمەكچى زىياۋۇدۇنوف، ھەممىگە ئېشىشنىڭ، تەڭرىدىن يوق بايلىقنىڭ ئىگىسى، دۇنيا

گۈزەللىرىدىن بىرى سېنىڭ ئايىغىڭدا... يەنە نېمەڭ يېتىشمەيدۇ؟

- سەندەك ئىنسانىيەت بېغىغا چۈشكەن شۇمبۇيىلارنىڭ قېنىنى ئىچسەم دەيمەن، مانا شۇ يېتىشمەيدۇ!

- مەن ساڭا بەختتىن باشقا ھېچنەمە تىلىگەن ئەمەسمەن نۇرى، گەپ بولسا ئوچۇق - يورۇق دېيىشەيلى، ساڭا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تەگكەن مېنىڭ ئوقۇم ئەمەس، «ئىنقىلابچىل ياشلار تەشكىلاتى»!!!

- تەشكىلاتنى تىلىڭغا ئالما!

- سېنى ئېلىخان تۆرىنىڭ جاسۇسى دەپ!!!

- كاپىشما ھايۋان. سەن گەپ يورغىلىتىپ مەندىن قۇتۇلالمايسەن، باشقىنى قوي، پەرىخە نەدە؟

- نېرۋا بۆلۈمىدە دەپ ئاڭلىدىم!!!

سۇلايمانوف - جۇمھۇرىيەت ساقلىقنى ساقلاش نازارىتىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقىدىن بىراقلا ۋىلايەتلىك ئىدارىنىڭ

مۇئاۋىن باشلىقىغا چۈشۈپ قالغان. پودپولكوۋنىڭ دېگەن نامىدىنمۇ قۇرۇق قېلىش ئالدىدا تۇرغان بۇ چوڭ

تەمەلەرنىڭ ئىگىسى شۇ تاپتا نۇرنىڭ ئايىغىغا يىقىلىپ، ھەربىي ئۆتۈكىگە يۈزىنى يېقىپ يالۋۇرۇشقا تەييار ئىدى.

نۇرنىڭ ئابلا بايغا كۈيۈۋۇل بولماقچى بولغانلىقى، ئەخمەتجان، ئىسھاقبېكەرنىڭ ئۆلكىلىك ھۆكۈمەت، ھەربىي

گارىزولارغا رەھبەر بولۇپ ئۆسۈپ كەتكەنلىكى، بۇ كاتتا ئادەملەرنىڭ نۇرنى قوللاپ - ئەتىۋارلاۋاتقانلىقى ھەتتا

غېنى باتۇردەك ھەربىي سوت باشلىقىنىڭ «نۇرى ئۈچۈن ھەممىگە تەييارمەن!» دەپ كۆكرەك كېرىپ ئوتتۇرىغا

چىقىشى... كوچىلارغا رىۋايەت بولۇپ چىققان ھى، مەخسۇسلا كوچا پاراڭلىرىنى يىغىپ سەمىرىتىش بىلەن

جەمئىيەتتە تونۇلغان ئادەملەرنىڭ بىرىگە ئۇنى قېتىشلىرىدىن نۇرى ھازىر بۇ ۋىلايەتنىڭ ئەڭ كاتتا ئاخبارات

ئوبېيكتى، ئامەت - بەخت ئىگىسى، كەلگۈسىنىڭ كاتتا ئادىمىگە ئايلىنىپ بولغانىدى نامدارغا قارشى گەپ قىلىش

باشنى جادۇغا تۇتقاندەك ئىش، نامدارلارنىڭ تىلىنى ئاڭلاشنىڭ ئۆزىنىمۇ بىر خىل بەخت - تەلەپنىڭ بېشارىتى.

مانا بۇ خىل نەزەرىيەلەرنىڭ ئاپتورلىرىدىن بىرى مۇشۇ سۇلايمانوف ئىكەنلىكى ھازىر ھەممىگە مەلۇم بىر ئىش بولۇپ

قالدى.

- ئەرزىمەيدۇ، نۇرى كاپتان! - دېدى سۇلايمانوف بىردىنلا پاختىسى ئېلىۋېتىلگەن چاپاندەك كىچىكلەپ، -

پەرىخە 1945 - يىلى 4 - ، 5 - ئايلاردىلا نېۋىسدىن كەتكەن!

- ئەۋلىيا چوققا ۋەقەسىنىڭ زەربىسى بىلەنمۇ؟

- ياق، ياق... ئۇ... ئاقسۇغا چۈشكەچە... تەلەمەت داۋىدىن... مۇزات چوققىلىرىدىن... سۇلايمانوفنىڭ

نېمىلەرنى دېگەنلىكى نۇرنىڭ قۇلقىغا كىرمىدى. ئۇنىڭ مۇشتۇملىرى ئۆزلۈكىدىن تۈگۈلدى. ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كونترول قىلغىلى بولمايدىغان نەپرەت ئەسەبىيلىكى پەيدا بولدى.

- سەن ھايۋان! - دېدى نۇرى سۇلايمانوفنىڭ ياقىسىنى سول قولى بىلەن قورۇپ تۇتۇپ.

- نېرى تۇر! - نەق شۇ چاغدا غېنى باتۇرنىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى، - قۇيۇۋەت، ئۆزۈم ئوقۇتۇپ قويمەن بۇ

ھەزىلەكنى!

غېنى باتۇر تاپانچىسىرى يالڭاچلاپ ماشىنىدىن چۈشمەكتە ئىدى.

- ياق، غېنىكا، ئاتما! - نۇرى ئۇرماقچى بولغان دۈشمىنىنى ئىختارسىز چىڭ قۇچاقلۋالدى. غېنى باتۇر

تېرەكنىڭ ئۇچىغا قاچىپ بىر پاي ئاتتى. بىر قاغا لەيلەپ يەرگە چۈشتى ئىككىنچى پايىنى سۇلايمانوفقا تەڭلىدى :

- قۇيۇۋەت دەيمەن، نۇرى!

- ئاتما غېنىكا! - نۇرى سۇلايمانوفنى قويۇۋېتىپ ئۆزىنى غېنى باتۇرغا ئاتتى - دە، غېنى باتۇرنىڭ تاپانچا

تۇتقان قولىنى ئاسمانغا تىك قىلىپ ئىتتەردى، تاپانچىسىدىن پاڭ - پاڭ قىلىپ كەينى - كەينىدىن بەش پاي ئوق

ئېتىلدى. ئادەملەر ئوپۇر - توپۇر بولۇشۇپ تەرەپ - تەرەپكە قىچىشتى غېنى باتۇرنىڭ قاراملىقى ھەممىگە مەلۇم،

ئۇنىڭغا سوت يوق، قىلغۇچى قىلغان، دېگىنى دېگەن، ئۇ دېگەن «خەلق باتۇرى». سۇلايمانوف ئۆلۈمدىن قۇتۇلۇپ

قالدى.

- قېنى ئۇھەزىلەك! - دېدى غېنى باتۇر ۋارقىراپ، - سېنىڭ نەرنىڭ قەھرىمان، دۈشمىنىڭنى قۇچاقلاپ

يۈرىمەن!

- ئۇنىڭ دۈشمەنلىكى تېخى مەلۇم ئەمەس، غېنىكا!

- شۇنىڭ ئۈچۈن نەچچە مىڭ ئەسكەر ماناس دەرياسى بويىدا يەرنى دىكىلەپ ياتىدۇ، دۈشمەننى كۆز

تونۇمىغان بىلەن مىللىتى تونۇيدۇ. مىنىڭ ئوقلىرىم دۈشمەندىن باشقىغا تەگمەيدۇ. نۇرى، باينىڭ قىزى ئەقلىڭنى

بۇلغاپ قويدىمۇ نېمە؟ ئۇنىڭغا ئوخشاشتىن يەنە بىرى بولسىدى، پاھ، پاھ... قالتىس بولاتتى - دە! ھا - ھا...

ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ئەتراپتىكىلەر قاقاقلىشىپ كۈلۈشتى.

خەلق باتۇرى بىلەن بىللە كۈلۈشۈپ چوڭ ئامەت، بۇ ئامەت ھەممىلا ئادەمگە نېسىپ بولۇۋەرمەيدۇ - دە!

- ئېيتقىنى نۇرى، شۇ تۇرقدا دۇنيادا نېمىلەر بولۇۋاتىدۇ؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- جۇڭگو تۇپرىقىدا قاتتىق سوقۇش بولۇۋاتىدۇ غىنىكا!

- قايسىسى يامانراقكەن؟ ئاقلارمۇ، قىزىلارمۇ؟

- ئاقلارنىڭ تۆت ئادىمىگە بىر قىزىل تەڭ كېلىۋاتىدۇ. ئاقلارنىڭ قولىدا ئام بېيىكىنىڭ يېڭى قوراللىرى .

قىزىلارنىڭ قولىدا ئوۋ مىلتىقى تىخى! شۇنىڭغا قارىغاندا، قىزىلار يامانراق ئوخشايدۇ.

- ئۇنداق بولسا ئەخمەتجان ئەپەندىلەرگە ئاقلارنىڭ مەجلىسلىرىدە نېمە بار؟

- جەڭ - توققۇزى رەڭ دېگەن گەپ بار. غېنىكا!

- قايسىسىنىڭ ئادىمى جىق نۇرى؟

- ئاقلارنىڭ ئىگەلىگەن يېرى پۈتۈن جۇڭگو يېرىنىڭ تۆتتىن ئۈچى، بىزدەكلا، قىزىلارنىڭ ئاز. ئاھالىسىمۇ،

ئەسكىرىمۇ ئاقلارنىڭ جىق! ئەمما ئاقلار ئىگىلىگەن يەرلەردىكى خەلقلەر قىزىلارنى خالايدۇ - دە!

- قىزىلارنى دۇنيادىكى ئەڭ نوپۇس ھۆكۈمەت ئامېرىكا، ئەنگىلىيە، فىرانسىيە دېگەنلەر قوللىمايدىكەن - دە!

- سوۋېت ئىتتىپاقى قوللايدۇغۇ!

- قوللىسا نېمىشقا بىزنى سوقۇش قىلىشقا قويۇپ بەرمەيدۇ؟

- گەپ تولا، ئىش مۇرەككەپ غېنىكا، مەنمۇ نۇرغۇن ئىشلارنى بىلەلمىدىم.

- سەن بىلمەيدىغان ئىش بارمۇ بۇ جاھاندا؟ موسكۋادا تۇرغاندا ستالىندىن سوراپ باقساڭ بولما

سوقۇشۇپ چىرىمىزدىن زالىم ھۆكۈمرانلارنى ھەيدەپ چىقرايلى دېسەڭ بىزنى نېمىشقا توسۇۋالسىز دەپ؟

- ھا - ھا - ھا... غېنىكا، ستالىن ماڭا ئوخشاشلارنى قوبۇل قىلسا ستالىن بولمايدۇ - دە!

- ئەخمەتجان بارسا بولمامدۇ، ئورۇس تىللىق بولغاندىكىن؟ مىنىڭ ئىچىم پۇشۇپ كېتىۋاتىدۇ ئۇكا، خەق

مېنى خوتۇنپەرەس دېگۈدەك، ئىچ پۇشۇقۇمنى نېمە بىلەن چىقىرىمەن ئەمسە؟ ھۇررا دېگەن ئاۋاز ئاڭلانغۇچۇ؟

بىرىنچى بولۇپ ئۈرۈمچىگە ئۆزۈم كىرىمەن ئۇكا! پاھ، سوقۇشنى بىز سەھرايىلار قىلىمىزكەنۇ، شەھەرلىك ئاق

نانچىلار بىزنى باش بولۇپ سورايدىكەن. ماۋزېدۇڭ دېگىنى دېھقان دەيدىغۇ، شۇنىڭ بىلەن بىر سۆزلىشىپ باقساق

بولدىكەن جۇمۇ!

غېنى باتۇرنىڭ چاپارمەن، باتۇر ۋە سازەندىلىرى كەينىدىن ئەگىشىپلا يۈرۈشەتتى، غېنى باتۇر كۈلۈمسىرىسە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇلار قاقاقلىشىپ كۈلۈشەتتى، غېنى باتۇق قاقاقلاپ كۈلسە ئۇلار شەھەرنى بېشىغا كىيىشەتتى. دوختۇرخانا ھويلىسى، كوچىلاردا كۈلكە - چاقچاق كۆتۈرۈلدى. ھەر قانداق ئىشقا چاقچاق ئارىلاشتۇرۇشقا ئادەتلەنگەن غۇلجا ئىلھىلىرى ئۈچۈن كۈلكىگە چەكلەنگەن جاي يوق ئىدى. دوختۇرخانا ھويلىسى كۈلكە - چاقچاققا تولدى. كەپسەللەرمۇ بۇ خۇشخۇي ئادەملەرگە ئەگىشىپ ئۆزىچىلا كۈلۈشتى.

نېرۋا كېسەللەر بۆلۈمىنىڭ ئاغرىق كارىۋىتىدا بىر كىتابنى يىرتىپ، ئۆزىچىلا سۆزلەپ ئولتۇرغان پەرىخەمۇ ئۆزىچە كۈلدى:

- دۈم، دۈم، دۈم، دۈم! بىر پاي ئوقتا ئونى ئۆلدى، ھا - ھا - ھا... - چاچلىرى چۇۋۇلغان، كەپسەللەر كىيىمنىڭ ئالدىنى ئېچىپ قويغان، سارغۇچ چاچ، كۆزلىرى يوغان، ئاق يۈزلۈك قىز كارىۋاتتا، كۆزلىرىنى بىر نوقتىغا تىكىپ ئىككى كۈن جىم ئولتۇردى. ئۆتۈرۈپلا قاقاقلاپ كۈلەتتى، تۈرۈپلا يىغلايتتى، ئۆزىغا ئوق تېگىپ يىقىلغان كۈنلا قويغان - تۇتقىنىنى بىلمەي قالغانىدى، ئۇنىڭ بېشىدا ئىككى كۈن ئولتۇردى، نۇرىغا قويۇق چاچلىرىنى سىلدى، ھېچكىم يوق چاغدا كۆكرىكىگە بېشىنى قويۇپ يۈرەك سوقۇشنى تىگىشىدى، تۈرۈپ قولىرىغا سۆيىدى، ۋۇجۇدىنى لەرزىگە سالغان، تۈرۈپلىغىلى بولمايدىغان ھېسسىيات يالقۇندا ئۆتەندى، لېكىن ئادەملەر بار يەردە ئۆزىنى تۇتۇۋالدى، نۇرىغا خۇددى ناتونۇش بىرىگە مۇئامىلە قىلىۋاتقانداك سوغۇق قارىدى، قەلبىنى ئۆرتەۋاتقان مۇھەببەت يالقۇنىنى ھەتتا تىن ئىقلىرىدا بىلىندۈرۈپ قويماستىلا تىرىشتى. ئۇ ئىككى سۈتكا كۆز يۇمىمىدى. نۇرى ئاستا ئىنجىقلاپ ئوپىراتسىيىدىن كىيىن تۇنجى قېتىم ھايات ئىكەنلىكىنى ئىپادىلەنگەندىن كېيىنلا قاتتىق بىر ئۇخلىۋالدى. بىراق بۇ شېرىن ئۇيقۇ ئۇنىڭغا ئەڭ قاتتىق زەربە بولدى: ئۇ ئويغانسا كەپسەل كارىۋىتىدا نۇرى كۆرۈنمىدى.

- ئۇ قىنى؟

- جوق بولدى! - دېدى رۇس سانىتاركا پەرۋاسىزلا. پەرىخە ھېچنىمىنى چۈشەنمىدى. ئۇ تۇيۇقسىزلا بىرىنىڭ «نۇرى ئۆلۈپتۇ!» دېگەن سۆزىنى ئاڭلاپ قالدى. ئۇنىڭ ئارىسىز چالا - بۇلا كىيىنىپ سىرتقا قاراپ يۈگۈردى.

سىرتتا ئاق ياغلىق تېگىشقان ئاياللار ئۇچرىۋالدى، ئۇ:

- كىم؟ - دەپ سورىدى باش - ئاخىرى يوقلا.

ھۆزلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- بىر يىگىت!...

- ھە... راستىما...، - ئۇ نەگىدۇر يەنە مەقسەتسىزلا يۈگۈردى. ئۇ ياتىقىغا يۈگۈرۈپ كىرىپ بىر نىمىنى ئۇزاق

ئاختۇردى، تاپالمىدى.

- تاپانچا؟ - دېدى ئۇ سانتاركلار باشلىقىغا.

- ساراڭ! - دېدى رۇس ئايال ھېچنىمىنى چۈشەنمەي.

ئۇ ئۇزۇندىن بېرى سۇلايمانوفنى ئېتىش مەقسىتى بىلەن تاپانچا ساقلاپ يۈرەتتى. تاپانچىسى قويغان يېرىدە يوق ئىدى. ئۇ دوختۇرخانا باشلىقىنىڭ ئىشخانىسىغا ئىشكىنى بۇزۇپ كىردى ۋە تارتىمىسىدىن تاپانچىسىنى ئالدى. ئۇ تاپانچىغا ئوق سېلىپ سىرتقا مېڭىشقا ئۇنى بىر نەچچە ئەسكەر قورشاپ تۇتۇۋالدى ئۇ ۋارقىرىدى، سىلكىنىدى، قالغىنىنى بىلمەيدۇ...

مانا ھازىر ئۇ باش - ئاخىرى يوق خاتىرىلەر، قورقۇنچلۇق خىياللار قايىمدا... باشقا بىر دۇنيادا.

تۇرۇپلا ئاسىيە ئابىستەي، بەزىدە ھەدىسى، بەزىدە قېرى قىز، كۆپىنچە نۇرى ئۇنىڭ خىيال ئىكرانىدا پەيدا بولاتتى. ئۇلار پەرىخەرى نېمىگىدۇر زاڭلىق قىلىپ كۈلۈشۈۋاتقاندەك، «كىمدىن، قانداق قىساس ئالالىدىڭ، ھا - ھا - ھا... سەن بىر يارامسىز!» دەۋاتقاندەك بىلىنەتتى. ئۇرپال ھاياتكە چەكسىز تەنھا بولغىنى بىلەن خىيال دۇنياسىدا بىر توپ يېقىنلىرى بىلەن بىللە ئىدى. ئۇ قاقلاپ كۈلەتتى، بىرىگە ئەركىلەيتتى، بىرىگە دومىياتتى. بۇ ئۇنىڭ خىيال ئالىمى، ئۇنىڭ ئۈچۈن كۆڭۈللۈك ھايات ئىدى. ئۇ تۇرۇپلا ئېسىگە رېئال دۇنيانى ئالاتتى، شۇن خۇددى بىر چۆلدە يالغۇز كىتىۋاتقاندەك، مۇزاتتىن، بىر ئېشەكنىڭ قۇيرۇقىغا يامىشىپ، تەگسىز مۇزلۇق ھاڭلار ئۈستىدە كېتىۋاتقاندەك بولاتتى - دە، قوللىرىنى سوزۇپ ئۆزىچىلا ۋارقىراپ يىغلاپ ئۆينىڭ بۇلۇڭلىرىغا كەينىچە قاچاتتى. كۆڭۈللۈك خىيال دۇنياسى بىلەن قورقۇنچلۇق رېئال دۇنيا ئارىسىدا چېپىپ يۈرۈپ قاتتىق چارچايتتى، بۇنداق چاغلاردا پۇتلىرىنى ئۇزۇن سۇنۇپ ئوڭدا يېتىپ ئۇخلايتتى. ئۇ چۈش كۆرەتتى، چۈش بىلەن خىيال ئارىلىشىپ كېتەتتى، ئۇ جۆيلۈدىمۇ ياكى راستىنلا سۆزلىدىمۇ، سېستىرالار كۆپ ھاللاردا پەرق ئېتەلمەيتتى.

- پەرىخە! - دىدى نۇرى ئۆيگە كىرىپ، - بۇ مەن نۇرى، قارا مەن نۇرى، بىز چانغا چۈشۈپ يېزىغا چىقىمىز!

لېكىن پەرىخە قولىدىكى كىتابنى يىغىپ يەردىن بېشىنى كۆتۈرمەي جىم تۇراتتى. نۇرىنىڭ كۆزلىرىدىن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تاراملاپ ياش قۇيۇلدى.

- پەرىخە، سۆيۈملۈك سىڭلىم، مەن ئاكاڭ نۇرى، بىر قاراپ باققىنا!

ئۆپەرىخەنىڭ مۇرىسىدىن ئاستا قۇچاقلدى. قىز يەنىلا يەردىن بېشىنى كۆتۈرمىدى. نۇرى كۆز ياشلىرىنى سۈرتۈپ بۇقۇلداپ يىغلىدى. نىمە گۇناھ قىلدىڭلار، بۇنچە جازالانغۇدەك؟ ئاسىيە ئابىستەي، سەبىخەلەر گومىنداڭنىڭ ئوقىغا تۇتۇلغۇدەك گۇناھ قىلمىغانىدۇغۇ، پەرىخە چېنىم سىڭلىم، مېنى كەچۈرگىن، سېنىڭ ھالىڭغا يېتەلمىدىم، سىنى خورلۇققا قويدۇم، مەن ئالدىڭدا گۇناھكار!

ئوقۇزنى چىڭ قۇچاقلاپ، بۇقۇلداپ، ئۇن ھېلىپ يىغلىدى. ئۆھچىقچان بۇنداق قاتتىق يىغلىمىغانىدى. بىر ئاجىزنىڭ بىچارە كۆرۈنۈشى ئۇنىڭ يۈرەك - باغرىنى ئېزىپ چىدىغۇسىز ئازاب قوقاسلىقنى ئۇنىڭ بېشىغا تۆكمەكتە ئىدى. ئۆپەرىخەنى ساقايتىمىغۇچە بۇ دۇنيا راھەتلىرىگە ھەرگىز كۆز قىرىنى سالىماسلىققا قەسەم ئىچتى.

ئۇ شۇ كۈنىلا زەپىئەگە دەپمۇ قويماستىن دادىسى بىلەن يېزىغا قاراپ يولغا چىقتى. دادا - بالا ئىككىسى يول بويى بىر ئېغىز مۇگەپ قىلىشىمىدى. قارىگىر ئات قار تۈزۈۋېتىپ، كۈلۈك قارلىق يوللاردا ئۆكرىك تاشلاپ ماڭماقتا، ئاتقا ئىككى تال ئوق ياغاچ بىلەن چىقىلغان دېھقان چاننىسى رۇستىخى داستانىدەك كەچۈرمىشكە ئىگە ئىككى ئەزىمەتنى بىردە سىلىق قاڭقىتىپ، بىردە سىلىق پەپىلەپ كىندىك قىنى تۆكۈلگەن يېزىسىغا ئېلىپ ماڭماقتىلۇرى مەھەللىسىگە تەقەززا، ئۆپەرىخە ئۇنىڭ بالىلىق خاتىرىلىرى، ئۆچمەس ئىزلىرى ئوتلۇق ھېسسىيات پەيدا قىلىدىغان قىش مەنزىرىسىنىڭ ئانا بۆشۈكلىرى بار. ئۇشۇ يېزىغا چىقىپ بۇنىڭدىن ئېچىن ماڭىدىغان ئۇزاق ھايات سەپىرىنىڭ خەرىتىسى سىزىپ چىقىشى، خەلقىگە يۈرەك - باغرىنى ئېچىپ كۆرسىتىدىغان ئالدىدىكى پۇرسەتلەر ئارقىلىق ئۆزىنىڭ كىم ئۈچۈن ياشىغانلىقى، كىملىرىنى سۆيۈپ، كىملىرىدىن نەپرەتلەنگەنلىكىنى بىلدۈرۈشى، مۇشۇ ئانا تۇپراق بېتىدە ئۆچمەس ئىز قالدۇرغان جەڭگىۋار ئەزىمەتلەرنىڭ قاتارىدىن ئورۇن ئېلىپ، ئۇزۇن ئەگرى - توقاي ھايات يولىنىڭ جاپا - مۇشەققەتلىرىگە تەييارلىنىشى كىرەك.

ئۇنى رەھبەر كۈتۈۋاتىدۇ، بۇ ئۇنىڭغا قاراڭغۇ. ئۇ بىرلا نەرسىنى بىلىدۇ: ئۇ خەلقىگە، يېقىنلىرىغا قەرزدار، ئۇنىڭغا باغلىنىشلىق بولغان سۆيۈملۈك ئادەملەرنىڭ ھەممىسىنىلا خۇشال قىلىش ئۇنىڭ قولىدىن كەلمەيدۇ. ناۋادا زەپىئە ئۇنىڭغا ھېچداشلىق قىلىشقا تەييار بولسا پەرىخە بىلەن دوست بولسۇن. ئۇ پەرىخەنىڭ قايتىدىن ھايات

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يولغا قەدەم قويۇپ، بەخت ئىزدەيدىغان بولۇپ ساقىشىغا ياردەم قىلسۇن. نۇرنى ھايات يولغا قايتۇرۇپ ئەكىلىش ئۈچۈن قىلغان ئاتىدارچىلىقنى ئابلا باي ئاكىسى ئاشۇ بىچارە قىزدىن ئايمىسۇن!

زەينۇنەگە لازىم بولغان بەخت-خۇشاللىق پەرىخەگىمۇلازىم. ھەممىلا ئادەم بەخت ئىزدەيدىغان ۋېدۇنىدا

ئۇ پەرىخەنىڭ بەختلىكلەر قاتارىدىن ئورۇن ئېلىشنى تىلەيدۇ. ئۇ بۇنىڭ ئۈچۈن بەدەل ئۆلەشكە تەييار. مەيلى ئۇ بەدەل قانچىلىك چوڭ بولسۇن، ھەتتا ئۇنىڭ شىرىن جېنىغا كەلسىمۇ ئۇ بۇ بەدەلنى تۆلەشكە تەييار!

قاراڭغۇ چۈشكەندە چانا قار ئۈستىدە غىچىلىدىغان ئاۋاز چىقىرىپ ئاپئاق قىرو بىلەن قاپلانغان دەرەخلىك تار كوچىغا كىردى. بۇ مەھەللىنىڭ چېتىدىكى ئىككى چوڭ باغ ئوتتۇرىسىدىكى كوچا، كوچا ئۇنىڭغا ئانا قۇچقىدەك ئىللىق بىلىندى. گەرچە فېۋرال سوغۇقلىرى زەھەرلىك ھەرىدەك چېقىپ تۇرسىمۇ...

زەينۇنە ھاۋىنىڭ داۋۇنىچىسىدىن ھەممىنى ئۇقتى: نۇرى پەرىخەنى يوقلىغان، كېيىن گەپمۇ قىلماي يېزىغا

چىقىپ كەتكەن، قىز قەلبى نازۇك بولىدۇ. ئۇ دەسلەپ خاپا بولۇپ يىغلىدى ۋە دادىسىغا :

- ئىككىنچىلەپ غۇلجا تەرەپكە قارىمايلى، ياۋرۇپاغا كېتەيلى، دادا، - دېدى ئېسەدەپ يىغلاپ تۇرۇپ.

- سەۋر قىلىڭ قىزىم، - دېدى باي قىزىنىڭ بېشىنى سىلاپ تۇرۇپ، - ياۋروپادا سىزگە كۆڭۈللۈك كۈنلەر بىرمۇ

قىزىم، يەنە ھەركۈنى مۇشۇ ياققا قاراپ يىغلارسىزمىكىن!

- دادا مەن چىدىيالىمىدىم. پەرىخەنى كۆرۈپلا يەنە ئۆزگىرىپتۇ!

- ياق قىزىم، ئۆبىر ئىنسانىي ھېسداشلىق. مەن ئادەم ئەۋەتىپ ئۇ قىزنىڭ ئەھۋالىنى ئۇقتۇم. ئۇ قىز رەسمىي

ئايىپ قالغان. روھىي كېسەللەر دوختۇرخانىسى غۇلجىدا يوق. مەن ئالىمۇتىغا يۆتكەشكە ئادەم ئەۋەتتىم. بىزنىڭ

ئۇ قىزنى داۋالىتىپ ساقايتىش مەجبۇرىيىتىمىز بار. نېمىشقا دەمىمىز؟ شۇنداق قىلىش نۇرمۇھەممەتنىڭ ئارزۇسى ئىكەن!

سەۋرچان، ئېغىر-بىسىق دادىسى قىزنىڭ ئىشەنگەن تېغى. ئۇھەر قانداق مۈشكۈلچىلىككە ئامال تاپالايدۇ.

قىز دادىسىنىڭ كۆكرىكىگە بېشىنى قويدى.

بوران چىقماقچى بولسا قۇشلارغا ئۇۋاڭغا ئىگە بول دەپ سىگنال بەرمەيدۇ ۋەزىيەتمۇ شۇنداق، شەخىسلەرگە

سىگنال بەرمەيدۇ.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

1947-يىلى سىياسىي ھاۋادا ئۆزگىرىش چوڭ بولدى. گومىنداڭ نەنجىڭ ھۆكۈمىتى كومپارتىنى يوقىتىش، ئازاد رايونلارنى يوقىتىش ئۈچۈن «10-ئۆكتەبىر تىنچلىق كىلىشىمى»نى يىرتىپ تاشلاپ ئازاد رايونلارغا ئومۇميۈزلۈك ھۇجۇم باشلىدى، يىقىندا يەنئەننى بېسىۋالدى. شىنجاڭدىكى گومىنلارچىلار كۆرەڭلەپ، قوراللىق شاراقتىشقا، ھەممە يەردە ئەتەي ماجرا چىقىرىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىشقا باشلىدى. تۇرپانغا ئىشپونلارنى ئەۋەتىپ يالغاندىن «ئىنقىلاپ قىلىمىز، قوزغىلايلى» دېگۈزۈپ مىدىرلىغانلا ئاھىلەرنى تۇتقۇن قىلىش، ئۆلتۈرۈشنى باشلىۋەتتى. ھەممىلا جايدا «ئون بىر بىتىم»نى ئىجرا قىلىشقا ئاشكارا تىغ كۆتۈردى. ئوسماننىڭ ئادەملىرىنى ھەدەپ كۈشكۈرتۈپ شىمالدا قوراللىق توپىلاڭ ۋەھىمىسى جەنۇپ بىلەن شەرىقتە سايلام قىلغۇچىلارنى ئېتىش، قولغا ئېلىش، ئىلى تەرەپنى تىللاش دولقۇنى پەيدا قىلدى.

ئەخمەتجان قاسىمى باشلىق ۋەكىللەر نەنجىڭدىن يانۋارنىڭ ئوتتۇرىلىرىدا قايتىپ كېلىپلا شىنجاڭدا يېڭىدىن قوزغالغان بۇ بورانغا دۇچ كەلگەنچى.

ئاخىر ئابلا باي قىزىنى ئېلىپ يېزىغا - زىياۋۇدۇننىڭ ئۆيىگە ماشىنا بىلەن چىقتى. چوڭ يۈك ماشىنىسىنىڭ بۇ يېزىغا تۇنجى قېتىم كېلىشى ئىدى. پۈتۈن مەھەللە خەلقى ماشىنا ئەتراپىغا ئولاشتى:

- نۇرىنىڭ قېيىنئاتىسى كەپتۇ!

- ھېلىقى چاغدا چىققان قىز!

- پاھ، مەھەللەدە قويلاش چىقتىغۇ!

- بۈگۈن نىكاھكەن، ئاخشاملىققا دېرىزە مارايىمىز!

يېزا بالىلىرى بىلەن ياشلار ئاغزىغا كەلگەننى دېيىشتى. ئەمما يېزا قېرىلىرى ئەدەپ بىلەن زىياۋۇدۇننىڭ ئۆيىگە كىرىپ ئاجايىپ كىيىنگەن، قوللىرى تىۋىتتەك يۇمشاق شەھەر بېيى بىلەن كۆرۈشتى. زىياۋۇدۇن قوي سويىدى.

ئابلا باي يېزىغا بالا ۋاقتىدا بىر قېتىملا چىققان، ئۇنىڭ نەزىرىدە دېھقان دېگەن ئوقۇم ساپانغا قېتىلدىغان ئۆكۈز بىلەن ئوخشاش ئىدى. يەر ئېچىش، ئاشلىق يىغىش، قىشتا بىكار يېتىش، ئەتىيازدا يەنە شۇ ئىشنى تەكرارلاش ھاشاراتلارنىڭ ھايات كەچۈرۈش يولى بىلەن ئوخشاش ئىدى. ئۇ يەنە نۇرغۇن سۆزلىرىدە: «قايسى ئەلدە دېھقان كۆپ بولسا ئۇ ئەل شۇنچە قالاق بولىدۇ. قايسى ئەلدە سودىگەر كۆپ بولسا ئۇ ئەل ئىلغار» دېگەن سۆزنى قىلغان، ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بۇ سۆزىگە مىسال قىلىپ يەھۇدىيلاردا دېھقان دېگەن يوقنىڭ ئورنىدا، شۇڭا ئۇلار ئىلغار، ئۇلاردىن چىققان داڭلىق كىشىلەر باشقا ھېچقانداق مىللەتتىن چىققىنى يوق...

ئۇ مۇنۇ يېزىنىڭ دېھقانلىرىغا ھەيران قالدى. ئۇلارنىڭ يىرىك قوللىرىنى ئەيمىنىپ تۇتتى. ھەتتا ئۇنىڭ تىنى جۇغلۇلدى. ئۇزىياۋۇدۇننىڭ كىگىز، تام يۇلىتىپ كۆرپە سېلىنغان، ئوتتۇرىسىدىكى داستىخانغا نېپىز، چوڭ-چوڭ ئاق نانلار، يالتىراپ تۇرىدىغان توقاچلار تىزىلغان، ئاچقۇر چىنىلەردە سۇنۇلغان ئەتكەنچاينىڭ بېتىدە قېلىن قايماق لەيلەپ تۇرغان بۇنداق ئۆيىنىمۇ، تۇرمۇش ئۇسۇلىنىمۇ خۇددى ئۇنتۇلغان چۈش خەلقىسىدەكلا، تولىمۇ ئۇزاققا قالغان بىر يىلى كۆرگەنىدى. ئۇ مۇنۇ دېھقانلاردەك يۈكۈنۈپ ئولتۇرالمىيىتى، دېھقان چوڭلىرى ئۇنىڭغا:

- بەھۇزۇر پۇتلىرىنى سۇنۇپ ئولتۇرۇۋەرسىلە! - دەپ يانلىرىدىن ئورۇن بوشتىپ بېرىشتى.

- ئەخمەتجان ئەپەندىم مۇشۇ كىشىگە ئوخشايدىغۇ دەيمەن. گېزىتتىكى سۈرەتتە قارا بۇرۇت، قاراقاش،

قاڭشارلىق... ھە؟

- بىزنىڭ مۇختەر باينىڭ ئاغىنىسى - دە ئۇ ئەخمەتجان دېگەن. رەھمىتى مۇختەر باي ئۇنى ئاغزىدىن

چۈشۈرمەيتتى!

- مۇشۇ زىيەك باخشىنىڭ بىر نەۋرە ئاكىسى، بۇلارمۇ سىزدەك كاتتا بايلارنىڭ تۇخۇمىدىن. غازى ھاجىنىڭ

ئىككى مىڭ خۇدەك يىرى، ئون قورۇ قويى، بەش-ئالتە يۈزكالا، ئالتە يۈز يىلقىسى بولىدىغان. كالا دېگەن

قوتاندىن كۈن بىلەن چىققىلى تۇرسا ئاشۇقتى بىلەن قۇيرۇقى ئۈزۈلەتتى. ئۆيدىكى خوتۇن خەق باغلارنىڭ تاملىرىغا

كالا تېزىكى چاپلاپ ئۈلگۈرەلمەيدىغان... ھى-ھى-ھى... ھى...

- تېزەك دېگەننى غارام قىلۋىتىدىغان - ھە؟ ھا-ھا...

مانا بۇلار دېھقانلارنىڭ. ئىللا باي ئەسەپ مەيدە يانچۇقىدىن زەنجىرى ساڭگىلاپ تۇرغان ئالتۇن سىڭىت

پات-پات قاراپ قوياتتى. بۇ مەھەللە خەلقنىڭ بۇنداق سائەتنى كۆرۈشمۇ شۇ.

- باي ئەپەندىم، بۇ سائەتلىرى ئالتۇنغۇ دەيمەن!

باينىڭ يېنىدىكى دېھقان سائەتكە قول سوزدى. باي سائىتىنى بەردى.

- سىلەر سائەتكە قارمايسىلەر - دە، ھە؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- خۇدانىڭ كۈنى بار، ھاۋا تۇتۇق كۈنلىرى خورازلارچىلايدۇ، قاشقالقلارنىڭ ئېشەكلىرى ھاڭرايدۇ... ھا

- ھا - ھا... سائەت دېگەن شۇ!

- باي ئەپەندىم، سىزدىن سوراپ باقاي: «ئون بىر ماددىلىق بىتىم» دېگەنگە بۇ ئەخمەتجان ئەپەندىمىلەر

نېمىشقا قول قويدى زادى - ھە؟

- قول قويغىسا تىنچلىق بولمايتى - دە، - دېدى ئابلا باي جۇل - جۇل كىيىملىك پەقارنىڭ چوڭ ئىشلاردىن

سوئال سورىغىغا قىزىقىپ، - قويىمىغان ياخشىمىدى سىزچە؟

- شۇنداق بولمايىزە! - دېدى دېھقان قويۇق قاشلىرىنى ئوينىتىپ كۈلۈپ، - تىنچلىقنىڭ بىزگە پايدىسى نېمە

بولدى؟ گومىنداڭ كۆرەڭلىگىلى تۇردى. بىزنىڭكىلەر «ئون بىر ماددىلىق بىتىمنى ئىجرا قىلىمىز» دەپ ۋاقىنى

بىلەن گومىنداڭ ئۇنى بۇزۇشنىڭ كويىدا. ئاڭلىغانسىز، ئالتايدا ئوسمان ئىسلامنى قۇتراتقىلى تۇردى، ئوسمان

ۋالىيلىق مەنسىپىدىن قالغاندىن كېيىن گومىنداڭنىڭ قوينىغا ئۆزىنى ئاتتى. ئۇ گومىنداڭنىڭ شىنجاڭدىكى

ھەربىي، مەمۇرىي دائىرىلىرىنىڭ ياردىمىگە تايىنىپ كۆكتوقاي، چىڭگىل، بۇرۇلتوقاي ئەتراپىدا ئىغۋاگەرچىلىك

تۇغدۇرۇشقا باشلىدى. ئاتلىق 3 - پىلچىقا ھۇجۇم قىلدى، شىبە كېچىكى ئەتراپىدا پاراكەندىچىلىك پەيدا قىلدى.

- بۇ بىزنىڭ ھاشىم پوچى! - دەپ تونۇشتۇردى زىياۋۇدۇن سۆزلىگۈچى نى، - ئۆيمۇ ئۆي كىرىپ كۈندىلىك

گېزىتنى ئوقۇپ بېرىدۇ، ھى - ھى...

- ساۋاتلىقلار خېلى بار ئىكەن - دە ئەمەسە؟ ئابلا باي بۇ تېمىغا قىزىقتى.

- ۋاھ بولمايىزە! - دېدى ھاشىم پوچى كۆزلىرىنى ئوينىتىپ، - مەن ئەسكەر بولغان، ماناس بويىدىكى

بىكارچىلىقتا ساۋاتلىق بولۇۋالغان. بەرامۇ، مۇخپۇلمۇ، رىيىم تازمۇ ساۋاتلىق بولۇۋاپتۇ، نۇرىمۇ بىزنىڭ مەھەللىنىڭ

يىگىتى. ئۇنى قوشقاندا، مەھەللىدىكى ئىككى - ئۈچ سىنىپنىڭ بالىلىرىنى قوشقاندا يىگىرمە توققۇز ئۆيلۈك، ئىككى

يۈز قىرىق ئىككى جاننىڭ يىگىرمە بىرى ساۋاتلىق. دىنىي مەكتەپ ھازىر پەننىي مەكتەپ بولدى. دىن دەرسىمۇ

بار، ئەپەندىم.

- دېمەك، ساۋاتلىقلار ئون پىرسەنتكە يىتىدىكەن - دە! كاتتا گەپ، كاتتا گەپ!

- بەش - ئالتە يىلنىڭ ئالدىدا ئۇچلا ئادەم ساۋاتلىق ئىدۇق. مەھەللىنىڭ ئەرز - شىكايەتلىرىنى بىزنىڭ نۇرى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يېزىپ بىرەتتى.

- گومىنداڭ ئالتە شەھەر تەرەپتە ھەدەپ بىزنى «قىزىل پاچاق» دەپ تىلغاۋىدەك تېخى! - دېدى ھاشىم پوچى ئالدىغا شىپىقاپ قىزىپ سۆزلەپ، - خوتەننىڭ ۋالىسى نۇربەگ، يەكەننىڭ ۋالىيسى جۇ فاڭگاڭ، قۇمۇلنىڭ ۋالىيسى يولۋاس، مالىيە نازىرى جانىمقان دېگەنلەر گومىنداڭنىڭ غالىپلىرى ئوخشايدۇ. تۈنۈگۈن ئۇلارغا قارشى سۆزلەپ سايلام قىلىمىز دەپ ئوتتۇرغا چىققانلارنى ۇقت - ئۆت قىلىپتۇ، ئۆلتۈرۈپتۇ. خوتەننىڭ چىرىيە دېگەن يېرىدە سايلام قىلىمىز دەپ يىغلىغان خەلقنى ئوققا تۇتۇپ تۆت ئادەمنى ئۆلتۈرۈپتەتتە ئادەمنى يارىدرا قىپتۇ. كۈچاننىڭ قۇمباغ يېزىسىدە تۆت مىڭدىن ئارتۇق ئادەم سايلام قىلىمىز دەپ يىغلىغانىكەن ئۇ بىچارىلەرنى ئوققا تۇتۇپ ئۈچ ئادەمنى ئۆلتۈرۈپتۇ. ئون يەتتە ئادەمنى قولغا ئاپتۇ. قەشقەردىكى سوپىيىگ، خوتەندىكى نۇربەگ، كۈچادىكى سېيىت ئەخمەت، قۇمۇلدىكى يولۋاس، ئۈرۈمچىدىكى جانىمقان، خادىۋاڭ دىگەنلەر سايلامدىن قورقىدۇ. سايلام ئۇلارنى غۇلتىدۇ. ئۇلار خەلقنى خالىغىنىچە بۇلاپ - تالاپ، ئىزىپ - يانچىپ بايلىق يىغالمايدىغان بولىدۇ - دە!

- ھە، ۋاھ! - دېدى مېرا «قازى» تەستىقلاپ، - قازارەن شۇنداقلا ھۆكۈم سۈرسە!...

- ئابدۇمەر مىڭبېگى رەھىمىتىدەك! - دېدى مەھەللە ئىمامى ۋە بايغا ئېگىشىپ، - ئابلاى جانابلىرىنى بىزنىڭ

يېڭىساردىن دەپ ئاڭلىدىما، راستىما؟

- ياق، ياق، - دېدى ئابلاى دەرھال گەپنىڭ تىمىسىنى بۇراپ، - بىز ھەممىمىز مۇشۇ غۇلجىنىڭ پۇقرالىرى

ھاشىمجان مەدەنىيەتلىك ئادەمكەن، گېزىتكە يېزىلامسىلەر؟

- نەدىكىنى، مۇشۇ زىياۋۇدۇنغا شەھەردىن رابىخان دېگەن ئايال چىقارتىپ بېرىدۇ!

- بۈگۈندىن باشلاپ مەن سىلەرگە ئىنقىلابى شەرقى تۈركىستان گېزىتىدىن چىقارتىپ بېرىي. بىر يىللىق

مۇشتەرى قىلىپ قويماي. مەن سىزگە ھاشىمجان، خەلققە قىلغان بۇياخشىلىقىڭىز ئۈچۈن بىر ئات، بىر سىيىر ئون قوي

تەقدىم قىلاي، سىز نەچچە جان؟ ھاشىم پوچىنىڭ كۆزلىرى چەكچىيىپ كەتتى.

- مەن ئالتە جان، - دېدى ئۇ، - تۆت بالام بار، ئىككىسى ئوغۇل، ئىككىسى قىز، لېكىن مەن سەدىقە - خېيرى

ئالمايمەن. تۆت ئەزايىم ساق، ئۇنىڭ ئۈستىگە ھۆكۈمىتىمىزنىڭ سېلىقلىرى ئاز، يوقنىڭ ئورنىدا، بىز خېلى بېيىپ

قالدۇق. 1947 - يىلى ياخشى باشلاندى، ئىلاھىم نۇسرەت بەرسە...

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ھاي، ھاي ھاشىم، باينىڭ ئىلتىپاتىغا رەھمەت دە، قولىنى قايتۇرما! - دېدى مېرا «قازى» بۇيرۇق بېرىپ، - قېنى ئىمامئاخۇنۇم، دۇئا قىلسىلا ئەمسە.

- ئامىن!

- ئاجايىپ كاتتا زېمىنكەن، ئوغلۇم نۇرمۇھەممەت! - دېدى ئەتسى ئابلاي ئەتراپىنى كۆرگەندىن كېيىن، - ئاشۇ ئۆستەڭ بويىغا ئىككى قەۋەتلىك، قاتتىق تۆگىزىلىك قىلىپ ئاشۇ موسكۋادىكى ئۆيدەك بىر داچا سالىساق بولغۇدەك. خەمىتى ئەكىرىپ كېتەيلى، ئۆزىنىڭ ئۆيىنىڭ ئەتىۋارلىق ئوغلى بولۇپ قالسۇن. نۇرى بىلەن زەيتۇنە جاۋاپ ئورنىغا بىر - بىرىگە قارىشىپ قوبۇشتى.

- مۇھىمى پەرىخەنى داۋالتىش، - دېدى زەيتۇنە كۈلۈمسىرەپ، - ئۆزىنى چەت ئەللەردە داۋالىيلى، دادا. - بۇ چاغقىچە ئالمۇتقا يۆتكەلگەن بولۇشى مۇمكىن.

سۈزۈك ئاسمان، جىم جىم يېزا، قۇياش نۇرى تۆگىزىگە بېسىلغان ئوت - چۆپ، قەدىمىي قارىياغاچلار شاخلىرىدىكى ئاپئاق قارلارنى كۆمۈش رەڭ يالقۇنغا چۆمدۈردى. گۈزەل يېزا گۈزەل قەلبىلەردە گۈزەل ئارزۇلارنى ئويغاتتى...

59

1947 - يىلى فېۋرالدا سوغۇق ئەۋجىگە چىقتى. بولۇپمۇ ئۈرۈمچى شەھىرىدە كىچىكلار قېلىن قار بىلەن

چۈمكەلگەن، يوللار توسۇلغان، شەھەر ئۈستى قويۇق ئىس تۈتەك بىلەن قاپلانغان، ئۆيلەرنىڭ تۆگىزىلىرىدىكى يوللارنىڭ ئىككى قاسنىقىدىكى قېلىن قارلارمۇ كۈل رەڭ تۈس ئالغان، گۈيا ئاسماندىن كۈل ياغقان دەك، گۈيا يەر بىلەن ئاسمان سۈرلەنگەندەك، گۈيا شەھەرمۇ گومىنداڭ ئەسكەرلىرىنىڭ كۈل رەڭ كىيىمىنى كىيۋالغان دەك...

20 - فېۋرال كۈنى ئۈرۈمچىدىكى جەنۇبىي دەرۋازىنىڭ سىرتىدىن ئورۇن ئالغان ئۇيغۇر ئۇيۇشمىسىنىڭ يىغىن زالىدا «ئەركىنلىكنى قولغا كەلتۈرۈش» نامى بىلەن چوڭ يىغىن ئېچىلدى. ھەر مىللەت كىشىلىرى مەكتەپلەردىن، ئىدارىلەردىن، كوچا ۋە ئۆيلەردىن چىقىشىپ بۇ يىغىنغا قاتنىشىش ئۈچۈن يۈگۈرۈشتى. يىغىنغا رىياسەتچىلىك قىلۋاتقان كىشى بۇ ئۇيۇشمىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى ئابلەت مەخسۇم ئىسىملىك كىشى. ئۇ يىغىندا ۋارقىراپ سۆزلەپ گومىنداڭ ھۆكۈمىتىنىڭ دېموكراتىك سايلامغا بۇزغۇنچىلىق قىلغانلىقى «ئون بىر ماددىلىق بىتم» نى ئىجرا قىلىشقا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قارشى تۇرۇۋاتقانلىقىنى پاكىت بىلەن بىرمۇبىر ئوتتۇرىغا قويۇپ سۆكتى ۋە بۈگۈندىن باشلاپ كۈچىدا نامايىش قىلىپ، خەلقنى قوزغاش ئۈچۈن تەشۋىقات ۋە رەقلىرى تارقىتىپ، زوراۋان كۈچلەر بىلەن قانۇنىي كۆرەش قىلىشقا چاقىرىق قىلدى. 21 - ، 22 - فېۋرال كۈنى قاتتىق سوغۇقتا نامايىش بولدى، نامايىشچىلار شۇئار ۋارقىراپ، دېموكراتىيە، ئەركىنلىك تەلەپ قىلىشتى. ئاخىر ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتكە مۇراجىئەنامە تاپشۇردى. مۇراجىئەنامىنى ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ باش كاتىپى ليۇ مېڭچۈن تاپشۇرۋالدى، مۇراجىئەنامىدە مالىيە نازارىتىنىڭ نازىرى جانىمقاننى، قۇمۇلنىڭ ۋالىيسى نۇربەگىنى، يەكەننىڭ ۋالىيسى جۇفاڭگاڭنى دەرھال ۋەزىپىسىدىن ئېلىپ تاشلاش تەلەپ قىلىنغانىدى.

گومىنداڭ ئەمەلدارلىرى شىجاڭدىكى ئۆزلىرىگە قارشى كۈچلەرنى يوقىتىش ئۈچۈن ئاستىرىتتىن كۆپ خىل ئۇسۇللار بىلەن خېلىدىن بىرى ھەركەت قىلماقتا ئىدى. قۇراللىق توقۇنۇش توختىغان بىلەن، يوشۇرۇن كۆرەش ئەۋج ئالماقتا ئىدى. بولۇپمۇ بۇ يىل يەنئەننى گومىنداڭ قوشۇنلىرى بېسىۋالغاندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ ھەيۋىسى ئېشىپ، ھەممىلا جايدا ئىلى ئىنقىلابچىلىرىنى «قىزىل پاچاقلار»، «كومپارتىيىنىڭ قۇيرۇقلىرى» پىتىلاشقا ئۆتكەنىدى. 23 - فېۋرال كۈنى ئۆلكىلىك خەلق ھۆكۈمىتى جىددىي يىغىن ئاچتى، جاڭ جىجۇڭ نەنجىڭغا كېتىپ قالغاچقا، يىغىننى يېڭىلا تۇرپاندىن قايتىپ كەلگەن ئەخمەتجان قاسىمى باشقۇردى. بۇرھان شەھىدى بىلەن ئابدۇكېرىم ئابباسوف خەلقنىڭ تەلپىنى قوللاپ سۆزلىدى. سايلامغا بۇزغۇنچىلىق قىلىش، خەلقنى بوزەك قىلىپ ئوققا تۇتۇشلار تىلغا ئېلىندى.

- ئۇلار سايلامغا بۇزغۇنچىلىق قىلىش جىنايىتى ئۆتكۈزدى، - دېدى ئابباسوف غەزەپ بىلەن، - جۇفاڭگاڭ، يولۋاس، خادىۋاڭ، نۇر بەگلەرنى ۋەزىپىسىدىن ئېلىپ تاشلاش كېرەك ياكى يوتكىۋېتىش كېرەك! - مەن ئابدۇكېرىم ئابباسوفنىڭ پىكىرىنى قوللايمەن. خەلقنىڭ ئاۋازىغا قۇلاق سېلىش كېرەك، ھەققانىيەتنى قوللاش كېرەك، خەلق تىنچلىق، دېموكراتىيە تەلەپ قىلماقتا. بۇ ھەققانىي تەلەپ! - دېدى بۇرھان شەھىدى. لېكىن ليۇمېڭچۈن، ۋاڭ زېڭشەن، جانىمقانلار قارشى چىقتى. - مۇراجىئەت قىلغۇچىلارنىڭ ۋەكىلىنى يىغىنغا قاتنىشىپ پىكىر بايان قىلىشنى تەكلىپ قىلىمەن! - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئابلەت مەخسۇم يىغىن زالىغا كىردى. ئۇ خەلق رايى خەلق ھوقۇقى دىگەن پىچىدا قىسقا، لېكىن جانلىق سۆزلىدى.

- ئۆلكىلىك ھۆكۈمەت بىلەن ئارمىيە تەرەپ تىنىچلىق بىتىمىنى يولغا قويۇش ئۈچۈن زادى قانچىلىك كۈنكەپ خىزمەت ئىشلىدى؟ - دەپ سورىدى ئۇسۇزىنىڭ ئاخىرىدا، - خەلق ئوققا تۇتۇلغۇدەك، قامالغۇدەك نىمە گۇناھ ئۆتكۈزدى؟

جىددىيلىك، كەسكىن تالەشش باشلاندى. ئەخمەتجان قاسىمى:
- مەن نۇر بەگ بىلەن جۇفاڭگاڭنى ۋالىيلىق ۋەزىپىسىدىن ئېلىپ تاشلاشنى تەكلىپ قىلىمەن. قوللايدىغانلار قول كۆتۈرەيلى! - دېدى.

قول كۆتۈرگەنلەر كۆپ سانلىق بولدى. قارار ماقۇللاندى. ئىككى ۋالىي ئەمىلىدىن قالدۇرۇلدى.
بۇ زەربىگە بەرداشلىق بەرمەك ئۈرۈمچىنىڭ كەچكى زەھەردەك سوغۇقلىرىغا بەرداشلىق بەرمەكتىنمۇ قاتتىق تۈيۈلدى گومىنداڭ جاھىل كونسېرۋاتىپلىرىغا.

- ئۇنداق قازانغا شۇنداق چۆمۈچ! - دېدى گارنىزون قوماندانى سۇڭشىلىيەن مەمۇرىي، ھەربىي ي كاتتىۋاشلارنىڭ غەربىي بىنادا ئېچىلغان مەخپىي يىغىن ئۈستەلدە كېرىلىپ ئولتۇرۇۋېلىپ، - قورقىدىغان نىمە بار. مانا مەن ئارقا تېرەك، ئىشلەڭلار، نامايىشقا نامايىش، مۇراجىئەتكە مۇراجىئەت بىلەن جاۋاپ بېيەيلى. بۇ ياخشى تەكلىپ، مەن ئون مىڭ ئەسكەرنى پۇخرالار كىيىپ نامايىش قىلىشقا بۇيرۇيمەن. ئۈرۈمچىنىڭ مەكتەپ، ئىدارىلىرىدىن تېرىشتۈرۈپ بولسىمۇ ئىككى مىڭ ئادەم چىقىرىڭلار، قانچە جىق بولسا شۇنچە ياخشى!

24 - ، 25 - فېۋرال كۈنلىرى ئۇلار نامايىش قىلىش ىتى، ئۈرۈمچى كۈچلىرى خەنزۇچە: «باندىتلارنى يوقىتايلى!»، «ياشسۇن سەنمىنچۈيى!» دېگەندەك شىۋىلارنى ۋاقىراشقان قوللىرىغا تايلاق - توقماق، تاش - كېسەك ئېلىشقان نامايىشچىلار بىلەن تولدى. 25 - فېۋرال كۈنى بۇ پۇقراچە كىيىنگەن گومىنداڭ ئەسكەرلىرى ئۆلكىلىك ھۆكۈمەت تۇرۇشلۇق جايغا كېلىپ توپلىنىشتى. ھۆكۈمەت قورۇسىنىڭ ئىچى ۋە تېشى ئادەم بىلەن لىق تولدى.
- ئەخمەتجان چىقسۇن! دەپ ۋارقىرايتتى ھويلىغا كىرىۋالغان نامايىشچىلار.

بۇ ئۆلكىلىك ھۆكۈمەت ئەزالىرىنىڭ يىغىنى ئېچىلىدىغان كۈن ئىدى. ئەخمەتجان قاسىمى، رەخمىجان،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ليۇمىڭچۈندىن باشقىلار كېلىپ بولغانىدى، چۈي ۋۇ، بۇرھان شەھىدىلەر نەسپەت قىلىپ چۈشەنچە بەرسە، ئۇ تەلۋىلەر قىلچە ئىلىك ئالىمىدى. ئۇلار ئىخانىغا بۆسۈپ كىرىپ ئابدۇكېرىم ئابباسوف، بۇرھان شەھىدىلەرگە ھەيۋە قىلىپ، نېرى - نېرى ئىتتىرىپ كىيىملىرىنىڭ، ئىچىگە يوشۇرۇۋالغان قوراللىرىنى قەستەن تەڭگۈزۈپ: - ئەخمەتجان دېگىنىڭلارغا تېلفۇن بىرىڭلار! - دەپ ۋارقىراشتى.

بىردەمدىن كىينلا:

- ئەخمەتجان كەلدى! - دەپ ۋارقىراشتى كۆپچىلىك تەرەپ - تەرەپتىن. جاڭ جىجۇڭ كېتىپ قالغاندىن كېيىن، ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ ئەڭ چوڭ رەھبىرى ئەخمەتجان بولۇپ قالغانىدى. ئۇنىڭ خەتەرگە پىسەنت قىلماي بۇ يەرگە كېلىشى ئادەملەرگە بىتىمگە كىم قارشى، كىم ھىمايىچى ئىكەنلىكىنى ئاشكارىلايدىغان قورقۇمسىز ھەرىكەت ئىدى. ئەخمەتجان كېلىش بىلەن، نامايىش، مۇراجىئەت داغدۇغىسى ئەۋجىگە چىقتى:

- يوقالسۇن ئەخمەتجان!

- ئۇرايلى، ئۇنى ئۆلتۈرۈۋېتىلى! - دەپ ۋارقىراشتى ئەسەبىيلەر.

ئۇلار ئون ئالتە تۈرلۈك تەلەپنى ئوتتۇرىغا قويدى. بەزى تەلەپلەر ئورۇنسىز ۋە ئەتەي ماجىرا چىقىرىش ئۈچۈن قويۇلماقتا ئىدى. ئەخمەتجان بۇ يولسىز تەلەپلەرنى رەت قىلدى.

- ئۇرايلى، ئۆلتۈرەيلى! - دەپ ۋارقىراشتى تەلۋىلەر قىستاپ كېلىپ ۋە ئەخمەتجان قاسىمى بىلەن بۇرھان

شەھىدىنىڭ ماشىنىسىنى ئۇرۇپ پاچاقلاشقا باشلىدى. بۇرھان شەھىدىنىڭ شوپۇرى مونۇپ ئاخۇن ماشىنىسىغا

چىدىماي يۈگۈرۈپ چىقىۋىدى، بىردەمدىلا ئۇر - ئۇر قىلىپ ئۆلتۈرۈۋېتىشتى. ئۇنىڭغا ئارىلاشقان يەنە ئىككى

ئادەمنى ئۇرۇپ چالا ئۆلۈك قىلىۋېتىشتى.

- ئەخمەتجان، ئابدۇكېرىم، ئۆزۈڭلارنى دالدىغا ئالمىساڭلار بولىمىدى! - دېدى ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ باش

كاتىپى ليۇمىڭچۈن.

- ئۇلار باستۇرۇپ كېرىپ مېنى ئۆلتۈرۈشسۇن! - دېدى ئەخمەتجان غەزەپلىنىپ، - مەن قورقمايمەن، بىز

ئۆلۈمدىن قورقمايمىز. بىز ئاللىبۇرۇنلا جېنىمىزنى تىكىپ قويغان. ھازىر بىزنىڭ ھايات تۇرۇشىمىز خەلققە پايدىلىق،

چۈنكى بىز تىنچلىق بىتىم بويىچە خەلقىمىزنىڭ ئەركىنلىكىنى قوغدايمىز. ئەگەر بىز قۇربان بولساق خەلققە تېخىمۇ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پايدىلىق. چۈنكى خەلق قوزغىلىپ ئىسيان كۆتۈرۈپ، تېخىمۇ چوڭ ئەركىنلىككە ئېرىشىدۇ. بۇ بىز ئۈچۈن ئىنتايىن شەرەپلىك!

- سىلەر خەلقپەرۋەر ئەمەسمىدىڭلار، - دېدى ۋاڭ زېڭشەن مازاق قىلغان، تەنە تەلەپپۇزدا، - خەلق سىلەر بىلەن كۆرۈشۈشنى تەلەپ قىلىۋاتىدۇ. سىلەر چىقىپ ئۇلار ئوتتۇرىغا قويغان مەسىلىلەرگە جاۋاپ بېرىڭلار!

- بىز مەجلىسنى تاشلاپ چىقمايمىز! - دېدى ئەخمەتجان ئورۇندۇقتا چىراي ئۆزگەرتىمەي ئولتۇرۇپ، - ئەگەر قۇراللىق نامايىشچىلار بېسىپ كىرىپ سۇيقەست قىلىدىكەن، سىلەر مۇشۇ ھوقۇقلۇق مەجلىس زالىدىكى ئەزالار جاۋاپ قىلىسىلەر. ئەگەر بىز خەلق ۋەكىللىرىدىن بىرىمىز يوقىتىلىدىكەنمىز، شۇ مىنۇتتىن باشلاپ ئۇرۇش باشلىنىدۇ!

- بىز ئۆلۈمنى، خەلقىمىزنىڭ ئازادلىقى يولىدىكى ئۆلۈمنى ئاللىقاچان ئۈستىمىزگە ئېلىپ قويغانمىز، - دېدى ئابباسوف ئۆز رەھبىرىگە ئۇلاشتۇرۇپلا، - ئۆلسەك شەرەپ بىلەن ئۆلىمىز، قالساق شەرەپ بىلەن قالىمىز، ئەمما ئۆلۈم مەنسىز بولماسلىقى كېرەك. شۇنىڭ ئۈچۈن كىچىككەنە مۇشۇ جايدىمۇ خەلق دۈشمەنلىرى بىلەن ئاخىرقى جەڭنى قىلىشقا تەييارمىز. ئۆلسەك ئۆلۈمگە مەردلەرچە بارىمىز، قالساق مەردلەرچە قالىمىز، ھەر ئىككى سەپتە ئاجىزلىق بىزگە خاس ئەمەس!

- تەنگۈەن دەرۋازىسىغا بەش - ئالتە مىڭ مۇسۇلمان توپلىشىۋاپتۇ! - دېدى خەۋەرچى ئالدىراپ كېلىپ.

ئۇلارغا تارقىلىپ كېتىشكە بۇيرۇق بەرسىڭىز! - دېدى گومىنداڭ مۇئاۋىن گارنىزون قوماندانى داڭ بىگاڭ.

- بولغۇ! - دېدى ئەخمەتجان دەرھال قولغا قەلەم - قەغەز ئېلىپ. ئۇ قەغەزگە «بىز سالامەت، ئەندىشە قىلماڭلار، تارقاپ كېتىڭلار!» دەپ يازدى. ئەسكەر ئۇنى ئېلىپ يۈگۈرۈپ چىقىپ كەتتى. بىردەمدىن كېيىن گېنېرال داڭ بىگاڭ يەنە ئالدىراپ كىردى :

- ئۇلار خېتىڭىزنى بىزنىڭ ھىيلىمىز دەپ تارقىمايۋاتىدۇ. بىر چارە تاپمىسىڭىز بولىدى!

ئەخمەتجان ئورنىدىن تۇرۇپ گېنېرالغا تىك قارىدى.

- سىزگە ئىككى يول بار، - دېدى ئۇ پەرۋاسزلىق بىلەن، - بىرى، ھازىر چىقىپ ئەسكەرلىرىڭىزگە «ئارقىغا بۇرۇلۇپ قەدەملەپ مارش!» دەيىڭىز، ئۇلار چىقىپ كېتىدۇ. بىز چىقىپ نەنگۈەندىكى خەلقنى تارقىتىمىز. يەنە بىرى ئىشكىنى ئېچىپ : «ئالغا قەدەملەپ مارش!» دەپ ئەسكەرلىرىڭىزنى قويۇپ بېرىسىز، ئۇلار بىزنى ئۆلتۈرىدۇ،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بۈگۈن ئۈرۈمچىدە، ئەتىدىن تارتىپ پۈتۈن شىنجاڭ ئۆلكىسىدە قان تۆكۈلىدۇ. مۇشۇ ئىككى يولنىڭ قايسىسى تاللىسىڭىز مەيلى. بىز ئۆلۈمدىن قورقمايمىز بىز ئۆلۈمنى ئاللىقاچان ئۈستىمىزگە ئالغان ئادەملەرمىز. ھازىر بىز ھايات قالساق خەلققە پايدا، چۈنكى بىتىم بويىچە خەلقنىڭ ئەركىنلىكىنى تەمىن قىلىمىز. ئۆلسەك ئۇنىڭدىن ئارتۇق پايدا، چۈنكى بۇ مۇناسىۋەت بىلەن خەلق قوزغىلىپ، بۇ قېتىمقى بىتىمىدىن ئارتۇقراق بولغان تولۇق ئازادلىقنى قولغا كەلتۈرىدۇ. بىزنىڭ قېنىمىز خەلققە ھەقىقىي ئازادلىق كەلتۈرۈپ بېرىدۇ. بۇ ئەلۋەتتە بىز ئۈچۈن شەرەپلىك ئۆلۈم بولىدۇ.

ئۇنىڭ سۆزلىرى، ئىرادىسى ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ باشلىقى چۈي ۋۇغا تەسىر قىلدى. ئۇ گارنىزون قوماندانى سۇڭ شىليەنگە تېلېفۇن بەردى. ئۇ تېلېفۇندا :

- رەئىس جاڭ جىجوڭ بولغان بولسا بۇ ئىش سادىر بولمىغان بولاتتى. ئۇ كىشىگە قانداق جاۋاپ بېرەلەيمىز. ماناس بويىدىكى ئوتتۇز مىڭدەك ئەسكەرنىڭ كۆز-قۇلقى ئۈرۈمچىدە، ئۇنى ئۇنتۇپ قالمايلى، - دېدى رەنجىپ. سۇڭ شىليەن نامايىشنى تارقىتىشقا ماقۇل بولدى.

ئەخمەتجان قاسىمى ۋەھىمە ئىچىدە قالغان گومىنداڭ ئەمەلدارلىرىغا قاراپ كۈلۈپ قويۇپ :
- مۇنداق بىر ھېكايە ئېسىمگە كىلىپ قالدى، - دېدى ئادىتى بويىچە ھېكايە بىلەن سۆز باشلاپ، - بىر گېنېرال ئۆزىنىڭ ئوفىستىدىكى سىنىماق بولۇپ، بىر كۈنى ئۇلارنى ئۆيىگە مېھمانغا چاقىرىپتۇ. ئۈستەلدىكى تائاملار قاتارىغا بىر قاچا سوغۇق سەي تەييارلاشقۇزۇپ قويۇپتۇ. ئۇنىڭ ئىچىگە چوڭراق پوجاڭزىدەك كۈچى بار گراناتنى يۇشۇرۇن بېكىتىپتۇ. ئوفىستىدىكىلەر تاماققا ئولتۇرغاندا، ئۇلاردىن بىرى ۋىلىكىنى ھېلىقى سوغۇق سەيگە سانجىغانىكەن. بىردىنلا گرانات پارتلاپ كېتىپتۇ. ئۇلارنىڭ بىرلىرى ئۈستەل ئاستىغا كىرىپ، بىرلىرى كارىۋات ئاستىغا، يەنە بىرلىرى سىرتقا قېچىپ پاناھلىنىپتۇ. يالغۇز بىر ئوفىستىدىكىلەر ئورنىدىن قوزغالمىي ئولتۇرۇپتۇ. گېنېرال ھەممىسىنى يىغىۋېلىپ:

- مەن سىلەرنى سىناپ باقتىم، ھەممىڭلار يارىمىدىڭلار، مانا بۇ نۆچىكەن. مەن بۇنى مۇكاپاتلايمەن.

خۇش ئوفىستىدىم، سىزگە نېمە لازىم، دېگىنىڭىزنى بېرەي، - دەپتۇ.

ھېلىقى ئوفىستىدىن ئورنىدىن قوزغالمىي ئولتۇرغىنىچە چاس بېرىپ :

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ھۆرمەتلىك گېنېرال، ھازىر ماڭا ئەڭ قىممەتلىك مۇكاپات بىر دانە كۇسار بولۇپ قالدى، شۇنى بەرسىڭىز ئىستان يەڭگۈشلۈۋالسام... - دەپتۇ.

- بۈگۈن شۇ ئىش تەكرارلاندى! - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى. ئابدۇكېرىم ئابباسوف بۇ ھىكايىنى

ئالدىرىماي، ئۇقۇشلۇق قىلىپ خەنزۇ تىلىغا تەرجىمە قىلىپ بەردى. كۆپچىلىك راستتىن، يالغاندىن زورىغا كۈلۈشتى. تەنىگە چىدىمىغانلار ئوڭايىسىزلىنىپ مۇرىلىرىنى قىسىشىپ بىر- بىرىگە قاراشتى ۋە مەجبۇرىي كۈلۈشتى.

مەجبۇرىي كۈلگە ئىنسان ئۈچۈن ئازاپ، ئۇ ئىچكى دۇنيانىڭ مەجبۇرىي پاش قىلىنىشى، ئىنسان روھىنىڭ نەپىلىنىشى ھېساپلىنىدۇ. بۇ يەردە باشتا كېرىلىپ سۆزلىگەنلەرگە شۇنىڭدىن باشقا مۇراجىئەت قۇرالى قالمىغانىدى.

بىر ئىشنىڭ ئەكسى نەتىجە بىلەن تاماملىنىشى كىشىگە ئۇنتۇلغۇسىز زەربە بولىدۇ ئاخىر كەچ سائەت بەش بولۇپ، ئۈرۈمچى ئاسمىنىدا قىش قۇياشى ئۇزىغاندا «نامايىشچى»لار تارقاشتى.

دۈشمەن كۈچلىرىنىڭ ھەيۋىسى ئارقىلىق ئۆز ئوبرازىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش ئىمكانىيىتىگە ئېرىشكەن ئەخمەتجان قاسىمى، ئابدۇكېرىم ئابباسوف ۋە ئۇلارنىڭ ھەمراھلىرى ئاخىرى ماشىنا بىلەن ھۆكۈمەت بىناسىنىڭ قورۇسىدىن چىقتى. جەنۇبىي دەرۋازا تاقىلىپ، سېپىل ئىچى سۈرلۈك بولۇپ قالغان. ئەخمەتجان ئابباسوفقا :
- بۇ ئىشىمۇ بىزنىڭ پايدىمىز بىلەن ئاخىرلاشتى! - دېدى.

- ھەممىسىنىڭ كۆزى غەربتە، ماناس دەرياسىنىڭ ئۇ قىرغىقىدا! - دەپ كۈلدى ئابباسوفمۇ.

قار بىلەن تولغان كوچىلاردا ئادەممۇ يوق، سېپىل دەرۋازىسى غاچىرلاپ سۈرلۈك ئېچىلدى.

- ئۇلارنىڭ قەستى مىللىي ماجىرا پەيدا قىلماقچى ئىدى، - دېدى ئابباسوف، - خەلقنىڭ بىتىمىنى ئىجرا

قىلىش تەلپىنى بۆلگۈنچىلىك دېگەن سۆز بىلەن ئىپادىلىمەكچى. بىزنىڭ خەلقىمۇ بۆلۈنۈشكە قارشى!

- ئاز ساندىكىلەرنى ھېسابقا ئالمىغاندا!

- شۇنداق ئۇ ئاز ساندىكىلەر نەق مىللىي ماجىرا مەستانىلىرى!

- مەن دائىم بىزگە لازىمى ھۆرلۈك، خەلقچىللىق، تىنچلىق دەيمەن. تىنچلىقنى ئارقىغا قويىمەن. بۇنىڭ

سەۋەبى خەلقچىللىق بولمىسا، ھۆرىيەت بولمىسا تىنچلىق مەڭگۈ مەۋجۇت بولالمايدۇ. مانا ھازىر بۇ ھەقىقەت

ئىسپاتلانماقتا! - ئەخمەتجان قاسىمى قىسقا ھەربىي جۇۋىسىنىڭ ياقىسىنى كۆتۈرۈپ قويدى. سىرتتا قاتتىق سوغۇق

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

شامال ھۇۋۇلدىماقتا ئىدى.

قاتار تىزىلغان ماشىنىلار ئاخىر سىپىل سىرتىدىكى ئۇيغۇر ئۇيۇشمىسىنىڭ ئالدىغا كەلدى. خەلق ئۇ يەرگە سانجاق - سانجاق بولۇپ توپلانغان، غۇۋا ئاسمان ھور بىلەن تولغان. ئاشۇ ھور بىلەن تولغان ئاسمان ئاستىدىن : «ھۇررا!» دېگەن سادا كۆتۈرۈلدى. ئەخمەتجان ماشىنىنىڭ ئۈستىگە چىقتى. ئۇ خەلققە قارىدى. ياش بىلەن يۇيۇلغان، خۇشاللىقتىن پۈرۈشكەن، سوۋۇقتا كۆكرىپ، قارايدىغان چىرايىلار ئۇنىڭغا تىكىلگەن. بۇلار ئۇنىڭ خەلقى. دۇنيادا خەلق ئوغلى بولۇشتىنمۇ پەخىرلىك، شەرەپلىك ئىش بولامدۇ؟ ئەخمەتجاننىڭ كۆزلىرىدىن ھاياجان ياشلىرى سىرغىدى، ئۇنىڭ قىرغاق باسقان قارا بۇرۇنى ئاستىدىكى لەۋلىرى تىتىرىدى.

- مۆھتەرەم قېرىنداشلىرىم! - دېدى ئۇ قوللىرىنى ھاۋاغا كۆتۈرۈپ، - ئەندىشە قىلماڭلار، قورقماڭلار، ئىنشائاللا بىزنىڭ يوللىرىمىز ئاق، ئىستىقبالىمىز پارلاق! شۇنىڭ ئۈچۈن قورقماسلىق كېرەك، ھەقىقەتنى تەلەپ قىلىش ھوقۇقىمىز ياشىسۇن!

- ھۇررا!

- ياشىسۇن ئەخمەتجان!

ئادەملەر ماشىنىلارنى ئورۇۋالغان، تارقايىدىغاندەك ئەمەس. خەلق ئۆز رەھبىرىگە قانمايۋاتاتتى. كۆپلىرى ئۇنىڭ قەيسەرلىكى، مېھرىبانلىقى، ئاددىيلىقى توغرىسىدا توقۇلغان رىۋايەتلەرنىلا ئاڭلىغان، ئۇنىڭ چىرايىنى كۆرمىگەن، ئاۋازىنى ئاڭلىمىغانىدى. مانا كۆردى : قارا قۇمچاق، قاراقاش، قاڭشارلىق ئوتتۇرا بوي، ئوتتۇز ئۈچ ياشلىق قىران يىگىت سوغۇققا پىسەنت قىلماي، كۆزلىرىدىن مېھى - شەپقەت ياغدۇرۇپ تۇرۇپتۇ. ئۇنىڭ ئاۋازىنىمۇ ئاڭلىدى، ئانا ئەللىيدەك، پەيغەمبەرلەر ھەققىدىكى داستانلارنى ئوقۇغۇچى موللا قەسدىسىدەك، ھەربىر قولاققا يېقىملىق، سىلىق ۋە تەسلىك ئاڭلانماقتا. خەلق بۇ ئاۋازنى مەڭگۈ ئاڭلاشقا تەقەززادەك جىمجىت زېھنى بىلەن بېرىلگەن، خۇددى بۇ سۆزلەرنى يادلىۋالماقچى بولۇشقاندەك.

سائەت سەككىزدە ئۈرۈمچى شەھىرىدە ھەربىي ھالەت بولماقچى. مانا ھازىر سائەت سەككىز، خەلق تېخى تارقىمىدى. بۇ يەردە چىقىمۇ كۆپەيمەكتە. ئۇيغۇر، قازاق، تاتار، ئۆزبېك، قىرغىز، خۇيزۇ، رۇس، ھەتتا خەنزۇلارمۇ بار. خەلق دولقۇنى ئۇيغۇر ئۇيۇشمىسىنىڭ كۈلۈبىغا قاراپ ئاقتى، ئادەم بىلەن لىق تولغان كۈلۈبىنىڭ سەھنىسىدە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۆرە تۇرۇپ ئەخمەتجان قاسىمى ئۆز خەلقىگە سۆزلىمەكتە :

- مۆھتىرەم قىرىنداشلىرىم! بىز ھەققانىيەت ئۈچۈن قوزغالغان. ھەققانىيەت ئۈچۈن جان ھېمىز. بىز ئۆلكە

خەلقىنىڭ ئىنسانى ھوقۇقى ۋە ئەركىنلىكى ئۈچۈن قان تۆكۈشنى ئايمىغان. ھازىرمۇ ئۆلكە خەلقىنىڭ ئىنسانى

ھوقۇقىنى ۋە ئەركىنلىك ھاياتىنى ساقلاش، ئۇنى مۇستەھكەملەپ ئىلگىرى سۈرۈش ئۈچۈن جان ئايىمايمىز. بىزنىڭ

ئىشىمىز ھەق بولغىنى ئۈچۈن. بىزنىڭ يولىمىز ئاق، ئىستىقبالىمىز پارلاق!

«ھۇررا!» ۋە چاۋاك ئاۋازى كۈلۈبتىن دولقۇنلىنىپ چىقىپ ئۈرۈمچى ئاسمىنىغا كۆتۈرۈلدى. ئۇ شەھەرنى

قاپلىغان كۆكۈچ تۈتەكنى سۈرۈپ چىقارماقچى بولغاندەك، بارغانسېرى يۇقىرى ئۆرلىمەكتە ئىدى.

خەلققە ۋەكىللىك قىلماق تولىمۇ تەس. بۇنىڭ ئۈچۈن شەخسىي غەرىزدىن ۋاز كېچىشكە، ئۆزىنىڭ

پايدا-زىيانلىرىنى ھېسابلاپ تۇرۇشتىن ۋاز كېچىشكە، ئۆزىنىڭ ھاياتىنىڭ بىخەتەرلىكىدىن ۋاز كېچىشكە، ھەتتا

ئىسسىق قان، شېرىن جىندىنىمۇ ۋاز كېچىشكە توغرا كىلدۇ. بولۇپمۇ خەلق بىلەن ھۆكۈمران گورۇھ - ھاكىمىيەت

ئىگىلىرى ئوتتۇرىسىدا كەسكىن مەنپەئەت توقۇنۇشى يۈز بەرگەندە. زوراۋان قارا كۈچلەرگە، ھەيۋىلىك،

چىش-تىرنىقى بىلەن قوراللانغان ۋەھشىي ئۇنسۇرلار توپىغا قارشى ھەركەت ۋە يېڭە قىلىشتا بۇ خىل قۇربان بېرىش

روھى بولمىسا خەلق ۋەكىلى، خەلق ئوغلى بولغىلى بولمايدۇ. خەلق ھەرقانداق ۋاقىتتا ئۆزلىرى ئۈچۈن

پىداكارلىق بىلەن سۆزلىيەلەيدىغان، بايراق كۆتۈرۈپ ماڭالايدىغان ئوغلانلارنى «ياشسۇن!»، «داھىيىمىز!» دەپ

ئېتىراپ قىلدۇ... «مەن بۇ باھاغا لايىقمۇ؟» دەپ ئويلىدى ئەخمەتجان جەنۇبىي گۈلزارلىق ھويلىدىكى ئۆيگە

قايتىپ كېلىپ.

- غۇلجىغا كېتەيلى، بولدى، رەئىسلىكىنىمۇ تاشلاپ بېرىڭ! - ئۇ ئۆيدە ماھىنۇرنىڭ ئەندىشە بىلەن

يالۋۇرۇشلىرىغا تەسەللى بەردى ۋە خەلق تەقەززالىقىنى سىمۋول قىلىپ «ئادالەت» دەپ ئىسىم قويۇۋالغان قىزىنىڭ

ئوماق يۈزىگە ئاستا ئېگىشىپ سۆيۈپ قويۇپ، يۇمشاق چاپلىرىنى سىلاپ تۇرۇپ ئېيتتى : «ياق، مەن تېخى

خەلقىگە تەشالىقى قاندىغان ئۇسسۇلۇق بېرەلمىدىم. خەلقىگە ئادالەت، خەلقچىللىق، ئەركىنلىك كېرەك.

خەلقىم بۇنۇڭغا تېخى ئېرىشەلمىدى. خەلقىم ھۆرلۈككە تەشنا، ئۆز ئىنسانىي ھوقۇقىنى، مىللەت سۈپىتى بىلەن

ساقلىنىدىغان غورۇرنى قوغدىشى كېرەك. خەلقىم ئۆزىنى قوغدايدىغان قۇدرەتلىك كۈچكە تەقەززا، تېخى بىز بۇ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

خىل كۈچكە ئېرىشەلمىدۇق. بىز تېخىچىلا باشقىلارنىڭ ئاغزىغا قاراقلىق، باشقىلارنىڭ ئىشارىتى بىلەن ئىش قىلىمىز. ياق، بۇ خىل ھاقارەتلىك ھايات ئاخىرلىشىشى، خەلق ئۆز ئارزۇسىنىڭ ئىشقا ئاشقانلىقىنى كۆرۈپ تەنتەنىلىك بايرام قىلىشى كېرەك. مەن شۇ چاغدا ئۆزۈمنى مۇناسىپ ھالدا خەلق ئوغلى، خەلق ۋەكىلى دېيەلەيمەن!...»

ئۇنىڭ زادىلا ئۇيقۇسى كەلمىدى. كىم بىلەندۇر سۆزلەشكۈسى كەلدى. ئۇ ئابدۇكېرىم ئابباسوفنى يادىغا ئالدى، ئۇ بۇ يىگىرمە ئالتە ياشلىق، چىرايلىق كىيىنپ يۈردىغان كېلىشكەن يىگىتنى بارغانسېرى چوڭقۇر چۈشەنمەكتە ئىدى. ئادەم شۇنداق مۇرەككەپ نەرسە:ئىككى ئادەم دوست بولۇشىدۇ. خۇددى يۈرىكى بىردەك بىر خىل سۆزلەيدۇ. بىر خىل قەدەم باسدۇ، لېكىن ئۇلارنىڭ يەنە بىر-بىرىدىن يوشۇرىدىغان غەپلىرى بولىدۇ. يۈرەك خەزىنىسىنىڭ بەزى سىرلىق ساندۇقلىرى مەڭگۈ ئىچىلمايدىغان ئەھۋالىمۇ بولىدۇ. بۇ بىر نورمال ئىش. جاڭ جىجۇڭ ئابدۇكېرىم ئابباسوفنىڭ ۋاقىتلىق ھۆكۈمەتنى 1-ئىيىن كۈنى ئېلان قىلالى دېگەن تەكلىپنى قوللىغانىدى. - قاراڭا، ئۇنىڭ ئۈستىلىقىنى، - دېگەندى ئۇ كۈلۈپ ئەخمەتجان قاسىمغا، - بەك ئالدىراپ كەتسەك بولماس، بەك كېچىكىپ كەتسەكمۇ بولماس، 7-ئاينىڭ 1-كۈنى بىر قەدەر ياخشى، بۇرۇنمۇ ئەمەس، كىيىنمۇ ئەمەس، دەل ۋاقتى، دەيدۇ تېخى. ئۇنىڭ جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىگە مۇھەببىتى بار ئىكەن. قاراڭا، پارتىيە قۇرۇلغان كۈننى تاللىۋالغانىكەن، يەنە ئۇنىڭدا خۇاشيانى ۋەتەننىم دەيدىغان قاراش بار ئىكەن، ئۇنىڭ خەنزۇ قىز بىلەن توي قىلىشنىڭ ئۆزى مىللىي قىرغىنچىلىقنى تەشەببۇس قىلغۇچىلارغا قارشى ئىش.. ئۇنىڭ كۆڭلىدە جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى بار ئىكەن، ئۇ «جۇڭگو» دېگەن سۆزنى «ۋەتەن» دەپ چۈشىنىدىكەن، مەن ئۇنىڭ پىكرىنى مۇۋاپىق تاپتىم، سىزچۇ، ئەخمەتجان؟ ئەخمەتجان قاسىمى بۇ گەپلەردىن ھەممىنى چۈشەنگەندى. جاڭ جىجۇڭ كۆڭلىدە كوممۇنىستىك پارتىيىنى ھەقىقەتنىڭ ۋەكىلى دەپ ھېسابلايتتى، ئابدۇكېرىم ئابباسوف جۇڭگو كومپارتىيىسىگە ئىنتىلەتتى. بىتىم ئىمزالىنىش ئالدىدا 1946-يىلى 5-، 6-ئايلىرىدا غۇلجا شەھىرىنىڭ يېنىدىكى نادىم ھاجىنىڭ بېغىدا يەتتە يىگىت نىزامنامە ماقۇللانغان، «خەلق ئىنقىلابىي پارتىيىسى» ناملىق ماركىسىزىملىق تەشكىلات قۇرغانىدى. ئابباسوف بۇ پارتىيىنىڭ رەھبىرى ئىدى. ئەخمەتجان قاسىمى سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ شىنجاڭدا كوممۇنىستىك پارتىيىگە ئەزا قوبۇل قىلىنمىسلىق، تەشكىلات قۇرمامسلىق كېرەك دېگەن يوليورىقىغا خىلاپ ھالدا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قۇرۇلغان بۇ تەشكىلاتنى بىلىشىمۇ بىلمەسلىككە سالغان ۋە ھېچكىمگە تىنىمىغانىدى.

ئۇلار ئاخىرى 1946 - يىلى 11 - ئاينىڭ ئاخىرى نەنجىڭغا بىللە باردى. ئۇ يەردىكى ئىشلار ئەخمەتجانغا بەش قولىدەك ئايان، لېكىن بۇ ئىشلارنىمۇ ئۇ كۆڭۈل خاتىرىسىدىلا ساقلىدى. ئابدۇكېرىم ئابباسوف نېمە دەپ چۈشەندۈرسە «ھە شۇنداق» دەپلا قويدى. لېكىن نەنجىڭدىكى ئىشلارنى خۇددى كىنو ئېكرانىدا كۆرگەندەك بىرمۇ بىر كۆرۈپ تۇردى. لېكىن يەنە ھېچكىمگە ھېچنېمە دېمىدى.

ئۇلار مىللىي قۇرۇلتايغا قاتنىشىش ئۈچۈن 1946 - يىلى 15 - نويابىردا شاڭخەي ئارقىلىق نەنجىڭغا يېتىپ كەلدى، ئابباسوفنىڭ ئەس - خىيالى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ نەنجىڭدىكى ئىش باشقۇرۇش ئورنىنى تېپىپ، ئۇ يەردىكى جۇڭبۇلار، دۇڭ بىۋۇلار بىلەن كۆرۈشۈش ئىدى.

ئۈرۈمچىدە قۇرۇلغان يەر ئاستى تەشكىلات «كوممۇنىزمچىلار ئىتتىپاقى» بىلەن غۇلجىدىكى يەر ئاستى تەشكىلات «خەلق ئىنقىلابىي پارتىيىسى» جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ رەھبەرلىكىگە مۇھتاج ئىدى. شۇڭا ئابدۇكېرىم ئابباسوف نەنجىڭدا «گەيشياۋ» گېزىتى، ئامېرىكىنىڭ «يونايىندىپىرسى» ۋە «ئاسسۇشئەيدىن پىرسى» ئاگېنتلىقلىرىنىڭ مۇخبىرلىرى بىلەن سۆھبەتلەشتى. ئۇ نەنجىڭدا شىنجاڭ ۋەكىللىرى ئىچىدىكى ئەڭ پائالىيەتچان شەخس بولۇپ قالغانىدى. ئۇنىڭ مۇخبىرلار بىلەن قىلغان سۆھبەتلىرى گېزىتلەردە بېسىلىپ ناھايىتى تېزلا جامائەتنىڭ دىققىتىنى تارتتى. ئۇنىڭ :

- ... سىلەرنىڭ قوشۇنىڭلارنى سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ قولىغا ئېلىشنى بىر پاكىت. سىز بۇنى ئىنكار

قىلمايدىغانسىز، بولمىسا زەمبىرەك، پىلىموتلىرىڭلار نەدىن كەلدى؟ - دېگەن سوئالغا:

- بىزنىڭ قوراللىرىمىزنىڭ كۆپىنچىسى جياڭ جېيشى ئەپەندى ئۆز گېنېراللىرى ئارقىلىق بىزگە سوۋغا قىلغان،

لېكىن خەلقئارادىكى دوستلارنىڭ مەنۋى جەھەتتىن قوللىشىغا ئېرىشكەنلىكىمىزنى ھەرگىز ئىنكار قىلمايمەن، بۇ قىلچە ئەجەبلىنەرلىك ئىش ئەمەس. بىزنىڭ جۇڭگۇدىكى سۈن جۇڭشەن ئەپەندى ئاللىقاچان: «روسىيە بىلەن بىرلىشىش، كوممۇنىستلار بىلەن بىرلىشىش، ئىشچى دېھقانلارنى يۆلەش»، «دۇنيادا بىز بىلەن تەڭ - باراۋەر مۇئامىلە قىلغان مىللەتلەر بىلەن بىرلىشىش كېرەك» دەپ كۆرسەتكەن. بۇنىڭدا بىرەر خاتالىق بارمۇ؟ - دەپ بەرگەن جاۋابى ئەخمەتجان قاسىمنى تولىمۇ خۇشال قىلغانىدى. ئۇنىڭ يەنە، ھەرىكەتتىكى سەزگۈرلىكى،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

چېۋەرلىكى ئەخمەتجانغا يايلىغانىدى. بۇلار بىر كەسپى ئىنقىلابچىدا بولۇشقا تېگىشلىك خىسلەتلەر ئىدى.

ئەخمەتجان قاسىمى، ئابدۇكېرىم ئابباسوفلار جاڭ جىجۇڭ ئەپەندىنىڭ سارىيغا چۈشكەنىدى. گومىنداڭ

مەركىزىي كومىتېتىدىكى چوڭ ئەمەلدارلار ئۇلارنى ئايرىم-ئايرىم زىيارەت قىلغىلى كېلىپ تۇردى. لېكىن ئۇلار بۇ

چوڭ ئەمەلدارلارنى زىيارەت قىلىمىدى. جاڭ جىيېشنىڭ باش مۈلىكى ئەمەلدارى چېن بۇلېي ئۆزى كېلىپ ئابباسوف

بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇنى جياڭ جىيېشى بىلەن كۆرۈشتۈرمەكچى بولدى. ئابباسوف رەت قىلدى. قۇرۇلتاي جەريانىدا

ئۇلار جياڭ ۋېيۈەنجاڭنىڭ دوكلاتىنى ئاڭلىدى، بىللە مۇزاكىرىگە قاتناشتى، مۇزاكىرىدە دادىل پىكىرلەرنى بايان

قىلالغان، شىنجاڭدا گومىنداڭ ئەمەلدارلىرىنىڭ نەنجىڭدىكى ئەمەلدارلارغا ئوخشاشلا «تىنچلىق بىتىمى» نى

ئايان ئاستى قىلغانلىقىنى پاش قىلالغانمۇ شۇ ئابباسوف بولدى. قۇرۇلتاي تۈگىگەندىن كېيىن ئۇ چىڭداۋغا تۇغقان

يوقلاپ بارماقچى بولدى، جياڭ جىيېشنىڭ ئوغلى جياڭ جىڭگو ئۇنى مەخسۇس ئايروپىلان بىلەن ئېلىپ باردى.

ئۇلار ئابباسوفنى ئۆزىگە تارتىپ بىرەر سىياسىي مەقسەتكە يېتىش كويىغا چۈشكەنىدى، بۇنى ئابباسوف ئەخمەتجانغا

ئۆزى ئالدىن ئېيتتى. ئۇ يەنە جۇڭبۇلار بىلەن كۆرۈشۈش ئىشىنىمۇ ئەخمەتجانغا ئېيتتى.

- بىزگە ئەسقاتىدىغىنى يەنەنە! - دېگەندى ئۇ.

نەنجىڭ تولىمۇ چوڭ شەھەر ئىدى، فىرانسىيىدىن كەلتۈرۈلگەن كاشتان دەرەخلىرى بىلەن قاپلانغان چىرايلىق

كوچىلاردا پايلاقچى، ئىشپىيونلار ئۇلارنى نازارەت قىلىپ، ھەممىلا جايدا قاتتىق يۈرمەكتە ئىدى، ئۇلارنى

ئاشكارا ئىزدەش قىيىن ئىدى. ئابدۇلجېم ئابباسوف يول ئىزدەپ رەللە بولاتتى، ئەخمەتجان بۇنىمۇ كۆرگەن، ئۇلار

بىللە رەللە بولۇشقانىدى، بىر كۈنى يۈيۈرپ ئەپەندى شىنجاڭ ۋەكىللىرىنى چايغا چاقىردى، ئۇ كىشى 1946 -

يىلى 6 - ئايدا ئۈرۈمچىگە بېرىپ جاڭ جىجۇڭنىڭ قەسەم بېرىپ ۋەزىپىگە ئولتۇرۇش مۇراسىمىغا «نازارەتچى»

بولغان، شىنجاڭدا ئىككى ئايدىن كۆپرەك تۇرۇپ نۇرغۇن مېھمان بولغانىدى، گومىنداڭ دېۋىزىيە پلاتاسىنىڭ بۇ

باشلىقىغا شىنجاڭ، بولۇپمۇ ئۇيغۇر مىللىتى ياخشى تەسىر قالدۇرغانىدى، ئۇ مېھمانلارنى كەڭ، ئازادە ئۆيلىرىدە

قىزغىن مېھمان قىلدى، يەنە شۇ مۇھىم ئىشى ئۈستىدە باش قاتۇرۇپ يالغۇز مېڭىپ يۈرەتتى.

- توڭلىمىدىڭىزمۇ؟ - يۈيۈرپ ئەپەندى تۇيۇقسىزلا سورىدى. ئابباسوف يۈيۈرپ ئەپەندىنىڭ بىر نېمە دېمەكچى

بولۇۋاتقىنىنى دەرھال سەزدى، ئۇ يۈيۈرپنىڭ يېنىغا كەلدى:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- يېقىندا دۇڭ بىۋۇ بىلەن ئۇچراشتىم، - دېدى ئۇ كومپارتىيە پەرەسلىكىنى ئاشكارىلاپ، - مەن سىز توغرىلىق

ئېيتىۋىدىم، دۇڭ بىۋۇ مەن ئابباسوفنى بىلىمەن دەيدۇ!

ئابباسوف چۆچۈپ ئۇنىڭغا قارىدى.

- مەن كومپارتىيىنىڭ داھىيلىرى بىلەن پات - پات ئۇچرىشىپ تۇرىمەن، مەن ئۇلار بىلەن دوست، - دېدى

يۈرۈپ پىچىرلاپ، ئاندىن كېيىن كۈلۈپ، ئۈزلۈك ئېيتتى، - ئاڭلىشىمچە، رەپىقىڭىزنىڭ نەنجىڭدا تۇغقانلىرى بار

ئوخشايدۇ، شۇنداقمۇ؟

- شۇنداق! - دېدى ئابباسوف بىر ئىشنى سېزىپ.

12 - ئاينىڭ 5 - كۈنى بىر خانىم ئابدۇكېرىم ئابباسوفنىڭ ياتىقىغا كەلدى.

- پالاتا باشلىقى يۈ يۈەنجاڭ سىزنى ئېلىپ كېلىشكە مېنى ئەۋەتتى، رەپىقىڭىزنىڭ بىر نەۋرە ئاچىسى سىز بىلەن

كۆرۈشمەكچىكەن.

ئۇلار بىر قار پىكاپقا چۈشتى، ماشىنىنى خانىم ئۆزى ھەيدى. ماشىنا ئورنىدىن قوزغىلىپ ئاۋۋال خۇۋەيخەيلۇ

كوچىسىغا قاراپ ماڭدى، يۈيۈرېننىڭ ئۆيىگە يېقىن كەلگەندە يەنە كۈڭزى ئىبادەتخانىسى تەرەپكە بۇرۇلدى.

ئاندىن شىجېيىكۇغا بۇرۇلۇپ، ئاخىر چىڭلياڭشەن تېغىغا قاراپ ماڭدى. ماشىنىدىكى ئىككى ئادەم لام - جىم

دېشىمىدى، ئابدۇكېرىم ئەندىشىگە چۈشتى، ئاخىر خىلۋەت بىر يەرگە كەلگەندە خانىم گەپ قىلدى :

- ئىسىم چىن لىيەن! - دېدى ئۇ كۈلۈپ تۇرۇپ، - قورقۇتۇپ قويدۇم، ئەپۇ قىلىڭ، يولداش دۇڭ بىۋۇ مېنى

سىزنى ئەكېلىشكە ئەۋەتتى، يولداش ئابباسوف!

ئابدۇكېرىم ئابباسوف «يولداش» دېگەن سۆزنى ئاڭلاپ بىر خىل تىلى بىلەن تەسۋىرلىگىلى بولمايدىغان

ھارارەت ھېس قىلدى. بۇ بىر ئاتالغۇ ئۇنىڭغا غايە ئىستىقبالىدىن دېرەك بەردى. قىز ئۆزىنى تولۇق تونۇشتۇردى :

ئۇ جياڭ جېيىشنىڭ باش مۈلكى ئەمەلدارى چىن بۈلېينىڭ قىزى ئىكەن، ئۇ ئۆزىنىڭ ئاسىيلىق قىپتۇ، ئىنقىلاب

يولىنى تاللاپتۇ.

- گومىنداڭ چىرىپ كەتتى. بىرمۇ ئەمەلدارى خەلقنى ئويلىمايدۇ! - دېدى قىز يوغان كۆزلۈك چىرايلىق يۈزىنى

پۈرۈشتۈرۈپ قويۇپ، - بىكارلا كۆرەڭلەيدۇ، غۇلاشقا ئاز قالدى!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قىز ئۇستا شوپۇر ئىكەن. پىكاپ چىگىياڭشەن تېغىدىن چۈشۈپ، يېغ ئايلىنىپ ئۇچقاندەك ماڭدى. ئۇ ئاخىر مېيۈەن يېڭى مەھەللىسىگە يېتىپ كەلدى. ئۇ قىزنىڭ كەينىدىن پىكاپتىن چۈشتى. كۆكۈچ خىش تاملىق بىر قەۋەتلىك ئۆينىڭ دەرۋازىسىغا يانداش ئىككى قەۋەت بىنا بار ئىدى. ئۇنىڭ ئىككىنچى قەۋىتىدە ئىشپيونلار بۇ ئىش بېجىرىش ئورنىنى مەخسۇس كۆزىتىدىكەن. ئۇلار تىز مېڭىپ قارا دەرۋازىدىن كىردى. دەرۋازا ئىچىدە ئاددىيلا كىيىنگەن، ئوتتۇرا بويلۇق، ئوتتۇز ياش ئۆپچۆرسىدىكى بىر كىشى تۇراتتى ئۇ ئابباسوفنىڭ قوللىرىنى چىڭ سىقىپ ئۆزىنى تونۇشتۇردى :

- ئىسىمىم بۇنىڭ شياۋېنىڭ، ئىش بېجىرىش ئورنىنىڭ كاتىپىمەن، - دېدى ئۇ، - يولداش ئابباسوف، يولداش دۇڭ بىۋۇ سىزنى كۈتۈپ تۇرىدۇ.

ئۇلار ئۆيگە كىردى. ئىچكىرى - تاشقىرى ئىككى ئېغىز ئاددىيلا ئۆي ئىكەن. تاشقىرىقى ئۆيگە چوڭ بىر ئۈستەل، بىر نەچچە ئورۇندۇق، بىر جۈپ كونا كىرىسلو قويۇلغانىكەن، بۇ ئۆي مېھمان كۈتۈش ئۆيى، ئىچكىرىدىكى ئۆيگە ئىككى كىشىلىك ياغاچ كارىۋات قويۇلغان بولۇپ پاختا رەختتىن تىكىلگەن ئورۇ - كۆرپىلەر رەتلىك تىزىقلىق تۇراتتى، ئۇ ياتاق ئۆي ئىكەن، تاشقىرىقى ئۆيدە شالاڭ ساقاللىق، پېشانىسى كەڭ، پارقىراق، كۆزلىرىدىن نۇر چاقناپ تۇرىدىغان بىر كىشى تۇراتتى، ئاتىمىش ياشلارغا بېرىپ قالغان ئۇ كىشى ئورنىدىن تۇرۇپ، كۈلۈپ تۇرۇپ ئابباسوفنىڭ ئالدىغا كېلىپ قوللىرىنى سوزدى.

- خۇش كەپسىز، قارشى ئالسىمىز! دېدى ئۇ ئابباسوفنىڭ قوللىرىنى چىڭ سىقىپ.

- بۇ كىشى يولداش دۇڭ بىۋۇ بولىدۇ، جۇڭگۇ كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتىنىڭ نەنجىڭدا تۇرۇشلۇق ئىش بېجىرىش ئورنىنىڭ مەسئۇلى.

ئۇلار ئولتۇرۇشتى، دۇڭ بىۋۇ بۆلەكچىلا قىزغىن ئىدى.

- مەن ئاخىر پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنى تاپتىم! - دېدى ئابباسوف ھاياجان بىلەن كۆز ياشلىرىنى سۈرتۈپ تۇرۇپ ۋە ئىزدەش جەريانى، تەقەززالىقلىرىنى سۆزلەپ كەتتى.

- شۇنداق، تەس، تولىمۇ تەس! - دېدى - دۇڭ بىۋۇ كۈلۈپ تۇرۇپ، - سىز ئاقلار رايونىدا ئىشلەپ

باقمىغان - دە، بۇنداق مۇھىتتا بەزى چاغلاردا دۈشمەن لاگېرىدىكى تەرەققىيپەرۋەر ئالىي ئەمەلدارلارنىڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ياردىمىدىن پايدىلانماق، ناھايىتى قىيىن مەسىللەرنى ھەل قىلغىلى بولىدۇ، بۇ جەھەتتە يولداش جۇڭبۇنىڭ بىزنىڭ ئەڭ ياخشى ئۆلگىمىز.

قىزغىن سۆھبەت باشلاندى: دۇڭ بىۋۇ ئىلى ئىنقىلابىنىڭ كۆلىمى، سىياسىي، ھەربىي كۈرەش ھالىتىنى، رەھبەرلىك ئەھۋالىنى، جاڭ جىجۇڭ بىلەن بولغان سۆھبەت ئەھۋالىنى بىر-بىرلەپ سورىدى. ئابباسوف ھەممىگە تولۇق جاۋاپ بەردى، ئۇ ئۆزلىرىنىڭ خەلق ئىنقىلابىي پارتىيىسى ناملىق تەشكىلاتى، ئۆزىنىڭ لىن جىلۇ بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى، ماركسىزم-لېنىنىزم، سوتسىيالىزم-كوممۇنىزمغا بولغان ئېتىقاد - ئىشەنچىسى ۋە پىلان - تەلەپلىرىنى ئوتتۇرىغا قويدى: خەلق ئىنقىلابىي پارتىيىسىنىڭ جۇڭگو كومپارتىيىسىنىڭ رەھبەرلىكىدە، تەشكىلات رەھبەرلىكىنى جۇڭگو كومپارتىيىسىگە قوبۇل قىلىش، شىنجاڭ ئىنقىلابىغا خادىم ئەۋەتىپ رەھبەرلىك قىلىش، دائىملىق ئالاقە ئورنىتىش مەسىلىلىرىنى شىنجاڭ كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ تەلپى قىلىپ ئوتتۇرىغا قويدى.

دۇڭ بىۋۇ بۇ تەلەپلەرنى مەركىزىي كومىتېتقا مەلۇم قىلىپ ئاندىن جاۋاپ بېرىدىغانلىقىنى ئېيتتى. - مەن 1938 - يىلى لىن جىلۇ مۇئەللىم بىلەن تونۇشقان، بۇ ئىشقا مانا ھازىر ئون يىلغا يېقىنلاشتى. مەن جۇڭگو كومپارتىيىسىنىڭ رەسمىي ئورگىنىنى شۇنچە يىل ئىزلىدىم، مانا ئاخىر مۇرادىمغا يەتتىم! - دېدى ئابباسوف كېتەر چېغىدا.

- پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى شىنجاڭغا بەكمۇ كۆڭۈل بۆلىدۇ! - دېدى دۇڭ بىۋۇ ئۇنى ئۇزىتىپ. ئابدۇكېرەم ئابباسوف بۇ ئەھۋاللارنى ئەخمەتجان قاسىمغا تولۇق تەسۋىرلىرى بىلەن بايان قىلغانىدى. 1946 - يىلى 11 - دېكابىر كۈنى دۇڭ بىۋۇ ئابباسوفنى ئىككىنچى قېتىم قوبۇل قىلدى، دۇڭ بىۋۇ مەلۇم قىلغان ئەھۋالغا ئاساسەن، مەركىزىي كومىتېتتىن جۇڭبۇنىڭ يۇقىرىقى مەسىللەرگە جاۋاب بېرىپ تېلېگرامما ئەۋەتىپتۇ. تېلېگراممىغا لىۋ شاۋچى ئىمزا قويۇپتۇ. جاۋابتا: شىنجاڭدا ئەھۋال مۇرەككەپ، ئۇششاق تەشكىلاتلارنى بىرلەشتۈرۈڭلار، سوتسىيالىزم، كوممۇنىزم بايرىقىنى ۋە شۇئارىنى ئالدىراپ ئوتتۇرىغا قويىمىغان ياخشى، ئاممىنىڭ ئاڭ - سەۋىيىسى، قوبۇل قىلىش ئىقتىدارى شۇنداق قىلىشنى بەلگىلىگەن، دېيىلگەن. بۇ گەپلەرگە ئابباسوف سەل مەيۈسلەنگەن، لېكىن ئەخمەتجان تولىمۇ رازى بولغانىدى، ۋەكىل ئەمەس، ئالاقىچى ئەۋەتىشكە مەركىزىي كومىتېت قوشۇلغان. دۇڭ بىۋۇ ئادەمنى تەييارلاپمۇ قويغان، ھەتتا:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- تىرىشىپ جەڭ قىلىڭلار، گومىنداڭنىڭ غەربى شىمال ئۇرۇش مەيدانىدىكى ھەربىي كۈچىنى تىزگىنلەپ، خەلق ئازادلىق ئارمىيىسىنىڭ پۈتۈن مەملىكەتتىكى ئاساسلىق جەڭ مەيدانلىرىدىكى قايتۇرما ھۇجۇمىغا ياخشى ماسلىشىڭلار، - دېگەن ۋە ئۆز سۆزىدە، - بىز چوقۇم ئۇرۇشنىڭ غەلبىسىنى قولغا كەلتۈرىمىز، چوقۇم پۈتۈن مەملىكەتنىڭ ئازادلىقىنى قولغا كەلتۈرىمىز، دېموكراتىك يېڭى جۇڭگونىڭ دۇنياغا كېلىشىگە ئۇزاق ۋاقىت قالمايدى، - دېگەنلەرنى تىلغا ئالغان.

پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ مۇھىم ھۆججەتلىرى، ماۋزېدۇڭنىڭ كىتابلىرىنى ئابباسوف ئەخمەتجانغا كۆرسىتىپ :

- بۇ كىتابلارنى ئۇيغۇرچە - قازاقچە نەشر قىلدۇرۇپ تارقىتىمىز، «ئىنقىلابچىل ياشلار تەشكىلاتى» ئەزالىرى ئۆگىنىدۇ، بۇ مەركىزىي كومىتېتنىڭ يوليورۇقى! - دېدى، لېكىن مەخپىي تەشكىلاتنى تىلغا ئالمايدى. ئايروپىلانغا چىقىش ئالدىدا ئابدۇكېرىم ئابباسوف ياش بىر يىگىتنى كۆپچىلىككە تونۇشتۇردى: - بۇ يىگىت ۋاڭ نەندى، ئايالىنىڭ تۇغىنى! - دېدى ۋە ئۇنى ئايروپىلانغا ئاچقىپ كەتتى.

ئەخمەتجان قاسىمى بۇ يىگىتنىڭ جۇڭگۇ كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتى ئەۋەتكەن ئالاقچى، رادىست پىك گوتەن ئىكەنلىكىنى بىلىپ بولدى، بۇ ئىشنىمۇ ئابباسوف ئەخمەتجاندىن مەخپىي تۇتمىغانىدى.

ئەخمەتجان بۇ ئىشنى قايتا تىلغا ئالمايدى، ئۇ يىگىت ھازىر ئابباسوفنىڭ ئۈرۈمچى جەنۇبىي گۈلزارلىق ھويلىسىنىڭ ئىچكىرىسىدىكى قېرى قارىياغاچلار ئارىسىدىكى ئۆيدە، بۇ ئۆيدە ئۇنىڭ ئايالى لۇسۇش بىلەن بىللە تۇرماقتا،

ئابباسوف ياڭ فېڭيى: «جۇڭگۇ كوممۇنىستىك پارتىيىسى بىلەن قولى قولغا تۇتۇشۇپ، ئاسىيا زېمىنىدا بىر قۇدرەتلىك سوتسىيالىستىك دۆلەت قۇرۇپ چىقىڭلار!» دېگەن ۋەسىيەنامە قالدۇرۇپ ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالغاندىن كېيىن، ياڭ

فېڭيىنىڭ دوستى لۇسۇش ئىسىملىك خەنزۇ قىز بىلەن توي قىلدى، ئۇ بۇ ئارقىلىق ئۆزىنى فېئوداللىق ئىدىيە، دىنىي قاراش ۋە كونا ئۆرپ - ئادەتلەرگە قارشى دادىللىق بىلەن جەڭ ئېلان قىلغۇچى قىلىپ كۆرسەتكەنىدى.

ئۇ ھەممىلا ئىشتا قىزغىن، دادىل ئىدى، ئەخمەتجان بۇ ياش يىگىتنىڭ يېتىلىش جەريانىدىكى ئەۋزەللىكلىرى بىلەن بىللە شارائىت، ۋەزىيەت بىلەن تۇلۇق ھېسابلىشىدىغان پىشقان سىياسەتچى بۇلۇپ چىقىشىنى كۈتمەكتە

ئىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇ ئابباسوفنىڭ ئۆيىگە قاراپ ماڭدى. ئۇ كىرگەندە، ئابباسوف چىراغ تۈۋىدە ئولتۇرۇپ ماۋزېدۇڭنىڭ ئەسىرىنى ئۇيغۇر تىلىغا تەرجىمە قىلىۋاتاتتى.

ئۇلار ناھايىتى تېزلا ئاساسىي تېما - گومىنداڭنىڭ زورلۇق - زومبۇلۇقلىرى ئۈستىدە سۆزلىشىشكە كىرىشىپ كەتتى.

- ئەمدى ئېھتىيات، سۈكۈتكە ئورۇن قالمىدى، - دېدى ئابباسوف قايتا سۆزلەپ، - پۈتۈن شىنجاڭ خەلقىگە مۇراجىئەتنامە ئېلان قىلالى. «25 - فېۋرال قانلىق ۋەقەسى» توغرىسىدىكى ئەھۋالنى ئەينەن پېتى خەلققە ئېيتايلى! - شۇنداق قىلالى، جاڭ جىجۇڭ قايتىپ كەلگۈدەك، چۈي ۋۇنىڭ دېيىشىچە، ئۇ كىشى قاتتىق خاپا بولمىدەك! - جياڭ جىيېشنىڭ شىنجاڭدىكى ۋەكىلى تۇرۇپ ئۆزى بىلەن قارىشىلاشقانلارنى باستۇرالمىتتىمۇ، - دېدى ئابدۇكېرىم ئابباسوف قايناپ، - ھىلىگەر ئادەم ئۇ، مەن خەنزۇلارنىڭ مەجەزىنى خېلى ياخشى چۈشىنىمەن، بۇلۇپمۇ ئەمەلدارلارنىڭ تىلىنىڭ ئاستىدا تىلى بولىدۇ، ھەرگىز ئۆز ماھىيىتىنى ئاشكارىلىمايدۇ، قارىماققا ئىلغار، ئىنقىلابقا ھېسداشلىق قىلغۇچىدەك بىلگىنى بىلەن، ئۇنىڭ ئەس - يادى بىزنى تېزىرەك يوقىتىشتا!

- مەنمۇ شۇنداق قارايمەن، - دېدى ئۇلارغا ئەگىشىپلا كىرىپ كەلگەن سەيپىدىن ئەزىزىمۇ، - «25 - فېۋرال» ۋەقەسىنى پىلانلىغۇچىلار ئۇنىڭغا دېمەي قويماست!

- مەن ئېنىق بىلىم: شىنجاڭدا ئۇنىڭ گېپىگە كىرمەيدىغان ئىنتايىن جاھىل بىر گۇرۇھ باركەن، بۇلۇپمۇ ھەربىيلەر، مەسلەن ماچىڭشياڭ 5 - ئاتلىق گارنىزونى، سۇڭ شىلەن دېگەن گېنېرال، ئۇنىڭ قول ئاستىدىكى ھەربىيلەرمۇ شۇنداقكەن!

- بۇمۇ توغرا، - دېدى ئابباسوف دەرھال قوللاپ، - جياڭ جىيېشنىڭ چوڭ - چوڭ گېنېراللىرى ئىچىدىمۇ ئۇنىڭ گېپىگە كىرمەيدىغانلىرى بار، خۇزۇڭنەن، يەن شىسەن، دۇيۈمىڭ دېگەنلىرى ئۆز ئالدىغا بىر پادىشاھ. شۇنىڭ ئۈچۈن جياڭ جىيېشى ئەسكىرى توت ھەسسە كۆپ، قوراللىرى ئەڭ زامانىۋى تۇرۇپ، ئازادلىق ئارمىيىگە تەڭ كېلەلمەي ھەممىلا جايدا مەغلۇپ بولماقتا، گومىنداڭ غۇلاشقا ئاز قالدى.

- ئۇ غۇلسا بىزگە پايدىلىقمۇ؟ - دەپ سورىدى بايىلا كىرگەن رەخمىجان سابىر ھاجىيوف، - بىزگە ئالىي مۇختارىيەت ھۇقۇقىنى بېرەمدۇ؟

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- جياڭ جېشېمۇ ياق دېدىمىدى، - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى كۈلۈپ قۇيۇپ، - لېكىن چوڭ - چوڭ مەسىلىلەردە يول قويىمىدى. بىز كۆرۈشكەندە بەرگەن ۋەدىلىرىنى شاۋلىزى، جياڭ جىڭگو، چېن چېڭ دېگەن ئەلچىلەرنى ئىشقا سېلىپ رەت قىلدى.

- جاڭ جىجۇڭمۇ ئوخشاش! - دېدى ئابباسوف دەرھال، - ئۆزى بىتىمگە قول قۇيۇغان تۇرۇقلۇق، دېموكراتىك سايلام ئۆتكۈزۈشكە شۇنچە مەسىلىلەر چىقسا جىم تۇرۇۋېلىۋاتامدۇ، ئۇ جياڭ جېشېننىڭ سادىق مۇرىتى. ... ئۇلار دۇنيا، جۇڭگو، شىنجاڭ، ئۈرۈمچى توغرىسىدا ئۇزاق پاراڭلاشتى.

27 - فېۋرال كۈنى «پۈتۈن شىنجاڭ خەلقىگە مۇراجىئەتنامە» ئېلان قىلىندى، گومىنداڭ ئەكسىيەتچىلىرىنىڭ ئۇرۇش كىرىزىسى پەيدا قىلىپ، ئارىغا سۇغۇقچىلىق سېلىش، مىللەتلەر مۇناسىۋىتىگە بۇزغۇنچىلىق قىلىش سۈيقەستى، ھىيلە - مەكرلىرى مۇراجىئەتنامىدە ئۇچۇق كۆرسىتىلدى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا خەنزۇ مىللىتىدىن بولغان يەنئەن پەرەسلەردىن لى تەييۈي، لوجى، چېن شىخۇاغا ئوخشاش بىر نەچچە ئىلغارلار بىرلىشىپ «خەلققە مۇراجىئەتنامە» ئېلان قىلدى: «... ئۇرۇشخۇمار ئەكسىيەتچىلەر پىلانلىق، تەشكىللىك، سىياسىي مەقسەتلىك ھالدا 25 - فېۋرال قانلىق ۋەقەسىنى پەيدا قىلدى. بۇ ھەرگىزمۇ خەنزۇ خەلقىنىڭ ئارزۇسى ئەمەس، خەلق ئاممىسىنىڭ قېنى بىلەن شەخسىي نەپسىنى قاندۇرغان ئاز ساندىكى ئەكسىيەتچىلەر قوزغىغان ئاتالمىش 24 - ۋە 25 - فېۋرال نامايىشى مەجبۇرەن قىلىنغان نامايىش. نامايىشقا قاتناشقانلارنىڭ ھەممىسى دېگۈدەكلا پۇقراچە كىيىنىۋالغان ھەربىيلەر بولۇپ، ئۇلار خەلقنى ئەخمەتجان قاسىمىنى ئۆلتۈرۈشكە مەجبۇرلىدى. لېكىن خەلق بۇ «ئۆلتۈرۈش»نىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلمەيتتى. شىنجاڭ خەلقىنىڭ بېشىغا كۆپ قىسمەت، بالا - قازا كەلگەن، بۇنى كىم كەلتۈرگەن؟ ئەلۋەتتە ئۇيغۇرلار ئەمەس، بەلكى مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىغا بۇزغۇنچىلىق قىلىپ مىللىي قىرغىنچىلىق پەيدا قىلىپ، شەخسىي مەنپەئەتنى قاندۇرغان ئۇرۇشخۇمارلار كەلتۈرگەن... قەدىرلىك خەنزۇ قېرىنداشلار، بىز سىلەرنىڭ ئەكسىيەتچىلەرنىڭ قىلتىقىغا چۈشۈپ قېلىپ، ئۇلارنىڭ زەمبىرەك يېمى بولۇپ قالماسلىقىڭلارنى، سىلەرنىڭ قوزغىلىپ بۇنداق مىللىي قىرغىنچىلىقنى تۇسۇشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمىز. گومىنداڭنىڭ ئەكسىيەتچىل قىلمىشلىرىغا قارشى تۇرۇپ، تىنچلىق بىتىمىنى ۋە ھاكىمىيەت يۈرگۈزۈش پروگراممىسىنى ھىمايە قىلايلى!»

بۇ قۇرلارنى ئوقۇپ بولۇپ ئەخمەتجان قاسىمى ماھىنۇرغا تەسەللى بەردى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- قورقماڭ! - دېدى ئۇ ئايالنىڭ بېشىنى سىلاپ، - مېنى ئۆلتۈرمەك ئاسان ئەمەس! خەلققە ۋەكىللىك قىلىمەن

دەيدىكەنمەن، ئۆلۈمدىن قورقماستىنمۇ كېرەك. لېكىن مېنى ئوڭايلىقچە ئۆلتۈرەلمەيدۇ!

ئۇلار ئەمدىلا چىراغنى ئۆچۈرۈشكە ئىشەنچ قاتتىق ئۇرۇلۇپ، سىرتتا ۋاڭ - چوڭ كۆتۈرۈلدى، ئەخمەتجان قاسىمى

تاپانچىسىنى قولغا ئالدى، مۇھاپىزەتچىسى يۈگۈرۈپ كېلىپ دوكلات قىلدى:

- نۇپۇس تەكشۈرۈمىز دەپ بۇ يەرگىمۇ باستۇرۇپ كىرىشتى، بىز ئاگاھلاندۇرۇش بەرسەك ئاڭلىمىدى، تەدبىر

قوللىنىمىزمۇ؟

- توختاڭلار! - دېدى ئەخمەتجان، ئاندىن تېلېفۇننى قولغا ئېلىپ:

- جاڭ بۇجاڭ! - دېدى ئۇ تېلېفۇندا، - مەن ئەخمەتجان، - قارشى تەرەپتىن «ئەخمەتجان، ياخشىمۇسىز!...»

دېگەن ئاۋازدىن كېيىن ئەخمەتجان ئۇيغۇر تىلىدا سۆزلىدى، قارشى تەرەپكە تەرجىمان كەلگەندەك ئىدى.

- بىزنىڭ قورۇغا باستۇرۇپ كىرىپ «نۇپۇس تەكشۈرۈش» قايسى نىزامغا ئۇيغۇن - ھە؟ ئۈرۈمچى شەھىرىدە

ھەربىي ھالەت يۈرگۈزدى. ئۆيمۇ ئۆي ئاخشۇرۇپ، خەلقنىڭ نەرسە - كېرەكلىرىنى خالىغىنىچە ئوڭتەي - توڭتەي قىلىش

بۇلاڭچىلىق، باندىتلىق بولماي نېمە؟ ئەللىك نەچچە ئادەمنى قولغا ئاپتۇ، بۇ ئادەملەرنىڭ گۇناھى نېمە؟ بۇ خىل

قاراقچىلىق ئاخىرلىشىپمۇ، يوق؟...

- ئەتىگەنلىككە سۆزلىشەيلى دەيدۇ، جاڭ جۇشى، - دېدى تەرجىمان تېلېفۇندا، - ئۆي ئاخشۇرۇش ھازىرلا

توختىتىلىدۇ!

ئەتىگەنلىكى ھۆكۈمەت رەئىسلىرى مۇزاكىرىلەشتى، ۋەزىيەتنى تۈزەش ئۈچۈن جاڭ جىجۇڭ جەنۇبىي شىنجاڭغا

بېرىپ جايلارنى كۆزدىن كەچۈرۈشنى قارار قىلدى.

16 - ئاپرېل ئەتىگەندە جاڭ جىجۇڭ، ئەخمەتجان قاسىمىلار چۈشكەن ئايروپىلان ئۈرۈمچىدىن جەنۇبقا -

تەڭرىتېغىنىڭ قارلىق چوققىلىرىنىڭ ئېرىسىغا قاراپ ئۇچتى.

- خەير خوش، تۇمانلىق شەھەر! - دېدى ئەخمەتجان قويۇق تۇمانلار ئارىسىدا بىردەمدىلا كۆزدىن غايىپ بولغان

ئۈرۈمچى شەھىرى بىلەن خوشلىشىپ.

ئۇنىڭ قەلبىدە ھاياجان، ئانا يۇرت غورۇرى، ھېسى خۇددى چېچەك سۈيى بىلەن تولغان ئىلى دەرياسىدەك

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

دولقۇنلىدى، بولۇپمۇ ئايروپىلان تەڭرىتاغدىن ئاشقاندا، قارلىق چوققىلار قۇياش نۇرىدا كۆزنى چاقىدىغان ئاپئاق، نۇرلۇق ھەيۋەت كۈمۈش دۆۋىسى بولۇپ كۆرۈنگەندە، ئۇ ئىختىيارسىز: «سەندەك گۈزەل، سەندەك ھەيۋەتلىك تاغ دۇنيانىڭ خېلى-خېلى جايلىرىدا يوق، پاھ، نېمانچە ھەيۋەتلىك-كۈمۈش نۇرلۇق يالقۇن چاچىدىغان تاغ بۇ-ھە؟!...» دېدى. چەكسىز قۇملۇق-چۆللەر قوينىدا خۇددى كۈمۈش ئارقاندىك ئەگرى-بۈگرى سۇنايلىنىپ ياتقان تارىم دەرياسىچۇ تېخى! ئۇ يەر-بۇ يەرلىرىدىلا ئىنسان ياشىلايدىغان يېشىللىقلار كۆرۈنىدىغان پايانسىز، سىرلىق چوڭ تەكلىماكان جىمىت ئۇخلىماقتا، ئۇنىڭ سىرلىق قوينىدا نىملەر بار، ئۇ نېملەرنى قۇچاقلاپ ياتىدۇ، بايلىقمۇ، سىر-ھېكمەتمۇ ياكى ئاتا-بوۋىلارنىڭ يادىكارلىقلىرىمۇ؟ ئەجداد ئىزلىرى ئۆچمەيدۇ، مەيلى قۇملار كۆچسۇن، چۆل توغراقلىرى زېرىكىپ ھاياتلىقتىن ۋاز كەچسۇن، قۇملۇق تىك دۆڭلەر ئۈستىدە ياشىرىپ تۇرغان توغراقلار مەيلى نەچچە يىلدا ئۆزگىرىپ-يېڭىلىنىپ تۇرسۇن، ئاتا-بوۋىلارنىڭ ئىزلىرى كۆمۈلمەيدۇ، ئۆچمەيدۇ، دۇنيادىكى ئىككىنچى چوڭ چۆللۈك، ئۇنىڭ ئەجدادلىرىنىڭ قەبرىگاھى، بۇ مۇبارەك جاي ھازىر جىمىت ئۇخلىماقتا، لېكىن تارىخ بەتلىرىگە ئۇنىڭ ئىنسانىيەت ئويغىنىشى، گۈللىنىشىنىڭ ئىسپاتلىرى ئۆچمەس سىياھلار بىلەن يېزىلغان، ئۇنىڭ ئىسمى «تەركىي ماكان»، يەنى تاشلانغان زېمىن. ئېنىقكى، ئۇنىڭ تېگى شەھەر، پەن-مەدەنىيەتنىڭ بۆشۈكلىرى ساقلىنىۋاتقان، قەدىمكى ئاۋات شەھەرلىرى، گۈزەل باغلىرى، ئەمگەكچان، ئىجاتچان، ئاقكۆڭۈل، مەرد-قەيسەر خەلقى بىلەن پۈتۈن ئىنسانىيەتكە كەڭ تونۇلغان، ھازىرقى سوۋېت ئىتتىپاقى، ئامېرىكىدەك ياكى قەدىمىي ئىنسانىيەتنىڭ تۇنجى دۆلەتلىرى بولغان تاڭ سۇلالىسى، ھىندىستان، مىسىرلاردەك مەشھۇر بىر ئۇلۇغ يۇرت. ئۇ ئۇلۇغ ئۇيغۇر يۇرتى مانا مۇشۇ چۆلنىڭ ئاستىدا، ئەنە قەدىمىي كۇچا، ئەنە كىرورەن ئۆز ئوغلغا ئۈمىدلىك كۆزلىرى بىلەن قارىماقتا، قارخانىلارنىڭ بۈيۈك ئوغۇللىرى-سۇلتان سۇتۇق بۇغراخان ۋە ئۇنىڭ ئەۋلادلىرى، ئۆلمەس «قۇتادغۇ بىلىك»نى ئۆز قولىدا يېزىپ قالدۇرغان يۈسۈپ خاس ھاجىپ، «تۈركىي تىللار دىۋانى» ناملىق ئەقىل-پاراسەت جەۋھىرىنى ئەۋلادلىرىنىڭ قولىغا تۇتقۇزۇپ مىللىي غورۇر ئابىدىسىنى مەڭگۈلۈككە تىكلەپ بەرگەن مەھمۇت قەشقىرى، ئۇيغۇر خەلقىنىڭ مۇزىكا خەزىنىسى ئون ئىككى مۇقام، نەۋائىي، بابۇرلاردىن تارتىپ ھازىرقى ھايات شائىر نىمىشپەت ئارمىيە داموللىغىچە بولغان نەچچە يۈزلىگەن داڭلىق شائىرلار قالدۇرغان ئۆلمەس داستانلار، قول سانائەت، رەسساملق - نەققاشلىق، ھەيكەلتاراشلىق، چىۋەر قوللار ياراتقان تۇرمۇش شەكلى، ئىنساپ-دىيانەت بىلەن پەيدا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بولغان ھايات پەلسەپىسى، ۋە گۈزەل ئۆرپ-ئادەتلەر، ئاجايىپ باغلار، شىرىن مېۋىلەر، تائام، شاراپلار، ئابىكەۋسەرلەر... شۇنىڭ ئۈچۈن ھازىرمۇ مۇشۇ خەلققە مەنسۇپ، ئەنە شۇنداق بىر ئۇلۇغ خەلق ھازىر خورلۇقتا. دېھقانلار قورساق غېمىدە، ئۇلارغا ھەتتا ئۆز يېرىنىڭ سۈيى بىلەن قۇياش نۇرىمۇ يىتىشمەيدۇ. ئۇلار ھازىر ئىنسان ھاياتى ئۈچۈن زۆرۈر بولغان ئەڭ تۆۋەن ماددىي تەلەپكىمۇ جاۋاپ تاپالمايۋاتىدۇ. ئۇلارنىڭ ھالال ئەمگىكى بىلەن پەيدا بولغان بايلىق ئۇلارنى ئۆلگىدەك يامان كۆردىغان زالىم ھۆكۈمدارلارنىڭ، بۇ زالىم ھۆكۈمدارلار خەلقنىڭ قولىدىن ئاخىرقى يېرىم پارچە زاغىرىنىمۇ تارتىۋالماقچى. گۇناھسىز نارەسىدىن ئاغزىدىن شېرىن ئانا سۈتىنى يۇلۇۋالماقچى! بۇ يەردە ياشاۋاتقان خەلق ھاياتلىق ھوقۇقىدىن مەھرۇم بولۇش خەۋپىگە دۇچ كەلمەكتە. بەزىلەرنىڭ قارشىچە، بۇ خەلق ياشىماسلىقى كېرەك، مۇنۇ گۈزەل ئانا تۇپراقتىكى ھەممە نەرسىنى تاپشۇرۇپ بېرىپ مۇنۇ گۈزەل ئانا تۇپرىقىنى باشقىلارغا بىرىۋېتىش كېرەك. گىتلىيە ھۇددىلارنى مىللەت سۈپىتىدە يوقىتىۋېتىشنى ئاشكارە شۇئارغا ئايلاندۇرغانىدى. مۇنۇ قارا كۈچلەر بولسا ئاشكارا دېمىگىنى بىلەن، كۆڭلىدە شۇ شۇئارنى توۋلىماقتا... ئەركىنلىككە، ئىنسانىي ياشاش ھوقۇقىغا تەشنا خەلقنىڭ ۋەكىلى بولۇش تولىمۇ شەرەپلىك، بۇنىڭ ئۈچۈن قانچە بەدەل تۆلىسە ئەرزىيدۇ، ھەتتا ھاياتىنى تەقدىم قىلىشىمۇ ئۆكۈنمىگۈلۈك، بەلكى «توغرا ياشىدىم» دەپ خۇشال بولغۇلۇق...

ئايروپىلان پەسلەشكە باشلىدى!

- تۆت سائەت ئۇچتۇق! - دېدى باياتىن جىمجىت ئولتۇرغان گىنرال جاڭ جىجۇڭ ئەخمەتجانغا قاراپ كۈلۈپ

قويۇپ، - قەشقەر ئايروپىلانىغا قوندىغان بولدۇق!

ئايروپىلاندا قەشقەرنىڭ ۋالىيسى ئابدۇكېرىمخان مەخسۇم كاستۇم بۇرۇلكا كىيىپ، گالىستۇك تاقاپ سىرتىغا بېقىۋېتىلگەن تون، بېشىغا چىمەن دوپپا كىيگەن گەۋدىلىك، ساقاللىق ئادەم قەشقەرنىڭ مەمۇرىي ئەمەلدارلىرى بىلەن، ئورۇق، ئېگىز، گىنرال جاۋ شىگۇاڭ - جەنۇبىي شىنجاڭ گارنىزونىنىڭ قوماندانى باشلىق ھەربىي ئەمەلدارلار ئۇلارنى كۈتۈۋالدى. ئۇلار قەشقەر ۋالىي مەھكىمىسىگە قاراپ نۇرغۇن ماشىنلار بىلەن ئايروپىلاندىن يولغا چىقتى.

ناخشا - ئۇسۇل ماھارىتىنى جاڭ جىجۇڭ مانا مۇشۇ قەشقەردە ھەيران قىلىپ كۆرگەن بولدى. تونۇر كاۋىپى، بەرە كاۋاپ ۋە سامسا - گۆشگىردىنىڭ لىۋىتىنى شۇ قەشقەردە تېتىغان بولدى. ئۇ كىتابلاردىن كۆرگەن، باشقىلاردىن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئاڭلىغان رىۋايەتسىمان ئىشلارنىڭ ئەينەن ئۆزىنى مۇشۇ ھېيتگاھ ئالدىدىكى كەڭ كەچكى مەزىرىدە تاماشا قىلدى. كىچىكىنە بالىلارنىڭ ئالدىدىكى بىر سېۋەت مۇۋىسىنى سېتىش ئۈچۈن چوڭۇلداپ تۇرۇپ ئېيتقان سۆزلىرىنى تەرجىمە قىلدۇرۇپ ئاڭلىدى. دوغچى يىگىتنىڭ مۇز چاناپ تۇرۇپ ئۆز مەھسۇلاتىنى ماختاپ دېگەن قاپىيىلىك، مەنىلىك گەپلىرىنى ئاڭلاپ قاقاقلاپ كۈلدى. ھەتتا بىر نەچچە ئون ئادەمنى يىغىۋېلىپ «رۇستىمى داستان» سۆزلەۋاتقان قارىغۇ مەدداھنىڭ جەڭ نامىسىنى تەرجىمە قىلدۇرۇپ ئاڭلاپ باقتى. ئۇ چاسنىچە كىيىپ، ئۇيغۇر دوپپىسىنى كىيىپ، مۇھاپىزەتچىلىرى، ئەخمەتجاننىڭ يول باشلىشى بىلەن ھېيتگاھ ئالدىدا ئىككى - ئۈچ سائەت ئايلىنىدى. زەرگەرلەر، تۆمۈرچىلەر، كىتاب پۇرۇشلار، دوپپىچى ئاياللار بىلەن سۆزلەشتى. بۇ تولا سۆزلەپ چارچىمايدىغان ئوقەتچىلەر كۈنگە ئون نەچچە سائەتلەپ ئاشۇنداق تىنىشىپ - تىرىشىپ ئارانلا قورساق باقىدىكەن، ئۇلارنىڭ نە باي بولۇش نە باشقىلار بىلەن ئۈستىنلىك تالاش غەزىمۇ يوق ئىكەن. ئۇلار ھاياتىنىڭ ئاشۇ ئەڭ تۆۋەن لەززىتىدىن رازىكەن.

- مەۋجۇت بولۇپ تۇرىشىدىن باشقا تىلكى يوق! - دېدى ئەخمەتجان چۈشەندۈرۈپ، - مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇش، نەسىل قالدۇرۇش ھاياۋانات دۇنياسىنىڭ ھاياتلىق يولى. بۇ ئاددىي خەلق مۇشۇ خىل ياشاش ھوقۇقىغىمۇ ئېرىشەلمىسە، بۇدۇنيادىكى ئەڭ چوڭ ئادالەتسىزلىك، ۋەھشىيەنە قىلىش بولىدۇ - دە!

- بىز چوقۇم خەلققە بەخت يارىتىپ بېرىمىز، - دېدى جاڭ جىجۇڭ توپ - توپ بولۇپ ساپايە سوقۇۋاتقان، جۇل - جۇل كىيىملىك ئورۇق، قاسماق دىۋانلىرىنى كۆرگەندىن كېيىن، - بۇلارغا بەخت ھەممىدىن مۇھىم. سىز شاڭخەينى كۆردىڭىز. پۇدۇڭدا سۇ ئۈستىدە ياشايدىغان نەچچە مىڭ پۇقرا بار. ئۆمۈر بويى قۇرۇقلىقنى دەسسەپ كۆرمىگەن، ئاشۇ كىچىكىنە قولۋاقتى دۇنيا دەپ چۈشىنىدىغان ئەمگەكچىلەر بار. لەنجۇدىمۇ بولدىڭىز، سانسىزلىغان يالىڭاچ بالىلار، دىۋانلىرىنى كۆردىڭىز، مانا مۇشۇ دىۋانە ئاياللار، بالىلار، بوۋايلىرىمۇ بەختكە موھتاج. بۇ بەختنى بىز ئۇلارغا يارىتىپ بېرىشىمىز كېرەك. سۇن جۇڭشەن - دۆلەت ئاتىمىز مۇشۇنىڭ ئۈچۈن بىز ئۆمۈر كۆرەش قىلدى. بىزگە سەنمىنچۇينى قالدۇرۇپ، مەقسىتىگە يېتەلمەي دۇنيادىن ئۆتتى!

- ئەمەلىيەت ئىسپاتلىدىكى، ھەقىقىي بەختنى كوممۇنىستىك يارىتالايدىكەن!

- ئۆمۈ بىر خىل ئەقىدە، بىر خىل ئىزدىنىش يولى، خۇددى بۇددا، كاتولىك، خرىستى ئىئان، ئىسلام

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

دىنلىرىنىڭ تەلىماتلىرىدەك!

- ياق، ماركىسىزم - لېنىنىزمنى خىيالى پەلسەپە ئەمەس، ئەمگەكچى خەلقنىڭ ئەمەلىيىتىنى ياراتقان، ئۇ

ئەمەلىيەتنىڭ سىرىقىدىن ئۆتتى!

- دۇنيادا سىياسىي كىرىزىس بولمىغان بولسا، ئۇ نەزەرىيە بۇنچىلىك ئابروىي تاپالمىغان بولاتتى. ھايات

ئۇزۇن، دۇنيا نۇرغۇن ئەقەدە، تەلىماتلىرىنىڭ كۈرەشلىرى بىلەن راۋاج تاپىدۇ، ھەر قانداق ئەقەدە، نەزەرىيە يېڭى

ۋاقىتتا قالتىس بىلىنىدۇ، كۈنرىغانسېرى كۈچىيىپ بارالايدىغان ئەقەدە، تەلىماتلار قىممەتلىك. ماركىسىزم پەيدا

بولغىلى تېخى بىر ئەسىر بولمىدى، لېنىنىزىم تېخىمۇ ياش. جۇڭگو كومىنىستىك پارتىيىسى ئەمدىلا يىگىرمە ئالتىگە

كىردى، سىلەرنىڭ ئابباسوفتەك. شۇڭا ئۇنىڭ ھەممە تەرىپى يېقىملىق بولىدۇ، شۇڭا ئۇغالىب. ئامېرىكا ۋە غەرب

ئەللىرىدىكى تەتقىقاتچىلار جۇڭگونىڭ تەقدىرىدىن خۇلاسە چىقىرىپ بولدى. مەن ئۈمۈدسىزلەر ۋەكىلى، سىز بەلكى

غالبىلار ۋەكىلى بولۇپ قالسىز.

- جاڭ جۇشى، ماركىسىزىمنىمۇ تەتقىق قىپسىز، بىلىملىرىڭىز ئەتراپلىق، چوڭقۇر ئىكەن.

- «تەتقىق» تىن گەپ ئاچقىلى بولمايدۇ. ساۋاتىم بار دېسەم بولىدۇ، مەن جۇ ئېنلەي ئەپەندىم بىلەن

ياخشى دوست، مەن كومپارتىيىگە قايىل، ھېچبولمىغاندا كوممۇنىستىك پارتىيە ھازىر جۇڭگو خەلقىنىڭ مەنپەئەتىگە

ۋەكىللىك قىلالايدۇ!

- نېمىشقا «ھېچبولمىغاندا» دېگەن سۆزىنى ئىشلەتسىڭىزكىن؟

- كەلگۈسى توغرىسىدا ھۆكۈم قىلماق تەس. ھەر قانداق بىر سىياسىي پارتىيە ئۆز نىزامنامىسىگە خەلققە

ياقلىدىغان گەپلەرنى تاللاپ يازىدۇ. نەتىجە سۆزدە ئەمەس، ئەمەلىيەتتە كۆرۈلسە ھېساب. جۇڭگودەك خەلقى

كۆپ، تولىمۇ نامرات، ئاساسىي ئاجىز، ئىشلەپچىقىرىشى ناتۇرال، خەلقنىڭ ئاڭ-سەۋىيىسى قالاق، فېئودالچە بولغان

بىر دۆلەتنى ھەممە جەھەتتىن راۋاج تاپتۇرماق تولىمۇ قىيىن، مەن شۇنىڭغا ئاساسەن دەۋاتىمەن.

- مەن ئۆگىنىشكە، دادىل پىكىر قىلىشقا بېرىلگەن ئادەملەرنى ياخشى كۆرىمەن. جاڭ جۇشى، سىز جىق

ئۆگىنىدىكەنسز.

- سىزگە يەتمەيمەن ئەخمەتجان، راست گەپنى قىلسام، مېنىڭ بۇ ئورنۇم خەلققە خىزمەت قىلىپ ياراتقان

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

تۆھپىلىرىم ھېسابىغا ئەمەس، ئىمتىياز بىلەن ھوقۇقتىن، بولۇپمۇ جياڭ ۋېييۈەنجاڭ بىلەن بولغان ئۇزۇن يىللىق دوستلۇقتىن كەلگەن. مەن سىزدەك رەسمىي دەرەخنى تارتىدىم، تۈرمىلەردە ياتىدىم، خېيىمخەتەرلەرگە تەۋەككۈل قىلىدىم، بوران - چاپقۇن، ھۆل - يېغىن ماڭا ئۈنچىلىك چوڭقۇر زىيانلارنى سالمايدى!

- سىز مەن توغۇلۇقمۇ خېلى جىق گەپ - سۆز ئاڭلىغان ئوخشايسىز؟

- تولۇق بولمىسىمۇ بىلىمەن. سىز تىنىشىپ ئۆگىنىسىز، خەنزۇ تىلى - يېزىقىنى بىزنىڭ تۈرمىمىزدە ئۈگەندىڭىز، رۇسچىغا بولسا ئانا تىلىڭىزدەك ئۇستا. مەن تېخى سىزنىڭ ئايالىڭىز ماھىنۇرغا كىتابلارنىڭ مۇھىم يەرلىرىنى سىزىپ قويۇپ، كۆچۈرگۈزگەن بولۇپ، ئۇنىڭ بىلىم ئىگەلىشىگە قىلۋاتقان غەمخورلىقىڭىزنىمۇ بىلىمەن!

- ھا - ھا - ھا... ئەپسۇس، مەن سىزنى ئۈنچىلىك ئەتراپلىق بىلىپ بولالمايدىم. ئىش ئېنىق: سىز بار چاغدا بىزگە ئەنسىزچىلىك يوق، سىز بولمىسىڭىزلا باش ئاغرىقى كۆپىيىپ ئېلىدۇ. ھەتتا قان تۆكۈلۈپ پاجىئە يۈز بېرىدۇ.

- «25 - فېۋرال» ۋەقەسىدە سىلەرنىڭ مۇھاپىزەتچى، خادىمىڭلاردىن تۆت كىشى ئۆلگەن. مەن قاتىللارنى چوقۇم تېپىپ، قاتتىق جازالاشقا بۇيرۇق بەردىم.

ئۇلارنىڭ سۆھبىتى مېھمانخانىدا يېرىم كىچىگىچە داۋاملاشتى.

ئەتىس 7 - ماي كۈنى بەش مىڭدىن ئارتۇق كىشى قەشقەر ۋالىي مەھكىمىسىنى قورشىۋالدى. جاڭ جىجۇڭ خەلققە نوتۇق سۆزلىدى. ئۇ سەنمىنجۇيى مەسلىكى، ئون بىر ماددىلىق بىتىم توغرىسىدا يادلىۋالغان چىرايلىق سۆزلىرىنى تەكرارلىدى. تارىختىن سۆز ئېچىپ، مەنچىڭ ھۆكۈمدارلىرىنىڭ جەنۇبىي شىنجاڭ خەلقىنىڭ ھەققانىي كۆرەشلىرىنى قانلىق باستۇرغانلىقى، ھۆكۈمدارلار جەنۇبىي شىنجاڭ خەلقىگە، بولۇپمۇ ئۇيغۇرلارغا قان قەرزىگە بوغۇلغانلىقىنى، زوزۇڭتاڭنىڭ، ماخۇسەننىڭ قىرغىنلىرىنى تىلغا ئالدى، تارىخ ئۈچۈن ئەپۇ سوردى، بۇ خىل قىرغىن، ئادالەتسىزلىكنىڭ تەكرارلانماسلىقىغا كىپىللىك قىلىش ئۈچۈن ۋەدىلەر بەردى. لېكىن خەلق ۋەكىللىرى نۇرغۇن كۈنكەپ تەلەپلەرنى ئوتتۇرىغا قويدى، تۇتۇلغان بىگۇناھ پۇقرالارنى قويۇپ بېرىش، ئومۇمىي خەلقنى سايلام ھوقۇقى بىلەن تەمىنلەش، تىنچلىق بىتىمىگە بۇزغۇنچىلىق قىلۋاتقان گېنېرال سۇڭ شىلىيەنگە ئوخشاشلارنى، ئۇلارنىڭ قولىچۇماقلىرىنى جازالاش، ئوسمان باندىتىنى قۇراللىنىدۇرۇش ئىشىنى ئىقرار قىلىشقا ئوخشاش ئىشلارغا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

جاۋاپ بېرىشنى تەلەپ قىلدى. ئامما غەزەپلەندى، سۇئال ياغدۇردى. ئەخمەتجاننى «ياشۇن!» دەپ، جاڭ جىجۇڭنى «يوقالسۇن!» دەپ شۇئار تولاشتى. ھۆكۈمەت رەھبەرلىرىنى ھارغۇزۇپ دەم ئالغىلى قويمىدى.

تالاش-تارتىش كېچە سائەت بىرگىچە داۋاملاشتى. جاڭ جىجۇڭ ھالىدىن كەتتى. ئاخىر گېنېرال جاۋشىگۇاڭ قىسىملىرى مۇھاپىزەت قىلىشقا كەلدى. جاڭ جىجۇڭ ئارقا ئىشكىتىن قېچىپ چىقىپ ئەتىسلا ئۈرۈمچىگە قايتتى. جەنۇبىي شىنجاڭغا قىلغان سەپىرىدىن كېيىن ئۇنىڭ روھىي تېخىمۇ چۈشكۈرلەشتى. ئۇ ياكى نەنجىڭغا، ياكى شىنجاڭدىكى گومىنداڭ ئەمەلدارلىرىغا ۋە ياكى شىنجاڭ خەلقىگە ياخشى بولالمىدى. ئاخىر ئىستېپا بېرىش قارارىغا كېلىپ نەنجىڭغا ئىلتىماس يازدى. ئۇ ئەخمەتجان بىلەن مەسلىھەتلەشمىدى. ئۇ سىياسەتچىلەرگە خاس گۇمانخورلۇقى بىلەن قەشقەر خەلقىنىڭ بۇ ئىشلىرىنى ئەخمەتجان بىلەن مۇناسىۋەتلىك دېگەن خۇلاسەگە كەلدى.

ئۇ ئىستېپا خېتىگە قوشۇمچە قىلىپ، گومىنداڭ مەركىزىي كومىتېتىنىڭ ئەزاسى، شىنجاڭنىڭ سابىق مۇدەپىئەسى مەسئۇد سەبىرنى ئۆلكە رەئىسنىڭ نامزاتلىقىغا كۆرسەتتى. ئۇ «ئۇيغۇرلار ئارقىلىق ئۇيغۇرلارنى باشقۇرۇش» ئۇسۇلىنى قوللىنىش تەكلىپىنى بەردى. ھەربىي ھوقۇقنىڭ بۇنىڭ بىلەن ئۈستۈنلۈككە چىقىشى تەبىئىي ئىدى. 19-ماي كۈنى، يەنى ئۇ قەشقەرگە قىلغان سەپىرىگە ئون ئىككى كۈن بولغاندا مەركىزىي ھۆكۈمەت بۇيرۇق چۈشۈرۈپ، جاڭ جىجۇڭنىڭ قوشۇمچە ئۆتەۋاتقان شىنجاڭ ئۆلكىسىنىڭ رەئىسلىكىدىكى ئىستېپا بېرىش ئىلتىماسىنى تەستىقلىدى ھەمدە مەسئۇد سەبىرنى ئۆلكىنىڭ رەئىسلىكىگە تەيىنلىدى. ئەيىبلەشلەر، نامايىش، يىغىنلار تېخىمۇ كۆپەيدى. ئۈرۈمچى كۈچلىرىدە تەشۋىق ۋە رەقەلەر، شۇئارلار پەيدا بولدى. ئوقۇتقۇچى-ئوقۇغۇچىلار ئۇلانما ئىمزالارنى قويۇپ مەسئۇد سەبىرگە قارشىلىق بىلدۈردى. ماي ئېيىنىڭ ئاخىرىدا، غۇلجا شەھىرىدە ئون مىڭ كىشى قاتناشقان چوڭ نارازىلىق يىغىنى ۋە نامايىش ئۆتكۈزۈلدى. جەنۇبىي شىنجاڭنىڭ نۇرغۇن شەھەرلىرىدىمۇ يىغىن، نامايىشلار ئۆتكۈزۈلدى. شىنجاڭ ۋەزىيىتى يەنە يامانلىشىپ، ئۈرۈمچى ئاسمىنى ماي ئېيىدىمۇ، تۇمانلىق، بۆلۈتلۈك كۆرۈنىدىغان بولۇپ قالدى.

ئەخمەتجان قاسىمى غەربىي بىنادا جاڭ جىجۇڭنىڭ ئىشخانىسىغا كىردى. ئۇلار غەرىپچە بىزەلگەن ئىشخانىدا خېلى ئۇزاق پاراڭلاشتى.

- مەسئۇدنى رەئىس قىلىپ تەيىنلەش ئىنتايىن خاتا بولدى. پۈتۈن خەلق نارازى. ئۇ بىر پانتۇركىست!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- دېدى ئەخمەتجان گەپنى ئوچۇق قىلىپ.

- مەن ئىقرار. بۇبىر خاتا قارار بولدى. لېكىن مەن سىزدىن ئاممىنىڭ غەپنى بېسىش ئۈچۈن ياخشى گەپ

قىلىپ قويۇشىڭىزنى ئۈمۈد قىلىمەن! - جاڭ جىجۇڭ يەرگە قاردى. ئۇنىڭ روھى چۈشكۈن، كەيپىياتى ناچار

ئىدى، - مەن ئۆز مەيلىمچە بولغاندا رەئىسلىككە سىزنى كۆرسەتمەكچىدىم. لېكىن مەركەزنىڭ نەزىرىدە سىز

كوممۇنىزىمچى. بىلىسىز، ھۆكۈمىتىمىز ئامېرىكىنىڭ مۇددىئاسى بىلەن كوممۇنىزىمغا قارشى دۇنياۋى كۈرەشنىڭ

ئالدىنقى سېپىدە، سىزنى ھەرگىز تەستىقلىمايدۇ.

- چۈشىنىمەن! - دېدى ئەخمەتجان خىيال سۈرۈپ، - شىنجاڭ مەسلىسى يامانلاشتى. بىتىم - كېڭلىم بىتچىت

بولدى!

- ئۇنداق دېمەڭ. مەن يەنىلا غەربىي شىمال مەمۇرىي مەھكىمىسىنىڭ رەھبىرى. شىنجاڭدا تىنچلىقنى چوقۇم

ئەمەلگە ئاشۇرالايمىز. مەن سىزنىڭ مۇھىم سورۇنلاردا خەلق نارازىلىقىنى پەسەيتىدىغان سۆزلەرنى قىلىپ قويۇشنىڭ

ئۈمۈد قىلىمەن.

- خەلققە ۋەكىللىك قىلالمايدىغان سۆزنى خەلق ئاڭلىمايدۇ!

ئۇلار خوشلاشتى.

ئابدۇكېرىم ئابباسوف، سەيپىدىن ئەزىزىلەر بىر تۈركۈم ئادەملەر بىلەن غۇلجىغا قايتتى. جەنۇبىي

شىنجاڭدىكى ئىنقىلابىي ياشلار، ئۈرۈمچىدىكى ئىلغار زاتلارمۇ، زىيالىلارمۇ غۇلجىغا تۈركۈم - تۈركۈم بولۇپ

مېڭىشتى. لى تەييۇ، چېن شىخۇا، خې رۇي، فەن يىنجۇڭ ئوخشاش خەنزۇ زىيالىلارمۇ غۇلجىغا كېت كىشتى،

گېزىت - ژۇرنال مۇھەررىرلىرى، مۇخبىرلارمۇ غۇلجىغا يول ئېلىشتى. غۇلجا قەھرىمانلار ئۇچىرىشىدىغان «سۇ بويىدا»

دېگەن روماندىكى لىياڭشەندەك مۇبارەك جايغا ئايلىنىپ قالدى.

گېرېئال سۇڭ شىليەن ئاشكارىلا ئوسماننى قوراللاندىرماقتا، قوشۇن ئەۋەتىپ ھۇجۇم قىلىشقا قۇتراتماقتا.

شىنجاڭدا يەنە قۇرال بىلەن تىرىكشىش ۋەزىيىتى شەكىللەنمەكتە ئىدى.

ئەخمەتجان قاسىمى ماھىنىر بىلەن يېشىغا توشىغان قىزى ئادالەتنى ئېلىپ ئايودرومغا چىقتى.

- ئاپلا - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى ئايروپىلان ئالدىغا كەلگەندە، ئۇ يانچۇقىدىن بىر پارچە خاتىرە دەپتەر

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ۋارىقنى چىقىرىپ بىر نېمىلەرنى يازدى، - بۇخەتنى جاڭ بۇجاڭغا بېرىپ قويۇڭلار!
ئۇ شۇنداق دېدى - دە، مېڭىشقا ئازلا قالغان ئايروپىلانغا ئالدىراپ چىقتى. ئۆزىنى چىققان گومىنداڭ ئەمەلدارلىرى قوللىرىنى پۇلاڭلىتىپ قاراپ قېلىشتى.
بىر يىل ئۆمۈر كۆرگەن شىنجاڭ ئۆلكىلىك بىرلەشمە ھۆكۈمەت مانا مۇشۇنىڭ بىلەن مەڭگۈلۈك كۆز يۇمدى.
ئايروپىلان ئۈرۈمچىدىن غەربكە قاراپ ئۇچتى
«خەير - خوش بىچارە شەھەر!» دېدى ئەخمەتجان تۇمان ئىچىدە قالغان شەھەر بىلەن ئاخىرقى قېتىم خوشلىشىپ.

60

ھەممە كوچىلارنىڭ ئىككى قاسنىقى قويۇق تېرەك. تېرەكلەر شادلىنىپىتى قارامتۇل يېشىل، كەينى كۈمۈش رەڭ يوپۇرماقلىرىنى پىلدىرلىتىپ كۆككە ئۆرلىگەن شاخلىرى شوخ ئويناقلاپ شۇرىلسا، تېرەك تۈۋىدىكى ئېرىقلاردا ئېقىۋاتقان سۈزۈك سۇلار پىچىرلىشىدۇ. تېرەكلەر ئازادلىق لەززىتىدىن ھۇزۇرلىنىۋاتقان غۇلجاخەلقنىڭ كۈيچىسى، تىنىچ، باياشات تۇرمۇشنىڭ ئېلانچىسى.

سۇ چېچىلغان پاكىز كوچىلاردا بالىلار ئەسكەر بولۇپ سوقۇشۇپ ئوينىشىدۇ، بۇ ئەلۋەتتە قورال كۆتۈرگۈچىلەرنىڭ تەنتەنىسى. «ئىنقىلابىي شەرقىي تۈركىستان» گېزىتى بىلەن «ئىنقىلابىي ياشلار تەشكىلاتى» نىڭ «كۈرەش» ژۇرنىلى شائىرلارنىڭ ھېسسىياتلىرى بىلەن بايان قىلىنغان خەلق خۇشلۇقىنى ھەر قانچە كۆپ ئېلان قىلىپمۇ ھەقدادىغا يەتكۈزەلمىدى. «ئىلى بەخت بۆشۈكى»، «ئېم، غۇلجا سەن ھىراتتىن ياخشىسەن»، «سېنىڭدەك ياخشى جاي قايدا»... دېگەندەك سۆزلەرنىڭ خەلق تىلىغا ئايلىنىپ كېتىشى غۇلجا تىنىقلىرىنىڭ ئىنكاسى.

ئاخشاملىرى كوچا - كوچىدا ناخشا بىلەن قىقاس - كۈلكە، ئۆيلەر ۋە باغلاردا مەشرەپ. ئىلى دەريا بويلىرىدىكى مەنزىرىلىك جايلار، چۇلۇقاي، تۇرپان يۈزى، جىليۇزى، ئوخشاش تاغ باغرىدىكى ھاۋالىق، سالقىن، شاماللىق جايلار شەھەر تاماشچىلىرىنىڭ مۇشۇنداق ياز ئايلىرىدا قونۇپ - تۈنەپ كۆڭۈل ئاچىدىغان سەيلىگاھى. بۇنداق «تاك ئاتار» ئويۇنلار شەھەر بايلىرى، زىيالىلىرى ۋە ھۆكۈمەت خادىملىرى ئۈچۈن ماختىنىدىغان، قىزىق

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پاراڭلارغا مەزمۇن بولالايدىغان مودىغا ئايلانغان تېما - غۇلجا كۆڭۈل ئاچقۇچىلار ئۈچۈن كۆڭۈللۈك يايلاق، گويا خەلقى بۇ يايلاقتا قىيغىتىپ يۈرگەن تاي...

دېھقانلار باشقلىرى چېتىلگەن، قارامتۇل ياپراقلىرى بىلەن سالقىن ئاۋرال شامىلدا يەلپۈنۈپ - تەۋرىنىپ تۇرغان بۇغدايلىقلىرىنىڭ قىرلىرىدا تۇرۇپ، خۇشلۇقتىن ئورما ناخشىسىغا غىشىيدۇ. زوق بىلەن قازان بېشىدا سۈت سورۇۋاتقان دېھقان خوتۇن ئېتىزدىكى ئېرىگە قاپاق بىلەن چاي توشۇشقا ئالدىرايدۇ. ئەتكەنچاي بىلەن ئاق نانغا شۇنىڭ ئۈچۈن دېھقان خۇمارى كۈچلۈك، ئۇنىڭسىز ھەر قانداق كاتتا زىياپەتمۇ بىر تىيىن.

ئادەملەر مەردلەشكەن، دىۋانلەرگە قوللىرى تولىمۇ ئوچۇق، شەھەر خوتۇن - قىزلىرى مودا قوغلىشىپ كىيىم كىيىدۇ، ئۆي ياسايدۇ. بەسلىشىپ ئۆيلىرىنى ھاكىلىشىپ، دېرىزە پەردىللىرىنى «زەڭگەر» قىلىشىپ، ھويلىلىرىغا گۈل تېرىپ، ئىشك ئالدىلىرىدىكى بەندىگىلىرىنى سۈرتۈشۈپ كىشلەرنىڭ دىققىتىگە تەقەززا بولىشىدۇ. بۇلار توقلۇق، باياشاتچىلىق، ئاۋاتلىق، خاتىرجەملىكنىڭ بەلگىلىرى، خەلق مانا مۇشۇ تۇرمۇش ئۈچۈن كۈرەش قىلدى. مۇشۇ تۇرمۇشقا ئېرىشكەنلىكى ئۈچۈن خۇدادىن، تەقدىردىن، كۆننى يارىتىش ئۈچۈن جانلىرىنى دوغا تىككەن پىداكارلاردىن تولىمۇ رازى.

شۇنىڭ ئۈچۈن شەھەر ياشلىرى بۇشەھەرنىڭ نوۋىگورىيىسى، ئۈچدەرۋازا كوچىلىرىدىن ئۆي تۇتۇشقان ھۆكۈمەت رەھبەرلىرىنىڭ چىرايلىق دەرۋازىلىرى ئالدىدىن ئۇياقتىن - بۇياققا ئۆتۈشكە ئامراق.

- پاھ ئەخمەتجان قاسىمى قىزىنى ئېيىقل مىندۈرۈپ ئويۇتۇپتۇ!

- ئەخمەتجان ئەپەندىم ماشىنىسىنى ئۆزى ھەيدەپ دەرۋازىسى ئالدىدا توختىدى.

- ئابدۇكېرىم ئابباسوفنىڭ خوتۇنى ئىسلام دىنىغا كىرگەن ئوخشايدۇ، بېشىغا قەلەي ياغلىق تېگىۋاپتۇ.

- سەيپىدىن ئەزىزىنىڭ خوتۇنى ياسىنىشقا ئۈستىگە، ئۆزىمۇ قاملاشقان زىلۋا بالىكەن!! .

بۇنداق تىمىدا پاراڭلىشىشىمۇ مودىغا ئايلانغان، ھەممىلا ئادەمنىڭ ئاغزىدا ئۇلارنىڭ نامى، گېزىتلەردىمۇ شۇ...

ھەتتا مەدرىسىدە خۇپتەن نامىزىدىن كېيىن بولىدىغان سۆھبەتلەردىمۇ شەھەر چوڭلىرى بىر - بىرلىرىدىن ھەر خىل ئىشلارنى سورىشاتتى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- مۇتائالى خەلپەم ھەزرەت جانابلىرى، سورىۋالساق بولارمىكىن، ئەخمەتجان قاسىمى قۇرئان كەرىمنى

راستىنلا يادقا بىلەمدىكەن؟

- لەيلۇننىڭ (لېنىن دىمەكچى) شاگىرتى دەيدىغۇ، راست ئوخشىمامدۇ؟

- دارىلئېلىم، دارىلئاجىزلارنى يوقلاپ تۇرغىنىغا قارىغاندا، ئىمانى بار يىگىت جۇمۇڭلار!

- گومىنداڭنىڭ ھەر- ھەر باشلىقلىرىنى گەپ بىلەن زوڭ ئولتۇرغۇزۇپ قويۇپتۇ، قالتىس زۇۋانداركەن بۇ

ئەخمەت ئەپەندىم!

- دادىسى نادىر تەمبۇر بىلەن تونۇلۇۋىدى. مانا بالىسى ئىلىم- بىلىم، ئەقىل- پاراسەت بىلەن تونۇلدى!! .

ئۇلار مۇشۇ خىل سۆزلەر بىلەن كۆڭۈللىرىنى ئاۋۇندۇردىغان بولۇشتى.

«ئىنقىلابچىل ياشلار تەشكىلاتى» نىڭ باشلىقى، «كۈرەش» ژۇرنىلىنىڭ باش مۇھەررىرى سادىروف

گىمنازىيىنىڭ كەينىدىكى ئۆيدە ھازىرلا «ئىنقىلابىي شەرقىي تۈركىستان» گېزىتىنىڭ باشلىقى ئەسەت ئىسھاقوفنى

ئۇزىتىپ تۇرۇۋىدى، چاققان رۇس ئايالى:

- نۇرى زىياۋۇدۇنوف كەپتۇ! - دەپ خەۋەر قىلدى.

- ھە، ھە ياخشى، ياخشى چاي تەييارلاڭ! - دەپ ھويلىغا ماڭدى سادىروف. گۈللەر ئەتىر- ئىپار پۇرغى

چېچىپ تۇرىدىغان ھويلىسىدا ئۇ ئوقۇغۇچىسى نۇرنى كۆردى. ئېگىز، گەۋدىلىك، چىرايلىق يىگىت، چىرايلىق

كەينىگەن، يالاڭلاش ھالدا بوسۇغدا تىك تۇراتتى.

- كېلىڭ ئۆكەم، ياخشى كەلدىڭىز، مەن ھازىرلا سىزنى ئويلاۋاتاتتىم.

- رەھمەت ئەپەندىم، ۋاقتىڭىزنى ئېلىپ قويۇرمەنمۇ؟

ئۇلار مېھمانخانىغا كىرىشتى، ئولتۇرۇشقاندىن كېيىن:

- بىزنىڭ ژۇرنالدا ئىشلەشنى خالامسىز، نۇرى زىياۋۇدۇنوف؟

- مەن ھەربىي تۇرمۇشقا ئۆگىنىپ قاپتىمەن. سالامەتلىكىم ئەسلىگە كېلىپ بولدى. ئالتايغا يارايىمىكىن دېگەن

تەلپىم بار، ئەپەندىم.

- ئابلاي سىزنى ياۋرۇپاغا تارتىدۇ، سىز بولسىڭىز راھەتتىن قېچىپ جاپاغا ئىنتىلىسىز. بۇ ئەلۋەتتە ئېسىل

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

خىسلەت، لېكىن ئوسمان باندەت بىلەن ئېلىشىپ بىرەر پېشكەلچىلىككە يولۇقسىڭىز، تولىمۇ ئەرزىمەس ئىش بولىدۇ - دە!

- ئۇنىڭ زىيانلىرى كۆپىيىپ كېتىۋاتىدۇ ئەپەندىم سۇڭ شىلىيەن دېگەن جاللات ئامېرىكا كونسۇلى ماكناننى بەيتىككە ئەۋەتتېتۇ. سارتوقاي دەرياسى بويىدىكى جەڭدە پودىوۋلكوۋى يۈسۈپجاننىڭ يىگىرىمدەك ئەسكەر بىلەن باندەتلەرگە ئەسەر چۈشۈپ قالغانلىقى، يۈسۈپجاننى ۋەھشىيلىك بىلەن ئېغىۋەتكەنلىكى!...

نۇرى يەرگە قارىدى، ئاۋازى تىترىدى.

- يۈسۈپجاننىڭ ئۆلۈمىگە مەنمۇ ئېچىندىم، سىز ئۇنىڭ بىلەن تونۇشىدىڭىز؟

- ناھايىتى ياخشى ئاغىنە ئىدۇق. ئۇ قىرماندانلىق باش شتاپ رازۋېدكا بۆلۈمىنىڭ باشلىقى بولۇپ

ئىشلەۋاتقاندا بىز تونۇشۇپ قالغان.

- ئۇ بىز بىلەن ئوتتۇرا ئاسىيا دۆلەت ئۇنىۋېرسىتېتىدا بىللە ئوقۇغان. ئۇ مەندىن بىر ياش كىچىك، بىلىملىك،

ئاتىق يىگىت ئىدى.

- ئۇنىڭ ئۆلۈمىگە زادىلا چىدىيالمىدىم. ئوسمان باندەتنى ئۆز قولىم بىلەن ئۆلتۈرسەم دەپ ئويلايمەن. مەن

ئالدىنقى سەپكە مېڭىش قارارىغا كەلدىم، ھازىر ئوسمان سۇڭ شىلىيەننىڭ ياردىمى بىلەن تولىمۇ كۆرەڭلەپ

لېتىۋاتىدۇ. ھازىر ئۇنىڭ بەيتىككە كۆچۈرۈپ ئاپىرىۋالغان چارۋىچىلىرى تۆت مىڭغا يېتىپتۇ. لاتىپ، مۆمىناي،

قاباس تىركەش، ئەسەنلەر بىر يۈز ئەللىكتەك قوراللىق گورۇھنى چىڭگىل خەلقىنى ھەيدەپ كېلىشكە ئەۋەتتېتۇ، ئۇلار

كۈمۈشنىڭ قۇيغۇنىدىكى دۆڭنى دېگەن يەردە بىزنىڭكىلەر بىلەن قاتتىق سوقۇشقان، قىرىق مىڭ تۇياق قويىنى تاشلاپ

چېكىنگەن بولسىمۇ، ئاھالىنى كۆچۈرۈپ-ھەيدەپ كېتەلگەن.

- ئاڭلىغانسىز، بۇرچىن ناھىيىسىدىكى ھېلىقى قالقاتون قىشلىقىدا تۇرىدىغان يوشى دېگەن ئاق ئورۇس ئون

نەچچە ئادىمى بىلەن ئوسمان تەرەپكە ئۆتۈپ كەتكەن!

- جاڭ جىجۇڭ، سۇڭ شىلىيەنلەرنىڭ قۇرال، ئەسكەر، ماددى نەرسىلەر بىلەن قىلغان ياردىمى باغانس يېرى

كۈچىيىۋاتىدۇ. «بەيتىڭ ۋەقەسى»نى ئوسمان پەيدا قىلدى. لېكىن ئۇنى ئىشقا سالغان گومىنداڭ. ھازىر سۇڭ

شىلىيەن خۇاڭ سەنمۇ بىلەن ئاسىلىپك قابىدەشنى بەيتىككە ئەۋەتتى، ئۇلار ئوسماننىڭ مىللىتى كۆترەلەيدىغانلىقى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئادەملەرنى تىزىملاپ گومىنداڭ مۇنتىزىم ئارمىيىسى قاتارىدا تەمىنات بىلەن تەمىنلەۋاتىدۇ، ئوسمان ھازىر گومىنداڭنىڭ بىزگە قارشى ئالدىنقى سەپ فرونتى بولۇپ قالدى. ئۇنى ئامېرىكا، ئەنگىلىيە، فىرانسىيىلەر باتۇر دەپ ئىتراپ قىلدى دې ماختاشماقتا!

- ھازىر ئوسماننىڭ سەككىز يۈز كىشىلىك قوشۇنى ئىككى چوڭ ئەترەت قىلىپ تەشكىللەندى. بىر ئەترەتكە

قاباس تىركەشكى، يەنە بىرىگە قۇرمان قاپىشىنى باشلىق قىلىپ بەلگىلەندى. ئۇلار ھازىر ھە دەپ ھەربىي مەشىق

قىلىپ، بىزگە ئومومىيۈزلۈك ھۇجۇم قىلىشقا تەييارلانماقتا! ئۇ سارسۈمىيگە ھۇجۇم قىلىشى مومكىن!

- سىز ئوسمان توغرىسىدا جىق بىلىدىكەنسىز، - دېدى سادروفي كۈلۈپ، - نۇرى، ئەخمەتجان ئەپەندىم:

«دۈشمەن بىلەن ئىككى سەپتە تۇتۇشىمىز. بىرى جەڭ مەيدانىدا بولۇپ، ئۇ يەردە قان تۆكۈپ ئېلىشىمىز. يەنە بىرى

گېزىت-ژۇرنال، رادىئو ئارقىلىق دۈشمەننىڭ ساختا قىياپىتىنى ئېچىپ تاشلاپ خەلق ئالدىدا مات قىلىمىز. بۇمۇ

قۇرال تۇتۇپ جەڭ قىلغان بىلەن ئوخشاش. شۇڭا مەتبۇئات ساھەسىدە ئىشلەۋاتقان ئىشچىلار-ئىنقىلابنىڭ موھىم

سىپىدە ئىشلەۋاتقان جەڭچىلەر» دېگەن ئىدى. سىزنى مۇشۇ جەڭچىلەردە كوماندىر قىلىپ قويىساق رازى بولارسىزمۇ؟

- ياق ئەپەندىم، مەن قەلەمگە قارغاندا قۇرالغا تولاراق ئامراق، مەن ئالدىنقى سەپكە بېرىشنى تەلەپ قىلىمەن!

- گېنېرال ئىسھاقىيىكە دېگەنمىدىڭىز؟

- ھەئە. ھەرۇم يۈسۈپجاننىڭ ئورنىغا بارسام دېگەن ئۈمىدىم بار. ئۇنىڭ قىساسنى ئالىمىسام زادى بولمايدۇ!

- بىزدە سىزدەك يىگىتلەر ئاز! - دېدى سادىروپ بېشىنى ئىرغىتىپ، - بۇرۇن سىزنى ئېلىخان تۆرەمگە چېتىپ

بەزىلەر خاتا تونۇشتا بولغان. ئابىلەسوفنىڭ سىزگە بولغان كۆز قارشىمۇ ئۆزگەردى. ئۇ كىشىمۇ سىزگە قايىل!

- «ھەممە ئادەم ئۆزىگە تۇشلۇق ئورۇن - مەرتىۋىگە ئېرىشتى، بىر سەنلا قالدىڭ!» دەپ ئەيىبلەيدۇ بىچارە

دادام، مەن بىكار يۈرۈۋاتقىلى خېلى بولدى. ئىچىم قىلىپ ئازابلىنىۋاتىمەن. ھېچنېمىگە ئېچىشەلمىگەنمەن ئەمەس،

ھېچنېمە قىلىپ بېرەلمىگەنمەن تىنلدايمەن. بىر ئادەمنىڭ قەدىر-قىممىتى ئېرىشكەنلىكى بىلەن ئەمەس تەقدىم

قىلغانلىرى بىلەن ئۆلچىنىشى كېرەك، ئىنساننىڭ روھى تەلپۈنىشى بىلەن جىسمانىي تەلپۈنىشى مەڭگۈ

چىقىشالمايدىكەن، بولۇپمۇ ۋىجدان ئىگىسىنىڭ باي ئاكام، زەيتۇنە مېنى ياۋروپاغا تارتىدۇ. ئۇ يول ماڭا راھەت،

داغدام يول، بەدىنىم خالايدۇ، لېكىن روھىم ئۇنمايدۇ، روھىم مېنى ئالدىنقى سەپكە ئىتتەرمەكتە!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

غۇلجا زىيالىيلار ماكانى، شائىرلار، ئاخبارات - نەشرىيات، ھەر خىل كەسپ ئەھلى - قابىلىيەت ئىگىلىرى بۇ كىچىككىنە شەھەردە ئورۇن تېپىپ ئۆز ماھارەتلىرىنى كۆرسەتمەكتە.

شىنجاڭنىڭ ھەممىلا يېرىدىكى زۇلمەتكە نەپرەتلىنىپ، يېڭى ھايات ئۈچۈن كۈرەشكە ئاتلانغان قەھرىمانلار مۇشۇ ئۈستى قار، باغرى ياپىيىشل تاغلار ئارىسىدىكى، شوخ ئىلى دەرياسىنىڭ ئىككى قىرغىقىغا يېپىلىپ ياتقان مۇنبەت ۋادىغا نىجات يولى ئىزدەپ كەلمەكتە.

بۇ ئىچكىلىك كوچىلار، ئالىملىق باغلار، قىزىلگۈل - ئەتىراپى بىلەن تولغان ھويلىلاردا بۇنداق ياز كۈنلىرى قىسقا يەككە ۋە ۋەگىلە كىيگەن قارا چاچ، سېرىق چاچ، قارا كۆز، كۆك كۆز قىزلار خۇددى تەمبۇر چېكىلگەندەكلا چىقىدىغان جاراڭلىق، يېقىملىق ئاۋازلىرى بىلەن ئۆلىدۇ، ئويناقلان تۇرىدىغان ئاتلىرى بىلەن يايلاقتا ئاۋۇل قىدىرىپ، قىمىز ئىچىپ، پاققان يەپ، ئىككى مەڭزى ئاپۇرۇت ئالمىسىدەك قىزارغان ھاللىق ئائىلەرنىڭ بالىلىرى بىر - بىرىگە روسچە سالام بېرىشكە ئادەتلىنىشكەن. بۇ كىچىككىنە شەھەردىن غەپ بىلەن شەرقنىڭ ھەممە مىللەتلىرى تېپىلىدۇ. ئۆي ئاقلاشنى كەسپ قىلغان سېرىق چاچلىق ئاياللار چوتكىلىرى بىلەن چېلەكلىرىنى كۆتۈرۈشۈپ مەدىكار بازارلىغا كەلگەندە، ھەممىسىلا ئۇيغۇرچە سۆزلىشىدۇ. لېكىن ئۇلار: رۇسلار، ئۇكرائىنلار، بېلورۇسلار.

دوختۇرخانىلارنىڭ سېستىرالىرى، كوچىلاردىكى مەستلەر ئىچىدە پاۋپالىقلار كۆپ. بۇ شەھەر ياۋروپالاشقان شەھەر! تاماقلارنى ئىچىدىمۇ ياۋروپا چەكلىگۈچى خېلى كۆپ، كىلىت يېيىش شەھەر بايلىقىنىڭ مودىغا ئايلىنىۋاتقان ئادىتى بولماقتا. كاستۇم - بۇرۇلكا كىيىش، گالېستۇك تاقاش... چاچلىرىنى تۈرمەلەش... .

سادىروف غۇلجا ئۆزگىچىلىكلىرىنى بۈگۈنكىدەك بۇنداق ئىنچىكىلەپ ساناپ باققان ئەمەس. ئۇ بايا تۇرپاندا بولۇۋاتقان ئىشلارنى ئۈرۈمچىدىن يېڭىلا قېچىپ كەلگەن بىر دوتىن ئاڭلاپ تولىمۇ بىئارام بولدى. ئۇ يەردە مۇنۇ غۇلجا شەھىرىنىڭ ئەكسىچە قاباھەت ئەۋجىگە ئۆرلىمەكتە ئىدى.

دېڭىز يۈزى ئەللىك تۆت مېتىر تۆۋەن بولغان تۇرپان ئويمانلىقى بۇ كۈنلەردە تونۇرغا ئايلانغان، قىزغۇچ تۇپراقلىق ئېتىزلىرىدا يالاڭ ئاياغ مېڭىش مۇمكىن ئەمەس. تەكلەر ئاستىدىن ھۈپۈلدەپ يالقۇن چىقىدۇ. ئادەملەر بۇ كۈنلەردە كۆپ ۋاقىتلىرىنى يەر ئاستى ئۆيلەردە ئۆتكۈزىدۇ، كارىز سۇلىرى سۈزۈك، تەملىك بولغاچقا ئادەملەر ئىچىپ قانمايدۇ.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

مانا مۇشۇنداق تومۇز ئەۋجىگە چىققان كۈنلەردە تۇرپان، توقسۇن، پىچان ئەزمەتلىرى زۇلۇم دەستىدىن

ئۆيلىرىنى تاشلاپ چىقىشقان.

مۇشۇيىل 9 - ئىيىن كۈنى قوراللىق بىر روتا ئەسكەر بۇيرۇق بىلەن ئېلىپ، ئاستانلىق ئىسمائىل مىرابنىڭ ئۆز

يېرىگە تەرگەن بۇغدىيىنى يىغىۋالدى، بۇ زورلۇق دېھقانلارنىڭ ئوغىسىنى قايناتتى، ھەيىشتىل خەلقنىڭ پەيلىدىن

قورقۇپ سىڭگىم ئېغىزىغا بىر باتالىيىن ئەسكەر ئەكەلدى. يالقۇنى ۋىلىلداپ تۇرىدىغان، قېچىزىل چوققىلار ھازىرلا

پارتلايدىغاندەك كۆرۈنىدىغان بۇ قاقاس يەردە ھېچقا چان ئەسكەر تۇرغان ئەمەس. بىتىمنىڭ ئىجىراسىغا

جان - جەھلى بىلەن قارىشى تۇرۇپ، ئۈرۈمچىدە «25 - فېۋرال ۋەقەسى» پەيدا قىلىپ، ئۇيغۇر مەدەنىي ئاقارتىش

ئۇيۇشمىسىغا قوراللىق باستۇرۇپ كىرىپ، خىزمەتچىلەرنى ئۇرۇپ - دۈمبالاپ، قاماپ، ئۇيۇشمىنى ۋەيران قىلىشقان

بۇ ۋەھشى كۈچ تۇرپاندا زورمۇ زور ۋەقە تۇغدۇرماقچى بولۇۋاتقىنىنى ھەممە ئادەم بىلىپ بولدى. شىنجاڭ زىندانغا

ئايلىنىشقا باشلىدى: ئەنۋەر يۈسۈپ مائارىپ نازارىتىنىڭ ئىشى بىلەن يەكەنگە بارسا، ئۇنى يەكەن ۋالىسى قولغا

ئېلىپ ئۆلتۈرگۈزۈۋەتتى، مىرزا يۈسۈپ تۇغقان يوقلاپ بۈگۈرگە بارسا، كورلا باشئەگىمىدە ھەربىيلەر تۇتۇۋېلىپ

ئۆلتۈرۈۋەتتى. ئابدۇقادىر ھەسەننى خوتەن خەلقى ھاكىملىققا سايلىدى، ھەربىيلەر ئۇنى قولغا ئالدى... بۇنداق

ئىشلارنىڭ تېخىمۇ ئەسكىلىرى تۇرپاندا كۆرۈلدى: كېچىلىرى تۇيۇقسىزلا ئادەم يوقاپ كېتىدىغان، ئۆي ئاتۇرىدىغان

ئىشلار كۆپىيىپ كەتتى. كىشىلەر ئۆيلىرىدە خاتىرجەم ياتالمايدىغان بولدى. پىچان ناھىيىلىك ساقچى ئىشلىرىنىڭ

دوساسى بۈسۈپ باقنى، شۇنگەن زىپەرنى، ئوقۇتقۇچى ياسىن رىقپىنى، سودىگەر يۈسۈپ تۇردىنى، خاندو يېزىسىنىڭ

ساقچى باشلىقى مەمەت قاسىمنى، لەمچىن يېڭىسىنىڭ ساقچى باشلىقى ئابلىمىت يۈسۈپنى، غوجا ئابدۇللانى قولغا

ئالدى!

- گۇناھى نىمە! - دەپ ۋاقىرۋەتتى سادىروف يۇرتداشلىرىغا چىدىيالماي.

پىچان ناھىيىلىك ساقچى ئىدارىسىنىڭ باشلىقى ئابلىمىت ھوشۇر قېچىپ كىتىپ قولغا ئېلىنىشتىن ساق قالدى.

لۈكچۈن رايونىنىڭ ئۇيغۇر مەدەنىي ئاقارتىش ئۇيۇشمىسىنىڭ رەئىسى ئەھمەتتىياز داۋۇت قېچىپ قۇتۇلدى...

تۇرپان يېڭىشەھەر غەربىي دەرۋازا تېشىدىكى ناۋاينىڭ بالىسىدىن تۆت ئەسكەر نان ئېلىپ پۇلنى بەرمەي

ماڭغاندا، بالا پۇلۇمنى بېرىڭلار دېسە بالىنى ئېتىۋەتكەن. بازادىكى ساقچىلار ئارلاشسا ساقچىلارنىمۇ يېقىن

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كەلتۈرمىگەن، خەلق توپلىنىپ نارازلىق بىلدۈرگەندە، ھەربىيلەر باشلىقى باشلىقى دەرھال ۋالىي ئابدۇراھمان موھىتى بىلەن ساقچى باشلىقى ئەبەيدۇللا روبەيدۇللايىنى چاقىرتىپ: بىز ھازىر شەھەردە ھەربىي ھالەت قىلىمىز! دېگەن. لېكىن ۋالىي ئۇنىمىغان، خەلقنى نەسىبەت بىلەن تارقىتىۋەتكەن، خەلق دەردىنى ئىچىگە يۇتۇپ تارقالغان. تۆمۈرچى ئىمىن ئاخۇننى ئىلىدا چىقىدىغان گېزىتنى ئوقۇدۇڭ دەپ قاماپ ئۆلتۈرۈۋەتكەن!...

- ۋەھشىيلىك، ئۇچىغا چىققان ۋەھشىيلىك!

- ... ۋەھشىيلىكنىڭ چوڭى 7 - ئاينىڭ 11 - كۈنى بولدى تېخى، ھەربىيلەر مەجلىس ئېچىپ ئەتىسى

نامايىش قىلىپ، ئابدۇراھمان موھىتىنى ئۇرۇپ ئۆلتۈرمەكچى بولۇشتى، بۇ ئىشنى بىر خۇيزۇ دەپ قويدى.

ئابدۇراھمان موھىتى دالدا قىلىماق بولۇپ شەھەر سىرتىغا ماڭغاندا، ئەسكەرلەر توسۇپ شەھەر دەرۋازىسىدىن چىقارمىدى. ئۇ كېچىدە شەھەر سېپىلىدىن ئارغامچا بىلەن سىيرىلىپ چۈشۈپ يەمىشى يېزىسىغا بېغىۋالدى. ئۇنى ئەسكەرلەرنىڭ توربۇلغىنىنى كۆرگەن خەلق دەرھال قوزغالدى!

- پىچاق سۆڭەككە يەتتى - دە!

- شۇنداق بولدى. شۇنىڭ بىلەن تۇرپان، توقسۇن، پىچانلا بىراقلا قوزغالدى.

- ياشاپ كېتىڭلار!

ھايات قېلىش ئۈچۈن ئىنقىلاپ قىلىش كېرەك دېيىشتى خەلق. زۇلۇم، ھاقارەت خەلقنى قوزغىدى، جىم

ياتقان خەلقنىڭ بېشىغا دەسسەگەندىكىن خەلق قوزغىلىدۇ.

لۈكچۈندە ئەخمەتنىياز داۋۇت باشچىلىقىدا قوزغالغان خەلق، ساقچىغا بېسىپ كېرىپ ساقچىلارنىڭ

قوراللىرىنى تارتىۋالدى. خەلقنىڭ قولىدىكى قۇرال ئاتىمىش تال مىلتىق بولۇپ قالدى. ئىككى يۈز ئون ئادەم بۇ

قۇرال بىلەن ئاتلىنىپ ئوتتۇرىغا چىقتى. ياڭخى يېزىسىدىن ئىمىنئاخون خەلقنى قوزغاپ، تۆت سوقما كارىزىدىكى

گومىنداڭ ئەسكەر - ساقچىلىرىغا ھۇجۇم قىلىپ ئون بىر تال مىلتىقنى قولغا چۈشۈردى. ئاستانلىك مۇئەللىم رەجەپ

توختى قوزغىلىپ ئاستانە، قاراغوجا خەلقىگە باشچىلىق قىلىپ 1947 - يىلى 7 - ئاينىڭ 13 - كۈنى ئەتىگەن سائەت

بەشتە يېتىپ ئۆلگۈچە ئېتىپ ئۆل دەپ، سىڭگىم ئېغىزىدىكى زامانىۋى قۇراللار بىلەن قۇراللانغان گومىنداڭنىڭ بىر

باتالىيون ئەسكەرگە ھۇجۇم قىلدى. ھۇجۇم قىلغۇچىلارنىڭ سانى مىڭدىن ئىشىپ كەتتى. ئۇرۇشقا رەسمى قاتناشقان

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئەرلەردىن باشقا، تاماق - غىزا توشۇۋاتقان ئاياللارمۇ بار ئىدى.

گومىنداڭ ئەسكەرلىرى سۇنىڭ بېشىدا ئىدى. ئۇلار سۇنى توسۇپ قۇملۇققا قويۇۋەتكەچكە، خەلق سۇدىن

قىيىنالىدى. ئاياللار، بالىلار قۇدۇق، كارىزلاردىن قاپاق بىلەن سۇ توشۇپ بەردى. شۇنداق قىلىپ ئادەم سانى

كۆپىيىپ كەتتى. ئىغىر - يېنىك پىلىموت ناھايىتى ئاز، بىر دانە يېنىك پىلىموت، بەش ئاپتومات، بىر يۈز ئالتە تال

مىلتىق، ئوقۇم ناھايىتى ئاز، گراناتمۇ يوق، بار - يوق قۇرال شۇ. بىر دېكتار پىلىموتنى ياڭخىلىق ئىمام ئاخون

گومىنداڭ ئەسكەرلىرىدىن سېتىۋالغان. بەش تال ئاپتوماتنىڭ ئىككىسىنى ئاستانلىق مەھمۇت ئۇستا ياسىغان.

قالغانلىرىنىمۇ گومىنداڭ ئەسكەرلىرىدىن سېتىۋالغان. خەلق بار - يوقى ئاشۇ ئازراق، ناچار قۇرال بىلەن

گومىنداڭنىڭ مۇستەھكەم ئىستېھكامىغا ھۇجۇم قىلدى. ئىسسىق جاندىن ئۆتۈدۇ، قۇم، توپىلار چوغ، چوغ

ئۈستىدە يېتىپ تۈپلۈكتىكى دۈشمەن پوتەيلىرىگە ھۇجۇم قىلغان گەپ. دۈشمەن ئوت كۈچى تولىمۇ ئۆتۈنلۈك ئاتقان

پىلىموت، ئاپتومات، چۈشۈۋاتقان مىنامىيوت ئوقلىرى، گراناتلار ھەممە ياقنى چاڭ - توزان، ئىس - تۈتەككە

ئايالاندۇرۇۋەتكەن، ھېچنەرسىنى كۆرگىلى بولمايدۇ. خەلق ئوغلانلىرى جانلىرىنى ئالقانغا ئىلىشقان. «**ئۆلمەك شان**

- **شەرەپ، ئۆلتۈرمەك غەلبە**» دېگەن سۆز ئۇلارنىڭ ئېغىز قەسىمىگە ئايالاندى. بۇ قەسەم خەلقنىڭ غەزىپى، ئىرادىسى

بولۇپ قالدى. ئۇ قەسەمنىڭ كۈچى بىلەن ئوق شۇبىرىغانلىرى، گرانات ۋولقانىلىرىغا پىسەنت قىلماي، ياشلار بىرى

يېقىلسا بىرى سەكرەپ تۇرۇپ، دۈشمەن پوتەيلىرىنى پالتا - كەتمەنلەر بىلەن ئۇرۇپ - چىقىپ، پاچاقلاپ،

دۈشمەننى غال - غال تىترەتتى. گۈلى ئىسىملىك يىگىت پوتەيگە ھۇجۇم قىلىپ كېلىۋاتقاندا، ئۇنىڭغا ئوق

تەگدى.

- بولالمىدىم، قۇرالمنى ئېلىۋېلىڭلار! - دەپ ۋارقىرىدى ئۇ، مېنى قۇتقۇزۇڭلار دېيىشنىڭ ئورنىغا قۇرالنىڭ

دۈشمەن قولىغا چۈشۈپ كەتمەسلىكىنى تاپىلاپ. ھەسەن تۆمۈر كەينىدىنلا يۈگۈردى، ئۇمۇ ئوق تىگىپ يىقىلدى.

ئابدۇرازاق ئۇنىڭ ئىزى بىلەن يۈگۈردى. بىر پوتەيگە ھۇجۇم قىلىپ ئون بىر ئادەم قۇربان بولدى.

سىڭىمىلەردە جەڭ قىلغان

ھاكىم بىلەن ئىمىنجان.

قوللىرىدا ئىچاق - توقماق،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قۇربان بولغان ئون بىر جان.

دۈشمەنلەرگە غەزىپى كۈچلۈك ئادەملەرلا مۇشۇنداق قىلالايدۇ. ئۇلارنىڭ كۆزىگە ھېچنەمە كۆرۈنمەيدۇ...

- ئىست تۇرپان، توقسۇن، پىچانلىق قېرىنداشلىرىم، بەكمۇ جىق قىرىلىپ كەتتىغۇ!

- خەلقنىڭ بۇ ئىنسانىي ياشاش ھوقۇقى ئۈچۈن قىلغان كۆڭۈلنى گومىنداڭ ھۆكۈمىتى «ئىلى ئىنقىلابىنى

قوللاپ، خەنزۇلارغا قارشى تۇردىغان قوزغىلاڭ!» دەپ ۋارقىراپ يالغان تەشۋىق قىلدى. ھەتتا سۇڭ شىليەندەك

كاتتىۋاش چېغىدا: «ئەخمەتجاننىڭ قۇتلىرىنى بىلەن بولغان پىلانلىق، مەقسەتلىك، بۆلگۈنچىلىك توپىلاڭ!»

دېدى. بۇ ئىشنى ئەتەي يوغىنىتىپ، زور كۆلەمدە ھەربىي سەپەرۋەرلىك يۈرگۈزۈپ، تىيەن زېمىنىنىڭ تۆت باتالىيون

ئەسكىرىنى، ئاتلىق 5- دىۋىزىيىدىن يې چاڭشۇنىڭ ئاتلىق پولكىنى، قۇمۇلدا تۇرۇشلۇق 178- دىۋىزىيىنىڭ ئىككى

باتالىيون ئەسكىرىنى، قارا شەھەردە تۇرۇشلۇق 128- دىۋىزىيىنىڭ بىر پولك ئەسكىرىنى، ئۈرۈمچىدە تۇرۇشلۇق

46- دىۋىزىيىنىڭ بىر باتالىيون ئەسكىرىنى يۆتكەپ ئەكىلىپ، ئارانلا بىر يۈز ئالتە تال مىللىتى بار تۇرپان پۇقرالىرىنى

دەھشەتلىك باستۇردى. ئىككى پولك، يەتتە باتالىيون ئەسكەر دېگەن جەمئىي ئون بەش باتالىيون ھېسابلاڭىز ھازىرقى

زامان قوراللىرى بىلەن قوراللانغان تۆت مىڭ بەش يۈز ئەسكەر دېگەن سۆز. بىزنىڭ خەلقىمىز ئۇنىڭغا قانداقمۇ تاقابىل

تۇرالىسۇن، نەق جەڭ مەيدانىدا بەش يۈزدىن جىق ئادەم ئۆلدى، قوزغىلاڭ باستۇرۇلدى. بىز ئازراقلا ئادەم غۇلجىغا

مىڭ مۇشەققەتتە قېچىپ كىلەلىدۇق. ئاڭلىسام، گومىنداڭ ئۆيىمۇ ئۆي كىرىپ ئاختۇرۇپ- بۇلاپ، ئادەم ئۆلتۈرۈپ،

تۇرپان ئويمانلىقىنى ئادەم قېنى بىلەن بويىپ بولغان. مەخپىي ئۆلتۈرگەنلەر قانچە؟ ئابلىز مۇھىتى، ئابدۇللا مۇھىتى،

سابىق قارىيالىرىنى مەخپىي ئۆلتۈرگەن. بۇنداق لار سانسىز! ئاستانە، قارا غوجا يېزىلىرىدىن باشلاپ قىرغىنچىلىق

يۈرگۈزۈپ ئادەم بولسلا ئۆلتۈردى. خەلق ئۆي- ماكانلىرىنى تاشلاپ، بالا- چاقىلىرى بىلەن جاڭگا

دەشت- چۆللەرگە قاچتى. كارىزلىرىنىڭ ئىچكىلىرىگە مۆكۈندى. گومىنداڭ خەلقى شۇنداق بۇلىدىكى،

توخۇ- چۆچىلەرنىمۇ قويمىدى. ئۇچىغانلىكى ئادەمنى بوغۇزلاپ بېشىنى كېسىپ، تېنىنى قۇدۇققا تاشلىدى. قىلگى

تونۇۋالسۇن دەپ گومىنداڭ ھەربىي شتابى ئالدىغا ئېسىلغان باشلار سانسىز. بىچارە خەلق ئەزەللىرى ۋە ئوغۇللىرىنىڭ

باشلىرىنى شۇ يەردىن تونۇۋېلىپ نامزىنى چۈشۈرۈپ، تېنى يوق باشنى دەپنە قىلىشتى. ھازىر تۇرپاننىڭ ھەممە يېرى

جەسەت، چۆللەرنى كۆلىمىمۇ ئۆلتۈرۈپ يۈزلىرىنى تىلىپ- تىلىپ تونۇغىلى بولماس قىلۋەتكەن جەسەتلەر چىقىدۇ. بىر

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

گومىنداڭ ئەسكىرى ئۆز ئەسكەرلىرىنىڭ ۋەھشىيلىكىگە چىدىماي بىز تەرەپكە قېچىپ كەلگەن. ئۇ ئۇيغۇرلار بىلەن ئويناپ چوڭ بولغان بالا ئىدى. ئۇ: پىچاندىكى باتالىيون شىتابىنىڭ توغرىتىمىنىڭ ئاستى چوڭ گوداڭ، ئۇ يەردە قىرىقتەك جەسەت كۆمۈكلۈك، بوۋاي-مومايىلار، بالىلارنىڭ كۆزى ئويۇلغان، قارنى يېرىلغان جەسەتلىرى بار. مۇھىم قوزغىلاڭ قاتناشچىلىرىنى بىرمۇ بىر چاناپ ئۆلتۈردى. بىر چىن يىڭجاڭ ئۆزىلا تىرىك ئەسەر چۈشكەنلەردىن يىگىرمە تۆتتىن ئۆزقۇلۇم بىلەن ئۆلتۈردۈم دەپ ماختاندى. لى خۇڭيۈن دېگەن ئىشپىيونىمۇ بىر دانە رادىئو پىريومنىڭ ئېلىپ، بىر قانچە جاللات بىلەن تۇرپانغا كەلگەنىدى. ئۇمۇ نۇرغۇن ئادەملەرنى ئۆلتۈرگۈزۈپ، يۈزلىرىنى چانتىپ، تونۇغىلى بولماس قىلىۋېتىپ چۆللەرگە كۆمدۈرۈۋەتكەن. ئۇنىڭ قول ئاستىدىكى قاتىل سۇ جۇڭيىلا يىگىرمە تۆت ئادەمنى ئۆلتۈردۈم دەپ كۆرەڭلىدى. ئۆلگەنلەر كەمبەغەل دېھقانلار، ئوقۇغۇچىلار، بالىلار، بىچارىلەردە نېمە گۇناھ!... تاغۇللىرىدا قېچىپ يۈرگەن دېھقانلارنى تۇتۇۋېلىپ شۇنداق قىيىناشتىكى، كۆزلىرىنى ئويدى، جان يەرلىرىنى كەستى، تىرىك تۇرغۇزۇپ يۈرەكلىرىنى ئويۇۋالدى. ئىنسان بۇنچە ۋەھشىي بولارنى بىلمەيتىكەنمەن، ئىنسان - بولۇپمۇ بىزنىڭ گومىنداڭ ئەسكەرلىرىمىز ۋەھشىيلىكتە ھەرقانداق يىرتقۇچى بېسىپ چۈشىدىكەن!!! . . .

سادىروف ئۆپكىدەپ يىغلاپ تۇرۇپ:

- بىچارە خەلقىم، قانلىرىڭلار بىكار تۆكۈلمەيدۇ، قانغا قان، جانغا جان ئالىمىز! جاللاتلارنىڭ ئەجلى توشتى!

- دەپ ۋارقىردى.

- بۇ قىساسنى مەن ئالىمەن! - دېدى نۇرى غەزەپلىنىپ، - مۇئەللىم، سىز ئالدىنقى سەپكە بارماڭ! مەن ئەتىلا

ئالتايغا قاراپ يولغا چىقىمەن. گومىنداڭ ئوسماننىڭ قولى بىلەن بىزنىمۇ تۇرپان خەلقىنى قىرغاندەك قىرماقچى. بىز

قاتىللارنى جازالىشىمىز كېرەك!

ھەر بىر ئادەمنىڭ ئۆزىگە خاس تۇرمۇش ئۇسۇلى بولىدۇ. بىرلىرى راھەت غېمىدە، بىرلىرى مۇشەققەت

ئىزدەيدۇ. يىغىنچاقلىغاندا، مۇشۇ ئىككى ئىنتىلىش ئىنسانلارنىڭ ھەيۋەت نىشانى. ئىلگىرىكىلىرى كۆپ، مۇتلەق

كۆپ، كېيىنكىلىرى ئاز، يوقنىڭ ئورنىدا...

ئابلايىنىڭ قىزى ئۈچۈن ياساتقان باغلىرى چىرايلىق، ئۆيلىرى ئازادە، ياۋروپاچە ياساتقان قورۇ - جايىمۇ،

زىياۋۇدۇننىڭ چوڭ بېغىنىڭ قويۇق قاراياغاچلىقىغا ياساتقان بىر قەۋەتلىك، ئاستى - ئۈستى تاختايلىق داچىسىمۇ تىزلا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پۈتتى. باي پۇلنى ئايىماي خەجلىدى. بۇ باي توغرىسىدا خەلق «پۇلنى ساناپ ئەمەس، ئىللاپ خەجلىيدۇ» دەپ سۆزلەشتى. بۇ گەپ بىكار ئەمەس. ئۇنىڭ باش بوغالتىرى ياسىنىپ يۈردىغان تاتار ئادەم «بۇ كىشى قىزى ئۈچۈنلا يۈز يىگىرمە ماشىنا تېرىنىڭ پۇلنى خەجلىپ بولدى» دېدى باشقىلارغا. لېكىن باي يەنە خەجلىشكە، قىزى خۇش بولىدىغانلا ئىش بولسا ھەممە دۇنياسىنى خەجلىپ بولۇشقىمۇ تەييار.

- نۇرمۇھەممەت يەنە ئالدىنقى سەپكە ماڭمەن، دەپ غەلۋە قىلىۋاتقۇدەك. قىزىمىزنى يەنە غەم باستى، قانداق قىلارمىز؟ - دېدى ياسانچۇق، ئالتۇن بىلەن بويۇن، قۇلاق، بىلەك، بارماقلىرى بېزەلگەن ئايالى چىرايلىق كۆزلىرى بىلەن بايغا تىكىلىپ، - نەسبەت كار قىلمايدىكەن ئۇ بالغا. ئۇ ماڭسا قىزىمىزۇ ماڭارمۇ؟
- ياق، زەيتۇنەنى ماڭغۇزمايمەن. نۇرمۇھەممەتنىڭ بۇ خاھىشى ماڭا چۈشىنىشلىك! مەن ئۇنىڭ مۇشۇنداق زەنجىر ئۆزەلىكىگە ئامراق. بۇ ئوسمان باندېتىنىڭ كۆرەڭلەپ كېتىۋاتقانلىقىغا چىدىمىدى. ھېلىقى پودپولكوۋنىڭ يۈسۈپجان ئۇنىڭ دوستىكەن! ئۇ يۈسۈپجان ئۈچۈن قىساس ئالماقچى!
- ئوق تېگىپ كەتسىچۇ!

- ئاغزىڭغا تاش، قىزىمىز ئۇنداق زەربىگە چىدىمايدۇ!

- نېمىشقىمۇ بۇ سەھرالىققا يېشىۋالدىغاندۇر، نى - نى باي بالىلىرى، نى - نى ئوقۇغان يىگىتلەر ئۇنىڭ

ئەتراپىدا پەرۋانە، ئۇ بولسا ئاشۇ قەدرى بىلمەس يىگىتكە ئوت - كاۋاپ!...

- ھاي - ھاي، قەدرى بىلمەس دېگەننىڭ بولمىدى. ئۇ ھەممىدىن مېھرىبان، كۆيۈمچان يىگىت. بىراق ئۇنىڭ

خەلقىگە بولغان مېھىر - مۇھەببىتى زەيتۇنەگە بولغان مۇھەببىتىدىن ئېشىپ كەتكەن. بۇ تەرەپمۇ ماڭا ياقىدۇ،

قىزىمىزغىمۇ شۇ تەرەپى ياقىدىغان ئوخشايدۇ. بىچارە قىزىم ئورۇس كىتابلىرىدىن ئۆزىگە پايدىسىز نۇرغۇن نەرسىلەرنى ئۆزلەشتۈرۋاپتۇ.

- ئۇنداق بولسا تويىنى قىلىۋېتەيلى، بۇنىڭغۇ ماقۇل دەر، ئۇ ئەتىۋارلىقىڭىز؟

- ماقۇل دېگۈزمىز!

ئۇلار ئاخىر ئارىغا ئەخمەتجان قاسىمى بىلەن ئىسھاقبېكىنى قويدى.

- ئاۋۋال تائام، ئاندىن كالام! - دەپ چاقچاق قىلدى ئەخمەتجان قاسىمى، - ئاۋۋال توي، كېيىن سەپەر!

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- بىز سېنىڭ ئالتايغا بارمەن دېگەن تەلپىگىگە قوشۇلدۇق، سەنمۇ بىزنىڭ تەلپىمىزگە قوشۇلسەن، - دېدى

ئىسھاقبېك بۇيرۇق ئاھاڭدا، - ئالتاي ئاتلىق پولىكنىڭ مەسلىھەتچىسى دېگەن نام بىلەن ماڭسەن. ئەملىيەتتە

كومىسسارسەن! كومىسسار زىياۋۇدۇنوف، بويۇن تولغىساڭ بۇيرۇق بېرىمەن: زەيتۇنە ئابلايلىۋىلەن مۇشۇ ھەپتىنىڭ

ئاخىرىدا توي قىلسەن!

نۇرى ئاخىر توي قىلىشقا رازى بولدى.

جۈمە كۈنى رەسىم - قائىدە بويىچە زىياۋۇدۇن توينىڭ مېلىنى - بىغونان ئۆكۈز، بەش پاقالان، ئىككى يۈز كىلو

گۈرۈچ، ئەللىك كىلو ياغ، نان - توقاچ، يىتەرلىك سەۋىلەرنى نەچچە ھارۋىغا بېسىپ، شەھەرلىك چوڭ باينىڭ كاتتا

قورۇسىغا ئەكىردى.

ئابلا باي قاقاقلاپ كۈلۈپ:

- قوتان، ئىسكىلاتلىرىڭىز قۇرۇپ قالغاندۇر - ھە قۇدا، قېنى، بۇ نەرسىلەرنى ئاۋۇ قورۇغا چۈشۈرۈڭلار! - دەپ

ئات - ھارۋا، ماشىنا، خىزمەتچىلىرى تۇردىغان يان قورۇنى كۆرسەتتى.

يازنىڭ ئاخىرى، كۈزنىڭ بېشىدا غۇلجا شەھىرىدە تولىمۇ ھەشەمەتلىك بىر توي ئۆتتى. توي رىۋايەتلەردىكى

خانلارنىڭ تويلىرىدەك قىرىق كېچە - كۈندۈز ئۆتمىگىنى بىلەن، ھەشەمەتتى توغرىسىدا يېڭى رىۋايەتلەر توقۇلۇپ،

خەلق چۆچەكلىرىگە ئايلاندى. ئۇيغۇر ئەنئەنىسى بىلەن ياۋروپا ئادىتى ئۇلاشقان بۇ توينىڭ رەسمىيەت، ئادەتلىرى

تولىمۇ كۆپ بولدى. ناغرا تۆت كۈن چېلىندى، ئۆيلەر، باغلاردا نەغمە - ساز، ناخشا - ئۇسۇلىمۇ تۆت كۈن بولدى.

چېپى بىلەن باشلانغان بەزمە - ئويۇن تويىدىن كېيىنكى ھاردۇق چاپلىرىمۇ قىزىۋەردى. نەچچە يۈزلىگەن مەست ئۆز

ماھارىتىنى كۆرسەتتى: ئېرىقلاردا، دەرەخ تۈۋىلىرىدە، سۇپىلاردا ئۇخلاشتى، ھەتتا خالىي جايلارغا بېرىپ

مۇشتلاشقانلارمۇ بولدى. سويۇلغان قوي، يېپىلگەن گۆش، ئىچىلگەن ھاراقنىڭ سانى يوق، ئۇسسۇلچىلارنىڭ

باشلىرىدىن ئۆرۈپ لىگەنگە سېلىنىپ، سازچىلارنىڭ يانچۇقلىرىغا كىرگەن پۇللا بىر ئوتتۇرھال تىجارەتچىنىڭ بىر

يىللىق كىرىمىدىن كۆپ بولدى. پولۇ، نېرىن، قورداق، ھەر خىل قورۇما، ھەر خىل كاۋاپ، كاتلىتلار ئۈچۈن

مەخسۇس ئۇستا ئاشپەزلەر تەكلىپ قىلىندى. مېۋە - چېۋە، قوغۇن - تاۋۇز ئۈچۈن بەش ھارۋا توختىماي ماڭدى. ئابلا

باي بىلەن زىياۋۇدۇن مېھمان كۈتۈپ قول قوۋۇشتۇرۇپ، دەرۋازا ئالدىدا تولا ئۆرە تۇرۇپ ھالىدىن كەتتى، ئاياللارنىڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ۋاڭ - چۇڭلىرى توغرىسىدا گەپ قىلىشنىڭ ئورنى يوق. ساندۇق ئاچقاندا، قىز تەرەپنىڭ قىز بىلەن يىگىتكە، ھەتتا قۇدىلىرىنىڭ چوڭ - كىچىك ھەممىسىگە قىلغانلىرىلا ئەنگىلىيە، سوۋېت مالىرىدىن تارتىپ، خوتەن ئەتلەسلىرىگىچە بولغان رەختلەر، ئالتۇن سائەت، زەنجىر، مېدالىيون، ئۈزۈك، تاج، ھەر خىل ئۈزۈكلەرلا ئوتتۇرىدىن ئاشتى. قىز - يىگىتنىڭ سەيلىسى ئۈچۈن تەقدىم قىلىنغان پىكاپ موسكۋادىن كەلتۈرۈلگەنىدى. ئېيتىلغان ناخشىلار قانچىلىك كۆپ بولسا، بۇ توپىنىڭ تەرىپى توغرىسىدىكى مەدھىيە، ھەيرانۇ ھەۋەسلەرمۇ شۇنچىلىك كۆپ بولدى. - مېنىڭ قىزىق نەچچە تويۇمنى يىغىمۇ بۇ تويغا بوسۇغا بولالمايمەن، - دېدى غېنى باتۇر قاقاقلاپ كۈلۈپ. - كۈپۈرلۈك! - دېدى مۇتائالى خەلىپىتىم نارازى بولۇپ، - بۇ تويغا كەتكەن پۇل بىلەن دارىلئاجىزدىن ئونى، دارىلئېتامدىن ئونى قۇرغىلى بولاردى.

- ھە بەلكى ئەللىك - ئاتىمىش ئۇيغۇر بالىسىنى چەتئەلدە ئوقۇتقىلى بولاردى، - دېدى داموللا رازىيۇفمۇلھىم ھەزرەتنى قوللاپ.

گىلەم ئۈستىگە تام ياقىلىپ ئەتلەس كۆرىپلەر سېلىنغان ئۆيلەردە، يۈكۈنۈپ ئولتۇرۇپ پاققان گۆشلىرىدىن ھوزۇرلىنىۋاتقان قېرىلار ھەممىنى ئىنساپ - دىيانەت بىلەن ئۆلچەشكە ئادەتلىنىشكەن، ھەشەمەت ئۇلار ئۈچۈن يات. ئۇزۇن ئۈستەل - ئورۇندۇقلار بىلەن بىزەلگەن، «مەدەنىي» ئادەملەر ئۈچۈن تەييارلانغان يەنە بىر ئۆيدە ھۆكۈمەتنىڭ مالىيە نازىرى ئەنۋەر مۇسابايوف - چەت ئەل گۈزەل ئەخلاقى بىلەن ھەممىنى ئۆلچەشكە ئادەتلىنىۋاتقان سۆزى سىلىق، چىرايى ئىللىق ئادەم:

- ياۋرۇپادا ئۇرۇشتىن كىيىنكى قىيىنچىلىقلار يەنىلا مەۋجۇت، ئەرەبلەر تېخىچە قالاق، كۆچمەن تۇرمۇشتا ياشىماقتا. ئابلا باي بۇنچە قىلىپ نېمىنى بىلدۈرمەكچىكەن؟ بىر پۈلك ئەسكەرنىڭ بىر يىللىق خىراجىتى يېيىلىپ بولسا كېرەك... - دېدى.

- نېمىنى بىلدۈرمەكچىدى، بايلىقنى كۆز - كۆز قىلماقچى - دە!

- نىيتى ياخشى! - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى كۈلۈپ قويۇپ، - قىزىنى خۇش قىلماقچىلا خۇشلۇقى بىلەن

خۇشاللىق ئىزدەيدىغان ئاتىلار ياخشى ئاتىلار!

باغدىكى سورۇندا ناخشا ئەۋجىگە چىققان، ئۇسسۇلچىلار ھەممە ھۈنرىنى كۆرسەتمەكتە. بېشىغا چىنە قويۇپ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئويناۋاتقانلار، تىزلىرى بىلەن گىلەمنى گۈرس - گۈرس ئۇرۇپ، تولغىنىپ، كۆكرەكلىرىگە ئۇرۇپ ئويناۋاتقانلار قىقاس، چاۋاك ئىچىدە سازچىلارنى تەرلىتىپ ھالىدىن كەتكۈزمەكتە. خۇشاللىقى قىن - قىنغا پاتىمغان يىگىتلەر سازچىلارنىڭ تەرلىرىنى يېڭى لۆڭگىلەر بىلەن سۈرتىمەكتە. يېزىدىن كىرگەنلەر پەتنۇسنى داپ قىلىپ ئىشك ئالدىدا ئۆلەك ئېيتىپ خېلى ئۇزاق تۇرۇشتى، دەرۋازا ئالدىدا ئۇسسۇلۇم ئويناشتى، تورغۇچىلار بولمىغاچقا چاققۇ چاچالمىدى، بىراق توي ساندۇقلىرىنى كۆتۈرۈپ ماڭغانلارغا ئۇن چېچىلدى.

ياشلار يېڭىدىن پۈتكەن ئۆيدە. يىگىت باش چۈشۈرگىسى، قىز ئولتۇرشى ئايرىم - ئايرىم ئۆيدە قىلىنىدى، چوڭ ئۈچ ئېغىز تاختايلىق ئۆي ئۈستەل - ئورۇندۇق بىلەن بېزەلدى، يىگىت - قىزلار ئارىلاش ئولتۇرۇشتى. زەيتۇنەمۇ يۈزىنى پۈركەنجىگە ئالمىدى، دوستلىرى بىلەن قاقاقلىشىپ كۈلۈشۈپ ئادەتتىكىدەكلا يۈرۈۋەردى. پەقەت كەچتە توي كىيىمى بىلەن مەيدىلىرىگە گۈللەرنى تاقاپ، نۇرى بىلەن قولتۇقلىشىپ ماڭغاندىلا، ئۇنىڭ يۈرىكى باشقىچەلا ئويناپ، قەلبى ھايات شادلىقىدا يېقىملىق تىتىردى: «بۈگۈندىن باشلاپ مەن ئەمدى ئايال خانىم، مەن كىچە - كۈندۈز ئارزۇسىنى قىلىدىغان يىگىت - نۇرى بىلەن بىر ئورۇندا بولىمەن... قورقىمەن، خۇشالمەن، قايسىسى راست؟...»

نۇرىنىڭ بولسا تاقىتى تاق، مۇنۇ توختىماي تانسا ئويناپ، ئۆزلىرىنى ماختىشىپ، ئەتراپىدا پەرۋاز بولۇپ يۈرگەن قىز يىگىتلەر قاچان تارقايدۇ - ھە، ئۇ ئەنە شۇنداق بىتاقەتلىك ھىسسىياتى بىلەن ئارامسىزلىناتتى، كۆزلىرىدە ھەسەت - ئۆچمەنلىكتىن ئەسەرمۇ قالمىغان دوستلىرىنى كۆرگەندىلا قايتا ھوشغا كېلىپ، ھايات شادلىقنىڭ يۇقىرى پەللىسى بولغان بۇ توي كۈنىنىڭ غۇرۇرى بىلەن قايتا رۇسلىنىۋالاتتى.

... ئاخىر جاھان جىمىدى، ئۇلار باغقا بىللە چىقتى. باغ غەربكە قىيىساغان تولۇن ئاينىڭ ئالا كۆلەڭگىسى بىلەن تولغان، باغلاقتىكى ئاپشاركا ھە دەپ غىڭشىماقتا، دەرەخلەر بالىلاردەك چۇرۇقلانماقتا، كېچىنىڭ سالىقىن ھاۋاسى ئادەمگە بۆلەكچە ھوزۇر بېغىشلىماقتا... ئۇ زەيتۇنەنىڭ بېلىدىن تۇتتى. ئۇلار راسا ئېچىلغان سېرىنگۈل تۈۋىدە ئۇزاق سۆيۈشتى...

ئاخىر نۇرى ئۇنى كۈچلۈك بىلەكلىرىگە ئۇزۇنىسىغا ياتقۇزۇپ ھۇجىرىغا كۆتۈرۈپ ئەكىردى ۋە ئۇنىڭ شادلىرىغا ئالتۇندىن ھەل بېرىلگەن، ياقۇت ۋە قاشتېشىدىن كۆزلەر ئورنىتىلغان، باش تەرىپى چوڭ ئەينەك، پۇتلىرى نەقىشلىك ئىككى كىشىلىك كارىۋاتقا ياتقۇزدى، قىز بېھۇشتەك ئارانلا پىچىرىلدى:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- چىراغنى ئۆچۈرۈڭ، سەت بولىدۇ...

- ياق... ياق... ئۇنداق قىلماڭ... - دېدى قىز چىراغ ئۆچكەندىن كېيىن تېپىرلاپ.

- قاچانغىچە ياق دەيسەن! - دېدى نۇرى قىزنىڭ يىپەك رۇباشكا بىلەنلا قالغان، سىلىق، پۇراقلىق، نازۇك

بەدىنىنى چىڭ قۇچاقلاپ، پۇتلىرىنى ئاستا قارىشتۇرۇپ، - ئەمدى سەن «ياق» نى تاشلا!

- ... ياق، ياق...! - دېدى قىز ئەندىكىپ، تولغىنىپ، - قورقىمەن... ياق...

- قورقساڭ، قانداق ئانا بولالايسەن، جېنىم گۈزەلىم...

قىز خۇددى ئېگىز يار بويىغا ئىتتىرۋەتكىلى ئاپپارغاندەك ۋەھىمە بىلەن نالە قىلدى. گەۋدىلىك، قاۋۇل، تاقىتى

قالمىغان يىگىت ئۇنىڭ ۋەھىمىسىنى يوقىتىش ئۈچۈن ئىنسان ھاياتىنىڭ ئۆزگەرمەس تامغىسىنى ئۇنىڭ نازۇك بەدىنىگە

ئاخىر باستى...

- قېلىن! - دېدى قىز ئەتىگەنلىكى ياۋرۇپاچە ئاشتا قىلىۋېتىپ يېنىدا ئولتۇرغان تولىمۇ چىرايلىق، روھلۇق،

خۇشال يىگىتنىڭ مۇرىسىگە بېشىنى قويۇپ ئەركىلەپ، - بۈگۈن بۇ ئۆيدە ياتمايمەن...

- ماقۇل ئەمەس، مەن ھازىرلا سەھراغا ماڭاي!...

- مەنىمۇ بىللە بارىمەن... نەگە بارسىڭىز بىللە بارىمەن. سىزنى بىر كۈنىمۇ يالغۇز قويمايمەن. ئەمدى مەن

سىزگە كونا... يېڭىلىرى سىزنى كۈتۈپ تۇرغاندۇ تېخى!...

- مېنى نېمىلەر كۈتۈپ تۇرغىنىنى ئۆزۈممۇ بىلمەيمەن!... لېكىن...

- بولدى، دېمەڭ!...

قىز نۇرىنىڭ ئاغزىنى ئالقنى بىلەن توردى:

- بېشىڭنى يەيدىغان باندېت، نەدىن پەيدا بولىدىكىن؟...

قىزنىڭ ئۇزۇن كىرىپكىلىرىدە دەرھال ياش تامچىلىرى پەيدا بولدى.

ئۇلار بىر ھەپتە خۇشال - خۇرام بىللە بولدى - دە، ئاخىر خوشلاشتى.

نۇرى قوللىرىنى كۆتۈرۈپ، ئورنىدا قېتىپلا قالغان ئايالنىڭ تىرىڭىدە ئۇچۇپ كېتىشىدىن ئەنسىرەپ،

ماشىنىنىڭ كابىنىكىسىدىن بېشىنى چىقىرىپ، تاكى ساي كۆۋرۈكىدىن ئۆتكۈچە قايرىلىپ قارىدى. قىز گۈزەللىك

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئىلاھى - ۋىناستەك مىدىرلىماي تۇراتتى...

پودپولكوۋنىڭ نۇرى زىياۋۇدۇنوف ئالدىنقى سەپكە - قران، ئېرتىش دەريالىرى بويلىرىدا، ئالتاي تاغلىرى ئارىسىدا جەڭ قىلىۋاتقان سەپداشلىرى ئايسىغا قاراپ ماشىنا بىلەن ماڭماقتا. ئۇنىڭ خىيالىنى زەيتۇنە كۆتۈرۈلدى. ئالتاي ۋەقەلىرى خىيال ئېكرانىدا پەيدا بولدى.

1947 - يىلى 4 - ئايدا شىمالىي يۆنىلىش قوماندانلىق شىتابى ئوسماندىن ئەنسەرەپ، كۆكتوقاي، چىڭگىل ناھىيىلىرىنىڭ سارتوقاي، شاڭقان، سەكبىلتاي، شالغىر، قاراشورا، تۇرغىن دېگەن يەرلىرىگە ئەسكەر ئورۇنلاشتۇرۇپ ئالتايغا قايتىپ كەتتى. دەل مۇشۇ مەزگىلدە سالدەزالىڭ، سالى قاتارلىقلار كۆكتوقايدىن ئىككى يۈزدىن كۆپ ئائىلىنى باشلاپ، يوشۇرۇن قېچىپ ئالتايغا يېقىنراق ئورانبۇلاق دېگەن يەردە ئوسمانغا بېرىپ قوشۇلدى. ئەسەن ئېرىسقان يۈزدەك ئائىلىنى باشلاپ بەيتىككە كۆچتى. ئۇ بۇغداي دېگەن ئادەمنى ئوسمانغا ئەۋەتىپ پاناھ بولۇشنى تىلىدى. ئۇنىڭ قاچقانلىقىدىن قىسىملار خەۋەر تېپىپ قوغلاپ ماڭدى. قوغلىغۇچى ئاتلىق ئەسكەرلەرگە مۇئاۋىن پولك كوماندىرى يۈسۈپجانمۇ بىر ئىزۋوت ئەسكەرنى ئېلىپ ماشىنا بىلەن ئىز بېسىپ ماڭدى. ئەسەن ئادەملەرنى سال بىلەن سارتوقاي دەرياسىنىڭ نېرىقى قېشىغا ئۆتكۈزۋالدى. ئاياللار، بالىلار، قېرى - چۆرىلەر، بىر قىسىم مال - ۋاران قىسىمنىڭ قولىدا قالدى. يۈسۈپجان ئەلنى خاتىرجەم قىلىشقا بېرىلىپ كېتىپ، ئوسماننىڭ زەينەل، رەخمى ۋە كاشاپات باشلىغان يەتمىش - سەكسەن قوراللىق ئادىمنىڭ كېلىۋاتقانلىقىنى سەزمەي قالدى. باندىتلار بۇ قاتقا ئۆتۈپ، ئورمانلىقنى دالدا قىلىپ قىسىمغا ھۇجۇم قىلدى، ئەسەنلەرمۇ ماسلاشتى. قىسىم ئوتتۇرىدا پايدىسىز جايدا مۇداپىئەگە چۈشۈپ قالدى. تاڭ ئاتقۇچە جەڭ بولدى، ئۆلگەن، ياردار بولغانلار بارغانسېرى كۆپەيدى. ئەسكەر سانى، ئوق - دورا ئازايدى. يۈسۈپجان ياردارلارنى ماشىنىغا بېسىپ مۇھاسىرنى بۆسۈپ چىقىشقا بۇيرۇق بەردى. ماشىنا قوزغىلىپلا شوپۇر سۇلتانغا ئوق تەگدى. ماشىنا توختىدى. ساق، ياردارلار ئاخىرغىچە ئېلىشىش قارارىغا كەلدى. ئوقلىرى تۈگىگىچە ئېتىشتى. ئوقلىرى تۈگىدى، ئىسكادىرون كوماندىرى ئابدۇكېرىم ۋە يىگىرمە نەچچە جەڭچى قۇربان بولدى، پودپولكوۋنىڭ يۈسۈپجان باشلىق يىگىرىمدەك جەڭچى تىرىك قولغا چۈشۈپ قالدى. سانتاركا رەيھانگۈلگە بىر يوغان باندەت ئورمانغا تارتىپ باسقۇنچىلىق قىلماقچى بولۇندى، رەيھان تاش بىلەن ئۇنىڭ بېشىغا ئوردى. باندەت قىزنى ئېتىۋەتتى. ياردار قانسىراپ ئۆلدى، ئامان قالغانلىرى بىر نەچچە ئادەم بولۇپ قالدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يۈسۈپجاننى باندتلار باغلاپ ئوسماننىڭ يېنىغا ئېلىپ كەتتى. ئۇ ھازىر ھاياتىمىكىن؟ ...

... ئوسماننىڭ يېنىدىكى ئاھالە ھازىر تۆت مىڭدىن ئېشىپ كەتتى... لاتىپ باشلىق ئەلچىلىرى ئۈرۈمچىگە بېرىپ گېنېرال سۇڭ شىليەن بىلەن نەچچە قېتىم ئۇچراشتى. گومىنداڭ ئوسماننى قۇراللاندىرماقتا، باقماقتا. جانىمقان، خادىۋاڭ، خەن يۈۋىن، ئابدۇقادىر ھاكىم (گۇچۇڭنىڭ ھاكىمى) قاتارلىقلار ئوسمانغا تارتۇق قىلىش ئۈچۈن ئۈچ تۇياق ئارغىماق، ئىككى تۇياق پاكار گەنسۇ يۈرۈشلۈك ئېتىنى ئېلىپ ھال سوراقتا بەيتىككە باردى... ئوسمان تاشقى موڭغۇلىيىگە ھۇجۇم قىلىپ، 1947-يىلى 6-ئاينىڭ 5-كۈنىدىكى «باتۇرلۇقى» بىلەن «دۇنياۋى باتۇر» بولۇپ قالدى. ئۇ سۇڭ شىليەن ئارقىلىق ئامېرىكا بىلەن دوست بولۇۋالدى. ھازىر ئۇنىڭ كۈچلۈك ئەجنەبىي ئارقا تېرىكى بار. ئوسمان بەيتىك ۋەقەسىدە تاشقى موڭغۇلىيىدىن ئولجا ئالغان نەرسىلىرىنى قاناتباي، قۇرمانلاردىن ئۈرۈمچىگە - گومىنداڭ خوجايىنلىرىغا ئەۋەتتى. سۇڭ شىليەن كاتتا زىياپەت بەردى، زىياپەتكە جانىمقان، خادىۋاڭ، سالىس زاكارىيا، ئەيسا ئالىپتىكىن، مەمتىمىن ھەزرەتلەر قاتناشتى. سۇڭ شىليەن ئوسماننى دۇنياۋى ئادەم دەپ ماختىدى... - ياپونىيىنى يەڭگەن ئامېرىكىنىڭ ئاتوم بومبىسى. ئامېرىكا ھەممىدىن كۈچلۈك، سوۋېت بىلەن موڭغۇلىيىدىن زادى قورقماڭلار! - دېدى سۇڭ گېنېرال ئوسماننى كۈشكۈرتۈپ دەيدەيگە سېلىپ.

ئوسمان ھازىر ئالتاينى قايتىدىن ئىگىلىۋېلىش ئۈچۈن، ئومۇميۈزلۈك ھۇجۇمغا ئۆتۈش ئۈچۈن بەيتىككە بېرىۋېلىپ تەييارلىق قىلماقتا. ئۇنىڭ تەييارلىق قىلىۋاتقىنىغا ئىككى ئايدىن ئاشتى. ھازىر نېمىلەر بولۇۋاتىدىكىن ئالتاي ۋىلايىتىدە؟ ...

نۇرلار ئالتايغا ئەمەس، چۆچەككە قاراپ ماڭدى. نۇرى چۆچەكتىكى سەككىز يۈز كىشىلىك كۈچەيتىلگەن باتالىيونغا ۋاقىتلىق كوماندىر قىلىپ بەلگىلەنگەنىدى.

1947-يىلى 8-ئاينىڭ ئاخىرىدا قاپاس تىركەش باشلىق، قۇربان قايتىش مۇئاۋىن باشلىق بولغان سەككىز يۈز كىشىلىك ياردەمچى ئەترەت بىلەن ئالتاينى تەلتۆكۈس ئېلىش ئۈچۈن «چاباقاي!» دەپ ۋارقىرىشىپ، چاقىرىپ ئات چاپتۇرۇپ جەڭگە ئۆتتى.

يولغا چىقىش ئالدىدا ئوسمان ئادەملىرىگە سۆز قىلدى:

- بىرىچىدىن، قانچىلىك قۇربان بەرسەڭلارمۇ مەيلى، ئالتاينى ئىگىلەڭلار! ئىككىچىدىن، ئىمكانقەدەر قىزىل

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

پاچاقلارنىڭ چوڭلىرىدىن جىقراق تۇتۇپ كېلىڭلار! ئۈچىنچىدىن، ئەزىمەتلىرىم قانچىلىك ئولجا ئالسا ئېلىۋەرسۇن، توسۇماڭلار!

سۇڭ شىليەننىڭ ۋەكىلى، گومىنداڭ 5-ئاتلىق دېۋىزىسى 2-پولىكىنىڭ كوماندىرى خەن فەن:

- سىلەر بىر قەدەم ئىلگىرى بىسىڭلار، بىز بىر قەدەم ئىز بېسىپ ئىلگىرىلەيمىز، ئارقا تەرىپىڭلاردىن خاتىرجەم بولۇپ ئىلگىرىلەۋېرىڭلار! - دەپ مەدەت بەردى.

قاباس بىرىنچى ھۇقۇمنى چىڭگىل ناھىيىسىنىڭ سارتوقاي دېگەن يېرىدىكى دۈنەي مولداقان ئىسكاندىرونىدىن باشلىدى، دۈنەي ئۆزىدىن بەش-ئالتە ھەسسە كۆپ دۈشمەننىڭ تۇيۇقسىز ھۇجۇمىغا باتۇرلۇق بىلەن قارشىلىق قىلدى، ئامالسىز بۇرۇلتوقاي دەرياسىنى بويلاپ چېكىندى ۋە سارسۇمبىگە بېرىۋالدى. چالغىرىدا قاتتىق سوقۇش بولدى. يولدا پاتقۇلا ئىسكاندىرونى زاكىرخان ئىسكاندىرونغا ياردەمگە كېلىۋېتىپ، تۇيۇقسىز دۈشمەنگە يولۇقۇپ قالدى. دە، قاتتىق ئۇرۇشتى، بىر سوتكا ئۇرۇش بولۇپ يىگىرىمدەك جەڭچى قۇربان بولدى، يىگىرىمدەك جەڭچى بىلەن ئوتتۇرىدە تۆگىگە ئارتقان نەرسە - كېرەك دۈشمەننىڭ قولىغا چۈشۈپ كەتتى، پاتقۇلا بىر يۈز ئەللىكتەك ئەسكىرى بىلەن مۇھاسىرىنى بۆسۈپ چىقالىدى. تۇرغىنىدىكى ئۇرۇشمۇ قاتتىق بولدى. نۇرغۇن جەڭچى قۇربان بولدى. ئەللىكتەك جەڭچى ئەسەرگە چۈشتى. چاڭغاندا بولغان ئۇرۇشتا قۇربان بولغانلار، يارىدارلار كۆپ بولدى، ئون بەش نەپەر جەڭچى مۇھاسىرىنى بۆسۈپ چىقالىدى. قاپاسنىڭ ئادەملىرى بارغانسېرى كۈچەيدى، بىرىمىڭ بەش يۈزدىن ئارتۇق كۈچ بىلەن كۆكتوقاي بازىرى ئەتراپىدا مۇداپىئەدە تۇرۇۋاتقان ۋاقىتلىق پولىكىنىڭ ئارقىسىدىن قوغلاپ ھۇجۇم قىلدى. ئۈچ سوتكا جەڭ بولدى. قىسمىنىڭ ئوق - دورىسى تۈگىدى، ئامالسىز كۆكتوقاي بازىرى ۋە ئەتراپىدىكى يەرلەردىن چېكىندى. سارسۇمبە يوللىرىنى دۈشمەن ئىگىلەپ بولدى، ئامالسىز قالغان ئىبراھىمباي، ئالىبابېك قىسىملىرى قوغلاپ كېلىۋاتقان دۈشمەن بىلەن جەڭ قىلغاچ چېكىنىپ، 9-ئاينىڭ 10-كۈنى موڭغۇلىيە خەلق جۇمھۇرىيىتىگە ئۆتۈپ كەتتى، چىڭگىل - كۆكتوقاي ئوسماننىڭ «ۋەتىنى» ئۇنىڭ قولىغا چۈشتى، قاباس بارغانسېرى كۈچىيىپ سارسۇمبىدىكى ئالتە ئىسكاندىرونى بىر ئىسكاندىرونغا سار سۈمبىدە قالدۇرۇپ قالغانلىرىنى ئالدىنقى سەپكە ئەۋەتكەندى، سارسۇمبە، بۇرچىن، قاپا، جىمىنەيلەردە ئىككى يۈز كىشىلىك ئەترەت تەشكىللەنگەن بولسىمۇ، قاپاسنىڭ كۈچى زورايماقتا ئىدى، ئۇ مىڭدىن ئوشۇق ئەسكىرى كۈچ بىلەن سار بۇلاق مۇداپىئەسىدىكى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قىسىملارغا ھۇجۇم قىلدى، كۆكتوقايدىكى قۇرمان قېلىش بەش يۈز ئادىمىنى سەككىز يۈزگە يەتكۈزۈپ، چاغغىرلىق قىزىلدىكى مۇداپىئە ئىستېھكامىغا ھۇجۇم قىلدى. بۇرچىن پارتىزانلىرىنىڭ باشلىقى ئېزىمقان بۇرچىن، جىمىنەي پارتىزانلىرىدىن بىر يۈز ئەللىكتىن كۆپ ئادەمنى باشلاپ دۈشمەن تەرەپكە ئۆتۈپ كەتتى. ئالتاي ئاتلىق پولكىدىن بىر ئىسكادىرون رۇس ئەسكەرلىرىمۇ باندېتلار تەرەپكە ئۆتۈپ كەتتى، ئالتايغا ياردەمگە كېلىۋاتقان قويۇق پولكى كوماندىرى پولكوۋنىك نۇسۇپقان كۇنبايوف ئەسكەرلىرى دەم ئېلىۋاتقان ئويالى دېگەن يەردە تۇيۇقسىز ھۇجۇمغا ئۇچراپ، ئىككى يۈزدەك ئەسكىرى پىتراپ كەتتى. نۇسۇپقان ئون نەچچە جەڭچى بىلەن مۇھاسىرىنى بۆسۈپ چىقىپ سار سۈمبىگە قېچىپ كەلدى. قىسىملار كەينى - كەينىدىن مەغلۇپ بولۇۋەردى، دۈشمەن سار سۈمبە بوسۇغىسىغا كەلدى، دەلىلقان سۇگۇربايوف ئامالسىز سار سۈمبىنى تاشلاپ چېكىنىشكە بۇيرۇق بەردى، ئۇنىڭ بىلەن بىللە گېنېرال مېخۇ مازاروف (باش شىتاب باشلىقى)، پولكوۋنىك بايچۇرىن قاتارلىق ئون نەچچە كۈن بۇرۇن غۇلجىدىن كەلگەن رەھبەرلەر ھۆكۈمەت مەمۇرىي كادىرلىرى ۋە بەدەلقان سۇگۇربايوف، ئايتكەن ئامانجولۇق ئوخشاش ئۈچ يۈزدىن ئارتۇق ئوفىتسىر - جەڭچىلەر ۋە يۈزگە يېقىن مەمۇرىي كادىرلارنى باشلاپ شەرققە مېڭىپ ئورمىڭھېي داۋىنى ئارقىلىق موڭغۇلىيەگە ئۆتۈپ، ئۇ يەردە ئىبراھىمبايىلار بىلەن ئۇچراشتى.

بۇ خۇددى ئازادلىق ئارمىيە يەنئەننى ۋاقىتلىق تاشلاپ چىققانغا ئوخشاشلا بىر ئىش بولدى.

دەلىلقان سۇگۇربايوف سابىر تېغىدىن ئۆتۈپ ئۈچ سوتكا يول مېڭىپ، جىمىنەي ئارقىلىق سوۋېت ئىتتىپاقى زېمىنىغا ئۆتۈپ كەتتى. مايور نىكولايف، كاپىتان ئىستودىنىكوفلار باشلىغان ئالتاي ئاتلىق پولكى باشقىلار بىلەن جىمىنەي بازىرى ئەتراپىدا مۇداپىئە قۇرۇپ پارتىزانلىق ھەرىكىتى بىلەن شۇغۇللىنىشقا تۇرۇپ قالدى.

قاباسلار سار سۈمبىگە كىرىپ ئەتىسلا «غەلبە خەۋىرى» يەتكۈزۈشكە ئوسمانغا ئادەم ئەۋەتتى ھەمدە بۇرچىن،

قابا، جىمىنەي ناھىيىلىرىگە يۈرۈش قىلدى. قابانى تىنچلا ئىگىلدى، بۇرچىنغا كەلگەندە ئىستودىنىكوف،

ماۋلىقانلاردىن قاتتىق زەربە يەپ چېكىندى. سوقۇشتا چوقاي ۋە بىرقانچە باندېت ئوق تېگىپ ئۆلدى... ئوسمان

خۇشال بولۇپ لاتىپ، مۆمىنباي، قۇساباين ۋە «رادىست» ماشاڭشا لارنى سار سۈمبىگە ئەۋەتىپ ھۆكۈمەت

تەشكىللىدى، لاتىپ ۋالىي، قاباسى تىركەش قوماندان، قۇرماش قا پىش مۇئاۋىن قوماندان بولدى. ھەممە

ئىدارىلەرنىڭ باشلىقلىرىنى تەيىنلىدى. 17 - سېنتەبىردە ئۇلار بانكىنىڭ نەچچە مىڭ سەر ئالتۇن غىنى، سودا

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

دۇكانلىرىنى، ئامبارلىرىنى، ئىدارىلەرنىڭ مال - مۈلكى، ئارخىپلىرىنى بۇلاپ - تالاپ، كۆيدۈرۈپ ھېچنەرسىنى قويىدى. پۇقرالارنىڭ ئۆيلىرىگە باستۇرۇپ كىرىپ، گىلەم، ئورۇن - كۆرپە، كىيىم - كېچەك، زىبۇ - زىننەت بۇيۇملىرىنى پاك - پاكىزلا بۇلاپ كەتتى، يېزىلاردا خامانلاردىكى ئاشلىقلارغا ئوت قويۇپ كۆيدۈردى. قېچىشقا ئۆلگۈرەلمىگەن مايور ھاكىم ئۆمەربايوفنى بوينىغا سىرتىماق سېلىپ، ئاتقا سۆرتىپ قىيىندى، سادىق دولاتوفنىڭ بالىسى دەلىلقانلارغا ئەگىشىپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن ئۇنىڭ پۇت - قولىنى باغلاپ قران دەرياسىغا تاشلىۋەتتى... دەلىلقان سۇگۇربايوف سوۋېت چېگراسى ئىچىدە چېگرا ياقلاپ مېڭىپ، 22 - سېنتەبىردە تارباغاتاينىڭ جاغانئوبا چېگراسى ئارقىلىق چۆچەك شەھرىگە كىردى. ئۇ غۇلجىدىكى ئەخمەتجان قاسىمى، ئىسھاقبېكەرگە تېلېگرامما يوللاپ، پۈتۈن ئەھۋالنى ئەتراپلىق دوكلات قىلدى. مانا شۇ دوكلاتتىن يۇقىرىقى ئەھۋاللارنى نۇرى زىياۋۇدۇنوفمۇ ئاڭلىۋالدى.

يۇقىرىقىنىڭ يوليورۇقى بويىچە چۆچەكتە ئالتاينى قايتۇرۇۋېلىشنىڭ تەييارلىقى ئىشلەندى. چۆچەكتە تۇرۇۋاتقان تارباغاتاي پىيادە 3 - پولكى 3 - ئاتلىق پولكىغا ئۆزگەرتىلدى. نۇرىنىڭ سەككىز يۈز كىشىلىك كۈچەيتىلگەن باتالىيوني پولك دەرىجىسىگە كۆتۈرۈلدى، ئالتايدىن چېكىنىپ چىققان ئۈچ يۈز كىشىلىك قوشۇن تولۇقلىنىپ، ئالتاي ئاتلىق پولك قىلىپ تۈزۈلدى، ئىككى ئاتلىق پولكىغا ئېھتىياجلىق بولغان ئىككى مىڭدەك ئات ۋە باشقا لازىمەتلىكلەرنى تارباغاتاي ھۆكۈمەت ئورۇنلىرى ۋە باسباي ۋالىي باشلىق ھەر مىللەت خەلقلرى تەييارلىدى. 1947 - يىلى 5 - ئۆكتەبىردە خەمەت ئەلىيوف كوماندىرلىقىدىكى تارباغاتاي ئاتلىق 3 - پولك، دەلىلقان سۇگۇربايوف قوماندانلىقىدىكى ئالتاي ئاتلىق پولك ۋە لېسكىن، نۇرى زىياۋۇدۇنوفلار كوماندىرلىق قىلغان كۈچەيتىلگەن باتالىيوندىن ئۆزگەرگەن پولك ئاتلىق ۋە ماشىنا بىلەن يولغا چىقىپ 12 - ئۆكتەبىردە قوبۇققا يېتىپ كەلدى ۋە ئۈچ يۆنىلىشكە بۆلۈنۈپ ئالتايغا قاراپ يۈرۈش قىلدى.

بىرىنچى يۆنىلىشتىكىلەر ئەلىيوف پولكى - ئۆڭكۈر كۆلىنىڭ قىيلى دېگەن يېرىدىن كېلىپ چۈشۈپ، بۇرۇلتوقاي ناھىيە مەركىزىنى ئىگىلەش ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالدى. ئۇ يەرنى ئىگىلىگەندىن كېيىن، دەريانى بويلاپ سارتوقايغا قاراپ يۈرۈش قىلىپ، ئوسمانغا ئۈرۈمچى تەرەپتىن كېلىدىغان ياردەم يولىنى كېسىپ تاشلاش ۋە باندىتلارنىڭ يۇقىرىقى ناھىيىلەردىن خەلقنى زورلاپ ئېلىپ ماڭىدىغان يولىنى ئېتىۋىتىش كېرەك ئىدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئىككىنچى يۆنىلىشكە بەدەلقان پولكى تۇردى، ئۇ ئۆلۈڭكۈر كۆلىنىڭ غەربىدىن ئېرتىش دەرياسىنىڭ سارقارنى دېگەن يېرى ئارقىلىق ئېشىپ چۈشۈپ، سارسۈمبە شەھىرىگە غەربىي جەنۇبتىن يۈرۈش قىلىش ھەم ئېرتىش، قران دەريالىرى بويىدىكى خەلقنى تىنچلاندۇرۇشنى ئۈستىگە ئالدى.

ئۈچىنچى يۆنىلىشتىكىلەر لېسكىن، نۇرى پولكى، ئۇلارنىڭ ۋەزىپىسى ماشىنا بىلەن ئۇدۇل بېرىپ بۇرچىن بازىرىنى ئىگىلەش، ئاندىن غەرب تەرەپتىن سارسۈمبە شەھىرىگە يۈرۈش قىلىش، دەلىلقان سۇگۇربايوف قوماندانلىق ئاپاراتىدىكىلەر مۇشۇ پولك بىلەن بىللە ماڭدى.

1947 - يىلى 17 - سېنتەبىردە سارسۈمبىدىن چېكىنىپ چىققاندىن بېرى، دەلىلقان سۇگۇربايوف قايتىدىن قوشۇن تەشكىللەپ، ئانا يۇرتىغا بىر ئاي بولمىغان ۋاقىت ئىچىدە ھۇجۇم بىلەن قايتىپ كەلدى، ئۈچ يۆنىلىشتىلا ئىشلار غەلبىلىك ماڭدى، ئەلىيوفلار جانلىق تاكتىكا قوللىنىپ، دۈشمەننى سۈر - توقاي قىلدى، بىر جەڭدە باندىتنى يوقىتىمىز دەپ ئۇقۇشماي باندىتلار زورلاپ ئېلىپ ماڭغان خەلققە ئوق ئېتىپ قويدى، بۇ بىر ئۇقۇشماسلىق بولدى، شۇنداقتىمۇ نۇرسىبىك، چوقاي، ئابلاجان موللا ئوخشاش يەرلىك باندىت كاتتىلىرى قولغا چۈشتى.

بەدەلقان پولكى تېزلا ئىلگىرلەپ ئىككىنچى يۆنىلىشتە خەلقنى ئۆزىگە قارىتالدى، ئۈچىنچى يۆنىلىشتىكى لېسكىن، نۇرىلار 14 - ئۆكتەبىر كېچىسى بۇرچىننىڭ غەربىدىكى ئېرتىش دەرياسىنىڭ بويىدا توختىدى، كېيىن باندىتلار ئەكەتكەندى، نۇرى باشلىق ئاتىمىش نەچچە يىگىت سوۋېت ئېكىسپىدىتسىيچىلىرى پاسوندا كېيىندى - دە، ماشىنا بىلەن دەريا بويىغا باردى ۋە كېمىچىنى چاقىرىپ دەريانىڭ ئۇ تەرىپىگە ئۆتۈۋالدى ۋە بىغەم ياتقان بىر گۇرۇپپا باندىتنى ئوققا تۇتۇپ، دەرھاللا باندىتلار توپلانغان ساقچى ئىدارىسىگە ھۇجۇم قىلدى، باندىتلار ئاز - پاز قارشىلىق قىلدى - دە، سارتوقايغا قاراپ تىكۋەتتى. بۇرچىن، بۇرۇلتوقايلىرىنىڭ قولىدىن كەتكىنى ئاڭلىغان سار سۈمبىدىكى باندىتلار 16 - ئۆكتەبىر كۈنى شەھەرنى تاشلاپ شىبەتنى بېسىپ، ئاقدا لا ئارقىلىق سار توقايغا قاراپ قاچتى.

سارسۈمبە خۇددى دەلىلقان سۇگۇربايوف ئېيتقانندەك بىر ئايغا قالمايلا يەنە قولغا قايتىپ كەلدى. لېكىن شەھەر تولىمۇ ۋەيران بولغانىدى، بىر ئايغا يەتمىگەن ۋاقىت ئىچىدە بىگۇناھ ئادەمدىن يەتتىسى ئۆلگەن، ئون ئادەم جاراھەتلەندۈرۈلگەن. يىگىرمە نەچچە ئايالغا باسقۇنچىلىق قىلىنغان، ئۈچ مىڭ ئۈچ يۈز ئالتە تۇياق ئات، ئىككى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

يۈز يىگىرمە تۆت كالا، ئون بىر مىڭ سەككىز يۈز ئۈچ تۇياق قوي، ئالتە يۈز توقسان ئىككى تۇياق ئۆچكە، بىر مىڭ ئۈچ يۈز يىگىرمە ئالتە توننا ئاشلىق، ئۈچ مىڭ ئالتە يۈز يەتمىش يەتتە سەر كۈمۈش، ئۈچ يۈز ئوتتۇز سەككىز مىليون سەككىز يۈز ئەللىك بىر مىڭ دوللار قىممىتىدىكى كىيىم - كېچەك، ئۆي جاھازىلىرى، ھەممىنى پۇلغا سۇندۇرغاندا، جەمئىي ئون مىليارد ئالتە يۈز يەتمىش بەش مىليون، ئۈچ يۈز ئاتمىش بىر مىڭ دوللارلىق مال - مۈلۈك بۇلانغانىدى، بۇنىڭغا ھۆكۈمەت ئورۇنلىرىدىن بۇلانغان، كۆيدۈرۈلگەن ئىككى مىڭ مىليارد توققۇز يۈز قىرىق ئىككى مىليون ئۈچ يۈز ئون يەتتە مىڭ دوللارنى قوشقاندا، جەمئىي زىيان ئون ئۈچ مىليارد ئالتە يۈز ئون يەتتە مىليون، ئالتە يۈز يەتمىش سەككىز مىڭ دوللار ئىدى، بۇنىڭ ئىچىدە ئالتۇننىڭ ۋەقەلا بەش مىڭ سەردىن كۆپ. نۇرى بۇ زىياننى ئاڭلاپ لېسكىنغا:

- بۇ پۇللار ئەمگەكچىلەرنىڭ قان - تەرى ئاكا! - دېدى چىشلىرىنى غۇچۇرلىتىپ.

ئالتايدا ئاپەت، تۇرپاندا قىرغىن، غۇلجىدا توي، ئۈرۈمچىدە نەيرەك! - دېدى لېسكىن ئۇيغۇر تىلىدا

دانىمۇ - دانە سۆزلەپ - ئاجايىپ دۇنيا بۇ!

قوماندانلىق شتابىتىن كېچىسى نۇرى غۇلجىغا تېلېفون بەردى.

- سالامەتمۇسىز؟ - دېدى تېلېفوندا زەيتۇنە يىغلامسىراپ، - مەن بارىمەن جۇمۇڭ!

- ياق، ياق! - دېدى نۇرى ئالدىراپ سۆزلەپ، - بىزنىڭ كۈچەيتىلگەن باتالىيون تارقىتىۋېتىلدى، بىر قىسمى

ئالتاي ئاتلىق پولكىغا، بىر قىسمى تارباغاتاي ئاتلىق 3 - پولكىغا قوشۇۋېتىلدى!

- بۇلار بىلەن مېنىڭ نېمە كارىم، ماڭا سىزنىڭ... ئامانلىقىڭىز كېرەك!

- ھە، شۇ، مەن تارباغاتاي ئاتلىق 3 - پولكتا كوماندىر بولۇپ قالدىم. تۇرىدىغان جايىم سارتوقاي!

- نە ئۇ؟

- چىڭگىل بىلەن بەيتىك چېگراسى!

- شەھەرمۇ، تاغ - ئېدىرمۇ دەپ سوراۋاتىمەن!

- تاغلاشقان شەھەر، شەھەرلەشكەن تاغ!

- ھا - ھا - ھا!...

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئېم مۇھەببەت، سېنى تەسۋىرلەشكە تىلىنىڭ ئاجىزلىق قىلىدىغىنى - ھە! ئۇلارنىڭ تېل ۋېننى قويغۇسى يوق ئىدى. زەيتۇنە چاڭلىداپ كەتتى:

- دادام خەمىتىنى موسكۋادىكى بالىلار باغچىسىغا بېرىمەن دەيدۇ، ھە راست، پەرخە ساقىيىپتۇ. دادام ئۇ قىزنى ئالمۇتىدا ئوقۇتماقچى!

- ھە، يەنە قانداق يېڭىلىقلار بار؟

- غۇلجىغا كۆز كەلدى، سېنتەبىر ئاخىرلاشتى، ئۆكتەبىرنىڭ سوغۇق شامىلى پەيدا بولدى، ئۇ يەردىچۇ؟
- ئەتىگەنلىكى ئەتراپ ئاپئاق قىرو!...

تېلېفون ئۈزۈلۈپ قالدى، لېسكىن كىرىپ كەلدى:

- خەير خوش، زىياۋۇدۇنوف، مەن غۇلجىغا باردىغان بولدۇم!

ئۇلار قول بېرىشىپ خوشلاشتى:

- بىزمۇ چۈشتىن كېيىن سارسۇمبىگە كۆچمىز!

ئالتاي جىمىت، 23 - ئۆكتەبىر ۋىلايەتلىك ۋالىي مەھكىمىسى قايتىدىن قۇرۇلدى، مىللىي ئارمىيىنىڭ مۇئاۋىن باش قوماندانى دەلىلقان سۇگۇربايوف قوشۇمچە ۋالىي، مەھكىمىسى بىلەن ئابدۇراخمان تولوقوف مۇئاۋىن ۋالىي بولدى، ئىدارە رەھبەرلىرى بېكىتىپ، ۋالىي نامىدىن «خەلققە مۇراجىئەت» ئېلان قىلىندى، مەخسۇس كومىتېت قۇرۇلۇپ، ئوسماننىڭ سالغان زىيانلىرىنى ئېنىقلاش ئىشى باشلاندى، بولۇپمۇ ئۇنىڭ خەلقنى زورلاپ ئۈرۈمچى تەرەپكە ئېلىپ ماڭغان قىلمىشى ئېغىر ئىدى. ئۈچ مىڭ يەتتە يۈزدىن ئارتۇق ئائىلە، ئون يەتتە مىڭ سەككىز يۈزدەك ئادەم، ئاتىمىش ئىككى مىڭ تۇياق چوڭ چارۋا، بىريۈز ئەللىك ئىككى مىڭ تۇياق ئۇششاق مال ھەيدەپ كېتىلگەن، ئۇ بىچارە خەلق سىگانچە كۆچمەن تۇرمۇش كەچۈرۈپ دەككە - دۈككە، پاراكەندىچىلىك ئىچىدە كۈن ئۆتكۈزۈپ، ئۆكتەبىرنىڭ ئاخىرىدا ئۆز ئانا يۇرتى ئالتايدىن ئۈزۈل - كېسىل ئاجراپ چىقىپ، شەرىقتىكى ئۆزلىرىگە يات بولغان مورى، گۇچۇڭ، جىمىسار، فۇكاڭ ناھىيىلىرىگە كۆچۈپ بېرىشقانىدى.

- بىچارە خەلق! - دېدى نۇرى يۇقىرىقى سان - سىپىرلارنى كۆزدىن كەچۈرۈپ بولۇپ، - خەلققە بەختى تېلىمىز

دەپ باشلىغان ئىنقىلاپ تەتۈرىچە ئاپەت كەلتۈرۈش بىلەن ئاخىرلىشارمۇ - ھە؟ مانا، قازاق قېرىنداشلار شۇنداق

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

كۈندىغۇ؟ تۇرپان، توقسۇن، قەشقەر، ئاقسۇ، يەكەن، خوتەنلەردىمۇ زۇلۇم ئېغىر! خەلققە يېڭىچە كۈن يارىتىپ بېرەلمىسەك، ئۆزىمىزلا ياخشى كۈن كۆرۈپ، باشقىلارنىڭ زۇلۇم، كۈلپەتلىرى بىلەن ھېسابلاشمىساق، بىزنى قانداقمۇ ئىنقىلابچى دېگىلى بولىدۇ؟

ئۇ كۆڭلىدە يەنە كونا سەنىمىنى تەكرارلىدى: مۇشەققەت ئىچىدىن راھەت ئىزدىمەكچى ئىدىمىغۇ؟ قېنى ئۇ مۇشەققەت؟ بىر نەچچە قېتىم جەڭ بولدى، «چاباقاي!» دېگەن ئاۋاز بىلەن مىللىتى ئاۋازىدىن باشقا ھېچنەمە ئاڭلىمىدىم. يەر بېغىرلاپ ئۆملىمىدىم، ئاچ قالمىدىم، يارىلانمىدىم، تاياق يېمىدىم. بۇيرۇق بېرىش، دوكلات ئاڭلاش دېگەنلەرنىڭ نېمىسى جاپا؟ مەنمۇ ئەمدى ئۆزۈم يامان كۆرىدىغان «تەييارغا ھەييار» قاتلىمىغا كىرىپ قالدىمىغۇ؟ مەن ئەمدى كۈنلىرىمنى قانداق ئۆتكۈزەي؟ زەيتۇنەنى ئەسلەيمۇ ياكى ھەشەمەتلىك توي، كەلگۈسىدىكى تېخىمۇ راھەت-پاراغەتلىك كۈنلەرنى خىيال قىلىش بىلەنمۇ؟ ياق، ئىشنى بەدەننى تاۋلاشتىن باشلىشىم كېرەك، جەڭچى ۋاقتىمىدىكى مەشغۇلاتىمىدىن باشلاي. سۈيۈش گېنېراللىسىنى بولغىنىدىمۇ ئەتىگەنلىكى بېشىغا سوغۇق سۇ قويۇپ يۇيۇنۇشنى تاشلىمىغان!

- خەتەر نەدە؟

كارىۋاتتا، مۇتلەق كۆپچىلىك ئادەملەر جەڭ مەيدانلىرىدا ئەمەس كارىۋاتلىرىدا جان بېرىدۇ! ھا-ھا-...

قىزىق گەپ-ھە، مەن نەدە جان بېرىمەنكىن؟...

شەرقتىن يۇلغۇن دەرياسىنىڭ بويىدىن تارتىپ، غەربتىكى بۇرۇلتوقاي بازىرىغىچە بولغان ئارىلىقتىكى سەپنىڭ ئامانلىقىغا مەسئۇل بولغان پولكوۋنىڭ نۇرى زىياۋودۇنوف كۈنلىرىنى جەدۋەل بويىچە ھەربىي مەشىق، چارلاش، ئۆگىنىش ۋە تەنتەربىيە ئويناش بىلەن ئۆتكۈزۈشكە باشلىدى.

ئۇ گېزىتتىن ھەر كۈنكى خەۋەرلەرنى بىلىشكە ئالدىرايتتى. بولۇپمۇ ئوسماننىڭ ھەركىتىگە ئۇ بۆلەكچىلا كۆڭۈل بۆلەتتى. ئوسماننىڭ ئادەملىرى ئۇ يەر-بۇ يەردە بۇلاڭچىلىق قىلاتتى، تۇيۇقسىزدىنلا تاغلار ئارىسىدىن، ئورمانلار ئىچىدىن «چاباقاي!» دېيىشىپ ۋارقىرىشىپ، مىللىتلىرىنى ۋاڭلىدىتىپ ئېتىش بىپ چىقىشاتتى-دە، چۆل قۇيۇنلىرىدەك بىر دەمدىلا غايىپ بولۇشاتتى. نۇرى ھەربىي مەشىقنى چىڭ تۇتتى. بەش يۈز مېتىردىكى قارىغا يۈز پىرسەنت تەككۈزۈش، مىڭ مېتىرغا ئاتىش پىرسەنت تەككۈزۈشنى ئەسكەرلىرىگە ئىككى ئايلىق مەشغۇلات ۋەزىپىسى

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

قىلىپ تاپشۇردى. ئۆزى بولسا قاراڭغۇ چۈشكەندە يىراقنى كۆرۈش، يىراقتىكى نىشانغا تەگكۈزۈش مەشىقى ئېلىپ باردى.

مانا قىش باشلاندى، قېلىن قار، بوران - شۇبىرغان ئەسكەر ئۈچۈن چوڭ سىناق، ئۇ ئەسكەرلەرگە قاتتىق شۇبىرغاندا مانېۋىر ئورۇنلاشتۇراتتى:

- دۈشمەن مانا مۇشۇنداق كۈننى تاللاپ ھۇجۇم قىلىدۇ، ئېيىنخوۋى ئامېرىكا ئەسكەرلىرىنىڭ ياۋروپا

قۇرۇقلۇقىغا چىقىدىغان ۋاقتىنى نەق نورماندىيىكى قاتتىق بوران - كۆتۈرۈلگەن كۈنگە توغرىلىغان!

ئالتاي تاغلىرىدا قىش پەسلىدىكى تۇرمۇش تولىمۇ قىيىن، قېلىن قار، جۇدۇن - چاپقۇن ئىنسانلارغا تەبىئەتتىن

كېلىدىغان ھەممە كارامەتنى كۆرسىتىدۇ. يوللار ئېتىلىپ، ئۆيلەر كۆمۈلۈپ، ئوتۇن - ياغاچ، ئوزۇق تۈلۈك ئۈزۈلۈپ قالدىغان ئىشلار دائىم بولۇپ تۇرىدۇ.

نۇرى ئۆي بىلەن سۆزلەشمىگىلى بىر ئايدىن ئاشتى. ئۇ، ئاتلىنىپ ھەر كۈنى ئۆزى باش بولۇپ چارلاشقا

چىقاتتى. ئەڭ قىيىن، خىلۋەت يەرلەرگە - ئۆڭكۈرلەر، تاغ چوققىسى، قېلىن ئورمانلارغا ئىز قوغلاپ باراتتى. دۇربۇن

بىلەن شەرقىنى توختىماي كۆزىتىتتى، ئۇياققا ئوسماننىڭ ئادەملىرى ئۈرۈمچى بىلەن قويۇق باردى - كەلدى

قىلىشىپ، بولغۇسى چوڭ ھۇجۇمغا تەييارلانماقتا ئىدى.

غۇلجىدىمۇ ھەر كۈنى بىر يېڭىلىق بولۇپ تۇرماقتا: ئەخمەتجان قاسىمى ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ مۇئاۋىن

رەئىسى سالاھىيىتى بىلەن ئىلى، ئالتاي، تارباغاتاي ۋىلايىتىنىڭ دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق، ئورمانچىلىق،

مەدەنىيەت - مائارىپ، ساقلىقنى ساقلاش ئىشلىرى، ھەربىي كۈچنى كۈچەيتىش، مالىيە كىرىمىنى ئاشۇرۇش

ساھەلىرىدە تىنماي تىرىشىپ ئىشلەپ، ھەر كۈنى دېگۈدەك كۆڭۈلنى خۇش قىلىدىغان ئىشلارنى قىلماقتا ئىدى.

«ئىنقىلابچى ياشلار تەشكىلاتى» نىڭ پائالىيەتلىرى گېزىت - ژۇرناللاردا خەۋەر قىلىنماقتا، ئابدۇكېرىم ئابباسوفنىڭ

مەخپىي پارتىيىسى «خەلق ئىنقىلابىي پارتىيىسى» نىڭ ئادەملىرى ھەممىلا يەردە - ئارمىيە ئىچىدىمۇ ھەرىكەت قىلماقتا

ئىدى.

يەتتە ۋىلايەتتىكى زۈلمەتچىك تەتۈرى بولۇپ ئۈچ ۋىلايەتتە ئاجايىپ غارايىپ ياخشى ئىشلار بولماقتا ئىدى.

نۇرىنىڭ ئەس - يادى يەتتە ۋىلايەتتە - شۇ قاراڭغۇ تۈن ئىچىدە ياشاۋاتقان قېرىنداشلار ئىدى. ئۇ شۇ خەلقلەرگە

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بەخت يارىتىش ئۈچۈن، ئۈرۈمچىدىكى زۇلمەت مەنبەسى بولغان گومىنداڭ ھاكىمىيىتىنى ئاغدۇرۇپ تاشلاش ئۈچۈن، قوراللىق ئىنقىلابنىڭ بۇرۇنراق پارتىلىشىنى تۆت كۆز بىلەن كۈتمەكتە ئىدى.

مانا 1948 - يىلىمۇ كىرىپ كەلدى، ئىچكىرىدىكى سوقۇشتا گومىنداڭ ھە دەپ چېكىنمەكتە، كومپارتىيە ئىلگىرىلىمەكتە، كۈچەيمەكتە ئىدى، 1948 - يىلى ئىيۇن ئېيىمۇ كەلدى، ئالتاي يايلاقلىرى يەنە كۆكرىپ، قوي - قوزلار، تاي - غوغانلار قىيغىشتى، ئاۋۇللاردىن قويۇق ئىسلار كۆتۈرۈلۈپ، تەرەپ - تەرەپتىن ئۆلەڭ ئاۋازلىرى كەلمەكتە ئىدى.

- بىلەمسىز نۇرى، يەنە بىر ئايدىن كېيىن ئانا بولمەن! - دېدى زەيتۈنە تېلېفوندا ئاچچىق بىلەن، - بالىڭىز موسكۋادا تۇغۇلىدۇ. بىرئايلىق رۇخسەت بىلەن قايتىپ كېلىڭا، مېنى موسكۋاغا ئاپرىپ قويۇڭ!

- چوقۇم بىلىمەن، زەيتۈنە، جېنىم زەيتۈنە، مېنى كەچۈرگىن، بارالمىدىم، بۇ قېتىم چوقۇم بارمەن!

ئۇلار تېلېفوندا، يەنە نېمىلەرنى دىيىشەردىكىن، تېلېفون ئۈزۈلۈپ قالدى.

- جىددىي خەۋەر! - دېدى شتاپ باشلىقى ئالدىراپ كىرىپ، - بەيتىكتىن بۇققا بىر توپ باندېت يۇشۇرۇن كېلىۋاتقۇدەك!

- 2 - روتا دەرھال ئاتلانسۇن، ئۆزۈم باشلاپ ماڭمەن! - دېدى نۇرى بۇيرۇق بېرىپ.

بىر توپ ئاتلىق دەريانى ياقلاپ شەرققە قاراپ يۈرۈپ كەتتى.

1948 - يىلى 6 - ئاينىڭ ئاخىرىدا ئۆلكىلىك گومىنداڭ كاتتىللىرى ئامانلىق ساقلاش قوماندانلىق شتابىنىڭ

مۇئاۋىن باشلىقى زاكاريانى (زاكشنىنى) ئەۋەتىپ، ئوسماننى ئۈرۈمچىگە كېلىشكە تەكلىپ قىلدى. ئوسمان ماقۇل بولدى. ئەمما شەھەر ئىچىگە كىرمەي سىرتتا تۇرىمەن، دېدى 7 - ئاينىڭ 10 - كۈنى ئوسمان لاتىپ، مۆمىنباي، ئەسەت، بۇتالارنى يۈزدەك ئاتامان - چاپارمانلىرى بىلەن باشلاپ ئۈرۈمچىگە كەلدى. شىمىگوغا كىگىز ئۆيلەر تىكىلىپ، ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتنىڭ مۇئاۋىن باش كاتىپى ئەيسا، جانىمقان، ئەلەنۋاڭلار ئوسماننى ئالدىغا چىقىپ كۈتۈۋالدى. سۇڭ شىليەن، خادىۋاڭ، لېيۈمېڭچۈنلەر كىگىز ئۆي، چىدىرلار تىكىلگەن، سۇ ئېقىۋاتقان ياپپىشىل غولغا بېرىپ ئوسماندىن ھال ئەھۋال سورىدى... كۈندىلا زىياپەت، تەنتەنەلىك نۇتۇق سۆزلەش سەككىز كۈن داۋاملاشتى. سۇڭ شىليەن ھەربىي تەرەپكە، ئەلەنۋاڭ جانىمقان، سالىس، زاكاريالار قازاق مۆتىۋەرلىرىگە خادىۋاڭ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۈرۈمچى ۋالىي مەھكىمىسىگە ۋاكالىتەن زىياپەت بەردى. مۇھەممەت ئىمىن بۇغرا، ئەيسالارمۇ ئۇيغۇر كاتتىلىرى نامىدىن زىياپەت بەردى: «تەڭدىشى يوق قەھرىمان»، «قازاق خەلقىنىڭ ھەقىقىي ۋەكىلى، گومىنداڭ ھۆكۈمىتىنىڭ سەمىمى پۇقراسى، جاڭ ۋېيۈەنجاڭ ھۇزۇرىدىكى ھۆرمەتلىك ئادەم...» دېگەندەك مەدھىيە سۆزلىرى كۆپ قېتىم تەكرارلاندى. ئامېرىكا، گومىنداڭنىڭ ھەربىي كۈچىنى كۆز-كۆز قىلىپ: «ئاتوم بومبا بىلەن ئىلى ئوغرىلىرىنى بىتچىت قىلىمىز!» دەپ ئۇنى روھلاندۇردى. سۇڭ شىليەن مىڭ كىشىلىك رەسمىي قوراللىق قوشۇن تەشكىللەپ بېرىش توغرىسىدا ئوسمان بىلەن كېلىشىم تۈزدى. ئوسماننى دۆلەت قۇرۇلتىيىغا تەكلىپ قىلدى ئوسمان ئوغلى شىردىماننى ئۆز ئورنىغا ئەۋەتتى. ئوسمان ئامېرىكىنىڭ باش كونسۇلى باكىستون ۋە مۇئاۋىنى ماكىنان بىلەن كۆرۈشتى. ئۇلار «بىز ئايرىلماس دوست» دېيىشتى. ئوسمان ھاياجانلىنىپ:

- ئامېرىكىنىڭ ھۈنرى قالىتسكەن، سانائىتى كارامەتكەن، بىزگە يېڭى-يېڭى قوراللاردىن كۆپرەك

بەرسەڭلار! - دېدى.

- قورال بار، بېرىمىز، ئىشلىتىدىغان ئادەم بولۇشى كېرەك، ياشلاردىن ئامېرىكىغا ئەۋەتىڭ، تەربىيەلەپ

بېرىمىز! - دېدى باكىستون. ئوسمان زالەبىي قاتارلىق تۆت يىگىتنى ئامېرىكىغا ئەۋەتىدىغان بولدى.

ئوسمان قايتتى. گومىنداڭ دەرھال ئادەم ئەۋەتىپ، قازاق، رۇس، خەنزۇ، خۇيزۇلاردىن كۈچلۈك قوشۇن

قۇرۇشقا ئادەم ماڭدۇردى!!!

ئوسمان ھۇجۇمغا تەييارلانماقتا. كېلىۋاتقانلار ئۇنىڭ ئالدىن يۈرەر قىسىملىرى بولۇشى مۇمكىن!

نۇرى تىك چوققىغا يامشىپ چىقىپ ئۇرۇن بىلەن شەرىققە قارىدى: چەكسىز ئورمانلىق، دولقۇنلۇق دەريا

ئۇنىڭغا ئانا يۇرتى ئېلى دەريا بويلىرىنى قاش دەرياسى بويىدىكى قويۇق ئورمانلىقلارنى ئەسلەتتى. ئۇنىڭ خىيالى

ئېلى ۋادىسىغا كۆچتى: قورسىقى پومپايدىغان زەيتۇنەنىڭ چىرايلىق كۈلكىسى، خەمىتنىڭ كۆزلىرى، زىياۋۇدۇن - بىر

ئۆمۈر بالا ئوتدا پۇچىلانغان دادىسىنىڭ قورۇق باسقان مەزمۇت چىرايى كۆز ئالدىغا كەلدى.

«گۈم!» قىلغان دەھشەتلىك ئاۋاز بىلەن تەڭ ئۇ سەۋرلەپ يېنىدىكى قارغاغا يۆلەندى. تاغلار پىرقىرىدى،

يەر بىلەن ئاسمان ئورۇن ئالماشتۇردى. ئۇنىڭ ھەربىي كىيىمى قان بىلەن بويالدى، ئورمانلار چۆرگىلىدى،

يەر-زىمىن قاندەك قىزاردى. ئۇ ئىگراشقىمۇ ئاجىزلىق قىلدى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئۇنىڭ كۆزىگە بۈك دەرەخلىك قاپتالار كۆرۈنىۋىدى، ئۇ دەرھال ئىلى دەرياسى بويىدىكى يېزىسى - دادىسى ۋە يۇرتداشلىرىنى، ماناس دەرياسى بويىدىكى ئورمانباغدا كۈنلىرىنى مەشىق، ئۆگىتىش ۋە ئارتىس بولۇپ دارامما ئويناش بىلەن خۇشال ئۆتكۈزۈۋاتقان ئىنسى بىلەن، سۆيۈملۈك ئايالى، غۇلجا گۈزىلى زەيتۇنەنىڭ يېشىل ئورمانلاردىن ھايجانلىنىپ ئېيتقان لىرىكىلىق سۆزلىرىنى ئەسلىدى.

بۇ ئەسلىمىلەر ئۇنىڭ ھاياتى بىلەن چىڭ باغلانغان بۇنىڭدىن كىيىن دائىم تەكرارلىنىدىغان گۈزەل خاتىرە بەتلىرى، ھايات مانا شۇنداق بەتلەرنىڭ جۇغلانمىسى.

ئۇ پات يېقىندا بۇ خاتىرىلەرنىڭ ئىگىلىرى بىلەن بىللە بولىدۇ ئۇلار بىرلىكتە قاقاقلاپ كۈلۈشۈپ ھاياتنىڭ لەززىتىنى سۈرىشىدۇ، گويا مەڭگۈلۈك غەمىسىز غالىپلاردەك، مەخسەتلىرىگە يېتىشكە پىدائىيلاردەك، ئاشىق - مەشۇقلار مۇراد - مەخسەتلىرىگە يېتىشكەندەك!!!

ئۇ «گۈم!» قىلغان ئىككىنچى ئوق بىلەن يەردىن قاڭقىپ كۆتۈرۈلدى - دە، تۆۋەنگە، بۇرغۇپ ئېقىۋاتقان قىران دەرياسىغا قاراپ ئۇچتى!

ئىلى ئاسمىنىدىكى بىر يورۇق يۇلتۇز ۋاقىتسىز كۆچتى.

قەلبى ئارزۇ - ئارمان بىلەن تولغان بىر يىگىت - نۇرى زىياۋۇدۇن نامەلۇم تەرەپتىن كەلگەن ئىككى پاي ئوق بىلەن يىگىرمە ئالتە يېشىدا ئەل - يۇرت، ئانا تۇپرىقى بىلەن مەڭگۈلۈككە ۋىدالاشتى.

ئۇنىڭدىن رىۋايەتكە ئايلانغان ئاجايىپ ھىكايىلەر بىلەن بىر ئوغۇل دۇنياغا كۆز ئاچقۇسىيەنە بىر پەرزەنت خەلقىگە يادىكار بولۇپ قالدى.

خاتىمە

1949 - يىلى 22 - ئاۋغۇست ئەخمەتجان قاسىمى سەھەر تۇرۇپ ھويلىسىنى سۈپۈرۈپ كۈچىغا سۇ چاچتى ۋە

قايتىپ كىرىپ يۇيۇندى - دە، كۈل رەڭ كاستۇم - بۇرۇلكا، گۈللۈك مانچىستىر دوپپىسىنى كىيىدى، قىزىلگە قارغان دەرۋازىسىنىڭ ئالدىدا يېپيىڭى سوۋېت ماشىنىسى توختىدى.

- ئاخمات، تەييارمۇ سەن؟ - دېدى ئىسھاقبېك ماشىنىدىن كۈلۈپ چۈشۈپ، ئابباسوفمۇ بىللە چۈشتى. ئۇ

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

بىر ئاز خاپا ئىدى، سەۋەبى، ئۇنىڭ مىڭ بىر جاپادا قۇرۇپ چىققان «خەلق ئىنقىلابى پارتىيىسى تەلىپىنى ئىشلىتىشكەن، 1948- يىلى 8- ئاينىڭ 1- كۈنى «شىنجاڭدا تىنچلىق، خەلقچىلىقنى ھىمايە قىلىش ئىتتىپاقى» قۇرۇلغاندا، ئۇ رەھبەرلىك ئىچىگە كىرگۈزۈلۈپ كەتتى. بۇ ئىشلارغا ئۇنىڭ نارازىلىقى بار ئىدى. ئىتتىپاق بىر يىل ئىچىدە راۋاجلاندى، ئۇ نۇرغۇن خىزمەت ئىشلىدى. ھازىر ئۇنىڭ ناھىيە دەرىجىلىك ئىككى يۈز سەكسەن ئالتە شۆبىسى، ئەللىك مىڭدىن كۆپ ئەزاسى بار. ئۇيغۇرقازاق، موڭغۇل، قىرغىز، شىبە، ئۆزبېك، تاتار، رۇس، خۇيزۇ، تاجىك، داغۇر مىللەتلىرىدىن تەركىب تاپقان بۇ تەشكىلاتنىڭ رەئىسى ئەخمەتجان قاسىمى، مۇئاۋىن رەئىسى مۇشۇ ئىسھاقبېك ئىدى. ئابباسوف موسكۋا ئارقىلىق غۇلجىغا كەلگەن پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ ۋەكىلى دىڭ لېچۈنگە بۇ ئىشلارنى تولۇق ئېيتتى. دىڭ لېچۈن :

1- نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك سىياسى مەسلىھەت كېڭەشچىسى ۋەكىل بولۇپ كېتىۋاتسىز، ھەممە ئىش ھەل

بولدۇ، ھەممىمىز ئالغا قارايلى يولداش ئابباسوف! - دەپ جاۋاپ بەردى.

ئەخمەتجان قاسىمى قىزى ئادالەتنى تولۇق ياخشى كۆرەتتى ئۇ قەپەستە بېقىلىۋاتقان ئېيىقنى چىقاردى - دە، قىزىنى مىندۈرۈپ ئويناتتى، ماھىنۇر خانىم - چاچلىرىنى ئىككى تال ئۆرۈپ، كۈل رەڭ كاستۇم، قارا پوپايىكا كەيىگەن چىرايلىق ئايال ئوماق ئوغلى ئادىلجاننى كۆتۈرۈپ، قىزى بىلەن دادىسىنىڭ خۇشاللىقىدىن لەززەتلەنمەكتە ئىدى.

ھايات توقۇنۇشلىرى بىلەن لەززەتلىك، تېخى تۈنۈگۈنلا بۇ كىشىنىڭ زوقى كىلىدىغان ئائىلە تارىخىدا

كىچىككەنە قارا بۇلۇت پەيدا بولغانىدى.

- بۇ نېمە قىلغىنىڭىز؟ - دېگەندى ئەخمەتجان قاسىمى ئايالىنىڭ يىپەك رەختىنى بىرلا ۋاقىتتا بىر نەچچە

كۆڭلەك تىكۈرۈۋالغىنىغا خاپا بولۇپ، - ئۆزىڭىزنى خانىش ھېسابلانسىز يە؟ خەلق نېمە كويىدا، سىز نېمە كويىدا،

بىز ئاشۇ تېخىچە قەت كۆتۈرەلمەيۋاتقان ئەمگەكچىلەرنىڭ بىرى. ھەر قانداق ۋاقىتتا بۇنى ئۈنۈتمەك!

- باشقىلارمۇ كىيىدىكەنمۇ! - ماھىنۇر كۆزىگە ياش ئالدى.

- باشقىلار دېگىنىڭىز كىم؟ بىچارە دېھقان ئايالغۇ، نامرات ئىشچى ئايالغۇ؟ ياق سىز دېگەن باشقىلار

شەھەر بايلىرىنىڭ خېنىملىرى. ئۇلار بىلەن تەڭ بولماقچىمۇ سىز؟

ماھىنۇرنىڭ كۆزىدە غىلىدىغان ياش ئەخمەتجاننىڭ قەلبىنى يۇمشاتتى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ئەپۇ قىلىڭ، ماھىنۇر، قاتتىق كەتتىم! - دېدى ئۇ مېھرىبانلىق بىلەن ئانىنىڭ قولىدىن ئوغلىنى ئېلىپ

سۆيۈپ تۇرۇپ، - بالىنى قورقۇتۇپ قويدۇم.

كىچىككەنە تۇرۇپ خەت يېزىش، ھېساب چىقىرىشقا كىرىشكەن قىزى ئادالەت دادىسىنىڭ پۇتلىرىغا يۆلىنىپ

ئەركىلدى:

- دادا، ئەمدى ئويۇنچۇق دەپ يىغلىمايمەن!

«ئويۇنچۇق» ۋەقەسىمۇ بۇ ئائىلە تارىخىدىكى قىزىق بىر خاتىرە، ئەخمەتجان ئەپەندىم قىزىغا تۆت دانە

ئويۇنچۇق ئەكىلىپ بەردى. ماھىنۇر ئويۇنچۇقنىڭ ئىككىسىنى ئېلىپ قويۇپ، ئىككىسىنى قىزىغا بېرىۋىدى، قىزى

ھەممىنى ئوينىمايمەن دەپ قەغىشلىك قىلىپ يىغلىدى، ئەخمەتجان ئەپەندىم:

- بۇ نېمە قىلغىنىڭىز؟ - دەپ ۋارقىرىدى خاپا بولۇپ، - بالىنى يىغلىتىش ئۈچۈن ئەگەلگەنمىدىم بۇ

ئويۇنچۇقلارنى - ھە؟ ھەممىنى بەرسىڭىز بولمامدۇ؟

مانا ھازىر قىزى قاقاقلاپ كۈلمەكتە، ئېيىق ئاستا ماڭماقتا، ئادىلجان قوللىرىنى سوزۇپ مېڭىشقا

تەمشەلمەكتە. ئائىلە خۇشاللىقى ئانا ئۈچۈن چەكسىز بەخت - ماھىنۇر ئىچ - ئىچىدىن خۇشال بولۇپ قاقاقلاپ

كۈلمەكتە!

بايىلا رەپىقىسى لۇسۇشنى ۋە كىچىككەنە ئوغۇللىرى بىلەن مۇۋىنەتلىك كۈلۈپ تۇرۇپ خوشلاشقان ئابدۇكېرىم

ئابباسوفى بۇ كۆرۈنۈشتىن زوقلىنىپ :

- سۈرەتكە تارتىۋالايلى! - دېدى.

- خۇشاللىقلار تېخى ئالدىمىزدا! - دېدى ئىسھاقبېك كۈلۈپ.

ئېلى، ئالتاي، تارباغاتاينىڭ گۈللىنىشى ئۈچۈن كېچە - كۈندۈز جان كۆيدۈرۈپ، ئۆز خەلقىگە بەخت

يارىتىش، ئانا يۇرتىنى باي، ئاۋات، مەڭگۈلۈك بەخت بۆشكى قىلىش ئۈچۈن تىرىشىپ ئىشلەپ، خەلقى ئارىسىدا

ئاجايىپ قىزىقارلىق ھېكايىلەرنى پەيدا قىلغان بۇ ئەل رەھبەرلىرى ئائىلە خۇشاللىقىنىڭ ھاياتىدىكى ئورنى ياخشى

چۈشەنەتتى،

ئەخمەتجان بالىلىرى بىلەن سۆيۈشۈپ خوشلاشقاندا ئىسھاقبېك چاقچاق قىلدى:

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

- ماھىنۇر قالدى، ئاخمات، ئۈنمۇ سۆيۈپ قوي!

- ھا- ھا- ھا!!!...

ئۇلار ماشىنىغا چىقىشتى، پاكىز سۈپۈرلۈپ، سۇ چېچىلغان ئۈچدەرۋازا، نوۋىگود كوچىلىرى ئۇلارغا پايانداز بولدى.

- مىللەتنىڭ تەقدىرىمۇ بىر ئادەمنىڭ تەقدىرىگە ئوخشايدىكەن - دېدى ئەخمەتجان قاسىمى بىللە ماڭغان

ھەمراھلىرىغا، - ئازادلىق ئۈچۈن نەچچە يىل قانلىق كۆرەش قىلدۇق. ئازادلىق، باراۋەرلىك، ئەركىنلىك دەپ نەچچە يۈز مىڭ قىز- يىگىتلىرىمىزنىڭ ئىسسىق قانلىرى تۆكۈلدى. بىزنىڭ دۈشمىنىمىز باشقا بىر مىللەت ئەمەس، ھەممىمىزنى ئېزىۋاتقان، خورلاۋاتقان ئەكسىيەتچىل ھاكىمىيەت. بۇ ئەكسىيەتچىل ھاكىمىيەت جوڭگو زېمىنىدا تەلتۆكۈس يوقىلىشقا ئازلا كۈن قالدى. بېيجىڭدا يېڭى بىر ھاكىمىيەت - خەلقچىل ھاكىمىيەت، كومپارتىيە رەھبەرلىكىدىكى ھاكىمىيەت قۇرۇلۇۋاتىدۇ، بىز ئاشۇ ئۇلۇغ ھاكىمىيەتنىڭ قۇرۇلۇش مۇراسىمىغا قاتنىشىمىز. خەلقىمىزنىڭ ئۇزاق يىللاردىن بۇيان ئازادلىق، باراۋەرلىك، ئەركىنلىك ئارزۇلىرى ئەمدى ھەل بولىدىغان بولدى...

راست، جوڭگو زېمىنىدا تاڭ يورماقتا، يەنئەن غالىبلار سۈپىتىدە بېيجىڭغا يۆتكەلدى. جياڭ جېيىشى تەيۋەنگە قېچىش ئالدىدا، شەرقتىكى بۇ بۈيۈك تۇپراقتا ئالەمشۇمۇل ئۆزگىرىش پەيدا بولدى. جوڭخۇا مىنگونىڭ ئورنىنى جوڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى ئىگەللەپكەچى! بۇ زور خۇشاللىق تەنتەنىسىگە ماڭغۇچىلارنى قائىدە بويىچە غۇلجىدىكى بارلىق ھۆكۈمەت، ئارمىيە رەھبەرلىرى خەلق ۋەكىللىرى، ئوقۇغۇچىلار داغدۇغا بىلەن ئۇۋىتىشى كېرەك ئىدى. لېكىن ئۇلار ئالتاينى كۆزدىن كەچۈرۈش نامى بىلەن مەخپىي يولغا چىقتى. ماشىنىلار غۇلجىدىن ئالمۇتقا قاراپ يۈرۈپ كەتتى...

1949- يىل 9- ئاينىڭ 3- كۈنى سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ غۇلجا شەھىرىدىكى كونسۇلخانىسىدىن سەيپىدىن ئەزىزنى جىددىي چاقىرتتى ۋە ھال- ئەھۋال سورىمايلا موسكۋادىن كەلگەن جىددىي تېلېگراممىنى ئوقۇپ بەردى: «ئەخمەتجان قاسىمى باشچىلىقىدىكى ۋەكىللەر ئۆمىكى ئولتۇرغان ئايروپىلان ئىركۇتسكى شەھىرىدىن ئۆتۈپ، بايقال تاغ تىزمىلىرىغا يېقىنلاشقاندا، ھاۋا كېلىماتى ناچارلىشىپ، بەختكە قارشى تاغقا سوقۇلۇپ كەتتى،

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!

ئەركىنلىككە ھېسداشلىق ئارقىلىق ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن قان تۆكۈش كېرەك!!!

ئايروپىلاندىكى ئون يەتتە ئادەمنىڭ ھەممىسى قازا تاپتى!»

- يالغان! - دەپ ۋارقىرىۋەتتى سەيپىدىن ئەزىزى ئورنىدىن سەكرەپ تۇرۇپ ۋە تېلېگراممىنى مېچىقلاپ تۇتقنىچە ماشىنا بىلەن جوڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتىنىڭ مۇشۇ ۋەكىللەر ئىشى بىلەن غۇلجىغا كەلگەن مەخسۇس ۋەكىلى دېڭ لىچۇننىڭ ياتقىغا باردى.

- شۇم خەۋەر! - دېدى دېڭ لىچۇن چۆچۈپ، - مەن پارتىيە مەركىزى كومىتېتىغا دوكلات قىلىمەن! غۇلجا ئاسمىنى ئەخمەتچان، ئىساقبېك، ئابدۇكېرىم ئابباسوف، دەلىلقان سۈگۈربايوف، لوجىدەك چاقناپ تۇردىغا يۇلتۇزلىرىدىن ئايرىلدى. غۇلجا ماتەم قايغۇسىدا ھۆڭگىرەپ يىغلىدى، ئىلى دەرياسى قەھرى بىلەن ئۆركەشلىدى.

- ئەخمەتچان سۇلتىنىم! ئەخمەتچان سۇلتىنىم!... - دەپ ۋارقىرىدى غېنى باتۇر كۆچمۇ كۇچا ئات چاپتۇرۇپ، ئۇ مائۇزىرىنى سۇغۇرۋالدى ۋە ئاسمانغا قارىتىپ شىددەت بىلەن ئوق ئۇزدى. غەزەپلىك ئوق ئاۋازى كۆكنى يېرىپ يىراق - يىراقلارغا ئاڭلاندى...

گۇيا تۆكۈلگەن قانلار پاجىئەنى مەقسەت قىلغاندەك، ئەزىز قۇربانلار تىرىكلەرنى يانلىرىغا چىلاۋاتقاندا، ھەممىلا ئادەمنىڭ بۇ دۇنيا بىلەن خوشلاشقۇسى كەلگەندى. لېكىن قويۇق ئورمانلار كەينىدىن - كۈنچىقىشتىن ئاستا باش كۆتۈرۋاتقان قۇياش ئىنسانلارنى ھاياتقا، ياشاشقا - بەختكە چىللىماقتا ئىدى!

1998 - يىل 26 - ئىيۇن

غۇلجا قەدىمىي ماكان - پەرىشتە بالىلار باغچىسى

شاۋكەت مېھمانخاننىسى 4 - قەۋەت 5 - ئۆيدە تاماملاندى.

ھۆرلۈك ئۈچۈن كۆرەش قىلىش ئاللاھنىڭ ئىشى ئەمەس بەلكى قۇلنىڭ ئىشى!!!